TALEBE LÜGATİ

İbrahim Alâettin Gövsa
Dil Encümeni Azasından

Talebe Lûgati

3 ÜNCÜ BASI

Dilimizde kullanılan ve (İmlâ Lûgati) nde bulunan bütün kelimelerle yeni terimlerin hepsi konmuş, sözlük baştan başa düzeltilerek genişletilmiştir.

KANAAT KİTABEVİ
1943

Lûgat Serisi

	Fiatı
Yeni Türk Lûgati İbrahim Alâettin Beyin reisliği altında bir heyet tarafından	400
Talebe Lûgati İbrahim Alâettin	250
Türkçeden Fransızçaya Lûgat Sermet Muhtar	250
İngilizceden Türkçeye Lûgat İskender Fahrettin	150
Küçük İmlâ Lûgati K. S.	50
Büyük Dil Kılavuzu Fransızca Türkçe	1250
Fransızcadan Türkçeye Lûgat Reşat Nuri	250
Türkçe - İngilizce Lûgat Thomson	300
Askerî Tâbirler Lûgati	150

Muallim Arkadaşlarıma

Dil, düşünmenin aletidir. Kelimesiz iyi anlamıya ve düşünmiye imkân var mı ?

Çocuğun fikirlerimizi, derslerimizi, telkinlerimizi kavrıyabilmesi için kullandığımız her kelimeye bizim kastettiğimiz mananın aynını vermiş olması zarurî değil midir ?

Her tahsil derecesinde, hele ilk ve orta tahsilde türkçe, bütün derslerin anasıdır. Mekteplerdeki muvaffakiyetsizliğin yarıdan fazlası hiç şüphe yok ki çocukların ana dillerinde geri olmalarından ileri geliyor. Arkadaşlarından daha çok kitap ve gazete okumak suretile türkçesini, usulsüz ve tesadüfî bir halde bile olsa, ilerletmiş olan talebenin her dersi daha kolaylıkla kavrıyabildiklerini görmez miyiz ?

İnsan bir kelimenin taşıdığı hayali iyice tanırsa, onu uzun uzun tasavvura muhtaç olmaz ve o kelime vasıtasile hem çabuk anlar, hem kolay düşünür. Halbuki bir kelimenin bize verdiği hayal müphem ve dumanlı olursa, ona ait olan düşüncemiz tabiatile gölgeli ve çapraşık olacaktır. Demek ki iyi anlatmak ve iyi düşünmek için, kelimeleri etrafile tanımıya mutlak bir zaruret vardır.

Bundan başka bir fikri çabuk bellemek ve hatırda tutabilmek için de ona ait olan kelimeyi iyi tanımanın pek ziyade faydası oluyor. Demek ki kelime hafızanın ve tahatturun da en büyük yardımcısıdır.

Zihnimizin tahlil ve terkip yapabilmesi, yani düzgün ve doğru bir şekilde işliyebilmesi için de kelimeleri berrak bir surette tanımamız zarurîdir.

Bundan dolayıdır ki ilkmekteplerin, ortamekteplerin, hattâ liselerin bile her muallimi, okuttukları dersler ne olursa olsun, talebenin lisanlarına dikkat etmek ve onları fırsat düştükçe düzeltmek vazifesile mükelleftirler. İngiliz filozof ve terbiyecisi Ben (Bain) in dediği gibi « bir ilmî tedris eden muallim aynizamanda lisan muallimliği de yapmak mecburiyetindedir.»

Yine bu hakikatin takdir edilmiş olmasından dolayıdır ki ilerlemiş memleketlerin mekteplerinde Lûgat kitabı ta ilk sınıflardan itibaren talebenin ayrılmaz bir arkadaşı addolunur.

Yakın zamanlara kadar bizde lûgate ancak yüksek sınıflar talebesi muhtaç zannedilirdi ve çocuklar, ilkmekteplerde şöyle dursun, ortamekteplerin son sınıflarında bile lûgatte kelime bulabilmek itiyadile ve mana aramak ihtiyacile hiç ülfet etmemiş bulunurlardı.

Hele öz türkçe olan ve konuşma dilinde çok geçen kelimelerin lûgatte aranmasına hiç lüzum görülmez ve lûgat yalnız arapça ve farisî ile diğer yabancı dillere ait bir şifre anahtarı gibi kullanılırdı. Zaten Ahmet Vefik Paşa ve Şemsettin Sami Beylerden maada eskiden lûgat yazmış olanların hemen hepsi, bu büyük ve affedilmez hayata düşmüşler ve Türk dili için yazdıkları kitaplarda türkçe kelimeleri kâmilen ihmal etmişlerdir.

Bu hal şüphe yok ki milliyet ve millî dil hakkındaki şuursuzluktan ve umumî surette lisanların asıl mahiyetleri hakkındaki vukufsuzluktan ileri geliyordu.

Bir lûgat kitabının en mühim yardımı yalnız az kullanılan kelimeler için değil, belki ve daha ziyade lisanda en çok geçen ve dilin temeli demek olan kelimeler hakkında açık ve doğru tarif ve izahı ihtiva etmesindedir.

İyi bir lûgat kitabı dil bilgisini ve dil sevgisini arttırdığı gibi millet ve memleket bağlarını çocuğun ta beyninin içinde görünmez, fakat kuvvl-

maz zincirlerle düğümler. Lûgate bakmak âdetini kazanmış olan talebe, herşeyi üstünkörü geçmemek, araştırmak, derinleştirmek ve dolayısile açık ve dürüst düşünmek itiyadını da beraber eldeeder.

Dilimizde mükemmel lûgat kitaplarının meydana gelmesi, muallimlerimizin ve terbiyecilerimizin işlerini çok kolaylaştıracaktır.

Elinizdeki bu cilt mükemmel olmak iddiasile meydana çıkmıyor. Bununlaberaber, bu eser vücude gelirken yukarıdanberi arzettiğim fikirler ve ihtiyaçlar gözönünde bulunduruldu. Bu kitap bir sene evvel neşrettiğimiz ve yeni yazımızın ilk lûgati olarak «*Yeni Türkçe Lûgati*» nin küçültülmüş bir kopyesinden ibaret değildir. Bunda öz Türk kökünden gelmiş kelimelere daha fazla yer ve daha çok ehemmiyet verildi. Bununlaberaber bugünkü konuşma ve yazma dilinde kullanılan kelimeler de hiç ihmal olunmadı.

Bu lûgatin kelime tariflerinde Avrupa lisanlarındaki lûgatlerin kelime tarifleri için takip ettikleri usule mümkün olduğu kadar riayete çalışılmıştır. Tariflerin yazılış itibarile de çok açık ve sade olmasına dikkat olunmuştur. Kezalik büyük kıt'adaki lûgatimizin gözden kaçmış bulunan bazı hataları bu ciltte elden geldiği kadar düzeltilmiştir.

İşte bu sebeplerden dolayıdır ki, bu eseri ilkmektepler, ortamektepler, muallim mektepleri

ve liseler talebesile halk dershaneleri müdavimlerinin ihtiyaçlarına uygun addediyorum ve şu mukaddememi bu kanaatle muhterem meslekdaşlarım olan muallim arkadaşlarıma tevcih etmiş bulunuyorum.

İbrahim Alâettin Gövsa

ÜÇÜNCÜ BASIYA BAŞLANGIÇ

ÖĞRETMEN ARKADAŞLARIMA

Bu lûgat ilk olarak harf devriminden biraz sonra meydana getirilmişti. Aradan geçen yıllar içinde, öz dil uğrundaki çalışmalar, daha çok genişledi ve olgunlaştı. Hele bilgi kollarının çoğuna ait terimler üzerinde uzun uzun işlendi.

Dil Kurumumuzun bu yoldaki çalışmaları yıllarca sürecek, güzel türkçenin bütün ileri dillerle boy ölçüşebilecek olan zenginliği, gün geçtikçe daha açık olarak meydana çıkacaktır. Ve her yıl sözlerde olduğu gibi terimlerde de anadilin payı artacaktır. Talebe Lûgati şimdiye kadar dil işlerinde harcanan emeklerle birlikte yürümeyi bir meslek ve bir memleket borcu tanıyarak yeniden ve baştan başa düzeltilmiştir.

Kılavuzlardaki bütün kelimelerle eski ilim ıstılahlarının yeni karşılıkları ve bütün bilgi kollarına ait yeni terimlerin eski şekilleri katılarak meydana gelen bu yeni bası, kuvvetle ümit ederim, ki bugünkü gençliğin ihtiyaçlarını daha iyi karşılıyabilecektir.

İBRAHİM ALÂEDDİN GÖVSA

Tabiden Karie...

Geçen sene gene İbrahim Alâettin Beyin reisliği altında güzide bir heyet marifetile tertip edilen *Yeni Türk Lûgati* nin intişarı matbuatımızda ve ilmî mahfilimizde büyük bir alâka tevlit eyledi. Esası Lâtin olan yeni harflerin lisanımıza kabulünden sonra ilk defa olarak meydana çıkan bu eserin mukaddemesinde arz ve izah olunduğu veçhile lisanımızın muhtevi bulunduğu kelimelerin yeni harflere göre tasnifi ve son zamanlarda lisanımıza maledilmiş olup mevcut lûgat kitaplarımızda bulunmıyan ve hattâ Dil Encümeninin vücude getirmiş olduğu *İmlâ Lûgati*nde de dercedilmemiş olan birçok kelimelerin tesbiti gibi müşkülât lûgati cemi ve tertip eden zevatı hayli yormuştur. Bununlaberaber *Yeni Türk Lûgati*, intişarını büyük bir alâka ve memnuniyetle karşılıyan matbuatımız sütunlarında bazı tenkidata da hedef oldu; ecnebi kelimelerin bir Türk lûgatinde yeri olamıyacağından tezyifkâr bir lisanla bahsedildi, bazı kelimelerin imlâ şekillerine itiraz olundu. Halbuki lûgatimizde mevcut ve münakkitlerimizin ecnebi addeyledikleri kelimeler noter, ipotek, pro-

fesör, rektör... gibi Türkiye Cümhuriyeti hükûmetinin de resmen kabul eylediği ıstılahlarla kültür, sübjektif, obektif, realist, formlü... v.s. gibi ilmî eserlerimizde sık sık tesadüf edilen lisanımıza intikal eylemiş ve bizzat münekkitlerimizin de — daha fazlasile — kendi yazılarında kullanmış oldukları ıstılah ve lûgatleri teşkil ediyor ki bunları yeni harflerimizin imlâ tarzını tesbit eden Dil Encümeni de aynen kabul ve İmlâ Lûgatine derceylemiştir. Lûgatlerimizdeki imlâ tarzında ise tabiîdir ki gene Dil Encümeninin meydana getirmiş olduğu ve resmî bir mahiyeti haiz olan İmlâ Lûgatini esas ittihaz eyledik.

Maamafih; biz eserimizin mükemmeliyetini iddia etmiyoruz, tenkitlerine hedef olduğumuz zevatın istedikleri gibi *Larousse* derecesinde mükemmel bir lûgat meydana getirmek için daha hayli zaman uğraşmak ve lisanımızın grameri de Fransız lisanı gibi asırlardanberi kökleşmiş ve takarrür eylemiş bulunmak gerektir. O «*Larousse*» ki otuz senedenberi her sene ıslah edilerek ve yeni kelimeler ilâve olunarak yüz binlerce tab'olunmaktadır ve yüz binlerce karii vardır.

Bunun içindir ki «Larousse» un otuz sene evvelki ilk tab'ı ile bugünkü tabıları arasındaki fark pek büyüktür. Tabiîdir ki otuz sene sonra çıkacak Yeni Türk lûgati de ilk tab'ını geride bırakacak bir tekâmül safhasına yükselecektir.

Büyük Gazi, veciz hitabelerinden birinde «zaman mefhumunu idrak etmek» lüzumuna işaret-

le diyorlar ki, «mükemmel bir eserin anî bir teşebbüsle vücude gelmesi o kadar kolay değildir.» Ve «asırların teraküm ettirdiği noksanların» izalesi için bugünkü ve gelecek nesillerin vazifelerini işaret buyuruyorlar: «Bu nesil, hattâ bundan sonraki nesiller çok seneler çalışarak bu noksanları telâfi edebileceklerdir. Her vatandaşın arzu ettiğini yapmağı düşünmek hayalperestliktir. Yapılabilecek olan şey herkesin arzularının vasatîsi olabilir.»

Bizim de münakkitlerimize karşı bu vecizeden daha beliğ verilecek bir cevap olamaz.

Bu defa karilerimize takdim eylediğimiz *Talebe Lûgati* biraz daha muhtasar, fakat üzerinde daha ziyade işlenmiş, lisanın sadeleştirilmesine itina edilmiş bir eserdir. Maamafih; biz gene mükemmel bir eser meydana getirmiş olduğumuzu iddia edemeyiz. Onu zaman yaratacaktır.

*Talebe Lûgati*ni takdim ederken muhterem karilerimizi tekrar ve hürmetle selâmlarım. . .

Kanaat Kütüphanesi sahibi

İlyas

İşaretler

c. Cinas; mecazî mana

e. Edat

f. Fail

h. Hal

i. İsim

i.s. İsim ve sıfat

m. Mükerrer, tekrarlanan kelimeler

n. Nida

s. Sıfat

z. Zarf

Yeni
TÜRK LÛGATİ

İbrahim Alâettin Beyin reisliği altında A. Sedat, Kırımlıoğlu Sadi ve S. Tevfik Beyler tarafından vücude getirilmiş **yeni Türk harflerinin ilk lûgatidir.**

1296 sahife, 30000 kelime, 24 tablo, 16 harita ve ayrıca iki renkli tablo ile bir de renkli Türkiye Cümhuriyeti haritasını muhtevidir.

Harf inkılâbımızın büyük mübdii Cümhur Reisimizin ve sevgili Başvekilimizin takdirlerine mazhar olmuştur.

Fiatı 4 liradır.

Küçük
İmlâ Lûgati

Yazan: K. S.

Lisanımızdaki bütün kelime ve ıstılahların imlâ şekillerini tesbit eder. En küçük cepte bile taşınmağa müsait hacimde ve zarif ciltli bir lûgattir.

Fiatı 50 kuruştur.

YENİ
TALEBE LÛGATI

A

A *i.* Türkçe alfabenin ilk harfi. *n.* Darılma anlatır : *a babam ! bu ne hal ?* Yerinme ve eseflenme bildirir : *a canım ! kime anlatırsın?* Şaşırmayı gösterir : *a!* bunu da kim yaptı ? Dargınlığı anlatır : *a ! artık çok oldu.* Bir fiilden sonra tasdik yerine kullanılır : *olur a !* Aceleyi ve teşviki gösterir : *Haydi yapsanız a !*

AB *i.* Su.

ABA *i.* Kaba yün kumaş, bu kumaştan yapılan hırka.

ABADAN *s.* Şen, bayındır, mamur.

ÂBA *i.* Babalar.

ÂBADETMEK *f.* Şenletmek, mamurlaştırmak, bayındırlamak.

ABADİ *i.* İpek Hind kâğıdı.

ABAJUR *i.* Lâmba siperi.

ABAMAK *f.* Çekinmek, imtina.

ABANDIRMAK *f.* Hayvanı çökertmek. Deveyi ıhlamak.

ABANLAMAK *f.* Uzun adımlarla yürümek.

ABANMAK *f.* Bir şeyin üstüne kapanmak.

ABANİ *i.* Bak : Ağbane.

ABANOZ *i.* Sert ve siyah bir ağaç. — *kesilmek f.* Sertleşmek.

ABANOZGİLLER *i.* Abanoz çeşidinden bitgi-

ler, nebatlar, Abanosiye.

ABARTMAK *f.* Büyütmek. Mübalâğa etmek.

ÂBAT *s.* Şen, mamur.

ABE *e.* Hitapta kullanılır : *Abe kardeşim.*

ABERASYON *i.* Sapınç (Astronomide).

ÂBİDE *i.* Anıt, büyük bir adamın, mühim bir inkılâp ve zaferin hatıralarını yaşatmak için yapılan heykel, sütun, bina v.s.

ÂBİDEVÎ *s.* Anıt gibi, Anıtsal.

ÂBİT *i.* İbadet eden. Tapkan.

ABİT *i.* Kul, köle, bende.

ABIHAYAT *i.* Çok tatlı ve iyi su, içenlerin ölmiyecekleri zannedilen masal olmuş bir çeşmenin suyu : *abıhayat içmek.*

ABIREVAN *i.* Akar su.

ABIRU *i.* Yüz suyu. — *dökmek f.* Yalvarıp yakarmak.

ABLA *i.* Büyük kızkardeş.

ABLAK *s.* Değirmi ve dolgun çehreli.

ABLUKA *i.* Kuşatma, muhasara.

ABONE,A *s.* Bedelini peşin vererek bir şeye muayyen müddet için müşteri olan.

ABRAŞ *s.* Alaca benekli. Beyaza yakın sarı saç.

ABSTRE *s.* Tutulup görülmeyen ve zihinde beliren. Mücerret (Mat.)

ABUK SABUK *s.* Münasebetsiz, saçmasapan : *abuk sabuk söyleme.*

ABUR CUBUR *s.* Karmakarışık, adi ve tatsız şeyler: *abur cubur yemeyiniz.*

ABUS *i.* Ekşi surat, çatık çehre, somurtkan.

ACABA *h.* Şüphe ve tereddüdü anlatır : *acaba gelir mi ?*

ACAİBİ SEBA *i.* Eski devirlerin yedi tane şaşılacak eseri.

ACAR *s.* Ele avuca sığmaz.

ACAYİP *s.* Tohaf. *n.* Çok şey !

ACELE *i.* Çabukluk, sürat, telâş, içdarlığı.

ACEM *i.* İranlı.

ACEMAŞİRAN *i.* Bir musiki makamı.

ACEMİ *s.* Tecrübesiz, müptedi, bir işe yeni başlıyan, yabancı.

ACEMİLİK *i.* Tecrübesizlik.

ACEMİSTAN *i.* Acemlerin memleketi, İran.

ACENTA,TE *i.* Bir kumpanya veya şirketin başka yerdeki vekili, ajan.

ACEP *e.* Acaba.

ACİBE *s.* Şaşılacak şey.

ÂCİL *s.* Acele eden, aceleci. Çabuk, seri.

ACİLEN *s.* Acele olarak.

ACİP *s.* Tohaf, garip.

ACİZ *i.* İktidarsızlık, beceriksizlik, zayıflık.

ÂCİZ *s.* Beceriksiz. ehliyetsiz, zayıf.

ÂCİZANE *h.* Hakirane, ehliyetsizce. Haddim olmıyarak.

ÂCİZÎ *s.* Âcize mensup.

ACI *s.* Tadın kötüsü, tatlının tersi, sızı. Felâket : *ne acılar gördüm.* Öç, intikam : *acımı aldım.*

ACICA *s.* Biraz acı.

ACIK *i.* Elem, keder, yas. facia.

ACIKLANMAK *f.* Derde düşmek, müteessir olmak.

ACIKLI *s.* Dertli, kederli. Dokunaklı, müessir.

ACIKMAK *f.* Açlık duymak, yemek istemek.

ACIKTIRMAK *f.* Açlık duyurtmak, iştah vermek.

ACILANMAK *f.* Acı olmak.

ACIMAK *f.* Acılanmak. Acı duymak. Ağırmak. Yüreği sızlamak. Teessüf etmek. Esirgemek.

ACIMSI *s.* Az acı, acıya çalan.

ACIMTRAK *s.* Tadı acıya çalan, acıca.

ACINACAK *s.* Merhamet, teessüf olunacak hal.

ACINMAK *f.* Teessüf olunmak, yanmak.

ACIRAK *s.* Acımtrak.

ACIRGA *i.* Yaban turpu.

ACIRGANMAK *f.* Acıyıp, merhamet etmek.

ACITMAK *f.* Ağrıtmak, canını yakmak.

ACUL *s.* Aceleci, sabırsız, daryürekli.

ACUN *i.* Dünya, Kosmos (Ast.).

ACUNSAL *s.* Dünyaya

şamil. Kevnî (Ast.).

ACUR *i.* Bir nevi hıyar.

ACUZE *i.* Kocakarı.

ACYO *i.* Para farkından ve esham alışverişinden olan kâr.

AÇ *s.* Acıkmış olan, doymaz. Haris, tamakâr.

AÇACINA *i.* Bir şey yemeden.

AÇAN *i.* (Bio) Bâ sita.

AÇAR *s.* Anahtar. İştah açan şeyler, aperitif.

AÇGÖZLÜ *i.* Arsız, haris.

AÇI *i.* (Mat.) Zaviye.

AÇIK *s.* Kapalı olmıyan. Geniş. Örtüsüz, kapaksız, çıplak. Seyrek. Bulutsuz, berrak : *açık hava.* Aşikâr, meydanda. Boş, münhal. Koyu olmıyan. — *deniz i.* Okyanus. *Gözü — s.* Becerikli.

AÇIKAĞIZ *i.* Bir çiçek.

AÇIK BONO *i.* Hâmiline ait tüccar senedi.

AÇIKÇA *i.* Alenen, sarahaten.

AÇIKGÖZ *s.* Kurnaz, uyanık, tetik.

AÇIKGÖZLÜK *i.* Kurnazlık.

AÇIKLAMA *f.* Meydana vurma, izah.

AÇIKLAMAK *f.* İzah etmek.

AÇIKLIK *i.* Meydan, aralık. mesafe. Açık olma hali. Serbest tabiatlilik (Ast.) Semt.

AÇIKTAN, AÇIKTAN AÇIĞA *s.* Meydanda olarak. Sarih ve alenî.

AÇIKTOHUMLULAR *i.* (Bot.) Tohumu meydanda, uryanülbüzur.

AÇILMA *i.* Açılmak fiili.

AÇILMAK *f.* Açık haline gelmek, genişlemek, aralık olmak. Sıkıntıdan kurtulmak. Sırtını açmak. Bahsi geçmek. Münhal olmak.

AÇILAMAK *f.* İnkişaf.

AÇILIM *i.* İnkişaf.(Astr.) İnhiraf.

AÇILIŞ *i.* Açma işi, küşat. — *töreni.* Küşat resmi.

AÇIM *i.* Açılış, küşat.

AÇIMLAMAK *f.* Açım yapmak, küşat etmek.

AÇIN *i.* Bilinmeyeni bulma, keşif.

AÇINDIRMAK *f.* (Bio ve Mat.) İnkişaf ettirmek.

AÇINIM *i.* (Bio.) İnkişaf.

AÇINLAMAK *f.* Keşfetmek.

AÇIORTAY (Mat.) Bölen, Münassıf. nâsıf.

AÇKI *i.* Cilâ, perdah.

AÇKICI *s.* Cilâcı, perdahçı.

AÇMA *i.* Ot ve çalısı sökülerek ekilebilecek hale getirilmiş tarla. Kesilmiş koyunun bacağına açılan delik. Açmak işi.

AÇMAK *f.* Bir şeyi açık etmek. Örtü ve kapağını kaldırmak. Delmek. İşlemek. Çözmek.

AÇMALIK *i.* Kir çıkarmıya mahsus sabun v.s.

AÇMAZ *i.* Oyun, hile.

AÇTIRMAK *f.* Bir şeyi başkasına açık ettirmek.

AD *i.* İsim, ün.

AD *f.* Saymak, addetmek.

ADA *i.* Dört tarafı su ile çevrilmiş toprak parçası.

ÂDA *i.* Düşmanlar.

ADABIMUAŞERET *i.* İnsanların biribirile geçinmeleri usulü.

ADAK *i.* Mübarek sayılan bir yere bir şey vermek için edilen nezir, vait.

ADALÂT *i.* Adaleler, kasılar. Ba : adale.

ADALE *i.* Kası, vücutte hareketleri yapan sinirli et.

ADALET *i.* Âdilik, herkesin hakkını verme. Tüze.

ADALÎ *s.* Kasılara, adalelere ait, kaslak.

ADAM *i.* İnsan, beşer. Mert ve namuslu kimse. Memur, uşak, hizmetkâr.

ADAMAK *f.* Nezretmek, vadetmek.

ADAMAKILLI *s.* Makul, işe yarar.

ADAMCAĞIZ *i.* Acınacak halde bulunan adam.

ADAMCASINA *s.* İnsanlığa yakışır surette.

ADAMCIK *s.* Küçük veya fakir adam.

ADAMCIL *s.* Adama alışkın hayvan.

ADAMSIZ *s.* Kimsesiz, yardımcısız.

ÂDAP *i.* Edepler. Ba : Edep.

ADAPTASYON *i.* Uydurma, tatbik etme.

ADAPTE *i.* Bir edebî eserden değiştirilerek yapılmış eser.

ADAŞ *s.* İsmi bir olan kimseler.

ÂDAT *i.* Âdetler.

ÂDAT *i.* Âdetler, sayılar.

ADATMAK *f.* Nezrettirmek.

ADAVET *i.* Düşmanlık, kin.

ADAY *i.* Namzet, bir işe adı konmuş.

ADDETMEK *f.* Saymak.

ADED *i.* Sayı, miktar, rakam. Tane, parça.

ÂDEM *i.* İlk insan.

ADEDÎ *s.* Adede ait.

ADEM *i.* Yokluk, bulunmama, olmama.

ADESE *i.* Mercek, rasat ve fotoğraf aletlerinde kullanılan pertavsız cam.

ÂDET *i.* Alışılmış şey. Usul, resim. Kadınların aybaşısı, hayız.

ÂDETA *h.* Bayağı, her zamanki gibi, sadece.

ÂDİ *s.* Bayağı, değersiz.

ADİL *i.* Herkesin hakkını verme, adalet.

ÂDİL *s.* Adalet yapan.

ÂDİLÂNE *s.* Âdil olana yakışır surette, adaletle.

ÂDİLİK *s.* Bayağılık, değersizlik, aşağılık.

ÂDİLLİK *i.* Âdil olmaklık.

ADİYÖ *i.* Allaha ısmarladık.

ADIM *i.* Hatve, yürürken iki ayağın arasındaki açıklık. — *atmak.* Yürümek, ilerlemek. Yeni başlamak.

ADIMADIM *h.* Yavaş yavaş, ağır, ağır.

ADIMLAMAK *f.* Adımla ölçmek.

ADLAMAK *f.* Ad vermek.

ADLANMAK *f.* Ad almak, Şöhret kazanmak.

ADLI. Namlı, şöhretli. Adlı sanlı.

ADLÎ *s.* Adliyeye, adalete ait.

ADLİYE *i.* Adalete ait işlerin görüldüğü daire, davaların bakıldığı hükûmet dairesi. — *Vekili* Adliye ve hukuk işlerine bakan Vekiller Heyetinden biri.

ADRES *i.* Birinin bulunduğu yer.

AERODROM *i.* Tayyare istasyonu, meydanı, uçak alanı.

AEROPLAN *i.* Tayyare, uçak.

AF *i.* Suçunu bağışlama. İstisna etme. Azletme.

AFACAN *s.* Pek yaramaz, ele avuca sığmaz.

ÂFAK *i.* Ufuklar.

ÂFAKÎ *s.* Havayî, dereden tepeden söz. Enfüsî olmıyan, objektif.

AFALLAMAK *f.* Şaşırmak, sersemlemek.

AFALLAŞMAK *f.* Şaşkın hale gelmek.

AFALLATMAK *f.* Şaşırtmak.

ÂFAT *i.* Âfetler, belâlar.

AFERİDE *i.* Yaratılmış.

AFERİM,N *n.* Beğenmeyi ve öğmeyi anlatır.

ÂFET *i.* Belâ, musibet. Pek güzel : *O kadar ki afet.*

ÂFETZEDE *s.* Bir felâkete uğramış.

AFFETMEK *f.* Suçunu bağışlamak. İstisna etmek. Azletmek.

AFİF *s.* İffet ve namusu olan, temiz, nezih.

AFİŞ *i.* Duvar ilânı.

AFİTAP *i.* Güneş. *c.* Pek güzel yüz.

AFİYET *i.* Sağlık, sıhhat.

AFOROZ *i.* Hıristiyanlarda kilise tarafından yapılan lânet.

AFOROZLAMAK *f.* Kiliseden kovmak, lânetlemek.

AFAROZLU *s.* Lânetlenme, kiliseden kovulmuş.

AFSUN *i.* Büyü, üfürük.

AFSUNCU *i.* Büyücü, üfürükçü, sihirbaz.

AFSUNLAMAK *f.* Büyülemek.

AFYON *i.* Haşhaştan çıkan uyutucu bir madde.

AFYONKEŞ *s.* Afyon içen.

AFYONRUHU *i.* Afyondan çıkarılan hulâsa.

AGÂH *i.* Bilen, haberi olan.

ÂGAZ *i.* Başlama.

AGLÜTİNİN (Biyo) Birleştiren madde.

AGRANDİSMAN *i.* Bir resmi büyütme.

AGREJE *i.* Profesör olmaya kabiliyetli.

AĞ *i.* Kafes gibi olan örgü, şebeke.

AĞA *i.* Okuyup yazma bilmiyen erkek. Bir yerin büyüğü. Bir köy veya bir cemaatin büyüğü. Patron, çorbacı.

AĞABEY *i.* Büyük kardeş.

AĞAÇ *i.* Gövdesi köklerle yere dikili, tepesi dallar ve yapraklarla süslü bitki, nebat. Odun, tahta, kereste, direk v.s.

AĞAÇÇİLEĞİ *i.* Kırmızı veya beyaz, güzel kokulu bir meyva.

AĞAÇKAKAN *i.* Ağaçların kabuğunu gagalıyan kargadan küçük bir kuş.

AĞAÇKAVUNU *i.* Portakal ve limon nev'inden bir meyva.

AĞAÇKURDU *i.* Ağacın içinde meydana gelen bir türlü kurt.

AĞAÇLÂLESİ *i.* Ağaçta yetişen bir türlü lâle.

AĞAÇLIK *s.* Ağaçları çok yer, orman, koru.

AĞALANMAK *f.* Büyüklük taslamak.

AĞALIK *s.* Büyüklük, kibirlilik. İlerigelirlik. Bir cemaat ve köyün reisliği.

AĞARMA *i.* Şafak, fecir, tan. Ağarmak, ışı.

AĞARMAK *f.* Beyazlanmak, Rengi solmak. Şafak sökmek.

AĞARTMAK *f.* Beyazlatmak, Soldurmak.

AGBANİ *i.* Sarı ipekle işlenmiş kumaş.

AĞDA *i.* Kaynatıp koyulaştırılan şeker, bal v.s. macun.

AĞDALANMAK *f.* Şeker, bal v.s. kaynatıp koyulatmak.

AĞDALAŞMAK *f.* Şeker v.s. kaynatıp koyulaşmak.

AĞDIRMAK *f.* Kaynatıp koyulaştırmak.

AĞI, AĞU *i.* Zehir, sem.

AĞIL *i.* Koyun, keçi, sığır gibi hayvanların muhafazası için etrafı çit ile çevrilmiş yer.

AĞILI BALDIRAN *i.* Zehirli baldıran.

AĞILAMAK *f.* Zehirlemek.

AĞILANMAK *f.* Zehirlenmek.

AĞILLANMAK *f.* Hayvanlar ağıla konulup orada korunmak.

AĞIM *i.* Yükseliş.

AĞIR *s.* Hafif olmıyan, tartıda çok gelen, sakil. Güç. Çok ehemmiyetli, kıymetli. Yavaş. Vakarlı. Tehlikeli. Fena, çirkin. Dokunaklı. Az işiden, sağırca.

AĞIRBAŞLI *s.* Vakarlı, haysiyetini koruyan, ciddî.

AĞIRLIK *i.* Ağır oluş, siklet. Yavaşlık. Vakar. Bir askerî kıt'anın mühimmatı. Geline düğünden evvel güvey tarafından verilen çeyiz parası. Uykuda insanın üzerine basan kâbus. Sıkıntı, havanın sıcak olmasından hâsıl olan durgunluk.

AĞIRLIK MERKEZİ *i.* (Fiz.) Ağırlığın bastığı yer, merkezi siklet.

AĞIRLAMAK *f.* Yavaşlamak. Hürmet ve ikram etmek.

AĞIRLANMAK *f.* Ağır olmak. Yavaşlanmak. İkram olunmak.

AĞIRLAŞMAK *f.* Ağır olmak, Tehlikesi çoğalmak. Temkin ve vakar peyda etmek. Yavaşlaşmak. Fena kokmıya başlamak.

AĞIRLAŞTIRMAK *f.* Ağırlığını, ehemmiyetini arttırmak. Güçleştirmek.

AĞIRLATMAK *f.* Ağırlığını arttırmak, İkram ettirmek.

AĞIRŞAK *i.* İplik bükülen aletin ucundaki yuvarlak şey.

AĞIT *i.* Mersiye.

AĞITÇI *i.* Mersiye söyleyen, ölünün arkasından ücretle bağıran.

AĞIZ *i.* Canlı mahlûkların başlarında yiyip içmeğe ve ses çıkarmağa mahsus uzvu. Testi, şişe gibi içi boş şeylerin açık tarafı. Bıçağın keskin yüzü. Bir nehrin denize döküldüğü yer. Methal. Yeni doğuran hayvanın ilk sütü.

AĞIZAÇMAK *f.* Dedikodu etmek. Söylenmek.

AĞIZAÇMAMAK *f.* Susmak, hiçbir şey söylememek.

AĞIZAÇTIRMAK *f.* Bağırtmak, söylenmiye mecbur etmek.

AĞIZAÇTIRMAMAK *f.* Söz söyletmemek.

AĞIZAĞIZA *s.* Kenarına kadar dolu.

AĞIZARAMAK *f.* Fikrini veya doğrusunu söyletmek için çalışmak.

AĞIZDAN *h.* Sözle, Şifahen.

AĞIZKALABALIĞI *s.* Boş gürültü, manasız sözler.

AĞIZKULLANMAK *f.* Bir şeyi saklıyarak, değiştirerek söylemek. Sözle aldatmağa çalışmak.

AĞIZLAŞMA *i.* (Bio) İki damarın uç uca birleşmesi, müfagama.

AĞIZLIK *i.* Cigara emziği, cigaralık. Boru, klârnet gibi musiki aletlerinin ağza gelen parçası. Yemiş küfelerinin üzerine konulan dal ve yapraktan kapak.

AĞIZOTU *i.* Falya barutu.

AĞIZPERSENGİ *i.* Bazı adamların söz söylerken sık sık tekrar ettikleri ses.

AĞIZSATMAK *f.* Atıp tutmak, kendini övmek.

AĞLAMA *i.* Ağlamak fiili.

AĞLAMAK *f.* Gözyaşı akıtmak. Yalvararak istemek, sızlamak.

AĞLAMSAMAK *f.* Ağlar görünmek.

AĞLAMSIK *i.* Yalandan ağlayan.

AĞLAŞMAK *f.* Birkaç kişi beraber ağlamak. Halinden daima şikâyet ile sızlaşmak.

AĞLATMAK *f.* Birinin ağlamasına sebep olmak.

AĞLAYIŞ *i.* Ağlama.

AĞMA *i.* Yıldız. Yükselme.

AĞMAK *f.* Yükselmek, yukarı kalkmak.

AĞNAM *i.* Koyun ve keçi cinsi. — *vergisi i.* Sayım vergisi.

AĞNİYA *i.* Zenginler.

AĞRAZ *i.* Garazlar.

AĞRI *i.* Istırap, dert, acı. — *tutmak f.* Doğuracak kadın ıstırap çekmeğe başlamak.

AĞRILI *s.* Dertli, acılı.

AĞRIMA *i.* Ağrı, sızı.

AĞRIMAK *f.* Ağrı vermek, acımak.

AĞRITMAK *i.* Ağrı peyda etmek, acıtmak.

AĞŞI *i.* (Biyo) Gözde ağa benzer zar, şebekî.

AĞTABAKA (Biyo) Gözde ağabenzer zar, Tabakai şebekiye.

AĞU *i.* Ağıya bak.

AĞUSTOS *i.* Senenin sekizinci ayı.

AĞUSTOSBÖCEĞİ *i.* Cırlak böceği.

ÂGUŞ *i.* Kucak.

AĞYAR *i.* Rakipler. Engeller. Başkaları, yabancılar.

AĞZADÜŞMEK *f.* Dile düşmek, kepaze olmak.

AĞZIAÇIK *s.* Şaşkın, avanak, budala.

AĞZIBOZUK *s.* Küfürbaz.

AĞZIKARA *s.* Münafık, iftiracı. Kara haberci.

AĞZINIBOZMAK *f.* Sövmek, küfretmek, fena söylemek.

AĞZINITUTMAK *f.* Bir şey söylememek.

AĞZIPEK *s.* Sır tutan.

AH *n.* Maddî ve manevî bir acıyı anlatır : *ah ! başım, ah ! kardeşim.* Pişmanlık ve teessüf beyan eder : *ah! yazık! i.* İç çekme.

AHA *e.* İşte.

AHADİYET *i.* Tanrının birliği.

AHALİ *i.* Halk, nüfus, bir memleketteki insanlar.

ÂHAR *s.* Başka, özge, diğer.

AHAR *i.* Akdüzgün.

AHARLAMAK *f.* Düzgün, allık sürmek.

AHAT *i.* Birler.

AHBAP *i.* Dost, muhip, sadık.

AHBAPLIK *i.* Dostluk.

AHÇI *i.* Aşcıya bak.

AHDAR *s.* Yeşil.

AHDETMEK *f.* Söz vermek.

AHDİ *s.* Ahde bağlı.

AHEN *i.* Demir.

AHENİN *i.* Demirden, demir gibi.

AHENK *i.* Düzen, sesler veya renkler arasında uygunluk. Çalgı ile eğlence.

AHENKLİ *s.* Düzenli.

AHENKSİZ *s.* Düzensiz.

AHENKTAR *s.* Ba : ahenkli.

AHESTE *s.* Yavaş, ağır.

AHETMEK *f.* Beddua etmek.

AHFAT *i.* Hafitler, zürriyet, evlât oğulları, nesil.

AHİBBA *i.* Dostlar.

AHİR *s.* Sonraki, en sonra vaki olan.

AHİREN *e.* En sonra.

AHİT - AHD *i.* Ant, yemin. Vait. Mukavele, muahede, misak. Zaman, devir.

AHİTLEŞMEK *f.* Sözleşmek.

AHİTNAME *i.* Muahede şartlarını ve tarafeynin imzasını havi varaka.

AHİZ *i.* Almak.

AHİZE *i.* Telefon, telsiz telefon cihazlarında kulağa getirilen kısım, reseptör, almaç.

ÂHİR *s.* Son, sonra. Biten, hitam bulan. *h.* Sonra, en sonra, akibet.

AHIR *i.* Hayvanların bağlanıp muhafaza olundukları bina.

AHKÂM *i.* Emirler, hükümler.

AHLÂF *i.* Bizden sonrakiler, halefler. Eslâf'ın tersi.

AHLÂK *i.* Huylar, tabiatler.

AHLÂKİYAT *i.* Ahlâka ait bahisler ve mütalealar.

AHLÂKLI *s.* Huy ve tabiati, terbiyesi iyi olan.

AHLÂKSIZ *s.* Ahlâkı bozuk, huyu fena.

AHLAT *i.* Yabani armut.

AHLÂT *i.* Karışmış maddeler. *Ahlâtı erbaa* : dört esaslı madde.

AHMAK *s.* Akılsız, budala, bön.

AHMER *s.* Kırmızı.

AHRAR *i. s.* Hür olanlar. Liberaller.

AHRET, AHİRET *i.* Öbür dünya, insanın öldükten sonra gideceği âlem.

AHRETLİK, AHİRETLİK *i.* Evlâtlığa alınan öksüz.

AHŞA *i.* Bağırlar, insanın ve hayvanın bağırsak, ciğer, işkembe gibi iç âzası.

AHŞAP *i.* Tahtadan yapılmış. Odunlar, keresteler, tahtalar.

AHTAPOT *i.* Sekiz ayaklı bir nevi deniz hayvanı.

AHTER *i.* Yıldız.

AHU *i.* Ceylân, gazal. *s.* Güzel ve cazip göz.

AHUDUDU *i.* Bir nevi kırmızı ağaççileği.

AHVAL *i.* Haller, olaylar, oluşlar, bulunuşlar. *—i âlem i.* Dünyanın halleri.

AHYANEN *e.* Ara sıra.

AHZÜİTA *i.* Alışveriş, Aksata.

AİDAT *i.* Resim, vergi, irat.

AİDİYET *i.* Aitlik.

AİLE *i.* Bir çatı altında yaşıyan ana, baba ve çocuklar. En yakın akraba. Bir erkeğin karısı. Arda.

AİLEVÎ *s.* Aileye mensup ve müteallik olan. Ardal.

AİT *s.* Münasebet ve taallûku olan, raci, dair.

AJAN *i.* Bir devletin, bir şirketin memuru, mümessili, acente.

AJANDA *i.* Muhtıra, akıldefteri, cüzdan.

AJANS *s.* Bir devletin, bir şirketin mümessilliği, acentelik. İdarehane.

AK *s.* Beyaz. *c.* Temiz.

AKA *i.* Ağa, büyük.

AKABE *i.* Tehlike.

AKAÇLAMA *f.* (Jeo.) Toprağı kurutma. Tefcir.

AKADEMİ *i.* Edipler ve âlimler cemiyeti.

AKAĞA *i.* Zenci olmıyan hadımağası. Akburun.

AKAĞAÇ *i.* Bir nevi kayın.

AKAİT *i.* Akideler. İnanılan şeyler. Bir dinin ibadetlerini anlatan bilgi.

AKALLİYET *i.* Azınlık.

AKAMBER *i.* Amberin beyaz cinsi.

AKAMET *i.* Kısırlık.

AKANYILDIZ *i.* (Ast.) Şihabı sakip.

AKAR *i.* İrat getiren mallar ve binalar.

AKASMA *i.* Çardağa sarılı bir nevi beyaz gül.

AKASYA *i.* Salkım çiçekli ve küçük yapraklı bir ağaç.

AKBABA *i.* Tepesi tüysüz beyaz ve iri bir nevi yırtıcı kuş.

AKBALIK *i.* Kefala benzer bir cins göl balığı.

AKBENEK *i.* Gözbebeğine gelen bir illet.

AKCİĞER *i.* Ciğerin nefes almağa ve kanı temizlemeğe yarıyan kısmı.

AKCİĞER GÖBEĞİ *i.* (Bio) Sürrei rie.

AKCİĞER KESECİĞİ *i.* (Bio) Huveysalı rievî.

AKCİĞERLİLER *i.* (Bio) Rieviye.

AKCİĞER ZARI *i.* (Bio) Gışayı cenep.

AKÇA *s.* Beyazımsı.

AKÇA. AKÇE *i.* Para, sikke, nakit.

AKÇAAĞAÇ *i.* Bir cins orman ağacı.

AKÇAAĞAÇGİLLER (Bot.) İsfendaniye.

AKÇAARMUDU *i.* Bir nevi armut.

AKÇAKAVAK *i.* Dalları yukarı doğru çıkan, beyaz kavak ağacı.

AKÇAPAR *i.* Derisi ve saçları beyaz, gözleri kırmızı adam.

AKÇIL *s.* Beyazımsı.

AKDEM *s.* Daha eski, daha önde.

AKDEMCE *z.* Önce, evvelce.

AKDES *s.* Çok mukaddes.

AKDETMEK *f.* Bağlamak, iki taraf arasında bir iş kararlaştırmak, nikâh kıymak.

AKDİKEN *i.* Meyvası müshil dikenli bir nebat.

AKGÜNLÜK *i.* Ardıç ağacından hâsıl olan zamk.

AKHARDAL *i.* Beyaz bir cins hardal.

AKHAŞHAŞ *i.* Şurubu yapılan bir nevi haşhaş.

AKI (Fiz) Seyelân.

ÂKIBET *i.* Son, netice.

ÂKID *i.* Akdeden, bağlayan, bir mukaveleyi yapanlardan biri.

AKİBİNDE *h.* Arkasısıra.

AKİDE *i.* İnanılan şey, iman. — *şekeri. i.* Bir nevi şeker.

AKİK *i.* Yüzüktaşı ve mühür yaptıkları kırmızı ve oldukça kıymetli bir taş.

ÂKİL *s.* Akıllı, uslu.

ÂKİL *s.* Yiyen, ekleden.

ÂKILÂNE *s.* Akıllı adama yakışır surette. akıllıca.

AKİM *s.* Kısır, mahsulsüz.

AKİP *s.* Bir şeyin arkasından gelen.

AKİS *i.* Çarparak geri dönme. Ziyanın bir parlak şeyde görünmesi. Sesin bir yere vurup geri dönmesi, yankulama. Ters, zıt.

AKİSE *i.* Ziyayı aksettiren âlet.

AKİT *i.* İki taraf arasında kararlaştırıp taahhüt altına alma. Evlenme.

AKICI *s.* Akan, cari, revan.

AKIL *i.* Us, insanı hayvandan ayırt eden hassa, anlama, fehim, idrak, zekâ. Düşünme, tefekkür. Mülâhaza. Hafıza, hatır. Rey, tedbir.

AKILBALİĞ *s.* Erginlik çağına gelmiş olan.

AKILDİŞİ *i.* Yirmi yaşında çıkan en nihayetteki azı dişi.

AKILGIN *i.* Kabuğu tabaklıkta kullanılır bir nevi ılgın ağacı.

AKILHOCASI *s.* Akıl öğreten, şeytanlık belleten.

AKILLI *s.* Aklı olan, zeki.

AKILLILIK *s.* Akıl sahibi olmaklık, zekâ.

AKILSIZ *s.* Akıldan mahrum, budala, ahmak.

AKILSIZLIK *s.* Ahmaklık, budalalık.

AKIM *i.* (Jeo.) Cereyan.

AKIN *i.* Şiddetle hücum, düşman memleketine tecavüz.

AKINCI *i.* Akın yapan süvari askeri.

AKIN AKIN *s.* Biribirini müteakip, kalabalıkla, takım takım, fevç fevç.

AKINTI *i.* Sulu bir şeyin mütemadiyen akması.

AKIŞGAN *s.* (Fiz) Seyyal.

AKITMA *i.* Akıtmak fiili.

AKITMA *i.* Atın alnından burnunun ucuna doğru uzanan beyaz leke. Bir nevi gözleme.

AKITMAK *f.* Akmasına sebep olmak, cereyan ettirmek, isale etmek.

AKKEFAL *i.* Kefal balığına benzer bir nevi balık.

AKKOR (him.) Narı beyza, beyaz ateş.

AKKOR (Fiz.) Müteşehhip.

AKKORLUK (Kim. Fiz.) Korlaşma, Teşehhüp.

AKKUYRUK *i.* Bir çeşit çay.

AKLAMAK *f.* Ağartmak, beyaz etmek.

AKLEN *h.* Akıl ile, akılca.

AKLÎ *s.* Akla mensup.

AKLI *s.* Beyazlı.

AKLIK *i.* Beyazlık.

AKMA *i.* Cereyan.

AKMADDE *i.* (Bio.) Beynin beyaz örgüsü, cevheri ebyaz.

AKMAN *s.* Temiz, nezih.

AKMAK *f.* Sulu bir şeyin aşağıya doğru gitmesi.

AKORDEON *i.* Armonik. Ütü kırması, pilise.

AKORT *i.* Piyango v.s. musiki aletinin düzeni.

AKPELİN *i.* Pelin denilen acı bir otun beyaz çeşidi.

AKRABA *i.* Hısımlar. Ahibba.

AKRAN *i.* Biribirine derece, sınıf, liyakat cihetile benziyenler.

AKREP *i.* Kuyruğu ile sokan zehirli bir böcek. Saatin kısa ibresi.

AKREPLER *i.* (Zoo.) Akrebe benzer böcekler, akrebiye.

AKSÂ *s.* En uzakta bulunan.

AKSAK *s.* Topal.

AKSAKLIK *i.* Topallık.

AKSAMA *i.* Topallama.

AKSAMAK *f.* Topallamak. *c.* Noksan kalmak.

AKSATA *i.* Alışveriş, ahzüita.

AKSATMAK *f.* Topal etmek. *c.* Noksan bırakmak.

AKSE *i.* Hastalık nöbeti.

AKSETMEK *f.* Ziya ve sada geldiği istikamette geri dönmek.

AKSİ *s.* Ters, zıt, muhalif. Huysuz, inatçı.

AKSİLİK *i.* Terslik.

AKSİNE *s.* Tersine, zıddına.

AKSİYON *i.* (Mat.) Mütearife.

AKSİYON *i.* Hisse, sehim.

AKSIRIK *i.* Nezleli adamlarda sık olan ve birdenbire havayı burun deliklerinden dışarı çıkaran hal.

AKSIRMAK *f.* Aksırık yapmak.

AKSIRTMAK *f.* Aksırığa sebep olmak.

AKSÖĞÜT *i.* Söğüt ağacının bir çeşidi.

AKSU *i.* Gözlere gelen bir hastalık. Perde, katarakt.

AKSÜLÜAEN *i.* Cıvadan çıkarılan şiddetli bir zehir, süblime.

AKŞAM *i.* Güneşin battığı zamana kadar olan vakit.

AKŞAMCI *s.* Akşam erken yatan. Her akşam içki kullanan.

AKŞAMLAMAK *f.* Bütün günü bir işte veya bir yerde geçirip akşama ermek.

AKŞAMLAMAK *f.* Akşama erdirmek, akşama kadar oyalamak.

AKŞAMLAYIN *z.* Akşam vakti.

AKŞAMLIK *s.* Akşama mahsus.

AKTAR, ATTAR *i.* Ufaktefek çeşitli şeyler satan dükkân.

AKTARMA *i.* Aktarma işi.

AKTARMAK *f.* Bir yerden başka yere geçirmek.

AKTAVŞAN *i.* Bir çeşit çöl sıçanı.

AKTÖR *i.* Tiyatroda erkek oyuncu.

AKTRİS *i.* Tiyatroda kadın oyuncu.

AKTÜALİTE *i.* Şimdiki işler ve olaylar.

AKTÜEL *e.* Şimdiki.

AKUSTİK (Fiz) Ses ilmi, ilmi savt.

AKÜMÜLÂTÖR *i.* Lüzumunda sarfolunmak için elektrik kuvveti toplıyan alet.

AKVAM *i.* Kavimler. — *Cemiyeti i.* Dünya milletleri arasındaki düzeni muhafazaya çalışan beynelmilel büyük meclis.

AKVARYUM *i.* Tatlı su balıkları için cam havuz.

AKYA *i.* Lüfer azmanı denilen iri bir balık.

AKYUVAR (Bio.) Kandaki beyaz yuvarlaklar, küreyvei beyza.

AL *s.* Parlak kırmızı renk.

ÂL *i.* Aile, soy, sülâle. *s.* Yüksek, yüce. Pek iyi.

ALA *c.* Bazı isimlerin başına gelerek usulünce manasını anlatır. Alafranga, alaturka gibi. *s.* Karışık renkli, alacalı, benekli.

ÂLÂ *s.* Pek güzel. Çok yüksek, pek yüce.

ALABACAK *i.* Bir nevi kuş.

ALABALIK *i.* Bir cins gayet lezzetli tatlısu balığı.

ALABANDA *i.* Geminin her iki yanı. Zırhlıların bir yanındaki topların ateşi. *c.* Azar.

ALABORA. ALABURA *i.* Serenlerin, direklerin üzerine kaldırılıp bağlanması. Selâm için sandal küreklerinin yukarı kaldırılması.

ALÂBROS *i.* Bir çeşit saç tuvaleti, fırça gibi.

ALACA *s.* Renk renk, karışık renkli. — *karanlık i.* Ortalığın kararmıya veya sabahleyin aydınlanmıya başlaması.

ALACAK *s.* Matlûp, ödünç verilen para.

ALACAKARANLIK, YARIKARANLIK. Güneş battıktan sonraki zaman.

ALACAKLI *s.* Alacağı olan.

ALACALANMAK *f.* Renk renk leke ve benek peyda etmek.

ALACALI *s.* Renkleri değişik.

ALAFRANGA *i.* Frenk usulü, Avrupalıca.

ALÂGARSON *i.* Saç tuvaleti. Erkek çocuk gibi.

ALÂİİMİSEMA *i.* Alkım.

ALÂKA *i.* İlgi. ilişik, rabıta, bağlılık.

ALÂKADAR *s.* İlgili, alâka ve münasebeti olan.

ALÂKALI *s.* İlişik ve münasebeti olan, ilgili.

ALAKARGA *i.* Siyah ve külrengi karga

ALÂM *i.* Elemler.

ALAMANA *i.* Küçük odun gemisi, balıkçı kayığı.

ALAMAN Bk : Alman.

ALAMANYA *i.* Bk : Almanya.

ALÂMET *i.* Beldek. Nişan, işaret.

ALAN *i.* Meydanlık. Orman açıklığı, saha, uçak alanı.

ALARGA *i.* Açıkdeniz, engin. *n.* Açık gel ! yaklaşma ! uzak geç !

ALÂRM *i.* Korku ve tehlike işareti ve hali.

ALAŞIM *i.* (Kim.) Halita.

ALÂT *i.* Aletler. Yazaçlar.

ALATURKA *i.* Türk usulü, eski Şark yolunda.

ALAVERE *i.* Bir şeyin eldenele verilerek aktarılması, emmebasma tulumba.

ALAY *i.* Kalabalık, cemaat. Üç tabur askerden meydana gelen kuvvet. *c.* Eğlenme, istihza.

ALAYCI *s.* Herkesle eğlenmeği seven.

ALÂYİM *i.* Alâmetler.

ALÂYİŞ *i.* Yalancı süs ve gösteriş.

ALAYLI *s.* Debdebeli. Eğlenceli. Neferden yetişmiş subay.

ALAZ *i.* Ateş yalını, alev.

ALAZLAMAK *f.* Alevde kızartmak, yalında ütülemek.

ALAZLANMAK *f.* Alevde kızarmak, ütülenmek.

ALBAY *i.* Askerlikte Yarbaydan sonra ve Generalden önceki subay rütbesi, eski Miralay.

ALBÜM, ALBOM *i.* Resim cüzdanı, musiki mecmuası, şiir defteri.

ALBÜMİN *i.* Bir hastalık neticesi olarak insan kanında yumurta akı gibi hâsıl olan tuzlu bir madde.

ALCA *s.* Alımsı.

ALÇACIK *s.* Alçakça.

ALÇAK *s.* Yüksek olmıyan. Kısa boylu. *c.* Deni, çok kötü.

ALÇAKGÖNÜLLÜ *s.* Kibirsiz, mütevazı.

ALÇAKGÖNÜLLÜLÜK *i.* Kibirsizlik.

ALÇAKÇA *s.* Az alçak. *c.* Zilletle, denice.

ALÇAKLAMAK *f.* Tahkir etmek.

ALÇAKLATMAK *f.* Yüksekliğini azaltmak.

ALÇAKLIK *i.* Alçak oluş. Boy kısalığı. *c.* Denilik, zelillik.

ALÇALMAK *f.* İğilmek, inmek. Tedenni etmek.

ALÇARAK *s.* Alçakça.

ALÇI *i.* Binalarda ve san'atlerde kullanılan beyaz toz.

ALÇILAMAK *f.* Alçı ile yapıştırmak.

ALDAÇ *i.* Hile, desise.

ALDANÇ *s.* Çabuk aldanır.

ALDANGIÇ *i.* Aldatıcı şey, hile, oyun.
ALDANIK *i.* Aldanmış, mağlûp.
ALDANIŞ *i.* Aldanma.
ALDANMAK *f.* Hileye kapılmak. Yanlış bir fikre uymak.
ALDATMAK *f.* Hile ile kandırmak, iğfal etmek.
ALDATICI *s.* Aldatan, oyalayan.
ALDIRIŞ *i.* Dikkat, önem.
ALDIRIŞSIZ *s.* Dikkat etmeyen, ehemmiyet vermiyen.
ALDIRMAK *f.* Almağa sevketmek. Sığdırmak. Ehemmiyet vermek.
ALEDDEVAM *h.* Devamlı olarak.
ALELÂDE *h.* Âdeta.
ALELÂCELE *h.* Acele ile.
ALELACAYİP *h.* Tuhaf.
ALELHUSUS *h.* Hele. Bahusus.
ALELÛSUL *h.* Yolunca. Usulile.
ALELÛMUM *h.* Umumiyetle.
ÂLEM *i.* Dünya, acun, cihan. Mahlûkat. Cemiyet.
ALEM *i.* Nişan, alâmet. Sancak. Has isim. Minare tepesi.
ALEMDAR *s.* Sancaktar.
ALEMDARLIK *i.* Bayraktarlık, sancaktarlık.
ÂLEMİAP *i.* İçki meclisi.
ÂLEMİERVAH *i.* Ruhlar âlemi.
ÂLEMİGAYP *i.* Görünmiyen şeyler dünyası.
ÂLEMİLÂHUT *i.* Tanrılık âlemi.
ÂLEMİMÂNA *i.* Düş, rüya âlemi.
ÂLEMŞÜMUL *s.* Bütün cihanı şamil olan. Acunsal.
ALENEN *h.* Herkesin gözü önünde. Açıktan açığa.
ALENÎ *s.* Açıkça, meydanda olan. *h.* Meydanda.
ALENİYET *i.* Bir işin açıkta olması.
ALESTA *s.* Hazır.
ALET *i.* Yaraç, Aygıt. Bir iş işlemek için kullanılan edevat, avadanlık. Uzuv, düzgü). *c.* Sebep, vasıta.
ALEV *i.* Ateş yalını. — *almak f.* Ateş almak, yanmak. *c.* Hiddetlenmek.

ALEVÎ *s.* Şiî mezhebi mensubu. Ali'ye mensup.

ÂLEVÎLİK *e.* Şiîlik.

ALEVLENDİRMEK *f.* Alev çıkarır hale getirmek. *c.* Şiddetini artırmak.

ALEVLENMEK *f.* Yalınlamak, tutuşmak. *c.* Hiddetlenmek.

ALEVLİ *s.* Yalınlı. *c.* Hiddetli.

ALEYH *i.* Karşı. Birinin veya bir işin aksi hali (leh) in tersi. Aleyhine söylemek : kötülüğünü söylemek.

ALFABE *i.* Bir dilin bütün harflerini bir arada gösteren tertip; bu harfleri öğreten kitap.

ALGI *i.* Ganimet, yağma.

ALGILAMAK *f.* Ganimet almak, savaşta yağmalamak.

ÂLİ *s.* Yüce, yüksek.

ÂLİCENAP *s.* Cömert. Fazilet, erdem sahibi.

ÂLİCENAPLIK *i.* Faziletkârlık, cömertlik, erdem.

ALİHE *i.* İlâhlar. Tanrılar.

ALİL *s.* Hasta. Kör.

ÂLİM *s.* Bilen, çok okumuş. Bilgin.

ÂLİMLİK *i.* Bilginlik.

ALICI *s.* Alan. Müşteri. *c.* Cazip.

ALIÇ *i.* Yabani erik.

ALIK *s.* Budala, ahmak.

ALIKLANMAK *f.* Budalalanmak. Şaşırmak.

ALIKLAŞMAK *f.* Alık gibi olmak.

ALIKLATMAK *f.* Birini alık haline getirmek.

ALIKOMAK *f.* Geri tutmak. Saklamak.

ALIM *i.* Alma, tahsil. satın alma. Cazibe. — *satım* Aksata.

ALIMCA *i.* Alınan şey. Avaid, caize.

ALIMSA *i.* Rişvet.

ALIMSAK *i.* Rişvet alan, mürtekip.

ALIMSIZ *s.* Cazibesiz, sevimsiz.

ALIN *i.* Saçlardan kaşlara kadar yüzün üst kısmı, nasiye. Her şeyin ön ciheti, cephe.

ALINDAMARI *i.* Haya.

ALINÇ *i.* Alınan. tahsil edilen.

ALINGAN *s.* Her şeyden alınan, şüphelenen.

ALINMA *i.* Alınmak işi.

ALINMAK *f.* Ele almak.

Ele geçirmek. Sözü üstüne almak.

ALINTERİ *e.* Güç ve namusluca çalışmak.

ALINYAZISI *i.* Başa gelecek şey. Kader.

ALIŞ *i.* Alma.

ALIŞIK *i.* Bir şeyi çok yapmış, kullanmış olan.

ALIŞILMAK *f.* Bir şeyi çok yapmış veya kullanmış olmak, ülfet edilmek.

ALIŞKAN *s.* Alışmış, melûf, menus.

ALIŞMAK *f.* Bir şeyi çok tekrar etmiş olmak, huy, âdet etmek. Ateş almak.

ALIŞKANLIK *i.* Bir şeyi tekrardan meydana gelen hal, ülfet.

ALIŞTIRMAK *f.* Bir şeyi tekrar ettirmek. Ülfet ettirmek, öğretmek.

ALIŞVERİŞ *i.* Aksata.

ALIT *i.* Makbuz.

ALIVERMEK *f.* Hemen ve kolayca almak.

ALKALİ (Kim.) Kalevî.

ALKALİK (Kim.) Kalevî.

ALKALİMETRE, ALKALÖLCER *i.* (Kim.) Mikyası kalevi.

ALKALOİT (Kim.) Şibih kalevî.

ALKIM *i.* Alâimisema.

ALKIŞ *i.* El çırparak ve yaşa diye bağırarak edilen takdir.

ALKIŞLAMA *f.* Elçırparak takdir ve tahsin etmek.

ALKIŞLANMAK *f.* Kendine alkış edilmek.

ALKOL *i.* İspirto, küul.

ALKOLİK *i.* Fazla içki içmekten hasta olan.

ALKOLİZM *i.* İçki meseleleri.

ALLAH *i.* Tanrı, çalap, Halik, mabut.

ALLÂK *s.* Hilekâr, müzevvir. Sözünde durmaz.

ALLAK BULLAK *s.* Karmakarışık.

ALLÂME *c.* Çok bilgili.

ALLEGRO *i.* Şenlikli ve gürültülü hava, beste, çalgı.

ALLIK *i.* Koyu ve parlak pembe renk. Kadınların yüzlerine sürdükleri al düzgün.

ALMA *i.* Almak işi.

ALMAÇ *i.* (Fiz.) Ahize.

ALMAK *f.* Elle tutup kaldırmak. Edinmek. Kabul etmek. Mübayaa

etmek. Sığmak. Ele geçirmek. Anlamak. *Satın — f.* Mübayaa etmek. *Soluk — f.* Rahat etmek.

ALMAN, ALAMAN *i.* Alamanyalı. Cermen.

ALMANAK *i.* Yıllık kitap, salname.

ALMANCA, ALAMANCA *i.* Alaman lisanı.

ALMANYA, ALAMANYA *i.* Alamanların memleketi. Cermanya.

EMAŞ *i.* Becayiş.

ALO *n.* Telefonda çağırılan adamın ne istiyorsun manasına olarak verdiği parola.

ALP *s.* Er, kahraman.

ALNIAÇIK *s.* Namuslu.

ALNIAK *s.* Suçsuz.

ALPAK *i.* Sofa benzer bir nevi yün kumaş.

ALT *i.* Üstün karşısı. Geri, son, aşağı. (Bio) Süflâ, esfel.

ALSİMİ *i.* Batıl kimya.

ALŞİMİST i. Batıl kimya ile uğraşan.

ALTCİNS (Zoo. Bot.) Cins altı.

ALTÇENE (Bio.) Fekki esfel.

ALTDERİ (Bio.) Edeme.

ALTERNATR (Fiz.) Biribiri arkasından getiren.

ALTES *s.* Prenslere verilen ünvan.

ALTFAMİLYA (Bot.) Tahtı fasile.

ALTETMEK *f.* Yenmek.

ALTI *i.* Beşle yedi arasındaki sayı.

ALTIGEN (Mat.) Altı köşeli, Müseddes.

ALTIK *i.* Zımî, içinde, altında bulunan.

ALTIKÖŞE *s.* Bir nevi oyun.

ALTILIK *s.* Kıymeti altı kuruş, lira v.s. olan şey.

ALTILI *i.* Tabanca.

ALTIN *i.* Sarı parlak renkli ve kıymetli maden.

ALTINCI *i.* Beşinciden sonra yedinciden evvel gelen.

ALTINLAMAK *f.* Altınla kaplamak.

ALTINSUYU (Kim.) Mai zerrin.

ALTINTOP *i.* Amberçiçeği.

ALTINTOPU *s.* Sarışın, güzel çocuk.

ALTIPARMAK *s.* Elinde fazla bir parmağı olan adam.

ALTIPATLAR *i.* Tabanca.

ALTIŞAR *i.* Herbirine veya her defasında altı.

ALTLIK *i.* Yazı yazarken kâğıdın altına konulan kalınca mukavva. Bir şeyin altına konulmağa mahsus şey.

ALTMIŞ *i.* Altı kere on, elli dokuzdan bir fazla.

ALTMIŞALTI *i.* İskambil ile oynanan bir oyun.

ALTMIŞLIK *s.* Altmış parçadan mürekkep. Altmış yaşında adam. Kıymeti altmış olan.

ALTSINIF (Bot.) Tahtı sınıf.

ALTŞUBE (Bot.) Tahtı şube.

ALTTAKIM (Bot.) Bir zümreye bağlı nebat takımı.

ALTTAKALMAK, ALTAKALMAK *f.* Mağlûp olmak.

ALÛFE *s.* Kötü kadın. Aşifte, fahişe.

ALÜMİNYOM *i.* Gümüş gibi parlak bir maden.

ÂM *s.* Herkese ait. Umumî.

AMA, AMMA *e.* Lâkin, ancak, şu padar ki : *ama yaptın ha !*

AMAÇLAMAK *f.* İstihdaf etmek.

ÂMA *s.* Kör.

AMAÇ *i.* Nişan, hedef. Dilek.

AMAÇGÂH *i.* Nişangâh.

AMADE *s.* Hazır, müheyya.

ÂMAL *i.* Emeller, ümitler.

AMAL *i.* Ameller, işler.

AMAN *e.* İmdat talebi ve feryat : *aman, yetiş !* Af, rica ve niyaz : *aman ayağına düştüm. — vermek f.* Affetmek. Bağışlamak.

AMATÖR *i.* Hevesli.

AMBALÂJ *i.* Denk bağlama, sandıklama.

AMBAR *i.* Eşya konulan büyük sandık. Mahsul ve eşya koymak için yapılan bina, depo, mağaza. Gemilerde yük doldurulan yer.

AMBARCI *i.* Bir ambarı muhafaza eden memur.

AMBARGO *i.* Bir geminin limanda haciz ve tevkifi.

AMBER *i.* Amber balığının barsaklarından toplanan ve güzel kokan külrenginde yumuşak ve yapışkan bir madde.

AMBERBALIĞI *i.* Boyu yirmi beş metreye varan ve barsaklarından amber çıkan balinaya benzer pek iri başlı bir balık, adabalığı.

AMBERÇİÇEĞİ *i.* Sarı renkli ve güzel kokulu yuvarlak bir çiçek.

AMBERİN *s.* Amber gibi kokan, amberden.

AMBERİYE *i.* Yaylâ çiçeği, amberli ve güzel kokulu şey.

AMCA *i.* Baba kardeşi.

AMCAKIZI *i.* Amcanın kızı.

AMCALIK *s.* Baba kardeşliği.

AMCAOĞLU *s.* Amcanın erkek evlâdı.

AMCAZADE *s.* Amcanın kızı veya oğlu.

AMDEN *h.* Kasten istiyerek ve bilerek.

AMEL *i.* İş, işlev, fiil, meşgale. İz, eser.

AMELE *i.* Reçper, işçi.

AMELÎ *s.* Pratik, nazarî olmıyan, şartlarına ve kaidelerine riayetle yapılan iş. Pratik.

AMELİYAT *i.* Nazarî olarak öğrenildikten sonra yapılan şeyler. Bir operatörün hastanın bir yerini kesme, yarma ve dikme işleri.

AMELİYE *i. Bak* : ameliyat.

AMELMANDA,E *veya* **AMELİMANDA** *i.* İşten kalmış, tembel.

AMENNA *k.* İnandık, tasdik ederiz : *amenna ona diyecek yok.*

AMERİKAN *s.* Amerikalı, Amerika yapması. Bir nevi pamuk bez.

AMETÇİ *i.* Babıâlide maruzat kalemi başkâtibi. Âmedii Divanı Hümayun.

AMFİTEATR *i.* Dereceli sıralar ve böyle bir seyir yeri veya dershane.

AMİK *i.* Derin.

ÂMİL *s.* İşleyen. Sebep.

AMİN *n.* Öyle olsun, yarabbi kabul eyle. *Türklüğü daima yükselt yarabbi, amin.*

ÂMİR *s.* Buyuran, emreden. Bir memurun büyüğü.

AMİRAL *i.* En büyük deniz kumandanı.

ÂMİRANE *s.* Buyururcasına, âmire yakışacak surette.

ÂMİYANE *s.* Adice.

ÂMME *s.* Herkes.

AMONYAK *i.* Nişadır-ruhu.

AMORTİ *i.* Piyangoda teselli mükâfatı.

AMORTİSMAN *i.* Bir borcun, bir şirkete konan sermayenin yavaş yavaş ödenip kapatılması.

AMPER *i.* Elektrik cereyanının şiddetini gösteren ölçü.

AMPİRİK *s.* Tecrübe, ile, ilimsiz.

AMPUL *i.* Elektrik lâmbası.

AMUDEN *s.* Dikliğine, amut vaziyetinde.

AMUDÎ *z.* Dikine, yukardan aşağıya bir vaziyet almış olan, şakulî.

AMUDUFIKARÎ *i.* Omurba, belkemiği.

AMUT *i.* Yukardan aşağıya dik.

AN *i.* Lâhza, pek az zaman.

ÂN *i.* Güzellik .

ANA *i.* Evlât veya yavru sahibi olan dişi insan veya hayvan. Bir şeyin en başlı kısmı.

ANABABA *i.* Ebeveyn. — *evlâdı* c. Kıymetli, sevgili, aziz.

ANAÇ *s.* Birkaç kere yavru yetiştirip kartlaşmış ve alışmış olan kümes hayvanı.

ANAÇLANMAK *f.* İş içinde kocalıp tecrübe hâsıl etmek.

ANADANDOĞMA *s.* Çırçıplak.

ANADOLU *i.* Asyanın Karadenizle Akdeniz, Marmara ve Ege Denizi arasında şarktan (doğudan) Fırat boyuna kadar uzanan ve Küçükasya da denilen yarımada ki Türkiyenin büyük bir kısmını meydana getirir.

ANADOLULU *s.* Anadolu ahalisinden olan.

ANAFOR *i.* Denizde akıntının yanında ve altında tersine olarak akan su. Bir rüzgârın bir engine çarparak geri dönmesile meydana gelen yelakıntısı.

c. Parasız, bedava, açıktan.

ANAFORCU *s.* Parasız, bedava, açıktan olarak başkasının kesesinden geçinen.

ANAHTAR *i.* Bir şeyi açmağa veya kurmağa mahsus türlü biçimde aletler, açar. Şifre haline yarıyan cetvel.

ANAK *i.* Hafıza.

ANALIK *i.* Ana hal ve sıfatı. Üveyana.

ANALİZ *i.* Tahlil. Çözümleme.

ANANAS *i.* Sıcak memleketlerde bulunan lezzetli bir meyva.

AN'ANAT *i.* Gelenekler. An'aneler.

AN'ANE *i.* Bir şeyin ağızdan ağıza geçerek naklolunması. Gelenek. Eski âdet ve görenek.

ANARŞİ *i.* Hükûmetsizlik. hükûmet nüfuzunun hiçe inmesi, kargaşalık.

ANARŞİST *i.* Hükûmet nizamını bozmak istiyen.

ANASAL *s.* Esasî, esaslı.

ANA SES *i.* (Fiz.) Aslî ses.

ANASIR *i.* Unsurlar. Asıllar, mayalar.

ANATOMİ *i.* Canlı varlıkların vücutlarını ve teşekküllerini anlatan ilim, Teşrih.

ANASON *i.* Ekmeğe, gevreklere, içkilere konulan kokulu bir tohum.

ANBEAN *i.* Zaman zaman.

ANCA *h.* Ancak, onun gibi, onun kadar, öylece : *anca vardık !*

ANCAK *e.* Yalnız, sade, tek. Lâkin, fakat. O kadar, onun gibi.

ANCELİKA *i.* Melekotu.

ANDAÇ *i.* Hatıra, yadigâr.

ANDAVALLI *s.* Saf, işini bilmez.

ANDETMEK *f.* Yemin etmek.

ANDIZ *i.* Ardıç nev'inden bir çalı. Şehir haricinde çalılık. Kötü kadınlar mahallesi.

ANDIÇ *i.* Muhtıra.

ANDIRMAK *f.* Bezemek.

ANDİÇMEK *f.* Yemin etmek.

ANESTEZİ *i.* Duygusuzlandırma. Hissi iptal.

ANGAJMAN *i.* Mukavele, sözleşme.

ANGARYA *i.* Parasız görülen iş.

ANGI *i.* Şöhret.

ANGIN *s.* Şöhretli.

ANGIT *i.* Kazdan büyücek, tuğla renginde bir kuş.

ÂNİ *s.* Birdenbire.

ANI *i.* Hatıra.

ANIK *s.* Kabiliyetli.

ANIKLIK *i.* Kabiliyet.

ANILMAK *f.* Hatırlanmak.

ANIRMAK *f.* (Eşek hakkında) bağırmak.

ANİDE *z.* Hemen o anda : *adamcağız anide öldü.*

ANIT *i.* Âbide.

ANITSAL *s.* Âbide gibi. Âbidevî, çok büyük.

ANJİN *i.* Boğaz (ingisi) nezlesi, kuşpalazı.

ANKA *i.* Mevhum bir kuş. *c.* İsmi var cismi yok. *Bak*: zümrütanka.

ANKARİP *h.* Yakında : *ankarip Ankaraya gideceğim.*

ANKASTİN *h.* Kastle, istiyerek.

ANKEBUT *i.* Örümcek.

ANKET *i.* Bir mes'ele hakkında herkesin fikir ve mütaleasını sorma. Araştırma, tahkik.

ANLAK *i.* Zekâ, Müdrike.

ANLAM *i.* Mana, meal.

ANLAMA *i.* İdrak, anlayış.

ANLAMAK *f.* Akıl erdirmek.

ANLAMLI *s.* Manalı, Manidar.

ANLAŞIK *i.* Anlaşmış, mütelif.

ANLAŞMAK *f.* Uyuşmak.

ANLAŞMAZLIK *i.* Uyuşmazlık, İtilâfsızlık.

ANLATIM *i.* İfade.

ANLATMAK *f.* Aklına koymak. öğretmek, nakletmek.

ANLAYIŞ *i.* İdrak, akıl erme.

ANLAYIŞLI *s.* İdrak sahibi.

ANMAK *f.* Hatırlamak.

ANNE *i.* Ana, valide.

ANNEANNE *i.* Büyük anne, ananın annesi.

ANORMAL *s.* Tabiî olmayan, normalin tersi.

ANONİM *s.* İsmi belli olmıyan, isimsiz. — *şirket s.* Kimsenin namı-

na olmıyarak ortaklara ait bulunan şirket.

ANSİKLOPEDİ *i.* Bütün ilim ve san'atlerden bahseden lûgat şeklinde yapılmış kitap.

ANSIZ, ANSIZIN *h.* Beklenilmediği halde, birdenbire : *ansızın geldi.*

ANT *i.* Yemin, kasem.

ANTANT *i.* Anlaşma, uyuşma, itilâf.

ANTEN *i.* Telsiztelgraf ve telsiztelefonda kullanılan uzun elektrik nâkili.

ANTİHOMOLOG *i.* (Mat.) Akisçe nazîr.

ANTİKA *i.* Eskiden kalma eser.

ANTİPOT *s.* (Bot.) Ayakları karşılıklı, mütekabilülkadem.

ANTİPATİ *i.* Sevimsizlik, sempatinin tersi.

ANTİPATİK *s.* Sevimsiz. Sempatik'in tersi.

ANTİMON *i.* Kurşuna karıştırıldığı zaman sertlik veren mavimsi beyaz bir maden.

ANTİSEPSİ *i.* Mikrop (karşıtlama), giderme.

ENTİSEPTİK *s.* Mikrop karşıtı.

ANTİTOKSİN (Bio.) Zehir karşılığı.

ANTLI *s.* Yeminli, yemin etmiş, tahlif olunmuş.

ANTLAŞMAK *f.* Yeminleşmek.

ANTOLOJİ *i.* Seçme şiir mecmuası.

ANTRASİT *i.* Çok dayanan kokusuz ve dumansız bir kömür.

ANTRE *i.* Girek. Bir yerin girileceği yeri, kapı.

ANTRENÖR *i.* İnsanları spora ve hayvanları koşuya hazırlıyan idmancı.

ANTREPO *i.* Tüccar eşyasının depo edildiği ambar.

ANUT *s.* İnatçı.

APAÇIK *s.* Bütün bütüne açık; vazıh : *apaçık söyledim.*

APALAK *s.* İri ve tombul küçük çocuk.

APANDİS *i.* Fazlalık, ilâve (Bio.) Zeyl, Ardala.

APANDİSİT *i.* Körbarsak hastalığı.

APANSIZ *h.* Hiç hatırda yokken, birdenbire.

APANSIZIN *h. Bak*: Apansız.

APARMAK *f.* Alıp götürmek. Aşırmak.

APARTMAN *i.* Bir ailenin oturmasına mahsus birkaç odadan mürekkep daire. Bu gibi dairelere bölünmüş büyük bina.

APAŞ *i.* Külhanbeyi.

APAZ *i.* Kapalı avuç, yumruk. Bir avuca sığan miktar, bir tutam.

APAZLAMA *i.* Geminin hafif surette yalpası.

APAZLAMAK *f.* Hafif yalpa yaparak yavaş yavaş gitmek.

APERİTİF *i.* İştahı açan şey.

APIŞ *i.* Oyluğun iç tarafı, budun iç yüzü.

APIŞARASI *i. Bak*: apış.

APIŞIK *s.* Kuyruğunu bacağı arasına alıp yorgun ve yılgın bir halde giden hayvan. Âciz kalmış, şaşırmış adam.

APIŞMAK *i.* Apışlarını açıp hareketsiz kalmak. Şaşırmak, yılmak.

APIŞTIRMAK *f.* Hayvanı çok yormak, artık yürüyemiyecek bir hale getirmek. Gemiyi iki ucundan demirleyip hareketsiz bir hale getirmek. Bir adamı âciz ve yılgın etmek.

APOLET *i.* Askerlerin rütbe ve sınıflarına göre omuzlarına taktıkları sırma alâmet.

APSE *i.* Çiban, şiş. İrin cebi.

APSENT *i.* Pelinotu ve bundan yapılan içki.

APSİS *i.* (Mat.) Fasla.

APŞAK *s.* Apışları açık hayvan. c. Takatsiz.

APTAL *s.* Budala, sersem.

APTALCA *h.* Aptala yakışır surette.

APTALIMSI *h.* Aptal gibi.

APTALLAŞMAK *f.* Aptal olmak, afallaşmak.

APTERİKS *i.* (Zoo.) Kanatsız, Adimülcenah.

APTES *i.* Namaz ve ibadet için yıkanma.

APTESANE *i.* Aptes bozacak yer.

APTESSİZ *s.* Aptes almamış.

AR *i.* Utanma, haya.

AR *i.* Arazinin ölçülmesinde kullanılan ve yüz metre murabbaı tutan bir ölçü.

ARA *i.* Fasıla, mesafe. Zaman. Fırsat.

ARA DOĞRUSU (Mat.) Münebbih hat.

ARAKESİ (Mat.) Faslı müşterek.

ÂRA *i.* Reyler. *Bak* : rey.

ARABA *i.* İnsan ve eşya taşımağa mahsus tekerlekli vasıta.

ARABACI *i.* Araba yapan. Arabayı süren.

ARABAĞI *i.* Burunun iki deliği arasındaki zar.

ARABALIK *i.* Araba ahırı.

ARABÎ *s.* Arap kavmine veya lisanına mensup. Arapça.

ARABİSTAN *i.* Arapların yaşadıkları memleket.

ARABİYAT *i.* Arapçaya dair bilgiler.

ARACI *i.* Mütavassıt, arayıcı, bulan.

ARACILILIK *i.* Vasıta, ara bulma.

ARAÇ *i.* Vasıta.

ARAÇLI *s.* Vasıta ile, bilvasıta.

ARAF *i.* Cennet ile cehennem arasındaki yer.

ARAFAT *i.* Mekke civarında hacılık zamanında halkın üstüne çıktıkları dağ.

ARAKAPI *i.* Aralık kapısı.

ARAKİYE *i.* Tiftikten yapılan ince külâh. Derviş takkesi.

ARALAMAK *f.* Aralık etmek.

ARALANMAK *f.* Seyrekleşmek, aralık kalmak.

ARALAŞMAK *f.* Araları açılmak. Seyrekleşmek.

ARALATMAK *f.* Seyrekletmek, aralık bırakmak.

ARALIK *i.* İki şey beynindeki boşluk. Fırsat, zaman. Kesme. Seyrek. (Fiz.) Fasıla.

ÂRAM *i.* Dinlenme, sükûn.

ARAMA *i.* Aramak işi.

ARAMAÇ *i.* Taharri, Eski eserlerin aramaçı.

ARAMAK *f.* Bulmağa çalışmak. Yoklamak.

ÂRAMGÂH *i.* Dinlenme yeri.

ARANILMAK *f.* Bulmağa çalışılmak. Arzu edilmek.

ARANMAK *f.* Arayıp durmak.

ARAP *s.* Arabistan halkı. Zenci.

ARAPÇA *i.* Arap dili.

ARAPLIK *i.* Arap olmaklık.

ARAROT *i.* Ufak çocuklara yedirilen ve Amerikada bir kökten çıkarılan bir çeşit nişasta.

ARASIL *s.* Müvazi, mütevazi.

ARASTA *i.* Çarşının bir esnafa mahsus kısmı.

ÂRASTE *s.* Süslü.

ARASIRA *h.* Bazı bazı, zaman zaman.

ARASÖZ *i.* Söz arasına konan başka bir söz. İstitrad.

ARAŞTIRMAK *f.* Bulmağa çalıştırmak.

ARATMAK *f.* İstetmek. Biri vasıtasile aramak.

ARATTIRMAK *f.* Birine emredip aratmak.

ARAYICI *f.* Arıyan, muayene memuru.

ARAYIŞ *i.* Arama.

ÂRAYİŞ *i.* Süs.

ARAZ *i.* Kaza, Düşke.

ÂRAZ *i.* Kendiliğinden ve doğuştan olmıyan hal, sonradan ârız olan. Alâmetler, beldekler.

ARAZÎ *i.* Rasgele olan, doğuştan olmıyan hallere ait.

ARAZİ *i.* Yerler, topraklar.

ARBEDE *i.* Kavga, dalaş.

ARDA *i.* Aile.

ARDAÇ *i.* Peyk.

ARDA KALMAK *f.* Geç kalmak, sonraya kalmak.

ARDAL *i.* Ailevî, aileye mensup.

ARDALA *i.* Apandis, Zeyl.

ARDIÇ *i.* Katran ve tohumu ilâç için kullanılan dağselvisi.

ARDIÇKATRANI *i.* Ardıç ağacından alınan bir çeşit katran.

ARDIÇKUŞU *i.* Sarılı karatavuk.

ARDIL *i.* Sonra gelen. Halef. Öncel. Selef tersi.

ARDISIRA *h.* Arkasısıra.
ARDIÇSUYU *i.* Ardıç ağacının suyu.
ARDİŞİK (Mat.) Müteväli, müteakip.
ARDİYE *i.* Gümrük, banka v.s. daireler depolarında muayyen müddetten ziyade kalan eşya için sahibinden alınan ücret. Ücretle tüccar malı konulan ambar, antrepo.
ARDODA (Bio.) Arkadaki oda, Beyti halfi.
AREOMETRE (Fiz.) Sulu şeylerin kesafetini ölçen âlet.
ARGAÇ *i.* Dokumacılıkta enine atılan iplik, atkı.
ARGAÇLAMAK *f.* Argaçlamak.
ARGALI *r.* Yabankoyunu.
ARGIDAL *i. Bak* : Argıt.
ARGIN *s.* Zayıf, düşkün.
ARGIT *i.* Geçit, dağbeli.
ARGITMAK *f.* Zayıflatmak.
ARGO *i.* Külhaniler veya suçlular arasında, yahut bir sanat mensupları içinde anlaşılan dil.
ÂRÎ *s.* Arya ırkına mensup.
ÂRİ *s.* Çıplak. Hür.
ÂRİF *s.* Bilen, vakıf, ince ruhlu.
ÂRİFANE *s.* Ârifçe, akıllıca. *i.* Ortaklaşa yapılan masraf.
ARİFE *i.* Bayramdan bir evelki gün.
ARİSTOKRASİ *i.* Asılzadeler, kibarlar sınıfı.
ARİSTOKRAT *i.* Aristokrasiye mensup veya taraftar olan.
ARİTMETİK (Mat.) Hesap ilmi.
ARİYET *i.* Ödünç, iğreti.
ARİZ *s.* Geniş, enli.
ARİZA *i.* Küçükten büyüğe yazılan mektup.
ARI *i.* Bal yapan maruf kanatlı böcek.
ARI *s.* Temiz. (Kim.) saf.
ARIDÖL (Bot.) Saf hat.
ARIBEYİ *i.* Her kovanda kumanda eden dişi arı.
ARIÇİÇEĞİ *i.* Bir çiçek.
ARIK *s.* Zayıf.
ARIKOVANI *i.* Arıların bal yaptıkları yuva, kovan.
ARIKUŞU *i.* Yeşilli, sarılı, çığırtkan bir kuş.

ARIOTU *i.* Yüksük otunun pembe veya sarı çeşidi.

ARIKLAMAK *f.* Zayıflamak.

ARIKLANMAK *f. Bak* : Arıkmak.

ARIKLATMAK *f.* Zayıflatmak.

ARIKMAK *f.* Yorulup bitkin düşmek.

ARILMAK *f.* İyileşmek. Hastalıktan kalkmak.

ARIMAK *f.* Temizlenmek. Zayıflamak. Hastalıktan kalkmak. (Kim.) Tasfiye etmek.

ARINMAK *f.* Yıkanmak.

ARIŞ *i.* Dokumacılıkta uzunlamasına iplikler. Kolun dirsekle bilek arası. Öküz arabasının oku.

ARITMAK *f.* Yıkamak.

ÂRIZ *s.* Sonradan gelme, tabiî olmayıp rasgele oluş.

ÂRIZA *i.* Arız olan hal. Kaza.

ÂRIZALI *s.* Düz olmıyan, engelleri çok olan yer. Güçlüğü çok olan iş.

ÂRIZASIZ *s.* Arızası olmıyan.

ÂRIZÎ *s.* Kendiliğinden ve doğuştan olmayıp sonradan hâsıl olan.

ARJANTİN *i.* Cenup Amerikasında bir cümhuriyet.

ARK *i.* Küçük suyolu, hark, cetvel.

ARKA *i.* Sırt, geri taraf. Sonra. *c.* Koruyucu. İltimas. (Bio.) Halfî.

ARKADAŞ *i.* Dost, yoldaş.

ARKALI *i.* İltimaslı.

ARKALIK *i.* Hamal semeri.

ARKEGON (Bot.) Dişilik uzvu.

ARKASIPEK *i.* Üşümiyecek surette giyinmiş. *c.* İltimaslı.

ARKEOLOJİ *i.* Eski eserler ilmi.

ARLANMAK *f.* Utanmak.

ARMA *i.* Geminin direk, seren v.s. si. Hükûmetlere, hükümdarlara mahsus işaret. Ongun.

ARMAĞAN *i.* Hediye.

ARMATÖR *i.* Gemi mücehhizi, gemi donatan.

ARMATUR (Fiz.) Hafıza.

ARMONİK *i.* Körüklü bir nevi çalgı aleti.

ARMUDÎ *i.* Armut biçimînde olan.

ARMUT *i.* Maruf meyva.

ARNAVUT *i.* Balkan yarımadasının garp (batı) cihetinde yaşıyan bir kavim.

ARNAVUTÇA *i.* Arnavut lisanı.

ARNAVUTLUK *i.* Arnavutların memleketi.

ARNİKA *i.* Kanı durduran ve öküzgözü denilen bir kök.

ARPA *i.* Hayvanlara yedirilen tane.

ARPACIK *i.* Gözkapağının kenarında çıkan kabarcık. Silâh namlusunun ucunda, nişan almağa mahsus kabarcık.

ARPAĞ *i.* Büyü, sihir, afsun.

ARPAĞAN *i.* Yaban arpası.

ARPAĞCI *i.* Üfürükçü, sihirbaz.

ARPALAMAK *f.* Fazla arpa yiyerek hastalanmak.

ARPALIK *i.* Hayvan dişlerinde yaşın bilinmesine yarıyan nişan. Toprağı kuvvetli tarla. Geçinmek parası.

ARPASUYU *i.* Bira.

ARSA *i.* Bina yapmağa yarıyan boş yer.

ARSENİK *i.* Sıçanotu, zırnık.

ARSIULUSAL *s.* Milletler arası. Beynelmilel.

ARSIZ *s.* Hayasız.

ARSIZLANMAK *f.* Arsızlık yapmak.

ARŞ *n.* Askerde yürü kumandası : *bölük arş !*

ARŞ *i.* Taht. Çatı. Sema.

ARŞİDÜK *i.* Bazı hükümdar hanedanına verilen ünvan.

ARŞIN *i.* 68 santimetrelik uzunluk ölçüsü.

ARŞINLAMAK *f.* Arşın ile ölçmek.

ARŞINLIK *s.* Bir arşın boyunda olan.

ARŞİV *i.* Evrak ve evrak malzemesi.

ART *i.* Arka. Sırt. Alt taraf. Son.

ARTAMAK *f.* Bezleri tükenip sona kalmak.

ARTİST *i.* Bestekâr, heykeltıraş, ressam, aktör gibi güzel san'atler erbabı.

ARTI (Mat.) Zaid.

ARTIK *s.* Fazla. Artan.

e. Daha, gayri : *artık okumam.* Elverir, kâfi: *artık yetişir.*

ARTIKGÜN (Ast.) Yevmi kebis.

ARTIKYIL (Ast.) Senei kebise.

ARTIKLIK *i.* Ziyadelik.

ARTIMLI *s.* Mütezayit.

ARTIRMAK *f.* Çoğaltmak.

ARTMA *i.* Fazlalaşma. (Mat.) Tezayüt.

ARTMAK *f.* Çoğalmak, fazlalaşmak.

ARTTIRMAK *f. Bak* : Artırmak.

ARUZ *i.* Şiirin vezinlerinden bahseden ilim. Arap, Acem ve bazı Türk şiirlerinde kullanılan vezin, söz ölçüsü.

ARZ *i.* Gösterme. Takdim etme. Sunma. Genişlik.

ARZ *i.* Yertoparlağı, yer, toprak.

ARZ *i.* En, yen.

ARZAN *h.* Enliliğine.

ARZANÎ *s.* Enine olarak.

ARZETMEK *f.* Sunmak. Takdim etmek, göstermek. Söylemek.

ARZÎ *s.* Arza ait. Arzda yaşıyan mahlûklar.

ARZİYAT *i.* Arza ait îlimler, jeolojî.

ARZİYE *i. Bak* : Ardiye.

ARZU *i.* İstek.

ARZUHAL *i.* Dilekçe. İstida.

ARZUKEŞ *s.* İstekli.

ARZULAMAK *f.* İstemek, temenni etmek.

ARZULU *s.* İstekli.

AS *i.* Kakım denilen hayvan.

ASÂ *i.* Değnek, baston.

ÂSÂ *e.* Gibi.

ASABE *i.* Baba tarafından akraba olanlar.

ASABÎ *i.* Sinirli. Sinirlere ait.

ASABİLİK *s.* Sinirlilik.

ASABİYET *s. Bak* : Asabîlik.

ASAL *s.* Aslî.

ASALAK *s.* (Bot.) Tufeylî.

ASALAKLIK *i.* (Bio.) Tufeylilik.

ASAL ANALİZ (Kim.) Aslî tahlil.

ASAL SAYI (Mat.) Aslî adet.

ASALET *s.* Zadegânlık, necabet. Vekil olmayış.

ASALETEN *h.* Asıl olarak.

ÂSAN *s.* Kolay.

ASANSÖR *i.* Yüksek binalarda yukarı katlara çıkarmak için yapılan makinalı odacık.

ASAP *i.* Sinir.

ÂSAP *i.* Sinirler.

ÂSAR *i.* Eserler. *Bak* : eser.

ÂSÂR *i.* Asırlar.

ASAYİŞ *i.* Rahatlık. Düzen. huzur.

ASBAŞKAN *i.* İkinci reis, reis muavini.

ASEPSİ *i.* Mikroptan korunma.

ASETİLEN *i.* Parlak ve beyaz ziya veren bir gaz.

ASES *i.* Polis ve belediye polisi.

ASESBAŞI *i.* Eski belediye reisi; Cellât başı.

ASFALT *i.* Sokaklara döşenilen kumla karışık zift kaldırım.

ASGAR *s.* Daha küçük.

ÂSÎ *s.* Karşı koyan, isyan eden, şaki.

ASİDE *i.* Pirinç ve bamya ile payılan bir yemek.

ASİL *s.* Soyu temiz, necip. Vekil karşılığı.

ASİLÂNE *s.* Asalete lâyık.

ASİLİK *i.* Asi olmaklık.

ASİLZADE *i.* Asil adam evlâdı.

ASİT *i.* Ekşi, hamız, (ekşit) Asiyab. *i.* Değirmen.

ASIL *i.* Kök. Dip. Temel. Soy. Hakikat.

ASILASI *s.* Asılmağa müstahak.

ASILI *s.* Asılmış duran.

ASILIŞ *i.* Musallat oluş.

ASILMA *i.* Asılmak işi.

ASILMAK *f.* Sarkmak, uzanmak, eğilmek. Salben, asılarak öldürülmek.

ASIM *i. Bak* : Asma.

ASIMTAKIM *i.* Süsler (bezekler).

ASINTI *i.* Bir işin sonraya bırakılması, oyalayış.

ASKAT (Mat.) Ecza.

ASIR *i.* Zaman, devir. Yüz yıl.

ASKER *i.* Vatanın korunması için silâh altında hizmet eden vatandaş.

ASKERCE *s.* Askere yakışır surette.

ASKERÎ *i.* Askere mensup.

ASKERLİK *i.* Askerin hayat ve vazifesi.

ASKI *t.* Pantolon düşmemek için bağ. Düğün hediyesi. Müzayede.

ASLA *h.* Hiçbir vakit.

ASLAN *i.* Sıcak memleketlerde yaşıyan vahşi hayvan. c. Yiğit.

ASLAN *h.* Kökünden Başlangıcından : *Türkler aslan Ortaasyalıdır.*

ASLANAĞZI *i.* Anasına, babasına pay veren de denen bir nevi süs çiçeği.

ASLANGİLLER (Zio.) Aslanı andırır hayvanlar, Esediye.

ASLANKUYRUĞU *i.* Bir nebat (Bitik).

ASLANLAMAK *f.* Sonradan gayrete gelip birdenbire atılmak.

ASLANPENÇESİ *i.* Bir nebat (Bitik).

ASLÎ *s.* İptidaî. Kendiliğinden.

ASMA *i.* Üzüm ağacı.

ASMA *i.* Asmak işi.

ASMAK *f.* Bir yere iliştirip takmak. Asarak öldürmek. c. Oyalamak.

ASMAKABAĞI *i.* Çardakta yetişen bir cins uzun kabak.

ASMAN *i.* Âvize.

ASMAYAPRAĞI *i.* Dolma yapılan üzüm yaprağı.

ASRÎ *i.* Şimdiki zamana uygun.

ASRİLİK *i.* Zamana uymaklık. yenikafalılık.

ASTAR *i.* Kumaş altına geçirilen bez. Sıva ve boya altına sürülen kaba kat.

ASTARLAMAK *f.* Astar geçirmek.

ASTARLI *s.* Altına astar geçirilmiş.

ASTARLIK *s.* Astara yarar.

ASTEĞMEN *i.* İkinci mülâzim rütbesinde subay.

ASTIRMAK *f.* Bir şeye iliştirip sarkıttırmak. Asarak öldürtmek.

ASTRAGAN *i.* Rusyanın bir çeşit kürkü ve kürklü kumaşı.

ASTROLÂTRİ *i.* Yıldızlara tapınma.

ASTROLOG *i.* Yıldız falcısı. Müneccim.

ASTROLOJİ *i.* Yıldız falı bilgisi. İlmi nücum.

ASTRONOM *i.* Yıldızlar âlimi. Hey'etşinas.

ASTRONOMİ *i.* Yıldızlar ilmi. Hey'et.

ASTRONOMİK *s.* Astronomiye ait.

ASUDE *s.* Rahatlanmış. Sakin.

ÂSUDEGİ *i.* Rahatlık.

ÂSÜMAN *i.* Gök, sema.

ASYA *i.* Dünya toparlağının beş büyük parçasından biri.

ASYAÎ *s.* Asyaya mensup.

AŞ *i.* Yemek.

AŞAĞI *s.* Yukarı olmıyan. Alçak. Bayağı.

AŞAĞI BİTİKLER (Bot.) Nebatatı süfliye.

AŞAĞI OMURGALILAR (Zoo.) Fıkariyei süfliye.

AŞAĞILAMAK *f.* Aşağı olmak. Bayağılaşmak. İtibardan düşürmek.

AŞAĞI YUKARI *h.* Tahminî olarak.

AŞAĞILI *s.* Aşağısı olan.

AŞAĞILIK *t.* İtibarsız.

AŞAĞSAMAK *f.* Aşağı görmek. Tezyif etmek.

AŞAMA *i.* Mertebe, pâye.

ÂŞAR *i.* Ondabirler. Öşürler. Evvelce ekinlerden alınan vergi.

AŞARÎ *s.* Hesapta onlara ait.

AŞARAT *i.* Onlar. Hesapta onlar hanesi.

AŞAYİR *i.* Oymaklar. Aşiretler.

AŞÇI *i. Bak* : Ahçı.

AŞÇILIK *i. Bak*: Ahçılık.

AŞERAT *i.* Onlar.

AŞERMEK *f.* Kadınların, gebelik zamanında olur olmaz şeyleri yemek istemeleri.

AŞEVİ *i.* Ahçı dükkânı, aşhane.

AŞHANE *i. Bak* : Aşevi.

AŞİFTE *s.* Oynak, namusu şüpheli kadın.

AŞİKÂR *s.* Açık, meydanda, belli.

AŞİKÂRE *s. Bak* : Aşikâr.

AŞİNA *s.* Aşna. Bildik, tanıdık. c. Vâkıf.

AŞİNALIK *i.* Bildiklik. Muarefe, tanışıklık.

AŞİR *i.* Kurandan on cümlelik bir parça.

ÂŞİR *s.* Onuncu.

AŞİRET *i.* Oymak. Göçebe halinde yaşıyan cemaat.

AŞİYAN *i.* Yuva.

AŞİYANE *i.* Yuva.

AŞI *i.* Çiçek, tifo ve di-

zanteri gibi bir hastalığın önünü almak içir kana katılan madde. Yabani bir ağaca iyi bir ağaçtan vurulan kalem ve yaprak.

AŞICI *i.* Aşı yapan, Aşan.

AŞIBOYASI *i.* Kırmızı ve yarısı toprak boya.

AŞIK *i.* Oynak kemiği.

ÂŞIK *s.* Çok seven. tutkun. Vurgun. Sazşairi.

ÂŞIKLIK *s.* Tutkunluk, meftunluk. Sazşairliği.

ÂŞIKTAŞ *i.* Sevda ortağı.

ÂŞIKTAŞLIK *i.* Aşk ortaklığı. sevişme.

AŞILAMA *i. Bak* : Aşılamak.

AŞILAMAK *f.* Bir hastalığa karşı veya yabani bir ağaca aşı vurmak. Su v.s. yi karda. buzda, kuyuda soğutmak.

AŞILANMA *i. Bak* : Aşılanmak.

AŞILANMAK *f.* Hastalığa karşı veya ağaca aşı vurulmak. Bir hastadan hastalık kapmak.

AŞILATMAK *f.* Aşı yaptırmak.

AŞILI *s.* Aşı vurulmuş.

AŞINDIRMAK *f.* Sürterek ezip çukurlatmak, silmek.

AŞINMA *i.* Aşınmak işi.

AŞINMAK *f.* Çok sürtünmekten oyulup çukurlanmak.

AŞIRI *s.* Pek çok. Bir şeyin ötesinde olan.

AŞIRIBESİ (Bio.) Çok beslenme, fartı tağaddi.

AŞIRI DOYMA (Fiz.) Fevki işba.

AŞIRI ERGİME (Fiz.) Fevki zeveban.

AŞIRILMAK *f.* Atlatılmak, savulmak, koğulmak. Çalınmak.

AŞIRMA *i. Bak* : Aşırmak işi.

AŞIRMAK *f.* Atlatmak, geçirmek, savmak. Koğmak. Çalmak. İleri varmak.

AŞIRTMA *i.* Aşırtmak işi.

AŞIRTMAK *f.* Atlatmak. Geçirmek, savmak, tehliyeki atlatmak. Koğdurmak. Çaldırmak.

AŞISIZ *s.* Hastalığa karşı aşılanmamış. Aşı vurulmamış yabani ağaç.

AŞITAŞI *i.* Toprak boyanın taş halinde ve ezilmemiş olanı.

AŞK *i.* Çok sevme, vur-

gunluk. Düşkünlük.

AŞKETMEK *f.* Hızla vurmak.

AŞKIN *s.* Geçkin. İleri varan.

AŞKOLSUN *h.* Aferin. Yazıklar olsun : *böyle mi denir, aşkolsun sana.*

AŞLAMA *i.* Yemek yedirme. Aşılanmış ağaç. Kar ve buzlu soğutulmuş su v.s.

AŞLAMAK *f. Bak* : Aşılamak.

AŞLATMA *i. Bak* : Aşılatma.

AŞLATMAK *i. Bak* : Aşılatmak.

AŞMA *i.* Üstünden geçme. *s.* Aşan.

AŞMAK *f.* Yüksek bir şeyin üstüne çıkıp ötesine inmek. Atlamak. Erkek hayvan dişiye binmek. *c.* İleri varmak.

AŞNA *i. Bak* : Aşina.

AŞNAFİŞNA *i.* Oynaş. Oynaşlık.

AŞNALIK *i. Bak* : Aşinalık.

AŞURE *i.* Muharremin onu. Buğday tatlısı.

AT *i.* Binek v.s. için kullanılan hayvan : *Arap atı.*

ATA *s.* Baba.

ATÂ *i.* İhsan.

ATAK *s.* Düşünmeden her işe atılıp saldıran, patavatsız. Atılgan.

ATALARSÖZÜ *i.* (Sav) darbımesel.

ATAKLIK *i.* Atılganlık.

ATALET *f.* İşsizlik.

ATALIK *i.* Babalık.

ATAMAK *f.* Tayin etmek, nasbetmek.

ATAYA *i.* Atiyeler. hediyeler. Bahşişler.

ATARDAMAR *i.* (Bio.) Şiryan.

ATARKANAL *i.* (Bio.) Kanatı dafika.

ATEŞE *i.* Elçilik maiyetinde memur.

ATAVİK *i.* Soydan geçme.

ATAVİZME *i.* Soylardan yetişen nesillere benzeyişlerin geçmesi.

ATBALIĞI *i.* Hipopotam.

ATEH *f.* Bunama.

ATELYE *i.* İş yeri.

ATEŞ *i.* Odun ve kömürün yanmasından hâsıl olan sıcaklık. Hiddet. Top, tüfek gibi silâhların patlaması. — *al-*

mak f. Alevlenmek. — *vermek f.* Parlatmak.

ATEŞBALIĞI *i.* Gece ateşle tutulan ve sardalya yapılan küçük balık.

ATEŞBÖCEĞİ *i.* Yaz geceleri parlıyarak uçan bir çeşit fosforlu sinek.

ATEŞÇİ *i.* Vapurlarda, buhar makinalarında kazanın ateşini yakan adam.

ATEŞGEDE *i.* Ateşe tapanların ateş yaktıkları ibadet yeri.

ATEŞİ *s.* Ateş renginde, açık kızıl.

ATEŞİN *s.* Ateşli, kızgın. Şiddetli.

ATEŞLENDİRMEK *f.* Tutuşturmak. *d.* Pek ziyade kızdırmak.

ATEŞLENMEK *f.* Ateş almak. Tutuşmak. *c.* Kızmak.

ATEŞLİ *s.* Sıcak, kızgın.

ATEŞLİK *i.* Ateş yanan yer, külhan, ocak. *s.* Ateşe yarar.

ATEŞNAK *s.* Ateşli.

ATEŞPARE *i.* Kıvılcım. *c.* Pek şiddetli adam. Ateş parçası.

ATEŞPEREST *s.* Ateşe tapan. Zerdüşt.

ATEŞZEBAN *s.* Sözü ateş gibi keskin ve dokunaklı olan.

ATFETMEK *f.* Çevirmek, yöneltmek. Yükletmek.

ATGİLLER *i.* (Zoo.) At ve benzeri hayvanlar, Hayliye.

ÂTİ *s.* Gelecek olan, müstakbel. Aşağıda.

ATİK *s.* Eski.

ATİK *s.* Çevik, gözüaçık.

ATİYYE *i.* Kayra, vergi. Bahşiş.

ATİYEN *h.* İlerde, gelecekte. Aşağıda.

ATICI *s.* İyi silâh atan. Çok yalan söyliyen.

ATIF *s.* İğme, yöneltme. Yükletme.

ATIF *s.* Eğilen. Birine sevgi, iyilik duyan.

ATIFET *i.* Sevgi ve iyilik duyma. Kayra, ihsan.

ATIF *i.* Üstüne atma.

ATIK *i.* Küçük yayık.

ÂTIL *s.* İşe yaramaz, beyhude. Tembel.

ATILIM *i.* Hamle.

ATILIŞ *i.* Savlet.

ATILGAN *s.* Atak, cüretli.

ATILMA *i.* Atılmak işi.

ATILMAK *f.* Fırlatılarak elden bırakılmak. Koğulmak. Saygıdan düşmek. Söze karışmak. Kendini ileriye atmak.

ATILIŞ *i.* Atılma.

ATIM *i.* Silâhın atılması, endaht. Kurşun menzili.

ATIŞ *i.* Atma.

ATIŞMAK *f.* Kavga etmek.

ATIŞTIRMAK *f.* Sövüp saymak. Çekiştirmek. Acele ile yemek.

ATKESTANESİ *i.* Ağacı caddeleri süsliyen yenmez bir çeşit kestane.

ATKESTANESİGİLLER (Bot.) Atkestaneleri.

ATKI *i.* Omuza atılan şal v.s.

ATKULAĞI *i.* Marula benzer bir nebat (bitki).

ATKUYRUĞU *i.* (Bot.) Bir nebat.

ATKUYRUĞUGİLLER *i.* (Bot.) Zenebül hayliye.

ATLAMA *i.* Atlamak işi.

ATLAMAK *f.* Sıçramak. Geçmek. Aşmak. Yüksekten aşağıya sıçramak.

ATLANMAK *f.* Ün kazanmak. Adı çıkmak.

ATLAS.Z *i.* Harita mecmuası. İpek ve pamuk ile dokunmuş bir çeşit parlak kumaş.

ATLAS (Bio.) Atlas fıkrası.

ATLAS ÇİÇEĞİ (Bot.) Sabbar.

ATLAS ÇİÇEĞİGİLLER (Bot.) Sabbariye.

ATLATMA *i.* Atlatmak işi.

ATLATMAK *f.* Birini atlamıya ve sıçramıya sevketmek. Geçirmek. Aşırmak, savmak. Aldatmak.

ATLAYIŞ *i.* Atlama.

ATLET *i.* Zorlu sporla uğraşan.

ATLI *s.* Ata binmiş, süvari.

ATMA *i.* Atmak işi.

ATMACA *i.* Av için yetiştirilen bir yırtıcı kuş.

ATMAK *f.* Fırlatmak. Koğmak. Bırakmak. Örtmek. Saçmak. Vurmak. Ateş etmek. İsnat etmek. Yalan söylemek. *Adım — f.* Baş-

lamak. *Beniz — f.* Korkudan beniz solmak. *Dayak — f.* Döğmek. *Kapağı — f.* Kaçmak. *Lâf — f.* Konuşmak, söz atmak, sarkıntılık etmek.

ATMOSFER (Ast.) Hava. Küre.

ATMOSFER (Fiz.) Havayı nesimî.

ATMOSFERİK (Fiz.) Cevvî.

ATOL (Jeo) Mercan ada.

ATOM *i.* Bölünmez, zerre, çok küçük ve bölünmez cisim.

ATOMAL *s.* (Kim.) Cüzü ferdî.

ATSIZ *s.* Atı olmıyan, yaya. İsmi olmıyan. Şöhreti olmıyan.

ATSİNEĞİ *i.* Büyük hayvanların kanını emen iki çift kanatlılardan bir çeşit sinek.

ATŞ *i.* Susuzluk.

ATŞAN *s.* Susamış.

ATTIRMAK *f.* Atmağa sevketmek.

AV *i.* Eti yenen yabani hayvan ve kuş, bunları yakalama, şikâr. c. Kelepir. — *köpeği i.* Av avlıyan köpek.

AVADANLIK *i.* Dülger, marangoz v.s. nin kullandıkları aletler.

AVAKİP *i.* Akibetler, sonlar.

AVAİT *i.* Alımca. Aidat. gelirler.

AVAM *i.* Halkın okumamış ve kaba olanı. Karal.

AVAMİL *i.* Âmiller, sebepler.

AVANAK *s.* Alık, budala.

AVANAKLIK *s.* Alıklık.

AVANS *i.* Peşin, önceden verilen.

AVANTA *i.* Fayda, çıkar.

ÂVARE, AVARA *s.* Boşgezen.

AVARELİK *i.* İşsizlik.

AVARIZ *i.* Arızalar. Engeller.

AVARYA *i.* Bir geminin veya yükünün ziyana uğraması.

AVAZ *i.* Ses, seda.

AVCI *i.* Av avlıyan.

AVCILIK *i.* Av işi.

AVDET *f.* Geri gelme.

AVENE *i.* Yardakçılar.

AVENK *i.* Salkım.

AVGIN *i.* Duvar dibinde su deliği.

AVİZE *i.* Tavandan ası-

lan lâmba, fener, mum ve ampulleri olan billûr veya madenî askı. Asman.

AVLAK *f.* Dere. Av yeri.

AVLAMAK *f.* Tüfek, tuzak, ağ, zağar v.s. ile kuş, hayvan ve balık tutmak. Bir yolile eldeetmek.

AVLANMAK *f.* Av edilmek, av ile meşgul olmak.

AVLU *f.* Bir evin veya dairenin önünde etrafı duvar ve çitle çevrili açık yer.

AVRAT, AVRET *i.* Kadın. Bir kocanın karısı. Vücudun ayıp yeri.

AVRUPA *i.* Dünyanın beş parçasından en küçük ve en ilerlemiş olanı.

AVUÇ *i.* Elin iç tarafı, aya. Bir elin içine sığacak miktar.

AVUÇLAMAK *f.* Avucun içine almak.

AVUKAT *i.* Mahkemelerde dava takip ve deruhde eden hukuk adamı, dava vekili, mahami.

AVUNÇ *i.* Teselli.

AVUNMAK *f.* Oyalanmak. Kandırılmak.

AVUNDURMAK *f.* Oyalamak. Kandırmak.

AVURDETMEK *f.* Surat asmak.

AVURT *i.* Yanağın iç tarafı.

AVUSTRALYA *i.* Dünyanın beş büyük parçasından beşincisi.

AVUSTURYA *i.* Orta Avrupada bir cümhuriyet.

AVUTMAK *i.* Oyalamak, kandırmak.

AVUTTURMAK *i.* Oyalattırmak.

AVUTULMAK *i.* Oyalandırılmak.

AY *i.* Yeryuvarlağının çevresinde dönen ve geceleri aydınlık veren yıldız. Senenin on ikide biri. *c.* Güzel yüz.

AY *n.* Birdenbire duyulan şaşkınlığı bildirir: *ay, bu ne hal !*

AYA *i.* Elin iç kısmı. Ayağın altı.

ÂYA *h.* (Soru) Acaba, niçin.

AYAĞINAÇABUK *s.* Becerikli, çevik.

AYAK *i.* İnsan ve hayvanın yürümesine ya-

rıyan uzuv (düzgü). Dikili duran şeylerin yere dokunan alt tarafı. Basamak, kademe. Çay ve nehrin deniz ile veya başka bir nehir ve göl ile birleştiği yer. Bir gölden veya havuzdan ayrılıp suyun fazlasını akıtan suyolu. Adım, kadem. Yarım arşından ibaret uzunluk ölçüsü.

AYAKALTI *i.* Yolüstü.

AYAKKABI *i.* Papuç, kundura, terlik v.s.

AYAKKABICI *i.* Ayakkabı yapan ve satan.

AYAKLAMAK *f.* Ayakla çiğnemek, ayakla ölçmek, adımlamak.

AYAKLANMAK *f.* Ayağa kalkmak. İsyan etmek. Karşı koymak.

AYAKLANDIRMAK *f.* Ayağa kaldırmak, isyan ettirmek.

AYAKLI *s.* Ayağı olan.

AYAKLIK *i.* Ayak yapmıya yarıyan şey.

AYAKSIZ *s.* Ayağı olmıyan, yürüyemiyen.

AYAKTAKIMI *i.* Bayağı insanlar, eclâf.

AYAKTAŞ *i.* Yoldaş.

AYAKÜSTÜ *i.* Ayakta.

AYAKYOLU *i.* Aptesane.

AYAKTERİ *i.* Bir iş gördürülen adama yorgunluk karşılığı verilen para.

AYAKUCU *i.* (Ast.) Semti kadem.

AYAL, İYAL *i.* Aile.

AYAN *i.* İlerigelen, eşraf. — *Meclisi i.* Bazı memleketlerde Millet Meclisinin kararlarını tetkik eden ve devletin büyük adamlarından toplanan ikinci bir meclis.

AYAN *s.* Belli, aşikâr.

AYANBEYAN *s.* Apaçık.

AYANİ *s.* Göz ile görülen.

AYAR *i.* Altın ve gümüşün derecesi. Doğruluk. Derece. Bazı makina ve saatlerin düzeltilmesi.

AYARCI *i.* Ayar eden.

AYARMAK *f.* Yoldan şaşmak, azmak.

AYARTILMAK *f.* Kandırılıp işinden çıkarılarak başka işe konulmak.

AYARTMAK *f.* Kandırıp işinden çıkarmak. İğfal etmek.

AYAZ *i.* Kurusoğuk.

AYAZLAMAK *f.* Ayazda beklemek.

AYAZLANMAK *i.* Ayazdan soğuk almak.

AYAZLATMAK *f.* Gece ayaza bırakmak.

AYAZMA *i.* Pınar, memba.

AYDIN *s.* Aylı gece. Aydınlık, aşikâr. Mubarek, kutlu.

AYDINLAMAK *f.* Aydınlık, ruşen olmak.

AYDINLANMAK *f.* Işıklanmak, aydınlık olmak.

AYDINLATMAK *f.* Aydınlık etmek.

AYDINLIK *i.* Işık, ziya, nur. Işıklı yer.

AYET *i.* Alâmet, nişan. Eser. Kuran v.s. mukaddes kitaplardaki cümlelerin herbiri.

AYGIR *i.* Damızlık erkek at. *c.* Azgın, kaba adam.

AYGIT *i.* Alet, cihaz.

ÂYİN *i.* Âdet, görenek. İbadet.

AYİNE *i.* Ayna, gözgü.

AYI *i.* Dört ayaklı, postlu, yassı tabanlı yırtıcı hayvan. *c.* İriyarı kaba adam.

AYIBALIĞI *i.* Buzdenizlerinde yaşıyan fok.

AYIGİLLER (Zoo.) Ayıya benzer hayvanlar, Dübbiye.

AYIK *s.* Aklı başında, sarhoş veya baygın olmıyan.

AYIKLAMAK *f.* Ayırmak, temizlemek.

AYIKLANMAK *f.* Seçilip iyileri alınmak.

AYIKLATMAK *f.* İyisini fenasını seçtirmek.

AYIKLIK *i.* Sarhoş ve baygın olmayış. *c.* Uyanıklık.

AYILMAK *f.* Kendine gelmek, aklı başına gelmek.

AYILTMAK *f.* Aklını başına getirmek. Baygınlıktan kurtarmak.

AYIP *i.* Kusur. Utanılacak şey.

AYIPLAMAK *f.* Ayıp saymak.

AYIPLANMAK *f.* Ayıp sayılmak.

AYIPLI *s.* Kusurlu.

AYIPSIZ *s.* Kusursuz.

AYIRAÇ *i.* (Kim.) Miyar.

AYIRAN (Fiz.) İntişarî.

AYIRMAK *f.* Bölmek, Seçmek.

AYIRDETMEK *f.* Seçmek.

AYIRT *i.* Bölüş, seçme, ayırma.

AYIRTI *i.* Fark, tefavüt.

AYIRTLAMAK *f. Bak* : Ayıklamak.

AYIRTLATMAK *f. Bak*: Ayıklatmak.

AYKIRI *i.* Biribirine uymıyan.

AYLA *i.* Hâle.

AYLAK *s.* Boşgezen.

AYLAKÇI *i.* Belli bir işi olmayıp gündelikle çalışan.

AYLIK *s.* Her ay, ayda bir olan, şehrî. Bir ay hizmete karşılık verilen ücret, maaş.

AYLIKÇI *i.* Aylıkla çalışan.

AYLIKLI *s.* Aylığı olan.

AYN *i.* Göz. Bir şeyin, bir şahsın kendisi, zati, aslı, özü. Bir şeyin çok benzeri, tıpkı : *bu kostüm benimkinin aynidir.*

AYNA *i.* Ziyanın aksetmesile karşısındaki cisimleri aynen gösteren parlak ve düz yüzlü ve arkası sırlı cam, ayine, gözgü.

AYNACI *i.* Ayna yapan veya satan adam. *c.* Hileci. Allâk.

AYNALI *s.* Aynalarla süslü yer. *c.* Güzel.

AYNASIZ *s.* Çirkin, fena.

AYNEN *h.* Tıpkı tıpkısına, tamamile : *bu kitap aynen kopyedir.*

AYNÎ *s.* Göze mensup.

AYNİLE *h. Bak*: aynen.

AYNİSAFA *i.* Ayçiçeği.

AYNİYE *i.* Göze ve göz hastalıklarına dair.

AYNİYET *i.* Bir şey veya şahsın kendisi veya çok benzeri olması.

AYOL *h.* Hitap : Ayol. orada ne yapıyorsun !

AYRA *i.* İstisna.

AYRAÇ, AYIRAÇ *i.* Miyar.

AYRAL *s.* Müstesna.

AYRALLIK *i.* İstisnaiyyet, müstesna oluş.

AYRAMAK *f.* Müstesna tutmak.

AYRAN *i.* Yayıkta döğülüp yağı alınmış veya su katılmış yoğurt.

AYRANLIK *i.* Dalak.

AYRI *s.* Ayrılmış. Başlıbaşına. Başka.

AYRI ÇANAKYAPRAKLILAR *i.* (*Bot.*) Müteferrikül vüreykatı kesiye.

AYRI AYRI *s.* Herbiri ayrılmış olan.

AYRICA *s.* Başkaca.

AYRIÇ *i.* Bölüm, fasıl.

AYRIK *i.* Bir cins çayırotu.

AYRILAŞMAK *f.* Ayrılmak.

AYRILIK, AYRILIŞ *i.* Ayrı oluş.

AYRILMAK *f.* Ayrı düşmek. Bölünmek. Farklı olmak. Seçilmek. Çatlamak. Boşanmak.

AYRIM *i.* Fark.

AYRINTI *i.* Feri.

AYRINTILAR *i.* Teferruat.

AYRIT (Mat.) Mücessem dılı.

AYTA *i.* Hitabe.

AYTAÇ *i.* Hatip.

AYTAMAK *f.* Hitabetmek.

AYTANÇ i. Muhatap.

AYTAR *i.* Muhabir.

AYTIŞMAK *f.* Münakaşa etmek.

AYVA *i.* Reçeli ve kompostosu yapılan güzün ağaçta yetişir tadı burucu meyva.

AYVAZ *i.* Eski konaklarda kullanılan ve çoğu Ermeni olan erkek hizmetkâr.

AYYAR *s.* Allâk, düzenci.

AYYARLIK *s.* Düzencilik.

AYYAŞ *s.* Çok içki içen.

AYYAŞLIK *s.* Sarhoşluk.

AYYUK *i.* Keçi denen, durur yıldız. Gökyüzünün en yüksek yeri. *—a çıkmak f.* Yükselmek. Yayılmak.

AZ *s.* Çok olmıyan, eksik. Seyrek. Nadir.

ÂZA *i.* (Düzgü) Vücudün parçaları. Bir meclis veya derneği teşkil edenlerin herbiri, üye.

AZACIK AZICIK *s.* Pek az miktarda.

AZABETMEK *f.* Eziyet vermek.

AZADE *s.* Başına buyruk, bağsız. Hür, serbest.

AZADEGİ *s.* Bağsızlık. Hürriyet.

AZADETMEK *f.* Serbest bırakmak.

AZALMAK *f.* Az olmak, eksilmek.

AZALTMAK *f.* Eksiltmek.

ÂZAM *s.* Pek büyük.

AZAMET *i.* Büyüklük, ululuk. Gurur, kibarlık. Çalım.

AZAMETLİ *s.* Büyük, ulu. Kibirli, gururlu. Çalımlı.

AZAMÎ *s.* En büyük olarak, nihayet derecede.

AZAP, AZAB *i.* Ceza, eziyet. Elem, ezinç. Bekâr, erğen. Bahriye (denizcilik) tüfekcisi.

AZAR *i.* Paylama, tekdir, darılma.

AZAR AZAR *s.* Yavaş yavaş.

AZARLAMAK *f.* Paylamak. Tekdir etmek.

AZARLANMAK *f.* Paylanmak.

AZARLATMAK *f.* Paylatmak.

AZARLAYIŞ *i.* Paylama, tekdir.

AZAT *i.* Kulluktan, esirlikten kurtarma. Çocukların mektepten salıverilmesi.

AZATLAMAK *f.* Azat etmek.

AZALTI *s.* Azat edilmiş köle v.s.

AZATLIK *i.* Serbestlik.

AZDIRMAK *f.* Şımartmak. Ayartmak, baştan çıkarmak. Fenalığını artırmak.

AZDIRILMAK *f.* Şımartılmak. Yoldan çıkarılmak. Fenalığı artırılmak.

AZERBAYCAN *i.* Rus Sovyet Birliğine dahil bir Türk cümhuriyeti.

AZERÎ *s.* Azerbaycanlı.

AZGIN *s.* Azmış, azılı.

AZGINLIK *i.* Azmış adamın hali.

AZİL *f.* Bir memurluktan veya bir işten çıkarılma.

AZİM *i.* Dilek. Karar, niyet.

ÂZİM *s.* Azim ve niyet eden. Bir yere giden.

AZÎM *s.* Büyük, ulu.

AZİMET *f.* Bir yere gitme.

AZİZ *s.* Muhterem. Az bulunur. Çok sevgili.

AZİZLİK *i.* Muziplik, şaka.

AZI *i.* İsyan, ihtilâl.

AZI *i.* Ağzın iki tarafındaki düz ve yassı dişler.

AZIDİŞİ *i. Bak* : Azı.

AZIK *i.* Yiyecek. Yol yiyeceği.

AZILI *s.* Dikbaşlı, hoyrat.

AZIM *i.* Kemik.

ÂZİM *i.* Giden .

AZİM *s.* Büyük.

AZIMSAMAK *f.* Az görüp beğenmemek.

AZIRGANMAK *f.* Esirgemek.

AZIŞMAK *f.* Yavaştan başlayıp azmak.

AZIŞTIRMAK *f.* Gittikçe şiddetlendirmek.

AZITMAK *f.* Yoldan sapmak. Azgın etmek.

AZLETMEK *f.* Memurluktan çıkarmak.

AZLOLUNMAK *f.* Memurluktan çıkarılmak.

AZMA *i.* Kızgın bir hale gelme. Şımarma. *c.* Melez. Soyu karışık.

AZMAK *i.* Taşmış dere, sel.

AZMAK *f.* Şımarmak. Taşmak. Şiddetlenmek. Ayrı iki cins hayvandan doğmak.

AZMAN *s.* Melez. Soyu karışık.

AZOT *i.* Kokusuz, renksiz, tatsız basit bir gaz.. *Hamızı — i.* Kezzap.

AZRAİL *Bak* : Ezrail.

AZRAK *s.* Pek seyrek, ender.

AZVAY *i.* Bir cins yaban mersini.

B

B *i.* Türkçe alfabenin ikinci harfi.

BABA *i.* Çocuğu olan erkek. Ata, peder. Yaşlı adam. Zencilerde görülen tutarağa benzer bir hastalık.

BABAFİNGO *i.* Gemide direk ve yelken yeri.

BABALI *s.* Tutarağa benzer bir hastalığı olan. Babası olan.

BABALIK *i.* Baba oluş, atalık. Ahret babası. Üvey baba, kaynata.

BABAOCAĞI *i.* Babadan kalma ev.

BABAYANİ *s.* Yaşlı ve

ağır halli adama yakışır olan.

BABAYİĞİT *i.* Yetişmiş delikanlı. *s.* Kabadayı.

BABAYİĞİTLİK *i.* Gençlik, kabadayılık.

BABIÂLİ *i.* Eskiden İstanbulda başlıca devlet dairelerinin toplandığı yer.

BACA *i.* Dumanı çekmek için ocağın damdan yukarı çıkan kısmı. Tepepenceresi.

BACAK *i.* Kalçadan ayağa kadar olan uzuv (düzgü, dike). Oyun kâğıtlarında oğlan, vale, fanti.

BACAKLI *s.* Uzun boylu.

BACAKSIZ *s.* Bacakları ve boyu kısa, boysuz.

BACAKSIZLIK *i.* Kısa boyluluk.

BACANAK *i.* İki kız kardeşin kocaları.

BACANAKLIK *i.* İki kız kardeş ile evlenmiş iki erkeğin biribirine olan akrabalığı.

BACI *i.* Abla. Yaşlı kadın, kalfa. Zenci hizmetçi kadın.

BAÇ *i.* Vergi, haraç.

BAD *i.* Rüzgâr.

BADANA *i.* Duvarlara sürülen sulu ve boyalı kireç.

BADANACI *i.* Badana eden adam.

BADANACILIK *i.* Badana sürmek san'ati.

BADANALAMAK *f.* Badana sürmek.

BADANALATMAK *f.* Badana ettirmek.

BADANALI *s.* Badana sürülmüş.

BADAŞMAK, BAĞDAŞMAK *f.* Uymak. Uyuşmak. Uzlaşmak.

BADAT *i.* Bir çeşit yer elması.

BADE *i.* Şarap, içki.

BADEHU *z.* Ondan sonra.

BADEM *c.* Kabuklu bir meyva.

BADEMA *z.* Bundan böyle: *badema düzgün yaz.*

BADEMCİK *i.* Boğazın içinde ve iki tarafta bulunan bademe benzer iki bez.

BADEMEZMESİ *i.* Bademden yapılan yumuşak bir çeşit şeker.

BADEMİ *s.* Badem biçiminde.

BADEMLİK *i.* Badem ağaçları olan yer.

BADEMŞEKERİ *i.* İçi badem ve üzeri şekerle kapalı bir şeker.

BADEMYAĞI *i.* Bademden çıkarılan bir yağ.

BADİ *i.* Ördek. *c.* Ördek gibi iki tarafa sallanarak yürüyen, paytak.

BÂDİ *i. s.* Sebep olan, icap eden. İlk, iptida, evvel.

BADİRE *i.* Ansızın çıkan vak'a. Koran, zorgeçit.

BADİYE *i.* Çöl, kır.

BADISABA *i.* Hafif, serin sabah rüzgârı. Tanyeli.

BADYA *i.* Ağaçtan, veya topraktan yapılan su kabı.

BAĞ *i.* İki şeyi biribirine bağlıyan şey. Bağlanmış şey. Münasebet, alâka.

BAĞ *i.* Üzüm kütüklerinin bulunduğu yer.

BAĞA *i.* Kurbağa ve kaplumbağa gibi kabuklu hayvanların umumî ismi ve bu hayvanların kabuğu. *s.* Bu kabuktan yapılmış eşya.

BAGAJ *i.* Yük.

BAĞAN *i.* Vakti tamam olmadan düşen yavru, düşük. Ölü doğan kuzunun derisi.

BAĞBOZUMU *i.* Üzümlerin toplanması.

BAĞDADİ *s.* Aralıklı ince tahtalardan örülüp üstüne kireçli harç sıvanan duvar, bblme ve tavan.

BAĞDAMAK *f.* Biribirine geçirerek bağlamak. Düğümlemek.

BAĞDAŞ *i.* Ayakları karşılıklı oylukların altına alarak oturma. — *kurmak* *f.* Bağdaş oturmak.

BAGİ *i.* Azgın. Asi.

BAGİLİK *i.* Azgınlık. Asilik.

BAĞI *i.* Büyü, sihir.

BAĞCI *s.* Büyücü, gözbağıcı.

BAĞIL (Fiz.) İzafî.

BAĞILDAK, BAĞIRDAK *i.* Bağır sargısı. Beşikteki çocuğu göğsü üzerinden geçerek beşiğe bağladıkları enli bağ.

BAĞIN *i.* Kayıd, irtibat.

BAĞINLI *s.* Tâbi, mukayyed.

BAĞINSIZ *s.* Tâbi olmayan, Müstakil.

BAĞINTI (Mat.) Münasebet.

BAĞIR *i.* Karaciğer. Her şeyin iç veya ön tarafı. Göğüs. Kucak

BAĞIRÇAK *i.* Yük arabası okunun çatal yeri.

BAĞIRLAR (Bio.) Ahşa.

BAĞIRIŞ *i.* Yüksek perdeden seslenme, nâra.

BAĞIRIŞMAK *s.* Birlikte ve bir ağızdan bağırmak. Yaygara koparmak.

BAĞIRMA *i.* Bağırmak işi.

BAĞIRMAK *f.* Yüksek perdeden seslenmek, haykırmak, nâra atmak.

BAĞIRSAK *i. Bak*: barsak.

BAĞIRTLAK *i.* Bir çeşit yaban ördeği. Su çulluğu.

BAĞIRTMAK *f.* Bağırmıya zorlamak.

BAĞIŞ *i.* Af, bahşetme.

BAĞIŞIK *s.* (Bio) Muaf.

BAĞIŞIKLAMAK *f.* (Bio) Muaf kılmak.

BAĞIŞIKLIK *i.* (Bio.) Muafiyet.

BAĞIŞLAMA *i.* Bağışlamak işi.

BAĞIŞLAMAK *f.* Karşılıksız vermek. Alacağından vazgeçmek. Affetmek.

BAĞIŞLANMAK *f.* Karşılıksız verilmek. Suçu affedilmek.

BAĞIŞLATMAK *f.* Bağışlamağa sevk ve mecbur etmek. Affettirmek.

BAĞIŞLAYIŞ *i. Bak*: Bağışlama.

BAĞIT *i.* Taahhüt, Bağlama işi. Akd.

BAĞITÇI *s.* Bir akdi yapan, Âkid.

BAĞITLI *s.* Taahhütlü.

BAĞLAÇ *i.* Rabtiye hattı vasıl.

BAĞLAMA *i.* Tambura gibi telli çalgı. Bağlamak işi.

BAĞLAMAK *f.* Düğümlemek. Bir şeyi ip gibi bir şeyle bir yere iliştirmek. Sarmak. Takmak. Asmak, kuşanmak. Kavuşturmak. Tayin etmek. Yapmak. Toplayıp bohça ve denk yapmak.

BAĞLAN *i.* Kızıl kanatlı bir çeşit kaz. Angıt.

BAĞLANMA *i.* Bağlanmak işi.

BAĞLANMAK *f.* Tutulmak, ayrılmamak. Mecbur olmak, söz vermek, taahhüt altına girmek.

BAĞLATMAK *f.* Düğümletmek.

BAĞLI *s.* Bağlanmış olan.

BAĞMAK *f.* Aldatmak. Büyülemek.

BAĞNAZ *s.* Mütaassip.

BAĞNAZLIK *i.* Taassup.

BÂH *i.* Şehvet, kösnü.

BAHA *i.* Paha, fiyat.

BAHANE *i.* Uydurma sebep.

BAHAR *i.* Tarçın, karanfil, karabiber, v.s. gibi güzel kokulu şeylerin umumî ismi. Senenin dört mevsiminden ilki, ilkbahar, Ağaçların kış sonunda açtıkları çiçek.

BAHARAT *i.* Tarçın v.s. gibi baharlar.

BAHARİYE *i.* Sayfiye, köşk. Bahar için yazılan şiir.

BAHARLI *s.* İçine bahar konulmuş yemek v.s.

BAHÇE *i.* İçinde sebze veya çiçek yetiştirilen veyahut içinde meyvalı, meyvasız ağaçlar bulunan yer. Bostan. Park.

BAHÇELİ *s.* Bahçesi olan.

BAHÇELİK *s.* Bahçeleri çok yer.

BAHÇIVAN *i.* Bahçeyi eken veya düzelten adam.

BAHÇIVANLIK *i.* Bahçe bakmak san'ati.

BÂHİR *s.* Belli. Parlak, güzel.

BAHİR *i.* Deniz, derya. Aruzda ayrı vezin çeşitleri.

BÂHİS *s.* Bahseden.

BAHİS *i.* Bir şey hakkında söz söyleme. Konuşma. Bir madde hakkındaki tafsilât, mes'ele. Bir iddia üzerine sözü doğru çıkan tarafından kazanılmak için ortaya bir mükâfat (öndül) konulması, öndül.

BAHREN *h.* Deniz yolile.

BAHRÎ *s.* Denize ait. *i.* Patka da denen tüyü kürk olur, kaşık gibi gagalı bir çeşit deniz ördeği.

BAHRİYE *i.* Denize ait. Deniz işlerine ve donanmaya dair.

BAHRİYELİ *s.* Gemici. donanma askeri.

BAHSETMEK *f.* Bir şey hakkında söz söylemek. Bahse tutulmak.

BAHŞ *i.* Bağışlama. Af.

BAHŞAYIŞ *i.* Bağışlayış.

BAHŞETMEK *f.* Bağışlamak.

BAHŞİŞ *i.* Ücretten başka olarak verilen para.

BAHT *i.* Talih, kısmet.

BAHTİYAR *s.* Bahtlı, talili.

BAHTİYARLIK *i.* Talihlilik.

BAHTLI *s.* Talihli.

BAHTSIZ *s.* Talihsiz.

BAHUSUS *h.* Hususile, alelhusus. Hele. En ziyade : *vapurla seyahati severim bahusus yazın.*

BÂİS *s.* Sebep, mucip.

BAİT *s.* Uzak.

BAK *i.* Askerlerde selâm kumandası : *sağa bak.*

BAKALORYA *i.* Yüksek tahsile devam için lise mezunlarının ehliyet imtihanı.

BAKAN *i.* Vekil, Maarif Bakanı.

BAKANLIK *i.* Vekillik, Maliye Bakanlığı.

BAKANAK *i.* Koyun ve sığır gibi hayvanların çataltırnağı.

BAKARA *i.* Kâğıtla oynanan bir kumar.

BAKÎ *s.* Daimî, ebedî. Kalan, artan. *i.* Kalan miktar. Alt taraf.

BÂKİ *s.* Ağlayan.

BAKİR *i.* El dokunmamış, aslında olduğu gibi.

BAKİRE *s.* Kocaya varmamış kız. Kız oğlan kız.

BAKICI *s.* Bakan, hizmet eden. *i.* Falcı.

BAKICILIK *i.* Falcılık.

BAKILDAK *i.* Harmanda kabuktan çıkan çürük tane.

BAKILMAK *f.* Gözle tetkik ve seyredilmek. Dikkat olunmak. Hizmet edilmek.

BAKIM *i.* Bakma, bakış. Hizmet.

BAKIMLI *i.* İyi bakılmış, semiz.

BAKINMAK *f.* Kendi üstüne ve etrafına bakmak. Şaşırmak.

BAKINDI *n.* Hele bak ! bakındı şuna !

BAKIR *i.* Mutbak takımları v.s. yapılan, dayanıklı ve kırmızımtırak maden. Bu madenden yapılan kapkacak.

BAKIŞ *i.* Bakma.

BAKIŞIKe (Kim.) Mütenazır.

BAKIŞIM (Kim.) Tenazur.

BAKIŞLI *s.* Kendine mahsus bir türlü bakışı olan.

BAKIŞMAK *f.* Biribirine bakmak.

BAKİYE *i.* Artık kalan şey. Alt taraf, sonrası.

BAKKAL *i.* Zahire ve yiyeceğe ait şeyler satan esnaf.

BAKKALİYE *i.* Bakkal eşyası.

BAKLA *i.* Yaz sebzelerinden en evvel yetişen fasulyeye benzer sebze.

BAKLAGİLLER (Bot.) Bakliye fasilesi.

BAKLAKIRI *s.* Tamamen beyaz olmayıp, yer yer siyaha çalar dalgalı kır, ton (at rengi).

BAKLAVA *i.* Ceviz, badem veya kaymakla yapılan hamur tatlısı.

BAKMA *i.* Bakmak işi.

BAKMAK *f.* Görmek. Seyretmek. Tetkik etmek. Uymak. Dikkat etmek, gözünü açmak. İtibar etmek. Beslemek. Tedavi etmek (sağıltmak). Muayene et mek, gözden geçirmek.

BAKMAN *i.* Müfettiş.

BAKRAÇ *i.* Bakırdan kulplu kap.

BAKTERİ *i.* Mikrop.

BAKTERİYOLOJİ *i.* Mikroplarla iştigal eden bilgi.

BAKTERİYOLOK *i.* Mikroplarla uğraşan bilgi.

BAKTIRMAK *f.* Bakmıya sevketmek. Hizmet ettirmek.

BAL *i.* Arının çiçeklerden toplayıp yaptığı tatlı madde. Bazı ağaçların ve yemişlerin koyulaşmış özleri *s.* Tatlı, lezzetli.

BÂL *i.* Kanat, göğüs.

BALA *i.* Çocuk, yavru, enik.

BÂLÂ *s.* Yüksek, yukarı, yüce.

BALABAN *i.* Gezdirilip oynatılan ayı. İri yapılı adam ve hayvan. Büyük davul tokmağı.

BALABANLANMAK *f.* İrileşmek, şişmek, şişman olmak. Lâkırdıyı ağızda çiğneyip sarhoş gibi söylemek.

BALABANLAŞMAK *f.* *Bak* : Balabanlanmak.

BALAK *i.* Tilki yavrusu.

BALAR *i.* İnce tahta, pedavra.

BALARISI *i.* Bal yapan işçi arı.

BALÇAK *i.* Ufak sap. Kılıç kabzasının siperi.

BALÇIK *i.* Yapışkan ve özlü çamur, çömlekçi ve lüleci çamuru.

BALDIR *i.* Dizkapağından topuğa kadar bacak kısmı, bu kısmın arka tarafındaki kaba et.

BALDIRIÇIPLAK *i.* Ayak takımı, eclâf.

BALDIRIKARA (Bot.) Bir çeşit bitki, nebat.

BALDIRAN *i.* Yaprakları dereotuna benzer zehirli bir ot.

BALDIZ *i.* Zevcenin kızkardeşi.

BALET *i.* Danslı tiyatro.

BALGAM *i.* Soğuk alma ve nezle neticesi olarak nefes borusunda hâsıl olan ve öksürük ile çıkarılan sümük.

BALİĞ *s.* Gençlik çağına eren. Âkilbaliğ, erişkin. Nihayet mertebeyi bulan. *i.* Yekûn, mecmu.

BALİNA *i.* Büyük denizlerde yaşar büyük ve memeli bir balık. Bu balığın kadın elbiselerinde kullanılır ince ve yassı kemiği.

BALİNAGİLLER (Zoo) Kıtasiye.

BALIKYAĞI *i.* Morina balığından çıkarılan ve kuvvet ilâcı olarak kullanılan yağ.

BALIKYUMURTASI *i.* Bazı balıklardan çıkarılan besleyici madde.

BALIK *i.* Suda yaşıyan hayvanların umumî ismi.

BALIKANE *i.* Balık resmi alınan daire.

BALIKÇI *i.* Balık avcılığı yapan veya balık satan esnaf.

BALIKÇILIK *i.* Balık avcılığı veya balık satmak san'ati.

BALIKÇIL *i.* Turna nev'inden balık yiyen bir deniz kuşu.

BALIKETİ *s.* Ne zayıf, ne şişman orta vücut.

BALIKETLİ *s.* Orta derecede toplu olan kadın veya erkek.

BALIKLAMAK *f.* Balık gibi sıçramak. Bir gölde balık yetiştirmek.

BALIKLAVA *i.* Deniz, göl ve nehrin balıkyatağı olan yeri.

BALIKSIRTI *i.* Ortası biraz yüksek ve kubbemsi yol.

BALKABAĞI *i.* Kışın yenilen bir nevi sarı ve iri kabak.

BALKAN *i.* Yüksek, sarp ve ormanlı sıradağlar. Avrupanın cenubuşarkîsinde (kıbledoğusunda) Tuna ile Akdeniz ve Karadeniz ile Adriyatik denizi arasındaki büyük yarımada ve bu yarımadanın batısından doğusuna doğru uzanan sıradağ.

BALKIMAK *f.* Balık pulu gibi parıldamak.

BALKON *i.* Binalarda çok defa pencerelerin önüne yapılan üstü açık etrafı parmaklıklı çıkıntı. Tiyatrolarda seyircilere mahsus çıkıntı gibi yapılan yer.

BALKAPANI *i.* Balcılar çarşısı.

MALMUMU *i.* Eritilen baldan alınan ve mum yapmakta kullanılan bir madde.

BALLANMAK *i.* Bal gibi olmak, tatlılanmak.

BALLANDIRMAK *i.* Bal gibi yapmak, çok öğüp imrendirmek.

BALLI *i.* Balı olan.

BALLIBABAGİLLER (Bot.) Şefeviye.

BALO *i.* Umumî veya hususî danslı ziyafet ve gece toplanması.

BALON *i.* Lâstikli ve sağlam kumaştan yapılan ve havadan hafif gazle doldurularak havaya yükselen yuvarlak veya beyzî hava gemisi. Gazle dolu havada durur lâstikten çocuk oyuncağı top. Camdan içi boş balon şeklinde olan şey. — *uçurmak e.* Yalan havadis çıkarmak.

BALÖZÜ *i.* (Bot.) Rahik.

BALÖZÜLÜK *i.* (Bot.) Nekter uzvu.

BALPETEĞİ *i.* Arıların bal koymak için hazırladıkları yer, dalak, petek.

BALSIRA *i.* Ağaç yaprakları üzerinde hâsıl olan bir nevi hastalık, samvuruğu.

BALTA *i.* Odun kesmeğe mahsus saplı alet. O şekilde silâh.

BALTACI *i.* Balta yapan ve satan adam. Eskiden saray hademesinin bir sınıfı, bir çeşit baltalı asker.

BALTALAMAK *f.* Balta ile vurup kesmek. Bir işi hükümden düşürecek şeyler söylemek.

BALTALIK *i.* Ahalinin ihtiyacı için odun kesmelerine ayrılmış orman parçası.

BALYA *i.* Beze sarılı tüccar eşyası, denk.

BALYEMEZ *i.* Eski bir top.

BALYOZ *i.* Eski zamanlarda Avrupa elçi ve konsoloslarına verilen isim. Gayet büyük çekiç.

BAMBAŞKA *s.* Kendi çeşidine benzemez, bütün bütün başka : *bu adam âdeta bambaşka.*

BAMBU *i.* Hezaren denilen uzun kamış.

BAMTELİ *i.* Altdudağın altındaki kıllar. Sazın ses veren teli. —*ne basmak f.* Kızdırmak.

BAMYA,E *i.* Yazın memleketimizde bollukla yetişen bildiğimiz sebze.

BANDIRA *i.* Ecnebi bayrağı. Gemi bayrağı.

BANDIRMA *i.* Pekmezli ceviz sucuğu.

BANDIRMAK *f.* Sulu bir şeyin içine daldırmak.

BANDIROL *i.* Kurdele biçiminde kâğıt şerit ve sargı. İskambil kâğıdı gibi bazı eşyaya vergi karşılığı hükûmet tarafından yapıştırılan kâğıt. — *resmi i.* Bandırol yapıştırmak suretile alınan vergi. — *usulü i.* Bandırol yapıştırmak suretile vergi alma usulü.

BANDO *i.* Mızıka takımı.

BANGIR *n.* Çok bağırmayı anlatır ve tekrar edilerek kullanılabilir : *bangır bangır bağırma.*

BÂNİ *s.* Kurucu, Bina eden : *Gazi harf inkılâbının banisidir.*

BANKA *i.* Para işlerile uğraşan büyük şirket.

BANKACI *i.* Banka işlerile uğraşan.

BANKER *i.* Banka sahibi, büyük sarraf.

BANKINOT *i.* Hükûmetler veya bankalar tarafından akçe yerine çıkarılan kâğıt para, takaime.

BANLİYÖ *i.* Şehir civarı, kenar mahalle.

BANMAK *f.* Sulu şeye batırmak.

BANU *i.* Büyük hatun.

BANYO *i.* Hamam, ısıdan, ılıca. İçinde yıkanmağa mahsus kap. Yıkanma, çıplak vücutle kuma girme, güneşte kalma.

BAOBAP *i.* Afrikada yetişen büyük bir ağaç.

BAP *i.* Kapı, methal (Girek). Bir kitabın ayrıldığı kısımlardan herbiri. Husus, madde : *bu bapta benim mütaleam şudur.*

BÂR *i.* Yük. ağırlık.

BAR *i.* Çalgılı ve danslı birahane, dans salonu.

BARAJ *i.* Su bendi.

BARAK *s.* Uzun tüylü, uzun kıllı kumaş veya hayvan. Ağaca sarılan büyük asma.

BARAKA *i.* Tahtadan kurulan kulübe. salaş, sundurma.

BARBAR *s.* Vahşi, medenî olmıyan, kan içici

BAR BAR *n.* Çok ve devamlı bağırmayı anlatır : *bar bar bağırdı.*

BARBUNYA *i.* Bir nevi balık. Bir nevi fasulye.

BARBUT *i.* Zarla oynanan bir çeşit kumar.

BARÇA *i.* Büyük sandal.

BARÇAK *i.* Kılıç kabzasının eli koruyan siperi.

BARDA *i.* Fıçıcı keseri ve küsteresi.

BARDAK *i.* Su içmeğe mahsus kap, kupa, maşrapa.

BAREM *i.* Hesap cetveli, maaş ve ücret cetveli.

BARGAM *i.* Levrek cinsinden bir nevi balık.

BARHANE, BERHANE *i.* Büyük ve harap bina.

BARİ *e.* Hiç olmazsa : *bilmiyorsun bari söyleme.*

BÂRİ *i.* Allah, Tanrı.

BÂRİKA *i.* Şimşek. Yıldırım parıltısı (Işın).

BARİKAT *i.* Siper, kaldırım taşları veya ağaçlarla yapılan metris.

BÂRİT *s.* Soğuk. c. Sevimsiz, isteksiz : *fakirlere barit muamele yapma.*

BARİTİN (Jeo.) Baryum madeni cinsinden bir maden.

BARİTON *i.* Bas ile tenor arasında insan sesi, Bir cins keman, Borulu bir musiki âleti.

BARİZ *s.* Belli, meydanda.

BARINDIRMAK *f.* Sığdırmak. Siper altına almak, korumak.

BARI *i.* Hisar, baru,, önek.

BARIMAK *f.* Mufaza etmek.

BARINAK *i.* Sığınacak yer.

BARINDIRMAK *f.* Sığındırmak, ibate etmek.

BARINMAK *f.* Siper altına girmek, sığınmak.

BARIŞ *i.* Uzlaşma, barışma, sulh.

BARIŞÇIL *s.* Sulh sever, sulhperver.

BARIŞIK *s.* Barışmış, uzlaşmış.

BARIŞMA *i.* Barışıklık.

BARIŞMAK *f.* Uzlaşmak.

BARIŞTIRMA *i.* Aralarını bulma, uzlaştırma.

BARIŞTIRMAK *f.* Uzlaştırmak, aralarını bulmak.

BARK *i.* Aile. *Ev — i.* Aile ocağı.

BARKA *i.* Büyük sandal.

BARKACI *i.* Sandalcı.

BARKLANMAK *f.* Ev bark sahibi olmak.

BARO *i.* Avukatlar cemiyeti.

BAROMETRE *i.* Hava tazyiki miktarını ve havanın alacağı hali gösteren alet.

BARON *s.* Avrupada bir asalet unvanı.

BAROSKOP *i.* Hava terazisi. Havanın tazyikini gösterir bir alet.

BARSAK, BAĞIRSAK *i.* Karnın içinde ve mideden büzüğe kadar uzanan dolaşık ip biçiminde yol.

BARSAM *i.* Küçük ve dikenli bir balık.

BARSAMA *i.* Nane gibi güzel kokulu geniş yaprakıl bir ot.

BARU *i.* Kale duvarı. Sığınılacak yer. Siper.

BARUDÎ *s.* Barut rengi, açıkça vapur dumanı rengi.

BARUT *i.* Ateşli silâhları atmak için kullanılan ve küherçile ile kükürt ve kömürden yapılan siyah yahut beyaz madde. *c.* Gayet sert.

BARUTHANE *i.* Barut yapılan yer.

BARUTLUK *i.* Barut kutusu.

BASAMAK *i.* Merdiven ayağı, ayak basacak yer.

BAS *i.* Kaba ve kalın ses ve öyle keman ve tel.

BÂS *i.* Gönderme, mebus edilme.

BASAR *i.* Göz, görme.

BASARIK *i.* Dokuma tezgâhının ayaklığı.

BASARİ *s.* Görmeye ve göze ait.

BASİRET *i.* Kalp gözü, doğru ve evelden sezme.

BASİL *i.* (Bio) Mikrop gibi küçük hayvanlar.

BASİT *i.* Düz, arızasız. Açık. Sade.

BASI *i.* Tabı, kitap basısı.

BASICI *i.* Tâbi, kitap başan.

BASIK *s.* Alçak ve sıkıntılı. Dar.

BASIKLIK *i.* Alacaklı, yüksekliği az.

BASILI *s.* Basılmış. Damga veya kalıpla tab'olunmuş, matbu.

BASILIŞ *i.* Basılma.

BASILMA *i.* Basılmak işi.

BASILMAK *f.* Ayakla çiğnemek. Ezilmek, sıkılmak. Birden hücuma uğramak. Tab'olunmak. Söndürülmek. Damga vurulmak.

BASIM *i.* Tıbaat, Matbaacılık.

BASIMCI *i.* Matbaacı.

BASIMEVİ *i.* Matbaa.

BASIN *i.* Matbuat.

BASINÇ (Fiz) Tazyik.

BASIÖLÇER (Fiz.) Manometre.

BÂSIRA *i.* Görme kuvvet ve hassası.

BASIRGANMAK *f.* Ağırlık basarak rahatsız olmak, kâbına tutulmak.

BASIŞ *i.* Basma.

BASKI *i.* Basık, sıkacak şey, mengene, cendere. Tazyik. Kalıp, damga.

BASKICI *i.* Tülbent üzerine kalıp basan.

BASKIÇ *i.* Baskı âleti.

BASKIN *s.* Ağır. Basıp geçen. Galip, üstün. Ansızın hücum.

BASKINLIK *i.* Tefevvuk, üstünlük.

BASKÜL *i.* Yükleri tartmağa mahsus oturak kantar.

BASMA *i.* Basmak işi. Beyaz dokunup sonradan üstüne renkleri ve çiçekleri basılan kumaş. *s.* Basılmış, tab'olunmuş.

BASMACI *i.* Tülbent üstüne kalıp basan adam. Matbaacı. Basma yayan ve satan adam.

BASMAK *f.* Ayakla çiğnemek. Ağırlık vermek, tazyik etmek. Kalıp, mühür vurmak. Ansızın hücum etmek. Birdenbire tutmak. Kuluçka oturtmak.

BASO *i.* Yalnız kalın ses çıkaran çalgı âleti.

BAST *i.* Yayma, serme.

BASTI *i.* Et ile pişirilen sebze. Bir şeyin üzerine basan.

BASTIBACAK *i.* Paytak.

BASTIRILMAK *f.* Baskı altına konmak. Tab'ettirilmek. Söndürülmek.

BASTIRMAK *f.* Ezdirmek, çiğnetmek, tazyik ettirmek. Tab'ettirmek. Söndürmek. Galebe etmek, geçmek. Örtbas etmek, saklamak.

BASTON *i.* Elde taşınılan ve dayanılan değnek.

BASUR *i.* Mayasıl, kalınbarsağın iltihabından dolayı büzükten kan ve cerahat gelme.

BAŞ *i.* İnsan ve hayvanın kafası. Bir şeyin en yukarısı, tepe. Uç, düğme şeklinde tepe. Kenar, başlangıç. Top ve kelle şeklinde şey. Canlı hayvan sayısı. Reis, âmir, birinci. Akıl, zekâ. *—a çıkmak f.* Becermek. *— göstermek f.* Görünmek. *—a kakmak f.* Yapılan iyiliği yüzüne vurmak. *—kaldırmak f.* İsyan etmek. *— vurmak f.* Müracaat etmek.

BAŞABAŞ *h.* Tastamam: *başabaş geldi.*

BAŞAĞRISI *i.* Başın ağrıması. Rahatsız etme, cansıkma.

BAŞAK *i.* Ekin başı.

BAŞAKÇI *i.* Orak zamanında tarlada dökülüp kalan başakları toplıyan.

BAŞAKLANMAK *f.* Ekin başak bağlamak.

BAŞAKLI *s.* Başağı olan, başak tutmuş.

BAŞARI *i.* Muvaffakiyet.

BAŞARILMAK *f.* Başa çıkarılmak, becerilmek.

BAŞARMAK *f.* Başa çıkarmak, becermek.

BAŞAŞAĞI *s.* Aşağı doğru. Baş tarafı aşağıda olarak.

BAŞAT (Bio.) Hüküm.

BAŞATLIK *i.* Hakimiyet.

BAŞATLIK YASASI (Bio.) Hâkimiyet kanunu.

BAŞBAKAN *i.* Başvekil.

BAŞBUĞ *i.* Gayrimuntazam asker kumandanı. İzcilerin başkumandanı.

BAŞÇAVUŞ *i.* Askerlikte çavuştan büyük rütbe.

BAŞÇI *i.* Koyun başlarını pişiren ve satan adam.

BAŞCIK (Bot.) Haşefe.

BAŞEĞMEK *f.* Ram olmak.

BAŞETMEK *f.* Başa çıkmak.

BAŞGÖZ *i.* Evlendirme. *— etmek f.* Evlendirmek, evermek.

BAŞIBOŞ *s.* Boşgezen, serseri. Bağlanmamış (hayvan).

BAŞIBOZUK *i.* Düzensiz. Sivil. Resmî üniformayı giymiyen.

BAŞIKABAK *z.* Çıplak başlı, şapkasız.
BAŞIN *s.* Esasî.
BAŞKA *e.* Bir şeyin ayrı, değişik olanı, sair, gayri, özge, diğer.
BAŞKACA *h.* Ayrıca. ayrı olarak.
BAŞKALAŞMA (Bio.) İstihale.
BAŞKALAŞMAK *f.* Başka türlü olmak, değişmek.
BAŞKALIK *i.* Değişiklik.
BAŞKAN *i.* Reis.
BAŞKANLIK *i.* Reislik, Riyaset.
BAŞKASI *i.* Diğeri. gayri, diğer biri.
BAŞKÂTİP *s.* Bir resmî dairede, bir kalemde bulunan kâtiplerin başı.
BAŞKONSOLOS *i.* Başşehbender.
BAŞKOMUTAN *i.* En büyük komutan.
BAŞLAMA *i.* Başlamak işi.
BAŞLAMAK *f.* Bir işe girişmek.
BAŞLANGIÇ *i.* Baş taraf, iptida.
BAŞLANMAK *f.* Bir işe girişilmek. Baş bağlamak. yuvarlak olmak.
BAŞLANTI *i.* Mebde.
BAŞLATMAK *f.* Bir işe giriştirmek.
BAŞLI *s.* Başı, tepesi olan. Esaslı, ehemmiyetli.
BAŞLIBAŞINA *h.* Kendi başına, tek başına : *bu başlıbaşına bir iştir.*
BAŞLICA *s.* En ehemmiyetli, en esaslı. **h.** En ziyade, en evvel : *başlıca işimiz bu olmalıdır.*
BAŞLIK *i.* Bir işin başı, âmiri olmaklık. Başı yağmurdan korumak için kullanılan örtü. kukuleta. Harpte başı muhafaza için giyilen tolga, miğfer. Direk başı, tepelik. Atın başını ve ensesini korumıya mahsus kılıf.
BAŞMAK *i.* Sandal gibi ayakkabı.
BAŞMAN *i.* Rükün, erkândan biri.
BAŞMUHARRİR *i.* Gazetelerde siyasî makaleyi yazan muharrir. Başyazar.
BAŞMUALLİM *i.* Müdür olmıyan ilkmekteplerde müdür vazifesini gören öğretmen.
BAŞMUAVİN *i.* Müdür muavinlerinden en büyüğü.

BAŞMURAKIP *i.* Maliye murakiplerinin en büyüğü.

BAŞMÜDÜR *i.* Müdürlerin en büyüğü.

BAŞMÜFETTİŞ *i.* Müfettişlerin en büyüğü.

BAŞSIZ *s.* Başı olmıyan, âmiri olmayış.

BAŞSIZLIK *i.* Başı ve reisi olmamak.

BAŞÖRTÜ *i.* Kadınların başlarını sardıkları veya örttükleri ince tül.

BAŞÖRTÜLÜ *i.* Başörtüsü olan.

BAŞTANBAŞA *h.* Bir ucundan öbür uca kadar : *bunu baştanbaşa okumak lâzım.*

BAŞUCU (Ast.) Semtürre's.

BAŞUCUL (Ast.) Semtürre'sî.

BAŞÜSTÜNE *h.* Peki yerine saygı göstermek için kullanılır : *bu yazıyı yaz ! başüstüne efendim.*

BAŞVEKÂLET *i.* Başbakanlık. Başvekillik dairesi. Başvekilin vazife ve makamı.

BAŞVEKİL *s.* Başbakan. Kabine reisi, Vekiller Heyeti reisi.

BAŞYAVER *i.* Yaverlerin başı.

BAŞYAZAR *i.* Başmuharrir.

BATAET *s.* Ağırlık.

BATAK *s.* Batılan çamurlu yer. Batacak, ümitsiz iş. Karabatak, ördeğe benzer bir çeşit su kuşu.

BATAKANE *i.* Gidenleri soyup batıran kumar veya kötülük yeri.

BATAKÇI *s.* Borcunu vermiyen.

BATAKÇILIK *s.* Dolandırıcılık, borcunu vermemezlik.

BATAKLI *s.* Batakları ve sulak yerleri çok olan yer.

BATAKLIK *s.* Batak yer, çamurluk.

BATAKSAL (Bot.) Merzagî.

BATARYA *i.* Altı veya dört topu olan takım. Altı veya dört pilden ibaret elektrik pili takımı. *c.* Sert muamele.

BATİ *s.* Ağır hareketli, yavaş, geç.

BATİST *i.* Bir çeşit ince patiska, patis.

BATI *i.* Güneşin battığı taraf, garp. Doğunun tersi. Oradan esen rüzgâr.

BATIK *e.* Batmış. çökük.

BÂTIL *s.* Doğruya ve hakikate uymıyan. Boş, beyhude, nafile.

BATIM *i.* İnkıraz, batma.

BÂTIN *s.* İç, gizli. *i.* İçyüz. Sır, esrar.

BATIN *i.* Karın. Soy, sülâle.

BÂTINEN *h.* İçyüzden, gizliden.

BÂTINÎ *s.* Gizli, içyüzüne ait.

BATIR *s.* Şecaatli, yılmaz.

BATIRILMAK *f.* Sokulmak. Yokedilmek. Perişan edilmek. Çok zarar ve ziyana uğratılmak.

BATIRMAK *f.* Sokmak, daldırmak, girdirmek. Mahvetmek, kaybetmek. İflâs ettirmek. Perişan etmek.

BATISAL *s.* Batıya, Garba mensup.

BATIŞ *i.* Batma.

BATKA *i.* İflâs.

BATKAMAK *f.* İflâs etmek.

BATKIN *s.* Batmış, çökmüş, çökük. Çukur, derin. İşi harap, müflis.

BATKINLIK *i.* Batıklık, çöküklük. Müflislik.

BATMA *i.* Batmak işi.

BATMAK *f.* Bir şeyin içine sokulmak, dalmak. Girmek. Kaybolmak. Bitmek, iflâs etmek.

BATMAN *i.* Yerine göre iki okkadan sekiz okkaya kadar değişen bir ölçü.

BATTAL *s.* Hükümsüz. Boş. İşlemez. Çok büyük, hantal. *i.* Bir işe ait hükümsüz evrak.

BATTANİYE *i.* Yün yatak örtüsü.

BATUR *s.* Batır.

BAVUL *i.* Yolculuk çantası, valiz.

BAY *s.* Bey.

BAYAĞI *s.* Adi. Âdeta, düzce.

BAYAĞILIK *i.* Adilik, aşağılık.

BAYAN *s.* Hanım.

BAYAR *s.* Yüksek, celil.

BAYAT *s.* Eskiyip güzelliğini kaybeden, taze olmıyan. Eski, mo-

dası geçmiş. Tatsız, lezzetsiz.

BAYATİ *i.* Musikide bir makam.

BAYATLAMAK *f.* Bayat olmak, eskiyip tazeliği gitmek, bayağılaşmak.

BAYATLAŞMAK *f. Bak:* Bayatlamak.

BAYATLATMAK *f.* Eskitmek, bekleterek tazeliğini geçirmek.

BAYGIN *s.* Bayılmış, kendinden geçmiş. Gevşek. mecalsiz. Mahmur. Tutkun, çok seven.

BAYGINLIK *i.* Bayılmış ve kendinden geçmiş adamın hali.

BAYIK *h.* Muhakkak, şüphesiz.

BAYINDIR *s.* Şen, mamur.

BAYINDIRLIK *i.* Mamurluk.

BAYINDIRMAK *f.* İmar etmek.

BAYINDIRSIZ *s.* Mamur olmamış.

BAYILMA *i.* Bayılmak işi.

BAYILMAK *f.* Kendini kaybetmek, kendinden geçmek. Çok sevmek : *bu tatlıya bayılırım.*

BAYILTMAK *f.* Baygın yapmak.

BAYKUŞ *i.* Viranelerde yaşıyan ve geceleri fena fena bağıran, bir kuş, puhu.

BÂYİ *s.* Satan, satıcı.

BAYIR *i.* Az inişli yer.

BAYIRCIN *i.* Bayır kuşu.

BAYRAK *i.* Bir devletin işareti olan ve bir direk veya mızrağa takılan kumaş. Bandıra, alem, sancak.

BAYRAKTAR *i.* Alemdar. Elebaşı.

BAYRAM *i.* Dince ve milletçe mubarek sayılan gün. Şenlik.

BAYRAMAK *f.* Kutlamak, Tesid etmek.

BAYRAMLAŞMAK *f.* Birbirine bayram tebriki etmek.

BAYRAMLIK *s.* Bayrama mahsus. *i.* Bayram hediyesi, bahşişi, elbisesi.

BAYRI *s.* Eski. sadık.

BAYTAR *i.* Hayvan hastalıkları doktoru. Veteriner.

BAYTARLIK *i.* Baytarın san'at ve mesleki. Veterinerlik.

BAYSAL *s.* Rahatlıkta olan.

BAYSALLIK *i.* Rahatlık, huzur.

BAZAN,EN *z.* Bazı kere, arasıra, vakit vakit.

BAZ (Mat.) Taban.

BAZ (Kim.) Esas.

BAZAL (Kim.) Esasî.

BAZALT (Jeo.) Sert bir taş.

BAZI *z.* Birtakım, birkaç, bir kısım, arasıra.

BAZLAMAÇ *i.* Saç gözlemesi.

BAZİÇE *i.* Oyuncak.

BAZU *i.* Pazı. Kolun dirsekle omuz arasındaki kısmı.

BAZUBEND *i.* Pazıbent. Bazı dağı.

BE *h.* Dikkati ve ihtarı celp için kullanılır: *be kardeş! be adam! gel be!*

BEBE, BEBEK *i.* Küçük çocuk. İnsan şeklinde çocuk oyuncağı.

BECA s. Yerinde, münasip, lâyık.

BECAYİŞ *i.* Memurlar arasında yer değiştirme.

BECE *i.* Arpacık, sivilce.

BECERİK *s.* Kolayını bulup işini yoluna koyabilme.

BECERİKLİ *s.* Elinden iş gelen, işin kolayını bilen.

BECERİKSİZ *s.* Elinden iş gelmez.

BECERİLMEK *f.* Bir işi kolayca görmek.

BECERME *i.* Becermek işi.

BECERMEK *f.* Bir işi kolaylıkla görmek.

BECERTMEK *f.* Birinin işini bitirmek.

BED *s.* Kötü, çirkin.

BEDAHET *i.* Belli, açık, aşikâr.

BEDAVA *i., h.* Parasız, meccanen, beleş. *c.* Çok ucuz, caba.

BEDAVET *i.* Göçebelik. Bedevilik.

BEDAYİ *i.* Son derecede güzel ve beğenilen şeyler. bedialar.

BEDBAHT *i.* Bahtsız, talihsiz.

BEDBAHTLIK *i.* Bahtsızlık.

BEDBİN *s.* Herşeyi fena gören. Loş gören, hoş göre'nin tersi.

BEDBİNİ *s.* Herşeyde fena görme, loş görenlik.

BEDDUA *i.* Kötü dua. İnkisar.

BEDEL *i.* Birşeyin yerini tutan. Karşılık. Bedelinaktî.

BEDELCİ *i.* Bedelinaktî veren.

BEDELİNAKTÎ *i.* Askerlik hizmetini azaltmak için verilen para, bedel.

BEDELLİ *s.* Bedelinaktî vermiş efrat.

BEDEN *i.* Gövde, vücut, ten. Ağacın gövdesi. Kendi, şahsı.

BEDENEN *h.* Bedenile, şahsan.

BEDENÎ *s.* Bedene ait. Bedensel. — *terbiye i.* Cimnastik.

BEDENSEL *s.* Bedenî.

BEDESTAN *i.* Kıymetli eşya satılan kapalı çarşı. Bezesten.

BED'ETMEK *f.* Başlamak.

BEDEVİ *s.* Çölde çadırlarda göçebe halinde yaşıyan, medenî olmıyan. Göçebe.

BEDEVİLİK *i.* Bedevi hayatı.

BEDEVİYET *i.* Bedevilik.

BEDİ *i.* Başlama.

BEDİ *s.* Güzel.

BEDİA *i. Bak* : Bedayi.

BEDİHÎ *s.* Belli, meydanda.

BEDİHİYAT *i.* İsbata muhtaç olmıyacak kadar açık şeyler.

BEDİR *i.* Ayın daire şeklinde olan hali. Dulunay.

BEGONYAGİLLER (Bot.) Begonya çiçeği fasilesi.

BEĞENCE *i.* Takriz. Bir kitaba yazılan medih.

BEĞENDİ *i.* Bir nevi etli patlıcan yemeği.

BEĞENDİRMEK *f.* Birine birçok şeylerin içinden birini seçtirmek. Makbule geçecek bir iş yapmak.

BEĞENİK *s.* Makbul.

BEĞENİLMEK *f.* Hoşa gitmek. Seçilmek.

BEĞENİŞ *i.* Seçme, tercih.

BEĞENME *i. Bak* : Beğeniş.

BEĞENMEK *f.* İyi bulmak. kabul etmek. Seçmek.

BEHANE, BAHANE *i.* Boş sebep. Asılsız özür.

BEHEMEHAL *h.* Herhalde, ne olursa olsun, mutlaka : *vazifeyi behemehal yapmalı.*

BEHER *h.* Her, herbiri : *beher arşına bir lira verdim.*

BEHEY *h.* Hey ; Ey ! be: *behey adam ne bakarsın !*

BEHİME *i.* Canavar, hayvan.

BEHİMÎ *s.* Hayvanca.

BEHİŞT *i.* Cennet.

BEHRE *i.* Pay, hisse, bilgi, yordam.

BEHRELİ *s.* Kıymetli. Bilgili. Yordamlı.

BEHRESİZ *s.* Bilgisiz. Yordamsız.

BEHT *i.* Şaşma, hayret.

BEİS *i.* Zarar. mahzur.

BEJ *s.* Sarımtırak renk.

BEKA. BAKA *i.* Bulunduğu halde kalma, devam. — *bulmak f.* Olduğu gibi kalmak.

BEKÂR *s.* Evlenmemiş erkek, yatı mekteplerinde cuma geceleri de mektepte kalan talebe. — *odası i.* Han odası.

BEKÂRET *i.* Kızlık.

BEKÂRLIK *i.* Bekâr olma.

BEKAYA *i. Bak* : bakiye. Tahsil olunmayıp ertesi seneye kalan vergi. Askerliğe geç alınan efrat.

BEKÇİ *i.* Bir şeyi bekleyip koruyan adam.

BEKEM *s.* Sağlam, muhkem.

BEKİT *i.* Tesis, vakıf.

BEKİTEN *i.* Vakfeden.

BEKLEME *i.* Beklemek işi. — *odası i.* Dairelerde intizar odası.

BEKLEMEK *f.* Bir şeyin olmasını veya gelmesini ummak, gözlemek.

BEKLENİLMEK *f.* Gözlenmek, gözlenilmek. Umulmak.

BEKLENMEK *f. Bak* : Beklenilmek.

BEKLEŞMEK *f.* Birlikte beklemek.

BEKLETMEK *f.* Beklemeğe sebep olmak. Bekçi komak.

BEKRİ *s.* Sarhoş.

BEKRİLİK *i.* Sarhoşluk.

BEKTAŞİ *i.* Hacı Bektaş Velinin tarikatına mensup derviş. *c.* Kaygısız.

BEL *i.* İnsan bedeninin göğsü ile karnın arası. Sırt, arka. Dağlar arasındaki geçit.

BEL BÖLGESİ (Bio) Nahiyei kataniye.

BEL *i.* Ayakla basılıp yere batırarak toprağı kazmağa yarar çiftçilik aleti (aygıtı).

BELÂ *i.* Tasa. Afet. Ağır iş.

BELÂGAT *i.* Düzgün, güzel ve hale en uygun olarak söyleme.

BELÂHET *i.* Ahmaklık.

BELÂLI *s.* Sıkıntılı. Orospunun dostu.

BEL BEL *s.* Aptalca.

BELDE *i.* Şehir.

BELDEK *i.* Alâmet.

BELEDÎ *s.* Şehirli. Şehire, belediyeye mensup.

BELEDİYE *i.* Uray. Bir şehrin düzgünlüğüne ve temizliğine bakan idare. — *meclisi i.* Belediye işlerine bakmak için azası halk tarafından seçilen heyet.

BELEŞ *i. h.* Bedava, caba.

BELEŞÇİ *s.* Bedavacı.

BELGE *i.* Delil, vesika.

BELGELEMEK *f.* Tevsik etmek.

BELGEM *i.* İlâm.

BELGİN *s.* Meşhur.

BELGİT *i.* Senet.

BELİ *e.* Evet.

BELİĞ *s.* Belâğatle ifade olunan söz ve böyle düzgün söz söyliyen.

BELİN *s.* Gözlerini açıp bakakalmış, şaşkın.

BELİNLEME *i.* Belinlelemek işi.

BELİNLEMEK *f.* Gözlerini açıp bakakalmak.

BELİRGİ *i.* Tebarüz.

BELİRGİN *s.* Bâriz. meydanda.

BELİRTİ (Mat.) Muayyen.

BELİRME *i.* Belirmek işi.

BELİRMEK *f.* Belli olmak, meydana çıkmak.

BELİRİS *i.* Belirme.

BELİRSİZ *s.* Belli olmıyan.

BELİRTİ (Bio.) Âraz.

BELİRTME (Mat.) Tayin.

BELİRTMEK (Mat.) Tayin etmek.

BELİYYE *s.* Belâ.

BELKEMİĞİ *i.* Enseden kuyruksokumuna kadar uzanan kemik. Omurga.

BELKİ *h.* İhtimal, olabilir, umulur : *belki gelir belki gelmez.*

BELLEME *i.* Bellemek işi. At eyerinin altına konan keçe.

BELLEMEK *f.* Öğrenmek. Ezberlemek. Zannetmek. Bel ile kazmak.

BELLENMEK *f.* Öğrenilmek. Bel ile kazılmak.

BELLETMEK *f.* Öğrenmek. Bel ile kazdırmak.

BELLETEN *i.* Bülten.

BELLİ *s.* Meydanda. — *belirsiz h.* Güçlükle görülebilen.

BELSOĞUKLUĞU *i.* İdrar yolunda hasıl olan bir (yangı) iltihap.

BEMBEYAZ *s.* Çok beyaz.

BEMOL *i.* Sesin yarım perde indirilmesini bildirir bir musiki tabiri.

BEN *z.* (Şahsî zamirin müfret mütekellimi) kendim, şahsım. özüm.

BEN *i.* Yüzde veya vücutta benek.

BENAM *s.* Adı olan. Meşhur.

BENCE *n.* Bana kalırsa : *bence bu daha güzeldir.*

BENCİL *s.* Hotbin, Hotkâm.

BENDE *i.* Kul, köle.

BENDEGÂN *i.* Bendeler.

BENDENİZ *h.* Büyüklere karşı kendini küçük göstermek için ben yerine kullanılır : *bendeniz arzettim.*

BENDER *i.* Ticaretgâh büyük iskele.

BENDETMEK *i.* Bağlamak. Kendine çekmek.

BENEK *i.* Ben gibi leke.

BENEKLİ *s.* Lekeli, benli.

BENEKSİZ *s.* Beneği olmıyan.

BENGİ *s.* Ebedi, kalıt.

BENGİLEMEK *f.* Ebedileştirmek.

BENGİLİK *i.* Ebedilik.

BENGİSU *i.* Abı hayat.

BENİÂLEM *i.* Âdemoğlu, insanlar.

BENİİSRAİL *i.* İsrail oğulları. Yahudîler.

BENİMSEMEK *f.* Kendinin olmıyan şeyi kendine maletmek.

BENİZ *i.* Çehre, yüz. — *atmak f.* Benzi solmak.

BENLİ *s.* Beni olan.

BENLİK *i.* İnsanın kendi varlığı, şahsiyeti. Kendine çok ehemmiyet veriş, kibir.

BENT *i.* Bağlamak. Celbetme. Babıta. Boğum. Fıkra, madde. Suyu biriktirmek için yapılan set. Makale, bahis.

BENZEK *i.* Taklit. Benzetme şey

BENZETİLMEK *f.* Uyarı yapılmak. Onun gibi yapılmak. Taklit edilmek.

BENZEME *i.* Benzetmek işi.

BENZEMEK *f.* Bir şeyin uyarı olmak. Tıpkı onun gibi olmak. uymak.

BENZER *i.* Mümasil.

BENZEŞİK *s.* İki taraflı benzeyen, müteşabih.

BENZEŞİM *i.* İki taraflı benzeyiş, Teşabüh.

BENZETME *i.* Benzetmek işi.

BENZETMEK *f.* Bir şeyi diğer bir şey gibi yapmak. Taklit etmek, aynini yapmak.

BENZETİŞ *i.* Teşbih.

BENZEYİŞ *i. Bak*: Benzeme.

BENZİN *i.* Madenkömürü katranından çıkan uçucu ve parlayıcı mayi.

BER *i.* Kara, denizin tersi.

BERABER *i.* Birlikte bulunan. Müsavi. Bir hizada olan.

BERAET *i.* İlişiksizlik. Bir davanın neticesinde ilişiksiz çıkma.

BERAT *i.* Nişan, rütbe, imtiyaz verildiğine veya vergiden istisna olunduğuna dair verilen ferman. — *gecesi i.* Hazreti Muhammede peygamberliğin bildirildiği Şaban ayının on beşine rasgelen kandil günü.

BERBAT *s.* Pis. Kötü, harap.

BERBER *i.* Sakalı tıraş edip ve saçı kesip düzelten perükâr. Afrikanın şimalinde bulunan büyük bir kavim.

BERBERLİK *i.* Berberin san'ati.

BERBERÎ *s.* Berber kavmine mensup.

BERDEVAM *s.* Devam üzre olan, süren: *İşimde berdevamım.*

BERE *i.* Vurma, incitme gibi bir şey neticesi bedenin bir tarafında hâsıl olan çürük, pek hafif yara.

BERE *i.* Sipersiz gemici ve mektepli kasketi.

BEREKET *i.* Nimet. Bolluk. — *versin h.* Çok

şükür manasına kullanılır : *düştüm, bereket versin bir yerim incinmedi.*

BERELEMEK *f.* Bere hâsıl etmek.

BERELENMEK *f.* Bere peyda etmek.

BERGAMOT *i.* Portakal cinsinden güzel kokulu bir meyva.

BERGÜZAR *i.* Andaç. Yadigâr olarak verilen hediye.

BERHAVA *i.* Havaya fırlama. Ziyan olma.

BERHURDAR *s.* Çalışmanın veya bir hayır işin mükâfatını eldeetme. Berhurdar olmak : Onmak.

BERHURDARLIK *i.* Berhurdar oluş.

BERİ *i.* Ötenin tersi, yakın. Beri gel, yakına gel.

BERÎ *s.* Kurtulmuş, Aklanmış.

BERİLİK *i.* Beraet.

BERİKİ *s.* Yakındaki.

BERK *i.* Şimşek.

BERK *i.* Yaprak.

BERKARAR *s.* Yerleşmiş, devamlı.

BERKEM *s.* Müstahkem.

BERKİTMEK *f.* Kuvvetlendirmek.

BERKLİK *i.* Sağlamlık, Rasanet.

BERRAK *s.* Duru. Pek parlak. Bulanık olmıyan. Bulutsuz.

BERRAKLAŞMAK *f.* Durulaşmak. Berrak olmak.

BERRAKLAŞTIRMAK *f.* Berrak yapmak. Durulaştırmak.

BERRÎ *s.* Karaya mensup, bahrî karşılığı.

BERRİYE *i.* Kara kuvveti. Çöl, sahra.

BERTARAF *s.* Savulan, bir tarafa bırakılan : *şaka bertaraf, ciddî konuşalım.* — *etmek f.* Ortadan kaldırmak.

BERZAH *i.* Kıstak. İki karayı biribirine bağlıyan ve iki denizi biribirinden ayıran dar dil. *s.* Sıkıntılı yer, cehennem.

BESA *i.* Kavgalı Arnavutlar arasında yapılan barışıklık.

BESALET *i.* Yiğitlik.

BESBELLİ *s.* Pek belli, çok açık.

BESİ *s.* Hayvan semirte-

cek yer. Bir şeye istenilen duruşu vermek için etrafına konulan şey.

BESİDOKU. (Bot.) Süveyda.

BESİLİ, BESLİ *i.* Semirtilmiş, semiz.

BESİN (Bio.) Gıda, yiyecek.

BESİÖRÜ (Bot.) Besidoku.

BESİSUYU (Bot.) Usare.

BESLEM *i.* İaşe.

BESLEME *i.* Semirtme. Evlâtlık kız.

BESLEMEK *f.* Yiyeceğini bulup vermek. Semirtmek. Etrafını doldurmak.

BESLENME *i.* Beslenmek işi.

BESLENMEK *f.* Yiyip içmek. Semirmek.

BESLETMEK *f.* Yiyeceğini buldurup verdirmek. Semirtmek.

BESMELE *i.* Bismillâh cümlesi. Başlangıç.

BESTE *s.* Bağlanmış. *i.* Bir musiki parçasının havası, makamı.

BESTEKÂR *i.* Manzumelere makamı uyduran musikişinas.

BESTELEMEK *f.* Bir manzumeye makam ve ahenk uydurmak.

BESTELİ *s.* Makam ve ahengi olan nazım.

BEŞ *i.* Dört ile altı arasındaki sayı.

BEŞARET *i.* Müjde, muştu.

BEŞARET *i.* Güleryüzlülük.

BEŞBIYIK *i.* Muşmula.

BEŞER *i.* Herbirine veya her defasında beş.

BEŞER *i.* Adam, insan.

BEŞERE *i.* Derinin dış tabakası. Dış deri.

BEŞERÎ *s.* İnsana mahsus, İnsel.

BEŞİK *i.* Küçük çocukları içine yatırıp salladıkları tahtadan küçük karyola.

BEŞİNCİ *i.* Dördüncüden sonra gelen.

BEŞLİ *s.* Beş tane olan.

BEŞLİK *s.* Beş kuruş v. s. değerinde.

BEŞUŞ *s.* Güleryüzlü.

BET *i.* Yüzün rengi, beniz. Bereket, bolluk.

BET *s.* Bed. Kötü. Çirkin.

BETER *s.* Daha fena.

BETİK *i.* Mektup, kâğıt.

BETKE *i.* Makale.

BETON *i.* Çimento, kum ve küçük taşlardan yapılan kaldırım ve duvar.

BETONARME *i.* Betonu demirden çubuklarla sıkıştırarak yapılan bina.

BEVİL *i.* Sidik, siyi.

BEVVAP *i.* Kapıcı.

BEY *i.* Bay. Tahsil ve sınıf itibarile ilerigelenlere verilen unvan. Baş, reis. Oyun kâğıdında birli. *Arı —i i.* Koğanda kumanda eden dişi arı.

BEYABAN *i.* Çöl, sahra.

BEYAN *i.* Anlatma, demeç.

BEYANAT *i.* Demeçler.

BEYANNAME *i.* Demeç.

BEYAZ *s.* Ak. Müsveddenin temize çekilmesi.

BEYAZIMSI *s.* Akça.

BEYAZLANMAK *f.* Ağarmak, beyaz olmak.

BEYAZLAŞMAK *f. Bak:* Beyazlanmak.

BEYAZLATMAK *f.* Ağartmak.

BEYAZLIK *i.* Aklık.

BEYAZIMTRAK *s. Bak:* Beyazımsı.

BEYEFENDİ *i.* Hürmet makamında eskiden beylere verilen unvan.

BEYGİR *i.* At, yük atı.

BEY'ETMEK *f.* Satmak.

BEYHUDE *s.* Nafile. boş. *h.* Boş yere : *Beyhude uğraşma.*

BEYİ h. Satma.

BEYİN *i.* Duygunun merkezi olan başın içindeki beyaz sinir külçesi, dimağ. *c.* Akıl, zekâ.

BEYİNCİK *i.* Dimağçe.

BEYİNLİ *s.* Akıllı.

BEYİNSİ *i.* Beyine benzer.

BEYİNSİZ *s.* Akılsız, budala.

BEYİNSİZLİK *i.* Akılsızlık.

BEYİNORAĞI (Bio.)Mişveli muh.

BEYİNÜÇGENİ (Bio.) Dimağ müsellesi.

BEYİN ZARLARI (Bio.) Sehaya.

BEYİT *i.* İki mısradan ibaret manzum söz. Ev.

BEY'İYE *i.* Bir satıcının sattığı şey bedelinden aldığı pay.

BEYLİK *s.* Devlete ait, mirî. *i.* Eski Bey un-

vanı. Asillik. Bir beyin idaresindeki hükûmet. Prenslik.

BEYN *i.* Ara, aralık, meyan. *z.* Arada, araya : *bu söz beynimizde kalsın.*

BEYNELMİLEL *s.* Arsıulusal, Milletler arasında.

BEYTUTET *i.* Bir yerde geceyi geçirme. Gecele me, bir yerde oturma, ikamet.

BEYYİNE *i.* Kanıt. Delil. Belge.

BEYZA *s.* Ak.

BEYZADE *s.* Beyoğlu, asil.

BEYZİ *s.* Yumurta biçiminde, uzunca yuvarlak veya münhani.

BEZ *i.* Pamuk veya ketenden beyaz veya renkli dokuma. Boyunda, koltuk altı ve kasık gibi yerlerde oynak taneler, gudde.

BEZDİRMEK *f.* Usandırmak.

BEZEK *i.* Süs.

BEZEKÇİ *i.* Gelinleri süsleyip giydiren kadın.

BEZEKSEL *s.* Tezyinî, dekoratif.

BEZEL (Bio.) Guddevî.

BEZELYE *i.* Nohut cinsinden bir sebze.

BEZEMEK *f.* Süslemek.

BEZEN *i.* Süs.

BEZENMEK *f.* Süslenmek.

BEZESTEN *i.* Bedestan.

BEZGİN *s.* Bezmiş. bıkmış.

BEZGİNLİK *i.* Usanç, fütur.

BEZİK *i.* Bir çeşit iskambil oyunu.

BEZİLİ *s.* Süslü.

BEZİR *i.* Ketentohumundan çıkarılan yağ.

BEZİR *i.* Tohum.

BEZİRYAĞI *i.* *Bak*: bezir.

BEZL *i.* Verme, esirgememe.

BEZLETMEK *f.* Bol bol vermek. Esirgememek.

BEZM *i.* Meclis. İşret meclisi.

BEZMEK *f.* Bıkmak.

BEZTÜY (Bio.) Gudde kılları.

BEZZAZ *i.* Bez, v.s. dokuma satan tüccar.

BEZZAZİYE *i.* Bezzaz eşyası. Bezzazlık.

Bİ *e.* Önüne geldiği ke-

limenin manasını menfi yapar : *biar* (*arsız*), *biedep* (*edepsiz*), *biaman* (*amansız*) *v.s.*

BİAT *i.* Uyma. Bağlanma. Hükümdarların tebealığını kabul etme.

BİBEHRE *s.* Behresiz, melekesiz.

BİBER *i.* Hindistandan getirilen yakıcı bir bahar. *Kırmızı — i.* Acı ve yakıcı arnavut biberi.

BİBERİYE *i.* Biber fasilesi.

BİBLİYOGRAFYA *i.* Kitaplar ilmi.

BİBLİYOMANİ *i.* Kitap deliliği, merakı.

BİBERLİ *s.* Biberi olan.

BİBLO *i.* Büfe ve masa üzerine konulan süs eşyası.

BİÇARE *s.* Çaresiz.

BİÇKİ *i.* Biçmek işi.

BİÇİLMEK *f.* Yarılmak. Kesilmek. Orakla kesilmek.

BİÇİLMİŞ *s.* Yarılmış. Hasat edilmiş. — *kaftan s.* Yerinde, münasip.

BİÇİM *i.* Şekil, vaziyet. Yakışık.

BİÇİMLİ *s.* Yakışıklı.

BİÇİMSİZ *s.* Yakışıksız.

BİÇME (Mat. Fiz.) Prisma, menşur.

BİÇMEK *f.* Kesmek. Yarmak. Hasat etmek.

BİÇMESEL *s.* (Fiz.) Menşurî.

BİÇTİRMEK *f.* Kestirmek, yardırmak.

BİDAR *s.* Uyanık.

BİDARLIK *i.* Uyanıklık.

BİD'AT *i.* İslâmlığın yayılması zamanında mevcut olmayıp sonraları icat olunan şeyler.

BİDAYET *i.* Başlangıç, iptida.

BİDON *i.* Gaz ve benzin tenekesi.

BİFTEK *i.* Izgarada pişirilmiş sığır eti.

BİGÂNE *s.* Yabancı. Lâkayt, İlgisiz.

BİGAYRİHAKKIN *h.* Haksızlıkla, nahak yere : *bigayrihakkın ceza yedi.*

BİHAKKIN h. Hakkile, lâyıkı veçhile : *bu işle bihakkın uğraştım.*

BİHUDE *Bak* : Beyhude.

BİHUŞ *s.* Baygın, akılsız.

BİHUŞLUK *i.* Baygınlık.

BİHUZUR *s.* Rahatsız.

BİKARBONAT *i.* Hamızı karbon milhleri.

BİKES *s.* Kimsesiz.

BİKESLİK *i.* Kimsesizlik.

BİKİR *i.* Kızlık, bekâret.

BİLÂD *i.* Beldeler, şehirler.

BİLÂHARE *i.* Sonra: *ben bilâhare gelirim.*

BİLÂİSTİSNA *s.* İstisnasız.

BİLÂKİS *i.* Aksine, zıddı olarak.

BİLÂRDO *i.* Etrafı çerçeveli bir masa içinde bulunan yuvarlaklar ve bu yuvarlaklara dokundurulan değneklerle oynanan bir oyun.

BİLCÜMLE *s.* Hep bütün.

BİLDİK *s.* Bilinen, yabancı olmıyan, aşina.

BİLDİRİLMEK *f.* Anlatılmak. Haber verilmek.

BİLDİRMEK *f.* Anlatmak, haber vermek.

BİLE *f.* Beraber, birlikte. Dahi : *hattâ bu bile yanlış.*

BİLEK *i.* Elin kola birleştiği oynak.

BİLEĞİ *i.* Kesici şeyleri bilemeğe mahsus alet.

BİLEĞİTAŞI *i. Bak* : bileği.

BİLEMEK *f.* Kesici aleti bileğitaşına veya çarka tutup keskinletmek.

BİLENMEK *f.* Taşa sürülerek, çarka tutularak keskin olmak.

BİLEŞİM *s.* (Fiz.) Mürekkep.

BİLEŞİK *s.* (Kim.) Mürekkep.

BİLEŞİKGİLLLR (Bot.) Mürekkebe.

BİLEŞİM (Kim.) Terekküp.

BİLEŞKE (Fiz.) Muhassala.

BİLEŞMEK (Kim.) Terekküp etmek.

BİLEŞTİRMEK (Fiz.) Terkip etmek.

BİLET *i.* Bir yere gitmek ve bir şeye binmek için ücret karşılığında alınan kâğıt.

BİLETÇİ *i.* Bilet veren adam.

BİLETMEK *f.* Taşa veya çarka sürülüp keskin etmek.

BİLEZİK *i.* Kadınların süs için bileklerine taktıkları halka. Kuyunun ağzına konulan delikli taş.

BİLGE *i.* Çok bilgin, allâme.

BİLGİ *i.* Malûmat, ilim.

BİLGİÇ *s.* Malûmat satan. Bilgi taslıyan.

BİLGİLİ *s.* Malûmatlı.

BİLGİN *i.* Âlim, malûmatlı.

BİLGİSİZ *s.* Bilgisi olmayan.

BİLGİSİZLİK *i.* Cahillik.

BİLGİSİZ *s.* Malûmatsız.

BİLHASSA *h.* Hususile, alelhusus: *bu işe bilhassa ben önayak oldum.*

BİLİM *i.* Malûmat, irfan.

BİLİMLİ *s.* Arif.

BİLİNEN *s.* Malûm.

BİLİNMEDİK *s.* Meçhul.

BİLİNMEK *f.* Tanınmak. Makbule geçmek.

BİLİNMEZ *s.* Meçhul.

BİLİNMEZLİK *i.* Meçhuliyet.

BİLİŞ *i.* Bilme.

BİLİŞMEK *f.* Tanışmak.

BİLİT *i.* İlân.

BİLİTMEK *f.* İlân etmek.

BİLÛMUM *h.* Hepsi, umumen.

BİLLÛR *i.* Elmas gibi parlak ve şeffaf taş ve buna benzetilerek yapılan cam, elmastraş.

BİLLÛRLAŞMAK *f.* Tebellür etmek.

BİLME *i.* Bilmek işi.

BİLMECE *i.* Bir şeyi karışık ve şaşırtıcı olarak anlatmak için düzülmüş söz, muamma.

BİLMEDİK *s.* Bilmiyen, bilinmiyen.

BİLMEK *f.* Bir şey hakkında malûmatı olmak. Öğrenmek, Tanımak. Hatırlamak. Zannetmek. Mes'ul tutmak. Süphelenmek.

BİLMEZLENMEK *f.* Bilmez görünmek, tecahül etmek.

BİN *i.* On kere yüz, dokuz yüz doksan dokuzdan bir fazla.

BİNA *i.* Yapı yapma. Dayama. Yapı.

BİNABERİN *h.* Ondan dolayı. Bundan ötürü. Binaenaleyh : *çalışıyorum, binaberin ben muvaffak olacağım.*

BİNAEN *h.* Dayanarak, istinat ederek : *Teşkilâtı Esasiye kanununa binaen Türkiye Cümhuriyettir.*

BİNAENALEYH *h.* Bunun üzerine, ondan do-

layı : *yüzme bilirim, binaenaleyh denizden korkmam.*

BİNBAŞI *i.* Bir tabur askere kumanda eden zabit.

BİNBAŞILIK *i.* Binbaşı rütbesi.

BİNDEBİR *s.* Çok nadir.

BİNDİRMEK *f.* Araba, gemi, at gibi şeylerin üzerine çıkarmak. Sandal, araba v.s. hakkında çarpmak.

BİNEFSİHÎ *h.* Bizzat. kendisi.

BİNEK *s.* Binmeğe mahsus olan.

BİNEKTAŞI *i.* Ata binmek için üstüne çıkılan taş.

BİNER *i.* Herbirine veya her defasında bin.

BİRİNCİ *s.* Ata binmeye alışık adam, süvari.

BİNİCİLİK *i.* Süvarilik.

BİNİLMEK *f.* Üstüne çıkılmak.

BİNİNCİ *i.* Bin derecesinde olan.

BİNİŞ *i.* Binme. Sarıklıların giydikleri geniş cüppe.

BİNLİK *s.* Bin kuruş v.s. değerinde olan. Bin dirhem alan şişe.

BİNME *i.* Binmek işi.

BİNMEK *i.* Havanın üstüne çıkmak, arabanın içine girmek. Bir şeyin üstüne çıkmak.

BİR *i.* Sayının en küçüğü. Tek. Müsavi. — *düziye h.* Mütemadiyen.

BİRA *i.* Arpasuyu ve ömerotundan yapılan içki.

BİRADER *i.* Erkek kardeş.

BİRADERANE *s.* Kardeşçe.

BİRAHANE *i.* Bira içmeğe mahsus yer.

BİRAZ *h.* Azıcık, az vakit. — *evvel h.* Demin den: *biraz evvel yedim.*

BİRÇOK *h.* Hayli, çok miktar : *birçok yazı yazdım.*

BİRDEN *h.* Bir defada. Birlikte, beraber.

BİRDENBİRE *h.* Ansızın.

BİREBİR *k.* Hiç yanılmaz, muhakkak : *bu ilâç başağrısına birebirdir.*

BİRER h. Bir bir sayarak. Teker teker.

BİREY *i.* Ferd, bireyler: efrat.

BİREYLİK *i.* Ferdiyet.
BİREYSEL *s.* Ferdî.
BİRİ *h.* Birisi. Bir kimse.
BİRİCİK *h.* Yalnız, bir tane.
BİRİKİNTİ *i.* Birikmekten hâsıl olan şey.
BİRİKME *i.* Birikmek işi.
BİRİKMEK *f.* Toplanmak, yığılmak.
BİRİKTİRMEK *f.* Toplamak.
BİRİNCİ *i.* İlk, evvel, evvelki. En başlı. Sınıfbaşı.
BİRİSİ *h.* Biri.
BİRKAÇ *h.* Az ve sayısı belli olmıyan miktarda.
BİRLEŞMEK *f.* Bir olmak, toplanmak. Uyuşmak.
BİRLEŞTİRMEK *f.* Bir yere getirip bir etmek. Uyuşturmak.
BİRLİ *i.* Bir rakamı yazılı olan. İskambilde as, aso.
BİRLİK *i.* Bir ve tek olmak. İçtima, cemiyet, klüp, dernek. *s.* Uyuşmuş, anlaşmış.
BİRLİKTE *h.* Beraberce.
BİRSAM *i.* Varsanı hallüsinasyon.
BİRTAKIM *h.* Bazı, bir kısım.
BİSET *i.* Tanrı tarafından gönderilme, mebusluk.
BİSİKLET *i.* Biribiri arkasında iki tekerlekli, ayakla yürüyen araba, velosipet.
BİSMİLLÂH *i.* Besmelenin ilk kelimesi.
BİSTURİ *i.* Cerrah bıçağı.
BİT *i.* Pis adamların baş ve üstlerinde hâsıl olan küçük böcek, kehle.
BİTABİ *s.* Kuvvetsizlik.
BİTAP *s.* Kuvvetsiz.
BİTARAF *s.* Hiçbir tarafla uyuşuk olmıyan, bir tarafa meyletmiyen.
BİTEK *s.* Münbit.
BİTEKSİZ *s.* Münbit olmıyan
BİTEVİ *s.* Bütün. *h.* Bir düziye, boyuna
BİTEVİYE *h.* Bir düziye.
BİTİK *s.* Bitmiş, harap olmuş, ümitsiz.
BİTİRİM *i.* Bitirme. Son,
BİTİRME *i.* Bitirmek işi. *s.* Götürü, kesme.
BİTİRMEK *f.* Sona erdirmek. Tamamlamak, tüketmek. Mahvetmek,

kuvvet bırakmamak. Tohumun filizlenip topraktan dışarı çıkmasına sebep olmak.

BİTİŞİK *s.* Biribirine dokunacak surette yaklaşmış, muttasıl.

BİTİŞMEK *f.* Biribirine dokunacak surette yaklaşmak, kavuşmak.

BİTKİ *i.* Yerden biten ağaç, ot v.s. canlı mahlûklar, nebat.

BİTKİMSİ *i.* Nebata benzer.

BİTKİN *s.* Bitmiş.

BİTKİSEL *s.* Nebatî.

BİTLEMEK *f.* Bitleri toplayıp kırmak.

BİTLENMEK *f.* Kendi bitini ayıklayıp kırmak. Vücudünde bit hâsıl olmak.

BİTLİ *s.* Üstünde bit bulunan.

BİTME *i.* Bitmek işi.

BİTMEK *f.* Sona ermek, tamamlanmak. Tükenmek, mahvolmak. Bozulmak. Yorulup kalmak. Fütur getirmek. Şaşmak, çok sevmek. Tohum yerden çıkmak.

BİTPAZARI *i.* Eski elbise ve eşya satılan çarşı.

BİTTABİ *h.* Tabiî olarak, şüphesiz.

BİTÜM *i.* Madenî zift.

BİTYENİĞİ *s.* Gizli ayıp.

BİYOJEOGRAFİ (Bio.) Yaşalabetim.

BİYOLOG *i.* Hayat ilmi bilgini.

BİYOLOJİ *i.* Canlı mahlûkların hayatından bahseden ilim.

BİZ *z.* Ben zamirinin cem'i : *biz geldik.*

BİZ *i.* Kunduracı ve saraçların iğneyi geçirerecekleri yeri delmeğe mahsus tahta saplı sivri demirden alet.

BİZAR *s.* Bıkmış, usanmış.

BİZMUT *i.* İshali kesen beyazımtrak bir toz.

BIÇAK *i.* Çelikten yapılan keski aleti.

BIÇAKÇI *i.* Bıçak yapan ve satan adam.

BIÇAKLAMAK *f.* Bıçakla yaralamak.

BIÇKI *i.* Tahta kesen dişli bıçak. Kumaş v.s. biçmek işi, san'ati.

BIÇKICI *i.* Bıçkı ile tahta yaran adam.

BIDAA *i.* Kabiliyet, kudret.

BIKILMAK *f.* Bıkıntı gelmek, usanmak.

BIKINTI *i.* Usanç, bıkma.

BIKKIN *s.* Usanmış, bezmiş.

BIKKINLIK *i.* Usanma, bıkma.

BIKMAK *i.* Usanmak.

BIKTIRMAK *f.* Usandırmak.

BILDIR *z.* Geçen sene.

BILDIRCIN *i.* Sonbahar mevsiminde avlanan eti lezzetli bir kuş

BINGIL BINGIL *s.* Tombul ve salıntılı.

BINGILDAK *i.* Yeni doğan çocuğun başının yumşak olan yeri.

BINGILDAMAK *f.* Hafif oynayıp tepremek.

BIRAKILMAK *f.* Terkolunmak.

BIRAKIT *i.* Tereke, miras.

BIRAKMA *i.* Bırakmak işi.

BIRAKMAK *i.* Elden atmak, elden çıkarmak. Terketmek. Koymak. Birinin yanına emanet etmek. Boşamak. Müsaade etmek. Salıvermek.

BIRAKTIRMAK *f.* Terkettirmek.

BIYIK *i.* Üst dudak üzerinde biten kıllar. Asmada ve kabak gibi bazı sebzelerin fidanlarındaki ince ve kıvrık iplik gibi dal.

BIYIKLANMAK *f.* Bıyığı gelmek.

BIYIKLI *s.* Bıyığı olan.

BIYIKSIZ *s.* Bıyığı olmıyan, henüz bıyığı çıkmamış.

BLENORAJİ *i.* Bel soğukluğu.

BLOKHAVZ *i.* Siper, sığınacak şey.

BLOKNOT *i.* Not defteri.

BLÖF *i.* Aldatma, gözdağı

BLUZ *i.* Kadınların giydikleri ipek v.s. den yapılan iç ceketi

BOA *i.* Büyük yılan, kadınların kürk sargısı.

BOBİN *i.* Üzerine elektrik kablo veya teli sarılan içi boş makara. Bu şekilde olan kâğıt, kablo v.s. yuvarlağı.

BOCA *i.* Devirme, aktarma.

BOCALAMAK *f.* Gemi sağ tarafa dönmek. *c.* Söz söylerken şaşırmak.

BOCURGAT *i.* Ağır şeyleri kaldırmak ve yukarı çekmek için kullanılan alet.

BODOSLAMA *i.* Geminin başında ve kıçında omurgaları tutmak üzere dikilen ağaç veya demir omuzluk direği.

BODRUM *i.* Binanın yeraltında mahzen gibi kullanılmak üzre yapılan yeri, izbe.

BODUR *i.* Pek kısa boylu.

BODURLUK *i.* Boysuzluk.

BOĞA *i.* Sığır aygırı.

BOĞAZ *i.* Ağzın içinde yenilen ve içilen şeyi mideye göndermeğe mahsus delik, gırtlağın yukarısı. Herşeyin dar ve boğuk yeri. İki dağ arasındaki dar geçit, derbent. İki kara arasındaki dar deniz. *c.* Yiyecek, azık.

BOĞAZKESEN *s.* Su ile beraber olan hisar, boğazdan geçmeyi kesmek için sahilde yapılan kale ve tabya.

BOĞAZLAMAK *f.* Boğazdan kesmek.

BOĞAZLAŞMAK *f.* Mukatele.

BOĞAZLIYAN *i.* Batakane.

BOĞAZLI *s.* Çok yiyen, iştahlı.

BOĞAZSIZ *s.* İştahsız.

BOĞMACA *i.* Çocuklarda olan çok öksürtücü bir hastalık.

BOĞMAK *i.* Boğum yeri.

BOĞMAK *f.* El veya iple çekip sıkmak. Soluğunu kesmek için boğazını sıkmak. Suya daldırıp öldürmek. *c.* Bunaltmak. Daldırmak.

BOĞMAKLI *s.* Boğum boğum olan. *i.* Güzel öter ve toygara benzer bir kuş.

BOĞUK *s.* Boğulmuş. Boğulmakta olan bir adamın sesi, kısık ses.

BOĞUKLUK *i.* Boğuk oluş.

BOĞULMAK *f.* Sıkılmak veya suya batmak

suretile boğazı tıkanıp soluk alamıyarak ölmek. c. Zor nefes almak. İçi sıkılmak.

BOĞUM *i.* Boğulmuş yer. Kemiklerin oynak yeri, mafsal (oynak). Kumaş ve saz gibi şeylerin düğüm yeri ve bunlar arasında kalan kısım.

BOĞUMLU *s.* Boğum boğum olan.

BOĞUN *i.* Kubbe ve tavanlarda dumanı çekmeğe mahsus delik.

BOĞUNTU *i.* Boğulma. Dolandırma, çarpma. *—ya getirmek f.* Dolandırmak. *— yeri i.* Batakane.

BOĞUNUK *s. Bak* : Boğuk. Hava ve ışık almıyan yer.

BOĞUŞMAK *f.* Biribirinin boğazına sarılmak.

BOHÇA *i.* Eşya sarmağa mahsus dört köşeli kumaş, böyle bir kumaşa sarılmış eşya.

BOHÇACI *i.* Gezerek kumaş v.s. satan.

BOHÇABÖREĞİ *i.* Bir nevi börek.

BOHÇALAMAK *f.* Bohçaya sarmak.

BOK *i.* İnsan ve hayvan tersi. Pislik, murdarlık.

BOKLAMAK *f.* Kirletmek.

BOKLAŞMAK *f.* Fenalaşmak.

BOKLATMAK *f.* Pisletmek.

BOKLUK *i.* Fenalık. Gübrelik, çöplük.

BOKS *i.* Yumruk güreşi.

BOKSÖR *i.* Boks oynıyan.

BOL *s.* Geniş. Çok.

BOLLANMAK *f.* Genişlemek, bereketli olmak.

BOLLAŞMAK *f.* Genişlemek. Bereketlenmek.

BOLLATMAK *f.* Genişletmek. Çoğaltmak.

BOLLUK *i.* Genişlik. Çokluk, bereket.

BOLŞEVİK *i.* Ferdin mülkiyeti yerine müşterek mülkiyet taraftarı, komünist. Rus hükûmetinin idare şekli. Soviyet.

BOLŞEVİSM *i.* Bolşeviklerin mesleki. komünism.

BOMBA *i.* İçi barut v.s. patlayıcı maddelerle dolu ve fitilli kumbara, dinamit.

BOMBACI *i.* Bomba atan asker.

BOMBARDIMAN *i.* Bomba ile hücum etme, topa tutma.

BOMBOŞ *s.* Büsbütün boş.

BONBON *i.* Şekerleme.

BONCUK *i.* Süs ve bazan nazar değmemesi için kullanılan ortası delik camdan renkli küçük halka.

BONJUR *i.* Günaydın sözünün frenkçesi. Etekleri değirmi bir nevi uzun ceket.

BONO *i.* Tüccar senedi.

BONSERVİS *i.* İyi ve doğru hizmet vesikası.

BONSUVAR *i.* Tünaydın sözünün frenkçesi. Vakitler hayrolsun.

BOR *i.* Çorak yer.

BOR *i.* Basit cisimlerden biri.

BORA *i.* Pek şiddetli rüzgâr, fırtına.

BORAKS *i.* Alçıtaşı.

BORANİ *i.* Pirinçli sebze yemeği.

BORASİT *i.* Maden, tenkârlı manezya.

BORAZAN *i.* Askerde boru ile emir bildiren nefer, ve bu işte kullanılan boru.

BORAZANBAŞI *i.* Her kıt'ada borazanları idare eden asker.

BORCETMEK *f.* Ödünç para almak.

BORÇ *i.* Ödünç. Vazife.

BORÇLANMAK *c.* Borca girmek.

BORÇLU *s.* Verecekli.

BORDA *i.* Geminin dış yanı.

BORDRO *i.* Maaş ve hesap cetveli.

BORNOZ, BORNUZ *i.* Banyo havlusu, Arapların bürnus dedikleri geniş cübbe.

BORSA *i.* Kambiyo, zahire, hayvan v.s. alım satım yeri.

BORU *i.* İçi boş. üstüvane. Nefesle çalınır bir çalgı aleti.

BORUÇİÇEĞİ *i.* Boruya benzer bir çiçek.

BOS *i.* «Boy» la kullanılır ve ifadeye kuvvet verir : *boylu boslu.*

BOSTAN *i.* Sebze bahçesi. Kavun ve karpuz.

BOSTANCI *i.* Bahçivan. Eski Türk ordusunda bir sınıf asker.

BOŞ *s.* İçinde kimse ve bir şey olmıyan. Manasız, beyhude. — *durmak f.* Bir işte olmamak.

BOŞALMAK *f.* İçindeki dışarı çıkmak. Akmak.

BOŞALTAÇ *i.* 'Fiz.) Boşluk tulumbası.

BOŞALTI *i.* 'Bio.) İfrağ.

BOŞALTIM *i.* 'Bio.) İfrağ.

BOŞALTMAK *f.* Bir şeyin içindekini çıkarıp boş bırakmak. Bir kaptan başka kaba aktarmak.

BOŞAMAK *f.* Karısını bırakmak.

BOŞANMAK *f.* Kurtulmak. Akmak. « Karı, koca hakkında» ayrılmak.

BOŞATMAK *f.* Akıtmak. Boş bıraktırmak.

BOŞBOĞAZ *s.* Geveze. O

BOŞBOĞAZLIK *i.* Boşboğazın hali.

BOŞ BULUNMA *i.* Gaflet.

BOŞGEZEN *i.* İşsiz, serseri.

BOŞLAMAK *f.* Bırakmak, vazgeçmek.

BOŞLUK *i.* İçinde bir şey olmamaklık. Açıklık. (Fiz.) Halâ.

BOŞNAK *s.* Bosnalı.

BOŞTA *s.* İşsiz, açıkta.

BOŞUBOŞUNA *h.* Boş yere.

BOŞUNA *s.* Nafile, beyhude: *boşuna yorulma.*

BOY *i.* Uzunluk. Yükseklik. Oymak. — *atmak i.* Boy salvermek. — *bos i.* Kılık kıyafet.

BOYA *i.* Eşyaya renk vermek için kullanılan madde.

BOYACI *i.* Boya yapan ve satan, eşyaya boya süren.

BOYAHANE *i.* Boyacı dükkânı.

BOYALAMAK *f.* Boya sürmek.

BOYALANMAK *f.* Boya sürülmek.

BOYALATMAK *f.* Boya sürdürmek.

BOYALI *s.* Boya sürülmüş, renkli.

BOYAMA *i.* Boyamak işi. *s.* Boyanmış.

BOYAMAK *f.* Boya sürerek veya boyaya batırarak, renk vermek.

BOYANMAK *f.* Boya vurulmak.

BOYAR MADDE *i.*(Kim.) Maddei mülevvine.

BOYATMAK *f.* Boya sürmek.

BOYAYICI *s.* Boyıyan. *Göz — s.* Sahtekâr. Büyücü.

BOYKOT *i.* Alışveriş, kesme.

BOYLAM (Ast.) Tul derecesi.

BOYLAMAK *f.* Uzanmak, gitmek.

BOYLANMAK *f.* Boy atmak.

BOYLATMAK *f.* Uzatmak, boy kazandırmak.

BOYLU *s.* Boyu olan. uzun.

BOYNUZ *i.* Bazı hayvanların başlarında silâh yerine kullandıkları uzun, sivri veya kıvrık kemik. — *takmak f.* Pezevenklik yapmak.

BOYNUZLU *i.* Boynuzu olan. *c.* Pezevenk.

BOYOTU *i.* Çimen denilen bahar.

BOYSUZ *i.* Kısa boylu.

BOYUN *i.* Gövdeyi başa bağlıyan düzgü. Bazı kapların dar ve uzun olan yukarı kısmı.

BOYUNA *h.* Durmaksızın : *bu su boyuna akar.*

BOYUNA (Fiz.) Tulanî.

BOYUNBAĞI *i.* Kıravat, boyuna bağlanan bağ.

BOYUNDURUK *i.* Çift süren ve araba çeken öküz ve mandaların boyunlarına geçirilen ağaç çerçeve.

BOYUT (Mat.) Buut.

BOZ *s.* Külrenginde olan.

BOZA *i.* Ekşimiş darı hamurundan yapılan içki.

BOZARMAK *f.* Boz rengini almak.

BOZCA *s.* Bozumsu.

BOZDURMAK *f.* Bozmağa sebep olmak. Parayı ufaklatmak.

BOZGUN *s.* Bozulmuş. Perişan. Mağlûp. *i.* Bozulma, perişanlık. Yenilmeklik.

BOZGUNLUK *i.* Yeniliş.

BOZKIR (Bot.) Sitep.

BOZ MADDE (Bio.) Beyindeki kül renkli madde, cevheri sincabî.

BOZMAK *f.* Düzenini gidermek. Harap etmek. Parayı ufalamak. *Ağız — f.* Fena söz söylemek. *Aklını — f.* Çıl-

dırmak. *Bağ — f.* Üzümleri toplamak. *Kız — f.* Kızın kızlığını gidermek.

BOZRAK *s.* Bozumsu.

BOZUK *s.* Bozulmuş. İşlemez. Yıkılmış. Tertipsiz. Ekşimiş, kokmuş. Ufak para.

BOZUKDÜZEN *s.* Tertipsiz.

BOZUKLUK *i.* Fesat.

BOZULMAK *f.* Düzgünlüğünü kaybetmek. İşlemez olmak. Çürümek, korkmak. Utanmak. Zayıflamak.

BOZUM *i.* Bozma.

BOZUMCA *i.* Bir cins kertenkele.

BOZUNTU *i.* Bozgunluk. Döküntü.

BOZUŞMAK *f.* Ara açılmak.

BOZUŞTURMAK *f.* Aralarını açmak.

BOZUŞUK *s.* Arası açılmış.

BOZUŞUKLUK *i.* Ara açıklığı. dargınlık.

BOZUT *i.* Ara açma. Nifak. mefsedet.

BOZUTÇU *i.* Nifakçı, ara açan.

BÖBREK, BÖĞREK *i.* Belkemiğinin iki tarafında ve midenin altında yumurta büyüklüğünde sidik (siyme) yapan iki iç azası (dikesi).

BÖBÜRLENMEK *f.* Azamet satmak.

BÖCEK *i.* Arı, karınca. bit v.s. gibi küçük hayvan, haşere.

BÖCEKÇİL *i.* (Bio.) Böcek yiyen. Âkilülhaşe rat.

BÖCEKKABUĞU *i.* Yeşil ile mavi arasında güzel ve parlak bir renk.

BÖĞÜR *i.* Bedenin koltuk ile oyluk arasında iki yanı.

BÖĞÜRDEK *i.* Bir çeşit bülbül.

BÖĞÜRMEK *f.* (Sığır, manda ve deve gibi hayvan) bağırmak.

BÖĞÜRTLEN *i.* Dut gibi fakat daha ufak ve siyah bir meyva veren dikenli bir çalı, bunun meyvası.

BÖĞÜRTMEK *f.* Eti yarı pişirmek, sebzeyi ateşte öldürmek.

BÖĞÜRTÜ *i.* Sığır. manda gibi ses çıkarma.

BÖLEM *i.* Bir eserden ayrılmış kısım, Tefrika.

BÖLEN (Mat.) Makusumunaleyh.

BÖLGE *i.* Mıntaka.

BÖLGE (Bio.) Nahiye.

BÖLME *i.* Ayırma. Kesme. Bir büyük yerden bölünüp ayrılmış yer. Yapının içindeki ara duvarları. (Mat.) Taksim.

BÖLMEK *f.* Ayırmak. Kesmek.

BÖLÜ (Mat.) Taksim.

BÖLÜK *i.* Paralanmış bir şeyin herbir parçası. Pay. Duvar, oda. Bir büyük cemaatten ayrılmış bir kısım. Orduda yüz kişilik kıt'a.

BÖLÜM *i.* (Mat.) Harici kısmet.

BÖLÜNME (Bot.) İnkısam.

BÖLÜNMEK *f.* Ayrılmak.

BÖLÜNEN (Mat.) Maksum.

BÖLÜNMEZ *s.* Lâyetecezza.

BÖLÜNTÜ *i.* Bölünmüş, bölme.

BÖLÜŞ *i.* Paylaşma.

BÖLÜŞMEK *f.* Paylaşmak.

BÖLÜŞTÜRMEK *f.* Paylaştırmak.

BÖN *s.* Ahmak, budala.

BÖNLÜK *s.* Ahmaklık.

BÖREK *i.* Yufka ve peynir veya kıyma ile yapılan hamurişi yemek.

BÖREKÇİ *i.* Börek satan ve yapan adam.

BÖRK *i.* Kalpak.

BÖRÜLCE *i.* Küçük ve yuvarlak taneli bir nevi fasulya.

BÖY *i.* Uzun ayaklı ve zehirli bir cins örümcek.

BÖYLE *h.* Bunun gibi: *ben de böyle yaparım.*

BÖYLECE *h.* Bu suretle : *böylece giyindim.*

BRAKİSEFAL *i.* (Bio.) Kısa kafalı.

BRAKİSEFALİ *i.* (Bio.) Kısa, basık kafalılık.

BRAVO *h.* Aferin, aşkolsun : *bravo böyle olmalı.*

BRAHMEN *i.* Hindistanda eski bir din ve bu dine mensup olanlar.

BRİÇKA, BIRIÇKA *i.* İki tekerlekli hafif araba.

BİRİÇ, BRİÇ *i.* Dört ki-

şi ile oynanır bir çeşit kâğıt oyunu.

BRİK *i.* İki direkli ve yollu küçük bir yelken gemisi.

BRİYANTİN *i.* Saç cilâsı.

BROM *i.* Deniz suyundan çıkarılan fena kokulu ve basit cisimlerden biri.

BROMÜR *i.* Brom ile birleşen cisimler.

BRONŞ (Bio.) Kasaba.

BRONŞCUK (Bio.) Kuseybe.

BRONŞİT *i.* Nefes borularının iltihabı (yangısı).

BRONZ *i.* Tunç, bakır. kalay ve tutya halitası.

BROŞ *i.* Kadınların göğüslerine veya başlarına taktıkları elmaslı iğne.

BROŞÜR, BUROŞÜR *i.* Risale, cönk.

BU *i.* Yakındakini gösteren işaret ismi : *bu adam, bu ağaç.*

BÛ *i.* Koku.

BUCAK *i.* Köşe. Zaviye.

BUCURGAT *i. Bak*: Bocurkat.

BUÇ *i.* Sınır, hudut.

BUÇLAMAK *f.* Tahdit etmek.

BUÇLU *s.* Tahdit edilmiş.

BUÇUK *i.* Yarım.

BUDA *i.* Hindistanda budî mezhebini meydana getiren.

BUDAKCIK *i.* Küçük budak.

BUDAK *i.* Ağaçta ve tahtada dal yeri. *Dal — sulmak f.* Ağaç dallanmak. Çapraşık bir hal almak.

BUDAKLANMAK *f.* Dallanmak. Pürüzlenmek.

BUDAKLI *s.* Budağı olan. *Dallı — s.* Çapraşık, çatalçutal.

BUDALA *s.* Ahmak, aptal.

BUDAMA *i.* Budamak işi.

BUDAMAK *f.* Ağaç ve asmanın fazla dal ve budaklarını kesmek.

BUDANMAK *f.* Dalı ve budakları kesilmek.

BUDATMAK *f.* Dal ve budaklarını kestirmek.

BUDÎ *i.* Budanın kurduğu din ve bu dine mensup olan.

BUDİST *i.* Budî mezhebine mensup adam.

BUDİZM *i.* Budî mezhebi.

BUDUN *i.* Millet, bütün.

BUĞ *i.* Reis, âmir, baş.

BUĞDAY *i.* Ekmek yapılan tanelerin en başlısı. Miskalin yetmiş ikide biri.

BUĞDAYGİLLER (Bot.) Necliye.

BUĞDAYPASI (Bot.) Sehk.

BUĞDAYSILAR (Bot. - Şibih necliye.

BUĞU *i.* Kaynıyan sudan kalkan sulu gaz, buhar.

BUĞUEVİ *i.* Buğuhane.

BUĞUHANE *f.* Koza böceklerini boğmıya mahsus fırın.

BUĞULAMAK *f.* Buğuya tutmak.

BUĞULANMAK *f.* Buğuya tutulmak.

BUĞZ *i.* Düşmanlık, sevmeyiş, hınç.

BUĞZETMEK *f.* Düşmanlık gütmek.

BUHAR *i. Bak* : Buğu. — *makinası i.* Buhar kuvveti ile işliyen makina. — *kazanı i.* Buhar makinalarında suyu kaynatmıya mahsus büyük kazan.

BUHARLAŞMA (Fizik ve kimya) Tebahhur.

BUHARLAŞMAK (Fiz.) Tebahhur etmek.

BUHARLAŞMA (Fiz.) Tebahhur harareti.

BUHARLAŞTIRMAK (Kim.) Tephir etmek.

BUHRAN *i.* Bir şeyin veya hastalığın tehlikeli ve müşkül bir hal alması, sıkıntı.

BUHUR *i.* Tütsü.

BUHURDAN *i.* Buhur yakmağa mahsus kap.

BUHURLAMAK *f.* Tütsülemek.

BUHURLANMAK *f.* Tütsülenmek.

BUHURLUK *i. Bak*: Buhurdan.

BUKAĞI *i.* Köstek. Pranga.

BUKAĞILAMAK *f.* Kösteklemek.

BUKAL *i.* Ağzı geniş ve boynu kısa şişe. Binlik.

BUKALEMUN *i.* Derisi türlü renkler gösterir bir cins keler. Çevrildikçe başka bir renk gösteren kumaş, şanjan. c. Donek adam.

BUKET *i.* Demet.

BUKLE *i.* Kıvrılmış saç.

BULAK *i.* Yerden bulana bulana çıkan su, kaynak.

BULAMA *i.* Bir nevi toprak ile bulandırarak yapılan koyu pekmez.

BULAMAÇ *i.* Un, yağ ve şeker ile pişirilen bir yemek.

BULAMAK *f.* Sürmek, sıvamak. Lekeletmek.

BULANDIRMAK *f.* Bulanık etmek. Bulantı getirmek.

BULANIK *s.* Karışık, sâf ve duru olmıyan.

BULANMAK *f.* Bulanık olmak. Bulantı hâsıl olmak.

BULANTI *i.* Midenin karışıp kusacak hale gelmesi.

BULAŞIK *s.* Üzerine bir şey sürülmüş. Lekeli, Kusursuz olmıyan. Kirli mutbak takımları.

BULAŞKAN *s.* Geçen, sari.

BULAŞMAK *f.* Sürülmek. Hastalık geçmek. Girişmek. Karışmak.

BULAŞTIRMAK *f.* Sürmek, kirletmek.

BULDOK *i.* Bir cins köpek.

BULDURMAK *f.* Bir vasıta ile bulmak.

BULGAR *i.* Balkanlarda yaşıyan bir millet.

BULGARCA *s.* Bulgar dili.

BULGARİSTAN *i.* Balkan yarımadasının şarkında bir Kırallık. Bulgar memleketi.

BULGARYA *i. Bak*: Bulgaristan.

BULGU *i.* Anlayış. İcat.

BULGUR *i.* Haşlanıp kurutulduktan sonra kırılmış buğday.

BULMA *i.* Bulmak işi.

BULMAK *f.* Arıyararak veya tesadüfen bir şey görmek ve almak. Kaybolmuş bir şeyi tekrar ele geçirmek. Raslamak, keşfetmek.

BULMAN *i.* İcat eden, ihtira eden, mucit.

BULUNDURMAK *f.* Hazırlamak. Taşımak. Bulunmasına sebep olmak.

BULUNMAK *f.* Aranılarak veya tesadüfen elegeçirilmek. Keşfolunmak. Hazır olmak.

BULUNMAZ *s.* Ele geçmez. Nadide.

BULUNULMAK *f.* Hazır olmak.

BULUŞ *i.* Bulma.

BULUŞMAK *f.* Biribirini bulmak, bir araya gelmek.

BULUŞTURMAK *f.* Bir araya getirmek.

BULUT *i.* Yeryüzündeki sulardan havaya yükselen buğu tabakası.

BULUTLANMAK *f.* Bulutla kaplanmak.

BULUTLU *s.* Bulanık.

BULUTSU *i.* (Ast.) Sehabiye. nebülöz.

BUMBAR *i.* Koyun ve sığır gibi hayvanların kalınbarsağı.

BUN *i.* Müzayede.

BUNAK *s.* Bunamış.

BUNALMAK *f.* Şaşırmak. Nefesi tutulmak.

BUNALTMAK *f.* Şaşırtmak. Nefesi kesmek.

BUNAMA *i.* İhtiyarlıkta zekâyı kaybetme.

BUNAMAK *f.* İhtiyarlıktan zekâsı bozulmak. Alıklaşmak. söyylediğini bilmez olmak.

BUNCA *h.* Bu kadar, bu derecede. Çok: *Bu işe bunca emek sarfettim.*

BURA *i.* Bu yer: Bu hal.

BURAK *i.* Mukaddes kitaplarda bahsi geçen cennet atı.

BURAM *h.* Durmaksızın, yerinde ve tekrarlamak suretile kulllanılır: *buram buram terliyorum.*

BURAN *i.* Kasırga.

BURÇ *i.* Kale kulesi. Güneş mahrakinin ayrıldığı on iki kısımdan herbiri.

BURÇAK *i.* Yuvarlak taneli bir nebat, cılban.

BURÇAK *s.* Burulmuş, lüle lüle demek olup tekrarlanarak kullanılır : *bu kızın saçları burçak burçak.*

BURÇİN *i.* Dişi geyik.

BURDURMAK *f.* Erkek hayvanı iğdiş ettirmek.

BURGAÇ *i.* Karışık ve dolaşmış şey.

BURGACIK *i. Bak*: Burgaç.

BURGAÇLANMAK *f.* Karmakarışık olmak.

BURGU *i.* Tahta v.s. yi dönerek delmeğe mahsus alet. Tirbuşon.

BURGULAMAK *f.* Burgu ile delmek.

BURJUVAZİ *i.* Şehirli ve hatırlı halk tabakası.

BURJUVA *i.* Orta halli halk tabakası.

BURKULMAK *f.* Burulup incinmek.

BURMA *i.* Burmak işi. Vida. Musluk. *s.* Burulmuş, iğdiş edilmiş hayvan.

BURMAK *f.* Döndürüp bükmek, kıvırmak. Kıvırıp incitmek. İğdiş etmek. Sancımak.

BURS *i.* Hükûmetçe verilen mektep ücreti, para yardımı.

BURTLAK *i.* Domuz yavrusu.

BURU *i.* Mide ve barsaklarda şiddetli ağrı.

BURUK *s.* Burulup incinmiş. İğdiş edilmiş, hadım. Ağız buruşturan.

BURULMA (Fiz.) İltiva.

BURUM *i.* Burma.

BURUN *i.* Canlı mahlûklarda koku alma aleti. Karanın denize doğru çıkmış ağzı.

BURUNDURUK, BURUNDALIK *i.* Haşarı hayvanların burunlarını sıkmağa mahsus tahta kısaç.

BURUNSALIK *i.* *Bak* : burunduruk.

BURUNTU *i.* Barsaklarda duyulan ağrı.

BURUŞMAK *f.* Çekilip toplanmak. Sölpümek.

BURUŞTURMAK *f.* Büzüp buruşuk etmek.

BURUŞUK *s.* Çekilip toplanmış. Düzgünlüğü bozulmuş.

BUSE *i.* Öpüş, öpücük.

BUT *i.* Bacağın yukarısı ve kalın tarafı.

BUTLAN *i.* Bâtıl, boş olma. Hükümsüz olma.

BUUT *i.* Uzaklık, mesafe.

BUYRUK *i.* Emir. hüküm.

BUYRULTU *i.* Hükûmet reisi ıarafından yazılan emirname.

BUYURMAK *f.* Emretmek. Söylemek. Gitmek, gelmek. Yemek. Hürmet tabiridir).

BUYURTMAK *f.* Emrettirmek.

BUYURMAN *i.* Emir veren.

BUZ *i.* Soğuktan donmuş su. — *tutmak f.* Buz hâsıl etmek.

BUZAĞI *i.* İneğin yavrusu.

BUZDAĞI (Jeo.) Asberg.

BUZHANE *i.* Buz yapılan veya saklanan yer. Soğuk hava deposu.

BUZKIRAN *i.* Buzları kırarak vapurlara yol açan gemi.

BUZLANMAK *f.* Buz tutmak.

BUZLU *s.* Donmuş, buz bağlamış.

BUZLUCAM *i.* Üzeri buzlu gibi yapılan ve görmeğe engel olan yarı şeffaf cam.

BUZUL (Jeo.) Glasiye.

BÜCÜR *s.* Bodur. kısa boylu.

BÜFE *i.* Sofra takımlarına mahsus dolap, yemek salonu.

BÜFECİ *i.* Büfe memuru.

BÜĞÜ *i.* Bükme, bağlama. Sihir.

BÜĞÜNLEMEK *f.* Suyun önüne set çekip durdurmak.

BÜHTAN *i.* İftira, suç atma. Karaç.

BÜHTANCI *i.* İftiracı.

BÜKÂ *i.* Ağlama.

BÜKEN (Bio. Kabza.

BÜKLÜM *i.* Kıvrım, kat. *Iki — s.* Beli bükülü, kambur. — —*s.* Kıvrım kıvrım.

BÜKME *i.* Bükmek işi.

BÜKMEK *f.* Kıvırmak, İğirmek. Katlamak, kırmak. İğmek.

BÜKSÜL *s.* Eğri büğrü.

BUKSÜLME *i.* Dolambaç, İvicaç.

BÜKÜLMEK *f.* İğrilmek, burulmak. İğilmek. Sancıdan kıvrılmak.

BÜKÜLÜ *s.* Bükülmüş, kıvrılmış.

BÜKÜM *i.* Bükme.

BÜKÜNMEK *f.* Kıvrılıp yatmak. Sancıdan kıvranmak.

BÜKÜNTÜ *i.* Düğüm. Bükerek yapılan dikiş.

BÜLBÜL *s.* Güzel sesli serçemsi bir kuş.

BÜLENT *s.* Yüksek.

BÜLÛG *i.* Erginlik. Çocuğun olgunluk yaşına ermesi.

BÜNYAN *i.* Yapı, bina.

BÜNYAT *i.* Temel, esas.

BÜNYE *i.* Vücut, beden. (düzgü).

BÜRÇ *i. Bak* : burç.

BÜRGÜ *i.* Örtü, perde.

BÜRHAN *i.* Delil. Şahit.

BÜRKÂN *i.* Yanardağ.

BÜRO *i.* Yazı masası, yazıhane. Kalem odası.

BÜROKRASİ *i.* Büro işleri, kâğıt işlerine fazla ehemmiyet verme.

BÜRUDET *i.* Soğukluk.

BÜRÜLÜ *s.* Sarılı, örtülü. Katlanmış.

BÜRÜM *i.* Bürülme, katlama.

BÜRÜMCEK *i.* Koza gibi yumaklanmış şey.

BÜRÜME *i.* Bürümek işi.

BÜRÜMEK *f.* Sarmak. Etrafını almak, kaplamak.

BÜRÜNCÜK *i.* Ham ipek. Böyle ipekten yapılan bez.

BÜRÜNME *i.* Örtünme.

BÜRÜNMEK *f.* Örtünmek.

BÜSBÜTÜN *s.* Kâmilen, tamamile : *bu söz büsbütün yanlış !*

BÜST *i.* Bedenin belden yukarı kısmı. Yarım heykel.

BÜTÇE *i.* Bir senelik gelirle masrafın tasarlanmış cetveli.

BÜTÜN *s.* Hep. Tekmil, tam. (Mat.) Yekûn.

BÜTÜNEMEK *f.* Tamamlamak.

BÜTÜNLER (Mat.) Mütemmim.

BÜYÜ *i.* Sihir, afsun. Arpağ.

BÜYÜCÜ *i.* Sihirbaz, arpağçı.

BÜYÜCÜLÜK *s.* Afsunculuk.

BÜYÜK *s.* İri. Ulu. Yaşlı. koca. Geniş. Bol.

BÜYÜK ATARDAMAR (Bio.) Ebher, aort.

BÜYÜKELÇİ *i.* Sefir.

BÜYÜKELÇİLİK *i.* Sefirlik, sefaret.

BÜYÜKLEMEK *f.* Büyük saymak.

BÜYÜKLENMEK *f.* Kendini büyük göstermek.

BÜYÜKLÜK *i.* İrilik, ululuk. Yaşlılık, kocalık. Genişlik. Çokluk.

BÜYÜLEMEK *f.* Büyü yapmak.

BÜYÜLENMEK *f.* Büyü yapılmak.

BÜYÜLETMEK *f.* Büyü yaptırmak.

BÜYÜLÜ *s.* Büyüye uğramış olan.

BÜYÜMEK *f.* Büyük olmak. Yaşlanmak, kocamak. Boy atmak, uzan-

mak. Genişlenmek, bollaşmak. Çoğalmak.

BÜYÜTEÇ (Fiz.)Pertavsız.

BÜYÜTMEK *f.* Büyük etmek.

BÜZGEN (Bio.) Muassıra.

BÜZME *i.* Büzmek işi.

BÜZMEK *f.* Toplayıp sıkmak, daraltmak.

BÜZÜK *s.* Çekilip büzülmüş şey. *i.* Kıç.

BÜZÜLMEK *f.* Çekilip toplanmak. Buruşmak.

C

C *i.* Türk alfabesinin üçüncü harfi.

CA, ÇA; CE, ÇE *e.* Göre, nazaran : *yaşça, akılca, bence, güzellikçe.* Tarz, usul ve lisanı anlatır : *Fransızca, arapça, bulgarca* Sıfatlara ilâve olunarak azlık gösterir : *güzelce,* aptalca, hoşça.

CABA *i.* Bedava, parasız.

CABACI *i.* Anaforcu.

CÂBECA c. Yer yer: *Vatanımız câbeca Türk kanile yuğurulmuştur.*

CABİ *i.* Vakıflarda tahsildar.

CACIK *s.* Yoğurt ile hıyardan yapılan salata.

CADALOZ *s.* Yaygaracı, şarlatan.

CADALOZUK *i.* Yaygaracılık.

CADDE *i.* Geniş yol.

CADI *i.* Hortlak. Cadaloz, koca karı.

CAFCAF *i.* Şatafat.

CAFCAFLI *s.* Şatafatlı.

CAĞ, CAV *i.* Tekerlek parmaklığı mili.

CAĞIZ, CEĞİZ *s.* Manasını küçültmek ve acıma duygusu vermek. için kelime sonuna konur : *adamcağız, evceğiz.*

CAH *i.* Yer, makam.

CAHİL *s.* Bilmiyen. Okumamış. Genç, tecrübesiz.

CAHİLÂNE *s.* Bilimsizce.

CAHİLİYET *i.* Cahillik.

CAHİLLİK *i.* Bilmezlik. Okumamışlık. Tecrübesizlik. Gençlik.

CAİZ *s.* Yasak olmıyan. Yapılması kabil, mümkün.

CAİZE *i.* Bahşiş.

CAKET *i.* Ceket.

CÂLİ *s.* Yapma, sahte.

CÂLİP *s.* Celbeden, kendine çeken.

CAM *i.* Çakıltaşlarını ve bir cins kumu eriterek yapılan şeffaf cisim. Sırça, şişe, kadeh. *s.* Sırçadan, şişeden olan.

CÂM *i.* Kadeh, bardak.

CAMADAN *i.* Çapraz düğmeli ve kolsuz yelek. Asker çantası.

CAMBAZ *i.* İple veya at üzerinde oyunları yapan. At alıp satan adam. Hilekâr.

CAMBAZHANE *i.* Cambazlık yapılan yer.

CAMBAZLIK *i.* Cambaz san'ati ve mahareti. *c.* Hilekârlık.

CAMCI *i.* Cam satan veya yapan.

CAMDOLAP *i.* Kitap v.s. koymak için camdan çerçeveli dolap.

CAMEKÂN *i.* Camdolap, mostra.

CAMGÖBEĞİ *i.* Yeşile çalar mavi renk.

CAMGÖZ *s.* Hasis. *i.* Köpek balığının bir cinsi.

CAMİ *i.* Müslüman mabedi.

CÂMİ *s.* Toplıyan.

CAMİA *i.* Birlik, topluluk. Kütle.

CAMİT *s.* Donmuş. Taş gibi katı.

CAMLAMAK *f.* Cam takmak.

CAMLATMAK *f.* Cam taktırmak.

CAMLI *s.* Cam takılmış, camlar ile süslü.

CAMLIK *i.* Camekân.

CAMUS *i.* Manda.

CAN *i.* Hayvan ve nebatları yaşatan ve diğer cisimlerden farklı kılan hal, ruh. Gönül. Kuvvet. (Tıntın).

CANAN *i.* Sevgili.

CANACISI *i.* Ağrı, sızı.

CANACITMAK *f.* Ağrıtmak.

CANALMAK *f.* Öldürmek.

CANAVAR *i.* Yırtıcı hayvan. Domuz. *c.* Gaddar.

CANAVARLIK *i.* Canavar oluş.
CANCİĞER *i.* Yakın dost.
CANÇEKİŞMEK *f.* Ölmek üzre bulunmak.
CANÇIKMAK *f.* Ölmek.
CANEVİ *i.* Ruh, kalp, esas.
CANERİĞİ *i.* Yeşil iken yenir bir cins erik.
CANFES *i.* İnce, parlak ipek kumaş. *s.* Bu kumaştan yapılan.
CANFEZA *s.* Can artıran.
CANİ *s.* Cinayet işliyen.
CANİBÎ *s.* Yanlı.
CANİP *s.* Yan, taraf, cihet.
CANİPTAR *i.* Ordunun bir tarafında, cenahta bulunan kıt'a.
CANKURTARAN *i.* Vapurlarda tehlike zamanında kullanılmak üzre yapılmış mantar.
CANLANDIRMAK *f.* Diriltmek, Ayıltmak. Şenlendirmek.
CANLANMAK *f.* Dirilmek. Ayılmak. Şenlenmek.
CANLI *s.* Canı, kuvveti olan. (Bot.) Zevilhayat.
CANSIKILMAK *f.* Üzülmek, sıkılmak.
CANSIKINTISI *i.* Üzülme, sıkılma.
CANSIKMAK *i.* Üzmek, üzüntü vermek.
CANSIZ *s.* Canı olmıyan, ölü. Canlı olmıyan. Pek zayıf, kuvvetsiz.
CANSIZLIK *i.* Canı olmayış. Kuvvetsizlik, dermansızlık.
CANVERMEK *i.* Ölmek.
CAR *i.* Çarşaf.
CARCAR *i.* Geveze.
CARCI *i.* Tellâl.
CARİ *s.* Akan. Kullanılan.
CARİH *s.* Yaralıyan, cerheden.
CARİHA *s.* Yaralayıcı. *Âlâtı — i.* Yaralayıcı aletler.
CARİYE *s.* Eskiden para ile alınan hizmetçi kız, halayık.
CARTA *i.* Yellenme.
CASCAVLAK *s.* Çırçıplak.
CASUS *s.* Düşman kuvvet ve vaziyeti hakkında haber almak için kullanılan adam, hafiye, çaşıt.
CASUSLAMAK *f.* Casusluk etmek.
CASUSLUK *i.* Casus mesleki. Çaşıtlık.

CAVLAK *s.* Çıplak, açık.
CAVLAKLIK *f.* Çıplaklık. Tüysüzlük.
CAVLAMAK *f.* Çıplaklanmak. Tüyü dökülmek.
CAVMAK *f.* Ok nişandan şaşmak.
CÂY *i.* Yer, mahal.
CAYDIRMAK *i.* Vazgeçirmek.
CAYIR CAYIR *h.* Devam gösterir : *Cayır cayır satıyor.*
CÂYİGİR *f.* Yerleşen.
CAYIRDAMAK *f.* Yanan ve yırtılan şey gibi seslenmek.
CAYMAK *f.* Vazgeçmek.
CAZBANT *i.* Davul, trampet vezilden ibaret bir nevi Amerika çalgı takımı.
CAZİBE *i.* Alım, Gönül çeken güzellik.
CAZİBELİ *s.* Alımlı.
CAZİP *s. Bak* : cazibeli.
CEBANET *i.* Korkaklık.
CEBBAR *s.* Kuvvet ve kudret sahibi. Zalim, gaddar.
CEBBARANE *s.* Cebbarca.
CEBE *i.* Zırh, Pusat.
CEBECİ *i.* Zırhlı asker.
CEBEL *i.* Dağ.
CEBERUT *s.* Kibir. Ululuk. Kurum.
CEBİN *s.* Korkak.
CEBİN *i.* Alın.
CEBİR *i.* Zor. Zorlama. İnce hesap ve matematik bilgisi.
CEBİRE *i.* Cerrahların kullandıkları kırık tahtası.
CEBİRSEL (Mat.) Cebrî.
CEBRAİL *i.* Dört büyük melekten biri ki peygamberlere Allahın emrini getirir, cibril.
CEBREN *h.* Zorla : *hırsızı cebren götürdüler.*
CEBRETMEK *f.* Zorlamak.
CEBRÎ *s.* Zorla yaptırılan.
CEBRİNEFİS *i.* Kendini zorlama.
CEBRİNEFSETMEK *f.* Kendini tutmak.
CEBRİYE *i.* Kişinin her işi elinde olmadan yapmaya mecbur olduğuna inanan bir meslek.
CEDDANÎ *s.* Atayık, atvik cedlerden gelme.
CEDDE *i.* Büyük ana.
CEDEL *i.* Münakaşa.
CEFA *i.* Vefasızlık. Eza, zahmet.
CEFAKÂR *s.* Cefa eden.

CEFAKEŞ *s.* Cefa çeken.
CEHALET *i.* Bilmezlik. Gençlik.
CEHDETMEK *f.* Çabalamak.
CEHENNEM *i.* Tamu, ahrette suçluların azap görecekleri yer. *c.* Çok sıcak yer. — *zebanisi s.* Korkunç adam.
CEHENNEMÎ *s.* Cehennem gibi.
CEHENNEMLİK *i.* Cehenneme lâyık.
CEHENNEMTAŞI *i.* Doktorlukta ve saraçlıkta kullanılan renkli bir taş.
CEHİL *i.* Bilmezlik.
CEHİR *i.* Seslilik.
CEHRE *i.* Pamuk ve ipek sardıkları iğ.
CEHREN *h.* Sesli olarak, alenen.
CEHRÎ *s.* Yüksek sesle.
CEHRİ *i.* Kırmızı boya çıkarılan kök.
CEHT *i.* Çalışma, çabalama.
CEKET *i.* Setre, kısa palto.
CELÂL *i.* Büyüklük, ululuk.
CELÂDET *i.* Yiğitlik.
CELÂLLI *s.* Çabuk kızar, sert huylu.
CELBETMEK *i.* Getirtmek.
CELEP *i.* Hayvan getirip satan adam.
CELİ *s.* Açık, aşikâr.
CELİL *s.* Büyük, ulu.
CELLÂT *i.* İdam mahkûmlarını öldürmeğe memur adam.
CELP *i.* Çekme, getirme. Celpname.
CELPNAME *i.* Birisini mahkemeye davet için yazılan tezkere, geldiri.
CELSE *i.* Bir meclis veya mahkeme heyetinin müzakere müddeti. Oturum.
CEM *i.* Cemaat, kalabalık.
CEMAAT *i.* Bir yere toplanmık insanlar, takım, bölük, kabile.
CEMAÂT *i.* Cemaatler.
CEMADAT *i.* Cansız cisimler.
CEMAL *i.* Güzellik.
CEM'AN *h.* Cümleten, bütün. Cemedilerek.
CEMAZİYELÂHİR *s.* Arabî ayların altıncısı.
CEMAZİYELEVVEL *s.* Arabî ayların beşincisi.
CENBİYE *i.* Bir çeşit hançer.
CEMETMEK *f.* Topla-

mak, biriktirmek, yığmak, birleştirmek.

CEMİ *i.* Toplama.

CEMÎ *s.* Hep, bütün.

CEMİL *s.* Güzel.

CEMİLE *i.* Hatır hoşluğu.

CEMİLENMEK *f.* Toplanmak.

CEMİYET *i.* Topluluk. Kurum. Birlik, dernek. Düğün.

CEMİYETLİ *s.* Toplu.

CEMOLMAK *f.* Toplanmak.

CEMRE *i.* Kor. Şubatta havaların yavaş yavaş ısınması. Haçta şeytan taşlama.

CENABIHAK *i.* Allah, Tanrı.

CENABET *i.* Cinsî münasebetten sonra yıkanmamış bulunmak, cünüplük. *s.* Cins münasebetten sonra yıkanmıyan, cünüp. *c.* Kötü, berbat.

CENAP *i.* Hürmet unvanı : *sefir cenapları.*

CENAZE *i.* Tabuta konulmuş ölü.

CENDERE *i.* Baskı makinası. Sıkı ve dar yer.

CENEVİZ *s.* Eski Cenova hükûmeti ahalisi.

CENGÂVER *s.* Cenkçi, kahraman.

CENGÂVERLİK *i.* Cengâver oluş.

CENGE *i.* Kıvılcım gibi küçük ateş koru.

CENGETMEK *i.* Harbetmek.

CENİN *i.* Ana karnındaki çocuk, döl.

CENK *i.* Harp, savaş muharebe.

CENKLEŞMEK *f.* Cengetmek.

CENNET *i.* Ahrette iyi adamların gidecekleri yer, uçmak.

CENNETLİ *s.* Cennete lâyık olan, ölü.

CENNETLİK *s.* Mübarek.

CENNETMEKÂN *s.* Yeri cennet olan.

CENTİLMEN *i.* Kibar, zarif.

CENTİLMENLİK *i.* Naziklik, kibarlık.

CENUBEN *h.* (Güney) Cenup tarafından.

CENUBÎ *s.* (Güneysel) Cenup cihetinde bulunan.

CENUP *i.* Güney, kıble, dört aslî cihteten şarka karşı duranın sağ tarafına düşen cihet.

CEP *i.* Elbisenin yan ve iç taraflarında öteberi koymak için yapılan kese.

CEPANE *i.* Barut v.s. patlayıcı şeylerin ve silâhların konulduğu yer.

CEPANELİK *i.* İçinde kurşun, barut v.s. bulunan yer.

CEPHE *i.* Alın. Yapının ön tarafı. Ordunun ön tarafı.

CER *i.* Çekme, sürükleme, kendine doğru çekme. Hocaların ramazanda yaptıkları dinî vazife karşılığı aldıkları ücret.

CERAHAT *i.* İrin.

CERAHATLENMEK *f.* Cerahat bağlamak.

CERAHATLİ *s.* İrinli.

CERAİM *i.* Cürümler. Suçlar.

CERBEZE *i.* Beceriklilik.

CERBEZELİ *s.* Becerikli.

CEREME, CERİME *i.* Suç, kabahat, günah. Para cezası.

CEREP *i.* Uyuz illeti.

CERES *i.* Hayvanın boynuna asılan çan.

CEREYAN *i.* Akma, akıntı. Vaki olma. *Hava —ı i.* Hava akıntısı.

CERH *i.* Yaralama. İddiayı çürütme.

CERHA *i.* Yara.

CERHETMEK *i.* Yaralamak. Bir iddiayı çürütmek.

CERİDE *i.* Gazete.

CERİME *i. Bak* : Cereme.

CERİHA *i.* Yara.

CERİP *i.* Uzunluğu ve genişliği altmış arşın arazi ölçüsü.

CERRAH *i.* Yaralara ve dış hastalıklarına bakan ve ameliyat yapan doktor, operatör.

CERRAHLIK *i.* Cerrah fen ve san'ati, operatörlük.

CERRAR *i.* Cer yapan softa.

CERRETMEK *f.* Çekmek, sürüklemek. Softa cer yapmak.

CERRİESKAL *i.* Ağırlıkları çekme ve bu işin ilmi.

CESAMET *i.* Büyüklük.

CESARET *i.* Cesurluk, korkusuzluk.

CESARETLENMEK *f.* Cesaret almak.

CESET *i.* Cansız vücut, nâş.

CESİM *s.* İri, büyük.

CESTE h. Kısım. — — *h.* Azar azar. derece derece, tedricen.

CESUR *s.* Cesaretli, yiğit.

CESURUK *i.* Cesur oluş.

CET *i.* Büyük baba, dede.

CETVEL *i.* Su yolu, kanal. Çizgili ve haneli defter kâğıdı. Çizgi tahtası.

CEV *i.* Gök denilen boşluk.

CEVABEN *h.* Cevap olarak.

CEVABÎ *h. Bak* : Cevaben.

CEVAHİR *i.* Kıymetli taş, elmas, Cevherler.

CEVAHİRCİ *i.* Cevahir yapan ve satan.

CEVAHİRCİLİK *i.* Cevahirci san'at ve ticareti.

CEVAP *i.* Suale karşı söylenilen söz. Kabul etmeme, ret.

CEVAPLI *s.* Cevabı olan.

CEVAPNAME *i.* Cevap yazılan mektup.

CEVAPSIZ *s.* Cevabı olmıyan.

CEVAZ *i.* Caiz olma, yasak olmayış.

CEVELÂN *i.* Dolaşma.

CEVF *i.* İç. Kof. Boşluk.

CEVHER *i.* Öz, kendi, asıl. Kıymetli taş.

CEVHERÎ *s.* Cevhere ait.

CEVHERLİ *s.* Cevheri olan.

CEVİR *i.* Cevretmek işi. Üzme. Hırpalama.

CEVİZ *i.* Kalın kabuklu ve kokulu yapraklı bir güz yemişi.

CEVİZGİLLER (Bot.) Ceviziye.

CEVRETMEK *f.* Hırpalamak, üzmek, sitem etmek.

CEVVAL *s.* Koşan, dolaşan.

CEVVÎ *s.* Havaya ait.

CEVZA *i.* Gökteki on iki burçtan biri.

CEYLÂN *i.* Sıcak memleket sahralarında yaşar geyik cinsinden ince bacaklı ve pek çevik hayvan, gazal.

CEYP (Mat.) Sinüs.

CEZA *.i* Suçlu adamı yola getirmek için hapsetmek, para almak, öldürmek v.s. suretile yapılan muamele. — *mahkemesi i.* Ceza iş-

lerine bakan mahkeme. — *kanunu i.* Cezaları tayin eden kanun. *Naktî — i.* Suçludan para almak suretile yapılan ceza.

CEZALANDIRMAK *f.* Ceza vermek.

CEZALANMAK *f.* Ceza görmek.

CEZBE *i.* Dalma, erme.

CERBELİ *s.* Cezbesi olan, kendinden geçen.

CEZBETMEK *f.* Kendine çekmek.

CEZİM *i.* Kat'iyyen kararlaştırma.

CEZİR *i.* Dış denizlerde her gün muayyen saatte suların taştıktan sonra geri çekilmesi. *Met ve —* Suların muayyen saatlerde yükselip çekilmesi.

CEZİR *i.* Kök, asıl. Kendi misline zarbolunarak bir adet hâsıl eden rakam. Hesapta işareti.

CEZRÎ *s.* Köksel.

CEZİRE *i.* Ada.

CEZMETMEK *f.* Kat'î karar vermek.

CEZP *i.* Kendine çekme.

CEZVE *i.* Kahve pişirmeğe mahsus uzun kulplu kap.

CEZZAR *s.* Kan döken.

Cİ, CI, CU, CÜ *e.* Bir isme ilâve olununca yapan ve satan manasına gelir : *avcı, ekmekçi, balıkçı, sucu, sütçü.*

CİBAYET *i.* Vergi toplama.

CİBİLLİ *s.* Yaradılışta olan.

CİBİLLİYET *i.* Yaradılış, hilkat, tabiat, huy.

CİBİNLİK *i.* Sivrisinek v.s. den korunmak için yatağın üzerine asılan tülden çadır, namusiye.

CİBRE *i.* Suyu alınan üzüm v.s. meyva posası.

CİBRİL *i. Bak* : Cebrail.

CİCİ *s.* Güzel. *i.* Süs.

CİCİK *s.* Meme.

CİCİLİ *s.* Cici olan.

CİCİM *i.* Örtü ve perde olarak kullanılan ince kilim.

CİCOZ *i.* Yokluk.

CİDAL *i.* Kavga, savaş.

CİDALCİ *i.* Kavgacı.

CİDAR *i.* Duvar, perde.

CİDARÎ *s.* Cidara mensup.

CİDAĞU *i.* Atın omuz başı.

CİDDEN *h.* Gerçekten.

CİDDİYET *i.* Ciddî oluş.

CİFE *i.* Leş, ölü hayvan.

CİFİR *i.* Remil gibi bir nevi fal.

CİĞER *i.* İnsan ve hayvanın teneffüs uzuvları.

CİĞERCİ *i.* Koyun ve sığır ciğeri satan adam.

CİĞEROTU *i.* Denizkadayıfı.

CİĞERPARE *s.* Sevgili evlât.

CİHAD *i.* Savaş, din uğruna muharebe.

CİHAN *i.* Kâinat, dünya.

CİHANGİR *s.* Fatih.

CİHANGİRLİK *i.* Cihangir olma.

CİHANNÜMA *i.* Binanın üzerinde her tarafa nezareti olan açık taraça.

CİHAR *i.* Dört.

CİHAT *i.* Cihetler, yönler.

CİHAZ *i.* Alât ve edevat. Çeyiz, Aygıt.

CİHET *i.* Taraf, yön. Sebep. Vesile, bahane.

CİK, CIK, CÜK, CEK CAK *e.* İlâve olunduğu ismin manasını küçültür : *Merkepçik : ufak merkep, küçücük; pek küçük, büyücek : az büyük, yavrucak, pek yavru.*

CİL, CİLE. İlâve olunduğu isme yakınlığı anlatır : *adamcıl, akçıl.*

CİLÂ *i.* Perdah.

CİLÂCI *i.* Cilâ veren.

CİLÂLAMAK *f.* Parlatmak.

CİLÂLI *s.* Parlatılmış, Perdahlı.

CİLBE *i.* Gemkayışı.

CİLDÎ *s.* Deriye ait.

CİLDİYE . Cilt yapmak ücreti.

CİLEYİN, CILAYIN *c.* İsimlere ilâve edilir, ve benzerlik gösterir: *bencileyin, adamcılayın.*

CİLT *i.* Deri. Kitap kabı. Kitaba kap geçirilmesi. Büyük bir kitabın kısımlarından herbiri.

CİLTBEND *i.* Cilt bağı, kapağı.

CİLVE *i.* Kırıtma.

CİLVELİ *s.* Kırıtkan.

CİLVELENMEK *f.* Kırıtmak.

CİLVELEŞMEK *f.* Karşılıklı naz ve kırıtkanlık yapmak.

CİLVEKÂR *s.* Cilveli.

CİMA *i.* Cinsî münasebet.

CİMBAKUKA *s.* Vücudü iğribüğrü, biçimsiz ve çelimsiz adam.

CİMCİME *i.* Küçük ve nefis bir cins karpuz.

CİMNASTİK *i.* Beden terbiyesi.

CİMRİ *s.* Pinti, hasis.

CİMRİLİK *i.* Pintilik.

CİN *i.* Görünmez bir cins mahlûk. — *fikirli i.* Kurnaz, zeki. — *tutmak f.* Sar'a (tuturga) nöbeti gelmek. *c.* Hiddetlenmek.

CİNAN *i.* Uçmak, cennet.

CİNAS *s.* İki manaya gelen bir kelimeyi her iki manaya getirerek kullanma.

CİNAYET *i.* Adam öldürmek, ırza ve mala el uzatmak gibi büyük suç.

CİNGİL *i.* Asmanın sonradan sürdüğü salkım.

CİNNET *i.* Delilik.

CİNNİ *i.* Ecinni, cin.

CİNS *i.* Bir şeyin ayrıldığı çeşit ve nevileri. Soy, nesil, ırk. Kavm, kabîle. Erkeklik, dişilik ayrılığı.

CİNSÎ *s.* Cinse mensup, cinsel.

CİNSİYET *i.* Bir cinse mensup olma. Erkeklik, dişilik.

CİRANTA *i.* Poliçeyi ciro eden kimse.

CİRİT *i.* At üzerinde değneklerle oynanan oyun.

CİRM *i.* Canlı olmıyan cisim. Büyüklük, cirim.

CİRO *i.* Poliça veya senedi başkasına devretme.

CİSİM *i.* İnsan ve hayvan bedeni, gövde, ten, ceset. Uzunluğu, genişliği ve derinliği olan şey, cirm.

CİSİMCİK (Bio.) Cüseym.

CİSMANÎ *s.* Gövdelik, düzgünlük. Ruhanî ve manevî olmıyan. Cismel.

CİSMEN *h.* Cisim itibarile.

CİVA *i.* Erimiş gümüşe benzer maden, zeybak.

CİVAN *i.* Genç, taze.

CİVANLIK *i.* Gençlik.

CİVANMERT *s.* Cömert. İyilik yapan.

CİVANMERTLİK *i.* Cömertlik, iyilik yapma.

CİVAR *i.* Yöre. Yakın yer, etraf.

CİVELEK *i.* Canlı ve oynak, yavru.

CİVCİV *i.* Yumurtadan yeni çıkmış kuş ve tavuk yavrusu.

CİVCİVLİ *s.* Gürültülü, sesli. Canlı. Çok.

CİZYE *i.* Vergi, haraç.

CIGARA *i.* Gayet ince kâğıda sarılmış tütün, sigara. — *içmek f.* Cıgaranın ucunu yakıp dumanını çekmek.

CILGAR *i.* Arabaya yokuşta koşulan yedek öküz çifti.

CILIZ *i.* Zayıf.

CILIZLIK *s.* Zayıflık.

CILK *s.* Bozuk, kokmuş. *c.* Boş, beyhude.

CILKAVA *i.* Kurdun ensesinden yapılan krük. Kafasının tüyü parlak bir cins kurt.

CIMBISTRA *i.* *Bak* : Cımbız.

CIMBIZ *i.* Kıl yolmağa yarar maşa gibi alet.

CINAK *i.* Yırtıcı hayvanın pençe ve tırnağı.

CINAKLAMAK *f.* Tırmalamak.

CINGIL *i.* *Bak* : Cingil.

CIRBOĞA *i.* Bir cins göl sıçanı. *c.* Cılız çocuk.

CIRCIR *h.* Hafif gürültü. *i.* Orakböceği. *c.* Geveze.

CIRILDAMAK *f.* Gevezelik etmek, çok söylemek.

CIRILTI *i.* Gevezelik, cırcırlık.

CIRLAK *s.* Batar ve acı sesli geveze. *i.* Ocakçekirgesi. Bir karga.

CIRLAMAK *f.* Zırlamak. *c.* Gevezelik etmek.

CIRLAYIK *i.* Kırlarda bulunur bir nevi küçük av kuşu.

CIVA *i.* *Bak* : Civa.

CIVADRA *i.* Geminin tarafındaki baston denilen direk.

CIVATA *i.* Ucu vidalı ve somun geçer çivi.

CIVGAR *i.* *Bak* : Çıvgar.

CIVIK *s.* Ziyade sulu ve bulaşan. *c.* Sırnaşık.

CIVIKLAMAK *f.* Cıvık yapmak.

CIVIKLANMAK *f.* Cıvık olmak.

CIVIL *h.* Piliç veya u-

fak kuşların ötüşmesini anlatır ve tekrarlanarak kullanılır, cıvıltı.

CIVILDAMAK *f.* Cıvıl cıvıl olmak.

CIVILTI *i.* Cıvıl cıvıl ötüş.

CIVIMAK *f. Bak* : Cıvıklanmak.

CIVITMAK *f.* Cıvık yapmak. Saçmalamak.

CIVIZLANMAK *f.* Mızıklanmak.

CIYAK *i.* Çaylak gibi büyük kuşların ve dayak yiyen çocukların bağırması. — — *h.* Cıyak diye bağırmayı anlatır.

CIYIRDAMAK *f.* Kuş gibi ses çıkarmak.

CIYIRTI *i.* Kuş ve benzerleri gibi gürültülü ses.

CIZ *e.* Et ve ona benzer şeylerin yanarken çıkardığı ses. — — *h.* Cızlamayı anlatır.

CIZBIZ *i.* Iskarada az pişirilen et v.s.

CIZIK *i.* Kuyrukyağının kıkırdağı. Yazı, çizgi.

CIZIKTIRMAK *f.* Çabuk yazmak.

CIZILDAMAK *f.* Cızır cızır ses çıkarmak.

CIZILTI *i.* Cız cız yapma.

CIZILTILI *s.* Cızıltısı olan.

CIZIR *i. Bak* : Cız. — — *h. Bak* : Cız cız.

CIZIRDAMAK *f. Bak* : Cızıldamak.

CIZIRDATMAK *f.* Cız cız ettirerek yakmak.

CIZIRTI *i. Bak* : Cızıltı.

CIZLAMAK *f.* Cız cız ederek yanmak.

CIZLATMAK *f. Bak* : Cızıldatmak.

COĞRAFÎ *s.* Coğrafyaya ait.

COĞRAFYA *i.* Yeryuvarlağının her türlü hallerinden bahseden ilim.

COKEY *i.* Koşu hayvanlarına binerek koşturan.

COŞKUN *s.* Coşmuş, taşkın.

COŞKUNLUK *i.* Taşkınlık.

COŞMAK *f.* Taşmak. Heyecana gelmek.

COŞTURMAK *f.* Taştırmak. Heyecana getirmek.

CÖMERT *s.* Eliaçık.

CÖMERTLİK *i.* Elaçıklığı.

CÖNK *i.* Risale, Broşür.

CUDAM *i.* Bayağı adam.

CUMA *i.* Haftanın altıncı günü.

CUMALIK *s.* Cuma gününe mahsus.

CUMARTESİ *i.* Haftanın yedinci günü.

CUMBA *i.* Binanın ön tarafında duvarın hizasından dışarı çıkmış pencere, şehnişin.

CUMBADAK *h.* Birdenbire suya veya derin bir yere düşen şeyin çıkardığı sesi anlatır.

CUMBALAK *i.* Büyük taklak.

CUMBUL *h.* Bir şeyin suya düştüğü zaman çıkardığı sesi anlatır ve tekrarlanır.

CUMBULDAMAK *f.* Cumbul cumbul etmek.

CUMBURDAMAK *f. Bak*: Cumbuldamak.

CUMBURTU *i.* Suya düşen bir şeyin veya çalkanan sulu bir şeyin çıkardığı ses.

CUMHUR *i.* Halk. Umum. — *cemaat i.* Kalabalık. — *Reisi i.* Cümhuriyetle idare olunan devletin reisi. Başkanı. Reisicümhur.

CUMHURÎ *s.* Cümhuriyete ve cümhura ait.

CUMHURİYET *i.* Vatandaşların seçtiği bir reisin idaresindeki Halk hükûmeti, Demokrasi.

CÜMLE *i.* Mecmu. Birikiş. Bütün. Hep, cemi. Bir işi, bir şeyi anlatacak kadar kelimelerden toplanmış söz.

CÜMLETEN *h.* Hep, bütün, cem'an.

CÜMUDİYE *i.* Buzdağı. Glâsiye.

CÜNDİ *i.* İyi binici.

CÜNDİLİK *i.* Süvarilerin koşu oyunu.

CÜNHA *i.* Ehemmiyetlice suç.

CÜNÜP *i.* Cenabet olan.

CÜNÜPLÜK *i.* Cenabetlik.

CÜPPE *i.* Sarıklıların giydikleri uzun palto.

CÜRA, CÜR'A *i.* Bir yudum içilecek şey.

CÜRET, CÜR'ET *i.* Atılganlık.

CÜRETLİ, CÜR'ETLİ *s.* Atılgan.

CÜRUF *i.* Maden posası.

CÜRÜM *i.* Kabahat, suç.

CÜSSE *i.* Gövde, beden.

CÜSSELİ *i.* Gövdesi büyük, iri.
CÜZ *i.* Kısım, parça, bölük. Kuranın otuz kısmından herbiri.
CÜZAM *i.* Miskin illeti.
CÜZAMLI *s.* Cüzam hastalığı olan.
CÜZDAN *i.* Evrak ve para konan çanta, portföy.
CÜZİ, CÜZ'Î *s.* Az miktarda.
CÜZÜFERT *i.* Atom, Zerre, bölünmez.
CÜZÜFERDÎ *s.* Atomal.
CÜZUR *i.* Cezirler, kökler.

Ç

Ç *i.* Türk alfabesinin dördüncü harfi.
ÇABA *i.* Çalışma, saiy, ceht.
ÇABALAMA *i.* Çabalamak işi.
ÇABALAMAK *f.* El ve ayağını oynatıp teprenmek. Çok çalışmak. uğraşmak.
ÇABALANMAK *f.* El ve ayak oynatarak teprenmek.
ÇABALATMAK *f.* Çabalamağa mecbur etmek.
ÇABALAYIŞ *i.* Çabalama.
ÇABUCACIK *h.* Pek süratle, alelâcele.
ÇABUCAK *h. Bak* : Çabucacık.
ÇABUK *s.*. Seri, aceleli. — — *h.* Aceleli.
ÇABUKLUK *i.* Acele.
ÇAÇA *i.* Gemici.
ÇAÇARON *s.* Geveze.
ÇADIR *i.* Göçebelerin, orduda askerlerin oturmak için kurdukları bezden durak, oba.
ÇADIRCI *i.* Çadır yapan ve satan adam.
ÇAĞ *i.* Bulaşık çukuru.
ÇAĞ *i.* Zaman, vakit. Yaş.
ÇAĞAN *i.* Kalın ve kavi deve kösteği, Mevsim.

ÇAĞANOZ *i.* Deniz yengeci.

ÇAĞATAY *i.* Ortaasyada, Kırım ve Kazanda yaşıyan Türkler.

ÇAĞATAYCA *i.* Çağatayların konuştuğu Türk lehçelerinden biri.

ÇAĞDAŞ *s.* Bir devirde olan, muasır.

ÇAĞIL *i.* Suyun akıp fışkırması. — *h.* Çağıldama.

ÇAĞILDAMA *i.* Çağıldamak işi.

ÇAĞILDAMAK *f.* Su köpürerek ve taşlara çarparak akmak.

ÇAĞILTI *i.* Çağıl çağıl yapma.

ÇAĞIRMA, ÇIĞIRMA *i.* Çağırmak işi.

ÇAĞIRMAK, ÇIĞIRMAK *f.* Bağırmak, haykırmak. *Türkü* — *f.* Yırlamak.

ÇAĞIRTKAN, ÇIĞIRTKAN *i.* Diğer kuşları celbetmek için öttürülen avcı kuşu.

ÇAĞIRTMAK, ÇIĞIRTMAK *f.* Çağırmağa, bağırmağa, haykırmağa sevketmek.

ÇAĞLA *i.* Yeşil badem, olmamış meyva.

ÇAĞLAMA *i.* Çağlamak işi.

ÇAĞLAMAK *f.* Su köpürerek ve kayalara çarparak akmak.

ÇAĞLAR *i.* Köpürerek ve gürültü ile akan su.

ÇAĞLAYAN, ÇAĞLIYAN *i.* Yüksek bir yerden gürültü ile düşen su.

ÇAĞLAYIK *i.* Yerden ses çıkararak kaynıyan su, kaynarca.

ÇAĞLAYIŞ *i.* Çağlama.

ÇAĞLIYAN *i. Bak*: Çağlayan.

ÇAĞLI *s.* Endamlı. Semiz.

ÇAĞRI *i.* Davet.

ÇAĞRIK *i.* Çağrılmış, davet edilmiş.

ÇAĞRILIK *i.* Davet mektubu, davetiye.

ÇAĞRILMAK, ÇIĞRILMAK *f.* Bağrılmak. Davet edilmek.

ÇAĞRIŞMAK, ÇIĞRIŞMAK *f.* Biribirini çağırmak. Hep birden çağırmak.

ÇAK *e. Bak* : Çağ.

ÇAK *i.* Çakmaktan hâsıl olan ses. — — *h.* Çakılan şeyin sesini anlatır.

ÇÂK *s.* Yarık, yırtık. — — *h.* Parça parça.

ÇAKAL *i.* Köpeğe benzer bir yabani hayvan.

ÇAKALERİĞİ *i.* Eriğin en adi ve ekşi cinsi.

ÇAKALOZ *i.* Çakıltaşları ve onlar gibi kurşun atan bir top.

ÇAKI *i.* Açılır kapanır küçük cep bıçağı.

ÇAKIL *i.* Dere ve deniz kenarlarında suyun çalkayıp yuvarlattığı ufak taşlar.

ÇAKILDAK *i.* Değirmenin üst taşı üzerinde yürürken daima ses çıkaran tahta parçası.

ÇAKILDAMAK *f.* Çakıltaşlarının gürültüsü gibi bir ses çıkarmak.

ÇAKILLIK *i.* Çakıl döşenmiş veya birikmiş yer.

ÇAKILMAK *f.* Mıhlanıp yerleşmek, kakılmak.

ÇAKILTAŞI *i. Bak* : çakıl.

ÇAKILTI *i.* Çakıltaşlarının seslerine benziyen gürültü.

ÇAKIM, ÇAKIN *i.* Şimşek.

ÇAKIR *s.* Mavi çizgili, elâ renginde. *i.* Çiçekbozuğu, çopur, çil. Pençesi iri ve pek keskin bir cins doğan. Şarap.

ÇAKIRCI *i.* Meymaneci.

ÇAKIRKEYF *s.* Yarım sarhoş.

ÇAKIRPENÇE *s.* Tuttuğunu bırakmaz, herşeyden istifade eder.

ÇAKIŞMAK *f.* Takılmak.

ÇAKIŞTIRMAK *f.* İçip keyif yetiştirmek.

ÇAKMA *i.* Çakmak işi. Vurup çakmakla yapılmış kuyumcu işi.

ÇAKMAK *f.* Kakmak, kakarak sokmak. Çakmağı taşa vurma. Parlamak. İçip keyif yetiştirmek. Sezmek.

ÇAKMAK *i.* Çakacak alet. Taşa vurarak kıvılcım çıkarıp kavı yakan alet. Tüfeğin horoz ve zembereği.

ÇAKMAKÇI *i.* Çakmak yapan ve satan adam.

ÇAKMAKLI *i.* Çakmaktaşı ve zemberek ile ateş alan tüfek.

ÇAKMAKTAŞI *i.* Sert ve parlak bir taş.

ÇAKŞIR *i.* Bir çeşit uzun şalvar. Bazı tavukların ayağındaki paça.

ÇAKTIRMAK *i.* Kaktırmak, mıhlatmak. İçki içirmek. Sezdirmek.

ÇAL, ÇALA *h.* Bir ismin başına gelerek durmayıp hareket ettiğini anlatır : *çalakalem, çalyaka, çalçene, çalakasık.*

ÇALÂK *s.* Çevik.

ÇALAP *i.* Tanrı.

ÇALÇENE *i.* Geveze.

ÇALDIRMAK *f.* Soydurmak. Çırptırmak. Bir çalgı aletini işletmek.

ÇALI *i.* Ağaç ile ot arasında dikenli bir bitki.

ÇALIÇIRPI *i.* Çalı gibi şeyler.

ÇALIFASULYESİ *i.* Çalıya sarılan fasulye.

ÇALIK *s.* Çarpık, yan yan giden. *i.* Koyun uyuzu.

ÇALIKAVAK *i.* Sepetçi kavağı.

ÇALIKUŞU *s.* Arıkuşunun bir nev'i, şakrak.

ÇALILIK *i.* Fundalık.

ÇALIM *i.* Kurum, düzen.

ÇALIMLI *s.* Kurumlu.

ÇALINMAK *f.* Vurulmak, Çarpılmak, aşırılmak, soyulmak. Ses vermek. Bir şeyin lezzetini veya kokusunu vermek.

ÇALIŞILMAK *f.* İş işlenmek.

ÇALIŞKAN *s.* Çok çalışan.

ÇALIŞMA *i.* Çalışmak işi.

ÇALIŞMAK *f.* Çabalamak. İşlemek, iş görmek. Uğraşmak.

ÇALIŞTIRMAK *f.* Çabalatmak. İşletmek, işte kullanmak.

ÇALGI *i.* Musiki aleti. Çalı süpürgesi.

ÇALGICI *i.* Çalgı çalan.

ÇALGICILIK *i.* Çalgıcı san'ati.

ÇALGIÇ *i.* Mızrap.

ÇALKALAMA *i.* Sallamak, hafif yıkama.

ÇALKALANMAK *f.* Sallanmak.

ÇALKAMA *i.* Omlet v.s. çalkamak işi.

ÇALKAMAK *g.* Sallayıp karıştırmak. Gargara etmek. Yalpa ettirmek. *Göbek* — *f.* Göbek atmak.

ÇALKANMAK *f.* Sallanmak. Karışmak. Dalgalanmak. Altüst olmak. Yürürken iki yana sallanmak.

ÇALKANTI *i.* Çarpıntı. Dalgalanma.

ÇALKAR *i.* Mide bozar şey. Müshil. Pamuk kozasını temizlemeğe mahsus dolap, çırçır.

ÇALMA *i.* Çalmak işi. Sarık.

ÇALMAK *f.* Haksız ve habersiz almak, vurmak, çarpmak. Aşırmak. Çalgıdan ses çıkarmak. Bir şeyin lezbet ve kokusunu almak.

ÇALPARA *i.* Çengilerin oynarken parmaklarına taktıkları tahta zil.

ÇAM *i.* Yaz ve kış yaprağını dökmiyen güzel kokulu ve ince uzun yapraklı ağaç. — *fıstığı i.* Bir çeşit çamın meyvası.

ÇAMARİVA *i.* Gemide armaya çıkmak kamutası.

ÇAMAŞIR *i.* Alttan giyilen gömlek, don v.s. iç elbisesi.

ÇAMAŞIRCI *i.* Çamaşır yıkıyan.

ÇAMAŞIRHANE *i.* Çamaşır yıkamağa mahsus yer.

ÇAMAŞIRLIK *i.* Çamaşır konulan dolap. Çamaşır yapmağa yarar bez.

ÇAMÇAK *i.* Ağaçtan kulplu su kabı.

ÇAMGİLLER (Bot.) Çam fasilesi, tennubiye.

ÇAMFISTIĞI *i.* Çam ağacının meyvası.

ÇAMIÇ *s.* Ufaktüfek. Hırçın. *i.* Ufak taneli. Kuru üzüm. Siyahı az ve beyazı çok göz.

ÇAMLIK *i.* Çam ormanı.

ÇAMSAKIZI *i.* Çam ağacından çıkarılan bir sakız, reçine. *c.* Yılışık, yapışkan.

ÇAMUKA *i.* Aterina balığının küçüğü.

ÇAMUR *i.* Su ile karışık toprak.

ÇAMURLAMAK *f.* Çamur sürmek. *c.* Lekelemek.

ÇAMURLANMAK *f.* Çamura bulaşmak, çamurla sıvanmak. *c.* Lekelenmek.

ÇAMURLATMAK *f.* Çamur sürdürmek, çamura batırmak. *c.* Lekelettirmek.

ÇAMURLU *s.* Çamura bulaşmış. *c.* Lekeli.

ÇAMURLUK *i.* Çamurlu

yer. Paçaları çamurdan korumak için giyilen tozluk. Çamur sıçramasına mâni olmak için araba tekerleklerinin üstüne yapılan siper.

ÇAN *i.* İçinde asılı tokmağın kenarlarına vurulmasile ses çıkaran madenden mahrut şeklinde alet, büyük çıngırak. — — *h.* Boş yere söylemeği anlatır.

ÇANAK *i.* Toprak kap. (Bot.) Ke's.

ÇANAKLIK *i.* Gemi direklerinin tepesine yapılan taraçamsı yer.

ÇANAKSI (Bot.) Ke'sî.

ÇANGAL *i.* Takılmış şey. Başka koyuna emzirilen anasız kuzu.

ÇANGILÇUNGUL, ÇANGIRÇUNGUR *h.* Kaba maden seslerini anlatır.

ÇANGIRDAMAK *f.* Demir parçalarının birbirine çarpmasından hâsıl olan gürültü.

ÇANTA *i.* Meşinden veya bezden çamaşır, para, evrak v.s. konulan büyüklü küçüklü cüzdan, valiz. Bavul. Portföy.

ÇANTACI *i.* Çanta yapan.

ÇAP *i.* Bir şeyin kalınlığı. (Mat.) Kutur. Top ve tüfek namlusu gibi içi boş üstüvane şeklinde olan şeylerin iç kutru.

ÇAPA *i.* Tarla içindeki otları temizlemeğe mahsus bir tarafı düz ve bir tarafı çatal bahçıvan kazması. Yapı harcı karıştıracak büyük gelberi. Gemi demiri, lenger.

ÇAPACI *i.* Çapa ile çalışan rençper.

ÇAPAÇUL *s.* Pasaklı.

ÇAPAK *i.* Göz kenarlarında ve kirpiklerde hâsıl olan kir. Dökme madenlerin etrafında kalan pürüz.

ÇAPAKLANMAK *f.* Göz çapak tutmak.

ÇAPAKLI *s.* Çapağı olan.

ÇAPALAMAK *f.* Çapa ile kazmak.

ÇAPALANMAK *f.* Çapa ile kazılmak.

ÇAPALATMAK *f.* Çapa ile kazdırmak.

ÇAPAN, ÇAPAR *i.* Posta tatarı, ulak.

ÇAPANAK *i.* Kaçırılmış mal, kaçak eşya.

ÇAPANOĞLU *i.* Karışık şey : *Bu işin sonu çapanoğlu çıkacak.*

ÇAPARI *i.* Çok iğneli balık oltası.

ÇAPARIZ *i.* Engel.

ÇAPARIZLI *s.* Engelli.

ÇAPICI *i.* Akıncı, sürücü.

ÇAPKI *i.* Akın, çapul.

ÇAPKICI *s.* Akıncı, çapulcu.

ÇAPKIN *s.* Huvarda. Bir yerde dikiş tutmaz. Serseri.

ÇAPKINLIK *s.* Huvardalık.

ÇAPLI *s.* Bir türlü çapı olan.

ÇAPMAK *f.* At koşturmak, koşmak. Akın etmek.

ÇAPMAK *i.* Eğerin örtüsü.

ÇAPRAŞIK *s.* Karışık. *i.* Çapraz vaziyette düğmeleri olan yelek.

ÇAPRAZ *s.* Aykırı. Matematikteki çarpma × işareti biçiminde iki şeyin biribirini bölmesi.

ÇAPRAZLAMA *i.* Çaprazlamak işi.

ÇAPRAZLAMAK *s.* Çapraz şeklinde takmak.

ÇAPUL *i.* Düşman toprağına akın edenlerin yaptıkları yağma.

ÇAPULCU *s.* Akıncı, yağmacı.

ÇAPULCULUK *i.* Yağmacılık.

ÇAPULLAMAK *f.* Akın etmek.

ÇAPULLANMAK *f.* Yağma mal kazanmak.

ÇAPUT *i.* Paçavra, bez parçası, yama.

ÇAR *i.* Eskiden Rusya imparatorlarına verilen isim. Bulgar kıralı.

ÇÂR *s.* Dört, cihar.

ÇARÇUR *s.* Zayi, telef.

ÇARDAK *i.* Dört direk üzerine çalıçırpıdan yapılan kulübe. Asma sarılmak için yapılmış çatı.

ÇARE *s.* Yol, vasıta, tedbir.

ÇARESİZ *i.* Çare ve tedbir düşünmek.

ÇARESİZ *s.* Çare ve tedbiri kalmamış olan. Biçare. *h.* Herhalde : *Çaresiz gitmeliyim.*

ÇARESİZLİK *i.* Çare ve tedbir yokluğu.

ÇARHA, ÇARKA *i.* As-

kerin saf ilerisinde yaptığı talim.

ÇARHACI, ÇARKACI *i.* Ordunun ilerisinde murebe eden asker.

ÇARİÇE *i.* Eski Rusya imparatoriçesi. Bulgar kıraliçesi.

ÇARIK *i.* İşlenmemiş sığır derisinden sırım veya iple ayağa bağlanan köylü ayakkabısı.

ÇARIKÇI *i.* Çarık yapan ve satan.

ÇARK *i.* Tekerlek. Dönerek işliyen makine.

ÇARKÇI *i.* Bir makinayı veya vapur makinasını idare edip işleten adam.

ÇARIKÇILIK *i.* Çarkçının san'ati.

ÇARKIFELEK *i.* Yakıldığı zaman dönerek ateş püskürür donanma fişeği. Bir çeşit ağaç. *c.* Talih, baht.

ÇARKIFELEKGİLLER (Bot.) Kavun ağaçları.

ÇARKLI *s.* Çarkı olan.

ÇARLIK *i.* Eski Rusya imparatorluğunun ismi. Bulgar kırallığı.

ÇARMIK *i.* Suçluyu germek için kurulmuş haç biçiminde darağacı. Gemi direklerinin tepesinden aşağıya inen kalın ipler.

ÇARNAÇAR *i.* İster istemez : *Çarnaçar gittim.*

ÇÂRPA *s.* Dört ayaklı.

ÇARPAN (Mat.) Mazrup.

ÇARPI *i.* Sadme, darbe.

ÇARPIK *s.* İğribüğrü. Çarpılmış. Ters. — *bacaklı i.* İğri bacaklı.

ÇARPIKÇURPUK *i.* İğribüğrü.

ÇARPILAN (Mat.) Mazrup.

ÇARPILIŞ *i.* Çarpılma.

ÇARPILMA *i.* Çarpılmak işi.

ÇARPILMAK *f.* İğrilip bükülmek. Yüzünü buruşturmak. Vücudün bir tarafı iğrilmek.

ÇARPIM (Mat.) Hasılı zarp.

ÇARPIM TABLOSU (Mat.) Kerrat cetveli.

ÇARPINMAK *f.* Vurunmak, şiddetle oynamak, helecana gelmek.

ÇARPINTI *i.* Şiddetle oynama, helecan. *Yürek —sı i.* Nefes darlığı. Korkudan yürek çarpması.

ÇARPIŞIK *s.* Biribirine

çarpmış, karışık. Çetrefil.

ÇARPIŞMA *i.* Çarpmak işi.

ÇARPIŞMAK *f.* Vuruşmak, dokuşturmak.

ÇARPIŞTIRMAK *f.* Vuruşmak, dokuşturmak.

ÇARPMA *i.* Çarpmak işi. (Mat.) Zarp.

ÇARPMAK *f.* Şiddetle vurmak. (Mat.) Zarp etmek. Tesadüf etmek. Vurup yıkmak. Zorla almak, kapıp gitmek. Başağrısı vermek. Titremek, Hızla sallanarak bir yere vurmak.

ÇARPIŞTIRMAK *f.* Vurdurmak, Çaldırmak, çarpık yapmak. Helecana getirmek.

ÇARŞAF *i.* Yatağa serilen, yorgana kaplanan bezden örtü. Kadınların üzerlerine aldıkları örtü, car.

ÇARŞAFLAMAK *f.* Çarşafla örtünmek.

ÇARŞAFLI *s.* Çarşaf örtülü.

ÇARŞAMBA *i.* Haftanın dördüncü günü. — *karısı i.* Cadı.

ÇARŞI *i.* İki tarafı dükkân, üstü açık veya örtülü alışveriş yeri, pazar.

ÇASAR *i.* Kayser.

ÇAŞIT *i.* Casus.

ÇAŞITLIK *i.* Casusluk.

ÇAŞITLAMAK *f.* Casusluk etmek.

ÇAT *h.* Vurma sesi: *Çat kapı çalındı.* Patlama. Çatlama.

ÇATAK *s.* Biribirine çatmış.

ÇATAL *i.* İkiye ayrılmış dal v.s. Yemekte kullanılan dört dişli madenî alet. *s.* Ucu ikiye ayrılmış. İki manalı söz.

ÇATALLANDIRMAK *f.* Çatal etmek. Anlaşılmaz bir hale getirmek: *Bu işi o kadar çatallandırdın ki.*

ÇATALLANMAK *f.* Çatal olmak, karışık bir hale gelmek.

ÇATALLAŞMAK *f.* *Bak*: Çatallanmak.

ÇATALLI *s.* İkiye ayrılıp çatal olmuş. *c.* Karışık bir hale gelmiş.

ÇATALLIK *i.* Çatal oluş.

ÇATALMUK *i.* Buğday tarlasında biten bir çeşit zararlı ot.

ÇATANA *i.* Makina ile işler sandal.

ÇATI *i.* Yapının çatılmış iskelesi, tavan .— *arası i.* Tavan arası.

ÇATIK *s.* Uçlarından bitişik. Aralıksız. — *kaş s.* Ortası bitişik kaş.

ÇATIKKAŞ *s.* Kaşları bitişik, suratı asık.

ÇATIR *i.* Kereste, diş ve kemik gibi şeylerin biribirine vurmasından çıkan gürültü. — — *h.* Çatırdamayı anlatır.

ÇATIRDAMA *i.* Çatırdamak işi.

ÇATIRDAMAK *f.* Çatır çatır ses çıkarmak.

ÇATIRDATMAK *f.* Çatır çatır ettirmek.

ÇATIRTI *i.* Gevrek bir şeyin düşerken, kırılırken çıkardığı ses.

ÇATIŞMA *i.* Çatışmak işi.

ÇATIŞMAK *f.* Kavuşmak. İlişmek. Biribirine çatmak. Bazı hayvanların çiftleşmesi.

ÇATIŞTIRMAK *f.* Ucuza kavuşturmak, iliştirmek. Biribirine birleştirmek. Kavga ettirmek.

ÇATKI *i.* Çatılan ve kurulan şeyler. Ters bağlanan şey.

ÇATKILIK *i.* Çift öküzlerini biribirine bağlıyan ağaç, boyunduruk oku.

ÇATKIN *s.* Bir zengine evya büyük bir adama çatmış.

ÇATLAK *s.* Parçaları ayrılmıyacak derecede yarık. *i.* Bir şeyin çatladığı yer.

ÇATLAMA *i.* Çatlamak işi. (Bot.) İnficar.

ÇATLAMAK *f.* Parçalanmadan yarılmak, ayrılmak. Dalga paralanmak. Hayvan çok yürümekten ölmek. c. Hasetten, hiddetten, sıcaktan v.s. den ölüm derecesine gelmek.

ÇATLATMAK *f.* Çatlamağa sebep olmak. Sıkıntıdan veya çok yemekten patlıyacak dereceye getirmek. Haset ettirmek. Atı çok koşturup öldürmek.

ÇATLAYIŞ *i. Bak* : Çatlama.

ÇATMA *i.* Çatmak işi. İğreti tutturulmuş kereste veya elbise.

ÇATMAK *f.* Kurmak, kereste v.s. yi biribirine bağlayıp durdur-

mak, iliştirmek. Çarpmak. Uğramak, rasgelmek. Vakit yaklaşmak. Büyük veya zengin bir adama sokulmak. *Silâh — f.* Tüfekleri uçlarından iliştirip durdurmak.

ÇATPAT *h.* Tektük, arasıra. Bir dili pek az bilme.

ÇATRAPATRA *h.* Bir dili yarımyamalak söyleme.

ÇATTIRMAK *f.* Vuruşturmak. Kurdurmak.

ÇAVDAR *i.* Ekmeği esmer olan buğday ve arpa biçiminde tane.

ÇAVLAN (Jeo.) Şelâle.

ÇAVLI *i.* Terbiye olmamış şahin ve doğan yavrusu.

ÇAVUN *i.* Deriden veya sinirden yapılan kırbaç.

ÇAVUŞ *i.* Askerlikte onbaşıdan büyük ve başçavuştan küçük rütbe.

ÇAVUŞKUŞU *i.* Taraklı, hüthüt, ibikkuşu.

ÇAVUŞLUK *i.* Çavuş rütbe ve vazifesi.

ÇAVUŞÜZÜMÜ *i.* İri ve yuvarlak taneli güzel bir üzüm.

ÇAY *i.* Doğrudan denize akmayıp başka bir ırmağa dökülen küçük dere.

ÇAY *i.* Haşlanarak suyu içilen yaprak.

ÇAYCI i. Çay satan ve çay pişiren adam.

ÇAYDAN, ÇAYDANLIK *i.* İçinde çay haşlanılan ibrik.

ÇAYHANE *i.* Çay pişirilip satılan yer.

ÇAYGİLLER (Bot.) Çaiye.

ÇAYIR *i.* İnce uzun ve sık yapraklı ot. Çayırlık.

ÇAYIR ÇAYIR *h.* Şiddetle yanmayı anlatır: *Çayır çayır yanıyor.*

ÇAYIRKUŞU *i.* Toygar cinsinden bir kuş.

ÇAYIRLAMAK *f.* Çayırda otlamak.

ÇAYIRLIK *i.* Yeşil otlarla ve çayırla örtülü yer.

ÇAYIROTU *i.* Çayır.

ÇAYIRPEYNİRİ *i.* Tuzsuz taze peynir.

ÇAYLAK *i.* Bir cins avcı kuş. *c.* Kaparozcu.

ÇEÇ *i.* Ekin yığını.

ÇEDİK *i.* Sarı meşinden mest, papuç.

ÇEĞANE *i.* Çengi teli.

ÇEH, ÇEHLİ *i.* Şimal İslâvlarından bir millet.

ÇEHRE *i.* Yüz, surat.

ÇEK *i.* Banka havalesi.

ÇEKÇEK *i.* Dört tekerlekli el arabası.

ÇEKEMEMEK *f.* Kıskanmak, haset etmek.

ÇEKEMEMEZLİK *i.* Kıskançlık, haset.

ÇEKİ *i.* Tartı. İki yüz elli kiloluk tartı. Bezek, süs, çekidüzen.

ÇEKİÇ *i.* Çivi kakmağa ve çatal tarafı ile çivi çekmeğe mahsus demir tokmak.

ÇEKİDÜZEN *i.* Süs. — *vermek i.* Süslenmek.

ÇEKİK *i.* Tarlakuşu, çekilmiş.

ÇEKİLCE *i.* İstifaneme.

ÇEKİLİM *i.* İstifa, memurluktan istiyerek ayrılma.

ÇEKİLİR *s.* Tahammül edilebilir.

ÇEKİLMEK *f.* Sürüklenmek. Tahammül edilmek. Toplanmak, büzülmek. Geri gitmek.

ÇEKİLMEZ *s.* Tahammül olunmaz.

ÇEKİM (Ast.) Cazibe.

ÇEKİN *i.* Omuzbaşı ile boyun arası.

ÇEKİNGEN *s.* Sokulgan olmıyan.

ÇEKİNMEK *f.* Sakınmak.

ÇEKİRDEK *i.* Meyvanın içindeki, tohum, tane.

ÇEKİRDEKLENMEK *f.* Çekirdek peyda etmek.

ÇEKİRDEKLİ *s.* İçinde çekirdeği olan.

ÇEKİRDEKSİZ *s.* İçinde çekirdeği olmıyan.

ÇEKİRGE *i.* Ekinleri berbat eden ve uçup sıçrıyan bir böcek.

ÇEKİŞMEK *f.* Biribirini çekmek. Biribirile ağız veya el kavgası etmek.

ÇEKİŞTİRMEK *f.* Fenalığını söylemek.

ÇEKİTAŞI *i.* Çekide kullanılan tartı.

ÇEKME *i.* Çekmek işi. Çekilmiş şey. Masa ve dolabın çekilen gözü. İş işlerken üstten giyilen geniş pantalon.

ÇEKMECE *i.* Küçücük sandık veya dolap. Küçük liman.

ÇEKMEK *f.* Ucundan tutup uzatmak. Kendine doğru getirmek. Sürükleyip götürmek. Çıkar-

mak. Tahammül etmek. Germek, asmak. Sürmek. Hayvanı dişiye aşırmak. Terazi ve kantar ile tartmak. Yürütmek. Daralmak, büzülmek. Benzetmek, andırmak. *Gönül — f.* İstek duymak. *Kahve f.* Kahveyi el değirmeninde toz yapmak.

ÇEKMEN (Bot. ve Bio.) Mihcem.

ÇEKDİRİ *i.* Kürekle çekilen küçük gemi.

ÇEKTİRME *i.* Çektirmek işi. Kürekle yürütülür bir direkli büyük odun kayığı.

ÇEKTİRMEK *f.* Çekmeğe mecbur etmek.

ÇEKÜL (Mat.) Şakul aleti.

ÇELEBİ *i.* Efendi. Nazik ve zarif adam. Eskiden Konyada Mevlevî şeyhi.

ÇELEBİLİK *i.* Efendilik. Naziklik.

ÇELENK *i.* Çiçek ve yaprakla donatılmış atnalı şeklinde dal. Kıymetli taşlarla işlenmiş bir çeşit bezek.

ÇELİK *i.* Dayanıklığı arttırılmış demir, pulat. *s.* Çelikten yapılmış. Kısa kesilmiş dal. Kök salmak için yere gömülen dal parçası.

ÇELİKÇOMAK *i.* Değneklerle vurularak oynanan oyun.

ÇELİM *i.* Çalım, gövde yapısı. Gösteriş.

ÇELİMSİZ *s.* Zayıf.

ÇELME *i.* Devirmek için ayağa vurma.

ÇELMEK *f.* Vurmak, çarpmak. Düşürmek, devirmek. Caydırmak.

ÇELTİK *i.* Kabuğu içinde dövülmemiş pirinç. Pirinç tarlası.

ÇEMBER *i.* Daire. Tahtadan veya demirden her nevi halka, tekerlek. Boyun veya başa bağlanan yemeni. (Mat.) Muhiti daire.

ÇEMÇE *i.* Yassı bir çeşit büyük balık.

ÇENDER *i.* Saç uzatan bir ot.

ÇENE *i.* Yüzün altında ve iki taraf kemiklerinin birleştikleri yer. *c.* Beyhude lâf. — *çalmak f.* Gevezelik etmek.

ÇENEALTI *i.* Çenenin alt kısmı.

ÇENEBAZ *s.* Çok söyliyen.

ÇENEKEMİĞİ *i.* Çeneyi teşkil eden kemikler.

ÇENEK (Bio. - Fekçe, küçük çene.

ÇENEL (Bio.- Fekkî.

ÇENELİ *s.* Çenebaz.

ÇENET (Bot. Mısra.

ÇENGE *i.* Köylerde gelin karşılarken tef çalarak söyledikleri bir türkü.

ÇENGEL *i.* Bir şey asmak için demirden kanca. Bir nevi ot.

ÇENGELLEMEK *f.* Çengele takmak.

ÇENGELLİ *i.* Çengeli olan. — *iğne i.* Ortasından kıvrık iğne.

ÇENGELSAKIZI *i.* Çengel denilen otun sütünden çıkan sakız.

ÇENGİ *i.* Çalgı çalıp oynıyan kadın.

ÇENK *i.* Pençe, Harp dedikleri çalgı.

ÇENT *i.* Santim, herhangi bir adedin yüzde biri. *e.* Kaç, birkaç.

ÇENTİK *i.* Çetele dişi. Kertik. *c.* Ayıp, kusur.

ÇENTİKLEMEK *f.* Kertmek.

ÇENTİLMEK *f.* Kertilmek.

ÇENTMEK *f.* Kentmek.

ÇEPÇEVRE *h.* Bütün etraflı.

ÇEPEL *s.* Bulanık. *i.* Çöp, toz.

ÇEPER (Bio.) Cidar.

ÇEPİÇ *i.* Bir yaşında keçi.

ÇEPKEN *i.* Kolları yarık harçlı salta.

ÇEPREŞİK *s.* Dolaşık, çapraşık.

ÇEPREŞMEK *f.* *Bak* : Çapraşmak.

ÇERAĞ *i.* Kandil. Işık.

ÇERÇEVE *i.* Korniş, cam, ayna. resim v.s. takılmak üzere yapılan pervaz.

ÇERÇEVELEMEK *f.* Çerçeve geçirmek.

ÇERÇİ *i.* Satılık ufaktefek eşya.

ÇEREZ *i.* Yemek arasında veya kahvaltıda yenen yemiş, meze.

ÇEREZLENMEK *f.* Vakitsiz yiyip iştahı kestirmek.

ÇEREZLİK *i.* Mezelik.

ÇERGE, ÇERGİ *i.* İki direkli hafif oba.

ÇERİ *i.* Asker. Kafile.

ÇERİBAŞI *i.* Çerinin başı.

ÇERKES *i.* Kafkasyada yaşıyan müslüman bir kavm.

ÇERİKA, ÇERUKA *i.* Kırmızı kanatlı göl hamsisi.

ÇERVİŞ *i.* Eritilmiş sığır yağı. Adi yağ.

ÇEŞİT *i.* Nevi, örnek, cins, türlü. — — *h.* Türlü türlü.

ÇEŞİTKENAR (Mat.) Kenarları değişik, Muhtelifüladla.

ÇEŞİTLEMEK *f.* Çeşit çeşit yapmak.

ÇEŞİTLİ *s.* Türlü türlü.

ÇEŞME *i.* İçilecek su, akan yer.

ÇEŞNİ *i.* Tat, lezzet. Ayar, nümune.

ÇEŞNİCİ *i.* Ayar ve nümunelerin tayiyine bakan adam.

ÇEŞNİLENMEK *f.* Tadına bakmak.

ÇEŞNİLİ *s.* Lezzetli.

ÇETE *i.* Bölük, takım. Çapulcu takımı. Komita.

ÇETECİ *i.* Komitacı.

ÇETELE *i.* Bir tahta parçasına kentikler yaparak meydana gelen sayı.

ÇETİN *s.* Sert, katı, güç, inatçı. Zor.

ÇETİNLEŞMEK *f.* Zorlaşmak.

ÇENTİNLİK *i.* Sertlik. İnatçılık. Güçlük.

ÇETREFİL *i. s.* Pürüzlü bir lisanı bozuk ve yanlış bir şive ile söyleme.

ÇEVİK *s.* Atik, hareketleri çabuk. Becerikli. Sağlam.

ÇEVİKLİK *i.* Çevik oluş.

ÇEVİRME *i.* Çevirmek işi. Şişte döndürülerek pişirilen kuzu v.s.

ÇEVİRMEK *f.* Döndürmek. Altüst etmek. Etrafını almak. Kuşatmak. Değiştirmek. Geri almak.

ÇEVİRTMEK *f.* Döndürtmek. Altüst ettirmek. Kuşattırmak, geri döndürtmek.

ÇEVRİLMEK *f.* Döndürülmek. Altüst olmak. Kuşatılmak. Geri döndürülmek, geri alınmak.

ÇEVRE *i.* Kenar, etraf.

(Mat.) Muhit. Klapdanla işlenmiş tülbentten mendil.

ÇEVRE AÇI (Mat.) Muhiti zaviye.

ÇEVREL (Mat.) Muhitî.

ÇEVREN (Ast.) Ufuk.

ÇEVRETEKER (Bot.) Dairei muhitiye.

ÇEVRİ *i.* 1 — Lâkıryıdı başka anlama çekme, te'vil. 2 — Coğrafyada su veya hava çevrisi : girdap, girdibad.

ÇEVRİLEMEK *f.* Te'vil etmek.

ÇEVRİNTİ *i.* Muhtelif hububat karıştırılıp vücude gelen karışık zahire. Suların dönmesi ve döndüğü yer, girdap.

ÇEYİZ *i.* Gelinin babası evinden kocası evine beraber götürdüğü elbise ve eşya, cihaz.

ÇEYİZLEMEK, Gelini, yolcuyu, askeri, gemiyi lâzım olan eşya ile donatmak.

ÇEYİZLİK *i.* Çeyiz olmağa yarıyan.

ÇEYREK *i.* Dörtte bir. Beş kuruşluk para, on beş dakikalık zaman.

ÇEYREKLEMEK *i.* Çocukların kol ve bacaklarını çapraz olarak gerip oğuşturmak.

ÇİÇEK *i.* Ağaçların ve otların meyva ve tohumdan evvel açtıkları renk renk yapraklar. Kumaş v.s. üzerine boya ile veyahut oymakla yapılan süs. İnsanın bedeni üzerinde çiçek gibi çıbanlar açan hastalık. — *açmak f.* Nebat çiçek peyda etmek. — *aşısı i.* Çişek hastalığına karşı yapılan aşı. — *çıkarmak f.* Çiçek hastalığı geçirmek.

ÇİÇEKBOZUĞU *i.* Çiçek hastalığının yüzde bıraktığı yara yerleri. Çopur. çakır.

ÇİÇEKLENMEK *f.* Çiçek açmak, çiçeklerle süslenmek.

ÇİÇEKLİ *s.* Çiçekleri olan. Boya, nakış veya oyma çiçek resimleri ile süslü olan.

ÇİÇEKLİK *i.* Çiçek tarlası. Çiçek koymağa mahsus süslü saksı. Kışın çiçekleri saklamağa mahsus camekân.

ÇİÇEKSUYU *i.* Limon

ve portakal çiçeklerinden imbikle çekilen güzel kokulu ve ferahlık verir bir su.

ÇİFT *s.* Tek olmıyan, iki şeyden ibaret takım. eş. Saban çeken iki öküz, koşu. Bir erkek ile bir dişinin teşkil ettikleri takım. — *sürmek f.* Tarlayı işletmek.

ÇİFTÇİ *i.* Çift süren, ekincilikle uğraşan adam, rençper.

ÇİFTÇİLİK *i.* Rençperlik.

ÇİFTDESİMETRE (Mat.) Dubl desimetre.

ÇİFTÇUBUK *i.* Tarla işleri, ziraat.

ÇİFTE *s.* İki kat, ikili, iki yanlı, katmerli. Kayığın bir adam tarafından çekilen iki küreği. İki namlulu av tüfeği. Hayvanın iki art ayağile birden tepmesi.

ÇİFTELİ *s.* Kötü huylu. Uğursuz. Çifte atan hayvan. *c.* Hilekâr.

ÇİFTELEMEK *f.* Hayvan iki ayağile tepmek.

ÇİFTLEŞME *i.* Çiftleşmek işi.

ÇİFTLEŞMEK *f.* Eşini bulup çift olmak. Hayvan dişiye aşmak.

ÇİFTLEŞTİRMEK, ÇİFTLETMEK *f.* Çift yapmak. Hayvanları evlendirmek.

ÇİFTLİK *i.* Birçok tarlalarla bağ, mer'a, orman v.s. den ibaret ve bir adam veya ailenin malı olan arazi.

ÇİĞ *s.* Pişmemiş. Olmamış, ham. *c.* Tecrübe görmemiş, ham. *i.* Sıcaktan buğu haline gelen nemin gece serinliğinde tekrar sulanmasından hâsıl olan çayır ve yaprakların üzerindeki ufak inci gibi su taneleri, jale, şebnem.

ÇİĞDE *i.* Hünnap denilen kızılcığa benzer sert kabuklu bir meyva.

ÇİĞDEM *i.* İlkbaharda çıkan beyaz, sarı veya pembe narin bir çiçek.

ÇİĞDEMGİLLER (Bot.) Lâhlahiye denen nebat fasilesi.

ÇİĞDENE *i.* Kaplamalarda kullanılan çıralı tahta.

ÇIGIT *i.* Kabuklu çekirdek.

ÇİĞLİK *i.* Çiğ oluş.

ÇİĞNEMEK *f.* Ayakla basmak, ayak altında ezmek. Ağzına alınan şeyi dişle kırıp ezmek.

ÇİĞNEMİK *i.* Çiğnenmiş şey. Ananın yavruya verdiği çiğnenmiş yiyecek.

ÇİĞNENİLMEK *f. Bak* : Çiğnenmek.

ÇİĞNENMEK *f.* Ayakla basılmak, ayak altında ezilmek. Ağızda dişle kırılıp ezilmek.

ÇİĞNETMEK *f.* Ayak altında ezdirmek. Dişle iyice övüttürmek.

ÇİKOLATA *i.* Kakao, şeker, ve sütle yapılmış hamur.

ÇİL *s.* Beyaz veya kır renkte benekleri olan, ak benekli. Yeni, parlak. *i.* Yüzde hâsıl olan sarımsı leke. Abraşlık. Benekli bir cins keklik.

ÇİLE *i.* İbrişim, iplik, sırma v.s. demeti. Yay kirişi. Tarikatta kırk gün devam eden riyazet, c. Eziyet, zahmet. — *çekmek* *f.* Zahmet çekmek.

ÇİLEHANE *i.* Eski tekkelerde çile çekilen hücre.

ÇİLEK *i.* Lezzetli ve güzel kokulu kırmızı ve pembe renkli yumuşak bir meyva.

ÇİLEKEŞ *s.* Meşakkat ve zahmet çeken.

ÇİLİNGİR *i.* Kilit ve anahtar gibi ince demir işleri yapan usta.

ÇİLLENMEK *f.* Çil olmak.

ÇİLLİ *s.* Çili bulunan.

ÇİM *i.* Çimen otu, bahçelerde yol kenarlarını örtmeye mahsus kısa, sık, ince yeşillik. Bazı taş ve ağaçların üzerinde biten yeşillik, yosun.

ÇİMDİK *s.* Parmak uçlarile vücudün bir yerini sıkma.

ÇİMDİKLEMEK *f.* Parmak uçlarile birinin etini sıkmak.

ÇİMEN *i.* Çimle örtülü yer. Pastırmaya konulan bir bahar.

ÇİMENLİK *i.* Çimli yer.

ÇİMENTO *i.* Pek çabuk

tutar ve rutubete karşı çok dayanır harç.

ÇİMLENDİRMEK *f.* Ekilecek tohum ve çekirdekleri ve dikilecek çubukları su veya rutubetli toprak içinde bulundurarak filizlendirmek. Bir şeyin ötesinden berisinden yedirmek, çerezlendirmek, çöplendirmek.

ÇİMLENME (Bot.) İntaş.

ÇİMLENMEK *f.* Tohum ve çubuklar su veya rutubetli toprak içinde filizlenmek. Bir şeyin ötesinden berisinden yemek, çerezlenmek, çöplenmek.

ÇİMMEK *f.* Yıkanmak.

ÇİMRENMEK *f.* Paçaları sıvamak. Hazırlanmak.

ÇİN *i.* Asya kıt'asında dört yüz milyon nüfuslu bir memleket. Kıvrım, büklüm. Buruşuk, buruşma. *s.* Toplıyan, devşiren. — — *h.* Billur veya madenden çıkan ince ses. *s.* Doğru. Sadık, aslı olan.

ÇİNAKOP *i.* Lüfer balığının küçüğü.

ÇİNGENE, ÇİNGÂNE *i.* Kıptı tayfası. *s.* Arsız, cimri.

ÇİNGENELİK *i.* Kıptılık. *c.* Arsızlık, cimrilik.

ÇİNGENELEŞMEK *f.* Çingene gibi olmak. Arsızlaşmak. Cimrileşmek.

ÇİNİ *i.* Çinde yapılan tabak, kâse gibi şeyler. Duvarları kaplamak, yere döşemek için yapılan sırlı ve nakışlı tuğla. Koyu siyah mürekkep.

ÇİNİLİ *s.* Çini ile süslü.

ÇİNKO *i.* Tütya denilen maden ve bundan yapılan levhalar.

ÇİNKOĞRAF *i.* Çinko üzerine fotoğrafla resim. yazı v.s. işleyen usta.

ÇİNKOĞRAFİ *i.* Çinko üzerine oyma ve resim yapma san'ati.

ÇİNLİ *s.* Çin memleketi ahalisinden.

ÇİPİL *s.* Gözleri ağrılı ve çapaklı, kirpiklerinin dibi yaralı.

ÇİRİŞ *i.* Mukavva ve meşin yapıştırmakta kullanılan sarızambak kökünden çıkan bir un.

ÇİRİŞLEMEK *f.* Çirişle yapıştırmak.

ÇİRİŞLENMEK *f.* Çirişle yapıştırılmak.

ÇİRKEF *i.* Birikmiş pis su, kokmuş bulaşık suyu. *c.* Terbiyesiz.

ÇİRKİN *s.* Güzel olmıyan. Kötü, fena.

ÇİRKİNLEMEK *f.* Çirkin yapmak, çirkin saymak.

ÇİRKİNLENMEK, ÇİRKİNLEŞMEK *f.* Çirkinlik peyda etmek.

ÇİRKİNLEŞTİRMEK, ÇİRKİNLETMEK *f.* Çirkin etmek, çirkin göstermek.

ÇİRKİNLİK *i.* Güzelliğin tersi, göze fena görünmeklik. Kötülük.

ÇİRKİNSEMEK *f.* Çirkin bulmak.

ÇİROZ *i.* Uskumru kurusu. *c.* Pek zayıf adam.

ÇİS *i.* Kudret helvası.

ÇİSE *i.* Hafif yağmur, toz.

ÇİSELEMEK *f.* Çok hafif yağmur yağmak, tozarmak.

ÇİSİMEK *f.* Çiğ yağmak, çiğ gibi yağmur yağmak.

ÇİSİNTİ *i.* Çiğ gibi pek ince yağmur.

ÇİSKİN *i.* Pek ince çiğ.

ÇİŞ *i.* İşeme, sidik, siyme.

ÇİŞETMEK *f.* İşemek, siymek.

ÇİŞİK *i.* Tavşan yavrusu.

ÇİT *i.* Basma nev'inden bir cins bez. Çalı ve kamış gibi şeylerden örülmüş hafif bölme. Köy evlerinin ve bazı bahçelerin çalıdan yapılmış duvarı.

ÇİTİ *i.* Çentik.

ÇİTİLEMEK *f.* Elde ovalıyarak yıkamak.

ÇİTİLİ *s.* Ufak çentiği olan.

ÇİTLEMBİK *i.* Küçük taneli tek çekirdekli siyah, lezzetli bir meyva ve onun çınara benzer ağacı.

ÇİTMEK *f. Bak* : Çitilemek.

ÇİTMİK *i.* Üzüm salkımının küçük dalı, çıngıl.

ÇİVDİRMEK *f.* Hedeften şaşırtmak.

ÇİVİ *i.* Tahta v.s. mıhlamağa mahsus ucu

sivri ve başı tablalı demir, mıh.

ÇİVİDİ *i.* Çivit rengi, koyu mavi.

ÇİVDİŞ *f.* Dokuz yaş dişi.

ÇİVİLEMEK *f.* Çivi ile kakmak.

ÇİVİLENMEK *i.* Çivi ile mıhlanmak. *c.* Bir yerde ilişip kalmak, gecikmek.

ÇİVİT *i.* Hintte ve Yemende yetişen bir nebattan çıkarılan koyu mavi boya.

ÇİVİTLEMEK *i.* Çivitle boyamak.

ÇİVMEK *i.* Hedeften şaşmak.

ÇİYİRME *f.* Nefret etmek, iğrenmek.

ÇİZDİRMEK *f.* Kalem veya başka bir şeyle çizgi çektirmek.

ÇİZGİ *i.* Çizilen sıra, iz. (Mat.) Hat.

ÇİZGİLİ *s.* Çizgileri olan.

ÇİZGİSEL (Mat.) Doğrusal, hattî.

ÇİZİ, ÇİZİK *i. Bak* : Çizgi.

ÇİZİ (Bio.) Telem.

ÇİZİKLİ *i. Bak* : Çizgili.

ÇİZİLME, ÇİZİLİŞ *i.* Çizilmek işi.

ÇİZİLMEK *i.* Çizgiler yapmak. Çizgi çekerek bozmak.

ÇİZME *i.* Koncu dize ve bazan daha yukarıya kadar uzun olan ayakkabı. Çizmek işi.

ÇİZMEK *i.* Çizgi çekmek. Sivri bir şeyle tırmalamak. Silmek.

ÇIBAN *i.* Bedenin bir tarafında toplanan irinli kızarmış kabarcık.

ÇIDAM *i.* Sabır, tahammül. Katlanma.

ÇIDAMAK *f.* Sabır ve tahammül etmek, acıya dayanmak. Katlanmak.

ÇIDAMLI *s.* Sabırlı.

ÇIDAMSIZ *s.* Sabırsız.

ÇIFIT *i.* Yahudî.

ÇIFITLIK *i.* Yahudilik.

ÇIĞ *i.* Dağdan yuvarlanan kar kümesi. Kamış v.s. den yapılmış yüksek çit. Gürültü, yaygara.

ÇIĞA *i.* Yüzerken hışırtı çıkaran bir nevi dere balığı, karamersin.

ÇIĞILTI *i.* Çığlık.

ÇIĞIR *i.* Çığın açtığı yol.

çığ, iz. *i.* Yol. *c.* Tarz, üslûp.

ÇIĞIRGAN *i.* Başka kuşları çekmek için öttürülen avcı kuşu.

ÇIĞIRMAK *f. Bak* : Çağırmak.

ÇIĞIRTKAN *i.* Çığırgan. *c.* Gürültücü adam.

ÇIĞIRTMA *i. Bak* : Çağırtma, bir nevi kaval, Kafkas pilâvı.

ÇIĞIRTMAK *f. Bak* : Çağırtmak.

ÇIĞLIK *i.* Bağırış. Feryat.

ÇIĞRIK *i.* Alakarga.

ÇIĞRILMAK *f.* Çağrılmak.

ÇIĞRIŞ *i.* Feryat, gürültü.

ÇIĞRIŞMAK *f. Bak*: Çağrışmak.

ÇIKAK *i.* Çıkacak yer, mahreç.

ÇIKAR *i.* Kâr. Fayda. Şahsî istifade.

ÇIKARILMAK *f.* Dışarıya atılmak. Alınmak. Yükseltilmek.

ÇIKARMA *i.* 1 — Hülâsa. 2 — İstihraç.

ÇIKARMA (Mat.) Tarh.

ÇIKARMAK *f.* Dışarıya atmak. Dışarıya almak. Çekmek, sökmek. Göstermek, meydana komak. (Mat.) Tarh etmek. Kaldırmak. Aldırmak. *Acısını* — *f.* Öç almak. *Elden* — *f.* Kaybetmek. Sarfetmek. *Ses* — *f.* Karşı komak. *Taş* — *f.* Ağır basmak.

ÇIKARTI (Bio.) Çıkarılan maddeler, mevadı **itrahiye.**

ÇIKARTMA *i.* Çıkarmak işi. Üzerindeki zamklı resim diğer bir yere alınan kâğıt.

ÇIKARTMAK *f.* Dışarı attırmak. Meydana koydurmak. Yükselttirmek. Aldırmak.

ÇIKIK *s.* Dışarı çıkmış, fırlamış, yerinden oynamış.

ÇIKIKÇI *i.* Ütükçü, çıkık kemiği yerine koyan adam.

ÇIKIN *i.* Bağ bahçe, paket.

ÇIKINLAMAK *f.* Çıkın yapmak.

ÇIKINTI *f.* Hizadan dışarıya çıkmış olan şey, dirsek.

ÇIKIŞ *i. Bak* : Çıkma.

ÇIKIŞMA *i.* Çıkışmak işi.

ÇIKIŞMAK *f.* Girişmek. Varmak. Yetişmek. Azarlamak, paylamak.

ÇIKIŞTIRMAK *f.* Yetiştirmek. Çaresini bulmak. Bitirmek.

ÇIKMA *i.* Çıkmak işi. Çıkıntı. Hamam takımı. *Yeni — s.* Son moda, yeni icat olunmuş.

ÇIKMAK *f.* Dışarıya varmak. Yükselmek. Meydana gelmek. Doğmak. Verilmek. Bitmek. Duyulmak. Birinin önüne yatmak. Alınmak. Artmak. Doğru olduğu anlaşılmak. Yetişmek. Yerinden oynamak. *Başa — f.* Hakkından gelmek. *Baştan — f.* Ahlâkı bozulmak. *Gözden — f.* Sevgiden düşmek. *Yoldan — f.* Sapıtmak.

ÇIKMAZ *i.* Uçurum, girive.

ÇIKOLATA *i. Bak* : Çikolata.

ÇIKRA *i.* Av yerlerindeki sık çalı. Kaful.

ÇIKRALIK *i.* Çıkra yeri.

ÇIKRIK *i.* Kuyu el dolabı. İplik sarmağa mahsus dolap. Bazı san'atlerde kullanılan küçük dolap ve çark.

ÇILBIR *i.* Yoğurtlu yumurta yemeği.

ÇILDIR *h.* Parlak gözlerile bakmağı anlatır ve tekrarlanarak kullanılır : *Çocuk çıldır çıldır bakıyordu.* Fıldır, fıldır.

ÇILDIRMAK *f.* Aklını kaçırmak.

ÇILDIRTMAK *f.* Çileden çıkarmak. Kızdırmak.

ÇIMA *i.* Kalın gemi halatı, palamar .

ÇIMACI *i.* Vapurda çımayı bağlıyan.

ÇIMKIRIK *i.* Bazı hayvanların ve kuşların tersi.

ÇIMKIRMAK *f.* Bazı hayvanlar ve kuşlar pislemek.

ÇIN *i.* Karşılıklı ve irticalen söylenen türkü. — — *h.* Çınlamayı anlatır : *hamamın içi çın çın ötüyor.*

ÇINAKOP *i. Bak*: :Çinakop.

ÇINAR *i.* Büyük ve çok yaşar meyvasız ağaç.

ÇINARGİLLER (Bot.) Delbiye.

ÇINARLIK *i.* Çınar ağaçlığı.

ÇINGAR *i.* Kavga ve gürültü.

ÇINGIL *i.* Üzüm salkımının küçük dallarından herbiri. çitmik.

ÇINGIRAK, ÇINGIRDAK *i.* Küçük çan ve zil.

ÇINGIR *i.* Çıngırak sesi gibi çıngırtıyı anlatır ve tekrarlanarak kullanılır.

ÇINGIRDAMAK *f.* Çıngır çıngır etmek.

ÇINGIRDATMAK *f.* Çıngır çıngır ettirmek.

ÇINGIRTI *i.* Çıngırak sesi.

ÇINLAM, ÇINLAMA *i.* Tınnet.

ÇINLAMAK *f.* Çın çın etmek, ses aksolunmak. Yankılanmak.

ÇINLATMAK *s.* Sesi aksettirmek. Çın çın ettirmek.

ÇIPLAK *s.* Soyunmuş. Tüyü dökülmüş. Döşemesiz. Eğersiz. Pek züğürt.

ÇIPLAKLIK *i.* Çıplak olmaklık.

ÇIRA *i.* Çam ağacının sakızlı ve yağlı yeri.

ÇIRAK *i.* Şan'at öğrenmek için bir usta yanında çalışan genç şakirt. *c.* Eyilik gören.

ÇIRAKLIK *i.* Çırak oluş.

ÇIRAKMA *i.* Şamdan.

ÇIRAKMAN *i.* Üzerinde meşale yakılan kule yahut demir direk.

ÇIRALI *s.* Yağlı çam ağacı.

ÇIRAMOZ *i.* Balıkçıların ateşbalığı tutmak için üzerinde çalı yaktıkları ıskara.

ÇIRÇIL *i.* Büyük fıçıları kaldırmağa mahsus kancalı zencir veya halat.

ÇIRÇIPLAK, ÇIRILÇIPLAK *s.* Büsbütün çıplak.

ÇIRPI *i.* Ağaç kırpıntısı, çalı. Tahtayı biçmek için çizgi yaptıkları ip. Bıçkı ile yarılmış ağaç. *c.* Hiza, sıra. Tahmin : *bir çırpıda anladım.*

ÇIRPICI *i.* Yazma yemenileri basıldıktan sonra soğuk suya batırıp çırparak yıkıyan.

ÇIRPINMA, ÇIRPINIŞ *i.* Çırpınmak işi.

ÇIRPINMAK *f.* Oynamak, titremek. Telâşa düşmek.

ÇIRPINTI *i. Bak* : Çırpınma.

ÇIRPMAK *f.* Yavaş yavaş vurmak. Yontmak. Bezi soğuk su ile sallayıp yıkamak. Boyaya batırılmış iple tahtaya çizgi çekmek. Şimşir ve çimen budamak. *El — f.* Alkışlamak.

ÇIRPIŞTIRMAK *f.* İnce değnekle hafifçe vurmak. Acele yazmak.

ÇIRPTIRMAK *f.* Yavaş vurdurmak. Kenarından az kestirmek. Temiz su ile yıkatmak. Çırpı ipile nişan vurdurmak.

ÇIRT *i.* Tulumlu su dolabı.

ÇIRTLAK *i. Bak* : Cırtlak.

ÇIT *h.* Hafif ve az sesi anlatır.

ÇITA *i.* İki parmak eninde dar ve uzun tahta, pervaz.

ÇITAK *i.* Lisanı çetrefilce olan. Bulgaristan Türkleri.

ÇITARI *i.* Yassı, mavimsi, güzel, tatsız bir balık.

ÇITIK *s.* Çatık, buruşuk.

ÇITIKOTU *i.* Ebepisiği denilen ot.

ÇITIPITI *h.* Pek hafif bir sesi anlatır.

ÇITIR, ÇITIRPITIR *h. Bak* : Çıtıpıtı.

ÇITIRDAMAK *i.* Çıt diye ses çıkarmak.

ÇITIRDATMAK *i.* Çıt diye ses çıkartmak.

ÇITKIRILDIM *s.* Nazlı, züppe.

ÇITLAMAK *f. Bak* : Çıtırdamak.

ÇITLATMAK *f. Bak*: Çıtırdatmak. *c.* Lâf kaçırmak, sezdirmek: *Bu sözü çıtlattı.*

ÇITPIT *h. Bak* : Çıt.

CIVGA *i.* Sığır boynuzu.

ÇIVGAR *i.* Toprağı süren öküz çifti.

ÇIYAN *i.* Büyük bir cins kırkayak.

ÇIYANCIK *i.* Bir cins ot.

ÇOBAN *i.* Sürüleri kırlarda otlatan adam.

ÇOBANALDATAN *i.* Alacatavuk denilen uzun ve oynak kuyruklu bir kuş.

ÇOBANKEBABI *i.* İnce

dallara geçirilerek çalıçırpı ateşinde pişirilen kebap.

ÇOBANKÖPEĞİ *i.* Hayvan sürüsünü bekliyen köpek, çomar.

ÇOBANLIK *i.* Çoban oluş.

ÇOBANSÜZGECİ *i.* Çobanların sütü süzmekte kullandıkları bir ot.

ÇOBANYILDIZI *i.* Çolpan. Akyıldız. Cihet tayinine yarıyan çok parlak bir yıldız. Zühre, venüs.

ÇOCUK *i.* Doğduktan erginlik çağına kadar yaştaki insan yavrusu. Genç, delikanlı. *s.* Hoppa.

ÇOCUKÇA *s.* Çocuk gibi.

ÇOCUKLAŞMAK *f.* Çocuk gibi olmak.

ÇOCUKLUK *i.* Çocuk hali ve zamanı. Hoppalık.

ÇOĞALMAK *f.* Çok olmak, artmak.

ÇOĞALTMAK *f.* Arttırmak.

ÇOĞAY *h.* En çok, Azamî.

ÇOĞUL *i.* Cemi.

ÇOĞULLAMAK *f.* Cemetmek. Bir araya getirmek.

ÇOĞUMSAMAK *f.* Çok görmek.

ÇOĞUM *e.* Ekseriya, çok defa.

ÇOĞUNLUK *i.* Ekseriyet. Azınlık karşılığı.

ÇOĞUR *i.* Pancar.

ÇOĞURCUK *i.* Sığırcık kuşu.

ÇOK *s.* Az olmıyan, bol, ziyade, fazla, lüzumundan artık. *h.* Pek, ziyade. Pek sık. Birşeyin büyük kısmı. — *görmek f.* Yakıştıramamak, çekememek.

ÇOÇ ÇOK *h.* En fazla, nihayet.

ÇOK DÜZLEMLİ AÇI (Mat.) Çok vecihli zaviye.

ÇOKGEN (Mat.) Mudalla.

ÇOKAL *i.* Zırh, cebe. Sırlı çömlek.

ÇOKÇA *s.* Az ziyade.

ÇOKLUK *i.* Bir şeyin çok olması, ziyadelik, çokluk. Kalabalık. *ih.* Çok kere, çok defa, sık sık.

ÇOKMAK, ÇOKMAN *i.* Başı iri ve toparlak değnek. Topuz.

ÇOKMAR, ÇOMAR *i.* İri başlı çobanköpeği. Boynuzsuz koyun, çokmak.

ÇOKSAMAK *f. Bak* : Çoğumsamak.

ÇOKSANMAK *f.* Çok görüp esirgemek.

ÇOKSIMAK *f. Bak*: Çoksamak.

ÇOKSINMAK *f. Bak* : Çoksanmak.

ÇOKTAN *h.* Epiy zamandanberi : *Seni çoktan görmedim.*

ÇOKTERİMLİ (Mat.) Zuhududu kesire.

ÇOKUMAK *f.* Kuşlar gagalarile öpüşmek veya didişmek.

ÇOKYÜZLÜ (Mat.- Çok vecihli.

ÇOLAK *s.* Bir kolu sakat veya eksik olan.

ÇOLAKLIK *i.* Çolak oluş.

ÇOLPA *s.* Bir ayağı sakat olan. Yürürken iptida sol ayağını atan. Beceriksiz.

ÇOLUKÇOCUK *m.* Ev halkı. Yeniyetmeler.

ÇOMAK *i.* İri başlı değnek.

ÇOMAR *i.* İri başlı çoban köpeği.

ÇOTRA *i.* Ağaçtan yassı matara.

ÇOPRA *i.* Balık kılçığı. Sık çalılık.

ÇOPRABALIĞI *i.* Kayabalığına benzer yuvarlak ve çok kılçıklı bir balık.

ÇOPUR *s.* Yüzü çiçekbozuğu.

ÇOPURİNA *i.* İzmarite benzer küçük balık.

ÇORAK *s.* Verimsiz, kıraç.

ÇORAKLIK *i.* Verimsizlik. kıraçlık.

ÇORAP *i.* Ayağa giyilen yünden veya pamuktan ve iplikten örme. — *örmek f.* Başına iş çıkarmak.

ÇORAPSÖKÜĞÜ *i.* Biribirine bağlı işler.

ÇORBA *i.* Kaşıkla içilen sulu yemek.

ÇORBACI *i.* Köy muhtarı, kocabaşı. Patron. Yeniçerilerde takım zabiti.

ÇORBALIK *s.* Çorbaya yarar.

ÇORTU *s.* Değirmen taşına tane döken huni. bardak.

ÇOTRABALIĞI *i.* Yassı burunlu ufak mercan.

ÇOTUK *i.* Dışarda kalmış ağaç kökü.

ÇOTUR *s.* Yassı. Yassı burunlu.

ÇÖĞÜR *i.* Ekin içinde biten büyük bir cins diken. Gayet iri bir keman.

ÇÖKELTİN (Bio.) Ayrılıp dibe çökerler, Presipitin.

ÇÖKERMEK *f.* Denizin dibine düşürmek. Dizüstü düşürmek. Deveyi ıhlatmak. İndirmek.

ÇÖKERTME *s.* Denizin dibine indirilip üstüne balıklar gelince birden kaldırılan ağ. Çökertmek işi.

ÇÖKERTMEK *f. Bak* : Çökermek.

ÇÖKMEK *f.* İnmek, konmak. Toz veya tortu yere veya dibe oturmak. Çukurlaşmak, batmak. Birdenbire yıkılmak. Basmak, kaplamak. İhtiyarlayıp kuvvetten düşmek. Zayıflamak.

ÇÖKÜK *s.* Çökmüş, batmış, çukurlaşmış.

ÇÖKÜL *i.* Taşan nehrin ovalarda bıraktığı çöküntü.

ÇÖKÜNTÜ *i.* Dibe çöken, tortu, rüsup.

ÇÖKÜRME *i. Bak* : Çökertme.

ÇÖKÜRMEK *f. Bak*: Çökertmek.

ÇÖKÜŞ *i.* Kocama, ihtiyarlama, herem.

ÇÖKÜŞMEK *i.* Her taraftan birden gelip çökmek, toplanıp inmek.

ÇÖL *i.* Kumluk ve susuz ova. sahra.

ÇÖLEK *i.* Girdap. Çöngül.

ÇÖMELMEK *i.* Dizleri toplayıp kalçaları baldırlara dokundurarak iyreti oturmak.

ÇÖMELTMEK *f.* Çömelmeğe mecbur etmek.

ÇÖMEZ *i.* Yamak, çırak, şakirt.

ÇÖMLEK *i.* Topraktan kap.

ÇÖMLEKÇİ *i.* Çömlek yapan ve satan.

ÇÖMLEKHESABI *i.* Cahil işi hesap.

ÇÖMLEKKEBABI *i.* Çömlekte pişen bir türlü et yemeği.

ÇÖNGÜL *s.* Ufak bataklık.

ÇÖP *s.* Saman, ot v.s. parçacığı. Değnek. Süprüntü.

ÇÖPATLAMAZ *s.* Meraklı, titiz.

ÇÖPÇATAN *s.* Kısmet veren.

ÇÖPÇÜ *i.* Çöpleri evlerden toplıyan temizlik amelesi.

ÇÖPLENME *i.* Çöplenmek işi.

ÇÖPLENMEK *m.* Az bir şey yemek. Kırıntılardan kâr etmek.

ÇÖPLÜ *s.* Çöpü olan.

ÇÖPLÜK *i.* Süprüntü yeri.

ÇÖRÇÖP *i.* Çalıçırpı. Süprüntü. Çocuk oyunlarında bir tabir.

ÇÖREK *i.* Ufak yağlı ekmek. Çörek şeklinde olan şey.

ÇÖREKLENMEK *f.* Çörek gibi kıvrılıp kangal olmak.

ÇÖREOTU *i.* Çörek, ekmek, yoğurt v.s. üzerine ekilen küçük ve siyah tane.

ÇÖVEN *i.* Helvacıkökü, şeker ağdasını beyazlandıran bir kök.

ÇÖYGEN *i.* Döğülmemiş dökme demir.

ÇÖZ *i.* İçyağı.

ÇÖZDÜRMEK *f.* Bağlanmış ve iliklenmiş şeyin bağını açtırmak.

ÇÖZE *i.* Tahlil, analiz.

ÇÖZEL *s.* Tahlilî.

ÇÖZELMEK *f.* Tahlil etmek.

ÇÖZGE *i.* Hal etme çaresi.

ÇÖZGÜ *f.* Çarşaflık dokuma. Dokumada boydan boya olan iplik. Arış.

ÇÖZME *i.* Çözmek işi. Bir çeşit dokuma.

ÇÖZMEK *f.* Düğüm, bağ v.s. yi açmak.

ÇÖZÜK *s.* Düğüm ve bağı açılmış. Erimeğe başlamış, gevşemiş.

ÇÖZÜLMEK *i.* Düğüm ve bağ açılmak. Erimeğe başlayıp gevşemek. *c.* Çetin bir mes'ele anlaşılmak.

ÇÖZÜM *i.* (Mat.) Hal neticesi.

ÇUBUK *i.* Uzun değnek. Tütün içmeğe mahsus içi delik değnek. Değnek gibi madenden in-

ce üstüvane. Kumaş üzerinde dar çizgi.

ÇUBUKÇU *i.* Çubuk yapan, satan. Eskiden tütün içenlere hizmet eden hizmetçi.

ÇUBUKLAMAK *f.* Deknekle vurup düzeltmek veya tozunu almak.

ÇUBUKLUK *i.* Tütün çubuklarını koymaya mahsus dolap.

ÇUHA *i.* Yünden kumaş.

ÇUHACI *i.* Çuha dokuyan veya satan.

ÇUHAÇİÇEĞİ *i.* Bir çeşit kırmızı şepboy.

ÇUHADAR *i.* Uşak.

ÇUKA *i.* Mersine benzer siyah ve sırtı testere gibi, lezzetli bir balık.

ÇUKUR *s.* Oyulmuş, derin. *i.* Oyulmuş yer, delik.

ÇUKURLANMAK *f.* Derinleşmek. Çökmek.

ÇUKURLAŞMAK *f. Bak:* Çukurlanmak.

ÇUKURLATMAK *f.* Derinleştirmek.

ÇUKURLUK *i.* Çukur oluş.

ÇUL *i.* Kıldan yapılan kaba dokuma.

ÇULHA *i.* Tezgâhta bez dokuyan.

ÇULLAMA *s.* Üstü hamurla örtülerek pişirilen yemek. Çullamak işi.

ÇULLAMAK *f.* Örtmek.

ÇULLANMAK *f.* Örtünmek. Abanmak, musallat olmak. Kılığını yenilemek.

ÇULLUK *i.* Sonbaharda meydana çıkan uzun gagalı av kuşu. Bekasa.

ÇULPA *i. s. Bak* : Çolpa.

ÇULTARI *i.* Palan örtüsü.

ÇULTUTMAZ *s.* Para ve malını korumaz.

ÇURÇUR *i.* Kayalar arasında bulunur, dikenli ve değersiz bir balık.

ÇUTRA *i.* Çok pullu yassı Akdenizde bulunur bir balık.

ÇUVAL *i.* Kaba yün ve pamuktan yapılan büyük torba.

ÇUVALDIZ *i.* Çuval, çul v.s. dikmeğe yarar büyük iğne.

ÇÜNKÜ, ÇÜNKİ *e.* Sebep gösteren edat. Olduğu için, olduğundan, mademki : *Türkiyeyi*

severim, çünkü Türküz.

ÇÜRÜK *s.* Çürümüş olan. Sağlam ve emin olmıyan, batak.

ÇÜRÜKCÜL (Bio.) Saprofit.

ÇÜRÜKLÜK *i.* Çürük oluş.

ÇÜRÜMEK *f.* Yaş yerde bırakılıp bozuk bir hale gelmek. İtibarı bozulmak. Batırılmak.

ÇÜRÜTMEK *f.* Bozuk hale getirmek, Değerini bozmak.

ÇÜŞ *h.* Eşeği durdurmak için kullanılır bir tabir. *c.* Eşekçe hareket eden bir adamı tahkir için kullanılır.

D

D *i.* Türk alfabesinin beşinci harfi.

DA, DE *h.* Ve, hem. Dahi, daha: *Bu çocuk evde de çalışır.*

DA, DE *c.* Mef'ulübih edatıdır : *Evde, çarşıda.*

DADANDIRMAK *f.* Tadını tattırıp alıştırmak.

DADANMAK *f.* Bir şeyin tadını alıp alışmak.

DADER *i.* Kardeş.

DADI *i.* Çocuğa bakan kadın. Taya.

DADILIK *i.* Tayalık.

DADÜSİTET *i.* Alışveriş.

DAFİ *s.* Defeden. iten. Savuşturan.

DAĞ *i.* Kızgın demirle vurulan damga. Yakı, iz bırakan yara.

DAĞ *i.* Toprağın çok yüksek ve kabartılı yeri.

DAĞAR, DAĞARCIK *i.* Deriden erzak torbası.

DAĞDAĞA *i.* Gürültü. Cansıkıntısı.

DAĞDAĞALI *s.* Gürültülü. Cansıkıntılı.

DAĞIDAR *s.* Yaralı, acı çeken.

DAĞIDERUN *s.* İçacısı.

DAĞILIM (Kim.) İntişar.

DAĞILIŞ (Coğ.) Tevezzü.

DAĞILMA *i.* Saçılma, yayılma, ayrılma. Ayrı ayrı verilme.

DAĞILMAK *f.* Saçılmak, yayılmak, ayrılmak. Ayrı ayrı verilmek.

DAĞINIK *s.* Saçılmış, yayılmış, perişan.

DAĞINIKLIK *i.* Dağınık oluş.

DAĞISTAN *i.* Kafkasyada bir memleket.

DAĞISTANLI *s.* Dağıstan ahalisinden olan.

DAĞITILMAK *f.* Perişan edilmek. Ayrı ayrı verilmek. Defolunmak.

DAĞITMAÇ *i.* Müvezzi.

DAĞITMAK *f.* Saçmak. Ayrı ayrı vermek. Defetmek.

DAĞLAMAK *f.* Kızgın demirle yakmak.

DAĞLANMAK *f.* Kızgın demirle yakılmak.

DAĞLATMAK *f.* Kızgın demirle yaktırmak.

DAĞLI *s.* Kızgın demirle yakılmış. Dağlık yer ahalisinden.

DAĞLIK *s.* Dağ ve tepeleri çok olan yer.

DAĞLIYAN (Kim.) Kâvi.

DAĞOLUŞ (Jeo.) Dağların tekevvünü.

DAĞOLUŞSAL (Jeo.) Tekevvünü cibalî.

DAĞOTLAĞI (Coğ.) Dağ mer'ası.

DAĞSELVİSİ *i.* Bir çeşit selvi ağacı.

DAHA *e.* Başka, ziyade, artık : *Hasta bugün daha fena*, Tekrar, kezalik: *daha var mı* ? Hâlâ, henüz: *babam daha gelmedi.*

DAHİ *c.* Hem, de, kezalik : *Geceleri dahi çalışıyorum.*

DÂHİ *s.* Zekâsı ve ruh kabiliyetleri çok yüksek derecede olan.

DAHİL *s.* Giren. Bir şeyin içinde bulunan. *i.* İç, iç taraf. — *olmak f.* Girmek.

DAHİL *s.* Sığınmış.

DAHİLEN *h.* İçerden, içten.

DAHİLÎ, DAHİLİYE *s.* İçe ve içeriye ait. — *Vekili i.* Memleketin dahilî idaresine bakan vekil. — *Vekâleti i.* Dahiliye Vekilinin dairesi.

DAHİLİYE *i.* Memleketin iç işleri. Dahiliye Vekilliği, Bakanlığı.

DAHİYANE *s.* Dâhiye yakışır tarzda.

DAHİYE *i.* Afet, musibet. Deha sahibi.

DAHL *i.* Girme, karışma. Tesir : *onun bu işte dahli yok.*

DAHLETMEK *f.* Karışmak. itiraz etmek.

DAHME *i.* Mezar, türbe.

DAİM *s.* Devam eden, sürekli.

DAİMA *h.* Her vakit. Bir düziye.

DAİMÎ *s.* Sürekli. Devam eden, eksik olmıyan.

DAİR *s.* Bir şey hakkında olan, müteallik, ait: *bu işe dair fazla bir şey söyliyemem.*

DAİRE *i.* Yuvarlak, tekerlek gibi olan hat ve bu hattın içi. Büyük bir binanın ayrıldığı bölüklerin herbiri. Devlet işlerini idare eden şubelerin herbiri. Büro. Tef.

DAİRESEL *s.* Dairevî.

DAİREVÎ *s.* Daire şeklinde.

DAKKA, DAKİKA *i.* Bir saatin veya bir dairenin altmışta biri.

DAKİK *s.* İnce, nazik. Ufak. *i.* Un.

DAKTİLO, DAKTİLOĞRAF *i.* Yazı makinesi ile yazı yazan.

DAKTİLOĞRAFİ *i.* Makina ile yazı yazmak san'ati.

DAL *i.* Ağacın gövdeden ayrılan sürgünleri.

DÂL *s.* Delâlet eden.

DALAK *i.* Midenin sol tarafında ve ciğerin üzerinde bulunan kanlı ve siyahımsı yumuşak et parçası.

DALÂLET *i.* Sapkınlık. Doğru yoldan sapma, azma.

DALAMAK *f.* Isırmak, yakmak.

DALAŞMAK *f.* Boğuşmak.

DALAŞ *i.* Kavga, arbede.

DALAY *i.* Umman, Okyanus.

DALBUDAK *i.* Birçok küçük dallara ayrılmış dal. — *salmak f.* Dallanmak, kısımlara ayrılmak.

DALDIRMA *i.* Daldırmak işi.

DALDIRMAK *f.* Toprak, su v.s. içine batırmak.

DALGA *i.* Deniz veya göl sularının rüzgârla kabarıp köpürmesi, talaz. Kumaş üzerinde hare.

DALGACI *s.* Sözünde durmıyan.

DALGAKIRAN *i.* Gemilerin fırtınadan barınması için yapılan set.

DALGALANDIRMAK *f.* Dalgalı etmek.

DALGALANMAK *f.* Dalga peyda etmek.

DALGALI *s.* Dalgası olan. Talazlı. Hareli.

DALGIÇ *s.* Denizin dibine bir iş için inen.

DALGIN *s.* Dalmış, kendinden geçmiş. Unutkan.

DALGINLIK *i.* Dalgın oluş.

DALGIŞ *i.* Suyun içinde yüzme.

DALINÇ *i.* İstigrak, dalım.

DALIŞ *i.* Dalma.

DALIZ (Bio.) Dehliz.

DALKAVUK *i. s.* Kendi faydası için birini öğüp eğlendiren, yaltak.

DALKAVUKLUK *i.* Yaltaklık.

DALKILIÇ *s.* Yalın kılıç. Yalın kılıçlı adam.

DALLANDIRMAK *f.* Dalbudak peyda ettirmek. Bir işi büyütüp güçleştirmek.

DALLANMAK *f.* Dalbudak peyda etmek. Güçleşmek.

DALLI *s.* Dalları olan. (Bio.) Müteşa'ip.

DALLIBUDAKLI *s.* Dalbudak salmış.

DALMA *i.* Dalmak işi.

DALMAK *f.* Batmak. Sokulmak, içine girmek. Kendinden geçmek. Uykuya varmak. Bir işle meşgul olmak.

DALTABAN *s.* Baldırıçıplak.

DALYA *h.* Son sayı : *dalya on.*

DALYAN *i.* Deniz kenarında balık tutmak için ağ ve kazıklarla kurulan tuzak yeri. — *tarlası i.* Dalyan yeri.

DALYANCI *i.* Bir dalyanda çalışan balıkçı, dalyan sahibi.

DAM *i.* Binanın üstü. Tavan. Kapalı yer.

DÂM *i.* Tuzak. Ak.

DAMA *i.* Murabbalara (dördüllere) ayrılmış haneler içinde karşılıklı yerleştirilmiş taşlarla ve iki kişi arasında oynanan bir oyun. — *tahtası i.* Altmış dört dördüle ayrılmış ve üzerinde dama oynanan tahta.

DAMACANA *i.* Hasırlı büyük şişe.

DAMACI *i.* Dama oyununda usta olan.

DAMAK *i.* Ağzın üstü.

DAMALI *s.* Satrançlı, bölüklü.

DÂMAN *i.* Etek, damen.

DAMAR *i.* Vücutte kanın dolaştığı ince borular. Mermer ve tahtadaki ince ve uzun lekeler. Toprağın içindeki maden ve su tabakası. *c.* Huy. İnat.

DAMARDARALTAN (Bio.) Mukabbizi eviye.

DAMARGENİŞLETEN (Bio.) Müvessii eviye.

DAMARLI *s.* İçinden çizgili.

DAMARSIZ *s.* Huysuz, inatçı.

DAMASKO *i.* İki yüzlü ipek, yün ve keten karışık döşemelik kumaş. *s.* Bu kumaştan yapılmış olan Şam kumaşı.

DAMAT *i.* Güvey.

DAMATAŞI *i.* Dama oyununa mahsus iki renkte on altışardan otuz iki tane tahta, kemik, boynuz ve v.s. den yapılan pul. *c.* Daima yeri değiştirilen kimse.

DAMGA *i.* Bir şeyin üzerine nişan koymak için kullanılan alet. Böyle bir aletle basılan nişan. Pul. — *pulu i.* Damga yerinde kullanılmak üzere hükûmet tarafından çıkarılan kâğıt pul.

DAMGALAMAK *f.* Damga vurmak.

DAMGALANMAK *f.* Damga vurulmak. *c.* Lekelenmek. Fena şöhret bulmak.

DAMGALI *s.* Damgası olan. *c.* Lekeli.

DAMGASIZ *s.* Damgası olmıyan.

DAMITIK (Kim.) İmbikten geçmiş, mukattar.

DAMITIK SU (Kim.) Mai mukattar.

DAMITMA (Kim.) Taktir, İmbikten geçirme.

DAMIZ *i.* Hayvan üretmeğe mahsus ahır.

DAMIZLIK *s.* Döl için beslenen hayvan.

DAMLA *i.* Sulu bir şeyin kesik kesik düşen ufak yuvarlak kısmı. Nüzul, inme.

DAMLALIK *i.* Damın saçağı altında ve iki bina arasında bırakılan aralık. İlâcı damla damla akıtmağa mahsus küçük boru veya şişe. — — *h.* Damla halinde : *damla damla göl olur.*

DAMLAMAK *f.* Damla damla akmak. *s.* Birdenbire meydana çıkmak. Az yağmak.

DAMLATMAK *f.* Damla damla akıtmak.

DAMLAYAKUT *i.* Yakutun gayet düzgün ve pek güzel renklisi.

DAN, DEN; TAN, TEN *c.* Mef'ulünanh edatı: *Dükkândan, evden, topraktan, mektepten.*

DANA *i.* Sütten kesilmiş inek yavrusu.

DANABAŞ *s.* Kalınkafalı.

DANABURNU *i.* Toprağın altında ekinlerin köklerini kesen iri başlı bir böcek.

DANDİNİ *s.* Hoppa. Şımarık. *h.* Hoppala.

DANDUN *h.* Top ve davul sesi gibi gürültü.

DANGALAK *s.* Kaba ve akılsız.

DANİMARKA *i.* Şimalî Avrupada bir kırallık.

DANİMARKALI *h.* Danimarka ahalisinden olan.

DÂNİŞ *i.* Bilgi.

DÂNİŞMENT *i.* Bilgin.

DANIŞIK *i.* Müzakere, müşavere, istişare, sözbirliği.

DANIŞIKLI *s.* Aralarında anlaşılmış. Sözbirlikli.

DANIŞIM *i.* Meşveret.

DANIŞIT *i.* Şura.

DANIŞMAK *f.* Birinin fikir ve reyini sormak, müşavere etmek.

DANIŞMAN *i.* Müşavir.
DANIŞTAY *i.* Devlet Şûrası.
DANK *i.* Bir nevi hastalık.
DANS *i.* Raks.
DANSÖR *i.* Rakseden erkek.
DANSÖZ *i.* Rakseden kadın.
DANTEL, TENTENE *i.* Mendil, esvap v.s. etrafına dikilen örme süs.
DÂR *i.* Ev, yer, yurt.
DAR *s.* Bol ve geniş olmıyan, sıkı. Az. Sıkıntılı. Sabırsız. *i.* Geniş olmıyan yer. Zaruret, sıkıntı. *h.* Ancak, güç hal ile : *Eve kendimi dar attım.*
DARA *i.* Bir şeyin tartısından indirilen kabın ağırlığı.
DARABAN *i.* Çarpma, vurma. Çarpıntı.
DAR AÇI (Mat.) Hat zaviye.
DARACIK *s.* Pek dar.
DARADAR, DARDAR *h.* Güç halle: *Bu kumaştan daradar bir kostüm çıkar.*
DARAĞACI *i.* Ölüme mahkûm olanların asılmasına mahsus sehpa.
DARALMAK, DARLAŞMAK *f.* Bolluğu azalıp dar olmak, kısılmak. Azalmak. Zarurete düşmek.
DARALTMAK *f.* Kısmak.
DÂRAT *i.* Debdebe.
DARBE *i.* Vuruş, çarpış.
DARBETMEK *f.* Vurmak, dövmek. Sikke basmak. (Mat.) Çarpmak.
DARBIMESEL *i.* Atalar sözü, sav.
DARBIZ *i.* Sulak yer.
DARBUKA *i.* Desti gibi topraktan veya madenden yapılan ve bir tarafı deri kaplı bir çalgı. davul.
DARGIN *s.* Darılmış, gücenmiş.
DÂREYN *i.* İki ev, iki âlem yani dünya ve ahiret.
DARGINLIK *i.* Gücenme.
DARI *i.* Ufak taneli bir çeşit tahıl (hububat).
DARIBEKA *i.* Ahret.
DARILGAN *s.* Kolay darılan.
DARILMAK *f.* Gücenmek. Paylamak, azarlamak.

DARILTMAK *f.* Gücendirmek.

DARLANMAK, DARLAŞMAK *f.* Daha dar etmek.

DARLIK *i.* Dar olan şeyin hali.

DARMADAĞAN, DARMADAĞIN *s.* Pek dağınık, karmakarışık.

DARP *i.* Vurma, dövme. Sikke basmak. Hesapta kara cümlenin üçüncüsü, çarpma kereleme.

DARPHANE *i.* Sikke basılan fabrika.

DARÜLFÜNUN *i.* Üniversite.

DASİTAN, DESTAN *i.* Hikâye, masal, sergüzeşt. Bir zaferi veya işi anlatan manzume.

DAŞ *e.* İsimlerin sonuna gelerek birlik ve beraberlik bildirir : *yoldaş, vatandaş.*

DÂT *i.* Yardım, imdat.

DAÜLKELP *i.* Kuduz illeti.

DAV *i.* Yabaneşeği.

DÂVA *i.* Hakkını aramak için mahkemeye müracaat. Mahkemenin tetkik edip hüküm verdiği meş'ele, Riyazî hakikatleri ihtiva eden meş'ele.

DÂVACI *i.* Dava eden, müddei.

DÂVALI *s.* Hakkında dava olunan, münazaalı.

DAVAR *i.* Koyun, keçi, Mevaşi.

DÂVAVEKİLİ *i.* Avukat.

DÂVAVEKİLLİĞİ *i.* Avukatlık.

DAVET *i.* Çağırma. Çağrı. Celbetme. Ziyafet.

DAVETÇİ *i.* Bir ziyafete daveti bildiren adam.

DAVETLİ *s.* Davet edilmiş.

DAVETİYE *i.* Çağrılık. Davet tezkeresi.

DAVLUMBAZ *i.* Gemide pervane üstü.

DAVLUN *i.* Geminin alt güvertesinin üzeri.

DAVRANDIRMAK *f.* Ayağa kaldırtmak. Gayrete getirmek.

DAVRANMA *i.* Davranmak işi.

DAVRANMAK *f.* Ayağa kalkmak. Karşı durmak. Gayrete gelmek, sarılmak.

DAVRANIŞ *i. Bak*: Davranma.

DAVUDÎ *i.* Kalın ve ahenkli ses.

DAVUL *i.* İki tarafı deri ile kaplanmış ve çomakla vurulduğu zaman gürültü çıkarır alet.

DAVULCU *i.* Davul çalan adam.

DAYAK *i.* Dayanacak değnek, sopa. Dövmekte kullanılan sopa, kötek. Dövme. Destek, payanda.

DAYAKLAMAK *f.* Destek koymak.

DAYALI *s.* Yaslanmış.

DAYAMA *i.* Dayamak işi.

DAYAMAK *f.* Destek komak, payanda vurmak, yaslamak.

DAYANGAÇ *i.* Oturulan yerde dayanmağa mahsus bir ucu hilâl şeklinde kısa değnek.

DAYANGAN *s.* Dayanıklı.

DAYANIK *i.* Devam etme. Sağlamlık, sebat.

DAYANIKLI *s.* Devamlı. Çok dayanma. Sebatlı, Sağlam.

DAYANIKSIZ *s.* Çok dayanmaz.

DAYANIM *i.* Tahammül.

DAYANIMLI *s.* Tahammüllü.

DAYANMAK *f.* Yaslanmak. Güvenmek, sebat etmek. Sürmek, yaşamak, bozulmamak, devam etmek. Sabretmek. Arka vermek.

DAYATMAK *f.* Yaslatmak. Karıştırmak, zıt gitmek.

DAYİN *s.* Borç veren, alacaklı.

DAYI *i.* Anne kardeşi. Yaşlıca ve kahramanca adam. Gemi kaptanı, reis.

DAYILIK *i.* Dayı oluş.

DÂYİN *i.* Alacaklı.

DAZ *s.* Baş tepesinin saçsız olması. Saçın dökülmesi.

DAZAR *s.* Tez, acele.

DAZLAK *s.* Başın tepesinde saçı olmıyan.

DE *e.* Dahi.

DE *e.* Zarf edatı : Evde.

DE, DEH *h.* Ha. haydi, ya : *şöylesöyleme deh !*

DEBBE *i.* Dibi yuvarlak bakır kap.

DEBBOY, DEPPOY *i.* Askerî erzak ve cephane deposu.

DEBDEBE *i.* Tantana. Gürültü, alay.

DEBDEBELİ *s.* Tantanalı. Alaylı.

DEBE *s.* Debelik illetine tutulan.

DEBELENMEK *f.* Arka üstü yatıp çabalamak.

DEBELİK *i.* Bir nevi fıtık.

DEDE *i.* Baba babası, ana babası, büyük baba. Tarikat şeyhi.

DEDİKODU *i.* Ötekinin berikinin hakkında söylenen sözler.

DEDİRGİN, DİDİRGEN *s.* Yerini yadırgıyan.

DEDİRGİNLİK *i.* Yerini yadırgamaklık.

DEDİRMEK *f.* Söyletmek.

DEFA *i.* Kere. nöbet : *Kaç defa söyledim.*

DEFATEN *h.* Bir defada, birden : *Borcunu defaten verdim.*

DEFETMEK *f.* Öteye itmek, kakmak, savmak. Kovmak, ortadan kaldırmak. Bertaraf etmek.

DEFİ *i.* Defetmek işi.

DEFİN *i.* Defnetmek işi.

DEFİNE *i.* Gömülmüş para ve mal. c. Gösterişi olmıyan değerli adam.

DEFNE, TEFNE *i.* Yaprakları güzel kokar küçük bir ağaç.

DEFNETMEK *f.* Toprağın içine ve mezara sokmak, gömmek.

DEFOLMAK *f.* Savuşmak. İstenmiyen biri veya bir şey hakkında gitmek : *Sancı defoldu.*

DEFTER *i.* Hesap yapmak ve yazı yazmak için kitap gibi dikilmiş beyaz kâğıtlar. Hesap ve isimler kaydedilmiş olan liste.

DEFTERDAR *i.* Vilâyetlerde en büyük maliye memuru.

DEFTERDARLIK *i.* Defterdarın makam ve vazifesi.

DEFTEREMİNİ *i.* Eskiden kadastro müdürlerine verilen isim.

DEFTERHAKANİ, DEFTERİHAKANİ *i. Bak* : Defterhane.

DEFTERHANE *i.* Eskiden kadastro ve tapu müdürlüğü.

DEĞDİRMEK *f.* Dokundurmak. Ulaştırmak, vardırmak. Kıymetini buldurmak. Sözü dokundurmak.

DEĞER *i.* Kıymet, paha. İtibar. *s.* Kıymetinde olan. Lâyık.

DEĞERBİLİR *s.* Kadirşinas.

DEĞERLEMEK *f.* Takdir etmek.

DEĞERLİ *s.* Kıymetli. Ehliyet sahibi.

DEĞERSİZ *s.* Aşağı kıymetli itibarı olmıyan.

DEĞERSİZLİK *i.* Değersiz oluş.

DEĞİL *e.* Nefiy edatıdır : *Değilim, değilsin, değil idi, bu bildiğin gibi değil.*

DEĞİM *i.* Liyakat, meziyet.

DEĞİMLİ *s.* Lâyık.

DEĞİN *e.* Kadar, hattâ, ta : *sabaha değin gelinceye değin.*

DEĞİRMEN *i.* Zahire tanesi öğütmeğe, zeytin, susam v.s. nin ezip yağını çıkarmağa mahsus su veya buhar, elektrik kuvvetlerile işler makina ve bu makinanın bulunduğu bina. Fabrika. Bulgur v.s. yi kırmak için el ile dönen ve iki değirmi taştan ibaret alet. *El—i* *i.* Kahve v.s. yi toz yapmak için elde çekilen küçük alet. — *taşı i.* Arasında taneleri ezmek için alttaki durur, üstteki döner iki değirmi taşı.

DEĞİRMİ *s.* Yuvarlak, daire şeklinde. Eni ve boyu bir, murabba, dördül.

DEĞİRMİLİK *i.* Değirmi olmaklık.

DEĞİŞ *i.* Bir şey verip yerine başka bir şey alma. Mübadele, trampa.

DEĞİŞ DOKUŞ *i.* Trampa, mübadele.

DEĞİŞİK *s.* Değişmiş, başkalaşma.

DEĞİŞİKLİK *i.* Başkalaşma, değişik olma.

DEĞİŞİM (Mat.) Tahavvül.

DEĞİŞİR *s.* Başkalaşan, değişen.

DEĞİŞKE, DEĞİŞKEME (Bio.) Tadil.

DEĞİŞKEMEK *f.* (Bio.) Tadil etmek.

DEĞİŞKEN (Mat.) Mütahavvil.

DEĞİŞME *i.* Değişmek işi.

DEĞİŞMEK *f.* Başkalaşmak. Değişik olmak. Temiz çamaşır giymek.

DEĞİŞTİRMEK *f.* Bir şeyi verip yerine başka bir şey almak. Başkalatmak.

DEĞME *i.* Değmek işi. *s.* Olur olmaz, rasgele, her ne olursa : *bu iş değme adamın harcı değildir.*

DEĞMEK *f.* Dokunmak, ilişmek. Çarpmak, rasgelmek. Ulaşmak, varmak, erişmek. Yetişmek. Taketmek. Bir paha ve kıymette olmak.

DEĞNEK *i.* İnce sopa, baston.

DEĞNEKÇİ *i.* Kayıkçı, hamal gibi esnafın onbaşısı.

DEĞNEKLİ *i.* Elinde değnek tutan, değnekle yürüyen.

DEĞŞİNCİLİLİK (Bio.) Birbirinin yerini tutma. Mütasyonizm.

DEĞİŞİNİM (Bio.) Tebadül.

DEHA *i.* Fevkalâde zekâ.

DEHİR *i.* Zaman, uzun müddet, devir. Cihan.

DEHLİZ *i.* Sokak kapısı ile merdiven arasındaki aralık, hayat. Kulağın içindeki boşluk.

DEHRÎ *s.* Zamana ve tabiate müteallik. Âlim Ruha inanmıyan.

DEHŞET *i.* Korkunç bir şey veya büyük bir tehlike önünde şaşıp kalma, ürkme, korkma. Şaşılacak ve korkulacak şey.

DEHŞETLİ *s.* Korkunç, müthiş.

DEİST *i.* Tanrıya inanan.

DEİZM *i.* Tanrının varlığına ve birliğine inanma mesleği.

DEJENERE *s.* Bozuk, soysuz.

DEJENERELEŞMEK *f.* Soysuzlaşmak.

DEK *h. Bak* : Değin.

DEK *i.* Hile, aldatma.

DEKADAN *s.* 1 — Aşağılamış. 2 — Züppe.

DEKAGRAM (Mat.) On gramlık ölçü.

DEKALİTRE (Mat.) On litrelik ölçü.

DEKAMETRE (Mat.) On metrelik ölçü.

DEKBAZ *s.* Hileci.

DEKBAZLIK *i.* Hilecilik.

DEKÇİ *s.* Hileci, ayyar.

DEKOLTE *s.* Boynu, omuzları ve biraz da göğsü açık.

DEKOR *i.* Süs, ziynet, bir tiyatronun tertibatı, Gösteriş.

DELÂİL *i.* Deliller.

DELÂLET *i.* Yol gösterme, kılavuzluk.

DELDİRMEK *f.* Delik açtırmak.

DELECEN *s.* Delici.

DELEGE *i.* Vekil, murahhas. Elçi.

DELGİ *i.* Delen âlet, miskap, burgu.

DELFİN *i.* Yunusbalığı. Semada bir yıldız kümesi.

DELİ *s.* Çılgın, divane. Azgın, pervasız. Düşkün, vurgun.

DELİCE *s.* Biraz deli. *i.* Buğday ve çavdarın içinde biten hastalıklı siyah bir tane, külçer. *h.* Deli gibi.

DELİDOLU *s.* Muvazenesiz.

DELİK *i.* Derin çukur veya bir yandan bir yana açılmış oyuk. *s.* Delinmiş. (Bio.) Sukbe.

DELİKANLI *i.* Ergenlik çağında genç erkek.

DELİKANLILIK *i.* Gençlik.

DELİKLİ *s.* Deliği veya delikleri olan.

DELİKLİLER (Zoo.) Zatüssukabat.

DELİL *i.* Kılavuz, rehber, yol gösterici. Bir davayı ispata yarıyan şey, tutamak. Belge.

DELİLİK *i.* Deli oluş.

DELİNMEK *f.* Delik peyda etmek.

DELİRMEK *f.* Deli olmak. Sevdaya düşmek.

DELİRTMEK *f.* Çıldırtmak, deli etmek. *c.* Çok kızdırmak. Sevdaya düşürmek.

DELİŞMEN *s.* Delice tavurlu, savruk.

DELK *i.* Oğma, oğuşturma.

DELKETMEK *f.* Oğuşturmak.

DELLAL *i.* *Bak* : Tellal.

DELLÂLİYE *i.* *Bak* : Tellâliye.

DELLÂLLIK *i.* *Bak* : Tellâllık.

DELME *i.* Delmek işi. *s.* Delinmiş.

DELMEK *f.* Bir şeyin içine delik açmak.

DELTA *i.* Çatalağız. Bir nehrin denizle birleştiği yerde nehrin ikiye bölünmesile hasıl olan müselles ada, koyar, ağız.

DELTA KASI (Bio.) Adalei daliye.

DELV *i.* Kova. Semadaki on iki burçtan biri.

DEM *i.* Kan. Soluk, nefes. An, zaman, lâhza. Bahis, iddia. — *çekmek f.* Dervişler zikretmek. Ayni sözü tekrar edip sızlanmak. İçki içmek.

DEMADEM *h.* Ker zaman.

DEMAGOG *i.* Halka riyakârlık yapan poletikacı.

DEMAGOJİ *i.* Halka riya yapma poletikası.

DEMBEDEM *h.* Zaman zaman : *hasta dembedem iyileşmektedir.*

DEMEÇ *i.* Beyanat.

DEMEK *f.* Söylemek. — *İçi h.* Demek oluyor ki: *demek ki bu işin sonu fena.*

DEMET *i.* Ekin bağı, bir yerde bağlanmış biçilmiş ekin. Birlikte bağlanmış çiçek v.s. Buket. (Bot. Fiz. Mat.) Huzme.

DEMETLEMEK *f.* Demet bağlamak.

DEMEVÎ *h.* Kana ait. İnsanın dört mizacından biri. Kanlak.

DEMİN *i.* Biraz evvel.

DEMİNCEK *s.* Pek az evvel.

DEMİR *i.* Sert bir maden ve bu madenden yapılmış olan her şey. Gemiyi bir yerde durdurmak için denize sallandırılan çıka.

DEMİRBAŞ *i.* Kiraya verilen bir yerin kiracı tarafından kullanılıp müddeti bitince aynile sahibine iadesi şart olan alet, hayvan v.s. *c.* Değişmez ve daimî şey. *s.* İnatçı.

DEMİRCİ *i.* Demiri işleyip her türlü alât ve edevat yapan adam.

DEMİRCİLİK *i.* Demircinin san'ati.

DEMİRKIRI *s.* Demir rengine çalar kır [at].

DEMİRKAPAN *i.* Mıhladız.

DEMİRKAPI *i.* Nehirlerde gemilerin geçmesine engel olan kayalık set ve şelâle.

DEMİRİ *s.* Demir rengine çalan kır (At hakkında).

DEMİRYERİ *i.* Liman, limanda gemilerin demir attıkları yer.

DEMİRYOLU *i.* Şimendifer. Trenin üzerinde yürüdüğü demir raylar.

DEMLEMEK *f.* Çağına getirmek, zamanını bulmak.

DEMLENMEK *f.* Zamanını bulmak, içki içmek.

DEMOKRASİ *i.* Halk hükûmeti. Kuvvet ve iktidar ve hakimiyetin halkın elinde olduğu hükûmet şekli.

DEMOKRAT *s.* Demokrasi taraftarı.

DENAET *i.* Alçaklık.

DENAETKÂR *s.* Alçak tabiatli.

DENAETKÂRANE *s.* Alçakça.

DENEÇ *i.* Tecrübe.

DENEME *i.* Denemek işi.

DENEMEK *f.* Sınamak, tecrübe etmek.

DENENMEK *f.* Sınanılmak.

DENETMEK *f.* Sınatmak.

DENEY (Fiz. Kim.) Tecrübe.

DENGE (Fiz. Kim.) Muvazenet.

DENGELEMEK (Fiz. Kim.) Tevzin etmek.

DENGEŞİK *s.* Mütevazin.

DENGEŞMEK *f.* Tevazün.

DENK *i.* Balya, yük.

DENK *h.* Bir gelme, ayni ve eş olma. Müsavi.

DENKLEŞMEK *f.* Denk olmak.

DENKLEŞTİRMEK *f.* Denk yapmak.

DENKSİZ *e.* Aykırı.

DENİ *s.* Alçak, aşağı.

DENİLİK *i.* Alçaklık.

DENİLMEK *i.* Söylenmek.

DENİZ *i.* Yeryuvarlağının dörtte üçünü kaplıyan su kütlesi, bü-

yük göl. Derya, okyanus.

DENİZAŞIRI *i.* Denizin öte tarafında olan.

DENİZKADAYIFI *i.* Öksürüğe karşı göğsü yumuşatmak için haşlanıp içilir bir cins denizotu, ciğerotu.

DENİZEL (Coğr.) Bahrî. Denize ait.

DENİZKÖPÜĞÜ *i.* Hafif ve beyaz bir cins taş.

DENİZOTU *i.* Denizin dibinde biten otlar. Şilte ve kanape döşemesi doldurmağa yarar bir cins ot.

DENİZSEL (Coğr.) Bahrî. Sahillere ait.

DENLEMEK *f.* Dikkat etmek. Saymak, itibar etmek.

DENLİ *s.* Bir türlü. Bir miktar ve derecede olan. Dikkatli. Sayılır. İtibarlı. Tabiat sahibi.

DENMEK *f.* Söylenmek.

DENSİZ *s.* Ehemmiyetsiz, adi, itibarsız. Huysuz, tabiatsiz. Tabisiz.

DENSİZLENMEK *f.* Densizlik yapmak.

DENSİZLİK *i.* Ehemmiyetsizlik, adilik. İtibarsızlık. Tabiatsizlik.

DEPPOY *i. Bak* : Debboy.

DEPO *i.* Tüccar eşyası konulan yer.

DEPOZİTO *i.* Rehin, teminat.

DEPREM (Coğr.) Yer sarsıntısı, zelzele.

DEPREMSEL (Coğr.) Tezelzülî.

DEPRENMEK *f.* Çabalamak.

DERAĞUŞ *i.* Kucaklama.

DERAKAP *z.* Arkasısıra, akibinde.

DERBAR *i. Bak* : Dergâh.

DERBEDER *s.* Serseri.

DERBENT *i.* Dar geçit, boğaz.

DERCETMEK *f.* Sokmak, araya sıkıştırmak. Kaydetmek. Gazeteye, kitaba yazmak.

DERÇ *i.* Dercetmek işi.

DERDEST *i.* Eldeetme, tutma, yakalama. *s.* Elde bulunan, yapılmakta olan.

DERE *i.* İki dağ arasındaki çukur yer. Küçük çay ve ırmak.

DEREBEY, DEREBEYİ *i.* Vaktile birkaç köye

veya bir memlekete hükmü geçen bey.

DEREBEYLİK *i.* Bir derebeyinin hükmettiği yer, derebeyi sıfatı.

DERECE *i.* Yukarıya çıkacak basamak. Bir dairenin üç yüz altmış kısmının beheri. Termometrenin ayrıldığı kısımların herbiri. Mertebe. Miktar. Rütbe. Termometre.

DEREKE *i.* Aşağıya inen basamak.

DEREOTU *i.* Salataya ve bazı yemeklere konur güzel kokulu bir ot.

DERETEPE *i.* Düz olmıyan inişli yokuşlu arazi.

DEREY (Jeo.) Vadi.

DERGÂH *i.* Büyük bir dairenin, sarayın kapısı. Tekke. Dergi.

DERGEH *i.* Dergâh, mahfil.

DERGİ *i.* Mecmua.

DERHAL *z.* Anide, hemen.

DERİ *i.* İnsan ve hayvanın etini örten kabuk, post, cilt.

DERİALTI (Bio.) Tahtelcilt.

DERİLENMEK *f.* Deri bağlamak.

DERİLGEN *s.* Derli toplu.

DERİLMEK *f.* Toplanmak, devşirilmek.

DERİN *s.* Çukurluğu ziyade olan. *c.* Esaslı, etraflı.

DERİNLEŞMEK *f.* Derin olmak.

DERİNLETMEK *f.* Derinliğini arttırmak.

DERİNLİK *i.* Çukurluk, kuytuluk.

DERİNTİ *i.* Öteden beriden toplanılmış adi şeyler, dermeçatma.

DERİSİDİKENLİLER (Zoo.) Mukanfezül cilt.

DERİŞİK *s.* (Kim.) Kesif.

DERİŞME (Kim.) Temerküz.

DERK *i.* Anlama. Derketmek işi.

DERKÂR *s.* İşte bulunan, işin içinde olan. Meydanda, aşikâr. Belli.

DERKEN *h.* O esnada, o sırada, diye düşünürken: *biz gidelim derken o geldi.*

DERKENAR *i.* Kenarda, bir yazının kenarına yazılan yazı, haşiye. Havale. Çıkma.

DERKETMEK *f.* Anlamak.

DERLEME *i.* Toplama.

DERLENMEK *f.* Toplanmak, devşirilmek.

DERLİTOPLU *s.* Muntazam.

DERMAN *i.* Çare, deva. Kuvvet, takat.

DERMANSIZ *s.* Dermanı olmıyan.

DERMANSIZLIK *i.* Dermansız oluş.

DERME *i.* Dermek işi.

DERMEÇ *i.* Seçme ve toplama şeyler. muktetefat.

DERMEYAN *s.* Ortada, arada bulunan. — *etmek f.* Söylemek.

DERNEK *i.* Cümbüş, düğün, Dirnek.

DERPİŞ *s.* Önde olan, gözönünde bulunan. — *etmek f.* Gözönünde tutmak, nazarı mütaleaya almak.

DERS *i.* Bir şeyi öğrenmek için hergün alınan talim. — *almak f.* Öğrenmek. — *vermek f.* Öğretmek.

DERSANE *i.* Ders vermeğe mahsus yer, sınıf.

DERT *i.* Keder, acı, tasa. Zahmet, eziyet. Cansıkıntısı. — *yanmak f.* Derdini anlatmak.

DERTLENMEK *f.* Tasalanmak. Dertli olmak. Hastalanmak.

DERTLEŞMEK *f.* Biribirine dert ve kederini söyleyip hasbihal etmek.

DERTLİ *s.* Dert ve kederi olan, alil.

DERTSİZ *s.* Dert ve kederi olmıyan. c. Tasasız, kaygusuz.

DERTSİZLİK *i.* Dertsiz oluş.

DERUHDE *i.* Uhdesine alma, üstüne alma.

DERUN *i.* İç, iç taraf. Kalp, yürek.

DERUNÎ *s.* İç tarafa ait. Yürekten, kalbî. İçsel.

DERVENT *i. Bak* : Derbent.

DERVİŞ *s.* Bir şeyhe intisapla tarikata giren adam. Sâf, kanaatkâr, mütevekkil.

DERVİŞANE *s.* Dervişlere lâyık surette.

DERVİŞLİK *s.* Derviş hal, sıfat ve kıyafeti.

DERYA *i.* Deniz, büyük göl, büyük nehir.

DERZ *i.* Derzetmek işi.

DERZETMEK *f.* Duvar taşları aralarını harç ile doldurup sıvamak.

ESEN *i.* Resim, çizgi, Plân.

DESİGRAM *i.* Bir gramın onda biri.

DESİLİTRE *i.* Bir litrenin onda biri.

DESİMETRE *i.* Bir metrenin onda biri.

DESİSE *i.* Hile. Aldaç.

DESİSECİ *i.* Desise yapan, hilekâr.

DESİSEKÂR *s. Bak*: Desiseci.

DESİSEKÂRLIK *i.* Hilekârlık.

DESİSELİ *s.* Hileli.

DESPOT *i.* Rum piskoposu, metropolit. Keyfine göre hüküm süren, zalim hükümdar.

DESPOTANE *i.* Metropolitane.

DESPUTLUK *i.* Rum piskoposluğu. Müstebitlik.

DESSAS *s.* Desisekâr, hilekâr. Aldatıcı.

DEST *i.* El.

DESTAN *i. Bak* : Dasitan.

DESTAR *i.* Sarık.

DESTE Tutam, demet, bağ. Sap, kabze. Takım.

DESTEK *i.* Payanda, dayak. — *vurmak i.* Payanda ile tutturmak.

DESTEKLEMEK *f.* Destek vurmak.

DESTEKLİ *s.* Destek vurulmuş.

DESTRES *i.* Eli yetişen, nail olan.

DESTUR *h.* İzin verin, müsaade edin, açılın.

DEŞ *e.* Daş. Köydeş.

DEŞİK *s.* Delikli, delinmiş. *Delik* — *s.* Delik delik bir halde.

DEŞİLMEK *f.* Delinmek, yarılmak.

DEŞMEK *f.* Yarmak, delmek.

DETEKTİF *i.* 1 — Polis, 2 — El fotoğrafı.

DETEKTÖR *i.* Madenlerde Grizo gazinin bulunup bulunmadığını anlamıya mahsus âlet, Telsizde algaç.

DETERMİNAN (Bio. Mat.) Sebep, dalle.

DETERMİNİST *i.* Her hadiseyi bir sebeple zarurî sayan felsefeci.

DETERMİNİZM *i.* Hadiseleri birtakım sebeplerle zarurî sayma felsefesi.

DEV *i.* Masallarda söylenen korkunç ve iri mahlûk. — *gibi s.* İri yarı.

DEVA *i.* İlâç. Çare, derman.

DEVAİ *s.* Devaya mensup.

DEVAİR *i.* Daireler.

DEVAM *i.* Sürme, kesilmeme. Sebat.

DEVAMLI *s.* Devamı olan.

DEVAMSIZ *i.* Devamı olmıyan.

DEVAMSIZLIK *i.* Devamsız oluş.

DEVAYIMİSK *i.* Güzel kokulu bir helva.

DEVAYNASI *i.* Eşyayı büyük gösteren ayna.

DEVE *i.* Hörgüçlü ve iri bir hayvan.

DEVEDİKENİ *i.* Dikenli bir ot.

DEVEKİNİ *s.* Uzun ve devamlı kin.

DEVEKUŞU *i.* Tüyleri süs olarak kullanılan ve Afrikada yaşıyan iri bir kuş.

DEVERAN *i.* Dönüp dolaşma.

DEVETÜYÜ *i.* Devenin kılından yapılan. Açık boz renginde.

DEVİM (Fiz.) Hareket.

DEVİNGEN (Fiz.) Hareketli.

DEVİR *i.* Dönme, bir şeyin kendi mihveri üzerinde hareketi. Bir şeyin etrafında dolaşma. Aktarma, bir şeyin başkasına teslimi. Zaman, asır. Bir işin, bir hastalığın geçirdiği safhalar.

DEVİRMEK *f.* Yıkmak. Bir yana yatırmak. Başaşağı çevirmek.

DEVİRTMEK *f.* Devirmeği mucip olmak.

DEVLET *i.* Müstakillen idare olunan hükûmet ve ülkesi. Baht, raht. Nimet.

DEVLETHANE *i.* Bir büyüğün konağı.

DEVLETLİ *s.* Bahtlı,

DEVRAN *i.* Çağ, âlem.

DEVRE *i.* Tayin edilen bir zaman.

DEVREL *s.* Devire mensup. devrî.

DEVRETMEK *f.* Dönmek.

DEVRÎ *s.* Devre ait.

DEVRİK *s.* Çevrilip katlanmış, yatık.

DEVRİLMEK *f.* Yıkılmak, başaşağıya çevrilmek, yuvarlanmak.

DEVRİM *i.* İnkılâp, ihtilâl. Çevrilme, katlanma, büyüme. Üstü yuvarlak masa.

DEVRİMCİ *s.* İnkılâpçı.

DEVRİYE *i.* Kol, şehirde dirliği ve düzeni korumak için dolaşan polis, jandarma veya asker kolu.

DEVRİSİM *i.* Bir defa toplanan şey.

DEVSİRME *i.* Devşirmek isi. Öteden beriden toplanmış düzensiz asker.

DEVŞİRMEK *f.* Toplamak, cemetmek. Katlamak, sarmak.

DEVŞİRTMEK *f.* Devşirme işini yaptırmak.

DEVVAR *s.* Çok ve daima dönen, devreden.

DEYİM *i.* Tabir, terim.

DEYİN *i.* Borç.

DEYİS *i.* Söyleme şekli, telâffuz tarzı.

DEYYUS *i. s.* Pezevenk.

DEYYUSLUK *i.* Pezevenklik.

DEZENFEKTE *s.* Mikroptan ve pislikten temizleme.

DİBA *i.* Dallı, çiçekli bir ipekli kumaş.

DİBACE *i.* Kitabın mukaddemesi. Başlangıç.

DİBEK *i.* Taş veya kütükten büyük havan.

DİDAR *i.* Yüz, görme.

DİDİK *s.* Didiklenmiş, iplik iplik, lif lif ayrılmış. — — *h.* Didilmiş bir halde.

DİDİKLEMEK *f.* Parça parça koparmak, lif lif ayrılmak. Pamuk gibi atmak. Birinin etini parça parça koparıyor gibi incitmek.

DİDİNMEK *f.* Çabalamak.

DİDİŞMEK *f.* Biribirini ditmek.

DİFTERİ *i.* Kuşpalazı

denilen çocuk hastalığı.

DİĞER *s.* Başka.

DİĞERGÛN *s.* Başka türlü.

DİK *s.* Aşağıdan yukarıya doğru amudî olan. Pek sarp. Tiz, sert, yüksek. Haşin, hırçın.

DİKEN *i.* Bazı ot ve ağaçlarda bulunan sivri ve batar iğne çalı. Arı ve akrep gibi hayvanların iğnesi. *c.* Mâni, engel.

DİKENDUDU *i.* Böğürtlen.

DİKENSİ *s.* Dikene benzeyen.

DİKEY (Mat.) Amudî.

DİKGEN (Mat.) Kaim.

DİKİCİ *s.* Eskici, yamacı.

DİKİCİLİK *i.* Dikicinin san'ati.

DİKİLİ *s.* İğne ve iplik ile dikilmiş. Dik bir biçimde kakılmış.

DİKİLMEK *f.* Ayakta ve dik durdurulmak. Nebat toprağa sokulmak. İğne ve iplik ile birbirine birleştirilmek. Ayak üzerinde olmak, dimdik durmak.

DİKİM *i.* Dikme, dikiş.

DİKİMHANE *i.* Askere giyecek dikilen iş yeri.

DİKİNE *h.* Dik biçimde. İnadına.

DİKİŞ *i.* Dikme. Dikilecek şey. *c.* İlişik. — *tutmaz* *c.* Sebatsız.

DİKİŞÇİ *i.* Dikiş diken kadın.

DİKİT (Jeo.) İstalâgmit.

DİKİZ *i.* Bakış, çapkınca bakış.

DİKİZLEMEK *f.* Gözetlemek.

DİKİZAYNASI *i.* Otomobillerde şoförün karşısında ve bazı evlerin pencerelerinin dışına konulan küçük ayna.

DİKKAT *i.* İnceden inceye düşünme ve bakma. Ehemmiyet verme.

DİKKATDEĞER *s.* Dikkate şayan.

DİKKATLİ *s.* Dikkati olan.

DİKKATSİZ *s.* Dikkati olmıyan.

DİKKATSİZLİK *i.* Dikkatsiz olmak.

DİKME *i.* Dikmek işi.

DİKMEK *i.* Ayakta durdurmak. Nebatı kökleştirmek üzere yere

gömmek. Kabı başaşağı çevirip içmek. İğne ve iplikle iliştirmek. *göz — f.* Gözü kalmak.

DİKTATÖR *i.* Bütün kuvvetleri kendisine toplıyan hükûmet başı.

DİKTATÖRLÜK *i.* Diktatörün sıfatı. Onunla idare edilen memleket.

DİKTE *i.* İmlâ.

DİKTİRMEK *f.* Ayakta durdurmak. Nebatı kökleşmek üzere yere gömdürmek. İğne ve iplik ile iliştirmek.

DİL *i.* Canlı mahlûkların ağzındaki lezzet duyma ve söz söyleme uzvu. İnsanların konuştukları lehçelerin herbiri, lisan. Muhtelif âletlerin uzanır, yassı ve ekseriya oynar kısımları. Denizin içine uzanmış kumluk ve üstü düz kara parçası. *Küçük — i.* Boğazın ağzında kapak vazifesi gören et parçası. *— uzatmak f.* Fena söylemek. *—ini tutmak f.* Susmak.

DİL *i.* Gönül, yürek.

DİLALTI *i.* Kurbağacık denilen bir nevi hastalık.

DİLÂVER *s.* Yürekli, cesur, kahraman.

DİLÂVERLİK *s.* Yiğitlik, cesurluk, kahramanlık.

DİLBALIĞI *i.* Bir nevi balık.

DİLBAZ *s.* Söz bulup tatlı söyleyen.

DİLBER *s.* Gönül alan, yürek çeken. Çok güzel.

DİLBERDUDAĞI *i.* Bir çeşit hamur tatlısı.

DİLCİK *s.* Küçük dil. Dil şeklinde küçük âlet. (Bot.) Lüseyn.

DİLDADE *s.* Gönül vermiş, sevdalı.

DİLEK *i.* İstek. Mefkûre.

DİLEKÇE *i.* Arzuhal, istida.

DİLEMEK *f.* İstemek, arzu etmek, aramak.

DİLENCİ *i. s.* Avuç açıp herkesten para isteyen fakir adam. *c.* Herşeyi istemekten utanmıyan arsız.

DİLENCİLİK *i.* Dilenci oluş.

DİLENDİRMEK *f.* Dilenmeğe mecbur etmek.
DİLENMEK *f.* Dilencilik etmek.
DİLERGE *i.* Takrir.
DİLGİR *s.* Hatırı kalmış, gücenmiş.
DİLHAH *s.* Gönül isteği.
DİLHİRAŞ *s.* Yüreği tırmalıyan, feci.
DİLHUN *s.* Yüreği kanlı, çok kırgın.
DİLİM *i.* Uzunluğuna kesilmiş parça.
DİLİMLEMEK *f.* Parçalara ve dilimlere ayırmak.
DİLİNİM (Jeo.) Tefrik.
DİLLENMEK *f.* Dili açılıp çok söylemek. Dillere düşmek.
DİLLEŞMEK *f.* Söyleşmek.
DİLLİ *s.* Çok ve iyi söz söyleyen.
DİLLİDÜDÜK *s.* Durmayıp söyliyen geveze.
DİLMAÇ *i.* Tercüman.
DİLMEK *f.* Dilim dilim kesmek.
DİLPEYNİRİ *i.* Uzun parçalı bir cins taze peynir.
DİLRÜBA *s.* Gönül kapan, güzel.
DİLSEL *s.* Lisanî, dile mensup.
DİLSİZ *s.* Lâkırdı söyliyemez, lâl, ahraz. Sükûtî.
DİLSİZLİK *i.* Lâkırdı söylememezlik, ahrazlık. Sükûtilik.
DİLSUZ *s.* Yürek yakan, pek acıklı.
DİLŞAT *s.* Gönlü şen, sevinçli.
DİMAG *i.* Sinirlerin ve duyguların merkezi olan kafanın içindeki beyin. c. Akıl.
DİMAĞÇE *i.* Beyincik, beynin arka tarafındaki kısım.
DİMAĞİ *s.* Dimağa ait.
DİMDİK *s.* Pek dik.
DİMİ *i.* Bir çeşit bez.
DİN *i.* İnsanların Allaha ibadet ve Allahın emirlerine itaat için tuttukları yollardan herbiri.
DİNAMİK (Fiz.) Kuvvet bahsi.
DİNAMİT *i.* Bir nevi bomba, kumbara.
DİNAMO *i.* Mihanik kudretini elektrik kuvvetine çeviren makine.

DİNAMOMETRE (Fiz.) Kuvvet ölçer.

DİNAR *i.* Aşağı yukarı bir çeyrek lira kıymetinde eski bir altın para. Bir frank kıymetinde Sırp parası.

DİNCELMEK *f.* Hastalıktan sonra nekahet haline gelmek.

DİNÇ *s.* Vücudü sağlam.

DİNÇLİK *i.* Sağlamlık.

DİNDAR *s.* Dinin emirlerini tutan.

DİNDARANE *s.* Dindarca.

DİNDARLIK *i.* Dinin emirlerini tutma.

DİNDİRMEK *f.* Durdurmak. Söndürmek, kesmek.

DİNGİL *i.* Araba v.s. de karşılıklı iki tekerlek arasındaki mil.

DİNGİN (Kim.) Münfail.

DİNGİN (Coğ.) Sönmüş (volkan).

DİNGİNLİK (Kim.) Münfailivet.

DİNİBÜTÜN *s.* Sağlam inançlı.

DİNÎ *s.* Din ve mezhebe ait olan. Dinsel.

DİNLEMEK *f.* İşitmek üzre kulak vermek. Kulak asmak, kabul etmek.

DİNLENDİRMEK *f.* Sükûnet vermek. Yorgunluk aldırmak.

DİNLENEK *i.* Dinlenecek yer, aramgâh.

DİNLENMEK *i.* Bir sözü, bir sazı başkasına işittirmek.

DİNLEYİCİ *s.* Sami.

DİNMEK *f.* Durmak, kesilmek, sükûnet bulmak. Rahatlanmak.

DİNSEL *s.* Dinî.

DİNSİZ *s.* Hiçbir din tanımıyan. *c.* Merhametsiz.

DİNSİZLİK *i.* Dinsiz oluş.

DİP *i.* Bir şeyin en derin ve aşağı yeri. Ağaç ve duvar gibi şeylerin altı; kök, temel.

DİPÇİK *i.* Tüfeğin atıldığı zaman omuza dayanan kısmı.

DİPDİRİ *s.* Sapsağlam.

DİPLOMA *i.* Mektep ve san'at şehadetnamesi.

DİPLOMALI *s.* Diploması olan.

DİPLOMASİ *i.* Siyaset, politika.

DİPLOMAT *i.* Siyasî.
DİPSEL *s.* Esasî.
DİPSİZ *s.* Asılsız, esassız, yalan. Sebatsız, devamsız.
DİR, DIR, DUR, DÜR *e.* Cem'i: *dirler, dırlar ; durlar, dürler.* İlâve olunduğu kelimenin manasında kat'iyeti bildirir : *Allah doğrunun yardımcısıdır.*
DİRAHMİ *i.* Yunan frangı.
DİRAYET *i.* Zekâ, malûmat, ilim, tercübe, beceriklilik.
DİRAYETLİ *s.* Dirayeti olan.
DİRAYETSİZ *s.* Dirayeti olmıyan.
DİRAYETSİZLİK *i.* Dirayetsiz oluş.
DİREK *i.* Düz ve uzun ağaç. Gemi sereni. Ağaç ve taştan sütun.
DİREKTİF *i.* Talimat, tembihler.
DİREKTÖR *i.* Müdür.
DİREMEK *f.* Gerip sertleşmek. Kuvvetli basıp dayanmak.
DİREN *i.* Harman savurmıya mahsus büyük yaba.
DİRENÇ (Fiz.) Mukavemet.
DİREGEN *s.* Dayanan, mütemerrit.
DİRENİM *i.* Israr.
DİRENLEMEK *f.* Diren ile savurmak.
DİRENMEK *f.* Dayanmak, kuvvetli davranmak, karşı durmak. Israr.
DİREY (Bio.) Canlılar, mecmuai hayvanat.
DİRHEM *i.* Okkanın dört yüzde biri, takriben üç gram ağırlığında bir tartı.
DİRİ *i.* Canlı. *c.* İyi pişmemiş, çiğ. Sert, dürüşt, kuvvetli.
DİRİĞ *i.* Esirgeme, kıyamama. *h.* Yazık.
DİRİLİK *i.* Canlılık, hayat, yaşayış. Sertlik, dürüştlük.
DİRİLMEK *f.* Canlanmak.
DİRİLTMEK *f.* Can vermek. Sertleştirmek, katılaştırmak, sülpüklüğünü gidermek. *c.* Şenlendirmek.
DİRİM *i.* Hayat : Ölüm, dirim.

DİRLİK *i.* Hayat, yaşayış, ömür. Yaşamak için lâzım olan şey, maişet. Birlikte yaşayış geçinme.

DİRLİKLİ *s.* Geçimli.

DİRLİKSİZ *s.* Dirliği olmıyan, imtizaçsız.

DİRLİKSİZLİK *i.* Dirliksiz olmaklık.

DİRSEK *s.* Bilek ile kol kemiklerinin birleştiği yerdeki büküm. Köşe, zaviye. Makina çevirmeğe mahsus ortasından bükülü kol.

DİSİPLİN *i.* Nizam ve intizam, zapturapt.

DİSK *i.* Sporta ağır ve daire biçiminde kaydırak, kurs.

DİSKIRMINANT *i.* (Mat.) Kasime.

DİSPANSER *i.* Umuma mahsus muayene ve tedavi yeri.

DİŞ *i.* İnsan ve hayvanların ağızlarında bulunan ve yemeği ezmeğe yarıyan kemik taneler, Tarak, testere ve çark gibi çentikli şeylerin çentikleri. Bazı şeylerin ince ve uzun dilimleri, taneleri.

DİŞBADEMİ *i.* Kabuğu gevrek ve dişle kırılabilir bir badem.

DİŞBUDAK *i.* Bir cins orman ağacı.

DİŞÇİ *i.* Diş çeken ve tedavi eden, diş hekimi.

DİŞÇİLİK *i.* Dişçinin san'ati.

DİŞHEKİMİ *i.* Dişçi.

DİŞİ *i. s.* Canlı mahlûklarda erkek olmıyan ve doğuran kısım. Biribirine girer bir çiftten ibaret olan aletlerde diğerini içine alan eş.

DİŞİLİ *s.* Dişisi olan.

DİŞİEK *s.* Dişleri iri ve daima görünen.

DİŞLEMEK *f.* Diş geçirmek, ısırmak.

DİŞİLİK *i.* Dişi oluş.

DİŞLENMEK *f.* Isırılmak.

DİŞLİ *f.* Dişi olan. c. Zararı olan. Sözü geçen.

DİŞOTUGİLLER (Bot.) Şıtırciye.

DİŞÖZÜ (Bio.) Lübbü sin.

DİŞSEL (Bio.) Dişe ait, sinni.

DİŞSİZ *s.* Dişi olmıyan, kimseye zararı olmıyan.

DİŞTABİBİ *i. Bak* : Dişçi.

DİŞTACI (Bio.) Tacüssin

DİTMEK *f.* Lif lif, iplik iplik ayırmak. Pamuğu atmak, yünü taramak. Kuş gagasile parça parça koparmak.

DİVAL *i.* Altı mukavva ile besli sırma işleme.

DİVAN *i.* Büyük meclis. Bir şairin şiirlerinin mecmuası.

DİVANÇE *i.* Küçük divan.

DİVANE *i.* Deli, aptal.

DİVANELİK *i.* Delilik. Aptallık.

DİVANHANE *i.* Odalar arasındaki geniş sofa.

DİVANÎ *s.* Divana mensup. Arap harflerile bir nevi yazı.

DİVİK (Zoo.) Ağaç kemiren karınca.

DİVİT *i.* Kalem koymağa mahsus maden bir boru ve hokkadan ibaret yazı takımı.

DİYABAZ (Jeo.) Bir çeşit madenî taş.

DİYAFRAM (Fiz. Kim. Hicap.

DİYAGRAM (Bot. Fiz.) Jeometri şeklile izah, münhani.

DİYAKOZ *i.* Metropolit muavini.

DİYANET *i.* Dindarlık.

DİYAPAZON *i.* Musiki aletlerini ayar etmeğe yarıyan iki kollu çelik alet.

DİYAR *i.* Memleket.

DİYE *e.* Gûya, sözde. Zannile, maksadile: *Bunu ne diye yaptın.*

DİYELEK *i.* Lehçe.

DİYEM *i.* İfade.

DİYET *i.* Kanpahası.

DİYEV *i.* Beyanat.

DİYEZ *i.* Önünde bulunduğu noktayı yarım ses yükselten bir işaret.

DİZ *i.* Bacağın alt kısmını oyluğa birleştiren kısım. — *çökmek f.* Dizleri alta alarak oturmak.

DİZANTERİ *i.* Kanlıbasur hastalığı (İğinik).

DİZBAĞI *i.* Çorapbağı. Bacaktaki sinirler. — *çözülmek f.* Yorulup veya korkup takatsiz kalmak.

DİZDAR *i.* Kale muhafızı.

DİZDİRMEK *f.* Sıraya koydurmak. Tertip ettirmek.

DİZDİZE *h.* Dizler bitişik olarak, yanyana.

DİZGE *i.* Çorapbağı.

DİZGİN *i.* Gemi çeken kayışlar.

DİZİ *i.* Sıralama. Sıralanmış.

DİZİCİ *i.* Dizici. Müretip.

DİZİLİ *s.* Sıralanmış. Tertip olunmuş.

DİZİLMEK *f.* Sıralanmak. Tertip olunmak.

DİZİM *i.* Nazım.

DİZLİK *i.* Don.

DİZMEK *f.* Sıralamak. Dizi yapmak. Tertip etmek.

DILI *i.* Bir hendesî şeklin etrafındaki hatlardan herbiri, kenar.

DIMDIZLAK *s.* Çırçıplak.

DIRDIR *i.* Münasebetsiz ve lüzumsuz çok söz : *karşımda dırdır etme.*

DIRILTI, DIRLAMA *i.* Dırlamak işi.

DIRLAMAK *f.* Münasebetsiz sözler söylemek

DIRLANMAK *f.* Abuksabuk söylenmek.

DIŞ *i.* İçin karşılığı, her şeyin açıkta kalan kısmı.

DIŞARI, DIŞARISI *i.* Açık yer.

DIŞARLIK *i.* Merkezden veya bulunduğumuz yerden başka olan yer.

DIŞARLIKLI *s.* Merkezden olmayan, bulunduğumuz kasabadan başka yerli olan.

DIŞBAŞKALAŞIM (Jeo.) Dış metaforfizm.

DIŞBÜKEY (Fiz.) Muhaddep, konveks.

DIŞDERİ (Bio.) Ektoderm, (Bot.) Gışayı haricî.

DIŞIK *i.* (Jeo. Kim.) Cüruf, posa.

DIŞKI (Bio.) Çıkarılan pislik, mevadı gaite.

DIŞLI *s.* Dışarısı olan. *İçli — s.* Teklifsiz.

DIŞMERKEZLİ (Mat.) Hariç anilmerkez.

DIŞMERKEZ (Jeo.) Haricî merkez.

DIŞMERKEZLİK (Mat.) Hariç anilmerkezlik.

DIŞPLAZMA (Bio.) Ektoplazma.

DIŞTAN (Mat.) Haricen.

DIŞTERS AÇI (Mat.) Hariçten mütebadil zaviye.
DIŞYARIÇAP (Mat.) Nısıf kutur.
DIŞYÜZ *i.* Görünüş, zahir, zavahir.
DIŞZAR (Bio.) Haricî gışa, dış glâf.
DIŞYÜREK ZARI (Bio.) Kalbin haricî gışası.
DIZDIZ *s.* Vızıltı.
DIZLAK *s.* Çıplak.
DIZLAMAK *f.* Vızıldamak. Fırlamak.
DIZLATMAK *f.* Vızıldatmak. Fırlatmak.
DIZLAK *s.* Çıplak.
DIZMAN *s.* Zıpır.
DO *i.* Üçüncü beyazın üstünde bulunan musiki notası.
DOÇENT *i.* Profesör muavini.
DOGA (Kim.) Tabiat.
DOĞAL (Kim.) Tabiî.
DOĞAL HAL (Kim.) Hali tabiî.
DOĞAN *i.* Kuş tutmak için alıştırılan yırtıcı kuş.
DOĞANCI *i.* Doğanları besleyip onlara bakan.
DOĞMA *i.* Doğmak işi.
DOĞMAK *f.* Dünyaya gelmek. Meydana çıkmak. Ay ve güneş çıkmak.
DOGRAM *i. Bak* : doğrama.
DOĞRAMA *i.* Parça parça kesme, paralama. Keresteden yapılan iş ve bu işe yarıyan kereste.
DOĞRAMACI *i.* Doğrama işi yapan san'atkâr.
DOĞRAMACILIK *i.* Doğramacı işi ve san'ati.
DOĞRAMAK *f.* Parça parça kesmek. Paralamak.
DOĞRATMAK *f.* Kestirmek, paralatmak.
DOĞRU *s.* İğri olmıyan, düz. (Mat.) Müstakim. Gerçek, muhakkak. Yalan söylemez. Namuslu. *—dan —ya h.* Araya vasıta girmeden, dolaşmıyarak, doğruca: *Bu mektubu doğrudan doğruya kendisine ver.*
DOĞRUCA *h.* Doğrudan doğruya. Vasıtasızca.
DOĞRUCU *s.* Doğruyu söyleyen, hakikatgû.
DOĞRULAMAK *f.* Düzeltmek, tashih etmek.
DOĞRULMAK *f.* Düz

olmak. Kalkmak. Bir yol tutmak. Yünelmek, dönmek, yüzünü çevirmek. Gerçek olmak, düzelmek.

DOĞRULTMAÇ (Fiz.) Doğrultma âleti, redresör.

DOĞRULTMAK *f.* Doğru yapmak, düzeltmek.

DOĞRULTMAN (Mat.) Tevcih eden, Müveccih.

DOĞRULTU (Mat.) İstikamet.

DOĞRULUK *i.* Gerçeklik. Yalan söylememezlik. Namus.

DOĞRULUM (Bot.) Bir nebatın güneş gibi bir tesir altında bir istikamete doğru büyümesi, Tropizm.

DOĞU *i.* Doğulan yer. Anavatan. Güneşin doğduğu yer, şark, gündoğuşu.

DOĞUM *i.* Doğma.

DOĞURGAN *s.* Çok doğuran.

DOĞURMAK *f.* Dünyaya getirmek. Meydana çıkarmak.

DOĞURTMA *i.* Doğurtmak işi.

DOĞURTMAK *f.* Dünyaya getirmek, meydana çıkarmak.

DOĞUSAL (Ast.) Şarkî.

DOĞUŞ *i. Bak* : Doğum.

DOĞUŞLU *h.* Soy, cins.

DOĞUT *i.* Doğulan yer, meskatı reis.

DOK *i.* Gemi yapmağa ve tamirine mahsus havuz.

DOKA, DUKA *i.* Avrupada bir asalet ünvanı. düka.

DOKALIK *i.* Doka sıfatı. Bir dokanın idaresinde olan yer, dükalık.

DOKSAN *i.* Dokuz kere on.

DOKSANAR *i.* Herbirine veya her defasında doksan.

DOKSANINCI *i.* Doksan derecesinde olan.

DOKSANLI *s.* Doksan adette olma.

DOKSANLIK *s.* Doksan yaşında, doksan adedinde olan.

DOKTOR *i.* Hekim. Bir fakülteden doktora almış olan.

DOKTORA *i.* Yüksek mekteplerden mezuniyet imtihanı.

DOKTORLUK *i.* Hekimlik. Doktor unvan ve derecesi.

DOKTRİN *i.* Faraziye, nazariye, meslek.

DOKUMA *i.* Dokumak işi. Dokunmuş şey.

DOKU (Bio.) Nesç, örgü.

DOKUBİLİM (Bio.) İlmi ensaç.

DOKUM (Bio.) Nesiçlenmek, intisaç.

DOKUMAK *f.* İplik, yün, ipek, ot v.s. den tezgâhta kumaş yapmak.

DOKUNAK *i.* İşleme, geçme, tesir. Başa vurma.

DOKUNAKLI *s.* Dokunan.

DOKUNDURMAK *f.* Dokunmağı mucip olmak.

DOKUNMA *i.* Dokunmak işi. (Bio.) Temas.

DOKUNMAK *f.* İlişmek. Bozmak. İncitmek, sataşmak. Tesir etmek. İşlemek. Hüzün vermek.

DOKUNSAL (Bio.) Lemsî.

DOKUNULMAK *f.* İlişmek, sataşılmak.

DOKUNULMAZ *s.* Masun. İlişilmez.

DOKUNULMAZLIK *i.* Masuniyet. İlişilmezlik.

DOKUNUM (Bio.) Lâmise.

DOKUNUR *s.* Dokunaklı.

DOKURCUN *i.* Demet yığını. Gelin çeyizi kafesi.

DOKUŞ *i.* Dokanılma, çarpışma. *Değiş— i.* Tırampa.

DOKUŞMAK *f.* Biribirine dokunmak, vuruşmak, çarpışmak.

DOKUŞTURMAK *f.* Biribirine dokundurmak, vuruşturmak, çarpıştırmak.

DOKUTMAK *f.* İpliği bez haline koydurmak.

DOKUZ *i.* Sekiz ile on arasındaki sayı.

DOKUZAR *i.* Herbirine veya her defada dokuz.

DOKUZLU *s.* Dokuz miktarında olan.

DOKUZUNCU *i.* Dokuz derecesinde olan.

DOLAK *i.* Tozluk yerine baldırlara doladıkları ensiz uzun kumaş.

DOLAM *i.* Sarılan bir şeyin beher sayılması.

DOLAMA *i.* Dolamak işi.

Tırnağın etrafında hâsıl olan bir yangı (iltihap).

DOLAMAK *f.* Etrafında çevirip döndürmek, sarmak.

DOLAMBAÇ *s.* Döne döne bükülmüş, pek dolaşık. (Bio.) Tiyh.

DOLAMIK *i.* Bir çeşit avcı tuzağı.

DOLAN *i.* Dolandırma. *Yalan — i.* Büsbütün yalan.

DOLANDIRICI *s.* Aldatmak suretile soygunculuk eden.

DOLANDIRICILIK *i.* Dolandırıcı hali.

DOLANDIRMAK *f.* Çevirmek, etrafını almak. Aldatıp soymak.

DOLANMAK *f.* Etrafında dönmek, yayılmak. Bükülmek, ilişmek.

DOLANI *i.* Dolambaç.

DOLANTAŞI (Jeo.) Dolerit.

DOLAP *i.* Kuyudan su çıkarıp bahçeleri sulamağa mahsus döner makina. Döner çark, çıkrık. Eşya komak için duvara açılan veya taşınabilen kapaklı yer. Bedesten dükkânı. Değirmenlerde kullanılan küçük meşe direği. Hile. İşin düzeninde olması. *Aynalı — i.* Elbise konan gardrop. *Cam — i.* Cam kapaklı dolap. *Tel— i.* Yemek komak için telden yapılan dolap. *Dönme — i.* Eski konaklarda haremle selâmlık arasında duvar içine kömülü döner dolap. *Do'aba sokmak f.* Kandırmak.

DOLAPÇI *i.* Dolap yapan san'atkâr. Hileci.

DOLAPLI *s.* Dolabı olan. *— bahçe i.* İçinde dolaplı kuyu olan bostan.

DOLÂR *i.* Bir çeyrek lira kıymetinde amerikan parası.

DOLAŞ *i.* Biribirine dolanma. Dolaşık. Engel. *Sarmaş — i.* Kucaklama.

DOLAŞIK *s.* Doğru gitmiyen, dolaşan, sapa. Karışık.

DOLAŞIKLIK *i.* Dolaşık olma.

DOLAŞIM (Bio.) Deveran.

DOLAŞMA *i.* Dolaşmak işi.

DOLAŞMAK *f.* Dönmek, çepeçevre gezmek. Yayılmak. Biribirine geçmek, karışmak. Boşuna gezmek. Çevrilip öbür tarafa geçmek.

DOLAŞTIRMAK *f.* Dolaşmasını mucip olmak.

DOLAY *i.* Havali, yöre.

DOLAYI *i.* Çevre, etraf. Daire. Münasebet, o sebepten: *param olmadığından dolayı borcumu veremiyorum.*

DOLAYISİLE *h.* Doğrudan doğruya olmıyarak, münasebet düşürerek, sebebile.

DOLAYKUTUPSAL (Ast.) Kutup etrafında olan.

DOLDURMAK *f.* Boş şeyi dolu etmek. Eksik olanı tamamlamak.

DOLDURTMAK *f.* Doldurmasını mucip olmak.

DOLDURULMAK *f.* Dolu haline konmak.

DOLGUN *s.* olmuş, İçi dolu. Kabarık, şişkin, Tam, çokça. İçinde saklama. Cöz yaşlarını zaptetme.

DOLGUNLUK *i.* Dolgun olma.

DOLİKOSEFAL *i.* Uzun kafalı.

DOLMA *i.* Dolmak işi. İçi pirinç, fıstık, üzüm veya kıyma ile doldurularak pişirilen yemek. *s.* Doldurulmuş. Moloz v.s. ile doldurularak düzeltilmiş. *c.* Şişirilmiş, uydurulmuş haber. — *kalem i.* Mürekkebi içinde olan kalem. — *yutmak i.* Yalana inanmak.

DOLMACI *i.* Dolma yapan. *s.* Yalancı.

DOLMAK *f.* Bir kap v.s. ye girip onu doldurmak. Şişmek. Kabarmak. Tamam olmak. İçi veya gözleri dolgun olmak.

DOLMEN (Jeo.) İki dik taş üstüne uzatılmış taş yığını.

DOLOMİ (Jeo.) Bir çeşit taş.

DOLU *s.* Boş olmıyan, içine toplanıp birikmiş. Çok. *i.* Bir kap v.s. yi dolduran miktar. İçki kadehi.

DOLU *i.* Soğuktan donarak ufak taneler halinde yere düşen yağmur.

— *yağmak* *f.* Gökten dolu düşmek.

DOLUDİZGİN *s.* Atın tam hızile koşması.

DOLUK *i.* Tulum.

DOLUNAY (Ast.) Ayın on beşi. Bedir.

DOLUŞ *i.* Dolmak işi.

DOMALAN *i.* Yermantarı. Yumru, çıban. (Bot.) Keme.

DOMALİÇ, DONAMİÇ *s.* Hörgüçlenmiş, çıkıntılı.

DOMALMAK *f.* Tümselmek. Çökmek, eğilmek.

DOMALTMAK *f.* Tümseltmek.

DOMATES *i.* Yemeğe çeşni vermek için kullanılan kırmızı ve yuvarlak sebze. — *ezmesi* *i.* Domatesin suyundan yapılan salça.

DOMBAY, TOMBAY *i.* Dişi manda.

DOMBAZ *i.* Dişi manda.

DOMİNO Yirmi sekiz taşla oynanan ve taşların üzerinde sayılar bulunan bir oyun. Bir nevi karnaval ve balo elbisesi.

DOMİNYON *i.* İngiltere sömürgesi, müstemleke.

DOMUZ *i.* Hıristiyanların etini yedikleri ve evde besledikleri çok yağlı hayvan, hınzır, canavar. — *sucuğu* *i.* Jambon.

DOMUZ AYRIĞI (Bot.) Bir çeşit ot.

DOMUZGİLLER (Zoo.) Hınzıriye.

DOMUZŞERİDİ (Zoo.) Düdu vahid.

DOMUZLUK *i.* Domuz tabiati, inat.

DON *i.* Belden aşağıya giyilen ve bacakları örten çamaşır, dizlik, şalvar, tuman.

DON. TON *i.* Hayvanın rengi.

DON *i.* Soğuktan katı bir hale gelmiş su ve sulu şeyler. Buz.

DONANMA *i.* Umumî şenlik. Bir devletin harp gemileri.

DONANMAK *f.* Süslenmek, bezenmek. Gemi levazımı ile teçhiz olunmak.

DONATAN *i.* Süsliyen. Teçhiz eden. *Gemi* — *i.* Gemi mücehhizi, vapur sahibi, armatör.

DONATI *i.* Teçhizat.

DONATILMAK *f.* Süslendirilmek. Teçhiz olunmak.

DONATMA *i.* Donatmak işi.

DONATMAK *f.* Süslendirmek, bezetmek. Gemiyi teçhiz etmek.

DONATTIRMAK *f.* Donatmağı mucip olmak.

DONDURMA *i.* Buz haline getirme. Karın veya buzun içinde döndürerek buz haline getirilmiş süt veya meyvalı su.

DONDURMACI *i.* Dondurma yapıp satan.

DONDURMAK *f.* Su v.s. sulu şeyleri soğutup buz haline getirmek. c. Çok üşütmek.

DONMA *i.* Donmak işi.

DONMAK *f.* Buz haline gelmek, soğuktan katılaşmak. Çok üşümek. Soğuktan ölmek.

DONRA *s.* Baştaki saçların altında hâsıl olan kepek.

DONUK *s.* Çıplak, sefil.

DONSUK *i. s.* Camid.

DONSUZ *s.* Donmuş, buz bağlamış, çok üşümüş. Üstü donmuş gibi, dumanlı, puslu, berrak olmıyan, buzlu. c. Fersiz, ruhsuz, soğuk.

DONUKLANMAK *f.* Donuk olmak.

DONUKLAŞMAK *f.* Rengi donuk hale gelmek.

DONUKLUK *i.* Donuk olma.

DONUŞ *i.* Donma.

DOPDOLU *s.* Tamamile dolu.

DORU *s.* Siyah ile kızıl arası bir donda olan.

DORUK *i.* Tepe. (Coğr.) Zirve. Sâf, berrak.

DORUK ÇİZGİSİ (Coğ.) Hattı balâ.

DORUKLAMAK *f.* Tepeleme yapmka.

DOSA *i.* Girip çıkmak için vapurla iskele arasına konulan tahta.

DOST *i.* Samimî arkadaş, gayrimeşru münasebette bulunan kadın ve erkek. Metres. — *tutmak* *f.* Kadın erkeği veya erkek kadını kendine dost yapmak.

DOSTANE *s.* Dostça, dost gibi.

DOSTLUK *i.* Dost hali. — *muahedesi* *i.* Devletler arasında münasebeti daha sıklaştırmak için yapılan hususî muahede.

DOSYA *i.* Bir şahsa veya bir muameleye ait evrakın mecmuu. — *memuru i.* Dosyaları saklıyan memur.

DOYGUN *s.* Meşbu.

DOYMA *i.* Doymak işi. (Fiz.) İşba.

DOYMAK *f.* Karnı tok olmak. Açlığı gidermek. Kanmak.

DOYMAZ *i.* Tamahkâr.

DOYMAZLIK *i.* Doymaz olma.

DOYMUŞ (Fiz. Kim.) Meşbu.

DOYURULMAK *f.* Başkası tarafından yedirilip açlığı giderilmek.

DOYULMAK *f.* Karın tok olmak, açlığı giderilmek, kanmak.

DOYUM *i.* Doyma.

DOYUMLUK *i.* Bir kere doyacak miktar.

Doyurmak f. Birinin karnını tok yapmak. Beslemek.

DOĞMEK : *Bak* : Dövmek.

DÖKME *i.* Dökmek işi. Kalıba dökülmüş maden ve bu suretle yapılan eşya.

DÖKMECİ *i.* Dökme yapan san'atkâr.

DÖKMECİLİK *i.* Dökmeci san'ati.

DÖĞME *s.* Kızgın demirle yapılan damga. İğne ile vücude yapılan süs.

DÖĞÜŞ *i.* Vuruşarak yapılan kavga.

DÖĞÜŞMEK *f.* Biribiriyle kavga etmek, vuruşmak.

DÖĞÜŞTÜRMEK *f.* Döğüşmelerini mucip olmak.

DÖKMEK *f.* Suyu veya sulu yahut küçük taneli şeyleri bulunduğu yerden boşaltmak. Düşürmek. Saçmak, serpmek, ekmek. Akıtmak. Vücutte sivilce gibi şeyler çıkarmak. Asker yığmak. Erimiş madeni kalıba doldurmak. Tüyünü ve havını atmak.

DÖKTÜRMEK *f.* Su veya sulu bir şeyi veyahut küçük şeyleri bir kaptan diğer bir kaba veya yere boşaltmak. Erimiş madeni kalıba doldurmak. Saçtırmak,

serptirmek, yere dağıtmak.

DÖKÜLMEK *f.* Su veya sulu yahut taneli şeyler bulunduğu yerden dışarı akmak. Düşmek, yığılmak. Çıkarılmak, üstüne düşmek. Erimiş maden doldurulmak. Çok eskimek.

DÖKÜM *i.* Eritme, eritip kalıba dökme.

DÖKÜMHANE, DÖKÜMANE *i.* Dökme işlerine mahsus fabrika.

DÖKÜMCÜ *i.* Dökmeci.

DÖKÜNTÜ *i.* Dökülmüş. Perakende. Arta kalış.

DÖL *i.* Rahmin içindeki yavru, cenin. Soy, nesil, ırk.

DÖLEK *i.* Kavun ve karpuz keleği. Tekerleğin merkezindeki ağırşak. Yumruk.

DÖLLEME, DÖLLENME (Bio.) İlkah.

DÖLLEMEK (Bio.) İlkah etmek.

DÖLLENME (Bot.) İlkah.

DÖLLENMEK (Bot.) İlkah edilmek.

DÖLLENMİŞ (Bot.) İlkah edilmiş.

DÖLÜT (Bio.) Cenin.

DÖLYATAĞI *i.* Rahim.

DÖNDÜRMEK *f.* Çevirmek. Geriye bırakmak için dışını veya altını üstüne yahut önünü arkasına çevirmek. *Baş — f.* Yüksekten bakmaktan veya çok dönmekten gözü kararmak.

DÖNEÇ (Fiz.) Rotor.

DÖNEK *i.* Sözünde durmıyan. İmtihanda kazanamayıp sınıfta kalan.

DÖNEL (Fiz.) Deveranî.

DÖNGEL *i.* Muşmula.

DÖNME *s.* Dininden dönmüş, mühtedi. *i.* Dönmek işi. Avdet. Sabatayist zümreye verilen ad. (Fiz. Ast. Mat.) Deveranî.

DÖNMEK *f.* Çevrilmek. Etrafını dolaşmak. Arkaya ve geri gitmek, avdet etmek. Değişmek. Dinini değiştirmek. Caymak, sözünde durmamak. Yüz çevirmek. Benzemek. Yüksekten ve fazla dönmekten başta sersemlik hâsıl olmak.

DÖNÜLMEK *f.* Kendi-kendine dönmek. Geri gelinmek. Sözden cayılmak.

DÖNÜM *i.* Boyu ve eni kırk adım olan arazi ölçüsü. *Yeni — i.* Boyu ve eni yüz metre olan arazi ölçüsü.

DÖNÜM *i.* Dönme, devir. Avdet. Kere, nöbet. *— noktası i.* Bir halden büsbütün başka bir hale geçilen yer veya zaman.

DÖNÜŞ *i.* Geri gelme. avdet.

DÖNÜŞTÜRMEK *f.* Gezinip aramak. (Mat.) Tahvil etmek.

DÖNÜŞÜM, DÖNÜŞTÜRÜM (Mat.) Tahavvül.

DÖNÜŞÜMCÜLÜK (Bio.) Değişme. Transformasyon.

DÖNÜŞÜN *z.* Dönerken, avdette.

DÖRDAYAK *s.* Elleri de ayak gibi kullanarak yürüme.

DÖRDEL *s.* İki kişi tarafından bir piyanoda çalma. *—le sarılmak f.* Bir işe fazla ehemmiyet vermek.

DÖRDER *i.* Herbirine veya her defasında dört.

DÖRDÜN (Ast.) Terbi.

DÖRDÜNCÜ *i.* Dört derecede olan.

DÖRDÜZ *s.* Dördü bir arada.

DÖRT *i.* Üç ile beş arasındaki sayı.

DÖRTGEN (Mat.) Dört kenarlı.

DÖRTBAŞ *i.* Her taraf, her yan. *—ı mamur s.* Mükemmel.

DÖRTGÖZLE *i.* Sabırsızlıkla.

DÖRTKAŞ *s.* Bıyığı yeni terlemeğe başlıyan delikanlı.

DÖRTKENAR (Mat.) Münharif.

DÖRTKÖŞE *s.* Murabba (dördül) şeklinde.

DÖRTKÖŞELİ *s.* Dört köşesi olan, murabba (dördül).

DÖRTLÜ *s. Bak* : Dört rakamlı, dört adedinde.

DÖRTLÜK *s.* Dört miktar ve kıymetinde.

DÖRTLEŞMEK *f.* Dört tane olmak.

DÖRTNAL *s.* Hayvanı doludizgin koşturmak.

DÖRTYÜZLÜ (Mat.) Zuerbaatülvücuh.

DÖŞ *i.* Kaburga altı, boş böğür, göğüs.

DÖŞEK *i.* Yatak.

DÖŞEKLİ *s.* Oturaklı.

DÖŞELİ *s.* Döşenmiş. — *dayalı s.* İyi döşenmek.

DÖŞEME *i.* Odanın zeminini örten tahta. Odatakımı, mobilya.

DÖŞEMECİ *i.* Döşeme yapan, mobilyacı.

DÖŞEMEK *f.* Yaymak, açmak, yere sermek. Kaplamak. Mobilya ile süslemek.

DÖŞEMELİ *s. Bak* : Döşeli.

DÖŞENMEK *f.* Yayılmak, serilmek, uzanmak. Hasta olup yatağa yatmak. Sözü uzatmak, etrafile anlatmak. Girmek, koyulmak.

DÖŞETMEK *f.* Döşemeği mucip olmak.

DÖŞETTİRMEK *f.* Döşetmeği mucip olmak.

DÖVDÜ *i.* Tokmak, çekiç.

DÖVDÜRMEK *f.* Dövmeğe sevketmek.

DÖVEN, DÜĞEN *i.* Harmanda ekini dövdükleri alet.

DÖVİZ *i.* Kâğıt para, yabancı memleket parası.

DÖVME *i.* Dövmek işi.

DÖVMEK *f.* Vurmak. Vurarak kırmak, ezmek, toz haline getirmek. Bir madeni kızdırıp vurarak işlemek. Topa veya kurşuna tutmak.

DÖVÜÇ *i.* Tokaç, çamaşır tokmağı.

DÖVÜLMEK *f.* Vurulmak. Kırılmak, ezilmek, toz haline getirilmek. Topa tutulmak.

DÖVÜNMEK *f.* Kendikendine vurmak, vurunmak. Esef etmek.

DÖVÜŞ, DÖĞÜŞ *i.* Vuruşma, mudarebe.

DÖVÜŞMEK, DÖĞÜŞMEK *f.* Kavga etmek, vuruşmak.

DÖVÜSKEN *i.* Çok ve iyi dövüşen.

DRAGON *i.* Bir sınıf süvari askeri.

DRAM *i.* Haile, korkunç ve feci tiyatro piyesi. *c.* Müthiş bir vak'a, facia, musibet.

DRAMATİK *s.* Tiyatroya ait. *i.* Tiyatronun facia kısmı.

DRAMATÜRG *i.* Facia yazan.

DRETNOT *i.* Çok kuvvetli teslih edilmiş pek büyük harp gemisi.

DRENAJ, DİRENAJ *i.* Ziraatta akaçlama, Tefcir.

DRESUVAR, DİRESUVAR *i.* Büfenin küçüğü, sofra takımı için dolaplı masa.

DREZİNA, DİREZİNA *i.* Demiryollarında tecrübe ve iş arabası, İki tekerlekli bir çeşit bisiklet.

DUA *i.* Tanrıya yalvarma.

DUACI *i.* Birinin duasında bulunan.

DUBA *i.* Altı düz, yedekte çekilir büyük bir nevi mavuna. Her tarafı kapalı, içi boş ve suyun üstünde durur bir nevi şamandıra. Köprünün şamandıradan ibaret sabit ayağı. *c.* Şişman.

DUBAR *i.* Kefala benzer sivri burunlu ve karnı büyük bir balık.

DUBARA *i.* Tavla oyununda iki zarın birden iki benekli gelmesi. *c.* Hile, oyun.

DUBARACI *s.* Hilekâr.

DUÇAR *s.* Ulaşmış, çatmış. Düşkün, müptelâ.

DUÇE *i.* İtalyan başvekili Mussoliniye Faşist partisi tarafından verilen unvan.

DUD *i.* 1, Duman, 2, Böcek, kurt.

DUDAK *i.* Ağzın üst ve alt kenarı. *c.* Kenar, bir şeyin ağzının kenarı.

DUDAKÇUKURU *i.* Üst dudağın, burnun altına gelen oluğu.

DUDAKDUDAĞA *h.* Ağız ağıza (öpüşmek).

DUDU *i.* Hanım, kadın. Yaşlı Ermeni kadını.

DUDU, DUDUKUŞU *i.* Yeşil renkli, söz söylemeğe alışan bir kuş, papağanın küçük bir çeşidi.

DUDUVAHİT *i.* Şerit denilen uzun karın solucanı, tenya. Domuz şeridi.

DUHUL *i.* Girme.

DUHULİYE *i.* Bir umu-

mî eğlence yerine girmek için verilen ücret. Girmelik. — *resmi i.* Oktruva.

DUKA, DÜKA *i. Bak* : Doka.

DUL *s.* Kocası ölen veya karısından ayrılan Karısı ölen veya karısından ayrılan erkek

DULLUK *i.* Dul oluş.

DUMAN *i.* Yanan bir şeyden çıkan siyah tütün. Havadaki sis, pus Buğu. *Toz —a katm.* *f.* Karmakarışık etmek. Son süratle koşmak.

DUMANLAMAK *f.* Duman vermek, dumana tutmak. Bulandırmak.

DUMANLANMAK *f.* Dumanda durmak, dumandan kararmak. Bulanmak.

DUMANLI *s.* Dumar. sis, pusu veya buğusu olan. (Kim.) Duhanî.

DUMANLIK *s.* Duma kaplamış, duman için de olan.

DUMDUM *i.* Tehlikeli yara açmak için kullanılan kurşun.

DUN *s.* Alçak. Aşağı. Aşağıda olan.

DÛR *s.* Uzak.

DURA *i.* Sebat.

DURAÇ *i.* Kaide.

DURAK *i.* Durulacak yer.

DURAKLAMAK *f.* Lâkırdı söylerken tutukluk göstermek. Şaşırmak.

DURAKLI (Fiz.) Kararlı.

DURBİN *s.* Uzağı gören. Uzgören.

DURDURMAK *f.* Durmağa sevketmek.

DÛRENDİŞ *s.* Uzağı düşünen. Uzgörür.

DÛRENDİŞLİK *i.* Durendiş oluş.

DURGU *i.* Vakfe, sekte.

DURGUN *s.* Duran kımıldamıyan, sakin. Ağır, gevşek.

DURGUNLUK *i.* Durgun oluş.

DURMA *i.* Durmak işi.

DURMAK *f.* Oynamamak, kımıldamamak. Yürürken olduğu yerde kalmak. Bulunmak. Beklemek, şaşıp kalmak. Devam etmemek. Geçmemek, ilerleme-

mek. İşlememek. Dinmek, kesilmek. Düşmek, konmak. Bir yerde oturmak. *Boş* — *f.* İşsiz kalmak. *Rahat* — *f.* Uslu durmak. Serbest durmak. *Selâm* — *f.* Selâm vaziyetinde durmak.

DURU *s.* Berrak, sâf, açık.

DURUK *s. Bak* : Doruk.

DURUKLAMAK *f. Bak*: Doruklamak.

DURUKSAMAK, DURUKSIMAK *f.* Durup tereddüt etmek.

DURUKSUN *s.* Müteredddit.

DURULAMAK *f.* Çamaşırı soğuk sudan geçirmek.

DURULANMAK *f.* Çamaşır soğuk sudan geçirilmek. Durulmak.

DURULMAK *f.* Tortusu dibe çökerek berrak olmak. Sakinleşmek.

DURULMAK *f.* Durulmayı mucip olmak.

DURUM *i.* Hal, vaziyet.

DURUMSAMAK *f.* Durur gibi olmak, tereddüt.

DURUŞ *i.* Durma.

DURUŞMA *i.* Duruşmak işi. Mürafaa, mahkeme huzurunda yüzleşme.

DURUŞMAK *f.* Karşı karşıya gelip bir işe başlamak. Mahkemede iki taraf karşılaşmak.

DURUŞTAY *i.* Hak yeri, mahkeme, yargı yeri.

DÛŞ *i.* Omuz.

DUŞ *i.* Yukarıdan serpinti suretinde soğuk su dökünme ve buna mahsus süzgeçli alet.

DUT *i.* Yaprakları ipekböceklerini beslemekte kullanılan ve meyvası yenilen bir ağaç ve meyvası.

DÛT, DÛD *i.* Ruman. Kurt. böcek.

DUTGİLLER (Bot.) Tutiye.

DUTLUK *i.* Dut fidanlığı, ağaçlığı.

DUVAK *i.* Gelinin ve yeni doğan çocuğun yüzünü örttükleri telli, süslü tül örtü.

DUVAKLAMAK *f.* Duvak örtünmek.

DUVAKLI *s.* Yüzü duvakla örtülmüş.

DUVAR *i.* Ev, oda, avlu, bahçe v.s. nin etrafını çevirmek veya bölmek için yapılan set.

DUYAR (Bio.) Duygun, Hassas.

DUYARGA (Bio.) Lâmise.

DUYARLIK (Bio.) Hassasiyet.

DUYGU *i.* İşitme, duyma. His, hissetme. (Bio.) İhtisas.

DUYGULU *s.* Hissi ziyade. Malûmatlı, haberdar.

DUYGUSUZ *s.* Duygusu olmıyan.

DUYGUSUZLUK *i.* Duygusu olmayış.

DUYMA *i.* Duymak işi. (Bio.) His, tahassüs.

DUYMAK *f.* İşitmek. Hissetmek.

DUYMAZ *s.* İşitmez, anlamaz. *Vurdum — s.* Gamsız, hissiz. Anlayışsız.

DUYMAZLIK *i.* Hissizlik.

DUYSAL (Bio.) Hissî.

DUYULMAK *f.* İşitilmek. Yayılmak. Meydana çıkmak. Hissedilmek.

DUYULUR (Bio.) Mahsus.

DUYUM (Bio.) Hasse.

DUYURMAK *i.* İşittirmek. Hissettirmek.

DUYURTMAK *f.* Başkası vasıtasile duyurmak.

DUYUS *i.* İntiba.

DÜALİZM *i.* Felsefede ikilik mezhebi, senaiye.

DÜBBÜASGAR *i.* Gökyüzünün şimal tarafında bir yıldız kümesi. Küçük ayı.

DÜBBÜEKBER *i.* Gökyüzünün şimal tarafında, evvelkinden daha büyük başka bir yıldız kümesi. Koca ayı.

DÜBÜR *i.* Kıç, büzük.

DÜÇAR *i. Bak* : Duçar.

DÜDÜK *i.* Üflendiği veya islim verildiği zaman ince bir ses çıkaran alet. Uzun ve ici boş şey, zıvana. *c.* Akılsız.

DÜDÜKÇÜ *i.* Düdük çalan, yapan ve satan adam.

DÜELLO *i.* Tahkiri tamir için iki kişi arasındaki vuruşma.

DÜETTO *i.* İki ses veya iki alet için musiki parçası.

DÜĞME *i.* İliklemek için maden, ağaç, kemik veya kumaştan yapılan yuvarlak kopça, ilik. Top, baş, ufak yuvarlak.

DÜĞMELEMEK *f.* İliklemek, düğmeyi, ilik deliklerine geçirmek.

DÜĞMELENMEK *f.* İliklenmek, düğmeler ilik deliklerine geçirilmek. Düğme gibi top top olmak.

DÜĞMELİ *s.* Düğmesi olan, düğmelenmiş.

DÜĞÜ *i.* Dibekte döğülmüş pirinç veya bulgur.

DÜĞÜCEK *i.* Küçük dolu tanesi.

DÜĞÜM *i.* İki ip v.s. nin biribirine bağlanmasından hâsıl olan bağ. (Bot.) Ukde. Boğmak. *Kör* — Çözülmesi güç düğüm, karışık iş.

DÜĞÜMLEMEK *f.* Düğüm yaparak bağlamak.

DÜĞÜMLENMEK *f.* Düğüm yapılarak bağlanmak.

DÜĞÜMLETMEK *f.* Düğümlemeyi mucip olmak.

DÜĞÜMLÜ *s.* Düğümü olan, düğümle bağlanmış.

DÜĞÜN *i.* Bir adamın evlendiği, bir çocuğun doğduğu veya sünnet edildiği gün yapılan şenlik, cemiyet.

DÜĞÜNÇİÇEĞİGİLLER Bot.) Şakikiye.

DÜK *i. Bak* : Doka.

DÜKKÂN *i.* Küçük esnafların alışveriş ettikleri veya çalıştıkları yer.

DÜKKÂNCI *i.* Dükkân sahibi.

DÜLGER *i.* Bir binanın ahşap işlerini yapan san'atkâr.

DÜLGERLİK *i.* Dülgerin işi.

DÜMBELEK *i.* Ağzı gergin deri ile kapalı, kâse biçiminde bir çalgı.

DÜMDAR *i.* Bir ordunun arkasından gidip orduyu koruyan asker kıt'ası. Artçı (akıncı); piştar, (öncü) karşılığı.

DÜMDÜZ *z.* Büsbütün düz. Dosdoğru.

DÜMEN *i.* Geminin arkasında. İstikametini düzelten ve istenilen

tarafa çeviren alet.

DÜMENCİ *i.* Dümen idare eden ve kullanan adam.

DÜN *i.* İçinde bulunulan günden evvelki gün.

DÜNEL *s.* Düne mensup.

DÜNKÜ *s.* Bir gün evvel, vaki olan.

DÜNÜR *i.* Gelinle damat babalarının akrabalık adı, yakın hısımlık, sıkıfıkı.

DÜNÜRLÜK *i.* Sıhriyet.

DÜNYA *i.* İçinde yaşadığımız âlem, kâinat. Yeryuvarlağı.

DÜNYALIK *s.* Mal, servet.

DÜNYAPEREST *s.* Dünyaya tapan. Yaşamaya çok düşkün.

DÜNYEVÎ *s.* Dünyaya mensup ve müteallik.

DÜPEDÜZ *s.* Büsbütün düz, dümdüz. Apaçık.

DÜRBÜN *i.* Uzaktaki şeyleri yakın göstermeğe mahsus alet.

DERMEK *f.* Katlamak, sarmak, devşirmek.

DÜRÜLMEK *f.* Katlanmak, sarılmak, devşirilmek.

DÜRÜM *i.* Katlama, devşirme. Katlama yeri. Yufka ekmeği.

DÜRÜST *s.* Sıhhati yerinde, sağ, salim. Doğru, hatasız. *Doğru — s.* Dosdoğru.

DÜRÜSTÎ *s.* Doğruluk.

DÜRÜŞT *s.* Sert, katı, kaba. Dokunaklı, ters.

DÜRTMEK *f.* Parmak veya sivri bir değnek ile itmek, ileriye sürmek. Teşvik etmek.

DÜRTÜ *i.* Doğuştan gelen meyil, yaradılışta olan his. Sevkitabiî. Girize.

DÜRTÜŞ *i.* Dürtmek işi.

DÜRTÜŞLEMEK *f.* Teşvik, ikaz etmek.

DÜRTÜŞMEK *f.* Birbirini dürtmek.

DÜRTÜŞTÜRMEK *f.* Arka arkaya, sık sık dürtmek. Zorla bir iş yaptırmak.

DÜRZİ *i.* Suriyede yaşıyan bir Arap kavmi.

DÜRZÜ *s.* Hain, alçak. Deyyus.

DÜSTUR *i.* Devlet kanunlarının mecmuası. Esas kaide.

DÜSTURÜLÂMEL *i.* Her

işte nümune olunacak kaide.

DÜŞ *i.* Rüya.

DÜŞERGE *i.* 1. Fariza, vecibe, 2. Kader, nasip.

DÜŞES *i.* Dükün karısı.

DÜŞEŞ *i.* Tavla oyununda iki zarın altı benekli tarafları üste gelmesi, dominada üstü iki kere altı benekli taş. *c.* Rasgelme, iyi tesadüf.

DÜŞEY (Mat.) Şakulî.

DÜŞGELMEK *f.* İsabet etmek.

DÜŞKE *i.* Ârıza.

DÜŞKEL *s.* Arızalı.

DÜŞKÜ *i.* İkbalden düşme hali, nekbet.

DÜSKÜN *s.* Düşmüş. Saadetini kaybetmiş. Tutkun.

DÜSKÜNLÜK *i.* Düşkün olanın hali.

DÜŞMAN *s.* Hasım, yağı, yav. Dost olmıyan, kavgalı.

DÜŞMANLIK *i.* Düşman oluş.

DÜŞME (Fiz.) Sukut.

DÜŞMEK *f.* Yukardan aşağıya birdenbire ve istemiyerek inmek. Yürürken yahut dururken yıkılıp yere yatmak. Yağmak. Kıymeti aşağılamak. Şiddeti azalmak. Zayıflamak. Servet ve itibarını kaybetmek. Uğramak, tutulmak. Uymak. Katılmak. Sığınmak.

DÜŞÜK *s.* Düşmüş, yerinden çıkıp eksik olmuş. Aşağıya sarkmış. *i.* Vakitsiz doğmuş çocuk.

DÜŞÜKLÜK *i.* Düşük olma.

DÜŞÜM *i.* 1. İnhitat, 2. Sukut.

DÜŞÜNCE *i.* Düşünme, fikir, endişe.

DÜSÜNCELİ *s.* Düşüncesi olan.

DÜSÜNCESİZ *s.* Düşüncesi olmıyan.

DÜŞÜNDÜRMEK *f.* Düşünmeği mucip olmak.

DÜSÜNME *i.* Düşünmek işi.

DÜŞÜNMEK *f.* Düşünceye dalmak. Zihin yormak.

DÜSÜNÜLMEK *f.* Tefekkür edilmek, hatırlanmak.

DÜŞÜNÜR *i.* Mütefekkir.

DÜŞÜNÜŞ *i.* Düşünme işi ve şekli.

DÜŞÜRME *i.* Düşürmek işi.

DÜŞÜRMEK *f.* Aşağıya bırakmak, indirmek. Düşmesini mucip olmak. Rasgetirmek.

DÜŞÜRTMEK *f.* Aşağıya bıraktırmak.

DÜŞÜŞ *i.* Düşme.

DÜTTÜRÜ *s.* Durmadan daima öten. Çok söyler.

DÜVE *i.* Dişi buzağı.

DÜVEL *i.* Devletler.

DÜVELÎ *s.* Devletlere mensup olan.

DÜYUN *i.* Deyinler, borçlar.

DÜZ *s.* İnişi, yokuşu, çukuru, tepesi olmıyan. Doğru, sade, süssüz.

DÜZAYAK *s.* Yokuşu ve merdiveni olmıyan, bir katta bulunan.

DÜZCE *s.* Düz ve açık olarak.

DÜZE (Kim.) Miktarı muayyen.

DÜZELMEK *f.* Düz olmak. Yoluna girmek.

DÜZELTMEK *f.* Düz etmek, yoluna koymak. Tertip etmek.

DÜZELTMEN *i.* Düzeltici, mürettip, musahhih.

DÜZEM (Kim.) Tayini miktar.

DÜZEN *i.* Nizam, tertip. Uygu, akort. Uydurma söz, uyduruş. Alet, takım, aza. — *vermek f.* Süslemek, düzeltmek.

DÜZENGEÇ (Fiz.) Nâzım.

DÜZENLEMEK *f.* Tesviye etmek, düzene koymak.

DÜZENLİ *s.* Düzeni olan.

DÜZENSİZ *s.* Düzeni olmıyan.

DÜZENSİZLİK *i.* Düzensiz hal.

DÜZENTEKER (Fiz.) Volan.

DÜZETİLMEK *f.* Düz edilmek. Tashih edilmek.

DÜZETMEK *f. Bak*: Düzeltmek.

DÜZGÜN *s.* Düzetilmiş. Yoluna konmuş. (Mat.) Muntazam. *i.* Kadınların yüzlerine sürdükleri aklık ve allık.

DÜZİNE *i.* On iki parçadan ibaret takım, deste.

DÜZLEM (Mat.) Müstevi satıh.

DÜZLEM AÇI (Mat.) Müstevi zaviye.

DÜZLEMKÜRE (Coğ.) Kürei musattaha.

DÜZLEMEK *f.* Düz yapmak.

DÜZLENMEK *f.* Düz edilmek.

DÜZLÜK *i.* Düz yer. Doğruluk. Sadelik. Düz oluş.

DÜZME *s.* Yalandan icat, uydurulmuş, sahte.

DÜZMECE *s.* Uydurma.

DÜZMEK *f.* Yapmak, işlemek, kılmak. Tertip etmek. Uydurmak, yalan kurmak.

DÜZTABAN *s.* Ayak tabanı düz olan, çıkıntısız olmıyan. *c.* Uğursuz.

DÜZÜ *i.* Tarz, tevi.

E

E *i.* Türk alfabesinin altıncı harfi.

E *h.* Cansıkıntısını ve darılmayı anlatır : *E ! artık çok oluyorsun.*

EALİ *s.* Alâlar, büyükler.

EAZIM *s.* Büyükler.

EB *i.* Baba.

EBAANCET *h.* Babadan oğula.

EBABİL *i.* Dağkırlangıcı.

EB'AT *i.* Bir cismin uzunluk, genişlik ve çukurluktan ibaret bu ütleri.

EBE *i.* Çocuk doğurtan kadın veya hekim, kabile.

EBEDÎ *s.* Sonu olmıyan, sonsuz.

EBEDİYEN *h.* Ebedî olarak. Aslâ, hiçbir vakit.

EBEDİYET *i.* Ebedilik.

EBEGÜMECİ *i.* Hazmı kolay bir nevi sebze.

EBEGÜMECİGİLLER (Bot.) Hubbaziye.

EBEMKUŞAĞI *i.* Eleğimsağma.

EBET *i. Bak* : Ebediyet.
EBEVEYN *i.* Ana, baba.
EBİR *i.* Bulut.
EBLEH *s.* Ahmak.
EBNA *i.* Oğullar.
EBNİYE *i.* Binalar.
EBRU *s.* Hare gibi dalgalı veya damarlı, kaş.
EBRULAMAK *f.* Harelemek.
EBRULU *s.* Hareli, dalgalı.
ECDAT *i.* Cetler.
ECE *i.* Koca ve ihtiyar adam. Ermiş kadın.
ECEL *i.* Sebep. Mukadder, ölüm zamanı. — *kaza i.* Tabiî olmıyan ölüm.
ECİL *i.* Sebep.
ECİNNİ *i.* Cin.
ECİR *i.* Bir iş mukabilinde verilen ücret. Sevap. Ücretle işliyen.
ECLÂF *i.* Baldırıçıplak takımı.
ECNAS *s.* Cinsler.
ECNEBİ *s.* Yabancı. *i.* Başka bir memleket ahalisinden, başka bir devlet tebaasından olan, tebaalı.
ECRAM *i.* Cirimler, yıldızlar.
ECVEF *s.* İçi boş, kof, cahil.
ECZA *i.* İlâç yapılmakta kullanılan şeyler. Patlayıcı madde. Ciltlenmemiş kitap. Perakende. Bir şeyin parçaları, kısımları, cüzleri. — *deposu i.* Hazır ilâç ve eczaların, sıhhiye aletlerinin satıldığı mağaza.
ECZACI *i.* İlâç yapan ve satan adam.
ECZANE *i.* Eczacı dükkânı.
EÇHEL *s.* Çok cahil.
EÇSAM *i.* Cisimler.
EÇSAT *i.* Cesetler.
EDA *i.* Tavır, biçim, kurum. Şive. naz. Ödeme, verme. Yapma.
EDALI *s.* Oynak.
EDANİ *i.* Deniler.
EDAT *i.* Başlıbaşına manası olmıyan harf veya kelime.
EDEBÎ *s.* Edebiyata mensup.
EDEBİYAT *i.* Güzel san'atlerin bir şubesi olan his ve fikrin yazı ile ifadesi san'ati. — *fakültesi i.* Üniversitenin edebiyat, tarih, coğ-

rafya, felsefe ve ilâhiyat dersleri gösterilen şubesi.

EDEME *i.* Alt deri.

EDEP *i.* Terbiye. Naziklik. Utanma. — *yeri i.* Vücudün gizli bulunması icap eden yeri.

EDEPLİ *s.* Terbiyeli.

EDEPSİZ *s.* Terbiyesiz.

EDEPSİZCE *i.* Edepsizlikle.

EDEPSİZLİK *i.* Edepsiz oluş.

EDER *i.* Paha, fiyat.

EDEVAT *i.* Aletler, düzenler, avadanlık. Edatlar.

EDİB *i. Bak* : Edip.

EDİBANE *s.* Edibe yakışır.

EDİLMEK *f.* Olunmak, kılınmak, yapılmak.

EDİNÇ *i.* Kazanç, kisp.

EDİNİK *s.* Kazanılmış, mükteseb.

EDİNİM *i.* Edinme, iktisap.

EDİNİMSİME *i.* Edinme dürtüsü, sevkitabiî.

EDİNMEK *f.* Kendikendine etmek. Maletmek, kazanmak.

EDİNSEL *s.* Kisbî.

EDİP *s.* Edepli, terbiyeli. Edebiyatla uğraşan.

EDNA *s.* Daha ve pek aşağı. Pek bayağı. Pek az. *i.* Ayaktakımı.

EDVAR *i.* Devirler.

EDVİYE *i.* Devalar.

EDYAN *i.* Dinler.

EFAL, EF'AL *i.* Fiiller.

EFE *i.* Zeybek ağası.

EFEKTİF *i.* Nakit akçe.

EFENDİ *i.* Tahsil görmüş olanlara verilen unvan. Mal sahibi, patron.

EFGAN, AFGAN *i.* Ortaasya, İran ve Türkistan ile Hindistan arasında müslüman bir devlet.

EFGAN *i.* Figanlar.

EFGANİSTAN *i. Bak* : Afgan.

EFGANLI *i.* Afganistan ahalisinden olan.

EFKÂR *i.* Düşünme. Niyet, maksat. — *umumiye i.* Umum, halkın fikir ve reyi.

EFLÂK *i.* Felekler, gökler.

EFLÂTUN *i.* Açık menekşe rengi.

EFRAT *i.* Erat, Askerler.

EFRENCÎ *s.* Frenklere ait.

EFRENCİYE *i.* Frengi illetine ait.

EFRENÇ *i.* Frenk.

EFSANE *i.* Masal.

EFSUN *i. Bak* : Afsun.

EFSUS *h.* Yazık.

EGE *i.* Veli, hâkim.

EGZAMA *i.* Mayasıl.

EGZERSİZ *i.* Temrin.

EĞE *i.* Törpü. (Bio.) Dılı.

EĞELEMEK *f.* Eğe ile törpülemek.

EĞELETMEK *f.* Eğe ile törpületmek.

EĞELARASI (Bio.) Azmı dıl'î.

EĞEMEN *i.* Hâkim, hüküm süren.

EĞEMENLİK *i.* Hâkimiyet.

EĞER *h.* Şart edatıdır. *Eğer erken davranırsam sana uğrarım.*

EĞERÇİ, GERÇİ *h.* Hernekadar, olsa da, vakıâ, ise de : *gerçi hava açık fakat rüzgâr var.*

EĞİÇ *i.* Dal eğmeğe yarar ağaç kanca.

EĞİK (Mat.) Mail.

EĞİLİŞ, EĞİLME *i.* Eğilmek işi.

EĞİLME (Fiz.) Meyil.

EĞİLMEK *f.* Bükülmek, iki kat olmak.

EĞİM (Mat.) Meyil.

EĞİN *i.* Arka kemiğinin eğilir yeri.

EĞİNÇ *i.* Ur, tümsek.

EĞİNDİRİK *i.* Devrik büyük yaka.

EĞİNTİ *i.* Eğeden çıkan ince talaş.

EĞİRMEK *f.* İy ile iplik bükmek.

EĞİTİM *i.* Terbiye, çocuk yetiştirme.

EĞİTMEK *f.* Terbiye etmek.

EĞİTMEN *i.* Terbiyeci, öğretmen yardımcısı.

EĞİTMENLİK *i.* Köyde öğretmenlik.

EĞLEMEK *f.* Durdurmak, alıkomak.

EĞLENCE *i.* Sıkılmadan vakit geçirecek şey. Faidesiz şey. Oyuncak. Pek kolay iş.

EĞLENCELİK *i.* Oyuncak. *s.* Maskara.

EĞLENDİRMEK *f.* Alıkomak. Avutmak. Hoş vakit geçirtmek.

EĞLENMEK *f.* Durmak, Beklemek. Cansıkıntısını defedip iyi vakit geçirmek. Alay etmek.

EĞLENTİ *i.* Eğlenmek için yapılan toplantı.

EĞLEŞMEK *f.* Oturmak, dinlenmek.

EĞME *i.* Eğmek işi.

EĞMEÇ *i.* Kavis.

EĞMEK, İĞMEK *f.*. Katlamak, bükmek, iki kat yapmak. *Boyun — f.* İtaat etmek.

EĞMEL *s.* Mukavves.

EĞREK *i.* Tarlanın suyunu akıtmak için açılan hendek.

EĞRİ *s. Bak*: İğri (Mat.) Münhani.

EĞRİ BÜĞRÜ *s. Bak* : İğribüğrü.

EĞRİLİK *Bak* : İğrilik.

EH *h.* Ey, artık, yeter, kâfi : *eh çok şükür bu dertten kurtuldum.*

EHAD *s.* Bir.

EHEM *s.* Çok önemli.

EHEMMİYET *i.* Önem. Mühim olmak, ağırlık, değerlilik. — *vermek f.* Dikkat etmek, mühimsemek.

EHEMMİYETLİ *s.* Önemli.

EHİL *s.* Sahip. Muktedir, erbap. *i.* Karı ve kocadan herbiri.

EHLÎ *s.* Alışık. Evcil.

EHLİYET *i.* İktidar. Yeterlik.

EHLİYETLİ *s.* Ehliyeti, yeterliği olan.

EHLİYETNAME *i.* Yeterlik kâğıdı, belgesi.

EHRAM *i.* Kaidesi mudalla ve tepesi bir noktadan ibaret hendesî şekil. Piramit. Eski Mısırlılardan kalma bu şekilde abideler.

EHVEN *s.* Daha hafif, daha zararsız. Daha ucuz.

EJDER *i.* Dört ayaklı, kanatlı ve ağızdan ateş püsküren mevhum büyük yılan. Büyük ve korkunç yılan.

EJDERHA *i. Bak* : Ejder.

EK *i.* Noksanı tamamlamak için ilâve olunan parça, yama. Kusur, ayıp.

EKÂBİR *i.* Büyük adamlar.

EKAL *s.* Daha az.

EKALLİYET *i.* Azlık. Azınlık.

EKALLİYETLER *i.* Bir hükûmetin tabiiyeti altında yaşıyan yabancı din ve milliyete mensup halk. Azınlıklar.

EKANİM *i.* Uknumlar, asıllar.

EKBER *s.* En büyük.

EKELGE *i.* Ekilen yer, mezraa.

EKİD *s.* Sağlam.

EKİDEN *h.* Sağlam olarak. Kat'iyyen.

EKİL *i.* Yemek.

EKİLİ *s.* Ekilmiş.

EKİLMEK *f.* Tohum serpilmek.

EKİN *i.* Ekilmiş hububatın sürmüşü. Mezruat.

EKİNCİ *i.* Ekip biçmekle uğraşan adam, çiftçi.

EKİNOS (Ast.) Gün, tün eşitliği.

EKİP *i.* Takım.

EKLEM (Bio.) Mafsal.

EKLEMBACAKLILAR (Zoo.) Bacakları mafsallı hayvanlar.

EKLEMEK *f.* Parça ilâve etmek.

EKLENMEK *f.* Parça ilâve olunmak.

EKLETMEK *f.* Parça ilâve ettirmek.

EKLEMLENMEK (Bio.) Mafsallanmak.

EKLER (Bio.) Levahik, mülhakat.

EKLETMEK *f.* Yemek.

EKLETMEK *f.* Ek yaptırmak.

EKİL *i.* Yemek işi.

EKMEK *f.* Tohum serpmek. *c.* Saçmak, dağıtmak.

EKMEK *i.* Hububat unundan yapılan hamurun fırında pişirilmesile elde edilen insanların başlıca gıdası. Yiyecek. İş, memuriyet, vazife.

EKMEL *s.* Çok mükemmel.

EKONOMİ *i.* İktisat, tasarruf.

EKRAN (Fiz.) Hail.

EKSANTRİK *s.* Benzerlerinden başka, garip.

EKSELÂNS *i.* Yabancı nâzırlara ve elçilere verilen unvan.

EKSEN (Bio.) Mihver.

EKSENEL (Coğ.) Mihverî.

EKSER *s.* En çok.

EKSER *i.* Demir çivi, mıh.

EKSERİ, EKSERİYA *h.* En ziyade, ekseriyet üzre.

EKSERİYET *i.* En bü-

yük kısım, çokluk. Bir cemaat ve bir heyetin yarıdan fazlası. Çoğunluk.

EKSİ (Mat.) Nakıs

EKSİK *s.* Bütün olmıyan, tamam değil. Kusurlu. — *bırakmak f.* Tamamlamamak. — *etmemek f.* Var etmek. — *olma ! h.* Var ol !

EKSİKLİK *i.* Eksik olma.

EKSİKSİZ *s.* Bütün, tamam olmıyan.

EKSİLEN (Mat.) Matruhün minh.

EKSİLME (Mat.) Tenakus.

EKSİLMEK *f.* Azalmak, eksik olmak.

EKSİLTMEK *f.* Eksik ve noksan etmek.

EKSİN *s.* Âciz, kabiliyetsiz.

EKSPER *i.* Bir işte, bir san'atte bilgi sahibi, muhammin.

EKSPRES *s.* Çok süratli, doğru ve çabuk giden tiren, vapur.

EKSTRA *s.* İyinin iyisi.

EKŞİ *s. i.* Dil ve ağzı buruşturan limon ve sirke gibi şeylerin lezzeti. — *surat s.* Soğuk ve gülmez çehre.

EKŞİCE, EKŞİMSİ *s.* Az ekşiye çalar.

EKŞILI *s.* Ekşisi olan.

EKŞIMEK *f.* Ekşisi olmak. Mayalanmak. Bayatlayıp bozulmak. Tatsızlanmak.

EKŞİMSİ *s.* Ekşiye çalar.

EKŞIMTRAK *s.* Az ekşi.

EKŞIT *i.* Hâmız, asit.

EKŞİTLENMEK *f.* Tahammuz etmek.

EKŞITMEK *f.* Ekşi etmek, Bayatlatmak. Utandırmak.

EKŞİYONCA-GİLLER (Bot.) Hummaziye.

EKTİ *s.* Kekre, acımtrak. *c.* Pinti.

EKTİLİK *i.* Kekrelik. *c.* Pintilik.

EKÛL *s.* Obur.

EKVATOR (Ast.) Hattı istiva.

EKVATORAL (Ast.) Hattı istiva âleti, Hattı istivaya mensup.

EL *i.* İnsanın tutmak, işlemek, asılmak, vurmak gibi işlerde kullandığı iki uzvundan herbiri. Dört ayaklı

hayvanların iki ön ayağı. Sap, kulp, kol. Avuç, tutam. El ile yapılan işin bir kereliği. c. Karışma. İktidar, istek, ihtiyar. İş. — *çırpmak* f. Alkışlamak. —*den çıkarmak* f. Sarfetmek. —*den gelmek* f. Yapılmak. —*e geçirmek* f. Yakalamak. —*e vermek* f. Yakalanmak.

EL *i.* Halk. Kavm, kabîle. Memleket. *s.* Yabancı, başkaları.

ELÂ *s.* Açık gök rengi.

ELAÇMAK *f.* Dilenmek.

ELÂLEM *i.* Herkes, ağyar.

ELALTINDAN *i.* Gizlice.

EL'AMAN *h.* İllallah, bıktım : *el'aman senden.*

EL'AN *z.* Hâlâ, henüz : *yağmur el'an yağıyor.*

ELÂSTİKÎ *s.* Uzanıp kısalır, esnek.

ELÂSTİKİYET *i.* Esneklik.

ELATMAK *f.* Karışmak.

ELBET, ELBETTE *h.* Mutlak.

ELBİRLİĞİ *i.* İttifak.

ELBİSE *i.* Esvap. Giyim.

ELÇABUKLUĞU *i.* Hokkabazlık.

ELÇEKİM *i.* Feragat. Vazgeçme.

ELÇEKMEK *f.* Vazgeçmek.

ELÇİ *i.* Sefir, vekil.

ELÇİLİK *i.* Elçi vazifesi ve dairesi, sefaret.

ELDEETMEK *f.* Kazanmak, ele geçirmek.

ELDEK *i.* İhtiyat.

ELDİVEN *i.* Ellik. Eli temiz tutmak ve soğuktan korumak için takılan kılıf.

ELEBAŞI *i.* Bir oyunda veya kötü bir işte baş olan.

ELEĞİMSAĞMA *i.* Alkım, Kavsikuzah, yeşilkuşak, ebemkuşağı.

ELEK *i.* Un gibi toz halinde olan şeylerin incesini ayırmak için kullanılan çok ince delikli örme tel kalbur.

ELEKTRİK *i.* Cisimlerde bulunan kıvılcım çıkarmak ve hafif şeyleri çekmek, sinirleri titretmek hassası ve bu hassadan istifade edilerek eldeedilen ve

makinaları işleten, ziya neşreden kuvvet.

ELEKTRİKÎ *s.* Elektrik kuvvetine mensup.

ELEKTRİKLENMEK *f.* Elektrik hassası edinmek.

ELEKTRİKSEL *s.* Elektrikî.

ELEKTROLİT (Fiz.) Elektrikle tahlile maruz cisim.

ELEKTROLİZ (Kim.) Elektrikle tahlil.

ELEKTROMAGNETİZMA (Fiz.) Elektrikiyeti miknatisiye.

ELEKTROMİKNATIS (Fiz.) Miknatisi elektrikî.

ELEKTROMOTÖR (Fiz.) Muharrikei elektrikiye.

ELEKTRON *i.* Elektrikli zerreler.

ELEKTRONEGATİF (Kim) Menfi elektrik.

ELEKTROPOZİTİF (Kim.) Müsbet elektrik.

ELEKTROSCOP (Fiz.) Elektrik nüma.

ELEKTROSTATİK (Fiz.) Elektrikiyeti sakine.

ELEM *i.* Ağrı, acı. Gam.

ELEMAN *i.* (Fiz. Kim. Bio.) Unsur.

ELEMANSEL (Kim.) Unsurî.

ELEME *s.* Elemek işi. Elenmiş, seçilmiş.

ELEMEK *f.* Elekten geçirmek. Seçmek. Aramak.

ELEMEĞİ *i.* Ücret.

ELEMLİ *s.* Kederli.

ELENMEK *f.* Elekten geçirmek. *s.* Seçilmek. Aranmak.

ELETMEK *f.* Elekten geçirtmek.

ELGİN *s.* Gurbette kalmış.

ELHAK *e.* Doğrusu.

ELHAMDÜLİLLÂH *h.* Şükür Allaha : *Elhamdülillâh bugünleri gördüm.*

ELHAN *i.* Nağmeler.

ELHASIL *h.* Hasılı : *Elhasıl bu iş kolay bitmez.*

ELİBAYRAKLI *s.* Edepsiz.

ELİFBE, ELİFBA *i.* Alfabe.

ELİM *s.* Ağrıtan. Acıklı.

ELİNEAĞIR *s.* Ağır iş gören.

ELİPS (Mat.) Katı nakış.

ELİPSOİDAL (Mat.) Mücessem katı nakış.

ELİPSOİD (Mat.) Mücessem katı nakış.

ELİPTİK (Mat.) Katı nakış.

ELİŞİ *i.* El ile yapılan iş. Kâğıt mukavva v.s. den yapılan resim ve oyuncaklar.

ELKAP *i.* Rütbe ve mevki sahiplerine verilen unvan.

ELLEME *i.* Ellemek işi. *s.* El ile seçilmiş, seçme.

ELLEMEK *f.* El dokundurmak. Kovmak.

ELLENMK *f.* El ile dokunulmak. Kovulmak.

ELLEŞMEK f. El şakası yapmak.

ELLİ *i.* Beş defa on. *s.* Elleri olan. Sapı ve kulpu olan.

ELLİLİK *i.* Elli yaşında, elli adedinde.

ELLİNCİ *i.* Kırk dokuzuncudan sonra gelen.

ELLİŞER *i.* Her defasında elli.

ELMA *i.* Yaz sonunda yetişir yuvarlak ve kırmızımtırak ince kabuklu bir meyva.

ELMACIK *i.* Yüzdeki çıkıntılı kemik.

ELMAS *i.* Çok kıymetli bir taş. Pek parlak ve dilber. Temiz ahlâklı.

ELMASİYE *i.* Balık tutkalı ile dondurulmuş bir tatlı.

ELMASTRAŞ *i.* Üzerine çiçekler kazılmış billûr.

ELTİ *i.* İki kardeş karıları.

ELVEDA *i.* Allaha ısmarladık.

ELVERİŞ *i.* Elverme.

ELVERİŞLİ *s.* İşe yarar.

ELVERİŞSİZ *s.* Müsait olmıyan.

ELVERME *i.* Elvermek işi.

ELVERMEK *f.* Yetmek, uymak, işe yaramak.

ELVİYE *i.* Livalar.

ELYAF *i.* Lifler, teller, karyalar.

ELYEVM *z.* Bugün.

ELZEM *s.* Pek lâzım.

EM *i.* Ecza, ilâç.

EM'A *i.* Barsaklar.

EMAN *i.* Emniyet.

EMANET *i.* Birine emniyet edip verilen şey. Birçok daire ve müesseseye nezaret eden büyük makam, eminlik.

EMANETÇİ *i.* Eşya kumisyoncusu.
EMANETEN *h.* Emanet olarak.
EMARE *i.* Alâmet, nişan. İpucu.
EMARET *i.* Eminlik.
EMBUBE *i.* İnce boru.
EMBİYA *i.* Nebiler, peygamberler.
EMBRİYOLOJİ (Bio.) Mebhasi rüşeym.
EMBRİYON (Bio. Bot.) Rüşeym.
EMCİK *i.* Meme.
EMEÇ (Bot.) Miselium.
EMDİRMEK *f.* Emzirmek.
EMEK *i.* Çalışma, yorgunluk. Çalışma hakkı.
EMEKTAR *i.* Emeği geçmiş.
EMEKDAŞ *i.* İş arkadaşı.
EMEKLEMEK *f.* (Küçük çocuk) sürünerek yürümeğe çabalamak.
EMEKLİ *i.* Mütekait.
EMEL *i.* Umut, umma.
EMİK *i.* Emmekten çürümüş yer.
EMİLMEK *f.* Ağzı ile çekilip süzülmek.
EMİN *s.* Korkusuz, emniyette olan. Doğru, namuslu, emniyetli.
Birçok dairelere ve müesseselere bakan umumî müdür.
EMİNLİK *i.* Emin oluş. Eminin vazife ve makamı, emanet.
EMİR *i.* Buyurma, buyuruk. Emirname.
EMİR *i.* Prens.
EMİRNAME *i.* Büyük bir makamdan yazılan emir, buyurultu.
EMLÂK *i.* Mülkler.
EMLEME *i.* İlâçlama.
EMLEMEK *f.* İlâç vermek.
EMMARE *s.* Emredici. *Nefsi — i.* İnsanın emredip sürükliyen nefsi, hırsı.
EMMEÇ (Fiz.) Hortum.
EMMEK *f.* Ağzile, nefesle sömürmek.
EMNİYET *i.* Eminlik, korkusuzluk. Güvenme.
EMNİYETLİ *s.* Emin.
EMRAZ *i.* Marazlar.
EMRED *i.* Tüysüz delikanlı.
EMRETMEK *f.* Buyurmak, emir vermek.
EMRİVAKİ *i.* Olut.
EMSAL *i.* Benzerler. Meseller, atasözleri, savlar.

EMTEA, EMTİA *i.* Metalar. Eşya, tüccar malı.
EMVAL *i.* Mallar.
EMVAT *i.* Mevtalar, ölüler.
EMZİK *i.* Meme tepesi. Meme yerine çocuklara süt verdikleri şişe, bu şişenin ağzına geçirilen lâstik. Küçük lüle.
EMZİKLİ *s.* Memede çocuğu bulunan kadın.
EMZİRMEK *f.* Çocuğa meme veya emzik vermek, emdirmek.
EN *i.* Genişlik, arz.
EN *c.* Çokluk ve ziyadeliği bildirir: *en büyük, en temiz, en güzel.*
EN *i.* Yüzün rengi, bet. — *ben i.* Bet beniz.
ENANİYET *i.* Benlik. Benlik iddiası, kendini beğenme.
ENAYİ *s.* Kendini beğenmiş, aptal.
ENCAM *i.* Son, akibet.
ENCEK, ENİK *i.* Köpek ve kedi yavrusu.
ENCİK *s.* İncinmiş, vurulmuş, burkulmuş yer.
ENCÜMEN *i.* Meclis, heyet, komisyon.
ENDAHT *i.* Atma, atış.
ENDAM *i.* Boybos. Biçim. — *aynası i.* Büyük duvar aynası.
ENDAMLI *s.* Endamı uygun. Boyu biçimli.
ENDAZE *i.* Ölçü, mikyas. 60 santimetre boyunda bir nevi arşın.
ENDER *s.* Pek nadir. Azak.
ENDERUN *i.* Vaktile sarayın harem dairesi.
ENDİŞE *i.* Kaygı, Düşünce. Gam, keder, gaile, merak.
ENDÜKSİYON *i.* Kıyas, istintaç.
ENE *i.* Ben.
ENEİYET *i.* Benlik.
ENEK *s.* Enenmiş, iğdiş edilmiş.
ENEMEK *f.* Erkek hayvanı burmak, iğdiş etmek.
ENENMEK *f.* Burulmak, iğdiş edilmek.
ENERJİ (Fiz.) Kudret.
ENERJİK *s.* İradeli.
ENFES *s.* Çok nefis.
ENFİYE *i.* Buruna çekilen çürütülmüş tütün tozu. — *çekmek f.* Enfiye kullanmak. *c.* Uyumak.

ENFLÜANZA *i.* Nezle, ingi.

ENFÜS *i.* Nefisler.

ENFÜSÎ *s* .Nefiste hâdis olanlar; düşünene ferdî zihne ait olan, afakî olmıyan. Sübjektif.

ENGEBE *i.* Ovalık yerin iniş ve çıkışı. (Coğ.) Arıza.

ENGEBELİK (Coğ.) Avarız.

ENGEL *i.* Mâni.

ENGER *i.* Çengelsakızı.

ENGEREK *i.* Pek zehirli bir yılan.

ENGİN *i.* Denizin içerleri. *s.* Açık, geniş.

ENGİNAR *i.* İlkbaharda yetişen toparlak ve kat kat bir sebze.

ENGİNLİK *i.* Açıklık, genişlik, vüs'at.

ENGİNSEL (Bot.) Bahrî.

ENGÛR *i.* Üzüm.

ENİKUNU *s. h.* Gereği gibi, lâyıkile : *Bu işi enikunu düşündüm.*

ENÎN *i.* İnilti.

ENİNE (Fiz.) Arzanî, (Bio.) Müstaraz.

ENİS *i.* Arkadaş.

ENİŞTE *i.* Kızkardeş, teyze veya hala kocası.

ENKAZ *i.* Bina yıkıntıları.

ENLEM (Coğ. Ast.) Arz dairesi.

ENMUZEÇ *i.* Misal, örnek, kip, tip.

ENSAL *i.* Nesiller. Soylar, ürenler.

ENSAP *i.* Nesepler. Geçmiş soylar.

ENSE *i.* Başın arka tarafının saçlar altında olan kısmı.

ENSELEMEK *f.* Yakalamak.

ENSEP *s.* En uygun, en münasip.

ENSİCE *i.* Nesiçler, örgüler.

ENSİZ *s.* Dar.

ENSPEKTÖR *i.* Müfettiş.

ENSTANTANE *i.* Bir anda bir lâhzada. Çabuk fotoğraf.

ENSTİTÜ *i.* İlmî ve edebî bir maksatla hizmet için açılan cemiyet ve bu cemiyetin binası, müesses.

ENTARİ *i.* Vücudü boydan boya örten fistan. *Gecelik —si i.* Geceleri giyilen entari.

ENTBENT *s.* Parça par-

ça. — *olmak f.* Utanmak.

ENTERESAN *s.* İlgi veren. İlgin.

ENTİPÜFTEN *i.* Boş şey, saçmasapan. Çürük.

ENTRİKA *i.* Hile.

ENVA *i.* Neviler. Çeşitler.

ENVANTER *i.* Müfredat defteri, cetveli.

EPÇET *i.* Herbiri bir adedi bildiren arap harflerinden mürekkep sekiz kelime ve bu kelimelerin birincisi.

EPEY *i.* Ziyade, pek fazla.

EPEYCE *i.* Ziyadece, fazlaca.

EPHER *i.* Büyük atardamar, Aort.

EPİTELYUM (Bio.) Nesci beşerei muhatiye.

EPKEM *s.* Dilsiz.

EPRİMEK Genizden söylemek.

EPSEM *i.* Susan, dilsiz.

ER *i.* Erkek. *s.* Mert, yiğit. Nefer, asker.

ER *z.* Erken.

ERACİF *i.* Yalan ve uydurma şeyler.

ERAMİL *i.* Dul kadınlar.

ERAT *i.* Erler, askerler, neferler, efrat.

ERAZİL *i.* Reziller.

ERBAİN *i.* Kırk. Birinci kânunun yirmi ikisinden itibaren kırk gün devam eden karakış.

ERBAP *s.* Ehil, lâyık.

ERBAŞ *i.* Küçük subay.

ERCİK *i.* Nebatların (bitkilerin) erkeklik uzvu, etamin.

ERDEM *i.* Fazilet, meziyet.

ERDEMLİ *s.* Fâzıl.

ERDİŞİ *i.* Hem kadınlığı, hem erkekliği olan, hunsa.

EREK *i.* Maksat.

ERCE *i.* Mertçe

EREN *i.* Yetişen, evliya.

ERGANUN *i.* Mabetlerde çalınan bir çalgı, org.

ERGE *i.* Maksat, meram.

ERGEÇ *i.* Erkek keçi, teke. *h.* Fırıncı küreği. *e.* Erken veya geç olsun manasını anlatır : ergeç ölüm var.

ERGEN *s.* Bekâr.

ERGENLİK *i.* Bekârlık. Yüzde çıkan sivilce.

ERGİ *i.* Mazhariyet.

ERGİME (Kim.) Zeveban.

ERGİN *s.* Olgun. Baliğ. Reşit.

ERGUVAN *i.* Kızıl renkli bir çiçek.

ERGUVANÎ *s.* Erguvan çiçeği renginde güzel ve parlak kızıl.

ERİĞEN *s.* Ağızda erir gibi lâtif olan.

ERİK *i.* Yaz başında yetişen ve çok çeşitleri bulunan meyva.

ERİKE *i.* Taht.

ERİME *i.* Erimek işi. (Kim.) İnhilâl.

ERİMEK *f.* Katı bir cisim sulanmak, sulu olmak. *c.* Üzülüp zayıflamak.

ERİMEZ (Kim.) Gayri münhal.

ERİMİŞ (Fiz.) Mahlûl, (Kim.) Münhal.

ERİNÇ *i.* Nimet.

ERİR (Kim). Münhal.

ERİRLİK (Kim.) Kabiliyeti inhilâl.

ERİNCİK *s.* Üşenen, tembel. Utangaç.

ERİŞKİN *s.* Kâmil.

ERİŞKİNLİK *i.* Kemal.

ERİŞMEK *f.* Yetişmek. El veya boy yetişmek. Olgun olmak.

ERİŞTE *i.* Hamurdan kesilen taze ev şehriyesi

ERİTEN (Fiz.) Muhallil.

ERİTMEK *f.* Erimesini mucip olmak.

ERİTİLMEK *f.* Katı ve donmuş bir cisim sulu bir hale geçirilmek.

ERİYİK (Fiz.) Mahlûl.

ERK *i.* Kudret, şevket.

ERKÂN *i.* Rükünler. Büyük adamlar. Teşrifat.

ERKÂNIHARP *h.* Kurmay. Askerlik fenninde ihtisas sahibi olan zabit. Büyük kumandanların müşaviri.

ERKEK *s.* Canlı mahlûkların dişi olmıyanı. Koca. Güçlü, kuvvetli. Çift şeylerin deliksiz olanı

ERKEKLİK *i.* Erkek oluş.

ERKEKSİ *s.* Erkeğe benzeyen.

ERKEKSİZ *i.* Kocası ve erkeği olmıyan kadın.

ERKEN *z.* Vakit geçmeden. Daha evvel.

ERKENCE *z.* Biraz erken.

ERKENCİ *s.* Erken kalkmak, erken yatmak, eve erken dönmek gibi âdeti olan.

ERKİN *s.* Müstakil.

ERKİNLİK *i.* İstiklâl.

ERKİŞİ *i.* Erkek.

ERLİK *i. Bak*: Erkeklik.

ERMEK *f.* Yetişmek. Olmak. Evliya derecesine yükselmek.

ERMENİ *i.* Kafkasyanın cenup taraflarında oturan bir kavm.

ERSELİK (Bot.) Hünsa.

ERSİZ *e. Bak* : Erkeksiz.

ERTE, ERTESİ *i.* Gün, hafta, ay, sene gibi zamanları takip eden gün, hafta, ay sene

ERTELEMEK *f.* Erteye kalmak, bir gün geri kalmak. Yarına, geriye bırakmak.

ERTİK *i.* Sanat, meslek.

ERVAH *i.* Ruhlar. *Âlemi — i.* Ruhlar dünyası.

ERZAK *i.* Rızıklar. Yiyecek şeyler. Azıklar.

ERZAN *s.* Ucuz, münasip.

ERZEL *s.* Pek rezil.

ES *i.* Zihin.

ESAME *i.* Asker eratının kaydi.

ESAMELİ *s.* İsmi defterde kaydolunmuş.

ESAMİ *i.* İsimler.

ESANS (Kim.) Ruh.

ESAR *i.* Yiyecek şeylerin fiatı.

ESARET *i.* Esirlik. Kölemenlik.

ESAS *i.* Temel, asıl. Hakikat, doğruluk.

ESASEN *h.* Esasından. aslından.

ESASÎ *s.* Asıl ve temele müteallik. *Kanunu — i.* Hükûmetlerin bütün kanunlarının tâbi olduğu en başlı kanun. Anayasa.

ESASİYE *i. Bak* : Esasî. *Teşkilâtı — kanunu i.* Türkiye Cümhuriyetinin kanunu esasîsi. Anayasa.

ESASLANDIRMAK *f.* Temelini atmak. Sağlamlaştırmak.

ESASLANMAK *f.* Temelleşmek. Sağlamlaşmak. Doğrulmak.

ESASLI *s.* Asıl ve esası olan. Sağlam.

ESASSIZ *s.* Esası olmıyan.

ESATİR *i.* Hurafeler. Mit. Çok eski masal ve rivayetler.

ESBAB *i.* Sebepler.

ESBAK *s.* Geçmiş, sabıktan önceki.

ESBAP, ESVAP *i.* Elbise.

ESBAPÇI *i.* Hazır elbise satan. Elbiselere bakan hizmetçi.

ESBAPLIK *s.* Elbiselik.

ESEF *i.* Acıma, keder.

ESEN *s.* Sağ sıhhatte. Sağlam. Sâf. Zeki.

ESENLİK *i.* Afiyet. Selâmet.

ESENLEME *i.* Veda, vedalaşma.

ESER *i.* Alâmet nişan. Emare. Bir adamın yaptığı şey. Telif. Kitap. İş.

ESHAM *i.* Sehimler. Hisse senetleri.

ESİ *i.* Ağabey, büyük kardeş. *z.* Asil (vekil karşıtı).

ESİM *i.* Esme, hubub.

ESİN *i.* İlham, vahiy. *z.* Meltem, nesim.

ESİR *i.* Tutsak, harpte düşmanın eline düşen. Kul, köle. *c.* Düşkün.

ESİR *i.* Havadan daha hafif olup kâinatı dolduran ve ziya, hararet, elektrik v.s. yi nakle vasıta olan bir cisim.

ESİRCİ *i.* Esir tüccarı.

ESİRGEMEK *f.* Korumak, saklamak. Kıyamamak.

ESİRGENMEK *f.* Korunmak, saklanmak.

ESİRGEYİCİ *i.* Esirgeyen.

ESİRÎ *s.* Esîre mensup. Çok hafif.

ESKAL *i.* Sikletler. Ağırlıklar.

ESKİ *s.* Yeni olmıyan, yıpranmış, köhne. Şimdikinden evvel olan, eskiyip yerleşmiş. Hükmü geçmiş, vakti geçmiş. Yaşlı, ihtiyar.

ESKİMEK *f.* Eski olmak.

ESKİTMEK *f.* Eski haline komak.

ESKİZAMANLAR *i.* Tarihin ilk devresi. Kurunu kadime.

ESKRİM *i.* Meç talimi.

ESLÂF *i.* Selefler. Bizden evvelki insanlar. Önceller.

ESLEM *s.* Çok salim.

ESLİHA *i.* Silâhlar.

ESMA *i.* İsimler.

ESMAN *i.* Semenler, paha.

ESMEK *f.* Hava oynamak, yel hareket etmek. Birdenbire hatıra gelmek.

ESMER *s.* Karaya çalar renk.

ESNA *i.* Ara. aralık, sıra. An : *yağmur yağdığı esnada ben evde idim.*

ESNAF *i.* Küçük tüccar ve san'atkâr. Ortahalli.

ESNAN *i.* Sinler. Yaşlar.

ESNEK *s.* Esneyen, iğrilip gene doğrulan, uzanıp kısalan. *i.* Esneme. Hayvanların ağızlarına geçirilen kayış bağ. (Kim. Fiz.) Elâstik).

ESNEKLİK (Fiz.) Elâstikiyet

ESNEMEK *f.* İğrilip doğrulmak, uzayıp kısalmak, elâstikli olmak. Uyku veya cansıkıntısından ihtiyarsız ağız açmak, gevşemek.

ESNETMEK *f.* Esnemesini mucip olmak.

ESPAP, ESVAP *Bak* : Esbap.

ESRAR *i.* Sırlar. Hintkınnabı denilen bir otun yaprağından çıkarılarak tütün gibi içilir veya yenir ise insanı sarhoş eden bir madde. — *çekmek, içmek f.* Esrar kullanmak.

ESRARKEŞ *i.* Esrar içen adam.

ESRE *i.* Kesre.

ESRİK *s.* Sarhoş. Azgın.

ESRİMEK *f.* Sarhoş olmak. Azmak. Kızmak.

ESTAĞFURULLAH *e.* Tanrıdan af dilerim manasına saygı lâkırdısı.

ESTER *i.* Katır.

ESTETİK *i.* Güzellik ve güzel sanat bilgisi.

ESTİMATOR *i.* Gümrükte eşyaya kıymet koyan memur. Muhammin.

ESTİRMEK *f.* Esmesini mucip olmak.

ESVAP *i. Bak* : Esbap.

ESVET *s.* Kara, siyah.

EŞ *s.* Bir çift olan şeylerin beheri, teki. Benzer. Müsavi, akran. Arkadaş. Karı veya koca.

EŞ'AR *s.* Şiirler.

EŞBASI (Astr.) İzober.
EŞBEH *s.* 1. Çok benzeyen, 2. Kabadayı.
EŞBİÇİMLİ (Kim.) Şekli müsavi.
EŞCAR *i.* Ağaçlar.
EŞDEĞER (Mat. Fiz.) Muadil.
EŞDEĞERLİK (Mat. Fiz.) Muadelet.
EŞEK *i.* Uzun kulaklı bir binek ve yük hayvanı, merkep. c. Ahmak.
EŞEKÇİ *i.* Eşekle yük taşıyan kiracı.
EŞEKLİK *i.* Ahmaklık.
EŞELEMEK *f.* Karıştırmak, didiklemek. Araştırmak. Kışkırtmak.
EŞHAS *i.* Şahıslar.
EŞİK *i.* Kapının alttabanı.
EŞİLMEK *f.* Kazılmak.
EŞİNMEK *f.* Hayvan ayağı ile yeri kazması.
EŞİNZAMAN (Fiz.) Hemzaman.
EŞİRRA *i.* Şerirler.
EŞİT (Mat.) Müsavi.
EŞİTLİK (Mat.) Müsavat.
EŞİTSİZLİK (Mat.) Gayri müsavat.
EŞKÂL *i.* Şekiller.
EŞKENAR (Mat.) Mütesaviüladla.
EŞKİN *i.* Yorga yürüyüş. *s.* Çabuk yürüyüşlü at.
EŞKİYA *i.* Şakiler. Yolkesenler.
EŞLENİK (Mat.) Müzdeviç.
EŞLEŞMEK *f.* Eş edinmek.
EŞMANALI *s.* Manaları eş olan. müteradif.
EŞME *i.* Eşmek işi. Kumsal yerde çıkan kaynak.
EŞMEK *f.* Kazmak, tırmıklamak. Koşmak. Eşkin yürümek.
EŞRAF *i.* İlerigelenler, bir yerin ulular. Şerifler.
EŞREF *s.* Pek şerefli.
EŞSICAK (Ast.) İzoterm, Mütesaviyül harare.
EŞSİZ *s.* Mukayese olunamaz, benzersiz.
EŞTEPREM (Jeo.) İzoseist, teprem müsaviliği.
EŞTİRMEK *f.* Eşmeyi mucip olmak.
EŞYA *i.* Mobilya. Mal, yük. Cansız cisimler. — *dersleri i.* Basit suretle fizik ve tabiat ha-

diselerinden bahseden kitap veya ders

EŞZAMANLIK (Fiz.) Hemzaman oluş.

ET *i.* Canlıların bedeninde deri ile kemik arasındaki madde. Meyvaların derisile çekirdeği arasındaki yenen lezzetli madde.

ETABLİ *s.* Yerleşmiş.

ETAJER *i.* Kat kat rafları bulunan açık dolap.

ETAMİN *i.* İnce, seyrek bir kumaş. Bitkilerin (nebatların) erkeklik uzvu. Ercik.

ETBA *i.* Tâbiler, avene, yardakçılar

ETÇİL (Bio.) Et yiyen.

ETEK *i.* Esvabın aşağı kısmı. Dağın alt kısmı. — *öpmek f.* Eteklemek

ETEKLEMEK *f.* Büyük bir adamın eteğine sarılıp öpmek veya öper gibi yapmak.

ETEKLİK *i.* Belden aşağı giyilen kadın elbisesi, fistan.

ETEM *s.* Noksansız, pek tamam.

ETEN *i.* Madde.

ETENE (Bot. Bio.) Meşime, döl yatağı.

ETENSEL *s.* Maddî.

ETER *i.* Alkolün bir hamızla birleştirilmesinden hâsıl olan uçucu su; ruh.

ETFAL *i.* Çocuklar.

ETİBBA *i.* Doktorlar.

ETİNEDOLGUN *i.* Tıknaz.

ETKAFALI *s.* Ahmak.

ETKE *i.* Âmil, faktör.

ETKEN (Kim.) Müessir.

ETKESİMİ *i.* Hıristiyanların büyük pehrize girecekleri günlerdeki şenlik ve yortuları.

ETKİME (Kim.) Tesir.

ETKİMEK (Kim.) Tesir etmek.

ETKİN (Kim.) Faal, müessir.

ETKİNLİK (Kim.) Faaliyet.

ETLİ *s.* Eti çok olan, tıknaz, dolgun.

ETMEK *f.* Yapmak, işlemek

ETMEN (Bot.) Âmil.

ETOBUR (Bio.) Lâhime.

ETRAF *i.* Taraflar, civar.

ETSİZ *s.* Etli olmıyan.

ETSUYU *i.* Et ve kemiği

kaynatarak eldeedilen yağlı su.

ETTİRMEK *f.* Etmeğe sevketmek.

ETÜV *i.* Tebhir makinesi.

ETVAR *i.* Tavırlar. duruşlar.

EV *i.* Aile ocağı, hane, yurt. Oturulacak çatı altı. Höcre. Aile halkı. Büyük mağaza.

EVBAŞ *i.* Ayaktakımı.

EVCA *i.* Ağrılar.

EVCE *i.* Ev halkınca.

EVCİK *i.* Küçük ev. Çocukların oynamak için yaptıkları yalancıktan ev veya ev düzeni.

EVCİL (Bio.) Ehlî.

EVCİMENT, EVCİMEN *s.* Evinin idaresini bilen.

EVÇ *i.* Seyyareler mahreklerinin merkezden en uzak noktaları. Bir şeyin en yüksek yeri. Musikimizde bir makamın adı.

EVECEN *s.* Aceleci.

EVEDİ *i.* Acele.

EVEL, EVVEL *s.* Birinci. ilk, eski, geçmiş. *i.* Başlangıç, baş.

EVELCE, EVVELCE *z.* Önce, daha evvel.

EVELİ *z.* Eskiden.

EVELKİ, EVELSİ *s.* Birinci, ilk, eski. — *gün i.* Dünden evel olan gün.

EVEMEK *f.* Acele etmek.

EVERMEK *f.* Evlendirmek.

EVET *e.* Tasdik edatı : hayhay, öyledir.

EVETLEMEK *f.* Bir şeyi anlamadan evet diye tasdik etmek. Acele etmek.

EVGİN *s.* Müstacel.

EVHAM *i.* Vehimler, kuruntular, karasevda.

EVHAMLI *i.* Korkak. Titiz, meraklı, karasevdalı.

EVİN *i.* Lüb, cevher, öz.

EVİRMEK *m.* Çevirip ötesine berisine bakmak. Uhdesinden gelmek. *c.* Doğruca söylemeyip dolayısile anlatmak.

EVİRTİK (Kim.) Münkalip.

EVİRTİM (Mat.) Akis.

EVİRTİM (Kim.) Taklip.

EV'İYE *i.* Damarlar.

EVKADINI *i.* Evcimen kadın.

EVKAF *i.* Vakıflar.

EVLÂ *s.* Daha iyi, yey.
EVLÂT *i.* Çocuk.
EVLÂTLIK *i.* Başka biri tarafından evlât edilen çocuk.
EVLEK *i.* Bir dönümün dörtte biri. Ark.
EVLEMEK *n.* Eve alıştırmak, evsimek.
EVLENDİRMEK *f.* Evlenmeye sevketmek, evermek.
EVLENME *i.* Evlenmek işi.
EVLENMEK *f.* Karı almak. Kocaya varmak.
EVLEVİYET *i.* Evlâ olma.
EVLİ *s.* Karılı. Kocalı.
EVLİLİK *i.* Bekârlığın tersi.
EVLİYA *i.* Ermiş, mubarek.
EVOLÜSYON *i.* Tekâmül, Evrim.
EVRAK *i.* Varaklar, yazılı kâğıtlar. Bitikler. — *kalemi i.* Bir dairenin evrakı alıp göndererek kaydeden kalemi.
EVRAM *i.* Veremler.
EVRE *i.* Safha.
EVREN *i.* (Ast.) Kâinat. âlem.
EVRENK *i.* Taht.
EVRENSEL *s.* Âlemşümul.
EVRİK *s.* Ters (Mat.) Makûs.
EVRİM (Bio.) Tekâmül.
EVRİMCİLİK (Bio.) Tekâmüliye, Evolüsyonism.
EVRİNMEK *f.* Tekâmül etmek.
EVSAF *i.* Vasıflar.
EVSAHİBİ *i.* Ev kendisinin malı olan.
EVSİMEK *n.* Eve alıştırmak, ehlileştirmek.
EVVEL (*Bak* : Evel).
EVVELÂ *h.* Birinci derecede. En evvel.
EVVELİYAT *i.* İlk kısım.
EVZA *i.* Vazılar. Tavır ve duruşlar, durumlar.
EY *h.* Çağırmağa yarar : *ey dostum bana bak.*
EYALET *i.* Büyük vilâyet.
EYER *i.* Binmek için atın üzerine konulan takım.
EYİ *s. Bak* : İyi.
EYİLENMEK *f. Bak* : İyilenmek.
EYİLEŞMEK *f.* İyileşmek.

EYİLİK *i.* *Bak* : İyilik.
EYLEM *i.* Muamele.
EYLEMEK *f.* Etmek.
EYLÛL *i.* Senenin dokuzuncu ayı.
EYNEHAN *s.* Açgözlü, obur.
EYTAM *i.* Yetimler.
EYVAH *h.* Yazık: *eyvah başıma neler geldi.*
EYVALLAH *h.* Evet, öyle olsun : *ne yapsan eyvallah der.* Teşekkür ederim. Allah razı olsun. Allaha ısmarladık.
EZA *i.* İncitme, eziyet, üzgü.
EZ'AF *i.* 1. Zuflar, katlar, bir şeyi iki misli yapan fazlalıklar. 2. En zayıf.
EZAN *i.* Namaza çağırmak ve namaz vaktini bildirmek için minarede okunan dua.
EZANÎ *s.* Ezan vaktine göre.
EZBER *i.* Kitaba bakmadan okuma.
EZBERCİ *s.* Dersini anlamadan ezberliyen.
EZBERE, EZBERDEN *h.* Ezber olarak.
EZBERLEMEK *f.* Ezber öğrenmek.
EZBERLENMEK *f.* Ezber öğrenilmek.
EZBERLETMEK *f.* Ezber öğretmek.
EZDAT *i.* Zıtlar. Tersler. Karşıtlar.
EZDİRMEK *f.* Ezmeğe sevketmek.
EZEL *i.* Başlangıcı olmıyan, mazi. Üzel.
EZELÎ *s.* Ezele mensup, ötedenberi. Öncesiz.
EZELİYET *i.* Ezelî oluş.
EZGİ *i.* Nağme, terane, beste.
EZGİL *i.* Bir çeşit muşmula.
EZHAN *i.* Zihinler, esler.
EZHAR *i.* Çiçekler.
EZİK *s.* Ezilmiş.
EZİLMEK *f.* Toz haline getirilmek, dövülmek. Basılmak, ayak altında kalmak. Mağlûp olmak.
EZİNÇ *i.* Azap, işkence.
EZİNMEK *f.* Midede baygınlık duymak.
EZİNTİ *i.* Midede duyulan eziklik.
EZİYET *i.* Zahmet. Üzü, üzgü.

EZİYETLİ *s.* Zahmetli.

EZME *i.* Ezmek işi.

EZMEK *f.* Dövüp toz haline getirmek. Basıp veya sıkıp yassılatmak. Bir şeyi su içinde karıştırıp sulandırmak. Mağlûp etmek. Çok zahmet vermek.

EZRAİL, AZRAİL *i.* Canalıcı melek.

EZVAÇ *i.* Zevçler, kocalar, çiftler.

EZVAK *f.* Zevkler.

F

F. *i.* Türk alfabesinin yedinci ve sessizlerin beşinci harfi.

FA *i.* Musikide beşinci çizgi üzerindeki nota.

FAAL *s.* Çok işliyen. Çalışkan, işleğen. İşcen.

FAALİYET *i.* Faal oluş, işleğenlik. İşcenlik.

FABRİKA *i.* Makinelerle iş yapan yer. İmalâthane.

FABRİKACI *i.* Fabrika sahibi.

FABRİKATÖR, FABRİKATOR *i.* Fabrikacı.

FACİA *i.* Acıklı vak'a. Dram.

FACİALI *s.* Acıklı.

FACİANÜVİS *i.* Facia muharriri.

FÂCİR *s.* Sefih, fisk ve fücur yapan.

FÂCİRE *s.* Sefih kadın.

FAÇA *i.* Gemiyi geriye doğru hareket ettirmek.

FAÇETA *i.* Yüz, safha, elmas safhaları.

FAÇUNA *i.* Halatı telle veya katranlı sicimle sarma.

FAGOSİT (Bio.) Yutar hücre.

FAGOSİTOZ (Bio.) Hücre yutarlığı.

FAĞFUR *i.* Eski zamanlarda Çin imparatorlarına verilen isim. Çin porselini.

FAĞFURİ *i.* Çin porseleni.

FAHİŞ *s.* Büsbütün yolsuz. Çok fena. Pek pahalı.

FAHİŞE *i.* Orospu.

FAHİM *i.* Kömür.

FAHİR *i.* Öğünülecek şey.

FAHMÎ *s.* Kömüre ait.

FAHRÎ *s.* İftihara mensup. Ücretsiz olup şeref ve iftihar için verilen memuriyet, isim ve unvan. Bedava.

FAHRİYE *i.* Bir şairin kendini medih yolunda söylediği şiir.

FAHUR *s.* Çok öğünen.

FAHURANE *e.* Öğünerek.

FAİDE, FAYDA *i.* Kâr, kazanç, menfaat.

FAİDELENMEK, FAYDALANMAK *f.* Kâr etmek, kazanmak, menfaat görmek.

FAİDELİ, FAYDALI *s.* Faide ve menfaati olan.

FAİDESİZ, FAYDASIZ *s.* Fayda ve menfaat bulunmıyan.

FAİDESİZLİK, FAYDASIZLIK *i.* Faidesiz olma.

FAİK *s.* Üstün.

FAİKİYET *i.* Faik olma.

FAİL *i.* İşliyen, yapan.

FAİLİYET *i.* Fail olma.

FAİZ *i.* Ödünç verilen para için borçludan alınan kâr, nema.

FAK *i.* Tuzak, kapan.

FAKABASMAK *f.* Pot kırmak. Yakalanmak.

FAKABASTIRMAK *f.* Fakabasmağa mecbur etmek.

FAKAT *e.* Ancak, lâkin.

FAKFON *i.* Nikel ile karışık gümüşe benzer beyaz bir maden.

FAKİR *s.* Yoksul, züğürt. Biçare. Dilenci. Alçakgönüllülük göstermek için ben yerine söylenir; âciz, bendeniz.

FAKİRANE *s.* Fakircesine. Âcizane.

FAKİRHANE *i.* Alçakgönüllülük için kendi evi için söylenir.

FAKİRLİK *i.* Fakir oluş.

FAKIH, FAKİH *s.* Okumuş.

FAKIR *i.* Yoksulluk.

FAKRÜDDEM *i.* Kansızlık.

FAL i. Uğur. İlerde olacak şeyi anlama. —*a bakmak f.* Fal ile geleceği anlamak.

FALAKA *i.* Ayaklara takarak dayak atmak için üzerine bir ip geçirilmiş kalın sopa.

FALAN *i.* İsmi söylenmek istenmeyen biri yerine kullanılır. Falan, filan adam.

FALANCA *i.* Filân ve falanın daha açıkçası : Falanca adam.

FALCI *i.* Fala bakan.

FALCILIK *i.* Fala bakma san'ati.

FALSO *i.* Musikide bir perdeye ait sesin iyi ve tamam çıkmaması. Kusur, hata, gaf.

FALYA *i.* Ağızdan dolan topların ateş edilmesi için ağızlık barutun konulduğu yer ve bu topa konan barut.

FAMİLYA *i.* Aile. Soy. (Bot.) Fasile.

FANATİK *s.* Mutaassıp.

FANATİSM *i.* Fanatiklik, taassup, bağnazlık.

FÂNİ *s.* Devamsız, ebedî olmıyan.

FANİLÂ *i.* Yünden ince ve yumuşak bir kumaş. Ten üzerine giyilen yün ve pamuk örgü.

FANTAZİ, FANTAZİYE *i.* Süs, ziynet. Gösteriş.

FANUS *i.* İçinde mum veya lâmba yakılan büyük cam fener, cam balon, kavanoz.

FARAŞ *i.* Süprüntü küreği.

FARAZA *h.* Farzedelim ki : *Faraza burası bir sokak olsun.*

FARAZÎ *s.* Farz ve zannolunan.

FARAZİYAT *i.* Farazî olan şeyler.

FARAZİYE *i.* Farazî olan.

FARE *i.* Kemirici ve zararlı küçük ve pis hayvan, sıçan.

FARFARA *s.* Ağzı kalabalık. yaygaracı.

FARFARALIK *i.* Ağız kalabalığı.

FARİĞ *s.* İş ve gücü kalmamış. Vazgeçmiş. — *olmak.* Vazgeçmek.

FARİK *s.* Ayıran, farkeden, belirtici.

FARİKA *i. Bak* : Farik. Belirti. *Alâmeti — i.* Firma, bir ticarethanenin alâmeti. Ayıran belirti.

FÂRİS *i.* İran. *s.* Süvari.

FARİSÎ *s.* İrana mensup Farsça. Fürsçe.

FARİZA *i.* Yapılması zarurî iş, vazife. Miras hissesi.

FARIMAK *f.* Bıkmak. Vazgeçmek. Baygın düşmek. Uykuya varmak.

FARINMAK *f.* Bıkılmak.

FARK *i.* Ayrılık, benzemeyiş. Farketmek işi.

FARKETMEK *f.* Ayırmak. tanımak, anlamak. Ayırt etmek.

FARKLI *s.* Farkı olan.

FARKLICA *s.* Biraz farklı.

FARKSIZ *s.* Farklı olmıyan.

FARKSIZLIK *i.* Farksız oluş.

FARMASON *i.* Her memlekette bulunan gizli bir cemiyetin azası. Dinsiz. *Bak* : Farmason.

FARMASONLUK *i.* Bütün insanlara şamil gizli bir cemiyet. *Dinsizlik. Bak* : Franmasonluk.

FARS *i.* ran.

FARSÇA *i.* İran dili.

FART *i.* Hadden ziyade olma, pek çok, aşkın, ifrat.

FARZ *i.* Farzetmek işi. Zarurî, elzem. Tanrı buyruğu.

FARZETMEK *f.* Sahi nazarile bakmak, tahmin etmek. Allah emretmek.

FARZOLMAK *f.* Sahi nazarla bakılmak. Allah tarafından emrolunmak.

FARZOLUNMAK *f.* Sahi nazarile bakılmak.

FAS *i.* Afrikanın şimalinde bir müslüman memleketi ve devleti.

FASAHAT, FESAHAT *i.* Bir dilin doğru, hatasız. kolaylıkla söylenmesi ve yazılması. Uzdillik.

FASİH *s.* Fesahatle söyliyen. böyle söylenen söz. Uzdil.

FASİK Fitne, ahlâksız.

FASİLE *i.* Takım, bölük.

FÂSİT *s.* Bozuk sağlam ve doğru olmıyan. Fesatçı.

FASIL *i.* Bölüm, ayrıç. Ayrılma, ayrılık. Kesme, hal. Bir kitap

ve bahsin kısımlarından herbiri. Senenin dört kısmından herbiri. Bir musiki ahengi, birini çekiştirme.

FÂSIL *s.* Ayıran, bölen.

FASILA *i.* Ayıran veya kesen şey, bölme. Aralık. ara.

FASILALI *s.* Arası kesilen.

FASILASIZ *s.* Arası kesilmiyen.

FAİYES (Jeo.) Sima.

FASLETMEK *f.* Çekiştirmek.

FASON *i.* İşçi ve dikiş ücreti.

FASONE *i.* Düzenleme, işleme.

FASSAL *i.* Dedikoducu.

FASULYA, FASULYE *i.* Taze ve kuru halinde yenilen sebze.

FAŞ *s.* Faşetmek işi. Açığa vurma.

FAŞETMEK *f.* Bir sırrı açığa vurmak.

FAŞIR *m.* Bol bol akmağı anlatır ve tekrarlanır : *sular faşır faşır akıyordu.*

FAŞİST *i.* İtalyan milliyetçileri.

FAŞİZM *i.* İtalyan parti nizamı

FATANET *i.* Zekilik.

FATİH *s.* Fetheden.

FATİHA *i.* Kuranın birinci Elhamdü suresi. c. Başlama.

FATİN *s.* Zeki.

FATIR *s.* Yaratan.

FATURA *i.* Satın alınan bir mal için satan adamın verdiği fiat ve hesap cetveli.

FAVORİ *i.* Çene tıraş edilip yüzün iki tarafına uzatılan sakal.

FAY (Jeo.) Esik.

FAYANS *i.* Bir çeşit sırlı porselen.

FAYDA FAİDE *i.* Kâr, kazanç.

FAYDALANMAK *f.* Kârlanmak.

FAYDALI *s.* Kazançlı.

FAYDASIZ *s.* İşe yaramaz.

FAYRAP *i.* Buharlı makinelerde hareket. Gemi ocaklarının yakılması.

FAZ (Fiz.) Safha.

FAZAHAT *i.* Fenalık. kepazelik.

FAZAİL *i.* Faziletler.

FAZİHA *i.* Rezalet ayıp.

FAZİLET *i. Bak* : Fazıl, Erdem.

FAZİLETKÂR *s.* Faziletler işliyen.

FÂZIL *s.* Fazilet sahibi, âlim. Erdemli.

FAZIL *i.* Değer, hüner. Biliği. Üstünlük. Erdem.

FAZLA *i.* Artık, ziyade, daha çok artan.

FECİ *s.* Acıklı

FECİA *i.* Acıklı hâdise.

FECİR *i.* Tan vakti.

FEDA *i.* Bir adamı kurtarmak için verilen şey, fidye. Bir adamın uğruna verilen veya sarfolunan şey, kurban. — *etmek f.* Kurban etmek. Esirgememek.

FEDAİ *s.* Özveren. Serdengeçti. bir hayırlı iş için canını bile esirgemiyen. fedakâr.

FEDAİLİK *i.* Fedai oluş.

FEDAKÂR *i. Bak* : Fedai.

FEDAKÂRANE *i.* Fedakârlıkla.

FEDAKÂRLIK *i.* Fedakâr oluş.

FEDERASYON *i.* Birleşik hükûmetler. Birkaç kurumdan meydana gelen kurum.

FEHAMET, FAHAMET *i.* Ululuk.

FEHİM *i.* Anlayış.

FEHİM *s.* Anlayışlı.

FEHMETMEK *f.* Anlamak.

FEHVA *i.* Mana.

FEHVASINCA *h.* Manasına göre.

FEK *i.* Ayırma. Çözme.

FEKKETMEK *f.* Ayırmak. çözmek.

FEKÜL (Kim.) Nişasta.

FELÂH *i.* Kurtuluş. — *bulmak f.* Selâmete ermek.

FELÂHAT *i.* Çiftçilik.

FELÂKET *i.* Büyük belâ.

FELÂKETLİ *s.* Felâketleri mucip.

FELÇ *i.* İnme.

FELEK *i.* Gök, sema. Tali, baht.

FELEKÎ *s.* Göğe ve heyet ilmine mensup.

FELEKİYAT *i.* Astronomi.

FELEKZEDE *s.* Felâkete uğramış.

FELEMENK *i.* Almanya ile Belçika arasında küçük bir memleket. Holanda.

FELEMENKLİ *s.* Holandalı.

FELEMENKPEYNİRİ *i.* Karpuz gibi yuvarlak ve dışarısı kırmızı boyalı bir peynir.

FELEMENKTAŞI *i.* Felemenkte işlenen adi elmas.

FELLÂH *i.* Çiftçi. Mısır köylüsü. Siyah Arap.

FELSEFE *i.* Esasları. sebepleri ve hakikatleri araştıran umumî ilim. Her şeyin ve her hâdisenin nazarî tarafı. Derin ve etraflı görüş ve düşünüş. Filozofi.

FELSEFÎ *s.* Felsefeye ait.

FEM *i.* Ağız.

FEMİNİSM *i.* Kadınlığı yükseltmek taraftarlığı.

FEMİNİST *s.* Feminism mesleği taraflısı.

FEN *i.* Bilgi. Tecrübî ve amelî bilgi.

FENA *s.* Kötü.

FENÂ *i.* Yokolma. zeval. Tüken. — *bulmak f.* Mahvolmak.

FENALAŞMAK *f.* Kötüleşmek. Ağırlaşmak. Üzerine fenalık gelmek.

FENALAŞTIRMAK *f.* Kötüleştirmek.

FENALIK *i.* Kötülük. Zarar. Hastalık. — *gelmek f.* Birdenbire hastalanmak veya bayılmak.

FENER *i.* Mum, lâmba etrafındaki cam balon, fanus. Geceleri gemilere yol göstermek için sahilde kule veya yüksek bir yerde yanan ışık.

FENERCİ *i.* Sokak fenerlerini yakıp söndüren veya deniz fenerlerini bekliyen memur. Fener satan ve yapan adam.

FENİKE *i.* Suriye sahillerinin eski ismi.

FENİKELİ *i.* Bu memleket ahalisinden olan.

FENNEN *h.* Fen vasıtasile.

FENNÎ *s.* Fenne mensup.

FENT *i.* Yalan, hile.

FER *i.* Parlaklık, aydınlık. Heybet. Kuvvet.

FERACE *i.* Vaktile kadınların örtündükleri bir manto.

FERAĞ *i.* Vazgeçme, terk. Bir mülkü başkasına satma veya terketme.

FERAGAT *i.* Vazgeçme. Vazgeçim, elçekim. Özgeçi.

FERAH *i.* Gönülaçıklığı.

FERAH *s.* Bol, geniş. Şen. — *h.* Bol bol.

FERAHÎ *i.* Eskiden askerî inzibat memurlarının boyunlarına taktıkları ay biçiminde maden işaret.

FERAHLANDIRMAK *f.* Gönül açmak.

FERAHLANMAK *f.* Gönül açılmak.

FERAHNAK *s.* Ferahlık verici. Alaturka musikide bir makam.

FERAİZ *i.* Farzolan şeyler. Mirastan bahseden şer'î bir ilim.

FERASET *i.* Tez anlayış.

FERÇ *i.* Kadının ve dişinin tenasül âleti.

FERDA *i.* Yarın, gelecek zaman.

FERDENFERDA *h.* Teker teker.

FERDEN *s.* Şahsan.

FERDÎ *s.* Biresel, ferde ait.

FERE *i.* Bıldırcın, keklik, çil gibi kuşların yavrusu.

FERHENK *i.* İlim. Zekâ.

FERİ *i.* Dal, budak. Asıl olmayıp ikinci derecede olan. Ayrıntı.

FER'İ *s.* Ferilere müteallik.

FERİBOT *i.* Tren vapuru.

FERİK *i.* Çil. bıldırcın gibi kuşların pili.

FERİK *i.* Eskiden liva ile müşir arasında bir paşa rütbesi. Korgeneral.

FERİKLİK *i.* Korgenerallik.

FERİT *s.* Tek. eşsiz.

FERLİ *i.* Kuvvetli. *Kerli* — *s.* Gösterişli.

FERMA *s.* Buyuran. *Ferman* — *s.* Hükümran.

FERMAN *i.* Buyuruk. Buyrultu.

FERMANBER *s.* Fermana itaat eden.

FERMANLI *s.* Fermanı olan.

FERMENE *i.* Harçla işlenmiş dar ve yuvarlak yanlı yelek.

FERMENECİ *i.* Fermene biçip diken terzi.

FERMJÜP *i.* Erkekli dişili ve biribirine geçerek iliklenen düğme.

FERSA *s.* Eskiten, bozan, aşındıran, yoran.

Takat — i. Dayanılmaz.

FERSAH *i.* Beş bin metrelik mesafe. — — *h.* Bol bol : *Amerika Avrupayı fersah fersah geçti.*

FERSİZ *s.* Kuvvetsiz.

FERSUDE *s.* Eskimiş. Feri olmıyan.

FERŞ *i.* Döşeme. Yeryüzü.

FERT *i.* Bir mecmuun her teki. Şahıs. Birey.

FERTUT *s.* Bunak.

FERYAT *i.* Acı acı bağırma.

FERZE *i.* Makkapla açılan deliklere cilâ vermeğe mahsus alet.

FES *i.* Kırmızı renkte ve püsküllü bir başlık.

FESAT *i.* Bozukluk. Fitnelik. — *karıştırmak f.* Fitne çıkarmak.

FESATÇI *s.* Fitneci.

FESATÇILIK *i.* Fitnecilik.

FESHETMEK *f.* Bozmak. Hükümsüz bırakmak.

FESİH *i.* Feshetmek işi.

FESLEĞEN *i.* Reyhan denilen güzel kokulu ot.

FESTEKİZ *m.* (*Filân* kelimesi ile beraber kullanılır.) Şu bu, öteberi.

FESTİVAL *i.* Şenlik.

FETHA *i.* Aralık, ağız.

FETHETMEK *f.* Açmak. Başlamak. Zaptetmek.

FETHİMEYİT *i.* Ölü açmak.

FETİH *i.* Fethetmek işi.

FETİHNAME *i.* Bir fetih ve zafere ait manzume.

FETTAN *s.* Fitne karıştırıcı. Gönül alan, oynak.

FETVA *i.* Bir işe dair müftü tarafından verilen hüküm.

FETVAHANE *i.* Evelce fetvaların yazıldığı daire.

FEVÇ *i.* Bölük, kalabalık. — — *h. Bak* : Fecaveç.

FEVCAFEVÇ *h.* Bölük bölük, akın akın.

FEVK *z.* Üst, üzeri. Evelin geldiği kelimeye bitişerek üstünde manasını anlatır : *fevkalbeşer, insan kuvveti üstünde.*

FEVKALÂDE *h.* Müstesna. Olağanüstü.

FEVKALBEŞER *s.* İnsanlıktan üstün.

FEVKANÎ *s.* Üst kat.

FEVERAN *i.* Fışkırma.

FEVR *i.* Bir işe derhal girişme.

FEVREN *h.* Birdenbire, çarçabuk.

FEVT *i.* Mahv. Ölüm.

FEVTETMEK *f.* Bir fırsatı elden kaçırmak. Mahvetmek.

FEVTOLMAK *f.* Mahvolmak, ölmek.

FEVVARE *i.* Fıskiye.

FEVZ *i.* Kurtuluş.

FEVZA *i.* Kargaşa.

FEYEZAN *i.* Suyun coşup taşması.

FEYLESOF. FİLOZOF *s.* Hâkim, felsefe ile uğraşan. c. Dünya umurunda olmıyan.

FEYLESOFLUK. FİLOZOFLUK *s.* Feylesof uali.

FEYYAZ *s.* Bereket veren.

FEYZ *i.* Bolluk. İlerleme.

FEZA *i.* Boşluk. Gökboşluğu.

FEZAİL *i.* Faziletler.

FEZLEKE *i.* Hulâsa. Tahkikat evrakı.

Fİ *i.* Paha, fiat.

FİAT, FİYAT *i.* Kıymet. paha.

FİBRİN (Bot.) Liyfî.

FİDAN *i.* Ağaç ve çiçeğin tazesi.

FİDANLIK *i.* Tohumdan ağaç yetiştirmeğe mahsus tarla veya bahçe.

FİDE *i.* Yetiştirilmiş sebze ve çiçek fidanı.

FİDELİK *i.* Fide tarlası.

FİDYE *i.* Kurtarma parası.

FİGAN *i.* İnleme.

FİGÜR *i.* Resimde yüz.

FİGÜRAN *i.* Tiyatroda göstermelik aktör.

FİHRİS, FİHRİST *i.* Bir kitabın içindeki bahislerin, bir kütüphanede bulunan kitapların cetveli. Bulduru.

FİİL *i.* İş. Sözde kalmayıp meydana çıkan, işlenen. Bir iş ve zamana delâlet eden kelime. İşlem.

FİK *i.* Yabanbörülcesi.

FİKÂR *s.* Yaralı. *Dil —* *s.* Gönlü yaralı.

FİKİR *i.* Düşünme, akıl, zihin. Maksat. Endişe.

FİKİRLİ *s.* Fikir sahibi.

FİKİRSİZ *s.* Düşüncesiz.

FİKİRSİZLİK *i.* Düşüncesizlik.

FİKREN *h.* Düşünerek.

FİKRÎ *s.* Fikre ait.

FİL *i.* Hindistan ve Afrikada yaşıyan büyük hayvan.

FİLÂN *i.* İsmi belli olmıyan için kullanılır : *filân geldi, filân şeyi aldım.*

FİLÂNCA *k.* İsmi söylenmek istenmiyen için kullanılır : *filâncayı gördüm, filânca yerden aldım.*

FİLÂNINCI *k.* Şu kadarıncı : *Kitabın filânıncı sahifesinde.*

FİLÂNTROP *i.* İnsanlığı ve iyiliği seven.

FİLÂNTROPİ *i.* Hayır severlik.

FİLÂRMONİK *i.* Musiki seven. İnce mızıka takımı.

FİLBAHAR, FİLBAHRİ (Bot.) Güzel kokulu bir çiçek.

FİLCAN. FİNCAN *i.* Çay ve kahve konulan kulplu ve kulpsuz küçük tas.

FİLCANCI, FİNCANCI *i.* Filcan ve ona benzer şeyler satan tacir.

FİLCANLIK, FİNCANLIK *s.* Bir filcan dolusu : *iki filcanlık cezve, altı fincanlık tepsi.*

FİLDEKOS *i.* Keten gibi ince ve iyi pamuk ipliği ve bu iplikten örülen fanilâ, çorap v.s.

FİLE *i.* Balık ağı gibi örülmüş herşey. Kitabın bahisleri sonuna konulan küçük çiçek.

FİLEN *h.* Yapılarak, işlenerek, hakikaten.

FİLENK *i.* İki boruyu biribirine bağlıyan çember.

FİLETO *i.* Sığırın belkemiğinin iki tarafındaki etler ve bundan yapılan külbastı.

FİLHAKİKA *h.* Hakikatte, doğrusu : *filhakika bu güzel bir eserdir.*

FİLÎ *s.* Filen ve hakikaten yapılan, kuvvede ve sözde kalmıyan. İtibarî ve farazî olmayıp hakikî olan. İşnel.

FİLİGRAM *i.* Kâğıdın içinde aydınlığa tutu-

lunca görülen çizgi, resim. yazı v.s.

FİLİK *i.* Tiftiğin beyaz cinsi.

FİLİKA *i.* Gemi sandalı.

FİLİM *i.* Sinema şeridi. Cam yerine kullanılan fotoğraf levhası

FİLİNTA *i.* Kısa süvari tüfeği.

FİLİSTİN *i.* Suriye, Mısır ve Hicaz arasında bir kıt'a.

FİLİSTİNLİ *s.* Filistin ahalisinden olan.

FİLİYAT *i.* Filen ve hakikaten yapılan, sözde kalmıyan.

FİLİZ *i.* Ağaç ve çiçek sürgünü.

FİLİZİ *i.* Açık fıstıkî renk.

FİLİZKIRAN *i.* Mayıs iptidasında çıkan ve bağ filizlerini kıran fırtına.

FİLİZLEMEK *f.* Bağ filizlerini koparmak.

FİLİZLENMEK *f.* Filiz sürmek, yeşermek.

FİLİZLİ *s.* Filiz sürmüş.

FİLO *i.* Birkaç harp gemisinden veya tayyareden mürekkep deniz ve hava kuvveti.

FİLOLOG *i.* Dil âlimi.

FİLOLOJİ *i.* Milletlerin lisan ve edebiyatlarını, içtimaî, siyasî ve fikrî noktalardan tetkik eden ilim.

FİLOTİLLÂ *i.* Torpido ve muhriplerden teşekkül eden donanma.

FİLOZ *i.* Sukabağı veya mantardan balıkçı şamandırası.

FİLOZOF *i.* Felsefeci.

FİLOZOFİ *i.* Felsefe.

FİLİTRE *i.* Süzgeç.

FİLVAKİ *h.* Vakıâ, doğrusu : *filvaki, yoruldum, fakat hava aldım.*

FİNAL *s.* Son.

FİNCAN *i. Bak* : Filcan.

FİNGİRDEK *s.* Oynak.

FİNGİRDEMEK *f.* Fıkırdamak, cilve yapmak.

FİNO *i.* Küçük ev köpeği.

FİRAK *i.* Ayrılık. Hüzün.

FİRAKLI *s.* Dokunaklı.

FİRAR *i.* Kaçma, sıvışma.

FİRARÎ *s.* Kaçak.

FİR'AVUN *i.* Eski Mısır hükümdarlarına verilen isim. c. Kibirli, zalim veya inatçı adam.

FİRDEVS *i.* Cennet.

FİRKAT *i.* Ayrılık.

FİRKATEYN *i.* Bataryalarında elli veya daha ziyade topu bulunan eski tarzda harp gemisi.

FİRKETE *s.* Kadınların saçlarını tuturdukları çatal tel.

FİRMA *i.* Bir ticarethanenin unvanı, alâmeti farika.

FİRUZ *s.* Muzaffer. oğurlu.

FİRUZE *i.* Gök renginde kıymetli bir taş.

FİSKE *i.* Baş ve orta parmakları birleştirip birdenbire açarak vurma. Bu suretle vurmanın bıraktığı iz ve bere. İki parmak arasına alınan toz miktarı.

FİSKELEMEK *f.* Fiske ile vurmak. c. Lâf sokmak.

FİSKET *i.* Gemi kaptan ve lostromalarının kumanda için kullandıkları düdük.

FİSKOS *i.* Fısıldayarak konuşma, gizli söyleşme.

FİSLEMEK *f. Bak* : Fıslamak.

FİSTAN *i.* Belden aşağı giyilen eteklik.

FİSTÜL *i.* Basur yarası.

FİŞ *i.* Kumar oyunlarında para yerine kullanılan pul. Ufak ufak not kâğıtları. Çivi.

FİŞEK *i.* Ucu kurşunlu ve içi barut dolu tüfek ve tabancaya konulan kovan. Şenlik ve donanmalarda atılan ve yakılan barutlu ateş oyuncakları. Küçük paket.

FİŞEKHANE *i.* Fişek fabrikası.

FİŞEKLİK *i.* Fişek koymağa mahsus palaska.

FİT *i.* Fenalığa teşvik. Fitnelik. — *gelmek f.* Kumarda ve oyunda zararı çıkarmak. —*vermek f.* Fenalığa teşvik etmek.

FİTLEMEK *f.* Fitnelik yapmak.

FİTİL *i.* Lâmba, mum ve kandilin yanan pamuk ipi. Bomba gibi patlayıcı şeylere ateş vermek için eczalı pamuk kaytan. Yarayı işletmek için sokulan uzun tiftik. — *almak f.* Alevlenmek. birdenbire

öfkelenmek. — *vermek* *f.* Ateşlemek. Fit vermek.

FİTİLLEMEK *f.* Fitili ateşlemek. Fit vermek.

FİTİLLİ *s.* Fitili olan.

FİTNE *i.* Azdırma. Baştan çıkarma. Karışıklık, fesat. Fettan.

FİTNECİ *i.* Fesatçı.

FİTNECİLİK *i.* Fesatçılık.

FİTRE *i.* Ramazanda verilen sadaka.

FİTRET, FETRET *i.* Uyuşukluk. İki peygamber veya iki hükümdar arasında geçen boş zaman.

FİYONGA *i.* Kurdelâ v. s. den süslü düğüm.

FİZİK *i.* Tabiî hâdiselerden bahseden ilim.

FİZİKSEL (Jeo.) Fizikî.

FİZİKÎ *i.* Tabiî. Fizik ilmine ait. Fiziksel.

FİZYOLOJİ *i.* Hayvan ve nebatın uzvî vazifelerinden bahseden ilim.

FİZYOGRAFİ *i.* Tabiati tavsif ilmi.

FİZYOLOG *i.* Fizyoloji âlimi.

FİZYOLOJİK *s.* Fiziyolojiye ait.

FİZYONOMİ *i.* Yüzün şekil ve ifadesi.

FIÇI *i.* Su, şarap v.s. şeyler koymak için tahtadan yapılan kap. Varil.

FIÇICI *i.* Fıçı yapan ve satan adam.

FIKARA. FUKARA *i.* Fakirler, fakir.

FIKARALIK *i.* Fakirlik.

FIKDAN *i.* Yokluk.

FIKIH *i.* Şeriat ilmi.

FIKIR FIKIR *h.* Kaynıyan suyun sesini, oynaklığı, kalabalığı anlatır.

FIKIRDAK *s.* Oynak.

FIKIRDAMAK *f.* Yerinde duramamak, oynamak, kaynamak.

FIKIRTI *i.* Kaynıyan suyun çıkardığı ses.

FIKRA *i.* Parça, belkemiğinin parçalarından herbiri. (Omurga). Bir bahis, madde ve makalenin bir parçası. Küçük hikâye. Anlatık.

FILDIR *i.* Süratle hareket ve dönmeyi anlatır ve tekrarlanarak söylenir. — — *aramak* *f.* Telâşla aramak.

FINDIK *i.* Kabuklu ve besleyici bir meyva.

FINDIKALTINI *i.* Üçüncü Sultan Ahmet zamanında basılmış bir altın sikke.

FINDIKÇI *i.* Fındık satan adam. *c.* Aldatarak soyan yosma.

FINDIKÇILIK *i.* Fındıkçı yosmanın hali.

FINDIKÎ *s.* Fındık kabuğu rengi.

FINDIKKIRAN *i.* Fındık, ceviz gibi sert kabuklu meyvaları kırmağa yarar demirden kıskaç.

FINDIKLIK *i.* Fındık ağacı ormanı.

FINDIKSIÇANI *i.* Küçük fare.

FIRÇA *i.* Elbise. ayakkabı v.s. süpürmek, boya sürmek için kıldan, süpürge otundan yapılan alet. *Diş —sı i.* Dişleri fırçalamak için kullanılan fırça.

FIRÇALAMAK *f.* Fırça ile süpürmek, temizlemek.

FIRÇALANMAK *f.* Fırça ile temizlenmek.

FIRÇALATMAK *f.* Fırça ile temizletmek.

FIRDOLAYI *h.* Çepeçevre.

FIRIL *h.* Çabuk çabuk durmadan dönme ve dolaşmayı anlatır ve tekrarlanarak söylenir.

FIRILDAK *i.* Rüzgârla dönen tekerlek şeklinde oyuncak ve her nevi alet. *c.* Hile.

FIRILDAKÇI *i.* Fırıldak yapan ve satan adam. *c.* Hilekâr.

FIRILDATMAK *f.* Çabuk çabuk döndürmek.

FIRIN *i.* Ekmek pişirmeğe yarar ocak.

FIRINCI *s.* Fırın sahibi veya fırın işleten adam.

FIRKA *i.* Parti. Cemaat, cemiyet. Tümen. Birkaç alaydan teşekkül eden asker kuvveti. Millet meclisinde bir fikir etrafında birleşen grup.

FIRKACI *i.* Partici.

FIRLAK *s.* Çıkık, fırlamış.

FIRLAMA *i.* Fırlamak işi; fırlamış şey.

FIRLAMAK *f.* Atılmak. sıçramak. Fiatı artmak.

FIRLATMAK *f.* Şiddetle atmak. Sıçratmak. Fiatını arttırmak.

FIRLAYIŞ *i.* Fırlama.

FIRSAT *i.* Münasip ve elverişli vakit. — *bulmak f.* Fırsatına rastgelmek. — *vermek f.* Fırsatı hazırlamak. — *kovalamak f.* Fırsat aramak.

FIRT *h.* Kuşların uçuşunu anlatır.

FIRTINA *i.* Şiddetli rüzgâr, kasırga, bora.

FIRTINALI *i.* Fırtınası olan.

FISKOS *Bak* : Fiskos.

FISILDAMAK *f.* Yavaşça bir şey söylemek.

FISILDAŞMAK *f.* Yavaş sesle söyleşmek.

FISILTI *i.* Yavaş sesle söylenen söz.

FISIR, FOSUR *s.* Tütün gibi yanan bir şeyin sesini anlatır ve tekrarlanarak söylenir : *Fasur fosur cigara içiyor.*

FISKİYE *i.* Havuzlarda suyu fışkırtan alet, fevvare.

FISLAMAK *f. Bak* : Fısıldamak.

FISTIK *i.* Ağaçta ve bir nebatın kökünde hâsıl olan muhtelif cinste kabuklu bir meyva. *Bak* : Çamfıstığı, yerfıstığı.

FISTIKÇI *s.* Fıstık satan.

FISTIKÎ *s.* Çamfıstığı renginde açık yeşil.

FISTIKLIK *i.* Fıstık ağaçları korusu.

FIŞ. FIŞIR *i.* Akan su, ipek kumaş v.s. nin sesini anlatır ve tekrarlanır.

FIŞIRDAMAK *f.* Fışır fışır yapmak.

FIŞIRDATMAK *f.* Fışırdamağı mucip olmak.

FIŞIRTI *f.* Fışır fışır yapma.

FIŞKI *i.* Taze gübre.

FIŞKIN *i.* Ağacın kökünden çıkan sürgün.

FIŞKIRIK *i.* Fıskiye.

FIŞKIRMA (Ast.) Hadebe.

FIŞKIRMAK *f.* Su yukarı fırlamak. Tohum birdenbire filizlenip büyümek, ıslık çalmak.

FIŞKIRTMAK *f.* Fışkırmayı mucip olmak.

FITA, FUTA *i.* Hafif sandal. Önlük, peştemal.

FITIK *i.* Kasık yarığı.

FITRAT *i.* Yaradılış.

FITRATEN *i.* Yaradılışta.

FITIR *i.* Oruç bozma. İdi fıtır : Ramazan bayramı.

FITRÎ *s.* Yaradılıştan olan, tabiî.

FITNAT *i.* Zihin açıklığı.

FLÂMA *s.* Mızrak ucuna ve gemilerin direklerine takılan uçkurluğu geniş, ucu ince işaret bayrağı. Yol ölçmekte kullanılan boyalı sopa.

FLÂVTA *i.* Flüt, üflenerek çalınan bir musiki âleti.

FLOK *s.* Müselles şeklinde yelken.

FLOKA *i.* Güvertesi olmıyan sandal.

FLORİN *i.* Bir Avusturya parası.

FLOŞ *i.* Çile halinde ipek. Poker oyununda kâğıt düzeni.

FLÛRCUN *s.* Başı büyük, gagası kalın bir kuş.

FLÛRYA *i.* Güzel sesli ve sarılı yeşilli bir kuş. Güzel kokulu ve sarı renkte bir çiçek.

FLÜT *i.* Flâvta.

FODLA *i.* Pide ekmeği.

FODRA *i.* Elbiseyi dik ve düz tutmak için yüz ile astar arasına konulan sert bez.

FODUL *s.* Kendini beğenmiş.

FOKSTROT *i.* Bir çeşit dans.

FOKURDAMAK *f. Bak:* Fıkırdamak.

FOKURDATMAK *f. Bak:* Fıkırdatmak.

FOL *i.* Folluğa tavukları heveslendirmek için konulan yumurta.

FOLLUK *i.* Tavukların yumurtlamalarına mahsus yumuşak yer.

FOLKLOR *i.* Halk âdet, masal ve inanışlarının ilmi.

FONDA *i.* Deniz dibi.

FONDALIK *i.* Demir atmak için zincir.

FONDAN *s.* İçine şurup konulmuş şekerleme.

FONDO *i.* Bir devletin çıkardığı esham. Gemilerde demirlemek için verilen kumanda.

FONKSİYON (Mat.) Tâbi.

FONOĞRAF *i.* Sesi alıp kurulunca tekrar eden makine, gramafon.

FORA *i.* Aç, açık kumandası. — *etmek f.* Bir makinenin kısımlarını açıp ayırmak.

FORMA *i.* Makinede bir defada basılan 16 sayfalık kitap cüz'ü. Şekil, kıyafet. Üniforma.

FORMÜL *i.* Düstur, usul.

FORMALİTE *i.* Usul. merasim.

FORMÜLER *i.* Formül örnekleri mecmuası, cetveli.

FORS *i.* Kuvvet.

FORSA *i.* Kürek mahkûmu.

FOSFOR *i.* Çabuk ateş alır, karanlıkta parlar, renksiz, şeffaf, kimya ve san'atlerde kullanılan bir basit cisim.

FOSFORIŞI ,Fiz.) Fosfor parıltısı, Lemeanı forforî.

FOSUR *i. Bak* : Fısır.

FOSURDATMAK *f.* Fosur fosur ses çıkartmak.

FOTA *i.* Şarap yapmağa mahsus uzun fıçı.

FOTOĞRAF *i.* Makine ile resim çıkaran adam. Makine ile çıkarılmış resim. — *makinesi i.* Ziya vasıtasile eczalı bir cama karşısındakinin resmini alan makine.

FOTOĞRAFÇI *i.* Fotoğraf çeken san'atkâr.

FOTOĞRAFYA *i.* Ziya vasıtasile eczalı bir levha üzerine resim çıkartmak fen ve san'ati.

FOTOJENİK *s.* Fotoğraf plâkına tesir yapan madde. Sinemaya uygun yüz.

FOTOMETRE *i.* Ziyanın şiddetini ölçen âlet. Işıkölçer.

FOTOSFER (Ast.) Işıkküre. Güneşin ışıklı çevresi.

FOYA *i.* Üzerine elmas taşları konan ince varak. c. Gözboyacılığı, sahtekârlık.

FÖTR *i.* Keçe şapka.

FRAK *i.* Siyah, beli sıkı ve önde etekleri bulunmıyan resmî elbise.

FRANCALA *i.* Has undan yapılan beyaz ekmek.

FRANCALACI *i.* Francala satan adam.

FRANK *i.* Fransız altınının yirmide biri.

FRANKLIK *s.* Frank kıymetinde.

FRANMASON *i.* Dinî ve millî düşüncelerin fevkında insanlar arasında kardeşlik kurmağa çalışan gizli bir cemiyet.

FRANMASONLUK *i.* Franmason oluş, farmasonluk.

FRANSA *i.* Avrupanın nüfuslu bir memleket. garbinde kırk milyon

FRANSALI *s.* Fransız.

FRANSIZ *i.* Fransa ahalisini teşkil eden millet. Frenk.

FRANSIZCA *s.* Fransız lisanı. Fransız âdeti.

FREKANS. FİREKANS (Fiz.) Sık oluş.

FREN *i.* Şimendifer, tramvay, araba ve makine tekerleklerini sıkarak harekette iken durdurmağa veya yavaşlatmağa yarar alet.

FRENK *s.* Avrupalı.

FRENKGÖMLEĞİ *i.* Çamaşırın üzerine giyilen ve boyun tarafına yakalık geçirilen gömlek, kolalı gömlek.

FRENKÜZÜMÜ *i.* Küçük, kırmızı taneli bir meyva.

FRENGİ *i.* Bulaşık, korkunç ve pis bir hastalık. Anahtarla açılan kapı kilidi.

FRENGİLİ *s.* Frengi hastalığına tutulmuş, frengisi olan.

FRENGİSTAN *i.* Avrupa.

FREZE *i.* Delik açıp genişletmeğe yarar alet.

FRİBORT *i. Bak* : Firibort.

FRİGORİFİK, FİRİGORİFİK *i.* Firigorifik. *i.* Soğutan âlet veya dolap.

FRİKSİYON *i.* Ovma, saç temizliği.

FUHŞİYAT *i.* Fuhuş hali.

FUHUŞ *i.* Orospuluk.

FUKARA *i. Bak* : Fıkara.

FUKUSGİLLER (Bot.) Tulumlu alklar.

FUL *i.* Büyük çiçekli yasemin.

FULYA *i.* Gayet güzel kokan beş yapraklı sarı bir çiçek.

FUNDA *i.* Çalılık, çalı ormanı, ormanlarda çürümüş yapraklardan ibaret gübre.

FUNDAGİLLER (Bot.) Halenciye.

FUNDALIK *i.* Çalı ormanı.

FUNT *i.* Bir nevi top tartısı.

FUNYA *i.* Top ateşlemeğe mahsus kapsol.

FURGON *i.* Trenlerde eşya vagonu.

FURUN *i.* *Bak* : Fırın.

FUTA *i.* *Bak* : Fıta.

FUTBOL *i.* Hava ile şişirilmiş ve deriden yapılmış ayaktopu.

FUZALA *i.* Fâzıllar.

FUZULEN *h.* Haksız yere.

FUZULİ *s.* Haksız olarak.

FUC'E *i.* Birdenbire ölme

FÜCETEN, FÜC'ETEN *h.* Birdenbire. — *ölmek f.* Birdenbire ölmek

FÜCUR *i.* Günah, fuhuş. Nikâh düşmiyen akraba ile gayrimeşru münasebet.

FÜMUVAR *i.* Cigara içmeye mahsus yer.

FÜNUN *i.* Fenler.

FÜRCE *i.* Yarık. girilecek yer.

FÜRCEYAP *s.* Girecek yer bulan.

FÜRS *i.* İran, Faris.

FÜRU *s.* Aşağı. Feriler.

FRUAT *i.* Dalbudak. Bir soydan gelenler.

FÜRUHT *i.* Satma.

FÜRUMAYE *i.* Soysuz.

FÜSHAT *i.* Genişlik.

FÜSUN *i.* Sihir, büyü.

FÜSUNKÂR *i.* Sihirli güzel.

FÜTUHAT *i.* Muzafferiyetler.

FÜTUR *i.* Usanç.

FÜTÜVVET *i.* Akıllılık, iyilik.

FÜZUN *s.* Artık, çok,

G

G *i.* Türk alfabesinin sekizinci ve sadasızların altıncı harfi.

GABARDİN *i.* Sıkı dokunmuş yün kumaş.

GABAVET *i.* Kalınkafalılık.

GABİ *s.* Kalınkafalı.

GADDAR *i.* Zalim. İnsafsız.

GADDARANE *i* Gaddarcasına.

GADDARLIK *i.* Gaddar oluş.

GADİR *i.* Zulüm.

GADRETMEK *f.* Zulmetmek. Zarar vermek.

GAF *i.* Pot. Kabalık.

GAFİL *s.* Gaflet eden, ihtiyatsız. — *avlamak f.* Tuzağa düşürmek.

GAFLET *i.* Boşbulunma. ihtiyatsızlık, dalgınlık.

GAFLETEN *h.* Ansızın.

GAFUR *s.* Afedici (Tanrı hakkında).

GAGA *i.* Kuşların dudak ve diş hizmetini gören ağızlarının ucundaki kemik.

GAGALAMAK *f.* Gaga ile vurmak. *c.* Didiklemek.

GAGALAŞMAK *f.* Kuşlar biribirini gagalamak.

GÂH, KÂH *z.* Vakit. Arasıra, bazan : *gâh iyi gâh fena. e.* Kelimenin sonuna ilâve olunarak yer bildirir: *namazgâh, namaz kılınan yer; ticaretgâh, ticaret yeri.*

GÂBİ *z.* Arada.

GAİLE *i.* Sıkıntılı iş.

GAİLELİ *s.* Gailesi olan.

GAİLESİZ *i.* Gailesi olmıyan.

GAİP, KAYIP *s.* Nerde olduğu belli olmıyan.

GALÂ *i.* Pahalılık.

GALA *i.* Resmî akşam müsameresi, süvare.

GALAN *i.* Şık, centilmen.

GALANTUR, KALANTUR *i.* Zengin, kıyafeti düzgün.

GALAT *i.* Yanlış.

GALEBE *i.* Galip gelme.

GALERİ *i.* Sergi yeri.

Tiyatroda seyircilere mahsus balkon. Yeraltında açılmış uzun ve dar yol.

GALETA *i.* Peksimet.

GALEYAN *i.* Kaynama. c. Coşma.

GALİ *s.* Pahalı.

GALİBA *h.* Kuvvetle zannolunduğuna göre : *galiba bugün yağmur yağacak.*

GALİBANE *s.* Galip sıfatile.

GALİBARDA *s.* Kırmızı renk çeşidi.

GALİBİYET *i.* Galiplik.

GALİP *i.* Yenen, üstün.

GALİYE *i.* Saça sürülen güzel kokulu macun, *s.* Siyah renk.

GALİZ *s.* Kaba, çirkin.

GALOŞ, KALOŞ *i.* Potin üzerine giyilen deri veya lâstik ayakkabı.

GALVANİZE *s.* Üzerine kalay, bakır v.s. kaplanmış.

GALON *i.* 1. Büyük su şişesi. 2. Şerit, rütbe şeridi.

GALOŞ, KALOŞ *i.* Potin üstüne lâstik gibi giyilen deri kundura.

GALVANİZ *i.* Madenlere başka bir madenden bir tabaka kaplama.

GALVANOPLASTİ (Fiz. Kim.) Bir madene başka bir madenden yüz geçirme usulü.

GALVANİZM *i.* Cinsleri ayrı cisimlerin temasından meydana gelen elektrik.

GALVANOMETRE *i.* Galvanizmi ölçmeğe mahsus âlet.

GAM *i.* Tasa, kaygı. — *yemek i.* Tasalanmak.

GAMBOT *i.* Küçük kıt'ada bir harp gemisi.

GAMIZ *i.* Göz kırpma. Arkadan söyleme. Yerme.

GAMIZLAMAK *f. Bak* : Gamzetmek.

GAMLANMAK *f.* Tasalanmak.

GAMLI *s.* Tasalı.

GAMMAZ *s.* Müzevvir. Yerici.

GAMMAZLIK *i.* Gammaz oluş. Yerme.

GAMSELE *i.* Muşamba pardösü.

GAMSIZ *s.* Tasasız.

GAMZE *i.* Kırpma. Göz süzme.

GANAİM *i.* Ganimetler, çapullar.

GANGRAN, GANGREN, KANGREN *i. s.* Vücudün bir yerinin yara iltihabından çürümesi.

GANİ *s.* Zengin. Kanaatkâr.

GANİMET *i.* Muharebede düşmandan alınan mal ve eşya, çapul. *c.* Fırsat.

GAR *i.* Şimendifer istasyonu.

GARABET *i.* Tuhaflık.

GARAİP *i.* Garibeler.

GARAJ *i.* Otomobil. kamyon araba v.s. nin barındırıldıkları örtülü yer.

GARAM *i.* Aşk, sevgi.

GARAMET *i.* Borç.

GARANTİ *i.* Kefalet. Teminat.

GARAZ, GAREZ *i.* Maksat, niyet. Kin. Hınç.

GARAZKÂR *s.* Kin besliyen. Hınç güden.

GARAZKÂRANE *s.* Garazkârlıkla.

GARAZKÂRLIK *i.* Garazkâr oluş.

GARAZLI *s.* Garazı olan.

GARAZSIZ *s.* Gizli bir maksadı olmamak.

GARBEN *h.* Garp cihetinden. Batı yönünden.

GARBİ *s.* Garp tarafına mensup. Batısel.

GARDENPARTİ *i.* Bir bahçede verilen ziyafet.

GARDFREN *i.* Trende, freni kullanan adam.

GARDİYAN *i.* Bekçi. Hapishane bekçisi.

GARDİYANLIK *i.* Gardiyanın vazifesi.

GARDROP *i.* Çamaşır ve elbise dolabı. Aynalı dolap.

GARET *i.* Çapul.

GARGARA *i.* Boğaz çalkama.

GAREZ *i. Bak* : Garaz.

GARİBE *i.* Tuhaf, acayip.

GARİK *i.* Boğulmuş.

GARİP *i.* Yabancı. Kimsesiz. Tuhaf.

GARİPLİK *i.* Garip oluş.

GARİPSEMEK *f.* Kendini bir yerde yapayalnız görüp mahzun olmak.

GARK *i.* Suya batma, batırma. Bozma, boğulma. Bolca verme ve alma.

GARKETMEK *i.* Batır-

mak. Boğmak. Bolca vermek.

GARKOLMAK *f.* Batmak. Boğulmak. Bolca almak.

GARP *i.* Batı. Güneşin battığı taraf. Güneşin battığı taraftaki yerler.

GARPLI *i.* Garp tarafı ahalisi.

GARS *i.* Ağaç dikme.

GARSETMEK *f.* Ağaç dikmek.

GARSON *i.* Çocuk, lokanta veya gazinoda hizmetçi.

GASEYAN *i.* Kusma.

GASİL *i.* Yıkama.

GASIP *s.* Gaspeden.

GASP *i.* Zorla alma.

GASPETMEK *f.* Zorla almak, zaptetmek.

GASSAL *i.* Ölü yıkayıcı.

GAŞİYE *i.* Haşa, örtü.

GAŞY, GAŞİY *i.* Bayılma, kendinden geçme.

GAŞYETMEK. GAŞYEYLEMEK *f.* Bayıltmak, kendinden geçirmek.

GAŞYOLMAK *f.* Bayılmak, kendinden geçmek.

GAVAİL *i.* Gaileler.

GAVAMIZ *i.* Bir ilmin ve bir mes'elenin ince ve gizli noktaları.

GÂVUR *i.* Allahın birliğine inanmıyan adam, kâfir. Dinsiz. Hıristiyan.

GÂVURCA *s.* Gâvura yakışır surette. Hıristiyan milletinin lisanı.

GÂVURLUK Gâvur olma.

GAYBUBET *i.* Mevcut olmayıp başka yerde olma.

GAYDA *i.* Tulumlu bir düdük.

GAYE *i.* Erek, Maksat, beklenen netice, meram.

GAYET *i.* Son, bitim, encam. Netice. *h.* Çok, ziyade, son derecede : *okumıya gayet meraklıyım.*

GAYETLE *s.* Son derecede : *bugün hava gayetle güzeldir.*

GAYP *i.* 1. Hazır olmayış. 2. Bilinmez şeyler.

GAYR *e. Bak* : Gayrı.

GAYRENDİŞ *s.* Başkalarını düşünen.

GAYRET *i.* Çalışma. *—e gelmek f.* Çalışmak, heveslenmek.

GAYRETKEŞ *s.* Yardakçı.

GAYRETKEŞLİK *i.* Yardakçılık.

GAYRETLENMEK *f.* Gayrete gelmek.

GAYRETLİ *s.* Çalışkan.

GAYRETSİZ *s.* Gayreti olmıyan.

GAYRETSİZLİK *i.* Gayreti olmama.

GAYRI, KAYRI *s.* Başka. diğer: *o gayri iştir.* Herhangi bir sıfatın veya ismin evveline gelerek aksi mana verir; ancak kelimenin nihayetindeki *ı* harfi *i* şeklini alır : *gayriilmî*, ilmî olmıyan; *gayrikabil*, kabil olmıyan; *gayrikâfi*, kâfi olmıyan; *gayrimahsus*, hissedilmiyen ; *gayrimemnun*, memnun olmıyan; *gayrimümkün*, mümkün olmıyan ; *gayrimüslim*, müslüman olmıyan ; *gayrivaki*, vaki olmıyan v.s.

GAYTAN, KAYTAN *i.* Bükme iplik veya ipek.

GAYUR, GAYYUR *i.* Çalışkan.

GAYZ *i.* Kin. Hınç.

GAZ *i.* Katı ve sulu olmayıp hava gibi hafif ve uçucu cisim. Madenkömüründen çıkarılan ve tenvirata yarıyan bir uçucu cisim.

GAZ *i.* Pek ince tül.

GAZA *i.* Harpte düşmana galip gelme.

GAZAL *i.* Erkek geyik.

GAZANFER *i.* Aslan. *c.* Yiğit.

GAZAP, GAZEP *i.* Öfke.

GAZAPLANMAK, GAZEPLENMEK *f.* Öfkelenmek.

GAZAPLI, GAZEPLİ *s.* Öfkeli.

GAZE *i.* Kızıllık düzgünü.

GAZEL *i.* Gazel. Aşka dair şiir. Ağacın üzerinde kuruyan yaprak.

GAZELHAN *i.* Gazel okuyan hanende.

GAZELİYAT *i.* Gazeller mecmuası.

GAZETE *i.* Günün haberlerini yazan varaka. Ceride.

GAZETECİ *i.* Gazete çıkaran veya gazeteye yazı yazan adam, mu-

harrir. Gazete müvezzii.

GAZETECİLİK *i.* Gazeteci mesleği.

GAZIŞI (Fiz.) Lemean.

GAZIŞIL (Fiz.) Lemeanlı.

GAZÎ *s.* Gazlere ait.

GAZİ *s.* Gaza eden, düşmana karşı harbederek muzaffer olan. Harpte yaralanıp malûl kalan.

GAZİLİK *i.* Gazi sıfat ve unvanı.

GAZİNO *Bak* : Kazino.

GAZLENMEK *f.* Gaze bulanmak.

GAZOMETRE (Kim.) Gazölçer.

GAZUP *s.* Öfkeli.

GAZÖZ, GAZOZ *i.* Limontozu ile şeker ve bazı hamızlardan yapılan köpürücü bir şerbet.

GAZÖLÇER (Kim.) Gazometre.

GAZVE *i. Bak* : Gaza.

GEBE *s.* Karnında çocuk bulunan kadın veya hayvan. Hamile. — *kalmak* f. Gebe olmak.

GEBELİK *i.* Gebe oluş.

GEBERMEK *f.* Ölmek. Mahvolmak.

GEBERTMEK *f.* Öldürmek.

GEBEŞ *i.* Demir tokmak. *s.* Biçimsiz, yobaz. (Eskiden) Pehlivan.

GEBRE *i.* Çuldan yapılan tımar kesesi.

GEBEROTUGİLLER (Bot.) Kibariye.

GECE *i.* Günün akşamdan sonra gelen karanlık kısmı.

GECEKUŞU *i.* Yarasa denilen kanatlı küçük hayvan.

GECELEMEK *f.* Geceyi geçirmek. Karanlık basmak.

GECELİK *s.* Geceye mahsus. *i.* Geceleri giyilen entari veya esvap.

GECESEFASI *i.* Akşamları açan bir çiçek.

GECEYARISI *i.* Geceleyin saat on ikiye yakın ve sonraki zamanlar. Nısfılleyl.

GECEYATISI *i.* Gece yatmak üzre gelen misafirlik.

GECİKME *i.* Gecikmek işi.

GECİKMEK *f.* Geç kalmak.

GEÇ *z.* Zamanca geri olan, erkenin zıddı, vakitsiz.

GEÇE *m.* Geçtiği halde: *Saat dördü çeyrek geçe geldim.*

GEÇEGEN *s.* Muvakkat.

GEÇEN *s.* Geçmiş veya geççmekte olan. Sürümlü.

GEÇENLERDE *h.* Birkaç gün evvel : *Geçenlerde ona rasgeldimdi.*

GEÇER *s.* Revaçta. Satılır, alınır, geçmekte olan. — *akçe i.* Şimdiki halde geçmekte olan para.

GEÇERLİK *i.* Revaç.

GEÇİCİ *s.* Geçen, yerli olmıyan, muvakkat. Bulaşan, sarî.

GEÇİLMEZ *s.* Geçit vermiyen. Terkolunmaz.

GEÇİM *i.* Birlikte yaşayış, imtizaç. Revaç. sürüm. İdare, maişet.

GEÇİMSİZ *s.* Kimse ile geçinemiyen, huysuz.

GEÇİNDİRMEK *f.* Yiyeceğini temin etmek.

GEÇİNECEK *i.* İrat, gelir.

GEÇİNİM *i.* Geçinme vasıtası, medarı maişet.

GEÇİNME *i.* Geçinmek işi, geçim.

GEÇİNMEK *f.* Geçinmesini temin etmek, yaşamak. İmtizaç etmek.

GEÇİRGENLİK (Fiz.) Nüfuziyet.

GEÇİRİLMEK *f. Bak* : Geçirmek.

GEÇİRMEK *f.* Takmak, komak. Bir yandan sokup öbür yandan çıkarmak. Durdurmak, sağıltmak. Sürmek.

GEÇİRTMEK *f.* Geçmesini kolaylaştırmak.

GEÇİŞ *i.* Mürur, geçme.

GEÇİŞTİRMEK *f.* Savuşturmak, atlatmak.

GEÇİT *i.* Geçecek yer ve yol. Dağ yolu, boğaz. Irmağın geçilebilen yeri. Geçiş. Deniz yolu. — *resmi i.* Asker, mektep talebesi veya bir alayın bir zat veya heyet önünden geçmesi.

GEÇKİN *i.* Çok olgun, geçmiş.

GEÇME *i.* Geçmek işi. *s.* Bir aletin sonradan geçirmek suretile ilâve olunan parçası.

GEÇMEK *f.* Öte tarafına gitmek. Yer değiştirmek, gitmek, taşınmak. Girmek, nüfuz etmek. Bitirmek. Bırakmak, terketmek. Sürümü olmak. Hastalık savmak. Akmak. Geride bırakmak. *Başa — f.* Baş tarafta yer tutmak. *Biribirine — f.* Karmakarışık olmak, kavga etmek. *Kendinden — f.* Bayılmak. *İleri — f.* İlerlemek. *Zihninden — f.* Hatırına gelmek.

GEÇMELİK *i.* Bir yerden geçmek için verilen para. Müruriye.

GEÇMEZ *s.* Sürümsüz. Kalp. Savulması kabil olmıyan. Salgın olmıyan.

GEÇMİŞ *s.* Şimdiki zamandan evelki zaman, mazi. Evelce olmuş. Çok olgun. Macera. Ecdat.

GEDİK *i.* Çentik. Yıkık yer, rahne. Düşük diş. Noksan, kusur, eksik. Esnafa yalnız başına san'atlerini yapmak için verilen ruhsat, patente. Bazı emlâkin vakfa ait vergisi.

GEDİKLİ *s.* Gediği olan. Harbiye ve Bahriye mekteplerinde tahsil görmeyip kıt'alardan ve küçük zabit mektebinden yetişen zabit.

GEDİLMEK *f.* Oyulmak, çentilmek, gedik olmak. Kaşınmak.

GEDİŞMEK *f.* Kaşınmak.

GEDMAN *i.* Külünklü kazma.

GEĞE, GEĞEÇ *s.* Böcek sokması.

GEĞEÇARI *i.* Zehirli bir arı.

GEĞEÇKUŞU *i.* Atmacanın bir cinsi.

GEĞELEMEK *f.* (Böcek, veya hayvan) sokmak.

GEĞİRME *i.* Geğirmek işi.

GEĞİRMEK *f.* Midede hâsıl olan gazi ağızdan çıkarmak.

GEĞİRTİ *i.* Ağızdan gaz çıkarma.

GEĞREK *i.* Kaburganın alt tarafı.

GEĞEREKALTI *i.* Böğürün üstü.

GELBERİ *i.* Soba ve ocaklardan ateşi çekmeğe mahsus alet.

GELDİRİ *i.* Celbname.

GELECEK *s.* İlerdeki. öndeki zaman, istikbal, ati.

GELE *i.* Tavla oyununda pulu koyamamak.

GELECEK *i.* Müstakbel.

GELEN (Fiz.) Varit.

GELİN *i.* Yeni evlenmiş veya evlenmekte olan kız yahut kadın. Oğul karısı.

GELİNCE *h.* Geldikte, geldiği zaman. İmdi : *Bu işe gelince, ben anlamam.*

GELİNCİK *i.* Çayırlarda yetişen kızıl renkli çiçek. Sansar nev'inden küçük ve ince uzun bir hayvan.

GELİNCİKBALIĞI *i.* Eti lezzetli bir balık.

GELİNCİKGİLLER (Bot.) Haşhaşiye.

GELİNCİKİLLETİ *i.* Vücudün muhtelif yerlerinde su toplanma hastalığı, istiska.

GELİNFENERİ *i.* Bir ot.

GELİNLİK *s.* Yetişmiş kız, gelin elbise ve eşyası.

GELİR *i.* Bir mülkün getirdiği para, irat, akar.

GELİŞ *i.* Gelmek işi. Tarz, tavır, suret. Siyak, tevi.

GELİŞİGÜZEL *h.* Rasgele, olduğu gibi.

GELİŞMEK *f.* Yetişmek, boy atmak. Semirmek. İnkişaf etmek.

GELİŞİM *i.* İnkişaf.

GELME *i.* Gelmek işi. Tevarüd.

GELMEK *f.* Başka bir yerden yakına veya bulunduğumuz yere yetişmek, gitmek mukabili. Geri dönmek. Girmek. Başlamak. Olmak. Dokunmak. Uymak, yakışmak. Bulunmak, görünmek. İrat olmak. Kabul etmek. *Biraraya — f.* Toplanmak. *Çıka — f.* Birdenbire gidip bir gelmek. *İçeri — f.* Girmek. *İmana— f.* Hakikati teslim etmek. *İşe— f.* Uygun olmak. *Karşı— f.* Karşılamak. Dayatmak. *Ûhdesinden— f.* Becermek. *Yola — f.* İtaat etmek.

GEM *i.* Atı idare için ağzına vurulan dizgine bağlı demir. — *vur-*

mak f. Hayvana gem takmak.

GEMİ *i.* Deniz, göl veya nehirlerde eşya ve insan taşıyan ve kürek, yelken, buhar gibi kuvvetlerle yürüyen nakil vasıtası, sefine, vapur. *Harp — si i.* Harpte kullanılan toplarla mücehhez gemi.

GEMİCİ *i.* Denizci. Gemi sahibi, gemi kaptanı, tayfa, bahriyeli.

GEMİCİLİK *i.* Gemici mesleği.

GEMİCİNURU *i.* Gemi direklerinin ucundaki fener.

GEMİYATAĞI *i.* Liman, koy.

GEMRENMEK *f.* Dişle oyulmak. Gıcırdatmak.

GEN *s.* Geniş, bol.

GENCECİK *s.* Pek genç.

GENCELMEK *f.* Gençleşmek.

GENÇ *s.* Taze, yaşlı olmıyan, delikanlı. Yeni, körpe.

GENÇLEŞMEK *f.* Genç gibi olmak.

GENÇLİK *i.* Genç oluş.

GENE, YİNE *h.* Tekrar, bir daha, yeniden: *Gene mi geldin?*

GENE *i.* Hayvanlara musallat olan bit nev'inden bir böcek.

GENEL *s.* Umumî.

GENELGE *i.* Tamim.

GENELLEMEK *f.* Umumileştirmek.

GENETİK (Bot.) Jenetik.

GENİŞ *s.* Dar olmıyan, bol. Enli. Kaygusuz. Ferah.

GENİŞLEMEK *f.* Geniş olmak.

GENİŞLENMEK *f. Bak:* Genişlemek.

GENİŞLETMEK *f.* Geniş yapmak.

GENİŞLİK *i.* Bolluk. Enlilik. Rahatlık.

GENİZ *i.* Burun deliğinin boğaza dayandığı yer.

GENLEŞME (Fiz.) İmbisat.

GENLİK (Fiz.) Vüs'at.

GEOMETRİ (Mat.) Hendese.

GERÇEK *s.* Doğru.

GERÇEKLENMEK *f. Bak:* Gerçekleşmek.

GERÇEKLEŞMEK *f.* Gerçek olmak.

GERÇEKLEŞTİRMEK *f.* Gerçek kılmak.

GERÇEKLİK *i.* Doğruluk.

GERÇEKTEN *h.* Hakikaten.

GERÇEL *s.* Hakikî.

GERÇİ, EĞERÇİ *h.* Her nekadar, ise de: *Gerçi bu iyi bir fikirdir.*

GERÇİN *i.* Anket, tahkik.

GERÇİNLEMEK *f.* Tahkik etmek.

GERDAN, GERDEN, *i.* Boynun ön tarafı.

GERDANLIK *i.* Kadınların gerdana taktıkları mücevher dizileri.

GERDEK *i.* Evlenme gecesi gelin ile güveyin kapandığı oda, zifaf odası.

GERDEL *i.* Ağaç koğa.

GERDİRMEK *f.* Gergin ettirmek.

GEREÇ *i.* Levazım, malzeme.

GEREĞİ *h.* Lâzım olduğu kadar, kâfi derecede : *Çocuğu gereği gibi adam etti.*

GEREK *s.* Lâzım. Yarar- *i.* Lüzum.

GEREKÇE *i.* Esbabı mucibe lâyihası. (Mat.) Lâzime.

GEREKLİK *i.* Yararlık. (Mat.) Lüzum.

GEREKMEK *f.* Lâzım olmak .

GEREN *i.* Balçıklı toprak.

GERGEDAN *i.* Burnu üzerinde boynuzu bulunan vahşi hayvan.

GERGEF *i.* Nakış işlenecek kumaşın gerilmesine mahsus alet.

GERGİ *i.* Gerecek alet.

GERGİN *s.* Gerilmiş. Dargın.

GERGİNLİK *i.* Gergin oluş. Dargınlık.

GERİ *i.* Art, arka, kıç. Son. Dönüş. Aşağı. — *almak f.* Verilen bir şeyi tekrar almak. Arkaya çekmek. — *dönmek f.* Arkaya doğru tekrar gelmek. — *çevirmek f.* Geriye döndürmek. — *durmak f.* Sakınmak. — *gelmek f.* Tekrar gelmek. — *gitmek. f.* Gerilemek. — *kalmak f.* Arkada kalmak. Gecikmek. — *komak f.* Sonraya bırakmak. — *vermek f.* Alınan bir şeyi tekrar vermek.

GERİ DURMAK *f.* Çekinmek, iba etmek.

GERİLEMEK *f.* Geride kalmak.

GERİLİ *s.* Gevşek olmıyan, gerilmiş.

GERİLİK *i.* Geri oluş.

GERİLİM (Fiz.) Tevettür, germe.

GERİLME *i.* Gerilmek işi.

GERİLMEK *f.* Çekilip uzanmak. Gevşek olmamak.

GERİNMEK *f.* Kolları gövdeyi uzatarak esnemek.

GERİSİGERİ, GERİSİNGERİ *i.* Geri dönme.

GERİZ *i.* Lâğım.

GERM *s.* Sıcak.

GERMEK *f.* Çekip uzatmak, gevşek bırakmak. — *göğüs f.* Karşı komak.

GERMEN (Bio.) Tenasül hücreleri.

GERMİ *i.* Sıcaklık. Çalışma.

GEŞTÜGÜZAR *i.* Gezip dolaşma.

GETİREN (Bio.) Musil.

GETİRMEK *f.* Uzak yerden yakına almak, komak, sokmak. Uydurmak. *Vücude* — *f.* Yaratmak.

GETİRİLMEK *f.* Yakına alınmak .

GETİRTİLMEK *f.* Yakına aldırılmak.

GETİRTMEK *f.* Yakına aldırtmak.

GETR, GETİR *i.* Tozluk, kalçın.

GEVELEMEK *f.* Isırıp koparmağa çalışmak. Geviş getirmek, lâkırdıyı ağızda dolaştırmak.

GEVEN (Bio.) Şecerei ketire.

GEVEZE *s.* Çok söyliyen, boşboğaz.

GEVEZELİK *i.* Geveze oluş.

GEVHER *i.* Cevher.

GEVİRMEK *f.* Sokmak, karıştırmak.

GEVİŞ *i.* Deve, inek ve koyun gibi bazı hayvanların yedikleri şeyi tekrar ağıza getirip yeniden çiğnemeleri. — *getirmek f.* Geviş yaprak çiğnemek.

GEVREK *s.* Yumuşak olmayıp çabuk kırılır sert. *i.* Kuru çörek, peksimet.

GEVREKÇİ *i.* Gevrek yapan ve satan adam.

GEVREMEK *f.* Katılaşmak, gevrek olmak.

GEVRETMEK *f.* Katılaştırmak, kurutmak.

GEVŞEK *s.* Gergin veya sert olmıyan. Sölpük.

GEVŞEKLİK *i.* Gevşek olmaklık.

GEVSEME (Bio.) İstirha.

GEVSEMEK *f.* Gevşek olmak.

GEVSETMEK *f.* Gevşek yapmak .

GEVSETİLMEK *f.* Gevşek yapılmak.

GEYİK *i.* Dallıbudaklı boynuzlu bir hayvan.

GEZ *i.* Ölçü ipi. Tüfeğin ve tabancanın üzerindeki nişan noktası. *e.* Gez, defa, kere.

GEZDİRMEK *r.* Dolaştırmak, yürütmek. Seyrettirmek. Serpmek.

GEZEGEN (Astr.) Seyyare.

GEZGİN, GEZGİNCİ *s.* Çok gezmiş.

GEZİ *i.* Bir arşın eninde ipek ve iplikten yapılan kumaş.

GEZİÇİ *s.* Gezen, seyyar.

GEZİLMEK *f.* Dolaşılmak. yürümek. Seyredilmek.

GEZİNMEK *f.* Dolaşmak, gezip vakit geçirmek.

GEZİNTİ *i.* Gezinme. Gezilecek yer.

GEZLEMEK *f.* Ölçmek.

GEZME *i.* Gezmek işi.

GEZMEK *f.* Dolaşmak, yürümek, seyretmek.

GEZMEN *i.* Seyyah.

GİBİ *s.* Benzeri anlatır : *Pamuk gibi, ay gibi,* Zamanca yakınlığı gösterir : *geldiği gibi, aldığı gibi.*

GİDERAYAK *i.* Son dakikada, gitmek üzere iken.

GİDERENALAN (Fiz.) Krezitif saha.

GİDERMEK *f.* Savuşturmak.

GİDİ *s.* Pezevenk (eski). Çıkışmağı anlatır: *Seni gidi beni bilmez.*

GİDİLMEK *f.* Gitmek kabil olmak.

GİDİŞ *i.* Gitme. Tutam.

GİDİŞMEK *f.* Biribirine gitmek

GİDON *i.* Bisiklet dümeni.

GİL *e.* Aile ve san anlatır. *Ahmetgil.*

GİRAH *i.* Arşının on altıda biri.

GİRAN *s.* Ağır.

GİRANBABA *i.* Kıymetli.

GİRAY *i.* Eski Kırım sultanlarına verilen isim.

GİRDAP *i.* İki akıntının karşılaşmasından suyun üzerinde hâsıl olan çevrinti. Tehlikeli yer. Çevrinti.

GİRDİBAT *i.* Kasırga.

GİREK *i.* Girilecek yer, methal.

GİRGİN *s.* Sokulgan.

GİRGİNLİK *i.* Girgin oluş.

GİRİFT *s.* Biribirine geçmiş. Girinç.

GİRİFTAR *i.* Tutulmuş, uğramış. — *olmak f.* Duçar olmak.

GİRİLMEK *f.* Girmek mümkün olmak.

GİRİNTİ *i.* Bir şeyin içeriye girmiş yeri.

GİRİNTİLİ *s.* Girintisi olan. — *çıkıntılı s.* Çıkıntı ve girintisi çok.

GİRİŞ *i.* Girmek işi. Başlama.

GİRİŞİM (Fiz.) Tedahül.

GİRİŞMEK *f.* Sokulmak. Bulaşmak. Başlamak.

GİRİVE *i.* Çıkmaz, uçurum, dolaşık yol. Güçlük, çaresizlik.

GRİZGÂH *i.* Kaçacak yer.

GİRME *i.* Girmek işi.

GİRMEK *f.* Sokulmak, içeri varmak. Karışmak, araya sıkışmak. *Araya — f.* Uzlaştırmak. *Biribirine — f.* Sevilmek. *Günaha — f.* Günah işlemek. *Zihne — f.* Anlaşılmak.

GİRYAN *s.* Ağlıyan.

GİRYE *i.* Ağlama.

GİŞE *i.* Bilet, para, pul gibi şeyler alıp verilen pencere.

GİTGİDE, GİTGİT *h.* Gittikçe : *Hastalık gitgide ilerliyor.*

GİTME *i.* Gitmek işi.

GİTMEK *f.* Varmak. Uzaklaşmak. Kaçmak, ayrılmak. Kaybolmak. Geçmek. Savuşmak. Bitmek. Yürümek. Görülmek. *Aralığa — f.* Kaybolmak. *Elden — f.* Fırsat kaçırmak. *Geri — f.* Dönmek. *İleri— f.* İlerlemek. *Yola — f.* Seyahate çıkmak.

GİYDİRMEK *f.* Giymesine yardım etmek. Elbise, çamaşır v.s. vücude, ayakkabı ayağa, eldiven ele, şapka başa konulmak.

GİYİM *i.* Giyilecek şey. Bir defada giyilme.

GİYİMKUŞAM *i.* Süs.

GİYİNMEK *f.* Kendisini giydirmek.

GİYMEK *f.* Elbise, çamaşır v.s. yi vücudüne, ayakkabıyı ayağa, eldiveni ele, şapkayı başa komak.

GİYOTİN *i.* Fransada ölüme mahkûm olanın kafasını kestikleri satır.

GİYSİ *i.* Çamaşır.

GİZ, GEZ *e.* Defa, kere.

GİZDEM *s.* Batınî.

GİZLEMEK *f.* Saklamak.

GİZLENMEK *f.* Saklanmak.

GİZLİ *s.* Saklanmış, saklı. görünmez. *—den — ye h.* Gizlice. *i.* Sır.

GİZLİCE *h.* Saklıca.

GİZLİKAPAKLI *s.* Saklı.

GICIK *i.* Kaşınmakla beraber yanma. Karıncalanma. Fena bir sesle veya tırnağın sürtülmesile hâsıl olan iç fenalığı.

GICIKLAMAK *f.* Gıcık hâsıl etmek. *c.* Şüpheye düşürmek.

GICIKLANMAK *f.* Gıcık hâsıl olmak. *c.* Şüphelenmek.

GICIR *i.* Sakıza katılan lâstik gibi bir madde. *— — h.* Dişlerin birbirlerine sürülmesi gibi keskin ve sert bir sesi anlatır.

GICIRDAMAK *f.* Gıcır gıcır ses çıkarmak.

GICIRDATMAK *f.* Gıcır gıcır yaptırmak.

GICIRTI *i.* Gıcır gıcır çıkan ses.

GIDA *i.* Besin, besleyici şey.

GIDAÎ *s.* Gıdaya ait. Besinel.

GIDAK *i.* Yumurtlıyan tavuğun bağırması.

GIDAKLAMAK *f.* Tavuk gıdak diye bağırmak.

GIDALANDIRMAK *f.* Besletmek. gıda vermek.

GIDALANMAK *f.* Beslenmek, gıda almak.

GIDALI *s.* Gıdası olan.

GIDASIZ *e.* Gıdası olmıyan.

GIDI *i.* Gerdan altı, gabgab.

GIDIK *i.* Vücudün bazı yerlerine dokununca istemiyerek gülme.

GIDIKLAMA *i.* Gıdıklamak işi.

GIDIKLAMAK *f.* Gıdık hâsıl etmek.

GIDIKLANMAK *f.* Gıdık hâsıl olmak.

GILÂF *i.* Kılıf, kın.

GİLLÜGİŞ *i.* Garaz, öç. Hile.

GILZET *i.* Kabalık.

GINA *i.* Bıkkınlık. Zenginlik. Doyma. — *gelmek f.* Doymak, bıkmak.

GINA *i.* Şarkı söyleme.

GIPTA *i.* İmrenme.

GIRAH *i.* Fasulye nev'inden bir tane.

GIRGIR *i.* Gürültü.

GIRILDAMAK *f.* Karın gırıltı etmek, guruldamak.

GIRILTI *i.* Barsakların içindeki gaz ve suyun hareketile karında hâsıl olan gürültü, gur gur yapma.

GİRİV *i.* Bağırma.

GİRİZE *i.* Dürtü, sevkitabiî; canlı mahlûkların öğretme neticesi olmayıp kendiliğinden olan hareketleri.

GİRİZÎ *s.* Sevkitabiîden hâsıl olan, dürtüden gelen.

GIRLA *h.* Çokluk anlatır.

GIRLAMAK *h. Bak*: Gırıldamak.

GIRTLAK *i.* Boğazımızdan başlayıp akciğerde nihayet bulan boru, teneffüs borusu. — *veremi i.* Verem hastalığının gırtlakta olanı.

GIŞA *i.* Örtü, zar.

GIYABEN, GIYABÎ *i.* Gözönünde olmaksızın. Arkadan.

GIYAP *i.* Gözönünde bulunmama. Kaybolma, meydanda bulunmama.

GIYBET *i.* Çekiştirme. — *etmek f.* Çekiştirmek.

GLİSERİN *i.* Hekimlikte kullanılan yumuşatıcı su.

GLÜKOZ *i.* Şeker maddesi.

GLÜTEN *i.* Nişasta maddesi.

GOCUK *i.* Kalın kürklü palto.

GOL *i.* Futbolda topu kaleye sokma.

GOMALAKA *i.* Mühür mumu yapmağa yarar bir cins zamk.

GOMALÂSTİK *i.* Kurşunkalemi izlerini silmeğe yarıyan kavuçuk parçası. Muşamba v.s. yapmağa yarıyan bir nevi zamk.

GOMBA *i.* Hasır halat.

GONCE, KONCA *i.* Açılmamış çiçek.

GONDOL *i.* Venedik sandalı.

GONG *i.* Radyoda, işaret çanı. Çinlilerin değnekle çalınan defi.

GORİL *i.* Bir cins maymun.

GÖBEK *i.* Ana rahminde iken çocuğun karnına dış taraftan bağlı olan barsağın doğduktan sonra kesilen yeri. Bazı sezbe ve meyvaların ortası. *c.* Orta. Batın, zürriyet. — *atmak f.* Göbeği hoplatarak oynamak.

GÖBEKLENMEK *f.* Fazla şişmanlıktan karın dışarı fırlamak. Salata, marul gibi şeyler göbek bağlamak.

GÖBEKLİ *s.* Göbeği olan.

GÖBEKTAŞI *i.* Hamamların ortasında yuvarlak set.

GÖÇ *i.* Taşınma.

GÖÇEBE *s.* Hiçbir yeri olmıyan, bir yerden bir yere konan adam veya kavm.

GÖÇER *s.* Göçen, dolaşıcı.

GÖÇETMEK *f.* Göçmek.

GÖÇKEN *i.* Tavşan yavrusu. Kır sansarı.

GÖÇMEK *i.* Taşınmak. Başka yere konmak. Ölmek. Batmak, çökmek.

GÖÇMEN *i.* Muhacir.

GÖÇMENLİK *i.* Muhacirlik.

GÖÇÜRMEK *i.* Taşıtmak. Batırmak. Yutmak.

GÖĞÜMTÜL *s.* Mavimsi,

GÖĞÜS *i.* Vücudün gerdanla bel arasındaki kısmı. — *geçirmek f.* İç çekmek. — *germek, — vermek f.* Karşı durmak.

GÖĞÜSÇUKURU *i.* Göğsün mideye yakın olan çukur yeri.

GÖĞÜSLEMEK *f.* Göğsü dayamak. Karşılamak.

GÖĞÜSLÜK *i.* Elbisenin kirlenmemesi için boyundan asılıp giyilen önlük.

GÖĞÜSSEL (Bio.) Sadrî.

GÖĞÜSTAHTASI *i.* Göğsün yukarı kısmı.

GÖK *s.* Mavi.

GÖK *i.* Arz, gün ve bütün yıldızların bulunduğu boşluk, sema.

GÖGCİSMİ (Ast.) Cirmi semavî.

GÖKÇE *s.* Mavimsi.

GÖKÇEK *s.* Güzel.

GÖKCEN *s.* Lâtif, güzel.

GÖKGÜRLEME, GÖKGÜRLEMESİ *i.* Gökgürültüsü.

GÖKGÜRLEMEK *f.* Bulutların çarpışmasından gürültü hâsıl olmak.

GÖKGÜRÜLTÜSÜ *i.* Bulutların çarpışmasından hâsıl olan gürültü.

GÖKKANDİL *s.* Zilzurna sarhoş.

GÖKKIR *s.* Külrengi.

GÖKKUBBE *i.* Gök, Asuman.

GÖKLÜK *i.* Mavilik.

GÖKREMEK, GÖĞERMEK *f.* Gök rengini almak. Morarmak. Tazelenmek.

GÖKSEL (Ast.) Semavî.

GÖKTAŞI (Ast.) Haceri semavî.

GÖKYÜZÜ *i.* Gök.

GÖL *i.* Büyük durgun su.

GÖLAYAĞI *i.* Göl suyunun fazlasını denize veya bir ırmağa akıtan çay.

GÖLBAŞI *i.* Göl suyunun çıktığı yer.

GÖLE, GÖLEK *i.* Sulak yerlerde hâsıl olan tatarcık gibi ufak sivrisinek.

GÖLEK *i.* Gölün dalgalanması

GÖLGE *i.* Bir cismin ışık karşısında yere düşen

sureti. Resimde gölgeyi tasvir eden açık siyah boya. c. Birini taklit eden, daima arkasından giden. Koruma. Himaye, saye.

GÖLGEALTI *i.* Gölgelik yer.

GÖLGELENDİRMEK *f.* Gölge etmek, gölge şekli yapmak.

GÖLGELENMEK *f.* Gölge altına girmek.

GÖLGELİ *s.* Gölgesi olan.

GÖLGELİK *i.* Gölge altı.

GÖLOTU *i.* Sarı nilüfer.

GÖMDÜRMEK *f.* Gömmesini mucip olmak.

GÖMKÖK *s.* Koyu mavi.

GÖMLEK *i.* Tenin yukarı kısmını örten beyaz çamaşır. Zar, örtü. Yeleğin altına giyilen ve boyun hizasına yaka takılan beyaz veya renkli çamaşır. *Kolalı — i.* Frenk gömleğinin kolalanmış nev'i.

GÖMLEKÇİ *i.* Kolalı gömlek yapan ve satan adam.

GÖMLEKLİK *s.* Gömlek yapmıya yarar kumaş.

GÖMLEKLİLER (Zoo.) Kamisiye.

GÖMLEKSARMASI *i.* Kuzu çiğerinin gömleğine pirinç doldurarak yapılan yemek, sarma.

GÖMME *i.* Gömmek işi. *s.* Gömülmüş.

GÖMMEK *f.* Ölüyü mezara koyup örtmek, defnetmek. Toprağın veya diğer bir şeyin içine sokmak, gizlemek.

GÖMÜ *i.* Define, gencine.

GÖMÜK *s.* Medfun.

GÖMÜLMEK *f.* Toprağın veya diğer bir şeyin altında kalmak, örtülmek. Derinleşmek, batmak. Defnedilmek.

GÖMÜLÜ *s.* Defnedilmiş; gömülmüş. Gizli, saklı define.

GÖN *i.* İşlenmiş deri. Meşin.

GÖNAN *i.* Durgun su.

GÖNDERİLMEK *f.* Yollanmak.

GÖNDERİŞ *i.* Gönderme.

GÖNDER *i.* Uzun sopa. Geminin başına, kıçına dikilen sancak direği.

GÖNDERİ *i.* Havale.

GÖNDERME *i.* Yollama, salma.

GÖNDERMEK *f.* Yollamak, salmak.

GÖNDERTMEK *f.* Yollatmak.

GÖNELMEK *f.* Mesut olmak.

GÖNENDİRMEK *f.* İyileştirmek, mesut etmek.

GÖNENMEK *f.* İyi ve mesut olmak.

GÖNÜL *i.* Yürek, kalp, dil. İstek, arzu, heves, niyet. Duygu. Aşk, sevda. Rıza, muvafakat. Yiğitlik. Kibir, gurur. Ahlâk, tabiat. Hatır. — *açıklığı i.* Neşe, sevinç. — *açılmak f.* Ferahlanmak. — *açmak f.* Ferahlatmak. — *almak f.* Meftun etmek. Gönlünü yapmak. — *çekmek f.* İstemek. — *darlığı i.* Cansıkıntısı. — *hoşluğu i.* Hoşnutluk. — *rızası i.* Muvafakat. — *vermek i.* Âşık olmak. — *yapmak f.* Kandırmak, memnun etmek.

GÖNÜLDAŞ *s.* Gönülleri bir olan, yekdil.

GÖNÜLLÜ *s.* Kendi arzusu ile iş gören. Kibirli. Mecbur olmadığı halde asker yazılan, fedaî.

GÖNÜLSÜZ *s.* Kibirsiz. *h.* İsteksiz.

GÖNÜLSÜZLÜK *i.* Gönülsüz oluş.

GÖNYE (Mat.) Açı ölçüsü, köşe, zaviye ölçen âlet.

GÖRDÜRMEK *f.* Göstermek. Yaptırmak.

GÖRENEK *i.* Görgü ile yapılan şey, âdet, usul, taklit.

GÖRE *e.* Nazaran, kalırsa, bakılırsa, itibarile, mucibince : *Bana göre hava hoş.*

GÖRE *i.* Manzara.

GÖREK *i.* Gösteriş. Manzara.

GÖRENEK *i.* Âdet, başkalarında görülüp yapılan şeyler.

GÖRESİMEK *f.* Görecegi gelmek, müştak olmak.

GÖRET *i.* Ziyaret.

GÖRGÜLÜ *s.* Görgüsü olan.

GÖRGÜSÜZ *s.* Toy, görgüsü olmıyan.

GÖRGÜSÜZLÜK *i.* Toyluk.

GÖRKEM *i.* Haşmet, tantana.

GÖRKEMLİ *s.* İhtişamlı, debdebeli.

GÖRME *i.* Görmek işi. *s.* Gören, görmüş.

GÖRMECE *s.* Görmek şartile.

GÖRMEK *f.* Göz vasıtasile bir şeyi tanımak. Anlamak. Bulmak, muhakeme etmek. Okumak. Rasgelmek. Ziyaret etmek. Yapmak. Uğramak. Denemek. Gezmek. Almak, öğrenmek. Hazırlamak. Geçirmek. *Âdet* — *f.* Kadın aybaşı olmak. *Çok* — *f.* Çoğumsamak. *Hoş* — *f.* Müsamaha etmek. *İş* — *f.* Çalışmak. *Rüya* — *f.* Uykuda rüya âleminde yaşamak.

GÖRMEMEZLİK *i.* Aldırmama. Müsamaha.

GÖRMEN *i.* Müşahit.

GÖRMEZ *s.* Görmiyen, kör.

GÖRSEL (Bio.) Basarî.

GÖRÜ *i.* Bakış, nazar, nazaret.

GÖRÜCÜ *s.* Gelinlik kız arayıp bulmağa giden kadın. Gören, bakan.

GÖRÜCÜLÜK *i.* Görücü sıfatı.

GÖRÜLME *i.* Görülmek işi.

GÖRÜLMEK *f.* Gözle tanımak. Tesviye olunmak, halledilmek.

GÖRÜM *i.* Görüş. (Bio.) Basıra.

GÖRÜMCE *i.* Kocanın kızkardeşi.

GÖRÜMLÜK *i.* Yüzgörümü.

GÖRÜMSÜ *i.* Hayalet, tayf.

GÖRÜNEN (Ast.) Zahirî.

GÖRÜNGÜ *i.* Tezahür.

GÖRÜNME *i.* Görünmek işi.

GÖRÜNMEK *f.* Gözle görülebilir halde olmak. Benzemek, zannolunmak. Gözükmek, çıkmak, meydanda almak.

GÖRÜNMEZ *s.* Görünmeyen. Na mer'i.

GÖRÜNTÜ .Fiz.) Hayal.

GÖRÜNÜŞ *i.* Görünme. Görünen şekil ve suret. Gösteriş.

GÖRÜŞ *i.* Görme.

GÖRÜŞME *i.* Görüşmek işi.

GÖRÜŞMEK *i.* Biribirini görmek, buluşmak. Konuşmak. Söylemek. Tanışmak.

GÖRÜŞÜLMEK *f.* Bir yere gelinmek, konuşulmak.

GÖRÜŞTÜRMEK *f.* Görüşmelerini temin etmek.

GÖSTERGE (Fiz. Kim.) Müş'ir.

GÖSTERİLMEK *f.* Görülecek bir hale konmak.

GÖSTERİŞ *i.* Göstermek işi, Görünüş. Yalandan kendisini satma. Yakışık.

GÖSTERİŞLİ *s.* Gösterişi olan. Yakışıklık.

GÖSTERİŞSİZ *s.* Gösterişi olmıyan.

GÖSTERİŞSİZLİK *i.* Gösterişsiz oluş.

GÖSTERİT *i.* Tezahür, nümayiş.

GÖSTERMEK *i.* Gördürmek. Öğretmek, anlatmak. Çıkarmak. İspat etmek. Karşısında tutmak, meydana koymak.

GÖSTERMELİK *i.* Örnek, nümune.

GÖSTERTMEK *f.* Göstermesini mucip olmak.

GÖT *i.* Vücudün lüzumsuz ve pis posasının dışarıya atıldığı delik, kıç. Dip. Arka.

GÖTLÜK *i.* Eyer ve palanın arkasına kaplanan meşin.

GÖTÜN *h.* Arkaya doğru, manasına kullanılır ve tekrarlanarak söylenir : *Götün götün yürüme.*

GÖTÜREN (Bio.) Mursil.

GÖTÜRME *i.* Götürmek işi.

GÖTÜRMEK *f.* Yakından uzağa almak. Kaldırmak. Almak. Dayanmak.

GÖTÜRTMEK *f.* Götürmesini temin etmek.

GÖTÜRÜ *s.* Toptan, ölçülüp tartılmadan.

GÖTÜRÜLMEK *f.* Yakından uzağa alınmak. Kaldırmak, dayanılmak.

GÖVDE i. Vücut, beden, ceset, cüsse. Vücudün göğüs ve omuzlardan ibaret kısmı. Ağacın dallardan maada olan kısmı, kütük. (Bio.) Cezi.

GÖVDELİ *s.* Gövdesi olan. İri.

GÖVSA *i.* Göksu, mavi su.

GÖYA, GÛYA *h.* Sanki, sözde.

GÖYDERGİ *i.* Çok yanar ve kaşınır bir çıban.

GÖYMEK *f.* Yakmak.

GÖYNÜK *i.* Ufak torba.

GÖYÜK *i.* Yanmış şey. Kaynıyan suyun köpüğü. *c.* Yanık. Keder. Sıtma.

GÖYÜNMEK *f.* Yanmak.

GÖZ *i.* Canlı mahlûkların görme uzvu. Görme. Kaynak, memba. Delik, çukur. Çekmece, oda. Bölük, kısım. Terazi kefesi. Köprü kemeri. Kıymet, itibar. Sevgi. — — *h.* Delik delik. — *değmek f.* Nazar değmek. — *dikmek f.* Gözleri açarak bakmak. Haset etmek. —*doymak f.* Kanma. — *gezdirmek f.* Aramak. — *kalmak f.* İmrenmek. — *kararmak f.* Başdönmek. Kudurmak. — *kesmek, kestirmek f.* Cesaret etmek. —*korkmak f.* Yılmak. — *kulak olmak f.* Dinlemek, dikkat etmek.

GÖZAÇIKLIĞI *i.* Uyanıklık, kurnazlık.

GÖZAĞRISI *i.* Gözde hâsıl olan hastalık. *İlk — s.* İlk yavuklu.

GÖZAKI *i.* Gözün beyaz kısmı.

GÖZALICI *s.* Göze çarpan, gözü cezbeden. Gözü kamaştıran.

GÖZBAĞI *i.* Afsun. Büyü.

GÖZBAĞICI *s.* Afsuncu.

GÖZBEBEĞİ *i.* Gözün asıl gören ortasındaki siyah, çakır, mavi, elâ, yeşil renkteki yuvarlak kısmı. *c.* Çok sevilen insan.

GÖZBONCUĞU *i.* Nazara karşı takılan mavi boncuk.

GÖZCÜ *i.* Nöbetçi. Bekçi.

GÖZCÜLÜK *i.* Bekçilik, nöbetçilik.

GÖZDAĞI *i.* Göztaşı. Korkutma.

GÖZDE *s.* Sevgili.

GÖZDİKEĞİ *i.* Göz dikilen şey, matmahı nazar.

GÖZDOKTORU *i.* Göz hastalıklarından anlıyan ve göze bakan doktor, gözhekimi.

GÖZEME *s.* Gözemek işi.
GÖZEMEK *f.* Nakışı ipekle örtmek, iki kat yapmak.
GÖZEN *i.* Alaca geyik, Cazibeli.
GÖZENEK (Bio.) Mesane.
GÖZENMEK *f.* Nakış üstünde ipekle bir kat daha geçirilmek.
GÖZER *i.* Harman kalburu.
GÖZETİLMEK *f.* Bakılmak. Korunmak. Beslenmek. Beklenmek. Tutulmak, sayılmak.
GÖZETLEMEK *f. Bak* : Gözetmek.
GÖZETME *i.* Gözetmek işi.
GÖZETMEK *f.* Korumak. Bakmak. Beslemek. Beklemek. Tutmak, saklamak. Dikkat etmek. İşaret etmek.
GÖZETTİRMEK *f.* Korutmak.
GÖZEVİ *i.* Gözçukuru.
GÖZGÖRE *f.* Meydanda.
GÖZGÜ *i.* Ayna. Dürbün.
GÖZHAPSİ *i.* Gözönünden ayrılmamak.
GÖZHEKİMİ *i.* Göz doktoru.
GÖZKARARI *i.* Tahmin.
GÖZKARASI *i.* Gözbebeği.
GÖZKAPAĞI *i.* Biri yukardan, öteki aşağıdan kapanarak gözü örten perdeler.
GÖZKIPMA *i.* Gözkıpmak işi.
GÖZKIPMAK *f.* Gözkapaklarını yarı kapamak. Gözkapaklarını açıp kapıyarak işaret etmek.
GÖZKUYRUĞU *i.* Gözün kulak tarafındaki ucu.
GÖZLEME *i.* Gözlemek işi. Hamurdan yapılan bir börek.
GÖZLEMEK *f.* Beklemek, terassut etmek.
GÖZLEMEN *i.* Râsıd.
GÖZLEMEVİ *i.* Rasathane.
GÖZLÜ *s.* Gözü olan. Bölüklü. Delikleri olan.
GÖZLÜK *i.* Uzak veya yakından iyi görmek ve gözleri toz, ziya v.s. den korumak için takılan camlı alet.
GÖZLÜKÇÜ *i.* Gözlük yapan ve satan adam.
GÖZLÜKLÜ *s.* Gözlük takan.

GÖZNURU *i.* Görme. Gözle yapılan ve gözleri yoran iş. Çok sevgili. — *dökmek f.* Gözle emek sarfetmek.

GÖZÖNÜ, GÖZÖNÜNDE *h.* Gözden kaçmıyacak yerde, meydanda.

GÖZPINARI *i.* Gözün burun tarafındaki ucu.

GÖZSÜZ *s.* Gözü olmıyan, kör.

GÖZSÜZLÜK *i.* Göz yokluğu.

GÖZTAŞI *i.* Zaç.

GÖZÜAÇIK *s.* Uyanık. Kurnaz. İşini bilir.

GÖZÜARDINDA *s.* Ardında bir düşündüğü olan, birini veya bir şeyi merak eden. Umduğunu görmeden ölen.

GÖZÜKARA *s.* Pervasız. Hain.

GÖZÜKAPALI *s.* Tecrübesiz.

GÖZÜKMEK *f.* Görünmek. Kendini göstermek.

GÖZÜPEK *s.* Yiğit.

GÖZÜTOK *s.* Kanaatkâr.

GÖZYAŞI *i.* Ağlarken yahut çok sevinince veya nezle olunca gözden dökülen su.

GRADO, GIRADO *i.* Derece.

GRAFİK *i.* Bir şeyi çizgi veya resim ile anlatma.

GRAFİT *i.* Kurşunkalemi yapmakta kullanılan bir kömür.

GRAM *i.* Kilonun binde biri.

GRAMOFON *i.* Plâklar vasıtasile sesi tekrar eden alet, fonoğraf.

GRANDİ *i.* Geminin orta direği.

GRANİT *i.* Yol ve yapıda kullanılan sert taş.

GRANÜLİT (Jeo.) Bir çeşit taş.

GREKOROMEN *i.* Eski Yunan ve Romalılara ait.

GRENO (Jeo.) Bir çeşit taş.

GREVCİ *i.* Grev yapan.

GRİZU (Kim.) Maden kuyularından çıkan gaz.

GRUP *s.* Zümre, takım. Toplanma.

GUANO (Jeo.) Martı gübresi.

GUDDE *i.* Bez, yumru.

GUDRUF *i.* Kıkırdak.

GUDRUFÎ *s.* Kıkırdaklı

olan veya ona benziyen.

GUDUBET *s.* Çirkin.

GUFRAN *i.* Allahın affi.

GUGUK *i.* Mayıs ayında bu sesi tekrar ederek öten güvercin büyüklüğünde bir kuş.

GUGUKLU SAAT *i.* Guguk sesini çıkaran duvar saati.

GUL *i.* Gulyabani.

GULÂM *i.* Oğlan. Köle.

GULFE *i.* Sünnet derisi.

GULGULE *i.* Gurultu.

GÛNA *h.* Çeşit.

GÛNAGÛN *h.* Çeşit çeşit.

GUNNE *i.* Burundan çıkan ses.

GURAMA *s.* Alacaklılar.

GURBET *i.* Gariplik. Yabancılık, vatan dışı.

GUREBA *i.* Garipler, kimsesizler.

GURK *s.* Kuluçka olup kabarmış ve kızarmış tavuk ve hindi.

GURKLAMAK *f.* Gurk olmak.

GURLAMAK, GURULDAMAK *f.* Karın ve barsaklar gurultu etmek.

GURRE *i.* Yeni başlıyan ay.

GURULTU *i.* Barsaklardaki gaz ve suyun hareketile karından ses gelme.

GURUP *i.* Batma, görünmez olma, güneş batma.

GURUR *i.* Güvenme, kurulma, kibir.

GURURLU *s.* Kibirli, mağrur.

GURURLANMAK *f.* Öğünmek, gurura kapılmak.

GUSLETMEK *f.* Gusül yapmak. Yıkanmak.

GUSSA *i.* Tasa.

GUSÜL *i.* Loğusalıktan, âdet gördükten, cünüplükten, sonra yıkanma.

GUSÜLHANE *i.* Gusledilecek, yıkanılacak yer.

GÛYA *e. Bak* : Göya.

GÜBRE *i.* Tarla ve araziye atılan hayvan pisliği, eski fışkı.

GÜBRELEMEK *f.* Gübre atmak.

GÜBRELENMEK *f.* Gübre atılmak.

GÜBRELİ *s.* Gübrelenmiş.

GÜC *i.* Kuvvet. (Fiz.) Takat.

GÜCE *i.* Kaynatılmamış bulgur.

GÜCEM *i.* Sitem.

GÜCENDİRMEK *f.* Darıltmak.

GÜCENİK *s.* Dargın.

GÜCENİKLİK *i.* Dargınlık.

GÜCENME *i.* Gücenmek işi.

GÜCENMEK *f.* Darılmak, hatırı kırılmak.

GÜCENDİRMEK *f.* Darıltmak, hatır kırmak.

GÜCLÜ *s.* Zorlu, kuvvetli. — *kuvvetli s.* Kuvveti yerinde.

GÜCSÜZ *s.* Kuvvetsiz.

GÜCÜ *i.* Karakış.

GÜCÜK *s.* Kuvvetsiz, zayıf.

GÜCÜMSEMEK *f.* Küç görmek. Müşkilât çıkartmak.

GÜÇ *i.* Zor, çetin. — *belâ h.* Güç halle. *İş — i.* Meşguliyet. *Güce gitmek i.* Ağır gelmek, gücenmek.

GÜÇBELÂ *s.* Zorlukla, uğraşarak.

GÜÇLENMEK, GÜÇLEŞMEK *f.* Zorlaşmak.

GÜÇLENDİRMEK, GÜÇLEŞTİRMEK *f.* Zorlaştırmak.

GÜÇLÜK *i.* Zorluk.

GÜÇSÜMEK *f.* Zorluk çıkarmak.

GÜÇSÜZ *s.* Kuvvetsiz. *İşsiz — s.* Meşguliyetsiz.

GÜCÜNE *z.* Güçle, zorla.

GÜDEN *i.* Körbarsak.

GÜDERİ *i.* Terbiye olunmuş ince ve yumuşak deri.

GÜDÜK *s.* Kuyruksuz. Tüysüz. Sakat, eksik.

GÜFTE *i.* Bestelenen manzume. Şarkı sözü.

GÜFTÜGÛ *i.* Dedikodu.

GÜĞERİ *i.* Yeşil sebze veya meyva.

GÜĞÜM, GÜÜM *i.* Bakırdan uzun kulplu su kabı.

GÜHER *i. Bak* : Gevher.

GÜHERÇİLE *i.* Barut yapmağa yarıyan külçe halinde bir madde.

GÜL *i.* Çok güzel kokulu kırmızı, pembe, beyaz, sarı v.s. renkteki çiçeğinden yağ çıkarılan ve şurup, reçel yapılan dikenli küçük bir nebat.

GÜLAĞACI *i.* Gül veren dikenli küçük ağaç.

GÜLBANK *i.* Bir ağızdan ve makamla söylenen dua.

GÜLBEŞEKER *i.* Bir çeşit gül reçeli.

GÜLDÜRMEK *f.* Gülmesini mucip olmak.

GÜLDÜRÜCÜ *s.* Güldüren.

GÜLEÇ *s.* Mütebessim.

GÜLEN, GÜLER *s.* Neşeli.

GÜLERYÜZ *s.* Sevinç — *göstermek f.* İltifat etmek.

GÜLERYÜZLÜ *s.* Sevimli.

GÜLEŞ, GÜREŞ *i.* Pehlivanlık, musaraa, birini yenmek için uğraşma.

GÜLEŞÇİ, GÜREŞÇİ *i.* Güreş eden, pehlivan.

GÜLEŞİLMEK, GÜREŞİLMEK *f.* Güreş edilmek.

GÜLEŞME, GÜREŞME *i.* Güreş etme.

GÜLEŞMEK, GÜREŞMEK *f.* Güreş etmek, biribirini yere vurmağa çalışmak.

GÜLEŞTİRMEK, GÜREŞTİRMEK *f.* Güreş ettirmek.

GÜLGİBİ *h.* Tertemiz.

GÜLGİLLER (Bot.) Verdiyeler.

GÜLKURUSU *i.* Reçel yapmak için kurutulan gül çiçeğinin yaprağı. Bir rengin adı.

GÜLLÂBİ *i.* Tımarhanede delilere bakan adam.

GÜLLÂÇ *i.* Nişastadan yapılan ince yufka.

GÜLÂP *i.* Gülsuyu.

GÜLLE *i.* Top mermisi.

GÜLLECİ *i.* Gülle kaldıran jimnastikçi.

GÜLLÜ *s.* Gülü olan.

GÜLLÜK *i.* Gül bahçesi.

GÜLME *i.* Gülmek işi.

GÜLMEK *f.* Ağız ve dudakların bir hareketi ve çehredeki değişiklikle hoşa gittiğini, keyiflendiğini anlatmak. Sevinmek. Alay etmek.

GÜLMEZ *s.* Çatık çehre.

GÜLRENGİ *s.* Gülün renginde, hafif kırmızı.

GÜLSUYU *i.* Gülden çıkarılan iyi kokulu su, gülâp.

GÜLÜMSEMEK *f.* Güler gibi yapmak.

GÜLÜNÇ *s.* Gülünecek şey, maskara.

GÜLÜNÇLÜ *s.* Eğlenceli.

GÜLÜNMEK *f.* Gülme hareketi yapmak. Alay edilmek.

GÜLÜSTAN *i.* Güllük.

GÜLÜŞ *i.* Gülme, hande.

GÜLÜŞMEK *f.* Birlikte gülmek.

GÜLYAĞI *i.* Gülden çıkarılan kokulu yağ.

GÜLZAR *i.* Güllük.

GÜM *i.* Kemiklerin arasına batkın et. Ağıl. Boğuk ses. —— *h.* Boğuk ve gürültülü bir sesi taklit için kullanılır: *güm güm top atılıyor.*

GÜMAN *i.* İşkil, şüphe.

GÜMBÜRDEMEK *f.* Gürlemek.

GÜMBÜRTÜ *i.* Çok gürültülü, boğuk ses.

GÜMBÜRTÜLÜ *s.* Gümbürtüsü olan.

GÜMEÇ *i.* Arı peteği.

GÜMLEMEK *f.* Güm güm ses çıkarmak.

GÜMRÜK *i.* Bir memlekete giren ve memleketten çıkan eşyadan hudutta veya iskelede alınan vergi. Bu vergiyi alan daire. Rüsumat.

GÜMRÜKÇÜ *i.* Gümrük memuru, gümrükte çalışan adam. Gümrük komusyoncusu.

GÜMÜREN *i.* Yaban soğanı.

GÜMÜRDEMEK *f.* Böğürmek.

GÜMÜRTÜ *i.* Böğürtü.

GÜMÜŞ *i.* Beyaz renkte kıymetli maden, sim. *s.* Gümüşten yapılmış. Gümüş gibi beyaz olan.

GÜMÜŞBALIĞI *i.* Küçük ve eti tatlı bir balık.

GÜMÜŞGÖZ *f.* Para canlısı.

GÜMÜŞLEMEK *f.* Gümüşle kaplamak veya süslemek.

GÜMÜŞLETMEK *f.* Gümüşle kaplatmak.

GÜMÜSSELVİ *i.* Ayın suya aksetmesinden hâsıl olan beyaz yol.

GÜMÜŞLÜ *s.* Gümüşü olan.

GÜN *i.* Yeryuvarlağının kendi mihveri üzerinde bir kere dönmesinden ibaret geceyarısından başlayıp ertesi gü-

nün gece yarısına kadar süren 24 saatlik zaman. Vakıt, zaman- Hal. — *den* — *e h.* Gittikçe : *günden güne iyiyim.*

GÜNAH *i.* Ahretçe cezayı icap ettiren hareket. Kabahat. Yazık, ayıp. — *a girmek,* — *işlemek f.* Günah bir iş yapmak .

GÜNAHKÂR *s.* Günah işliyen. Fahişe.

GÜNAHKÂRLIK *i.* Günahkâr oluş.

GÜNAHLI *s.* Günahkâr.

GÜNAHSIZ *s.* Günahı olmıyan.

GÜNAHSIZLIK *i.* Günahsız oluş.

GÜNAŞIRI *i.* Her iki günde bir.

GÜNAYDIN *n.* Sabahı şerifler hayır olsun! Tünaydın karşılığı.

GÜNBALIĞI *i.* Eti lezzetli bir balık.

GÜNBATISI *i.* Gurup. Garp, batı. Garbışimalî rüzgârı.

GÜNBERİ (Ast) Haziz (güneşe göre) Günöte karşılığı.

GÜNDELİK *i.* İşçilerin bir günlük iş için al'dıkları ücret, yevmiye. *s.* Hergünlük.

GÜNDELİKÇİ *i.* Gündelikle çalışan adam.

GÜNDEM, GÜNDEMEÇ *i.* Ruzname.

GÜNDER *i.* Mızrak, bandıra direği. Öğendire.

GÜNDOĞRUSU *i. Bak* : gündoğuşu.

GÜNDOĞUŞU *i.* Güneşin doğduğu taraf. Şark. Şarkıcenubî rüzgârı.

GÜNDÖNÜMÜ *i.* Dört mevsimin başları.

GÜNDÜZ *i.* Günün aydınlık kısmı.

GÜNDÜZLÜK *s.* Gündüze mahsus.

GÜNDÜZSAFASI *i.* Bir çiçek.

GÜNDÜZÜN *s.* Gündüz vakti.

GÜNEDOĞRULUM (Bot.) Nebatların gün ışığına teveccüh etmeleri.

GÜNEŞ *i.* Yeryuvarlağı ile diğer seyyarelerin tâbi oldukları yıldız, gün, şems. Çok parlak şey.

GÜNEŞLENMEK *f.* Gü-

neşin karşısında oturup ısınmak.

GÜNEŞLETMEK *f.* Güneşe göstermek.

GÜNEŞ ÇARPMASI *i.* Teşemmüs.

GÜNEŞ GÜNÜ (Ast.) Yevmi şemsî.

GÜNEŞLİ *s.* Güneş alan, şemsâbat.

GÜNEŞLİK *i.* Siperi şems.

GÜNEY *i.* (Ast.) Cenup. Dağların güneşe bakan kısmı.

GÜNEYSEL (Ast.) Cenubî.

GÜNGÖRMEZ *s.* Güneş almaz.

GÜNGÖRMÜŞ *s.* İyi zamanlar geçirmiş.

GÜNLEMEK *f.* Günü geçirmek.

GÜNLÜK *i.* Kokusu için yakılan bir madde.

GÜNLÜK *e.* Güne mahsus. (Ast.) Yevmî.

GÜNMERKEZİ (Ast.) Helyosantrik.

GÜNÖTE (Ast.) Eveç güneşe göre. (Günberi) karşılığı.

GÜNSÜLER (Zoo.) Şemsiye. Güneş hayvanları.

GÜN TUTULMASI (Bot.) Küsuf.

GÜN-TÜN EŞİTLİĞİ (Ast.) Ekinoks. İtidal.

GÜNÜ *i.* Kıskançlık, haset.

GÜNÜBİRLİK *h.* Bir gün içinde.

GÜNÜCÜ *s.* Kıskanç.

GÜNÜGÜNÜNE *i.* Ayni günde. Söz verilen günde.

GÜNÜLEMEK *f.* Kıskanmak.

GÜNYE *i.* Bak: **GÖNYE.**

GÜPEGÜNDÜZ *s.* Gün ortasında.

GÜR *s.* Bol, çok. Açık, yüksek kuvvetli. — — *h.* Bol bir şeyin akmasını yahut yıkılıp düşmesini anlatır. *i.* Gürültü.

GÜRBÜZ *s.* Dinç, sağlam.

GÜRBÜZLÜK *i.* Gürbüz oluş.

GÜRCÜ *i.* Gürcistan ahalisinden olan.

GÜRCİSTAN *i.* Kafkasyada Gürcülerin oturduğu bir memleket.

GÜREŞ *i. Bak:* Güleş.

GÜRGEN *i.* Cilâ tutan ve kayın ağacına benziyen bir ağaç.

GÜRGENGİLLER (Bot.) Betuliye.

GÜRLEME *i.* Büyük ses çıkaran gürültü, gürlemek işi.

GÜRLEMEK *f.* Gürültülü ses çıkarmak. Ölmek.

GÜRLÜK *i.* Bolluk, feyz.

GÜRUH *i.* Takım. Aşağı cemaat.

GÜRÜL *h.* Gürültüyü anlatır ve tekrarlanarak söylenir *Gürül gürül su akıyor.*

GÜRÜLDEMEK *f.* Gürlemek.

GURÜLTÜ *i.* Büyük ve ahenksiz ses. Patırtı, şamata, kavga.

GÜRÜLTÜCÜ *s.* Gürültü eden.

GÜRÜLTÜSÜZ *s.* Gürültüsü olmıyan.

GÜRZ *i.* Topuz.

GÜTMEK *f.* Öne katıp sürmek. Otlatmak. *c.* Saklamak, tutmak.

GÜVAN *i.* Bir cins dikenli ot.

GÜVE *i.* Yünlü kumaşları yiyen muzır bir böcek.

GÜVEN *i.* İtimat.

GÜVENİŞ *i.* Güvenme.

GÜVENİLMEK *f. Bak* : Güvenmek.

GÜVENME *i.* Güvenmek işi.

GÜVENMEK *f.* Dayanmak. Emniyet etmek. Mağrur olmak. Göze kestirmek.

GÜVENOTU *i.* Bir bitki.

GÜVERCİN *i.* Birçok çeşitleri bulunan eti lezzetli bir kuş.

GÜVERCİNGERDANİ *s.* Yeşil ile mavi ve pembe arasında dalgalı renk.

GÜVERCİNLİK *i.* Güvercin kümesi. Kayığın kıçındaki küçük dolap veya kamara. Kule şeklindeki istihkâm.

GÜVERTE *i.* Geminin ambar ve kamaralarının üstü.

GÜVERTELİ *s.* Güvertesi olan.

GÜVEY *i.* Evlenmeğe hazırlanmış, evlenmek üzere bulunan erkek, damat;bir adamın veya bir kadının kızının kocası.

GÜVEYENİĞİ *i.* Güvenin kumaşta yaptığı delik.

GÜVEYFENERİ *i.* Bir çiçek.

GÜVEYK *i.* Sebze ve salata gibi kullanılan mayhoşça bir yaprak, hindiba.

GÜVEYLİK *i.* Güvey hali. Güveyliğe mahsus elbise v.s.

GÜVEZ *s.* Koyu kırmızı renk.

GÜZ *i.* Sonbahar, eylülün yirmi birinden birinci kânunun yirmi birine kadar olan zaman.

GÜZ *s.* Kıkırdak.

GÜZAF *i.* Boş lâkırdı.

GÜZEL *s.* Hoş, iyi. Göze hoş gelen.

GÜZELAVRAT OTU (Bot.) Lüfah.

GÜZELLİK *i.* Güzel oluş.

GÜZELLENMEK, GÜZELLEŞMEK *f.* Güzel olmak, süslenmek.

GÜZELLEŞTİRMEK *f.* Güzellik vermek.

GÜZELLİK *i.* Melâhat, hüsün.

GÜZİDE *s.* Seçilmiş. Seçkin.

GÜZERAN *s.* Geçme.

GÜZERGÂH *i.* Yol uğrağı.

GÜZEŞTE *i.* Geçmiş, geçen. Faiz.

GÜZÜL (Ast.) Harifî.

GÜZÜN *z.* Güz vaktinde.

H

H *i.* Türk alfabesinin dokuzuncu ve sadasızların yedinci harfi.

HA *e.* Ünlem. Tenbih ve ihtar edatı : *bir daha yapma ha !* Teşvik ve tacile delâlet eder : *ha bakalım.* Taaccüp ve hayretle beraber sorguyu anlatır : *gitti ha, yazık ?* İşaret edatıdır: *ha şurada.* Bir şeyin sonradan hatıra geldiğini gösterir : *ha ! size yazmayı vadetmiştim.* İşte manasına gelir : *ha böyle olmadı.* Evet yerinde söylenir : *sana mı söyledi ?* Ha !

HA *h.* İkisi bir, arasında

fark yok: *ha Ali Hoca ha Hoca Ali.*

HÂB *i.* Uyku.

HABASET *i.* Kötülük. Alçaklık.

HABAZAN *s.* Obur.

HABBE *i.* Tane.

HABER *i.* Bir iş hakkında verilen malûmat, sağlık. Bilgi. — *almak f.* Haberdar olmak. — *göndermek, — vermek f.* Haberdar etmek.

HABERCİ *s.* Haber veren, getiren.

HABERDAR *s.* Haber ve malûmatı olan.

HABERLEŞMEK *f.* Birbirine haber göndermek.

HABEŞ, HABEŞÎ *i.* Habeşistanlı. Beyaz ile siyah arasında koyu esmer adam.

HABEŞÎ *s.* Habeş renginde, Habeş memleketi halkı.

HABEŞİSTAN *i.* Afrikanın Şapdenizi sahilinde bir memleket.

HÂBİDE *s.* Uyumuş.

HABİP *s.* Sevgili, dost.

HABİRE *h.* Bir düziye : *Habire yiyor.*

HABİS *s.* Kötü. Alçak.

HABTETMEK *f.* Susturmak.

HAC *i.* Kâbeyi ziyaret, Hacılık.

HACALET *i.* Utanma.

HACAMAT *i.* Kan alma.

HACAMATÇI Hacamat yapan.

HACCETMEK *f.* Kâbeyi ziyaret etmek.

HACET *i.* İhtiyaç. Lâzım olan şey.

HACİL *s.* Utanık.

HACİM. HACIM *i.* Bir cismin büyüklüğü, cüsse.

HACİR *i.* Kanunî bir sebepten dolayı insanın kendi mal ve mülküne tasarruftan menolunması.

HACİZ *i.* Bir borcun veya bir hakkın temini için bir mal veya mülkün mahkeme tarafından zaptedilmesi.

HÂCİZ *s.* Ayıran, bölen.

HACI *i.* Hacceden.

HACILARYOLU *i.* Gökyüzünde beyaz bir yol gibi uzanan sık ve büyük yıldız kümesi, samanyolu, kehkeşan.

HACILIK *i.* Kâbeyi ziyaret.

HACLE *i.* Gerdek, gelin odası.

HACMEN *h.* Hacim itibarile.

HAÇ *i.* Salip, istavroz, çelipa, çarmıh.

HAÇLAMAK *f.* Çarmıha germek. Haç vaziyetine koymak.

HAÇVARİ *s.* Haç biçiminde.

HÂD *s.* Sivri. Sert. Şiddetli hastalık.

HAD *i.* Derece. Değer, kıymet. Sınır.

HADDE *i.* Tel yapmak için delikli alet. — *den geçirmek f.* İnceden inceye tetkik etmek.

HÂDDE *i.* Doksan dereceden küçük olan zaviye. Daraçı.

HADEME *i.* Hizmetçi.

HÂDİ *s.* Doğru yol gösteren rehber, kılavuz.

HADİ, HAYDİ *e.* Emir ve tenbih edatıdır : *Haydi gidelim.* — — *h.* Ferah ferah, kolay kolay.

HADİD *s.* Hiddetli. *i.* Demir.

HADİKA *i.* Bahçe.

HÂDİM *i.* Hizmet eden.

HÂDİM *s.* Yıkıcı.

HADİS *i. Bak* : Hads.

HADİS *i.* Peygamber sözü.

HÂDİS *s.* Kadim olmıyan, sonradan çıkan.

HÂDİSE *i.* Vak'a. Olay.

HADIM *i.* Burulmuş insan. Buruk. — *etmek f.* İnsanı burmak.

HADIMAĞASI *i.* Hadım hizmetçi.

HADS, HADİS *i.* Sezi.

HADSÎ *i.* Seziş kuvvetine ait. Entüvitif.

HADSİZ *s.* Haddi olmıyan, çok.

HAFAKAN *i.* Yürek oynaması.

HAFAZANALLAH *n.* Tanrı korusun !

HAFİ *s.* Gizli.

HAFİDE *i.* Torun kız.

HAFİF *s.* Tartıda az, yeğnik. Kolay. Hoppa.

HAFİFLİK *i.* 1. Yeğniklik. 2. Hoppalık.

HAFİFSEMEK *f.* Hafif görmek. Önemsememek.

HAFİR *i.* Kazma, kazı.

HAFİT *i.* Torun.

HAFİYE *i.* Sivil polis, casus.

HAFİYYEN *h.* Gizlice.

HAFIZ *s.* Koruyan, muhafaza eden. *s.* Kuranı ebzere okuyan.

HAFIZA *i.* Hatırlama hassası. Bellek.

HAFRETMEK *f.* Toprağı kazmak.

HAFRİYAT *i.* Kazı, kazmak işleri.

HAFTA *i.* Yedi günlük zaman. Yediz.

HAFTABAŞI *i.* Haftanın son günü.

HAFTALIK *i.* Haftada olan. Hafta itibarile verilen ücret.

HAH *h.* Ünlem : Tamam, işte : *hah işte bu iyi.*

HAH *s.* İster, isteyici. Nihayetine geldiği kelimeye istek manası verir : *dilhah,* gönül isteği. — *nahah h.* İster istemez.

HAHAM *i.* Yahudî ruhanîsi.

HAHAMBAŞI *i.* Hahamların başı.

HAHAMHANE *i.* Hahamlık işleri görülen yer.

HAHAMLIK *i.* Haham mesleki.

HAHİŞ *i.* İstek.

HAHİŞGER *s.* İstekli.

HÂHNAHÂH *e.* İster istemez, mecbur olarak.

HAİL *s.* Engel.

HAİLE *i.* Dram.

HAİN *s.* Hıyanet eden. Fena yürekli.

HAİNANE *h.* Haince.

HAİNLEŞMEK *f.* Hain olmak.

HAİNLİK *i.* Hıyanet.

HAİP *s.* Mahrum.

HAK [«*k*» *ince*] Maden ve ağaç üzerine demir kalemle oyma veya kabartma şekiller yapma, yazma. Bir yazı ve v.s. yi kazıyarak bozma.

HAK *i.* Doğruluk. Adalet. Kazanılan mal. Ücret. Pay, hisse. *s.* Doğru, gerçek.

HÂK [«*k*» *ince*] *i.* Toprak.

HAKAN *i.* Ulu han.

HAKARET *i.* Tahkir etme. Horlama.

HAKBİN *s.* Doğruyu gören.

HAKEM *i.* İki davalı taraf için sözü muteber adam veya heyet, juri. Aracı. Yargıç.

HAKETMEK *f.* Lâyık ol-

mak. Hak kazanmak. Bitirmek.

HAKEZA *h.* Böylece. Gene öyle, kezalik : *Bu gün tatil, yarın hakeza.*

HAKGÛ *s.* Doğru söyliyen.

HAKÎ *s.* Toprağa mensup. Toprak rengi.

HÂKİ *i.* Hikâye eden.

HAKİKAT *s.* Bir şeyin doğrusu, asıl. Sahih.

HAKİKATEN *h.* Gerçekten.

HAKİKATLİ *s.* Sadık, vefakâr.

HAKİKATSİZ *i.* Vefasız.

HAKİKÎ *s.* Sahih. Aslî.

HÂKİM *s.* Hükmeden, âmir. Daha yüksekte olan. *i.* Mahkeme reisi ve azası.

HAKÎM *s.* Filozof.

HÂKİMANE *s.* Hâkime yakışır surette.

HAKÎMANE *s.* Filozofça.

HÂKİMİYET *i.* Hâkimlik.

HÂKİMLİK *i.* Hâkim oluş.

HAKİR *s.* Adi, itibarsız.

HAKİRANE *h.* Hakirce.

HAKKÂK *i.* Hâk yapan. San'atkâr mühürcü.

HAKKÂKLİK *i.* Hâk san'ati.

HAKKANİYET *i.* Adalet. Doğruluk.

HAKKETMEK *f.* Kazımak.

HAKKINDA *h.* Dair, ait: *Bu iş hakkında bir şey söyliyemem.* —*n gelmek f.* Becermek.

HAKLAMAK *f.* Hakkından gelmek.

HAKLAŞMAK *f.* Biribirinin hakkını vererek alacak verecek kalmamak.

HAKLI *s.* Gerçek, sahih. Hakkı olan. Alacaklı.

HAKPEREST *s.* Doğruyu seven.

HAKSIZ *s.* Hakkı olmıyan.

HAKSIZLIK *i.* Haksız oluş.

HAKŞİNAS *s.* Doğruyu tanıyan.

HAL *i.* Oluş, bulunuş, suret, heyet, keyfiyet. Şimdiki zaman. Kuvvet. Sıkıntı. Dert. *Bir — olmak i.* Yeni bir hal almak, fenalaşmak. *—den düşmek i.* Kuvvetsiz kalmak.

HAL *c.* Şimdik i.

HAL *i.* Çözme. Ayırma. Karışık bir işi neticelendirme. Eritme.

HAL *i.* Üstü örtülü meyva ve sebze pazarı.

HÂL *i.* Ben.

HALA *z.* Şimdi. Daha, henüz, şimdiye kadar.

HALA *i.* Baba kızkardeşi.

HALÂ *i.* Aptesane. Boşluk, havası boşaltılan kapalı yer.

HALÂS *i.* Kurtuluş. — bulmak. — *olmak f.* Kurtulmak. — *etmek f.* Kurtarmak.

KALÂSKAR *s.* Kurtarıcı.

HALAT *i.* Kalın ip.

HALÂT *i.* Haller.

HALÂVET *i.* Tatlılık.

HALÂVETLİ *s.* Tatlı.

HALÂVETSİZ *s.* Tatsız.

HALAYIK *i.* Satın alınmış kadın hizmetçi.

HALAZADE *i.* Hala oğlu veya kızı.

HALBUKİ *h.* Öyle iken, şu kadar ki : *Çok işim var, halbuki hastayım.*

HALDAŞ *s.* Hal arkadaşı, hemhal, bir halde.

HALE *i.* Ayla, ayağılı, ayın etrafında görülen parlak daire.

HALECAN *i.* Yürek çarpıntısı.

HALEF *i.* Ardıl, sonradan gelen zürriyet. Bir işte kendinden evvelkinin yerine geçen. Karşılığı. *selef.*

HALEL *i.* Açıklık, bozukluk, eksiklik. — *gelmek f.* Bozulmak. — *getirmek,* — *vermek f.* Bozmak.

HALEN *i.* Şimdiki halde.

HALET *i.* Hal, suret .

HAL'ETMEK *f.* Hükümdarları tahtından indirmek.

HALFA (Bot.) Rami.

HALFİ (Bio.) Arka, art.

HALHAL *i.* Ayak bileziği.

HÂLİ *s.* Boş. Tenha.

HALİ, HALİ' *i.* Hükümdarları tahttan indirme.

HALİÇ *i.* Koy.

HALİFE *i.* Vekil, halef. Peygamberin vekili olduklarını iddia eden bazı islâm hükümdarlar.

HALİFELİK *i.* Halife sıfatı.

HALİK *s.* Yaradan.

HÂLİK *s.* Helâk eden, öldüren.

HALİLE *s.* Zevce.

HALİM *s.* Tabiati yavaş.

HALİS *s.* Halis, temiz.

HALİSANE *h.* Halis olarak .

HALİSİYET *i.* Halislik.

HALİTA *i.* İki madenin karışmasından hâsıl olan.

HALI *s.* Havlı kilim.

HALICI *s.* Halı yapan ve satan.

HALICILIK *i.* Halıcının san'ati.

HALK *i.* Bir milletin bütün efradı. Ahali.

HALKA *i.* Ortası boş, ip, tel ve madenden daire, kangal.

HALKALAMAK *f.* Halka takmak.

HALKALANMAK *f.* Halka içine girmek.

HALKALI *s.* Halkaları olan.

HALKALI DAMAR (Bot.) Halka damar.

HALKALILAR (Zoo.) Halkiye.

HALKAVÎ *s.* Halka biçimli.

HALKÇI *s.* Halk taraflısı.

HALKÇILIK *i.* Halkın haklarını ve faydalarını düşünme ve koruma.

HALKETMEK *f.* Yaratmak.

HALKEVİ *i.* Halkın faydalanması için açılmış kurum.

HALKODASI *i.* Halkevlerinin küçük kasabalardaki şubeleri.

HALLAÇ *i.* Pamuk atan.

HALLÂK *i.* Yaratıcı, Tanrı.

HALLEMEK *f.* Bir yeni hal peyda etmek.

HALLEŞMEK *f.* Dertleşmek.

HALLETMEK *f.* Çözmek, ayırmak, müşkül bir işi neticelendirmek. Eritmek.

HALLÎ *s.* Halle ait.

HALLİCE, HALLICA *s.* Hali iyice.

HALOJEN (Kim.) Tuzveren.

HALT *i.* Karıştırma. Saçmalama.

HALTETMEK *f.* Karıştırmak. Saçmalamak.

HALTER *i.* Cimnastik güllesi.

HALÛK *s.* İyi huylu.

HALVET *i.* Tenha, boş yer. Hamamın içindeki bölmeler. Zifaf odası. c. Çok sıcak yer.

HALVETÎ *i.* İslâmda tasaffuf tarikatlerinden biri.

HAM *f.* Çiğ. Olmamış. Tecrübesiz. İşlenmemiş. Boş, beyhude.

HAMAİL *i.* Sağ omuzun üzerinden sol kolun altına aykırı asılan bağ. Muska.

HAMAİLÎ *i.* Dört köşe yelkenlerin orta kısmı.

HAMAK *i.* Asma yatak.

HAMAKAT *i.* Ahmaklık.

HAMAL *i.* Yük taşıyan adam.

HAMALİYE *i.* Hamalın ücreti.

HAMALLIK *i.* Hamal işi. Hamaliye.

HAMAM *i.* Yıkanacak yer.

HAMAMCI *i.* Hamam işleten. Dince gusletmesi lâzımgelen.

HAMAMLI *s.* Hamamdan yeni çıkmış.

HAMARAT *s.* Becerikli, çalışkan.

HAMASET *i.* Yaradılışta yiğitlik.

HAMASÎ *s.* Kahramanlığa ait (şiir veya hikâye).

HAMASİYAT *i.* Zafer destanı. Kahramanlığa dair şiirler.

HAMBELİ *i.* Müslümanlıktaki dört mezhepten biri.

HAMDETMEK *f.* Allaha şükretmek.

HAMDOLSUN *n.* Tanrıya şükür !

HAMDÜSENA *f.* Allaha şükretme.

HAMEL *i.* On iki burçtan biri.

HAMHALAT *s.* Kaba, şapşal.

HAMHUM *i.* Sözü ağzında geveliyerek baştan savma.

HAMİ *s.* Himaye eden.

HÂMİL *s.* Yüklü. Sahip. Taşıyan.

HAMİL *s.* Yük. Gebelik, yükleme; isnat.

HÂMİLE *s.* Gebe kadın.

HÂMİLEN *h.* Hamil olduğu halde: *Tayyare* 45 *yolcuyu hamilen kalktı.*

HAMİNNE *i.* Büyük anne. Hanım nine.

HAMİR *i.* Şarap.

HAMRA *s.* Kızıl.

HÂMİS *s.* Beşinci.

HÂMİSEN *s.* Beşinci olarak.

HAMİŞ *i.* Haşiye, derkenar, ilâve.

HAMİYET *i.* İnsanlığa, vatana, millete hizmet, vatan ve millet duygusu, şeref.

HAMİYETLİ *s.* Hamiyet sahibi.

HAMİYETSİZ *s.* Hamiyeti olmıyan.

HAMIZ *s.* Ekşi, ekşimtrak. (Kim.) Asit.

HAMLACI *i.* Büyük kayıklarda kürek çekenlerin başta oturanı.

HAMLAMAK *f.* Uzun zaman rahata alışmaktan yorgunluğa dayanamaz olmak.

HAMLAŞMAK *f.* Hamlamağa başlamak.

HAMLE *i.* Atılım, saldırma. atılma. — *etmek f.* Saldırmak.

HAMLETMEK *f.* Yüklemek. Üzerine kondurmak. İsnat etmek.

HAMLIK *i.* Ham olmaklık.

HAMMADDE (Kim.) Maddei iptidaiye.

HAMPA, HEMPA *i.* Yardakçı. Yolsuz bir kadının âşıkı.

HAMSE *i.* Beş kısımlı manzum eser. *s.* Beşli: Havası hamse.

HAMSİ *i.* Karadenizde çok çıkan küçük bir balık.

HAMSİN *i.* Kış mevsiminin elli gün süren ikinci kısmı.

HAMT *i.* Allaha şükür.

HAMUL *s.* Tahammülü ziyade olan.

HAMULE *i.* Yük, gemi yükü.

HAMUR *s.* Un ve un gibi tozların su ile karıştırılmış macunu. Ekmek mayası. *c.* Asıl cevher. *s.* İyi pişmemiş.

HAMURİŞİ *i.* Hamurdan yapılan yemekler.

HAMURKÂR *i.* Hamur yuğuran amele.

HAMURSUZ *i.* Mayasız ekmek. Yahudilerin hamursuz ekmek yedikleri bayram.

HAMUŞ *s.* Susmuş. sâkit.

HAMUŞÎ *.i* Susma, sükût.

HAMUT *i.* Koşum halkası ve deve semeri.

HAN *i.* Şark memleketlerinde hükümdar ve prens unvanı.

HAN *i.* Otel, konak. Apaprtıman. Mağaza, yazıhane ve depoların bulunduğu büyük bina.

HANCI *i,* Han işleten.

HANÇER *i.* Ucu sivri ve iğri, iki yüzü keskin kama.

HANÇERE *i.* Gırtlağın yukarı kısmı.

HANDAN *i.* Gülen.

HANDE *i.* Gülme.

HANE *i.* Ev. Küçük kısımlara taksim edilmiş bir şeyin beher kısmı. Rakamların sağdan sola doğru sıra ve derecelerinin beheri.

HANEBERDUŞ *s.* Yeri yurdu olmıyan Evi omuzunda.

HANEDAN *i.* Asil ve büyük aile. *s.* Böyle bir aileye mensup

HANEDANLIK *i.* Hanedan oluş.

HANEFİ *i* İslâmda dört mezhepten biridir ki İmam Ebuhanifeye mensup olduğu için bu adı almıştır.

HANEHARAP *s.* Perişan, sefil.

HANENDE *s.* Şarkı söyliyen, muganni.

HANGAR *i.* Büyük ambar. Garaj.

HANGİ, HANGİSİ *e.* Birkaç veya birçok şeylerden birini öğrenmek için sorgu: *hangi dersi seversiniz? Bu renklerin hangisi daha iyidir?*

HANIM *i.* Kadınlara mahsus hürmet unvanı. Zevce. Bayan.

HANIMBÖCEĞİ *i.* Güllere musallat olan siyah benekli, kırmızı küçük bir böcek.

HANIMEFENDİ *s.* Yakın zamanlara kadar Bayanlara söylenen saygı; hitap ve ünvanı.

HANIMELİ *i.* Sarmaşık fidanı. Güzel kokulu bir çiçek.

HANIMELİGİLLER (Bot.) Bilsaniye.

HANIMHANIMCIK *s.* Evciment kadın.

HANİ *e.* Nerede ? Eti beyaz ve lezzetli bir balık.

HANİF *s.* Hak dine tâbi olan.

HÂNİS *s.* Yeminini tutmıyan.

HANLIK *i.* Han oluş. Bir hanın idaresinde olan memleket

HANTAL *s.* Kaba, biçimsiz.

HANTALLAŞMAK *f.* Kabalaşmak.

HANTALLIK *i.* Hantal oluş.

HANÜMAN *i.* Aile ocağı.

HAP *i.* Küçük yuvarlak. İlâç olarak yutulan tane. Hapı yutmak. *f.* İşi bitmek, ölmek.

HÂP *i.* Uyku. Hâb.

HAPİS *i.* Bir yere kapanma. Koyuvermeme. Hapisane. *s.* Hapsolunmuş, mahpus.

HAPİSANE, HAPİSHANE *i.* Hapis cezasına mahkûm olanları kapattıkları bina.

HAPSETMEK *f.* Hapse sokmak.

HAPSOLMAK *f.* Hapse girmek.

HAPTETMEK *f.* Yanıltmak, susturmak.

HAPTOLMAK *f.* Sustuıulmak, yanıltılmak.

HÂR *s.* Sıcak. Diken, Har - eşek.

HARA *i.* At ve beygir yetiştirmeğe mahsus çiftlik.

HARABAT *i.* Meyhane.

HARABATİ *s.* Sarhoş. Sefih. Perişan.

HARABATİLİK *i.* Harabati olmuş.

HARABE *i.* Virane. eski bina yıkıntısı. Harap.

HARABEZAR *i.* Viranelik.

HARABİYET *i.* Haraplık.

HARAÇ *i.* Eskiden müslümanın gayrı tebaadan alınan vergi. *Haraca kesmek f.* Soymak.

HARAÇ *i.* Mezada çıkarma.

HARAÇÇI *i.* Eskiden haraç denen verginin tahsildarı.

HARAÇGÜZAR *s.* Haraç veren.

HARAÇMEZAT *i.* Mezatta satma.

HARAKİRİ *i.* Japonların namus uğrunda karınlarını deşerek kendilerini öldürme âdetleri.

HARAM *s.* Dince yasak olan. Dokunulması yasak olan, mukaddes. Mubarek. — *yeyici h.* Hak yiyen. Rüşvetçi.

HARAMCI *s.* Harama düşkün.

HARAMÎ *i.* Hırsız.

HARAMZADE *i.* Piç.

HARAP *s.* Bozulmuş, yıkılmış, viran. Bitkin.

HARAPLIK *i.* Harap oluş.

HARAR *i.* Büyük çuval.

HARARET *i.* Sıcak, sıcaklık. Susuzluk. Hastalık ateşi. Coşkunluk.

HARARETLENMEK *f.* Sıcaklanmak, kızışmak, coşmak.

HARARETLİ *s.* Kızgın. Coşkun.

HARAZA *i.* Çekişme, kavga.

HARB *i. Bak* : Harp.

HARBE *i.* Kısa mızrak, süngü.

HARBECİ *i.* Eskiden harbe taşıyan bir kısım asker.

HARBETMEK *f.* Harp yapmak.

HARBİ *i.* Tüfeği temizlemek için kundağa takılan demir çubuk.

HARBÎ *s.* Harbe ait.

HARBİYE *i.* Harp ve asker işlerine ait. —*Mektebi* Harp okulu. *f.* Orduya zabit yetiştiren yüksek okul.

HARC *i.* Masraf, Resmî bir muamele için verilen para.

HARCAMAK *f.* Sarfetmek, elden çıkarmak. ziyan etmek. Birini bilerek tehlikeye sokmak, öldürmek.

HARCANMAK *f.* Sarfedilmek.

HARCIRAH *i.* Yol masrafı.

HARCLIK *i.* Masraf parası.

HARCIÂLEM *i.* Bol, kıymeti az.

HARÇ *i.* Bir bina, yemek v.s. nin yapılması için lâzım olan maddeler. Elbiseye yapılan süs.

HARÇLI *s.* Kireç, kum, horasan ve saman gibi şeylerle yapılmış. harçlı duvar.

HARDAL *i.* Yakıda kullanılan ve etli yemeklere konan yakıcı bir tohum. — *lapası i.* Hardal tanelerinden yapılarak soğuk alığınına karşı arkaya konulan lapa. — *yakısı i.* Üze-

rine hardal sürülmüş kâğıt.

HARDALİYE *i.* Hardal ile terbiye olunan şira.

HARE *i.* Kumaş, kâğıt v.s. üzerindeki dalgalı çizgi.

HAREKÂT *i.* Hareketler. *Askerî — i.* Asker toplayıp sevketme.

HAREKET *i.* Kımıldanma, yürüme. İş işleme. Tarz, tavır, gidiş. Yola çıkma. Coşkunluk.

HAREKETİARZ *i.* Zelzele. Deprem.

HAREKETLİ *s.* Hareketi olan.

HAREKETSİZ *s.* Hareketi olmıyan.

HARELENMEK *f.* Hare gibi dalgalanmak.

HAREKÎ *s.* Harekte mensup.

HARELENMEK *f.* Dalgalanmak.

HARELİ *s.* Haresi olan.

HAREM *i.* Herkesin giremiyeceği yer. Eskiden evlerin erkek misafir alınmıyan iç tarafı. Zevce.

HAREMAĞASI *i.* Eski konakların harem tarafında hizmet eden. Hadımağası.

HAREMEYN *i.* Mekke ve Medine. Eskiden bir İlmiye payesi.

HARF *i.* Bir alfabeyi meydana getiren işaretlerin herbiri.

HARFENDAZ *i.* Söz atan.

HARFENDAZLIK *i.* Lâkırdıyla sarkıntılık.

HARHARA *i.* Hırıltı.

HARİCEN *h.* Dışardan.

HARİCÎ *s.* Dışarıya, dış tarafa mensup. Ecnebi memleketlere ait.

HARİCİYE *i. Bak* : Haricî. — *Vekâleti i.* Ecnebi devletlerle münasebette bulunan vekâlet. — *Vekili i.* Hariciye Vekâletini idare eden Vekiller Heyeti azası. Hariç.

HARİK *i.* Yangın.

HARİKA *i.* Şaşkınlık veren şey. Harikulâde şey. Deha.

HARİKULÂDE *s.* Âdet, tabiat ve yaradılış haricinde bulunan şey. Olağanüstü.

HARİKZEDE *s.* Yangına uğramış.

HARİKZEDEGÂN *i.* Yangına uğrayanlar.

HARİM *i.* Herkese girmesi memnu ve hürmet edilmesi lâzım gelen yer.

HARİR *i.* İpek.

HARİS *s.* Tamahkâr. Hırslı

HÂRİS *s.* Koruyan.

HARİTA *i.* Yeryuvarlağının tamamını veya bir kısmını, yıldızları, bir memleket ve araziyi çizgilerle gösteren plân

HARIL *m.* Bol bol. bir düziye, boyuna manalarını anlatır ve tekrarlanarak söylenir : *kardeşim harıl harıl çalışıyor.*

HARILTI *i.* Gürültü.

HARLAMAK *f.* Tutuşmak.

HARLI *s.* Alevli.

HARMAN *i.* Taneleri samandan ayırma. Bu iş için hazırlanmış meydan. Sıralanmış kitap formalarını toplayıp kitap haline koyma. Birkaç çeşit tütün, çay v. s. yi karıştırma.

HARMANCI *i.* Harman yapan.

HARMANİ, HARMANİYE *i.* Bol pardesü. Geniş pelerin.

HARMANLAMAK *f.* Karıştırmak. Manej yapmak.

HARMANSONU *i.* Toz toprakla karışık hububat. c. Kârlı bir işin sonu.

HARMANYERİ *i.* Harman dövmek için meydan.

HARMONİ *i.* Âhenk.

HARMONİK (Mat.) Müellef, 2. Bir çeşit körüklü çalgı.

HARP *i.* Devlet ve milletler, kabîleler arasında kavga, savaş, muharebe.

HARP, HARPA *i.* Dik tutularak çalınan kanuna benzer eski bir çalgı aleti.

HARRENGÜRA *h.* Gürültülü.

HARS *i.* Çift sürme. Dil, bilgi ve âdet gibi fikir ve ruh ekini. Kültür.

HARSÎ *s.* Kültürel. Harsa ait.

HARŞEFİYE *i.* Enginar gibi dikenli nebatlar. Fasilei Harşefiye.

HARTA *i. Bak* : Harita.
HARTUÇ *i.* Top fişeği.
HARUBİYE *i.* Keçiboynuzu şerbeti.
HARUP *i.* Keçiboynuzu.
HAS *s.* Bir zümreye, adama veya bir şeye, mahsus hususî. Halis. Sâfi. *i.* Halk arasında mümtaz sınıf.
HAS *i.* Marul.
HASA *s.* Beyaz patiska.
HASADETMEK *f.* Mahsul biçmek.
HASAR *i.* Zarar.
HASARAT *i.* Hasarlar, zararlar.
HASAT *i.* Orak, biçme. Mahsul alma.
HASBELİCAP *h.* İcabına göre.
KASBELLÜZUM *h.* Lüzumuna göre.
HASBÎ *s.* Karşılıksız, ücretsiz olarak.
HASBİHAL *i.* Danışma, konuşma.
HASEBİLE *h.* Cihetile. münasebetile: *hasta olmaklığım hasebile evden çıkamadım.*
HASEDETMEK *f.* Kıskanmak.
HASEKİ *i.* Eskiden saray hizmetçilerinin başı.
HASEKİKÜPESİ (Bot.) Küpe biçiminde çiçek.
HASENAT *i.* İyi işler.
HASEP *i.* İnsanın kendi kıymeti. Hasep, nesep : Soy sop.
HASET *i.* Kıskanma, gözdikme.
HÂSİR *s.* Mahrum, mütahassir.
HASİS *s.* Cimri. Âdi.
HASİSLİK *i.* Hasis oluş.
HASİYET *i.* Has oluş. Fayda.
HASİYETLİ *s.* Faydalı.
HÂSIL *s.* Meydana gelen. Biten. Netice. — *olmak f.* Meydana gelmek.
HASILAT *i.* Mahsul, gelir.
HASILI *h.* Nihayet, sözün kısası : *hasılı bu iş olmaz.*
HASIM *i.* Düşman. Davalı.
HASIMLIK *i.* Düşmanlık.
HASIR *i.* Saz örgü ve bu suretle örülmüş yaygı, kap v.s.
HASIR *i.* Ayırma. Mahsus kılma.

HASIRALTI *i.* Cevapsız bırakma. Ortadan kaldırma.

HASIRCI *i.* Hasır yapan ve satan adam.

HASIRLAMAK *f.* Hasır döşemek, hasır geçirmek.

HASIRLI *s.* Hasır döşeli. *i.* Üzerine hasır kaplanmış şişe v.s.

HASLAT, HASLET *i.* Huy.

HASNA *s.* Güzel kadın.

HASPE, HASPA *s. i.* Oynak.

HASRET *i.* Özlem. Yanma, ve iççekme. İştiyak, göreceği gelme. — *çekmek f.* Hasret duymak.

HASRETLİ *s.* Hasret çeken.

HASRETMEK *f.* Mahsus kılmak. Bir şey için ayırmak.

HASSA *i.* Özgülük. Hal, tutam, vasıf. Kuvvet, tesir. Duygu. — *askerî* Hükümdarların muhafız askeri.

HASSAS *s.* Duygulu, içli.

HASSASİYET *i.* Hislilik. Duygulu olma.

HASSETEN *h.* Has olarak, bilhassa. Hele, daha ziyade.

HÂSSE *i.* Duyu. Duygu.

HASTA *s.* Sıhhati yerinde olmıyan, mizaçsız, mariz, dertli. Sayrı.

HASTABAKICI *i.* Hastaya hizmet eden.

HASTALANDIRMAK *f.* Hasta etmek.

HASTALANMAK *f.* Hasta olmak.

HASTALIK *i.* Hasta oluş.

HASTALIKLI *s.* Daima hasta, dertli.

HASTANE *i.* Hastaların tedavi edildikleri bakım evi.

HASUT *s.* Kıskanç.

HÂŞA *e.* İnkâr edatı, asla : *haşa ben yapmadım.*

HAŞA *i.* Eyer örtüsü. Bir çeşit yün kumaş.

HAŞÂK *i.* Çöp, süprüntü.

HAŞARAT *i.* Küçük hayvanlar, böcekler, haşereler.

HAŞARI *s.* Yaramaz, hırçın.

HAŞARILIK *i.* Haşarı oluş.

HAŞEFE *i.* Erkek tenasül aletinin başı.

HAŞERE *i.* Arı, kelebek, karınca v.s. gibi böceklerin, akrep, çıyan gibi muzır hayvanların umumî ismi. Böcek.

HAŞHAŞ *i.* Suyundan afyon çıkarılan yuvarlak başlı bir bitki (nebat).

HAŞHAŞİYE *i.* Gelincikgiller. Haşhaşa benzer bitki bölümü (nebat fasilesi).

HAŞİN *i.* Katı, sert.

HAŞİR *i.* Mahşerde toplanma. — *neşir olma i.* Karmakarışık olma. Mahşerde toplanma.

HAŞİŞ *i.* Esrar, afyon.

HAŞİV *i.* Lüzumsuz ve saçmasapan söz. Şişirme.

HAŞİYE *i.* Çıkma, Derkenar, hamiş.

HAŞİYELİ *s.* Çıkmalı.

HAŞLAMA *i.* Haşlamak işi. Suda haşlanmış yemek, söğüş.

HAŞLAMAK *f.* Kaynar suya daldırmak. Kaynar su dökerek yakmak. Azarlamak.

HAŞLAMLILAR (Zoo.) Nakıiye. Mikroskopla görülebilen hayvanlar.

HAŞLANMAK *f.* Kaynar suya daldırılmak. Kaynar su dökülerek yanmak. Azarlamak.

HAŞLATMAK *f.* Haşlanmasını mucip olmak.

HAŞMET *i.* Heybet. Görkem.

HAŞMETLİ, HAŞMETLÛ *s.* Haşmet sahibi. Ecnebi hükümdarlara mahsus unvan.

HAŞRETMEK *f.* Toplamak, karıştırmak.

HAŞVİYAT *i.* Haşivler.

HAT *i.* Yazı. Çizgi ve çizgi gibi uzanan her şey. — *boyu i.* Demir yolu uğrağı. —*tı hareket i.* Tutulacak yol. *Münhani — i.* Kavis ve daire teşkil eden iğilmiş hat. *Münkesir — i.* Girintili çıkıntılı düz hatlardan ibaret hat. *Müstakim— i.* Düz ve doğru hat.

HATA *i.* Yanlış. Yanılma.

HATALI *s.* Kusurlu.

HATAEN *h.* Yanlışlıkla.

HATAP *i.* Odun.

HÂTİF *i.* Gaipten işitilen ses.

HATİM *i.* Mühürleme. Bitirme.

HÂTİME *i.* Son.

HATİP *i.* Hutbe söyleyen. Aytaç. Konferans veren. Umum karşısında söz söyliyen. *s.* İyi söz söyliyen

HATİPLİK *i.* Ayta ve hitabe söyleme. Güzel konuşma.

HATİRE *i.* Bir cami veya türbe avlusundaki mezarlık.

HATIL *i.* Taş duvarı kuvvetlendirmek için arasına konulan direkler.

HATIR *i.* Düşünme ve belleme kuvveti. (Bellek). Hafıza. Gönül, Kalp. Sevgi. — *almak f.* Gönlünü yapmak. — *için i.* Ücret karşılığı olmıyarak. —*da kalmak f.* Unutmamak. — *kalmak f.* Gücenmek. — *kırmak f.* Gücendirmek. — *saymak f.* Hürmet etmek. — *sormak f.* Halini sormak.

HATIRA *i.* Andaç, anı, yadigâr.

HATIRAT *i.* Hatıralar. Hatırlanan vak'aların mecmuası.

HATIRLAMAK *f.* Hatırda tutmak, unutmamak.

HATIRLATMAK *f.* Hatırlamasını mucip olmak.

HATIRLI *s.* Hatırı sayılır, itibarlı.

HATIRŞİNAS *f.* Hatır sayan.

HATMETMEK *f.* Bitirmek. Bir kitabı baştan başa okuyup bitirmek.

HATMİ *i.* Ebegümecine benzeyen çiçek.

HATS *i. Bak* : Hads.

HATSÎ *s. Bak* : Hadsî.

HATTA *e.* O kadar ki, bile : *vatanını sevmiyen, hattâ kardeşim olsa, düşmanımdır.*

HATTAT *i.* Güzel yazı yazan san'atkâr.

HATTATLIK *i.* Hattatın san'ati.

HATTIDEST *i. s.* Elyazısı.

HATTIHAREKET *i.* Gidiş, tutum.

HATUN *i.* Kadın, hanım.

HATVE *i.* Adım.

HAV *i.* İnce, sık ve kısa tüy, ölker .

HAVA *i.* Yeryuvarlağı

etrafında canlı mahlûkların teneffüs ettiği gaz tabakası. Hafif rüzgâr. Musiki nağmesi. — Arzu, heves. — *almak f.* Açık ve taze havaya çıkmak. Havayı değiştirmek.

HAVACI *i.* Uçakçı, pilot, Tayyareci.

HAVACILIK *i.* Uçakçılık, Tayyarecilik.

HAVACIVA *i.* Boş şey. Beyhude, manasız.

HAVADAN *h.* Bedava.

HAVADAR *s.* İyi hava alan.

HAVADİREĞİ *i.* Tahtelbahirlerde hava almağa mahsus içi boş direk.

HAVADİS *i.* Haberler. Bilget.

HAVAGAZİ *i.* Maden kömüründen çıkan aydınlatma ve ısıtma vasıtası.

HAVAÎ *s.* Havaya ait. Hava renginde, açık gök. Keyfine düşkün. Boş, beyhude.

HAVAKÜRE (Ast.) Havayı nesimî.

HAVALANDIRMAK *f.* Havalanmasını mucip olmak.

HAVALANMAK *f.* Hava almak. Hava yenilenmek. Havaya kalkmak, uçmak.

HAVALE *i.* Gönderi. Üzerine bırakma. Saldırma. Bir alacağı veya bir işi başkasına çevirme. Nezarete mâni olan şey. Tahta perde. Çocuklarda tutarak hastalığı.

HAVALELİ *s.* Havalesi olan. Büyük, kocaman.

HAVALENAME *i.* Bir paranın ödenmesi için verilen yazılı emir.

HAVALETEN *h.* Havale suretile.

HAVALÎ *i.* Dolay. Etraf, civar.

HAVAN *i.* Bir şeyi dövüp toz haline koymak için kap. Tütün kıymağa mahsus bıçak. — *topu i.* Kumbara ve obüs atmağa mahsus kısa top.

HAVANA *i.* Havana tütününden yapılan cigara.

HAVANELİ *i.* Havanda

döğmek için kullanılan tokmak.

HAVAOYUNU *i.* Tahvilât alım ve satımı.

HAVAPARASI *i.* İşlek bir yerde kiralanan dükkânın mevkiinin şerefi için verilen fazla para, şerefiye.

HAVARİ *i.* İsanın on iki şakirdi.

HAVARİYUN *i.* Havariler.

HAVAS *i.* Hasseler. Duygular.

HAVAS *i.* Hassalar. Haller.

HAVAS *i.* Ağal. (Avam karşılığı).

HAVASIZ *s.* İyi hava almıyan, içinde hava az olan veya hiç bulunmıyan.

HAVATAŞI (Ast.) Hacerisemavî.

HAVAYİÇ *i.* Hacetler.

HAVHAV *i.* Köpeğin havlaması.

HAVİ *s.* İçine alan, içinde olan.

HAVLAMAK *f.* Ürümek, köpek bağırmak.

HAVLATMAK *f.* Ürütmek, köpeği bağırtmak.

HAVLI *s.* Havı olan. *i.* Tüylü silecek, peşkir.

HAVLU *i. Bak* : Avlu.

HAVRA *i.* Yahudi mabedi.

HAVRUZ *i.* Aptest bozmağa mahsus kap, lâzımlık, oturak.

HAVSALA *i.* Kalça kemiklerinin arasına tesadüf eden alt karın. *c.* Anlayış. Dayanık, tahammül.

HAVUÇ *i.* Sebze olarak çiğ ve pişmiş kullanılan kırmızı veya mor bir kök.

HAVUT *i.* Deve sepeti.

HAVUZ *i.* İçine su toplanılan taş ve harçla yapılmış çukur.

HAVUZCUK (Bio.) Havuzcuk.

HAVVA *i.* İnsanların ilk anası, Âdemin karısı.

HAVUZLAMAK *f.* Bir gemiyi tamir için havuza almak.

HAVYAR *i.* Mersinbalığı yumurtasından yapılan kuvvetli bir gıda. *Japon —ı i.* Havyarın kırmızı renkli ve acımtırak bir nev'i. — *kes-*

mek f. Tembellik yapmak.

HAVZA *i.* Irmağın sularını aldığı civar arazi.

HAVZE *i.* Hudut ve dairenin içi.

HAY *s.* Diri.

HAY *h.* Cansıkıntısını anlatır : *hay Allah cezasını versin.*

HAYÂ *i.* Utanma. Utanç.

HAYA *i.* Taşak.

HAYAL *i.* Tasarlama. Uyum. Asıl ve hakikati olmaksızın zihinde tecessüm eden suret. Sanı, hulya. Suya ve aynaya akseden suret. Karagöz oyunu.

HAYALÂT *i.* Hayaller.

HAYALCİ *i.* Hayal oynatan, karagözcü.

HAYALET *i.* Görümsü. Göze görünen hayal.

HAYALÎ *s.* Hayale ait.

HAYALİFENER *s.* Görünür görünmez. pek zayıf.

HAYALMEYAL *s.* Hayal gibi, görünür görünmez.

HAYALPEREST *s.* Çok hulya kuran, hayale kapılan.

HAYÂSIZ *s.* Utanmaz.

HAYÂSIZLIK *i.* Hayâsız oluş.

HAYAT *i.* Dirim. Dirilik, sağlık. Yaşayış, ömür.

HAYAT *s.* Üstü kapalı avlu.

HAYATİYAT *i.* Biyoloji.

HAYATÎ *s.* Hayata ait.

HAYATİYET *i.* Dirilik, canlılık.

HAYDALAMAK, HAYDAMAK *f.* Hayvan gütmek. Bağırarak hücum etmek.

HAYDA *n.* Haydi.

HAYDERİYE *i.* Kalın şayaktan yakasız cübbe. Kolsuz kısa ceket.

HAYDİ, HADİ *i.* Emir, tenbih, ve teşvik için kullanılır : *Haydi yürü ! Haydi gayret !* Peki öyle olsun : *Haydi dediğini kabul edeyim.* — — *h.* Ferah ferah ; kolay kolay : *o sınıfı geçtikten sonra ben haydi haydi geçerim.*

HAYDİN *i. Bak* : Haydi.

HAYDUT *i.* Dağhırsızı, yolkesen, şaki.

HAYDUTLUK *i.* Haydut oluş.

HAYFAKİ *n.* Yazık ki : *Hayfaki sözünü dinlemedim.*

HAYHAY *e.* Şüphesiz, elbette : *niçin olmasın? hayhay.*

HAYHUY *h.* Gürültü.

HAYF, HAYIF, HAYFA *i.* Yazık.

HAYIFLANMAK *f.* Yazıklanmak. Acınmak.

HAYIR *i.* İyilik, iyi iş. Fayda. Mubarek. Uğur. *Akşamşerifler — olsun. h.* Tünaydın. İyi akşamlarınız olsun. *Geceniz — olsun h.* Geceyi iyilik ve rahatlıkla geçiriniz.

HAYIR *e.* Evet mukabili, yok, olmaz : *hayır bu işe ben gelemem.*

HAYIRHAH *s.* İyilikçi. hayır istiyen, hayır seven.

HAYIRLAŞMAK *f.* Alımsatım işini hayır temenni ederek bitirmek.

HAYIRLI *s.* İyi. Faydalı.

HAYIRPERVER, HAYIRSEVER *s.* Hayırhah.

HAYIRSIZ *s.* Kimseye hayrı olmıyan.

HAYIZ *i.* Kadınların aybaşısı, âdet.

HAYKIRI *i.* Feryat, figan.

HAYKIRIŞ, HAYKIRMA *i.* Haykırmak işi.

HAYKIRMAK *f.* Bağırmak.

HAYKIRTMAK *f.* Bağırtmak.

HAYLAZ *s.* Hayırsız, tembel. Boşgezer.

HAYLAZLIK *i.* Haylaz oluş.

HAYLI, HAYLİ *s.* Çok, birçok, epiyce : *Dün haylı çalıştım.*

HAYLICA *s.* Epiyce.

HAYLÛLET *i.* Araya girme, engel olma.

HAYMANA *i.* Başıboş hayvanları salıverdikleri çayırlık. *s.* Başıboş.

HAYRAN *s.* Çok beğenen. Hayrette kalan. — *olmak f.* Hayret etmek.

HAYRANLIK *i.* Hayran oluş.

HAYRAT *i.* Hayır için yapılan şeyler.

HAYRET *i.* Şaşıp kalma, taaccüp. — *etmek i.* Şaşmak.

HAYSİYET *i.* Değer, şeref. Onur.

HAYSİYETLİ *s.* Haysiyet sahibi.

HAYSİYETSİZ *s.* Haysiyeti olmıyan.

HAYTA *i.* Haydut.

HAYVAN *i.* Nebatın gayrı canlı mahlûklar (Dirik). *Binek —ı i.* Üzerine binilebilen at, eşek v.s. hayvan. *Ehlî — i.* İnsana alışık faydalı hayvan. *Koşum —ı i.* Çifte koşulan hayvan. *Vahşi — i.* Yabani ve yırtıcı hayvanlar.

HAYVANCA *s. h.* Hayvan gibi.

HAYVANÎ *s.* Hayvansal. Hayvanlara mensup.

HAYVANİYET *i.* Hayvanlık (Diriklik).

HAYVANLIK *i.* Hayvan hali. Düşüncesizlik. Budalalık.

HAYVANSAL (Bio.) Hayvanî.

HAZ *i.* Hoşlanma, lezzet alma. Sevinme.

HAZAKAT *i.* Uzluk. Maharet.

HAZAKATLİ *i.* Uz. Hazakati olan.

HAZAN *i.* Sonbahar. Güz.

HAZAR *i.* Sulh zamanı.

HAZAR *i.* Kereste biçmek için büyük bıçkı.

HAZARCI *i.* Hazarla kereste biçen.

HAZARÎ *s.* Hazar zamanına ait.

HAZER *i.* Sakınma.

HAZF *i.* Giderme, silme.

HAZFETMEK *f.* Aradan kaldırmak, gidermek, silmek.

HAZFOLUNMAK *f.* Silinmek.

HAZIK *s.* Uz. San'atinde tecrübeli, değerli, mahir.

HAZİM *i.* İhtiyat.

HÂZİM *s.* Hazmettiren, Sindirgin.

HAZİN *s.* Kederli, acıklı, üzüntülü.

HAZİNE, HAZNE *i.* Para ve kıymetli şeyler konulan yer, vezne. Top ve tüfekte barut ve fişeğin konduğu yer. Define.

HAZİNEDAR, HAZNEDAR *i.* Hazine memuru.

HAZİRAN *i.* Senenin altıncı ayı.

HÂZIM *s. Bak* : Hâzim.

HAZIM *i.* Sindirme, midede eritme. (Sindiri-

lim). *c.* Tahammül etme.

HAZIR *s.* Mevcut olan. Gözönünde bulunan. Yapılmış ve dikilmiş halde, ısmarlama olmıyan. Şimdiki hal: *hazır gelmişken beraber gidelim.* — *bulundurmak,* — *etmek f.* Hazır bir hale koymak. — *olmak* Hazır bir hale gelmek. — *ol ! h.* Askerde dik ve muntazam duruş kumandası.

HAZIRCEVAP *s.* Kolay karşılık veren, çabuk cevap bulan.

HAZIRCI *i.* Hazır ve dikilmiş elbise satan kapamacı. *s.* Hazıra konan.

HAZIRCILIK *i.* Hazırcı san'ati, hali.

HAZIRLAMAK *f.* Hazır etmek, bulundurmak.

HAZIRLANMAK *f.* Hazır bulunmak.

HAZIRLATMAK *f.* Hazır ettirmek.

HAZIRLIK *i.* Bir işe hazır olmak için lâzım olan şeyler, tedarikât.

HAZIRLOP *i.* Suda pişmiş yumurta. Bir nevi kabuksuz kestane.

HAZIRUN *i.* Hazır olanlar, Bir toptantı veya mecliste bulunanlar.

HAZMETMEK *f.* Sindirmek, midede eritmek. *c.* Tahammül etmek.

HAZMÎ *s.* Sindirmeye ait.

HAZNE, HAZİNE *i. Bak*: Hazine. Su deposu.

HAZNEDAR, HAZİNEDAR *i. Bak*: Hazinedar.

HAZRET *i.* Hürmet unvanı.

HAZRETLERİ *i.* Hürmet unvanı.

HAZZETMEK *f.* Hoşlanmak.

HE *c. Bak* : ha.

HEBA *i.* İsraf. Boş. — *etmek i.* İsraf etmek. — *olmak i.* Boşa gitmek.

HECE *i.* Ağızdan bir çırpıda çıkan ses, bir kelimenin birden okunan kısımlarından herbiri : *al,* bir heceli; *aldı,* iki heceli kelimelerdir.

HECELEMEK *f.* Heceleri ayrı ayrı söyliyerek okumak.

HECELETMEK *f.* Hece yaptırmak.

HECİN *i.* Melez at, yürük deve.

HECİNSÜVAR *i.* Hecin devesine binmiş bir sınıf asker.

HEDAYA *i.* Hediyeler.

HEDEF *i.* Amaç. Nişan, surak, nişangâh. *c.* Gaye.

HEDER Boş yere sarfolunma. telef ve heba olma. Ziya.

HEDİM *i.* Yıkma.

HEDİYE *i.* Armağan.

HEDİYELİK *s.* Hediye olarak verilmeye lâyık.

HEDİYETEN *h.* Hediye olarak.

HEDMETMEK *f.* Yıkmak.

HEGEMONYA *i.* Üstünlük.

HEKİM *i.* Tabip, doktor.

HEKİMLİK *i.* Doktorluk.

HEKİMSEL *s.* Tıbbî.

HEKTAR *i.* On bin metre murabbaında bir arazi ölçüsü.

HEKTARLIK *i.* Ölçüsü hektar olan.

HEKTOGRAM *i.* Yüz gram ağırlığında bir ölçü.

HEKTOLİTRE *i.* Yüz litre miktarı.

HEKTOMETRE *i.* Yüz metrelik uzunluk.

HELÂK *i.* Ölme. — *olmak i.* Ölmek. *s.* Zebun düşmek.

HELÂL *i.* Meşru iş veya kazanç. Nikâhlı. — *etmek f.* Hak aramamak, meşru kılmak. — *olmak f.* Meşru olmak.

HELÂLİ *i.* Büründücük ve pamuk karışık yerli bez.

HELÂLLAŞMAK *f.* Birbirine hakkı helâl etmek.

HELÂLZADE *s.* Meşru evlât. *c.* İyi adam.

HELE *e.* Hususile : *hele bu işe hiç gelemem.* Akibet, nihayet : *hele bitirdim.* Bari : *hele sevsem bari.* Darılma ve korkutmayı anlatır: *hele git de göreyim.* Bakayım manasını anlatır : *anlat hele nasıl oldu ?*

HELEZON *i.* Sümüklüböcek kabuğu. Sümüklüböcek kabuğu şekli, saat zembereği gibi kıvrımlı şekil.

HELEZONİ *s.* Helezon şeklinde. Yılankavi.

HELİKOİT (Mat.) Helezon şekilli.

HELİS (Mat.) Helezon.
HELİSEL (Mat.) Helezonî.
HELME *i.* Hububatın suda çok kaynıyarak şişip dağılması. Meni. — *dökmek f.* Helmelenmek.
HELMELENMEK, HELMELEŞMEK *f.* Helme peyda etmek.
HELVA *i.* Un, irmik, nişasta, v.s. ile şeker ve yağdan yapılan tatlı.
HELVACI *i.* Helva yapıp satan.
HELVACIKABAĞI *i.* Tatlı ve iri bir kabak.
HELVAHANE *i.* Helva pişirmeye mahsus geniş ve az derin tencere, kuşhanenin büyüğü.
HELYOM *i.* Havada pek az miktarda bulunur bir basit gaz.
HELYOSTA *i.* Güneş şuaını aksettirerek muhabereye mahsus makina.
HELYOSTERAPİ *i.* Hastalıkları güneş ışığile tedavi usulü.
HEM *e.* Birlikte, beraber.
HEM *e.* Önüne geldiği isimlerde birliği anlatır ve sıfat teşkil eder: *hemasır*, ayni asırda yaşıyan, *hemzaman*, bir zamanda olan v.s.
HEMAYAR *i.* Ayarları bir, uygun, ayni çeşitten.
HEMCİNS *s.* Bir cinsten olan.
HEMCİVAR *s.* Komşu.
HEMDERT *s.* Dert arkadaşı.
HEMDEST *s.* Eleleveren. Birlikte çalışan.
HEMEN *z. h.* Derhal, çabucak : *hemen gel'ir.* Bir düziye: *hemen söylenir.* Takriben, sanki. Ancak, tek : *bunu yaparım, hemen sen yardım et.*
HEMENCECİK *h. Bak* : Hemen.
HEMHAL *s.* Ayni halde bulunan.
HEMHUDUT *s.* Sınırları bir olan.
HEMFİKİR *s.* Düşüncesi bir.
HEMOGLOBİN *i.* Kanın kırmızı maddesi.
HEMORAJİ *i.* Kan kaybı.
HEMOROİT *i.* Basur.
HEMİCİK *i.* Meme.

HEMMEŞREP *s.* Tabiat ve ahlâkı bir olan.

HEMPA, HAMPA *i.* Fena yolda arkadaş.

HEMPAYE *s.* Ayni derecede olan.

HEMSİN *s.* Bir yaşta.

HEMŞERİ, HEMŞEHRİ *s.* Bir şehir ahalisinden olan.

HEMŞERİLİK *i.* Hemşeri oluş.

HEMŞİRE *s.* Kızkardeş.

HEMŞİRELİK *i.* Kızkardeşlik.

HEMŞİREZADE *s.* Kızkardeş evlâdı, yeğen.

HEMÜCÜK *i.* Dili kaba köylü, köylü nefer.

HEMTA *s.* Denk, eş.

HEMZE *i.* Arap yazısında (e) sesini veren harf.

HEMZEBAN *s.* Sözleri, ifadeleri bir olan.

HENDEK *i.* Bir yerin etrafına kazılan fırdolayı çukur.

HENDESE *i.* Geometri. Cisimlerin, şekillerinden, mesafelerin ölçülmesinden bahseden ilim.

HENDESÎ *s.* Geometrik. Hendeseye ait. — *şekil i.* Muntazam şekil.

HENDESEHANE *i.* Eskiden mühendis yetiştiren okul.

HENDESELİ *s.* Hendese, geometri kaidelerine uygun.

HENÜZ. HENOZ *h.* Ancak hemen : *kardeşim henüz gitti.* Daha, hâlâ : *kitabı henüz okuyamadım.*

HEP *e.* Bütün, cümle, tekmil.

HEPSİ *e.* Bütün, cümlesi, tekmili.

HER *e.* Hepsi : *ben her söze inanmam.* Teker teker.

HERAS *i.* Korku.

HERBİR *s.* İçlerinden ayrı ayrı bir, beher: *herbir insan bunu ister.*

HERCAİ *s.* Sebatsız, dönek. *i.* Renkleri çeşitli ve yaprakları geniş menekşe.

HERCAİLİK *i.* Hercai oluş.

HERCÜMERÇ *s.* Karmakarışık.

HERDEM *h.* Daima.

HEREK *i.* Asma, fasulya gibi tırmanıcı nebatları bağlamak için yanlarına dikilen değnek.

HERGELE *i.* Terbiye olunmamış salma beygir. *c.* Terbiyesiz.

HERGÜN *h.* Daima.

HERGÜNKÜ *h.* Hergün yapılan.

HERGÜNLÜK *s.* Hergün kullanılan.

HERHANGİ *s.* Hangisi olursa olsun.

HERİF *s.* Adi ve bayağı adam.

HERKES *h.* Bütün halk.

HERKİM *h.* Kim olursa.

HERNASIL *h.* Herne türlü.

HERNASILSA *h.* Nasıl olduysa oldu.

HERNE *h.* Herşey.

HERNEDENSE *h.* Herhangi sebepten ise.

HERNEKADAR *h.* Nekadar olsa.

HERNEYSE *h.* Nasılsa.

HERVAKİT *h.* Daima.

HERZE *i.* Boş lâkırdı, saçma.

HERZEGÛ *s.* Saçma söyleyen.

HERZEVEKİL *s.* Her işe karışan.

HESABETMEK *f.* Hesap yapmak, bir şeyi iyi düşünmek.

HESABÎ *s.* Hesaba ait. Hesabını bilir, idareli.

HESAP *i.* Sayı, sayma. Aritmetik. Sayı bilgisi. — *etmek f.* Hesaplamak. — *görmek f.* Hesabını yapıp kapatmak. — *ilmi.* — *tutmak i.* Alacak ve vereceği bir deftere kaydetmek. *c.* Tahmin.

HESAPÇI *s. Bak* : Hesabî.

HESAPLAMAK *f.* Sayıp kıymet ve adedini bulmak. Tahmin etmek. Bir şeyin neticesini düşünmek.

HESAPLAŞMAK *f.* Hesabını görmek.

HESAPLATMAK *f.* Birine hesap ettirmek.

HESAPLI *s.* Hesap edilmiş, düşünülmüş.

HESAPSIZ *s.* Sayısız, pek çok. Hesap etmeksizin, düşünülmeden.

HETEROGEN (Mat.) Gayri mütecanis. Ayrı cinsten.

HETK *i.* Yırtma, bozma. —*i ırz i.* Irzına geçme.

HETMAN, ATAMAN *i.* Kabile başı.

HEVENK *i.* Askı, demet, üzerine meyvalar asılıp saklanan ip veya değnek.

HEVES *i.* Arzu, istek. — *etmek i.* İmrenmek.

HEVESKÂR *s.* Heves eden.

HEVESKÂRLIK *i.* Heveskâr oluş.

HEVESLİ *s.* Hevesi olan.

HEVİL *i.* Korku.

HEVİLNAK *s.* Korkunç.

HEY *e.* Tenbih ve nida edatı : *hey bana bak.*

HEYAMOLA *k.* Ağır bir şey çeken amelenin bir ağızdan söyledikleri bir tabir.

HEYBE *i.* Eşya koymağa mahsus iki taraflı küçük harç.

HEYBET *i.* Hürmetle beraber korku hissini uyandıracak hal.

HEYBETLİ *s.* Heybeti olan.

HEYECAN *i.* Hissin galeyanı. coşma, coşkunluk. Coşur.

HEYECANLI *s.* Heyecan veren. Heyecana gelen.

HEYECANSIZ *s.* Duygusuz.

HEYELÂN *i.* Çöküntü. Arazinin kayarak yer değiştirmesi. (Jeo.) Kayşa.

HEYET *i.* Şekil, görünüş. Duruş. Kılık, kıyafet. Hal, keyfiyet. Birlik, topluluk. — *ilmi i.* Kozmoğrafya. *Vekiller —i i.* Başvekilin reisliği altında vekil erden müteşekkil hükûmet heyeti, kabine.

HEYETŞİNAS *s.* Heyet âlimi. Kozmoğraf, astronom.

HEYHAT *e.* Yazık, yazık oldu : *heyhat başıma gelenler.*

HEYHEY *i.* Ahenk, eğlence.

HEYKEL *i.* Taştan veya madenden insan ve hayvan şekli. Kurçak.

HEYKELTRAŞ *i.* Heykel yapan san'atkâr.

HEYKELTRAŞLIK, HEYKELTRAŞÎ *i.* Heykel yapmak san'ati.

HEYULÂ *i.* Bütün eşyanın ilk maddesi. *s.* Hayal gibi belli belirsiz.

HEYULÂÎ *s.* Heyulâya ait.

HEZAR *s.* Bin.

HEZERAN *s.* Binler, binlerce.

HEZAREN *i.* Sıcak memleketlerde yetişen ve baston, sandalye v.s. yapılan bir kamış.

HEZARFEN *s.* Bilgiç.

HEZEÇ *i.* Aruz vezinlerinden biri.

HEZEL *i.* Lâtife, şaka.

HEZELİYAT *i.* Şaka ve alay edebiyatı.

HEZEYAN *i.* Sayıklama. Saçmalama.

HEZİMET *i.* Bozgunluk.

HİBE *i.* Bağışlama.

HİBRE *i.* Bilgi ve tecrübe. *Ehli — i.* Mütehassıs, eksper, malûmat ve tecrübe, künh ve hakikate varma, mükemmel vukuf.

HİCABETMEK *f.* Utanmak.

HİCAP *i.* Perde. Utanma. — *etmek f.* Utanmak.

HİCAZ *i.* Arabistanda Mekke ve Medinenin bulunduğu kıt'a. Musikide bir makam.

HİCAZKÂR *i.* Bir musiki makamı.

HİCİR *i.* Ayrılık.

HİCİV *i.* Edebiyatta bir kimseyi zem ve alay yollu yazı yazma.

HİCRAN *i.* Ayrılık. Unutulmaz acı.

HİCRET *i.* Memleketini terkedip başka yere gitme, göçme. — *etmek f.* Göçmek.

HİCRÎ *s.* Hicrete ait. — *tarih i.* Peygamberin Mekkeden Medineye hicreti esas tutulan tarih. — *sene i.* Hicrî tarihe göre sene.

HİCVETMEK *f.* Hicviye yazmak. Sövmek.

HİCVİYE *i.* Hiciv yazısı.

HİÇ *s.* Yok olan veya yok denilecek kadar az olan. *i.* Yokluk, asla, kat'iyyen.

HİÇBİR *h.* Hiç ,asla: *onu hiçbir yerde göremedim.*

HİÇTEN *s.* Hiç yoktan. Esası olmadan : *Bu adam hiçten zengin oldu.*

HİÇÎ *i.* Hiçlik.

HİDAYET *i.* Doğru yol.

HİDDET *i.* Sertlik. Öfke.

HİDDETLENDİRMEK *f.* Öfkelendirmek.

HİDDETLİ *s.* Öfkeli.

HİDDETSİZ *s.* Öfkesiz.

HİDEMAT *i.* Hizmetler.

HİDRASİT (Kim.) Hidrojenli asit.

HİDROFİL (Kim.) Suya düşkün.

HİDROJEN (Kim.) Müvellidülma.

HİDROLOJİ *i.* Sular bilgisi.

HİDROMETRE *i.* Su ölçüsü mikyasülma.

HİDROSTATİK (Fiz.) Muvazenei mayiat. .

HİDROSFER (Jeo.) Su küre.

HİDİV *i.* Vezir, imtiyazlı vali.

HİDİVÎ *s.* Hidive ait.

HİDİVİYET *i.* Bir hidivin idaresinde olan memleket ve hidivin sıfatı.

HİFFET *s.* Hafiflik. Budalalık. Hoppalık.

HİKÂYE *i.* Sırasile anlatma. Masal. Roman. — *etmek f.* Etrafile anlatmak.

HİKÂYET *i. Bak* : Hikâye.

HİKEMÎ *s.* Hikmet ve felsefeye ait.

HİKEMİYAT *i.* Hikemî sözler.

HİKMET *i.* Hakîmlik, filozofluk. Felsefe ilmi. Fizik ilmi. Hakikat ve ahlâka ait kısa söz, mesel. Garip, acayip : *bu ne hikmettir bilmem ki.*

HİKMETSİNAS *s.* Hikmet ve felsefe âlimi.

HİLÂF *i.* Karşı, zıt, aksi. Yalan.

HİLÂFET *i.* Halifelik.

HİLÂFGİR *s.* Karşı koyan. Muhalif.

HİLÂL *i.* Ayın ince kavis hali. Ayça.

HİLÂL *i.* Diş ve kulak karıştıracağı, kürdan.

HİLÂLİAHMER *i.* Kızılay kurumunun eski adı. Yaralılara, hastalara, yoksullara, felâket vurgunlarına bakan cemiyet.

HİLE *i.* Aldatmak için kurulan oyun ve düzen.

HİLEBAZ *s.* Hilekâr.

HİLECİ *s. Bak* : Hilebaz.

HİLEKÂR *s.* Hile yapan, sahtekâr.

HİLEKÂRLIK *i.* Sahtekârlık.

HİLELİ *s.* Hilesi olan. Sâf olmayıp karışık olan.

HİLESİZ *s.* Hileli olmıyan. Sâf.

HİLİM *i.* Tabiat yavaşlığı.

HİLKAT *i.* Yaratma, yaradılış.

HİLKATEN *h.* Yaradılışta.

HİLKÎ *s.* Yaradılışa ait, fıtrî.

HİMAYE *i.* Koruma.

HİMMET *i.* Candan çalışma, emek sarfetme. Lûtuf.

HİMYE *i.* Perhiz.

HİN *i.* Zaman, an.

HİNDİ *s.* Hint tavuğu.

HİNDÎ *s.* Hindistanlı, Hintli.

HİNDİBA *i.* Salatalık bir sebze.

HİNDİSTAN *i.* Asya kıt'asının cenubunda büyük bir yarımada.

HİNDİSTANCEVİZİ *i.* Kalın kabuklu içi beyaz ve yağlı büyük bir yemiş. Koka.

HİNDU *i. Bak* : Hindî.

HİNİHACETTE *h.* Lüzumunda.

HİNOĞLU *i.* Şeytan gibi, cin fikirli.

HİNT *i. Bak* : Hindistan.

HİNTKUMAŞI *s.* Bulunmaz matah, nadide şey.

HİNTLİ *s.* Hindî.

HİNTO *i.* Yaylı araba.

HİNTTAVUĞU *i. Bak* : Hindi.

HİNTYAĞI *i.* İçimi güç bir müshil yağ.

HİPERBOL (Mat.) Kat'ı zait.

HİPERBOLİK (Mat.) Kat'ı zaidî.

HİPERBOLOİDAL (Mat.) Mücessem kat'ı zaidî.

HİPERBOLOİT (Mat.) Mücessem kat'ı zait.

HİPERMETROP (Fiz.) Medidülbasar.

HİPNOTİZMA *i.* Birin tesir yaparak uyutmak usulü.

HİPNOZ *i.* Yapma uyku.

HİPODROM *i.* At koşularının yapıldığı yer.

HİPOKONDRİ *i.* Bir sinir hastalığı.

HİPOPOTAM *i.* Su aygırı. İpopotam.

HİPOTEK *i.* Rehin, ipotek.

HİPOTEZ *i.* Faraziye. İpotez.

HİREK *i.* Yassı ve geniş kuyruklu bir koyun.

HİS *i.* Duygu. Görmek, işitmek, koklamak. tatmak, dokunmak, duygularımın herbiri. Anlama. İçten duyma. —*i. kablelvuku i.* Bir şeyi olmadan evvel sezme.

HİSSE *i.* Pay. İbret. — *senedi i.* Anonim ve bunun gibi şirketlerde sermayeyi teşkil eden hisselerin senedi, aksiyon.

HİSSEDAR *i.* Hisse sahibi.

HİSSELİ *s.* Hisseleri olan.

HİSSELEŞMEK *f.* Paylaşmak.

HİSSEMENT *i.* Hisse alan.

HİSSET *i.* Hasislik.

HİSSETMEK *f.* Beş histen birile duymak. Anlamak, içten duymak.

HİSSÎ *s.* Hisse ait. His ve heyecan uyandıran. Duyal.

HİSSİ KABLELVUKU *i.* Önsezi. Bir şeyi önceden sezme.

HİSSİYAT *i.* Hissolunan şeyler. Duygular.

HİSSİYET *i.* Duyma, duyuş.

HİSSOLUNMAK *f.* Duygu uyandırmak, duyulmak.

HİSTEREZİS (Fiz.) Kesalet.

HİSTERİ, İSTERİ *i.* Sinir hastalığı.

HİSTERİK *i.* Sinir hastası.

HİŞ, HİŞT *n.* Dikkati uyandırmak için kullanılır : *Hiş ! sana söylüyorum.*

HİTABE *i.* Nutuk, bir kalabalığa söylenen söz. Ayta.

HİTABEN *s.* Hitap ederek.

HİTABET *i.* Hatiplik. Umuma konferans verme.

HİTAM *i.* Bitme. Son.

HİTAN *i.* Erkek tenasüi aletinin ucundaki deriyi kesmekten ibaret sünnet ameliyesi.

HİTAP *i.* Karşısındakine söz söyleme.

HİTAPETMEK *f.* Aytamak, karşıdakine anlatmak.

HİYANET *i.* Hainlik etme. Vefasız.

HİYEROGLİF *i.* Kelime ve harfleri şekillerle gösteren eski Mısır yazısı.

HİZA *i.* İstikamet, düzlük, çırpı.

HİZİP *i.* Zümre, grup.

HİZMET *i.* Birinin işini görme, vazife, memuriyet.

HİZMETÇİ *s.* Hizmet eden.

HİZMETÇİLİK *i.* Hizmetçi işi.

HİZMETKÂR *i.* *Bak* : Hizmetçi.

HİZMETKÂRLIK *i.* *Bak*: *Hizmetçilik.*

HIÇKIRIK *i.* Hıçkırırken çıkan ses, havanın nefes borusuna birden girmesinden dolayı meydana gelen kesik kesik hık diye ses çıkarma.

HIÇKIRMA *i.* Hıçkırmak işi.

HIÇKIRMAK *f.* Hıçkırıklanmak, hıçkırıkla ağlamak.

HIDIR, HIZIR *i.* Kıyamete kadar yaşadığına ve dokunduğu şeyleri tükenmez bir hale koyduğuna itikat edilen İlyas peygamberin lâkabı.

HIDIRELLEZ *i.* Çiftçilere yazın başlangıcı sayılan mayısın altıncı günü.

HIDİV *i.* Vezir, eskiden Mısır valisine verilen unvan.

HIDİVİYET *i.* Hidivlik.

HIFIZ *i.* Saklama, koruma. Ezberleme.

HIFZETMEK *f.* Saklamak. korumak. Ezberlemek.

HIL'AT *i.* Eskiden hükümdarlar tarafından hediye edilen elbise.

HIMBIL *s.* Miskin, budala.

HIMHIM *s.* Genzi tıkalı olup burnundan söyliyen.

HIMHIMLIK *i.* Hımhım oluş.

HINÇ *s.* Dolu. Öç, kin.

HINCAHINÇ *i.* Ağzına kadar dolu.

HINZIR *i.* Domuz. *c.* Hain, gaddar.

HINZIRLIK *i.* Domuzluk. Hainlik.

HIR *h.* Köpek kavgası gibi gürültü. Göğüsten çıkan kısık ve boğuk ses. — *çıkarmak f.* Sebepsiz kavga ve gürültü yapmak.

HIRÇIN *s.* Huysuz, yaramaz.

HIRÇINLIK *i.* Hırçın oluş.

HIRLAMAK *f.* Hır çıkarmak. *Bak* : Hırıldamak.

HIRLAŞMAK *f.* Kavgalaşmak.

HIRDAVAT, HURDAVAT *i.* Ufaktefek şeyler, alât ve edevat.

HIRDAVATÇI, HURDAVATÇI *i.* Hırdavat satan.

HIRGÜR *h. Bak* : Hır.

HIRILDAMAK *f.* Göğüs hırıltısı gibi ses çıkarmak.

HIRILTI *i.* Göğüsten veya genizden sesle nefes alma. Sebepsiz kavga. Horuldama.

HIRILTICI *s.* Sebepsiz kavga çıkaran, marazacı.

HIRIZMA *i.* Azgın hayvanların ağızlarına ve ayıların üst dudağına geçirilen demir halka. Bedevi kadınların burunlarına taktıkları halka.

HIRİSTİYAN *i. s.* İsa dininden olan.

HIRİSTİYANLIK *i.* İsa dini.

HIRKA *i.* İçi pamuklu ev paltosu.

HIRS *i.* Açgözlülük. Bir şeyin üzerine düşme. Kızma, öfke.

HIRSIZ *i.* Başkalarının malını çalan, uğru.

HIRSIZLAMA *i.* Çalma. *h.* Hırsızcasına, gizlice.

HIRSIZLIK *i.* Hırsız hali.

HIRSIZYATAĞI *i.* Hırsızları ve çalınmış malı saklıyan adam ve evi.

HIRSLANDIRMAK *f.* Birinin hırs ve tamamı uyandırmak. Kızdırmak, hiddetlendirmek.

HIRSLANMAK *f.* Tama etmek. Kızmak.

HIRSLI *s.* Haris. Kızgın, öfkeli.

HIRT *s.* Aptal. *h.* Makas sesi gibi sesi taklit eder.

HIRTIPIRTI *h.* Eskipüskü.

HIRTLAMBA *i.* Eskipüsküşey.

HIRVAT *i.* Evvelce Avusturyanın, bugün Sırbistanın idaresinde olan İslâv ırkından bir millet.

HISAR, HİSAR *i.* Kale.

HISIM *i.* Akraba.

HISIMLIK *i.* Akrabalık.

HIŞILDAMAK *Bak*: Hışırdamak.

HIŞIM *i.* Öfke.

HIŞIR *i.* Kavun ve karpuzun sert kalan beyaz kısmı. *s.* Adi adam. *h.* Kuru yaprakların sesini taklit eder ve tekrarlanır.

HIŞIRDAMAK *f.* Hışır hışır etmek.

HIŞIRTI *i.* Hışır hışır çıkan ses.

HIŞT, HİŞT *n.* Ünlem: Hey.

HITTA *i.* Ülke.

HIYABAN *i.* Koru yolu. İki tarafı ağaçlı yol.

HIYANET *Bak* : Hiyanet.

HIYAR *i.* Salatası yapılan veya çiğ yenen kabak cinsinden bir sebze, salatalık.

HIYARCIK *i.* Kasıkta çıkan şiş.

HIZ *i.* Çabukluk. Yüksek ses.

HIZIR *i.* Peygamber İlyasın lâkabı. *s.* Kurtarıcı.

HIZLANMAK *f.* Çabuklanmak.

HIZLATMAK *f.* Çubuklandırmak.

HIZLI *s.* Çabuk. Yüksek sesli.

HOCA *i.* Öğretmen, muallim. Eskiden sarıklılar sınıfı.

HOCALIK *i.* Öğretmenlik, hoca meslek ve sıfatı.

HODBİN *s.* Bencil. Yalnız kendini düşünen.

HODBİNLİK *i.* Yalnız kendini düşünme. Bencilik.

HODKÂM *s.* Özsever.

HODPEREST *s.* Kendine tapınan.

HODPESENT *s.* Kendini beğenmiş.

HOKEÇ *i.* Burulmuş erkek kuzu.

HOKEY *i.* Bir çeşit top oyunu.

HOKKA *i.* Mürekkep, Şeker, reçel v.s. koymak için küçük kap.

HOKKABAZ *i.* Elçabuk-

luğu ile marifetler gösteren adam. c. Hilekâr.

HOKKABAZLIK *i.* Hokkabaz hali.

HOLÂNDA *i.* Avrupanın şimal kısmında bir küçük hükûmet. Felemenk.

HOLOTÜRİTLER (Zoo.) Hayvanatı nebatiye.

HOMOGEN (Mat. Fiz. Kim.) Mutecanis, ayni cinsten.

HOMOGRAFİK (Mat.) İşaretleri benzeyen.

HOMOLOG (Mat.) Mevzuları benzeyen.

HOMOLOGİ (Mat.- Benzerlik, teşabüh.

HOMOTETİ (Mat.) Mümaselet. Andırış.

HOMOTETİK (Mat.) Mümasil.

HOMURDAMAK, HOMURDANMAK *f.* Surat asmak, kendi kendine söylenmek.

HOMURDATMAK *f.* Homurdamasını mucip olmak.

HOMURTU *i.* Kızgın bir hayvanın kendi kendine hırlaması. Kızgın adamın homurdanması.

HOP *h.* Birdenbire sıçramağı anlatır.

HOPLAMAK *f.* Birdenbire sıçramak, oynamak.

HOPLATMAK *f.* Sıçratmak, oynatmak.

HOPPA *s.* Düşüncesiz, delişmen, şımarık.

HOPPALA *h.* Birdenbire atlamağı ve atılmağı anlatır.

HOPPALIK *i.* Hoppa oluş.

HOR *s.* Hakir, zelil. Uyurken boğazdan çıkarılan sesi anlatır: *hâlâ hor hor uyuyor. — görmek f.* Ehemmiyet vermemek.

HORA *i.* Elele vererek sekiz on kişinin bir arada oynadığı bir raks.

HORASAN *i.* Tuğla tozile kireçten yapılan harç.

HORLAMAK *f.* Hor ve hakir tutmak. Uyurken hor hor etmek.

HORLANMAK *f.* Hor ve hakir tutulmak.

HORLATMAK *f.* Hor ve hakir tutturmak.

HORLUK *i.* Hakaret.

HOROSPİNA *i.* Gelincik balığına benzer yenmez bir balık.

HOROZ *i.* Tavuk cinsinin erkeği. Çakmaklı tüfeğin çakmağının tepesi. Kapı zembereğinin mandalı.

HOROZİBİKLİLER (Bot.) Lazebeliye, bir çiçek bölüğü.

HOROZLANMAK *f.* Horoz gibi kabarıp kurulmak.

HOROZOĞLU *s.* Çılgın, sapık. Hileci.

HOROZYUMURTASI *i.* Ufak yumurta.

HORTLAK *i.* Dirilip geceleri dolaştığına itikat edilen ölü, cadı, vampir. Kocakarı.

HORTLAMAK *f.* Dirilmek.

HORTUM *i.* Filin uzun burnu. Uzun bez veya lâstikten tulumba borusu.

HORTUMLULAR (Zoo.) Hortumiye.

HORULDAMAK *f. Bak* : Horlamak.

HORULTU *i.* Uyurken boğazdan çıkan kalın ses.

HOŞ *s.* İyi, güzel. Tuhaf. — *görmek i.* Aldırmamak, gözyummak. *Bir — olmak f.* Neşesizlenmek.

HOŞAF *i.* Şekerli suda pişirilerek kaşıkla yenilen kuru veya taze meyva.

HOŞBEŞ *i.* Hatır sorma.

HOŞÇA *s.* İyice.

HOŞGÖRÜ *i.* Müsamaha.

HOŞGÖRÜR *s.* Müsamaha eden.

HOŞGÖRMEK *f.* Müsamaha etmek.

HOŞHOŞ *i.* Köpek.

HOŞLANDIRMAK *f.* Memnun etmek. Hazzettirmek.

HOŞLANMAK *f.* Memnun olmak, hoşuna gitmek.

HOŞLAŞMAK *f. Bak* : Hoşlanmak.

HOŞLUK *i.* İyilik, güzellik. Tuhaflık. *Bir — i.* Neşesizlik, kırıklık.

HOŞMERİM *i.* Tuzsuz peynir ile yapılan bir tatlı.

HOŞNUT *s.* Razı, memnun.

HOŞNUTLUK *i.* Razı oluş, memnunluk.

HOTKÂM *Bak* : Hodkâm.

HOTPEREST *s. Bak* : Hodperest.

HOTOZ *i.* Eskiden kadınların başlarına giydikleri süslü başlık. Hayvan. kuş ve tavuk tepesi.

HOV *i.* Şahin, doğan gibi av kuşile yapılan av.

HOVARDA *s.* Cömert. Çapkın, malını sefahette sarfeden.

HOVARDALIK *i.* Hovarda oluş.

HOVLAMAK *i.* Fırlayıp atılmak.

HOYRAT *s.* Kaba, nezaketsiz. Beceriksiz.

HOYRATLIK *i.* Kabalık, terbiyesizlik. Beceriksizlik.

HÖCRE *Bak* : Hücre.

HÖDÜK *h.* Kaba adam.

HÖRGÜÇ *i.* Devenin arkasındaki tümsek. Tepe, çıkıntı.

HU *! e.* Baksana, hey, yahu : *hu, sana söylüyorum.*

HUBUBAT *i.* Buğday, arpa v.s. gibi taneli nebatlar. Tahıl.

HUBUT *i.* Aşağıya inme.

HUDA *i.* Allah, Tanrı.

HUD'A *i.* Hile.

HUDAVENDİGÂR *i.* Hükümdar unvanı.

HUDAYİNABİT *i.* Ekilmeden kendiliğinden biten ot, ağaç.

HUDDAM *i.* Hizmetçiler. Cincilerin gûya hizmetlerinde bulunan cinler.

HUDUT *i.* Sınır.

HUKUK *i.* Haklar. Haklara ve kanunlara ait bilgi. — *Fakültesi i.* Avukat ve adliyeci yetiştiren üniversite fakültesi.

HUKUKÎ *s.* Hukuka ait.

HULÂSA *i.* Öz, kısa. Bir şeyin en ruhlu ve kuvvetli kısmı, şüpte. Netice. — *çıkarmak i.* Hulâsasını almak. — *etmek f.* Hulâsa olarak yazmak veya anlatmak.

HULÂSATAN *h.* Az sözle, hulâsa olarak.

HULEFA *i. Bak* : Halifeler.

HULF i. Sözde durmama.

HULFETMEK *f.* Sözünde durmamak.

HULK *i.* Huy.

HULKUM *i.* Boğazın mideye açılan deliği.

HULÛL *i.* Girme, yanaşma.

HULÛS *i.* Halislik. Doğruluk. Samimiyet. Yaranma. Dalkavukluk. — *çakmak f.* Dalkavukluk yapmak.

HULÛSKÂR *s.* Muhabbet besliyen. Dalkavuk.

HULÛSKÂRLIK *i.* Hulûskâr oluş.

HULYA *i.* Kuruntu, hayal.

HUMAKA *i.* Ahmaklar.

HUMAR *i.* İçki sersemliği.

HUMAYUN *s.* Hükümdarlara ait bir unvan.

HUMMA *i.* Sıtma, harareti nöbeti. Tifo hastalığı.

HUMK *i.* Ahmaklık.

HUMUS *i.* Beşte bir.

HUMUZ *i.* Ekşilik, kekrelik. Hamızın bir esasla birleşmesinden hâsıl olan kimyevî madde. Asitlik.

HUN *i.* Kan.

HUNHAR *s.* Kan içen. Zalim.

HUNHARLIK *i.* Hunhar oluş.

HUNİ *i.* Ağzı dar kaplara su veya sulu şey doldurmağa mahsus mahrutî alet.

HUNNAK *i.* Boğaz hastalığı.

HUNNAKİ *i.* Boğaz hastalığına ait.

HUNNAP *i.* Zeytin tanesi şeklinde kırmızı kabuklu bir meyva.

HUNRİZ *c.* Kan döken, zalim.

HURA *Bak* : Hora.

HURAFAT *i.* Hurafeler.

HURÂFE *i.* Uydurma. düzme masal ve uydurma rivayet. Sanıka.

HURAFEVÎ *i.* Hurafeye ait.

HURÇ *i.* Meşin heybe.

HURDA, HURDE *i.* Ufak şey, ufak parça. İnce nükte. *s.* Pek küçük ve ince.

HURDACI *i.* Hurda satan.

HURDALANMAK *f.* Ufalanmak.

HURDEBİN *i.* Mikroskop. Gözün görmiyeceği en ufak şeyleri, mikropları görmeğe

mahsus âlet. *s.* En küçük ve ince şeyleri görebilen.

HURDEBİNÎ *s.* Hurdebinle görülecek derecede küçük.

HURDEHAŞ *s.* Parça parça.

HURİ *i.* Cennet kızları.

HURREM *s.* Sevinçli.

HURUCETMEK *f.* Çıkmak, isyan etmek.

HURUÇ *i.* Çıkma.

HURUF *i.* Harfler.

HURUFAT *i.* Dökme harfler.

HURMA *i.* Sıcak memleketlerde yetişen bir meyva.

HUSRAN *s.* Yokluk.

HUSUF *i.* Ay tutulması.

HUSUL *i.* Hâsıl olma.

HUSUMET *i.* Düşmanlık.

HUSUS *i.* Has ve mahsus olma. İş, keyfiyet: *Bu hususta malûmatım yok.*

HUSUSÎ *s.* Umuma ait olmayıp bir şahsa, birşeye ait olan. Zatî, şahsî.

HUSUSİYET *i.* Hususî hal. Dostluk.

HUSYE *i.* Haya, taşak.

HUŞ *i.* Akıl, us.

HUŞU *i.* Alçak gönüllülük, tevazu.

HUŞUNET *i.* Kabalık.

HUT *i.* Balık. On iki burctan biri.

HUTPE *i.* Kalabalık bir cemaate karşı söylenen nutuk. Cuma namazından evvel hatibin söylediği nutuk.

HUTUT *i.* Hatlar. Çizgiler, yazılar.

HUVEYNAT *i.* Pek küçük hayvanlar, mikroplar.

HUY *i.* Tabiat, ahlâk. Âdet: Fena alışma.

HUY *i.* Bir nevi madenkömürü.

HUYLANMAK *f.* Kuşkulanmak.

HUYSUZ *s.* Kötü huylu, hırçın.

HUYSUZLUK *i.* Huysuz oluş.

HUZME *i.* Deste, demet.

HUZU *i. Bak* : Huşu.

HUZUR *i.* Hazır olma. Ön. Rahat.

HUZUZ *i.* Hazlar, zevkler.

HUZZAT *i.* Hazlar.

HUZZAR *i.* Hazır bulunanlar.

HUBUBETMEK *f.* Esmek.

HÜBUP *i.* Esme.

HÜCCET *i.* Delil. Mahkeme ilâmı.

HÜCEYRE *i.* Odacık. Küçük hücre. Uzvî cisimlerin en ufak cüz'ü.

HÜCRE, HÖCRE *i.* Küçük oda, odacık. Loca. Dolap gözü. Uzvî cisimlerin bünyesindeki gözle görünmez küçük delik.

HÜCRESEL (Bio.) Hücrevî.

HÜCREVÎ (Bio.) Hücresel.

HÜCREYUTARLIĞI (Bio.) Fagositos.

HÜCUM *i.* Saldırma, üstüne yürüme. Baskın.

HÜDA *Bak* : Huda.

HÜKEMA *i. Bak* : Hakîmler.

HÜKKÂM *i. Bak* : Hâkimler.

HÜKMEN *h.* Hüküm ile.

HÜKMETMEK *f.* Kat'î karar vermek, hüküm ve nüfuzu altına almak.

HÜKMÎ *s.* Hükme ait. Öyle itibar olunan.

HÜKÜM *i.* Hâkimlik, hükûmet, âmirlik. Emir. Bir mahkemenin kararı. Kuvvet, nüfuz. Tesir.

HÜKÜMDAR *i.* Yerine halkça seçilerek değil, verasetle geçen devlet reisi : İmparator, kıral, padişah.

HÜKÜMDARLIK *i.* Hükümdar sıfatı ve vazifesi.

HÜKÛMET *i.* Memleket idaresi, devlet. Bir memlekette hüküm süren ve onu idare eden heyet.

HÜKÜMNAME *i.* İlâm.

HÜKÜMRAN *i.* Hüküm ve saltanat süren hükümdar.

HÜKÜMSÜZ *i.* Hükmü olmıyan, Devamsız.

HÜLLE *i.* Eskiden üç defa boşanan kadının tekrar alınabilmesi için başkasına nikâh edilmesi.

HÜLLECİ *s.* Hülle ile geçinen yobaz.

Hülleci

HÜMA *i.* Devletkuşu.

HÜMANİST *i.* Eski diller âlimi.

HÜMANİZM *i.* Eski diller ilmi, Bir felsefe mesleği.

HÜMAYUN *Bak* : Humayun.

HÜMÜS (Jeo.) Türabı nebatî.

HÜNER *i.* Bilme. marifet. Ustalık. İnce san'at.

HÜNERLİ *s.* Hüner sahibi. İnce ve san'atli iş.

HÜNERSİZ *s.* Hüneri olmıyan.

HÜNGÜRDEMEK *f.* Hüngür hüngür ağlatmak.

HÜNGÜR *h.* Sesle ağlamayı anlatır ve tekrarlanır.

HÜNKÂR *i.* Padişah.

HÜNNAP *i. Bak* : Hunnap.

HÜNNAPGİLLER (Bot.) Ünnabiye.

HÜNSA *s.* (Erdişi.) Hem erkek hem kadın tenasül aleti olan.

HÜR *s.* Esir ve köle olmıyan, serbest, kendi başına buyruk. İradesine sahip.

HÜRMET *i.* Şeref. Riayet, itibar. Dince, kanunca haram, yasak olma.

HÜRMETEN *h.* Hürmet ederek.

HÜRMETLİ *s.* Saygılı. c. Büyük, okkalı.

HÜRMETSİZ *s.* Saygısız.

HÜRMETSİZLİK *s.* Hürmet ve itibar etmeyiş.

HÜRRİYET *i.* Hürlük, hür oluş.

HÜSNÜKABUL *h.* İyi kabul etme.

HÜSÜN *i.* Güzellik. İyilik.

HÜVEYDA *s.* Belli, meydanda.

HÜVİYET *i.* (Özlük). Bir adamın kim olduğu, benliği.

HÜYÜK *i.* Tümsek.

HÜZÜN *i.* Keder.

HÜZÜNLENMEK *f.* Kederlenmek.

HÜZÜNLÜ *s.* Kederli.

HÜZÜNSÜZ *s.* Kedersiz.

HÜZZAM, HÜZAM *i.* Şark musikisinde bir makam.

İ

İ *h.* Türkçe alfabenin onuncu ve sadalıların üçüncü harfi.

İADE *i.* Çevirme, geri verme. Eski haline getirme. Gerit.

İADELİ *s.* (Posta - tel.) Geritli.

İANE *i.* Yardım. Yardım için toplanan para.

İANETEN *h.* İane olarak.

İARE *i.* Ödünç.

İAŞE *i.* Geçindirme.

İBA *i.* Çekinme.

İBADET *i.* Allahın emrettiği şeyleri yapış, tapınma. Tapınıç.

İBADETGÂH *i.* İbadet yeri.

İBADETHANE *i.* Mabet.

İBAHA *i.* Mubah etme.

İBARE *i.* Bir yazının cümleleri.

İBARET *i.* Meydana getiren, mürekkep, müteşekkil. Bir şeyin aynı, ta kendisi.

İB'AT *i.* Uzaklaştırma.

İBATE *i.* Eve koyma, geceletme.

İBCAL *i.* Büyükleme. Çok saygı.

İBDA *i.* Yaratma, icat.

İBİK *i.* Horozun başındaki kırmızı deri.

İBİN *i.* Oğul.

İBİŞ *i.* Hımbıl, salak, soytarı.

İBLÂĞ *i.* Yetiştirme. Doldurma, varma.

İBLİS *i.* Şeytan. *c.* Habis.

İBLİSANE *s.* Şeytanca.

İBRA *i.* Alacak verecek kalmadığını tasdik: — *senedi i. Bak*: İbraname.

İBRAM *i.* Yalvarma.

İBRANAME *i.* İbra edildiğine dair verilen senet.

İBRANÎ *i.* Peygamberlerin mensup olduğu Sami kavimlerden biri, İsrailoğulları.

İBRAZ *i.* Gösterme.

İBRE *i.* Miknatısta müsbet ve menfi, şimal ve cenup kutuplarını gösteren uç. İğne. Çiçekle-

rin ortasındaki erlik aletleri.

İBRET *i.* Dert ve örnek alınacak bir vak'a ve hal.

İBRETAMİZ, İBRET BAHŞ *s.* İbret veren.

İBRETEN *h.* İbret olmak üzere.

İBRİK *i.* Kulplu ve emzikli kap, güğüm.

İBRİKTAR *i.* İbrik taşıyan veya tutan eski saray hademesi.

İBRİŞİM *i.* İpek ipliği.

İBZAL *i.* Bezletme. Bol verme.

İCABET *i.* Kabul.

İCABETMEK *f.* Lâzım olmak, gerekmek.

İCAP *i.* Lâzım gelme.

İCAR *i.* Kira. — *etmek, —a vermek* *f.* Kiraya vermek.

İCADETMEK *f.* Meydana getirmek.

İCAT *i.* Bulma, meydana getirme, ihtira. Uydurma.

İCAZ *i.* İhtisar. Az ve öz söyleme.

İCAZ *i.* Şaşırtma. Mucize gösterme.

İCAZET *i.* İzin. *Bak* : İcazetname.

İCAZETNAME *i.* Yüksek tahsil şehadetnamesi. İzinname.

İCBAR *i.* Zorlama.

İCLÂ *i.* Uzaklaştırma, sürme.

İCLÂL *i.* Büyüklük.

İCLÂS *i.* Oturtma. Tahta geçirme.

İCMA *i.* Toplama.

İCMAL *i.* Hulâsa. Bir arada toplama.

İCMALEN *h.* Hulâsa olarak.

İCRA *i.* Yapma, başarma. Bir karar veya bir hükmün tatbiki. — *dairesi* *i.* Mahkeme kararlarını tatbik eden daire. — *kuvvetli* *i.* Millet meclisinin kararlarını tatbik eden hükûmet kuvveti. — *memuru* *i.* Mahkeme kararlarını tatbik eden memur. — *Vekilleri Heyeti* *i.* Vekiller heyeti.

İCRAAT *i.* İşler, yapılan şeyler, faaliyetler.

İÇ *i.* Bir şeyin görünmez ciheti. Bir şeyin dış olmıyan tarafı. Karın, mide, kalp.

İÇ AÇI (Mat.) Dahilî zaviye.

İÇ BAŞKALAŞIM (Jeo.) Dahilî istihale.

İÇ BÜKEY (Fiz.) Mukaar, konkav.

İÇAĞRISI *i.* Vücudün içinde duyulan ağrı.

İÇBULANTISI *s.* Midede hâsıl olan bulantı.

İÇÇAMAŞIRI *i.* Tene giyilen çamaşır.

İÇ DERİ (Bot.) Edimmei dahiliye.

İÇDONU *i.* Don.

İÇERDE *z.* İç tarafta.

İÇERİ *i.* İç taraf.

İÇERLEMEK *f.* İçin için kızmak.

İÇERLEK *i.* Kuytu yer. içeri doğru olan.

İÇGÖBEK (Bot.) Sürrei dahiliye.

İÇGÜDEL *s.* İnsiyaki dürtüsel.

İÇGÜDÜ *i.* Sevki tabiî, dürtü. İnsiyak.

İÇGÜVEY *i.* Kaynatanın evine alınan güvey.

İÇİÇE *s.* Biribinin içinde.

İÇİM *i.* Bir defada içilen, bir yudum. İçilen şeyin tadı.

İÇİMLİ *s.* İçimi püzel.

İÇİN *e.* Sebep ve gaye bildirir. Yolunda, uğrunda : *bu hediye kardeşim içindir.* — — *h.* Alttan alta, gizliden gizliye.

İÇİTİM (Bio.) Zerk.

İÇİNDE *s.* Ortasında, arasında.

İÇİNDEN *z.* İç taraftan, arasından.

İÇİRMEK *f.* İçmeğe sevketmek, sindirmek.

İÇİŞ *i.* İçme.

İÇKABUK *i.* Meyvaya yapışık olan ince kabuk.

İÇKALE *i.* Kalenin içindeki küçük kale.

İÇKEN *s.* Çok içen, ayyaş.

İÇKİ *i.* İçilecek şey. Sarhoşluk. — *içmek i.* İşret etmek.

İÇKİL, İÇKİN *s.* İçeriye ait.

İÇLİ *s.* İçi dolu. Duygulu, yüreği yufka.

İÇLİDIŞLI *s.* Teklifsiz, yüzgöz.

İÇLİK *s.* İçe ve içeriye ait.

İÇME *i.* Memba. kaynak. İçmek işi.

İÇMEK *f.* Suyu ve su

gibi şeyleri ağızdan içeriye çekmek. İşret etmek. Tütünü yakıp dumanını içeri çekmek.

İÇPLÂZMA (Bio.) Andoplazma.

İÇRE *i.* İç taraf. *z.* İçinde.

İÇSEL *s.* Dahilî, derunî.

İÇTEN *s.* Samimî.

İÇSIKINTISI *i.* Cansıkıntısı.

İÇTİHAT *i.* İnanış. Fikir, kanaat, çalışma.

İÇTİMA *i.* Toplanma. Bir yere gelme.

İÇTİMAÎ *s.* Cemiyete, topluluk hayatına ait. Sosyal.

İÇTİMAİYAT *i.* Sosyoloji. Cemiyet hayatından bahseden ilimler.

İÇTİNABETMEK *f.* Çekinmek.

İÇTİNAP *i.* Çekinme.

İÇTİSAR *i.* Cesaretlenme.

İÇYAĞI *i.* Barsakları kaplıyan yağ. Et yağı. Donyağı.

İÇYAPI (Bot.) Dahilî bünye.

İÇYARIÇAP (Mat.) Nısıf kutru kaim.

İÇYÜZ *i.* İşin aslı.

İD *i.* Bayram.

İDADİ, İDADİYE *i.* Hazırlayıcı. Ortamektep.

İDAM *i.* Öldürme, ölüm cezası.

İDAME *i.* Devam ettirme.

İDANE *i.* Ödünç verme.

İDARE *i.* Çevirme. Düzenine koma. Kullanma, becerme. Geçinme. Tasarruf. Yetme, kâfi gelme. Âmirlik etme. Müdürlük. Daire, büro.

İDARE *i.* Küçük gece lâmbası.

İDAREHANE *i.* İşin idare olunduğu yer. Daire.

İDARELİ *s.* İdaresini ve geçinmesini bilen. Kullanışlı, elverişli.

İDARESİZ *s.* İdare bilmiyen.

İDBAR *i.* Talihsizlik, perişanlık.

İDDET *i.* Dul kalan kadının tekrar evlenmek için beklemeğe mecbur olduğu müddet.

İDDİA *i.* Davaya kalkışma. Kendine süs ver-

me. İnat, ısrar. — *makamı i.* Umumî müddeilik.

İDDİACI *i.* İnatçı.

İDDİANAME *i.* Mahkemede muddei umumînin dava kâğıdı.

İDDİHAR *i.* Biriktirme.

İDEAL *i.* Ülkü. Dilek, ilerisi için tasarlanan gaye, mefkûre.

İDEALİST *s.* Ülkü sever.

İDEALİZM *i.* Fikir felsefesi.

İDANTİK (Mat.) Özdeş.

İDEOLOG *i.* İlim ve felsefede fikir taraflısı.

İDEOLOJİ *i.* Bir bahsin fikir sistemi. Fikre dayanan ilim ve felsefe.

İDİL *i.* Sâf ve temiz aşk ve bu aşkı tasvir eden şiir ve masal.

İDİŞ *i.* İğdiş. Hayaları çıkarılmış at.

İDMAN *i.* Beden terbiyesi, spor, cimnastik.

İDRAK *i.* Anlayış. Erişme. Çağını bulma, mevsimine yetişme.

İDRAR *i.* Sidik, sii.

İDROJEN *i. Bak* : Hidrogen.

İDROPLAN *i.* Deniz tayyaresi uçağı.

İFA *i.* Yapma, etme.

İFADE *i.* Söyleme, anlatma. Anlatış.

İFAKAT *i.* Hastalıktan kalkma.

İFFET *i.* Namus. Doğruluk.

İFFETLÛ *s.* İffet sahibi. Kadınlara hürmet için kullanılan elkap.

İFHAM *i.* Anlatma.

İFLÂH *i.* Selâmete çıkma.

İFLÂS *i.* Tüccarın borcunu vermeyip itibarını kaybetmesi, topatma.

İFNA *i.* Yoketme.

İFRAĞ *i.* Başka biçime koma.

İFRAT *i.* Pek ileri varma, mübalâğa.

İFRAZ *i.* Ayırma.

İFRAZAT *i.* Vücutten ifraz edilen pis şeyler, dışık.

İFRİT *i.* Şeytan. *e.* Korkunç.

İFSAT *i.* Bozma.

İFŞA *i.* Meydana çıkarma.

İFTAR *i.* Oruç bozma.

İFTARİYE, İFTARLIK *i.* Ramazanda yemekten evvel yenen çerez.

İFTİHAR *i.* Öğünme.

İFTİKAR *i.* İhtiyaç.

İFTİRA *i.* Suç atma.
İFTİRACI *s.* Suç atan, müfteri.
İFTİRAK *i.* Ayrılma. Ayrılık.
İFTİRAS *i.* Paralama. (Yırtıcı hayvan hakkında).
İFTİTAH *i.* Açma.
İĞ *i.* Koku, is.
İĞ, İĞİ *i.* Yün, pamuk eğirmek için kullanılan alet.
İĞBİRAR *i.* Gücenme.
İĞDE *i.* Yaprakları güzel bir ağaç ve bu ağacın kırmızı yemişi.
İĞDİS *i. Bak* : İdiş.
İĞFAL *i.* Kandırma.
İĞİLMEK *Bak* : Eğilmek.
İĞİTASI *i.* Değirmenin alt taşı.
İĞLÂK *i.* Karanlıklaştırma. Anlaşılmaz bir hale koma.
İĞMAZ *i.* Görmemezliğe gelme.
İĞMAZIAYN *i.* Gözyumma.
İĞME, EĞME *i.* İğmek işi.
İĞMEK, EĞMEK *f.* Bir yana sarkıtmak. Bükmek, kıvırmak.
İĞNE *i.* Dikiş dikmek için bir ucu sivri ve öbür ucunda iplik geçirilecek deliği olan alet. Diken, arı, akrep gibi sokucu böceklerin batırdıkları diken. Aşı yapmak için kullanılan sivri alet ve bu şekilde her şey. *Toplu — i.* Tutturmak için kullanılan bir ucu toparlak iğne.
İĞNEARDI *i.* Makine dikişine benziyen el dikişi.
İĞNEDAN, İĞNELİK *i.* İğne koymağa mahsus ufak kutu.
İĞNELEMEK *f.* İğne ile delmek veya iliştirmek.
İĞNELENMEK *f.* İğne ile delinmek, veya iliştirilmek.
İĞRELTİOTU, EĞRELTİOTU *i.* Bazan ağaç gibi büyüyen bir ot.
İĞRENÇ *i.* İğrenme. *s.* İğrenilecek şey.
İĞRENÇLİK *i.* İğrenç oluş.
İĞRENDİRMEK *f.* Tiksindirmek.
İĞRENİLMEK *f.* Tiksinilmek.
İĞRENMEK *f.* Tiksinmek,

İĞRETİ *s.* Esaslı olmayıp muvakkat. Ödünç.
İĞRETİLİK *i.* İğreti oluş.
İĞRİ, EĞRİ *s.* Çarpık, doğru olmıyan. Bükülmüş.
İĞRİBACAK *s.* Çarpık bacaklı.
İĞRİBÜĞRÜ, EĞRİBÜĞRÜ *s.* Çarpık.
İĞRİLİK, EĞRİLİK *i.* İğri oluş.
İĞRİLMEK, EĞRİLMEK *f.* İğri olmak.
İĞRİTMEK, EĞRİTMEK *f.* İğri etmek.
İĞTİNAM *i.* Yağma.
İĞTİŞAŞ *i.* Kargaşalık.
İĞVA *i.* Azdırma.
İĞZABETMEK *f.* Kızdırmak.
İĞZAP *i.* Kızdırma.
İHAFE *i.* Korkutma.
İHALE *i.* Müzayede veya münakasaya konan şeyi en muvafık fiat verene terketme.
İHALETEN *h.* İhale suretile.
İHAM *i.* Şüphe. Birkaç manalı söyleme.
İHANET *i.* Hainlik.
İHATA *i.* Kuşatma.
İHATALI *s.* Etraflı, bilgin.
İHBAR *i.* Haber verme.
İHBARİYE *i.* Kaçak eşyayı haber verene verilen mükâfat.
İHBARNAME *s.* Bildirge. Bir şeyi haber veren kâğıt.
İHDA *i.* Hediye etme.
İHDAS *i.* Meydana getirme.
İHFA *i.* Gizleme.
İHLÂL *i.* Bozma.
İHLÂS *i.* Samimiyet, doğruluk.
İHMAL *i.* Aldırmayış. Bırakış. Savsa.
İHMALCİ *s.* İhmal eden. Savsak.
İHNAK *i.* Boğma.
İHRACAT *i.* Yabancı memleketlere gönderilen eşya ve mahsuller.
İHRAÇ *i.* Çıkarma.
İHRAK *i.* Yakma.
İHRAM *i.* Arapların büründükleri beyaz yün çarşaf. Battaniye.
İHRAZ *i.* Eldeetme.
İHSA *i.* Sayma.
İHSAÎ *s.* Sayıya ait.
İHSAİYAT *i.* İstatistik. Sayım.
İHSAN *i.* Bağışlama.
İHSAS *i.* Hissettirme. Beşduygudan biri ile duyma.

İHTAR *i.* Hatırlatma.

İHTİCAÇ *i.* Delil gösterme.

İHTİCAP *i.* Gizlenme, örtünme.

İHTİDA *i.* Müslüman olma.

İHTİFA *i.* Gizlenme.

İHTİFAL *i.* Hürmet ve saygı için yapılan merasim.

İHTİKÂR *i.* Vurgunculuk. Fırsat bulup meşru haddinden fazlaya mal satma. Hile yapma.

İHTİKAN *i.* Sırınga. Sırınga ile barsakları yıkama. Vücudün bir yerinde kan birikmesi.

İHTİLÂÇ *i.* Çarpıntı.

İHTİLÂF *i.* Uymayış. Uyuşmama.

İHTİLÂL *i.* Hükûmete karşı gelme, hükûmet şeklini değiştirmeğe kalkışma. Kargaşalık. Azı.

İHTİLÂM *i.* Duş azma, rüyada cinsi münasebette bulunma neticesi meni gelme.

İHTİLÂS *i.* Aşırım, zimmetine para geçirme. çalma.

İHTİLÂT *i.* Karışma.

İHTİMAL *i.* Olasılık, İmkân. *h.* Belki, olabilir.

İHTİMALKİ *h.* Olabilir ki : *ihtimalki bu gün gelir.*

İHTİMAM *i.* Dikkatle çalışma.

İHTİNAK *i.* Boğulma.

İHTİRA *i.* Bulma, icat etme.

İHTİRAK *i.* Yanma.

İHTİRAM *i.* Saygı. Sayma.

İHTİRAS *i.* Aşırı istek.

İHTİRAZ *i.* Sakınma.

İHTİSAP *i.* Hesap sorma.

İHTİSAR *i.* Kısaltma.

İHTİSAREN *h.* Kısaltılarak.

İHTİSAS *i.* Duyuş, sezme.

İHTİSAS *i.* Bir ilim veya fende bilgisini derinleştirme.

İHTİŞAM *i.* Gözkem. Tantana.

İHTİVA *i.* İçine alma.

İHTİYAÇ *i.* Bir şeyi onsuz yapamıyacak derecede bağlı olma, lüzum. Yokluk, yoksulluk.

İHTİYAR *s.* Yaşlı. Koca. *i.* Seçme. Arzu, irade.

İHTİYARÎ *s.* İstenel. Kendi arzu ve rızasile olan. İstiyerek.

İHTİYARLAMAK *f.* Kocamak, yaşlanmak.

İHTİYARLATMAK *f.* Kocatmak, yaşlanmak.

İHTİYARLIK *i.* İhtiyar oluş.

İHTİYAT *i.* İlerisini düşünme ve bu maksatla saklanan şey, yedek, tedbir. — *askeri f.* Harp zamanında silâh altına alınan kırk beş yaşına kadar olan erat. Yedek. — *zabiti i.* Yalnız harp zamanında davet edilen zabitlik rütbesi almış siviller. Yedek subay.

İHTİYATEN *h.* İhtiyat olarak.

İHTİYATLI *s.* İlerisini düşünen.

İHTİYATSIZLIK *i.* İhtiyatsız oluş.

İHTİZAR *i.* Cançekişme.

İHTİZAZ *i.* Hafifçe titreme.

İHVAN *i.* Dostlar. Kardeşler.

İHYA *i.* Diriltme, canlandırma. Şenlendirme.

İHZAR *i.* Hazırlama. Mahkemeye getirme.

İHZARİYE *i.* Mahkemeye getirmek için yazılan tezkere.

İKA *i.* Yapma. Meydana getirme.

İKAME *i.* Oturtma. Doğrultma, yerleştirme. *Dava —si i.* Dava açma.

İKAMET *i.* Bir yerde oturma.

İKAMETGÂH *i.* Oturulan yer.

İKAT, İKAD *i.* Aydınlatma.

İK'AT *i.* Oturtma.

İKAZ *i.* Uyandırma. *c.* Aklını başına toplatma.

İKBAL *i.* Talih. İşi yolunda gitme.

İKBALPEREST *i.* Gözü yüksek makamlarda olan.

İKBALSİZ *i.* İşi ters giden, talihsiz.

İKDAM *i.* Sebat ve sabır ile çalışma.

İKDAR *i.* Geçindirme. Kudret verme.

İKEN *e.* Olduğu halde. Olduğu zaman : *ben*

vapurda iken hava iyi gidiyordu.

İKİ *i.* Birden sonra gelen sayı.

İKİÇENEKLİLER (Bot.) Zatülfilkateyn.

İKİÇENETLİ (Bot.) İki mısralı.

İKİEVCİKLİ (Bot.) Sünaiyülmesken.

İKİFAZLI (Fiz.) İki safhalı.

İKİDEBİR, İKİDEBİRDE *h.* Pek sık, her vakit: *Ikidebirde yanıma gelme.*

İKİLEMEK *f.* İki yapmak.

İKİLİ *s.* İki adetli olan.

İKİLİK *i.* İki oluş. Ayrılık. İkiye bölünme.

İKİNCİ *s.* Birinciden sonra gelen.

İKİNCİZAR (Bot.) Sekondin.

İKİNDİ *s.* Öğle ile akşam arasındaki namaz vakti.

İKİNDİYİN *z.* İkindi vakti.

İKİŞER *i.* Herbirine veya her defasında iki.

İKİTERİMLİ (Mat.) İki hadli.

İKİYAŞAYIŞLI (Bio.) Zülmaişeyn.

İKİYÜZLÜ *s.* İki tarafı biribirinin ayni. *c.* Birine bir türlü diğerine başka türlü söyliyen.

İKİZ *s.* Bir gebelikten doğmuş iki kardeş. Çift. (Jeo.) Tevem.

İKİZLEME *s.* İkizli.

İKİZKENAR ÜÇGEN (Mat.) Müsellesi mütesaviyüssakeyn.

İKİZLİ *s.* Çifte.

İKLİL *i.* Taç.

İKLİM, IKLİM *i.* Bir memleketin yer ve hava şartları. Memleket, kıt'a.

İKMAL *i.* Tamamlama.

İKNA *i.* Kandırma.

İKRAH *i.* Tiksinme. İstemiyerek, zorla yapma.

İKRAM *i.* Ağırlama.

İKRAMİYE *i.* Hediye. Mükâfat, Piyangoda isabet eden para.

İKRAR *i.* Dil ile söyleme. İtiraf ve kabul etme.

İKRAZ *i.* Ödünç para verme.

İKRAZAT *i.* Ödünç verilen paralar.

İKSA *i.* Giydirme.

İKSİR *i.* Şifalı ilâç. Bir şeyin ruhlu ve kuvvetli maddesi hulâsası.

İKTİBAS *i.* Başkasının yazı veya fikrini nakletme.

İKTİBASEN *h.* İktibas suretile.

İKTİDA *i.* Uyma. taklit etme.

İKTİDAR *i.* Güç yetme, takat. Bilgi. Yüksek makam. — *mevkii i.* Hükûmet idaresi. *Ademi — i.* İktidarsızlık. Şehvanî kuvvetin, (kızgı) nın genç yaşta sönmesinden ibaret hastalık.

İKTİDARLI *i.* İktidar sahibi.

İKTİDARSIZ *s.* Takatsız, bitik.

İKTİDARSIZLIK *i.* İktidarsız oluş.

İKTİFA *i.* Kâfi görme.

İKTİRAN *i.* Yaklaşma.

İKTİHAM *i.* Tahammül etme. Atılma.

İKTİSA *i.* Giyme, giyinme.

İKTİSABETMEK *f.* Kazanmak.

İKTİSAP *i.* Kazanma.

İKTİRAN *i.* Yaklaşma. Büyük bir makam tarafından tasdik.

İKTİTAF *i.* Derme, seçme. Eldeetme.

İKTİSADÎ *s.* İktisada ait.

İKTİSADİYAT *i.* İktisat ilim ve sahası.

İKTİSAT *i.* Tasarruf, idare. — *ilmi i.* Servetin istihsal ve idaresinden bahseden ilim.

İKTİZA *i.* Lâzımgelme. İhtiyaç.

İLÂ *e.* Ye kadar, ta. dek: *Saat beş ilâ altı çalışma zamanı.*

İLÂ *i.* Yükseltme.

İLÂÇ *i.* Hastalığı veya yarayı gidermek için kullanılan yenir, içilir veya sürülür tertip. c. Çare.

İLÂÇLI *i.* İlâcı olan. İlâç ile karışık.

İLÂÇSIZ *s.* İlâcı olmıyan. Çaresiz.

İLÂH *i.* Tanrı. Mabut.

İLÂHE *i.* Dişi ilâh.

İLÂHİ *n.* Ünlem : İlâhî çocuk !

İLÂHÎ *s.* Ülûhiyete ve Allaha ait. Allahın yerine kullanılır: *ilâhî*

sen sabır ver ! Hayreti anlatır : *ilâhî çocuk !*

İLAHİ *i.* Dinî şarkı ve şiir.

İLAHİRÎ, İLÂHİRİHİ *e.* Vesaire, daha var manasında ve kısaltılarak ilâh... yahut v.s. şeklinde kullanılır.

İLÂHİYAT *i.* Ülûhiyetten ve din felsefesinden bahseden ilim. — *fakültesi i.* Üniversitenin din felsefesi okutulan fakültesi.

İLÂHİYUN *i.* Felsefenin ilâhiyat kısmile iştigal edenler.

İLÂM *i.* Bildirme, anlatma. Muhakeme kararnamesi.

İLÂN *i.* Bildirme. Umuma anlatma, yayma, reklâm.

İLÂNAT *i.* İlânlar.

İLÂVE *i.* Katma, arttırma. Fazla, artık. Zeyl, haşiye.

İLÂVELİ *s.* İlâvesi olan.

İLÂVETEN *h.* İlâve suretile.

İLBAS *i.* Giydirme.

İLCA *i.* Mecbur kılma.

İLCAAT *i.* İlcalar.

İLDİM *i.* Pişman.

İLDİMLİK *i.* Pişmanlık.

İLE, İLEN *h.* Beraberliği anlatır : *benimle beraber.* Olması üzerine, olunca : *zekâ çalışmakla işlenir.*

İLELEBET *i.* Ebedî olarak, daima.

İLEMEK *f.* İğreti tutturmak, çatmak. Rasgelmek. 2. Lânet etmek.

İLENÇ *i.* Beddua.

İLERCİL *s.* Terakki sever. Terakkiperver.

İLERİ *s.* Ön taraf. Gelecek zaman. — *gitmek f.* İlerlemek. — *sürmek f.* Dermeyan etmek. Ortaya çıkarmak.

İLERİDE, İLERDE *e.* Âtiyen.

İLERİGELEN *i.* Önde bulunan, önde giden. Nüfuz sahibi. Bellibaşlı ve tanınmış olan.

İLERİGELMEK *f.* Hâsıl olmak, meydana gelmek : *Pislik tembellikten ileri gelir.*

İLERLEMEK *f.* İleri geçmek. İleride bulunmak. Çok yürümek, terakki etmek.

İLERLETMEK *f.* İlerlemesini mucip olmak.

İLETKEN (Fiz.) Nâkil.
İLETKENLİK (Fiz.) Nâkiliyet.
İLETKİ (Mat.) Minkale.
İLETMEK *f.* Götürme.
İLGA *i.* Kaldırma. Hükümsüz bırakma.
İLGİ *i.* Alâka, münasebet. (Kim.) Alâka.
İLGİLEMEK *f.* Alâkadar etmek.
İLGİLENMEK *f.* Alâkadar olmak.
İLGİLİ *s.* Alâkalı, münasebetdar.
İLHAK *i.* Katma, ilâve etme.
İLHAM *i.* Zihne birden gelme ve böyle doğan fikir. Esin.
İLHAT *i.* Dinsizlik.
İLİK *i.* Kemiğin içindeki yağa benziyen madde. Düğme deliği. *c.* Dilber.
İLİKLEMEK *f.* Düğmeyi iliğe geçirmek.
İLİKLİ *i.* İliklenmiş.
İLİM *i.* Bilgi. Bilme. Bilim.
İLİNTİ *i.* Tutturma, iliştirme. Düğüm.
İLİŞİK *i.* Alâka. münasebet. Bağlı. Alacak ve verecek. Engel.
İLİŞİKLİ *s.* 1. Ait. 2. Alâkadar.
İLİŞİKSİZ *s.* İlişiği olmıyan.
İLİŞMEK *f.* Takılmak. İğreti oturmak. Dokunmak, sataşmak.
İLİŞTİRMEK *f.* Takmak, tutturmak.
İLK *s.* Evvelki, birinci, iptidaki. *h.* En evvel, en başta.
İLKA *i.* Koma, bırakma. Kandırma. İndirme.
İLKAAT *i.* Kandırış.
İLKAH *i.* Aşılama.
İLKBAHAR *i.* Bahar.
İLKE *i.* Unsur, eleman.
İLKİPSİLER (Zoo.) İp biçiminde iptidaî hayvancıklar, Habliyei iptidaiye.
İLKİN *h.* En evvel.
İLKSÖZ *i.* Başlangıç.
İLKTEŞRİN *i.* Yılın onuncu ayı, Teşrinievvel.
İLLALLAH *e.* Bıktım usandım mânasına kullanılır : *illallah senin elinden* [kelime ila Allahtır. Dilimizde illallah şekline girmiştir].
İLLE, İLLÂ *c.* Hele, hu-

susile : *tatlıyı severim, ille muhallebiyi.* Mutlaka: *kardeşim ille ben de geleceğim diyor.*

İLLET *i.* Hastalık. Sakatlık. Sebep.

İLLETLİ *s.* İlletli olan.

İLLİYET *i.* Sebep, sebebiyet.

İLLİYYİN *i.* Göğün ve Cennetin en yüksek yeri.

İLMEK, İLMİK *i.* Çözülmesi kolay düğüm.

İLMEKLİ, İLMİKLİ *s.* İlmeği olan.

İLMEKLEMEK *f.* İlmek yapmak.

İLMÎ *s.* İlme ait. Bilsel, bilimsel.

İLMİHAL *i.* Dinin erkânından bahseden kitap.

İLMİYE *i.* Din ilimlerile ve din işlerile uğraşan sınıf.

İLMÜHABER *i.* Bilgi ve haber kâğıdı. Makbuz.

İLSAK *i.* Bitiştirme. Yapıştırma.

İLTİBAS *i.* Karışıklık.

İLTİCA *i.* Sığınma.

İLTİCAGÂH *i.* Sığınacak yer. Sığınak.

İLTİFAT *i.* Sevme, okşama.

İLTİFATKÂRANE *s.* İltifat ederek.

İLTİHAK *i.* Katılma, bitişme. Yetişme, ulaşma.

İLTİHAP *i.* (Yangı). Kan ufuneti. Kan ve irin toplaması.

İLTİMA *i.* Işıldama.

İLTİMAS *i.* Rica. Ricaya delâlet. Hatır için birini veya bir işi kayırma.

İLTİMASÇI *s.* İltimas eden.

İLTİSAK *i.* Bitişme, birleşme.

İLTİVA *i.* Bükülme, ırmak yatağının dolaşıklı olması.

İLTİYAM *i.* Yara kapanma.

İLTİZAM *i.* Birinin tarafını tutma. Lüzum gösterme. Bir işi üstüne alma.

İLTİZAMCI *s.* Hükûmet varidatından bazılarının tahsilini üzerine alan, mültezim.

İLTİZAMEN *h.* İltizam suretile.

İLTİZAMÎ *s.* İltizama ait. — *fiil i.* Alayım, vereyim gibi lüzum anlatan siga.

İLZAM *i.* Susturma, matetme, hapsetme.

İM *i.* İşaret.

İMA *i.* İşaretle anlatma.

İMAL *i.* Yapma.

İMALÂT *i.* Yapılan şeyler, mamulât.

İMALÂTHANE *i.* Fabrika.

İMALE *i.* Bir tarafa iğme, yatırma, meylettirme.

İMALI *s.* İşaretli, manalı.

İMAM *i.* Cemaate namaz kıldıran hoca. Din ulusu.

İMAME *i.* Tespihin başındaki uzun tane.

İMAMET *i.* İmamlık.

İMAMEVİ *i.* Kadınlar hapishanesi.

İMAMLIK *i.* İmam sıfat ve vazifesi.

İM'AN *i.* İleriyi sezme, dikkat.

İMAN *i.* İnan, inanma. Kuvvetli kanaat.

İMANSIZ *s.* Dinsiz. *c.* İnsafsız. *c.* Yağsız, yavan.

İMANSIZCA *h.* Merhametsizce.

İMANSIZLIK *i.* İmansız oluş.

İMAR *i.* Mamur etme.

İMARET *i.* Mamuriyet. Fıkaraya yiyecek dağıtılan hayır müessesesi.

İMBA *i.* Bildirme.

İMBAT *i.* Nebat bitirme, yetiştirme.

İMBAT *i.* Deniz rüzgârı.

İMBİAS *i.* İlerigelme.

İMBİK *i.* İçki, ispirto, kahve gibi şeyleri taktir için kullanılan alet.

İMBİSAT *i.* Hararet tesirile uzama, yayılma. Ferahlanma, iç açılma.

İMDAT *i.* Yardım.

İMDATÇI *e.* Yardımcı.

İMDİ *h.* Artık, şimdi. Bu halde.

İMECE *i.* Yardımlaşma, teavün, tesanüt. Köyün umumî işlerinde ve kendi işlerinde köy halkının elbirliği ile çalışması.

İMEK *f.* Olmak, olunmak.

İMHA *i.* Yoketme.

İMHAL *i.* Mühlet verme. Geri bırakma.

İMİK *i.* Başın tepesindeki yumuşak yer, bıngıldak.

İMİZGENMEK *f.* Imızganmak. Uyuklamak. Uyku kestirmek. Ateş

kararıp sönmüş gibi durmak.

İMKÂN *i.* Mümkün olma.

İMKÂNSIZ *i.* İmkânı olmıyan.

İMKÂNSIZLIK *i.* Mümkün olmayış.

İMLÂ *i.* Doldurma.

İMLÂ *i.* Bir dilin yazısını yanlışsız yazma. Söyleyip birine yazdırma, dikte. *—ya gelmek f.* Makul olmak, yola yatmak.

İMLÂSIZ *s.* İmlâsı yanlış.

İMLÂSIZLIK *i.* İmlâ yanlışlığı, imlâ kaidesi olmama.

İMLEÇ (Fiz.) Mukayyit.

İMPARATOR *i.* Ülkesinde ayrı ayrı milletler bulunan hükümdar.

İMPARATORİÇA, İMPARATORİÇE *i.* İmparatorluk makamında bulunan kadın. İmparator zevcesi.

İMPARATORLUK *i.* Bir imparatorun hükmü altında bulunan devlet. İmparator unvan ve sıfatı.

İMRAR *i.* Geçirme.

İMREN *i.* Gıpta.

İMRENCE *i.* Gıpta olunan, mağbut.

İMRENDİRMEK *i.* İştah uyandırmak, istek vermek.

İMRENMEK *f.* İştaha gelmek. Beğenmek, cançekmek.

İMSAK *i.* Pehriz, bir şeyden el çekip nefsini zaptetme. Ramazanda oruca başlama vakti.

İMSAKİYE *i.* Ramazanda imsak vakitlerini bildiren cetvel.

İMTİDAT *i.* Uzama, devam etme, uzun sürme.

İMTİHAN *i.* Sınav. Deneme, sınama, tecrübe etme. Mektep talebesinin sınıf geçmek için, bir memuriyet istiyen adamın bilgisini anlamak için denenmesi ve sorguya çekilmesi.

İMTİLÂ *i.* Dolma, dolgunluk. Kan durma, kan toplanma.

İMTİNA *i.* Çekinme, abama, istememe, yapmama. Mümkün olmayış, imkânsızlık.

İMTİNAN *i.* Başa kakma.
İMTİSAL *i.* Örnek yapma, uyma.
İMTİSALEN *h.* Uyarak.
İMTİSAS *i.* Emerek çekme.
İMTİYAZ *i.* Fark, farklı oluş. İstisna. Bir memleket idaresine, bir zümreye verilen hususiyet ve ayrılık. Bir işi bir adam veya şirketin inhisarına terketme. Mektep talebesine verilen bir mükâfat.
İMTİYAZLI *s.* İmtiyazı olan.
İMTİZACETMEK *f.* Uyuşmak, kaynaşmak.
İMTİZAÇ *i.* Birden ziyade cismin karışıp bir cisim teşkil etmesi. Uygunluk. Geçinme, uyuşma. Alışma.
İMZA *i.* Kendi ismini yalnız kendisinin yapabileceği bir şekilde mektup, senet v.s. altına yazmak. — *atmak*, — *komak* *f. Bak*: İmzalamak.
İMZALAMAK *f.* Bir yazılı kâğıdın altına kendi imzasını yazmak.
İMZALANMAK *f.* Altına imzası yazılmak.
İMZALAŞMAK *f.* İmza verip almak.
İMZALATMAK *f.* İmza ettirmek.
İN *i.* Yabani hayvanların yeraltındaki yuvası, mağara.
İNABE *i.* Birinin yerine diğerini bırakma, vekil bırakma. Tarikate girme.
İNADETMEK *f.* Dikine gitmek.
İNADINA *i.* Zorla, dikine.
İN'AM *i.* İyilik etme, ihsan etme.
İNAL *s.* Asaletli, Emniyetli.
İN'AM *i.* Nimet verme.
İNAN *i.* İman. İnanma.
İNANÇ *s.* Doğru. Mutemet.
İNANÇLAMAK *f.* İtimat etmek, kredi vermek.
İNANDIRMAK *f.* Kandırmak. Temin etmek.
İNANILMAK *f.* Doğru diye kabul olunmak. İtimat edilmek.
İNANIŞ *i.* İnanmak işi ve tarzı.

İNANMA *i.* İnanmak işi.
İNANMAK *f.* İnan hâsıl etmek. Doğru bilmek.
İNAS *i.* Dişiler.
İNAT *i.* Öngü, dikine gitme. İnatçı.
İNATÇI *i.* Öngül, inat eden.
İNATÇILIK *i.* Öngünlük, inat etme, muannitlik, inatçı adamın hali.
İNAYET *i.* İyilik, ihsan.
İNAYETEN *i.* İnayet ederek.
İNCAZ *i.* Yapma, yerine getirme.
İNCE *s.* Kalın olmıyan, boyu uzun fakat eni, kalınlığı gayet az olan, yufka. Ufak, sivri. Zarif, nazik. Anlayışlı.
İNCECİK *s.* Pek ince. *h.* Yufkacık.
İNCELİK *i.* İnce oluş.
İNCEHASTALIK *i.* Verem.
İNCELEMEK *f.* İnce yapmak. Derin aramak.
İNCELEŞMEK *f. Bak* : İncelmek.
İNCELMEK *f.* İnce olmak. Fazla naziklik göstermek.
İNCELTMEK *f.* İnce yapmak.
İNCEREK *s.* İnce yapılı.
İNCECİK *s.* Pek ince.
İNCESAZ *i.* Alaturka çalgı.
İNCİ *i.* İstiridyenin içinden çıkan sert taneli, parlak ve beyaz mücevher.
İNCİÇİÇEĞİ *i.* Beyaz ve yuvarlak bir çiçek.
İNCİDİŞ *i.* İncitme.
İNCİK *i.* İncinmiş, vurulmuş uzuv.
İNCİK *i.* Dizin altındaki kemik.
İNCİL *i.* İsaya inen mukaddes kitap.
İNCİLÂ *i.* Parlama.
İNCİMADETMEK *f.*.Donmak.
İNCİMAT *i.* Donma.
İNCİNMEK *f.* Uzuv zedelenmek, burkulmak. Kalp kırılmak, gücenmek.
İNCİR *i.* Muhtelif iklimlerde yetişir çok ve küçük çekirdekli yumşak yuvarlak meyva. *Kuru — i.* İncirin kurutulmuşu.
İNCİTAŞI (Jeo.) Perlit.
İNCİTME *i.* İncitmek işi.
İNCİTMEK *f.* Can acıtmak. Dokunmak. Gü-

cendirmek. Ağrıtmak, zedelemek.

İNCİZABETMEK *f.* Çekilmek, cezbolunmak.

İNCİZAP *i.* Çekilme, cezbolunma. Cazibe. Sıcakkanlılık.

İND *i.* Yan, göre: Benim indimde, bana göre.

İNDÎ *s.* Kendine göre. Esassız. Bir adamın kurduğu, kendi tasarladığı, keyfî, şahsî, zatî : *bu indî bir mülâhazadır.*

İNDİFA *i.* Ortadan kalkma, itilme, savulma. Püskürme.

İNDİNDE *z.* Yanında, halinde, takdirinde. Göre, nazaran : *Halk indinde bazı yanlış itikatlar vardır.*

İNDİRAS *i.* Silinme, mahvolma.

İNDİRGEME (Mat.) İrca (Kim.) İrca, redüksiyon.

İNDİRGEMEK,Mat. Kim.) İrca etmek.

İNDİRGEN (Kim.) Mürci, rediktör.

İNDİRGENİR (Kim.) Kabili irca.

İNDİRGENMEZ (Kim.) Gayri kabili irca.

İNDİRME *i.* İndirmek işi.

İNDİRMEK *i.* Aşağı getirmek, aşağı almak. Azaltmak, tenzil etmek, düşürmek. Vurmak, dövmek.

İNDİRTMEK *f.* İndirmesini mucip olmak.

İNDİS (Mat.) Müş'ir.

İNDİYAT *i.* Esassız sözler, keyfe göre şeyler.

İNDÜKLEÇ (Fiz.) Müessir.

İNDÜKLEME (Fiz.) Tesir.

İNDÜKLEMEK (Fiz.) Tesir ile hasıl etmek.

İNEÇ (Jeo.) Senklina.

İNEK *i.* Sığırın südünden istifade edilen dişisi.

İNFAK *i.* Besleme.

İNFAZ *i.* Geçirtme. Bir emri yerine getirme, yapma.

İNFİAL *i.* Gücenme.

İNFİCAR *i.* Tan atma, açılma.

İNFİKÂK *i.* Ayrılma.

İNFİRAT *i.* Ayrılık, tek ve tenha kalma.

İNFİSAH *i.* Bozulma, feshedilme.

İNFİSAL *i.* Ayrılma, memuriyetinden kalkma, azlolunma.

İNGİLTERE *i.* Avrupanın şimaligarbîsinde 47 milyon nüfuslu ve İngilizlerle meskûn birtakım adalardan mürekkep Büyük Britanya Kırallığı da denilen devlet.

İNGİLİZ *i.* Anglosakson ırkından ve İngiltere devleti tebeasından olan. İsterlin lirası.

İNGİLİZCE *i.* İngiliz dili.

İNHA *i.* Yetiştirme, ulaştırma. Bitirme, nihayete erdirme. Hükûmet dairelerinde bir iş hakkında âmirlere yazılış.

İNHİDAM *i.* Yıkılma.

İNFİSAH *i.* Bozulma.

İNHİDAP *i.* Kamburlaşma.

İNHİLÂL *i.* Çözülüp açılma, hallolma. Dağılma, bozulma.

İNHİMAK *i.* Bir şeyin üzerine ziyade düşme.

İNHİNA *i.* İğilme, bükülme.

İNHİNAK *i.* Boğulma, nefes tutulma.

İNHİRAF *i.* Sapma, dönme. Bir tarafa iğilme. Değişme, bozulma. Kırıklın.

İNHİSAF *i.* Ay tutulma. Görünmez bir hale gelme.

İNHİSAR *i.* Bazı eşyanın işletme ve yapma hakkının bir şirkete verilmesi veya bizzat hükûmet tarafından idare olunması, hasrolunma. Bir şeye mahsus olup başka şeye şümulü olmama.

İNHİTAT *i.* Düşme, alçalma, aşağılama. Geri gitme. Kuvvetten düşme.

İNHİZAM *i.* Bozulma, yenilme.

İNİ *i.* Küçük kardeş.

İNİK *i. Bak* : Enik.

İN'İDAM *i.* Yokolma.

İN'İKÂS *i.* Geri çevirme, geridönme, ziya ve ses bir yere çarpıp aksetme, yankılanma.

İN'İKAT *i.* Kurulma, toplanma. Bağlanma, kararlaştırılma.

İNİKLEMEK *f.* Yırtıcı hayvan yavrulamak, eniklemek.

İNİLDEMEK *f.* Çınlamak. İnilti çıkarmak.

İNİLMEK *f.* Aşağı gidilmek.

İNİLTİ *i.* İnleyiş, acı ile hafif bağırma. Yankılanma.

İNİSYAL *i.* İhtisar için veya marka olarak kullanılan kelimenin ilk harfi.

İNİŞ *i.* Yokuş karşılığı, yokuş aşağı. İnme.

İNİTAP *i.* Yönelme, bir tarafa dönme, iğrilme.

İNKÂR *i.* Bilmezlenme, tanımama. Yaptığını ve söylediğini gizleme, itiraf etmeme. Reddetme.

İNKİSAR *i.* Kırılma. Ziyanın su, cam gibi şeffaf bir cisimden geçerken istikametini değiştirmesi. c. Kalp kırılma. Beddua.

İNKİŞAF *i.* Açılma, meydana çıkma.

İNKIBAZ *i.* Büzülme. Sıkıntı. Tutukluk. Büyük aptesti güç yapma, peklik.

İNKILÂP *i.* Devrim. Değişiklik. Fikirlerde, görüş ve bilgilerde, hükûmet idaresinde yenilik. Altüst olma, evvelkine benzemiyen bir hale sokulma.

İNKIRAZ *i.* Bitme, batma, mahvolma.

İNKISAM *i.* Bölünme.

İNKITA *i.* Kesilme, bitme, tükenme. Kırılma. Arası kesilme.

İNKIYADETMEK *f.* Boyun eğmek, uymak.

İNKIYAT *i.* Boyun iğme, itaat etme.

İNKIZA *i.* Bitme, tükenme, vadesi gelme.

İNLEME *i.* İnlemek işi.

İNLEMEK *f.* Herhangi bir acı yüzünden hazin bir ses çıkarmak, korkunç bir ses vermek. Çınlamak, yankılanmak. *İnim inim* — *f.* Ağlar gibi feryat etmek, azap içinde kıvranmak.

İNLETMEK *f.* İnlemesini mucip olmak.

İNME *i.* Birdenbire ölüm veya tutukluk, damla, nüzul, felç, sekte. İnmek işi.

İNMEK *f.* Aşağı gelmek. Düşmek. Azalmak. Şişkinliği gitmek, düzleş-

mek, sinmek. Teskin olunmak. Konmak, misafir olmak. Nüzul isabet etmek. Yıkılmak.

İNMELİ *s.* Mefluç.

İNNİN *s.* Cinsî münasebete muktedir olmıyan.

İNORGANİK (*Bio.*) Gayrı uzvî.

İNSAF *i.* Hakkını verme; acıma. Adalete ve vicdana uygun hareket. — *a gelmek f.* Haksızlık etmekten vazgeçmek, merhamet etmek.

İNSAFKÂR *s.* İnsaflı.

İNSAFKÂRANE *s.* İnsafa uygun.

İNSAFLI *s.* Vicdanlı. merhametli.

İNSAFLICA *s.* Az insaflı. İnsaflıya yakışır surette.

İNSAFSIZ *s.* İnsafı olmıyan.

İNSAFSIZCA *h.* İnsafsız olarak.

İNSAFSIZLIK *i.* İnsafsız oluş.

İNSAN *i.* Akıl ve dil yüzünden öteki hayvanlara üstün olan mahlûk, adam, beşer. İnsaniyetli ve vicdanlı. Terbiyeli.

İNSANIMSILAR (Zoo.) Şibih insaniye.

İNSANCA *s.* İnsana yakışır surette.

İNSANÎ *s.* İnsana ait.

İNSANİYET *i.* İnsan oluş, beşeriyet. Adama yakışır iyi ahlâk.

İNSANİYETLİ *s.* İyi huylu.

İNSANİYETSİZ *s.* İnsanlık vazifesini yapmıyan.

İNSANİYETSİZLİK *i.* İnsaniyetsiz oluş.

İNSANLIK *i. Bak:* İnsaniyet.

İNSİBAP *i.* Dökülme, akıp birleşme.

İNSİCAM *i.* İfadede düzgünlük.

İNSİLÂP *i.* Ortadan kalkma, mahvedilme, münselip olma.

İNSİYAK *i.* İçgüdü, dürtü.

İNSİYAKÎ *s.* İçgüdel, dürtüsel.

İNŞA *i.* Yapma, meydana getirme, yapı. Tahrir dersi ve usulü.

İNŞALLAH *i.* Allah isterse makamında kullanılan temenni: *inşallah bu akşam size gelirim.*

İNŞAAT *i.* Yapı. Yapıya ait işler.

İNŞAÎ, İNŞAİYE *s.* Yapı-

ya ait. Güzel yazmak usulüne ait.

İNŞAT *i.* Şiir okuma.

İNŞİAP *i.* Dallanma.

İNŞİKAK *i.* Yarılma, ikiye ayrılma.

İNŞİRAH *i.* Ferahlık.

İNT *i. Bak*: İND.

İNTAÇ *i.* Neticelendirme.

İNTAK *i.* Söyletme.

İNTAŞ *i.* Tohumun şişip kabararak sürmesi.

İNTİBA *i.* Zihin ve ruhta hâsıl olan tesir, his.

İNTİBAH *i.* Uyanma, uyanıklık. Gözaçıklığı. Sinirlerde duyulan sürat.

İNTİBAK *i.* Uyma.

İNTİFA *i.* Faydalanma.

İNTIFA *i.* Sönme.

İNTİHA *i.* Nihayet bulma. Tükenme. Son.

İNTİHABAT *i.* Bir heyet ve meclis azalarını seçme.

İNTİHABETMEK *f.* Seçmek.

İNTİHAÎ *s.* Sonluk. Sona ait.

İNTİHAL *i.* Başkasına ait söz, şiir veya yazıyı kendine maletme.

İNTİHAP *i.* Seçme, ayırma. Bir heyete aza seçmek için rey vermek.

İNTİHAR *i.* Kendini öldürme. Ölünç.

İNTİKAL *i.* Nakledilme, bir yerden bir yere geçme. Bulaşma. Miras kalma. Anlayış, kavrayış. —*sürati i.* Çabuk anlayış.

İNTİKAM *i.* Öç.

İNTİKAT *i.* Edebî eserler hakkında mütalea beyan etme, tenkit.

İNTİSAP *i.* Mensup olma.

İNTİŞAR *i.* Üreme, yayılma, dağılma.

İNTİZAM *i.* Düzen, düzgünlük.

İNTİZAMSIZ *i.* Düzensiz.

İNTİZAMSIZLIK *i.* Düzensizlik.

İNTİZAR *i.* Bekleme, gözleme.

İNZAL *i.* İndirme.

İNZAR *i.* Nezretme.

İNZİVA *i.* Yalnızlık. Dünya işlerine karışmayıp bir köşeye çekilme.

İNZIBAT *i.* Zapturapt içinde, nizam altında bulunma. Askerî polis memuru.

İNZIMAM *i.* Katılma, zammolunma.

İNZİVA *i.* Köşeye çekilme.

İP *i.* Keten veya kenevirden yapılan uzun ve kalınca bağ, kınap, sicim, urgan, halat.

İPÇİK (Bot.) Hayt.

İPEK *i.* İpekböceğinin yaptığı kumaş, örgüsü v.s. yapılmağa yarar ince tel. *s.* İpekten yapılmış, ipekli.

İPEKBÖCEĞİ *i.* İptida kurt sonra kelebek haline geçen, ipek tellerini yapan ve dut yaprağı ile beslenen böcek.

İPEKÇİ *i.* İpek yetiştiren veya satan adam.

İPEKHANE *i.* İpek fabrikası.

İPEKLİ *s.* İpekten yapılmış, ipekle karışık.

İPHAM *i.* Güç anlaşılış, kapalılık.

İPKA *i.* Daim ve baki etme. Yerinde bırakma.

İPLİK *i.* Dikmeğe veya kumaş dokumağa yarı yarı pamuk, yün, ipek, keten, v.s. den ip. — *i.* İplik gibi tel tel.

İPLİKLENMEK *f.* Kumaş dağılarak iplikleri meydana çıkmak.

İPOTETİK *Bak:* Hipotetik.

İPOTEZ *Bak:* Hipotez.

İPOPOTAM *i.* Su aygırı, hipopotam.

İPOTEK *i.* Hipotek. Bir mülkün tasarrufunu borca mukabil terketmek, vefaen ferağ, rehin.

İPSİLER (Zoo.) Haytiye. İp gibi hayvancıklar.

İPSİT *i.* Tekerlek çemberinin parçaları.

İPSİZ *s.* İpi olmıyan. *c.* Serseri, külhanbeyi.

İPTAL *i.* Battal etme.

İPTİDA *i.* Başlama, baş.

İPTİDAÎ *s.* İlkin, başlangıç olarak. *i.* İlkmektep.

İPTİDAR *i.* Başlamak.

İPTİHAÇ *i.* Sevinme.

İPTİLÂ *i.* Düşkünlük, tutulma.

İPTİNA *i.* Bir şeyin üzerine bina etme, dayanma.

İPTİSAM *i.* Tebessüm etme, gülümseme.

İPTİSAR *i.* Müşahede.

İPTİZAL *i.* Müptezellik. Pek bol ve kıymetsizlik.

İPUCU *i.* Nişan, emmare, delil, vesika.

İRADE *i.* İrde. Azim, dilek, arzu. En büyük makamın emir veya arzusu.

İRADÎ *s.* İradeye bağlı, ihtiyarî. İrdesel.

İRAE *i.* Gösterme. Öğretme.

İRAK, IRAK *s.* Uzak.

İRAKLASMAK, IRAKLASMAK *f.* Uzaklaşmak.

İRAKLASTIRMAK, IRAKLASTIRMAK *f.* Uzaklastırmak.

İRAKLIK, IRAKLIK *i.* Uzaklık. Mesafe.

İRAN *i.* Anadolunun sarkından Ortaasyaya kadar uzanan Acemlerle meskûn ülke. Acemistan.

İRANÎ *c.* İranlı. İrana ait ve İran ahalisinden olan

İRANLI *i.* İranî. Acem.

İRAP *i.* Arap gramerinde bir kaide. — *ta veri uok h.* Ehemmiyetsiz, ismi anılmaz.

İRAS *i.* İcap etme.

İRAT *i.* Söyleme. Bir mülkün geliri. Akar.

İRAZ *i.* Yüzçevirme.

İRCA *i.* Geri çevirme. (Mat.) İndirgeme.

İRDE *i.* İrade.

İRDELEME *i.* Tetkik etme. (Mat.) münakasa.

İRDEMİN *s.* Müdakkik.

İRDESEL *s.* İradî.

İREM *i.* Cennet.

İRFAN *i.* Bilme, biliş, ilim.

İRİ *s.* Büyük, kocaman.

İRİBAS (Zoo.) Dufayda.

İRİCE *s.* Oldukca iri.

İRİLEMEK *i.* Büyümek.

İRİGATÖR *i.* Bahce su'amaya mahsus tulumba. Sırınga.

İRİLESMEK *f.* Büyümek.

İRİLİ *s.* İçinde irisi bulunan. — *ufaklı i.* Büyük küçük karısık.

İRİLİK *i.* İri olus.

İRİN *i.* Yaranın içinde toplanarak desilince cıkan asrı pislik. cerahat.

İRİNCEBİ *i.* Cıban. apse.

İRİS (Bio.) Tabakai kuzahive.

İRİS *i. Bak:* Arıs.

İRİYARI *s.* Boylu ve cüsseli adam.

İRKÂBETMEK *f.* Bindirmek.

İRKÂP *i.* Bindirme.

İRKİLMEK *f.* Korkudan geri çekilip durmak. Birikmek.

İRKİLTME (Bio.) Tahriş.)
İRKİLTEN (Bio.) Muharriş.
İRKİLTMEK (Bio.) Tahriş etmek.
İRKİNTİ *i.* Birikmiş, durgun su, çirkef.
İRMİK *i.* Buğday v.s. hububattan alınan iri taneli sarımtırak un.
İRS *i.* Ana ve babadan evlâda benzeyiş veya mal geçmesi, veraset, miras.
İRSAL *i.* Yollama.
İRSEN *h.* İrsî olarak, miras suretile.
İRSÎ *s.* İrse ait .
İRSADETMEK *f.* Erdirmek.
İRŞAT *i.* Doğru yolu gösterme.
İRTELEMEK *f.* Tâlik etmek. ertesiye bırakmak.
İRTİAS *i.* Ürperme.
İRTİBAT *i.* Münasebet, biribirini tutma. Bitişiklik.
İRTİCA *i.* Kaytaklık. Geri dönme. Yeniliğe karşı koyma.
İRTİCAÎ *s.* İrticaa ait.
İRTİCAL *s.* Hazırlanmadan şiir, ve güzel söz söyleme.
İRTİCALEN *h.* İrtical suretile. Doğaçtan.
İRTİDAT *i.* Müslümanlıktan başka dine geçme.
İRTİFA *i.* Yükselme. Yükseklik.
İRTİFAEN *h.* Yükseklikçe.
İRTİHAL *i.* Ölme, vefat.
İRTİKA *i.* Yükselme, terakki etme.
İRTİKÂP *i.* Rüşvet alma. kabahati çıkma.
İRTİSAM *i.* Resmi çıkma.
İRTİŞA *i.* Rüşvet alma.
İRVA *i.* Su verme, sulama, iska.
İRZA, İRDA *i.* Emzirme.
İS *i.* Dumandan hâsıl olan siyah toz, kurum.
İSA *i.* Hıristiyan dinini tesis eden ve kendisine İncil nazil olan peygamber.
İSABET *i.* Doğru bir rey ve düşüncede bulunma uygun düşme, tutma. Dokunma. Rasgelme, yerini bulma.
İS'AF *i.* Arzuyu yerine getirme.
İSAĞA *i.* Kalıba dökme.
İSAL *i.* Yetiştirme, ulaştırma.
İSALE *i.* Akıtma.
İSAR *i.* İkram.

İSE, SE, SA *e.* Halbuki, yerde : *okudum ise de bir şey anlamadım. Yağmur yağarsa evden çıkamam.*

İSEVÎ *i.* Hıristiyan. *s.* İsaya ait.

İSEVİLİK, İSAVİYET *i.* Hıristiyanlık.

İSFENCÎ *s.* Sünger cinsinden, süngere benziyen.

İSFENKS *i.* Eski Mısırlılarda başı insan, vücudü aslan şeklindeki büyük put, Ebülhevl.

İSFENÇ *i.* Sünger.

İSHAKKUŞU *i.* Geceleri hazin hazin öten bir kuş.

İSHAL *i.* Sık sık ve sulu büyük aptest yapma. Amel. Sürgün.

İSİLİK *i.* Sıcaklık ve terden vücutte hâsıl olan kırmızılık.

İSİM *i.* Her şeye verilen at, nam. *Cins — i.* Birçok şeylere birden verilen müşterek at. *Has — i.* Yalnız bir şahsa veya yere verilen ad.

İSİR *i.* İz. Gidiş.

İSKA *i.* Su verme, sulama.

İSKAMBİL *i.* Oyun kâğıdı. Bir nevi kâğıt oyunu.

İSKÂN *i.* Yerleştirme. Tavattun ettirme.

İSKANDİL *i.* Denizin derinliğini ölçme. *c.* Bir şeyin hakikatini anlamağa çalışma.

İSKARPİN *i.* Koncu kısa ayakkabı.

İSKAT *s.* Düşürme.

İSKÂT *s.* Susturma. Yatıştırma.

İSKELE *i.* Yapıda yüksek yerleri yapmak için kurulan muvakkat çatı. Gemi ve kayıkların yanaşması için deniz kıyısında yapılan yer. Deniz kenarında ve vapurların yanaşmasına elverişli kasaba. Geminin sol yanı.

İSKELET *i.* İnsan ve hayvan vücudundaki kemiklerin çatısı, kadit.

İSKEMLE *i.* Oturtmak için tahta veya hasırdan yapılan şey, sandalya.

İSKETE *i.* Güzel ve çok öten sarı kanatlı bir cins küçük kuş.

İSKONTO *i.* Bir parayı vadesi gelmeden evvel almak için senet veya

poliçeyi kırdırma. Kırdırma payı. Tenzilât.

İSKORPİT *i.* Eti lezzetli bir balık. Bir nevi diş hastalığı.

İSLÂM *i.* Müslüman. Müslümanlık.

İSLÂMÎ *s.* İs'âm dinine ait.

İSLÂMİYET *i.* İslâm dini

İSLÂV *i.* Rusyada ve Balkan yarımadasının şimalinde yaşıyan Rus, Bulgar, Sırp, Leh, Hırvat v.s. milletlerin dahil oldukları büyük bir kavm.

İSLÂVCA *i.* İslâv dili. İslâv âdetince.

İSLÂVLIK *i.* İslâv ırkından olma. İslâvlarla mes kûn yer.

İSLEMEK *f.* İse tutup karartmak. İs kokutmak.

İSLENMEK *f.* İsle karartmak, is kokmak.

İSLİM *i.* Buharla işliyen makinaların kazanında birikip makineyi işleten buğu, buhar.

İSMA *i.* İşittirme.

İSMEN *h.* Kendisi olmayıp yalnız adı olarak.

İSMET *i.* Namus, iffet.

İSMETLİ *s.* İsmet sahibi.

İSMETLÛ *s.* Kadınlara verilen hürmet unvanı.

İSNADETMEK *f.* Üstüne atmak.

İSNAT *i.* Bir şeyi bir adama nispet etme. İftira.

İSOT *i.* Dolmalık yeşil biber.

İSPANYA *i.* Avrupanın cenubugarbîsinde bir devlet.

İSPANYOL *i.* İspanya ahalisinden.

İSPANYOLCA *i.* İspanyol lisanı, İspanyol tarz ve usulünde.

İSPANYOLET *i.* Pencerenin çerçevesini açıp kapamağa varıyan uzun ve saplı demir.

İSPAT *i.* Sağlamlaştırma. Dellil göstererek, hakikati meydana çıkarma. Varetme.

İSPATLAMAK (Mat.) İspat etmek.

İSPATİ *i.* İskambil oyununda sinek denen kâğıt cinsi. *Bak*: İSPATİ.

İSPENÇ *i.* Ufak cüsseli bir nevi horoz ve tavuk.

İSPENÇİYAR *i.* Eczacı.

İSPENÇİYARÎ *i.* Eczacılık.

İSPENDİK *i.* Levrek balığının küçüğü.

İSPERMEÇET *i.* Tasfiye edilmiş yağda yapılan mum.

İSPİNOZ *i.* Küçük bir kuş.

İSPİR *i.* Seyis, hayvanlara bakan uşak.

İSPİRTİSMA *i.* Ruhlar ve ölülerle haberleşmek istiyenlerin meslek ve ilmi.

İSPİRTO *i.* Muhtelif maddelerden çıkarılarak san'atlerde ve tıpta kullanılan yanıcı su, alkol, küul.

İSRAF *i.* Lüzumsuz yere sarfetme.

İSRAFİL *i.* Kıyamet günü suru üfliyeceği söylenen bir melek.

İSRAİL *i.* Yakup peygamberin lâkabı.

İSRAİLİYET *i.* İsrailoğullarından kalma masallar.

İSRAİLOĞULLARI *i.* Beniisrail, yahudi, ibranî.

İSTAKOZ *i.* Eti beyaz ve lezzetli bir cins deniz böceği.

İSTALÂGMİT *i.* Yeraltında bazı mağaralarda kilsli maddeleri havi suların damlamasından hâsıl olan aşağıdan yukarıya dikine uzanmış taşlar. Dikit.

İSTALÂKTİT *i.* Yeraltında bazı mağaralarda kilsli maddeleri havi suların damlamasından yukarıdan aşağıya sarkmış taşlar. Sarkıt.

İSTAMPA *i.* Mürekkeple veya kuru olarak bir şeyin üzerine basılan damga, kalıp. Bu damgayı vuracak alet. Mühür ve damgaları mürekkeplemek için içinde mürekkepli bez bulunan kutu.

İSTASYON *i.* Trenlerin durak yeri, gar. Bekleme yeri.

İSTATİSTİK *i.* İçtimaî ve iktisadî hâdiseleri bir usul dairesinde sayıp toplamak ilmi, ihsaiyat.

İSTAVRİT *i.* Eti lezzetli bir balık.

İSTEK *i.* Arzu, dilek.

İSTEKLİ *s.* İsteği olan.

İSTEKSİZ *s.* İştahsız.

İSTEME *i.* İstemek işi.

İSTEMEK *f.* Kendine verilmesini, kendinin olmasını bildirmek. Dilemek. Arzu etmek. Lâzım olmak.

İSTEMLİ (Bio.) İradî.

İSTEMSİZ (Bio.) Gayri iradî.

İSTENMEK *f.* Arzu olunmak.

İSTENO *i.* İstenograf.

İSTENOGRAF *i.* İstenoğrafi bilen.

İSTENOGRAFİ *i.* Çabuk yazmak ve söylenen sözleri zaptedebilmek için yazı yerine işaretler kullanma.

İSTER *h.* Gerek, hal: *ister gelsin, ister gelmesin.* — *İstemez i.* Her şeye rağmen, cebren : *ister istemez geleceksin.*

İSTEROSKOP *i.* Mücessem gösteren dürbün.

İSTEROTİPİ *i.* Matbaacılıkta dizilmiş sahifelerin mukavvaya kalıbını alıp bu kalıp üzerine dökmek suretile vücude gelen sahifeyi makinaya koyarak basma usulü.

İSTERİ, HİSTERİ *i.* Bir nevi sinir hastalığı.

İSTERİK, HİSTERİK *i.* İsteri hastalığına tutulmuş, sinirli.

İSTERLİZE *i.* Takim edilmiş, mikropsızlandırılmış.

İSTERLİN *i.* İngiliz lirası.

İSTİRKAP *i.* Çekemeyiş. Çekememezlik.

İSTİTLA *i.* Haber alma.

İSTETMEK *f.* Başkası vasıtasile istemek.

İSTEYİŞ *i.* İsteme.

İSTİANE *i.* Yardım isteme.

İSTİAP *i.* İçine alma, sığma. Kaplama.

İSTİARE *i.* Ödünç alma. Bir kelimenin hakikî manâsının gayri benzerinde kullanılması.

İSTİBDAL *i.* Müddeti biten askeri salıvererek yerine yeni kur'a askeri getirme. Değiştirme.

İSTİBDAT *i.* Hiçbir kanuna tâbi olmaksızın keyfe göre idare, mutlakıyet.

İSTİBDATKÂRANE *s.* İstipdat yaparak.

İSTİCAL *i.* Acele etme.

İSTİCAR *i.* Kiralama, kira ile tutma.

İSTİCVAP *i.* Sorup cevap alma, istintak, söyletme.

İSTİDA *i.* Dilekçe, hükûmetten resmen bir şey isteme ve bunun için verilen pullu kâğıt.

İSTİDANAME *i.* Dilekçe, arzuhal.

İSTİDAT *i.* Anıklık. Elverişlilik, kabiliyet. İlim ve terbiyeye müstait oluş.

İSTİDLÂ *i.* Delil ile anlama. Çıkartma, sezme.

İSTİDLÂLEN *h.* İstidlâl suretile.

İSTİF *i.* Dizi, sıra. Muntazam yığın.

İSTİFA *i.* Tamamen almak, tahsil etmek.

İSTİFA *i.* Bir vazife veya hizmetten, kendi isteğile çekilme. Çekilim.

İSTİFADE *i.* Kazanma, faydalanma. Öğrenme.

İSTİFADELİ *i.* İstifade edilen.

İSTİFANAME *i.* Vazifeden istifa ettiğini bildiren kâğıt. Çekilce.

İSTİFHAM *i.* Sorup anlama, sorgu, soru. *edatı i.* Sorguyu bildiren *mi, mı, mu, mü,* lâhikaları. *—işareti.* Sorgu cümleleri sonuna konan (?) işareti.

İSTİFHAMÎ *s.* Sorguya ait.

İSTİFLEMEK *f.* İstif yapmak.

İSTİFRAĞ *i.* Kusma.

İSTİFRAŞ *i.* Geriye alma.

İSTİFSAR *i.* Sorup anlama.

İSTİFTA *i.* Fetva isteme.

STİĞFAR *i.* Allahtan günahlarının affini dileme.

İSTİĞLÂL *i.* Borç olarak bir binayı rehine koyma, ipotek.

İSTİĞNA *i.* Varı ile kanaat etme. Naz.

İSTİĞRABETMEK *f.* Şaşmak.

İSTİĞRAK *i.* Dalma, dalgınlık.

İSTİĞRAP *i.* Saşma.

İSTİHALE *i.* Bir halden diğer bir hale geçme, değişme.

İSTİHARE *i.* Bir işin sonunu keşif için rüyaya yatma.

İSTİHBAR *i.* Haber alma,

İSTİHBARAT *ü.* İstihbar edilen şeyler. Bilgetler.

İSTİHDAF *i.* Amaçlama. Hedef ve gaye edinmek.

İSTİHDAM *i.* Hizmete alma.

İSTİHFAF *i.* Hafifseme. Ehemmiyet vermeyiş. Alay etme.

İSTİHKAK *i.* Hakketme. Hakkedilen para.

İSTİHKÂM *i.* Düşmana karşı koymak için yapılan kale, set, siper, v.s.

İSTİHKAR *i.* Küçükseme. Hor görme.

İSTİHLÂF *i.* Yerine geçme.

İSTİHLÂK *i.* Yoğaltım, Sarfetme. Bitirme. — *vergisi i.* İçkilere sarfedilen para nisbetinde müşteriden alınan vergi.

İSTİHLÂL *i.* Helâllaşma. Helâl sayma.

İSTİHLÂS *i.* Kurtarma. Kurtulma.

İSTİHMAM *i.* Hamamda yıkanma.

İSTİHRAÇ *i.* Çıkarma, çıkartma. İstidlâl.

İSTİHSAL *i.* Üretim, eldeetme, mahsul alma.

İSTİHSALÂT *i.* Bir memleketin yetiştirdiği mahsuller. Ürünler, üretimler.

İSTİHSAN *i.* Beğenme.

İSTİHZA *i.* Alay etme.

İSTİHZAR *i.* Hazırlama.

İSTİKAMET *i.* Doğruluk. Cihet. Yünelim.

İSTİKBAL *i.* Gelecek, ileri. — *etmek f.* Karşılamak.

İSTİKBALEN *h.* Gelecekte.

İSTİKLÂL *i.* Kendi başına buyrukluk. Hürriyetine sahip olma, kimseye tâbi olmama. Erkinlik, bağımsızlık.

İSTİKMAL *i.* Tamamlama.

İSTİKNAH *i.* Künhüne varma. Derinleştirme.

İSTİKRAH *i.* Tiksinme.

İSTİKRAR *i.* Kararlaşma.

İSTİKSAR *i.* Çok görme

İSTİKŞAF *i.* Öğrenmeğe çalışma. Açılama.

İSTİKTAP *i.* Yazdırma.

İSTİLÂ *i.* Yayılma, kaplama. Zaptetme.

İSTİLÂÎ *s.* İstilâya ait.

İSTİLÂM *i.* Soruklama, malûmat isteme.

İSTİLZAM *i.* Gerektirme, icap etme.

İSTİMA *i.* İşitme.

İSTİMAL *i.* Kullanma.

İSTİMAN *i.* Aman dileme, teslim olma.

İSTİMBAT *i.* Gizli ve güç olan manayı çıkarma.

İSTİMBOT *i.* Küçük vapur, motör, çatana.

İSTİMDAT *i.* Yardım isteme.

İSTİMHAL *i.* Mühlet isteme. Önel dileme.

İSTİMLÂK *i.* Malsırat, hükûmet tarafından bir mülkün halkın faydası gözetilerek satın alınması.

İSTİMNA *i.* Tabiî olmıyan bir surette meniyi dökme.

İSTİMRAR *i.* Sürme, devam.

İSTİMZAÇ *i.* Yoklama. fikrini ve arzusunu sorma.

İSTİNABE *i.* Bir mahkeme diğer bir mahkemeyi vekil ederek tahkik etme.

İSTİNADEN *h.* İstinat ederek. Dayanarak.

İSTİNAF *i.* Yeniden başlama. Mahkemece verilen hükme razı olmıyarak davayı istinaf mahkemesine naklet-mek. — *mahkemesi i.* Eski adliye teşkilâtında aslî mahkeme ile temyiz mahkemesi arasında ikinci derecedeki mahkeme.

İSTİNAFEN *z.* İstinaf suretile.

İSTİNAFÎ *s.* İstinafa ait.

İSTİNAS *i.* Alışma.

İSTİNAT *i.* Dayanma. Güvenme, itimat.

İSTİNATGÂH *i.* Dayanacak ve güvenecek yer. Dayanç, destek.

İSTİNKÂF *i.* Çekilme, kabul etmeme.

İSTİNSAH *i.* Bir yazının suretini çıkarma. Kopya alma.

İSTİNTAÇ *i.* Netice çıkarma.

İSTİNTAK *i.* Sorgu. Sorma, söyletme. Sorguya çekme.

İSTİNTAKNAME *i.* Müstantik tarafından sorulan suallere verilen cevapların zabıtnamesi.

İSTİRAHAT *i.* Dinlenme, rahatlanma.

İSTİRDAT *i.* Geri alma.

İSTİRHAM *i.* Yalvarma, rica etme.

İSTİRHAMNAME *i.* Yalvarış mektubu. İstirhamı havi yazı.

İSTİRİDYE *i.* İki kabuk arasında bulunur ve eti yenir küçük deniz hayvanı.

İSTİRKAP *i.* Çekememe, kıskanma.

İSTİSGAR *i.* Küçük görme.

İSTİSKA *i.* Vücudün muhtelif yerlerinde su toplanma hastalığı, gelincik. Sıskalık.

İSTİSKAL *i.* Ağırsamak. Birine karşı soğuk davranarak hoşlanılmadığını anlatma.

İSTİSAL *i.* Kökünden koparma, mahvetme.

İSTİSMAR *i.* İşletme, mahsulünü alarak faydalama. Sömürme.

İSTİSNA *i.* Ayral. Ayırt etme, müstesna tutma.

İSTİSNAÎ *s.* Ayral. istisna suretile.

İSTİŞARE *i.* Danış. Müşavere etme. Danışma.

İSTİŞHAT *i.* Şahit ve delil gösterme. Tanık getirme.

İSTİŞMAM *i.* Koku alma. c. Karine ile sezme.

İSTİTAAT *i.* Güç yetme. iktidar.

STİTALE *i.* Uzantı (Bio.) Uzama. Uç, kuyruk.

İSTİTRADÎ *s.* Arasöz olarak.

İSTİTRAT *i.* Arasöz. Asıl bahse ait olmayıp söz arasında ve münasebet düştükçe söylenen söz veya fıkra.

İSTİVA *i.* Müsavi olma. Düz olma. — *hattı i.* Yer yuvarlağının kutuplara müsavi uzaklıkta bulunan merkez dairesi, ekuvatör.

İSTİZAH *i.* Sorma. İzahat isteme.

İSTİZAHEN *h.* İstizah suretile. Sorma yolile.

İSTİZAN *i.* İzin isteme.

İSTIKRA *i.* Hususî vak'alardan umumî bir netice çıkarmaktan ibaret muhakeme tarzı.

İSTİKRAÎ *s.* İstikra suretile olan.

İSTIKRAZ *i.* Ödünç para alma.

İSTITLÂ *i.* Haberdar olmağa çalışma.

İSTRONGİLO *i.* İzmaritten büyükçe sivri burunlu bir balık.

İSVEÇ *i.* Şimalî Avrupada altı milyon nüfuslu bir krallık.

İSVEÇLİ *s.* İsveç ahalisinden olan.

İSVİÇRE *i.* Merkezî Avrupada dört milyon nüfuslu bir cümhuriyet.

İSVİÇRELİ *s.* İsviçre ahalisinden olan.

İSYAN *i.* Azı. Karşı koyma, asilik.

İŞ *i.* Çalışarak meydana gelen netice. Vazife, hizmet.

İŞAA *i.* Yayma.

İŞ'AR *i.* Yazı ile bildirme.

İŞARET *i.* İm. Bir şeyi anlatmak için yapılan hareket veya resim, yazı yerine konulan şekil. Alâmet, nişan, işmar.

İŞBA *i.* Doyurma. Suyun içindeki cismi eriterek artık eritemiyecek hale gelmesi.

İŞBAŞI *i.* Bir işle uğraşan adamların başı. İşe başlama saati.

İŞBİLİR *s.* Elinden iş gelen.

İŞBU *e.* İşte, bu, şu.

İŞÇEN *s.* Faal.

İŞÇİ *s.* İş işliyen. Amele.

İŞÇİLİK *i.* İş işleyiş.

İŞEMEK *f.* Siymek.

İŞETMEK *f.* İşemesini mucip olmak.

İŞGAL *i.* Uğraştırma. İşten alıkoyma. İstilâ ve zaptetme.

İŞGÜÇ *i.* Meşguliyet.

İŞHAT *i.* Tanıklama.

İŞİDİM (Bio.) Samia.

İŞİTMEK *f.* Kulak vasıtasile ses duyulmak.

İŞİTME *i.* İşitmek işi.

İŞİTMEK *f.* Kulak vasıtasile sesi duymak.

İŞİTMEZLENMEK *f.* İşitmemiş görünmek.

İŞİTMEZLİK *i.* İşitmeyiş. İşitmez görünme.

İŞİTSEL (Bio.) Sem'î.

İŞİTTİRMEK *f.* Kulak vasıtasile sesi duyurmak.

İŞKÂL *i.* Güçleştirme.

İŞKEMBE *i.* Ot yiyen hayvanların ikinci midesi. Karın.

İŞKEMBECİ *i.* İşkembe veya işkembe çorbası satan.

İŞKENCE *i.* Zulüm, eziyet.

İŞKİL *i.* Şüphe, kuruntu.

İŞKİLLENMEK *f.* Şüphelenmek.

İŞKİLLİ *s.* İşkilli olan.

İŞLEK *s.* Çok işlenen, çok işler. Alışık.

İŞLEM (Kim.) Tesir.

İŞLEME *i.* İşlemek işi. Nakış. Oyma. Elişi.

İŞLEMEK *f.* İş görmek. Uğraşmak. Makina v.s. hareket ve faaliyette bulunmak. Girmek, sızmak. Tesir etmek. Çok gidilip gelinmek. Cerahat bağlamak. Yapmak. Oymak. İğne ile nakış yapmak.

İŞLEMELİ *s.* İşlemesi olan, işlenmiş.

İŞLENMEK *f.* İş yapılmak. Oyulmak. Elişi ve nakış yapılmak.

İŞLETME *i.* Nakliye vasıtalarını seyrüseferi yoluna koma.

İŞMAR *i.* Göz kırpma, işaret.

İŞMİZAZ *i.* Büzüşme. Surat asma.

İŞPORTA *i.* Bir nevi yayvan sepet. Seyyar tezgâh.

İŞPORTACI *i.* İşporta ile sebze, meyva, v.s. satan seyyar satıcı.

İŞRAP *i.* Çıtlatma, maksadını dolayısile veya zımnen anlatma, ima.

İŞRET *i.* İçki, müskirat kullanma, sarhoşluk.

İŞSİZ *s.* İşi olmıyan.

İŞSİZLİK *i.* İşi olmayış.

İŞTAH *i.* Yemeğe istek. Arzu.

İŞTAHLI *s.* İştahı olan. Çok arzu eden. *Maymun — s.* Sebatsız.

İŞTAHSIZ *s.* İştahı olmıyan.

İŞTAHSIZLIK *i.* İştah yokluğu.

İŞTE *a.* İşaret edatı. Bak, na: *işte bu ev boş.*

İŞTİAL *i.* Tutuşma, parlama, alevlenme. Ses çıkararak ateş alma.

İŞTİBAH *i.* Şüphe. Şüphelenme.

İŞTİDAT *i.* Artma, şiddetlenme.

İŞTİGAL *i.* Uğraşma, çalışma.

İŞTİHAR *i.* Ün alma, şöhret bulma.

İŞTİKÂ *i.* Sızlanma, yanıklama. Şikâyet etme.

İŞTİKAK *i.* Üreme. Bir

kökten ayrılan kelimelerin biribirlerile ve asıllarile olan münasebetleri.

İSTİRA *i.* Satın alma.

İSTİRAK *i.* Ortaklık. Bir işe karışma. Birlik, birleştirme.

İŞTİYAK *i.* Göresi. Özleme, göreceği gelme. Çok isteme.

İŞÜNUS *i.* Cümbüş, içerek eğlenme.

İSVE *i.* Eda, naz. Kırıtma.

İSVEKÂR *s.* Kırıtkan, işve yapan.

İŞYAR *i.* Memur.

İT *i.* Köpek.

İTA *i.* Verme. —*emri i.* Hükûmet veznesinden para verilmesi için müsaade kâğıdı.

İTAAT *i.* Uyzum. Boyun egme. Verilen emri dinleme.

İTAATLİ *s.* İtaat eden.

İTAATSİZ *s.* İtaat etmiyen.

İTAATSİZLİK *i.* İtaatsiz oluş.

İT'AB *i.* Darılma.

İT'ABETMEK *f.* Yormak.

İTALE *i.* Uzatma. — *i. lisan i.* Dil uzatma, küretme.

İTALYA *i.* Avrupanın cenubunda büyük bir yarımada teşkil eden otuz yedi milyon nüfuslu bir devlet.

İTALYAN *s.* İtalya tabiiyetinde olan.

İT'AM *i.* Yemek yedirme.

İT'AP *i.* Yorma.

İTAP *i. Bak:* İtab.

İTFAİYE *i.* Söndürge. Yangın söndürme teşkilâtı.

İTFAİYECİ *i.* İtfaiye eri.

İTHAF *i.* Armağan, hediye verme.

İTHAL *i.* Girdirme, sokma. Dışardan mahsul ve eşya getirtme.

İTHALÂT *i.* Memlekete hariçten getirilen eşya ve mahsulât.

İTHAM *i.* Suçlama, töhmetleme, birine töhmet ve kabahat isnadı.

İTHAMNAME *i.* Bir töhmetin isnadı hakkındaki kararname.

İTİBAR *i.* Güvenme. Ehemmiyet verme. Hürmet, riayet. Ticarette

inanma. Şeref, haysiyet. Bir zamandan başlıyarak sayma. Bir şeye verilen izafi kıymet. Farzetme.

İTİBAREN *h.* Başlıyarak, itibar ederek : *yarından itibaren işe başlıyorum.*

İTİBARÎ *s.* Hakikî olmayıp tahminî kıymeti olan. Saymaca.

İTİBARLI *s.* İtibar sahibi, muteber.

İTİBARSIZ *s.* İtibarı olmıyan.

İTİBARSIZLIK *i.* İtibar yokluğu.

İTİDAL *i.* İki tarafı bir oluş, orta hallilik. Ne az ne çok, lüzumu kadar. Yavaşlık. Uygunluk. Aran. İlim.

İTİKÂF *i.* İnzivaya çekilip ibadetle meşgul olan.

İTİKÂL *i.* Aşınma. Aşınım.

İTİKAT *i.* İnan, iman.

İTİKATLI *s.* İtikadı olan.

İTİKATSIZ *s.* İtikadı olmıyan.

İTİKATSIZLIK *i.* İtikatsız oluş .

İTİLÂ *i.* Terakki, yükselme.

İTİLÂF *i.* Anlaşma, uyuşma. Dostluk.

İTİLÂFNAME *i.* İki hükûmet arasında yapılan mukavelename.

İTİLEŞMEK *f.* Keskinleşmek.

İTİMADEN *h.* İtimat ederek.

İTİMAT *i.* Güvenme, emniyet. Dayanma.

İTİMATNAME *i.* Elçi ve sefirin gittikleri memleket reislerine kendi hükûmetleri namına verdikleri mektup. İnanç mektubu.

İTİMEK *f.* Keskin ve sert olmak.

İTİNA *i.* Özenme.

İTİRAF *i.* İkrar etme, hakkı teslim etme.

İTKE *i.* Saik.

İTİRAZ *i.* Bir fikri çürütmeğe çalışma. Kabul etmeme.

İTİSAF *i.* Yolsuzluk. Zorlama. Zulüm.

İTİŞ *i.* İtmek işi.

İTİŞMEK *f.* Biribirini itip kakmak, boğuşmak.

İTİYAT *i.* Alışma.

İTİZAL *i.* Bir köşeye çekilme.

İTİZAR *i.* Özür gösterme.

İTLÂF *i.* Telef etme, öldürme.

İTLİK *i.* Köpeklik. Ahlâksızlık.

İTMAM *i.* Tamamlama.

İTME *i.* İtmek işi.

İTMEK *f.* Dürtmek, kakmak, ileriye sürmek.

İTMİNAN *i.* Emin olma.

İTTİBA *i.* Uyma, tâbi olma.

İTTİBAAN *h.* İttiba ederek.

İTTİFAK *i.* Bağlaşma. Birleşme, söz birliği etme.

İTTİFAKAN *h.* İttifak erek.

İTTİHAM *i.* Bir kabahatin isnadı altında bulunma.

İTTİHAT *i.* Bir olma, birleşme.

İTTİHAZ *i.* Edinme.

İTTİKÂ *i.* Yaslanma.

İTTİSA *i.* Genişleme.

İTTİSAF *i.* Sıfatlanma.

İTTİSAL *i.* Bitişme.

İTTİSAM *i.* İsimlenme.

İTTİRAT *i.* Yolunda ve düzeninde olma, uyma. Bir türlülük.

İTTİRATSIZ *i.* Düzensiz, uymamazlık.

İTYATAĞI *i.* Ahlaksız takımının toplandığı yer.

İVAZ *i.* Karşılık, bedel.

İVAZSIZ *s.* Karşılık beklemiyerek.

İVDİRMEK *f.* Koşturmak, acele ettirmek.

İVGED *s.* Koşan, aceleci.

İVGENLİK *i.* Koşma. Acele.

İVGİ *i.* Ağaç oymak için ufak balta.

İVİCAÇ *i.* İğribüğrü olma.

İVİDİ *s.* Aceleci. Savruk.

İVDİRMEK *f.* Koşturmak, acele ettirmek.

İVME (Fiz.) Tacil.

İVMEK *f.* Acele etmek, koşmak.

İY *i.* Koku, is.

İYE *i.* Mâlik, sahip.

İYADET *i.* Ziyaret, hatır sorma.

İYİ, EYİ *s.* Beğenilecek, hoşa gidecek şey. Uygun, kâfi.

İYİCE *s.* Biraz iyi.

İYİLENMEK, EYİLENMEK *f.* İyileşmek.

İYİLEŞMEK, EYİLEŞMEK *f.* Daha iyi olmak. Hastalıktan kalkmak, düzelmek.

İYİLİK *i.* İyi oluş.

İYOT *i.* Deniz yosunundan alınan ve ısıtılınca mavi bir buhar veren basit bir cisim.

İYŞ *i.* İşret.

İZ *i.* İnsan ve hayvanın geçtiğini gösteren ayak resmi. (Mat.) İsir.

İZABE *i.* Eritme.

İZ'AÇ *i.* Sıkma, taciz etme.

İZAFET *i.* Yostama.

İZAH *i.* Açıkça ve etrafile anlatma.

İZAHAN *h.* İzah suretile.

İZAHAT *i.* İzah edilen şeyler.

İZALE *i.* Yok etme.

İZAM *i.* Büyütme, lüzumundan fazla ehemmiyet verme.

İZAM *i.* Yollama.

İZAN *i.* Anlayış .

İZANLI *s.* Anlayışlı.

İZANSIZ *s.* Anlayıssız.

İZAZ *i.* Ağırlama, ikram etme.

İZBAR *i.* Yazma, bildirme.

İZBE *i.* Binaların en altında ve temelle bir hizada olan kat, bodrum, kuytu ve loş yer.

İZCİ *i.* Gençler ve mektep talebesi arasında idmana ve iyi huylara alışmak için kurulmuş teşkilât mensubu.

İZCİLİK *i.* İzci teşkilâtı izci oluş.

İZDİHAM *i.* Kalabalık. Yığılım.

İZDİVAÇ *i.* Evlenme. Eşleşme.

İZDİYAT *i.* Çoğalma.

İZDÜŞEL (Mat.) İrtisamî.

İZDÜŞÜM (Mat.) İrtisam.

İZDÜŞÜRME (Mat.) İrtisam ettirmek.

İZİN *i.* Ruhsat, yasağın kaldırılması, müsaade.

İZİNNAME *i.* Mezuniyet kâğıdı, ruhsatname. Evlenmek için alınan izin kâğıdı.

İZİNSİZ *i.* İzini olmıyan. Mekteplerde tatil günleri mektepte alıkoma cezası.

İZLEMEK *f.* İzini aramak, takip etmek.

İZMARİT *i.* Bir küçük balık. Sigaranın içildikten sonra atılacak dip tarafı.

İZMİHLÂL *i.* Mahvolma.

İZOMERİ (Kim.) Tesavii terkip.

İZOMERİLİ (Kim.) Mütetesaviyütterkip.

İZOMERİSEL (Kim.) Tesavii terkibe ait.

İZZET *i.* Kıymet, itibar. Hürmet.

İZZETİNEFİS *i.* Şeref ve haysiyetini koruma, vekar. Özsaygı, onur.

İZZETLİ, İZZETLÛ *s.* Şeref ve itibar sahibi. Eskiden bazı rütbe sahiplerine verilen unvan.

I

I *i.* Türkçe alfabenin onbirinci ve sadalıların dördüncü harfi.

IBLIK *i.* Erkek

IÇKIRIK *i. Bak*: Hıçkırık.

IÇKIRMAK *i. Bak*: Hıçkırmak.

IH *h.* Deveyi çökertme.

IHLAMAK, IHLATMAK *f.* Deveyi ıh diyerek çökertmek.

IHLAMUR *i.* Kerestesi marangozlukta kullanılan ve çiçeği haşlanıp çay gibi içilen ağaç.

IHLAMURGİLLER (Bot.) Zirifuniye.

IKINMA *i.* Ikınmak işi.

IKINMAK *f.* Nefes salıvermeyerek sıkınıp zorlamak.

IKINTI *i.* Ikınma.

IKLAMAK *f.* Güçlükle nefes almak, ıklayıp sıklamak, zahmet çekmek.

IKTİDA *Bak*: İktida.

ILGAMAK *f.* At başıboş olarak dörtnala koşmak.

ILGAR *i.* Akın. Çapul başıboş hayvanın dörtnala koşması.

ILGARCI *i.* Akıncı.

ILGARLAMAK *f.* Akıncılık etmek.

ILGIMSALGIM *i.* Sıcak mevsimlerde çöl veya ovalarda buharın yayılmasile uzaktan su gibi görülen yer, pusarık, serap.

ILGIN *i.* Yabani bir ağaç.

ILI *s.* Ilık.

ILICA *i.* Sıcak pınar suyu, kaplıca.

ILICAK *s.* Az ılık.

ILIK *i.* Ne sıcak ne soğuk.

ILIKLATMAK *f.* Ilıtmak.
ILIMAK *f.* Ilık olmak. itidal kesbetmek.
ILIMAN *s.* Mutedil.
ILINDIRMAK *f.* Ilıtmak.
ILINMAK *f.* Ilık olmak.
ILITMAK *f.* Ilık yapmak.
ILIŞTIRMAK *f.* Ilıtmak.
IMIZGANMAK *f. Bak* : İmizgenmek.
INCALIZ *i.* Turşusu yapılan bir nevi yabani sarımsak ve soğan.
IR *i.* Ahenk. Terane.
IRA (Bio.) Karakter, seciye.
IRAK *i.* Elcezirede bir arap kırallığı.
IRAK, İRAK *s.* Uzak .
IRAKSAK (Fiz.) Mütebait.
IRAKSAMA (Mat.) Tebaüt.
IRASAL *s.* (Bio.) Seciyevî, karakteristik.
IRDA İRZA *i.* Süt, meme verme.
IRGALAMAK *f.* İki tarafa sallamak, kımıldatmak.
IRGALANMAK *f.* İki tarafa sallanmak, kımıldanmak.
IRGALTMAK *f.* Irgalamamağa mecbur etmek.
IRGANTI *i.* Sallantı, sarsıntı.
IRGAT *i.* Yapı amelesi, rençber, işçi.
IRGATBAŞI *i.* Irgaltarın reisi.
IRGATLIK *i.* Irgat işi.
IRIP *i.* Balık tutmak için atılan büyük ağ.
IRK *i.* Kök, asıl, damar. Nesil, soy. Uruk.
IRKIL *i.* Falcı, kâhin.
IRKÎ *s.* Irka ait, uruksal.
IRLAMAK *f.* Türkü söylemek.
IRLAYIŞ *i.* Irlamak işi.
IRMAK *i.* Denize dökülen büyük su, nehir.
IRVALAMAK *f.* Hamur yapışmamak için tepsiye un serpmek.
IRZ *i.* Namus, iffet. —*a geçmek f.* Namusunu bozmak.
IRZA *i.* Kandırma, razı etme.
ISI *i.* Sıcaklık. (Fiz.) Hararet.
ISIALAN (Kim.) Hafiyülharare.
ISIL (Fiz.) Harurî.
ISGARA *i.* Dibe konan ağaç veya demirden kafes veya parmaklık.
ISI *i.* Sıcaklık.

ISINMAK *i.* Sıcak olmak, sıcaklık duymak. *c.* Alışmak .

ISIÖLÇER (Fiz.) Kalorimetre.

ISIRGAN *i.* İnce bir havla örtülü ve dokunulduğu vakit deriyi yakan bir ot.

ISIRGANGILLER (Bot.) Encüriye.

ISIRIK *i.* Isırma izi.

ISIRILMAK *f.* Dişle tutulup sıkılmak veya koparılmak.

ISIRMAK *f.* Dişle tutup sıkmak veya koparmak. *f. Göz— f.* Tanır gibi olmak.

ISIRTMAK *f.* Isırmağa sevketmek.

ISITMAK *f.* Isınmasını mucip olmak.

ISIVEREN (Kim.) Naşirülharare.

ISKALA *i.* Çalgı öğrenirken perdelere parmak alıştırma talimi. Notların sıra ile dizilişi.

ISKARA *Bak*: Isgara.

ISKARÇA *i.* Gemi yükünün çok sıkı istif olması, kalabalık.

ISKARMOZ *i.* Sandal veya kayıkta kürek takılacak tahta.

ISKARTA *i.* Açığa çıkarma, kıymetten düşürme.

ISKAT *i.* Ölünün ödenmemiş ibadetleri için ailesi ve vârisleri tarafından verilen para.

ISKAT *i.* Düşürme.

ISKATÇI *i.* Iskat parası toplıyan.

ISKONTO *Bak*: **İSKONTO.**

ISLAH *i.* İyileştirme, düzelme.

ISLAHAT *i.* Fenalıkları, yolsuzlukları düzeltmek ve eksikleri tamamlamak için yapılan iş.

ISLAK *s.* Suyu bitirilmemiş, su bulaşmış.

ISLAKLIK *i.* Islak oluş.

ISLAMAK *f. Bak*: **ISLATMAK.**

ISLANMAK *f.* Suya bulaşmak.

ISLATMAK *f.* Suya batırmak veya üzerine su serpmek. *s.* Dayak atmak.

ISLIK *i.* İki dudağı büzerek arasından düdük gibi ses çıkarma.

ISMARLAMA *i.* Ismarlamak işi. Sipariş üzerine yapılma.

ISMARLAMAK *f.* Sipariş etmek. Emanet etmek. *Allaha* — *f.* Veda etmek.

ISPANAK *f.* Büyük yapraklı bir sebze.

ISPANAKGİLLER (Bot.) İsfenahiye.

ISPARÇANA *i.* Halatın üzerine sarılmış ip. üzerine sarılmış ip ve kendir.

ISPARMAÇA *i.* Denizin içinde birkaç zincirin karışması.

ISPATİ, İSPATİ *i.* İskambil kâğıdında, yonca yaprağına benzer şekilde olan, sinek.

ISPAVLİ *i.* Gemilerde kullanılan kalın sicim.

ISPAZMOZ *i.* Sinir gerilmesi.

ISRAR *i.* Bir şeyde sebat edip dönmeme. İnat etme.

ISSIZ *s.* Kimsesiz, boş. Mamur ve şen olmıyan.

ISTAKOZ *Bak*: **İSTAKOZ.**

ISTAMPA *Bak*: **İSTAMPA.**

ISTAVROZ *i.* Haç.

ISTIFA *i.* Seçme. Elenip ayrılma.

ISTILAH *i.* Terim, bir ilim ve san'ate mahsus tabir. Herkesin anlamadığı güç lûgat .

ISTIRAP *i.* Büyük zahmet ve eziyet, azap, sıkıntı, acı, ağrı. Elem.

ISTIRAR *i.* Çaresizlik.

IŞIĞADOĞRULUM (Bot.) Nebatların güneşe dönmeleri. Teveccüh ilezziya.

IŞIK *i.* Aydınlık, ziya. Lâmba, kandil.

IŞIKGÖCÜM (Bot.) Fototaksi.

IŞIKKÜRE (Ast.) Kürei ziya.

IŞIKLANDIRMAK *f.* Aydınlatmak.

IŞIKÖLÇER (Fiz.) Fotometre.

IŞILATMAK *f.* Aydınlatmak. Parlatmak.

IŞILDAMAK *f.* Parıldamak.

IŞILTI *i.* Parıltı.

IŞIMA (Fiz.) İnşia.

IŞIMAK *i.* Işılamak.

IŞIN *i.* Güneşin parıltısı. Uzakta parıldıyan ziya. Şua.

IŞIN (Mat.) Şua.

IŞINIM (Fiz.) İnşia.

IŞINLILAR (Zoo.) Şuaiye.

IŞTIN *i.* Toprak kandil.

ITIR *i.* Yaprakları güzel kokulu bir nebat.

ITIRLI *s.* (Kim.) Itrî.

ITLAK *i.* Salıverme. Af. İsim verilme.

ITMA *i.* Tamah ettirilme.

ITNAP *i.* Sözü uzatma.

ITRÎ *s.* Itırlı. Güzel kokulu.

ITRİYAT *i.* Güzel kokulu şeyler.

ITTILÂ *i.* Haber alma, öğrenme.

IYADET *i.* Hatır sorma.

IZAM *i.* Kemikler, azımlar.

IZBANDUT *i.* Haydut, yolkesen. *s.* İrivücutlü, ve korkunç.

IZLAL, IDLAL *i.* Kötülüğe sürükleme, dalâlete düşürme.

IZMAR *i.* Gizleme.

IZRAR *i.* Zarara sokma.

J

J *i.* Türkçe alfabenin on ikinci harfi.

JAKETATAY *i.* Merasimde giyilen arkası düğmeli uzun siyah caket. Bonjur.

JALE *i.* Çiğ.

JAMBON *i.* Domuz sucuğu.

JANDARMA *i.* Köy ve kırlarda hükûmet düzenini korumağa memur maaşlı asker.

JAPON *i.* Japonyalı.

JAPONCA *i.s.* Japon dili. Japon usul ve tarzı.

JAPONYA *i.* Asyanın sarkında adalardan mürekkep bir imparatorluk.

JARDİNİYE *i.* Çiçeklik.

JELÂTİN *i.* Et, kemik, deri, boynuz v.s. nin kaynatılmasından hâsıl olan pelte.

JENERAL *i. Bak*: **GENERAL.**

JENERATÖR *i.* Müessir, makine kazanı.

JEOLOGE *i.* Yer bilgisi âlimi.

JEOLOJİ *i.* Arzın teşekkülünü tetkik eden ilim, arziyat.

JEOLOJİK *s.* jeolojiye ait.

JERSE, JARSE, *i.* Bir çeşit kumaş.

JEST *i.* Tavır, duruş.

JİLET *i.* Traş bıçağı.

JURA *i.* (Jeo.) Jürastik.

JURNAL, CURNAL *i.* Mühim vukuatı yazmağa mahsus defter. Birinin fenalığ ı hakkında büyük bir makam veya adama verilen rapor.

JURNALCI, CURNALCI *s.* Jurnal veren, hafiye.

JUBİLE *i.* Elli veya yirmi yıllık bir meslek veya evlilik hayatı için yapılan tören.

JÜJKOMİSER *i.* İflâs işlerini tetkik için mahkemece seçilen memur.

JÜRİ *i.* Hakem heyeti.

K

K *i.* Türk alfabesinin on üçüncü harfi.

KAAN *i. Bak*: Kağan. Han ve hakan.

KABA *s.* Hafif olduğu halde hacmi büyük olan. Şiş, tümsek. Terbiyesiz. Çirkin, yontulmamış. Adi, bayağı. *h.* Terbiyesiz.

KABADAYI *s.* Cesaret taslıyan.

KABADAYILIK *i.* Kabadayı oluş.

KABAET *s.* But eti.

KABAHAT *i.* Suç. Hafif kusur.

KABAHATSİZLİK *i.* Kabahatsiz oluş.

KABAK *i.* Birçok çeşitleri olan yuvarlak veya uzun etli sebze.

KABAKGİLLER (Bot.) Kısaiye fasilesi.

KABAK *s.* Tatsız, olmamış kavun ve karpuz. Çıplak, açık.

KABAKULAK *i.* Bir nevi ateşli hastalık.

KABALAK *i.* Sıcak mevsimlerde giyilen mantarlı şapka.

KABALAŞMAK *f.* Kaba olmak.

KABALAŞTIRMAK *f.* Kabalık vermek.

KABALIK *i.* Kaba oluş.

KABARA *i.* Başı yuvarlak sarı veya beyaz çivi.

KABARCIK *i.* İçi hava

dolu, şiş. Sivilce.

KABARIK *s.* Kabarmış, şişmiş, tümsek. *i.* Kabarcık.

KABARMA *i.* Kabarmak işi. (Ast.) Met hareketi.

KABARMAK *f.* Şişmek, ağırlığı değişmeden büyümek. Yükselmek, yukarı kalkmak. Taşmak, artmak. Kurulmak, gururlanmak. Ekşiyip köpürmek. Kumaşın havı kalkıp düzlüğü bozulmak. Tavlanmak, ıslanıp yumşamak.

KABARTI *i.* Şişkinlik.

KABARTMA *i.* Kabartmak işi. *s.* Tersinden kakarak veya kenarları oyularak yapılan yazı, resim, v.s.

KABARTMAK *f.* Kabarmağa sebep olmak.

KABASABA *h.* Kaba bir surette.

KABASAKAL *s.* Sakalı kabarık.

KABATASLAK *i.* Bir şeyin üstünkörü taslağı.

KÂBE *i.* Mekkedeki İslâm kıblesi ve ziyaret yeri.

KABİL *s.* Mümkün.

KABİL *i.* Cins, türlü.

KABİLE *i.* Bir soydan türemiş cemaat, göçebe halkı, aşiret, oymak.

KABİLE *i.* Ebe.

KABİLİYET *i.* Yaradılış uygunluğu. İstidat.

KABİLİYETSİZ *i.* Kabiliyet yokluğu.

KABİNE *i.* Devleti idare eden vekiller heyeti.

KABİNE *i.* Aptesane.

KABİNE *i.* Çalışma odası, yazıhane. Muayenehane. Küçük oda.

KABİR *i.* Mezar.

KABIZ *i.* Ele alma, kavrama. Alma, tesellüm, peklik, inkıbaz.

KABIZ *s.* Tutan, alan, zapteden. Peklik veren.

KABIZLIK *i.* Kabız olus. peklik.

KABL *z.* Önüne gelen ismin mânasına ön, önünde, ileri, ilerde, evel mana'larını verir: *Kablelvuku*, vukuundan evel: *kablelvefat*, vefatından evel.

KABLO *i.* Deniz altından geçen telgraf hattı. Deniz veya toprak altın-

dan borularla geçirilen elektrik, havagazi, v.s.

KABOTAJ *i.* Bir memleketin karasuları içinde deniz nakliyatı.

KABRAN *s.* Üşenç, tembel, gevşek. *i.* Dalları kesilmiş kütük.

KABRİSTAN *i.* Mezarlık.

KABUK *i.* Meyvaların, ağaçların ve bazı hayvanların dışındaki sert örtü. (Ast.) ve (Jeo.) Kışır.

KABUKLANMAK *i.* Kabuk bağlamak.

KABUKLU *s.* Kabuğu olan. *c.* Sünnetsiz.

KABUKLULAR (Zoo.) Kışrıye.

KABUKSAL (Bio.) Kışrî.

KABUKSUZ *i.* Kabuğu olmıyan.

KABUL *i.* Alma, verilen bir şeyi almakla razı olma. Karşılama, misafiri ağırlama. Kötü bir işe tenezzül etme. Razı olma.

KABULLENMEK *f.* Bir şeyi kendine maletmek.

KABURGA *i.* Belkemiği ile göğüskemiği arasındaki iğri eğekemikleri. Gemi veya kayığın çatısı.

KABURGADOLMASI *i.* Kuzu kaburgasının pirinç, kuruüzüm ve fıstık ile dolması.

KÂBUS *i.* Uykuda ağırlık basma.

KABZA *i.* Pençe, avuç. Bir şeyin tutulacak yeri. Bir avuç dolusu, bir tutam.

KAÇ *e.* Belli olmıyan sayı: *kaç defa söyledim.* Sayı için sorgu edatıdır: *saat kaçtır*

KAÇAK, KACAK *i. Bak:* Kapkaçak. Kapkacak.

KAÇAK *s.* Kaçmış, firarî. Vergisi verilmeden gizlice kaçırılıp satılan eşya. Bir işten kaçan.

KAÇAKÇI *i.* Kaçak mal satan.

KAÇAKÇILIK *i.* Kaçakçı iş ve muamelesi.

KAÇAMAK *i.* Kaçar gibi davranma. İşe gitmeyiş, bahane. Kaçacak yer. Mısırununu haşlıyarak yapılan bir çeşit yemek.

KAÇAN *i.* Nevakit, nezaman.

KAÇAR *e.* Biribirine ben-

ziyen şeylerin adedini sormak için: *bu evler kaçar kattır.*

KAÇGÖÇ *i.* Kadının erkeğe görünmemesi.

KAÇIK *s.* Çarpık, delişmen.

KAÇIKLIK *i.* Delişmenlik.

KAÇINCI *s.* Kaç derecede bulunan.

KAÇINGAN *s.* Müctenip, çekingen.

KAÇINMAK *f.* Çekinmek, kaçamak göstermek.

KAÇIRILMAK *f.* Kaçmıya sevkolunmak. Gümrüğü verilmiyerek gizliden geçirilmek. Elden çıkarılmak.

KAÇIRMAK *f.* Kaçmağa meydan vermek. Gümrüğünü vermeksizin gizlice mal geçirmek. Dikkatsizlikle söyleyivermek. Fırsatı elden çıkarmak. Kadını erkeğe göstermemek.

KAÇIRTMAK *f.* Başkası vasıtasile kaçırmak. Gümrük vermeksizin geçirtmek.

KAÇIŞ *i.* Kaçma.

KAÇIŞMAK *f.* Birden dağılıp her biri bir tarafa gitmek, perişan olmak, süratle dağılmak.

KAÇIT *i.* Kaçılacak yer.

KAÇKAÇ *i.* Dağılma. Hicret, düşman istilâsından kaçma.

KAÇKIN *s.* Kaçmış, kaçak, aklını sapıtmış.

KAÇLI *s.* Kaç adet ve miktarında olan.

KAÇLIK *s.* Kaç adet ve miktarda oluş.

KAÇMA *i.* Kaçmak işi.

KAÇMAK *f.* Gizlice savuşmak. Koşup gitmek. Habersiz girmek. Rengi atmak.

KAD *i.* Boy.

KADANA *i.* İri at.

KADAR *e.* Miktar ve adet bildirir: *şu kadar kuruş aldım.* Tahmini anlatır : *bu mal bu kadar etmez.* Nihayet ifade eder : *bu vakte kadar nerde kaldın.*

KADASTRO *i.* Emlâk ve arazi kayitleri, tapu.

KADAVRA *i.* Ölmüş insan veya hayvan cesedi, lâşe.

KADAYIF *i.* Türlü çeşitte yapılan bir nevi hamur tatlısı.

KADAYIFÇI *i.* Kadayıf

yapan veya satan.

KADEH *i.* Su veya içki içmeğe yarar kap. Ufak bardak.

KADEHCİK *i.* (Bot.) Kudeyh.

KADEM *i.* Ayak. Adım. Yarım arşın uzunlğunda bir ölçü. *s.* Uğur.

KADEMHANE *i.* Aptesane.

KADEME *i.* Basamak, derece.

KADEMÎ *s.* Ayağa ait.

KADEMLİ *s.* Uğurlu.

KADEMSİZ *s.* Uğursuz.

KADEMSİZLİK *i.* Uğursuzluk.

KADER *i.* Başa gelecek hadiseleri evelden tanzim ettiğine inanılan manevî kuvvet, alın yazısı. Takdir. Nasip, kısmet. Alınyazısı.

KADERÎ *s.* Kadere ait.

KADERİYE *i.* Her işin kaderden geldiğini kabul eden mezhep.

KADERİYUN *i.* Kadere inanma mezhebinde olanlar.

KADİFE *i.* Bir tarafı düz ve yumuşak öbür tarafı sık kumaş.

KADİH *i.* Yazarak veya söyliyerek birile eğlenme.

KADİM *s.* Eski. Başlangıcı bilinmiyen.

KADİMEN *h.* Eskidenberi.

KADİMÎ *s.* Eskiden beri.

KADİP *i.* İnce ve düz budak. Erkek tenasül aleti.

KADİR *s.* Kuvvet sahibi.

KADİR *i.* Değer, itibar, haysiyet.

KADİR, KADIR *s.* Allahın kudret sıfatı.

KADİRGECESİ *i.* Ramazanın yirmi sekizinci gecesi.

KADİRÎ *s.* Abdülkadir Geylânînin tarikatine mensup derviş.

KADİRŞİNAS *s.* Kıymet bilir.

KADİRŞİNASLIK *i.* Kadirşinas oluş.

KADI *s.* Şeriat hâkimi.

KADILIK *i.* Kadı sıfatı.

KADIN *i.* İnsanın dişisi, karı.

KADINBUDU *i.* Yumurtalı ve pirinçli köfte.

KADINCIK *i.* Küçük kadın.

KADINGÖBEĞİ *i.* Bir çe-

şit hamur tatlısı.

KADINKADINCIK *s.* Evciment kadın, hanımhanımcık.

KADINLIK *i.* Kadın oluş. Kadın cinsi.

KADINTUZLUĞU *i.* Bir çeşit nebat.

KADIRGA *i.* Eski bir nevi harp gemisi.

KADRİL *i.* Dört çiftle oynanan dans.

KAFA *i.* Baş, başın ve boynun arka tarafı, ense. Baş kemiği. *c.* Zekâ, akıl.

KAFADANBACAKLILAR (Zoo.) Zatül ercületür re'siye.

KAFADAR *s.* Arkadaş.

KAFADARLIK *i.* Arkadaşlık.

KAFAİÇİ (Bio.) Ansefal.

KAFALI *s.* Zeki.

KAFASIZ *s.* Budala.

KAFASIZLIK *i.* Akılsızlık.

KAFATASI *i.* Cümcüme, kıhıf.

KAFATUTMAK *f.* Sertleşmek, karşı komak.

KAFEİN *i.* Kahveden çıkarılan bir madde.

KAFES *i.* Telden, ince demir veya ağaç çubuklarından yapılan ve içine kuş ve hayvan konulan kapalı yer. Dışardan içerisi görünmemek için ince tahta çubuklarından yapılan perde. Ahşap binanın yalnız direklerden ibaret taslağı. — *e koymak f.* Aldatmak.

KAFESANTAN *i.* Çalgılı kahvehane.

KÂFFE *i.* Bütün, hep.

KÂFFETEN *h.* Hepsi.

KÂFİ *s.* Kifayet eden, elveren. *i.* Elverir, yeter.

KÂFİL *s.* Bir işi üstüne alan, kefillik eden.

KAFİLE *i.* Birlikte yolculuk eden bir cemaat, kervan. Takım.

KÂFİR *s.* İyilik bilmiyen. Allaha inanmıyan, dinsiz.

KÂFİRLİK *i.* Allahı inkâr.

KAFİYE *i.* Nazımda mısraların son kelime ve harflerinin biribirine uygun sesle bitmesi. Ayak.

KAFİYECİ *s.* Kafiye uyduran.

KAFKASYA *i.* Türkiye ile Rusya ve Hazer denizi ile Karadeniz arasında dağlık mıntaka.

KAFKASYALI *s.* Kafkasya ahalisinden.

KAFTAN *i.* Eskiden palto yerine giyilen süslü elbise.

KÂFUR *i.* Hindistanda yetişen bir ağaçtan çıkan beyaz ve sert kokulu bir madde.

KÂFURÎ, KÂFURU *s.* Kâfura benzer. Beyaz.

KAĞAN *i.* Hakan, hükümdar.

KAĞANLIK *i.* Hakanlık.

KÂĞIT *i.* Yazı yazmak, kitap, v.s. basmak, paket sarmak için kullanılan ve odun talaşı, paçavra gibi şeylerin hamurile yapılan ince ve düz tabaka, varak. Mektup, evrak.

KÂĞITÇI *i.* Kâğıt satan.

KÂĞITHANE *i.* Kâğıt fabrikası.

KÂĞITHELVASI *i.* Nişasta ile şekerden yapılan ince ve hafif bir helva.

KÂĞİR *i.* Taş veya tuğla ile yapılmış.

KÂĞNI *i.* İki tekerlekli öküz arabası.

KAĞSAMAK *h.* Kağış kağış ses çıkarmak. Çok eskimek. Çok kocayıp bunaklaşmak.

KÂĞŞAR *s.* Yıkılmak üzre.

KÂH *i.* Gâh. Ot.

KAHHAR *s.* Mahveden büyük kuvvet ve kudret sahibi.

KÂHİN *i.* Eski zamanlarda kayıptan haber vermek iddiasında bulunan ruhanî reis. Bir şeyi olmadan evel bildiren.

KAHİR *s.* Kahreden. Üstün gelen, galip.

KAHIR *i.* Zorla bir iş yaptırma, cebir. Mahvetme. Kederlenme.

KAHIRLANMAK *f.* Çok kederlenmek.

KAHKAHA *i.* Sesle ve çok gülme. Sarmaşık gibi tırmanır bir çiçek.

KAHKARİ *s.* Bozularak düşman önünden kaçmağı anlatır.

KAHPE *i.* Orospu. *s.* Orospu tabiatli, vefasız.

KAHPELİK *i.* Kahpe hali.

KAHPEOĞLU *s.* Hilekâr.

KAHRAMAN *i.* Yiğit. Er, Alp. Bir vak'anın amili. Bir roman ve tiyatronun bellibaşlı şahsiyeti.

KAHRAMANCA, KAHRAMANANE *s.* Yiğitçe.

KAHRAMANLIK *i.* Yiğitlik.

KAHREN *h.* Zorla.

KAHRETMEK *f.* Mahvetmek. Kahırlanmak.

KAHROLMAK *f.* Mahvolmak, çok kederlenmek.

KAHT *i.* Kıtlık.

KAHVALTI *i.* Hafif yemek.

KAHVE *i.* Meyvası kavrulup dövülerek ve suda haşlanarak içilen sıcak memleketler - de yetişir bir ağaç ve bu meyvanın kaynamış suyu. Kahvehane.

KAHVECİ *i.* Kahve pişirip satan, kahve tüccarı.

KAHVECİLİK *i.* Kahveci san'ati.

KAHVEHANE *i.* Kahve içilen umumî yer, gazino.

KAHVEOCAĞI *i.* Kahvehanelerde kahve pişirilen ocak ve bu ocağın bulunduğu oda.

KAHVERENGİ *i.* Boz ile koyu sarı arasındaki kavrulmuş kahve rengi.

KÂHYA *i.* İşbaşı. Kethüda.

KÂHYALIK *i.* Bir işe karışma ve buyurma, kethüdalık.

KAİDE *i.* Bir şeyin altına gelen yeri; ayaklık. Taban. Dip. Usul, nizam, yol. Kural.

KAİDETEN *i.* Kaidece.

KAİL *s.* Söyliyen. Rivayet eden. Razı olan.

KAİM *s.* Ayakta duran, Mevcut, baki. Birinin yerini tutan. Dikili duran.

KAİME *i.* Kâğıt para, banknot. Fatura. Doksan derecelik zaviye.

KAİMEN *h.* Ayakta durarak.

KÂİN *s.* Bulunan, varolan, mevcut.

KÂİNAT *i.* Evren. Cihan. Bütün dünya. Âlem.

KAİT *e.* Oturan.

KAİR *i.* Dip, suyun altı

KAKA *i.* İnsan pisliği. Kötü, pis.

KAKAO *i.* Meyvası çikolata yapmakta kullanılan ve kahve gibi içilen Amerikada yetişir bir ağaç.

KAKAVAN *s.* Ahmak. Çirkin.

KAKAVANLIK *i.* Ahmaklık. Çirkinlik.

KAKILMAK *f.* Üzerine vurularak sokulmak.

KAKIM *i.* Şimal taraflarında yaşıyan sansar ve gelinciğe benzer ve kürkü makbul bir hayvan. Bu hayvanın derisinden yapılan kürk.

KAKIMAK *f.* Azarlamak.

KAKIR *h.* Kuru şeylerin biribirine dokundukları zaman çıkardıkları sesi anlatır ve tekrarlanır.

KAKIRCA *i.* Şimal memleketlerinde bulunur bir cins büyük dağsıçanı.

KAKIRDAK *i.* Eritilen kuyruğun kavrulmuş posası.

KAKIRDAMAK *f.* Kakır kakır ses çıkarmak. Kasmasını mucip olmak.

KAKIRDATMAK *f.* Kakırdamasını mucip olmak.

KAKIRTI *i.* Kakır kakır çıkan ses.

KAKIŞMAK *f.* Biribirini dürtüp iterek hırpalaşmak.

KAKIŞTIRMAK *f.* Biribirini itip dürterek hırpalamak.

KAKMA *i.* Kakmak işi. Altın, gümüş veya sedef kakılarak yapılan süs.

KAKMAK *f.* Vurmak, itmek, dürtmek. Üstüne vurarak sokmak.

KAKMALI *s.* Kakma ile süslü.

KAKULE *i.* Hindistandan gelen baharlı otlardan biri.

KÂKÜL *i.* Yüzün alın tarafına sarkan saç.

KÂKÜLLÜ *s.* Kâkülü olan.

KAL *i.* Söz, lâf.

KAL *i.* Maden küçelerini eritip tasfiye etme, temizleme.

KALA *h.* Eksik olarak, evvel: *saat ikiye beş ka-*

rak : *kala kala elimde bu var.*

KALABALIK *i.* Çokluk, topluluk. Gürültü, şamata .

KALAFAT *i.* Gemi tahtalarının aralıklarını macunlayıp üzerine zift sürme.

KALAFATÇI *i.* Kalafat yapan.

KALAFATLAMAK *f.* Kalafat etmek.

KALAFATLANMAK *f.* Kalafat etmek.

KALAFATLATMAK *f.* Kalafat edilmek.

KALAMAK *i.* Mürekkepbalığının büyük cinsi.

KALAMIŞ *i.* Deniz kenarında bulunan sazlık, kamışlık.

KALAN (Mat.) Bakı.

KALANTOR *s.* Argoda Zengin.

KALAS *i.* Direk olarak kullanılan kalın tahta.

KALAY *i.* Bakır kapların üzerine sürülen beyaz maden. *c.* Yerdah, sahte iş.

KALAYCI *i.* Kap kalaylıyan. *c.* Sahtekâr.

KALAYCILIK *i.* Kalaylama san'ati. *c.* Sahtekârlık.

KALAYLAMAK *f.* Kalay yapmak. *c.* Sahtekârlık yapmak. Azarlamak.

KALAYLANMAK *f.* Kalay yapılmak. *c.* Gösteriş olarak süslenmek. Paylanmak, azarlanmak.

KALAYLATMAK *f.* Kalay sürdürmek. *c.* Azarlatmak. Sahte süs yapmak.

KALB *i.* Yürek, gönül.

KALBEN *h.* Yürekten.

KALBETMEK *f.* Değiştirmek, başka bir kalıba sokmak. Çevirmek.

KALBÎ *s.* Yürekten, gönülden.

KALBUR *i.* Seyrek elek.

KALBURCU *i.* Kalbur yapan ve satan. Kalbur ile bir şeyi eliyen.

KALBURLAMAK *f.* Kalburla elemek.

KALBURLATMAK *f.* Kalbur ile eletmek.

KALBURSU (Bio.) Girbalî.

KALÇA *i.* Bacağın dizden yukarısı.

KALÇAKEMİĞİ *i.* Kalçanın oynak yerindeki

çıkıntılı kemik

KALÇIN *i.* Kalçaya kadar çıkan uzun çorap Abadan yapılan konçlu terlik. Aba getir.

KALDIRAÇ (Fiz.) Maniyelâ.

KALDIRAN (Bio.) Rafia.

KALDIRILMAK *f.* Yukarı çıkarılmak. Lâğvedilmek. Taşınmak.

KALDIRIM *i.* Toprak üzerine taş döşeme.

KALDIRIMCI *i.* Kaldırım yapan.

KALDIRIMSI (Bio.) Rasafî.

KALDIRIMTAŞI *i.* Kaldırım döşemekte kullanılan taş.

KALDIRMAK *f.* Yukarı çıkarmak. Taşımak. Lâğvetmek. Yüklenmek, tehammül edebilmek. Müsait olmak.

KALDIRTMAK *f.* Kaldırmasını mucip olmak.

KALE *i.* Bir yeri korumak için yapılan sağlam bina, hisar, istihkâm, yüksek duvar. Oyunlarda geçilmesi veya topun geçirilmesi şartile oyun kazanılan belli ve işaretli yer.

KALEBENT *s.* Kale duvarı içinde gezip dışarısına çıkmamağa mahkûm.

KALECİ *i.* Oyunda kaleyi müdafaa eden.

KALEM *i.* Yazı yazmak için kullanılan her türlü alet. İfade, üslûp. Maden, taş ve tahta üzerine oymak için ucu sivri çelik alet. İnce boya fırçası. Resim, nakış. Ağacı aşılamak için kullanılan ucu kalem gibi yontulmuş ince çöp. Çiçek hastalığına, v.s. için kullanılan ufak aşı şişesi. — *odası* *i.* Resmî dairelerde yazı odası büro.

KALEMBEK *i.* Ödağacı.

KALEMEN *h.* Kalemle, yazı ile.

KALEMÎ *s.* Kaleme, yazıya ait.

KALEMİS *i.* Miskedisinden alınan sert kokulu bir yağ.

KALEMİYE *i.* Yazı parası.

KALEMKÂR *i.* Kumaş, duvar, v.s. üzerine nakışlar yapan san'atkâr.

KALEMKÂRLIK *i.* Kalemkârın san'ati.

KALEMTRAŞ *i.* Kalemi yontmağa mahsus uzun saplı çakı.

KALENDER *i.* Kendini bırakmış. Derbeder. Dünya alâkalarından uzak.

KALENDERANE *s.* Kalenderlere yakışır surette.

KALENDERLİK *c.* Kalender oluş.

KALENSÜVE *i.* Sivri tepeli külâh.

KALESKA *i.* Bir cins körüklü küçük payton.

KALETA, GALETA *i.* Fırınlanmış kuru ekmek.

KALETMEK *f.* Maden külçelerini eritip tasfiye etmek, temizlemek.

KAL'ETMEK *f.* Sökmek, yerinden koparmak.

KALEVÎ *s.* Soda ve potas hassalarındaki kimyevî madde. Alkoli, alkolik.

KALFA *i.* Usta veya muallim muavini. Yapı inşasını üstüne alan mimar, başusta. Bir san'atte usta ile çırak arasında işçi. Emektar hizmetçi kadın.

KALİ *i.* Sökme, çekip çıkarma.

KALİBRE *i.* Çap, tüfeklerin iç boşluk ölçüsü.

KALİÇE *i.* Küçük halı.

KALİGRAF *i.* Hattat.

KALİGRAFİ *i.* Güzel ve san'atkârane yazı.

KALİNİS *i.* Deniz martısına benzer eti lezzetli bir dere kuşu.

KALİNOS *i.* Levreğe benzer bir balık.

KALIK *s.* Noksan, eksik. *i.* Eksiklik.

KALIN *s.* Yoğun, tok, kaba; ince olmıyan. Koyu, kıvamlı, sulu olmıyan. *c.* Terbiye olmamış, kaba.

KALINKAFA, KALINKAFALI *s.* Zekâsı olmıyan, bir şey anlamıyan, ahmak.

KALINKAFALIK *i.* Kalınkafalı oluş.

KALINLAŞMAK *f.* Kalın olmak, koyulaşmak.

KALINLAŞTIRMAK *f.* *Bak:* Kalınlatmak.

KALINLATMAK *f.* Kalın etmek, yoğunlatmak, kabalatmak.

KALINLIK *i.* Kalın oluş. (Mat.) Sihan.

KALINMAK *f.* Durulmak. Mola verilmek.

KALINTI *i.* Artmış miktar, bakiye. Nişan, alâmet, eser.

KALIP *i.* İçine dökülen şeyin donduğu zaman aynen şeklini alması için yapılmış kap. Baskı veya ütü ile şekil vermeğe mahsus alet. Damga. Nümune. Gövde.

KALIPÇI *i.* Kalıp yapan veya kalıba geçiren.

KALIPLAMAK *f.* Kalıba konulmak.

KALITIM (Bio.) Veraset

KALITSAL (Bio.) İrsî.

KALKAN *i.* Eski muharebelerde kılıca ve oka karşı korunmak için kullanılan siper.

KALKANBALIĞI *i.* Kalkan gibi yassı ve yuvarlak eti lezzetli bir balık.

KALKANOTU *i.* Devedikeni nev'inden öksürüğe yarıyan bir ot.

KALKER (İco) Kireç taşı.

KALKIK *s.* Kalkmış, dik yüksek, yatık olmıyan.

KALKIM *i.* Kalkmak işi.

KALKIMAK *f.* Sıçramak, fırlamak, hoplamak *şaha—* *f.* Beygir iki ayağı üzerine fırlamak.

KALKINMAK *f.* Kuvvet bulmak, yükselmek. Hali iyileşmek.

KALKIŞMAK *f.* İddia ile ve iktidarından fazla bir şeye girişmek. Kıyam etmek.

KALKITMAK *f.* Sıçratmak, yükseltmek, hoplatmak.

KALKMA *i.* Kalkmak işi.

KALKMAK *f.* Ayak üzeri durmak, yataktan çıkmak, uyanmak. Yükselmek, yukarı çıkmak. Kabarmak, şişip ayrılmak. Yola çıkmak. Dikilmek, dik durmak, dinelmek. Yokolmak, lâğvolmak. Hasta yatağı terketmek. Tuğyan ve isyan etmek.

KALLAVİ *i.* Vaktile vezirlerin giydikleri ehram şeklindeki telli sarık ve kavuk. *c.* Kocaman, okkalı.

KALLE *i.* Ayva ile etten yapılan bir nevi yemek. Un çorbası.

KALLEŞ *s.* Batakçı, edepsiz, hilekâr.

KALLEŞLİK *i.* Hilecilik. Oyunbazlık

KALMA *i.* Kalmak işi. Yatma. *s.* Artan, fazla. Eskidenberi duran.

KALMAK *f.* Olduğu yerde ve halde durmak. Gecikmek, gerilemek, geride durmak. Durmak, hareket etmemek. Artmak, fazla gelmek. Mola vermek ,yatmak. Dinmek. Sürmek ,devam etmek. Terkolunmak, vazgeçilmek, bırakılmak. Bir hal peyda etmek. Yapamamak, mahrum olmak, muvaffak olmamak. Miras düşmek. Yaşamak. Ait olmak. Yorulmak, ileri gidememek.

KALMAKİ *i.* Bir cins pullu zırh.

KALORİ *i.* Bir kilo suyun sıcaklığını bir derece arttırmak için lâzımgelen hararet miktarından itibaren sıcaklık ölçüsünün esası. Vücudü besliyen gıda miktarı.

KALORİFER *i.* Bir ocakta kaynatılan suyun buharını borularla bütün bir binaya nakletmek suretile yapılan ısıtma tertibatı.

KALORİMETRE *i.* Isı ölçer.

KALOŞ, GALOŞ *i.* Potinleri çamurdan korumak için potinin üzerine giyilen kundura, lâstik.

KALP, KALB *i.* Kan deveranının merkezi olan uzuv, yürek. Gönül. *c.* Herşeyin ortası, merkezi.

KALB, KALP *i.* Değiştirme ,tepdil, diğer bir şekle koyma, çevirme.

KALP *s.* Doğru ve sahih olmayıp taklit olarak yapılmış, sahte. Yalancı. Tembel.

KALPAK *i.i* Kıvırcık kuzu derisinden veya kıvırcık tüylü kumaştan, yapılan başlık.

KALPAKÇI *i.* Kalpak yapan ve satan.

KALPAZAN *s.* Taklit para yapan. Yalancı. Tembel.

KALPAZANLIK *i.* Kalpazan oluş.

KALPLAŞMAK *f.* Cinsi bozularak kalp hale gelmek.

KALSİYOM, KALSİYUM *i.* Sarıya çalar beyaz bir maden.

KALTABAN *i.* Pezevenk. Namussuz. Yalancı, şaklaban, şarlatan.

KALTABANLIK *i.* Kaltaban oluş.

KALTAK *i.* Eyer, at takımı. Eyerin tahtadan olan kısmı. c. Aşağı orospu.

KALTAKKAŞI *i.* Eyerin önden ve arkadan yüksek yeri.

KALÛBELÂ *i.* Pek eski zaman, yaradılıştan önce.

KALYA *i.* Etsiz olarak yağda kavrulan sebze.

KALYA *i.* Yakılan deniz otlarının küllerinden çıkarılan tuz.

KALYATAŞI *i.* Hamızı sodyom denilen madde.

KALYATUZU *i.* Soda.

KALYON *i.* Büyük ahşap harp gemisi.

KALYONCU *i.* Kalyon denilen gemi tayfası, bahriyeli.

KÂM *i.* Arzu, meram.

KAMA *i.* İki tarafı keskin ve uçu sivri bıçak. Duvar, kereste, v.s. ye kakılan büyücek tahta çivi. Ağaç, kütük, v.s. yi yarmak için kullanılan ucu ince ve arkası kalın ağaç veya demir takoz. Topların gerisini kapıyan kapak. Bazı oyunlarda yenilen adamın yüzüne yaptıkları leke.

KAMARA *i.* Vapur odası. Mebuslar meclisi. Buğday ve arpa gibi mahsulün demetlerinden harman yerinde yapılan küme. *Avam —sı i.* İngiliz meb'usan meclisi. *Lortlar —sı i.* İngiliz âyan meclisi.

KAMAROT *i.* Vapurlarda Kamara hizmetçisi.

KAMAŞMAK *f.* Ekşi bir şey yemekle diş uyuşuk bir hale gelmek. Parlak bir şeye bakmaktan göz kararıp görmez olmak.

KAMAŞIK *s.* Kamaşmış.

KAMAŞTIRMAK *f.* Kamaşmayı mucip olmak.

KAMBER *i.* Herşeye burnunu sokan.

KAMBİYAL *i.* Ticarî senet, poliçe, bono.

KAMBİYO *i.* Esham, evrakı naktiye, para alışverişi, saraflık ve borsa muamelesi.

KAMBUR *s.* Arkası çıkık. Beli iki kat olmuş. Bükülmüş, tümsek. Kamburluk, yumru.

KAMBURLAŞMAK *f.* Kambur olmak.

KAMBURLAŞTIRMAK *f.* Kambur yapmak.

KAMBURLUK *i.* Bel bükülme ve arka çıkık olma. Yumruluk, eğrilik.

KAMÇI *i.* Ucunda ip veya meşin, sırım örmesi bağlı bulunan bir dayak aleti, kırbaç.

KAMÇILAMAK *f.* Kamçı ile vurmak. Rüzgâr veya yağmur yüze çarpmak. *c.* İşi kovalamak, takip etmek.

KAMÇILANMAK *f.* Kamçı ile vurulmak. Rüzgâr veya yağmur altında kalmak. *c.* İş kovalanmak, takip olunmak.

KAMÇILILAR (Zoo.) Züllevalik.

KAMÇILATMAK *f.* Kamçı ile vurdurmak. *c.* İşi kovalatmak.

KAMELYA *i.* Beyazı çok makbul bir çiçek.

KAMER *s.* Ay.

KAMERÎ *s.* Kamere ait. *—sene.* Kamerin hareketlerine göre tanzim olunan arabî aylardan ibaret sene.

KAMERİYE *s. Bak:* Kamerî. *i.* Etrafı sarmaşıklar ve güllerle örtülü çardak, küçük köşk.

KAMET *i.* Boy, endam. Namaza başlamadan evvel okunan dua.

KÂMİL *s.* Bütün, tam noksansız. Kemale ermiş, ortayaşlı adam. Tecrübe görmüş, pişkin, yaşını almış.

KÂMİLEN *s.* Bütün, tam, tam olarak, noksansız, hep.

KAMİNETO *i.* İspirto ile yanar ocak.

KAMIŞ *i.* Sulak yerlerde, bataklıklarda biten uzun, içi boş, boğumlu ot, saz. *c.* Erkek tenasül aleti. *—bayramı i.* Yahudilerin bir bayramı.

KAMIŞÇIK *i.* Kuyumcu ocağının alevleri bir noktaya göndermek için

kullanılan ince ve uc'ı sivri boru.

KAMIŞLIK *i.* Kamış ormanı, sazlık.

KAMIŞSI (Bot.) Kasaba.

KAMOY *i.* Efkârı umumiye.

KAMP *i.* Kırda asker, izci ve talebenin kurdukları karargâh. Üsera karargâhı.

KAMPANA *i.* Vakti ilân eden çan.

KÂMRAN *s.* Meramına ermiş.

KAMU *s.* Hep, bütün. Umum.

KAMUS *i.* Lûgat, söz kitabı. Deniz.

KAMYON *i.* Yük taşıyan büyük otomobil.

KAMYONET *i.* Küçük kamyon.

KAN *i.* Hayvanların damarlarında dolaşarak hayatı temin eden kırmızı sulu madde. Adam öldürme. Düşmanlık. *a — boyamak f.* Adam öldürerek ortalığı kan içinde bırakmak. *— ağlamak f.* Çok acı çekmek. *— almak f.* Hacamat etmek ,kan çıkarmak. *— a susamak f.* Adam öldürmek istemek. *— dökmek f.* Adam öldürmek. *— gütmek f.* Öç beslemek. *— kusmak f.* Çok zahmet çekmek. *— pahası i.* Diyet. Ölen adamın hayatı bedeli.

KANAAT *i.* Göz tokluğu.

KANAATKÂR *s.* Gözü tok.

KANAATKÂRLIK *i.* Kanaatkâr oluş.

KANADA *i.* Şimalî Amerikanın yukarı kısmında İngiltereye tâbi bir memleket.

KANA *i.* Doymayı ve kanmayı anlatır ve tekrarlanarak söylenir: doya doya: *Kana kana su içtim.*

KANAD *i. Bak:* **KANAT.**

KANADLANMAK *Bak :* **KANATLANMAK.**

KANADLI *Bak:* **KANATLI.**

KANADSIZLAR (Zoo.) Madumülcenah.

KANAKTARIM (Bio.) Naklüddem. Sağlamdan hastaya kan verme.

KANAL *i.* İki denizin, iki gölün, iki nehrin ara-

sında açılan tabiî veya sun'î cetvel, mecra.

KANALCIK (Bio.) Kuneyve.

KANALİZASYON *i.* Kanal, yeraltında lâğım açma.

KANAMAK *f.* Kan akmak.

KANAPE *i.* Uzun koltuk arkalıklı sedir.

KANARA *i.* Salhane, mezbaha.

KANARYA *i.* Güzel öten sarı ve küçük kuş.

KANARYALIK *i.* Bazı gemilerin kıç tarafında önü parmaklıklı taraça

KANARYASARISI *i.* Açık sarı renk.

KANARYAYEMİ *i.* Küçük taneli bir çeşit darı

KANAT *i.* Kuşların uçma, balıkların yüzme uzuvları. Kapı ve pençerelerin açılır ve kapanır kapakları. Kilim ve perde gibi şeylerin yanyana dikilen parçalarının herbiri. Yeldeğirmeni velkenlerinin herbiri. c. Himaye.

KANAT *i.* Kanal, mecra

KANATA *i.* Bol ağızlı camdan su testisi.

KANATLANMAK, KANADLANMK *f.* Kanat peyda etmek, uçacak hale gelmek.

KANATLI *s.* Kanadı olan.

KANATSIZLAR (Zoo.) Madumülcenah.

KANATMAK *f.* Kan akıtmak.

KANAVA *i.* Taslak.

KANAVEÇE, KANAVİÇE *i.* Kenevirden dokunmuş kaba bez. Yün ipliği ile nakış işlemeğe mahsus seyrek ve satranç dokumalı sert ve kolalı bez.

KANCA *i.* Demirden büyük çengel. Çengelli sırık.

KANCALAMAK *f.* Kancayı atıp tutmak. c. Musallat olmak.

KANCALANMAK *f* Kanca ile tutulmak.

KANCALATMAK *f.* Kanca ile tutturmak.

KANCALI *s.* Kancası olan, ucuna kanca takılmış olan.

KANCIĞA *i.* Eyerin ön kışrının tokası.

KANCIK *s.* Dişi. c. Hain, dönek.

KANCIKLIK *i.* Kancık oluş.

KANÇİBANI *i.* Kanın bozulmasından hâsıl olan çiban.

KANÇILAR *i.* Konsolos muavini.

KANÇILARLIK *i.* Kançıların vazife ve makamı.

KANÇILARYA *i.* *Bak* **KANÇILARLIK.**

KANDE *z.* Nerede.

KANDEN *z.* Nereden, neden, handen.

KANDERİ *i.* Sepet ve hasır örmeğe mahsus bir saz.

KANDİL *i.* İçine zeytinyağı konularak yakılan dibi sivri kadeh. Lâmba. — *gecesi* *i.* Müslüman dininde sayılı günler. — *çiçeği* *i.* Bir çiçek. — *simidi* *i.* Kandil geceleri için yapılan yağlı simit.

KANDİLLEŞMEK *f.* Kandil gecesini biribirlerine tebrik etmek.

KANDİLLİ *s.* Kandilleri olan. — *temenna*, — *selâm* *i.* Eli yere kadar birkaç kere indirip kaldırarak edilen temenna.

KANDIRICI *s.* Kandıran. Doyuran.

KANDIRILMAK *f.* Zihni çelinmek, razı edilmek.

KANDIRIŞ *i.* Kandırmak.

KANDIRMA *i.* Kandırmak işi.

KANDIRMAK *f* Zihnini çelmek. Doyurmak razı etmek.

KANGAL *i.* İp, tel ve boru gibi şeylerin halka şeklinde sarılmışı, tura.

KANGALLAMAK *f.* Kangal yapmak.

KANGALLANMAK *f.* Halka halka, ve çöreklenerek toplanmak.

KANGI *e.* *Bak*: **HANGİ.**

KANGREN, GANGREN *i.* Bir uzvun çürümesi.

KANİ *k.* *Bak*: **HANİ.**

KANİ, KAANİ *s.* Kanaat eden.

KANIKMAK *f.* Kan dökmek istemek. Alışmak.

KANIKSAMAK *f.* *Bak* : **KANIKMAK.**

KANIKSIMAK *f.* *Bak* : **KANIKMAK.**

KANIRMAK *f.* Bükerek ve zorla çekip koparmak.

KANISICAK *s.* Sevimli.

KANIT *i.* Delil, hüccet.

KANITKAN *s.* Kanaat veren, kandıran, mukni.
KANKARDEŞ *i.* Çok samimî arkadaş.
KANLAMAK *f.* Kanlı etmek.
KANLANMAK *f.* Kan sürülmek. Benze renk gelmek. Kanlı, katil olmak.
KANLI *s.* Kana bulaşmış. Kanı çok. Katil, kan dökmüş.
KANMAK *f.* İnanmak, razı olmak. Doymak.
KANMAZ *s.* İnanmıyan. Doymaz.
KANO *i.* Küçük sandal.
KANSA *i.* Kuş kursağı.
KANSER *i.* Tehlikeli bir hastalık
KANSIZ *s.* Kanı az olan. Kanlı olmıyan. c. Hareketsiz. Duygusuz.
KANSIZLIK *i.* Kan azlığı
KANTAR *i.* Ağır şeyleri tartmağa mahsus tartı aleti. *Eski* — *i.* Kırk dört okka ağırlık. *Yeni* — *i.* Yüz kilo ağırlık.
KANTARAĞASI *i.* Eski zamanda tartılara bakan belediye çavuşu.
KANTARCI *i.* Belediye tarafından alınıp satılan şeyleri tartarak resmini alan memur. Kantar yapan.
KANTARCILIK *i.* Kantarcı vazifesi ve san'ati.
KANTARİYE *i.* Kantar vergisi.
KANTARMA *i.* Azılı atların ağızlarına vurulan ağır gem.
KANTARMAK *f.* Kana kana su içirmek.
KANTARON *i.* Bir çeşit yabani sarı çiçek, kılıççiçeği, eşekkulağı. — *yağı i.* Kantaron çiçeğini zeytinyağı içinde güneşte durdurarak yapılan yağ.
KANTAŞI *i.* Akik taşı.
KANTİN *i.* Kışla, fabrika gibi yerlerde bakkal.
KANUN *i.* Millet meclisinin kabul ettiği ve herkesin riayete mecbur olduğu nizam ve emir. Kanunname. Bir musiki aleti. İnzibat nefer ve zabiti.
KÂNUN *i.* Kış mevsiminin ilk iki ayı. *Birinci* — *i.* Kânunuevvel. *İkinci* — *i.* Kânunusani.
KANUNEN *s.* Kanun ve nizama ait. Kanun tanzim eden. Kanun deni-

len çalgıyı iyi çalan.

KANUNİYET *i.* Kanun oluş.

KANUNLAŞMAK *f.* Kanun haline gelmek.

KANUNNAME *i.* Kanun kitabı.

KANUNŞİNAS *s.* Kanun bilen.

KÂNUNUEVEL *i.* Senenin son ve kış mevsiminin birinci ayı. Birincikânun.

KONYAK *i.* Konyak.

KAOLİN *i.* (Jeo.) Arıkil.

KAP *i.* Örtü ,yüz. Kapak. İçine su, yemek, öteberi konan herşey. Kâse, çanak, v.s. Çuval, torba, v.s.

KAP *i.* Manto.

KAP *e.* Bazı sıfatların iptidasına gelerek mübalâğa anlatır: *kapkara.*

KÂP *i.* Topukkemiği. Eş, küfüv.

KAPAK *i.* Her kabın üstünü örtmeğe yarıyan herşey. Suyolu, lâğım, v. s. örtüsü. Gözleri örtmeğe mahsus açılıp kapanır zar, gözkapağı.

KAPAKLI *s.* Kapağı olan. İlk icat olunan dipten dolma tüfek. *Gizli— s.* Gizli.

KAPAKSIZ *s.* Kapağı olmıyan. Utanmaz.

KAPALI *s.* Açık olmıyan, kapanmış. Örtülü. Gizli. Geçilmez, işlemez. Bulutlu. Berrak olmıyan.

KAPALITOHUMLULAR (Bot.) Mesturülbüzur.

KAPAMA *i.* Kapamak işi. Soğanlı kuzu eti.

KAPAMACI *i.* Hazırcı.

KAPAMAK *f.* Açık bir şeyi kapalı etmek. Örtmek. Hapsetmek. İşletmemek, tatil etmek. Sözüne devam etmemek. Tıkamak. Alacak verecek, ilişik bırakmamak. *Ağzını — f.* Susturmak.

KAPAN *i.* Hayvan ve kuş tutmak için kullanılan alet, tuzak, fak.

KAPANCA *i.* Küçük kuş kapanı, fak.

KAPANIK *s.* Her tarafı kapalı olan. Nezaretsiz. Bulutlu. Utangaç, mahcup. Gamlı.

KAPANMAK *f.* Kapalı olmak. Örtülmek. Tıkanmak. Dışarı çıkma-

mak. Erkekten kaçmak. İşlememek, muattal olmak. Sözü kesilmek, doldurulmak. Tıkanmak. Hesap kesilmek, ilişik kalmamak. Yüz üstü düşmek. Yara iyi olarak örtülmek. Muhasaraya girmek.

KAPARO *i.* Pey.

KAPAROZ *i.* Kapmak ile ele geçen mal.

KAPAROZCU *s.* Kaporoz yapan.

KAPATÇI *s.* Vurguncu, Muhtekir.

KAPATMA *s.* Kapatılmış. Arttırmağa konmayıp elaltından ve değerinden noksan alınmış. Mantinato, metres. Kapatmak işi.

KAPATMAK *i.* Başkası vasıtasile kapamak. Hile ile ucuz satın almak.

KAPÇAK *i.* Büyük kanca.

KAPÇIK *i.* Çiçeklerin sap ile yaprakları arasındaki yeşil kısım. İnce kabuk.

KAPELÂ *i.* Kasket.

KAPİTAL *i.* Sermaye.

KAPİTALİST *i.* Sermayedar.

KAPİTALİZM *i.* Sermayeyi esas tutan ekonomi ve politika mesleği.

KAPİTONE *i.* Kaplanmış, pamukla doldurulup çukurları düğmelenmemiş kanape ve koltuk.

KAPİTÜLÂSYON *i.* Eskiden ecnebilere verilen imtiyaz ve kanunî istisnalar.

KAPI *i.* Bir binanın girilip çıkılan yeri. Hükûmet dairesi. — *açmak f.* Söze başlamak. — *yapmak i.* Evvelden sebep ve bahane hazırlamak.

KAPICI *i.* Resmî ve umumî binalarda kapıyı bekliyen hademe.

KAPICIK (Bot.) Sukeybei külliye.

KAPIÇOHADARI *i.* Resmî dairelerin dışarı işlerini yapmak vazifesi olan memur.

KAPIHALKI *i.* Hademe ve uşaklar.

KAPIKÂHYASI *i.* Kapıçohadarı.

KAPIKULU *i.* Eski Saray ve konaklarda maiyet halkı.

KAPILANDIRMAK *f.* İş bulmak.

KAPILANMAK *f.* Bir işe yerleşmek.

KAPILGAN *s.* Kolay kapılıp sürüklenen.

KAPIŞ *i.* *Kapma* — — - *h.* Kapışarak.

KAPIŞMAK *f.* Yağma etmek.

KAPIŞTIRMAK *i.* Kapışmayı mucip olmak.

KAPIYOLDAŞI *i.* Hizmet arkadaşı.

KAPKACAK *i.* Kaplar.

KAPKAÇ *i.* Fırsatla iş gören. Rastgele müşterek olan araba, taksi.

KAPKARA *s.* Simsiyah.

KAPLAMA *i.* Kaplamak işi. Bir şeyin dışını örten ince tabaka. *s.* Örtülü. Altın ve gümüş suyuna sokulmuş adi maden. — *tahtası* *i.* Mobilyaların üzerinde çok ince tahtadan örtü.

KAPLAMACI *i.* Bir madene altın veya gümüş kaplama sanatını yapan.

KAPLAMAK *f.* Her tarafını çevirmek, tamamile örtmek. Üstüne bir tabaka çekmek, kap geçirmek. Bir madeni altın ve gümüş suyuna sokmak. Her tarafa yayılmak.

KAPLAN *i.* Sıcak memleketlerde yaşar yırtıcı bir hayvan.

KAPLAMAK *f.* Kap geçirilmek. Bir şey üzerine madenden ince bir tabaka geçirilmek.

KAPLATMAK *f.* Kaplamayı mucip olmak.

KAPLAYICI *i.* Kuşatan, örten, kaplama işi yapan.

KAPLAYIŞ *i.* Kaplama.

KAPLI *s.* Kabı olan.

KAPLICA *i.* Ilıca.

KAPLICA *i.* Yulafa benziyen bir cins tane.

KAPLUMBAĞA *i.* Karave denizde yaşar cinsleri olan üzeri sert bir kabukla örtülü hayvan, tospağa.

KAPMA *i.* Kapmak işi.

KAPMACA *i.* Köşe kapmaca oyunu ve buna benzer iş.

KAPMAK *f.* Birdenbire eline almak, çarpmak, kavramak. Alıp götürmek. Zorla almak. Uzaktan çekip almak, cezbetmek. Sirayet et-

mek, yakalamak. Kelepir bulup hemen yakalamak. Isırmak.

KAPSAL *i.* Umumi, şamil, âm.

KAPSAM *i.* Muhteva, şümul.

KAPSAMAK *f.* Şâmil olmak, tazammun etmek.

KAPSOL *i.* Fişek ve hartuçların arka tarafında vurulunca barutu patlatan düğme. Toz ilâçların güllâç kabı. Fermejüp denilen biribiri içine kapanır düğme.

KAPSÜL (Bot.) Mahfaza.

KAPTAN *i.* Reis, baş. Gemi süvarisi.

KAPTANLIK *i.* Kaptan vazifesi.

KAPTIKAÇTI *Bak:* **KAPKAÇ.**

KAPTIRMAK *f.* Elinden aldırmak, kaçırtmak. Çaldırmak.

KAPUSKA *i.* Etli lâhana yemeği.

KAPUT *i.* Kalın palto. Cinsî münasebette hastalıktan korunmak veya çocuk yapmamak için erkek tenasül aletine geçirilen ince kılıf.

KAR *i.* Soğuktan donarak beyaz bir renk ve pamuk gibi yumuşak bir şekil alan yağmur tanesi.

KÂR *e.* İsimlerin sonlarına gelerek işliyen manasını anlatır: *san'atkâr, hilekâr.*

KÂR *i.* İş. Kazanç, istifade. Fayda. İşletme.

KARA *i.* Yer yuvarlağının toprak kısmı. *s.* Siyah, ak karşılığı. Esmer. *c.* Matemli, kederli. Ayıplı. *i.* Siyahlık. Siyah boya. Zenci.

KARAAĞAÇ *i.* Büyük bir orman ağacı.

KARAAĞAÇGİLLER (Bot.) Dürdaniye.

KARABASAN *i.* Uykuda basan ağırlık.

KARABAŞ *i.* Manastırda yaşıyan keşiş, papas. İlkbaharda açar bir çiçek. Atış talimlerinde merminin hedefe isabet etmemesi.

KARABATAK *i.* Ördeğe benzer siyah bir deniz kuşu.

KARABET *i.* Hısımlık.

KARABİBER *i.* Yemeklere konulan ve Hindistanda yetişen baharlar-

dan acı bir tane. c. Esmer adam.

KARABİBERGİLLER (Bot.) Biberiye.

KARABİNA *i.* Kısa süvari tüfeği.

KARABİNYER *i.* İtalyan jandarması.

KARABUGDAY *i.* Bir çeşit buğday.

KARABUĞDAYGİLLER (Bot.) Ravendiye.

KARACA *i.* Geyik ve yabankeçisi nev'inden bir orman hayvanı.

KARACİĞER *i.* Midenin sağ tarafında bulunan dahilî uzuv. kebet.

KARACİĞERÜSTÜ TOPLAR DAMARI (Bio.) veridi fevkalkebet.

KARACI *i.* Yolkesen.

KARACÜMLE *i.* Basit hesap, toplama (cemi) ameliyesi.

KARAÇALI *i.* Bir çeşit dikenli çalı.

KARAÇAM *i.* Bir nevi çam ağacı.

KARADAĞ *i.* Eskiden müstakil iken Umumî Harpten sonra Sırbistana ilhak olunan Adriyatik kenarında bir memleket.

KARADEMİR *i.* Kalıp dökülmüş demir.

KARADENİZ *i.* Türkiye, Rusya, Romanya ve Bulgaristan arasındaki içdeniz.

KARADİKEN *i.* Bir çalı.

KARADUT *i.* Dutun siyah cinsi.

KARAFİK *i.* Bir nevi yaban böğrülcesi.

KARAĞI *i.* Ucu iğri karıştıracak demir çubuk.

KARAGÖZ *i.* Perde üzerinde hayal oyunu. Maskara. — *balığı i.* Palamut balığının büyük ve bayağı cinsi.

KARAGÖZCÜ *i.* Karagöz oynatan adam.

KARAGÖZLÜK *i.* Karagöz san'ati. Maskaralık.

KARAGÜRGEN *i.* Tahtası cilâ tutan bir nevi ağaç.

KARAHABER *i.* Ölüm ve felâket haberi.

KARAHUMMA *i.* Tifo.

KARAKAÇAN *i.* Yaz ve kış kırda koyunlarile göçebe hayatı yaşıyan Ulah, Bulgar ve Rumlardan bir cemaat.

KARAKAFES (Bot.) Bir çeşit ot.

KARAKALEM *i.* Kurşun-kalemi'le yapılan resim.

KARAKARGA *i.* Bütün siyah karga.

KARAKAŞ *s.* Kaşları siyah olan.

KARAKAVAK *i.* Boy salıvermiyerek dalbudak salan koyu yapraklı bir kavak.

KARAKIŞ *i.* Kışın ortası ve pek soğuk çağı.

KARAKEDİ *i.* Uğursuzluk. *A radan — geçmek f.* Bozuşmak.

KARAKOCA *i.* Ağarmamış ,ihtiyar.

KARAKOL *i.* Emniyeti muhafaza için gece gezen jandarma, polis nöbetçisi. Polis mevkii.

KARAKOLHANE *i.* Karakolun bulunduğu bina.

KARAKONCOLOS *i.* Cadı.

KARAKULAK *i.* Çaka'a benzer bir hayvan. (Mc.) Hafiye.

KARAKTER *i.* Seciye, huy, mizaç.

KARAKTERİSTİK *s.* (Bio.) İrasal.

KARAKTERLİ *s.* Dürüst, iradeli.

KARAKTERSİZ *s.* Dönek, iradesiz, densiz.

KARAKTERSİZLİK *i.* Densizlik, döneklik.

KARAKURBAĞA *i.* Karada yaşıyan ve geceleri meydana çıkan kurbağa.

KARAKUŞ *i.* Kartaldan küçük yırtıcı bir kuş.

KARALAMA *i.* Karalamak işi. Yazı öğrenmek için tekrar tekrar yazılan satırlar.

KARALAMAK *i.* Kara sürüp siyah etmek. Yazı öğrenmek için meşketmek.

KARALIK *i.* Kara oluş.

KARALTI *i.* Uzakta veya karanlıkta görünen ve ne olduğu seçilmiyen şey.

KARAMAN *s.* Pek esmer ve siyahımsı adam. Anadolunun bu isimli bir kasabasında yetişen koyun.

KARAMANDOLA *i.* Ayakkabı yüzü yapılan bir nevi parlak kenevir bezi.

KARAMANLI *s.* Karaman ahalisi. Türkçe, konuşan ortodoks.

KARAMBOL *i.* Bilârdo oyununda itilen yuvarlağın öteki yuvarlaklara çarpması.

KARAMUK *i.* Buğday arasından biten küçük ve yuvarlak bir tane.

KARANFİL *i.* Hindistandan gelen güzel kokulu bir bahar. Güzel kokulu bir çiçek.

KARANLIK *i.* Aydınlık olmayış, gecenin hali.

KARANTİNA *i.* Bulaşık yerden gelenlerin karışıp görüşmelerinin bir zaman için yasak edilmesi. Gelen gemilerin temiz veya bulaşık olup olmadıklarını muayene eden ve pratika veren daire.

KARANTİNAHANE *i.* Karantina dairesi, tahaffuzhane.

KARAOĞLAN *i.* Çingene.

KARAPAZI *i.* Pazı denilen sebzenin bir nev'i.

KARAPELİN *i.* Pelin denilen tıpta kullanılır acı bir otun bir nev'i.

KARAR *i.* Durma. Sebat. Rahat, düzen. Devam, süreklik. Müzakere veya tahkikat neticesi olarak verilen hüküm.

KARARCA *h.* Kâfi derecede, karara göre.

KARARGAN *i.* Karar kılınacak yer. Orduda kumandanlığın bulunduğu yer.

KARARLARINDA *h.* Raddelerinde, sularında.

KARARLAMAK *f.* Karar vermek. Tahmin etmek.

KARARLAŞMAK *f.* Karar verilmek.

KARARLAŞTIRILMAK *f.* Kararı verilmek.

KARARLAŞTIRMAK *f.* Kararını vermek.

KARARLI *s.* Sebatlı. Karar verilmiş. Hallolunmuş, neticelenmiş.

KARARMAK *f.* Kara olmak. Uzaktan siyah görünmek. Bulanmak. Karanlık olmak. Bulanık ve karanlık görmek.

KARARSIZ *s.* Bir yerde durmaz, oynak, sebatsız, devamsız, süreksiz. Rahatsız, ne olacağı belirsiz. Hiçbir işe karar vermez, mütereddit.

KARARSIZLIK *i.* Kararsız oluş.

KARARTI *i. Bak*: **KARALTI**.

KARARTMAK *f.* Kara etmek.

KARASAKIZ *i.* Zift.

KARASAL (Jeo.) Berrî.

KARASALLAR (Zoo.) Türabiye.

KARASEVDA *i.* Malihulya.

KARASONGU *i.* Doğan denilen yırtıcı kuşun siyah bir cinsi.

KARASÖĞÜT *i.* Söğüt ağacının bir nev'i.

KARASU *i.* Göze gelen bir hastalık. Hayvanların ayaklarına arız olan bir hastalık. *Ayaklara — inmek f.* Çok yorulmak.

KARASU, KARASULARI *i.* Bir devletin hududu dahilinde bulunan deniz mıntakası.

KARATABAN *i.* Horasan demiri. Hayvanların ayaklarına arız olan bir hastalık.

KARATAVUK *i.* Sık ağaçlıklarda bulunur sarı gagalı ve ıslığı güzel siyah bir kuş. Geceleri görmiyen adamların gözlerindeki hastalık.

KARAVANA *i.* Bakırdan yayvan yemek kabı.

KARAVAŞ *i.* Cariye.

KARAVİDE *i.* Göllerde bulunan istakoz ile yengeç arasında küçük bir hayvan.

KARAYAZI *i.* Talisizlik.

KARAYEL *i.* Yıldızla batı kerteleri arasında esen sert ve soğuk rüzgâr.

KARAYOSUNLAR (Bot.) Üşniyei berriye.

KARAYÜZLÜ *i.* Bir utanılacak hali olan.

KARBON *i.* Cisimlerin bünyesindeki yandıktan sonra kömür haline geçen madde.

KARBONAT *i.* Hamızıkarbon tuzu.

KARBÜRATÖR *i.* Motorları harekete getiren cihaz.

KARCI *i.* Yazın kar satan.

KARCIĞAR *i.* Bir musiki makamı.

KARÇ *i.* İri bir mantar.

KARDAŞ, KARDEŞ *i.* Bir baba ve anadan yahut bir anadan, veya ayrı

ayrı ana ve babadan doğan erkek ve kızın biribirine nipetle hali, birader, hemşire. Eş. Akran, çift.

KARDAŞÇA, KARDEŞÇE *s.* Kardeş gibi. Kardeş oluş.

KARDAŞLAMAK, KARDEŞLEMEK *i.* Fidan kökten filiz sürüp azmak.

KARDAŞLIK, KARDEŞLİK *i.* Dostluk, muhabbet.

KARDEŞPAYI *i.* Dostça ve âdilâne pay.

KARDİYAK *i.* Kalp hastalığına uğramış olan.

KARE *i.* Dört köşe, dördül. Murabba. Poker oyununda aynı neviden dört kâğıdın biraraya gelmesi.

KÂRETMEK *f.* Kazanmak.

KARFİÇA, KARFİÇE *i.* Yapılarda kullanılan ortaboy demir çivi.

KARGA *i.* Muzır, pis ve eti yenmez siyah veya alaca bir kuş.

KARGABURUN *i.* Tel bükmek için ucu sivri bir nevi kıskaç.

KARGABÜKEN *i.* Hinden gelen ve kusma veren bir ceviz.

KARGACIK *i.* Küçük karga. — *burgacık i.* Fena ve karışık yazı.

KARGAŞA *i.* Karışıklık.

KARGAŞALIK *i.* Karışıklık.

KÂRGİR *s.* Taş veya tuğla ile yapılmış, tahtadan yapılmıyan.

KARGI *i.* Ucu demirli hafif gönder. Uzun mızrak.

KARGILIK *i.* Fişeklik.

KARGIMA *i.* Lânet.

KARGIMAK *f.* Lânetlemek.

KARGIN *i.* Bir nevi büyük rende.

KARGIŞ *i.* Lânet, ilenç.

KÂRHANE *i.* İş yeri. Südün yoğurt yapıldığı yer. Çömlek imalâthanesi. Umumî ev.

KARHANE *i.* Yaz için kar toplanan yer.

KÂRHANECİ *i.* Pezevenk.

KARHELVASI *i.* Kar ile karışık pekmez.

KARİ *i.* Okur, okuyucu.

KARİDES *i.* Haşlandığı zaman kızaran beyaz ve

gevrek etli küçük bir deniz böceği.

KARİHA *i.* Fikir. Hayal istidadı. Kabiliyet. Zekâ.

KARİKATÜR *i.* Gülünç resim.

KARİKATÜRİST *i.* Karikatür yapan ressam.

KARİN *i.* Yüzyıl, asır, devir.

KARÎN *s.i.* Yakın, hısım.

KARİNA, KARİNE *i.* Gemi teknesinin deniz içinde olan kısmı.

KARİNE *i.* Sezme dolayısiyle ve emare ile anlama.

KARİP *s.* Yakın.

KARI *i.* Kadın. Zevce.

KARIK *i.* Kara bakmaktan hâsıl olan göz karartısı ve bu hastalığa tutulan.

KARILIK *i.* Karı oluş.

KARIKOCALIK *i.* Evlilik

KARIMAK *f.* Hayvanın karnını yoklayıp semizliğine bakmak.

KARIN *i.* İnsan ve hayvanın göğüsten kasıkların birleştiği yere kadar olan bağırsaklar, mide, böbrekler ve dişide rahmin bulunduğu kısım, batın. Rahim. İç.

KARINAĞRISI, KARNAKSI *i.* Mide ağrısı.

KARINCA *i.* Toprak içinde cemaatle yaşıyan küçük böcek. Demirdeki ince delikler, pasyeniği.

KARINCALAR (Zoo.) Nemeliye.

KARINCALI *s.* Karıncası olan. Pasyeniği olan.

KARINCALANMAK *f.* Karınca dolmak. Vücudün bir yeri uyuşup üstünde karıncalar geziyor gibi veya iğneler batıyor gibi olmak. Demir delikdeşik olmak.

KARINCIK (Bio.) Butyen.

KARINDANBACAKLILAR (Zoo.) Zatül ercületül batniye.

KARINDAŞ *i.* *Bak:* **KARDEŞ.**

KARINDAŞLAMAK *f.* *Bak:* **KARDEŞLEMEK.**

KARINKARINA *h.* Karınları biribirine dokunarak karşıkarşıya.

KARINLAMAK *f.* Gemiler karınkarına gelmek.

KARINLI *s.* Karnı büyük, şişman. İçi geniş.

KARINMAK *f.* İki yana sallanıp karışmak.

KARINSA *i.* Kuşların tüydeğiştirdikleri mevsim.

KARINTI *i.* Akıntının anafor sularına karışmasından doğan çevrinti.

KARIN ZARI (Bio.) Periton.

KARIŞ *i.* Ayrık serçeparmağın ucundan başparmak ucuna kadar olan mesafe, bir arşının üçte biri.

KARIŞIK *s.* Karışmış, mahlût. Halis ve sâf olmıyan, hileli. Biribirine geçmiş, karmakarış. Tertipsiz. Anlaşılmaz, muğlâk.

KARIŞIKLIK *i.* Karışık oluş.

KARIŞILMAK *f.* Müdahale olunmak.

KARIŞIM (Kim.) Mahlût.

KARIŞKURUŞ *f.* Karmakarışık.

KARIŞLAMAK *f.* Karışla ölçmek.

KARIŞMA *i.* Karışmak işi.

KARIŞMAK *f.* Birleşmek ihtilât ve imtizaç etmek. Karmakarışık olmak. Biribirine girmek. Müdahale etmek, işin içine sokulmak. Bulanmak. Birleşmek. Biri ötekine dökülmek. Bakmak, idare etmek, idaresi kendisine ait olmak.

KARIŞTIRAN *s.* Karmakarışık eden. *c.* Kavşak, koyar.

KARIŞTIRICI *s.* Karmakarışık yapan. Bulantı veren.

KARIŞTIRILMAK *f.* Birleştirilmek. Altüst olunmak .

KARIŞTIRMAK *f.* Karışmasını mucip olmak. Biribirine düşürmek, fesat koymak. Nizam ve tertibini bozmak. Bir işe veya söze sokmak, müdahale ettirmek.

KARKARA *i.* Büyük sorguçlu bir cins turna.

KARKAS *i.* İskelet, kafes.

KARKUŞU *i.* Bir cins kırlangıç.

KARKUYUSU *i.* Yaz için kar biriktirip sakladıkları kuyu, karhane.

KARLAMAK *f.* Kar yağmak.

KARLI *s.* Karla örtülü, karı olan, içine kar konmuş. Kar yağdırmağa müsait.

KÂRLI *i.* Kazançlı.

KARLIK *i.* Kar ile su v.s. soğutulmağa mahsus

KARMAÇ (Kim.) Muharrik.

KARMAK *f.* Sokmak, daldırmak, batırmak. Dökmek. Yuğurmak, su ile karıştırmak.

KARMAKARIŞ *s.* Pek karışık. Altüst, intizamı bozuk. Anlaşılmaz.

KARMAKARIŞIK *s. Bak:* **KARMAKARIŞ.**

KARMAN ÇORMAN *s.* Karmakarışık.

KARMAŞIK (Kim.) Mudil.

KARMIK *i.* Irmak ağzında balıkçı seddi.

KARMUK *i.* Büyük kanca.

KARNABAHAR, KARNABİT *i.* Lâhana cinsinden bir sebze.

KARNAVAL *i.* Hıristiyanlarda büyük perhize girmezden bir hafta evvelki maskeli şenlikler.

KARNIYARIK *i.* Ortadan yarılmış ve içine kıyma konulmuş patlıcan yemeği.

KARO *i.* İskambil kâğıdının main şeklinde olanı.

KAROÇA *i.* Dört tekerlekli süslü bir nevi araba.

KÂRPERDAZ *i.* İran şehbenderi.

KARPUZ *i.* Kalın kabuklu ve içi kırmızı veya sarı, sulu yuvarlak bir meyva.

KARPUZCU *i.* Karpuz satan.

KARŞI *i.* Bir şeyin önünde bulunan, mukabil, hiza. Zıt, muhalif. *s.* Mukabilinde ,hizasında. Aksine, zıddına. *z.* Doğru, takriben, sularında, yakın olarak. — *gelmek — koymak f.* Muhalefet etmek.

KARŞIGELİM (Bio.) Tezat.

KARSIKARŞIYA *h.* Tam karşısında.

KARŞILAMAK *f.* Gelen bir adamın karşısına çıkmak, istikbal etmek. Karşı komak.

KARŞILANMAK *f.* Kar-

şıkarşıya gelmek, istikbal edilmek.

KARŞILAŞMAK *f.* Karşılanmak, yüzyüze gelmek. Boy ölçmek. Hesabı ödeşmek.

KARŞILAŞTIRILMAK *f.* Karşıkarşıya okunmak veya hesaba bakılmak.

KARŞILAŞTIRMAK *f.* Karşıkarşıya okumak veya hesaba bakmak.

KARŞILIK *i.* Bir muameleye karşı yapılan muamele, bedel, mukabele. Cevap, itiraz. Bir masrafla ayrılan irat ve teminat.

KARŞILIKLI *s.* Karşılığı olan. Cevaplı.

KARŞIMA (Ast.) İstikbal.

KARŞIT (Mat.) Mütekabil.

KARŞITLIK (Mat.) Mütekabiliyet.

KART *s.* Tazeliği gezmiş, kartlaşmış. Geçkin, yaşça büyük.

KART *i.* Üzerine yazı yazmağa mahsus veya üzerinde isim ve adres yazılı veyahut resim bulunan ince karton, kartpostal, kartvizit.

KARTADAK *h.* Sert bir şeyi ısırmağı anlatır.

KARTAL *i.* Yırtıcı büyük bir kuş.

KARTALMAK, KARTLANMAK, KARTLAŞMAK *f.* Kart bir hale gelmek.

KARTEL *i.* Müstahsil birliği.

KARTLIK *i.* Kart oluş.

KARTPOSTAL *i.* Resimli veya yazılı kart.

KARTOGRAF *i.* Kartografi yapan.

KARTOGRAFİ *i.* Harta çizme san'ati.

KARTOGRAFİK *s.* Kartografyaya ait.

KARTON *i.* İnce mukavva.

KARTONPİYER *i.* Sert mukavva.

KARTOPU *i.* Kardan yapılan yuvarlak top. Sık yapraklı ve yuvarlak beyaz bir çiçek. *c.* Pek beyaz ve tombul yüz.

KARTUK *i.* Toprak tırmığı.

KARTVİZİT *i.* Üzerine birinin adı, sanı veya işi basılmış küçük kart.

KARUN *i.* İbranilerce pek zengin bir adamın ismi. *c.* Pek zengin.

KÂRUZARAR *i.* Kâr ve zarara ait hesap, muvazene, bilânço.

KARYAĞDI *s.* Beyaz benekli kumaş rengi.

KARYOLA *i.* Üstünde yatak yapılıp yatılan demir veya ağaçtan kerevet.

KARZ *i.* Ödünç.

KARZAN, KARZEN *h.* Ödünç olarak.

KAS (Bio.) Adele.

KASA *i.* Para ve kıymetli şeyler konmak için demir sandık veya dolap. Vezne.

KASABA *i.* Küçük şehir.

KASABA *i.* Kamış. Akciğer boruları.

KASADAR *i.* Veznedar.

KASAP *i.* Eti yenir hayvanları kesip etini satan adam.

KASAPANE, KASAPHANE *i.* Et kesilen ve satılan yer.

KASAPLIK *i.* Kasap san'ati. Kasap ücreti. c. Kan dökücülük .

KASARA *i.* Geminin baş ve kıç taraflarına yapılan yüksek yarım güverte.

KASATURA *i.* Düz ve kısa asker kılıcı. Süngü.

KASAVET *i.* Keder, tasa. — *çekmek f.* Kaygılanmak.

KASAVETLENMEK *f.* Kasavet çekmek, tasalanmak.

KASAVETLİ *s.* Kasaveti olan.

KASDOKU (Bio.) Nesci adelî.

KÂSE *i.* Çini veya billûrdan taş ve çanak.

KÂSELİS *i.* Dalkavuk.

KASEM *i.* Yemin, ant.

KASİDE *i.* Medih yollu yazılan şiir, methiye.

KÂSİP *s.* Kazanan. Alışverişçi.

KASİR *s.* Kısa.

KÂSİR *s.* Kırıcı.

KASIK *i.* Karının alt tarafı.

KASIKBAĞI *i.* Kasık varığını tutmak için yaylı bağ.

KASIKBİTİ *i.* Ete yapışan bir nevi küçük kene.

KASILMAK *f.* Çekilip daralmak, kısılmak.

KASIM, KAASIM *s.* Ayıran, taksim eden. Bir adedin kaça taksim olunduğunu gösteren adet.

KASIM *i.* Çiftçilerce kışın ilki sayılan Birincikânunun sekizinci günü.

KASIMPATI *i.* Sonbaharda açan bir çiçek, krizantem.

KASINMAK *i.* Darlaşmak.

KASINTI *i.* Elbiseye daralması için sonradan vurulan dikiş.

KASIR *i.* Köşk.

KASIR *s.* Kısaltmak.

KASIRGA *i.* Çok şiddetli ve çevrintili rüzgâr.

KASIT *Bak*: **KAST.**

KASKATI *i.* Çok katı.

KASKET *i.* Önü siperli kenarsız şapka, kapelâ.

KASLAK *s.* Adelî.

KASMAK *f.* Çekip daraltmak. Eksiltmek, azaltmak.

KASNAK *i.* Tekerleğin etrafındaki enli çember. Üzerine gerili kumaşı işlemeğe mahsus çember.

KASSAM *i.* Miras taksim memuru.

KASSAMLIK *i.* Kassam vazifesi.

KAST, KASD, KASIT *i.* Kurma, niyet, tertip, tasavvur. Garez. Öldürmek, yaralamak, veya zarara sokmak teşebbüsü.

KASTANYET *i.* Parmaklara takılıp çalınan tahta zil.

KASTANYOLA *i.* Gemi demirinin zincirini zapteden mandal.

KASTAR *i.* Pamuk ipliğinin beyazlatılması.

KASTARLAMAK *f.* Kastar yapmak.

KASTARLI *s.* Ağartılmış pamuk ipliği.

KASTEN *h.* Kastederek.

KASTETMEK *f.* Kurmak, niyet etmek, tasavvur etmek .

KASTÎ *s.* İstiyerek.

KASVET *i. Bak*: **KASAVET.**

KASVETLİ *i. Bak*: **KASAVETLİ. SIKINTILI.**

KAŞ *i.* Gözlerin üstündeki kavis şeklinde kısa kıllar. (Bio.) Hacip Yüzük taşı. — *çatmak f.* Kaşları biribirine yaklaştırarak dik dik bakmak.

KAŞAĞI *i.* Hayvanları kaşıyıp tozlarını düşürme-

ğe mahsus saçtan dişli alet.

KAŞAĞILAMAK *f.* Hayvana kaşağı sürmek. Timar etmek.

KAŞAMAK *f.* Bak: KAŞAĞILAMAK.

KAŞAN *i.* (Hayvan) İşeme.

KAŞANDIRMAK *f.* Hayvanı işetmek.

KÂŞANE *i.* Köşk.

KAŞANMAK *f.* Hayvan işemek.

KAŞAR, KAŞER *i.* Sarımtırak renkte tekerlek bir nevi peynir, kaşkaval. Yahudilerce yenmesi caiz olan yemek.

KAŞARLANMAK *f.* Eskimek, yıpranmak, pişmek.

KAŞARLI *s.* Yıpranmış, pişmiş, eskimiş.

KAŞE *i.* Güllâç hap.

KÂŞİF *s.* Açan, keşfeden.

KAŞIK *i.* Sulu ve taneli yiyeceği ağza götürmeğe mahsus alet. — *atmak f.* İştahla yemek.

KAŞIKÇI *i.* Kaşık yapan ve satan.

KAŞIKÇI *i.* Gagası kaşığa benzer bir ördek.

KAŞIMA *i.* Kaşımak işi.

KAŞIMAK *f.* Tırnakla veya sert bir şeyle vücudün bir yerini ovmak. Kazımak.

KAŞINDIRMAK *f.* Kaşınmağı mucip olmak.

KAŞINMA i. Gicişme. Kendi bedenini kaşıma.

KAŞINMAK *i.* Vücudün bir tarafı kaşıdıkça hoşa gidecek bir tarzda batmak, gicişmek. Kendi bedeninin gicişen yerini tırnakla veya başka şeyle ovmak. *c.* Kavga çıkarmak için behane aramak.

KAŞKARİKO *s.* Soytarılık, yabancılık.

KAŞKAVAL *i.* Kaşar peynirinin daha kalın ve yumşak nev'i.

KAŞKOL *i.* İpek veya yün boyun atkısı.

KAŞKORSE *i.* İnce ve seyrek dokumlu iç fanilâsı.

KAŞLAMAK *f.* Yüzüğe taş takmak.

KAT *i.* Biribiri üstüne konmuş tabakaların veya aşağıdan yukarıya sıralara ayrılmış bir şeyin herbiri. Bükülmüş

bir kumaş v.s. nin her bükümü. Bükme, kırma, kırım. Esvap ve çamaşır takımı. (Mat.) Misil. Bir miktarın misli. Derece.

KAT *i.* Kuşların taşları eriten mideleri.

KAT *s.* Hayran.

KAT'A, KAT'AN *h.* Asla.

KATAKULLİ *i.* Yalan, hile.

KATALİTİK (Kim.) Bir maddenin ötekine tesir yapmasına ait.

KATALİZ (Kim.) Bir maddenin ötekine tesiri.

KATALİZLİYEN (Kim.) Tesir yapan, katalizör.

KATAR *i.* Biribiri arkasında sıralanmış hayvan dizisi. Şimendifer vagonları.

KATARAKT (Bio.) Aksu, gözperdesi.

KATARLAMAK *i.* Katar yapmak.

KATEGORİ *i.* Zümre.

KAT'ETMEK *f.* Kesmek, biçmek. Ayırmak. Yoketmek. Halletmek. Yol almak, geçmek.

KAT'Î *s.* Kesin. Kestirme, muhakkak.

KATİ *s.* Çok.

KÂTİBANE *s.* Kitabet usulüne muvafık olarak.

KÂTİBİADİL *i.* Noter.

KATİL *s.* Oldürme.

KATİL, KAATİL *s.* Öldüren. Öldürücü. Cani.

KAT'İLEMEK, KAT'İLEŞMEK *f.* Kat'î bir hal almak.

KAT'İLENDİRMEK, KAT'İLEŞTİRMEK *f.* Kat'î bir şekil vermek. Kesinlendirmek.

KATİLLİK *i.* Öldürücülük, canilik.

KÂTİP *s.* Kâtip sıfat ve vazifesi.

KAT'İYET *i.* Kesinlik. Kat'î oluş.

KAT'İYYEN *h.* Kesin olarak. Kat'î olarak.

KATI *s.* Sert. Kuru, sulu ve yumşak olmıyan. kavi.

KATI *i.* Kesme, kat'etmek işi.

KATI, KAATI *i.* Kesen, kat'eden.

KATIA *i.* Çene kemiklerinin ön tarafında bulunan kesici dişler.

KATIK *i.* Ekmek ile beraber yenen yemek.

KATILANMAK, KATILASMAK *f.* Katı olmak.

KATILAŞMA (Kim.) Tasallüp.

KATILASTIRMAK *f.* Katı yapmak.

KATILIK *i.* Katı oluş.

KATILIS, KATILMA *i.* Katı olma.

KATILMAK *f.* Katı olmak.

KATILMAK *f.* Birleşmek, karışmak, bir cemaatin, bir küllün içine girmek. Baygın ve dermansız bir hale gelmek.

KATIM *i.* Katma, katış. *koç — ı i.* Koyunları koçlarla çiftleştirme.

KATIR *i.* Babası eşek ve anası beygir olan melez hayvan, ester .

KATIRBONCUĞU *i.* Mavi cam boncuk.

KATIRKUYRUĞU *i.* Bir yabani ot.

KATIRTIRNAĞI *i.* Sarı çicek açar bir ot.

KATIRYEMENİ *i.* Kaba köylü ayakkabı.

KATIRYILANLI *i.* Bir engerek yılanı.

KATIŞ, KATMAK *i.* Katmak işi.

KATIŞIK *s.* Karışık, mahlût.

KATIŞTIRMAK *f.* Karıştırmak.

KATIŞMAK *f.* Arasına girmek.

KATIYÜREKLİ *s.* Merhametsiz.

KATIYAĞ (Kim.) Don yağı, şahım.

KATLAMA *i.* Katlamak işi.

KATLAMAK *f.* Bükmek, kat kat etmek, devşirmek.

KATLANDIRMAK *f.* Büklüm büklüm bükmek. Mecbur etmek. Tehammül ettirmek.

KATLANMAK *f.* Kat kat olmak, bükülmek, iğilmek. Mecbur olmak, tehammül etmek.

KATLATMAK *f.* Kat kat devşirtmek.

KATLETMEK *f.* Öldürmek.

KATLETTİRMEK *f.* Öldürtmek.

KATLİAM *i.* Kırım. Umumî katil, öldürme, kılıçtan geçirme.

KATMAK *f.* İki şeyi, iki işi biribirine karıştır-

mak. İlâve etmek. Takip etmek.

KATMAN (Jeo.) Tabaka

KATMER *i.* Kat kat ve tabaka halinde ve çok yapraklı olmak. — — *h.* Kat kat, katmerli.

KATMERLENMEK, KATMERLEŞMEK *f.* Katmer olmak, iki kat olmak, üstlemek.

KATMERLİ *s.* Katmerli olan. c. İki katlı, mubalâğalı.

KATOLİK *i.* Roma kilisesine tâbi olan hıristiyan.

KATOLİKLİK *i.* Katolik oluş.

KATRA *i.* Damla.

KATRAN *i.* Çam ağacından veya madenkömüründen çıkarılarak san'atlerde ve tıpta kullanılan koyu ve siyah bir su.

KATRANLAMAK *f.* Katran sürmek .

KATRANLATMAK *f.*Katran sürdürmek.

KATRANLI *s.* Katran sürülmüş, katran karıştırılmış.

KATRANTAŞI (Jeo.) Pekştayn.

KATRAT *i.* Yazı tertibinde noksat kalan satırları doldurmakta kullanılan üstü yazısız ufak kalıplar.

KATSAYI (Mat.) Emsal.

KAUÇUK *i.* Lâstik.

KAV *i.* Bazı ağaçlarda ur gibi hâsıl olarak kıvılcım değince çabuk tutuşan mantara benzer bir madde.

KAVAF *i.* Hazır ayakkabı satan.

KAVAFLIK *i.* Kavaf san'ati.

KAVAK *i.* Sulak yerlerde yetişen yüksek ve düz ağaç.

KAVAKLIK *i.* Kavak ağaçları ormanı.

KAVAL *i.* Çobanların çaldığı düdük. c.*s.* Ahmak. Boş.

KAVALA *i.* Deniz kenarındaki salaş.

KAVALYE *i.* Dansta erkek.

KAVANÇA, KAVANÇO *i.* Gemideki eşyayı bir yerden başka bir yere nakil, aktarma.

KAVANİN *i.* Kanunlar.

KAVANOZ *i.* Topraktan ve camdan ağzı geniş kap, ufak küp. Kâse.

KAVARA *i.* Yellenme.

KAVAS *i.* Sefir ve konsolos uşağı.

KAVASLIK *i.* Kavas sıfat ve hizmeti.

KAVASYA *i.* Acı ağaç.

KAVAT *i.* Ağacın içi oyularak yapılan kap.

KAVATA *i.* Turşusu yapılan bir cins domates.

KAVGA *i.* Döğüşme. Gürültü. Harp. Dargınlık.

KAVGACI *s.* Geçimsiz, gürültücü.

KAVGALAŞMAK *f.* Kavga etmek.

KAVGALI *s.* Kavga etmiş.

KAVİ *s.* Sağlam.

KAVÎ *s.* Yakan, yakıcı.

KAVİL *i.* Söz.

KAVİLLEŞMEK *f.* Sözleşmek.

KAVİM *i.* Doğru. Sağlam.

KAVİS *i.* Yay. Daire muhitinin bir parçası. Yay, keman. On iki burçtan biri.

KAVLAK *s.* Kabuğu düşmüş, kabarıp dökülmüş.

KAVLAMAK *f.* Kav gibi olmak. Kavlak olmak.

KAVLEN *h.* Sözle.

KAVLİÇ *s.* Kaşığı şişmiş, fıtıklı.

KAVM, KAVİM *i.* Ayni dille konuşan büyük cemaat, millet.

KAVMÎ *s.* Kavme mensup.

KAVMİYET *i.* Milliyet.

KAVRAM *i.* Mefhum, medlül.

KAVRAMA, KAVRAYIŞ *i.* Kavramak işi.

KAVRAMAK *f.* Yakalamak, avucunun içine almak. Anlamak. Akıl erdirmek. Sormak. Yanarak biraz kızarmak.

KAVRUK *s.* Kavrulmuş.

KAVRULMAK *f.* Fazla yanarak siyahlanmak.

KAVSÎ *s.* Kavse ait. Yay gibi.

KAVSİKUZAH *i.* Bulutlardaki yağmur tanelerinin güneş ziyasını aksettirmesinden ve yedi renge ayırmasından hâsıl olan gökyüzündeki renkli kemer, eleğimsema, yeşil kuşak. Alkım.

KAVŞAK *i.* İki çayın birleştiği yer. (Coğr.) Mülteka.

KAVUK *i.* Eskiden başa giyilen pamuklu iri başlık. İçi boş şey. — *sallamak f.* Dalkavukluk yapmak.

KAVUKLU *s.* Kavuk giyen. Orta oyununda bir aktör.

KAVUKLUK *i.* Eskiden evlerde kavuk koymağa mahsus raf.

KAVUN *i.* Yazın yetişen kabuklu ve toparlak veya uzun meyva.

KAVUNİÇİ *i.* Pembeye çalar sarı renk.

KAVURMA *i.* Tavada kavrulmuş et. Kavurmak işi.

KAVURMAÇ *f.* Kavrulmuş kuru buğday.

KAVURMAK *i.* Ateşte kızartmak.

KAVURTMAK *f.* Kavurmayı mucip olmak.

KAVUŞMA *i.* Kavuşmak işi.

KAVUŞMAK *f.* Birleşmek, biribirine çatmak. Ayrılıktan sonra buluşmak.

KAVUŞTURMAK *f.* Kavuşmayı mucip olmak.

KAVUT *i.* Kavrulmuş un, buğday v.s. Bu undan yapılan yemek.

KAVZA *i.* Sert kabuk.

KAVZAMAK *f.* Kabarmak.

KAY *i.* Kusma.

KAY *i.* Yağmurlu hava.

KAYA *i.* İri ve sert taş. Taşlık ve sarp dağ.

KAYABALIĞI *i.* Küçük ve lezzetli bir balık.

KAYABASI *i.* Bir nevi çoban türküsü.

KAYAĞAN *i.* Üzerine yazı yazmak ve döşeme yapmak için kullanılan tabaka ha'inde yumşak ve esmer taş.

KAYAĞANTAŞ (Jeo.) Azdırvaz.

KAYAN *i.* Dağdan süratle inen sel. *s.* Süratli.

KAYAN *i.* Hayvanın buz üzerinde yürümesine mahsus çengelli nal.

KAYASA *i.* Eğer kolanının tokaya geçen kayışı.

KAYBETMEK *f.* Zayi etmek, elden kaçırmak, yitirmek.

KAYBOLMAK *f.* Yitmek, zayi olmak, elden kaçmak.

KAYDALTI *i.* Tahdit edilmiş olarak.

KAYDETMEK *f.* Kaydını

almak, yazmak, deftere geçirmek. Ehemmiyet vermek.

KAYDIRAK *i.* Yassı ve kayar bir taşla yapılan oyun.

KAYDIRILMAK *f.* Kaymıya sevkolunmak.

KAYDIRMA *i.* Kaydırmak işi.

KAYDIRMAK *f.* Bakmak sevketmek. *c.* Mevkiinden düşürmek.

KAYDİYE *i.* Kayit ücreti.

KAYETMEK *f.* Kusmak.

KAYGANA *i.* Omlet. Yumurtayı çalkayıp unla veya ekmek içile karıştırarak yağla pişirilen tatlı.

KAYGI, GAYGU *i.* Tasa.

KAYGI *s.* Kaydırılmış, bir tarafa eğilmiş.

KAYGILI *s.* Kaygısı olan.

KAYGIN *s.* Cilâlı. Gebe kalmış.

KAYGIRMAK *f.* Kayırmak. Tasasını çekmek. Bir işi döndürmek.

KAYGISIZ *s.* Kaygısı olmıyan.

KAYGISIZLIK *i.* Kaygısız oluş.

KAYİT, KAYIT *i.* Bağlama Rabıta, bağ. Deftere geçirme. Bir şeyin tahdit ve tayini. Ehemmiyet verme. Gaile. Haşiye. Marangoz işlerinde iki tahtayı biribirine bağlıyan tahta.

KAYİTLİ, KAYITLI *s.* Kaydi olan.

KAYİTSİZ, KAYITSIZ *s.* Dikkatsiz, ihmalci. Kaydi olmıyan.

KAYİTSİZLİK, KAYITSIZLIK *i.* Kayıtsız oluş.

KAYIK *i.* Deniz ve ırmaklarda yüzen nakil vasıtalarının en küçüğü. *Motörlü — i.* Kayığın motörle yürütülen nev'i. *Yelkenli — i.* Yelken takılmış kayık.

KAYIKÇI *i.* Kayığı idare eden.

KAYIKÇILIK *i.* Kayık kullanmak san'ati.

KAYIKHANE *i.* Kayıkların barındığı üstü örtülü yer.

KAYIN *i.* Bir nevi ağaç akgürgen.

KAYINGİLLER (Bot.) Betuliye.

KAYIN *i.* Karının veya kocanın kardeşi.

KAYINBİRADER *i. Bak:* **KAYIN.**

KAYINPEDER *i.* Kaynata.

KAYINVALİDE *i.* Kaynana.

KAYIP *i.* Gaip.

KAYIR *i.* Nehirlerin ağızlarındaki kum yığını.

KAYIRICI *s.* Kayıran, himaye eden.

KAYIRMA *f.* Bakmak, himaye etmek, gailesini çekmek. İleri sürmek Kullanmak, bir işte çalıştırmak.

KAYISI *i.* Yazın yetişir zerdalinin büyüğü ve daha iyisi bir meyva.

KAYIŞ *i.* Dar ve uzun kösele ve meşin parçası.

KAYIŞ *i.* Kaymak işi.

KAYIŞBALIĞI *i.* Bir cins balık.

KAYIŞÇI *i.* Kayış yapan ve satan. *s.* Hilekâr.

KAYIŞDİLİ *i.* Terbiyesizce söz.

KAYIŞKIRAN *i.* Kökü sert ve sağlam bir ot.

KAYIT *Bak:* **KAYİT.**

KAYMAÇ *s.* Kuyruğu yukarıya mail (göz).

KAYMA *i.* Kaymak işi.

KAYMAK *i.* Süt kaynatılınca üzerinde toplanan lezzetli ve yağlı madde. Bir şeyin en iyi seçilmiş kısmı. Yağmur veya selden sonra toprağın üzerinde duran özlü ve gübreli çamur. *s.* Pek lezzetli. Pek yumuşak. Pek beyaz.

KAYMAK *f.* Parlak ve cilâlı bir şeyin üstüne sürtünerek gitmek veya düşmek. Kayar gibi hızlı gitmek. İğrilmek, çarpılmak.

KAYMAKAM *i.* İlçebay. Bir kazayı idare eden memur. Vekil, naip. Binbaşı ile miralay arasındaki rütbe.

KAYMAKAMLIK *i.* Kaymakam sıfat ve vazifesi. İlçe.

KAYMAKLANMAK *f.* Üstünde kaymak bağlamak.

KAYMAKLI *s.* Kaymağı olan. Kaymakla yapılmış.

KAYMAKYAĞI *i.* Tereyağın iyisi.

KAYNAÇ (Jeo.) Gayzer.

KAYNAK *i.* Yerden kaynayıp çıkan su, ufak pınar, ayazma.

KAYNAK *i.* İki şeyin yapıştıkları yer. Sırt etlerinin but etlerine yapıştığı yer.

KAYNAMA *i.* Kaynamak işi. *s.* Kaynamış.

KAYNAMAK *f.* Su veya sulu bir şey ateşte yüz hararet derecesine kadar ısınmak. Kaynar suyun içinde pişmek. Şişip kabarmak, ekşimek. Yerden fışkırmak. Birleşmek, yapışmak. Elaltında ve gizliden gizliye fesat kurulmak. Mahvolmak, kaybolmak. Batmak. *Kanı — f.* Sevmek.

KAYNANA *i.* Karı veya kocanın anası.

KAYNAR *s.* Kaynıyan, çok sıcak.

KAYNARCA *i.* Kaplıca.

KAYNAŞMAK *f.* Birleşmek.

KAYNAŞTIRMAK *f.* Kaynaşmasını mucip olmak.

KAYNATA *i.* Karı veya kocanın babası.

KAYNATMAK *f.* Kaynamasını mucip olmak.

KAYNATTIRMAK *f.* Suda pişirtmek, suda haşlatmak. Ateşte haşlattırmak.

KAYPAK *s.* Bir yerde durmaz, kayar, sıvışık. Aşırılmış.

KAYPAKBALIK *i.* Elden kayar ve lüzucetli bir göl balığı.

KAYPAKÇI *s.* Yağmacı.

KAYPAMAK, KAPIMAK *f.* Kayıp sıvışmak, sıyrılmak .

KAYRA, KAYRI *i.* Himmet, ihsan.

KAYRAK *i.* Toprağı kayan yer. Buz üzerinde kayılacak yer.

KAYRALMAK *f.* Irmak kum indirmek, kumla dolmak.

KAYRAN *i.* Orman içinde boş yer, büyük alan.

KAYRI *s. Bak*: **GAYRİ.**

KAYRILMAK *f.* Bakılmak, korunmak, himaye edilmek.

KAYSER *i.* İmparator.

KAYŞA (Jeo.) Heyelan. Arazinin kayması.

KAYŞAMAK (Jeo.) Heyelan etmek.

KAYŞAT (Jeo.) İndifa, ebuli.

KAYTAK *s.* Mürteci, oynak.

KAYTAKLIK *i.* Oynaklık. İrtica.

KAYTAN *i.* İplik, sicim, bükme.

KAYTAZ *i.* Hotoz. Tataristan sığırı.

KAYYIM *i.* Satranç oyununda iki tarafın bir gelmesi, pata.

KAYYUM *i.* Cami hizmetçisi.

KAZ *i.* Suda yüzen eti makbul büyük ehlî bir kuş. *c.* Ahmak.

KAZA *i.* Hüküm. Kader, mukadder olan hüküm. Bir hâkimin hükmettiği, bir kaymakamın idare ettiği mıntaka. İlçebaylık. Kaymakamlık. İstenilmediği halde vukua gelen hâdise. Tehlike. İşleme, yapma. Vaktinde eda olunmıyan ibadeti sonradan yapma.

KAZAEN *h.* Kastî olmıyarak, kaza suretile.

KAZAÎ *s.* Kazaya ait.

KAZAK *i.* Rus süvari askeri. Moskof.

KAZALI *s.* Kazayı mucip olan şey. Kaza ahalisinden.

KAZAN *i.* Büyük tencere. Su toplama ve kaynatmağa, islim hâsıl etmeğe mahsus büyük kap. Tabı makinelerinde basılmağa giden kâğıdın sarıldığı büyük üstüvane.

KAZANCI *i.* Kazan yapan. Kazan başında çalışan.

KAZANÇ *i.* Kazanılan şey, kâr, fayda. Çalışmakla eldeedilen semere. — *vergisi i.* Kazancın yüzde hesabile muayyen kısmını hükûmete vermekten ibaret olan vergi.

KAZANÇLI *s.* Kazancı olan.

KAZANDİBİ *i.* Kazanın dibine yapışmış ve üzeri kızarmış mahallebi.

KAZANDIRMAK *f.* Kazanmasını mucip olmak.

KAZANILMAK *f. Bak* : **KAZANMAK.**

KAZANMAK *i.* Kâretmek, fayda görmek. Edinmek. Tutulmak, uğramak.

KAZARA *h.* Kazaen. *e.* Şayet: *kazara gelemezsem.*

KAZASKER *i.* Vaktile meşihatte iki büyük mevki ve rütbeden biri: Rumeli ve Anadolu kazaskeri.

KAZASKERLİK *i.* Kazasker dairesi ve rütbesi.

KAZAYAĞI *i.* Birçok kolu olan çengel. Salatası yapılan bir ot.

KAZAZEDE *s.* Kazaya uğramış.

KAZBEYİNLİ *s.* Ahmak.

KAZBOKU *s.* Sarıya yakın açık yeşil renk.

KAZDIRMAK *f.* Bir aletle açtırmak veya oydurmak, çukurlaştırmak, eştirmek.

KAZEL *i. Bak:* **GAZEL.**

KAZELLENME *f. Bak* : **GAZELLENMEK.**

KAZEİN *i.* Sütteki albüminin büyük bir kısmı olan madde.

KAZEMAT *i.* İstihkâmda düşman ateşinden korunmak için toprak altında yapılan oda.

KAZEVİ *i.* Saz veya hasırdan yapılmış torba.

KAZİNO, GAZİNO *i.* Kahvehane, umumî istirahat ve eğlence yeri.

KAZİNOCU *i.* Kazino işleten.

KÂZİP *s.* Yalancı. Yalan.

KAZİYE *i.* Mesele, dava, bahis.

KAZICI *i.* Kazan. Oyan. Mühür. — *i.* Hakkâk.

KAZI *i.* Hafriyat. Toprak içinde kalmış eski eserleri bulmak için yapılan araştırma.

KAZIK *i.* Bir yere kakılmak üzere ucu sivrilmiş odun veya demir. Temelin tutması için suyun içine veya çürük topraklara kakılan direk. *c.* Hile. Oyun. Zarar.

KAZIKBAĞI *i.* Gemicilikte kullanılan bir bağ.

KAZIKÇI *s.* Hilekâr. İhtikârcı.

KAZIKKÖK *i.* (Bot.) Cezri vetedî. Kazık gibi aşağı giden nebat kökü.

KAZIKLAMAK *f.* Kazığa vurmak. *c.* Hile ile aldatmak, zarara sokmak.

KAZIKLANMAK *f.* Kazığa vurulmak. *c.* Aldatılmak, zarara sokulmak.

KAZIKMARKA *s.* Serseri.

KAZILMAK *f.* Eşilmek, açılmak. Oyulmak.

KAZIMA *i.* Kazmak işi.

KAZIMAK *s.* Bir şeyin üst kısmını keskin bir aletle kaldırmak. Kuvvetle kaşımak. Oymak. Haketmek. Dibinden tıraş etmek.

KAZINMAK *f.* Tırnakla deri kuvvetlice kaşınmak. Oyulmak.

KAZINTI *i.* Hak, kazılan yer.

KAZINTILI *s.* Kazılmış.

KAZIŞ *i.* Kazmak işi.

KAZITMAK *f.* Kazmasını mucip olmak.

KAZKANADI *i.* Pehlivan oyunlarından biri.

KAZMA *i.* Yeri kazmağa mahsus alet. Kazmak işi. *s.* Kazılmış.

KAZMAK *f.* Toprağı eşmek. Açmak. Oymak, haketmek.

KAZMİR *i.* Erkek esvaplığı için yün kumaş.

KAZMİRCİ *i.* Kazmir satan.

KAZURAT *i.* Dışkı.

KEBABETMEK *f.* Kızartmak.

KEBAİR *i.* Büyük günah ve suçlar.

KEBAP *i.* Kızartılmış et ve yemek. *c.* Yanmış, kavrulmuş.

KEBAPÇI *i.* Kebap yapan ve satan.

KEBAPÇILIK *i.* Kebapçının san'ati.

KEBE *i.* Çobanların giydikleri keçe aba. Bir nevi kilim.

KEBEDÎ *s.* Karaciğere ait.

KEBEŞ *i.* Koyunun erkeği, koç.

KEBET *i.* Karaciğer.

KEBİR *s.* Büyük, ulu.

KEBİRE *i.* Büyük günah.

KEBİSE *i.* Dört senede bir gelen ve bir gün fazlası olan sene.

KEBUT *s.* Mavi.

KEBUTER *i.* Güvercin.

KEBZE *i.* Omuz küreği.

KEÇE *i.* Yünü dövmek suretile yapıştırarak yapılan kalın yaygı, külâh v.s. Döşemeye serilen yaygı ,kilim.

KEÇECİ *i.* Keçe yapan san'atkâr.

KEÇEKÜLÂH *i.* Keçe yağmurluk. (Mc.) İpsiz.

KEÇELEŞMEK *f.* Uyuşmak. Karışıp telleri belli olmıyacak surette keçe gibi olmak.

KEÇELEŞTİRMEK *f.* Keçeleşmeği mucip olmak.

KEÇİ *i.* Sütü ve yünü için beslenen davarın bir çeşidi.

KEÇİBOYNUZU *i.* Sert kabuklu boynuz şeklinde bir yemiş ,harup.

KEDER *i.* Tasa.

KEDERLENMEK *f* Tasalanmak.

KEDERLİ *s.* Kederi olan. Keder veren.

KEDİ *i.* Evlerde beslenerek fare tutan ehlî hayvan, pisi.

KEDİBALI *i.* Ağaçların özünden çıkan bir nevi yapışkan madde.

KEDİOTU *i.* Tıpta kullanılan bir ot.

KEENLEMYEKÛN *h.* Hiç yokmuş, hiç olmamış gibi : *bu kanun bugün keenlemyekündür.*

KEENE *h.* Sanki.

KEF *i.* Köpük.

KEF *i.* Eliçi, elayası. Taban, ayakdüzü.

KEFAF *s.* Nefaka. Gıda, rızık.

KEFAFINEFİS *s. Bak* · **KEFAF.**

KEFAL *i.* Büyük başlı lezzetli bir balık.

KEFALET *i.* Kefil olma. Tutaklık.

KEFALETEN *h.* Kefalet suretile.

KEFALETNAME *i.* Kefilin verdiği ve imzaladığı senet. Tutakça.

KEFARET *i.* Arınma. Bir günahı affettirmek için verilen sadaka veya tutulan oruç. Diyet.

KEFÇE *i.* Kepçe.

KEFE *i.* Terazi gözü.

KEFE *i.* İnce gebre.

KEFEKİ *i.* Dişlerde hasıl olan pas ve kir.

KEFEKİTAŞI *i.* Sünger şeklinde yontulmamış yumuşak taş.

KEFELEMEK *f.* Atı kefe ile tımar etmek.

KEFEN *i.* Ölüyü sardıkları beyaz ince patiska.

KEFENCİ *i.* Cenaze levazımı satan. *c.* Soyguncu.

KEFENLEMEK *f.* Ölüyü kefene sarmak. Tavuk, hindi v. s. yi bütün olarak yufkaya sarıp pişirmek.

KEFENLİ *s.* Kefene sarılmış.

KEFERE *i.* Kâfirler.

KEFFİYET, KEFFİYED *i.* Elçekme, karışmama, vazgeçme.

KEFİL *i.* Borçlunun borcunu ödemediği takdirde onun yerine borcu ödemeği kabul ve taahhüt eden. — *olmak f.* Kefalet etmek. — *vermek f.* Kefil göstermek.

KEFİLLİK *i.* Kefil oluş.

KEFİN *i. Bak:* **KEFEN.**

KEFİYE *i.* Arapların başlarına örttük'leri kenarları püsküllü başörtüsü

KEFNE *i.* Bizle ve çuvaldızla iş işliyenlerin avuçlarının incinmemesi için ellerine geçirdikleri demirli kayış.

KEGA, GEGA *i.* Arnavutların Şimalî Arnavutluk ve Yugoslavya ahalisinden olan kısmı.

KEHANET *i.* Kâhinlik. — *göstermek. f.* Bir şeyin olacağını evvelden sezmek.

KEHHAL *i.* Sürmeci. Göz hekimi.

KEHHALLIK *i.* Göz hekimliği.

KEH *e.* **Sevinci anlatır ve** tekrarlanarak söylenir : *keh keh, bayılırım.*

KEHKEŞAN *i.* Hacılaryolu denilen büyük yıldız kümesi. Samanyolu.

KEHLE *i.* Bit.

KEHLELENMEK *f.* Bitlenmek.

KEHLELİ *i.* Bitli.

KEHLİBAR *i.* Tespih, ağızlık v. s. yapmakta kullanılan ve hafif cisimleri uzaktan kapan kıymetli maden.

KEHLİBARCI *i.* Kehlibardan tespih, ağızlık v.s. yapan san'atkâr.

KEHRÜBA *i.* Kehlibar.

KEİS *i.* Çiçeğin alt tarafındaki yeşil kapçık kâse. (Bot.) Çanak.

KEK *i.* İçi üzümlü peksimet.

KEKE *s.* Kekeme.

KEKE *i.* İğri uçlu değnek.

KEKELEMEK *f.* Kelimenin baş harflerini tekrar ederek serbest söylememek.

KEKELİK *i.* Keke oluş.

KEKEME *s.* Keke, kekeliyerek söyliyen.

KEKEMEK *f.* **Kekelemek.**

Şaşırmak, ne söyliyeceğini bilmemek.

KEKİK *i.* Yemeklere konan ve yağı çıkarılan kokulu bir ot.

KEKİKYAĞI *i.* Kekikten çıkarılan bir yağ.

KEKİZ *s.* Uysal, mukavemetsiz.

KEKLİK *i.* Eti lezzetli bir av kuşu.

KEKRE *s.* Acımtrak ekşi dil buruşturucu.

KEKRELİK *i.* Kekre olus

KEKREMSİ, KEKRESİ *s.* Az kekre.

KEL *i.* Bastaki saçları düşüren çibanlı ve bulaşık bir hastalık. *s.* Başının kılları dökülmüş. *c.* Ağacsız, çıplak. Miskin, uyuz.

KELÂL *i.* Bıkıntı, usanç.

KELÂM *i.* Mana ifade eden söz. Söyleyiş, nutuk Lisan, lehçe. Ülûhiyet, ve vahdaniyetten bahseden ilim.

KELÂMIKADİM *i.* Kuran.

KELBÎ *s.* Köpeğe ait, köpeğe yakışır.

KELEBEK *s.* İstihale eden böceklerin kanatlı hali. Koyunların ciğerinde kelebek şeklinde parçalar hâsıl eden bir hastalık.

KELEK *i.* Nehirlerde şişirilmiş tulumlar üzerinde yürütülen sal. *s.* Kel yarası gibi çıplak ve boş yerleri olan. Olmamış, ham.

KELEK *i.* Olmamış, kavun ve karpuz.

KELEM *i.* Lâhana.

KELEPÇE *i.* Suçluların bilek veya parmak'larına takılan demir halka.

KELEPÇELİ *s.* Kelepçeye vurulmuş.

KELEPİR *i.* Cok ucuz ele gecen, zahmetsiz.

KELEPİRCİ *i.* Kelepir mal pesinde kosan.

KELER *i.* Yere sürünerek gezen hayvan, kertenkele.

KELERBALIĞI *i.* Ahtapot denilen deniz hayvanı.

KELERDERİSİ *i.* Zımpara kâğıdı yerine kullanılan deri.

KELERLER (Zoo.) Dibabiye.

KELEŞ *s.* Başı kel. *c.* Uyuz.

KELİME *i.* Bir veya birçok heceden bir fikir ifade eden ses. Lâfiz, söz. Lûgat.

KELLE *i.* Baş, kafa. *s.* Yuvarlak.

KELLEKULAK *i.* Kılık, endam.

KELLİ *s.* Keli olan.

KELLİFELLİ, KERLİFERLİ *s.* Kılık kıyafeti yerinde, vekarlı.

KELLİK *i.* Kel oluş.

KELOĞLAN *i.* Külhanbeyi. Öksüz ve fakir çocuk.

KELP *i.* Köpek, it.

KELPE *i.* Büyük bağ hereği.

KEM *s.* Az, eksik. Kötü.

KEMA *e.* Gibi, olduğu gibi manasını ifade edip kelimenin başına gelir : *kemafissabık, eskisi* gibi. *Kemakân,* evvelce olduğu gibi.

KEMAL *i.* Erginlik, olgunluk, pişkinlik. Tamlık, mükemmeliyet. Değer, kıymet. Erdem.

KEMALSİZ *s.* Değersiz. Boş ,nafile.

KEMAN *i.* Yayla çalınan bir çalgı. Yay, kiriş.

KEMANCI *i.* Keman yapan veya çalan adam.

KEMANE *i.* Keman veya kemençe yayı.

KEMANÎ *i.* Keman çalan san'atkâr.

KEMENKEŞ *i.* Ok atan adam. Keman çalan.

KEMENÇE *i.* Çiftçilerin tarlalara kimyevî gübre atmak için kullandıkları bir nevi alet.

KEMENÇE *i.* Tırnağı tellerine temas ettirmekle ses çıkaran kemana benzer küçük bir çalgı.

KEMENÇECİ *i.* Kemençe satan veya çalan.

KEMENT *i.* Avda bazı hayvanları tutmak için kullanılan ucu ilmekli uzun ip. Geyik yuları. Güzellik zülfü.

KEMER *i.* Bez, kayış veya madenden bel kuşağı. Herhangi bir daire veya münhaninin bir parçası, tak. — *patlıcan i.* Uzun ince patlıcan.

KEMERALTI *i.* Üzerleri kemer şeklinde kârgir sıra dükkânlar.

KEMERLİ *s.* Kemeri olan. Kemer şeklinde.

KEMERLİK *i.* Bazı işçi ve satıcıların aletlerini veya bardaklarını komak için bele bağladıkları yarım daire şeklinde ve gözlere ayrılmış tahta veya teneke kutu.

KEMERTAŞI *i.* Kapı ve pencerelerin üstlerine konulan uzun ve yekpare taş, kemeri teşkil eden taşların beheri.

KEMHA *i.* Bir nevi ipek kumaş.

KEMİK *i.* İnsan ve hayvan vücudünün kerestesini teşkil eden sert ve katı kısmı.

KEMİKDOKU (Bio.) Nesciazamî .

KEMİKLEŞME (Bio.) Taazzum.

KEMİKLİ *s.* Kemiği olan. Kemiği iri.

KEMİKSEL (Bio.) Azmî.

KEMİKSİZ *s.* Kemiği olmıyan, ince kemikli.

KEMİN *s.* Gizli, örtülü. *i.* Pusu.

KEMİNE *s.* Âciz, hakir.

KEMİNGÂH *i.* Pusu yeri.

KEMİRCİK *i.* Kemirtlik ; burun, göz ve kulak kıkırdağı.

KEMİRDEK *i.* Kuyruğun kemikli kısmı.

KEMİRGENLER (Zoo.) Kemirici hayvanlar, kadıma.

KEMİRİCİ *s.* Kemiren.

KEMİRMEK *s.* Dişle oymak, dişle kazımak.

KEMİRTLİK *i.* Kemircik.

KEMİYET *i.* Sayı, miktar.

KEMKÜM *h.* Tereddütle söylemeği anlatır.

KEMLİK *i.* Kötülük, zararı dokunmak.

KEMSÖZ *i.* Fena lâkırdı.

KEMTER *s.* Daha aşağı. Tevazula «ben» demektir.

KEN *e.* «İken» edatının kısa şekli olup kelime sonuna bitişir: *gelirken, kelir iken.*

KENAR *i.* Kıyı, çevre. Sahil. Köşe, uç. Ücra. *s.* Kıyıda bulunan. (Mat.) Dılı.

KENARCI *i.* Deniz kıyısında avlıyan balıkçı.

KENARLI *s.* Kenarı olan.

KENARLIK *i.* Kenara konulan süs.

KENARORTAY (Mat.) Hattı vâsıl.

KENARSIZ *s.* Kenarı, ucu bucağı olmıyan.

KENDE *s.* Kokmuş, müteaffin. *i.* Hendek, çukur. Müstahkem şehir. İhtiyar.

KENDİ *s.* Öz, zat, nefis. Ekseriya şahsî zamirlere muzaf olur : *kendim, kendin.* Bizzat o, başkası değil : *kendim okudum, kendine söyle.* — *ne gelmek f.* Aklı başına gelmek. — *liğinden.* —*nden h.* Kendikendine. *bu ılıcanın suyu kendiliğinden sıcaktır.*

KENDİBESLEK (Bio.) Ototraf.

KENDİLİK *i.* Zat, nefis.

KENDİKENDİNE *h.* Hariçten bir tesire tâbi olmaksızın, binefsihi.

KENDİLİĞİNDEN *h.* Bizatihi.

KENDİNDEN *h.* Nefsinden .

KENE *i.* *Bak*: **GENE.**

KENEF *i.* Aptesane. Kenar, taraf.

KENEFÇİ *i.* Lâğımcı.

KENEGÖZ *i.* Küçük batık göz.

KENEOTU *i.* Tohumundan hintyağı çıkarılan bir nebat.

KENET *i.* İki taşı biribirine bağlamak için kıvrık olan iki ucu deliklere sokularak perçinlenen demir çember.

KENETLEMEK *f.* Bağlayıp yapıştırmak. *c.* Kenet olmuş gibi sıkı bağlamak.

KENETLENMEK *f.* Bağlayıp yapıştırılmak. *c.* Kenet olmuş gibi sıkıca bağlanmak.

KENETLENMEK *f.* Kenet ile sıkıca bağlamak.

KENETLİ *s.* Kenetle bağlanmış. *c.* Pek sıkı kapalı.

KENEVİR *i.* Sapından kendir denilen bir lif yapılan nebat. Bu nebatın tohumu, kuşyemi.

KENİSE *i.* Kilise.

KENKER *i.* Yaban enginarı, eşekdikeni denilen nebat.

KENT *i.* Şehir, kasaba.

KENTAL (Mat.) Yüz kilogram ağırlığında ölçü. Eskiden elli kilogram sayılırdı.

KEPAZE *s.* Adi, itibarsız. Haysiyetsiz, rezil.

KEPAZELİK *i.* Kepaze oluş.

KEPBASTI *i.* İki kat dalyan ağı, çekme.

KEPÇE *i.* Sapı uzun büyük kaşık. Balıkçıların bir nevi ağları. Kefçe.

KEPEK *i.* Hayvanlara yem olarak verilen dövülmüş hububatın ince kabukları. Derinin kabuklanıp düşmesinden başta hâsıl olan ufak deri parçaları.

KEPENEK *i.* Tüylü buğday böceği. Kebe.

KEPENK *i.* Dükkân kapağı.

KEPEZ *i.* Deniz kıyısında kaya.

KERAHAT *i.* İğrenme, tiksinme, ikrah. Dince harama yakın günah.

KERAMET *i.* Evliyaların yaptıkları mucize kabilinden iş.. İhsan.

KERATA *i.* İskarpinlerin giyilmesini kolaylaştıran çekecek. *c.* Pezevenk.

KERATALIK *i.* Pezevenklik.

KERE *i.* Defa.

KEREM *i.* Cömertlik, alicenaplık. Lutuf.

KEREMKÂR *s.* Kerem sahibi, cömert.

KEREMPE *i.* Karadan denize uzanan taşlık burun.

KERES *s.* Büyük kavata.

KERESTE *i.* Bina yapmakta kullanılan direk, tahta gibi kesilmiş ağaç. Her yapılan şeyin esas maddeleri.

KERESTECİ *i.* Tahtadan yapılan ve üzerine yatak veya minder konularak yatmağa ve oturmağa yarıyan yüksek, sedir.

KEREVİZ *i.* Yemek ve turşusu yapılan bir sebze.

KERGİN *s.* Azmış, azgın.

KERH *i.* İğrenme, tiksinme. İstemiyerek, zorla bir iş yapma. Cebir.

KERHANE *i. Bak:* **KÂRHANE.**

KERHANECİ *i.* Kerhane işleten. *c.* Pezevenk.

KERHEN *h.* İğrenerek. İstemiyerek, cebren.

KERİH *s.* İğrenç.

KERİHE *i.* İğrenç şey, murdarlık, musibet.

KERİM *i.* Kerem sahibi.

KERİMANE *s.* Kerime yakışır surette.

KERİME *i.* Kız evlât.

KERİYE *i.* Sağdıç.

KERİZ *i.* Bulaşık lâğımı.

KERKENES *i.* Kanatlarının altında kırmızı ve mavi tüyleri bulunan ufak ve siyah bir yırtıcı kuş.

KERKİ *i.* Büyük balta.

KERKİN *s.* Azmış, şehvetli.

KERKİNMEK *f.* Sıkı sarılmak. Şiddetle basmak. Balta ile kökünden kesmek.

KERM *i.* Bağ kütüğü, bağçubuğu.

KERMES *i.* Panayır. Eğlence.

KERPETEN *i.* Çivi, diş v. s. sökmeğe mahsus kıskaç.

KERPİÇ *i.* Kalıp kalıp kesilip kurutulmuş çamur.

KERPİÇÇİ *i.* Kerpiç yapan.

KERRAT *i.* Kereler, defalar. — *cetveli i.* Birden dokuza kadar olan adetlerin herbirinin birden dokuza kadar olan adetlerle ayrı ayrı hasılarparlarını gösterir cetvel.

KERSELE *i.* Pezevenk.

KERTE *i.* Puslanın 32 kısmından 11 derece 15 dakikalık herbiri.

KERTE *i.* Çizgi, işaret, nişan, çentik. Oyuk, yol. Derece, mertebe.

KERTENKELE *i.* Bir karış uzunluğunda ve dört kısa ayaklı sürünen hayvan, keler.

KERTERİZ *i.* Bir mevkiin gemiden veya başka bir yerden pusla kertelerine göre kaldığı cihet. Bir yıldızın pusla vasıtasile alınan semt zaviyesi.

KERTİ *i. Bak:* **KERTE.**

KERTİK *i.* Çentik.

KERTİLMEK, KERTİNMEK *f.* Çentilmek.

KERTTİRMEK *f.* Çenttirmek.

KERTME *i.* Kertmek işi.

KERTMEK *f.* Çentmek.

KERUBÎ, KERRUBİ *i.* Büyük melek. Tanrıya yakın melek.

KERVAN *i.* Yolcu kafilesi.

KERVANBAŞI *i.* Kervancı.

KERVANCI *i.* Kervanbaşı. Kervanı idare eden adam.

KERVANKIRAN *i.* Zühre. Çobanyıldızı.

KERVANSARAY *i.* Han.

KES *s.* Şaşkın.

KES *s.* Kişi, kimse.

KESAFET *i.* Tokluk, sıklık. Kalınlık, koyuluk.

KESALET, KESEL *i.* Tembellik.

KESAN *i.* Kimseler.

KESAT, KESATLIK *i.* Sürümsüzlük, revaçsızlık. Kıtlık, işsizlik.

KESBETMEK *f.* Kazanmak.

KESE *i.* Madenî parayı koymağa mahsus küçük torba. Saat, çakı v.s. gibi şeylerin kumaştan kılıfı. Hamamda vücudün kirini çıkarmak için kullanılan küçük torba. Vaktile beş yüz kuruştan ibaret para. *c.* Servet.

KESE *s.* Kestirme; dolaştırma. (Bio.) Küveys.

KESEDAR *i.* Vekilharç.

KESEK *i.* Bel, kazma, veya sapanın çıkardığı büyük toprak parçası. Başka yere nakledilmek için bir çayırdan çıkarılan çimenli toprak parçası, tezek.

KESELEMEK *f.* Hamamda kese sürerek vücudün kirini çıkarmak.

KESELENMEK *f.* Kendini keselemek.

KESELİLER (Zoo.) Keysiye.

KESEMEK *i.* Maktu ücret.

KESER *i.* Ağaç yontmağa ve çivi çıkarmağa yarar alet.

KESEN (Mat.) Kat'ı. Sekant.

KESİ *i.* Bezden biçilmiş elbise, çamaşır. Bir atım barut miktarı.

KESİCİ *s.* Kesen.

KESİCİ DİŞLER (Bio.) Esmanı katıa.

KESİF *s.* Sık, tok. Kalın, Şeffaf olmıyan. Koyu.

KESİK *s.* Kesilmiş.

KESİKLİ (Mat.) Süreksiz, münkati.

KESİKLİ TAYF (Fiz.) Münkatı tayf.

KESİK *i.* Sıra, nöbet.

KESİKLİK *i.* Kesilmiş şeyin hali. Yorgunluk, kırıklık.

KESİK KONİ (Mat.) Mahrutı nakıs.

KESİLME *i.* Kesilmek işi.

KESİLMEK *f.* Bıçakla bölünmek, biçilmek: *Agacı kestim.* Durmak, dinlenmek: *Yağmur kesildi.* Neticelendirmek : *Mes'eleyi kesti attı.* Kırıklık duymak : *Yürümekten dacaklarım kesildi.* Bozulmak, ekşimek: *Süt kesilmiş*: Benzemek, dönmek: *Başıma cellât kesildi.* Boğazlamak. Ayrılmak.

KESİM *i.* Kesme, kesiş. Aralık verme. Biçim. İltizam bedeli. Mukataa.

KESİMCİ *i.* İltizamcı.

KESİMLİ *s.* Mukannen.

KESİN *s.* Kat'î.

KESİNLİK *i.* Katiyet.

KESİNLEŞTİRMEK *f.* Katileştirmek.

KESİNMEK *f.* Kendine elbise yaptırmak. Eğlenmek, alay etmek.

KESİNTİ *i.* Kesilen şeyden çıkan parçalar, kırpıntı, taklit, maskaralık.

KESİR *s.* Bol, çok.

KESİR *i.* Kırma, parçalama, paralama. Bir adedin cüz'ü olan miktar.

KESİŞ *i.* Kesme.

KESİŞEN (Mat.) Müteka-tı'.

KESİŞME *i.* Kesişmek işi.

KESİŞMEK *f.* İki kişi aralarındaki hesabı kesmek, uzlaşmak, kararlaştırmak. Oyunda taş alıp vermek.

KESİT (Mat.) Makta.

KESİTAŞI *i.* Üzerinde çamaşır yıkanan yassı taş.

KESKEN *i.* Elbise ve kumaşları kesen ufak bir cins fare.

KESKİ *i.* Ufak balta. Saç ve demir kesmeğe mahsus makas.

KESKİN *s.* Bilenmiş, iyi keser. Sivri, ince, delici. Sert, kuvvet'i, şedit. Dokunaklı. Pürüzsüz. Çalışkan. *i.* Bir aletin keser tarafı.

KESKİNLENMEK, KESKİNLEŞMEK *i.* Keskin olmak.

KESKİNLİK *i.* Keskin oluş.

KESME *i.* Kesmek işi. Lokum. *s.* Götürü, kat'î. Kesilmiş gibi veya kesilebilir. Kesmece,

KESME *i.* Büyük makas.

KESMECE *s.* Kesip beğendikten sonra almak şartile.

KESMEK *f.* Keskin bir aletle ikiye bölmek. Biçmek. Durdurmak, dindirmek, geçirmek, vermek. Ayırmak. Kararlaştırmak. Boğazlamak, keser bir aletle öldürmek. Yontmak. Paralamak. Tenzil etmek. Tutmak, malolmak. Taklit etmek, eğlenmek. *Çivi f.* Donmak, üşümek. *Önünü — f.* Karşılamak.

KESMELİK *i.* Taşocağı.

KESMEZ *s.* Keskin olmıyan, kör.

KESMİK *i.* Başak samanı, kırık ve ince saman.

KESP *s.* Kazanç. Kâr. Edinme.

KESPETMEK, KEBETMEK *f.* Edinmek, kazanmak.

KESRE *i.* Esre, eski yazıda (i) sesi veren işaret.

KESRET *i.* Bolluk, çokluk.

KESRETLİ *i.* Çok, ziyade.

KESRÎ *s.* Hesapta kesre, artan bakiyeye ait.

KESRİADİ *i.* Bayağı kesir. Herhangi tam bir şeyin, bir vahidin müsavi parçalarından bir veya birkaçına verilen isim, aşarî kesir.

KESRİAŞARİ *i.* Ondalık kesir. Tam bir vahidin onar onar ayrılmış müsavi parçalarına verilen isim, aşarî kesir.

KESTANE *i.* Dikenli ve yeşil kabuğu içinde kahverengi bir kabuğu daha bulunan bir meyva. *— rengi s.* Açık siyah renk. *— şekeri i.* Kabuksuz kestaneyi bal içinde koyarak yapılan şekerleme.

KESTANECİ *i.* Kestane kebabı satan.

KESTANEDORUSU *i.* Atın açık siyah tüylüsü.

KESTANEFİŞEĞİ *i.* Çok patırtılı bir fişek.

KESTANELİK *i.* Kestane ağaçlığı.

KESTANETURPU *i.* Bir cins küçük turp.

KESTEL *i.* Küçük hisar.

KESTERE *i.* Kitre, bez dokurken, pamuğunu çirişledikleri beyaz sakız.

KESTİRİLMEK *f.* Kesilmesini mucip olmak. Kat'î karar verilmek.

KESTİRME *i.* Kestirmek işi. *s.* Kat'î, itiraz kabul etmiyen. Tahminî. Kısa, dolaşmaz.

KESTİRMEK *f.* Kesmeyi mucip olmak. Kısaltmak, ihtisar ettirmek. Bıraktırmak, vazgeçirmek. Hükmetmek, karar vermek. Tahmin etmek. Şurubun içine ekşi katmak. Boğazlatmak. Dindirmek. *Uyku — f.* Olduğu yerde uykuya dalmak.

KESTÖR *i.* İdare âmiri.

KEŞ *s.* Ahmak.

KEŞ *i.* Yağsız peynir.

KEŞ *s.* Sonuna ilâve olunduğu kelimeye çeken, işleten, uzatan, kaldıran manalarını verdirir : *Cefakeş*, cefa çeken *kemankeş*, keman çeken *arzukeş*, arzu duyan.

KEŞAKEŞ *i.* Çekişme, münakaşa. Tereddüt.

KEŞAN *i.* Zincirden yular. *s.* Çeken, çekerek, çeke çeke.

KEŞBOĞAZ *i.* Ubur.

KEŞF *i.* Açın.

KEŞFETMEK *f.* Açınlamak. Meydana çıkarmak.

KEŞFÎ *s.* Keşfe ait. Açınsal.

KEŞFİYAT *i.* Keşifler. Açınlar.

KEŞİDE *s.* Çekilmiş. Geçirilmiş. Yazılmış. Piyangonun çekilişi. Harfler arasında bulunan çizgi, tire. — *etmek f.* (Telgraf) çekmek. (Ziyafet) vermek.

KEŞİF, KEŞF *i.* Açın. Meydana çıkarma. Bir sırrı öğrenme. Yeni yapılacak veya tamir edilecek bina, yol gibi şeylere kaç para gideceğini evvelden hesaplama. Düşman ordusunun vaziyet ve kuvvetini tetkik etme. — *kolu i.* Düşman kuvvetlerini anlamak için ileri gönderilen askerî müfreze.

KEŞİŞ *i.* Papaz.

KEŞİŞHANE *i.* Manastır.

KEŞİŞLEME *i.* Kıble ile gündoğrusu arasında esen rüzgâr.

KEŞİŞLİK *i.* Keşiş sıfatı.

KEŞKE, KEŞKİ *i.* Arzu ve pişmanlığı anlatır : *keşki zengin olsaydım.*

KESKEK *i.* Haşlandıktan sonra kurutulmuş buğday ve bunun kurutulmuş etle yapılan yemeği.

KEŞKÜL *i.* Dilencilerin ellerinde gezdirerek para topladıkları kap.

KESKÜLÜFUKARA *i.* Sütlü ve fıstıklı bir tatlı.

KEŞMEKEŞ *i.* Kararsızlık. Karışıklık.

KEŞŞAF *i.* Keşfeden. İzci.

KESTİ *i.* Gemi.

KET *i.* Sekte.

KETVURMAK *f.* Sekte vermek.

KETAL *i.* Kolalı ve nişastalı parlak bez.

KETE *i.* Bir nevi çörek.

KETEBE *i.* Kâtipler.

KETEN *i.* Lifleri dayanıklı kumaşlar yapmağa yarıyan bir nebat.

KETENCİK *i.* Deniz yosununun ince bir cinsi.

KETENGİLLER (Bot.) Ketaniye.

KETENHELVASI *i.* Kışın yapılan tel helva.

KETENTOHUMU *i.* Tıpta kullanılan ketenin tohumu.

KETİBE *i.* Alay, asker.

KETİF *i.* Kürekkemiği.

KETİM *i.* Gizleme.

KETMETMEK *f.* Gizlemek, saklamak, sır tutmak.

KETUM *s.* Sır vermez, ağzı pek.

KEVGİR *i.* Büyük ve delikli kepçe.

KEVSER *i.* Cennetten bir havuz ve ırmağın ismi. Cömert, bol.

KETUMLUK *i.* Ketum oluş.

KEY *i.* Dağlama.

KEYFEMAYEŞA *i.* Uluorta, gelişigüzel: *bu iş keyfemayeşa olmaz.*

KEYFETMEK *f.* Eğlenmek, keyif yapmak.

KEYFÎ *s.* Hiçbir nizam ve kanuna uymıyan ; keyfe, hevese göre.

KEYFİYET *i.* Nitelik. Nasıllık. Hal, vasıf, bulunuş. Madde, iş, husus.

KEYİF *s.* Mizaç, sıhhat. Hoşlanma. Sevinç. Heves, arzu. *s.* Az sarhoş. — *çatmak f.* Zevketmek.

KEYİFLENMEK *f.* Sevinmek, neşelenmek.

KEYİFLİ *i.* Keyfi olan.

KEYİFSİZ *s.* Az hasta. Neşesiz.

KEYİFSİZLENMEK *f.* Hastalanmak.

KEYİFSİZLİK *i.* Hafif hastalık.

KEYLÛS *i.* Midede hazmolunan yemekten çıkan beyaz bir suyun ince damarlar vasıtasile vücude yayılması. Hazım sonu. Kilos.

KEYMUS *i.* Yenilen yemeklerin mide usaresile karışmasından hâsıl olan su. Kimos.

KEZA, KEZALİK *h.* Böyle, şöyle, şöylece, gene, hakeza. Defa.

KEZZAP *i.* Hamızı azot denilen, san'atlerde kullanılır sert mayi.

Kİ *e.* Alttaki cümleyi üsttekine bağlamak için kullanılır: *ümit ederim ki gelirsiniz.* Çünki, zira. Tefsir ifade etmek için kullanılır. İstifham edatından sonra gelerek tereddüt ifade eder : *biliyor mu ki?* gibi. Kim.

Kİ *e.* Kelimelerle birleşerek sıfat yapmağa yarar : *evdeki çocuk.* Zamir olup mülkiyeti anlatır: *benimki.*

KİBAR *s.* Zarif, terbiyeli, asil, özden.

KİBARANE, KİBARCA *s.* Kibara yakışır surette.

KİBARCA *i.* Kibara lâyık.

KİBARLAŞMAK *f.* Kibar olmak. Kibirlenmek.

KİBARLIK *i.* Kibar oluş.

KİBİR *i.* Büyüklük. Kurum. Böbür.

KİBİRLİ *s.* Kurumlu.

KİBRİT *i.* Kükürt. Ucu fosforlu ve ateş alır tutuşturucu çöp.

KİBRİTÇİ *s.* Kibrit satan. *c.* Cimri.

KİBRİTÎ *s.* Kükürde ait.

KİBRİYA *i.* Büyüklük. Tanrı.

KİFAYET *i.* Yetişme. İktidar. Yeterlik, yetki.

KİK *i.* Uzun ve dar sandal.

KİL *i.* Yeşilimsi bir cins toprak.

KİLE *i.* Kırk litre tutarında hububat ölçüsü.

KİLER *i.* Evlerde erzak ve zahire ambarı.

KİLERCİ *i.* Kileri idare eden hizmetçi.

KİLERCİBAŞI *i.* Saraylarda kilercilerin başı.

KİLERMENİ *i.* Kıl nev'inden yağlı kırmızı bir toprak.

KİLİDOTU *i.* Dal ve yaprakları çekildikçe çıkar bir ot.

KİLİM *i.* Halının havasız çeşidi. Dokuma keçe.

KİLİNDİR *i.* Eski bir şarap ölçüsü.

KİLİNDRO *i.* Tabı makinalarında mürekkep üstüvane ve merdanesi.

KİLİS *i.* Bir çeşit tatlı su balığı.

KİLİSBALIĞI *i.* Yayınbalığı.

KİLİSE *i.* Hıristiyan mabedi.

KİLİT *i.* Kapı, sandık ve dolap gibi şeylerin ancak anahtarla açılabilmesi için konulan sürgülü alet. Anahtar, açа. İki parçayı biribirine bağlıyan cıvatalı demir.

KİLİTÇİK *i.* Kayık küreğinin geçirildiği delikli tahta. Küçük kilit.

KİLİTLEMEK, KİTLENMEK *f.* Kilit ve anahtarla kapanmak. Biribirine geçirmek.

KİLİTLENMEK, KİTLENMEK *f.* Kilit ve anahtarla kapattırmak. Biribirine geçirilmek.

KİLİTLETMEK, KİTLETMEK *f.* Kilit ve anahtarla kapattırmak.

KİLİTLİ, KİTLİ *s.* Kilit ve anahtarla kapanmış, kapalı. Biribirine geçmiş, veya sıkışmış.

KİLİZ *i.* Saz, kamış.

KİLİZBALIĞI *i.* Sazan balığının bir cinsi.

KİLİZMA, KİLİZMEN *i.* Saz.

KİLO *i. Bak:* **KİLOGRAM.**

KİLOAMPER *i.* Bin amper.

KİLOGRAM *i.* Bin gram veya üç yüz on iki dirhemlik ağırlık.

KİLOGRAMMETRE *i.* Ölçü.

KİLOLUK *i.* Bir kilo ağırlığında olan.

KİLOMETRE *i.* Bin metre.

KİLOVAT *i.* Bin vat.

KİLS *i.* Kireçtaşı.

KİLSİ *s.* Kils cinsinden.

KİLTE *i.* Demet, deste.

KİLYE *i.* Böbrek.

KİLYEVÎ *i.* Kilyeye ait.

KİM *e.* Şahısları sormak için kullanılır: *kim söyledi?* Herkim: *kim görse..* İnkârî istifham gibi kullanılır: *Kim bilir?* Sonraki cümleyi evvelkine bağlar.

KİMESNE *i. Bak:* **KİMSE.**

KİMİ *e.* Bazı, bazısı: *kimi gelir, kimi gelmez.*

KİMONO *i.* Japon burnusu.

KİMSE *e.* Herkim olursa. Biri. Hiçbir, hiçbiri : *kimse bilmez.*

KİMSESİZ *i.* Kimsesi olmıyan, öksüz.

KİMSESİZLİK *i.* Kimsesiz oluş.

KİMYA *i.* Basit cisimlerle bu cisimlerin biribiri üzerine olan tesirlerini tetkik eden ilim. c. Kıymetli ve nadir şey.

KİMYACA (Kim.) Bilkimya.

KİMYACI *i.* Kimyager.

KİMYAGER *i.* Kimyacı. Kimya mütehassısı.

KİMYAGERLİK *i.* Kimyacılık. Kimyager san'ati.

KİMYASAL (Kim.) Kimyevî.

KİMYEVÎ *s.* Kimyasal Kimyaya ait.

KİMYON *s.* Baharattan kokulu bir tohum.

KİMYONÎ *i.* Açık zeytunî renk .

KİN *i.* Hınç, öç. Garaz. *—beslemek, —gütmek, —taşımak f.* İntikam hissi taşımak.

KİNAYE *i.* Çelmece. Doğrudandoğruya söylenmeyip ima ile anlatılan söz.

KİNAYELİ *i.* Kinayesi olan.

KİNDAR *s.* Kin taşıyan.

KİNİN *i.* Başağrısına ve sıtmaya iyi gelen beyaz ve acı bir toz.

KİNLİ *s.* Kindar.

KİP *s.* Uygun, tam.

KİR *i.* Toz ve vücut ifrazatı v.s. den hâsıl olan pislik.

KİRA *i.* Bir şeyin muvakkaten kullanılmak üzere sahibi tarafından bir başkasına verilmek ve buna mukabil alınan para.

KİRACI *s.* Kiralık bir şeyi tutan.

KİRACILIK *i.* Kiracının hali.

KİRALAMAK *f.* Kiraya vermek. Kira ile işletmek.

KİRALANMAK *f.* Kiraya verilmek. Kira ile tutulmak.

KİRALIYAN *i.* Müstecir, kira ile tutan.

KİRALI *s.* Kiraya verilmiş, kira ile tutulmuş.

KİRALIK *s.* Kiraya verilecek.

KİRAM *i.* Kerimeler.

KİRAZ, KİREZ *i.* Yaz başında çıkar ufak taneli ve uzun çöplü bir meyva.

KİRDE *i.* İnce bir pide.

KİREÇ *i.* Yapıda duvarları badana etmekte kullanılan beyaz madde. — *Kesilmek f.* Bembeyaz olmak. *Sönmüş — i.* Üzerine su dökülmüş kireç.

KİREÇİLLETİ *i.* İpekböceklerinin yakalandıkları bir hastalık.

KİREÇKAYMAĞI *i.* Sönmüş kirece fazla su katılarak yapıda kullanılan sulu kireç.

KİREÇLEŞME (Bot.) Tekkellüs.

KİREÇLEŞİLEME (Kim.) Teklis.

KİREÇLİ *s.* Kireçle sıvanmış, içinde kireç bulunan.

KİREÇOCAĞI *i.* Kireç yaktıkları ocak.

KİREÇSUYU *i.* Tıpta kullanılır bir su.

KİREÇTAŞI *i.* Kireç yapılan beyaz taş.

KİREMİT *i.* Kalıplara döküldükten sonra fırında pişirilip kızartılan damları örtmeğe mahsus toprak parçası.

KİREMİTANE *i.* Kiremit yapılan yer.

KİRİŞ *i.* Çalgılarda tel olarak kullanılan kurutulmuş ve inceltilmiş barsak. Duvar arasına ve döşemeye konulan ince direk. Ok yayını geren bağ.

KİRİŞANE, KİRİŞHANE *i.* Kiriş yapılan yer.

KİRİŞLEME *i.* Kılıçlama konulmuş kereste.

KİRİŞLEMEK *f.* Yayın kirişini çekmek, germek.

KİRİZMA *i.* Toprağın derince kazılıp temizlenmesi.

KİRLEMEK *f.* Kirli etmek.

KİRLENMEK *f.* Kirli olmak. Kadınlar aybaşı olmak.

KİRLETMEK *f.* *Bak* : Kirlemek.

KİRLETTİRMEK *f.* Kirli ettirmek.

KİRLİ *s.* Pis, kiri olan. — *çamaşır* *i.* Yıkanmak için çıkarılmış çamaşır. *c.* Meydana çıkan çirkin haller.

KİRLİKAN (Bio.) Demi veridi, veritten yani toplar damardan gelen kan.

KİRLİLİK *i.* Kirli oluş. Kadınların aybaşı hali.

KİRMAN *i.* Ağaçtan yün eğirecek başlı iğ. Hisar.

KİRPİ *i.* Üstü dikenlerle örtülü bir hayvan.

KİRPİK *i.* Gözkapağının yanındaki kıllar.

KİRPİK *i.* Bir nevi taş.

KİRPİKLİLER (Zoo.) Zülehdap.

KİRŞ *i.* Geviş getiren hayvanların midesi. Dişide tenasül aleti. Mide, karın.

KİRYAL *i.* Türkistan timsahı.

KİSBÎ *s.* Sonradan edinilmiş, kazanılmış, doğuştan olmıyan.

KİSPET, KİSVET *i.* Esvap, elbise, kılık, kisve. Meşinden kısa pehlivan donu.

KİSVET *i.* Kispet.

KİSRA *i.* İran hükümdarlarına verilen isim.

KİŞİ *i.* Adam.

KİŞİRTİ *i.* Kışneme.

KİŞİSEL *s.* İnsanî.

KİŞİZADE *s.* Asil, kibar.

KİŞİZADELİK *i.* Asillik.

KİŞMİŞ *i.* Küçük taneli ve çekirdeksiz üzüm.

KİŞNEME *i.* At ve kısrağın bağırması.

KİŞNEMEK *f.* (At ve kısrak) bağırmak.

KİŞNEYİŞ *i.* *Bak* : Kişneme.

KİŞNİŞ *i.* Güzel kokulu bir tane, karakimyon.

KİŞVER *i.* İklim, memleket.

KİTABE *i.* Yazıt, kazıt.

Mezar taşında veya çeşme ve abide gibi şeylerin üzerindeki yazı, levha.

KİTABELİ *s.* Kitabesi olan.

KİTABET *i.* Yazı yazmak san'ati, tahrir, inşa. Kâtiplik.

KİTABÎ *s.* Kitaba ait. Birinin kitaplarını idareye memur adam. Nakışlı bir nevi hint ve şam kumaşı.

KİTABİYAT *i.* Neşriyat ve telifata ait malûmat.

KİTABİYE *i.* Ağacın kâğıt yapmağa yarıyan iç kabuğu.

KİTAP *i.* Telif veya tercüme edilerek yazılmış veya basılmış eser.

KİTAPÇI *i.* Kitap satan.

KİTAPHANE, KÜTÜPHANE *i.* Umumun mütaleası için kitapların toplandığı salon. Kitap dolabı. Kitap basıp neşredenlerin mağazası.

KİTAPSARAYI *i.* Kütüphane.

KİTAPSIZ *s.* Kitabı olmıyan. *c.* Mukaddes kitaplardan birine inanmıyan, dinsiz. Hesabını ve işini bilmiyen.

KİTARA *i.* Altı telli ve parmak uçlarile çalınan bir çalgı.

KİTLEMEK *f.* Kilitlemek.

KİTLENMEK *f.* Kilitlenmek.

KİTLİ *s.* Kilitli.

KİTRE *i. Bak* : Kestere.

KİYANUS *i.* Lâcivert renkte kimyevî bir madde.

KİYASET *i.* Uyanıklık, zekâ. Meharet.

KİZİP *i.* Yalan.

KİZİR *i.* Köy kâhyası.

KIBAL *i.* Şekil, kıyafet.

KIBALE *i.* Ebelik.

KIBLE *i.* Namazda yünelen Kâbe ciheti. Cenup rüzgârı.

KIBLEGÂH *i.* Kıble yeri ve etrafı.

KIBLENAME. KIBLENÜMA *i.* Kıble tarafını göstermeğe mahsus pusla.

KICI *i.* Yenirken dil yakan şey.

KIÇ *i.* Arka taraf, geri. Göt. Mak'at.

KIÇATMAK *f.* Çifte vurmak.

KIÇIN *h.* Gerisingeri, arkaya doğru mânasına tekrarlanarak kullanılır : *kıçın kıçın nereye gidiyorsun ?*

KIDEM *i.* Öncelik. Eskilik. Zamanca eski bulunma.

KIDEMCE, KIDEMEN *h.* Kıdem itibarile.

KIDEMLİ *s.* Sınıf ve memuriyetinde eskimiş, kıdemi olan.

KIDEMSİZ *s.* Eskimemiş. Bir işte yeni olan.

KIĞ *i.* Koyun tersi, kuru gübre. *c.* Kuru meyvanın bayağısı.

KIĞI *i.* Kurumuş adi şey.

KIĞINIŞ *i.* İpekli kumaşların hışırtısı.

KIĞIRDANMAK *f.* Ürümek, ulumak.

KIĞIRMAK *f.* Çığırmak.

KIĞIŞTAMAK *f.* Kığıştı yapmak.

KIĞIŞTI i. Kığınış. Birbirine dokunan silâhların çıkardıkları ses.

KIĞIŞTI *i.* Pis paçavra.

KIĞLAMAK *f.* Koyun terslemek.

KIH *h.* İğrenmeyi anlatır.

KIHFÎ *s.* Kıhfa ait. Kafatasına dair.

KIHIF *i.* Kafatası, beyni örten kemik.

KIK *i. Bak* : Kığı.

KIKIRDAK *i.* Yumuşak kemik. Kulağın dış kısmı. Kuyrukyağının erimiyen kısmı. Gudruf.

KIKIRDAKDOKU (Bio.) Nesci gudrufî.

KIKIRDAMAK *f.* Ölmek.

KIL *i.* İnsanın ve bazı hayvanların vücudünde biten kalın ve sert tüy. Keçi tüyü, sof.

KILAĞI *i.* Kesici aletlerin keskinliği.

KILAĞILAMAK *f.* Bilemek. *c.* Düzeltmek. Sivriltmek.

KILAPTAN *i.* Sırma veya tel ile karışık ipek veya pamuk iplik. Bakırdan sırma taklidi.

KILAV *i.* Koyunların ağızlarından köpük gelerek ölmelerini mucip olan tehlikeli bir hastalık.

KILAVUZ *i.* Yol gösteren, rehber. Marangozların delik açmak için kullandıkları alet. Cer-

rahların kullandığı bir alet.

KILAVUZLAMAK *f.* Birinin evlenmesine tavassut etmek. Anlaşmağa vasıta olmak.

KILAVUZLUK *i.* Kılavuz oluş.

KILBARAK *i.* Uzun tüylü bir cins at.

KILBURUN *i.* Deniz içine uzanmış ince burun.

KILCAL (Fiz.) Şa'rî.

KILCALBORU (Bot.) Enbubei şa'riye.

KILCALLIK (Fiz.) Şa'riyet.

KILÇIK *i.* Balıkların eti içinde bulunan küçük ve ince kemikler. Ekin başaklarının ucundan yukarıya uzanan sert ve dik dikenler.

KILDIRMAK *f.* Ettirmek, yaptırmak.

KILIBIK *i.* Karısının emrinden dışarı çıkmıyan erkek.

KILIÇOTU *i.* Tıpta kullanılan bir nebat.

KILIÇ *i.* Uzun ve bir tarafı keskin harp silâhı, seyf. — *çalmak f.* Kılıçla vurarak.

KILIÇBALIĞI *i.* Burnu meç gibi sivri, uzun ve keskin bir cins balık.

KILIÇLAMA *i.* Dikine, keskin ve dar tarafı yukarı gelecek surette. Aykırı, bir yandan bir yana.

KILIÇLI *s.* Kılıç takınmış.

KILIF, GILAF *i.* Bir şeyi içine alıp sarmağa mahsus kap. muhafaza, yüz.

KILIK *i.* Kıyafet, biçim.

KILIKLI *s.* Kılığı yerinde.

KILIKSIZ *s.* Kıyafetsiz, biçimsiz.

KILINMAK *f.* Edilmek, olunmak.

KILKIRAN *i.* Saçkıran illeti.

KILKUYRUK *i.* Bir cins ördek. c. Züğürt, kılıksız.

KILLANMAK *f.* Kılları gelmek, vücudünde kıl peyda olmak. Bıyığı sakalı gelmek, kartlaşmak.

KILLET *i.* Azlık.

KILLI *s.* Kılları olan.

KILMA *i.* Kılmak işi.

KILMAK *f.* Yapmak, etmek, eylemek.

KILSIZ *s.* Tüysüz, henüz kılları çıkmamış.

KILÜKAL *i.* Dedikodu.

KILYAKI *i.* Hayvan yarasını delip geçen kaytan şeklindeki dar ve uzun yakı.

KIMILDAMA, KIMILDANMA *i.* Kımıldamak işi.

KIMILDAMAK, KIMILDANMAK *i.* Teprenmek, kıpırdanmak.

KIMILDATMAK *f.* Tepretmek, kımıldatmak.

KIMIZ *i.* Kısrak sütünün tahammürü ile yapılan içki.

KIMLANMAK *f.* Ayağa kalkmak üzre davranmak. Kuş uçmak üzre hareket etmek.

KIA *i.* Kesici aletlerin kılıfı.

KINA *i.* Saç ve sakalı ve parmak uçlarını kırmızıya boyamak için kullanılan bir nebatın kurutulmuş tozu.

KINACI *i.* Ekinlerin başak salıvermemesi hastalığı.

KINACIK (Bot.) Nebat pası.

KINAÇİÇEĞİ *i.* Koyu sarı bir çiçek.

KINAÇİÇEĞİGİLLER (Bot.) Balsamiye.

KINAGECESİ *i.* Düğünde zifaftan iki gece evvel tertip edilen eğlence gecesi.

KINAK *i.* Parmağın çıtlıyan mafsalı.

KINAKINA *i.* Kinin ve kuvvet şurubu yapılan gayet acı bir ağacın kabuğu.

KINAMAK *f.* Ayıplamak, kusur bulmak.

KINAMSIK *s.* Her şeyde noksan bulan, ayıplıyan. Alaycı.

KINAMSIMAK *f.* Beğenmemek.

KINANMAK *f.* Ayıplanmak.

KINAP, KINNAP *i.* İnce cisim.

KINCA *i.* Aktarma, nakil.

KINDIRAÇ *i.* Oluk ve yiv oymağa mahsus alet.

KINKANATLILAR (Zoo.) Mugammedülcenah.

KINLAMAK *f.* Kın yapmak.

KINMAK *f.* Kınamak.

KIP *h.* Bazı kelimelerin başına gelerek kelimenin mânasını kuvvetlendirir : *Kıpkızıl, kıpkırmızı.*

KIPIK *i.* Yarı kapalı.

KIPIKGÖZ *s.* Yarı kapalı gibi duran göz.

KIPIKGÖZLÜ *s.* Gözü kıpık olan.

KIPIR KIPIR *e.* Kımıldamayı anlatır : *Kıpır kıpır yerinde duramaz.*

KIPIRDAK *s.* Bir yerde durmıyan.

KIPIRDAMAK *f.* Kımıldamak.

KIPIRDATMAK *f.* Kımıldatmak.

KIPIRDI, KIPIRTI *i.* Hafif ve sessiz hareket, hafif kımıldama.

KIPKIRMIZI *s.* Çok kırmızı.

KIPMA *i.* Kıpmak işi.

KIPMAK *f.* Gözleri durmadan yumup açmak. Gözkapaklarını durmadan oynatmak.

KIPT, KIPTÎ *i.* Eski Mısır halkı ve bu halka mensup olup Şarkî Avrupa ve Garbî Avrupada göçebe bir halde yaşıyan çingene.

KIPTİCE *i.* Kıpti lisanı. *s.* Kıpti âdetince.

KIR *s.* Külrengine yakın beyaz renk.

KIR *i.* Şehir harici yer. Sahra. Boş yer. İşlenmemiş arazi.

KIRAAT *i.* Okuma, mütalea. Mektepte okuma öğretilen ders ve kitap.

KIRAATHANE *i.* İçinde gazete v.s. okunabilen kahvehane, kıraat salonu.

KIRAÇ *s.* İşlenmemiş ham arazi. Mahsul vermez toprak.

KIRAĞI *i.* Soğuk havada ekinlerin, çiçeklerin üzerinde görünen donmuş çiğ.

KIRAL *i.* Hükümdar.

KIRALÎ *s.* Kırala ait.

KIRALİYET *i.* Kırallık.

KIRALİÇA, KIRALİÇE *i.* Kıral zevcesi. Kırallık tahtına oturan kadın.

KIRALLIK *i.* Bir kıralın hükmü altında bulunan memleket; kıraliyet. Kıral sıfat ve vazifesi.

KIRAN *s.* Mahveden, bitiren. — *girmek f.* Bu-

laşık bir hastalıktan bitmek.

KIRANTA *s.* Kır renkte. Bıyığı kır ve sakalsız.

KIRASI *i.* İstavrite benzer küçük bir balık.

KIRAT *i.* Dört keçiboynuzu çekirdeğinden ibaret ve altın gibi kıymetli şeylere mahsus ölçü. Bir halitanın ağırlığının yirmi dörtte biri veznindeki safi altın miktarı. *c.* Mahiyet, değer, kıymet.

KIRBA *i.* Köseleden su kabı. Küçük çocukların karınlarının şişmesi.

KIRBACI *i.* Kırba ile su taşıyan.

KIRBAÇ *i.* Değnek ucuna ip veya kayış bağlanarak yapılan dövme aleti, kamçı.

KIRBAÇLAMAK *f.* Kırbaçla vurulmak, kamçılanmak.

KIRCIN *i.* Hayvanlara mahsus salgın bir hastalık.

KIRÇAN *i.* Sıtma nöbeti.

KIRÇIL *s.* Beyaz benekli kır renkte kısa ve biribirine girgin sert kıl.

KIRDIRMAK *f.* Başkası vasıtasile kırmak. Senet, poliça v.s. yi vadesi gelmeden almak için iskonto ettirmek. Ölümüne sebep olmak. Tenzil ettirmek.

KIRDONLU *s.* Tüyleri kır renkte (at).

KIRGIN *s.* Kırılmış, şiddeti geçmiş. Düşük. Dargın, gücenmiş. Nevmit, meyus. *i.* Salgın bir nevi hayvan hastalığı.

KIRGINLIK *i.* Kırgın oluş.

KIRGIZ *i.* Ortaasyada oturan bir türk kavmi.

KIRI *i.* İskonto.

KIRICI *i.* Sarraf. İskonto işlerile uğraşan.

KIRIK *s.* Kırılmış, parçalanmış. Soyu karışık. *i.* Bir şeyin kırılan yeri.

KIRIKÇI *i.* Vücudün kırılan uzvunu bağlıyarak iyi eden çıkıkçı.

KIRIKÇILIK *i.* Kırıkçı san'ati.

KIRIKDÖKÜK *i.* Perişan. *i.* Adi ve eski.

KIRIKLIK *i.* Kırık oluş. Hafif rahatsızlık.

KIRIKMAK *f. Bak*: Kırkmak.

KIRILMA *i.* Kırılmak işi. (Fiz.) İnkisar.

KIRILMAK *f.* Sert bir şeyle vurularak parçalara ayrılmak. Ölmek. mahvolmak. Darılmak, gücenmek. Şiddeti geçmek. Katlanmak, bükülmek. Katılmak. Kırıtmak.

KIRIM *i.* Kıtal, katliâm. Çokça hayvan kesilmesi. Hıristiyanların pehriz bozmaları. Esvap kırması.

KIRIM *i.* Vaktile Kıpçak Türklerinin hükûmet sürdükleri ve şimdi Rus Sovyet Birliğine dahil Karadenizin şimal sahillerinde büyük yarımada.

KIRIMLI *s.* Kırım ahalisinden olan.

KIRINIM (Fiz.) Tekâsür, difraksiyon.

KIRINTI *s.* Ufak parça, Hurde.

KIRIŞIK *s.* Buruşuk, kırmalı.

KIRIŞMAK *f.* 1. Biribirini kırmak, vuruşmak. 2. Buruşuk ve kırışık olmak.

KIRITKAN *s.* Cilveli, işvebaz.

KIRITMAK *f.* Nazlanıp yosmalık yapmak.

KIRK *s.* Otuz dokuzdan bir fazla. c. Çok: *Kırk defa söyledim.*

KIRKAMBAR *i.* Birçok şeyler alır yer veya kap. Birçok şeyler bilir adam. Geminin birçok muhtelif şeylerle yüklü olması.

KIRKAMBARBALIĞI *i.* Bir cins balık.

KIRKAR *i.* Herbirine ve her defasında kırk.

KIRKAYAK *i.* İki yanında briçok ayakları bulunan bir kurt. Vücutte ve başlıca kasıkta türeyip ayaklarını ete geçiren bir cins kene.

KIRKBAYIR *i.* Geviş getiren hayvanların üçüncü midesi.

KIRKGEÇİT *i.* Birçok yerlerinde geçidi olan ırmak.

KIRKİKİLİK *i.* Almanların Umumî Harpte icat ettikleri büyük çaplı top. c. Çok şişman.

KIRKİKİNDİ *i.* Anadolunun bazı yerlerinde kırk gün kadar devam eden yaz yağmuru.

KIRKI *i.* Koyun ve keçi gibi hayvanların yapağısını kırkmağa mahsus makas, sındı.

KIRKICI *i.* Koyun ve keçilerin yapağılarını kırkan.

KIRKIL *s.* Kır sakallı.

KIRKIM *i.* Koyun v.s. hayvanların yapağısı kırpılan mevsim.

KIRKINCI *s.* Otuz dokuzuncudan bir fazla.

KIRKINTI *i.* Kırpıntı.

KIRKLAMAK *f.* Kırkı doldurmak. Pirinci taşından ayırmak için bir çok kere su ile yıkamak.

KIRKLAR *i.* Sayısı kırk olanlar. Eski inanışlarda kırk erenler.

KIRKLI *s.* Kırk yaşında olan. Kırkı içinde, kırk gün zarfında doğan iki çocuk.

KIRKLIK *i.* Kırk adedinde oluş.

KIRKMA *i.* Kırkmak işi. Ucu kesilip alnın üstüne bırakılan saç. Şap illeti.

KIRKMAK *f.* Kırpmak, kenar ve uçlarını kesmek. Saç, sakal veya yapağıyı kesmek.

KIRKMERDİVEN *i.* Dik yokuş.

KIRKTABİR *i.* Kırk defada bir defa, kırk cüzüde bir cüzü.

KIRKLAĞAN *i.* Yumurcak, taun uru.

KIRLANGIÇ *i.* Kışın sıcak memleketlere giden ve çamurdan yuvasını yapan küçük bir kuş. — *dönümü i.* Kırlangıçların sıcak memleketlere gittiği mevsim, teşrinievvel iptidası. — *fırtınası i.* Mart sonlarında çıkan bir fırtına.

KIRLANGIÇBALIĞI *i.* Kanatları uzunca ve eti lezzetli bir balık.

KIRLANGIÇOTU *i.* Zerdeçal, boya gibi kullanılan bir cins sarı kök.

KIRLI *i.* Çavuşkuşunun küçük bir nev'i.

KIRMA *i.* Kırmak işi. Kumaşı katlıyarak yapılan elbise süsü. Kitap formalarını katlama. Parçalanmış, ezilmiş

arpa. *Ütü —sı i.* Ütü ile elbiseye yapılan katlamalar.

KIRMACI *i.* Matbaalarda basılmış formaları kırıp katlıyan mücellit. Kepekçi, kırılmış arpa satan adam.

KIRMAK *f.* Sert bir şeyi vurarak parçalamak, parçalara ayırmak. Doğramak, paralamak. Batırmak, mahvetmek. İndirmek, tenzil etmek. Senet, poliça, maaş gibi şeyleri peşin vermek için paranın bir miktarını tenzil etmek, iskonto etmek. Kırıcılık etmek. Darılmak, gücendirmek. Bükmek. katlamak. Çok para kazanmak. Şiddetini azaltmak. Teskin etmek, vazgeçirmek.

KIRMALAMAK *f.* Doğramak, ufaltmak. Kırma yapmak. Katlamak.

KIRMALI *s.* Kırması olan.

KIRMIZ *i.* Kırmızböceği denilen küçük bir kurttan çıkan ve kızıl renk veren bir boya. Dudak boyası.

KIRMIZBÖCEĞİ *i.* Kırmız boyasını veren küçük bir kurt.

KIRMIZI *s.* Kırmız renginde. al, kızıl.

KIRMIZILIK *i.* Kırmızı oluş.

KIRMIZIMSI *s.* Kırmızımtırak.

KIRMIZIMTIRAK *s.* Kırmızıya çalar.

KIRMIZMACUNU *i.* Tıpta kullanılan bir macun.

KIRMIZMADENİ *i.* Kırmız böceğinden alınan boyanın taklidi olan bir madenî boya.

KIRNATA *i.* Klârnet.

KIRPIK *s.* Kırpılmış, kesilmiş.

KIRPILMAK *f.* Uç ve kenarları kesilmek. Kırkılmak.

KIRPINTI *i.* Kırpılan şeyden çıkan parçalar.

KIRPMA *i.* Kırpmak işi. Sığırın dilaltı, kurbağacık.

KIRPMAK *f.* Uç ve kenarlarını kesmek. Kırkmak. Kesip azaltmak.

KIRPTIRMAK *f.* Kırpmasını mucip olmak.

KIRTAS *i.* Kâğıt.

KIRTASÎ, KIRTASİYE *i.* Yazı levazımı. Yazı levazımına ait. *c.* Resmî muamelede bir işin havalelerle ve birçok yazılarla uzaması.

KIRTASİYECİ *i.* Kırtasiye esnafı. *c.* Havalelerle bir muameleyi uzatan memur.

KIRTASİYECİLİK *i.* Kırtasiye ticareti. *c.* Devlet muamelâtında yazıp çizmeğe fazla ehemmiyet vermek itiyadı.

KIRTİPİL *i.* Adi. Kıtıpiyos.

KIRTLAMA *i.* Çaya şeker atmıyarak bir yudum çaydan içip üzerine şekerden ısırma.

KIS *e.* Bazı sıfatların başına geçerek manayı kuvvetlendirir : *kıskıvrak.*

KIS *h.* Gizli gizli gülmeyi taklit için tekrarlanarak kullanılır : *neden kıs kıs gülüyorsun.*

KISA *s.* Boyu az. Uzun olmıyan. Muhtasar, tafsilâtı olmıyan.

KISACA, KISACIK *s.* Az kısa. *h.* Kısa olarak.

KISAÇ, KISKAÇ *i.* Kısmağa mahsus alet. İstakoz gibi bazı hayvanların tutup sıkmağa ve kesmeğe mahsus uzuvları.

KISAÇLAMAK *f.* Kısaçla tutup sıkmak.

KISA KAFALI (Bio.) Brakisefal, Müstarazulre's.

KISALIK *i.* Kısa oluş.

KISALMAK *f.* Kısa olmak.

KISALTMAK *f.* Kısa etmek.

KISAS *i.* Yapılan kabahati ayni suretle cezalandırma. Mukabelebilmisil.

KISASEN *h.* Kısas suretile.

KISIK *s.* Kısılmış, sıkışmış, boğuk (ses).

KISIKLI *s.* Kayadan azar azar aka nsu.

KISIKLIK *i.* Kısık oluş.

KISILMA (Bio.) Takabbuz.

KISILMAK *f.* Sıkıda kalmak. Tutulmak, serbest işliyememek.

KISIM *i.* Tutam, bir avuç dolusu.

KISIM *i.* Parça, bölük, birçok parçalı bir şeyin yalnız bir **parçası.**

KISIR *s.* Doğurmaz, akim. Mümbit olmıyan.

KISIRGANMAK *f.* Esirgemek.

KISIRLIK *i.* Kısır oluş.

KISKAÇ *i.* Açılıp kapanır merdiven. Kıskaç.

KISKANÇ *s.* Kıskanan.

KISKANÇLIK *i.* Kıskanç oluş.

KISKANDIRMAK *f.* Kıskançlığı mucip olmak.

KISKANILMAK *f.* Çekilememek. Esirgenilmek.

KISKANMAK *f.* Sevdiği bir şeyi başkasında görerek veya sevgilisinin başka birini kendisine tercih edeceği korkusu ile üzülmek. Çekememek. Esirgemek.

KISKIVRAK *s.* İyice dolanıp sarılmış. — *yakalamak f.* Kuvvetlice tutup yakalamak.

KISMA *i.* Kısmak işi.

KISMAK *f.* Sıkıştırmak. Azaltmak, küçültmek, darlaştırmak. Kıyamamak, esirgemek.

KISMEN *h.* Bir kısmı, bir parçası.

KISMET *i.* Payetme, bölme, hisse. Kader, talih.

KISMETLİ *i.* Talihli.

KISRAK *i.* Dişi beygir.

KISRIK *s.* Tutuk, beceriksiz.

KISSA *i.* Hikâye. Öykü.

KISTAS *i.* Ölçek. Mizan.

KISTELYEVM *i.* Gündeliğin kesilmesi.

KISTI *i.* Gerdanlık ve köstek gibi şeylerin biribirine vida veya ufak zencirlerle bağlı altın ve gümüş parçalarının herbiri.

KISTIRMAK *f.* Sıkıştırmak. Elegeçirmek. tutmak.

KIŞ *i.* Birinci kânunun yirmi birinden şubatın yirmi birine kadar devam eden yılın en soğuk mevsimi.

KIŞ *h.* Tavuk gibi hayvanları ürkütmek için tekrarlanarak kullanılır.

KIŞIR *i.* Kabuk.

KIŞIN *z.* Kış mevsiminde.

KIŞKIRMAK *f.* Ürkmek. Telâşa düşmek.

KIŞKIRTMAK *f.* Ürkütmek. Teşvik etmek.

KIŞKIRTICI *s.* Tahrikâmiz.

KIŞKIRTIM *i.* Tahrik. Tahrikât.

KIŞLA *i.* Askerin oturmasına mahsus bina, kışlak.

KIŞLAK *i.* Kışla. Kışın oturulacak yer. Hayvanların kışın çekildiği havası mutedil yer.

KIŞLAMAK *f.* Kış olmak. Kışı geçirmek.

KIŞLATMAK *f.* Kışı geçirtmek.

KIŞLIK *s.* Kışa mahsus.

KIŞRÎ *s.* Kabuğa ait. Kabuklu. Kabuksal.

KIŞRIARZ *i.* Yeryuvarlağının kabuğu sayılan ve tabakalara ayrılmış olan dış kısmı.

KIT *s.* Az.

KIT *i.* Yan, int, nezt. Fikir ve zehap, itikat.

KIT *i.* Tavuk v.s. yi çağırmak için tekrarlanarak kullanılır.

KITÂ *i.* Kesme. İki kutur arasındaki daire parçası.

KITA, KIT'A *i.* Yeryuvarlağının, beş büyük karasından herbiri. Parça, kısım, bölük. Adet. Memleket, taraf, cihet. Dairenin kavsile veteri arasında kalan parça. Müfreze, askerî kuvvet. İki veya daha ziyade beyitten ibaret manzume.

KITAAT *i.* Kıt'alar.

KITAL *i.* Biribirini öldürme. Kırı.

KITIK *i.* Minder gibi şeyler doldurmağa yarıyan keten ve kendir kabuğu.

KITIPYOS *s.* Kırtipil. Saçma şey.

KITIR *i.* Uydurma söz, yalan. — *atmak f.* Yalan söylemek.

KITIR *i.* Sert ve gevrek bir sesi taklit için tekrarlanarak kullanılır.

KITIR *i.* Patlamış mısır tanesi.

KITIRCI *s.* Yalancı.

KITIRDAMAK *i.* Kıtır kıtır gevrek bir ses çıkarmak.

KITIRDATMAK *f.* Kıtır kıtır ettirmek.

KITLANMAK *f.* Azalmak, kıt olmak.

KITLAŞMAK *f.* Kıtlanmak.

KITLIK *i.* Azlık. Kuraklık v.s. sebeplerle yiyecek ve içecek bulun-

maması ve bu yüzden ileri gelen açlık.

KIVAM *i.* Sulu bir şeyin koyuluk derecesi, karar. Duruş. —*a gelmek* *f.* Kıvamlı olmak.

KIVAMLANMAK *f.* Kıvama gelmek.

KIVAMLI *s.* Olgun, kararlı.

KIVAMSIZ *s.* Kararını bulmamış, yersiz, mevsimsiz.

KIVANCA *i. Bak* : Kavanca.

KIVANÇ *s.* İftihar, Mefharet.

KIVANMAK *i.* Öğünmek, kendine güvenmek.

KIVILCIM *i.* Ateşten sıçrıyan küçük parça, şerare.

KIVIR *i.* Büklüm büklüm, kıvrım kıvrım manasına tekrarlanarak söylenir.

KIVIRCIK *i.* Düz durmayıp kıvrılan, buruşup toplanan. *i.* Eti lezzetli ve tüyü kıvrık, kuyruğu ince bir cins koyun.

KIVIRMA *i.* Kıvırmak işi. Kumaş kenarının bükülerek dikilmesi.

KIVIRMAK *f.* Bükmek, kıvırcık haline koymak. Katlamak. *c.* Becermek. Oynamak, kıvrılmak.

KIVIRTMAK *f.* Kıvrılmasını mucip olma.

KIVRAK *i.* Kıvrılmış. Derlitoplu, becerikli. Canlı, ateşli. Oynak.

KIVRAMAK *f.* Bükülüp buruşmak, kıvırcık olmak.

KIVRANMAK *f. Bak* : Kıvrınmak.

KIVRILMA (Jeo.) İltiva.

KIVRILMAK *f.* İğrilip bükülmek, çekilip toplanmak. Kangal olmak.

KIVRIM *s.* Bir şeyin iğrilip bükülen yeri, büklüm.

KIVRIM *i.* Çok kıvırcık olmayı ve sancıdan kıvranmayı anlatır ve tekrarlanarak söylenir.

KIVRINMAK *f.* Kıvrım olmak, bükülüp büzüşmek. Sancıdan iki yana sallanmak.

KIVRINTI *i.* Kumaşın kenarını fitil gibi bükerek dikme, kıvrım.

KIYA *i.* Cinayet.

KIYAÇ *i.* Cani. Cinayet yapan.

KIYAFET *i.* Kılık, biçim.

KIYAFETNAME *i.* Kıyafetlerden bahseden kitap, İnsanların şekillerinden ve renklerinden huylarını anlamak ilmini yazan eser.

KIYAFETSİZ *s.* İyi giyinmemiş.

KIYAK *s.* Merhametsiz. Şiddetli. Fevkalâde, aşırı pek. Güzel, nefîs.

KIYAKLIK *i.* Kıyak oluş.

KIYAL *s.* Cinaî, Cinayete dair.

KIYAM *i.* Kalkma, ayakta durma. Bir işe kalkışma; teşebbüs. Ayaklanma, karşı durma.

KIYAMAMAK *f.* Acımak. esirgemek.

KIYAMET *i.* Dünyanın sonu. *e.* Çok büyük musibet, afet. Patırdı, gürültü. — *günü i.* Mahşer günü. —*koparmak f.* Gürültü yapmak.

KIYAS *i.* Bir şey hakkında diğer bir şeye göre hükmetme. Benzetme, temsil. Ayar, mikyas, ölçü. Asıl, kaide, usul. — *etmek i.* Mukayese yapma.

KIYASEN *h.* Kıyas ederek.

KIYASÎ *s.* Kıyasa ait. Kaideye uygun.

KIYASIYA *f.* Acımadan, caniyane.

KIYASLAMA *i.* Mukayese.

KIYASLIK *i.* Mikyas.

KIYDIRMAK *f.* İnce ince doğratmak. Gadrettirmek. Öldürmek.

KIYI *i.* Kenar, uç. köşe. — *rüzgârı i.* Gece vakti karadan denize esen rüzgâr.

KIYICI *s.* Mermametsiz, gaddar. Kıyan, esirgemiyen. *i.* Tütün v. s. kıyan. Sahilde balık avlıyan.

KIYICILIK *i.* Kıyıcı hali.

KIYIK *s.* Kıyılmış.

KIYIKLIK *i.* Kıyık oluş.

KIYILMAK *f.* İnce ince doğranmak. Esirgenmek, gaddarlık edilmek. Öldürülmek.

KIYIM *i.* Kıymak işi. Bir defada kıyılan miktar. Uyuşukluk, kırıklık.

KIYIMLI *s.* Bir türlü doğranmış olan.

KIYINÇ *i.* Zulüm.

KIYINMAK *f.* Kırıklık ve kesikliğe uğramak, ezinti hissetmek.

KIYINTI *i.* Kıyılmış şey. Mide ezilmesi. Kırıklık, kesiklik.

KIYISIRA *i.* Kıyı boyunca, sahili takip ederek.

KIYIŞMAK *f.* Uyuşmak.

KILÜKAL *i.* Dedikodu.

KIYMA *i.* Kıyılmış şey. Kıymak işi, et tahtası Üzerinde et kıyılan kalın tahta.

KIYMAK *f.* İnce ince doğramak. Öldürmek, gadretmek. Esirgememek. Feda etmek. Acımamak. Kararlaştırmak. *Nikâh — f.* Nikâhı yapmak, aktetmek.

KIYMALI *s.* Kıyma ile yapılmış.

KIYMET *i.* Değer. İtibar.

KIYMETŞİNAS *s.* Kıymet tanıyan.

KIYMIK *i.* İncecik ve sivri yonga.

KIYMIKLI *s.* Kıymığı olan.

KIYRAK *s.* Kenar, yakın.

KIYYE i. Okka.

KIZ *i.* Kadının evlenmemişi.

KIZAK *i.* Kar ve buz üzerinde kaymağa mahsus tekerleksiz araba. Çocukların kar üzerinde kaydıkları tahta. Üzerinde gemi yapılıp beraber denize indirdikleri tezgâh.

KIZAKLIK *i.* Döşeme tahtalarının altındaki kılıçlama kirişleri.

KIZALAK *i.* Gelincik çiçeği.

KIZAMIK *i.* Vücutte kırmızımsı lekeler hâsıl eden bulaşık hastalık.

KIZAN *i.* Delikanlı. Oğlan, erkek çocuk.

KIZARMAK *f.* Kırmızı olmak. Ateş üzerinde kavrulmak. Utanmak.

KIZARTI *i.* İhmirar. Kırmızılaşma.

KIZARTMA *i.* Kızartılmış yemek. Kızartmak işi.

KIZARTMAK *f.* Ateşte kırmızı oluncıya kadar kavurmak. *c.* Mahcup etmek.

KIZDIRMAK *f.* Ateşte

ısıtmak, öfkelendirmek. Azdırmak.

KIZGIN, KIZGAN *s.* Çok sıcak, çok kızmış, öfkeli. Azgın. Şehvetli.

KIZGINLIK *i.* Kızgın oluş.

KIZGIRMAK *f.* Yılan ıslık çalmak. Doğan ulumak.

KIZIK *i.* Birkaç gözden fışkıran madensiz sıcak su.

KIZIL *s.* Kırmızı, kızaracak kadar ısınmış, azgın.

KIZIL *i.* Kızamığa benziyen ve ondan daha tehlikeli olan bulaşık çocuk hastalığı.

KIZIL *i.* Kıldan ip.

KIZILAĞAÇ *i.* Bir cins büyük orman ağacı.

KIZILBAŞ *i.* Şiî tarikatine mensup.

KIZILCA *i.* Bir nevi düzgün. *s.* Kırmızıya çalar.

KIZILCIK *i.* Reçel ve şerbeti yapılan kırmızı renkte mayhoş ve çekirdekli bir meyva.

KIZILCIKGİLLER (Bot.) Koranyaniye.

KIZILKANTORONGİL - LER (Bot.) Çentiyaniye.

KIZIL SU YOSUNLARI (Bot.) Kırmızı alklar.

KIZILLIK *i.* Kızıl oluş. Bir nevi düzgün.

KIZILSÖĞÜT *i.* Söğüt ağacının bir cinsi.

KIZILŞAP *i.* Açık eflâtunî renk.

KIZIŞMAK *f.* Şiddetlenmek, ateşlenmek. Alışveriş artmak.

KIZKİLİMİ *i.* Aşiret kızlarının dokudukları bir kilim.

KIZKUŞU *i.* Ağaçkakanın yeşili.

KIZLARAĞASI *i.* Haremağalarının bir sınıfı.

KIZLIK *i.* Kız olmak hali. Bekâret, bakirelik.

KIZMEMESİ *i.* Bir nevi şeftali ve ağaçkavunu.

KLÂRNET, KLÂRNETA *i.* Bir büyük fülüt, kırnata.

KLÂSİK, KILÂSİK *s.* 1. Örnek olacak eser. 2. Ders olacak madde. 3. Eskidenberi kullanılan usul.

KLÂSİSİZME *i.* Eskiden beri örnek tanılmış eserlere uygun olmak mesleği.

KLÂSÖR *i.* Kâğıt rafı, gözü veya kartonu. Musannif.

KLÂVİYE *i.* Piyanonun taşları, tuş. Yazı makinasının herbiri bir harfe bağlı olan ve üzerine parmakla basılan düğmeleri.

KLEFTA *i.* Hırsızlık.

KLEFTACI *i.* Hırsız.

KLİNİK *i.* Hekimlik öğrenen talebeye hastanın başucunda verilen ders. Muayenehane.

KLİŞE *i.* Basılmak üzre üstünde yazı veya resim bulunan madenî levha. Menfi fotoğraf resmi. Daima ve ayni şekilde tekrar edilen fikir veya cümle, basmakalıp.

KLİŞECİ *i.* Klişe yapan, çinkoğraf.

KLİŞECİLİK *i.* Klişeci san'ati.

KLOR *i.* Sarı ve yeşilimsi renkte bir basit cisim.

KLOROFİL *i.* Yapraklarda bulunan yeşil madde.

KLOROFORM *i.* Hastaya ameliyat yapılacağı sırada kullanılan hissi uyuşturucu mayi.

KLOŞ *i.* Alt tarafı geniş ve bol fistan.

KLÜP, KULÜP *i.* Konuşmak, eğlenmek ve vakit geçirmek için umumî salon. Cemiyet.

KOBALT *i.* Kırmızımtırak, beyaz bir maden.

KOBAY *i.* Diri olarak teşrih tecrübelerinde kullanılan küçük ve adatavşanına benzer bir hayvan, hintdomuzu.

KOCA *i.* Zevç, kadının erkeği. *s.* Büyük. İhtiyar, yaşlı. Eski, kadim, meşhur. Muktedir.

KOCABAŞI *i.* Pancarın büyük ve iri cinsi.

KOCABAŞI *i.* Köy muhtarı.

KOCAKARI *i.* İhtiyar karı, acuze. — *soğuğu i.* Mart ayı içinde sekiz gün devam eden bir fırtına.

KOCALAK *i.* Bir nevi büyük çaylak.

KOCALAMAK, KOCA-

LAŞMAK *f.* Kocamak.
KOCALI *s.* Kocası olan.
KOCALIK *i.* Koca oluş.
KOCALMAK, KOCAMAK *f.* İhtiyarlamak, *c.* Çok yormak.
KOCAMAK *f.* İhtiyarlamak.
KOCAMAN *s.* İri, büyük.
KOCAOĞLAN *i.* Ayı.
KOCASIZ *s.* Kocası olmıyan, evlenmemiş yahut dul (kadın).
KOCATMAK *f.* İhtiyarlatmak.
KOCAYEMİŞ *i.* Çileğe benzer bir meyva.
KOCUNMAK *f.* Alınmak. huylanmak. Kuşkulanmak.
KOCUŞMAK *f.* Biribirine sarılmak. kucaklaşmak.
KOÇ *i.* Damızlık erkek koyun. *c.* Yiğit, cesur. — *katımı i.* Koçların koyunlara salıverilmesi.
KOÇAÇ *i.* Arabacı. Eski bir nevi araba.
KOÇAK *s.* Yiğit, metîn.
KOÇAN *i.* Yapraklı bazı sebzelerin göbek kısmı. Mısırın taneleri çentildikten sonra kalan kazık kısmı. Zımbalı defterlerde defterin dibinde kalan kısım.
KOÇBAŞI *i.* Eskiden kalelere hücum ederken kullanılan bir alet.
KOÇBOYNUZU *i.* Bir nevi nebat. Kuvvetli çengel. Halat bağlamak üzre güvertelerde mıhlanılan ağaç veya demir.
KOÇKAR *i.* Döğüş için hazırlanmış koç.
KOÇKATIMI *i.* Koçların koyunlara salıverilmesi ve bunun mevsimi ki sonbahardır.
KOÇLANMAK *f.* Koç gibi davranmak. Yiğitlenmek.
KOÇMAK *f.* Sarılmak. öpmek, bağra basmak.
KOÇU *i.* Hububat ambarı. Her tarafı pencereli bir araba.
KOÇUCU *i.* Arabacı.
KODAMAN *s.* İri, hantal, battal. İlerigelen, eşraftan, nüfuzlu.
KODEİN *i.* Öksürüğü kesmek için kullanılan ve afyondan çıkarılan bir madde.

KODOŞ *s.* Pezevenk; deyyus.

KOF *s.* Boş, kovuk. *c.* Cahil.

KOFANA *i.* Lüferin büyüğü.

KOFLUK *i.* Kof oluş.

KOFUL (Bot.) Halâ.

KOĞA *i. Bak* : Kova.

KOĞALAMAK *f. Bak* : Kovalamak.

KOĞAN *i. Bak* : Kovan.

KOĞDURMAK *f. Bak* : Kovdurmak.

KOĞMAK *Bak* : Kovmak.

KOĞUCU *s. Bak* : Kovucu. Müzevir.

KOĞULMAK *f. Bak* : Kovulmak.

KOĞUŞ, KOVUŞ *i.* Kışla ve yatılı okullarda yatakların bulunduğu geniş salon.

KOK *i.* Yağı çıktıktan sonra söndürülmüş madenkömürü.

KOKA, KUKA *i.* Hindistancevizi ağacının kökü ve bu kökten yapılan tespih v.s.

KOKA *i.* Yaprakları çiğnenince ağızla midenin hissini iptal eden Amerikada yetişen bir ağaç.

KOKA *i.* Bir nevi Yeniçeri başlığı.

KOKAİN *i.* Enfiye gibi burna çekilerek kullanılan ve koka yaprağından alınan hissi iptal edici beyaz bir toz.

KOKAİNOMAN *i.* Kokain düşkünü.

KOKANA, KOKONA *i.* Âdi hıristiyan kadını.

KOKARCA *i.* Sansar nev'inden pis kokulu bir hayvan.

KOKAYAĞI *i.* Sadeyağı makamında yemeklerde kullanılan bir nevi nebatî yağ, vejetalin.

KOKET *s.* Şık, yosma.

KOKLAM (Bio.) Koku alma duygusu, şamme.

KOKLAMA (Bio.) Koku alma, şem.

KOKLAMAK *f.* Bir şeyi burna yaklaştırarak kokusunu almak.

KOKLAŞMAK *f.* Biribirini koklamak. *c.* Tanışmak, anlaşmak, sevişmek.

KOKLATMAK *f.* Birine bir şeyin kokusunu duyurmak. *c.* Pek az miktarda vermek.

KOKMAK *f.* Koku ver-

mek, koku yapmak. Bozulup pis bir koku vermek. c. Evvelden vukuu hissolunmak.

KOŞMUŞ *s.* Kötü koku hâsıl etmiş, müteaffin.

KOKOROZ *i.* Koçanlı mısırbuğdayı. c. Çirkin kılıklı şey.

KOKOT *i.* Orospu.

KOKOZ *s.* Züğürt.

KOKOZLAMAK *f.* Züğürtlemek.

KOKOZLUK *i.* Kokoz oluş.

KOKU *i.* Cisimlerin en ufak zerrelerinin havaya yayılmasından burunda hâsıl olan duygu.

KOKULU *s.* Kokusu olan, iyi veya kötü bir koku veren.

KOKUSAL *s.* (Bio.) Şemmî.

KOKUSUZ *s.* Kokusu olmıyan.

KOKUŞMAK *f.* 1. Bir arada eskiyip kokmak. 2. Biribirini koklamak.

KOKUŞUK *s.* Mütaaffin. kokuşmuş.

KOKUTMAK *f.* Koku vermek, iyi veya kötü bir koku aldırmak. Kokmasını mucip olmak. c. Bıktırmak.

KOL *i.* İnsan vücudünün omuzdan parmak uçlarına kadar olan kısmı, bazu. Atın ön ayağı. Elbisenin kolu örten kısmı. Ağaç dalı. Şube, bölük, kısım, taraf. Bazı aletlerin tutulacak yeri, sapı. Bir ordunun ayrıldığı kısımların herbiri. Asker devriyesi.

KOLA *i.* Kâğıt gibi şeyleri yapıştırmağa mahsus ve kaynatılmış nişastadan yapılmış macun. İnce tahtaları biribirine yapıştırmak için kullanılan tutkal. Gömlek, çamaşır v.s. yi parlak ve dik yapmak için sürülen ve üzerinden ütü geçirilen nişastalı su. Perdah, cilâ.

KOLACI *i.* Yaka, gömlek v.s. ye kola yapan.

KOLACILIK *i.* Kola yapmak san'ati.

KOLAÇAN *i.* Gezme, dolaşma.

KOLAĞASI *i.* Eskiden

yüzbaşı ile binbaşı arasındaki rütbe.

KOL AKIMI (Fiz.) Müştak cereyan.

KOLALAMAK *f.* Kolaya batırıp ütülemek. Kola ile yapıştırmak.

KOLALANMAK *f.* Kolaya batırılıp ütülenmek. Kola ile yapıştırılmak.

KOLALATMAK *f.* Kolaya batırmak. Kola ile yapıştırtmak.

KOLALI *i.* Kolası olan.

KOLAN *i.* Yassı ip, örme ve enli kuşak. Hayvanın belinin altından geçirilen ve üzerine eyer ve semer bağlanan örme veya kayıştan bağ. Salıncak ipi. — *vurmak f.* Salıncakta hızla sallanmak.

KOLANYERİ *i.* Atın belinin ortası.

KOLAY *s.* Zahmetsiz, güç olmıyan. *i.* Çare.

KOLAYCA, KOLAYLIKLA *h.* Oldukça kolay.

KOLAYCACIK *h.* Pek kolay olarak.

KOLAYLAMAK *f.* Kolay yapmak. Sonuna yaklaştırmak.

KOLAYLANDIRMAK, KOLAYLAŞTIRMAK *f.* Kolaylığı mucip olmak.

KOLAYLANMAK, KOLAYLAŞMAK *f.* Kolay olmak. Bitmeğe yaklaşmak.

KOLAYLATMAK *f. Bak*: Kolaylaştırmak.

KOLAYLIK *i.* Kolay oluş.

KOLCU *i.* Bekçi, gardiyan. Kaçakçılığa mâni muhafaza memuru.

KOLCULUK *i.* Kolcu vazifesi.

KOLÇAK *i.* Bileğe takılan yün örme eldiven.

KOLDAŞ *i.* Arkadaş.

KOLDEMİRİ *i.* Kapı desteği.

KOLEJ *i.* Ortamektep, lise.

KOLERA *i.* Sık sık amel ve kusma ile başlıyan çok tehlikeli ve bulaşık bir hastalık.

KOLERALI *s.* Koleraya tutulmuş.

KOLEKSİYON *Bak*: Kolleksiyon.

KOLEKTİF *Bak* : Kollektif.

KOLEKTİVİZME *i.* Sos-

yoloji ve ekonomide ortaklık ve iştirak mesleği.

KOLGAN *i.* Bir nevi çatallı diken.

KOLİ *i.* Beze sarılı veya torba içinde büyük paket.

KOLKEMİĞİ *i.* Koldaki kemikler.

KOLLAMAK *f.* Araştırmak, yoklamak. Kayırmak. himaye etmek. Beklemek, gözlemek.

KOLLAP *i.* Sırma sarmağa mahsus bir çark. Bir cins menteşe.

KOLLEKSİYON *i.* Ele geçen pul, resim, çiçek v.s. gibi şeylerin her cinsinden birer tane toplama.

KOLLEKTİF *i.* İki veya daha ziyade kimselerin ortaklama çalışmak ve teşebbüsün neticesinden tamamen mes'ul olmak suretile yapılan şirket.

KOLLU *s.* Kollu olan.

KOLLUK *i.* Gömlek kollarının nihayetine takılan iğreti ve kolalı veya kolasız kumaş.

KOLON *i.* Sıpa. Yaban eşek.

KOLON *i.* Sütun, direk, yazı sütunu. Kalın bağırsak.

KOLONİ *i.* Müstemleke. Bir memlekette bulunan ecnebi tebea.

KOLONLAMAK *i.* (Dişi eşek) Yavrulamak.

KOLORDU *i.* Birkaç fırkadan ibaret ve ordunun en büyük bir cüz'ü.

KOLORİDYE *i.* Uskumru balığının küçüğü.

KOLTUK *i.* Kol ile omuzun birleştiği yerin altındaki oyuk. Kenar, köşe. Tellâl, eskici dükkânı. Kenarlı ve arkalı büyük ve geniş sandalye. Zifaf günü. Adi meyhane. Dalkavukluk. Pöhpöhleme.

KOLTUKALTI *i.* Koltuğun içi; oyuğu.

KOLTUKÇU *i.* Eski eşya alan ve satan kimse. Meyhaneci.

KOLTUKDEĞNEĞİ *i.* Sakat ve ayakta duramıyan insanların bir ucunu koltuklarına koyup üzerine dayandıkları kalın değnek. *m.* Yardım.

KOLTUKHALATI *i.* Gemi rıhtıma yanaşınca baş ve kıç tarafından verilen palamar.

KOLTUKLAMAK *f.* Koltuğuna girmek. Dalkavukluk etmek.

KOLTUKLU *s.* Dayanacak yeri olan.

KOLUM *i.* Yayın kolu.

KOLUUZUN *s.* Hükmü geçer, nüfuzlu.

KOLYE *i.* Gerdanlık.

KOLYOZ *i.* Uskumruya benzer ve biraz daha büyük bir balık.

KOLZA *i.* Tohumundan yanacak bir yağ çıkarılan yabani lâhana.

KOLZAYAĞI *i.* Kolza tohumundan çıkarılan ve san'atlerde kullanılan bir yağ.

KOMA *i.* Bazı kelimelerin telâffuzunda durmayı temin eden (') işareti.

KOMA *i.* Hastalık neticesi bitkinlik, derin uyku.

KOMA *i.* Komak işi. Odalık cariye.

KOMA *h.* Acele ve süratı anlatır : *koma koş.*

KOMAK *f.* Yerleştirmek. Bırakmak, terketmek. Müsaade etmek. Tutmak, edinmek. Kurmak. Giymek.

KOMANDİT *i.* Hissedarları para verip, kâr ve zararına ve işine karışmıyan şirket.

KOMANDİTER *i.* Bir şirkete para verip işine ve kârına, zararına karışmayan ortak.

KOMBİNA *i.* Çiftçi yardım müessesesi.

KOMBİNEZON *i.* Çare, tedbir. Kadınların gömlek yerine giydikleri iç çamaşır.

KOMEDİ, KOMEDYA *i.* Eğlenceli, güldürücü piyes. Gülünç vak'a.

KOMİK *i.* Komedya oynıyan oyuncu. *s.* Gülünç.

KOMİSER *i.* Hükûmet tarafından tayin olunmuş mümessil. Polis âmiri.

KOMİSERLİK *i.* Komiser sıfat ve memuriyeti.

KOMİSYON *i.* Bir işi tetkik ve idare etmek üzere toplanan heyet. Encümen.

KOMİTA *i.* Gizli bir maksat peşinde koşan cemiyet. Böyle bir cemiyete mensup çete.

KOMİTACI *i.* Komita mensubu, çete.

KOMİTACILIK *i.* Komitacı hali.

KOMİTE *i.* Hususî bir iş veya hayırlı bir maksat için toplanan heyet.

KOMODİN *i.* Küçük dolap.

KOMOT *i.* Konsol.

KOMPARTİMAN *i.* Vagon içinde yolculara mahsus oda.

KOMPAS, KUMPAS *i.* Mürettiplerin harfleri içine toplıyarak satır yaptıkları alet. Ölçüp biçme, hesap kurma; tasarlama. Fesat, hile. — *kurmak* *f.* Hile düşünmek.

KOMPLE *s.* Dolmuş, tamam.

KOMPLİMAN *i.* Öğme, iltifat.

KOMPLO *i.* Suyikast. suç hazırlığı.

KOMPOSTO *i.* Su içinde şekerle pişmiş meyva.

KOMPOZİSYON *i.* Terkip, inşa, Beste.

KOMPOZİTÖR *i.* Bestekâr.

KOMPRES *i.* Baskı.

KOMPRİME *i.* İlâç hapı.

KOMŞU *i.* Biribirine yakın yerde oturanlar.

KOMŞULUK *i.* Komşu oluş.

KOMUTA *i.* Kumanda.

KOMUTAN *i.* Kumandan.

KOMUTANLIK *i.* Kumandanlık.

KOMÜNİSM *i.* Bolşevik-lik.

KOMÜNİST *s.* Bolşevik.

KOMÜSYON *i.* Ticarette aracılık ve bunun payı.

KOMÜSYONCU *i.* Ticarette aracılık yapan.

KOMÜSYONCULUK *i.* Ticarette aracılık.

KOMÜTATÖR *i.* Elektrik cereyanını değiştiren alet.

KONAK *i.* Yolculukta gece vakti inilen yer. Büyük ev. Resmî daire. Başta hâsıl olan kepek.

KONAKÇI *i.* Yolda konak hazırlıyan adam.

KONAKLAMAK *f.* Yolculukta bir yerde kalmak.

KONCA, GONCE *i.* Açılmamış çiçek, tomurcuk.

KONCOLOS *i.* Korkunç adam veya hayal.

KONÇ *i.* Çorap ve potin v.s. nin yukarı kısmı.

KONÇLU *s.* Koncu olan.

KONDANSATÖR *i.* Buhar veya elektriği biriktiren hazne. Miksefe.

KONDOKTÖR *i.* Tren, Tramvay v.s. de bilet memuru.

KONDURMAK *f.* Konmasını mucip olmak. *Toz kondurmamak f.* Birinin aleyhinde hiçbir şey söyletmemek : *sevgilisine toz kondurmaz.*

KONFEDERASYON *i.* Devlet ve şirket veya kurumların birliği.

KONFEDERE *i.* Bir devlet veya şirket birliğine giren.

KONFERANS *i.* Bir mes'ele hakkında görüşmek üzere toplanma, müzakere. Muayyen bir mevzu etrafında verilen umumî ders.

KONFERANSÇI *i.* Konrans veren hatip.

KONFETİ *i.* Umumî eğlence ve şenliklerde öteye beriye serpilen ufak renkli kâğıtlar.

KONFOR *i.* Rahatlık, kolaylık ve bunun âlet ve vasıtası.

KONGÖVDE (Bot.) Cizil.

KONGRE *i.* Müşterek bir gaye için müzakerede bulunmak üzere toplanan heyet. Bir cemiyetin veya şirketin senede bir defa yapılan umumî içtimaı.

KONGUŞ *s.* Çok akıllı.

KONİ (Mat.- Mahrut.

KONİK (Mat.) Mahrutî.

KONŞİMENTO *i.* Bir malın gönderildiğini anlatan vapur yahut demiryolu kâğıdı.

KONJONKTÜR *i.* Bir müessese veya ticaretin içinde bulunduğu hal ve bunu yazan risale.

KONKAV (Fiz.) İçbükey, muka'ar.

KONKORDATO *i.* İflâs eden bir adamın hesaplarını tasfiye için teşkil olunan vekiller heyeti.

KONKRE *s.* Müşahhas, elle tutulabilir.

KONKUR *i.* Müsabaka.

KONMA *i.* Konmak işi.

KONMAK *f.* Yerleştirilmek. Bırakılmak, terkolunmak. Yolda geceyi geçirmek üzere konaklamak. Kuşlar uçarken inmek. Misafir olmak. Bedavadan ele geçirmek.

KONSA *i.* Kuş kursağı.

KONSER *i.* Musiki müsameresi.

KONSERTO *i.* Bir musiki için yapılmış müzik parçası.

KONSERVATÖR *i.* Muhafazakâr.

KONSERVATUVAR *i.* Musiki mektebi, musiki akademisi.

KONSERVE *i.* Kapalı bir kap içinde iyice muhafaza olunmuş sebze, et, komposto v.s.

KONSOL *i.* Komot, çekmeli dolap.

KONSOLİT *i.* Esham evrakı.

KONSOLİTÇİ *i.* Esham ve tahvilât alıp satan.

KONSOLOS *i.* Şehbender.

KONSOLOSHANE, KONSOLATA *i.* Şehbenderhane.

KONSOLOSLUK *i.* Şehbenderlik.

KONSOMASYON *i.* Bir lokanta veya kazinoda yenip içilen şey.

KONSOLTO *i.* Birkaç doktorun bir hastayı tedavi etmek veya hastalığını teşhis etmek için toplanıp görüşmesi.

KONŞUMENTO *i.* *Bak* : Konişmento.

KONT *i.* Garpte bir asalet unvanı.

KONTAK *i.* İki zıt cereyanlı telin biribirine dokunması.

KONTENJAN *i.* Pay.

KONTES *i.* Kontun zevcesi yahut kızı.

KONTRA *i.* Zıt. karşı. — *gitmek* *f.* Karşı komak.

KONTRALTO *i.* Musikide en kalın kadın sesi ve böyle sesli olan.

KONTRAT, KUNTRAT *i.* Mukavelename.

KONTRBAS *i.* Yaylı sazların en büyüğü ve kalın seslisi.

KONTRBASÇI *i.* Kontrbas çalan.

KONTROL *i.* Murakabe, teftiş ve tahkik.

KONTROLCU *i.* Kontrol yapan.

KONTROLÖR *i.* Kontrolcu.

KONTRPLÂK *i.* Bir tahtaya başka cinsten bir tahtanın yapıştırılması.

KONTRPOUVAN *i.* Bir kaç musiki melodisinin bir araya toplanması.

KONUK *i.* Misafir.

KONUKLAMAK *i.* Misafirliğe kabul etmek, mihmandarlık etmek. Ziyafet çekmek.

KONUKOMŞU *i.* Bütün komşular.

KONULMAK *i.* İnilmek, konmak.

KONUM *i.* (Mat.) Vaziyet.

KONUR *s.* Toprak renginde. Cesur, yiğit.

KONUŞMA *i.* Görüşme. Sohbet.

KONUŞMAK *f.* Görüşmek, tanışmak. Söyleşmek, sohbet etmek.

KONUŞTURMAK *f.* Konuşmalarını temin etmek.

KONUŞULMAK *f.* Görüşülmek. Sohbet edilmek.

KONVANSİYON *i.* İtibar, farz. Uzlaşma.

KONVANSİYONEL *s.* İtibarî, uzlaşılarak.

KONVEKS (Mat.) Dışbükey, muhaddep.

KONYAK *i.* İmbikten geçirilmiş şaraptan yapılan içki. Kanyak.

KOOPERATİF *f.* Müşterek sermaye ile tesis olunup kârı da müştereken taksim olunan şirket.

KOORDİNASYON *i.* Birleştirme ve bunu yapan heyet.

KOORDİNATLAR (Mat. Kemmiyatı vazieler.

KOPAL *i.* Cilâ için kullanılan bir zamk.

KOPARILMAK *f.* Kestirilmek. Sökülmek, çekilip ayrılmak.

KOPARMAK *f.* Çekip ayırmak, kesmek. Sökmek. Zorla almak. *Gürültü — f.* Gürültü ve **patırtı yapmak.**

KOPARTMAK *f.* Kestirip ayırtmak. söktürmek.

KOPÇA *i.* İliklenme için kullanılan erkekli dişili çengel. Düğme.

KOPÇALAMAK *f.* Kopça ile iliklemek.

KOPÇALI *s.* Kopçası olan.

KOPER *i.* İzmarite benzer yassı bir balık.

KOPİL *s.* Küçük Rum çocuğu. Çapkın. Piç.

KOPMAK *f.* Kırılıp ayrılmak, ayrılıp düşmek. *Kıyamet* — *f.* Dünyanın sonu gelmek. Pek ziyade gürültü ve patırdı olmak. *Ödü* — *f.* Çok korkmak.

KOPOY *i.* Koşu zağarı.

KOPUK *s.* Kopmuş. *c.* Parasız. Serseri.

KOPUZ *i.* Eski Türklerin kullandığı bir veya birkaç telli çalgı.

KOPYA, KOPYE *i.* Bir yazı veya resmin aslına bakarak alınan sureti. Model. — *defteri i.* Bir müessesenin gönderdiği mektupların suretini çıkarmağa yarıyan ince kâğıtlı bir defter. — *kalemi i.* Kopya çıkaran kurşunkalemi. *makinası i.* Mektupların suretlerini kopya defterine çıkarmağa mahsus baskı makinası.

KOPYACI *s.* Kopya eden.

KOR *i.* İyice yanıp kızarmış odun veya kömür ateşi.

KORDELE, KURDELÂ *i.* Bir veya birkaç parmak genişliğinde ipek ince şerit.

KORDON *i.* İpek veya pamuktan örme ip. Saat asmağa mahsus köstek. Bir sıra teşkil eden taş veya tahta çıkıntısı. Rıhtım. Bir yerin polis ve jandarma veya asker tarafından çevrilmesi.

KORİDOR *i.* Küçük ve dar salon, sofa. Uzun ve dar geçit.

KORKAK *s.* Çok korkan. Cebin.

KORKAKLIK *i.* Korkak oluş.

KORKMAK *f.* Korkuya düşmek. Çekinmek, sakınmak. Ürkmek. Vehme kapılmak.

KORKU *i.* Bir tehlikenin veya sıkıntının yaklaşmasından üzülme. Ürkme.

KORKULMAK *f.* Korku duyulmak, çekinmek, sakınmak.

KORKULU *s.* Korku veren. Tehlikeli.

KORKULUK *i.* Kuşları yaklaştırmamak için tarlalarda odun ve bezden yapılan adam. Tehlikesi olan yerlerdeki duvar ve parmaklık. Yalnız gösterişi olup elinden bir iş gelmiyen.

KORKUNÇ *s.* Korku veren.

KORKUSUZ *s.* Cesaretli, çekineceği olmayan.

KORKUT *i.* Bulamaç, pelte. *s.* Korkunç. Yavuz.

KORKUTMAK *f.* Korku vermek. Tehdit etmek. Ürkütmek, kaçırtmak.

KORLUK *i.* Kordan ibaret parlak ateş. Kor komağa mahsus kap.

KORNA, KORNE *i.* Otomobil borusu. Burun içinde hasıl olan birtakım kıkırdaklar.

KORNİŞ *i.* Bir duvar veya binayı süsliyen çıkıntılar. Perde askısı.

KORNO *i.* Av tüfeğine barut komağa mahsus alet. Kalafatçıların belde taşıdığı boynuzdan yapılmış yağdanlık.

KORSAJ *i.* Korsenin üzerine giyilen ince yelek.

KORSAN *i.* Deniz haydudu.

KORSANLIK *i.* Deniz haydutluğu.

KORSE *i.* Vücudü düz tutmak ve elbiseyi biçimli göstermek için elbisenin altına giyilen dik yelek.

KORTİ ORGANLARI (Bio.) Korti cüseymatı.

KORU *i.* Küçük orman.

KORUCU *i.* Kır ve orman bekçisi.

KORUCULUK *i.* Kır bekçiliği.

KORUK *i.* Olmamış üzüm.

KORULUK *i.* Koru olan yer.

KORUM *i.* Müdafaa.

KORUMA *i.* Korumak işi.

KORUMAK *f.* Himaye etmek, esirgemek. Kâfi gelmek.

KORUN TABAKASI Bio.) Tabakai karniye.

KORUMAK *i.* Korunulacak yer. Melce.

KORUNMAK *f.* Tahaffuz etmek.

KORUNUK *i.* Mahmi.

KORVÂT, KORVET *i.* Küçük harp gemisi.

KOS *s.* Önüne geldiği ke-

limenin manasını mubalâğalandırır, *koskoca*, çok koca, *koskocaman*, pek kocaman.

KOSİNÜS (Mat.) Tamamı ceyp.

KOSKOSLANMAK *f.* Şişmek, kabarmak, kibirlenmek.

KOSMETİK *i.* Saçı yumşatıp yatık yapmak için sürülen bir siyah krem.

KOSMOGRAFYA, KOZMOĞRAFYA *i.* Yıldızlardan ve bunların hareketlerinden bahseden ilim. Heyet.

KOZMOPOLİT *s.* Milliyet fikrile alâkası olmıyan.

KOSTÜM *i.* Elbise.

KOSTÜMLÜK *i.* Elbiselik.

KOŞALIK *i.* Azgın hayvanı alıştırmak için kapadıkları yer.

KOŞALTI *i.* İki hayvanın biribirine koşulması veya iki devenin bir iple bağlanması.

KOŞMA *i.* Hece veznile ve ikişer kafiyeli, bir nazım tarzı. Bir halat veya ağacı değiştirmek için yedek bulundurulan halat veya ağaç. Koşmak işi.

KOŞMAK *f.* Acele ile yürümek. İlâve etmek, yakıştırmak. İsnat etmek. Beraber göndermek. Hayvanı çekmek için bağlamak. Arabayı hazırlamak. Tertip etmek.

KOŞTURMAK *f.* Acele ile yürütmek. Birlikte göndermek. İlâve ettirmek. Araba v.s. yi göndermek, hayvan bağlatmak. Arabayı hazırlatmak. Tertip ettirmek.

KOŞU *i.* Süratle yürüyüş. İnsan veya hayvanlar arasında yapılan yarış. Bir oyun havası. — *atı i.* Yarış için hazırlanan at.

KOŞU *i.* Sürü, takım.

KOŞUK *i.* Bir oyun havası.

KOŞULMAK *f.* Acele ile yürümek. İlâve olunmak. Yakıştırılmak. İsnat edilmek. Birlikte gönderilmek. Arabaya hayvan bağlanmak.

KOŞUM *i.* Hayvanın arabaya koşulması. Ara-

baya koşulan hayvanın takımı. — *hayvanı i.* Arabaya koşulan hayvan.

KOŞUN *i.* Koşulmuş, birlikte sevkedilmiş halk, asker.

KOŞUNTU *i.* Bir adamın ardısıra gidenler, yardakçılar .

KOŞUŞMAK *f.* Hep birlikte ve birden koşmak.

KOŞUYOLU *i.* Yarış yeri.

KOT (Mat.) Rakım.

KOTERİZE *i.* Dağlama.

KOTES *i.* Kümes. Hapishane.

KOTLAMAK (Mat.) Rakımlamak.

KOTİYON *i.* Bir müsamerede hediye dağıtma.

KOTLET *i.* Kaburga etinden yapılan kızartma.

KOTLU GEOMETRİ (Mat.) Hendese murakkama.

KOTON *i.* Eczalı pamuk.

KOTONPERLE *i.* Etamin denilen kumaş üzerine nakış yapmıya yarıyan bir pamuk ipliği.

KOTRA *i.* Yelkenli küçük gemi.

KOVA *i.* Su taşımağa ve çekmeğe mahsus dibi dar ve ağzı geniş kap. Bazı tulumbaların pistonuna bitişik kapak.

KOVALAMAK *f.* Arkasına düşmek, arkasından koşup yakalamağa çalışmak. Bir şeyi eldeetmek için çalışmak, aramak. Beklemek. Müzevirlik etmek.

KOVALIK *i.* Bir cins tüylü saz ve kamış.

KOVAN *i.* Arıların içinde bal yaptıkları yuva. Top ve tabancanın kurşunu ile barutunun bulunduğu fişek.

KOVANOTU *i.* Yüksükotu da denilen bir nebat.

KOVDURMAK *f.* Koğdurmak, defettirmek, sürdürmek.

KOVMA *i.* Kovmak işi.

KOVMAK *f.* Koğmak, tardetmek, sürmek, defetmek. Geri çevirmek.

KOVUCU *s.* Müzevir.

KOVUNCUK (Bot.) Adese.

KOVUK *s.* İçi boş kof, oyuk.

KOVULMAK *f.* Koğulmak. Sürülmek, defedil-

mek. Geriçevirilmek. Kabul olunmayıp reddolunmak. Kovalanmak.

KOVUŞ *i.* Kovma.

KOVUŞ, KOĞUŞ *i.* Kışla, yatak veya yemek salomektep gibi yerlerde nu.

KOVUŞAĞACI *i.* Kiriş yapılan kereste.

KOY *i.* Küçük körfez.

KOYAR *i.* Kavşak.

KOYMAK *i.* Bak, **KOMAK**

KOYU *s.* Pek sulu olmıyan, kesif, ağdalı. Açık olmıyan renk. c. Halis. hakikî. Mufrit.

KOYULANMAK, KOYULAŞMAK *i.* Koyu olmak.

KOYULANDIRMAK, KOYULAŞTIRMAK *f.* Daha koyu yapmak.

KOYULMAK *i.* Bırakılmak. Düşmek, dökülmek. Üzerine düşmek, çok çalışmak. Hücum ve takip etmek.

KOYULTMAÇ *i.* Sütün çok kaynatılmasile yapılan tatlı.

KOYULUK *i.* Koyu oluş.

KOYUN *i.* Elbise, yorgan veya kollar ile göğüs arasındaki kuytu yer, kucak, ağuş.

KOYUN *i.* Yününden, süt ve etinden istifade edilen ehlî hayvan, davar. c. Halim, sessiz. Bön, ahmak.

KOYUNGÖZÜ *i.* Papatya.

KOYUNKIRAN *i.* Kılıcotu, eşekkulağı da denilen ve tıpta kullanılan sarı çiçek.

KOYUNKOYUNA *h.* Kucakkucağa.

KOYUNYILI *i.* Eski Türk takviminde bir devrin sekizinci senesi

KOYUVERMEK *f.* Bırakmak, salıvermek. İzin vermek.

KOZ *i.* Ceviz. Kâğıt v.s. oyunlarında alıcı kâğıt. *s.* Toparlak. — *paylaşmak f.* Uzlaşmak ,anlaşmak. — *kırmak f.* Oyunda koz kullanmak. Hata etmek.

KOZA *i.* İpekböceğinin yaptığı ve içine kapandığı beyzî şekilde ipek toparlağı. Yuvarlak şey.

KOZAK *i.* Bazı ağaçların

tohumlarının bulunduğu toparlak şey.

KOZALAK *i.* Selvi ağacının meyvası sayılan yuvarlak. Küçük ve cılız kalmış şey.

KOZALAKLILAR (Bot.) Sanavberiye.

KOZALAKSI BEZ (Bio.) Guddei sanavberiye.

KOZMATİK, KOZMETİK *i.* Derinin yumuşaklığını veya kaş ve bıyıkların beslenmesine yarayan tertip.

KOZMİK (Ast.) Güneşin batıp doğmasile beraber olan.

KOZMOGONİ (Ast.) Tekvin ilmi. Yaradılış bilgisi.

KOZMOGONİK (Ast.) Tekvinî.

KOZMOĞRAFYA *i.* Dünyanın yıldızlarla münasebetini anlatan ilim.

KOZMOLOJİ *i.* Kâinat bilgisi.

KOZMOPOLİT *s.* Vatansız. Dünyanın her tarafını kendine yurt bilen adam.

KÖÇEK *i.* Ellerine ziller takarak oynıyan kadın kıyafetli erkek.

KÖÇEKLEMEK *f.* Köşeklemek.

KÖFTE *i.* Kıyılmış etten yapılan bir yemek.

KÖFTECİ *i.* Köfte yapan ve satan.

KÖFTEHOR *s.* Çapkın, yaramaz. Şarlatan.

KÖFTER *i.* Üzüm şırasından yapılan kalın pestil.

KÖFTÜN *i.* Sığırlara yedirilen posa, küspe.

KÖHNE *s.* Eski, metrûk.

KÖHNELEŞMEK *f.* Köhne olmak.

KÖK *i.* Nebatların toprağın içine giren kısmı. c. Temel, esas, asıl. Bir şeyin aşağı tarafı, dip, kütük. *Diş —ü i.* Dişin içindeki kısmı.

KÖK *i.* Sazın burulacak kulağı.

KÖKBACAKLILAR (Zoo.) Zatülercületül cezriye.

KÖKBOYASIGİLLER (Bot.) Feviyeler.

KÖKÇÜ *i.* İlâç gibi kullanılan kökleri satan aktar.

KÖKE *i.* Eski bir harp gemisi.

KÖKEN *i.* Asıl, menşe.

KÖK KÜP (Mat.) Cezri mikâp.

KÖKLEME *i.* Şilteyi sıkıca ve muntazam bir surette dikme. Telli sazı kurma. Saç örgülerini bir araya toplama. Köklerini çıkarma.

KÖKLENMEK, KÖKLEŞMEK *f.* Kök tutmak, kök salmak. Yerleşmek, temelleşmek.

KÖKLEŞTİRMEK *f.* Kökleşmesini mucip olmak.

KÖKLÜ *s.* Köklü olan.

KÖK MANTAR (Bot.) Mikoriz.

KÖKNAR *i.* Akçam ağacı.

KÖKSAP (Bot.) Sakı cezrî.

KÖKSEL (Kim.) Cezrî.

KÖKSÜ (Bot.) Şibih cezrî.

KÖKÜN *i.* Fidelik, fidanlık. *c.* Vatan.

KÖLÇER *i.* Buğday tanelerini bozan bir hastalık, delice.

KÖLE *i.* Kul, bende. Tevazu için de kullanılır. *köleniz.*

KÖLELİK *i.* Köle oluş.

KÖLEMEN *i.* Vaktile kölelerden seçilen bir sınıf asker. Vaktile Mısırda saltanat süren hükûmet hanedanı.

KÖMEÇ (Bot.) Kumme.

KÖMÜR *i.* Odundan yapılan veya madenden çıkarılan yanar madde. (Jeo.) Fahim.

KÖMÜRCÜ *i.* Kömür yapıp satan adam. Vapurlarda kömürü kazanın önüne getirmeğe memur amele.

KÖMÜRCÜLÜK *i.* Kömürcü olmak hali.

KÖMÜRLEŞME (Jeo.) Tefahhum.

KÖMÜRLÜK *i.* Kömür konulacak yer.

KÖPEK *i.* İnsana sadakatile meşhur hayvan, kelp, it. *c.* Pis, sefil, rezil, alçak.

KÖPEKBALIĞI *i.* Yırtıcı bir balık.

KÖPEKDİŞİ *i.* Azıdişlerile ön dişlerin arasındaki sivri dişler.

KÖPEKGİLLER (Zoo.) Kelbiye.

KÖPEKLEŞMEK *f.* Yıl-

mış köpek gibi sinmek, kuvvetten kesilerek yılgın bir vaziyette düşünmek.

KÖPEKLİK *i.* Alçaklık, hainlik, namertlik.

KÖPEKMEMESİ *i.* Koltuk altında çıkan bir çıban.

KÖPOĞLU *s.* Kurnaz, şeytan, işini bilir. Kahpe, hain, namert .

KÖPRÜ *i.* Bir suyun yahut bir dere veya uçurumun bir tarafından öbür tarafına geçmek için tahta, demir veya taştan yapılan yol. Kemer.

KÖPRÜCÜ *i.* Köprü yapan usta.

KÖPRÜCÜK i. Omuz uçlarından köğüsün yukarısına gelip kilitlenen iki kemik ,terkuva. Küçük köprü.

KÖPRÜCÜLÜK *i.* Köprü kurmak san'ati.

KÖPÜK *i.* Sulu şeyleri ısıtmak veya çalkalamaktan, sabunu eldeeritmekten hasıl olan beyaz kabarcıklar.

KÖPÜKLENMEK *f.* Köpük meydana getirmek.

KÖPÜRMEK *f.* Köpük hâsıl etmek. *c.* Çok kızmak, kudurmak.

KÖPÜRTMEK *f.* Köpürmesini mucip olmak.

KÖR *s.* Gözü görmez, âma. Keskin olmıyan, kesmez. Ziyasız, karanlık. *c.* Gafil, bihaber.

KÖRBARSAK *i.* Kalın barsağın ucundaki ve iltihabından apandisit hastalığı hâsıl olan yumru.

KÖRBOĞAZ *i.* Obur.

KÖRDÜĞÜM *i.* Karışık, çözülmez. Müşkül.

KÖRDÖĞÜŞÜ *i.* Karmakarışık iş, biribirinden haberi olmadan yapılan iş .

KÖREBE *i.* Birinin gözü bağlanarak oynanan bir oyun.

KÖRELME (Bio.) Dumur. Azadan birinin işlememek yüzünden ufalması veya bozulması.

KÖREŞE *i.* Karın en üstündeki erimiş ve tekrar buz tutmuş kısmı.

KÖRFEZ *i.* Karayı oyarak

içine giren deniz parçası, büyük koy.

KÖRKANDİL, KÖRKÜTÜK *i.* Pek sarhoş, zilzurna.

KÖRKAYA *i.* Deniz içinde görünmez taş.

KÖRKÜTÜK *s.* Kendini bilmez.

KÖRKÖRÜNE *z.* Düşünmeden, sersemcesine.

KÖRLEME *i.* Körletme.

KÖRLEMEDEN *z.* Bilmiyerek, bilmeden, Görmeksizin, tahminen.

KÖRLEMEK Bak: **KÖRLETMEK.**

KÖRLENMEK *f.* Kör olmak. Keskinliği kalmamak. İtibar ve revaçtan düşmek. Unutulmak, bakımsız kalmak.

KÖRLENME *i.* Körlenmek işi.

KÖRLETMEK *f.* Köretmek, kesmez hale getirmek. Sürümünü bozmak, itibarsızlık etmek.

KÖRLÜK *i.* Kör oluş. İnatçılık. Gaflet. Nispet yapmak.

KÖROĞLU *i.* Karı, zevce.

KÖRPE *s.* Taze, turfanda. Pek genç.

KÖRPELİK *i.* Körpe oluş.

KÖRSIÇAN *i.* Köstebek.

KORTUN *i.* Bir nevi büyük semer.

KORÜK *i.* Ateşi havalandırmak için kullanılan alet. Hava ile çalınan bazı çalgıların hava vermeğe mahsus kısmı. Bazı araba ve otomobillerin açılıp kapanan kısmı.

KORÜKLEMEK *f.* Körükle üfleyip tutuşturmak.
Kızıştırmak, alevlendirmek.

KÖRÜKLÜ *s.* Körüğü olan.

KÖRÜKÖRÜNE *h.* Bak: **KÖRKÖRÜNE.**

KÖRYOL *i.* Çıkmaz veya işlemez yol.

KÖS *i.* Pek ağır. Doğru. Metin.

KÖS *i.* Pek büyük bir davul. Kûs.

KÖS *h.* Etrafına bakınmadan dalgın ve ağır ağır yürümeği tasvir için tekrarlanarak kullanılır: *Neden kös kös yürüyorsun?*

KÖSE *s.* Sakal ve bıyığı olmıyan veya seyrekçe olan.

KÖSDİNLEMİŞ *s.* Vurdumduymaz ,hiçbir şeye aldırış etmiyen.

KÖS *s.* Eveline geldiği kelimenin manasını mubalâğa için kullanılır : *Köskötürüm*, büsbütün kötürüm.

KÖSEĞEN *i.* Mimoza nev'inden bir ağaç.

KÖSELE *i.* Ayakkabının altına konan ve bazı eşyayı yapmağa yarıyan kalın sahtiyan. *c.* Utanmaz, kasarlanmış.— *perdahı i.* Köseletaşı ile mermer üzerine cilâ.

KÖSELETAŞI *i.* Bileğitaşı gibi kullanılan ve mermeri parlatmağa yarıyan kumlu bir taş.

KÖSELİK *i.* Köse oluş.

KÖSEM *i.* Dövüşmeğe alıştırılmış koyun ve keçi. Sürünün yanında giden koç. *c.* Cesur, serbest.

KÖSEMEN *i. Bak*: **KÖSEM.**

KÖSNÜ *i.* Sehvet.

KÖSTEBEK *i.* Yeraltında yaşıyarak nebat köklerini yiyen gözleri görmez bir hayvan, körsıçan. — *illeti i.* Sıracanın bir nev'i.

KÖSTEK *i.* Saat takılan maden kordon, zincir. Hayvanın kaçmaması için ayağına vurulan Bir gemi halatı.

KÖSTEKLEMEK *f.* Hayvanı köstekle bağlamak.

KÖSTEKLENMEK *f.* Hayvan köstekle bağlanmak. *c.* Yere kapanmak, düşmek.

KÖSTEKLİ *s.* Köstek vurulmuş.

KÜSNÜK *s.* Erkek arıyan azgın disi.

KÖSNÜMEK, KÖSÜMEK *f.* Dişi hayvan erkeğini aramak, azmak, kızışmak.

KÖSE *i.* İki satıh veya hattın birleştiği yer, bucak, zaviye. Odanın en yukarı tarafı. İnziva. Uç, kenar. ücra yer.

KÖSEBENT *i.* Köse kerestelerini bağlamağa mahsus demir

KÖSEGEN (Mat.) Kutur.

KÖSEK *i.* Deve yavrusu.

KÖSEKAPMACA *i.* Bir cocuk oyunu.

KÖSEKLEMEK *f.* Deve yavrulamak.

KÖŞELEME *s.* Köşe şeklinde.

KÖŞELEMEK *f.* Köşe yapmak.

KÖSELİ *f.* Köşeleri olan.

KÖSELİK *i.* Rakkas.

KÖŞEMÜFTÜŞÜ *i.* Dedikoducu.

KÖSETAŞI *i.* Duvarın köşesine konmağa yarar muntazam taş.

KÖSK *i.* Acık yerde yazlık ev. Villâ. Binanın üstündeki kule. Geminin kıç güvertesindeki kamara.

KÖTEK *i.* Dayak.

KÖTÜ *s.* İyi olmıyan, fena.

KÖTÜLEMEK *f.* Birinin fenalığını söylemek. itham etmek, zemmetmek.

KÖTÜLENMEK *f.* İtham olunmak. Hakkında fena söylenmek. Bozulmak.

KÖTÜLEŞMEK *f.* Fenalaşmak. kötü olmak.

KÖTÜLEŞTİRMEK *f.* Fenalaştırmak. Kötü yapmak.

KÖTÜLÜK *i.* Kötü oluş.

KÖTÜRÜM *s.* İhtiyarlık veya hastalık sebebile yerinden kalkmıyan, inmeli.

KÖTÜRÜMLÜK *i.* Kötürüm oluş.

KÖY *i.* Ahalisi az ve çiftlikle uğraşan ve çarşısı bulunmıyan küçük kasaba.

KÖYDAŞ, KÖYDEŞ *i.* Aynı köy ahalisinden olan, köylü köydaş. *c.* Kaba.

KÖYLÜ *i.* Köy ahalisi.

KÖYLÜLÜK *i.* Köylü olus.

KRAMP *i.* Sinir çekilmesi. tutulması.

KRATER *i.* Volkan menfezi.

KRAVAT *i.* Boyunbağı.

KREDİ *i.* Malî itibar. Nüfuz, itibar. — *açmak* Veresiye mal, ve borç para vermek.

KREM *i.* Cildi yumsatmak veya disleri beyazlatmak v.s. için yapılan macun, merhem.

KREMA *i.* Süt ve yumurta ve şekerden yapılan bir tatlı. Pasta v.s. nin arasına konulan süt ve yumurtadan yapılmış kaymak.

KREP *i.* İpek veya yünden yapılmış bir ince kumaş. İpek tül.

KREPON *i.* Kalın krepten bir kumaş.

KRİKO, KRİKET *i.* Yükü kaldırmağa mahsus manivelâlı makina.

KRİSTAL *i.* Billûr, elmastraş, pek berrak ve temiz beyaz cam. *s.* Berrak, şeffaf.

KRİZ *i.* Buhran.

KRİZ, KİRİZ *i.* Buhran.

KRİZALİT (Bio.) Dûdu hadis.

KRİZANTEM *i.* Kasımpatı.

KROKİ *i.* Herhangi bir eserin esas hatları, taslağı, plân, harita.

KROM *i.* Madenî bir basit cisim.

KROMATİK (Bot.) Renkli, mülevven.

KROMATİN (Bot.) Naytı mülevven .

KRON *i.* Danimarka parası.

KRONİK *i.* Müzmin, eskimiş.

KRONOMETRE *i.* Doğru işler ayar saati.

KRUVAZÖR *i.* Sürati fazla bir harp gemisi.

KUBAT *s.* Kaba, hantal.

KUBATLIK *i.* Kabalık.

KUBBE *i.* Yarımküre şeklinde yapılmış kârgir kümbet.

KUBBEALTI *i.* Eski vezirlerin ve padişahların bulunduğu meclis.

KUBHİYAT *i.* Çirkin şeyler, kabahatlar.

KUBUH *i.* Çirkinlik. Çirkin iş.

KUBUR *i.* İçi boş dar ve uzun üstüvane şeklinde kap. Aptesane deliğinden aşağı inen boru ve bu deliğin kapağı. Eski zaman tabancası.

KUBÛR *i.* Kabirler.

KUCAK *i.* Göğüsle açık kollar arası, ağuş. Açık kollarla göğüsün arasına sığabilen.

KUCAKKUCAĞA *i.* Biribirine sarılmış, göğüs-göğüse, koyunkoyuna.

KUCAKLAMAK *f.* Kucağa almak. *e.* Çevirmek.

KUCAKLAŞMAK *f.* Kucakkucağa sarılmak.

KUDEMA *i.* Eski adamlar.

KUDRET *i.* Takat, kuvvet, iktidar. Tabiat. Servet.

KUDRETHAMAMI *i.* Kaplıca.

KUDRETHELVASI *i.* Bazı sıcak mıntakalarda taşlar ve ağaçlar üzerinde hâsıl olan çiğin donmasından ibaret tatlı madde.

KUDRETTOPU *i.* Gökgürlemesi.

KUDRETYAP *s.* Kuvvet bulan.

KUDUK *i.* Küçük sıpa.

KUDUM *i.* Madenî dümbelek.

KUDUM *i.* Uzak bir yerden ve uzun bir yoldan gelip yetişme.

KUDURMA *i.* Kudurmak işi.

KUDURMAK *f.* Kuduz olmak. c. Azmak.

KUDURTMAK *f.* Kudurmasını mucip olmak.

KUDUZ *i.* Hayvanlardan ve en ziyade köpeklerden ısırmak suretile insanlara geçen ve vaktinde aşı yapılmazsa ölümle neticelenen tehlikeli bir hastalık, daülkelp. *s.* Kudurmuş. c. Azgın.

KUDUZBÖCEĞİ *i.* Ezilmişi yakı açmıya yarıyan bir böcek.

KUFA *i.* Hurma dallarından örülmüş ırmak kayığı.

KÛFÎ *s.* Arap yazısının bir şekli.

KUĞU *i.* Boynu uzun ve gagası siyah bir kaz.

KUKA *i.* İplik yumağı.

KUKLA *i.* Taş, alçı, bez v.s. den yapılmış bebek. — *oyunu i.* Bebekleri perde arkasında oynatarak yapılan oyun. c. Birinin elinde alet olan ve oyuncak gibi kullanılan adam.

KUKU *i.* Güvercin büyüklüğünde ve mayıs ayında öten bir kuş.

KUKULETE *i.* Palto ve pelerine bitişik iğreti başlık.

KUKULYA *i.* İpek kozası.

KUKULYACI *i.* Falcı çingene karısı.

KUKUMAV *i.* Baykuş.

KUKUVAYA *i.* Palamut nev'inden bir balık.

KUL *i.* Esir. Köle. Mahlûk.

KULA *s.* Boz ve kızıl arasında bir renk.

KULACIK, KULAKCIK (Bio.) Üzeyn.

KULAÇ *i.* İnsan iki kolunu açtığı zaman bir ucundan öteki uca kadar olan mesafe.

KULAÇLAMAK *f.* Kulaçla ölçmek. Yüzmek.

KULAĞAKAÇAN *i.* Çabuk yürür ve kuyruğu çatal bir küçük böcek.

KULAĞIDELİK *s.* Akıllı, anlayışlı. Herşeyi bilir.

KULAK *i.* Başın iki tarafında bulunan işitme uzvu. Bir şeye ilâve olunmuş parça. Bazı bıçak saplarının başındaki çatal çıkıntı. — *asmak.* — *vermek f.* Dikkatle dinlemek. —*bükmek f.* Tenbih etmek — *çekmek f.* Kulakları çekerek acıtmak. *Göz kulak olmak f.* Uyanık ve dikkatli bulunmak. —*kabartmak f.* Belli etmeden dinlemek. — *memesi i.* Kulağın aşağı sarkan yumşak yeri. *Eli kulağında h.* Hazır. *Devede —h.* Pek az şey. *Kelle— h.* Kılıklı.

KULAKÇIN *i.* Bazı külâhların kulakları örtmeğe mahsus kısmı.

KULAKLIK (Fiz.) Misma.

KULAKSIZ *s.* Kulağı kesik.

KULAKTOZU *i.* Kulağın deliği üstüne gelen şakak kısmı.

KULE *i.* Yüksek yer, tepe. Yüksek ve üstüvane şeklinde bina. Binaların üstündeki küçük köşk.

KULEİZEMİN *i.* Eski kale surlarile hendeklerinin arsası.

KULİS *i.* Tiyatroda sahnenin gerisinde bulunan kısım.

KULLANMAK *f.* Kullanmasını temin etmek.

KULLANIŞLI *i.* Uygun, kullanması kolay.

KULLANILMAK *f.* Bir işte bulundurulmak, işlenilmek. İdare olunmak, zaptolunmak. Eskitilmek. Giyilmek.

KULLANIŞ, KULLANMA *i.* Kullanmak işi.

KULLANMAK *f.* İşletmek, işte bulundurmak. İş gördürmek. Giymek, eskitmek. Bir şeyi yeyip içmeği veya almağı âdet edinmek. İdare etmek. Cinsî münasebette bulunmak.

KULLUK *i.* Kölelik. İbadet.

KULLUK i. Polis veya asker karakolu.

KULLUKÇU *i.* Eskiden kulluklarda bekleyen asker.

KULP *i.* Kapların tutulacak yeri, halkası. *c.* Behane, vesile.

KULPLU *s.* Kulpu olan.

KULÛB *i.* Kalpler.

KULUÇKA *s.* Yumurtaya yatmak üzere kızmış tavuk.

KULUNÇ *i.* Omuz kemiklerinde duyulan sızı. — *kırmak f.* Omuz kemiklerini masaj etmek..

KULÜBE *i.* Küçük baraka, çardak.

KULÛP *i.* Kalpler. Gönüller.

KUM *i.* Sert taneler halinde ince ve pek ufak toprak. Bazı meyvalarda dişlere dokunan sert tanecikler. Bazı kumaşlardaki ufak benekler. Böbrek ve karaciğerde hâsıl olan tortular. — *saati s.* İçindeki kumu başka bir kaba tam bir saatte nakleden ve bu suretle zamanı ölçmeğe yarıyan alet.

KUMANDA, KOMUTA *i.* Askere emretme, askeri idare etme. Emir. İdare.

KUMANDAN, KOMUTAN *i.* Askere kumanda eden zabit.

KUMANDANLIK, KOMUTANLIK *i.* Kumandan makam ve vazifesi.

KUMANDAR, KOMUTAN *i.* Kumandan.

KUMANYA *i.* Gemi zahiresi. Gemide erzak koymağa mahsus kiler. Azık, yemek.

KUMAR *i.* Para mukabilinde oynanan talih oyunu.

KUMAR *i.* Kerestesi makbul ve kırmızı bir ağaç Dağgülü.

KUMARBAZ, KUMARCI *s.* Kumar oynıyan.

KUMARBAZLIK, KUMARCILIK *i.* Kumarcı hali.

KUMARHANE *i.* İçinde kumar oynanılan bina.

KUMAŞ *i.* İpek, yün, keten, v.s. den yapılmış dokuma. Herşeyin aslı, mayası. *c.* Maya, çeşit.

KUMBARA *i.* Para biriktirmeğe mahsus kapalı kutu. Dinamit, içi barutla dolu demir top.

KUMBARACI *i.* Kumbara atan asker.

KUMBARAHANE *i.* Kumbara yapılan yer.

KUMCUL (Bio.) Kumlu yerlerde yetişen.

KUMKELERİ *i.* Mısırda yaşar bir cins kertenkele.

KUMKUMA *i.* Her tarafı yuvarlak testi. Mürekkep hokkası.

KUMLU *s.* Kumla yapılan. İçinde kum bulunan

KUMLUK *i.* Kumlu yer.

KUMPANYA *i.* Şirket.

KUMRAL *i.* Açık kestane rengi, koyu sarı.

KUMRALLIK *i.* Kumral oluş.

KUMRU *i.* Güvercine benziyen bir kuş.

KUMRUGÖĞSÜ *s.* Kurşunîye yakın bir renk.

KUMSAL, KUMSALLIK *i.* Kumluk yer.

KUMUSYON, KOMÜSYON *i.* Bir para mukabilinde başkası için alışveriş veya başkasının işini takip etme ve bunun karşılığı olan para. Bir iş için toplanan meclis.

KUMUSYONCU *i.* Kumusyon işi yapan.

KUMUSYONCULUK *i.* Kumusyoncunun işi.

KUNDAK *s.* Sıkı bağlanmış üstüvane şeklinde bohça. Yeni doğmuş çocuğun sıkıca bağlanmasına yarıyan bez takımı. Tüfeğin gerisindeki ağaç kısım. Ateş vermek için yağlı paçavralar v.s. den sarılıp hazırlalanan bohça.

KUNDAKÇI *i.* Tüfek kundağı yapan. Yangın çıkarmak için kundak koyan. *c.* Fesatçı. Cani.

KUNDAKLAMAK *f.* Kundağa sarmak. *c.* Fitne ve fesat çıkarmak.

KUNDURA *i.* Potin, iskarpin gibi ökçeli ayakkabı.

KUNDURACI *i.* Kundura yapan.

KUNDURACILIK *i.* Kunduracı san'ati.

KUNDUZ *i.* Postundan kürk yapılan hayvan.

KUNT *s.* Keskin ve sivri olmıyan, kalın, ağır.

KUNTRAT, KUNTURAT *i.* Kira, şirket akti veya bir ticaret işi için alıcı ve satıcı tarafından birlikte tanzim edilip notere tasdik ettirilen ve her iki tarafı muayyen şartlarla bağlı kılan senet, mukavelename.

KUNTRATLI *s.* Kuntrata bağlanmış.

KUP *s.* Önüne geldiği kelimenin manasını mubalâğalandırır : *kupkuru*, pek kura.

KUPA *i.* Bardak, kadeh. İskambil kâğıtlarının yürek şeklinde beneklisi. Dört tekerlekli kapalı araba. Maç veya yarışta kazanan tarafa hediye olarak verilen vazo, heykel, v.s.

KUPHİYAT, KUBHİYAT *i.* Çirkin ve kötü hareketler.

KUPON *i.* Vadesi gelince bedeli verilerek koparılmak üzere esham ve tahvilâtın zımbalı faiz senedi. Maaş cüzdanı ve bu cüzdanın her aylık alındıkça koparılan zımbalı biletleri.

KUR *i.* Bağ. Kuşak.

KUR *i.* Âşıkça muamele.

KURA, KUR'A *i.* Talih denemek için çekilen kapalı pusla veya atılan zar. Yirmi yaşını doldurup gençlerden askere alınacakları ayırmak için çekilen kâğıt.

KURA *i.* Köyler.

KURABİYE *i.* Un, şeker, süt ve bademle yapılan bir tatlı. *c.* Kadın gibi erkek.

KURABİYECİ *i.* Kurabiye yapıp satan.

KURADA *s.* Eskimiş, yıpranmış.

KURAK *s.* Kuru, yağmursuz.

KURAKLIK *i.* Kuruluk, kurak oluş.

KURAL *i.* Kaide.

KURAN *i.* Hava ve su cereyanı, akıntı.

KURAN *i.* Hazreti Muhammede Allahın gönderdiği kitap. Müslümanların din kitabı.

KURANÎ *s.* Kurana ait.

KURBAĞA *i.* En ziyade bataklıklarda ve tatlısu

kenarlarında yaşıyan küçük hayvan. — *tulumba i.* Bir nevi kuyu tulumbası.

KURBAĞACIK *i.* Kurbağa yavrusu. Dil altında hâsıl olan şiş.

KURBAĞAGİLLER (Zoo.) Dafdaiye.

KURBAĞAZEHİLİGİLLER (Zoo.) Mücehhezei maiye.

KURBAN *i.* Allah rızası için kesilip eti fıkaraya verilen hayvan. Bir uğurda feda olma.

KURBANBAYRAMI *i.* Zilhicce ayının onuna tesadüf eden ve kurban kesilen bayram.

KURBANLIK *i.* Kurban olarak kesilmeye yarar hayvan.

KURBİYET *i.* Yakınlık.

KURCA *i.* Kaşıma.

KURCAÇIBANI *i.* Kaşımaktan azan çıban.

KURCALAMAK *f.* Kaşımak, karıştırmak.

KURCALAŞTIRMAK *f.* Kurcalamasını mucip olmak.

KURDAĞZI *i.* Sandık ve dolapların köşelerine biribirine geçmek üzre yapılmış kertikler.

KURDELÂ *Bak:* **KORDELE.**

KURDEŞEN *i.* Vücutte kırmızı kabarcıklarla çıkan hastalık.

KURDURMAK *f.* Kurmasını mucip olmak.

KURENA *i.* Karinler. Mabeyinci.

KURENALIK *i.* Saray adamlığı.

KURGUN *i.* Hisar.

KURGAZ *s.* Pek zayıf ve kuru.

KURGU *i.* Kuruntu.

KURK *i.* Gurk. Kuluçka.

KURLAĞAN *i.* Dolama.

KURMA *i.* Kurmak işi.

KURMAK *f.* Bir şeyin parçalarını bir araya getirip yerleştirmek. Tesis etmek. Toplamak. Makinayı işlemeğe hazır hale getirmek. Hazırlamak. Zihne komak, karar vermek.

KURMAY *i.* Erkânıharp. Erkânıharbiye.

KURNA *i.* Hamamların yıkanmak için yalaklı çeşmeleri.

KURNAZ *s.* Uyanık, açıkgöz. Hilekâr.

KURNAZLIK *i.* Kurnaz oluş.

KURON *i.* Diş üstüne geçirilen altın veya plâtin kapak.

KURP *i.* Yakınlık, yan,

KURRA *i.* Kuran okuyan.

KURS *i.* Koşu, yarış. Ders.

KURS *i.* Daire şeklinde olan.

KURSAK *i.* Kuşların birinci midesi, katı. İnce ve kurutulmuş barsak.

KURSUN *i.* Ağırlığı çok ve boz renkte bir maden. Ateşli silâhlarla atılan bu madenden yapılmış yuvarlak tane.

KURŞUNCU *i.* Nazara karşı kurşun döken. Kurşun satan.

KURSUNİ *s.* Kurşun renginde açık külrengi.

KURSUNKALEM *i.* Grafitten yapılan kalem.

KURSUNLAMAK *f.* Kurşunla kaplamak. Kurşunla damgalamak .

KURSUNSİRKESİ *i.* Kimyada kullanılan bir madde.

KURT *i.* Köpeğe benziyen yırtıcı hayvan. Yerde sürünen ve birçok çeşitleri bulunan küçük böcek. Meyva ve ağaçları kemiren küçük hayvan, sürfe, küçük böcek.

KURTARILMAK *f.* Tehlikeden veya sıkıntıdan çıkarılmak. Rehinden alınmak.

KURTARMAK *f.* Tehlikeden çıkarmak. Rehinden almak. Beraet ettirmek.

KURTBAĞRI *i.* Beyaz çiçek açar bir küçük ağaç.

KURTÇUK (Bio.) Sürfe.

KURTLANDIRMAK *f.* Kurtlanmasını mucip olmak.

KURTLANMAK *f.* Kurt peyda etmek.

KURTLU *s.* Kurt peyda etmiş. *c.* Bir yerde durmıyan.

KURTLUCA *i.* Yerpalamudu denilen bir nebat. Az kurtlu.

KURTMASALI *i.* Birini oyalamak için söylenen havaî söz. *c.* Uzun süren lâkırdı.

KURTULMA *i.* Kurtuluş, selâmet. Kurtulmak işi.

KURTULMAK *f.* Tehlike veya sıkıntıdan çıkmak. Selâmete ermek. Bağlı olduğu yerden fırlayıp ayrılmak .

KURTULUŞ *i.* Kurtulma.

KURTYENİĞİ *i.* Ağaç ve meyvada kurdun yediği delikler. *c.* Ayıp, noksan.

KURU *s.* Yaş olmıyan. Susuz. Zayıf. Çıplak. Boş. Sade. Kurutulmuş

KURUDAN *i.* Hayvanların burunlarında kemik hâsıl eden bir hastalık.

KURUEKMEK *i.* Katıksız yavan ekmek.

KURUKAHVE *i.* Kavrulmuş kahve.

KURUKURUYA *h.* Boşuboşuna, nafile yere: *kuru kuruya pabuç paralıadım.*

KURUL *i.* Heyet, meclis.

KURULAMAK *i.* Islak bir şeyi silip kuru etmek

KURULANMAK *f.* Vücudün ıslaklığını gidermek

KURULMA, KURULUŞ *i.* Kurulmak işi.

KURULMAK *f.* Bir şeyin parçaları bir araya getirilip yerleştirilmek. Tesis olunmak. Toplanmak, içtima etmek. İşliyecek hale konulmak. Devşirilmek. Kibirlenmek, öğünmek. Akıl öğretilmek.

KURULTAY *i.* Meclis.

KURULUK *i.* Kuru oluş.

KURULUŞ *i.* Bünye.

KURUM *i.* Tesis, cemiyet, kuruluş. Gurur, kibir, çalım. Ocaklarda toplanan is.

KURUMAK *f.* Kuru olmak. Nebat susuzluktan yanmak. Zayıflamak. Vücudün bir uzvu felce uğrayıp hareketten kalmak. *e.* Bulunmaz hale konmak : *ortalık kurudu.*

KURUMLU *s.* Çalımlı.

KURUMSAK *s.* Pezevenk,

KURUNTU *i.* Evham.

KURUNTULU *s.* Kuruntusu olan.

KURUSOĞUK *i.* Kar ve yağmur yağmaksızın olan sert soğuk.

KURUŞ *i.* Liranın yüzde biri, kırk para.

KURUŞLUK *i.* Bir kuruş kıymetinde olan.

KURUT *i.* Durup koyulaşmış süt.

KURUTAÇ (Kim.) Âleti tecfif.

KURUTMA *i.* Kurutmak işi.

KURUTMAK *f.* Kuru haline komak. *c.* Bulunmaz hale komak.

KURUTULMAK *f.* Kuru haline konmak.

KURUÜZÜM *i.* Kurutulmuş tane halinde üzüm.

KURYE, KURRİYE *i.* Hükûmet merkezi ile sefaretler arasında mektup ve talimat götüren memur.

KUSKUĞUK *i.* Yabani güvercinin erkeği.

KUSKUN *i.* Atın eğerine bağlı ve kuyruğunun altından geçirilen kayış.

KUSKUNUDÜŞÜK *s.* Perişan.

KUSKUS *i.* Ufak ve yuvarlak taneler halinde pilâvlık hamur.

KUSMA *i.* Kay, kusmak işi.

KUSMAK *f.* Kayetmek, gasyan, istifra getmek. Yediği şeyi ağızdan çıkarmak. Şiddetle dışarı atmak.

KUSMAK, KUSUK, KUSUNTU *i.* Kusulan şey.

KUSTURMAK *f.* Kusmasını mucip olmak.

KUSTURUCU *i.* Kusturan.

KUSULMAK *f.* Yenilen şey, ağızdan çıkarılmak.

KUSUR *i.* Eksiklik, noksan. Ayıp, sakatlık. Suç, kabahat. Tedbirsizlik, ihmal. Artan kısım, fazla.

KUSURLU *s.* Kusur ve noksanı olan.

KUSURSUZ *s.* Kusuru olmıyan.

KUSVA *s.* En uzak. Son.

KUŞ *i.* Havada uçar ve iki ayak üzere yürür kanatlı hayvan.

KUŞ *i.* İhtiyar atın sağrısındaki tüyü dökülmüş yer.

KUŞAK *i.* Bele sarılan uzun ve dar kumaş veya kayış kemer. Duvarı sağlamlaştırmak için konulan kereste sırası. Kapı, v.s. nin arkasına vurulan direklerden herbiri.

KUŞAM *i.* Giyim, kuşam.

KUŞANE, KUŞHANE *i.*

Küçük tencere, sefertası.

KUŞANMAK *f.* Kuşak takmak. Etrafı sarılmak. *Giyinip — f.* Hazırlanmak.

KUŞANTI *i.* Kuşanacak şey. Elbise, takım.

KUŞAT *i.* Burulan oğlak.

KUŞATMAK *f.* Etrafını almak, sarmak. Beline kuşak ve kemer bağlatmak.

KUŞATILMAK *f.* Etrafı alınmka.

KUŞBAŞI *s.* Büyücek parçalar halinde et parçası, iri kar tanesi.

KUŞBAZ *s.* Kuş yetiştiren.

KUŞBAZLIK *i.* Kuşbaz işi.

KUŞBEYİNLİ *i.* Akılsız.

KUŞBURNU *i.* Gaga. Kırmızı meyvasından reçel ve murabba yapılan yabani gül.

KUŞÇU *i.* Vaktile saraylarda doğan ve atmacagibi avcı kuşlara bakan.

KUŞDİLİ *i.* Kelimenin her hecesine ayni harfi ilâve etmek suretile bir konuşma oyun : *kufuş difilifi.*

KUŞHANE, KUŞANE *i.* Küçük tencere.

KUŞİLLETİ *i.* Atlarda olan bir hastalık.

KUŞKANADI *i.* Kuşların kanatlarından yapılan süpürge ve yelpaze. Bir boğaz hastalığı.

KUŞKİRAZI *i.* Küçük taneli bir kiraz.

KUŞKONMAZ *i.* Sert kabuklu ve suyu emilen bir sezbe.

KUŞKU *i.* Huylanma.

KUŞKULANMAK *f.* Ürkmek.

KUŞKULU *s.* Vehimli, müvesvis.

KUŞLAK *i.* Kuşu çok olan avlanacak yer.

KUŞLOKUMU *i.* Yumurtalı tatlı bir hamur.

KUŞLUK *i.* Öğle vakti. Öğle yemeği. Büyük kuş kafesi.

KUŞMAR *i.* Kuş tuzağı.

KUŞPALAZI *i.* Boğazın şişmesinden ibaret tehlikeli bir hastalık, difteri. Kuş yavrusu.

KUŞSÜTÜ, KUŞSÜDÜ *i.* Bulunmaz şey.

KUŞTÜYÜ *i.* Yatak, şilte v.s. doldurulan bazı

kuşların ince tüyleri.

KUŞÜZÜMÜ *i.* Küçük ve siyah bir üzüm.

KUŞYEMİ *i.* Kenevir tohumu.

KUT *i.* Baht, uğur.

KUT *i.* Gıda, azık.

KUTAN *i.* Büyük pulluk.

KUTBÎ *s.* Kutup mıntakalarına ait.

KUTBİYET *i.* Pusla ibresinin kutba doğru dönmek hassası.

KUTLAMAK *f.* Tebrik etmek.

KUTLANMAK, KUTLULANMAK *f.* Uğurlu olmak.

KUTLAŞMAK, KUTLULAŞMAK *f.* Tebrikleşmek, bayramlaşmak.

KUTLU *i.* Kutlu oluş.

KUTREN *h.* Kutru itibariyle.

KUTSAL *s.* Uğurlu, mukaddes.

KUTSALLIK *i.* Kudsiyet.

KUTSAMAK *f.* Takdis etmek.

KUTSÎ *s.* Mukaddes.

KUTSİYAT *i.* Mukaddesata ait şeyler.

KUTSİYET *i.* Kutsî oluş.

KUTSUZ *s.* Uğursuz.

KUTSUZLUK *i.* Uğursuzluk.

KUTU *i.* Tahta, mukavva, teneke, v.s. den mahfaza kap. Kilenin sekizdebiri olan bir hububat ölçüsü.

KUTUP *i.* Arzın mihverinin iki mukabil noktasından herbiri: *Cenup kutpu, Şimal kutpu.*

KUTUP DOĞRUSU (Mat.) Kutbî.

KUTUPENGEL (Fiz.) Manii istiktap.

KUTUPSAL (Mat.) Kutbî.

KUTUPYILDIZI *i.* Şimal kutbuna pek yakın bulunan sabit yıldız. Demirkazık.

KUTUR *i.* Çap. Taraf. Daireyi merkezinden geçirerek ikiye ayıran hat.

KUVA *i.* Kuvvetler.

KUVVANİYET *i.* Dinamik, Dinamizm.

KUVVE *i.* Kuvvet. Niyet, tasavvur. His, duygu. *—den file çıkmak* *f.* Tasarlanan şey yapılmak.

KUVVET *i.* Bir iş yapmak ve vücude getirmek için kullanılan, emek,

güç, takat, kudret. Bir devletin askeri. Sağlamlık, sihhat. Dayanıklık. Tesir, nüfuz. Hassa, şiddet. Bir adedin kendi mislile kaç defa zarbedileceğini gösteren üstündeki küçük rakam. *Beyaz — i.* Bir makinanın tahammül derecesini gösteren ölçü.

KUVVETLENDİRMEK *f.* Kuvvet vermek.

KUVVETLENMEK *f.* Kuvvet peyda etmek.

KUVVETLİ *s.* Kuvveti yerinde olan. Tesirli.

KUVVETÖLÇER (Fiz.) Dinamometre, mikyası kukket.

KUVVETSİZ *s.* Kuvveti olmıyan. Tesirsiz.

KUVVETSİZLİK *i.* Kuvvetsiz oluş.

KUYRUK *i.* Bazı hayvanların kıçları üzerinden sarkan uzun ve tüylü uzuv. Zeyl. ilâve. *c.* Birinin arkasına takılıp hiç ayrılmıyan kimse. Son. en gerideki kısım. Gözün kulağa doğru olan ucu.

KUYRUKAÇISI *i.* Hınç.

KUYRUKKAPAĞI *i.* Bazı hayvanların çıplak ve tüysüz kuyruk yeri.

KUYRUKLUYILDIZ *i.* Büyük ve parlak bir yıldız arkasında bir yelpaze gibi uzanan küçük yıldızlar kümesi.

KUYRUKSALLIYAN *i.* Peygamber kuşu denilen bir kuş.

KUYRUKSOKUMU *i.* Kuyruk yeri, belkemiğinin nihayetindeki parça.

KUYRUKYAĞI *i.* Koyun kuyruğu eritilerek alınan yağ.

KUYTU *s.* İzbe. kapanık. Karanlıkça. *i.* Köşe, bucak.

KUYU *i.* Su için kazılmış derin çukur.

KUYUCU *i.* Kuyu kazıcı.

KUYUDAT *i.* Kayitler.

KUYUM *i.* Ziynet eşyası.

KUYUMCU *i.* Altın ve gümüşten süslü şeyler yapan.

KUYUMCULUK *i.* Kuyumcu san'ati.

KUYUT *i.* Kayitler.

KUZAHİYE *i.* Gözün renkli (menevişli zar) tabakası.

KUZAY, KUZEY *i.* Dağların güneş görmiyen yüzü. Güneş karşılığı. Şimal.

KUZGUN *i.* İri kara karga.

KUZGUNCUK *i.* Hapishane kapılarındaki demir parmaklıklı pencere.

KUZGUNİ *s.* Pek siyah.

KUZU *i.* Koyun yavrusu. *c.* Halim, uysal.

KUZUDİŞİ *i.* Çocuklarda ilk çıkan ve altı yedi yaşlarında değişen diş.

KUZUKESTANESİ *i.* Küçük kestane.

KUZUKULAĞI *i.* Ekşimtrak tatda büyük yapraklı bir nebat.

KUZULAMAK *f.* Koyun yavrulamak.

KUZULAŞMAK *f.* Kuzu gibi olmak, yumuşamak, uysallaşmak.

KUZULU *s.* Yanında yavrusu olan koyun.

KUZUPALAMUDU *i.* Palamudun bir cinsi.

KÜBİK (Mat.) Mikâbî.

KÜBİST *i.* Küp biçimli resimler ve heykeller yapan artist.

KUBİZM *i.* Küp biçiminde acayip eserler yapma işi.

KÜÇÜCÜK *s.* Pek küçük.

KÜÇÜK *s.* Büyük olmıyan, ufak. Ehemmiyetsiz ,değersiz. Adi, hakir. Genç. Yaşsız. *i.* Yavru çocuk.

KÜÇÜKLEMEK *f.* Hakir görmek.

KÜÇÜKLÜ *s.* İçinde küçükleri bulunan. *Büyüklü — s.* Küçük büyük karışık.

KÜÇÜKLÜK *i.* Küçük oluş. Çocukluk. Yakışmıyan hareket, ayıp.

KÜÇÜLMEK *f.* Daha küçük olmak. Yaşını gizleyip kendini küçük göstermek. Utanılacak bir vaziyette kalmak.

KÜÇÜLTMEK *g.* Bir şeyi olduğundan daha küçük yapmak. Utanacak hale sokmak. Ehemmiyetini azaltmak. Yaşını küçük göstermek.

KÜÇÜMEN, KÜÇÜMENCİK *s.* Pek küçük.

KÜÇÜMSEMEK *f.* Küçük görmek. İstisgar etmek.

KÜÇÜREK *s.* Küçükçe.

KÜDURET *i.* Keder. Tasa. Bulanıklık.

KÜF *i.* Rutubetten hâsıl olan yeşilimsi ve zehirli madde.

KÜFE *i.* Arkada taşınır büyük sepet.

KÜFECİ *i.* Küfe ile eşya taşıyan hamal.

KÜFELİ *s.* Arkasında küfe olan.

KÜFELİK *s.* Sızmış sarhoş. Bir küfenin alabileceği miktar.

KÜFLENMEK *f.* Küf tutmak. *c.* Olduğu yerde kalıp eskimek.

KÜFLETMEK *f.* Küf tutturmak. Eskitmek.

KÜFLÜ *f.* Küf tutmuş. *c.* Modası geçmiş. El dokunulmamış.

KÜFRAN *i.* Nankörlük.

KÜFRETMEK *f.* Dinini tanımamak, büyük günah işlemek. Sövmek.

KÜFÜR *i.* Dinsizlik. Sövme.

KÜFÜRBAZ *s.* Söven.

KÜFÜV *i.* Akran.

KÜHEYLAN *i.* Cins at.

KÜKRE *s.* Kızgın, azgın, ağzı köpürmüş.

KÜKREMEK *f.* Ağız köpürmek, azmak, kızmak.

KÜKNAR *i. Bak:* **KÖKNAR.**

KÜKÜRT *i.* Toz ve parça halinde tıpta ve san'atlarda kullanılan sarı ve fena kokan bir maden.

KÜKÜRTÇİEĞİ *i.* Tasfiye edilmiş kükürt.

KÜL *i.* Yanan odun ve kömürden kalan toz.

KÜL *s.* Hep, bütün, cümle. *i.* Umum, umumiyet.

KÜLÂH *i.* Vaktile kullanılan ucu sivri bir başlık. Mahrut şeklinde olan şey. — *giydirmek f.* Aldatmak.

KÜLÂHÇI *i.* Külâh yapan. *c.* Hilekâr.

KÜLBASTI *i.* Isgarada pişmiş belkemiği ucundaki et.

KÜLBASTILIK *s.* Külbastı yapmağa yarar.

KÜLÇE *i.* Erimiş maden parçası. Küme.

KÜLEK *i.* Kulplu ve üstüvane şeklinde ağaç kap.

KÜLETMEK *i.* Mahvetmek.

KÜLFET *i.* Zahmet, yoru-

cu iş. Resmî ve teklifli muamele.

KÜLFETLİ *s.* Güç:

KÜLHAN *i.* Hamamda suyu ve hamamı ısıtmak için ateş yakılan yer.

KÜLHANBEYİ *i.* Çapkın, serseri.

KÜLHANİ *i.* Küçük yaramaz. Küçük çapkın.

KÜLLEME *i.* Üzüm tanelerinin kararıp mantar peyda etmesinden ibaret bir hastalık.

KÜLLÎ *s.* Külle, bütüne ve umuma ait. Umumî.

KÜLLİYAT *i.* Bir şeyin umumu. Bir müellifin bütün eserleri, eserî.

KÜLLİYEN *h.* Büsbütün. Hiç, asla.

KÜLLİYET *i.* Küllî oluş.

KÜLLİYETLİ *s.* Çok, bol.

KÜLLÜ *s.* Kül ile karışık.

KÜLOLMAK *f.* Mahvolmak.

KÜLOT *i.* Belden dize kadar geniş ve aşağısı dar pantalon. Etekleri dar kadın fistanı, don.

KÜLRENGİ *i.* Kurşuni renk.

KÜLT *i.* Mezhep, iman.

KÜLTE (Jeo.) Sahra.

KÜLTÜR *i.* Marifet, hars.

KÜLTÜR (Bio.) Tarım.

KÜLÜNK *i.* Ağır taşları kaldırmak için kullanılan uzun ve sivri uçlu demir manivelâ.

KÜLÜSTÜR *s.* Eski, köhne.

KÜMBET *i.* Çıkıntı.

KÜME *i.* Yığın.

KÜMEK *i.* Küme. Umumun koşup yardım etmesi.

KÜMES *i.* Tavukların barındıkları kapalı yer. Kulübe. — *hayvanları i.* Tavuk, kaz, ördek, hindi v.s.

KÜMÜLTÜ *i.* Bostan ve ormanda yapılan bekçi ve avcı kulübesi.

KÜNDE *i.* Köstek. Tuzak.

KÜNFES *i.* Tenha, ücra.

KÜNFEYEKÛN *s.* Perişan.

KÜNGÜRLEMEK *f.* Uyku basmak.

KÜNH *i.* Dip, derinlik. Bir şeyin en yüksek noktası, uç. Nihayet. Cevher, esas. — *üne varmak f.* İyi anlamak.

KÜNK *i.* Su sevkına yarıyan üstüvane şeklinde kiremit boru.

KÜNKE *i.* Yonga.

KÜNYE *i.* Bir şahsı anlatan isim, soyadı, baba, ana, memleket adı, doğum tarihi gibi şeyler.

KÜP *i.* Topraktan büyük ve ağzı dar kap, kavanoz ve testinin büyüğü. — *lere binmek f.* Çok kızmak.

KÜP (Mat.) Mikâp.

KÜPE *i.* Kadınların kulağa taktıkları süs. *Kulağına — olmak i.* Unutmamak : *bu sözüm kulağına küpe olsun.*

KÜPEÇİÇEĞİ *i.* Küpe gibi aşağıya sarkar bir çiçek.

KÜPEŞTE *i.* Geminin kenarlarındaki tahta siper. Parmaklığın üzerindeki kalın tahta.

KÜRDAN *i.* Dişleri temizlemek için ince çöp, diş karıştıracağı, hilâl.

KÜRDANLIK *i.* Kürdan kutusu.

KÜRDÎ *i.* Musikide bir makam.

KÜRE *i.* Merkezine olan mesafeleri her noktada müsavi olan mücessem cisim yuvarlak. *Musattah — i.* Yeryuvarlağının bütün kıt'a ve denizlerini gösteren harita. *Mücessem — i.* Dünyanın şeklini, kara ve denizlerini göstermek üzere yapılan ve bir mihver etrafında dönen yuvarlak mukavvadan harita.

KÜREİARZ *i.* Üzerinde yaşadığımız seyyare, dünya, yeryuvarlağı.

KÜREK *i.* Ucundaki demir levha ile toprak v.s. atmağa mahsus uzun saplı bir alet. Kayıkları yürütmek için kullanılan kalın ve ucu yassı alet. Fırınlarda ekmeği salmak için kullanılan uzun saplı tahta alet.

KÜREK *i.* Vaktile gemilerde kürek çekmek cezası.

KÜREKÇİ *i.* Sandanlda kürek çeken. Kürek yapan ve satan.

KÜREKKEMİĞİ *i.* Omuzun arka tarafındaki üçköşeli yassı kemik.

KÜREKLİ *s.* Küreği olan.

KÜRELEMEK *f. Bak*: **KÜRÜMEK.**

KÜREMEK *f. Bak*: **KÜRÜMEK.**

KÜREMSİ *i.* Küreye benzer.

KÜRESEL (Mat.) Kürevî.

KÜREVÎ *s.* Küre şeklinde. Küresel.

KÜREYYAT *i.* Kanın içinde bulunan mikroskopla görülebilir yuvarlak şeyler. Yuvar : Alyuvar, Akyuvar.

KÜREYVE *i.* Küçük yuvarlak şey. Yuvar.

KÜRK *i.* Tüyleri yumşak ve güzel olan bazı hayvanların elbisenin içine veya dışına kaplanan derisi. İçi kürkle kaplanmış palto.

KÜRKÇÜ *i.* Kürk yapıp satan.

KÜRSÜ *i.* Oturulacak yüksekçe yer. Vaiz veya hatibin, muallimin oturduğu yüksek yer. Taht. Makam, vazife. Kaide, ayaklık.

KÜRSÜLÜ *s.* Metin ve oturaklı.

KÜRSÜTAŞI *i.* Duvarın köşesine konulan büyükçe taş.

KÜRT *i.* İran hududu tarafında oturan bir kısım ahali.

KÜRTAJ *i.* Çocuk düşürmek için rahimde yapılan ameliye.

KÜRÜMEK *i.* Toprak ve gübre v.s. yi kürekle sürüp temizlemek.

KÜS *i. Bak*: **KÜSÜ.**

KÜSKÜ *i.* Yarı yanmış odun. Taş kırmak ve duvar delmek gibi işlere yarıyan bir ucu sivri demir sopa. Ocakta odunları dayamıya mahsus kısa ayaklı demir çubuk. Sopa.

KÜSKÜN *s.* Küsmüş.

KÜSKÜNLÜK *i.* Gücenme. Dargınlık.

KÜSKÜTÜK *s.* Kaskatı.

KÜSME *i.* Küsmek işi.

KÜSMEK *f.* Kalp kırılmak, gücenmek, darılmak, dargın olmak. Yerinden hoşlanmamak.

KÜSTAH *i.* Arsız.

KÜSTAHLIK *i.* Arsızlık.

KÜSTERE *i.* Bileği çarkı. Yivli rende. Değirmende bir taş.

KÜSTÜRMEK *f.* Gücendirmek, darıltmak .

KÜSUF *i.* Güneş tutulması.

KÜSUR *i.* Kesirler.
KÜSÛ *i.* Güceniklik.
KÜSÜLÜ *s.* Gücenik.
KÜSÜŞMEK *f.* Karşılıklı küsmek.
KÜŞADE *s.* Açık.
KÜŞADETMEK *f.* Açmak.
KÜŞAT *i.* Açma. — *etmek f.* Açmak. — *resmi i.* Yeni yapılan bir bina, mektep v.s. nin ilk defa olarak açılması merasimi.
KÜŞAYİŞ *i.* Açıklık.
KÜŞNE *i.* Karaburçak.
KÜT *s.* Kötürüm. *h.* Vurup dövmeyi veya derin derin ses çıkarmağı tasvir eder ve tekrarlanarak söylenir : *yüreğim küt küt atıyor.*
KÜTKÖŞE *i.* Doksan dereceden büyük zaviye, münferiç zaviye.
KÜTİKÜL (Bot.) Beşere.
KÜTLE *i.* Yığın, küme.
KÜTLEMEK *f.* Küt küt ses çıkarmak.
KÜTLEVÎ *s.* Kütle halinde.
KÜTÜK *i.* Ağacın kalın kısmı, gövdesi. Kalın odun. Anadefter, esas defteri. *Nüfus kütüğü i.* Nüfus sicilli.
KÜTÜPHANE *i.* Kitap evi, kitap sarayı.
KÜTÜR *h.* Sert ve gevrek sesi anlatır ve tekrarlanarak söylenir: *kütür kütür yedim.*
KÜTÜRDEMEK *f.* Kütür kütür ses çıkarmak.
KÜTÜRDETMEK *f.* Kütürdemesini mucip olmak.
KÜTÜRTÜ *s.* Kütür kütür ses çıkarma.
KÜTÜRTÜLÜ *s.* Kütürtüsü olan.
KÜUL *i.* Alkol, ispirto.
KÜULÎ *s.* Alkola ait.
KÜVET *i.* Küçük leğen. Fotoğraf plâklarını yıkamağa mahsus küçük kap.
KÜZ, KÖZ *i.* Sıcak kül.

L

L *i.* Türkçe alfabenin on dördüncü harfidir ; «â» harfinden evvel ince, «a» dan evvel de kalın okunur.
LÂ *h.* Kelimenin evvelinde

gelerek nefiy manası verir: *Lâakal*, en azdan : *lâdinî*, din ile alâkası olmıyan.

LÂ *i.* Musikide bir nota.

LA, LE *e.* İlenin kısaltılmış şekli : *kalemle*, kalem ile; *kitapla*, kitap ile.

LÂAKAL *e.* En az.

LÂALETTAYİN *e.* Her ne ve herkim olursa : *lâalettayin bir yazı yaz.*

LÂBADA *i.* İspanak cinsinden yenir bir ot.

LÂBORATUVAR *i.* Tecrübe ve ameliyat salonu.

LÂBÜT *e.* Lâzım. *h.* Elbette, çaresiz.

LÂCİVERDİ *s.* Lâcivert rengnide.

LECİVERT *i.* Kıymetli koyu mavi renkte bir taş. *s.* Koyu mavi renk.

LÂÇİN *i.* Beyazlı veya kırmızı ayaklı bir cins şahin. *s.* Sarp.

LÂÇKA, LAŞKA *e.* Gemicilikte (bırak! gevşet!).

LÂDEN *i.* Bir cins çalıdan alınan ve saç ve sakal boyamak için kullanılan bir zamk.

LÂDES *i.* Tavuğun göğüs kemiğini kırarak biribirini aldatmak için bahse girişme.

LÂDİNÎ *s.* Din işlerile münasebeti olmıyan. Lâyik.

LÂEDRİ *s.* Bir şiirin belli olmayan sahibi.

LÂF *i.* Lâkırdı, söz. Boş lâkırdı. Atıp tutma, öğünme. — *atmak f.* Harfendazlık yapmak, sarkıntılık etmek.

LÂFAZAN *i.* Çok söyliyen.

LÂFAZANLIK *i.* Gevezelik.

LÂFETMEK *f.* Konuşmak.

LÂFIZ *i.* Ağızdan çıkan söz.

LÂFZAN *h.* Mana nazarı dikkate alınmaksızın yalnız lâfız ve şekil itibarile.

LÂFZÎ *s.* Lâfza ait.

LAĞAP *i. Bak:* **LÂKAP.**

LÂGAR *s.* Zayıf, arık.

LÂĞIM *i.* Yeraltında üstü örtülü pislik mecrası. İçine barut doldurarak ateşlemek için kazılmış çukur.

LÂĞIMCI *i.* Lâğım temiz-

leyen amele. Kuyu kazarak içine barut doldurup ateşliyen.

LÂĞIV, LÂGV *i.* Kaldırma.

LÂĞVETMEK *f.* Kaldırmak, feshetmek, hükümsüz bırakmak.

LÂHANA *i.* Büyük ve kat kat yapraklardan ibaret bir sebze.

LÂHAVLE *i.* Cansıkıntısını ve sabırsızlığı anlatır.

LÂHİK *s.* Ulaşan, birleşen. İlâve olunan. Sabık mukabili, şimdiki.

LÂHİKA *i.* Ek, ilâve, katıntı.

LÂHİM *i.* Et.

LÂHİME *i.* Etcil. Etyiyen. (Zoo.) Etobourlar.

LÂHİN *i.* Güzel ve kaideli ses, nağme, ezgi, ahenk.

LÂHİT *i.* Kabir.

LAHLAHİYE (Bot.) Ciğdemgiller.

LÂHURAKİ *i.* Hint şallarını taklit ile yapılan yünden ve ince bir kumaş.

LÂHURİ *i.* Hindistanın Lâhur şehrinde yapılan şal kumaşı.

LÂHUT *i.* Tanrılık.

LÂHUTÎ *s.* Tanrılığa ait.

LÂHZA, LÂHZE *i.* Göz kapıyacak kadar zaman, an.

LÂİN *s.* Lânetlenmiş.

LÂK *f.* İsimlerin sonuna gelerek mekân bildirir : *kışlak*, kışlanacak yer. Bazı isimlere ve asıl fiile ilâve olunarak sıfat teşkil eder : *patlak, çatlak.*

LÂKAP *i.* Aile veya şahıs ismine ilâve olunan isim, sonradan takılan isim, san, lâğap. Soy adı.

LÂKAYD *s.* İlgisiz.

LÂKE *s.* Bir nevi vernikle boyanmış eşya ve mobilya.

LÂKERDA *i.* Palamut balığının tuzlanmışı.

LÂKİN *c.* Ancak, fakat, ama : *Lâkin ben bunu söylemedim.*

LÂKIRDI *i.* Lâf, söz. Konuşma. Boş söz.

LÂKIRDICI *s.* Geveze.

LÂKLÂK *i.* Leylek. Leyleğin gagasını biribirine vurarak çıkardığı ses. Gevezelik.

LÂKLÂKA *i.* Gevezelik.

LÂKLÂKİYAT *i.* Boş lâkırdılar.

LÂKONİK *s.* Veciz, az sözlü.

LÂL *s.* Dilsiz.

LÂL *i.* Çok kıymetli ve kırmızı renkte bir taş. Kırmızı mürekkep.

LALA *i.* Çocuk hizmetkârı.

LALALIK *i.* Lalalık sıfatı.

LALANGA *i.* Hamurlu, yumurtalı tatlı.

LÂLE *i.* İlkbaharda açan ve çok çeşidi olan soğanlı bir çiçek.

LÂLE *i.* Vaktile suçluların boynuna vurulan halka. İncir koparmak için ucu çatallı sırık.

LÂLEGÛN *s.* Lâle rengi-nde, pembe.

LÂLEZAR *i.* Lâle bahçesi.

LÂMA *i.* Uzun ve yassı maden safhası. Bir geyik.

LÂMBA *i.* İçinde petrol v.s. yakılan ışık aleti.

LAMBA *i.* Doğrama işlerinde v.s. de açılan yiv.

LÂME *i.* Parlak sırmalı bir kumaş.

LÂMEKÂN *s.* Mekânsız.

LÂMİS *s.* Lemseden. Dokunan.

LÂMİSE *i.* Dokunan, duyarga. Vücudün bir tarafına dokunulduğu zaman duyulan his.

LÂMBASA, LAMBASA *s.* Bol, hantal. Dağınık. *i.* Uzun v eyırtmaçlı etek.

LÂNDO, LÂNDON *i.* İki tarafında körükleri bulunan araba.

LÂNE *i.* Yuva.

LÂNET *i.* İlenç, beddua. Allahın merhametinden mahrumiyet. — *okumak f.* Beddua etmek.

LÂNETLEME *i.* Lânetlemek işi. Mel'un.

LÂNETLEMEK *f.* Lânet okumak, beddua etmek.

LÂNETLİ *i.* Lânet edilmiş.

LANGURLUNGUR *i.* Pek kaba konuşmayı ve gürültüyü anlatır : *Araba langırlungur yapıyor.*

LANGIRTI *i.* Langır lungur ses.

LANGUSU (Zoo.) Makassız ıstakoz.

LÂPA *i.* Ezik ve yumuşak pilav. Ağrı, çıban ve soğukalığına karşı yakı

yerine kullanılan merhem. c. Sölpük, gevşek. — — *h.* Sölpük bir halde parça parça düşmeği anlatır : *kar lâpa lâpa yağıyor.*

LÂPACI *s.* Lâpa ile beslenmiş. Lâpa yemesini seven. Rahatı seven.

LÂPÇIN *i.* Konçlu fotin.

LÂPİNA *i.* Rengi güzel, eti tatsız bir balık.

LAR, LER *e.* İnce, hafif hecelerden sonra *ler*, kalın hecelerden sonra da *lar* şeklinde kullanılan cemi edatı: *kitaplar, kalemler.*

LÂSTİK *i.* Kavuçuktan yapılan ve çekildikçe uzıyan bir madde. Yağmur ve rutubetten korunmak için ayakkabı üzerine giyilen kavuçuk kaloş. Kurşunkalemile yazılan yazıyı silmek için kullanılan goma.

LÂSTİKÇİ *i.* Ayakkabı lâstiklerini satan.

LÂSTİKLİ *s.* Lâstiği olan. Lâstikten yapılmış. Lâstik gibi uzayıp kısalan. Elâstikî. c. İstenilen tarafa çekilebilen : *çok lâstikli bir söz söyledi.*

LÂSTİKOTİN *i.* Bir nevi örme kumaş.

LÂŞE, LEŞ *i.* Ölmüş hayvan ve insan bedeni, kadavra. c. İşe yaramaz. Pis kokulu.

LAŞKA *Bak*: **LAÇKA.**

LÂŞEK *h.* Şüphesiz.

LÂTA *i.* Cüppe. Dar ve uzun kereste. Kısa ilmiye cübbesi.

LÂTARNA, LÂTERNE *i.* Bir çeşit çalgı âleti.

LÂTİF *s.* Yumuşak, nazik, hoş. Güzel. Cismanî olmıyan, ruhanî. İnce.

LÂTİFE *i.* Güldürecek güzel söz. Şaka.

LÂTİFECİ, LÂTİFEGÛ *s.* Şakacı.

LÂTİN *i.* İtalyan, Fransız ve İspanyol milletlerinin mensup olduğu ırk. Güzel kokulu bir çiçek.

LÛTİNCE *i.* Lâtin lisan ve yazısı. *s.* Lâtin kavmine ait.

LÂTİNÇİÇEĞİ *i.* Bir nebat.

LÂTİNYELKENİ *i.* Üç köşeli yelken.

LÂÜBALİ *s.* Teklifsiz. Saygısız. Kayıtsız.

LÂÜBALİLİK *i.* Lâübali oluş.

LÂÜBALİYANE *s.* Lâübali bir surette.

LÂV *i.* Yanardağlardan çıkan ve soğuduğu vakit katılaşan mayi halinde ateş.

LÂVÂBO *i.* Yıkanma takımı.

LÂVAJ *i.* Yarayı ilâçlı su ile yıkama.

LÂVANTA *i.* Güzel kokulu su, esans.

LÂVANTACI *i.* Lâvanta yapan veya satan.

LÂVANTAÇİÇEĞİ *i.* Güzel kokulu bir çiçek.

LÂVHA, LEVHA *i.* Asılı resim veya yazı. Tablo, tabelâ. P.âka.

LÂVHACI, LEVHACI *i.* Lâvha yapan, tabelâcı.

LÂVTA *i.* Rahimden çocuk almak için kullanılan alet. Ebe doktor.

LÂVTA *i.* Bir nevi telli mızrap çalgısı.

LÂVTACI *s.* Lâvta denilen çalgıyı çalan adam.

LÂYEMUT *s.* Ölmez.

LÂYENKATİ *i.* Durup dinlenmeden.

LÂYEZAL *s.* Zevalsız.

LÂYİHA *i.* Herhangi bir iş hakkında kaleme alınan yazı. *kanun — sı i.* Kanunun tasdik edilmeden evvelki müsveddesi.

LÂYETECEZZA *s.* Parçalanmaz, ayrılmaz.

LÂYETEGAYYER *i.* Değişmez.

LÂYIK *s.* Yakışan, münasip. *i.* İyi veya kötü yakışan şey. Ceza.

LÂYIK *s.* Lâdinî. Din ile dünya işlerini ayıran.

LÂYİKLİK *i.* Din ile dünya işlerinin ayrılışı.

LÂYUAT *s.* Sayısız, pek çok.

LÂYUHSA *s.* Hesapsız.

LÂYUHTİ *i.* Hata işlemez.

LÂZ *i.* Karadenizin şark sahilindeki ahali.

LÂZA *i.* Küçük tekne.

LÂZCA *s.* Lâz usulünce. *i.* Lâz dili.

LÂZİME *i.* Yapılması icap eden şey, vazife, borç. Lâzım

LÂZIM *s.* Lüzumlu. — *gelmek f.* İktiza etmek,

LÂZIMLI *i.* Lüzumu olan. icap etmek.

LÂZIMLIK *i.* Havruz.

LEBALEP *i.* Ağzına kadar dolu.

LEBBELEP *h.* Dudak dudağa.

LEBBEYK, LEPPEY *h.* Efendim, ne emriniz var manasına eskiden kullanılır bir tabir.

LEBİDERYA *i.* Deniz kenarı.

LEBLEBİ *i.* Kavrulmuş nohut.

LEBLEBİCİ *i.* Leblebi kavuran ve satan.

LEDÜN *i.* Allah bilgisi.

LEDUNNÎ *s.* İçyüzel.

LEDÜNNİYAT *i.* Allah bilgisi sırları. c. Bir işin gizli tarafı, içyüzü .

LEF *i.* Sarma, devşirme. Bohça veya zarf içine sokma, paket yapma.

LEFFEN *h.* Sararak, içine yerleştirerek. Katarak.

LEFFETMEK *f.* İçine yerlestirmek.

LEĞEN *Bak:* **LİĞEN.**

LEĞEN (Bio.) Havsala.

LEH *i.* Birinin iyiliği için yapılan hareket, aleyh zıddı : *Mahkemede lehimde söy'e, aleyhimde söyleme.*

LEH, LEHİSTAN *i.* Umumî Harpten sonra merkezî Avrupada teşekkül etmiş 28 milyon nüfuslu bir cümhuriyet. Polonya.

LEHÇE *i.* Bir dilin ayrıldığı muhtelif kollardan herbiri, dil şubesi. Beniz. Leh lisanı.

LEHİM *i.* Madenleri yapıştırmağa yarıyan kalay v.s.

LEHİMLEMEK *f.* Lehim ile yapıştırmak .

LEHİMLENMEK *f.* Lehim ile yapıştırılmak.

LEHİMLİ *s.* Lehim yapılmış.

LEHLİ *i. s.* Polonyalı. Lehistan ahalisinden.

LEİM *s.* Alçak.

LEKE *i.* Kir izi. Yüzkarası.

LEKECİ *i.* Elbise lekelerini çıkarıp temizliyen.

LEKEDAR *s.* Lekeli.

LEKELEMEK *f.* Lekeli yapmak. Kötülemek.

LEKELENMEK *f.* Lekeli olmak, pislenmek, kötülenmek.

LEKELİ *s.* Lekesi olan.

LEKELİHUMMA *i.* Tifüs hastalığı.

LEKENDE *i.* Kaba dikiş.

LEM'A *i.* Parıltı.

LEMHA *i.* Gizlice bir bakma. Parıldama.

LEMİS *i.* El ile tutma, dokunma.

LEMSETMEK *f.* Dokunmak.

LEMSÎ *s.* Dokunsal. Lemse ait.

LEMYEZEL *s.* Zail olmaz, daimî .Tanrı.

LENDUHA *s.* Pek büyük.

LENFA *i.* (Bio.) Lenf. Bedenin içinde veritlerde dolaşan berrak bir mayi.

LENFAVÎ *s.* Kanı az ve lenfası çok olan zayıf vücut.

LENGER *i.* Gemi demiri. Bakırdan yayvan ve kenarları genişçe kap.

LENGERENDAZ *s.* Demir atan (vapur).

LEP *i.* Dudak. Kenar.

LEPBERLEP *h.* Dudak-dudağa.

LEPİSKA *s.* İpek gibi yumsak ve kumral (saç).

LERZAN *s.* Titriyen.

LERZE, LERZIŞ *i.* Titreyiş.

LERZENAK *s.* Titriyen.

LESEPASE *i.* Pasaport yerine kaim olan mürur tezkeresi.

LEŞ *i.* Ölmüş hayvan, lâşe. *s.* Fena koku.

LEŞGER *i.* Asker.

LETAFET *i.* Lâtif oluş

LEVA *i.* Bir frank kıymetinde bulgar parası.

LEVANTEN *i.* Şark memleketlerinde doğmuş. Lâtin cemaati.

LEVAZIM *i.* Yaşamak ve geçinmek için lâzım olan şeyler. — *dairesi i.* Askerin veya bir müessesenin erzak, cepane, v.s. eşyasını temin eden daire.

LEVAZIMAT *i. Bak:* **LEVAZIM.**

LEVENT *i.* Gemilerde lombar kapağını kaldırmağa mahsud zincir. Vaktile Venediklilerin maaşla kullandıkları asker. *s.* Güzel endamlı, çevik.

LEVENTLİK *i.* Levent oluş.

LEVGER *i.* Cizme ucunun sekli ve kalıbı.

LEVHA *Bak:* **LAVHA.**

LEVHIMAHFUZ *i.* Üzerinde insanların başına

gelecek yazılmış olduğuna itikat edilen levha.

LEVİM *Bak*: **LEVM.**

LEVİN *i.* Renk. Çeşit.

LEVİS *i.* Pislik.

LEVM *i.* Azarlama, kınama.

LEVMETMEK *f.* Kınamak. Zemmetmek. Azarlamak.

LEVREK *i.* Eti lezzetli bir balık.

LEVZE *i.* Bademcik.

LEYAL *i.* Geceler.

LEYL *i.* Gece.

LEYLÂK *i.* Salkım şeklinde ve güzel kokulu çiçeği olan bir ağaç — *rengi i.* Leylâk çiçeğinin rengi.

LEYLEK *i.* Kısın sıcak memleketlere göçen uzun ayaklı ve uzun boyunlu kuş.

LEYLEN *z.* Gece vakti.

LEYLÎ *s.* Geceye mensup, gece vakti olan. Gece vakti içinde kalınan (mekteb). Gece mektepte yatan (talebe).

LEYTELEALLE *h.* Oyalandırma, sürüncemede bırakma : *işimiz leyteleallede kalıyor.*

LEYYİN *s.* Yumuşak, mülâyim.

LEZGİ *i.* Kafkasyada oturan ve Gürcülere benziyen bir kavm.

LEZİZ *s.* Lezzetli.

LEZK *i.* Yakı gibi bedene yapıştırılan ilâç.

LEZUKÎ *i.* Yapışkan.

LEZZET *i.* Zevk, tat, çeşni, ağızla duyulan his. Tatlılık, lezizlik.

LEZZETLENMEK *f.* Lezzet almak.

LEZZETLENDİRMEK *f.* Lezzet vermek.

Lİ, LI, LU, LÜ, LÛ *e.* Ahenk kaidesine göre isimlerin sonuna gelerek sıfatlar yaparlar : *davetli, paralı, sütlü, İstanbullu.*

LİBADE *i.* Kışa ve pamuklu hırka.

LİBAS *i.* Elbise.

LİBRE *i.* Yarım kilogram tartı.

LİDER *i.* Önder, bir siyasî partide en mühim şahsiyet, reis.

LİDERLİK *i.* Önderlik.

LİF *i.* Bazı nebatların kabuğundan çıkarılan ip ve dokuma yapmakta

kullanılan iplik iplik teller. Bu nebatî ipliklerden yapılmış sabunu çabuk köpürten saçak.

LİFÎ *s.* Life ait. İplik iplik. Telsel.

LİĞEN, LEĞEN *i.* Yıkanmakta kullanılan büyük ve yavvan kap.

LİĞNİT *i.* Üzerinde ağaç izleri görülen bir nevi maden kömürü.

LİK *i.* Maç.

LİK, LIK, LUK, LÜK *e.* Ahenk kaidesine göre kelimenin sonuna gelerek bu kelime isim ise sıfat yapar : *bayramlık, kostümlük*: yer bildirir: *dağlık, kumluk, bahçelik* : alet ismi olur: *gözlük, başlık.* İlâve olunduğu kelime sıfat ise isim olur : *fenalık, güzellik, oburluk.*

LİKA *i.* Mürekkep hokkalarına konulan ham ipek. Boyacı ve yaldızcıların kullandığı bir zamk.

LİKENLER (Bot.) Seybiveler.

LİKİT *s.* Mayi, sulu.

LİKORİNOZ *i.* Kefalın bir nev'ini iste kurutarak yaptıkları balık pastırması.

LİKÖR *i.* Meyvadan yapılan ve içinde ispirto bulunan tatlı bir içki.

LİMAN *i.* Denizde gemilerin barınabileceği tabiî veya sun'î yer, koy. *Siit — i.* Sükûnet. *— reisi i.* Liman işlerini idare ve limana girip çıkacak gemilere nezaret eden bahriye subayı.

LİMANLAMAK *f.* Limana girmek. Deniz sakinleşmek.

LİMANLIK *i.* Liman gibi emin ve mahfuz yer. Sükûnet. *s.* Liman yapılmağa müsait. Sakin.

LİMBA *i.* Bir yük kayığı.

LİME *i.* Uzun uzun parçalanmış şey. *— — h.* Paça paça.

LİMİT (Mat.) Gaye.

LİMİTED *i.* Anonim şirketler haricinde olarak hi'ümum şirketlerin şirkete koydukları sermayeden fazla mes'ul olmamaları şartile ve sermayesi eşhama ayrılmaksızın teşekkül eden şirket.

LİMON *i.* Portakala benzer ekşi ve beyzî şekilde sarı renkli meyva.

LİMONATA *i.* Limon suyu ile şeker ve sudan yapılan şerbet.

LİMONAYVASI *i.* Bir nevi ekşi ayva.

LİMONİ *i.* Yeşile çalar açık sarı renk. *c.* Sebatsız, hercai.

LİMONKÜFÜ *s.* Maviye çalar yeşil renk.

LİMONLUK *i.* Kışın çiçek v.s. yi soğuktan korumak için bahçelerde yapılan camlı yer.

LİMONTOZU *i.* Limon gibi ekşi bir milh.

LİNÇ *i.* Halkın bir mücrimi tutup derhal öldürmesi.

LİNÇETMEK *f.* Linç yaparak öldürmek.

LİNOTİP *i.* Matbaa harflerini satır satır tertip eden ve döken tertip makinası.

LİPARİ *i.* Uskumruya benzer karnı benekli bir balık.

LİNYİT *Bak*: **LİĞNİT, LİNİT.**

LİR *i.* *Bir* musiki âleti. Rubap.

LİRA *i.* Yüz kuruş kıymetindeki para.

LİRALIK *s.* Lira kıymetinde olan.

LİRET *i.* Tahminen on kuruş kıymetindeki İtalyan parası.

LİRİK *s.* Aşka ve duyguya ait edebî eser. Eskiden lir ile teganni olunan şeyler.

LİS *i.* Yalıyan: *Kâselis, çanak yalıyan, dalkavuk.*

LİSAN *i.* Dil. İnsanların meramlarını ifade için kullandıkları sözler. Dil, lûgat, lehçe.

LİSANEN *h.* Ağızdan, yazı ile olmıyarak, şifahen.

LİSANÎ *s.* Lisana ait.

LİSANİYAT *i.* Muhtelif lisanların ayrılışından ve nasıl teşekkül ettiklerile aralarındaki benzeyiş ve iştiraklardan bahseden ilim.

LİSANİYUN *i.* Lisaniyat âlimleri.

LİSANIHAL *i.* Bir insanın veya bir şeyin tavır ve duruşundan anlaşılan mana.

LİSANŞİNAS *s.* Kendi di-

linden başka dil bilen, dilmaç.

LİSE *i.* Ortamekteplerden sonra gelen üç senelik mektep.

LİSTE *i.* Pusla. Fihrist. Cetvel.

LİTO *i.* Bez kenarındaki zıh. Tahta pervaz, çıta. Litoğrafya.

LİTOĞRAFYA *i.* Hususî bir mürekkeple yazılan yazı veya resmî bir taş-makinası ile basma. Taş-basması.

LİTOLOJİ (jeo.) Taş bilim.

LİTOSFER (Jeo.) Taş küre.

LİTRE *i.* Bir desimetre mikâbından ibaret mayiat ölçüsü.

LİTRELİK *i.* Bir litre miktarında .

LİVA *i.* Bayrak, sancak. Evvelce vilâyete tâbi olup bir mutasarrıf tarafından idare edilen kazaların hepsi, sancak, mutasarrıflık. İki alaydan mürekkep askerî kuvvet ve paşa unvanını haiz bu kuvvetin komutanı, mirliva. Tuğgeneral.

LİVAR *i.* Balıkları diri olarak saklamak için denizden ayrılmış havuz gibi yer veya delikli ambar ve sepet.

LİYAKAT *i.* Yararlık, lâyık olma, ehliyet.

LİYAKATLİ *s.* Lâyık.

LİYAKATSİZ *s.* Liyakati olmıyan.

LİYNET *i.* Yumuşaklık, hafif ishal.

LİZOL *i.* Antiseptik gibi kullanılan yağlı ve zehirli bir su.

LOBUT *i.* Kısa ve kalın sopa.

LOCA *i.* Odacık. Tiyatro bölmesi, küçük kamara. Masonların toplandıkları yer. Esnafın toplandığı yer, lonca.

LOÇA *i.* Geminin baş tarafında ve iki yanda demir zincirin geçmesine mahsus delikler.

LODA *i.* Üzerine toprak örtülmüş saman v.s. yığını.

LODOS *i.* Cenup rüzgârı. Cenup tarafı.

LODOSLAMAK *f.* Hava lodosa dönmek.

LODOSLUK *s.* Lodosa nazır yer.

LODOSPOYRAZ *i.* Sebatsızlık. Bir şekil ve kararda durmamazlık.

LOĞ *i.* Çamur sıvalı damları tesviye için üzerinde gezdirilen taş silindir.

LOGARİTMA, LOGARİTME *i.* Meçhul bir adedi bulmak için malûm olan ve esas tabir olunan bir adedin çıkarılacağı dereceleri gösteren cetvel.

LOĞUSA *i.* Yeni doğurmuş kadın.

LOĞUSALIK *i.* Yeni doğuran kadın hali.

LOKA *s.* Çapaçul.

LOKANTA *i.* Büyük aşçı dükkânı.

LOKANTACI *i.* Lokanta işleten.

LOKANTACILIK *i.* Lokantacı işi.

LOKMA *i.* Ağızda bir defada çiğnenebilecek kadar ekmek veya yemek. Parça, az miktar. Hamur, yağ, şeker ve yumurta ile yapılan bir tatlı. *Hazır — i.* Kolay iş. Bedava.

LOKMACI *i.* Lokma yapıp satan. *c.* Hazır lokmaya koşan.

LOKMAGÖZ *s.* Gözleri lokma gibi iri ve dışarı fırlamış.

LOKMALAMAK *f.* Lokma haline komak.

LOKMAN *i.* Pek eski bir tabibin ismi. Her derde deva ilâç, iksir.

LOKMANRUHU *i.* Çabucak uçan bir ruh, eter.

LOKOMOBİL *i.* Ziraat ve sanayide kullanılan müteharrik buhar makinası .

LOKOMOTİF *i.* Demiryol üzerinde vagonları çeken müteharrik buhar-makinası.

LOKUM *i.* Yumşak ve lüzücetli şekerleme. Bir nevi kurabiye.

LOKUMCU *i.* Lokum yapan ve satan.

LOMBAR *i.* Gemilerin muhtelif yerlerinde açılan dörtköşe delik.

LOMBAZ, LOMBOZ *i.* Gemi kamaralarına aydınlık ve hava vermek

için yapılan yuvarlak dörtköşe pencere.

LONCA *i.* Esnaf cemiyeti, loca.

LOLOLO *i.* Kandırma söz ve hareketi: *Banada mı lo'olo?*

LOP *s.* İri, yuvarlak ve yumşak. Birden yutulacak olan. — — *h.* Birden yutulmayı tasvir için tekrarlanarak kullanılır : *lop lop yuttu.*

LOPPADAK *h.* Birden bire.

LOPUR LOPUR *s.* Şişmanlığı anlatır: *lopur lopur et'eri var.*

LOP (Bio.) Fus, kabarık.

LOPÇUK (Bio.) Fuseys küçük kabarcık.

LOR, LORPEYNİRİ *i.* Beyaz ve yumşak taze peynir.

LORD, LORT *i.* İngilterede bir asalet unvanı. *c.* Pek zengin.

LOSTRA *i.* Kundura cilâsı.

LOSTRACI *i.* Kundura boyacısı.

LOSTROMO *i.* Vapurlarda tayfa reisi.

LOSYON *i.* Tuvalet suyu.

LOŞ *s.* Yarı aydınlık, karanlıkça. Tembel, gevşek.

LOŞLUK *i.* Loş oluş.

LÖK *s.* Battal, ağır. Maya. *h.* Ağırlıkla, kabalıkla.

LÖKÜN *i.* Çeşme ve musluk v.s. deliklerini tıkamak için kireç ve zeytinyağından yapılan bir macun.

LÛAP *i.* Tükrük, salya.

LÛBİYAT *i.* Oyunlar.

LÛGAT *i.* Söz, kelime, bir lisanı terkip eden kelimelerin herbiri. Bir lisana ait bütün kelimeleri toplıyan ve mana ve mukabillerini bildiren kitap, söz kitabı, kamus. Sözlük.

LÛGATÇE *i.* Küçük lûgat.

LÛGAVÎ *s.* Lûgate dair.

LÛGAZ *i.* Bilmece.

LÛSTRİN *i.* Parlak ipek kumaş. Parlak rugan.

LÛTFEN *h.* Lûtfederek.

LÛTFETMEK *f.* Lûtufta bulunmak.

LÛTİ *i.* Erkekle gayritabiî münasebette bulunan.

LUTR *i.* Susamuru deni-

len hayvan ve bunun derisi. Bu derinin taklidi kadife kumaş.

LÛTUF *i.* İhsan, iyilik. Yumuşaklıkla muamele. Müsaade.

LÛUP *i.* Oyun.

LÜB *i. Bak:* **LÜP.**

LÜBBÎ *s.* Özel. İçe ait.

LÜBBÜ SİN *i.* (Bio.) Diş—özü.

LÜCCE *i.* Dalga, engin deniz.

LÜFER *i.* Eti lezzetli bir cins balık.

LÜKNET *i.* Pelteklik.

LÜKS *i.* Süs, ziynet. Elbise, eşya, v.s. nin en güzel ve en kıymetlisi. *s.* Süslü, şık.

LÜLE *i.* Boru, masura. Tütün piposu. — — *h.* Boru gibi kıvrılmış : *saçları lüle lüle.*

LÜP, LÜB *i.* İç, öz. Akıl, kap.

LÜP *i.* Bedava. — *e konmak i.* Zahmetsiz kazanmak.

LÜPÇÜ *s.* Bedavacı.

LÜZUCET *i.* Yapışkanlık.

LÜZUCETLİ *s.* Lüzuceti olan .

LÜZUM *i.* Lâzım olma. İhtiyaç.

LÜZUMLU *s.* Lâzım.

LÜZUMSUZ *s.* İşe yaramaz.

LÜZUMSUZLUK *f.* Lüzumsuz oluş.

LÜLECİ *i.* Çamurdan lüle v.s. yapan.

LÜLECİÇAMURU *i.* Lülecilerin kullandıkları süzülmüş kızıl balçık.

LÜLETAŞI *i.* Bir cins beyaz ve yumuşak taş.

M

M *i.* Türkçe alfabenin on beşinci harfi.

MA *i.* Su.

MAA, MAAN *e.* Beraber, ile.

MAABİR *i.* Geçitler.

MAABİT *i.* Mabetler.

MAADA *e.* Başka, gayri.

MAADİN *i.* Madenler.

MAAHAZA, MAAMAFİH *e.* Bununlaberaber.

MAAAİLE *h.* Aile ile.

MAALİ *i.* Alî, yüksek şeyler.

MAALKERAHE *h.* Kerahetle, istemiyerek.

MAALESEF *e.* Yazık ki.

MAALİFTİHAR *h.* Öğünerek.

MAALHİCAP *h.* Utanarak.

MAALMEMNUNİYE *e.* Memnuniyetle.

MAALMESAR *h.* Sevinçle.

MAANİ *i.* Manalar.

MAARİF *i.* Tahsil ile elde edilen bilgiler. — *vekâleti i.* Maarifi tamim ile uğraşan ve okulları idare eden vekillik. — *vekili i.* Maarif vekâletini idare eden vekil.

MAARİFÇİ *s.* Maarif ve mektep işlerile uğraşan.

MAAŞ *s.* Geçim parası, aylık.

MAAŞAT *i.* Maaşlar.

MAAŞIR *i.* Birlikte yaşıyan insan cemaatleri, cemiyetler.

MAAZALİK *h.* Bununla beraber.

MAAZALLAH *i.* Allah saklasın : *maazallah ölürsem.*

MABADÜTTABİA *i.* Metafizik. Maddî hayatın dışında olan.

MABADÜTTABİİYAT *i.* Hadiselerin maddî olmıyan ilk sebeplerini araştıran felsefe şubesi.

MABAİT *i.* Sonrası, devamı.

MÂBER *i.* Geçit.

MABET *i.* İbadet edecek yer.

MABEYİN *i.* Aralık, ara. Evvelce harem ile selâmlık arasındaki daire veya oda. Saray memurlarının dairesi.

MABEYİNCİ *i.* Eskiden padişahların maiyet memurları.

MABLAK *i.* Eczacı ve macuncuların kullandığı düz kaşık.

MABUDE *i.* Tapınılan kadın.

MABUT *i.* Kendisine ibadet olunan. Allah. İlâh. Put.

MACAR *i.* Macaristanda oturan Türk ırkından bir millet.

MACARİSTAN *i.* Tuna nehri sahilinde sekiz milyon nüfuslu bir devlet.

MACARCA *i.* Macarların dili. *s.* Macara ait.

MACERA *s.* Geçmiş, vak'a.

MACERAPEREST *s.* Macera peşinde koşan.

MACİT *s.* Şerefli.

MACUN *i.* Yapışkan ve ağdalı tatlı veya ilâç. Binalarda yarık, delik ve çatlakları kapamak ve camları çerçeveye yapıştırmak için sürülen perçin.

MACUNCU *i.* Macun satan.

MACUNLAMAK *f.* Macunla tıkamak.

MAÇ *i.* İki spor heyeti arasında oyun veya müsabaka.

MAÇUNA *i.* Ağır şeyleri kaldırmağa mahsus buharla işler makina.

MADALYA *i.* Bir yararlık, muvaffakiyet v.s. mukabilinde alınan altın, gümüş veya bakırdan nişan.

MADALYON *i.* Kadınların gerdanlarına takılan mücevher veya resim.

MADAM *i.* Evli kadına verilen isim, hanım. Zevce.

MADDE *i.* Göz ile görülür ve el ile tutulur ve taksim edilebilir cisim. İş, husus, hal, keyfiyet. Kanun, nizam ve talimatnamelerin bent ve fıkrası.

MADDECİ *s.* Maddenin fevkinde hiçbir kuvvet görmiyen felsefî meslek mensubu.

MADDESEL *s.* Maddî.

MADDETEN *h.* Madde itibarile, sözle değil fiilen.

MADDÎ *s.* Maddeye ait. Maddesel.

MADDİYAT *i.* Madde halinde olan şeyler.

MADDİYUN *i.* Maddeciler.

MADELET *i.* Adalet.

MADEM, MADEMKİ *c.* Çünkü, için, dolayı, binaen: *Mademki çalışıyorum muvaffak olacağım.*

MADEN *i.* Toprağın içinden çıkarılan ve san'atlerde kullanılan altın, demir, bakır, kurşun v.s. maddeler. Bunların çıkarıldığı yer. *c.* Madenden yapılmış.

MADENÎ *i.* Madenden yapılmış. Mineral. Madensel.

MADENİYAT *i.* Maden kabilinden olan şeyler. Madenlerden bahseden ilim. Mineraloji.

MADENKÖMÜRÜ *i.* Toprak altında kalmış eski ormanların siyah ve yağlı bir kömüre inkılâp eden şekli, taşkömürü.

MADENSİ (Kim.) Şibih maden.

MADENSEL (Jeo.) Madenî.

MADENSUYU *i.* İçinde tabiî olarak münhal maden bulunan su.

MADER *i.* Ana.

MADERANE *s.* Anaya yakışır surette.

MADERÎ *s.* Anaya ait.

MADERŞAHİ *i.* Ananın hüküm ettiği aile rejimi.

MADERZAT *s.* Anadan doğma. Tabiî, hılkî.

MADİK *i.* Oyun, hile.

MADRABAZ, MATRABAZ *s.* Hilekâr.

MADRUBUFİH *i.* Çarpan adet.

MADRUP *i.* Hesapta çarpılan adet. *s.* Dövülen, dövülmüş.

MADUM *i.* Yok.

MADUMİYET *i.* Yokluk.

MADUN *i.* Emir altında bulunan. Alt taraf.

MADUT *i.* Sayılmış, sayılır. Mahdut, muayyen. Addolunan : *Bu zavallı da insandan maduttur.*

MAFA *i.* Ucu halkalı civata veya çivi.

MAFAT *i.* Elden çıkan, kaybedilen. *Telâfi — i.* Kaybedilen şey yerine başka bir şey kazanma.

MAFE, MAHFE *i.* Devenin üstüne konulan bir nevi oturulacak sepet.

MAFER *i.* Bir çıkrıkçı aleti ve bu aletle oyulmuş iğri yiv.

MAFEVK *i.* Üst taraf, âmir, madunun zıddı.

MAFEVKATTABİA *s.* Tabiiliğin üstünde, olagan üstü.

MAFİŞ *c.* Yok : *Para mafiş. i.* Hamur, yumurta yağ ve şekerle yapılır ve içinde bir şey yokmuş gibi hafif bir tatlı.

MAFİZZAMİR *i.* Saklı düşünce.

MAFSAL *i.* Kemiklerin birleştiği yer, boğmak.

MÂFÛV *s.* Affolunmuş.

MAGNETİZMA *Bak* : **MANYATİZMA.**

MAĞARA *i.* Yeraltındaki oyuk, in.

MAĞAZA *i.* Büyük dükkân. Tüccar eşyası koymağa mahsus depo. Kiler.

MAĞBUT *s.* İmrenilen.

MAĞDUR *s.* Haksızlığa uğramış. Düşkün.

MAĞDURİYET *i.* Mağdur oluş.

MAĞFİRET *i.* Yarlığama. Gufran, af.

MAĞFUR *s.* Günahı bağışlanma.

MAĞLATA, MUĞALÂTA *i.* Yanılıp şaşırtmak için söylenen söz.

MAĞLÛBİYET *i.* Yenilme.

MAĞLÛP *s.* Yenilmiş.

MAĞMUM *s.* Gamlı. Bulutlu.

MAĞMUMİYET *i.* Mağmum oluş.

MAĞNEZYA *i.* Beyaz kum gibi müshil bir madde.

MAĞNEZYOM, MAĞNEZYUM *i.* Havada parlak bir ziya ile yanan bir maden.

MAĞRİBÎ *s.* Mağrip ahalisinden olan.

MAĞRİP *i.* Güneşin battığı taraf, batı, garp. Akşam.

MAĞRUK *s.* Boğulmuş.

MAĞRUR *s.* Gururlu.

MAĞRURANE *s.* Mağrur bir surette.

MAĞRUREN *h.* Güvenenek.

MAĞRUS *s.* Dikilmiş.

MAĞŞUŞ *s.* Karışık, mahlût, hileli.

MAĞZ *i.* Beyin, dimağ. İç, öz.

MAH, MEH *i.* Ay.

MAHAFİL *i.* Mahfiller, meclisler.

MAHAKİM *i.* Mahkemeler.

MAHAL *i.* Yer.

MAHALÂKALLAH *h.* Büyük kalabalığı anlatır : *vapur mahalâkallah mahşer gibi idi.*

MAHALÂKALLAH *h.*Çok kalabalığı anlatır : *Tanrının bütün yarattıkları.*

MAHALLE *i.* Bir şehirin ayrılmış olduğu parçaların herbiri. — *çocuğu i.* Sokaklarda başıboş gezen haylaz çocuk. — *karısı i.* Adi karı.

MAHALLEBİ *i.* Süt, şeker

ve pirinçunu ile yapılan tatlı.

MAHALLELİ *i.* Bir mahalle ahalisinden olanlar.

MAHALLÎ *i.* Mahalle ait, yerli.

MAHAZİR *i.* Mahzurlar. Engeller.

MAHARACA *Bak*: **MARACA.**

MAHARET *Bak*: **MEHARET.**

MAHBEMAH *s.* Aydan aya.

MAHBUP *s.* Sevgili.

MAHBUBE *i.* Sevilen kadın.

MAHCUBİYET *i.* Mahcup oluş. Utangaçlık.

MAHCUP *s.* Utangaç. Utanmış. Örtülü.

MAHCUZ *s.* Haczolunmuş.

MAHDUM *i.* Oğul.

MAHDUT *s.* Çevrilmiş, tahdit edilmiş. Az, noksan.

MAHFAZA *i.* Kap. Kılıf kutu.

MAHFAZALI *s.* Mahfazası olan.

MAHFE *i.* Devenin üstüne kona nsepet.

MAHFÎ *s.* Gizli, saklı.

MAHFİL *i.* Klüp. Toplanılacak yer. Meclis, cemiyet. Camilerde hususî yer.

MAHFUZ *s.* Saklı. Korunulan. Muhafaza altında gönderilen. Ezber edilmiş.

MAHFUZEN *h.* Muhafaza altında: *mücrim mahfuzen gönderilmiştir.*

MAHFUZİYET *i.* Saklılık mahfuz olma.

MAHİR *s.* Meharetli.

MAHİRANE *h.* Meharetle.

MAHİYE *i.* Aylık, ayda.

MAHİYET *i.* Asıl, esas, hakikat, künh.

MAHIV *i.* Ortadan kaldırma, yoketme. Harap etme. Yokolma. Harap olma.

MAHKEME *i.* Haksızlıkları ve kanuna uygun olmıyan hareketleri tahkik eden ve lâzım gelen hükmü veren hâkimler heyeti. Yargı yeri. *Ağır ceza—si i.* Cinayet davalarına bakan mahkeme. *Asliye — si i.* Hukuk işlerine ve küçük suçlara bakan mah-

keme. *Ceza — si i.* Küçük suçlara bakan mahkeme. *Hukuk — si i.* Alacak davalarını görür. *Temyiz — si i.* Yargutay. Bütün mahkemelerin kararlarını tetkik ve tasdik eden en yüksek mahkeme. *Ticaret — si i.* Ticaret davalarına bakar.

MAHKÛK *s.* Hakkolunmuş, kazılmış. *i.* Kazıt.

MAHKÛKÂT *i.* Hakkolunmuş şeyler, kazınmış resim veya yazılar. Kazıtlar.

MAHKÛM *s.* Mahkeme tarafından hüküm giymiş. Birinin hükmü altında bulunan, esir.

MAHKÛMİYET *i.* Mahkûm oluş.

MAHLÂS *i.* İsme ilâve olunan diğer isim, şan, lâğap. Asad.

MAHLÛK *i.* Hakkolunmuş, yaradılmış. Yaratık.

MAHLÛKAT *i.* Mahlûklar. Yaratıklar.

MAHLÛL *i.* Vârisi olmıyan ölünün vakfa veya hazineye ait mirası. *s.* Hallolunmuş. Erimiş.

MAHLÛLÂT *i.* Mahlûller.

MAHLÛLİYET *i.* Mahlûl oluş.

MAHLÛT *s.* Karışık.

MAHMİ *s.* Korunuk. Himaye olunan, himaye altında bulunan.

MAHMUDİYE *i.* Vaktile basılmış yirmi beş kuruş kıymetinde bir altın para.

MAHMUL *s.* Yüklenmiş. Hamlolunmuş, isnat olunan.

MAHMUM *s.* Sıtmalı.

MAHMUR *s.* Uykudan veya sarhoşluktan sersem. Sarhoş gözü gibi süzerek bakan.

MAHMURLUK *i.* Mahmur oluş.

MAHMUZ *i.* Ökçenin arkasına takılan ve hayvanı dürtmeğe yarıyan demir. Horoz ve bazı kuşların ayakları arkasındaki parmak.

MAHMUZLAMAK *f.* Mahmuzla dürtmek.

MAHNUK *s.* Boğulmuş.

MAHNUKAN *h.* Boğularak.

MAHPES *i.* Hapishane.

MAHPUS *s.* Hapsolunmuş, mevkuf, hapis.

MEHRACA, MİHRACE *i.* Hint hükümdarlarına verilen unvan.

MAHRAMA *i. Bak*: **MAKRAMA.**

MAHREÇ *i.* Çıkılan yer. Menşe. Çıkıt, çıkak.

MAHREK *i.* Seyyarelerin güneşin etrafında devrederken kat'ettiği daire şeklindeki yol. Bir merminin hedefine varıncaya kadar resmettiği kavis. (Fiz.) Yörünge.

MAHREM *s.* Haram. Kendisile evlenilmesi caiz olmıyan ,yakın akraba. Gizli, sır.

MAHREMANE *h.* Mahrem olarak. Gizlice.

MAHREMİYET *i.* Mahrem olmak hali. Gizlilik, gizdeşlik.

MAHRUK *s.* Yanmış. Yanık.

MAHRUKAT *i.* Yakacak. Yakmakta kullanılan odun ve kömür gibi şeyler.

MAHRUM *s.* Yoksun. Nasipsiz. Arzu ettiği şeyi elde edemiyen. Talihsiz.

MAHRUMİYET *i.* Yoksunluk. Mahrum oluş.

MAHRUSA, MAHRUSE *i.* Büyük şehir.

MAHRUT *i.* Koni. Altı daire şeklinde ve üstü sivri olan hendesî şekil.

MAHRUTÎ *v.* Konik. Mahrut şeklinde olan.

MAHSUBEN *h.* Mahsup edilerek. Tuta.

MAHSUL *i.* Ürün. Hâsıl olan, elde edilen, yapılan iş veya eser.

MAHSULÂT *i.* Ürünler. Mahsuller.

MAHSULDAR, VERİMLİ, MAHSULLÜ *s.* Çok mahsul veren, vergili, bereketli.

MAHSULSÜZ *s.* Mahsulü olmıyan. Verimsiz.

MAHSUP *s.* Hesap olunmuş, hesaba geçirilmiş.

MAHSUR *s.* Kuşatılmış. Muhasara olunmuş. Hasrolunmuş.

MAHSÛS *s.* Hissolunan, duyulan.

MAHSUS *s.* Özgü. Yalnız birine ait olan, hususî. Lâyık, yakışır. Ayrı, müstakil. *h.* Ayrıca, bil-

hassa. İstiyerek. Yalandan, ciddî olmıyarak.

MAHSUT *s.* Kıskanılan. Haset olunan.

MAHŞER *i.* Kıyamet. Pek kalabalık yer. Yığılım.

MAHUD *s. Bak*: **MAHUT.**

MAHUF *s.* Korkunç.

MAHUN, MAUN *i.* Koyu renkli ve iyi cilâ tutan kıymetli bir ağaç.

MÂHUR *i.* Alaturka musikide bir makam.

MAHUT *s.* Malûm, maruf. Bahsedileni istihfaf ve tahkir için söylenir : *mahut adam, mahut mesele.*

MAHVEDİLMEK *f.* Harap edilmek.

MAHVETMEK *f.* Yoketmek.

MAHVİYET *i.* Alçak gönüllülük.

MAHVOLMAK *s.* Harap olmak.

MAHYA *i.* Dinî günlerde minarelerin arasına gerilip ip üzerine kandil ile yazılan şekil.

MAHZ *s.* Salt, sırf, has.

MAHZA *i.* Ancak, yalnız : *mahza bu iş için geldim,*

MAHZAR *i.* Birçok imzalı dilekçe. Huzur.

MAHZEN *i.* Kiler, ambar. Yeraltı, bodrum.

MAHZUF *s.* Silinmiş. Kaldırılmış.

MAHZUN *s.* Üzgün.

MAHZUNANE *n.* Mahzun olarak.

MAHZUNİYET *i.* Üzgünlük. Mahzun oluş.

MAHZUR *i.* Sakınacak şey, engel. Çekince.

MAHZURAT *i.* Mahzurlar.

MAHZUZ *s.* Hazlanmış, memnun.

MAHZUZİYET *i.* Mahzuz oluş.

MAİ *s.* Mavi.

MAÎ *s.* Suya ait.

MAİDE *i.* Kurulmuş sofra, yemek.

MAİL *s.* Eğik. Meyletmiş. Benzer, çalar, andırır, yakın. Düşkün, tutkun. Amut ve ufkî olmayıp yana yatmış (hat).

MAİLİYET *i.* Eğiklik, mail oluş.

MAİMUKATTAR *i.* İmbikten geçirilmiş su. Damık su.

MAİN *i.* Eşkenar dörtgen. Dört kenarı eş ve iki a-

çısı dar, diğer ikisi geniş olan şekil.

MAİŞET *i.* Yaşayış. Geçinme. Geçim.

MAİYET *i.* Beraberlik. Yan, int, nezt. Süder. Birinin emri altında bulunma. Bir amirin emri altında ve beraberinde bulunan heyet.

MAJÜSKÜL *i.* Cümle başlarının ve has isimlerin birinci harflerinin yazıldığı büyük harf.

MAK, MEK *e.* Mastar edatı : *al, almak: gel, gelmek.* Alet beyan eder : *çak, çakmak.*

MAKABİL *i.* Öndeki, evvelki, geçmiş, üstteki : *bu kanunun makabline şümulü yok.*

MAKABİR *i.* Kabirler.

MAKADİR *i.* Miktarlar.

MAKAL *i.* Söyleme, söyleyiş. Lâkırdı, söz.

MAKALE *i.* Herhangi bir mes'ele hakında gazeteye yazılan uzunca yazı, bent.

MAKAM *i.* Yer. Rütbe, mesnet, büyük memuriyet. Türbe. Musiki tarzı, ahenk, hava.

MAKAMAT *i.* Makamlar.

MAKAMLI *s.* Ahenkli.

MAKAMSIZ *s.* Ahenksiz.

MAKAR *i.* Durulan ve karar verilen yer, karargâh. Merkez. Başkent.

MAKARA *i.* Ağır yükleri kaldırmağa yarıyan tahta veya demirden yapılmış alet. Üzerine iplik v.s. sarmağa yarıyan tahta veya mukavvadan üstüvane, bobin.

MAKARACI *i.* Dikiş levazımı satan.

MAKARNA *i.* Muhtelif şekillerde kurutulmuş hamur.

MAKARNACI *s.* Makarna yapıp satan.

MAKAS *i.* Kâğıt ve kumaş gibi ince işleri, ince demir levhaları kesmeğe mahsus alet. Bu şekilde olan. Çatallama demiryolu rayı. Bıçkı.

MAKAŞÇI *i.* Demiryollarında bekliyerek makas başında trenlere yol veren memur.

MAKASLAMAK *f.* Makas vurmak. Çapraz şekilde kuşatmak.

MAKASTAR *i.* Esvap biçen usta.

MAKAT *i.* Minder yüzü. Sedir. Geri, kıç.

MAKBER *i.* Mezar.

MAKBERE *i.* Mezarlık.

MAKBUL *s.* Kabul olunan. Beğenilen. — *e geçmek f.* Hoşa gitmek.

MAKBUZ *i.* Alıt. Bir para v.s. nin alındığını bildirmek üzre verilen kâğıt, senet.

MAKDERET *i.* Zor, kuvvet.

MÂKES *i.* Bir sesin veya bir işin aksettiği yer.

MAKET *i.* Bir heykel veya yapanın ufak taslağı.

MAKFERLAN *i.* Bir çeşit manto. Pelerin.

MAKHUR *s.* Kahrolmuş.

MAKİDONYA *i.* Rumelide Yunan, Sırp ve Bulgarlar arasında taksim edilip Epirden Trakyaya kadar uzanan saha.

MAKİNA, MAKİNE *i.* Elektrik, buhar ve kol kuvveti ile işliyen tertibatlı büyük alet. Mihanikî, fennî.

MAKİNACI, MAKİNİST *i.* Makinadan anlıyan ve makinayı işletmesini bilen. Makine tamircisi.

MAKİNACILIK, MAKİNİSTLİK *i.* Makinist san'ati.

MAKİNALITÜFEK *i.* Mitralyöz.

MAKİS, MAKİYS *s.* Benzetilebilir, kıyas edilebilir. Deneş.

MAKİYSÜNALEYH *s.* Kendisine benzetilmiş.

MAKİNA *i.* Bir işi kolay ve çabuk yapmaya yarar vasıta.

MAKİYAJ *i.* Suratı düzgün v.s. ile boyama.

MAKLÛP, MAKLÛB *s.* Çevrik. Kalbedilmiş, değiştirilmiş. Altı üstüne veya içi dışına döndürülmüş.

MAKRAMA, MAHRAMA *i.* Peçete, elbezi. Büyük mendil.

MAKRUN *s.* Ulaşmış, yakın.

MAKRUNİYET *i.* Makrun oluş. Yakınlık.

MAKSAT *i.* Meram. Erek, dilek.

MAKSİM *s.* Böleç, maslak.

MAKSİMUM (Mat.) Âzamî.

MAKSUM *s.* Ayrılmış. *i.* Bölünen adet.

MAKSUMUALEYH *i.* Maksumun kaça taksim olunduğunu gösteren adet. Bölen.

MAKSUR *s.* Mahdut, kısaltılmış.

MAKSURE *i.* Camilerde parmaklıkla çevrilmiş hususî yer. *Hizmeti — i.* İhtiyat zabit namzedi olarak askerlik müddetinin kısalması. Kısa hizmet.

MAKSUT *s.* Meram edilen. *i.* Maksat, niyet. Vargı.

MAKTA *i.* Kesit. Kesilen yer. Sözün veya şiirin durak yeri. Herhangi bir cismin ortasından kesilmiş farzedilerek alınan resmi.

MAKTEL *i.* Katlin yapıldığı yer. Ölütke.

MAKTU *s.* Kesilmiş, kesik. Pazarlıksız. Keskil.

MAKTUAN *h.* Maktu olarak.

MAKTUL *s.* Öldürülmüş.

MÂKUL *s.* Usalır. Aklın kabul ettiği. Oldukça akıllı.

MÂKULÂT *i.* Makul şeyler.

MAKULÂT *i.* Makuleler. Çeşitler.

MAKULE *i.* Çeşit .nevi. Türlü.

MAKÛS *s.* Başaşağı çevrilmiş. Ters, aksi. Akseden.

MAKYAVELİZM *i.* İtalyan poletikacısı Makyavelin mesleği. Poletikada hile ve yalan usulü.

MAL *i.* Kıymetli ve rüzumlu eşya, var, varlık, servet. Emtia. *c.* Matah.

MALA *i.* Harç veya kireç sürmek için kullanılan yassı demirden sıvacı aleti.

MALAK *i.* Manda buzağı.

MALAKA *i.* Manda yavrusu.

MALALAMAK *f.* Mala sürmek.

MALÂMAL *s.* Dopdolu

MALARYA *i.* Sıtma.

MALARYALI *s.* Sıtmalı.

MALÂYANİ *i.* Manasız söz ve iş.

MALDAR *s.* Zengin.

MALDARLIK *i.* Zenginlik.

MALEN *h.* Mal olarak.

MÂLÎ *s.* Dolu.

MALÎ *s.* Mal ve servete ait. Finansal. Ma'iye. — *sene i.* Devlet bütçesine göre kabul edilen sene,

MALİHULYA *i.* Karasevda. Kuruntu.

MALİK *s.* Sahip. İye.

MALİKÂNE *i.* Yetil. Büyük arazi, çiftlik v.s.

MALİKİYET *i.* İyelik. Malik olma.

MALİYE *i.* Devlet bütçesinin idaresi. Sinans. — *Vekâleti i.* Maliye işlerine bakan vekâlet. — *Vekili i.* Maliye Vekâletini idare eden vekil.

MALİYECİ *i.* Malî işleri bilen mütehassıs.

MALTASI *i.* Kayıklarda lenger yerine kullanılan taşa bağlı taş.

MALKOÇ *i.* Eskiden akıncılar ocağının başı, sergerdesi.

MALLANMAK *f.* Mal sahibi olmak.

MALMÜDÜRÜ *i.* Bir kazanın maliye işlerine memur kimse.

MALSAHİBİ *i.* Bir mülk veya malın sahibi, mutasarrıfı.

MALSANDIĞI *i.* Devletin varidat sandığı, vezne.

MALTATAŞI *i.* Yumuşak bir cins taş.

MALTIZ *i.* İçi pişmiş toprakla sıvalı mangal. Bir nevi keçi. Malta adası ahalisinden.

MALÛL *s.* Hasta, sakat. İğcil.

MALÛLEN *h.* Malûl olarak.

MALÛLİN *i.* Malûller. İğciller.

MALÛLİYET *i.* Malûl oluş.

MALÛM *s.* Bilinen, belli. Belgin.

MALÛMAT *i.* Bilgi, öğrenilen şeyler. Haber.

MALÛMATFURUŞ *i.* Bilgiç.

MALÛMATLI *s.* Bilgin, malûmat sahibi.

MALÛMATSIZ *s.* Malûmatı olmıyan. cahil.

MALZEME, MALZİME *i.* Lâzım olan eşya. Gereç.

MAMA *i.* Yemek.

MAMAFİH *e.* Bununla beraber.

MAMELEK *i.* Mal, mülk. Varı yoğu.

MAMUL *s.* Yapılmış. Yapık.

MAMULÂT *i.* İmal olunan şeyler. Yapıklar.

MAMUR *s.* İmar edilmiş. Umranlı. Bayındır

MAMURE *i.* Mamur şehir. Bayındır.

MAMURİYET *i.* Mamur oluş. Bayındırlık.

MAMUT *i.* Cinsî munkariz olan bir nevi büyük fil.

MÂNA *i.* Anlam. Bir hareket ve işaretin yahut bir kelime veya sözün ne demek olduğu. İç, bâtın. Rüya.

MÂNALI, MANİDAR *s.* Anlamlı. Manası olan. Zımnan bir şeyi anlatan.

MÂNASIZ *s.* Anlamsız. Mânası olmıyan. Sebepsiz, münasebetsiz.

MANASTIR *i.* Dünya işleri ile alâkasını kesen papasların yasadıkları tenha yerlerdeki mabet.

MANAV *i.* Taze yemiş satan.

MANCANA *i.* Gemilerde büyük su deposu. su koymağa mahsus büyük ve yassı fıçı.

MANCINIK *i.* Eskiden muharebelerde düşmana taş savurmak için kullanılan alet. İpekçi çıkrığı. Su dolabı.

MANDA *i.* Sığır cinsinden iri ve siyah hayvan. Camus.

MANDA *i.* Vekâlet. Bir memleketin büyük devletlerden birinin himayesi altında idaresi.

MANDAL *i.* Kapı ve pencere kanadını kapamağa ve çamaşır asmağa mahsus bir nevi sürgü veya kıskaç.

MANDALİNA *i.* Kabuğu meyvasına yapışmamış portakala benzer küçük ve güzel kokulu bir meyva.

MANDALLAMAK *f.* Mandalla kapamak.

MANDAPOST *i.* Postane vasıtasile gönderilen paraya mukabil verilen kâğıt, posta havalesi.

MANDIRA *i.* Koyun ağılı. Çiftliklerde peynir yapılan yer.

MANDOLİN, MANDOLİNE *i.* Madenî telli küçük bir çalgı.

MANEJ *i.* Beygiri hazırlama ve terbiye etme.

MÂNEN *h.* Manaca, mana itibarile. Fikir ve hissiyatça, ruhan; maddeten mukabili.

MANENT *i.s.* Benzer.

MANEVÎ *ç.* Tinel, manaya ait. Ruhî, hissî, fikrî; maddî olmıyan. — *evlât i.* Evlât muamelesi gören yabancı çocuk.

MANEVİYAT *i.* Manevî olan şeyler. İlâhiyat ve itikada ait şeyler.

MANEVİYET *i.* Manevî oluş.

MANEVRA *i.* Askerî talim ve terbiye için harbi taklit ederek yapılan harekât. Tren katarının hazırlanması için vagonların gidip gelişleri, bir maksatla ileri geri yapılan hareketler. *c.* Hile.

MANEVRACI *s.* Hilekâr.

MANGA *i.* Bir askerî kıt'anın ve yürüyüş halinde bulunan mektep talebesinin onbaşı kumandasındaki sekiz kişilik takımı.

MANGAL *i.* Ateş kabı.

MANGANEZ *i.* Bir çeşit sert maden.

MANGIR *i.* Eski bakır para.

MANİ *i.* Halk şiiri.

MANİ, MANYA *i.* Merak, sinir hastalığı.

MÂNİ *s.* Engel.

MANİA *s.* Engel

MANİALI *s.* Engelli.

MANİDAR *s.* Anlamlı, manalı, dokunaklı.

MANİFATURA *i.* Tuhafiye eşyası.

MANİFATURACI *i.* Manifatura eşyası satan.

MANİFESTO *i.* Tüccara fabrikadan gönderilen eşyanın cins, miktar ve kıymetlerini gösterir beyanname.

MANİKA *i.* Gemilerde ambarlara, makina ve ateş yerlerine hava vermeğe mahsus bezden yapılmış baca.

MANİKÜR *i.* Tırnakları modaya göre keserek cilâlama.

MANİTA *i.* Bir nevi dolandırıcılık.

MANİTACI *i.* Manita yapan dolandırıcı.

MANİVELÂ *i.* Cisimleri kaldırmak, kımıldatmak, kesmek, yürütmek için

kullanılan muhtelif vasıtalar.

MANKAFA *s.* Alık, sersem. İri, büyük. Sakağıya uğramış beygir.

MANKAFALIK *i.* Mankafa oluş.

MANKEN *i.* Üzerine reklâm veya prova için elbise giydirilen endamlı kadın veya tahta, alçı v.s. den yapılan insan şekli, bebek. Korkuluk, *c.* Mesleksiz adam, kukla.

MANSIP *i.* Büyük memuriyet, makam. Irmak ağzı. Orun.

MANOLYA *i.* Güzel kokulu beyaz bir çiçek.

MANOLYAGİLLER Bot.) Manolyasiye.

MANOMETRE (Fiz.) Basıölçer.

MANSUP *s.* Atanmış. Nasbedilmiş, tayin olunmuş. Dikilmiş.

MANSUR *s.* Yardım görmüş. Galip. Yenen.

MANSURİYET *i.* Galibiyet.

MANŞON *i.* Kadınların ellerini içine soktukları yuvarlak kürk. Parıltısını ziyadeleştirmek için bir ışığın üstüne geçirilen gömlek.

MANTAR *i.* Rutubeti yerlerde yetişen ve zehirsiz olanı yenilebilen bir nebat. Şişe tıpası v.s. yapmakta kullanılan bir nevi ağaç kabuğu. Tıpa. *c.* Yalan.

MANTARCI *s.* Yalancı.

MANTARCILIK *i.* Yalancılık.

MANTARLI *s.* Mantarı olan.

MANTARDOĞURAN (Bot.) Tabakai müvellidei felliniye.

MANTARLAŞMA (Bot.) Tefellüm.

MANTARMEŞESİ *i.* Kabuğu mantar gibi kullanılan bir meşe.

MANTİNATO *i.* Gayrimeşru zevce, metres.

MANTI *i.* Gemilerde kullanılan büyük bir makara.

MANTI *i.* Kıyma ve yufka ile yapılan bir yemek.

MANTIK *i.* Doğru düşünme ve muhakemeyi öğreten ilim. Usdeyi. Doğru söz ve hareket.

MANTIKÎ *s.* Mantıklı olan.

MANTIKIYUN *i.* Mantık âlimleri .

MANTİS (Mat.) Kısmı aşari.

MANTO *i.* Kadın paltosu.

MANTOLUK *i.* Manto yapmaya yarar kumaş.

MANTUK *s.* Söylenmiş. *i.* Söz. Mana, meal. Anlam, diyem.

MANYA *i. Bak*: **MANİ.**

MANYAK *s.* Meraklı, manyası olan.

MANYETİZMA *i.* Bir adamın bazı hareket'ler vasıtasile bir baskası üzerinde yaptığı kuvvetli tesir.

MANYETO *i.* Benzinle işliyen motörlerde iştiale hizmet eden makine .

MANYEZİ *i.* Mağnezya.

MANYEZİYOM *i.* Mağnezyom.

MANZAR *i.* Manzara.

MANZARA *i.* Görey, görünüm. Gözün görebildiği eşya, tabiat, saha, meydan. Bir yeri tasvir için yapılan tablo, resim. Hendesede muhtelif eşyanın biribirine karşı vaziyetine, yakınlık ve uzaklığına göre gösterdikleri muhtelif suretler.

MANZARALI *s.* Manzarası olan, önü açık.

MANZARASIZ *s.* Manzarası olmıyan, önü kapalı.

MANZUM *s.* Vezinli ve kafiyeli söz.

MANZUME *i.* Dizin. Vezni ve kafiyesi olan söz, şiir. Bir kül teşkil etmek üzere bir araya toplanmış şeylerin hepsi. Sıra, dizi .

MANZUR *s.* Bakılan. Görülmüş.

MAR *i.* Yılan.

MARAL, MERAL *i.* Geyik ve sığır gibi hayvanların dişisi.

MARANGOZ *i.* İnce tahta işi yapan dülger.

MARANGOZLUK *i.* Marangoz san'ati.

MARAZ *i.* Hastalık.

MARAZA *i.* Kavga.

MARAZÎ *s.* Tabiî olmıyan. Maraza ait.

MARDA *i.* Pazarlığı kesilmiş bir mal için istenilen ikramiye. Bozuk ve aşağı mal.

MÂREKE *i.* Vuruşak. Cenk yeri.

MAREŞAL *i.* En yüksek askerlik rütbesi. Müşür.

MARGARİN *i.* Sadeyağı yerine kullanılan ve iç-yağı veya domuz v.s. hayvanların yağların - dan yapılan bir yağ.

MARİFE *i.* Arap gramerinde tayin ve tahsis olunmuş isim.

MARİFET *i.* Bilgi, ilim. Meharet. Hüner.

MARİFETLİ *s.* Marifet gösteren.

MARİZ *s.* Hasta.

MARK *i.* Bir frank 25 santim kıymetinde Alman parası.

MARKA *i.* Alâmet, nişan.

MARKALAMAK *f.* Marka komak.

MARKALI *s.* Markası olan.

MARKİ *i.* Avrupada bir asalet unvanı.

MARKİZ *i.* Marki karı veya kızı.

MARKİZET *i.* Gayet ince bir kumaş.

MARMELÂT *i.* Reçelin daha koyusu ve meyvası ezilmişi.

MAROKEN *i.* Islah edilip boyanmış keçi derisi.

MARPUÇ *i.* Nargileye takılan telden yapılmış ve ince meşinle örtülü uzun boru.

MARPUÇÇU *i.* Nargile marpuçu yapan ve satan.

MARS *i.* Tavla oyununda bir taraf çıktığı halde ötekinin hiçbir pul-kaldırmaması. c. Cevap bulamıyarak kalma.

MARSIK *i.* İyi yanmamış kömür.

MARSAMA *i.* Barsama. Kuzu nanesi.

MARSUVAN, MARSIVAN *i.* İri bir eşek.

MARŞ *i.* İleri kumandası. Musikide yürüyüş hareketlerine uyan hava.

MARŞ *i.* Tezgâhın ve bisikletin ayakla döndürülen yeri.

MARŞANDİZ *i.* Yalnız eşya nakleden tren. Tüccar malı.

MART *i.* Senenin üçüncü ayı.

MARTAVAL *i.* Palavra. Boş lâkırdı.

MARTAVALCI *c.* Palavracı.

MARTHAVASI *s.* Kararsız, mütelevvin.

MARTİN *i.* Bir cins tüfek.

MARTİ *i.* Güvercinden az büyük beyaz bir deniz kuşu.

MARTIKA *i.* Başı içeriye kıvrılmış iki direkli bir gemi.

MÂRUF *s.* Bilinen, tanınan, malûm. Şöhretli.

MARUL *i.* Çiğ yenilen ve salatası yapılan bir sebze.

MÂRUZ *s.* Karşısında bulunan. Arzedilmiş. Arzolunan.

MARUZAT *i.* Arzolunan şeyler.

MARÜZZİKİR *s.* Zikri geçmiş.

MARYA *i.* Dişi koyun.

MARYAAĞI *i.* Ufak balıkları tutmak için gözlü ağ.

MARYAL, MARYOL *s.* Hilekâr.

MAS *i.* Emme.

MASA *i.* Yemek yemeğe ve yazı yazmağa mahsus ayaklı ve yüksek tabla, sofra. Yazıhane. Müflüs tacir malı.

MASADAK *i.* Uygun.

MASAJ *i.* Oğmak, oğuşturmak.

MASAL *i.* Hikâye. Uydurma. *c.* Martaval.

MASARİF *i.* Masraflar.

MASARİKA *i.* Barsakları tutan içyağı zarı.

MASAT *i.* Bıçak bilemeğe mahsus çelikten alet.

MÂSEBAK *i.* Geçen.

MÂSİVA *i.* Allahtan gayri bütün mevcudat.

MASKARA *i. s.* Soytarı. Tuhaflıklar yapan çocuk.

MASKARALAŞMAK *f.* Maskaralık yapmak.

MASKARALIK *i.* Maskara oluş.

MASKATİRES *i.* Doğut. Doğulan yer, anavatan.

MASKE *i.* Yüze takılan örtü.

MASKELİ *s.* Maske takmış.

MASLAHAT *i.* İş, husus.

MASLAHATGÜZAR, İŞGÜDER *i.* Muvakkaten elçilik işlerini gören mümessil.

MASLAHATGÜZARLIK

İŞGÜDERLİK *i.* Maslahatgüzarın vazife veya dairesi.

MASLAHATLI *s.* Maslahatı olan.

MASLAK *i.* Daima akar su borusu. Hayvanlara su vermeğe mahsus yalak.

MASLÛBEN *h.* Asılmak suretile.

MASLÛP *s.* Salbedilmiş, asılmış.

MASMAVİ *i.* Çok mavi.

MASNU *s.* Yapık. San'atle yapılmış. Sun'î, uydurma.

MASNUAT *i.* Yapıklar. Masnu şeyler.

MASON *i.* Franmason.

MASONLUK *s.* Franmasonluk.

MASRAF *i.* Sarfolunan para, harç, gider.

MASRAFLI *s.* Pahalı.

MASRAFSIZ *s.* Az para ile yapılan.

MASRU *s.* Saralı, tutaraklı.

MASRUF *s.* Sarfolunmuş.

MASSAJ, MASAJ *i.* Ovma.

MASSETMEK *f.* Emmek.

MASTABA *i.* Peyke. Meyhane.

MASTAR *i.* Memba. Fiillerin asılları : *almak, gelmek.*

MASTARA *i.* Zaviyelerin derecesini ölçmeğe yarıyan alet.

MASTARİYET *i.* Mastarın ifade ettiği mana.

MASTEKİ *i.* Mastika.

MASTELE *i.* Üstü açık fıçı.

MASTİKA *i.* Sakızlı rakı.

MASTI *i.* Küçük köpek.

MASTIBACAK, BASTIBACAK *s.* Kısa boylu.

MÂSUM *s.* Günahsız, suçsuz. Arı.

MÂSUMANE *h.* Masumluklar.

MÂSUMİYET *i.* Masumluk.

MÂSUMLUK *i.* Masum olma. Arılık.

MASUN *s.* Korunmuş, emin. Dokunulmaz.

MASUNİYET *i.* Dokunulmazlık. Masun oluş. — *i. teşriiye i.* Meb'usların meb'usluk müddetince mahkemeye çağırılmaması.

MASURA *i.* İpliği sarmak

için kamış, kısa çubuk. Lülenin dörtte birinden ibaret su ölçüsü.

MAŞA *i.* Ateş tutmağa mahsus kıskaç.

MAŞALLAH *i.* Allahın istediği olur demek olup nazardan korunmak için kullanılır. Üzerine bu ibare yazılmış nazarlık, madalyon v.s.

MAŞATLIK *i.* Yahudi mezarlığı.

MÂŞER *i.* Cemaat. Ömek.

MÂŞERÎ *s.* Cemiyete mensup. Sosyal.

MAŞİYEN *h.* Yürüyerek.

MAŞLAH *i.* Kol girecek delikleri olan geniş ve ince kumaştan manto.

MAŞRAPA *i.* Bardak.

MAŞRIK *i.* Doğu, güneşin doğduğu yer. Şark tarafı.

MAŞRIKÎ *s.* Doğusal. Maşrıka ait.

MÂŞUK *s.* Sevgili.

MAT *i.* Oyunda veya münakaşada mağlûp olma. *s.* Donuk, cilâsız.

MATAH *i.* Meta. Mal.

MATÂLİ *i.* Doğular. Matla'lar. Gazel ve kasidelerin ilk beyitleri.

MATAR *i.* Yağmur.

MATARA *i.* Meşin veya madenî küçük su kabı.

MATBAA *i.* Gazete, kitap v.s. basmağa mahsus yer. Basımevi.

MATBAACILIK *i.* Matbaacı san'ati.

MATBAH *i.* Mutfak.

MATBU *s.* Basılmış. Tabedilmiş. Tabiate uygun, beğenilmiş.

MATBUAT *i.* Basın. Gazeteler.

MATBUH *i.* Pişirilmiş.

MATEM *i.* Bir ölü için kederlenme, yas.

MATEMATİK *i.* Riyaziye.

MATEMATİKÇİ *i.* Riyaziyeci.

MATEMLİ *s.* Yaslı.

MATEMZEDE *s.* Matemli.

MATERYALİST *i.* İlimde madde taraflısı, maddeci.

MATERYALİZM *i.* Maddecilik.

MATETMEK *f.* Yenmek.

MATİNE *i.* Gündüz yapılan sinema veya tiyatro.

MATİZ *s.* Sarhoş.

MATKAP *i.* Ucuna bur-

gu takılarak tahta v.s. yi delmeğe yarar yay.

MATLA *i.* Doğak. Güneş ve yıldızların doğdukları yer. Kaside ve gazelin ilk beyti.

MATLAP *i.* İstek. Dilek.

MATLUBAT *i.* Matlup olan şeyler. Alacaklar.

MATLUP *s.* İstenilen. *i.* Alacak, verilmiş para.

MATMA *i.* Arzu olunan şey.

MATMAHI NAZAR *i.* Göz dikeği .

MATMAZEL *i.* Kızlara verilen unvan.

MATOLMAK *f.* Yenilmek.

MATRAH *i.* Salmak, vergi temeli.

MATRIS *s.* İstrotip kalıbı.

MATRUH *s.* Çıkarılmış.

MATRUŞ *s.* Sakalsız.

MATRUT *s.* Koğulmuş.

MÂTUF *s.* İsnat edilen, ait olan. Yastanmış.

MATUH *s.* Bunak.

MATYA *i.* İrinli yara.

MAUN *i. Bak:* **MAHUN.**

MÂVAKA *i.* Vaki olan.

MAVERA *i.* Öte taraf.

MAVERAÎ *i.* Ötesel, dünyadan öteye ait.

MAVİ *i.* Su ve gök rengi, mai.

MAVİLİK *i.* Mavi oluş.

MAVİMSİ, MAVİMTRAK *s.* Maviye çalar.

MAVİŞ *s.* Açık mavi gözlü ve sarışın.

MAVNA, MAVUNA *i.* Büyük yük kayığı.

MAVNACI *i.* Mavna işleten.

MAYA *i.* Bir şeyi tahammür ettirmek için içine konulan madde. Asıl, esas, cevher .

MAYABOZAN (Kim.) Muzadıtahammür.

MAYALANDIRMAK *f.* Mayalamak.

MAYALANMAK *f.* Maya ile ekşimek.

MAYALATMAK *f.* Maya ile ekşitmek.

MAYALI *s.* Mayası olan.

MAYALIK *s.* Mayaya mahsus olan.

MAYASIL *i.* Vücutteki çıban ve yarık. Basur.

MAYASIZ *s.* Mayası olmıyan.

MAYDANOZ *i.* Yemeklere konan bir ot.

MAYDANOZGİLLER (Bot.) Sayvaniye.

MÂYE *i.* Maya.
MAYESTRO *i.* Musiki üstadı.
MAYHOŞ *s.* Tatlı ve ekşi arasında, ekşice.
MAYHOŞLUK *i.* Mayhoş oluş.
MAYİ *i.* Suyuk. Akan ve sulu şeyler, cıvık.
MAYİS *i.* İnek ve koyunun taze gübresi.
MAYİSBÖCEĞİ *i.* Taze gübre içinde yaşar bir böcek.
MAYİSTRA *i.* Şimaligarbîden esen hafif ve serin rüzgâr.
MAYIS *i.* Senenin beşinci ayı.
MAYMUN *i.* İnsana benzer dört ayaklı ve iki ayağını el gibi kullanıp yalnız iki ayağı üzerinde yürüyen vahşi. *c.* Maskara.
MAYMUNCUK *i.* İğri bir demirden yapılmış ve her kilidi açabilen bir anahtar.
MAYMUNİŞTAHLI *s.* Sebatsız.
MAYMUNLUK *i.* Maskaralık.
MAYMUNSULAR (Zoo.) Hayaliye.
MAYNA *i.* Yelkenlerin indirilmesi. *c.* Paydos.
MAYO *i.* Denize girerken giyilen don ve gömlek takımı.
MAYONEZ *i.* Yumurta sarısı, zeytinyağı ve limonla yapılan salça.
MAYTAP *i.* Yakıldığı zaman parlaklık veren şenlik kibrit veya fişeği. Mehtap.
MAYTAP *i.* Alay, istihza.
MAYTABA ALMAK *f.* Alay etmek.
MÂYUP *s.* Ayıplanan. Bir özür ve noksanı olan.
MAZANNE *i.* Hakkında zan ve şüphe olunan. Evliya.
MAZANNELİSU *i.* Kendisinden fenalık beklenen. Karalı.
MAZARRAT *i.* Zarar, ziyan.
MAZARRATLI *s.* Zararlı.
MAZARRATSIZ *s.* Zararsız.
MAZBATA *i.* Bir meclis müzakerat veya tetkikatının neticesi hakkında hazırlanıp hazır bulunanlar tarafından imzalanan vesika.

MAZBUT *s.* Zaptolunmuş. kalan. Dağınık olmıyan. Kaydolunmuş. Hatırda Muhafazalı. Tesbit edilmiş. Derlitoplu.

MAZERET *i.* Özür.

MAZGAL *i.* Kale duvarlarında ve eski şatolarda iç tarafı geniş ve dışında ancak bir tüfek namlusu çıkabilecek darlıktaki delikler.

MAZHAR *i.* Nail, kazanmış. Ermiş.

MAZHARİYET *i.* Mazhar oluş. Ergi.

MAZİ *i.* Geçmiş zaman.

MAZİPEREST *s.* Muhafazakâr.

MAZI *i.* Çama benzer muntazam yapraklı küçük bir ağaç. Meşenin bir nev'inde hâsıl olan boyacılıkta kullanılır ur.

MAZLÛM *s.* Zulüm görmüş. Sessiz, sakin.

MAZMAZA *i.* Gargara.

MAZMUN *i.* Anlam. Mana, nükte.

MAZNUN *s.* Sanık. Zan ve şüphe altında bulunan.

MAZRUF *s.* Zarf içinde bulunan.

MAZRUFEN *h.* Mazruf olarak.

MAZUL *s.* İşten çıkarılmış. Azlolunmuş.

MAZULEN *h.* Mazul olarak.

MAZULİYET *i.* Mazul oluş.

MAZUR *s.* Özürlü.

MAZURKA *i.* Alafranga bir musiki havası.

MAZUT, MAZOT *i.* Ham petrol taktir edilince kalan iştiale kabiliyetli tortu.

MEAL *i.* Mana. Anlam.

MEALEN *h.* Meal olarak.

MEAT *i.* Avdet edilecek yer. Avdet. Dönülecek yer.

MEBADİ *i.* Mebdeler, başlangıçlar.

MEBANİ *i.* Yapılar.

MEBDE *i.* Başlangıç.

MEBİZ *i.* Dişilerin rahminde yumurtacıkların teşkil ettiği yer, oğulduruk. Nebatlarda tohumların bulunduğu yer.

MEBLÂĞ *i.* Tutar. Para miktarı.

MEBNÎ *s.* Bina olunmuş. *s.* Müstenit. *h.* Ötürü. Binaen, sebebile : *buna mebni söyliyemedim.*

MEBUS, MEB'US *i.* Saylav. Vekil .Millet meclisinde halk tarafından seçilmiş aza.

MEB'USAN *i.* Saylavlar. Meb'uslar. — *meclisi i.* Millet meclisi.

MEB'USLUK, MEBUSLUK *i.* Meb'us vazifesi. Saylavlık.

MEBZUL *s.* Bol.

MEBZULEN *s.* Bol olarak.

MEBZULİYET *i.* Mebzul oluş.

MECAL *i.* Güç. Takat. İmkân.

MECALSİZ *s.* Mecali olmıyan.

MECALSİZLİK *i.* Mecalsiz oluş.

MECAZ *i.* Hakikî manasile kullanılmayıp ona benzer veya münasebettar başka bir manada kullanılan söz : *gürültü çıkarmak için kaşınıyorsun.*

MECAZEN *h.* Mecaz suretile.

MECAZÎ *s.* Mecaza ait.

MECBUL *s.* Yaradılmış. Huylu.

MECBUR *s.* Zor görmüş, naçar.

MECBUREN *h.* Mecbur olarak. Zorla.

MECBURÎ *s.* Yükümel. isteğe tâbi olmıyarak, cebrî.

MECBURİYET *i.* Yüküm. Mecbur oluş.

MECCANEN *h.* Bedavaya.

MECCANÎ *s.* Bedava.

MECELLE *i.* Kitap. Fıkıh ilminin muamelât kısmından alınan eski müslüman kanunu medenisi.

MECİDİYE *i.* Eski yirmi kurusluk gümüş para.

MECLİS *i.* Kurul. Bir işi görüşmek için toplanmış cemiyet. *Millet —si i.* Kurultay. Millet vekillerinden, meb'uslardan teşekkül eden heyet, meb'usan meclisi.

MECLİSARA *s.* Tatlı dilli.

MECLÛBİYET *i.* Meclûp olma. Tutkunluk.

MECLÛP *s.* Celbolunmuş. Cezbedilmiş. Tutkun.

MECMA *i.* Toplanılan yer. Yığınak.

MECMU *s.* Toplanmış, birikmiş. *i.* Top. Yığın, küme. tümel. Hesapta cem'in yekûnu. Hep, bütün.

MECMUA *i.* Dergi. Toplanan şeylerin mecmuu, kül. Muayyen zamanlarda çıkan risale.

MECNUN *i.* Çılgın, deli.

MECNUNANE *s.* Delice.

MECNUNLUK *i.* Delilik.

MECRA *i.* Su yolu. Yatak, Akağ, kanal.

MECRUH *s.* Yaralanmış, Reddolunmuş.

MECUÇ *i.* Dünyanın sonunda çıkacağı mukaddes kitaplarda bildirilen len kısa boylu iki kavmden biri.

MECUS *i.* Ateşe tapanların dini.

MECUSÎ *s.* Mecus dinine mensup.

MECUSÎLİK *i.* Ateşe tapma.

MECZUP *s.* Cezbolunmuş. Sapık. Deli, divane.

MEÇ *i.* Ensiz ve düz kılıç.

MEÇHUL *s.* Bilinmiyen, malûm olmıyan. — *fiil i.* Gramerde faili belli olmıyan fiil : *yazılmış* gibi.

MEÇHULİYET *i.* Meçhul oluş .

MEDAR *i.* Dayanılacak şey, sebep, vesile. Söyke. Bir seyyarenin güneşin etrafında dönerken çizdiği daire. Döngül. İstiva hattının iki tarafında olan iki mevhum daire.

MEDDAH *s.* Metheden. *i.* Tuhaf hikâyeler söyleyip taklitler yapan.

MEDDAHLIK *i.* Meddah hali.

MEDDETMEK *f.* Uzatmak.

MEDDÜCEZİR *i.* Denizin cazibe tesirile alçalıp yükselmesi. Yayım. Çekin.

MEDEDETMEK *f.* Yardım etmek.

MEDENÎ *s.* Medeniyet hayatı yaşıyan, medeniyete ait. Soysal. Şehirli.

MEDENİYET *i.* Yaşayışta ve ilim, fen ve san'atte ilerleme. Soysallık.

MEDENİYETSİZ *s.* Medeniyetle alâkası olmıyan, bedevî, yahşî.

MEDET *i.* Yardım. *c.* Eyvah. Aman: *medet Allah.*

MEDİH *i.* Övgü. Birinin iyiliğini sövleme.

MEDİNE *i.* Mamure.

MEDİT *s.* Uzun.

MEDLÛL *s.* Delâlet olunan. Anlam.

MEDRESE *i.* Eski usul ilmiye mektebi. Fakülte.

MED'UV *s.* Davetli.

MEDYUM *i.* İspiritisimde insanlarla ruhlar arasında vasıtalık eden kimse.

MEDYUN *s.* Borclu.

MEFAHİR *i.* Mefharetler. Kıvançlar.

MEFER *i.* Kaçacak yer. Kaçıt.

MEFHARET *i.* Öğünme. Kıvanç.

MEFHAR *i.* Mefhareti mucip olan.

MEFHUM *s.* Anlasılmış. *i.* Mana. meal. Anlam.

MEFKUDİYET *i.* Mefkut olus. Yokluk.

MEFKÛRE *i.* Ülkü. Tasarlanan gaye. İdeal.

MEFKÛRECİ *s.* Ülkücü. Mefkûre sahibi. İdealist.

MEFKÛREVÎ *s.* Ülküsel.

MEFKUD, MEFKUT *s.* Yok, yitik.

MEFLÛÇ *s.* Felce uğramıs. İnmeli.

MEFRUĞ *s.* Ferağ edilmiş. Satılmış.

MEFRUK *s.* Ayrılmış.

MEFRUS *s.* Döşenmiş.

MEFRUSAT *i.* Döşeme eşyası. Mobilya.

MEFRUZ *s.* Ayrılmış. Farzedilmis.

MEFSEDET *i.* Fesatlık.

MEFSUH *s.* Fesholunmuş.

MEFTUH *s.* Acılmış.

MEFTUN *s.* Vurgun, âşık.

MEFTUNİYET *i.* Meftun olus. Tutkunluk.

MEFTUR *h.* Doğuştan.

MEFTÛR *s.* Usanmış, fütur getirmis. Bezgin.

MEFUL *s.* Yapılmıs, işlenmis. Gramerde bir fiilin eserini kabul eden şahıs veya sey.

MEFULİYİBİH *i.* İsmin sonuna icabına göre *i, yi* veya *ği* getirilerek ahenk kaidesine göre yapılan mefuller.

MEFULÜİLEYH *i.* İsmin sonuna icabına göre *e,a, ye, ğe* getirilerek yapılan mefuldür.

MEGAMETRE *i.* Denizde uzunluğu ölçer alet.

MEĞER, MEĞERKİ, MEĞERSE *e.* Ancak. Halbuki.

MEH, MAH *i.* Ay.

MEHABET *i.* Heybet. Hürmetle karışık korku

MEHABETLİ *s.* Mehabet sahibi.

MEHAFİL *i.* Mahfiller. Yüksek makamlar.

MEHAKİM *i.* Mahkemeler.

MEHALİK *i.* Mehlikeler. Tehlikeli yerler.

MEHAM, MAHAM *i.* Önemli işler.

MEHARET, MAHARET *i.* Beceriklilik, ustalık.

MEHARETLİ *s.* Maharet sahibi.

MEHARETSİZ *s.* Becerik-siz.

MEHAZ *i.* Bir şeyin alındığı yer, kaynak, memba. Bir kitap yazmak için müracaat olunan kitapların herbiri.

MEHBİL *i.* Rahme giden yol. Döl yatağı.

MEHCUR *s.* Uzakta kalmış, ayrı düşmüş.

MEHCURİYET *i.* Mehcur oluş. Ayrılık.

MEHÇE *i.* Minare tepesine ve bayrak ucuna takılan küçük ay şekli.

MEHDÎ *i.* Kıyamete yakın çıkacağı mukaddes kitaplarda söylenilen adam. Doğru yol tutan.

MEHL, MEHİL *i.* Mühlet. Önel.

MEHENGİR *i.* Tahtanın enini almağa mahsus doğramacı aleti.

MEHENK *i.* Altın ve gümüşün ayarını anlamıya mahsus taş. c. Miyar.

MEHLE *i.* Omuz başından çıkan külbastılık et

MEHLİKA *s.* Ay yüzlü.

MEHLİKE *i.* Tehlikeli yer veya iş.

MEHMAÜMKEN, MEHMAİMKEN *h.* Mümkün olduğu kadar : *mehmaümken bu işi bitirebildim* .

MEHRACE *i. Bak*: **MAHRACA.**

MEHPARE *s.* Ay parçası.

MEHT, MEHD *i.* Beşik.

MEHTAP *i.* Ayışığı.

MEHTER *i.* Yeniçeri mızıkası.

MEHTERHANE *i.* Eskiden vezir kapısında çalınan nöbet çalgısı. Umumî hapishane.

MEHUZ *s.* Alınmış, ahzolunmuş .

MEHUZAT *i.* Alınan paralar.

MEKÂN *i.* Yer, mahal.

MEKANİK (Fiz.) Mihanik.

MEKANİZMA, MAKANİZMA *i.* Tertip ve tanzim, usul. Makinayı tertip eden kısımlar.

MEKE *i.* Bir nevi diken.

MEKKÂR *s.* Hilekâr.

MEKİK *i.* Çulhaların kullandığı atkı ipliğini taşıyan makara. — *gibi s.* Yerinde durmaz. — *dokumak f.* Bir yerde durmayıp daima gidip gelmek.

MEKİN *s.* Oturan, oturaklı. Vakur.

MEKKÂRE *i.* Eşya taşıyan kira hayvanı.

MEKKÂRECİ *i.* Mekkâre işleten.

MEKNUN *s.* Gizli, saklı.

MEKNUZ *s.* Gömülü. Gizli.

MEKRÜMET *i.* Kerem.

MEKRÜMETLİ *s.* Kerem sahibi.

MEKRUH *s.* İğrenç. Şeriatin haram etmeyip ancak zaruret olduğu vakit caiz kıldığı şeyler.

MEKS *i.* Durma.

MEKSEP *i.* Kazanç ve yaşama vasıta ve işi.

MEKSETMEK *f.* Dinlenmek.

MEKSUP *s.* Kespolunmuş, kazanılmış.

MEKSUR *s.* Kırılmış.

MEKŞUF *s.* Keşfolunmuş. Açılmış. Açık.

MEKTEP *i.* Okul. İlk, orta ve yüksek tahsil derecelerinden birini edinmek için devam olunan yer. San'at ve edebiyatta meslek.

MEKTEPLİ *i.* Okullu. Mektebe devam eden, talebe.

MEKTUM *s.* Ketmolunan, gizlenen.

MEKTUP *i.* Beti. Bir iş hakkında veya hasbıhal olarak birine yazılan kâğıt.

MEKTUPÇU *i.* Resmî bir dairenin yazı işlerine ba-

kan müdürü, tahrirat müdürü.

MEKTUPÇULUK *i.* Mektupçu memuriyeti.

MEKTUPLAŞMAK *f.* Mektupla muhabere etmek.

MEKÛLÂT *i.* Yenecek şeyler, yiysi.

MEL'ÂBE *i.* Oyun.

MELÂHAT *i.* Güzellik.

MELÂİKE *i.* Melek.

MELÂL *i.* Cansıkıntısı. Bezginlik.

MELAMET *i.* Azarlama, kendini aşağı tutma.

MELÂMİ *i.* Vahdeti vücude inanan bir müslüman tarikati.

MELÂNET, MEL'ANET *i.* Mel'unluk. Alçaklık.

MEL'ANETKÂRANE *h.* Mel'anetle. Alçakçasına.

MELÂNKOLİ *i.* Karasevda.

MELÂNKOLİK *s.* Karasevdaya tutulmuş.

MELBUS *s.* Giyilmiş.

MELBUSAT *i.* Giyilecek şeyler.

MELCE *i.* Sığınak. Sığınacak yer.

MELEK *i.* Cesetle alâkası olmıyan ruhanî bir mahlûk. *c.* Pek güzel, pek sevimli. Suçsuz.

MELEKÂT *i.* Melekeler. Yordamlar.

MELEKE *i.* Tecrübe ile eldeedilen meharet, mümarese. Yordam. Meharet.

MELEKÛT *i.* Melekler.

MELEKÛTİ *s.* Melekûta ait.

MELEME *s.* Melemek işi.

MELEMEK *f.* Koyun, kuzu ve keçi «me» diye bağırmak.

MELEZ *i.* Ayrı iki cinsten doğmuş. Cinsi halis olmıyan. Arpa ve darı ile karışık, buğday.

MELFUF *s.* Leffedilmiş. Dürülü, ilişik.

MELFUFAT *i.* Melfuf şeyler. İlişikler.

MELFUFEN *h.* İlişik olarak. Leffedilerek.

MELHAME *i.* Çok kan dökülen muharebe.

MELHEM *i.* Yaralara sürülen ilâç. Merhem.

MELHUZ *s.* Umulur. Muhtemel.

MELHUZAT *i.* Melhuz olan şeyler. Umulurlar.

MELİH *s.* Güzel, şirin.

MELİK *i.* Hükümdar.

MELİKÂNE *h.* Hükümdara yakışacak surette.

MELİKE *i.* Kadın hükümdar, hükümdar zevcesi.

MELİSA *i.* Güzel kokulu bir nebat.

MELLÂH *i.* Gemici.

MELODİ *i.* Nağme.

MELON *i.* Tepesi yuvarlak sert sapka.

MELTEM *i.* Yazın karadan ve muntazam bir surette esen rüzgâr.

MELÛF *s.* Alışık.

MELÛL *s.* Usanmış, mahzun.

MELÛN, MEL'UN *s.* Lânete uğramış.

MEL'UNLUK *i.* Mel'un olus.

MELZUM *i.* Birbirinden ayrılmaması lâzımgelen.

MEMALİK *i.* Memleketler.

MEMAT *i.* Ölüm.

MEMBA *i.* Kaynak. Bir suyun yerden çıktığı yer, kaynak. Mehaz, mense.

MEMDUH *s.* Metholunmuş.

MEMDUT *s.* Uzatılmış.

MEME *i.* İnsan ve hayvanlarda süt veren uzuv. Memenin tepesine benziyen alet.

MEMELİ *z.* Memesi olan.

MEMELİK *i.* Hayvanların yaralı memesini muhafaza veyahut yavrusuna emdirmemek için takılan torba.

MEMELİLER (Zoo.) Zatüssedaya.

MEMEMSİ (Bio.) Huleymî.

MEMER *i.* Yol. Geçit.

MEMHUR *s.* Mühürlenmiş.

MEMLEHA *i.* Tuz çıkan yer, tuzla.

MEMLEKET *i.* Bir hükûmetin idaresi altında bulunan yer. ülke. Devlet. Divar. Belde, kasaba, şehir. Bir insanın doğduğu veya temelli yerlestiği sehir.

MEMLEKETLİ *i.* Ahali, hemseri.

MEMLÛ *s.* Dolu.

MEMLÛK *i.* Köle.

MEMLÛKİYET *i.* Kölelik.

MEMNU *s.* Menolunmuş, yasak.

MEMNUAT *i.* Memnu olan sevler. Yasaklar.

MEMNUİYET *i.* Memnu oluş.

MEMNUN *s.* Hoşnut, razı, hoşlanmış. Sevinmiş. Sevinçli.

MEMNUNEN *h.* Memnun olarak.

MEMNUNİYET *i.* Memnun oluş.

MEMORANDUM *i.* Andıç, muhtıra, takrir.

MEMSA *i.* Ayakyolu.

MEMUL *s.* Umulan, mümkün.

MEMUR *s.* İşyar. Bir emir alan. *i.* Bir işe tayin olunmuş ücretli adam.

MEMUREN *h.* Memuriyetle.

MEMURİYET *i.* İşyarlık. Emir ve havale olunan ve maasla gördürülen iş

MEMURLUK *i.* İşyarlık. Memuriyet.

MEMZUÇ *s.* Karışık.

MEN *i.* Caydırma, savma. bırakmama, yasak etme

MENAAT *i.* Sarplık.

MENABİ *i.* Kaynaklar. Membalar.

MENAFİ *i.* Çıkarlar. Menfaatler.

MENAHİ Yasaklar.

MENAKIP *i.* Menkıbeler, destanlar, öyküler.

MENAL *i.* Kazanılan, ele geçirilen şey.

MENAM *i.* Uyku. Rüya.

MENASİK *i.* Haç esnasında yapılan bazı merasim.

MENAZİL *i.* Menziller, duraklar, konaklar.

MENDEBUR *i.* Hayırsız. Tembel.

MENDİL *i.* El ve burun silmeğe mahsuş dört köşeli bez.

MENDİREK *i.* Sun'î liman.

MENDİRES *i.* Mecrası dolambaçlı ve iltivalı nehir.

MENDUP *s.* İşlenmesi şer'an caiz olan iş.

MENEKSE *i.* Güzel kokulu ve mor renkli bir çiçek. — *rengi s.* Menekşe çiçeği renginde, mor. *Hercai — i.* Menekşenin türlü renkte çiçek açar nev'i.

MENEND *i.* Manent. Benzer.

MENETMEK *f.* Yasak etmek.

MENEVÎ *s.* Meniye ait.

MENEVİS *i.* Terementi ağacı tohumu. Kumaş, maden gibi sevlerin bazılarında görülen dalga.

MENEVİŞLENMEK *f.* Dal galanmak.

MENEVİŞLİ *i.* Meneviş olan.

MENFA *i.* Nefyolunan yer. Sürülge.

MENFAAT *i.* Fayda. Çıkar.

MENFAATBAHŞ *s.* Fayda verici.

MENFAATLİ *s.* Faydalı.

MENFAATPEREST *s.* Menfaatini her şeyden üstün tutan, hotkâm.

MENFAATSİZ *s.* Faydası olmıyan.

MENFEZ *i.* Delik. Girecel yer. Nefeslik.

MENFİ *s,i.* Nefyolunmuş, sürgün. Aksi, zıt. Müsbet ve matluba muvafık olmıyan.

MENFİYEN *h.* Sürgün olarak.

MENFUR *s.* İğrenç. Nefret olunan.

MENGEÇ *i.* Büyük yün mekiği.

MENGEL *i.* İncik bileziği.

MENGENE *i.* Baskı aleti.

MENHİ *i.* Yasak.

MENHİYAT *i.* Nehyolunmuş şeyler. Yasaklar.

MENHUBAT *i.* Yağma edilmiş şeyler.

MENHUS *s.* Uğursuz.

MENİ *i.* Erkek insan ve hayvanın tohumu.

MENKIBE *i.* Büyük bir adamın meziyetinden bahseden fıkra. Kaside, hikâye. Destan, öykü. Tarihçe.

MENKU *i.* Haşlanmış nebat suyu.

MENKÛBİYET *i.* Menkûp oluş. Düşmüşlük.

MENKÛHA *i.* Nikâhlı. *i.* Zevce.

MENKUL *s.* 1- Taşınır. 2- Söylenen.

MENKÛP *s.* Bedbaht, düşkün itibardan düşmüş.

MENKUS *s.* Nakşolunmuş. Bezeklenmiş.

MENOLUNMAK *f.* Yasak edilmek.

MENSİ *s.* Unutulmuş.

MENSUBİYET *i.* Mensup olma. Nisbet. Soyundan gelme.

MENSUCAT *i.* Dokumalar.

MENSUÇ *s.* Dokunmuş.

MENSUH *s.* Hükümsüz bırakılmış.

MENSUP *s.* Bir şeye taallûku olan. İzdeş, bağlı.

MENSUR *s.* Nesir olarak yazılmış. Serpin.

MENŞE *i.* Çıkag, köken. Neş'et olunan, çıkılan yer.

MENŞUR *i.* Vezirlik ve müşürlük fermanı. Geometride prizma, biribirine muvazi üç veya daha ziyade vecihli mücessem şekil.

MENT *e.* İsimlerin sonuna gelerek «li» gibi sıfat teşkil eder: *dertment*, dertli.

MENTEŞE *i.* Kapı ve pencere kanadı ve sandık kapağı gibi açılıp kapanır şeyleri tutmağa mahsus demir.

MENUS *s.* Alışılmış. Alışık.

MENUSİYET *i.* Menus oluş. Alışkanlık.

MENUT *s.* Bağımçlı. Vücudü diğer bir şeyin vücudüne bağlı olan, mütevakkıf.

MENVİ *i.* Meram.

MENZİL *i.* Seyahatte inilen yer, konak, han. Konak arası yol. Top ve tüfek mermisinin katettiği mesafe. Ordunun nakliye işlerine bakan daire.

MENZİLCİ *i.* Konakçı. Menzil beygirlerile giden postacı.

MENZİLE *i.* Derke.

MENZUL *s.* İnmeli.

MENZUR *s.* Nezrolunmuş. Adanmış.

MEPHAS *i.* Bir bahse dair yazılan yazı, fasıl.

MEPHUT *s.* Hayran.

MEPSUT *s.* Açılmış, yayılmış.

MERA, MER'A *i.* Hayvanların otladığı yer, otlak.

MERAK *i.* Bir şeyi anlamak, bilmek ve öğrenmek hevesi. Arzu, heves. Bir şeyin üzerine çok düşme. Karasevda. Vesvese, endişe. Titizlik. Bir şeyin en iyisini arama.

MERAKLANMAK *f.* Merak etmek.

MERAKLI *s.* Titiz. Çabuk müteessir olan. Vesveseli. Her şeyi bilmek ve anlamak istiyen.

MERAKSIZ *s.* Kayitsiz.

MERAKSIZLIK *i.* Meraksız oluş.

MERAL, MARAL *i.* Ahû, gazal.

MERAM *i.* İstek. Maksat. Erge.

MERAMET *i.* Üstünkörü tamir.

MERAMETÇİ *i.* Bozuk ve kırık şeyleri tamir eden.

MERAMETLEMEK *f.* Meramet yapmak.

MERARET *i.* Acılık.

MERASİM *i.* Tören. Tekellüf. Resmî muameleler. Dinî âyinler, resmî şenlikler.

MERBUT *s.* Bağlı. Bitişik. Ait, mensup, tâbi.

MERBUTEN *h.* Bağlı olarak.

MERBUTAT *i.* Bağlı olan şeyler.

MERBUTİYET *i.* Bağlılık.

MERCAN *i.* Bir deniz hayvanının süs için kullanılan kırmızı dalı. *s.* Mercandan yapılan.

MERCANADA (Jeo.) Atol.

MERCANBALIĞI *i.* Lezzetli kırmızı bir balık.

MERCANKAYALARI *i.* Deniz hayvanlarının enkaz ve müstehaselerinin birikmesinden teşekkül eden ada.

MERCANLAR (Zoo.) Mercaniye.

MERCEK (Fiz.) Adese.

MERCİ *i.* Müracaat olunacak yer. Bir daire veya memurun tâbi olduğu resmî daire. Dönülecek yer.

MERCİMEK *i.* Ufak daire şeklinde hububat.

MERCU *s.* Rica olunan.

MERDÂNE *h.* Erkeğe yakışır surette, mertçe.

MERDANE *i.* Matbaa makinalarında sahifelere mürekkep veren tutkal üstüvane. Yufka açmağa mahsus üstüvane şeklindeki tahta. Silindir.

MERDİVEN *i.* Çıkmaya mahsus basamaklı yer ve vasıta.

MERDUT *s.* Reddolunmuş. Mel'un.

MERDÜM *i.* İnsan.

MERDÜMGRİZ *i.* Adamdan kaçan, yalnızlığı seven.

MERDÜMEK *i.* Bebek.

MEREMET *i.* Meramet.

MERET *s.* Murdar.

MERFU *s.* Kaldırılmış.

MERGUP *s.* Rağbette olan.

MERHABA *i.* Hoşgeldiniz, nasılsın makamında selâm tabiridir.

MERHABALAŞMAK *f.* Selâmlaşmak.

MERHALE *i.* Konak, menzil.

MERHAMET *i.* Acıma.

MERHAMETLİ *s.* Merhamet sahibi.

MERHAMETEN *h.* Acıyarak.

MERHAMETSİZ *s.* Merhameti olmıyan.

MERHEM *i.* *Bak*: **MELHEM.**

MERHUM *s.* Rahmetli.

MERHUME *s.* Rahmetli kadın.

MERHUN *s.* Rehine konmuş. Tutuk.

MER'İ *s.* Makbul, muteber. Yürür.

MERİ, MER'Î *s.* Gözle görünen.

MERİ *i.* Mide borusu.

MERİDYEN (Ast.) Nısfınnehar.

MERİH *i.* Güneşin etrafında dönen gezegenlerden biri.

MERİNOS *i.* Bir cins koyun ve bunun yapağısı.

MER'İYET *i.* Makbul ve muteber olma. Yürürlük.

MERKAT *i.* Mezar.

MERKEP *i.* Eşek. Binek.

MERKEZ *i.* Dairenin veya kürenin tam ortasında ve muhitine ayni mesafede bulunan nokta. Orta. Devlet reisinin, vali, v.s. nin oturduğu yer. Birçok şubeleri bulunan bir dairenin umumî idarehanesi. İş, hal, husus : *iş şimdi bu merkezdedir.*

MERKEZCİL (Fiz.) İlelmerkez.

MERKEZÎ *s.* Merkeze ait.

MERKEZİYET *i.* Merkezde bulunma. Merkeze merbut olma.

MERKUM *s.* Yukarda ismi geçen.

MERKÛZ *s.* Rekzolunmuş, dikilmiş.

MERKÜR (Ast.) Yıldız.

MERMER *i.* Beyaz veya dalgalı ve renkli bir cins makbul düzgün taş.

MERMERŞAHİ *i.* Tülbent ile patiska arasındaki ince bir bez.

MERMİ *i.* Silâh ,top v.s. ile atılan kurşun, tane, gülle.

MERSA *i.* Liman.

MERSİ *i.* Teşekkür ederim yerine kullanılan bir tabir.

MERSİN *i.* Güzel kokulu ve kışın yapraklarını dökmiyen bir ağaç.

MERSİNBALIĞI *i.* Bir cins balık.

MERSİNGİLLER (Bot.) Asiye fasilesi.

MERSİYE *i.* Ölmüş bir kimse hakkında yazılan şiir. Ağıt. Sağu.

MERSİYECİ *s.* Mersiye yazan, sağucu.

MERSİYEHAN *h.* Mersiye okuyan.

MERSUM *s.* Resmolunmuş. Zikri geçmiş. Âdet olmuş.

MERT *i.* Adam, erkek. *s.* Yiğit, cesur. Namuslu.

MERTÇE *h.* Erkekçe.

MERTEBE *i.* Derece.

MERTEK *i.* Dört köşeli büyük direk.

MERTLİK *i.* Mert oluş.

MERVİ *s.* Rivayet olunan.

MERYEMİYE *i.* Adaçayı.

MERYEM YELESENGİ *i.* Hekimlikte kullanılır bir çeşit ağaç.

MERZENGÛŞ *i.* Güvey otu, bir çeşit fesliğen.

MERZUK *s.* Rızkı verilmiş.

MES *i.* Dokunma, değme, temas. Vaki olma.

MESA *i.* Akşam.

MESABE *i.* Derece, mertebe.

MESADET *i.* Kutluluk.

MESAFE *i.* İki, yer veya yol arasındaki uzaklık.

MESAĞ *i.* Cevaz. Müsade.

MESAHA *i.* Ölçüm. Arazi v.s. yi ölçme — *zencir* i. Araziyi ölçmekte kullanılan mikyaslı zencir.

MESAİ *i.* Çalışmalar.

MESAİL *i.* Mes'eleler.

MESAİP *i.* Musibetler.

MESAKİN *i.* Evler, meskenler.

MESAKİN *i.* Miskinler.

MESALİH *i.* Maslahatlar.

MESAMAT *i.* Gözenekler. Vücutteki ufacık delikler.

MESAME *i.* Gözenek.

MESANE *i.* İçine sidik toplanan torba. Sidik kovuğu.

MESAR *i.* Meserret.

MESAVİ *i.* Kötü haller.

MESBUK *s.* Sebketmiş, geçmiş.

MESÇİT *i.* Küçük cami.

MESDUT *s.* Seddolunmuş. Kapalı.

MESEL *i.* Masal. Darbımesel.

MESELÂ *i.* Misal olarak, sözgelişi.

MESELE, MES'ELE *i.* Bir ilim ve fende halli istenilen kaziye. Ehemmiyetli ve halli güç iş ve keyfiyet.

MESERRET *i.* Sevinç.

MESERRETBAHŞ *i.* Sevinç veren.

MESFUR *s.* Yazılmış, zikri geçmiş.

MESHETMEK *f.* El sürmek, sıvamak.

MESHUR *s.* Sihirlenmiş.

MESİH *s.* Sıvama, el sürme.

MESİH Hazreti İsa.

MESİRE *i.* Seyir yeri.

MESKEN *i.* İkametgâh, ev.

MESKENET *i.* Miskinlik.

MESKÛKÂT *i.* Akçeler. Maden paralar.

MESKÛN *s.* Islı. Ahalisi olan .içinde oturulan.

MESKÛT *s.* Susulmuş. Meskût geçmek: sus geçmek.

MESLEK *i.* Ertik. Yol. Gidiş, usul. Herkesin tuttuğu iş, san'at, sınıf.

MESLEKİ *s.* Mesleğe ait.

MESLEKSİZ *s.* Mesleği olmıyan. Namuskârane bir yolu olmıyan, sebatsız.

MESLEKSİZLİK *i.* Mesleksiz oluş.

MESMU *s.* İşitilmiş. Dinlenmeğe lâyık.

MESMUAT *i.* Duyulan şeyler.

MESMUM *s.* Zehirlenmiş.

MESMUMEN *h.* Zehirlenerek.

MESNET *i.* Rütbe, makam. Dayanılacak yer. Dayanak, destek.

MESNEVİ *i.* Aruz veznile ve ikişer ikişer kafiyeli bir nazım tarzı.

MESNUN *s.* Âdet olmuş. Sünnet kılınmış.

MESRUK *s.* Çalınmış.

MESRUR *s.* Sevinmiş.

MESRURİYET *s.* Sevinç.

MESRUT *s.* İleri sürülmüş. Serdolunmuş.

MESSETMEK *f.* Vaki olmak, cereyan etmek.

MESET *i.* Sarhoş.

MEST *i.* Papuçla giyilebilen hafif ve yumuşak bir ayakkabı.

MESTANE *h. s.* Sarhoşa benzer bir surette.

MESTİ *i.* Sarhoşluk.

MESTUR *s.* Örtülü.

MESUL, MES'UL *s.* Sorun. Yaptığı iş ve hareketlerden hesap vermeğe mecbur olan. Sorulan. İstenilen. Bir işin idaresi kendisine ait olan. Yükümlü.

MES'ULİYET *i.* Mes'ul olma. Sorav.

MES'ULİYETLİ *s.* Mes'uliyet getiren. Soravlı.

MES'UT *s.* Mutlu, saadetli.

MEŞAGİL *i.* Meşgaleler. İşler.

MEŞAHİR *i.* Meşhur ve tanınmış adamlar. Ünlüler.

MEŞAK *i.* Meşakkat. Güçlükler.

MEŞALE *i.* Işınak. Aydınlık vermeğe mahsus alet, kandil, lâmba. Bir direğin ucuna konulan bir kap içinde yanan çıra veya yağlı paçavra.

MESBU *s.* Doymuş. İşba haline gelmiş. Doygun.

MESE *i.* Sert ve dayanıklı orman ağacı.

MEŞAKKAT *i.* Zahmet, güçlük.

MEŞELİK *i.* Meşe ormanı.

MEŞGALE *i.* İş, güç.

MEŞGUL *i.* Bir işle uğraşan. Dalgın. İşgal olunmuş, tutulmuş.

MEŞGULİYET *i.* Meşgul olma. Uğraş.

MEŞHER *i.* Sergi.

MEŞHET *i.* Şehit mezarı. Bir adamın şehit olduğu yer.

MEŞHUR *s.* Dolu.

MEŞHUR *s.* Şöhretli, ünlü.

MEŞHUT *s.* Görülen.

MEŞİHAT *i.* Şeyhlik. Şeyhislâm vazife ve dairesi.

MEŞİME *i.* Dölyatağı.

MEŞİN *i.* Adi deri, sahtiyan.

MESİY *i.* Yürüme.

MEŞİYET *i.* Yürüyüş.

MEŞK *i.* Yazı örneği. Musiki dersi.

MEŞKETMEK *f.* Yazıyı örneğine göre yazmak. Musiki v.s. ye çalışmak.

MEŞKÛK *s.* Şüpheli.

MEŞKÛR *s.* Teşekküre lâyık. Beğenilmiş.

MESREP *i.* Tabiat, yaradılış. Huy. Gidiş.

MEŞRU *s.* Yollu, Şeriate uygun. Kanuna muvafık, haklı.

MEŞRUBAT *i.* İçkiler.
MEŞRUH *s.* Şerholunmuş.
MEŞRUBAT *i.* Şerholunan şeyler.
MEŞRUR *i.* İçilecek şey.
MEŞRUT *s.* Şartlı, bir şart ile bağlı.
MEŞRUTA *i.* Satılmamak şartile sahibi tarafından veresesine terkolunmuş mülk.
MEŞRUTÎ *s.* Meşrutiyete ait.
MEŞRUTİYET *i.* Ahali tarafından seçilmiş meb'usan meclisi ve bu meclis karşısında yemin etmiş hükümdarla devlet idaresi tarzı.
MEŞUM, MEŞ'UM *s.* Uğursuz.
MEŞVERET *i.* Danışma.
MET *i.* Uzatma. Yayma. Güneş ile ayın cazibesi tesirile denizin yükselip karaya doğru uzanması.
META *i.* Tüccar malı. Antika şey.
METAFİZİK *i.* Felsefenin bir şubesi.
METALİP *i.* İstenen şeyler.
METALOGRAFİ (Kim.) Madenlerin tavsifi ilmi.
METAMORFOZ *i.* İstihale.
METANET *i.* Sağlamlık. Sebat.
METBU *s.* Kendisine tebaiyet olunan. Uyranç.
METBUİYET *i.* Metbu oluş.
METELİK *i.* On paralık bakır ve nikel sikke, kurşun dörtte biri.
METELİKSİZ *i.* Züğürt.
METEOR (Fiz.) Alâimi cevviye.
METEOROLOJİ *i.* İklim ve cevvî hadiselerin ilmi, rasadatı havaiye.
METEOROLOJİK (Ast.) Ahvali cev ilmine ait.
METEOROLOK *i.* Meteoroli ilmile uğraşan.
METEORTAŞI (Ast.) Haceri semavi. (Jeo.) Meteorit.
METFEN *i.* Mezar.
METFUAT *i.* Verilen meblâğ.
METFUN *s.* Gömülü.
METHAL *i.* Girilecek yer, kapı. Başlangıç. Karışma, alâka.
METHALDAR *s.* Bir işte eli olan.

METHETMEK *f.* Medihte bulunmak, iyiliğini söylemek.

METÎN *s.* Dayanıklı, sağlam. *c.* Sözünden dönmez, sebatkâr. Doğru.

METİN *i.* Kitabın muhtevi olduğu yazı.

METOT *i.* Usul.

METRE, METRO *i.* Bütün milletlerce kabul edilen uzunluk ölçüsü.

METRES *i.* Nikâhlı olmadığı halde bir erkekle birlikte yaşıyan kadın, kapatma, matinato.

METRİS *i.* Askeri, düşman ateşinden korumak için yapılan toprak siper.

METROPOLİT *i.* Piskopos, despot.

METROPOLİTEN *i.* Yeraltı yahut hava şimendiferi.

METRUK *s.* Terkolunmuş.

METRUKÂT *i.* Metruk şeyler, tereke. Bırakıtlar.

METRUKE *s.* Boşanmış kadın. Terkolunnan mülk.

METRUKİYET *i.* Bırakılma.

MEVACİP *i.* Borçlar, maaş, tahsisat.

MEVAİT *i.* Mev'ut şeyler. adançlar.

MEVAKİ *i.* Mevkiler.

MEVAKİF *i.* Mevkıflar. Duraklar.

MEVALİT *i.* Doğulan ve yaradılan şeyler.

MEVANİ *i.* Mâniler, engeller.

MEVAŞİ *i.* Eti yinen ve yük taşıyan ehlî hayvanlar. Davar.

MEVAT *i.* Maddeler.

MEVAZİ *i.* Yerler. Mevziler.

MEVC, MEVCE *i.* Suya bir taşın atılmasile hâsıl olan dairelerin herbiri. Dalga.

MEVCUDAT *i.* Mevcut olan şeyler.

MEVCUT *s.* Var olan. Hazır olan. *i.* Miktar.

MEVÇ *i.* Dalga.

MEVDU *s.* Emanet olunmuş.

MEVEDDET *i.* Dostluk.

MEVHİBE *i.* Vergi, sungu.

MEVHUM *s.* Sanaylanmış. Aslı olmıyan, evham mahsulü olan.

MEVHUMAT *i.* Mevhum olan şeyler.

MEVHUP *s.* Hediye edilmiş.

MEV'İT *i.* Bir vadin yerine getirildiği zaman veya yer.

MEV'İZA *i.* Vaız, öğüt.

MEVKİ *i.* Yer. Makam.

MEVKİP *i.* Alay.

MEVKIF *i.* Durak.

MEVKUF *s.i.* Tutsak. Tevkif olunmuş. Alıkonmuş Vakfolunmuş. Bağlı.

MEVKUFİYET *i.* Mevkuf olma. Vakfolma. Bağlı olma. Tutsaklık.

MEVKÛL *s.* Bir vekile emanet olunan iş.

MEVKUT *s.* Muayyen vakitlerde çıkan. Devrel, çağlık.

MEVLÂ *i.* Sahip, efendi. Tanrı.

MEVLÂNA *i.* Büyük şeyhlere ve âlimlere verilen unvan.

MEVLEVÎ *s.* Mevlâna Celâlettin Ruminin tarikatine mensup olan.

MEVLEVİLİK *i.* Mevlevîlerin tarikati.

MEVLİD, MEVLİT *i.* Doğma. Doğu yeri.

MEVLÛT *i.* Doğmuş. Peygamberin doğduğu gün ve bugüne ait menkıbe.

MEVRİT *i.* Vardığı yer.

MEVRUDAT *i.* Gelmiş şeyler.

MEVRUS *s.* Miras kalmış.

MEVRUT *s.* Gelmiş. Vürut etmiş.

MEVSİM *i.* Senenin dört kısmından herbiri. Herşeyin zamanı. Çağan, yılçağ.

MEVSİMLİK *s.* O mevsime mahsus.

MEVSİMSİZ *s.* Vakitsiz.

MEVSUF *s.* Bir sıfatı bulunan.

MEVSUK *s.* İnanılır, sağlam.

MEVSUKAN *h.* Sağlam olarak.

MEVSUKİYET *i.* Mevsuk oluş. Doğruluk.

MEVSUL *s.* Kavuşmuş.

MEVT *i.* Ölüm.

MEVTA *i.* Ölü.

MEVTAÎ *s.* Mevtaya ait.

MEVUD, MEV'UT *s.* Vadolunmuş. Adanmış.

MEVVAÇ *s.* Dalgalı.

MEVZİ *i.* Yer.

MEVZİÎ *s.* Umumî olmıyan, yalnız bir yere mahsus.

MEVZU *s.* Konu. Konulmuş, vazolunmuş. Kararlaştırılmış. Sahih olmıyan. Bir ilmin, bir ki-

tap, hikâye, v.s. nin esasını teşkil eden hadise.

MEVZUAT *i.* Mevzular.

MEVZUBAHS *i.* Bahse esas olan madde.

MEVZUN *s.* Ölçülü, denk. Mütenasip, uygun.

MEY *i.* Şarap, içki.

MEYAN, MEYANKÖKÜ *i.* Tababette kullanılan bir kök.

MEYANE *i.* Orta. Reçel ve helva gibi şeylerin kıvamı.

MEYANECİ *i.* Araya giren, vasıta.

MEYDAN *i.* Açık ve geniş düz yer, saha, açıklık. Ortalık. Vakit, zaman, fırsat. Tekkelerde âyin salonu.

MEYDANCI *i.* Meydan hademesi.

MEYDANLIK *i.* Açık ve düz yer.

MEYELÂN *i.* Eğilmiş, meyil. İçakışı.

MEYHANE *i.* İçki içilen umumî yer.

MEYHANECİ *i.* Meyhane işleten.

MEYİL *i.* Eğilim. Bir tarafa iğilme. Taraftarlık Muhabbet. Arzu. Tutkunluk.

MEYİLLİ *s.* Bir tarafa meyletmiş.

MEYLETMEK *h.* İğilmek. Gönül vermek, muhabbet bağlamak.

MEYMENET *i.* Uğur.

MEYMENETLİ *s.* Uğurlu.

MEYMENETSİZ *s.* Uğursuz.

MEYMENETSİZLİK *i.* Uğursuzluk.

MEYUS *s.* Umutsuz. Ümitsiz.

MEYUSANE *i.* Meyus olarak.

MEYUSİYET *i.* Meyus oluş.

MEYVA *i.* Ağacın hâsıl ettiği yemiş, mahsul.

MEYVADIŞI (Bot.) Meyvanın dış kabuğu.

MEYVAİÇİ (Bot.) Meyvanın iç kabuğu.

MEYVAORTASI (Bot.) Meyvanın orta kabuğu.

MEYVA YAPRAK (Bot.) Varakai sümeyre.

MEYVACI *i.* Meyva satan, manav.

MEYVAHOŞ *i.* Kuru yemis satılan çarşı.

MEYVALI *i.* Meyva ile, meyvadan yapılmış.

MEYVALIK *i.* Sofrada yemiş koymağa mahsus

kap. Meyva bahçesi.

MEYYAL *s.* Pek istekli.

MEYYİT *s.* Ölü.

MEYZİN, MÜEZZİN *i.* Namaz vaktini bildirmek için ezan okuyan adam.

MEZAHİM *i.* Zahmetler.

MEZAHİP *i.* Mezhepler.

MEZALİM *i.* Zulümler.

MEZAMİR *i.* Mizmarlar. Kavallar, Davud'un (Zebur) kitabındaki sureler.

MEZAR *i.* Ölüyü gömdükleri yer, kabir, sin. — *taşı i.* Mezar üzerinde ölünün ismi yazılı taş.

MEZARCI *i.* Mezar kazan adam.

MEZARİSTAN *i.* Mezarlık.

MEZARLIK *i.* Mezarların bulunduğu yer.

MEZAT *i.* Bir mal veya mülkü satılığa çıkarıp en ziyade verene satma. Müzayede, artırma. — *malı i.* Ucuz eşya, kelepir.

MEZAYA *i.* Değimler. Meziyetler.

MEZBAHA *i.* Kasapların sattığı etin kesildiği yer, salhane. Kanara.

MEZBELE *i.* Süprüntülük. Çöplük.

MEZBUR *s.* Yukarda ismi geçmiş.

MEZCETMEK *f.* Karıştırmak.

MEZÇ *i.* Karıştırma.

MEZE *i.* İçki ile beraber yenen çerez.

MEZELENMEK *f.* Eğlenmek.

MEZELİK *i.* Meze yapılan şeyler.

MEZELLET *i.* İtibarsızlık.

MEZHEP *i.* Bir dinin, bir fikir ve itikadın ayrıldığı şubelerden herbiri, meslek.

MEZİC *Bak:* **MEZÇ.**

MEZİD, MEZİT *s.* Artmış, büyümüş.

MEZİT, MEZGİT *i.* Eti lezzetli bir çeşit balık.

MEZİYET *i.* Değim. Bir insanın ilim, san'at ve ahlâkça yüksekliği, fazilet, üstünlük. Hassa İktidar. Fayda. Kıymet.

MEZİYETLİ *s.* Değimli. Meziyeti olan.

MEZKÛR *s.* Adı geçen. Zikrolunmuş, zikri geçmiş.

MEZLEKA *i.* Batak, kayıncak.

MEZMUM *s.* Kötü.

MEZRAA *i.* Tarla. Ekelge.

MEZRU *s.* Ekilmiş.

MEZURAT *i.* Ekinler.

MEZUN *s.* İzinli. Bir mektebi bitirip şehadetname almış. Yetkeli.

MEZUNİYET *i.* Mezun olma.

MEZURA *i.* Ölçü, mikyas.

Mİ *e.* Musikide bir nota.

Mİ *e.* Sorgu edatı olup kelimenin ahengine göre *mi, mı, mu, mü* olur ve daima kelimeden ayrı olarak yazılır : *geldi mi, buldu mu, aldı mı, gördü mü*

MİA *s.* Barsak.

MİAÎ *s.* Barsağa ait.

MİAD, MİAT *i.* Bir şeyin yapılması için tayin olunan zaman. Kıyamet.

MİAT *i.* Yüzler.

MİÇO *i.* Meyhaneci çırağı.

MİDE *i.* Yenilen şeyi hazmedip barsaklara döken uzuv. kursak.

MİDESİZ *s.* Kötü şeyleri yiyen, tiksinmiyen, zevksiz.

MİDEVÎ *s.* Mide için faydalı, mideye iyi gelen. Mideye ait.

MİDİLLİ *i.* Midilli adasında yetişen küçük bir cins at.

MİDYE *i.* Eti lezzetli bir deniz hayvanı.

MİFTAH *i.* Anahtar.

MİĞFER *i.* Askerlerin başa giydikleri demir serpuş. Tolga.

MİHANİK *i.* Mekanik. Kuvvet ve hararetten bahseden makine ilmi.

MİHANİKÎ *i.* Mekanik. Mihanike ait. Maddî, filî.

MİHENK *Bak*: **MEHENK.**

MİHİR *i.* Nikâh kıyılırken kararlaştırılan nikâh bedeli, ağırlık.

MİHMAN *i.* Konuk, Misafir.

MİHMANDAR *i.* Konukçu. Bir misafirin maiyetine tayin edilen teşrifatçı. Misafir kabul eden.

MİHMANLIK *i.* Konukluk. Misafirlik.

MİHMANNÜVAZ *s.* Konuk ağırlar. Misafirlere ikram eden.

MİHNET *i.* Çile. Zahmet. Dert. Belâ.

MİHNETKEŞ *s.* Çile çeken.

MİHNETZEDE *s.* Çileye uğramış.

MİHR *i.* Güneş.

MİHRACA *Bak:* **MAHRACA.**

MİHRAK *i.* Ocak. Ziya şualarının toplandığı yer. c. Merkez.

MİHRAP *i.* Camilerde kıble cihetinde imamın önünde namaz kıldığı duvara açılmış oyuk.

MİHVER *i.* Dingil. Çark ve tekerlek gibi dönen şeylerin ortasından geçen ok. Yeryuvarlağının iki kutpu arasında uzanıp merkezinden geçtiği farzolunan hat.

MİKA *i.* Ateşten müteessir olmıyan yaprak halinde parlak ve şeffaf bir taş.

MİKADO *i.* Japonya imparatoru.

MİKÂP *i.* Küp. Biribirine eş ve paralel altı dörtgen satıhlı mücessem şekil. İki defa kendi mislile darbedilmiş sayı.

MİKAT *i.* Muayyen vakit ve yer.

MİKROFON *i.* En hafif sesleri bile zaptedip şiddetini arttıran alet.

MİKROKOZM (Bio.) Kâinati hülâsa eden küçük âlem.

MİKROMETRE *i.* En ufak şeyleri ölçmeğe mahsus alet.

MİKRON (Fiz.) Metrenin milyonda biri.

MİKROP *i.* Gözle görülemiyecek kadar küçük ve canlı mahlûk.

MİKROSKOP *i.* Hurdebin, gözle görülemiyen ufak cisimleri gösteren alet.

MİKTA *i.* Kesecek alet.

MİKTAR *i.* Nicelik. Kadar, kıymet, adet, derece.

MİKYAS *i.* Ölçek. Ölçü, ayar. Ölçü aleti. Harita üzerinde mesafeleri ölçmeğe yarıyan taksimat.

MİKYASÎ *i.* Mikyasa ait.

MİKYASIMATAR *i.* Yağan yağmur miktarını ölçmeğe mahsus alet.

MİL *i.* İğne, ibre. Dikilmiş sütun veya sivri taş. *s.* 1852 m. uzunluğunda uzunluk ölçüsü. Göze sürme çekmeğe mahsus alet.

MİLÂDÎ *s* İsa peygamberin doğduğu gün mebde olarak bütün milletlerin kullandığı tarih: *şimdi milâdî* 1943 *senesindeyiz.*

MİLÂT *i.* Doğuş günü. İsanın doğduğu zaman.

MİLEL *i.* Milletler. Uluslar.

MİLH *i.* Tuz. Bir hamızda müvellidülmanın bir madenle değişmesinden hâsıl olan mürekkep cisim.

MİLİGRAM *i.* Gramın binde biri.

MİLİM *i.* Bindebir.

MİLİMETRE *i.* Metrenin bindebiri.

MİLİMİKRON (Mat.)Mikronun binde biri.

MİLİS *i.* Çete.

MİLLET *i.* Ulus. Ayni toprak üzerinde yaşayıp dil, hars, his, mefkûre ve menfaatleri bir olan insan cemaati, kavm.

MİLLÎ *s.* Ulusal. Millete ait.

MİLLİYET *i.* Ulusallık. Dil, hars, his, mefkûre ve menfaat birliği.

MİLLİYETÇİ *s.* Ulusçu.

MİLLİYETÇİLİK *i.* Ulusçuluk.

MİLLİYETPERVER *s.* Ulussever.

MİLLİYETPERVERLİK *i.* Ulusseverlik.

MİLYAR *s.* Bin milyon.

MİLYARDER *i.* Serveti birkaç milyar frank veya lira olan zengin adam.

MİLYON *i.* Bin kere bin.

MİLYONER *i.* Serveti birkaç milyon frank veya lira olan zengin adam.

MİM *i.* Âlâim, işaret. — *koymak f.* Tesbit etmek, nişan komak. Bellemek.

MİMAR *i.* Yapı inşasile uğraşan mühendis, kalfa.

MİMARÎ *s.* Mimarlığa ait. Mimarlık.

MİMARLIK *i.* Mimar fen ve san'ati.

MİMBER *i.* Camilerde hutpe okumağa mahsus merdivenli kürsü.

MİMİK *i.* Taklit, yüzdeki çizgilerle bir halin ifadesi.

MİMLEMEK *f.* Nişan komak. Kin tutmak.

MİMLENMEK *f.* Damgalanmak, lekelenmek.

MİMLİ *s.* Damgalı, lekeli.

MİMOZA *i.* İnce yapraklı çiçek açan bir ağaç.

MİNA *i.* Cam küre. Mavi boncuk. Mavi, mavimsi yeşil. Sema, gök.

MİNARE *i.* Camilerde müezzinin ezan okuduğu yüksek yer.

MİNCİHETİN *h.* Bir bakıma göre.

MİNDER *i.* Ot veya kaba yünle dolmuş şilte.

MİNE *i.* Maden ve çinilerin üzerine vurulan cam gibi cilâ. Dişlerin üzerindeki ince ve parlak zar. Saatin rakam yazılı levhası.

MİNECİ *i.* Çini ve maden üzerine mine vuran san' atkâr.

MİNEÇİÇEĞİ *i.* Renkli ve zarif bir çiçek.

MİNEÇİÇEĞİGİLLER (Bot.) Baristaroniye.

MİNELEMEK *f.* Mine yaptırmak.

MİNELİ *s.* Mine ile işlenmiş.

MİNELKADİM *h.* Eskiden beri.

MİNERAL *s.* Madenî.

MİNERALLEŞTİRMEK *f.* Madenleştirmek.

MİNERALOJİ *i.* Maden ilmi.

MİNHAÇ *i.* Büyük ve işlek yol.

MİNİCİK *s.* Pek küçük.

MİNİK *s.* Pek küçük ve sevimli.

MİNİMİNİ *s.* Minimini.

MİNKALE *i.* Açı ölçmek için kullanılan üstü derecelere ayrılmış yarım daire.

MİNKAR *i.* Gaga.

MİNKARÎ *s.* Gagaya benzer.

MİNNACIK *s.* Minimini.

MİNNET *i.* Lûtuf ve yapılan iyiliğin altında kalma. Şükür.

MİNNETTAR *i.* Minnet altında kalmış.

MİNNETTARLIK *i.* Minnettar oluş.

MİNORKA *i.* Bir cins tavuk.

MİNŞAR *i.* Testere.

MİNTAN *i.* Fanilâ üzerine giyilen kollu yelek.

MİNÜSKÜL *i.* Küçük harf.

MİNVAL *i.* Suret, gidiş.

MİNYATÜR *i.* Küçük ve ince tezyinî resim.

MİNYATÜRCÜ *i.* Minyatür yapan ressam.

MİNYON *s.* Zarif, küçük.

MİR *i.* Bey.

MİRAÇ *i.* Göğe çıkma. — *kandili i.* Peygamberin göğe çıktığı sayılı gün.

MİRALAY *i.* Albay.

MİRALAYLIK *i.* Albay rütbesi.

MİRAS *i.* Ölen bir adamın bıraktığı mal ve mülk. Kalığ.

MİRASÇI *i.* Varis, miras alan.

MİRASYEDİ *s.* Mirasa konan. *c.* Pek müsrif ve idaresiz.

MİRASYEDİLİK *i.* Mirasyedi oluş.

MİRAT, MİR'AT *i.* Ayna.

MİRÎ *s.* Beylik. Devlet hazinesi. Hükûmet dairesi.

MİRLİVA *i.* Tuğgeneral.

MİRLİVALIK *i.* Tuğgenerallık.

MİRSAT *i.* Bakıt. Yıldızların harekâtını tetkika mahsus yer. Gözetlemeğe mahsus, yer, pusu.

MİRZA *i.* Bey unvanı.

MİS, MİSK *i.* Bir cins ceylânın göbeğinden çıkan güzel koku. Pekâlâ.

MİS *i.* İngilterede genç kızlara verilen unvan.

MİSAFİR *i.* Konuk. Yolcu. Birinin evine gelen ziyaretçi.

MİSAFİRHANE *i.* Yolcuların konmasına mahsus yer, han, otel.

MİSAFİRLİK *i.* Konukluk.

MİSAFİRPERVER *s.* Konuksever.

MİSAFİRPERVERLİK *i.* Konukseverlik.

MİSAK *i.* Ant, antlaşma. Sözleşme. Pakt.

MİSAL *i.* Örnek. Benzer.

MİSL, MİSİL *i.* Eş, kat.

MİSİLLEMEK *f.* Karşılaştırmak.

MİSİLLİ, MİSİLLÛ *s.* Benzer, eş gibi. Kabilinden.

MİSK *i. Bak:* **MİS.**

MİSKAL *i.* Bir sıra kamıştan yapılan düdük .

MİSKAL *i.* Kıymetli taşları tartmakta kullanılan bir buçuk dirhemlik ağırlık.

MİSKAP *i.* Burgu, delgi.

MİSKEÇİSİ *i.* Keçinin güzel kokulu cinsi.

MİSKEDİSİ *i.* Güzel kokulu bir cins kedi.

MİSKET *i.* Güzel kokulu meyva: *misket üzümü, misket elması v.s.* Geniş çaplı eski bir tüfek. Şarapnelin içindeki kurşun

MİSKİN *s.* Mıymıntı, beceriksiz. Fakir — *hastalığı i.* Cüzam.

MİSKİNANE *h.* Miskince.

MİSKİNLEŞMEK *f.* Miskin bir hale gelmek.

MİSKİNLİK *i.* Miskin oluş.

MİSLİLER (Zoo.) Miskiye.

MİSKA *i.* Hastaların ciğer ve kalbini dinlemeğe mahsus boru.

MİSMAR *i.* Ensiz çivi.

MİSSABUNU *i.* Güzel kokulu sabun,

MİSTAR *i.* Satırların doğru gitmesi için kâğıdın altına konulan cetvel.

MİSTARA *i.* Çizgiç.

MİSTER *i.* İngilizce efendi.

MİSVAK *i.* Dis temizliyecek bir lifli kök.

MİSYON *i.* Bir vazife ile gönderilen heyet.

MİSYONER *i.* Din propagandası yapan papas.

MİSVAR *i.* Tavır, gidiş.

MİT *i.* Masal, efsane.

MİTİNG *i.* Herhangi bir maksatla halkın bir araya toplanıp bazı kararlar vermesi.

MİTOLOJİ *i.* Esatir. Efsaneler bilgisi.

MİTRALYÖZ *i.* Pek az zamanda yüzlerce mermi atan makineli tüfek.

MİYAN *i.* Vasat. Aralık. Beyin.

MİYAR *i.* Ayrac. Bir şeyin kıymet ve safiyetini gösterir alet.

MİYASMA *i.* Zehirli ve bozuk hava.

MİYAVLAMAK *f.* Kedi bağırmak.

MİYOP *i.* Uzağı görmiyen. Kasirülbasar.

MİYOPLUK *i.* Uzağı görbeyiş. Kasırbasarlık.

MİYOSEN (Jeo.) Yer tarihinin dört çağından biri.

MİZAÇ *i.* Bünye, tabiat. Huy, doğa.

MİZAÇGİR *s.* Herkesin mizacına göre söz söyliven.

MİZAH *i.* Gülenek, şaka.

MİZAHİ *s.* Mizaha ait, eğlenceli, şakalı.

MİZAN *i.* Terazi, ölçü. Tartı. Mikyas. Ayar.

Hesapta bir ameliyatın doğru olup olmadığını anlamak için yapılan ikinci bir ameliye. Bazı şeylerin kıymet ve derecesini göstermeğe yarıyan aletlerin ismi. *Mizanülharare, mizanülhava.* c. Akıl, muhakeme.

MİZMAR *i.* Düdük. Hançere. Zebur surelerinin herbiri.

MIH *i.* Ekser, çivi.

MIHLADIZ *i. Bak:* **MIKNATIS.**

MIHLAMAK *f.* Çivilemek.

MIHLANMAK *f.* Çivilenmek. c. Bir yere kakılıp kalmak .

MIHLI *s.* Mıhlanmış.

MIKNATİS *i.* Demiri cezbetmek hassasını haiz çelik.

MIKNATİSÎ *s.* Mıknatise ait.

MIKNATİSİYET *i.* Mıknatis kuvvet ve hassası.

MINTAKA *i.* Bölge. Cihet, mahdut yer. Yeryuvarlağının sıcaklık ve soğukluk itibarile taksim edildiği parçalar.

MIRDAR *s.* Murdar, pis.

MIRDARLAMAK *i.* Pisletmek.

MIRDARLIK *i.* Pislik.

MIRILDAMAK, MIRILDANMAK *f.* Yavaş yavaş ve kendikendine söylenmek. Homurdanmak.

MIRILTI *i.* Mırıldamak işi.

MISBAH *i.* Yüzgeç.

MISDAK *i.* Belge. Bir şeyin doğruluğunu isbata yarayan şey.

MISIR *i.* Afrikanın şimalişarkîsinde İngiliz himayesinde bir kırallık.

MISIR *i.* Koçana bitişik sarı renkli besleyici hububat.

MISIRLI, MISRÎ *i.* Mısır ahalisinden olan.

MISKAT *i.* Kuyumcuların madeni parlatmak için kullandıkları alet.

MISRA *i.* Manzume ve şiir satırlarının herbiri.

MISTAK *i. Bak:* **MISDAK.**

MIŞILDAMAK *f.* Uyurken hafif nefes almak.

MIŞMIŞ *i.* Kayışı.

MIYMINTI *s.* Mızmız, uyuşuk, tembel.

MIZIK *i.* Oyunbozanlık.

MIZIKA *i. Bak:* **MUZIKA.**

MIZIKÇI *i.* Oyunbozan.

MIZIKÇILIK *i.* Oyunbozanlık.

MIZIKLANMAK *f.* Oyun-bozanlık yapmak.

MIZMIZ *s.* Miskin, beceriksiz.

MIZMIZLIK *i.* Mızmız oluş.

MIZRAK *s.* Ucu sivri demirli uzun sırıktan ibaren eski bir silâh, kargı.

MIZRAKLI *s.* Mızrakla silâhlanmış.

MIZRAP *i.* Telli çalgıları çalmağa mahsus bağa veya tüy.

MOBİLYA *i.* Mefruşat.

MODA *i.* Zaman zaman elbise, eşya v.s. de değişen ve makbul olan tarz, biçim. Âdet.

MODEL *i.* Örnek, meşk. Heykeltraş ve ressamın örnek yaptığı kadın veya erkek.

MODERN *s.* Yeni, en son.

MODERNİST *s.* Güzel sanatlarda yepyeni yollara mensup.

MODERNİZM *i.* Güzel sanatlarda klasiklere aykırı bambaşka yollar.

MODULASYON *i.* Musikide makamdan makama geçme, değişiklik.

MODİSTRA *i.* Kadın elbisesi diken kadın terzi.

MOĞOL *i.* Çinin şimalindeki çöllerde yaşıyan bir Türk kavmi.

MOĞOLİSTAN *i.* Moğolların ülkesi.

MOLA *i.* Dinlenme. Gevşetme. — *vermek f.* Dinlenmek.

MOLEKÜL *i.* Herhangi bir maddenin hassalarını kaybetmemek şartile ayrılabilen en küçük cüzüfert, zerre.

MOLEKÜLSEL (Kim.) Zerrevî.

MOLLA *i.* Medrese talebesi, softa. Âlim, hoca.

MOLOZ *i.* Toprak ve kireç parçaları ile karışmış taş yığını.

MOMENT (Fiz.) Vezniyet.

MONARŞİ *i.* İstibdat.

MONDEN *s.* Keyif ve zevk düşkünü.

MONOKL *i.* Tekgözlük.

MONOLOG, MONOLOK *i.* Bir tiyatro veya müsamerede birinin söylediği gülünç parça. Hasbıhal.

MONOPOL *i.* İnhisar.

MONOTİP *s.* Tek tipli, tek örnek.

MONOTON *s.* Tek perdeli yeknesak.

MONTAJ *i.* Kurulma, makinanın takılması.

MOR *i.* Menekşe rengi.

MORARMAK *f.* Mor rengine girmek. Berelenmek, zedelenmek. *e.* Ağlamaktan beniz kararmak.

MORARTMAK *f.* Morarmasını mucip olmak.

MORATORYOM *i.* Buhranlı zamanlarda borcun ödemesini tehir veya talik hakkı.

MORFİN *i.* Afyondan çıkarılan ve ağrıyı dindirmek veya dimağı uyuşturmak için cildin altına şırınga edilen çok kuvvetli bir zehir.

MORFİNOMAN *i.* Morfin kullanmağa alışmış.

MORFOLOJİ (Bot.) Şekiller bahsi.

MORG *i.* Şüpheli ölülerin neden öldüğünü teşhise mahsus yer.

MORİNA *i.* Karaciğerinden balıkyağı çıkarılan büyük bir cins balık.

MORUK *i.* Bunamış ihtiyar.

MORUMSU, MORUMTRAK *s.* Mor rengine çalar.

MOSKOF *i.* Rus.

MOSMOR *s.* Pek ziyade mor.

MOSTRA *i.* Örnek. Dükkân camekânında teşhir olunan eşya.

MOSTRALIK *i.* Örneklik.

MOTİF *i.* Kadınların çamaşır v.s. ye süs olarak koydukları bir cins dantel.

MOTORBOT *i.* Motörle işleyen sandal.

MOTOR, MOTÖR *i.* Elektrik, benzin, buhar v.s. ile çalışarak herhangi bir şeyi işleten makina.

MOTOSİKLET *i.* Motorlu bisiklet.

MOZAİK *i.* Cam, taş veya tahta parçalarından yapılan tezyinat.

MÖSYÖ *i.* Frenk efendisi.

MÛ, MÛY *i.* Tüy.

MUABBİR *i.* Ruya tabir eden. Yoracı.

MUACCEL *s.* Mühletsiz, peşin. Önretilmiş.

MUACCİZ *s.* Sırnaşık, sıkıcı.

MUADDEL *i.* Tadil edilmiş. Değişkel.

MUADDİL *s.* Değiştiren, değişgeç.

MUADDİD, MUADDİT *i.* Sayaç.

MUADELE *i.* Denklem. İki şey arasında hacim ve kıymet ve miktarca beraberlik. Cebirde bir müsavatın iki tarafındaki kıymetin hepsi.

MUADİL *s.* Dendeş. Ağırlık ve hacım ve kıymetçe müsavi olan, beraber, müsavi.

MUAF *s.* Bağışık, müstesna.

MUAFİYET *i.* Bağışıklık. Muaf oluş. Bir hastalığa karşı aşılanarak hastalığı tutulmıyacak bir hal alma.

MUAHEDE *i.* Antlaşma. İki devlet arasında aktolunan misak.

MUAHEDENAME *i.* Ahitname.

MUAHEZE *i.* Çıkışma.

MUAHHAR *s.* Sonraya kalmış, geride bulunan, sonraki.

MUAHHAREN *h.* Sonradan.

MUAHİT *s.* Aralarında muahede aktedenlerin herbiri. Anlaşık.

MUALECE *i.* İlâç.

MUALLÂ *s.* Yüksek, yüce.

MUALLÂK *s.* Asıda. Asılı. Bir yere dayanmayıp boşta duran. Henüz kararı verilmemiş veya hallolunmamış.

MUALLEL *s.* Sebebi gösterilmiş. Kusurlu.

MUALLEM *s.* Talimli, öğrenmiş.

MUALLİM *i.* Öğretmen. Ders veren. Hoca. Üstat.

MUAMELÂT *i.* İşler, eylemler.

MUAMELE *i.* İş, eylem. Münasebet. Tutum, kullanma. Birine karşı herhangi bir harekette bulunma. Resmî evrakın takip ettiği yol ve merasim. — *vergisi i.* Fabrika ve imalâthanelerden alınan vergi.

MUAMELECİ *i.* Sarraf.

MUAMMA *i.* Bilmece, yanıltmaç. *c.* Karışık iş.

MUAMMER *s.* Çok yaşamış. Ömürlü

MUANAKA *i.* Kucaklaşma.

MUANNİT, MUANNİD *c.* İnatçı. Öngücü.

MUARAZA *i.* Çekişme.
MUANVEN *s.* Unvanlı.
MUAREFE *i.* Tanışma.
MUAREKE *i.* Tepeleşme.
MUARIZ *i.* Karşıgelen, muhalif. Ayrışık.
MUARRA *s.* Çıplak. Boş, beri, arı.
MUARREF *s.* Belli.
MUARREP *i.* Araplaşmış.
MUASIR *s.* Ayni devirde yaşamış. Çağdaş.
MUAŞAKA *i.* Sevişme.
MUAŞERET *i.* Birlikte yaşayıp hoş geçinme. Cemiyet hayatında yaşama. *Adabı — i.* Medenî bir insan olabilmek için lâzım olan bilgiler.
MUATEP *s.* Tekdire, itaba uğrıyan.
MUATTAL *s.* İşlemez. Battal, işsiz, terkedilmiş, kullanılmaz.
MUATTAR *s.* Güzel kokulu, ıtırlı.
MUAVEDET *i.* Dönüş, geri gelme.
MUAVENET *i.* Yardım, yardım etme.
MUAVİN *s.* Yardımcı. Bir memura vazifesinde yardım eden memur.
MUAVİNLİK *i.* Muavin vazifesi.
MUAVVEÇ, MUVEÇ *s.* İğrilmiş, çarpık. Dolambaçlı.
MUAYEDE *i.* Bayramlaşma.
MUAYENE *i.* Gözden geçirme, araştırma. Bir adamın doktor tarafından hastalığı araştırılma. Bakı, yoklama.
MUAYENEHANE *i.* Doktorların hastaya bakmasına mahsus odası.
MUAYYEBAT *i.* Ayıplanan şeyler .
MUAYYEN *i.* Belli.
MUAYYENİYET *i.* Bellilik.
MUAZZAM *s.* Büyük, ehemmiyetli.
MUAZZEP *i.* Eziyet çeken.
MUAZZEZ *s.* Çok sevgili.
MUAZZEZEN *h.* İkram edilerek.
MUBAH *s.* Dince. Yasak olmayan.
MUBAHASE, MÜBAHASE *i.* Konuşma. Atışma, Bahisleşme .
MUBALÂĞA, MÜBALÂĞA *i.* Abatma. Küçük

bir şeyi büyük gösterme, ifrat, izam.

MUBALÂGACI, MÜBALÂĞACI *s.* Mubalâğa yapan.

MUBALÂGALI, MÜBALÂĞALI *s.* Mubalâğa edilmiş.

MUBAREK, MÜBAREK *s.* Bereketli. Mukaddes. Uğurlu, kutlu. Kutsal.

MUBASSIR *i.* Gözeten. Nezaret eden. Muit.

MUBAYAA *i.* Satın alma.

MUBAYAACI *i.* Borsada birinin hesabına kambiyo satın alan.

MUBAYAAT *i.* Satın almalar.

MUCİBİNCE *i.* Hükmünce : *bu kanun mucibince hareket etmeliyiz.*

MUCİP *s.* İcap eden. Sebep, vesile.

MUCİR *s.* Kiraya veren. İcar eden.

MUCİT *s.* Bulman, bulan. İcat eden.

MUCİTLİK *s.* Mucit oluş.

MUCİZ *s.* Kısa, az sözlü.

MÛCİZ *s.* Âciz bırakan. Şaşırtıcı.

MUCİZE *i.* Tansı. İnsan zekâsının anlıyamadığı harikulâde şeyler.

MUCUR *i.* Madenkömürünün yandıktan sonra kalan süprüntüsü. Her şeyin işe yaramaz kısmı.

MUÇİK *i.* Sabandemirini temizlemeğe yarıyan ucu keskin demirli değnek.

MUÇO, MİÇO *i.* Küçük gemici çocuk. Meyhaneci çırağı.

MUDARABE *i.* Dövüşme.

MUDHİKE, MUTHİKE *i.* Komedya.

MUDİL *s.* Çok mühim. Çok zor. Çapraşık.

MUDİLAT *i.* Güçlükler.

MUFAREKAT *i.* Ayrılma.

MUFARİK *s.* Ayrılmış.

MUFASSAL *s.* Uzatılı. Tafsil ve izah edilmiş.

MUFASSALAN *h.* Mufassal olarak. Uzun uzadıya.

MUFAT *i.* Mana, meal.

MUFLA (Kim.) Mufel.

MUFRİT, MÜFRİT *s.* Aşırı, aşgın.

MUGADDİ *s.* Besleyici.

MUGALÂTA *i.* Yanıltmaca.

MUGANNİ *i.* Şarkı söyliyen, hanende.

MUGAYERET *i.* Başkalık.

MUGAYİR *s.* Zıt, uymaz.
MUĞBER *s.* Dargın.
MUGAYYEBAT *i.* Gizli ve görünmez şeyler.
MUĞFİL *s.* Aldatıcı.
MUĞLAK *s.* Anlaşılmaz, karışık.
MUĞPEÇE *i.* Meyhaneci çırağı.
MUH *i.* İlik.
MUHABBET *i.* Sevgi.
MUHABBETLİ *s.* Sevgisine sadık, fedakâr.
MUHABBETNAME *i.* Dostça yazılan mektup.
MUHABBETSİZ *s.* Muhabbeti olmıyan.
MUHABERE *i.* Mektuplaşma. Haberleşme.
MUHABİR *i,s.* Mektup gönderen. Aytar.
MUHACEMAT *i.* Hücumlar.
MUHACEME *i.* Üşüşme, her taraftan ve birden hücum etme.
MUHACERET *i.* Göç, hicret.
MUHACİR *i.* Göçmen.
MUHADDEP *s.* Dışbükey, konveks, tüsekli.
MUHADDİS *i.* Hadisi nakil ve rivayet eden.
MUHADENET *i.* Dostluk.
MUHAFAZA *i.* Koruma, saklama.
MUHAFFEF *s.* Hafifletilmiş. İhtisar olunmuş.
MUHAFIZ *i.* Hıfzeden. *i.* Bir şehir veya mevkiin muhafazasına memur asker.
MUHAFIZLIK *s.* Muhafız vazifesi.
MUHAKKAK *s.* Tahkik olunmuş, gerçek, doğru.
MUHAKKAR *s.* Tahkir olunmuş. Bayık.
MUHAKKIK *s.* Gerçinci, irdelmen.
MUHAKEME *i.* Duruşma. Muhakemede iki tarafı dinleyip hükmetme ,dava. Düşünerek karar verme. Düşünme ,anlama.
MUHAL *s.* İmkânsız.
MUHALEFET *i.* Karşı koma. Zıt gitme.
MUHALESAT *i.* Dostluk.
MUHALİF *i.* Uymaz, zıt. İtiraz eden. Ayrışık.
MUHALLEFAT *i.* Tereke.
MUHALLET *s.* Ebedî. Kalıt.
MUHALLİL *s.* Tahlil eden, Eriken.

MUHAMİ *i.* Avukat.

MUHAMMEDÎ *s.* Müslüman.

MUHAMMES *s.* Beşgen.

MUHAMMİN *i,s.* Orancı. Tahmin eden, eşya veya emlâke fiat biçen.

MUHAMMİNLİK *i.* Muhammin vazifesi. Orancılık.

MUHAREBE *i.* Savaş.

MUHARİP *s.* Savaşman. Biribirile harpte bulunan, muhasım. Cengâver.

MUHARREF *s.* Bozutlanmış, tahrif olunmuş.

MUHARREM *s.* Haram edilmiş. *i.* Arabî ayının birincisi.

MUHARRER *s.* Yazılı.

MUHARRERAT *i.* Yazılı evrak.

MUHARRİK *i.* Tahrik eden. *c.* Teşvik eden. Elebaşı.

MUHARRİP *s.* Harap eden. *Torpido — i i.* Küçük kıt'ada bir harp gemisi.

MUHARRİR *i.* Gazeteye yazı yazan. Bir eser telif eden. Yazar.

MUHARRİŞ *s.* Tırmalayıcı, azdırıcı.

MUHASAMA *i.* Yağılık. Düşmanlık. Davalı olma.

MUHASARA *i.* Bir şehir veya mevkii kuşatma, sarma.

MUHASEBE *i.* Sağış. Ticarî hesapları tutma usul ve ilmi. Hesaplaşma.

MUHASEBECİ *i.* Hesap işlerine bakan memur, muhasip.

MUHASEDE *i.* Çekememezlik, kıskançlık.

MUHASİP *s.* Muhasebeci.

MUHASİPLİK *i.* Muhasip vazifesi.

MUHASIM *i.* Aralarında düşmanlık veya dava bulunan iki kişi ve tarafın herbiri.

MUHASIR *s.* Muhasara eden. Kuşatan.

MUHASSAS *s.* Tahsis edilmiş. Bağlanmış.

MUHASSASAT *i.* Tahsis edilmiş şeyler. Aylık, ücret.

MUHASSENAT *i.* Güzel işler. İyilikler.

MUHASSIL *s.* Meydana getiren. Eski bir devlet memurluğu.

MUHAT *s.* Sümük ve ona benzer yapışkan şu,

MUHAT *s.* Kuşatılmış, çevrilmiş.

MUHATAP *s.* Aytanç. Kendisine söz söylenilen.

MUHATARA *s.* Tehlike.

MUHATARALI *s.* Tehlikeli.

MUHATIR *s.* Sümük gibi yapışkan.

MUHAVERE *i.* Konuşma.

MUHAVVEL *s.* Başka bir şekil verilmiş. Havale olunmuş.

MUHAYYEL *s.* Tahayyül edilmiş. Sanaylanmış.

MUHAYYELÂT *i.* Muhayyel olan şeyler.

MUHAYYER *s.* Beğenilmediği halde geri verilmek şartile satılan.

MUHAYYİLE *i.* Sanay. Eşyayı zihnen tahayyül ve tasavvur etmek hassası.

MUHBİR *s,i.* Haber veren. Gazetelere havadis toplıyan. Duymaç.

MUHİK *s.* Haklı. Hakkı teslim eden.

MUHİL *s.* Bozan.

MUHIŞ *s.* Korkunç.

MUHİP *s.* Seven. *i.* Dost, muş. Bağlanmış.

MUHKEM *s.* Sağlam.

MUHLİS *s.* İçten. Samimî.

MUHLİSANE *h.* Samimî olarak.

MUHNİK *s.* Boğucu.

MUHRİK *s.* Yakan. *c.* Acıklı.

MUHRİP *s.* Küçük harp gemisi.

MUHSİN *s.* Verimli, ihsan eden.

MUHTAÇ *s.* İhtiyacı olan. Yoksul.

MUHTAÇLIK *i.* Muhtaç oluş. Yoksulluk.

MUHTAR *s.* Seçilmiş. İradesine sahip, dilediği gibi hareket edebilen. Özgür. *i.* Mahalle veya cemaat işlerine bakmak için halkın aralarından seçtiği ihtiyar heyeti azası.

MUHTARİYET *i.* Özgürlük. Muhtar oluş. Hususî bazı imtiyazlarla idare olunan memleket.

MUHTARLIK *i.* Köy veya mahalle muhtarı vazifesi.

MUHTAS *s.* Tahsis olunmuş.

MUHİT *i,s.* Çevre. Cemiyet. *Bahri — i.* Okyanus.

MUHTASAR *s.* Kısa, kesilmiş, tafsilât ve teferruatsız.

MUHTASARAN *h.* Kısaca.

MUHTAZIR *h.* Can çekişen.

MUHTEFİ *s.* Gizli.

MUHTEKİR *i,s.* Vurguncu ,kapatçı.

MUHTEL *s.* Bozuk.

MUHTELİÇ *s.* İhtilâca uğramış. Çırpınan.

MUHTELİF *s.* Bir türlü olmıyan, türlü türlü, cins cins.

MUHTELİS *s.* Aşıran.

MUHTELİT *s.* Karışık. — *komisyon i.* Muhtelif zümre vekillerinden veya muhtelif devlet murahhaslarından mürekkep komisyon.

MUHTEMEL *s.* Umulan.

MUHTEMELÂT *i.* Umulur şeyler.

MUHTEREM *s.* Sayın, hürmetli.

MUHTERİ *s.* Bulman. İhtira eden, mucit. Yalan uyduran.

MUHTERİZ *s.* Sakınan.

MUHTEŞEM *s.* Görkemli .Heybetli.

MUHTEVA *i.* Kapsama, içindeki.

MUHTEVİ *s.* Kavrayan. İhtiva eden.

MUHTEVİYAT *i.* İçindekiler.

MUHTİ *s.* Hatalı. Yanılmış.

MUHTIRA *i.* Andıç. Bir şeyi hatırlatmak için bir daireye veya birine verilen tezkere. — *defteri i.* Unutulmaması lâzım gelen şeyleri içine yazmağa yarıyan defter.

MUHUŞEVKÎ *i.* Murdarilik.

MUHYİ *s.* Canlandıran.

MUHZIR *i.* Mübaşir.

MUİN *s.* Yardımcı.

MUİT *i.* Mekteplerde talebeye nezaret eden öğretmen muavini, mubassır. Yardımcı öğretmen.

MUKAAR *s.* İçbükey, konkav. Ortası çukur olan.

MUKABELE *i.* Karşılık. Karşı gelme. Karşılaştırma, tatbik etme. Camilerde ezberden Kuran okuma. — *bilmişil*

i. Birinin yaptığı muameleye aynile karşılık yapma.

MUKABELETEN *h.* Karşılık olarak.

MUKABELECİ *i.* Camide mukabele okuyan.

MUKABİL *c.* Karşı, karşısında bulunan. *i.* Karşılık, bedel.

MUKADDEM *s.* Önde bulunan, ileride olan. Tercih edilmiş. Daha evvel.

MUKADDEMA *h.* Evvelce.

MUKADDEMAT *i.* Başlangıçlar.

MUKADDEME *i.* Bir kitabın başında ve asıl maksada girmezden evvel yazılan kısım ,başlangıç.

MUKADDER *s.* Kaza, kader, nasip. Keskil.

MUKADDERAT *i.* Mukadder olan şeyler. Keskiller, alın yazıları.

MUKADDES *s.* Kutsal. Takdis olunmuş, mubarek.

MUKADDESAT *i.* Mukaddes şeyler. Kutsallık.

MUKAFFA *s.* Ayaklı. Kafiyeli.

MUKALLİT *s.* Benzetçi. Taklit eden.

MUKALLITLIK *i.* Mukallit hali.

MUKANNEN *s.* Kesimli. Zaman ve miktarı muayyen.

MUKAREBET *i.* Yakınlık.

MUKARENET *i.* Bitişme. Uygunluk. Cinsî münasebet.

MUKARİN *s.* Bitişik. Uygun.

MUKARRİP *s.* Yakın.

MUKARRAR *s.* Kararlaştırılmış. Takrir olunmuş.

MUKARRİR *s.* Söyleyen, Takrir eden.

MUKASEME *i.* Paylaşma.

MUKASSAT *s.* Taksite bağlı.

MUKASSATAN *h.* Taksitle.

MUKASSIM *s.* Taksim eden. Pay eden.

MUKASSI *s.* Bunaltıcı.

MUKATAA *i.* Arazinin muayyen bir kira mukabilinde temliki. Bir işi birine götürü olarak verme. Kesim.

MUKATAALI *s.* Kesimli. Mukataa edilmiş mülk.

MUKATELE *i.* Biribirini

öldürme. Boğazlaşma.

MUKATTA *s.* Kesilmiş, kesik.

MUKATTAR *s.* İmbikten geçirilmiş, taktir olunmuş.

MUKAVELÂT *i.* Sözleşmeler.

MUKAVELE *i.* Sözleşme, pazarlığı kararlaşma.

MUKAVELELİ *i.* Mukavele ile bağlı.

MUKAVELENAME *i.* Üzerinde bir mukavele yazılı bulunan kâğıt. Kunturat.

MUKAVEMET *i.* Dayanma.

MUKAVİM *s.* Dayanıklı.

MUKAVVA *i.* Kutu v.s. yapmakta kullanılan kalın kâğıt ve karton.

MUKAVVES *s.* Yay gibi iğri, kavis teşkil etmiş,

MUKAVVİ *s.* Kuvvet veren.

MUKAYESE *i.* Kıyaslama, deneştirme. Bir şeye göre miktar ve kuvvetini takdir etme. Başkasına benzeterek bir şeye hükmetme, kıyas.

MUKAYYET *s.* Bağlı. Bağınlı. Bir çok şartlarla bağlı Deftere geçmiş. Bir işe ehemmiyetle dikkat eden.

MUKAYYİ *s.* Kusturucu.

MUKAYYİT *i.* Kayıt tutan.

MUKABİL *s.* Gözde.

MUKDİM *s.* Çalışkan.

MUKİM *s.* Oturan, yerleşen.

MUKIR *s.* Yaptığını söyleyen, ıkrar eden.

MUKNİ *s.* Kandıran.

MUKRİZ *i.* Borç veren.

MUKTATAF *s.* Devşirilmiş, toplanmış.

MUKTAZA, MUKTAZİ *s.* Serek.

MUKTAZİYAT *i.* Serekli şeyler.

MUKTEBES *s.* Başka yerden alınmış.

MUKTEDA *s.* Uyulan. Önde bulunan, reis.

MUKTEDİR *s.* İktidar sahibi. Becerikli.

MUKTESİT *s.* Tutumlu.

MULİN *s.* İlân eden.

MUM *i.* Balmumu veya içyağı v.s. den yapılmış ve içinde bir fitil bulunan aydınlatma vasıtası.

MUMAİLEYH *i.* Adı geçen.

MUMBASIT *s.* Açık, yayılmış. Ferah.

MUMCU *i.* Mum yapan ve satan.

MUMLAMAK *f.* Balmumu sürmek.

MUMYA *i.* İlâçlanarak çürümiyecek bir hale konan cenaze.

MUMYALAMAK *i.* Ölüyü mumya yapmak.

MUNAFIK *s.* *Bak*: **MÜNAFIK.**

MUNDAR *s.* *Bak*: **MURDAR.**

MUNHASIR *i.* Sınırlanmış.

MUNHASIRAN *h.* Sınırlı. Mahsus olarak.

MUNİS *s.* Kanısıcak, alışık.

MUNKABIZ *s.* Pekliği olan. Bükülmüş. Sıkılmış.

MUNKATİ *s.* Kesilmiş.

MUNSAP *s.* Dökülen, denize veya ırmağa kavuşan.

MUNSİF *s.* Hakçıl. İnsaflı.

MUNSİFANE *h.* İnsafla.

MUNTABI *s.* Basılmış, damgalanmış. Tabiate uygun.

MUNTABIK *s.* Biribiri üzerine konulduğu zaman tamamen uygun gelen

MUNTAFİ *s.* Sönmüş.

MUNTASIF *i.* Yarılamış. Nısıf, orta.

MUNTAZAM *s.* Nizamlı, tertipli, düzenli.

MUNTAZAMAN *h.* Düzenli olarak.

MUNTAZAR *s.* Beklenilen, umulan.

MUNZAM *s.* Ekleşik.

MUNTAZIR *s.* Bekliyen.

MURABAHA *i.* Tefe, kanunî haddinden faz'la ve insafsızca alınan faiz.

MURABAHACI *i.* Murabaha yapan sarraf, tefeci.

MURABAHACILIK *i.* Tefecilik.

MURABBA *i.* Dörtgen. Dört kenarı biribirine müsavi ve açıları dik olan şekil. Kendi mislile çarpılmış sayı. Uzunluğun genişlikle çarpılmasından çıkan sayı. Marmalat.

MURAFAA *i.* Duruşma.

MURAHHAS *i.* Delege. Elçi. Bir hükûmet veya heyet namına bir işi görüşüp halletmek üzere gönderilen vekil veya memur.

MURAHHASA *i.* Ermeni piskoposu.

MURAHHASLIK *i.* Delegelik. Elçilik. Murahhas vazife ve makamı.

MURAKABE *i.* Gözetme. —*ye varmak f.* Dervişin dünya gailesile alâkasını kesip ilâhî düşüncelere dalması.

MURAKIP *i.* Gözeten, murakabe eden. Divanı muhasebatta ve büyük şirketlerde dairelerden gelen masraf pusulalarını tetkik ve vize eden memur.

MURAKIPLIK *i.* Murakıp vazifesi.

MURAKKAM *s.* Yazılı. Numaralı.

MURASSA *s.* Kıymetli taşlarla işlenmiş. İki mısra veya kıt'anın her lâfzı biribirine vezin ve kafiyece uygun olmaktan ibaret edebî san'at.

MURAT *i.* İstek.

MURDAR *s.* Mırdar. Pis.

MURDARİLİK *i.* Belkemiğinin içindeki sinir, muhuşevki.

MURİS *s.* Sebep olan. Miras bırakan.

MURTAT *s. Bak:* **MÜRTET.**

MUSABİYET *i.* Bir derde uğrayış.

MUSADDAK *s.* Tasdik olunmuş. Onaylı.

MUSADEME *i.* Çarpışma, vuruşma.

MUSADERE *s.* Biribirinin malını elinden alma.

MUSADİF *s.* Tesadüf eden.

MUSAF, MUSHAF *i.* Kuran. Mukaddes kitap.

MUSAFAHA *i.* Elele tutuşma, toka yapma.

MUSAFFA *s.* Tasfiye olunmuş, sâfi. Duru.

MUSAHEBE *i.* Söyleşme, sohbet etme.

MUSAHHAH *s.* Düzeltilmiş.

MUSAHHİH *i.* Düzelten, yanlışları çıkaran.

MUSAHİP *i.* Evvelce bü-

yük adamların maiyetinde bulunan hoş ve lâtif sözlerle onu eğlendiren kimse. Samimî arkadaş.

MUSAKKA *i.* Kavrulmuş kıyma ile pişmiş sebze yemeği.

MUSALÂHA *i.* Sulh. Barış.

MUSALLA *i.* Namaz kılmağa mahsus açık yer, namazgâh. — *taşı i.* Namaz kılınmak üzere üstüne tabut konulan taş.

MUSALLAT *s.* Rahat bırakmıyan, taciz eden. Yeyip bitiren.

MUSALLİ *s.* Namaz kılan.

MUSAMMEM *s.* Kurulmuş.

MUSANDRA *i.* İçine yatak v.s. konulan büyük dolap, yük. Sergen.

MUSANNA *s.* San'atle tertip edilmiş. Uydurma.

MUSANNEFAT *i.* Kitaplar.

MUSANNİF *i.* Müellif. Dosya mahfazası, klasör. Sıralaç.

MUSAP *s.* Uğramış, duçar.

MUSARAA *t.* Güleşme.

MUSARRAH *h.* Açık, belirtili.

MUSARRAHAN *h.* Açık olarak.

MUSATTAH *s.* Düz yüzeyli.

MUSAVVER *s.* Zihinde kurulmuş, düşünülmüş. Resimli.

MUSAVVİR *i.* Resim yapan veya resim gibi anlatan.

MUSEVÎ *s,i.* Yahudi.

MUSEVİLİK *i.* Yahudilik. Musa dini.

MUSHAF, MUSAF *i.* Kur'an.

MUSİBET *i.* Yıkın. Kaygı, belâ. Menhus, pis.

MUSİBETLİ *s.* Uğursuz.

MUSİKÂR *i.* Gagasında delikleri bulunup rüzgâr estikçe türlü türlü sesler çıkaran uydurma bir kuş. Bir sıra düdüklerden ibaret çalgı.

MUSİKİ *i.* Sesleri kulağa hoş gelecek bir tarzda tanzim etmek san'ati. Çalgı.

MUSIL (Bio.) Getiren.

MUSİP *s.* Doğru.

MUSIR *s.* Direnci, inatçı.

MUSKA, MISKA *i.* Bir

hastalık veya fenalığı uzaklaştırmak için takılan tılsım.

MUSLİH *s.* Düzeltici. Islah eden.

MUSLİN *i.* Seyrek dokunmuş ipek kumaş.

MUSLUK *i.* Suyu istenildiği zaman kesmeğe yarıyan alet, burma.

MUSTALAH *s.* Istılahlarla söylenmiş veya yazılmış.

MUSTATİL *i.* Dik dörtgen. İkisi dar ve ikisi uzun olarak dört kenarlı ve dik açılı şekil.

MUŞ *i.* Küçük vapur.

MUŞABAK *s.* Kafesli, kafes ve ağ şeklinde.

MUŞAMBA *i.* Üstü balmumu veya kavuçukla kaplanarak su geçirmiyen kumaş. Çıbanların üzerine yapıştırılan ince kumaş, yakı. Döşeme üzerine yayılan mantarlı veya mantarsız kalın ve sert yaygı.

MUŞİKÂF *s.* İnce eliyen. Kılı kırk yaran.

MUŞİKÂFANE *h.* İnceden inceye araştırarak.

MUŞMULA *i.* Sonbaharda yetişen çok çekirdekli bir meyva, beşbıyık, döngel. *c.* Buruşuk çehre.

MUŞTA *i.* Yumruk. Ayakkabıcıların deriyi inceltmek için kullandıkları maden top.

MUT *i.* Uğur.

MUTA *s.* Sözü dinlenen. Uyulan.

MÛTA *i.* Verilen. Eldeki. Konu.

MUTAASSIP *i.* Bir şeyi müdafaada aşırı gidip inat gösteren. Din mes'elelerinde müsaadeli davranmıyan.

MUTABAKAT *i.* Uygunluk.

MUTABIK *s.* Uygun.

MUTAF *s.* Etrafında dolaşılıp tavaf olunan ve tapınılan.

MUTAF *s.* Kıldan örülüp yapılmış şeyler. Bu gibi şeyleri yapan ve satan.

MUTAHHAR *s.* Temiz. Mübarek.

MUTALEBAT *i.* İstenen şeyler.

MUTALLÂ *s.* Yaldızlı.

MUTAALÂKA *i.* Boşanılmış kadın.

MUTANTAN *s.* Görgemli, şatafatlı. Tantanası olan.

MUTARRA *s.* Zarif, kokulu.

MUTASADDİ *s.* Koyulan, başlıyan, cesaret eden.

MUTASALLİF *s.* Kendini beğenen.

MUTASARRIF *i.* Malik, sahip, tasarrufu kendisine ait olan. Eskiden mutasarrıflığı idare eden mülkiye memuru.

MUTASARRIFLIK *i.* Mutasarrıf memuriyeti. Türkiyede eski idarî taksimatın ayrılmış olduğu ve kazaların bağlı bulunduğu idarî daire, sancak, liva.

MUTASAVVER *s.* Tasarlanmış. Mümkün, hatıra gelebilir.

MUTASAVVİF *i.* Tasavvufun esrarına vâkıf, âlim, filezof.

MUTAT *s.* Alışılmış, itiyat olunmuş. *i.* Âdet.

MUTATABBİP *s.* Hekim taslağı, yalancı doktor.

MUTAVAAT *i.* Uyma.

MUTAVASSIT *i.* Aracı.

MUTAVVEL *s.* Uzun. Tafsilâtlı.

MUTAYAT *i.* Verilen şeyler, tetkik olunmak üzere verilen konular.

MUTAYYEP *s.* Gönlü alınmış, hoşnut.

MUTAZALLİM *i.* Sızlanan.

MUTAZAMMIN *s.* İçine alan, havi.

MUTAZARRIR *s.* Zarar görmüş olan.

MUTÇU *s.* Bedava geçinen.

MUTEBER *s.* İtibarlı. Sözü ve imzası makbul. Geçer, sayılır. *i.* İleri gelen.

MUTEDİL *s.* Orta derecede, itidalli. Yavaş, mülâyim.

MUTEDİLÂNE *i.* İtidal üzere.

MUTEKADAT *i.* İtikatlar.

MUTEKİF *s.* İtikâfa çekilen.

MUTEKİT *s.* İtikat eden. Dindar.

MUTEL *s.* Alil.

MUTEMET *s.* İnal. İtimat edilen, güvenilen. *i.* Para tahsiline salâhiyettar olan kimse.

MUTEMETLİK *i.* İnançlık. Mutemet vazifesi.

MUTENA *s.* İtinalı. Dikkatli.

MUTERİF *s.* Yaptığını söyleyen.

MUTERİZ *s.* İtiraz eden.

MUTERİZA *i.* Yazıda ( ) işareti.

MUTESİF *s.* Zorba, haksızlık eden. İtisaf eden, zalim.

MUTEZİL *s.* Geri duran. İtirazla çekilen.

MUTEZİLE *i.* Geri duranlar, ayrılanlar, müslümanlıkta kadere inanmıyanlar.

MUTEZİR *s.* Özür dileyen.

MUTFAK *i.* Yemek pişirilen yer, matbah.

MUTHİK, MUDHİK *s.* Gülünç.

MUTHİKE, MUDHİKE *i.* Gülünç şey, komedi.

MUTİ *s.* İtaat eden.

MÛTİ *s.* Veren, ita eden.

MUTLAK *s.* Saltık. Uluorta. Şartsız. Kayıtsız, müstakil. *h.* Elbette.

MUTLAKA *i.* İstibdat. Doğrudan doğruya hükümdar tarafından idare edilen memleket.

MUTLU *s.* Bahtiyar. *Sana ne mutlu.*

MUTLULUK *i.* Saadet.

MUTMAİN *s.* Kanmış, emin.

MUTTALİ *s.* Haberi olan.

MUTTARİDEN *h.* Muttarit, bir teviye, bir düziye olarak.

MUTTARİT *s.* Bir düziye olan, muntazam, sıralı.

MUTTASIF *s.* İyi veya kötü bir sıfatı olan : *O iyi huylarla muttasıf bir zattir.*

MUTTASIL *s.* Bitişik, fasılasız. Aralıksız. *h.* Aralık vermeden, mütemadiyen : *Muttasıl söyler.*

MUVACEHE *i.* Yüzleşme, karşı, mukabil.

MUVACEHETEN *h.* Yüzleştirme suretile.

MUVAFAKAT *i.* Uygunluk. Razı olma.

MUVAFFAK *s.* Başarmış.

MUVAFFAKİYET *i.* Başarı.

MUVAFIK *s.* Uygun.

MUVAHHİŞ *i.* Korkunç.

MUVAHHAT *i.* Birleştirilmiş.

MUVAHHİT *i.* Tanrının birliğine inanan.

MUVAKKAR *s.* Saygıya değen.

MUVAKKATEN *s.* Süreksiz, geçici. Bir zamanlık olarak.

MUVAKKAT *h.* Bir zamanlık, geçici.

MUVAKKİT *i.* Vakitleri ve bilhassa zaman vakitlerini tayin eden.

MUVANESET *i.* Ünsiyet, alışkanlık.

MUVAREDAT *i.* Bir memleketten gelen eşya.

MUVAREDE *i.* Gidip gelme.

MUVASALA *i.* Ulaşma, bitişme.

MUVASALET *i.* Vâsıl olma, varma, yetişme.

MUVAŞŞAH *s.* Süslü.

MUVAZAA *i.* Danışıklı. Bir maksat altında kendini borçlu göstermeme. İki kişi aralarında birleşerek yalandan bir muamelede bulunmaları.

MUVAZAATEN *h.* Danışıklı olarak.

MUVAZAT *i.* Parelellik.

MUVAZEBET *i.* Bir işe sebat ve devamla çalışma.

MUVAZENE, MUVAZENET *i.* Denklik. İki şeyin ağırlıkça müsavi olması. Denk gelme. Varidat ve masarifin bir olması. Uygunluk. Biribirini ifna eden kuvvetlerin tesiri altında bir cismin sükûnet hali. *c.* Tedbir, düşünce.

MUVAZENELİ *s.* Denk. Muvazenesi yerinde. Düşünceli, tedbirli.

MUVAZENESİZ *s.* Muvazenesi olmıyan, çılgın, kaçık.

MUVAZİ *i.* Paralel. İki hat veya sathın uzatılınca hiç birleşmiyecek surette aralarındaki aralık hep ayni olması.

MUVAZZAF *s.* Ödevli. Bir vazife ve hizmeti olan. — *asker i.* İlk askerî hizmet.

MUVAZZAH *s.* İzah olunmuş, açık.

MUVAZZAHAN *h.* Açıkça.

MUVEŞŞAH, MUVAŞŞAH *s.* Süslenmiş.

MUY, MU *i.* Tüy, kıl.

MUYLU *i.* Topu iki ta-

rafa çevirmeğe yarıyan kundak üzerindeki iki kulpu.

MUZ *i.* Sıcak memleketlerde yetişen uzunca ve güzel kokulu yumuşak bir meyva, bananes.

MUZAAF *i.* İki kat.

MUZADITEAFFÜN *s.* (Mikrop karşıtı). Mikrop öldürücü, anstiseptik.

MUZAF *s.* İzafe olunmuş, mülhak. Diğer bir ismin tamamlayıcısı olan: *Kitabın kabı* gibi *kap* muzaf, *kitap* muzafileyh.

MUZAFFER *s.* Galip. Yener.

MUZAFFEREN *h.* Muzaffer olarak.

MUZAFİLEYH *i.* İzafetle kendine bir isim izafe olunan isim.

MUZAHAME *i.* Kalabalık.

MUZAHERET *i.* Yardım.

MUZAHİR *s.* Yardımcı.

MUZARİ *i.* Hal ve istikbal sigası : *alırım, gelirim.*

MUZAT *s.* Zıt, (karşıt).

MUZAYEKA *i.* Sıkıntı.

MUZGİLLER (Bot.) Muziye fasilesi.

MUZİ *s.* Işık veren.

MUZİP *s.* Azap veren. Alaycı.

MUZIKA, MIZIKA *i.* Nefesle çalınır çalgı aletlerile davul, trampet v.s. den mürekkep çalgı takımı, mızıka, fanfar, bando.

MUZIR *s.* Zararlı, zarara sokan.

MUZLİM *s.* Karanlık. Şüpheli, meçhul.

MUZMAHİL *s.* Mahvolan.

MUZMER *s.* Gizli.

MUZTAR *s.* Sıkışık, çaresiz kalmış.

MUZMER *i.* 1. Gütge. 2. Gizli.

MUZTARİP *s.* Ağrı veya acı çeken. Hasta. Meyus.

MÜBADELE *i.* Değiştirme, trampa.

MÜBADİL *i.* Değiştirilen

MÜBAHASE *Bak* : Mubahase.

MÜBAHİ *s.* Öğünen.

MÜBALÂĞA *Bak* : Mubalâga.

MÜBAREK *Bak* : Mubarek.

MÜBALÂT *i.* Dikkat, Saygı,

MÜBAREZE *i.* Döğüşme, düello.
MÜBARİZ *s.* Döğüşen.
MÜBAŞERET *i.* Başlama.
MÜBAŞİR *i.* Mahkeme ve resmî bir dairenin emrini bildiren memur.
MÜBAYENET *i.* Uygunsuzluk.
MÜBAYİN *s.* Uygun olmıyan, zıt.
MÜBDİ *s.* Yaratan.
MÜBECCEL *s.* Ulu.
MÜBERRA *s.* Müstesna, beri.
MÜBERRİT *s.* Soğutan, serin tutan. *i.* Karlık.
MÜBEŞŞER *s.* Kutlulanmış. Tebşir olunmuş. Muştulanmış.
MÜBEŞŞİR *s.* Tepşir eden.
MÜBEYYİN *s.* Beyan eden, bildiren.
MÜBEYYİZ *i.* Yazıyı müsveddeden beyaza çeken kâtip.
MÜBİN *s.* Açık, aşikâr.
MÜBREM *s.* Zarurî olan, elzem, sağlam.
MÜBREZ *s.* Gösterilen.
MÜBRİZ *s.* Gösteren.
MÜCADELE *i.* Kavga çekişme. Savaş.
MÜCAHEDE *i.* Uğraşma,
MÜCAHİT *i.* Cihat eden. Mücahede eden.
MÜCAMAA *i.* Zevce ile birleşme, cinsi münasebette bulunma.
MÜCANEBET *i.* Sakınma.
MÜCARAHA *i.* Biribirini yaralama.
MÜCAVİR *s. i.* Komşu. Bir türbe veya mabet yanında itikâfa çekilen.
MÜCAVERET *i.* Mücavir oluş. Komşuluk.
MÜCAZAT *i.* Ceza.
MÜCBİR *s.* Zorlıyan.
MÜCEDDEDEN *h.* Yeniden.
MÜCEDDET *s.* Yeni.
MÜCEDDİT *s.* Yenileştiren.
MÜCEF *s.* Oyuk. Boş.
MÜCEHHEZ *s.* Donanmış, cihazlanmış.
MÜCEHHİZ *i.* Donatan.
MÜCELLÂ *s.* Cilâlı.
MÜCELLET *s.* Ciltlenmiş.
MÜCELLİT *i.* Kitapları dikip cilt yapan.
MÜCELLİTLİK *i.* Mücellit san'ati.
MÜCERREBAT *i.* Denenmiş şeyler.
MÜCERREDAT *i.* Mücerret şeyler. Soyutlar.

MÜCERREP *s.* Tecrübe olunmuş, denenmiş.

MÜCERRET *s.* Soyut. Yalnız, tek. Çıplak, sâf, hâlis. Evlenmemiş, bekâr. İtibarî, manevî. *h.* Yalnız, sırf, ancak.

MÜCESSEM *s.* Som. Uzunluğu, genişliği ve derinliği olan. Vücutlü, gövdeli. *c.* Tecessüm etmiş, ayan : *Namusu mücessem.*

MÜCEVHER *i.* Kıymetli taşlarla süslenmiş ziynet eşyası.

MÜCEVHERAT *i.* Mücevherler.

MÜCMEL *s.* İcmal edilmiş, kısa.

MÜCMELEN *h.* Kısaca. hulâsaten.

MÜCRİM *i.* Suçlu, cürmü olan.

MÜCRİMİN *i.* Suçlular.

MÜCRİMİYET *i.* Mahkemede sabit olan suç.

MÜÇTEHİT *s.* Ayet ve hadiselerden hükümler çıkarabilen. İçtihat sahibi. Ayman.

MÜÇTEMİ *s.* Toplu.

MÜÇTEMİAN *h.* Toplu olarak.

MÜÇTENİP *s.* Çekinen. Kaçınan.

MÜDAFAA *i.* Koruma, karşı durma.

MÜDAFİ *s.* Karşı duran.

MÜDAHALE *i.* Sokulma, araya girme.

MÜDAHENE, MÜDANA *i.* Dalkavukluk. Yaltaklanma.

MÜDAHİN *s.* Dalkavuk, yaltak.

MÜDARA *i.* Yüze gülme.

MÜDAVAT *i.* Sağıltım. Hastaya bakıp ilâç verme.

MÜDAVELE *i.* Alıp verme.

MÜDAVEMET *i.* Devamlılık.

MÜDAVİ *s.* Tedavi eden. Sağıltan.

MÜDAVİM *s.* Devam eden.

MÜDDEA *i.* İddia olunan şey. Dilev, Tez.

MÜDDEAALEYH *i.* Mahkemede kendine dava açılan, dava edilen.

MÜDDEAYAT *i.* Dava olunan şeyler.

MÜDDEİ *i. s.* Davacı. Savaman.

MÜDDEİUMUMÎ *i.* Mah-

kemede halkın hukukunu korumakla mükellef adliye memuru. Genel savaman.

MÜDDET *i.* Bir şeyin uzanıp sürdüğü zaman. Muayyen zaman, vade.

MÜDEBBİR *s.* Tedbirli.

MÜDEBBİRANE *h.* Tedbir ile.

MÜDEKKİK *s.* İnceden inceye araştıran.

MÜDEKKİKANE *h.* İnceliyerek.

MÜDELLEL *s.* Delilli, tutamaklı.

MÜDEPDEP *s.* Depdebeli. Görkemli.

MÜDERRİS *s.* Profesör. Üniversitede ders veren veya ders vermek hakkını haiz olan. Eskiden ulemanın bir payesi.

MÜDERRİSLİK *i.* Profesörlük.

MÜDEVVEN *s.* Dergin. Bir yere getirilip nizam ve tertibe konmuş, yazılmış.

MÜDEVVENAT *s.* Müdevven şeyler, kitaplar.

MÜDEVVER *s.* Yuvarlak, daire ve halka şeklinde.

MÜDİR, MÜDÜR *i. s.* İdare eden. *i.* Bir resmî daire veya müessesede işlere bakıp çeviren memur.

MÜDİRİYET *i.* Müdürlük. Bir müdürün idaresi altında bulunan daire veya müessese.

MÜDRİK *s.* İdrak eden, anlıyan. Eren, yetişen.

MÜDRİR *s.* Sidik getiren.

MÜDÜRLÜK *i.* Müdiriyet.

MÜEBBEDEN *h.* Her zamanlık. Müebbet surette.

MÜEBBET *s.* Sonsuz, sonrasız, ebedî, daimî. Ömrün sonuna kadar süren.

MÜECCEL *s.* Sonratılmış. Mühletli, peşin olmıyan, muaccel karşılığı.

MÜEDDA *i.* Mana, anlam.

MÜEDDEP *s.* Uslu, edepli.

MÜEDDİ *s.* Sebep.

MÜEKKEL *s.* Vekil edilmiş.

MÜEKKET *s.* Sağlamlaştırılmış, tekit edilmiş.

MÜEKKİL *s.* Vekil eden.

MÜELLEF *s.* Telif olunmuş.

MÜELLEFAT *i.* Müellef eserler, kitaplar.

MÜELLİF *i. s.* Telif eden, kitap yazan.

MÜELLİM *s.* Elem veren.

MÜEMMEN *i.* Emniyet altında bulunan.

MÜENNES *s.* Dişi.

MÜESSES *s.* Kurulmuş.

MÜESSESAT *i.* Müesseseler. Kurumlar.

MÜESSESE *i.* Kurum. Tesis olunmuş bina, daire. Herhangi bir maksatla çalışan daire, şirket, cemiyet v.s. Ticarethane. Cemiyette yerleşip kök salan esas ve telâkkiler, ahlâk v.s.

MÜESSİF *s.* Acındıran.

MÜESSİR *s.* Tesirli. Hüzün veren. Âmil, işliyen. Dokunaklı.

MÜESSİS *s.* Kuran. Tesis eden.

MÜEVVEL *s.* Yorulmuş, çevrilmiş. Tevil olunmuş.

MÜEVVİL *s.* Tevil eden. Bir sözü başka mânaya yorup çeviren.

MÜEYYET *s.* Teyit edilmiş.

MÜEYYİT *s.* Teyit eden.

MÜEZZİN *i. Bak* : Meyzin.

MÜFAHHAM *s.* Hürmete lâyık, muazzam.

MÜFEKKİR *s.* Düşünen. Düşündüren.

MÜFEKKİRE *i.* İnsanın düşünme kuvvet ve hassası.

MÜFERRİH *s.* Ferahlık veren. *i.* Sıkıntıyı giderip ferahlık veren ilâç v.s.

MÜFETTİŞ *s.* Teftiş eden. Bir söz veya kitabın manasını yorup açan.

MÜFETTİK *s.* Teftiş eden. *i.* Bir daire veya müessesede işlerin yolunda gidip gitmediğini teftiş eden. İspekter, bakman.

MÜFETTİŞLİK *i.* Müfettiş vazife ve makamı.

MÜFİT *s.* Faydalı. Meramı iyice anlatan, manalı.

MÜFLİS, MÜFLÜS *i.* Batkın. Ticarette ziyan edip borçlarını ödiyemiyen ve malları hükûmet tarafından ala-

caklılara taksim olunan kimse. Topatmış. *s.* İflâs etmiş. Parasız, züğürt.

MÜFREDAT *i.* Bir mecmuun ayrı ayrı tafsilâtı.

MÜFRET *i. s.* Tek, yalnız. Yalnız bir insana veya bir şeye delâlet eden.

MÜFREZ *s.* Bölünmüş.

MÜFREZE *i.* Askerî kıt'a.

MÜFRİT *s.* İfrata varan. İleriye ve aykırı giden.

MÜFSİT *s.* Bozutçu. Fesat katan.

MÜFFEHİR *s.* Öğünen.

MÜFTEKİR, MÜFTAKİR *s.* Muhtaç.

MÜFTERİ *i.* İftira eden. Suç atan.

MÜFTERİS *s.* Yırtıcı.

MÜFTERİYAT *i.* İftira olunan şeyler.

MÜFTİ *i.* Şeriata ait işlere bakıp fetva veren hoca.

MÜFTİLİK *i.* Müfti sıfat ve makamı.

MÜHENDİS *i.* Köprü, yol, bina v.s. plânlarını yapıp inşasına nezaret eden veya elektrik, makina, maden, su ve ziraat işlerini iyi bilen adam.

MÜHENDİSANE *i.* Mühendis mektebine eskiden verilen isim.

MÜHENDİSLİK *i.* Mühendis mesleki.

MÜHEYYA *s.* Hazır.

MÜHEYKEL *s.* İriyarı, heykel gibi.

MÜHEYYİÇ *s.* Heyecan veren. Coşturan.

MÜHİM *i.* Önemli. Ehemmiyetli. Büyük. Lâzım.

MÜHİMMAT *i.* Harp için lâzım olan şeyler, cepane. Yaral.

MÜHİMME *i.* Önemli iş. Ehemmiyetli ve ağır iş.

MÜHİP *s.* Heybetli.

MÜHLET *i.* Bir işi muayyen bir vakte kadar bırakma, vakit verme.

MÜHLİK *s.* Tehlikeli. Öldürücü.

MÜHMEL *s.* İhmal olunmuş. Savuk, yüzüstü.

MÜHMİL *h.* İhmalci. Savukçu.

MÜHRE *i.* Yuvarlak şey. Camdan boncuk. Kâğıt ve deriye cilâ vermeğe mahsus billûr yuvarlak. Göl avlarında çığırtkanlık eden ördekler.

MÜHRELEMEK *f.* Mühre ile cilâ vermek.

MÜHTEDİ *s.* Dönme. İhtida etmiş, islâm dinini kabul etmiş.

MÜHTEZ *s.* Titrek.

MÜHÜR *i.* Bir adamın veya bir daire ve müessesenin ismi veya firması kazılmış bulunan taş, lâstik veya maden damga.

MÜHÜRDAR *i.* Eskiden sadrazamların veya nazırların hususî kâtibi.

MÜHÜRLEMEK *f.* Mühür basmak.

MÜHÜRLENMEK *f.* Mühür basılmak.

MÜHÜRLETMEK *f.* Mühür bastırmak.

MÜHÜRLÜ *s.* Mühür basılmış.

MÜHÜRMUMU *i.* Mektup zarfı v.s. üzerinde eritilip üstüne mühür basmağa mahsus kırmızı v.s. renklerde bir madde.

MÜJDE *i.* İyi haber. İyi haber getirene verilen bahşiş. Muştu.

MÜJDECİ *s.* Müjde veren.

MÜKÂFAT *i.* Öden. Bir hizmet veya iyilik karşılığı verilen şey veya yapılan iyilik. İkramiye. Mekteplerde çalışkan talebeye verilen hediye, takdirname.

MÜKÂFİ *i.* Müsavi. *Kat'ı — i.* Geometride parabol.

MÜKÂLEME *i.* Konuşma.

MÜKÂTEBE *i.* Mektup laşma. Yazışma.

MÜKEDDER *i.* Kederli.

MÜKELLEF *s.* Külfetli, çok emek ve külfetle hazırlanmış, mükemmel. Bir vazife görmeğe veya vergi vermeğe mecbur olan.

MÜKEMMEL *s.* Kusursuz, tam. Tükel.

MÜKEMMELEN *h.* Tam ve eksiksiz olarak.

MÜKERREM *s.* Saygıya değer. Çok muhterem.

MÜKERREMEN *h.* Saygı ile.

MÜKERRER *s.* Tekrar olunmuş.

MÜKERREREN *h.* Tekrarlanarak.

MÜKESSİF *s.* Toplıyan. Teksif eden.

MÜKESSİFE *i.* Buhar ve elektrik v.s. toplıyan alet.

MÜKEVVEN *s.* Yaratılmış.

MÜKEVVENAT *i.* Kâinat. Yaratıklar.

MÜKEYYİFAT *i.* Keyf veren şeyler, içkiler veya münebbih şeyler.

MÜKRİM *s.* İkram eden.

MÜKTESEBAT *i.* Kazanılmış olan şeyler. Edinçler.

MÜKTESEP *s.* İktisap edilmiş. Edinilmiş.

MÜKTESİP *s.* Kazanan. Edinen

MÜLÂBESE *i.* Münasebet.

MÜLÂBESESİLE *i.* Sebebile.

MÜLÂHAZA *i.* İyice ve her şeyi düşünme.

MÜLÂHAZAT *i.* Mülâhazalar. Cetvel ve listelerde izahat için ayrılan hane.

MÜLÂHHAM *s.* Etli.

MÜLÂKAT *i.* Buluşma, görüşme. Gazete muharrirlerinin büyük ve tanınmış zevattan beyanat alması.

MÜLÂKİ *s.* Kavuşmuş, Buluşan, rasgelen,

MÜLÂKKAP *s.* Lâkaplı.

MÜLÂSIK *s.* Bitişik.

MÜLÂTAFA *i.* Şakalaşma.

MÜLÂYEMET *i.* Uygunluk. Yumuşaklık.

MÜLÂYİM *s.* Uygun, yumuşak, yavaş.

MÜLÂZEMET *i.* Bir yere, bir işe sık sık gitme, devam etme. Bir memuriyete veya bir daireye maaşsız olarak staj için devam etme.

MÜLÂZIM *i.* Bir vazife veya işe girmek için iptida o vazifeye parasız olarak devam eden. Orduda subaylığın küçük rütbesi.

MÜLÂZİMİ EVVEL = Üstteğmen.

MÜLÂZİMİ SÂNİ = Teğmen.

MÜLEMMA *s.* Bulaşık.

MÜLEVVEN *s.* Renkli. Boyalı.

MÜLEVVES *s.* Kirli, pis.

MÜLEVVİN *i.* Boyıyan.

MÜLEYYİN *s.* Yumuşatıcı.

MÜLGA *s.* Kaldırılmış. İlga edilmiş.

MÜLHAK *s.* Katılan, bağlı, eklenik,

MÜLHAKAT *i.* Ulat. Bir merkeze tâbi olan yerler. Katılmış şeyler.

MÜLHEM *s.* İlham olunmuş. Esinmiş.

MÜLHİT *s.* Tanrıya inanmıyan. Tanrısız.

MÜLHİTLİK *i.* Dinsizlik.

MÜLHİM *s.* Esin veren.

MÜLİM *s.* Elem veren, acıklı.

MÜLK *i.* Birinin tasarrufu altında bulunan bina veya toprak. Özelge.

MÜLKÎ *s.* Memleket idaresi usulüne ait.

MÜLKİYE *i.* Siyasal bilgiler okulu. Memleketin idare işlerile uğraşan memurin sınıfı ve bu memurları yetiştiren mektep.

MÜLKİYET *i.* Mülk olarak tasarruf. Özelgelik.

MÜLTECA *i.* Sığınacak yer.

MÜLTECİ *i,s.* Sığınan.

MÜLTEFİT *s.* İltifat eden, hoşdavranan.

MÜLTEHİP *s.* Yangılanmış.

MÜLTEKA *i.* İki suyun veya iki yolun birleşip kavuştuğu yer, kavuşak.

MÜLTEMES *s.* İltimas olunmuş. Arkalı.

MÜLTEMİS *s.* İltimas eden. Arkalayan.

MÜLTEZEM *s.* Terviç ve iltizam edilen. Tutulan.

MÜLTEZİM *s.* Tutan, yandayan. İltizam eden, taraftarlık gösteren. *i.* Vaktile bir yerin aşar, v.s. tahsilini kendi üzerine alan müteahhit.

MÜLÜKÂNE *h.* Hakanca. Şahane.

MÜLZEM *s.* Mübahesede mat olan. Susturulmuş.

MÜLZİM *s.* Susturan, bahiste baskın çıkan.

MÜMANAAT *i.* Engel olma.

MÜMARESE *i.* Alışıklık, meleke. Ekzenme.

MÜMAS *s.* Teget. Temas eden, dokunan. *i.* Bir daire veya küreye dokunup geçen ve onu kat'etmiyen hat veya satıh.

MÜMASELET *i.* Benzeyiş.

MÜMASİL *s.* Benzer.

MÜMAŞAT *i.* Birlikte gitme. Uyma. Suyunca gitme.

MÜMBAİS *s.* İlerigelen.

MÜMBİT *s.* Verimli. Mahsuldar ve bereketli.

MÜMESSİL *i.* Oruntak. Temsil eden, benzeten kimse, aktör. Bir şahıs veya devlete vekâlet eden, murahhas.

MÜMESSİLLİK *i.* Oruntaklık.

MÜMEYYİZ *s.* Ayırtman. İyiyi kötüden ve doğruyu iğriden ayırıp farkeden. *i.* Kalemde kâtiplerin yazılarını düzelten memur. Büro şefi. İmtihanlarda bulunarak talebeye sual soran başka hoca.

MÜMEYYİZE *i.* Us, zekâ, iyiyi, kötüyü ayırma melekesi.

MÜMİN *s.* İnanan.

MÜMKÜN *s.* Kabil Olabilir.

MÜMSİK *s.* Hasis, cimri.

MÜMTAZ *s.* Seçkin. Diğerlerinden ayrılmış, imtiyazlı. Hususî bir muamele veya idareye tâbi.

MÜMTAZİYET *i.* Seçkinlik, özgünlük.

MÜMTENİ *s.* Olamaz şey. İmkânsız.

MÜMTET *i.* Uzıyan, sürekli.

MÜMTEZİÇ *s.* Uyuşkan, imtizaç eden. Uygun.

MÜMZA *s.* İmzalanmış.

MÜMZÎ *s.* İmza eden.

MÜNACAAT *i.* Yakarış. Allaha yalvarma. Allaha dua ve niyaz tarzındaki şiir ve ilâhi.

MÜNADİ *i.* Ündeci. Tellâl.

MÜNAFERET *i.* Sevişmezlik. Biribirinden nefret etme.

MÜNAFESE *i.* Çekemezlik. Biribirini kıskanma.

MÜNAFİ *s.* Uymaz, karşıt.

MÜNAFIK *i.* Arabozan, ikiyüzlülük eden.

MÜNAFIKLIK *i.* Arabozanlık.

MÜNAKASA *i.* Eksiltme. Alınacak veya yapılacak bir şeyi en az para ile vermeği veya yapmağı taahhüt edene ihale eyleme, indirme.

MÜNAKAŞA *i.* Aytışma, iddialaşma.

MÜNAKEHA *i.* Nikâh kıyma.

MÜN'AKİS *s.* Yansıt. Ter-

sine dönmüş, çevrilmiş. Bir yere çarpıp geridönen, akseden.

MÜN'AKİT *s.* Bağıtlı. Aktedilmiş

MÜNAKKAH *s.* Azığ. Açık ve düzgün yazı ve ibare

MÜNAKKAŞ *s.* Nakışlı.

MÜNASEBAT *i.* Münasebetler.

MÜNASEBET *i.* Uyarlık, ilgi, sıra, yer.

MÜNASEBETLİ *s.* Uygun, sıralı.

MÜNASEBETSİZ *s.* Uygunsuz, densiz.

MÜNASAFA *i.* Yarıya bölme.

MÜNASAFETEN *h.* Yarıyarıya.

MÜNASİP *s.* Uygun.

MÜN'ATIF *s.* Bir tarafa doğru dönen, iğilen.

MÜNAVEBE *i.* Sıralaşma.

MÜNAVEBETEN *i.* Nöbetle. Sırayla

MÜNAZAA *i.* Çekişme.

MÜNAZARA *i.* Münakaşa. Aytaşma.

MÜNAZAUNFİH *s.* Hakkında ihtilâf mevcut olan, davalı. Kavgalı.

MÜN'AZİL *s.* Azlolunmuş, işinden çıkarılmış.

MÜNBAİS *s.* İleri gelen.

MÜNBASIT *s.* Keyifli.

MÜNCELİ *s.* Görünen, parlıyan.

MÜNCEMİT *s.* Donmuş, incimat etmiş.

MÜNCER *s.* Bir tarafa çekilip sürüklenen. Varma.

MÜNCEZİP *s.* Kapılmış.

MÜNCİ *s.* Kurtaran.

MÜNDEFİ *s.* Geçmiş, savulmuş.

MÜNDEMİÇ *s.* İçine konmuş.

MÜNDERİÇ *s.* Dercolunmuş, konmuş.

MÜNDERİCAT *i.* Muhteviyat. İçindekiler.

MÜNDERİS *s.* Batmış, çökmüş.

MÜNEBBİH *s.* Uyatıç. Uykuyu kaçırıp sinirleri tahrik eden.

MÜNECCİM *i.* Yıldıza bakan. Yıldızların ahval ve harekâtı ile uğraşan adam. Yıldızların ahval ve harekâtından gûya ahkâm çıkaran falcı.

MÜNEVVER *s.* Aydın. Tenvir olunmuş. *c.* Terbiye ve tahsil görmüş, malûmatlı.

MÜNEVVİM *s.* Uyutucu.
MÜNEZZEH *s.* Uzaklaştırılmış. Asi.
MÜNFEK *s.* Sökülmüş, ayrılmış.
MÜNFAİL *s.* Küsmüş.
MÜNFERİÇ *s.* Arası açık. Geniş. — *zaviye i.* Doksan dereceden ziyade olan zaviye.
MÜNFERİDEN *h.* Tek başına.
MÜNFERİT *i.* Yalnız, tek, ayrı.
MÜNFESİH *s.* Fesholunmuş, mefsuh. Bozulmuş.
MÜNHAL *h.* Açık. Memuru bulunmıyan.
MÜNHANİ *s.* İğri, kamburlu, kemerli, mukavves.
MÜNHARİF *s.* Sapan, inhiraf eden, sapa. Sıhhati bozulmuş.
MÜNHASİF *s.* Sönük. Arzın gölgesine girerek güneşin ziyasından kâmilen veya kısmen mahrum kalan kamer.
MÜNHAT *s.* Çökmüş, çukur. Basık.
MÜNHEDİM *s.* Yıkılmış.
MÜNHEMİK *s.* Düşkün, müptelâ.
MÜNHEZİM *s.* Bozguna uğramış.
MÜNİF *s.* Büyük, yüksek.
MÜN'İM *s.* İkram eden.
MÜNİR *s.* Işık veren.
MÜNKALİP *s.* Kalbolunmuş, başka bir hale konulmuş.
MÜNKARİZ *s.* Batmış.
MÜNKASİM *i.* Bölünmüş.
MÜNKAT *s.* Bağınan. Muti, tâbi.
MÜNKAZİ *s.* Bitmiş, tükenmiş.
MÜNKER *s.* Yadısanmış, inkâr edilen, şeriatin kabul etmediği.
MÜNKESİF *s.* Küsufa uğramış, tutulmuş.
MÜNKESİR *s.* Kırılmış. Kırgın, gücenik, mahrum.
MÜNKEŞİF *s.* Meydana çıkmış, açık, aşikâr. Keşfolunmuş.
MÜNKİR *s.* Yadısayan.
MÜNSELİP *s.* Kaldırılmış. Selbolunmuş.
MÜNŞEAT *i.* Kaleme alınmış yazılar. İnşa kitabı.
MÜNŞERİH *s.* Açık, ferahlı.
MÜNŞİ *i.* Güzel yazan, edip.

MÜNTAKİL *s.* Kalan, geçen.
MÜNTAKİM *s.* Öc alan.
MÜNTAKİT *s.* Tenkit eden.
MÜNTEFİ *s.* Fayda gören.
MÜNTEHA *i.* Son, uç, nihayet.
MÜNTEHABAT *i.* Seçilmiş yazılar.
MÜNTEHAP *s.* Seçkin.
MÜNTEHİ *s.* Nihayet bulan, biten.
MÜNTEHİL, MÜNTAHİL *i.* İntihal eden. Eser çalan.
MÜNTEHİP *s.* Seçen. *i.* Meb'us intihabında rey veren.
MÜNTEHİR, MÜNTAHİR *s.* İntihar eden. Kendine kıyan.
MÜNTESİP *s.* İntisap etmiş. Çatkın.
MÜNTEŞİR *s.* Yayılmış, dağılmış. Kitap, gazete v.s. neşredilmiş.
MÜNTİÇ *s.* Son veren. Sebep olan.
MÜNZEVİ *s.* İnzivaya çekilen. Köşeye çekilen.
MÜPHEM *s.* Belirsiz.
MÜPHEMİYET *i.* Belirsizlik.
MÜPTEDA *i.* Başlangıç.
MÜPTEDİ *s.* Acemi.
MÜPTELÂ *s.* Düşkün, duçar, tutulmuş. Âşık.
MÜPTENİ *s.* Kurulmuş, müstenit.
MÜPTEZEL *s.* İtibarsız, adi. Pek bol ve ucuz.
MÜRACAAT *i.* Başvurma, danışma.
MÜRACAATGÂH *i.* Başvurulacak yer.
MÜRADİF, MÜTERADİF *s.* Çemdeş, başka bir kelime ile ayni manada olan.
MÜRAHİK *i.* Erişik, henüz ergin olmıyan çocuk.
MÜRAİ *s.* Riyakâr. İkiyüzlü.
MÜRAİLİK *i.* Riya.
MÜRAİYANE *h.* Yüze gülerek.
MÜRASELE *s.* Mektuplaşma. Muhabere.
MÜRDESENK *i.* Kurşundan çıkan bir madde.
MÜRDÜM, MÜRDÜMERİĞİ *i.* Küçük ve siyah taneli bir cins erik.
MÜREBBİ *i.s.* Eğitmen. Terbiye eden, çocuğun talim ve terbiyesine bakan kadın veya erkek.

MÜREBBİYE *i.* Eğitmen kadın.

MÜRECCAH *s.* Tercih olunan. Üstün. Yey.

MÜREFFEH *s.* Bolluk içinde yaşıyan. Genli.

MÜREFFEHEN *s.* Müreffeh surette. Genli olarak.

MÜREKKEBAT *i.* Katışıklar. Mürekkep maddeler.

MÜREKKEP *s.* Katınç, katışık, iki veya daha ziyade şeyin karışmasından hâsıl olmuş.

MÜREKKEP *i.* Yazı yazmağa mahsus muhtelif renklerde boya.

MÜREKKEPBALIĞI *i.* İstediği vakit siyah bir su salıvererek etrafındaki suları karartan ve eti yenen naime sınıfından bir deniz hayvanı.

MÜREKKEPÇİ *i.* Mürekkep yapıp satan adam.

MÜREKKEPLEMEK *f.* Mürekkep sürmek.

MÜREKKEPLİ *s.* Mürekkep sürülmüş. — *kalem i.* İçinde mürekkep koymağa mahsus yeri olan kalem, dolmakalem.

MÜREKKEPLİK *i.* Hokka.

MÜRESSEM *s.* Resmedilmiş. Resimli.

MÜRETTEBAT *i.* Bir yer için ayrılmış asker, v.s. *s.* Bir geminin subay ve eratı, tayfası. Tahsisat.

MÜRETTEP *s.* Dizili, danışıklı.

MÜRETTİP *s.* Dizmen. Tertip eden. *i.* Matbaa harflerini yanyana koyup sütun tertip eden işçi.

MÜRETTİPLİK *i.* Dizmenlik. Mürettip san' ati.

MÜREVVİÇ *s.* Güden, güder. Terviç eden.

MÜRİDANE *h.* Müride yakışır hal ve surette.

MÜRİT *i.* Tilmiz. Tarikatte şeyhin veya mürşidin şakirdi.

MÜRSEL *s.* Gönderilmiş.

MÜRSELİLEYH *i.* Kendine gönderilen.

MÜRSİL *s.* Gönderen.

MÜRŞİT *s.* Yönder. Doğru yol gösteren, irşat eden, kılavuz.

MÜRT *s.* Ölmüş.

MÜRTECİ *s.* Kaytak. İrtica eden. Terakkiye karşı koyarak maziye merbut kalmak istiyen.

MÜRTEFİ *s.* Yüksek.

MÜRTEKİP *s.* Alımsak, rüşvet alan, irtikâp eden.

MÜRTESEM *s.* İrtisam etmiş, resmi çıkmış.

MÜRTEŞİ *s.* Rüşvet kabul eden. Alımsak.

MÜRTET *s.* İslâm dinini terkeden. Murtat.

MÜRUR *i.* Geçme. — *tezkiresi i.* Bir yolcunun serbest seyahat etmesi için resmen verilen tezkere.

MÜRURİYE *i.* Geçmelik. Bir yerden geçmek veya eşya geçirmek için verilen para.

MÜRURUZAMAN *i.* Müddet aşımı. Bir dâvanın düşmesine sebep olan kanunî müddet.

MÜRÜVVET *i.* Kişilik. Oğul veya kız yüzünden sevinç.

MÜRÜVVETLİ, MÜRÜVVETMENT *s.* İnsaniyetli. Kişilikli.

MÜRÜVVETSİZ *s.* Mürüvveti olmıyan. Soysuz.

MÜRVER *i.* Çiçekleri kurutulup haşlanarak nezle için içilen bir cins ağaç çiçeği.

MÜSAADE *i.* İzin.

MÜSABAKA *i.* Yarış. Biribirini geçip yenmek için çalışma. İmtihan.

MÜSABAKAT *i.* *Bak* : **MÜSABAKA.**

MÜSADEME *i.* Çarpışma.

MÜSADERE *i.* Alanç.

MÜSADİF *s.* Raslıyan

MÜSAFERET *i.* Misafirlik.

MÜSAİT *s.* Elverişli.

MÜSAHELE *i.* Kolaylık.

MÜSAKKAFAT *i.* Dam ile örtülü olan mülk.

MÜSALÂHA *i.* Barış.

MÜSALEMET *i.* Barışıklık.

MÜSAMAHA *s.* Göz yumma. İhmal. Aldırmama, görmemezliğe gelme.

MÜSAMAHACI, MÜSAMAHAKÂR *s.* Müsamaha yapan. Göz yuman.

MÜSAMAHAKÂRANE *h.* Müsamaha ederek. Göz yumarak.

MÜSAMERE *i.* Konser. Eğlenti. Gece konseri.

MÜSARAAT *i.* Atılma.

MÜSATTAH *s.* Yüz. Yalnız satıhtan ibaret olan.

MÜSAVAT *i.* Eşitlik. Müsavi oluş, beraberlik.

MÜSAVİ *s.* Eşit. Beraber, farksız, ayni hal ve derecede. *i.* İki miktarın ayni kıymete delâlet eden (=) işareti.

MÜSEBBA *s.* Yedigen. Yedili.

MÜSEBBİP *s.* Sebep olan.

MÜSECCA *s.* Cümlelerin muayyen yerleri veya sonu ayaklı (kafiyeli) nesir.

MÜSECCEL *s.* Kütüğe yazılı. Sicille geçirilmiş.

MÜSEDDES *s.* Altıgen. Altılık.

MÜSEKKİN *s.* Yatıştıran. Teskin eden, ağrı, v.s. yi durduran, uyuşturan.

MÜSELLÂH *s.* Silâhlı.

MÜSELLEHAN *h.* Silâhlı olarak.

MÜSELLEM *s.* Herkes tarafından kabul ve tasdik olunan. Söz götürmez.

MÜSELLES *s.* Üçgen. Üç defa kaynatılarak koyulaşmış şurup.

MÜSELLESAT *i.* Trigonometri.

MÜSELSEL *s.* Zincirleme. Biribirine bağlı olan.

MÜSEMMA *s.* Adı verilmiş. Tesmiye olunan.

MÜSEVVİT *i.* Resmî yazıların müsveddesini yapan memur.

MÜSEYYİP *s.* İhmalci.

MÜSHİL *i.* Sürgüt. Amel ettiren ilâç, liynet veren.

MÜSİN *s.* Yaşlı.

MÜSEKKİR *s.* Sarhoşluk veren.

MÜSKİRAT *i.* İçkiler. Sarhoşluk veren şeyler.

MÜSKİT *s.* Susturan.

MÜSLİM *s.* Müslüman.

MÜSLÜMAN *i.* Müslim, islâm dininde olan. *c.* Doğru. Dindar.

MÜSLÜMANCA *h.* İslâm tarz ve usulünde. Namuskârane.

MÜSMİR *s.* Yemişli, verimli.

MÜSNEDİİLEYH *i.* Bir işi yapan.

MÜSNET *s.* Bir şeyin üstüne dayanmış.

MÜSPET *s.* Delil gösterilmiş, ispat edilmiş. Doğru, kavi. Menfi olmıyan.

MÜSRİF *s.* Savurgan. İsraf eden.

MÜSRİFANE *h.* İsrafla.

MÜSTACEL *s.* Evgin, acele.

MÜSTACELEN *h.* Gecikmeden.

MÜSTACELİYET *i.* Evginlik.

MÜSTAĞFİR *s.* Tövbe ve istiğfar eyliyen.

MÜSTAĞİLLÂT *i.* Verimli vakıf, binalar.

MÜSTAĞNİ *s.* Doyuk. İhtiyacı olmıyan.

MÜSTAĞRAK *s.* Batık. Dalmış.

MÜSTAHBER *s.* Haber alınmış. Duyulmuş.

MÜSTAHDEM *s.* Hizmette bulunan, bir işte çalıştırılan.

MÜSTAHFIZ *i.* Kırk yaşını geçmiş olan vatandaşlardan teşkil olunan bir sınıf asker.

MÜSTAHFIZLIK *i.* Müstahfız oluş.

MÜSTAHAK *i.* Hakkedilen şey.

MÜSTAHİK *s.* Lâyık olan.

MÜSTAHİL *s.* Mümkün ve kabil olmıyan, hayal kabilinden olan.

MÜSTAHKAR *s.* Hakir.

MÜSTAHKEM *s.* Berkem. Muhkem, kavi. Düşmana karşı müdafaa tertibatını haiz olan, istihkâmlı.

MÜSTAHREÇ *s.* Bir şeyden çıkarılmış, alınmış.

MÜSTAHSEN *s.* Herkesin beğendiği, makbul.

MÜSTAHSİL *s.* İstihsal eden. Üretmen.

MÜSTAHZAR *s.* Celbedilmiş. Hazırlanmış.

MÜSTAHZARAT *i.* İcabında kullanılmak üzre evvelden yapılıp kapalı kutu veya şişeler içinde satılan ilâç.

MÜSTAHZIR *s.* Hazırlıyan.

MÜSTAİT *s.* Anık, yetenekli. İstidadı olan.

MÜSTAKAR *i.* Karar kılınan yer.

MÜSTAKBEL *s,i.* Gelecek, ilerdeki. Fiilin geleceğe ait sigası.

MÜSTAKİL *s.* Bağımsız, ergin. İstiklâl sahibi, bir yere tâbi olmıyan. Kendi başına. *e.* Ancak, sırf, mücerret.

MÜSTAKİLLEN *h.* Müstakil olarak.

MUSTAKİR *s.* Karar bulmuş.

MÜSTAKRİZ *s.* Borç alan.

MÜSTAMERAT *i.* Müstamereler. Sömürgeler.

MÜSTAMEL *s.* Kullanılan. Kullanılmış.

MÜSTAMER *s.* Muhacir yerleştirilerek imar edilmiş.

MÜSTAMERE *i.* Sömürge. Muhacir ve ahali yerleştirilerek mamur edilmiş memleket, koloni, müstemleke.

MÜSTAMİR *s.* Sömürgeci. Mamur eden.

MÜSTANTIK, MÜSTENTİK *i.* Sorman, sorgu, hâkimi. Muhakemeden evvel maznunu istintak eden hâkim.

MÜSTANTIKLIK *i.* Sorgu hâkimliği.

MÜSTASHİBEN *h.* Birlikte alarak.

MÜSTASHİP *s.* Beraber götüren.

MÜSTEAR *s.* Takma. İğreti. — *isim i.* Asil isminden başka kullanılan iğreti isim.

MÜSTEBAT *s.* İhtimal verilemiyen. Uzak.

MÜSTEBAN *s.* Belli. Şüphe bırakmıyacak suretle anlaşılan.

MÜSTEBİDANE *s.* Müstebitçe.

MÜSTEBİT *s.* Kendi keyfine göre hareket eden.

MÜSTEBİTLİK *i.* Müstebit oluş.

MÜSTECAP *s.* Dileği kabul olunmuş.

MÜSTECİR *s,i.* Bir şeyi veya bir yeri kira ile tutan, kiracı.

MÜSTECİREN *h.* Kira ile.

MÜSTECİP *s.* Çeken. Celbeden.

MÜSTED'A *s.* Dilekçelenen.

MÜSTEDAM *s.* Devamlı.

MÜSTED'AYAT *i.* Dilekçe ile istenen şeyler.

MÜSTED'İ *s.* Dilekçe veren.

MÜSTEFAT *s.* Anlaşılmış Kazanılmış.

MÜSTEFİT *s.* Faydalanmış.

MÜSTEFİZ *s.* Feyizlenen.

MÜSTEFREŞE *i.* Cariye.

MÜSTEHAP *s.* Sevilen. *i.* Farz, sünnet ve vacipten gayri sevaplı iş.

MÜSTEHASE *i.* Fosil. Toprak altında kalıp tahaccür etmiş hayvan veya nebat.

MÜSTEHCEN *s.* Çirkin, ayıplı.

MÜSTEHLİK *s.* İstihlâk

eden. Yoğaltma.

MÜSTEHZİ *s.* Alaycı.

MÜSTEHZİYANE *h.* Alaycılıkla.

MÜSTEKİM *s.* Doğru, düz. *c.* Namuslu, afif.

MÜSTEKREH *s.* İğrenç.

MÜSTELZİM *s.* İcap ettiren.

MÜSTEMİR *s.* Sürekli muhkem.

MÜSTEMİRREN *h.* Sürekli olarak.

MÜSTEMLEKÂT *i.* Sömürgeler. Müstemlekeler.

MÜSTEMLEKE *i.* Sömürge. Müstamere.

MÜSTENBAT *s.* Çıkarılan. İstinbat olunan.

MÜSTENİDEN *h.* Dayanarak. İstinat ederek.

MÜSTENİT *s.* Bir şeyin üzerine kurulmuş.

MÜSTENKİF *i.* Çekinen.

MÜSTENSİH *s.* Kopye eden. İstinsah eden. *i.* Hususî bir mürekkeple yazılmış bir şeyin müteaddit nüshalarını çıkarmağa yarıyan bir alet.

MÜSTERHAM *s.* Yalvarılan. İstirham olunan.

MÜSTERİH *s.* Rahat.

MÜSTESNA *s.* Ayral. Diğerlerinden farklı, kaideden hariç .

MÜSTEŞAR *s.* Yönetger. Danışılan, kendisile istişare olunan. *i.* Vekâlet veya sefaretlerde vekil ve sefirden sonra gelen zat.

MÜSTEŞARLIK *i.* Yönetgerlik. Müsteşar vazife ve makamı .

MÜSTEŞRİK *i.* Şark milletlerinin tarih, edebiyat, lisan ahlâk ve âdetlerini tetkik ile uğraşan âlim.

MÜSTETİR *s.* Saklı, gizli.

MÜSTEVCİP *s.* Lâyık.

MÜSTEVDİ *s.* Veren. Tevdi eden.

MÜSTEVFA *s.* Kâfi. Tam.

MÜSTEVİ *e.* Düz, her tarafı bir. Yüzey.

MÜSTEVLİ *s.* İstilâ eden, zapteden. Salgıncı.

MÜSTEZAT *s.* Artmış. Nazımda bir şekil.

MÜSVEDDE *i.* Taslak, karalama.

MÜŞAARE *i.* İki şairin biribirine şiir söylemesi.

MÜŞABEHET *i.* Benzeyiş.

MÜŞABİH *h.* Benzer.

MÜŞACERE *i.* Çekişme.

MÜŞAHEDE *i.* Gözle görme. Görüm.

MÜŞAHHAS *s.* Tecessüt ve temessül etmiş. Teşhis olunmuş. Somut.

MÜŞAREKET *i.* Ortaklık.

MÜŞARİLEYH *s.* Kendisine işaret olunmuş. Adı geçen. (Büyük rütbeli ve mevki sahibi kimseler için kullanılır: *müşarileyhle görüştüm.*

MÜŞAŞA *i.* Parlıyan. Debdebeli.

MÜSATEME *i.* Atışma.

MÜŞAVERE *i.* Danışma.

MÜŞAVİR *i.* Danışman. Kendisine danışılan kimse.

MÜŞAVİRLİK *i.* Müşavir oluş.

MÜŞEBBEH *s.* Benzetilen, teşbih olunan.

MÜŞEBBEHÜNBİH *s.* Kendisine benzetilen.

MÜŞEDDET *s.* Kuvvetli. Şiddeti artmış.

MÜŞEDDİT *s.* Keskinleştiren, şiddetlendiren.

MÜSEKKEL *s.* Şekil ve kıyafeti yerinde. Gösterişli.

MÜŞERREF *s.* Şereflenmiş.

MÜŞERRİH *s.* Teşrih eden.

MÜSEVVEŞ *s.* Karmakarışık.

MÜSEVVİK *s.* Teşvik eden. Önayak.

MÜSFİK *s.* Şefkatli. Sevecen.

MÜŞFİKANE *h.* Müşfik surette.

MÜŞ'İR *s.* Bildiren.

MÜŞİRİYET *i.* Müşürlük. Maresallık.

MÜSKÜL, MÜŞKİL *s.* Güç, zor. *i.* Engel..

MÜSKÜLÂT, MÜŞKİLÂT *i.* Güçlükler.

MÜŞKÜLPESENT *s.* Her şeye bir bahane bulan.

MÜŞRİK *s.* Allaha şerik koşan, kâfir.

MÜŞTAGİL *i.* İştigal eden.

MÜŞTAİL *i.* Yanan, alevlenen.

MÜSTAK *s.* Başka bir kelimeden çıkmış.

MÜSTÂK *s.* Arzu ve iştiyak gösteren.

MÜŞTAKKAT *i.* Çıkmış, iştiyak etmiş şeyler.

MÜSTEHİR *s.* Meşhur.

MÜSTEKİ *s.* Şikâyet eden. Sızlanan.

MÜŞTEMİLÂT *i.* Eklentiler.

MÜSTEMİL *s.* Eklenti.
MÜŞTEREK *s.* Ortak, iştiraki bulunan.
MÜŞTEREKEN *h.* Ortaklaşa.
MÜŞTERİ *i.* Alıcı. Güneşin etrafında dönen seyyarelerin beşincisi.
MÜŞÜR *i.* Mareşal. Orduda en büyük askerlik rütbesi.
MÜŞÜRLÜK *i.* Müşür rütbesi. Mareşallık.
MUT'A *i.* İğreti nikâh.
MUTABAAT *i.* Uyma.
MÜTALEA, MÜTALÂA *i.* Bir işi iyice düşünme. Fikir, rey, mülâhaza. Okuma, tetebbü.
MÜTAREKE *i.* Bırakışma. Muharebenin iki tarafın muvafakatile tatili.
MÜTEACCİP *s.* Taaccüp eden. Şaşan.
MÜTEADDİ *s.* Tecavüz eden.
MÜTEADDİT *s.* Birden ziyade olan.
MÜTEAFFİN *s.* Kokan, çürüyüp bozulan.
MÜTEAHHİR *s.* Sonraya kalan.
MÜTEAHHİRİN *i.* Sonrakiler.
MÜTEAHHİT *s.* Bir işi üzerine alan.
MÜTEAKIP *s.* Biribirini takip eden.
MÜTEALLİK *s.* İlişik.
MÜTEAMMİDEN *h.* Tasarlıyarak.
MÜTEAMMİT *s.* Bir işi evvelce niyet ederek ve istiyerek yapan.
MÜTAARRİZ *s.* Taarruz eden. Saldıran.
MÜTAASSIR *s.* Zahmetli, çetin.
MÜTAAYYİN *s.* Tayin olunmuş. Belli.
MÜTAAZZİ *s.* Özgün. Teazzi etmiş.
MÜTAAZZİM *s.* Büyüklük satan, kibirli.
MÜTEBADİL *s.* Nöbetle biribirinin yerine geçen. Karşılıklı.
MÜTEBAHHİR *s.* İlmi geniş ve derin. Bilge.
MÜTEBAKİ *s.* Artan.
MÜTEBASBIS *s.* Yaltaklanan.
MÜTEBAYİN *s.* Biribirine zıt olan.
MÜTEBEDDİL *s.* Değişmiş, değişen.
MÜTEBELLİR *s.* Belirmiş.
MÜTEBESSİM *s.* Gülümser, güleç.

MÜTEBİYYİN *s.* Meydana çıkmış.
MÜTECAHİL *s.* Bilmezlenen.
MÜTECANİS *s.* Bir cinsten olan.
MÜTECASİR *s.* Cür'et eden.
MÜTECAVİR *s.* Civarda bulunan. Geçen, aşan.
MÜTECAVİZ *s.* Tecavüzde bulunan. Saldırgan.
MÜTECEDDİT *s.* Yenilenen.
MÜTECEHHİZ *s.* Donanmış.
MÜTECEMMİ *s.* Toplanmış.
MÜTECESSİM *s.* Tecessüm etmiş.
MÜTECESSİS *s.* Gizli şeyleri merak edip anlamağa çalışan adam.
MÜTECEZZİ *s.* Cüzülere ayrılan.
MÜTEDAHİL *s.* Geri kalan, girişik.
MÜTEDAİR *s.* İlişik..
MÜTEDAVİL *s.* Geçen, tedavül eden.
MÜTEDENNİ *s.* Gerileyen.
MÜTEDEYYİN *s.* Dinli.
MÜTEEHİL *s.* Evli.
MÜTEELLİM *s.* Elemli.
MÜTEEMMİL *s.* Düşünen.
MÜTEENNİ *s.* Düşünerek hareket eden.
MÜTEESSİF *s.* Esef eden.
MÜTEESSİR *s.* Mahzun.
MÜTEEZZİ *s.* Eziyet çeken.
MÜTEFAVİT *s.* Aralarında fark bulunan.
MÜTEFEKKİR *s.* Düşünür. Derin düşünen. Fikirce yüksek olan. İdemen.
MÜTEFENNİN *s.* Âlim.
MÜTEFERRİ *s.* Bir asıldan
MÜTEFERRİK *s.* Türlü. Biribirinden ayrılan, dağılan.
MÜTEFERRİKA *i.* Evvelden tayin edilmiyen ve ufak tefek masrafa karşılık olan para. Muhtelif ufak işlere bakan polis şubesi.
MÜTEFERRİT *s.* Tek olan.
MÜTEFESSİH *s.* Tefessüh eden. Kokan.
MÜTEFEVVİK *s.* Üstgelen.
MÜTEGALLİBANE *i.* Zorbalıkla.
MÜTEGALLİBE *i.* Haksız olarak, kuvvetle sözle-

rini geçirenler, zorbalar.

MÜTEGALLİP *s.* Zabıt ve istilâ eden.

MÜTEGAYYİR *s.* Bir halden bir hale geçen, değişen.

MÜTEHACCİR *s.* Taş kesilen.

MÜTEHADDİS *s.* Meydana gelen.

MÜTEHAKKİM *s.* Hâkim ve âmir kesilen.

MÜTEHALİF *s.* Değişik. Biribirine uymıyan.

MÜTEHALİK *s.* Atılgan, hevesli.

MÜTEHALLİ *s.* Süslenmiş.

MÜTEHALLİK *s.* Tabiatlenmiş, huy edinmiş.

MÜTEHAMMİL *s.* Tahammül eden. Dayanıklı.

MÜTEHARRİK *s.* Hareketli.

MÜTEHASSİR *s.* Hasret çeken.

MÜTEHASSİS *s.* Pek duygulu olan, hassas.

MÜTEHASSIL *s.* Hasıl olan.

MÜTEHASSIS *s.* Uzman. Bir fen veya san'at veyahut ilmin yalnız bir şubesile meşgul olan, ihtisas sahibi.

MÜTEHAŞİ *s.* Korkup çekinen.

MÜTEHAŞŞİT *s.* Bir harekette bulunmak üzere bir yerde toplanan, tahşit edilmiş.

MÜTEHAVVİL *s.* Değişmiş.

MÜTEHAYYİL *s.* Hayalât'a uğraşan.

MÜTEHAYYİR *s.* Hayrette kalmış.

MÜTEHAYYİZ *s.* Hususî bir mevkii olan, ehemmiyetli, muteber.

MÜTEHEVVİR *h.* Öfkeli.

MÜTEHEYYİ *s.* Hazırlanmış.

MÜTEHEYYİÇ *s.* Heyecana gelmiş.

MÜTEKABİL *s.* Karşılıklı.

MÜTEKADDİM *s.* Önde bulunan, baştaki. Geçmiş.

MÜTEKADDİMİN *i.* Eski adamlar.

MÜTEKAİT *i.* Emekli. Tekaüt olmuş.

MÜTEKALLİS *s.* Büzüşen, çekilip toplanan.

MÜTEKÂMİL *s.* Evrinmiş. Tekâmül eden.

MÜTEKARİP *s.* Biribirine yakın.

MÜTEKARRİP *s.* Yaklaşan.

MÜTEKARRİR *s.* Kararlaşan.

MÜTEKÂSİF *s.* Sıklaşmış.

MÜTEKATI *s.* Biribirini kesen.

MÜTEKEBBİR *s.* Kibirli.

MÜTEKEFFİL *s.* Kefil olan.

MÜTEKELLİM *s.* Söyliyen.

MÜTELÂKİ *s.* Buluşmuş.

MÜTELÂŞİ *s.* Telâş eden.

MÜTELÂTIM *s.* Biribirine çarpan, dalgalı.

MÜTELEHHİF *s.* Esefli.

MÜTELEVVİN *s.* Renkli. Birkaç renkli. *c.* Dönek, pek çabuk fikir değiştiren.

MÜTELEZZİZ *s.* Lezzet alan. Tatmış.

MÜTELİF *s.* Anlaşık. Muvafık, uygun. İtilâf etmiş.

MÜTEMADİ *s.* Sürekli.

MÜTEMADİYEN *h.* Daima.

MÜTEMARIZ *s.* Sayrımsak, hastalaşan.

MÜTEMEDDİN *s.* Soysallaşan, medenileşmiş.

MÜTEMEKKİN *s.* Yerleşik. Sakin, mukim.

MÜTEMENNA *s.* Temennî olunan. İstenilen.

MÜTEMERRİT *s.* İnatçı.

MÜTEMEVVİÇ *s.* Dalgalı.

MÜTEMMİM *s.* Tamamlıyan. İkmal eden, bitiren.

MÜTENAHİ *s.* Sonlu, nihayete eren.

MÜTENAKIS *s.* Azalan.

MÜTENAKIZ *s.* Biribirini nakzeden, çürüten. Tutmaz.

MÜTENASİP *s.* Uygun ve muvafık olan. Aralarında muntazam bir nisbet bulunan.

MÜTENAVİP *i.* Nöbetle tekrarlanarak devam eden.

MÜTENAZIR *s.* Biribirinin karşısında bulunan. Uykaz.

MÜTENEBBİH *s.* Bir şeyden ders alıp aklını başına toplıyan. Uslanmış.

MÜTENEFFİR *s.* İğrenen. Nefret eden.

MÜTENEFFİZ *s.* Sözü geçer. Nüfuz sahibi.

MÜTENEKKİR *s.* Kıyafetini değiştiren, tanınmıyacak derecede değişen.

MÜTENEVVİ *s.* Türlü türlü, nevi nevi .

MÜTENEZZİL *s.* Tenezzül eden. Alçalan.

MÜTERADİF *s.* Manası bir olan. Çemdeş.

MÜTERAFIK *s.* Birlikte bulunan.

MÜTERAKKİ *s.* İleri. Terakki etmiş.

MÜTERAKKİP *s.* Kollayan.

MÜTERAKİM *s.* Toplu.

MÜTERASSIT *s.* Gözliyen.

MÜTERCEM *i.* Tercüme edilmiş. Çevrilmiş.

MÜTERCİM *s.i.* Tercüme eden. Çevirmen.

MÜTEREDDİ *s.* Gerilemiş, ahlâkça bozulmuş, tereddi etmiş. Yoz.

MÜTEREDDİT *s.* Karar veremiyen, kararsız, tereddüt eden. Duruksun.

MÜTEREKKİP *s.* Terekküp etmiş. Toplanan.

MÜTERESSİP *s.* Teressüp etmiş. Tortulanmış.

MÜTEREŞŞİH *s.* Sızan. Tereşşuh eden.

MÜTERETTİP *s.* Düşen. İcap ve iktiza eden.

MÜTESADİF *s.* Raslayan. Tesadüf eden.

MÜTESAVİ *s.* Eşit.

MÜTESELLİ *s.* Teselli bulan. Avunan.

MÜTESELLİM *s.* Teslim edilen şeyi alan.

MÜTESELSİL *s.* Zincirleme. Biribirini takip eden.

MÜTESELSİLEN *s.* Zincirleme olarak. Biribirini takip ederek.

MÜTEŞABİH *s.* Biribirine benziyen.

MÜTEŞAİR *s.* Şair taslağı, Ozansak.

MÜTESEBBİS *s.* Girgin, girişken. Teşebbüs sahibi.

MÜTEŞEKKİ *s.* Şikâyet eden.

MÜTEŞEKKİL *s.* Şekillenmiş.

MÜTEŞEKKİR *s.* Teşekkür eden.

MÜTETABBİP *i.* Hekim taslağı.

MÜTEŞERRİ *s.* Şeriata muvafık harekette bulunan.

MÜTETEBBİ *s.* Araştırıcı. Tetebbüde bulunan.

MÜTEVAFIK *s.* Biribirine uygun ve muvafık olan.

MÜTEVAHHİS *s.* Ürkmüş.

MÜTEVAKKIF *s.* Bağlı.

MÜTEVALİ *s.* Arasız.

MÜTEVARİS *s.* Miras kalan.

MÜTEVASSIT *s.* Aracı. Orta halde olan.

MÜTEVATİR *s.* Ağızdan ağıza yayılan.

MÜTEVATTIN *s.* Yurt edinmiş.

MÜTEVAZİ *s.* Arasıl, paralel .

MÜTEVAZI *s.* Alçak gönüllü.

MÜTEVECCİH *s.* Çevrilmiş. yönelmiş.

MÜTEVEFFA *s.* Göçmüş, ölmüş.

MÜTEVEHHİM *s.* Kuruntulu. Evhamlı.

MÜTEVEKKİL *s.* Allaha tevekkül eden. Bel bağlıyan.

MÜTEVELLİT *s.* Doğan, ilerigelen.

MÜTEVERRİM *s.* Veremli.

MÜTEYAKKIZ *s.* Uyanık. Gözüaçık.

MÜTEYEMMEN *s.* Uğurlu. Kutlu.

MÜTEZAT *s.* Biribirine zıt ve muhalif olan. Karşıt, uyuşmaz.

MÜTEZAYİT *s.* Artan.

MÜTEZEPZİP *s.* Karışık.

MÜTEZELLİL *s.* Aşağılığa katlanan .

MTEZELZİL *s.* Sarsılan, oynıyan, salınanan.

MÜTEZEVVİÇ *s.* Evlenmiş. çiftlesmiş.

MÜTHİS *s.* Dehşetli.

MÜTTAKİ *s.* Haramdan sakınan. sofu, zahit.

MÜTTEFİK *s.* Bağlaşık.

MÜTTEFİKAN *h.* Bağlasıklıkla.

MÜTTEHAZ *s.* Kabul edilmiş. alınmış.

MÜTTEHEM *s.* Suçlanmış.

MÜTTEHİDEN *h.* Birlikle.

MÜTTEHİT *s.* Birleşmiş, birlesik. — *Devletler i.* Amerika birleşik hükûmetleri.

MÜTTEKÂ *i.* Dayanç, dayanılacak yer.

MÜVELLEDAT *i.* Doğumlar.

MÜVELLET *s.* Doğmuş.

MÜVELLİDÜLHUMUZA *i.* Oksijen. Havanın beşte birini işgal eden kokusuz, yakıcı bir gaz.

MÜVELLİDÜLMA *i.* İdrojen. Müvellidülhumuza ile birleşerek su yapan, havadan on dört defa daha hafif bir gaz.

MÜVELLİT *s.* Doğurtan, hâsıl eden, tevlit eden. *Tabibi* — *i.* Ebe doktor.

MÜVERRAH *s.* Tarihli.

MÜVERRİH *i.* Tarihçi. Tarihe ait kitap yazan.

MÜVESVİS *s.* Kuşkulu.

MÜVEZZİ *s.* Dağıtmaç. Tevzi eden, dağıtan. *i.* Mektup ve telgraf dağıtan, posta memuru. Sokaklarda gazete satan adam.

MÜYESSER *s.* Başa çıkarılmış, muvaffak olmuş.

MÜZAHREF *i.* Çöp, süprüntü.

MÜZAHREFAT *i.* Süprüntü.

MÜZAKERAT *i.* Müzakereler. Görüşmeler.

MÜZAKERE *i.* Görüşme, bir iş hakkında karşılıklı olarak fikir beyan etme.

MÜZAKERECİ *i.* Okulda talebenin ders müzakeresine yardım eden kimse, muit.

MÜZAYAKA *i.* Sıkıntı.

MÜZAYEDE *i.* Artırma. Bir şeyi en fazla fiat verene satmak üzere satılığa çıkarma, mezat, artırma.

MÜZDAHİM *s.* Pek sık, yığılmış, kalabalık.

MÜZDAT *s.* Artmış.

MÜZE *i.* İlmî, tarihî, san'ate ait eserlerin teşhir edildiği yer.

MÜZEBZEP *s.* Karmakarışık.

MÜZEHHEP *s.* Yaldızlanmış, tezhip olunmuş.

MÜZEHHİP *i.* Kitapları altın yaldız ile yaldızlıyan san'atkâr.

MÜZEHHİPLİK *i.* Kitapları yaldızlamak san'ati.

MÜZEKKER *s.i.* Erkek, müennes karşılığı.

MÜZEKKERE *i.* Bir iş hakkında bir yere takdim olunan kâğıt küçük takrir, tezkere. Asbetik.

MÜZEKKİ *s.* Temize çıkaran, tezkiye eden.

MÜZEVVİR *s.* Yalancı. Dolancı.

MÜZEVVİRANE *h.* Yalan, dolanla.

MÜZEVVİRLİK *i.* Yalan, dolanla iş görme.

MÜZEYYEL *s.* Eklenmiş.

MÜZEYYELEN *h.* Ekli olarak.

MÜZEYYEN *s.* Süslü.

MÜZİÇ *s.* Bunaltıcı.

MÜZMİN *s.* Süregen. Eskimiş.

N

N *i.* Türkçe alfabenin on altıncı ve sessizlerin on ikinci harfi.

NA *e.* Menfilik edatı olup başına geldiği kelimenin manasını menfi bir şekle kor : *tamam, natamam*

NA, NAH *h.* Al. İşte : *na bir tane daha.*

NÂBECA *s.* Yerinde olmıyan, münasebetsiz *bu söz nabecadır.*

NÂBEDİT *s.* Gözükmez olan, kaybolan.

NÂBEKÂR *s.* İşe yaramaz. Haylaz.

NÂBİT *s.* Biten, yeşerip yerden çıkan.

NABIZ *i.* Tıp tıp hareket eden damar, bilek damarı. Huy. *Nabzına bakmak f.* Hastanın nabız damarının dakikadaki daraban adedini sayarak muayene etmek. *Nabzını yoklamak i.* Fikrini anlamak.

NABUT *s.* Yok.

NACAK *i.* Arkası tokmaklı büyük balta.

NACAR *i.* Dülger.

NÂÇAR *s.* Çaresiz.

NAÇİZ *s.* Değersiz.

NAÇİZANE *s.* Değersizce.

NÂDAN *s.* Cahil.

NADANLIK *i.* Nadan oluş.

NADAS *i.* Tarlayı sürüp otlarından ayırarak ekine hazırlama.

NÂDİDE *s.* Görülmemiş.

NÂDİM *s.* Pişman.

NADİR, NADİRE *s.* Az bulunur.

NÂEHİL *s.* Beceriksiz.

NAFAKA *i.* Sırf yemek

için lâzım olan para veya erzak. Bir yetime veya muhtaca geçinmek için servet sahibi olan akrabası tarafından hâkimin emrile tahsis olunan yiyecek parası.

NAFİ *s.* Faideli.

NAFİA *i.* Bayındırlık. Yollara, köprülere v.s. umumî menfaat işlerine bakan resmî daire, yollar idaresi. *s.* **Nafia.** — *Vekâleti i.* Nafia işlerine bakan vekâlet. — *Vekili* Nafia Vekâletini idare eden vekil.

NAFİLE *s.* Faydasız. *h.* Boşuna, beyhude yere : *nafile yorulma — namazı i.* Sevap kazanmak için kılınan fazla namaz.

NAFİZ *s.* Delip geçen. Tesir eden. İsleyen, etker.

NAFTALİN *i.* Maden kömüründen çıkan beyaz bir madde.

NAGÂH *s.* Vakitsiz, ansızın. *Gâh — h.* Vakitli vakitsiz.

NAGEHAN, NAGİHANÎ *s.* Ansızın, birdenbire.

NAĞME *i.* Ahenk. Ezgi.

NAHİF *s.* Zayıf. Cılız.

NAHİFLİK *i.* Zayıflık.

NAHİL *i.* Hurma ağacı, gelin odasının ağaç biçiminde süsü.

NAHİT *i.* Oyma, yontma.

NAHİV *i.* Gramerin kelimelerin biribirine raptile cümle teşkilinden bahseden kısmı.

NAHİYE *i.* Kamun. Yan, taraf. Civar, havali. Birkaç köyün tâbi olduğu müdür idaresindeki büyük köy.

NAHOS *s.* Çirkin.

NÂHUDA *i.* Kaptan.

NAHVET *i.* Kibir.

NAHVÎ *s.* Nahiv ilmine ait.

NAİL *s.* Ermiş.

NAİLİYET *i.* Ergi.

NÂİM *s.* Uyuyan.

NAİM *s.* Nimet görmüş.

NAİME *s.* Yumuşak, kemiksiz hayvanlar fasilesi.

NAİP *s.* Vekil. Kaymakam. Hâkim.

NÂK *e.* Li, lû manasına sıfat teşkil eden kelimeye bitişik edat : *elemnâk, elem'i.*

NÂKABİL *s.* Kabil olmıyan.

NAKARAT *i.* Şarkı bentlerinin sonundaki beyit veya mısra, kavuştak. Her şeyde tekrar edilen söz veya hareket.

NAKDEN *h.* Akça olarak.

NAKDÎ *s.* Akça ile.

NAKİBÜLEŞRAF *i.* Eskiden bir ilmiye makam ve rütbesi.

NÂKİL *s.* İletgen. Taşıyan Hararet ve elektrik kuvvetlerinin geçmesine müsait olan herhangi bir cisim.

NAKİL *i.* Taşıma.

NÂKİLİYET *i.* İletgenlik.

NAKİSA *s.* Noksanlık.

NAKİT *i.* Para. Peşin para.

NAKİZA *i.* Zıt iş.

NAKIR *i.* Kabartma. Oyma, hâk.

NAKIS *s.* Eksik, kusur. Aritmetikte çıkartma ameliyesinde kullanılan (—) işareti. Eksi.

NAKIŞ *i.* Resim. Duvar ve tavana yağlı veya sulu boya ile yapılan resimler ve çiçekler. Kumaş v.s. üzerinde işleme.

NÂKIZ *s.* Bozan.

NAKIZ *i.* Bozma.

NAKKARE *i.* Dümbelek.

NAKKAREHANE *i.* Mehterhane.

NAKKAŞ *s.* Nakış yapan san'atkâr.

NAKKAŞLIK *i.* Nakkaş san'ati.

NAKLEN *h.* Naklederek. Ağızdan ağıza geçerek, işiterek.

NAKLETMEK *f.* Bir yerden bir yere götürmek, taşımak. Yer değiştirmek, taşımak. Suretini çıkarmak. Hikâye etmek, anlatmak. Tercüme etmek.

NAKLÎ *s.* Taşımaya ait. Nakil ve rivayete dayanan.

NAKLİYAT *i.* Taşıma ve göç işleri. Nakil ve rivayetle bilinen şeyler.

NAKLİYE *i.* Nakil ve taşıma işi. Nakil ve taşıma masrafı. — *vasıtaları i.* Nakil ve taşımaya mahsus vasıtalar, vapur, şimendifer, v.s.

NAKŞİBENDİ *s.* Nakşibent ismindeki şeyhin tarikati mensubu.

NAKTEN, NAKDEN *h.* Nakit olarak.

NAKTÎ *s.* Nakdî. Nakte ait.
NAKUS *i.* Kilise çanı.
NAKZEN *h.* Bozularak.
NAKZEDİLMEK *f.* Hükümsüz kalmak.
NAKZETMEK *f.* Çözmek. Hükümsüz bırakmak.
NAKZOLMAK, NAKZOLUNMAK *f.* Hükümsüz kalmak.
NAL *i.* Binek ve yük hayvanlarının ayağına mıhlanan demir, takav.
NÂLÂYIK *s.* Yakışmaz.
NALBANT *i.* Hayvanların ayakların nal mıhlıyan, takavcı.
NALBANTLIK *f.* Nalbant san'ati.
NALÇA *i.* Ayakkabı altına fazla dayanmak için çakılan demir.
NALE *i.* İnleme.
NÂLİŞ *s.* İnilti.
NALIN *i.* Meşin tasmalı ve tahtadan iki yüksek ayaklı ayakkabı, takunya.
NALINCI *i.* Nalın yapan. *—keseri s.* Menfaatperest.
NALLAMAK *f.* Hayvanın ayağına nal vurmak.
NALLANMAK *f.* Nal mıhlanmak.
NALLATMAK *f.* Nal taktırmak.
NAM *i.* At, isim. Şan, şöhret, vekâlet, yerine. *Kumandan namına yüzbaşı imzaladı.*
NÂMADUT *e.* Sayısız.
NAMAHDUT : Sınırsız.
NÂMAHREM *s.* Mahrem olmıyan, yabancı. Evlenmeğe mâni akrabalığı olmıyan kadın veya erkek.
NÂMAHREMLİK *i.* Namahrem oluş.
NÂMALÛM *s.* Bilinmez.
NAMAZ *i.* Vücudün muayyen hareketlerile yapılan islâm ibadeti, salât. *— kılmak i.* Namaz ibadetini yapmak.
NAMAZGÂH *i.* Açıkta namaz kılmağa mahsus yer.
NAMDAR *s.* Meşhur. Ünlü.
NAME *i.* Mektup.
NÂMER'İ *s.* Görünmez.
NÂMERT *s.* Alçak.
NÂMERTLİK *i.* Namert oluş.
NÂMİ *s.* Yerden biten.
NÂMİYE *i.* Nami olmak hassası.

NÂMİZAÇ *s.* Hasta, keyifsiz.

NAMKÖR *s.* *Bak*: **NANKÖR. NANKÖRLÜK.** *Bak*: **NANKÖRLÜK.**

NÂMİZAÇLIK *i.* Namizaç oluş.

NAMLI *s.* Namdar.

NAMLU *i.* Tüfek, kılıç v.s. demiri.

NAMUS *s.* Doğruluk, ırz, iffet.

NAMUSKÂR *i.* Namus sahibi.

NAMUSLU *Bak*: **NAMUSKÂR.**

NAMUSSUZ *s.* Namusu olmıyan, alçak, iffetsiz.

NÂMÜTENAHİ *s.* Sonsuz.

NAMZET *i.* Aday. Bir mükâfat veya ceza, memuriyet veya vazife için hazırlanan. Evlenmek üzere olan, nişanlı.

NAMZETLİK *i.* Adaylık. Namzet oluş.

NANE *i.* Yemekte kullanılır güzel kokulu bir ot. — *molla s.* Becerıksiz.

NANKÖR *s.* Yapılan iyiliği inkâr eden, namkör.

NANKÖRLÜK *i.* Nankör oluş, namkörlük.

NANPARE *i.* Ekmek parçası.

NAR *i.* Sert kabuklu ve sulu küçük kırmızı taneli meyva. Ateş. Dert.

NÂR *i.* Ateş.

NARA *i.* Bağırma, haykırma. — *atmak i.* Bağırmak, haykırmak.

NARÇİL *i.* Hindistan cevizi.

NARDENK *i.* Ekşi pekmez.

NARGİLE *i.* Tömbeki içmek için hususî bir şişe ile marpuçtan ibaret takım.

NARGİLLER (Bot.) Rummaniye fasilesi.

NARIBEYZA (Kim.) Akkor.

NARİN *s.* İnce, zarif.

NARİNLİK *i.* Narin oluş.

NARH, NARK *i.* Zarurî ihtiyaç olan şeylere hükûmet tarafından konulan azamî ve resmî fiyat.

NARKOTİK *s.* Uyuşturucu.

NÂS *i.* Halk, insan.

NAS *i.* Manası sarih olan Kuran ayeti ve bu derece kat'î olan delil.

NASBETMEK *f.* Dikmek, koymak, tayin etmek.

NASBOLUNMAK *f.* Dikilmek, konulmak, tayin olunmak.

NÂSEZA *s.* Lâyık olmıyan.

NÂSIH *i.* Öğüt veren.

NÂSIH *s.* Bozan, değiştiren.

NASİHAT *i.* Öğüt.

NASİP *i.* Düşürge, pay. Kısmet.

NÂSİR *i.* Nesir yazan.

NASİHAT *i.* Öğüt.

NASIL *h.* Nice, ne gibi, ne türlü, ne yolda manalarına delâlet eder : *Nasıl gördün?*

NÂSIR *s.* Yardımcı.

NASIR *i.* Elde ve ayakta çok işlemekten veya dar ayakkabı giymekten hâsıl olan sertleşmiş deri.

NASIRLI *s.* Nasırı olan.

NASIRLANMAK, NASIRLAŞMAK *f.* Nasır peyda etmek. *c.* Kaşarlanmak.

NASIYE *i.* Alın. Suret.

NASP *i.* Dikme ,saplama. Tayin, memuriyete koyma.

NASRANÎ *s.* Hıristiyan.

NÂŞ *i.* Ölü cesedi.

NAŞİ *s.* Neş'et eden, ileri gelen. Dolayı, sebebile.

NAŞİR *s.* Yayman, neşreden.

NAT, NA'T *i.* Peygamber hakkında yazılan methiye.

NATAMAM *s.* Tamamlanmamış.

NATIK *s.* Söyliyen. Zekâ ve muhakeme sahibi. Bir ifadeyi havi olan.

NATIKA *i.* Söylem. Düşünüp söylemek hassası. Kolayca ve selis söylemek kuvveti, lisan talâkatı.

NATİKALI *s.* İyi konuşan.

NATIR *i.* Bağ ve bahçe bekçisi. Hamam hademesi.

NATRON *i.* Güherçile.

NATUK *s.* Sözmen.

NATURA *i.* Tabiat, bünye, yaradılış.

NATÜRALİST *s.* Sanatta ve ilimde tabiat taraftarı.

NATÜRALİZME *i.* İlimde ve sanatta tabiata uyan çığır.

NATÜREL *s.* Tabiî.
NÂTUVAN *s.* Halsiz.
NÂÜMİT *s.* Ümitsiz.
NAVLUN *i.* Eşya ve yolcu nakliye ücreti.
NAY *i. Bak*: **NEY.**
NAYZEN *i. Bak*: **NEYZEN.**
NAZ *i.* Kendini beğendirmek için yapılan hareket, şive, işve, cilve. Sureta istemez görünen.
NAZAR *i.* Bakım, bakma. İltifat. Gözdeğme, iyi ve güzel bir hal veya şey, hasetten bozulma veya kaybolma: *Allah nazardan esirgesin.* Yanında, nezdinde: *benim nazarımda on para etmez.* —**değme** *i.* Göze gelip bozulma, fena olma, v.s. —**dan düşmek** *i.* İtibarı kalmamak.
NAZARAN *h.* Göre, bakılırsa, nisbeten: *ona nazaran bu daha iyidir.*
NAZARÎ *s.* Teorik. Bakışa ait. Amelî olmayıp ilmî nazariyat ve kaidelerden ibaret olan.
NAZARİYAT *i.* Nazariyeler.
NAZARİYE *i.* İlmî kaide, tarif ve düstur. Teori.
NAZETMEK *f.* Nazlanmak.
NAZENİN *s.* Baylan.
NAZİK *s.* İnce. Kibar, zarif.
NAZİKÂNE *s.* Nazik bir surette.
NAZİKLİK *i.* Nazik oluş.
NAZİL *s.* İnen.
NAZİR, NAZİRE *i.* Bir şeye benzemek üzre yapılan şey, örnek.
NAZIM *i.* Sıra, tertip vezinli ve kafiyeli söz.
NÂZIM *s.* Tertip eden. Nizama sokan, nazmeden.
NAZIR *s.* Bakan. Nezaret eden, idare eyliyen. Vekil.
NAZİRLİK *i.* Bakanlık, nazır iş ve makamı.
NAZLANMAK *f.* Naz yapmak.
NAZLI *s.* Naz yapan. Şımarık.
NAZMEN *h.* Nazım ile, manzum olarak.
NAZMETMEK *i.* Nazım yapmak.
NE *e.* Sual edatıdır. *Sen nesin? o nedir?* Taaccüp ve çokluk bildirir: *ne güzel! ne soğuk!* Şart

edatı gibi kullanılır : *ne buldu ise aldı.* İzafî zamirlere dahil olur ve hangi şey manasını anlatır: *nemiz eksik ?* İki şeyden birini inkâr eder: *ne ben, ne o.*

NEBAT *i.* Ot, ağaç, çiçek v.s. yerden biten fakat yerini değiştirmiyen canlılar, bitki.

NEBATİ *s.* Bitkisel.

NEBEAN *i.* Kaynama, çıkma.

NEBEVİ *s.* Yalvaça ve yalvaçalığa ait.

NEBÜLÖZ *i.* Bulutsu. Biribirinden seçilmesi kabil olmıyan ve semada parlak bir bulut manzarası veren yıldız yığını.

NEBZE *i.* Biraz, bir parça: *bir nebze duralım.*

NECABET *i.* Aksoyluk, asillik.

NECABETLİ, LÛ *s.* Soylu.

NECASET *i.* Pislik. İnsan ve hayvan tersi.

NECAŞİ *i.* Habeş hükümdarlarına verilen unvan.

NECAT *i.* Kurtulma.

NECEF *i.* Kûfe civarında çıkan bir kıymetli bilûr.

NECİM *i.* Yıldız.

NECİP *s.* Aksoy, asil.

NECİS *s.* Pis.

NEDAMET *i.* Pişmanlık.

NEDBE *i.* Yara yeri.

NEDİM *s.* Daima beraber bulunan arkadaş. Nükteli ve güzel söz bulup söyliyen. Musahip.

NEDİMLİK *i.* Nedim hal ve sıfatı. Dostluk.

NEDRET *i.* Nadir oluş. Kıtlık.

NEFAİS *i.* Nefis şeyler.

NEFASET *i.* Nefis oluş. Oflazlık.

NEFER *i.* Bir tek adam. Şahıs, fert. Asker. Er.

NEFES *i.* Ciğere alınıp verilen hava, soluk. An. lâhza. — *aldırmak f.* İstirahat ettirmek. Vakit bırakmak. — *almak f.* Solumak, soluk almak.

NEFESLİK *i.* Hava deliği, küçük pencere.

NEFH *i.* Üfleme, şişirme. Esme. Koku verme.

NEFHA *i.* Üfürme, şişme, şişkinlik.

NEFHETMEK *f.* Üflemek, şişirmek, üfleyip çalmak.

NEFİ *i.* Fayda.
NEFİH, NEFH *i.* Üfürme.
NEFİR *i.* Boru.
NEFİRİAM *i.* İstisnasız bütün halktan toplanan asker.
NEFÎS *s.* Çok güzel ve kıymetli. Oflaz.
NEFİS *i.* Ruh, can. İnsanın kendisi.
NEFİY *i.* Başka bir yerde oturmağa mecbur etme, sürgün.
NEFRET *i.* Tiksinme.
NEFRİN *i.* Lânet.
NEFRİT *i.* Böbrek iltihabı.
NEFSANÎ *s.* İnsanın hayvanî meyil ve arzularına ait, nefsaniyete ait.
NEFSANİYET *i.* Kin. Öcük.
NEFSÎ *s.* Özel. Nefse ait.
NEFT *i.* Aydınlatma, ısıtmakta ve boyacılıkta kullanılan bir mayi maden.
NEFTÎ *s.* Koyu yeşil ile kahve rengi arasında bir renk.
NEFYETMEK *f.* Nefiy cezasına mahkûm etmek. sürmek. İnkâr etmek.
NEHAR *i.* Gündüz.
NEHAREN *h.* Gündüzün.
NEHARÎ *s.* Gündüzlük.
NEHİR *i.* Irmak.
NEHİY *i.* Yasak etme. Bir işi yapmamağı emretme.
NEGATİF (Mat.) Menfi.
NEJAT, NİJAT *i.* Soy.
NEKADAR *h.* Miktar ve kıymeti sorar: *nekadar istiyorsun?* Çok, ne çok: *nekadar yoruldum.*
NEKAHAT *i.* İyiselik. Hastalıktan yeni kalkanların zayıflık hali.
NEKAİS *i.* Kusurlar. Nakisalar.
NEKES *s.* Hasis, cimri.
NEKRE *i.* Tamamiyle belli olmıyan kelime.
NEKESLİK *i.* Nekes oluş.
NEKRE, NEKREGÛ *s.* Garip ve tuhaf fıkralar söyliyen nüktedan.
NEM *i.* Islaklık, rutubet.
NEMA *i.* Gelişme, üreme. Paranın faizi.
NEMÇE, NEMSE *i.* Avusturya.
NEMF, NEMFA (Bio.) Şüfeyre.
NEMLENMEK *f.* Nemli olmak.
NEMLETMEK *f.* Nemli yapmak.

NEMLİ *s.* Nemi olan.

NEMRUT *s.* Eski zamanın zalim hükümdarlarından biri. c. Yüzü gülmez, katıyürekli. İnatçı.

NEMRUTLUK *i.* Nemrut oluş.

NENNİ, NİNNİ *n. i.* Çocukları uyutmak için söylenen ezgi.

NEOGEN (Jeo.) Yeni asıllı.

NEOZOİK (Jeo.) Yeni hayvanlar zamanı.

NEPTÜN (Ast.) Bir gezegen.

NERE *i.* Mahal ve mekân sualinde kullanılır: *nerenin malıdır?*

NERGİS *i.* Sarı renkte papatyaya benzer bir çiçek.

NERGİSGİLLER (Bot.) Nerkisiye.

NERH *i. Bak:* **NARK.**

NERM *s.* Yumuşak, lâtif.

NESAK *i.* Tarz, tertip, gidiş.

NESCETMEK *f.* Örmek, dokumak.

NESCÎ *s.* Özgüsel.

NESEBEN *h.* Soyca.

NESEBÎ *s.* Nesil ve nesebe ait. Soyal.

NESEP *i.* Soy. Nesil, soysop.

NESHETMEK *f.* Hükümsüz bırakmak.

NESİÇ *i.* Dokuma, dokuyuş. Bedendeki et, zar ve deri gibi şeyleri terkip eden liflerin dokuma tarzı.

NESİH *i.* Arap yazısının bir çeşidi.

NESİL *i.* Soysop, sülâle, nesep.

NESİM *i.* Esin. Hafif ve lâtif esen rüzgâr.

NESİMÎ *s.* Esinel. Hafif ve lâtif esen rüzgâra ait. *Havayı — i.* Teneffüs edilebilir hava tabakası.

NESİR *i.* Manzum olmıyan söz. Serpem.

NESNANS *i.* Büyük bir cins maymun.

NESNE *i.* Şey. Bir şey, hiçbir şey.

NESREN *h.* Nesir olarak.

NESRİN *i.* Yabani gül.

NESTURÎ *s.* Eski hıristiyan mezheplerinden biri.

NEŞAT *i.* Sevinç.

NEŞE *i.* Keyif, sevinç. Hafif sarhoşluk.

NEŞELENDİRMEK *f.* Neşe vermek.

NEŞELENMEK *f.* Neşeli olmak.

NEŞELİ *s.* Şen, keyifli. Hafif sarhoş.

NEŞ'ET *i.* Çıkma, ileri gelme: *Bu mesele neden neş'et etti biliyor musunuz ?*

NEŞİDE *i.* Ahenkli manzume ve şiir.

NEŞİR *i.* Yayma. Herkese duyurma. Tabettirme. Umumîleştirme.

NEŞRETMEK *f.* Yaymak. Herkese duyurmak, işaa etmek. Tab'ettirmek. Tamim etmek, umuma yetiştirmek.

NEŞRİYAT *i.* Yayın.

NEŞTER *i.* Kan almağa, yara yarmağa mahsus cerrah bıçağı.

NEŞVÜNEMA *i.* Hayvan ve nebatın büyümesi, serpilme, boy alma.

NETAMELİ *s.* Tekin olmıyan.

NETEKİM *e.* Nasılki.

NETİCE *i.* Sonuç. Son. Bitim.

NETİCELENDİRMEK *f.* Bitirmek, sona erdirmek.

NETİCELENMEK *f.* Sona ve maksada varmak.

NEUZÜBİLLAH *h.* Allaha sığınırım.

NEVA *i.* Avaz, makam, ahenk, ses. Musikide bir perde ve makam. Nasip, behre

NEVALE *i.* Vergi, nasip, hisse. Yiyecek ve içecek şeyler.

NEVALEÇİN *s.* İhsan ve niymete kavuşmuş.

NEV'AMA *h.* Bir türlü : *Nev'ama bir oyun yaptı.*

NEV'AN *h.* Nevi itibarile.

NEVAZİL *i.* Nezle.

NEVAZİŞ *i.* Okşayış.

NEVBET *i. Bak:* **NÖBET.**

NEVHA *i.* Ölüye sesle ağlama, sağu. Ağıt.

NEVHAGER *s.* Ölüye sesle ağlayan sağucu.

NEVHEVES *s.* Heveskâr, yeni hevesli. Sebatsız.

NEVHEVESLİK *i.* Nevheves oluş.

NEVİ *i.* Türlü, çeşit. Cinsin ayrıldığı takımın herbiri.

NEV'Î *s.* Nev'e mahsus.

NEVİM *i.* Uyku. Ruya.

NEVMÎ *s.* Uykuya ait.

NEVMİDANE *s.* Ümitsizce.

NEVMİDİ *i.* Ümitsizlik.
NEVMİT *s.* Ümtisiz, meyus.
NEVRALJİ *i.* Şiddetli sinir ağrısı.
NEVRASTENİ *i.* Sinir zafiyeti.
NEVRASTENİK *i.* Sinir hastası.
NEVROPAT *i.* Sinir ve akıl hastası.
NEVRUZ *i.* Bahar mevsiminin ilk günü olan martın 22 inci günü.
NEVRUZİYE *i.* Bahar bayramı hediyesi.
NEY *i.* Bir nevi kamış çalgı. Nay.
NEYZEN *i.* Ney çalan.
NEZAFET *i.* Temizlik.
NEZAHET *i.* Arılık.
NEZAKET *i.* Naziklik.
NEZAKETLİ *s.* Nazik.
NEZARET *i.* Bakma, bakış, etrafı görme, gözetme ,yoklama. İdare. Vekâlet. Bakanlık.
NEZD *i.* Yan, kat. Nezdimde pek değerlidir.
NEZARETLİ *s.* Gözetli.
NEZETMEK *f.* Çekip koparmak, kaldırmak.
NEZF *i.* Kanama.
NEZFİ *s.* Kanamağa ve kan gitmeşine mahsus.
NEZİ *i.* Çekip koparma, kaldırma. *Haleti — i.* Cançekişme, ihtizar.
NEZİF *i.* Kan gitme, kanama, kan alma.
NEZİH *s.* Temiz.
NEZİR *i.* Adama. Adak.
NEZLE *i.* Burun akmasını mucip olan hastalık.
NEZRETMEK *i.* Adamak.
NİCE *h.* Nekadar, ne çok. *h.* Nasıl, ne türlü.
NİCEL *s.* Kemmî, kemmiyete ait.
NİCELİK *i.* Kemmiyet.
NİÇİN *h.* Sebebiyet bildirir; neden, ne sebepten. *Niçin geldin?*
NİDA *i.* Çağırma, seslenme, ses verme. — *işareti i.* Gramerde (!) işareti.
NİHİLİSM *i.* Dinî ve içtimaî müesseselerin yıkılmasını istiyen bir rus siyasî fırkası.
NİHİLİST *i.* Nihilism taraftarı.
NİFAK *i.* Ayırga. Münafıklık, gamsızlık. Bozuşukluk.
NİFAS *s.* Loğusalık veya yeni doğurmuş kadının hali.

NİGÂH *i.* Bakış.

NİGÂR *i.* Resim, güzel kadın.

NİHAVENT *i.* Musikide bir makam.

NİHAYET *i.* Son, bitim, uç, encam. Son derece.

NİHAYETSİZ *s.* Sonsuz.

NİKÂH *i.* Evlenmenin resmî muamelesi.

NİKAP *i.* Yüz örtüsü.

NİKBET, NEKBET *i.* Talisizlik, düşkünlük.

NİKBİN *s.* Hoş gören, iyimser.

NİKEL *i.* Gümüş gibi beyaz ve parlak, fakat çok olduğu cihetle ucuz bir maden.

NİKOTİN *i.* Tütünden çıkarılan ve tababette kullanılan pek kuvvetli bir zehir.

NİLÜFER *i.* Beyaz, sarı veya mavi çiçek açar bir cins su otu, çadırçiçeği.

NİLÜFERGİLLER (Bot.) Nilüferiye.

NİM *i.* Yarım, yarı.

NİMET *i.* İyilik, Servet, varlık. Yiyecek ve içecek şeyler.

NİNE *i.* Büyük anne. Ana ve baba annesi.

NİNNİ *s. Bak*: **NENNİ.**

NİRENG, NİRENK *i.* Gözboyacılık, büyü.

NİRENGİ *s.* Arazi taksim ve mesaha usulüne ait. *—noktası i.* Bir yerin en yüksek noktası.

NİSA *i.* Kadınlar.

NİSAB, NİSAP *i. Bak* : **NISAP.**

NİSAN *i.* Senenin dördüncü ayı. *— balığı i.* Nisanın ilk günü uydurulan ve hoşgörülen yalan.

NİSBET, NİSPET *i.* İki şeyin biribirine göre olan hal ve münasebeti, kıyas. Oran. Birine karşı inadına yapılan iş ve gösterilen muamele.

NİSBETEN *h.* Nisbetle, kıyas ve mukayese olunarak, yekdiğerine bakarak. Rağmen. Kızdırmak ve zarar vermek kastile.

NİSBÎ, NİSPİ *s.* Oransal. Nisbetle vaki olan, kıyas ve mukayese ile olan. Nisbete ait.

NİSBETÇİ, NİSPETÇİ *s.*

Birini kızdırmak suretile nisbet yapan.

NİSVAN *i.* Kadınlar.

NİSYAN *i.* Unutma.

NİŞADIR *i.* Amonyak tuzu denilen tuzlu ve yakıcı beyaz madde.

NİŞADIRÎ *s.* Amonyağa müteallik.

NİŞAN *i.* Belli olmak için konulan işaret, damga, alâmet, eser. Yara yeri. Kurşun ile vurulması matlûp olan nokta, hedef. Bir kızla evlenecek erkeğin buna alâmet olarak verdiği yüzük v.s. Bir hizmete mukabil hükûmet tarafından verilen ve göğüse asılan alâmet, madalye. — *almak, atmak f.* Hedefi vurmak üzere göz kararile silâhı ayarlamak.

NİŞANCI *i. s.* İyi nişan atan.

NİŞANE *i.* Eser, emmare.

NİŞANLI *s.* Nişanı olan. *i.* Evlenmeleri kararlaşan genç kız ve erkek namzet, yavuklu.

NİŞASTA *i.* Buğday v.s. hububat suda çürütüldüktensonr a ezilmesile elde edilen beyaz suyun kurutulmasından ibaret un.

NİTE *h.* Nasıl.

NİTEL *s.* Keyfî, keyfiyete ait.

NİTELİK *i.* Keyfiyet.

NİTEKİM, NETEKİM *c.* Nasıl ki, çünkü : *nitekim geldim,.*

NİYABET *i.* Naip oluş.

NİYAZ *i.* Yalvarma, yakarı. Dua.

NİYAZKÂR *s.* Yakaran.

NİYET *i.* Kurma, güdü. Meram, maksat. İbadete başlamadan evvel yapacağı ibadeti zihnen tasarlama veya ağızla söyleme.

NİYETLİ *s.* Niyet eden. Oruçlu.

NİZA *i.* Çekişme, kavga.

NİZACI *s.* Kavgacı.

NİZALI *s.* Hakkında niza edilen ve ihtilâf bulunan.

NİZAM *i.* Usul, tertip, düzen. Kanun.

NİZAMAT *i.* Nizamlar.

NİZAMEN *h.* Nizama göre.

NİZAMÎ *s.* Nizama, tertibe ait. Nizamında olan, tertipli, muntazam. Ka-

nun ve nizama müteallik.

NİZAMİYE *s. Bak*: **NİZAMÎ.** Muntazam asker.

NİZAMLI *s.* Tertipli. Nizama muvafık.

NİZAMNAME *i.* Bir şey hakkında tanzim olunup herkesin riayete mecbur olduğu talimatname.

NİZAMSIZ *s.* Tertipsiz. Nizama mugayir.

NİZAMSIZLIK *i.* Nizamsız oluş.

NİSAP *i.* Asıl, esas. Yeteri. Kıvam, matlup derece.

NISFET, NASAFET *i.* İnsaf, adalet, ekit.

NISFILLEYL *i.* Geceyarısı.

NISFINNEHAR *i.* Günün yarısı, öğle vakti.

NISFİYE *i.* Küçük ney.

NISFİYET *i.* Yarımlık, yarıyarıya bölme.

NISIF *i.* Yarım, yarı.

NOBRAN *s.* Kaba, hoyrat.

NOBRANLIK *i.* Nobran oluş.

NOGAY *i.* Mogol Türkü.

NOHUT *i.* Besleyici hububattan biri.

NOHUTLU *i.* Nohut ile pişmiş et yemeği.

NOKSAN *i.* Eksilme, azalma.Eksiklik, azlık. Yokluk. Eksik, kusurlu.

NOKSANLIK *i.* Noksan oluş.

NOKTA *i.* İki çizginin biribirini kestikleri yer. Benek. Bazı harflerin sadasını tebdil için üstüne konulan küçük benek. Sözün bittiğine alâmet durak işareti (.). Mevki, mahal. Nöbetçi. Nöbetçi kulübesi.

NOKTALAMAK *f.* Nokta komak.

NOMAL *s.* Normal, tabiî.

NORMAL *s.* Tabiî, nomal.

NOT *i.* Hatırda kalması için bir kenara kaydedilen yazı. Mülâhaza. Numara. — *defteri i.* Muhtıra defteri.

NOTA *i.* Musiki yazısı. Hesap pusulası. Resmî ve siyasî mektup, muhtıra. Not.

NOTER *i.* Kontrato, vekâletname, senet v.s. vesikalara resmî bir şekil vererek tanzim ve tasdik eden adliye mümessili, kâtibiadil.

NÖBET *i.* Sıra. Kere, defa, sefer. Sıra ile görülen işten herkesin hissesine isabet eden kısım. Askerin karakol ve nokta hizmeti. Resmî dairelerde muayyen vakitlerde çalınan muzıka. Hastalığın muayyen vakitlerde nüksetmesi.

NÖBETÇİ *i.s.* Nöbet bekliyen.

NÖBETÇİLİK *i.* Nöbetçi hizmeti.

NÖRON (Bio.) Asabî hucre.

NÖTÜRLEMEK (Kim.) Tadil etmek.

NUHBE *i.* Herşeyin seçilmiş ve iyisi.

NUHUSET *i.* Uğursuzluk.

NUHUSETLİ *s.* Uğursuz.

NUKUT *i.* Nakitler, paralar.

NUMARA, NÜMERO *i.* Adetler, derecesini ve mahiyetini belli etmek veya bir şeyi, bir şahsı diğerlerinden tefrik için konulan rakam.

NUMUNE *i. Bak*: **NÜMÜNE.**

NUR *i.* Aydınlık, ışık, ziya. Parlaklık.

NURANİ *s.* Nurlu, parlak. Mubarek.

NUSAYRİ *i.s.* Batıl itikatlara tapan bir müslüman cemaati .

MUSKA *i. Bak*: **MISKA, MUSKA.**

NUSRAT *i.* Yardım. Zafer.

NUTFE *i.* Meni.

NUTUK *i.* Söylev. Söz, lâkırdı. Söyleyiş.

NÜBÜVVET *i.* Peygamberlik. Yalvaçlık.

NÜCUM *i.* Yıldızlar.

NÜDBE *i.* Nevha, sağo.

NÜFUS *i.* Nefisler. Ahali. — *cüzdanı*, — *tezkeresi* *i.* Hükûmet tarafından tebasına verilen ve nüfus sicilinde kayıtlı olduğunu bildiren vesika. — *sicilli* *i.* Tebeanın kaydolunduğu defter, kütük.

NÜFUZ *i.* İçe geçme, sızma, işleme. Bir adamın sözü dinlenme. — *sahibi* *s.* Sözü geçer, itibarlı adam.

NÜFUZLU *s.* Sözü geçer, hatırı sayılır.

NÜHA *i.* Muh. Akilik.

NÜHAİŞEVKÎ *i.* Murdarilik.

NÜHAS *i.* Bakır.

NÜHASİ *s.* Bakıra ait.

NÜKS *i.* Hastalığın geri dönmesi, üstelemesi.
NÜKSETMEK *f.* Hastalık geri dönmek, üstelemek.
NÜKTE *i.* İnce ve gizli mana, iyi düşünülmüş ince manalı zarif söz, mazmun.
NÜKTEDAN *s.* Nükteli söz söyliyen.
NÜKÛL *i.* Vazgeçme.
NÜKÜS *Bak*: **NÜKS.**
NÜMAYİŞ *i.* Gösteriş, protesto veya göz korkutmak için kuvvet ve varlığını gösterme.
NÜMAYİŞKÂR *s.* Gösterisli.
NÜMAYİSKÂRANE *h.* Gösteriş için yapılan.
NÜMERO *i. Bak*: **NUMARA.**
NÜMEROTAJ *i.* Nümero koyma, numaralama.
NÜMUNE *i.* Örnek, misal.
NÜMUNELİK *i.* Örneklik.
NÜSG *i.* Özsu.
NÜSHA *i.* Yazılı bir şeyden çıkarılan suret. Tüdeş, sayı.
NÜSUK *i. Bak*: **NÜSG.**
NÜVAZİŞ, NEVAZİŞ *i.* Oksama.
NÜVAZİSKÂRANE *s.* Oksıyan.
NÜVAZİSKÂRANE *s.h.* Oksıyarak.
NÜVE *i.* Özek. Asıl, memba, merkez, orta, kalp.
NÜZUL *i.* İnme, iniş. Yukardan aşağıya düşme, yolculuk esnasında bir yere konma. Vücudün bir tarafının tutulmasını ve bazan derhal ölümünü mucip olan bir hastalık, inme, damla, felç.

O

O *i.* Türkçe alfabenin on yedinci ve sesli harflerin beşincisi.
O *z.* Müfret gaibe mahsus şahsî zamirdir: *ben sen, o.*
O *ol i.* Müfret gaibe ve uzağa işarete mahsustur : *bu, şu, o.*
O! *e.* Sabırsızlıkla karışık kızmayı bildirir : **O!** *böyle mi olacaktı ya?*

OBA *i.* Birkaç bölüğe ayrılmış büyük ve uzun göçebe çadırı. Göçebe ailesi.

OBARTMAK *f.* Mubalâğa etmek.

OBELİSK *i.* Altı geniş, üstü gittikçe darlaşan dört yüzlü taş, dikili taş.

OBJE (Fiz.) Nesne, şey.

OBLİGASYON (Mat.) Tahvilât.

OBJEKTİF *i.* Dürbün ve fotoğraf adesesi.

OBRUK, OBRUKLU *s.* Çukurlu, iniş ve çıkışlı yer.

OBRULAMAK *i.* Çukurlanmak, oyulmak.

OBRUMAK *f.* Kuyu çökmek.

OBSERVATUVAR, OPSERVATUVAR (Ast.) Gözlem evi, rasathane.

OBUR *s.* Pisboğaz, çok yiyen.

OBURLUK *s.* Obur oluş.

OBÜS *i.* Küçük kumbara, gülle.

OCAK *i.* Ateş yanan yer. Taş ve maden çıkarmak için açılan çukur ve kuyu. Bir cins sebze ekmek için bahçenin ayrılan parçalarından beheri. c. Asil ve büyük aile. Yurt, ev. Teşkilât. *Türk Ocağı i.* Millî harsi tamim için vücude gelen teşkilât.

OCAKÇI *i.* Ocakları, bacaları süpürüp temizleyen. Türk Ocağı mensubu.

OCAKLI *s.* Türk ocağına mensup bulunan.

OCAKLIK *s.* Mutfağın ateş yanan yeri. Duman çıkmak için çatıdan yukarı yükselen büyük baca. İri kereste.

ODA *i.* Bir evin bölmelerinden herbiri. Kalem, yazıhane, resmî daire. Han ve otellerin bölme ve daireleri. Köylerde misafir kabul etmeğe mahsus yer.

ODABASI *i.* Hanın odalarını kiraya veren.

ODACI *s.* Odaların temizliğine bakan hademe.

ODAK (Mat.) Mihrak.

ODALIK *i.* Cariye. Metres.

ODASIK *i.* Başkasile beraber bir odada oturan.

ODUN *i.* Yakılmak için kesilen ağaç. Direk, da-

yak, destek. Dövme, dayak. *c.* Kalın kafalı, kaba.

ODUNCU *s.* Odun kesen veya satan.

ODUNLUK *i.* Odun konulan yer. *s.* Oduna yarıyan ağaç.

ODYOMETRE (Kim.) Havanın saflığını ölçer âlet.

OF! *c.* Kederi, cansıkıntısını, acıyı ifade eder: *Of, dişim ağrıyor.*

OFLAMAK *f.* Of diye acı veya kederi bildirmek.

OFLAZ *s.* Güzel, nefis.

OFTALMİ *i.* Göz iltihabı, remed.

OĞALAMAK *f.* El ile oğup ufalamak. El gezdirip basarak sıkmak.

OĞDURMAK *f.* El gezdirip sıkıştırmak.

OĞAN *i.* Allah.

OĞLAK *i.* Keçi yavrusu. (Ast.) Medarı cedi. Burç.

OĞLAN *i.* Erkek çocuk, ufak. Delikanlı.

OĞLANCI *s.* Genç çocuklarla gayrıtabiî münasebette bulunan.

OĞMA *i.* Oğmak işi.

OĞMAÇ *s.* Taze tarhana.

OĞMAK *s. Bak:* **OĞMAÇ.**

OĞMAK, OVMAK, UVMAK *f.* Elini üstünde gezdirip avuçla sıkmak. Avuç arasında sıkarak ufalamak.

OĞUL *i.* Erkek evlât.

OĞUL *i.* Yeni yetişen arı.

OĞULBALI *i.* Oğul arının yaptığı beyaz bal.

OĞULCUK (Bio.) Rüşeym.

OĞULDURUK *i.* Dölyatağı.

OĞULLUK *i.* Oğul oluş. Evlâtlık. Üvey oğul.

OĞULMAK *f.* Sıkı sıkı elgezdirip basılmak ve sıkılmak.

OĞUNMAK *f.* Bayılmak. Sıkılıp iç ezilmek.

OĞUŞTURMAK *f.* Biribirine sürerek oğmak.

OĞUŞTURULMAK *f.* Biribirine sürerek oğulmak.

OĞUZ *i.* Tosun. *s.* Safderun.

OH! *s.* Sevince veya bir sıkıntıdan kurtulmağa delâlet eder: *Oh, manzara ne güzel.*

OK *i.* Eski zamanda kullanılan ucu sivri demirden ve arkası tüy şeklinde, yayla atılır bir si-

lâh. İstikamet gösteren ( ) işareti. Arabanın beygirlerin koşulduğu uzun ağacı.

OKÇU *i.* Ok yapan ve satan. Ok atan asker.

OKAN *i.* Okyanus, bahrimuhit.

OKKA *i.* Dört yüz dirhemden ibaret tartı.

OKKALI *s.* Ağır. Büyük, ehemmiyetli. Vakarlı.

OKKALIK *s.* Bir okka ağırlığında olan.

OKLAMAK *f.* Ok atmak. Ok gibi fırlamak.

OKLAVA *i.* Hamuru açıp yufka haline getirmeğe mahsus yuvarlak çubuk, merdane.

OKLU *s.* Oku olan.

OKLUK *i.* İçine ok koydukları meşin kap.

OKSİJEN *i.* Müvellidülmuhuza.

OKSİT (Kim.) Humuz.

OKSİTLEMEK (Kim.) Tahmiz.

OKSİTLENİR (Kim.) Kabili tahmiz.

OKSİTLENME (Kim.) Tahammuz.

OKSİTLENMEK (Kim.) Tahammuz etmek.

OKSİTLİYEN (Kim.) Muhammiz.

OKŞAMA *i.* Okşamak işi.

OKŞAMAK *f.* Sevmek, taltif ve nüvaziş etmek. Bir şeye biraz benzemek.

OKŞANMAK *i.* Sevilmek, taltif ve nüvaziş olunmak.

OKŞATMAK *f.* Okşamayı mucip olmak.

OKŞAYIŞ *i.* Okşama.

OKTAN *i.* Dairenin sekizde biri.

OKTAV *i.* Musikide ses derecesi.

OKTURVA *i.* Şehre giren bazı eşyadan alınan resim, duhuliye vergisi.

OKUL *i.* Mektep.

OKULDAŞ *i.* Mektep arkadaşı.

OKUMA *i.* Okumak işi. *Okumak f.* Yazılmış harfleri biribirine bağlayıp ne demek olduğunu anlamak. Öğrenmek. Şarkı ve türkü çağırmak. Davet etmek, çağırmak. İçten ve ezbere dua söylemek, üfürükçülük etmek. Mütalâa, kıraat, tilâvet. *Meydan — f.* Müsabakaya davet etmek.

OKUMUŞ *s.* İlim öğrenmiş, âlim.

OKUNAKLI *s.* Okunması kolay yazı.

OKUNMAK *f.* Harflere sesleri verilerek ne demek istendiği anlaşılmak. Mütalâa, kıraat. Kendini bir üfürükçüye okutmak.

OKUR *s.* Okuma bilir. Okuyan, okuyucu, kari.

OKURYAZAR *s.* Okumak ve yazmak bilir.

OKUTMAK *f.* Okumasını mucip olmak. Ders vermek, öğretmek. Okula koyup okumasını temin etmek. Kendini bir üfürükçüye göstermek. *c.* Hile öğretmek. Sarfetmek.

OKUYUCU *s.* Usul ve kaide ile okuyan, tilâvet eden. Şarkı ve türkü söyliyen, hanende. Davetçi, okur.

OKÜLER (Fiz.) Dürbün camı.

OKYANUS *s.* Okan. Beş büyük deniz, bahrimuhit.

OKYANUSYA *i.* Yeryuvarlağının beş kıt'asından beşincisi, Avustralya.

OL *Bak*: O.

OLACAK *s.* Mümkün, kabil. Olması mukadder.

OLAGAN *s.* Olan, olabilen.

OLAMAK *f.* Bağ filizlerinin piçlerini kırmak.

OLAN *i.* Vaki, mevcut.

OLAY *i.* Hadise.

OLACAY *i.* İkbal.

OLDUKÇA *h.* Hayli, epeyi : *bu gün oldukça iyiyim.*

OLDURMAK *f.* Olmasını mucip olmak.

OLGU *i.* Vaka, vakia.

OLGUN *s.* Olmuş, yetişmiş.

OLGUNLAŞMAK *f.* Olgun olmak.

OLGUNLUK *i.* Olgun oluş.

OLİGARŞİ *i.* Bütün kuvvet ve nüfuzun küçük ve fakat kuvvetli bir zümrenin elinde bulunduğu hükûmet şekli.

OLİMPİYAT *i.* Spor şenliği.

OLMADIK *s.* Olmamış, vukubulmamış, emsalsiz. Olmadık hal başına geldi .

OLMAK *f.* Bir halden bir hale geçmek, yeni bir hal peyda etmek. Var

ve mevcut, haline gelmek, vücut bulmak. Vukubulmak. Yakışmak, elvermek. Yapılmak. Yetişmek.

OLMAMIŞ *s.* Ham.

OLMAZ *s.* İmkânsız. Yetişmez.

OLMUŞ *s.* Yapılmış. Yakışmış. Olgun.

OLTA *i.* Balık tutmak için at kuyruğu kılından yapılan ve ucuna çengelli iğne takılan ip.

OLUK *s.* Üstü açık boru. Yiv, bir şeyin üstünde oyulmuş yol.

OLUKLU *s.* Yivli.

OLUNMAK *f.* Yeni bir hal alınmak. Vücude gelinmek. Yapılmak. Yetişilmek.

OLUR *s.* Olabilir, olmak ihtimali olan. Mümkün. — *una bağlamak f.* Uzlaşmak.

OLUŞ, OLUŞUM (Jeo.) Teşekkül.

OLUŞMAK *f.* Teşekkül, tekevvün etmek.

OLUŞTURMAK *f.* Teşkil etmek.

OLUŞUK (Jeo.) Teşekkül.

OLUT *i.* Emri vaki.

OM *i.* Kemik v.s. nin yuvarlak başı.

OMAÇ *i. Bak:* **OĞMAÇ.**

OMACA *i.* Kesilen ağacın yerde kalan kütük dibi.

OMLET *i.* Bir nevi yumurta yemeği.

OMNİBÜS *i.* Otobüs.

OMUR (Bio.) Fıkra.

OMURAL (Bio.) Fıkarî.

OMURGA *i.* Belkemiği.

OMURGALILAR (Zoo.) Fıkariye.

OMURİLİK (Bio.) Nuhai şevkî.

OMUZ *i.* Kolların üstünü teşkil eden yumru yer, çekin.

OMUZDAŞ *i.* Arkadaş.

OMUZLAMAK *f.* Omuzda taşımak, omuza almak. Omuz verip dayanmak.

OMUZLUK *i.* Omuz çaprazı, apolet.

ON *i.* Dokuzdan bir ziyade olan sayı.

ONAMAK *f.* Beğenip istemek.

ONALMAK *f.* Hastalığı gecirmek, iadei afiyet etmek.

ONAM *i.* Tasvip.

ONAMAK *f.* Tasvip etmek. Tensip etmek.

ONARIM *i.* Tamir.

ONARMAK *f.* Tamir etmek.

ONARSA *i.* Tarziye.

ONARSAMAK *f.* Tarziye vermek.

ONAŞMA *i.* Karşılıklı razı oluş, Rızayı tarafeyn.

ONAYLAMAK *f.* Tasdik etmek.

ONAYLI *s.* Tasdik edilmiş, musaddak.

ONAR *i.* Herbirine veya her defasında on.

ONBAŞI *i.* On nefere kumanda eden asker.

ONDALIK *i.* Ücret, yevmiye. Öşür. (Mat.) Âşarî.

ONDALIKÇI *i.* Ücretle çalışan amele.

ONDURMAK *f.* Terfih etmek. Ne öldürür, ne ondurur.

ONGUN (Bot.) Müstahzar.

ONDÜLE *s.* Maşa ile yapılmış dalgalı ve kıvırcık saç.

ONLU *s.* On adet ve miktarında olan.

ONLUK *s.* On kısımdan mürekkep. On miktarında olan. *i.* On paralık sikke, metelik.

ONLUKLAR (Mat.) Aşerat.

ONMAK *f.* İflâh olmak, berhurdar olmak, refah bulmak.

ONULMAK *f.* Şifa bulmak.

ONULMAZ *s.* Şifası yok.

ONUM *i.* Felâh.

ONUR *i.* Şeref, izzeti nefis.

ONUNCU *i.* On derece ve mertebesinde bulunan.

OPERA *i.* Manzum ve bestelenmiş piyes ve tiyatro.

OPERATÖR *i.* Ameliyat yapan doktor, cerrah.

OPERET *i.* Küçük opera.

OR *i.* Hendek, önü hendekli toprak tabya.

ORA *z.* O yer, o mahal. o cihet.

ORAK *i.* Tırpanın küçüğü, ekin biçtikleri keskin demir.

ORAKBÖCEĞİ *i.* Geceleri fosfor neşreden bir böcek.

ORAKÇI *i.* Ekin biçen.

ORAKLAMAK *f.* Orakla ekin biçmek

ORAMAK *f.* Or yapmak. Ölçüp biçmek. Orakla biçmek.

ORAN *s.* Nisbet. Biçme. biçim. Ölçü. Endam, yakışık. Tahmin, keşif.

ORANGUTAN *i.* İnsana en ziyade benziyen bir cins büyük maymun.

ORANLAMAK *f.* Ölçmek, keşif ve tahmin etmek, paha biçmek. Tasarlamak.

ORANLI *s.* Biçimli, endamlı, yakışıklı. Nisbetli.

ORANSIZ *s.* Oranı olmıyan. Nisbetsiz.

ORANTI (Mat.) Tenasüp.

ORANTILI (Mat.) Tenasüplü.

ORATMAK *f.* Tekmil silip süpürmek, yeyip bitirmek, orakla biçilmiş gibi temizleyip eser bırakmamak.

ORDİNARYUS *i.* Üniversite devamlı profesörü.

ORDİNO *i.* Bir hamule konuşmentosunun kumpanya tarafından değiştirildikten sonra eşyayı gümrükten çıkarmak için verilen havale.

ORDÖVR *i.* Çerez. Yemekten önce yenilen şeyler.

ORDU *i.* Devletin askerî kuvveti. Kara askerinin büyük kısımlarından herbiri. Dindlilerin konuştuğu farisî ile karışık bir lisan.

ORDUGÂH *i.* Ordu yeri. Ordunun kurulduğu yer.

ORG *i.* Erganun denilen çalgı.

ORGAN (Bio.) Uzuv.

ORGANİK (Bio. Uzvî.

ORGANİZMA (Bio.) Uzviyet.

ORGANLAŞMA (Bio.) Taazzuv.

ORGANLAŞMIŞ (Bio.) Mütaazzıv.

ORİJİNAL *s.* Başka türlü, nev'i kendine mahsus.

ORKESTRA *i.* Mızıka takımı.

ORKİNOS *i.* İstavrit azmanı denilen bir cins büyük balık.

ORMAN *i.* Ağaçları çok yer, büyük koru.

ORMANCI *i.* Orman memuru, orman mühendisi.

ORMANLIK *s.* Ormanı çok yer.

ORNATMA (Kim.) İkame.

OROJENİ (Jeo.) Doğuluş.

OROJENİK (Jeo.) Doğuluşsal.

OROSPU *i.* Namussuz kadın. fahişe.

ORSA *i.* Geminin sol tarafı, iskele.

ORSALAMAK *f.* Gemi sol tarafa, iskeleye dönmek.

ORTA *i.* İki uçtan müsavi mesafede olan, yer veya zaman, vasat. Merkez. Yarı, nısıf. Meydan, ara. Açık deniz, engin. *s.* Arada vasatî. Mütevassıt. — *elçi* *i.* İkinci sınıf sefir. — *halli* *s.* Ne zengin ne fakir, mütevassıt tabaka.

ORTAÇ *s.* Mütavassıt.

ORTADAMAR (Bot.) Asabı vusta.

ORTADERİ (Bio.) Ortadaki deri.

ORTAELÇİ *i.* Maslahatgüzar.

ORTAHALLİ *i.* Ne zengin, ne fakir olan.

ORTAK *s.* Şerik, müşterek, hissedar. Bir kocanın iki veya daha ziyade karılarından herbiri, kuma.

ORTAKLAŞA *h.* Ortak olarak, müştereken.

ORTAKLAŞMAK *f.* Ortak olmak.

ORTAKLIK *i.* Ortak oluş.

ORTAKULAK (Bio.) Sandukai tabil.

ORTAKYAŞAMA (Bot.) Hayatı müştereke.

ORTAKYAŞAR (Bio.) Müşterekülhayat.

ORTALAMA (Mat.) Vasatî.

ORTALAMAK *f.* Ortaya komak. Bir şeyin ortasına varmak, yarısını bulmak. Yarıyarıya bölmek.

ORTALAMAK *s.* Ortasına varılmak. Ortasından kesilmek.

ORTALAR (Mat.) Vasateyn.

ORTALIK *i.* Yeryüzünün görünen kısmı. Halk, âlem. ahali.

ORTAMEKTEP *i.* Ortaokul. İlkokuldan sonra gelen üç sınıflı okul, lisenin ilk devresi.

ORTANCA *s.* Ortada bulunan, üç şeyden birinci ve üçüncü arasındaki ikincisi. Bir cins çiçek.

ORTAOYUNU *i.* Meydanda oynanan bir nevi alaturka tiyatro.

ORTODOKS *i.* Rumların ve İslâv milletlerinin tâbi olduğu bir hıristiyan mezhebi.

ORTOKLÂZ (Jeo.) Vahidülfiraş.

ORTOPEDİ *i.* Küçük çocukların azasını doğrultmak sanatı.

ORUÇ *i.* Gündüzün yeyip içmekten nefsi menetmekten ibaret ibadet, siyam. — *bozmak f.* Oruç iken yemeğe başlamak. — *tutmak f.* Oruçlu durmak.

ORUÇLU *i.* Oruç tutan.

ORUN *i.* Makam, mevki.

OSMANLI *s.* Eski Osmanlı imparatorluğu tebeasından olan.

OSMANLILIK *i.* Eski Osmanlı devleti.

OSURMAK *s.* Kıçtan vücutteki pis gazler çıkmak.

OSURUK *i.* Kıçtan çıkan vücuttaki pis gaz.

OŞ, OŞT *n.* Köpeği kovmak ve azarlamak için kullanılır.

OT *i.* Odunu olmıyan ve yazın bitip kışın kuruyan küçük nebat. Hayvan yemi.

OT *i.* Ateş. Kılları düşürmek için kullanılan zırnık ve kireç karışık yakıcı ilâç.

OT *i.* Karasığır hayvanı.

OTAĞ, OTAK *i.* Büyük ve süslü çadır.

OTAKÇI *i.* Otağa memur. Çadırcı.

OTARMAK *f.* Otlatmak.

OTÇUL (Bio.) Ot yiyen, Akilül haşayiş.

OTEL *i.* Yolcuların indikleri döşeli ve yataklı han, misafirhane.

OTLAK *i.* Otu bol yer, çayır, mer'a.

OTLAKIYE *i.* Otlak resmi veya ücreti.

OTLAMAK *i.* Hayvan gezip yerden ot koparmak.

OTLAMAK *f.* Ateşlemek, yakmak.

OTLANMAK *f.* Ot yenmek.

OTLATMAK *f.* Ateşe verilmek, yakılmak.

OTLATMAK *f.* Hayvanları gezdirip ot yedirmek.

OTLATTIRMAK *f.* Otlamağı temin etmek.

OTLUK *i.* Otla örtülü, otu çok yer. Çayır, mer'a. Ot yığını, kuru otların saklandığı yer.

OTLUK *i.* Ağızotu.

OTO *i.* Otomobil.

OTOBÜS *i.* Fazla yolcu taşıyan büyük otomobil.

OTOKAR *i.* Seyahat otobüsü.

OTOKLAV *i.* Bir nevi etüv.

OTOKRASİ *i.* Mutlakıyetle idare edilen hükûmet şekli.

OTOKRAT *i.* Mutlak âmir ve hükümdar.

OTOLİT (Bio.) İşitme taşı.

OTOMAT *i.* Kendi kendine hareket eden makine.

OTOMATİK *s.* Kendikendine hareketli.

OTOMOBİL *i.* Benzinle işliyen araba, oto.

OTOSİT (Bio.) İşitme kesesi.

OTOSKOP *i.* İşitme ölçen âlet.

OTSU (Bot.) Haşişî.

OTURAK *i.* Oturma. Oturulacak yer. Bir şeyin yere değecek tarafı, kaide. Lâzımlı, havruz. *s.* İşten kesilmiş, amelimanda.

OTURAKLI *s.* Alt tarafı geniş olmakla yerinde sağlam duran. *c.* Vakur.

OTURMA *i.* Oturmak işi. Altın üzerine kakılmış büyük elmas veya diğer kıymetli taş.

OTURMAK *f.* Ayakları toplayıp kıçı yere veya bir şey üzerine yerleştirmek. Kalmak, eğlenmek. Sakin olmak, İşsiz kunmak. Dibe çökmek. aşağı inmek. Geminin dibi sığda toprağa dokunmak. Diğe çökmek.

OTURTMA *s.* Oturtmak işi. Oturtulmuş. *i.* Sebze ile kıymadan yapılan bir yemek.

OTURTMAK, OTURTULMAK *f.* Oturmasını mucip olmak.

OTURULMAK *f.* Yere yerleşmek. İkamet etmek. Durulmak.
OTURUM *ii* Celse.
OTURUŞ *i.* Oturmak işi.
OTURUŞMAK *f.* Yatışmak, sükûnet bulmak.
OTUZ *i.* Yirmi dokuzdan bir fazla.
OTUZAR *i.* Herbirine veya her defasında otuz.
OTUZLAMAK *f.* Otuza erişmek.
OTUZLUK *s.* Otuz kısımdan mürekkep. Otuz adet ve miktarında, otuz yaşında.
OTUZUNCU *s.* Otuz derecesinde.
OVA *i.* Düz ve geniş yer, sahra.
OVAL (Mat.) Beyzî.
OVALAMAK *f. Bak*: **OĞALAMAK.**
OVALIK *s.* Ovası çok yer.
OVDURMAK *f. Bak*: **OĞDURMAK.**
OVLAMAK *f.* Fırlamak.
OVMA *i. Bak*: **OĞMA.**
OVMAK *f. Bak*: **OĞMAK.**
OVAGON (Bot.) Yumurtalık.
OVUŞTURMAK *f. Bak* : **OĞUŞTURMAK.**
OY *i.* Rey, mütalea,

OYA *i.* Kadın çamaşırı ve başörtüleri kenarına mekik ve iğne ile yapılan veya hazır alınıp dikilen oymalı süs, tentene.
OYACI *i.* Oya yapan.
OYALAMAK *f.* Oya ile süslemek. Meşgul edip bir şeyi unutturmak. Aldatıp vakit geçirtmek.
OYALANDIRMAK *f.* Yalan vaitlerle aldatıp vakit geçirmek.
OYALANMAK *f.* İğfal olunmak, aldanmak. Boş şeylerle uğraşıp vaktini kaybetmek.
OYALI *s.* Oya ile süslü.
OYAN *i.* Atın başına takılan süsler.
ORANLAMAK *f.* Ata gem, dizgin, başlık v.s. takmak.
OYDAM *i.* Telkin.
OYDAMAK *f.* Telkin etmek.
OYDURMAK *f.* Oymasını mucip olmak.
OYGALAMAK *i. Bak*: **OYULGAMAK.**
OYLUM *s.* Hacım, cisim. Demet.
OYMA *i.* Oymak işi. Tahta, taş, kumaş, kâğıt v.s.

üzerine kazmakla yapılan süs.

OYMACI *i.* Oyma yapan.

OYMAK *f.* Kazmak. Çukurlatmak, kazıp del - mek. Kazımak, haketmek. Bir şeyin ortasını çukurlamasına keserek parça çıkarmak.

OYMAK *i.* Bir ulusun ayrıldığı kısımların beheri, kabile, aşiret. İzci bölüğü. — *beyi i.* İzci bölük komutanı.

OYNAK *s.* Oynar; müteharrik. Sabırsız. Metanetsiz. Kokot, cilveli.

OYNAKLIK *i.* Oynak oluş.

OYNAMA *i.* Oynamak işi.

OYNAMAK *f.* Kımıldanmak, hareket etmek. Sıçramak, hoplamak. Bükülmek, kırılmak. Bir oyunla meşgul olmak. Boş ve faidesiz şeylerle uğraşıp vakit geçirmek. Helecana uğramak. Sarsılıp yerini biraz değiştirmek. Tiyatroda rol almak. *Akıl* — *f.* Deli olmak.

OYNANILMAK *f.* Oyun yapılmak.

OYNANMAK *f. Bak:* **OYNANILMAK.**

OYNAŞ *i.* Sevgili, maşuk.

OYNAŞMAK *f.* Birlikte oynamak. Birine takılarak şakalaşmak, kokotluk yapmak.

OYNATILIŞ *i.* Oynatılmak işi.

OYNATILMA *i. Bak:* **OYNATILIŞ.**

OYNATILMAK *f.* Yeri değiştirilmek, hareket ettirilmek. Sıçratılmak, hoplatılmak. Tiyatroda temsil yapılmak. Oyalandırılmak.

OYNATMA *i.* Oynatmak işi. Aklını kaçırmak.

OYNATMAK *f.* Oynamasına sebep olmak. Aklını kaçırmak.

OYNAYIŞ *i.* Sıçrayıp oynamak işi.

OYUK *s.* İçi oyulmuş, kof. Oyulmuş yer, in, mağara.

OYUKLANMAK *f.* Oyuk olmak.

OYUKLATMAK *f.* Oyuk yapmak.

OYULGA *i.* Teyel.

OYULGALAMAK, OYULGAMAK *f.* Teyellemek.

OYUM *i.* Oyulmuş. Oyuluş.

OYUMLAMAK *gf.* Ağaç yerleşmek, kök salmak.

OYUN *i.* Eğlenmek ve vakit geçirmek için arkadaş arasında yapılan eğlence veya hareketler. Kumar. Rakıs, dans. Hokkabaz ve cambaz gibi adamların gösterdiği hüner. Hile. Tiyatro, temsil.

OYUNBAZ *s.* Hile yapan; düzenbaz.

OYUNBAZLIK *i.* Oyunbaz oluş.

OYUNBOZAN *s.* Verilen karardan dönen, olup bitmiş bir işi yeniden müşkülâta uğratan, verilen sözden cayan.

OYUNBOZANLIK *i.* Oyunbozan oluş.

OYUNCAK *i.* Çocukların oynayıp eğlenmesi için yapılmış taklit şekiller. Ehemmiyetsiz, lüzumsuz şey. Pek kolay iş. Herkesin eğlendiği adam, gülünç.

OYUNCAKÇI *i.* Oyuncak yapan ve satan.

OYUNCU *i,s.* Oyun oynıyan. Kumarbaz. Tiyatro aktör ve aktrisi. Cambaz, rakkas, hokkabaz v.s. gibi halkı eğlendirmeğe mahsus oyunlar yapan. Hilekâr.

OZAN *i.* Şair, koşukçu.

OZANSAK *i.* Şair taslağı, müteşair.

Ö

Ö *i.* Türk alfabesinin on sekizinci ve sesli harflerin altıncısı.

ÖBEK *i.* Yığın, bölük, takım.

ÖBÜR *e.* Başka, öteki : *Öbür taraftaki ev.*

ÖC *i.* İntikam. Bahis, öndül, lâdes. — *almak f.* İntikamını yerine getirmek.

ÖCEŞMEK *f.* Bahse tutuşmak.

ÖCÜRMEK *f.* Bahsetmek. Bahse girmek.

ÖCÜŞMEK *f.* Bahisleşmek.

ÖD *i.* Safra kesesi.

ÖDAĞACI *i.* Hindistanda yetişir ve yanarken güzel kokar bir ağaç.

ÖDEK *i.* Bir zıyanın bedelini ödeme, tazmin.

ÖDEL *i.* Vâde, mühlet.

ÖDEME *i.* Verme, tediye. Tazmin.

ÖDEMEK *f.* Vermek, tediye etmek. Bedelini vermek, tazmin etmek.

ÖDEN *i.* İkramiye, mükâfat.

ÖDENİŞ *i.* Ödemek işi.

ÖDENME *i.* Ödenmek işi.

ÖDENMEK *f.* Verilmek, tediye olunmak. Bedeli verilmek, tazmin edilmek.

ÖDEŞMEK *f.* Biribirine borcunu vermekle alacak verecek kalmamak, hesaplaşmak.

ÖDETMEK *v.* Ödemeğe mecbur etmek.

ÖDEV *i.* Vazife. (Mat.) Vazife.

ÖDEVLEMEK, ÖDEVLENMEK *f.* Vazifelendirmek.

ÖDLEK *s.* Korkak.

ÖDEYİŞ *i.* Ödeme.

ÖDÜNÇ *i.* Ayni veya misli iade olunmak üzere verilen veya alınan para v.s. ariyet, borç, karz.

ÖF *e.* Nefret ve ikrah ifade eder : *öf bıktım.*

ÖFKE *i.* Hiddet.

ÖFKECİ *s.* Hiddetli.

ÖFKELENDİRMEK *s.* Hiddetlendirmek.

ÖFKELENMEK *f.* Hiddetlenmek.

ÖFKELİ *s.* Hiddetli.

ÖGET *s.* Methedilmiş, memduh.

ÖĞLE, ÖĞLEN *i.* Günün ortası, zaval.

ÖĞLEYİN *s.* Öğle vakti.

ÖĞME *i.* Öğmek işi.

ÖĞMEK *f.* İyiliğini söylemek, methetmek.

ÖĞRENCE *i.* Talim.

ÖĞRENCİ *i.* Talebe.

ÖĞRENİ *i.* Ittılâ.

ÖĞRENİM *i.* Tahsil.

ÖĞRETİCİ *s,i.* Öğreten.

ÖĞRETİLMEK *f.* Bildirilmek, okutulmak, ders verilmek, belletilmek.

ÖĞRENİLMEK *f.* Ders alarak tahsil olunmak, bellenilmek.

ÖĞRENME *i.* Öğrenmek işi.

ÖĞRENMEK *f.* Anlamak,

haber almak. Bellemek, ders alarak tahsil etmek. İstifade etmek. Malûmat ve tecrübesini artırmak. Okumak tahsil etmek. Sorup anlamak. Anlaşılmak.

ÖĞRENMEN *i.* Talebe.

ÖĞRETMEK *i.* Öğrenmesini temin etmek .

ÖĞRETİM *i.* Talim, tedrisat.

ÖĞRETMEN *i.* Muallim.

ÖĞÜ *s.* İyi, temiz.

ÖĞÜ *i.* Su almak için buza açılan delik.

ÖĞÜ *i.* Su almak için büyük nev'i.

ÖĞÜ *i.* İnat, inatçılık.

ÖĞÜLDEMEK *f.* Hayvan huylanmak.

ÖĞÜN *i.* Oturanın önüne konulan yemek payı. Hisse. Defa, kere. Kısım.

ÖĞÜNMEK *f.* Kendikendini methetmek. Tefahur etmek. Kendine güvenmek.

ÖĞÜR *s.* Öğrenmiş, alışmış (hayvan).

ÖĞÜR *i. Bak*: **ÖĞÜRTÜ.**

ÖĞÜRDEMEK *f.* Göğüsten ses çıkararak ağlamak, höngürdemek.

ÖĞÜRDEŞMEK *f.* Koşum hayvanı yarışmak. Alışmak.

ÖĞÜRLÜK *i.* Dostluk.

ÖĞÜRME *i.* Öğürmek işi.

ÖĞÜRMEK *f.* Kusarken göğsünden «ö» diye ses çıkarmak, böğürmek.

ÖĞÜRTLEMEK *f.* Seçmek.

ÖĞÜRTMEK *f.* Hayvanı alıştırmak.

ÖĞÜRTÜ *i.* Kusarken göğüsten çıkan ses. Böğürtü.

ÖĞÜŞ *i.* Öğmek işi.

ÖĞÜT *i.* Nasihat.

ÖĞÜTLEMEK *f.* Nasihat vermek. Fitlemek.

ÖĞÜTMEK *f.* Hububatı değirmende ezip un yapmak. İnce toz haline getirmek. *e.* Çok yemek.

ÖHÖ *n.* Öksürük sesini taklit eder.

ÖKÇE *i.* Topuğun arkası, kunduranın topuğunun altına gelen yer.

ÖKE *s.* Dâhi, çok zeki.

ÖKELİK *i.* Dehâ.

ÖKEM *i.* Muhakeme, hikmet.

ÖKEMEK *f.* Muhakeme etmek.

ÖKLEM *i.* Mefhum.

ÖKSE *i.* Kuşların ayakları yapışıp tutulmak için değneklere sürülen bir nevi macun.

ÖKSEOTUGİLLER (Bot.) Dıpkıye.

ÖKSİMEK, ÖKSÜMEK *f.* Gönül arzu etmek. Tasalanmak. Garipsemek.

ÖKSÜ, EKSİ *i.* Rarı yanmış odun. Ölçer.

ÖKSÜLEMEK *f.* Öksü ile ateşi tutuşturmak. *c.* Kızıştırmak.

ÖKSÜRMEK *f.* Öksürük olmak. Öksürük taklidi yapmak.

ÖKSÜRTMEK *f.* Öksürük vermek.

ÖKSÜRÜK *i.* Soğuk alma veya gıcık yüzünden nefes alırken istemiyerek öhö diye çıkan ses.

ÖKSÜZ *s.* Ana ve babası olmıyan Kimsesiz

ÖKSÜZLÜK *i.* Öksüz oluş.

ÖKÜNÇ *i.* Hasret.

ÖKÜNMEK *f.* Teessüf etmek. Hayıflanmak.

ÖKÜZ *i.* Çift sürmek ve araba çekmekte kullanılan enenmiş erkek karasığır. *c.* Safderun, akılsız.

ÖKÜZGÖZÜ *i.* Arnika denilen bir nebat. Aynülbakar.

ÖKÜZLÜK *s.* Aptallık.

ÖL *i.* Islak yer, çamur, bataklık.

ÖLÇEK *i.* Hububat ölçmeğe mahsus ölçü. (Mat.) Mıkyas.

ÖLÇER *i.* Ateşi karıştırmak için kullanılan demir kol, gelberi.

ÖLÇME *i.* Ölçmek işi.

ÖLÇMEK *i.* Bir şeyin boy, en ve yüksekliğini, miktarını tayin etmek. *c.* İyice düşünmek, takdir, mukayese etmek, tasarlamak.

ÖLÇTÜRMEK, ÖLÇÜRMEK *f.* Ölçmesini temin etmek.

ÖLÇÜ *i.* Ölçme. Arşın, metre, şerit, kile gibi ölçecek alet.

ÖLÇÜLMEK *f.* Ölçüden geçirilmek. *c.* İyi düşünülmek, tasarlanmak.

ÖLÇÜM *i.* Ölçmek. Düşünme, tahmin, takdir. Tavır, eda, yürüyüş.

ÖLÇÜSÜZ *s.* Ölçülmemiş, götürü. İtidalsiz. Hesapsız.

ÖLÇÜŞMEK *f.* İki kişi birbirinin derecesini anlamak için meydan okumak. *Boy — f.* Ölçüşmek.

ÖLÇÜT *i.* Kıstas. Kriteryom.

ÖLDÜREN *i.* Kaatil, ölütçü .

ÖLDÜRME *i.* Katil.

ÖLDÜRMEK *f.* Ölümünü mucip olmak, katletmek, hayatına nihayet vermek. İdam etmek. *c.* Sertlik ve katılığını giderip yumuşatmak, kırmak. Çok eziyet etmek. Çok cansıkmak.

ÖLDÜRÜCÜ *s.* Öldüren, kaatil. Mühlik.

ÖLEK, ÖLET *i.* Salgın hastalık.

ÖLEŞ *i.* Laşe, cife.

ÖLEZ *i.* Daha yavru iken gebe kalan oğlak.

ÖLGER *i.* Vecize.

ÖLGÜN *s.* Solmuş, porsumuş.

ÖLKER *i.* Hav, kadife ve şeftali gibi şeylerin ince tüyü.

ÖLLÜK *i.* Çocukların altına çiş bezi yerine konan kuru toprak.

ÖLME, ÖLÜŞ *i.* Ölmek işi ve tarzı.

ÖLMEK *f.* Yaşamaz olmak, can vermek, fevtolmak. Solmak, yumşamak. Pek sıkılmak, çok korku veya ıstırap çekmek. Hükmü kalmamak.

ÖLMEZ *s.* Ebed!. *c.* Dayanıklı.

ÖLMEZOĞLU *s.* Çok sağlam.

ÖLMÜŞ *s.* Muteveffa.

ÖLÜ *s.* Ölmüş, yaşamaz olmuş. Cansız, kuvvetsiz, pek zayıf. Ruhsuz, gevşek, tembel. Sölpük, soluk, porsuk. *i.* Ölmüş adam, cenaze, nâş.

ÖLÜK *s.* Cenaze.

ÖLÜM *i.* Vefat, hayatın solması.

ÖLÜMSÜ *s.* Öldürücü.

ÖLÜMLÜ *s.* Fani, ölez.

ÖLÜNÇ *i.* İntihar, kendini öldürme.

ÖLÜNMEK *f.* İntihar etmek.

ÖLÜTKE *i.* Maktel, adam öldürülen yer.

ÖMÜR *i.* Yaşama, yaşayış, hayat, yaşanılan müddet. İyi bir hayat geçirme. Yaş. *c.* Hoşa giden şey.

ÖN *i.* Yüze gelen cihet,

ileri, gelecek zaman. Cephe, nasiye, alın. İleri taraf. (Bio.) Kuddamî. Huzur, nezt. *s.* Yüz tarafına gelen, ilerde bulunan. — *e düşmek.* — *e geçmek f.* Kılavuzluk yapmak. — *ünü almak f.* Mâni olmak. — *ünü kesmek f.* Devamına ve ilerlemesine mâni olmak.

ÖN *i.* Göğüs.

ÖNAYAK *i.* Müşevvik. Teşvik eden.

ÖNCE *h.* Evvelce, evvelden, perşin.

ÖNCEL *s.* Selef, sabık.

ÖNCELEMEK *f.* Öne geçmek.

ÖNCÜ *i.* Piştar.

ÖNCÜLÜK *i.* Piştarlık.

ÖNDER *i.* Şef, pişva, lider.

ÖNDÜÇ *i.* Haber götürmek için önden giden müjdeci, savacı.

ÖNDÜL *i.* Rehin. Yarış mükâfatı. Bahse konulan şey. İkramiye.

ÖNEL *i.* Mühlet.

ÖNELLEMEK *f.* Mühlet vermek, imhal etmek.

ÖNELTMEK *f.* Takdim etmek, önceye almak.

ÖNEM *i.* Ehemmiyet

ÖNEMEK *f.* Ehemmiyet vermek.

ÖNEMLİ *s.* Mühim.

ÖNERGE *i.* Teklif.

ÖNERGEMEK *f.* Teklif etmek.

ÖNGÖRÜ *i.* Basiret.

ÖNGÖREN *s.* Basiretli.

ÖNGÜ *i.* İnat.

ÖNGÜL *s.* İnatçı.

ÖNGÜLLÜK *i.* İnatçılık.

ÖNGÜMEK *f.* İnada binmek.

ÖNLEM *i.* Tedbir.

ÖNLEMEK *f.* Tedbir almak.

ÖNLEMLİ *s.* Tedbirli.

ÖNLEMSİZ *s.* Tedbirsiz.

ÖNODA (Bio.) Beyti mukaddem.

ÖNOLUŞ (Bio.) Teşekkülü kablî.

ÖNSEZİ *i.* Hissi kablelvuku.

ÖNSÖZ *i.* Mukaddime.

ÖNTASAR *i.* Avanproje.

ÖNÜÇ *s.* Önde bulunan, sabık.

ÖNÜMEK *f.* Takaddüm etmek.

ÖNÜRDEŞ *i.* Rakip.

ÖNÜRDEŞMEK *f.* Rekabet etmek.

ÖPME, ÖPÜŞ *i.* Öpmek işi, buse.

ÖPMEK *f.* Dudakları mühabbet veya hürmet için bir şeyin üzerine dokundurarak birdenbire açmak, buse almak. *El—* *f.* Hürmet için başkasının elini dudaklarına götürmek.

ÖPTÜRMEK *f.* Öpmesini mucip olmak.

ÖPÜCÜK *i.* Öpme, öpüş.

ÖPÜLMEK *f.* Buse ve öpücük alınmak.

ÖPÜŞ *i.* Öpücük.

ÖPÜŞMEK *f.* Biribirini öpmek.

ÖPÜŞTÜRMEK *f.* Öpüşmelerini mucip olmak.

ÖR *i.* Yapma set, havale, perde.

ÖRCİN *i.* İp merdiven.

ÖRDEK *i.* Suda yüzen beyaz veya alacalı ehlî bir kuş. Hastaların yataktan kalkmaksızın işemelerine mahsus kap. *Yaban ördeği* *i.* Ördeğin yabani cinsi.

ÖRDÜRMEK *f.* Örmeği mucip olmak.

ÖREK *i.* Yapı, bina mimarlığına ait iş ve süs.

ÖREKE *i.* Büküp iplik yapılan yün, pamuk v.s. nin takıldığı tepesi çatal değnek.

ÖREN *i.* Eski duvar. Harabe, virane. Hisar.

ÖRENCİK *i.* Eski harabe.

ÖRF *i.* Törü, âdet. Beldenin âdeti ve halin icap ve iktizasına göre hareket ve muamele. Harp v.s. fevkalâde ahvalde idarenin muvakkaten askerî kuvvet eline geçmesi. *c.* Zulüm, eza, cefa.

ÖRFEN *h.* Âdet, hal ve vaktin icabına göre.

ÖRFÎ *s.* Örfe göre muamele. Törüsel.

ÖRGÜ *i.* Örülmüş şey.

ÖRGÜÇ, HÖRGÜÇ *i.* Devenin arkasındaki kambur, tümsek. Tepe, çıkıntı.

ÖRGÜÇLENMEK *f.* Örgüç gibi tümsek peyda etmek, kamburlaşmak.

ÖRGÜÇLÜ *s.* Örgücü olan.

ÖRGÜÇLÜK *i.* Devenin örgücü üzerine konulan küçük semer.

ÖRGÜLEMEK *f.* Örgü mak, örmek.

ÖRGÜT *i.* Teşkilât, taazzi.

ÖRME *i.* Örüş, örme işi. *s.* Bir nevi nakış. Harç ile inşa edilmiş.

ÖRMEK *f.* Elde tığ ve iğne ile dokumak. İp, iplik, saç gibi şeyleri örgü yapmak. Bir kumaşın yırtığını yamasız olarak dokuyarak tamir etmek. Taş veya tuğla ile duvar yapmak.

ÖRNEK *s.* Nümune, model, meşk, misal, benzer. Cins, nevi, çeşit.

ÖRNEKLİK *s.* Örnek olmağa elverişli. Mostuıalık.

ÖRS *i.* Üzerinde demir v.s. madenleri dövdükleri yere kakılı bir tarafı sivri kalın demir tokmak.

ÖRSELEMEK *f.* Eskitmek, bozmak. Hırpalamak.

ÖRSELENMEK *f.* Eskimek, bozulmak. Hırpalanmak.

ÖRTBAS *i.* Bir kabahati saklayıp gizlemek.

ÖRTENEK (Bio.) Manto.

ÖRTMEK *f.* Üstüne bir şey çekip görünmez etmek. Saklamak, gizlemek, kapamak.

ÖRTTÜRMEK *f.* Örtmesini mucip olmak.

ÖRTÜ *i.* Örtmeğe yarıyan her şey. Binanın üstünü örten çatı, çardak. Yorgan, battaniye. *Baş —sü i.* Başa örtülen tülbent örtü. *Masa —sü* Masa üzerine konan örtü.

ÖRTÜCÜ *s.* Örten.

ÖRTÜLMEK *f.* Üstüne bir şey serilip kapatılmak. Gizlenmek, meydana çıkarılmamak.

ÖRTÜLÜ *s.* Örtülmüş. Gizli. Kapalı.

ÖRTÜNÇ *s.* Müphem.

ÖRTÜNÇLÜK *i.* Müphemlik. İpham.

ÖRTÜNMEK *f.* Üstüne bir şey çekip görünmez olmak. Kapanmak. Yüzüne peçe ve yaşmak tutunmak. Örtbas edilmek, gizlenmek.

ÖRTÜSÜZ *s.* Üstü açık, çıplak.

ÖRÜ *i.* Yapı, bina. Örme, örgü. Duvar, set, bölme. Etrafı herhangi bir şeyle çevrili yer. *s.* Dik.

ÖRÜCÜ *i.* Dokuma ve kumaş yırtıklarını örerek tamir eden.

ÖRÜLME, ÖRÜLÜŞ *i.* Örülmek işi.

ÖRÜLMEK *f.* Örgü yapılmak.

ÖRÜLÜ *s.* Örülmüş, örgü edilmiş.

ÖRÜMCEK *s.* Kendine salyası ile ağ yapan uzun ayaklı böcek, ankebut.

ÖRÜMCEKLENMEK *f.* Örümcek ağlarile toz toprakla dolmak.

ÖRÜMCEKSİ (Bio.) Örümcek gibi, ankebutî.

ÖRÜŞ *i.* Örme.

ÖSKİRE *i.* Uzun kavata.

ÖT, ÖD *i.* Safra. Karaciğerin yanında bulunan ve mideye dökülen safranın mahfazası. *s.* Cesaret, yiğitlik. — *ü kopmak f.* Çok korkmak.

ÖTE *e.* Uzakta, uzakça. Bir şeyin arkasında bulunan, mavera. Eski ve uzak zaman, beri, mukabil. *s.* Diğer. Öbür taraftaki.

ÖTEBERİ *h.* Muhtelif şeylere delâlet eder: *Çarşıdan öteberi aldım.*

ÖTEDEBERİDE *h.* Muhtelif yerlerde: *Ötedeberide dolaşmayınız.*

ÖTEKİ *e.* Uzakça bulunan. Diğer, başka, öbür: *Öteki tarafa bak.*

ÖTELEMEK (Fiz.) İntikal etmek.

ÖTELENME (Fiz.) İntikal.

ÖTKÜNÇ *s.* Hikâye.

ÖTLEĞEN *i.* Sığırcık nev'inden çok öter bir siyah küçük kuş.

ÖTLEĞÜ *s.* Havada çok döner bir nevi akbaba, uşakkapan.

ÖTLEK, ÖDLEK *s.* Korkak.

ÖTME, ÖTÜŞ *i.* Ötmek işi.

ÖTMEK *i.* Lâkırdısız, yalnız elhanla ağızdan ses çıkarmak, cıvıldamak, şakımak. Nefes ve hava ile çalınan çalgı ses çıkarmak. Çınlamak. *c.* Mânasız söz söylemek.

ÖTRE *i.* Türkçede o, ö, u, ü sadalı harflerin çıkardığı seslerdir.

ÖTTÜRMEK *f.* Ötmesini mucip olmak.

ÖTÜLMEK *f.* Tereannüm olunmak. Çalgı çalınmak.

ÖTÜN *f.* Şafaat, bağışlama.

ÖTÜRÜ *h.* Dolayı, binaenaleyh.

ÖTÜŞ *i.* Ötme, nağme.

ÖTÜŞMEK *f.* Hep birden biribirine karşı ötmek, cıvıldamak.

ÖVGÜ *i.* Medih, sena.

ÖVMEK *f. Bak*: **ÖĞMEK.**

ÖVÜCÜ *s. Bak*: **ÖĞÜCU.**

ÖVÜN *h. Bak*: **ÖĞÜN.**

ÖVÜNÇ, ÖĞÜNÇ *i.* Tefahür, öğünme.

ÖVÜNMEK *f. Bak*: **ÖĞÜNMEK.**

ÖVÜTMEK *f. Bak*: **ÖĞÜTMEK.**

ÖVÜTTÜRMEK *f. Bak* : **ÖĞÜTTÜRMEK**

ÖVÜR *s. Bak*: **ÖĞÜR.**

ÖVÜŞ *i.* **ÖĞÜŞ.**

ÖVGEN *i.* Akciğer, rie.

ÖYLE *h.* O yolda, o suretle, onun gibi : *öyle yapma.*

ÖYLECE *h. Bak*: **ÖYLE.**

ÖYLELİK *h.* O tarz, o suret, o yol : *Öylelikle aldattım.*

ÖNYÜK *i.* Bostan korkuluğu. Yapma tepe, tümsek.

ÖZ *i.* İç. Kalp, nefis, derun. Bir şeyin halisi, cevher. Bir şeyin en yağlı ve lüzucetli kısmı, hulâsa. Çıbanın en derininde bulunan katı cerahat. Kendi, nefsi, zat. (Bot.) Muh. Nebatın usaresi.

ÖZBEK *i.* Maveraünnehir Türkleri.

ÖZBEKÇE *i.* Özbek lisan ve âdeti.

ÖZCÜL *s.* Öze ait.

ÖZDEK *i.* Ağaç kütüğü gövdesi. Ekin sapı.

ÖZDEKLEMEK *f.* Tarlada dökülmüş kalmış başakları toplamak. *c.* Tereddütle davranmak.

ÖZDEN *i.* Küpe, tane, askı.

ÖZEK *i.* Çekirdek, göbek. Çıbanın özü.

ÖZDEŞ *s.* Mahrem. (Mat.) Ayni, mutabık.

ÖZDEŞLEMEK (Mat.) Mutabakat ettirmek.

ÖZDEŞLİK (Mat.) Mutabakat.

ÖZDİRENÇ (Fiz.) Mukavemeti mahsusa.

ÖZEK *i.* Nüve.

ÖZEKDOKU (Bot.) Parankima.

ÖZEL *s.* Zatî, hususî.

ÖZELGE *i.* Zate mahsus olan, mülk, rakabe.
ÖZELGELEMEK *f.* Temlik etmek.
ÖZELGELİK *i.* Mülkiyet.
ÖZELİKİ (Kim.) Hassa.
ÖZELLİK *i.* Zatiyet, hususiyet.
ÖZEN *i.* Dikkat, ihtimam.
ÖZENGİÇ *s.* Dikkatli, ihtimam eden.
ÖZENLİ *s.* Dikkatli, ihtimamlı.
ÖZENMEK *f.* Dikkat ve ihtimamla çalışmak ,külfet ihtiyar etmek. Çabalamak, uğraşmak.
ÖZENSİZ *s.* Dikkatsiz, ihtimamsız.
ÖZENTİ *i.* Heves.
ÖZET *i.* Hülâsa, zübte.
ÖZETMEK *f.* Hülâsa etmek.
ÖZGE *s.* Başka, gayri, diğer. Bambaşka, diğer türlü, yabancı.
ÖZGECİL *s.* Başkalarını düşünüp seven, diğerkâm.
ÖZGEN *s.* Hür.
ÖZGENLİK *i.* Hürriyet.
ÖZGÜ *s.* Mahsus, has.
ÖZGÜLEMEK *f.* Tahsis etmek.
ÖZGÜN *s.* Aslî, mümtaz.
ÖZGÜR *s.* Azade, muhtar.
ÖZLEM *i.* Hasret, tahassür.
ÖZLEME *i.* Görmek arzusu, iştiyak.
ÖZLEMEK *f.* Arzu etmek, göreceği gelmek.
ÖZLENMEK, ÖZLEŞMEK *f.* Öz peyda etmek. Çıban katı cerahat hâsıl etmek. Ağdalanmak.
ÖZLÜ *s.* Özü olan.
ÖZLÜK *i.* Benlik, enaniyet, haysiyet, gurur. Mahiyet. Cevher, madde özlü olma.
ÖZLÜKLE *h.* Haysiyetle.
ÖZSU (Bot.) Usare.
ÖZÜMLEME (Bio.) Temsil.
ÖZÜMLEMEK (Bio.)Temsil etmek.
ÖZÜMLENME (Bio.) Temessül.
ÖZÜMLENMİŞ (Bio.) Temsil edilmiş.
ÖZÜR *s.* Bir kusurun affi için gösterilen sebep; bahane. Mâni, engel. Kusur, ayıp, sakatlık.
ÖZÜRLÜ *s.* Kusurlu. Mazur.

P

P *i.* Türkçe alfabenin on dokuzuncu ve sessizlerin on ikinci harfi.

PÂ, PÂY *i.* Ayak.

PABUÇ *i.* Ayakkabı. Terlik gibi sarı meşinden ayakkabı.

PABUÇÇU *i.* Pabuç yapan ve satan. Umumî yerlerde ayakkaplara bakan hademe.

PAÇA *i.* Bacağın dizden aşağısı. Don ve pantolonun alt kısmı. Koyun, keçi ve sığırın ayaklarından yapılan yemek. — *günü i.* Düğünde gerdeğin ertesi günü.

PAÇACI *i.* Hayvan paçalarını temizleyip satan.

PAÇALI *s.* Paçası olan. Ayaklarının etrafında tüy olan tavuk v.s.

PAÇALIK *i.* Düğünün ertesi gelinin giydiği elbise.

PAÇARIZ *s. Bak:* **ÇAPARIZ** *ve* **ÇAPRAZ.**

PAÇAVRA *i.* Eski bez parçası. c. Eski, kirli ve buruşuk esvap v.s. Kıymetsiz ve itibarsız şey.

PAÇAVRACI *i.* Paçavra ticaretile meşgul tüccar.

PAÇUZ *i.* Kefal çeşidinden bir balık.

PADAVRA *i.* İnce tahta. Padavra.

PADİŞAH *i.* Hükümdar.

PAFTA *i.* Süs için meşin veya kumaş üzerine dikilen veya mıhlanan maden pullar veya başlı çiviler, kabara. Zemin renginden başka bir renkte büyük benek. Harita veya plânın eklenmiş parçaları. Demircilerin vida yivlerini açmak için kullandıkları bir hadde.

PAGODA *i.* Hind ve Çin mabedi, puthanesi.

PAĞURYA, PAVURYA *i.* Yengeç nev'inden bir çağanoz.

PAHA, BEHA *i.* Değer, ücret.

PAHACI *s.* Yüksek fiyatla satan.

PAHALANMAK *f.* Fiyatı yükselmek.

PAHALI *s.* Gâli, fiyatı fazla.

PAHALILIK *i.* Galâ, fiyat fazlalığı.

PAK *s.* Temiz. Lekesiz, ayıp ve noksansız. Mubarek.

PAKET *i.* Bağlanmış veya kâğıda sarılmış eşya demeti, deste.

PAKLAMAK *f.* Temizlemek. Pak yapmak. Becermek. İdam etmek.

PAKLANMAK *f.* Temizlenmek.

PAKLATMAK *f.* Paklamasını mucip olmak.

PAKLIK *i.* Pak oluş.

PALA *i.* Demiri enli kılıç. Kayık küreğinin yassı yeri. Kılıçlama konulan yassı kereste.

PALABIYIK *s.* Uzun ve kaba bıyık.

PALALIK *i.* Yassılığına ve kılıçlama vaziyet.

PALAMAR *i.* Gemileri karaya bağlamakta kullanılan kalın halat. — *gözü i.* Geminin palamar geçmeğe mahsus demir bilezikli delikleri.

PALAMUT *i.* Bir cins meşe ağacının tabaklıkta kullanılan meyvası.

PALAMUT *i.* Bir cins balık.

PALAMUTLULAR (Bot.) Bülûtiye.

PALAN *i.* Binek hayvanlarına vurulan enli ve yumuşak eğer.

PALANDIZ *i.* Çeşmenin musluk taşı.

PALANGA i. Halat ve makaralardan teşkil olunan ve ağır yükleri kaldırmağa yarayan makara tertibatı.

PALANKA *i.* Ağaç ve toprakla yapılmış ve hendek çevrilmiş küçük hisar, bir nevi tabya. Böyle bir hisarla çevrilmiş kenar mahalle, varoş.

PALANKO *i.* Palanganın başka bir tertibi.

PALAS *i.* 1-Aba ve çul gibi eski eşya.

PALASKA *i.* Kasatura ve fişeklerin bulunduğu kayıştan asker kemeri, fişeklik.

PALASPANDIRAS *h.* Sür' at ve acele ile; derlenip toplanarak, anî olarak.

PALASPARE *i.* Çul parçası.

PALASTURPA *i.* Top namlısının içini silmeğe mahsus ucu fırçalı uzun sırık.

PALAVRA *i.* Gemilerde güvertenin altındaki ikinci kat. *c.* Uydurma şeyler, martaval.

PALAVRACI *i.* Yalancı. Tafracı.

PALAZ *i.* Kaz, ördek gibi su kuşlarının pilici. *s.* Semiz, yağlı.

PALAZLAMAK *f.* Kuş yavrusu semirmek, yağlanmak.

PALDIM *i.* Atın kuyruğu altından geçip eğeri arkadan tutan kayış, eğer huskunu.

PALDIRKÜLDÜR *h.* Patırdı ve gürültü yaparak, önünü ve ardını düşünmiyerek.

PALEONTOLOJİ (Jeo.) Eski varlıklar bilimi, Müstahasat.

PALEOZOİK (Jeo.) Hayatın eski zamanları, tufandan önce.

PALET *i.* Ressamların üzerinde boya ezdikleri levha.

PALİKARYA *i.* Külhanbeyi.

PALTO *i.* Üstten giyilen uzun ve kalın kışlık elbise.

PALÛZE *i.* Nişasta ve şekerle yapılarak soğuk yenen pelte.

PALYAÇO *i.* Maskaralıklar ve gülünç oyunlar yapan oyuncu. *c.* Maskara.

PALYAÇOLUK *i.* Maskaralık.

PALYOŞ *i.* Kısa ve iki ağızlı kılıç, kasatura.

PAMUK *i.* Yumuşak bir tüy hasıl eden meyvasından iplik ve kumaş yapılan, şilte, yastık gibi şeyler doldurulan nebat.

PAMUKLU *s.* Pamuktan yapılmış. Yüzü ile astarı arasına pamuk konulmuş hırka.

PAMUKTAŞ (Jeo.) Traverten.

PANAMA *i.* Amerikanın Panama kıt'asında yetişen bir nebatın liflerinden yapılan yazlık yumuşak şapka.

PANAYIR *i.* Muayyen zamanlarda kurulan bü-

yük pazar veya eğlenceli toplanma.

PANCAR *i.* Suyundan şeker ve kendisinden turşu yapılan yuvarlak kırmızı bir kök.

PANCUR *i.* Açılır kapanır ince tahta çıtalardan yapılmış pencere kafesi.

PANDANTİF *i.* Bir zincir ile gerdana asılan madalyon v.s. kıymetli taş ve maden.

PANDİSPANYA *i.* Şeker, un ve yumurta ile yapılan yumşak pasta.

PANDOMİMA *i.* Lâkırdısız, yalnız işaretle oynanılan tiyatro oyunu.

PANİK *i.* Anî ve sebepsiz umumî korku. Hezimet, telâş, kargaşalık, bozgun.

PANKREAS *i.* Barsağa yapışkan bir su döken bez, özden.

PANORAMA *i.* Umumî manzara.

PANSİYON *i.* Yemek, içmek ve oturmak ücretile tutulan mobilyalı ev odası. Yatımektebi.

PANSİYONER *s.* Pansiyonda oturan. Leylî mektepli.

PANSİMAN *i.* Yarayı temizleyip sargı koma.

PANTEİST *i.* Varlıkta birlik taraflısı.

PANTEİZM *i.* Varlıkta birliğe inanma. Vahdeti vücut.

PANTOLON *i.* Belden aşağıya giyilen erkek libası. Don, şalvar.

PANTUFLA *i.* Oda ve ev içinde giyilen hafif ayakkabı, terlik.

PANYA *i.* Kayık bağlıyacak kıç ipi.

PANZEHİR *i.* Zehire karşı içilen ilâç.

PAPA *i.* Katoliklerin en büyük ruhanî reisi.

PAPAĞAN *i.* Lâkırdı söylemeğe alışır ve çok yaşar bir kuş. *c.* Anlamadan ezberliyen.

PAPALIK *i.* Papa vazife ve makamı.

PAPARA *i.* Sade su ile haşlanmış peynirli tirit.

PAPATYA, PAPATYE *i.* Ortası sarı ve kenarlarındaki ufacık yaprakları beyaz bir çiçek, koyungözü.

PAPAZ *i.* Hıristiyan rahibi, keşiş.

PAPAZİ *i.* Bir nevi gömleklik bez.

PAPAZLIK *i.* Papaz sıfat ve vazifesi.

PAPAZYAHNİSİ *i.* Bir yemek ismi.

PAPEL *i.* Avam arasında bir liralık kâğıt paraya verilen isim.

PAPİRÜS *i.* Eski Mısırlılar tarafından icat edilip kâğıt yerine kullanılan enli yapraklı bir nebat.

PAPİRÜSGİLLER (Bot.) Sadiye.

PAPİYEBÜVAR *i.* Yazıyı kurutmak için kullanılan sünger kâğıdı.

PAPİYEKUŞE *s.* Resim basmak için kullanılan parlak beyaz kâğıt.

PAPİYON *i.* Kanatları acık bir kelebek gibi bağlanan boyunbağı ve fiyonga.

PAPURA *i.* İki çift öküzle çekilen ağır saban.

PARA *i.* Bir kuruşun kırkta biri. Akçe, nakit. Parça. *Ufak — i.* Kıymetleri küçük paralar.

PARABOL (Mat.) Kat'ı mükâfi.

PARABOLİK (Mat.) Kat'ı mükâfevî.

PARABOLOİT (Mat.) Mücessem kat'ı mükâfi.

PAROÇOL *i.* Dingilsiz asma araba.

PARADİ *i.* Tiyatroda en yüksekteki ve en ucuz yer.

PARADOKS *i.* Olmayacak ve garip dava ve lâkırdı.

PARAF *i.* İmza, imza işareti.

PARAFE *i.* İmzalama, işaretleme.

PARAFİN *i.* İspermeçet mumu yapılmakta kullanılan beyaz, katı, balmumuna benzer bir madde.

PARAGRAF *i.* Fıkra, bent. Bent başına konulan (§) işareti.

PARAKETE *i.* Yürümekte olan geminin sür'ati derecesini tayine mahsus alet.

PARALÂKS (Ast.) İhtilâfı manzar.

PARALAMAK *f.* Parçalamak. Yırtmak.

PARALANMAK *f.* Parçalanmak, Yırtılmak. Ser

vet kazanmak. c. Çok çalışıp çabalamak.

PARALATMAK *f.* Parçalatmak.

PARALEL (Mat.) Muvazi. (Ast.) Arz dairesi.

PARALELKENAR (Mat.) Mütevaziyüladlâ.

PARALELLER (Mat.) Muvazi hatlar.

PARALELYÜZ (Mat.) Satıhları muvazi.

PARALI *s.* Parası olan, zengin. Para ile olan.

PARAMETRE (Mat.) Muaddil.

PARAMPARÇA *h.* Parça parça olmuş.

PARANTEZ *i.* Yazıda [ ] işareti.

PARASIZ *s.* Meccanî.

PARASIZLIK *i.* Züğürtlük, parasız oluş.

PARASÜT *i.* Uçaktan düşen bir adamın hızını azaltıp tehlikeyi bertaraf etmek için kullandığı semsiye gibi alet, siperisukut.

PARASÜTCÜ *i.* Havacılıkta paraşüt uzmanı.

PARATONER *i.* Yıldırıma karşı yüksek binaların üzerine dikilen mıknatisî demir çubuklar, siperisaika.

PARAVANA *i.* Oda kapısının içine veya dışına konulan açılır kapanır tahtaperde.

PARAZİT *i.* Başkasının sırtında yaşar mahlûk, tufeyli. Radyoda gürültü.

PARÇA *i.* Büyük bir şeyin koparılmış küçük bir kısmı. c. Ehemmiyetsiz ve adi kimse. — — *h.* Kısım kısım, parçalanmış halde.

PARÇACI *i.* Parça kumaş satan.

PARÇALAMAK *f.* Parçalara ayırmak.

PARÇALANMAK *i.* Kırılıp ve kesilip parçalara ayrılmak. c. Çok çalışıp uğraşmak.

PARÇALATMAK *f.* Parçalamasını mucip olmak.

PARDESÜ, PARDÖSÜ *i.* Yazlık ince palto.

PÂRE *i.* Parça.

PARDON *h.* Affedersiniz!

PARIL *h.* Çok parlamağı anlatır ve tekrarlanarak kullanılır : *parıl parıl yanıyor,*

PARILDAMA, PARILDAYIŞ *i.* Parıldamak işi.

PARILDAMAK *f.* Nöbet nöbet parlamak, yalabımak.

PARILTI *i.* Parıldama.

PARK *i.* Umumî bahçe.

PARKE *i.* Sokakları döşemek için mikâp şeklinde yontma taş ve bu taşla döşeli cadde ve sokak. Ufak tahta parçalarından oda döşemesi.

PARLAK *s.* Parlıyan, cilâlı, yalabık. Işıklı aydınlık. Berrak, sâf. Şaşaalı. Nüfuzlu, muteber.

PARLAKLIK *i.* Parlak oluş.

PARLAMA, PARLAYIŞ *i.* parlamak işi.

PARLAMAK *f.* Cilâlı olup ziyayı çok aksettirmek. Işık vermek, ışıldamak. Tutuşmak, yanmak. Nüfuz ve itibar kazanmak. Birdenbire öfkelenmek.

PARLAMENTO *i.* Millet meclisi.

PARLATMAK *f.* Parlamasını temin etmek.

PARMAK *i.* İnsanda ve hayvanlarda el ve ayakların ucundaki ayrı ayrı ve uçlarında tırnak bulunan küçük uzuvlar. Bir tekerleğin merkezinden çemberi ne kadar uzanan çubuklar. Parmaklık ve trabzanun uzunlamasına dikilmiş ince çubukları. Ölçüde bir kademin 12 de ve arşının 24 te bir kısmı. *c.* Müdahale, tesir. *Baş — i.* El ve ayağın iç tarafındaki kısa ve kalın parmak. *Şehadet parmağı i.* Baş parmaktan sonra gelen ikinci parmak. — *Orta — i.* Ortadaki en uzun parmak. *Serçe — i.* El ve ayağın dış tarafında bulunan ince ve küçük parmak. — *sokmak f.* Karışmak.

PARMAKLAMAK *f.* Parmak dokundurmak. Dürtmek. Tahrik etmek.

PARMAKLIK *i.* Tahta veya demir çubuklar sıra ile kakılarak yapılan bölme, trabzan.

PAROLA *i.* Gizli ve şifreli söz ve işaret.

PARPUL *i.* Kuduz hayvan.

PARPULLAMAK *f.* Okunmuş su ile kuduza afsun yapmak.

PARS *i.* Kaplan nev'inden yırtıcı bir hayvan.

PARSA *i.* Umumî yerlerde toplanan bahşış.

PARŞÖMEN *i.* Üzerine yazı yazmak için hazırlanmış deri. Bunu taklîden yapılan kâğıt.

PARTAL *s.* Çok eski, yırtık.

PARTİ *i.* Parça, kısım. Siyasî fırka.

PARTİLİ *s.* Fırka mensubu.

PARTİZAN *i.* Taraftar, tarafgir. Bir parti mensubu.

PARTİZANLIK *i.* Tarafgirlik, partizan oluş.

PARULA, PAROLA *i.* Danışıklıklı söz, yasa.

PAS *i.* Kumarda konulan para. Vazgeçme, el çekme.

PAS *i.* Madenlerin rutubetten tuttukları kir. pislik.

PASAJ *i.* Bir taraftan diğer tarafa geçilen, üstü örtülü çarşı.

PASAK *i.* Kir, pislik.

PASAKLI *s.* Kirli, pis.

PASAPORT *i.* Ecnebi memleketlere gidenlere verilen yol tezkeresi.

PASAVAN *i.* Yol emri, gümrük tezkeresi.

PASPAN, PAZVANT *i.* Bekçi.

PASKAL *s.* Soytarı, komik.

PASKALYA *i.* Hıristiyanların bir yortusu.

PASLANMAK *f.* Maden pas tutmak.

PASLI *s.* Üzerinde pası olan.

PASMANTARGİLLER (Bot.) Futuru harakiye.

PASO *i.* Ücretten istisna edildiğine dair verilen kâğıt.

PASPAS *i.* Ayakları silmek için kapı önüne konulan tüylü örgü.

PASTA *i.* Un, şeker ve yumurta ile yapılan türlü türlü şekilde tatlı. Çerkes darısı irmiği ve bundan yapılan yemek.

PASTACI *i.* Pasta yapan ve satan.

PASTAHANE *i.* Pasta yapılıp satılan yer.

PASTAL *i.* Kurumuş tütün yaprağı.

PASTACI *i.* Tütünleri pastal yapan amele.

PASTAV *i.* Ucu yaldızlı çuha topu.

PASTEL *i.* Renkli kurşunkalemi.

PASTIRMA *i.* Tuz ve çemenle bastırılıp iste veya güneşte kurutulmuş et. — *yazı i.* Kasımdan sonra birkaç gün devam eden güneşli ve ılık havalar.

PAŞA *i.* Eskiden generallere verilen unvan.

PAŞALIK *i.* Paşa unvanı.

PAŞMAK *i.* Ayakkabı.

PAT *i.* Yaprakları salkım ağacının yaprağına benzer ve sarı çiçek açar bir ağaç. Kasımpatı.

PAT *s.* Yassı, basık.

PAT *h.* Yassı bir şeyle vurulunca çıkan sesi taklit eder : *pat pat vurdu.* Birdenbire, ansızın: *pat geliverdi.*

PATA *i.* Oyunda müsavi gelme.

PATAK *i.* Dayak.

PATAKLAMAK *f.* Dayak atmak. Acele ile ve üstünden süpürmek.

PATATES *i.* Yerelması nev'inden, besleyici bir yumru kök.

PATAVATSIZ *s.* Düşüncesiz, tedbirsiz.

PATEN *i.* Ayak kızağı.

PATENTA *i.* Esnaf tezkeresi. Tabiiyet tezkeresi. Vapurlara hareket ettikleri yerin sıhhî hali hakkında verilen tezkere. İmtiyaz beratı.

PATİK *i.* Çocuk ayakkabısı.

PATİKA *i.* Dar keçiyolu.

PATİNAJ *i.* Düz bir yerde kaymadan ibaret bir spor.

PATİS, PATİSKA *i.* Beyaz keten veya pamuk bez, hasa.

PATIR *h.* Gürültülü sesi taklit eder ve tekrarlanarak kullanılır : *elmalar patır patır döküldü.*

PATIRDAMAK *f.* Patırdı etmek.

PATIRDATMAK *f.* Patırdıyı mucip olmak.

PATIRDI *i.* Şamata, gürültü, ayak sesi.

PATIRDILI *s.* Gürültülü.

PATIRKÜTÜR *e.* Patır patır.

PATKÜT *i.* Vurma sesini anlatır.

PATLAK *s.* Patlamış, çatlamış, çatlak, yarık. Dışarı çıkmış, fırlamış. — *vermek i.* Gizli bir şey meydana çıkmak.

PATLAMA, PATLAYIŞ *i.* Patlamak işi.

PATLAMAK *f.* Sesle çatlamak. Ateş alıp ses çıkarmak. Yarılmak. Çıkmak, fırlamak, dışarı uğramak. Çok sıkılmak. Çok yeyip içmek.

PATLANGAÇ, PATLANGIÇ *i.* Kamıştan veya bükülmüş kâğıttan tüfek gibi patlar çocuk oyuncağı.

PATLATMAK *f.* Patlamasını mucip olmak.

PATLICAN *i.* Mor renkli uzun bir yaz sebzesi.

PATLICANGİLLER (Bot.) Badincaniye.

PATRİK *i.* Rum ve Ermeni kiliselerinin en büyük ruhanî reisi.

PATRİKHANE, PATRİKANE *i.* Partikin resmî makamı.

PATRİKLİK *i.* Patrik sıfatı.

PATRON *i.* Bir müessesenin sahibi.

PATRONA *i.* Vaktile bahriyede ikinci âmire verilen isim.

PAVİYON, PAVYON *i.* Dört tarafı boş küçük ev.

PAVURYA, PAĞURYA *i.* Yengeç çeşidinden bir çağanoz.

PAY *i.* Hisse. Kısım, bölük. *c.* Tekdir

PÂYAN *i.* Son. Uç.

PAYANDA *i.* Destek.

PÂYANSIZ *s.* Sonsuz. Uçsuz.

PAYBEND, PAYVANT *i.* Ayak bağı, köstek.

PAYDA (Mat.) Mahreç.

PAYDAŞ *i.* Hissedar.

PAYDOS *i.* Tatil, istirahat için çalışmağı bırakma.

PÂYE *i.* Rütbe.

PAYETMEK *f.* Taksim etmek.

PAYİDAR *s.* Süregen. İyice yerleşmiş sürekli, devamlı.

PAYİMAL *i.* Altına alma, çiğneme. *c.* Hor, zelil.

PAYİTAHT *i.* Başkent. Bir hükümdarın oturduğu şehir, hükûmet merkezi.

PAYLAMAK *f.* Pay ve hisse vermek. Azarlamak.

PAYLAŞMAK *f.* Aralarında taksim etmek.

PAYLAŞTIRMAK *f.* Paylaşmalarını temin etmek.

PAYLATMAK *f.* Paylamasını mucip olmak.

PAYTAK *s.* İğri bacaklı.

PAYTON, FAYTON *i.* Açık binek arabası.

PAYVANT *i.* Köstek.

PAZAR *i.* Haftanın bir günü. Alışveriş; aksata. — *yeri* Alışverişe mahsus üstü açık yer. Umumî alışveriş için tahsis edilen gün.

PAZARCI *i.* Pazar yerlerinde sergi kuran seyyar esnaf.

PAZARLAŞMAK *f.* Fiat kesmek.

PAZARLIK *i.* Alışverişte fiat kesmek için çekişme.

PAZARTESİ *i.* Haftanın dördüncü günü.

PAZI *i.* Kolun omuz ile dirsek arasındaki yukarı kısmı, bazu.

PAZI *i.* Yabani pancar.

PAZIBENT, BAZUBEND *i.* Pazıya takılan bez veya madenî bilezik.

PAZVAL *i.* Dikicilerin dize gerdikleri kayış.

PAZVANT *i.* Pasban. Gece bekçisi.

PEÇE *i.* Kadınların yüzlerine örttükleri ince örtü.

PEÇETA *i.* İspanya frankı.

PEÇETE *i.* Keten ve dört köşe yemek havlusu.

PEDAGOJİ *i.* Çocuk terbiyesi fenni.

PEDAGOK *i.* Çocuk terbiyesi âlimi.

PEDAL *i.* Ayakla işler makina ve bu makinalarda ve bisiklette ayağın konulduğu basamak.

PEDAVRA, PADAVRA *i.* İnce çatı örtü tahtası.

PEDER *i.* Baba.

PEDERŞAHİ *i.* Ailede babanın hâkim oluşu.

PEDİKÜR *i.* Ayak tırnaklarını temizleyip cilâlama.

PEHLEVÎ *i.* Eski İran lisanı.

PEHLİVAN *i.* Güreşçi, yiğit.

PEHLİVANLIK *i.* Pehlivan oluş.

PEHPEH *h.* Takdir. Dalkavukluk.

PEHPEHLEMEK *f.* Takdir etmek. Dalkavukluk yapmak.

PEHRİZ, PERHİZ *i.* Hastalık zamanında dokunacak şeyleri veya hıristiyanlar bazı yortu zamanlarında menedilen yemekleri yememek.

PEHRİZKÂR *s.* Pehriz yapan.

PEJMÜRDE *s.* Buruşmuş. Solmuş. Eskipüskü.

PEK *s.* Sert, katı. Kavi, sağlam. Merhametsiz. Dönmez. inatçı. *h.* Çok, ziyade, gayet. Süratle. Hızla. Yüksek sesle, bağırarak. Şiddetle.

PEKÇE *s. h.* Çokça, ziyadece. Hızlıca, sıkıca.

PEKDOKU (Bot.) Nesçi kavi.

PEKENT (Jeo.) Set.

PEKİ *e.* Çok iyi. Olur. Evet : *peki kabul ediyorum.*

PEKİN *s.* Metin.

PEKİNLİK *i.* Metinlik.

PEKİŞMEK *f.* Sertleşmek. Sıkışmak.

PEKİŞTİRMEK *f.* Pekişmesini mucip olmak.

PEKİTMEK *f.* Sertletmek, katılatmak. Sıkmak.

PEKİT *i.* Tekit, katmerleme.

PEKİTMEK *f.* Tekit etmek, tekrarlamak.

PEKLİK *i.* Sertlik. Sağlamlık. İnkibaz, kabızlık. Hasislik, cimrilik.

PEKMEZ *i.* Şırayı kaynatıp koyulaştırarak yapılan şurup.

PEKSİMET *i.* Katı ve çok pişirilmiş ekmek, galeta.

PELENK *i.* Kaplan.

PELERİN *i.* Kolsuz manto, harmani.

PELESENK *i.* Yağı ve kerestesi kullanılan sıcak memleketlerde yetişir büyük bir siyah ağaç.

PELİKÜL *i.* Fotoğrafçılıkta kullanılan saydam (şeffaf) bir maden, mika. Pek ince deri.

PELİN *i.* Suyu kuvvet verici olan acı ve güzel kokulu bir nebat.

PELİT *i.* Meşe ağaç ve meyvası, palamut.

PELTE *i.* Nişasta. su ve şekerle yapılan dondurulmuş ve jelâtin kıvamında tatlı,- jelâtin. *c.* Gevşek ve dermansız tavır.

PELTEK *s.* Bazı harfleri telâffuz edemiyen.

PELTEKLEMEK, PELTEKLENMEK *f.* Peltek söylemek.

PELTEKLEŞMEK *f.* Pelteklik peyda etmek.

PELTELENMEK, PELTELEŞMEK *s.* Pelte kıvamını almak. Vücut dermansızlanmak.

PEMBE *s.* Gülrengi, açık al.

PEMBELİK *i.* Pembe oluş.

PEMBEMSİ *s.* Az pembe.

PENAH *i.* Sığınak.

PENALTI *i.* Futbol oyununda favullere verilen cezalardan biri.

PENCERE *i.* Binalarda ziya ve hava almak için duvarda ve bazan tavanda açılan müstatil şeklinde büyük delik.

PENÇE *i.* El ayasile beş parmağın umumu. Yırtıcı hayvanların ön ayaklarındaki parmak ve tırnaklar. Kuvvet — —*ye gelmek* *f.* Pençeleşmek.

PENÇELEMEK *f.* Yakalamak.

PENÇELEŞMEK *f.* Pençelerle tutuşarak kavga etmek.

PENÇELİ *s.* Kuvvetli.

PENİ, PENS *i.* Bir şilinin on ikide biri.

PEPE, PEPEME *s.* Dili tutuk. Kekeme.

PEPELEMEK *f.* Pepe söylemek.

PEPELİK, PEPEMELİK *i.* Pepe oluş.

PEPEME *s.* Kekeme, pepe.

PEPEMELİK *i.* Kekemelik, pepelik.

PEPSİN *i.* Mide usaresinde bulunan ve hazmı kolaylaştıran madde.

PERAKENDE *s.* Toplu olmıyan, dağınık.

PERAKENDECİ *i.* Perakende satış yapan tüccar.

PERÇEM *i.* Alnın üstünde ve iki tarafta sarkan saçlar. Hayvan yelesi.

PERÇİN *i.* Çivi ve vidayı

sökülmiyecek tarzda yerleştirme. Sağlamlaştırma, perkitme.

PERÇİNLEMEK *f.* Perçin yapmak. Sağlamlaştırmak.

PERÇİNLENMEK *f.* Perçin olmak, sağlamlaşmak.

PERÇİNLİ *s.* Perçin oluş, sağlam.

PERDAH *i.* Cilâ, parlaklık. Tıraştan sonra ustura tersine sürülerek yapılan ikinci tıraş.

PERDAHÇI *i.* Perdah yapan. *c.* Zevzek.

PERDAHLAMAK *f.* Perdah etmek.

PERDAHLI *s.* Parlak.

PERDAHSIZ *s.* Cilâsız.

PERDE *i.* Kapı ve pencereye asılan örtü. Bir yeri ayırmak ve görünmesine mâni olmak için asılan örtü. Bölme. (Bot.) Haciz. Makam, ahenk, musiki sesinin derecesi. *c.* Irz, namus. *Tahta — i.* Tahtadan yapılan duvar.

PERDECİ, PERDEDAR *i.* Kapıcı.

PERDELEMEK *f.* Perde ile kapamak.

PERDELİ *s.* Perdesi olan.

PERDESİZ *s.* Perdesi olmıyan. *c.* Namussuz, utanmaz.

PERENDE *i.* Çark gibi dönerek atılan takla.

PERENDEBAZ *i.* Perende atan oyuncu.

PERESE *i.* Hiza ipi, ufkî ölçü ve tesviye aleti. *c.* Hal dereke sıra kerte. Tahmin.

PERESTİŞ *i.* Tapınma. Aşk.

PERESTİŞKÂR *s.* Tapan. Âşık.

PERGEL *i.* Ölçmeğe ve daire çizmeğe mahsus bir ucunda kalem ve diğer ucunda sivri bir iğne bulunan iki bacaktan ibaret alet.

PERGELLEMEK *f.* Pergelle ölçmek.

PERHİZ *i. Bak* : Pehriz.

PERİ *i.* Güzellikleri hikâye edilen cin taifesi. *c.* Güzel kadın.

PERİBACASI (Jeo.) Peri ocağı.

PERİCİK *i.* Kilit dili. Bir nevi sar'a.

PERİDO *i.* (Jeo.) Zebercet. Zümrüde benzer yeşil bir taş.

PERİMASASI (Jeo.) Bir çeşit taş.

PERİPİRAMİDİ (Jeo.) Peri ehramı.

PERİSKOP *i.* Tahtelbahirlerde denizin altında iken dışarısını göstermeğe mahsus dürbün.

PERİŞAN *s.* Dağınık, dağılmış, toplu olmıyan. Muntazam olmıyan.

PERİŞANLIK *i.* Perişan oluş.

PERKİ *i.* Yırtıcı bir göl balığı.

PERKİTMEK *f.* Katılaştırmak. perçinlemek .

PERMANGANAT *i.* Manganez hamızından çıkarılan zehirli ve mikropları öldüren bir toz.

PERMEÇE *i.* İnce halat.

PERMİ *i.* İzin kâğıdı, ruhsat tezkeresi.

PERON *i.* Binek taşı. Bina dışında sahanlık.

PERSENK *i.* Dile dolaşan söz, tekrarlanan lâkırdı.

PERSPEKTİF *i.* Menazır, uzaktan görünüş.

PERŞEMBE *i.* Cumadan evvel gelen haftanın sonuncu günü .

PERTAV *i.* Atılma, sıçrama.

PERTAVSIZ *i.* Güneşe tutulunca şuaları bir noktaya toplıyan ve altındaki şeyi yakan, yazı vesaireyi büyük gösteren adese.

PERTEV *i.* Işık, nur.

PERUKA *i.* Takke şeklinde yapılmış iğreti saç.

PERUKÂR *i.* Berber.

PERVA *i.* Korku. Çekinme.

PERVANE *i.* Işığın etrafında dönen gece kelebeği. Çark.

PERVASIZ *s.* Kimseden korkmıyan.

PERVASIZLIK *i.* Pervasız oluş.

PERVAZ *i.* Bir şeyin etrafına mıhlanan oymalı tahta, korniş. Esvap, örtü, v.s. nin kenarlarına başka bir kumaştan çekilen yol ve süs.

PERVAZLIK *i.* Pervaz yapmağa elverişli.

PERVERDE *i.* Terleme, yetiştirme.

PES, PEST *s.* Alçak. Yavaş.

PESEK *i.* Diş kiri.

PESİMİST *s.* Kötümser, loşgören.

PESİMİZM *i.* Kötümserlik, loşgörenlik.

PESPAYE *s.* Bayağı.

PESTİL *i.* Yemiş ezmesinin yufka halinde kurutulmuşu.

PEST *s.* Alçak, aşağı.

PESTENKERANİ *s.* Bayağı, âdi.

PESTİL *i.* Yemiş ezmesi.

PESÜS *i.* Toprak kandil.

PEŞ *i.* Arka, art. Bazı elbiselerin yanlarına konulan parça.

PEŞEKÂR *i.* Sahnede palyaço ile muhavere eden oyuncu. Ortaoyunu oyuncularından biri.

PEŞİMAN, PİŞMAN *s.* Nadim olmuş, yaptığı bir hareket için : «keşki yapmıyaydım» diye esef eden.

PEŞİMANLIK, PİŞMANLIK *i.* Peşiman oluş.

PEŞİN *s.* Önceden ve veresiye olmıyarak verilen para.

PEŞİNCİ *i.* Peşin para ile alış veriş eden.

PEŞKEŞ *i.* Hediye.

PEŞKİR *i.* Yemek havlusu.

PEŞREF, PEŞREV *i.* Çalgıda şarkıdan evvel çalınan eser. Pehlivanların tutuşmadan evvel ellerini dizlerine vurarak yaptıkları nümayiş. Şerapnel.

PEŞTAHTA *i.* Rahle. Sarrafların üzerinde para saydıkları tahta.

PEŞTAMAL *i.* Hamamda veya bir iş görürken bele bağlanan futa.

PEŞTAMALLIK *i.* İtibarlı bir dükkânın müşterilerine mukabil bir kiracının diğerinden aldığı ikramiye, havaparası.

PETEK *i.* Kovanda arıların içine bal doldurdukları göz göz balmumu tekerleği.

PETEKGÖZ (Bio.) Animürekkep.

PETKİR *i.* Kıldan elek.

PETROGRAFİ (Jeo.) Taşların tavsifi ilmi.

PETROL *i.* Tenvirat ve mahrukat olarak kullanılan yanıcı ve sulu bir madde, gazyağı.

PEY *i.* Alıcının satıcıya rehin makamında peşin verdiği para. Art, iz, arka. — *sürmek*, — *vurmak f.* Müzayedede arttırmak.

PEYAM *i.* Haber.

PEYAPEY *h.* Biribirini müteakip, tedricen.

PEYDA *s.* Meydanda olan, zahirî, aşikâr. — *olmak* *f.* Meydana çıkmak.

PEYDAHLAMAK *f.* Hâsıl etmek, meydana çıkarmak.

PEYDERPEY *h.* Biribiri ardından, azar azar, tedricen.

PEYGAMBER *i.* Yalvaç, Allahın emirlerini bildiren din müessisi, nebi, resul.

PEYK *i.* Ardaç. Haber ve mektup götürüp getiren. Bir seyyarenin etrafında dönen seyyare. *c.* Yardakçı.

PEYKE *i.* Kerevet, tahta kanape.

PEYKER *i.* Yüz, çehre.

PEYLEMEK *f.* Bir şeyi pazarlık edip pey vermek.

PEYLENMEK *f.* Pazarlığı kesilip peyi verilmek.

PEYLEŞMEK *i.* Pazarlıkta uyuşulup alan ve satan arasında pey verilip alınmak.

PEYNİR *i.* Maya ile ekşitilerek katılaştırılmış sütten bir gıda.

PEYNİRCİ *i.* Peynir yapan ve satan.

PEYNİRCİLİK *i.* Peynir yapmak ve satmak işi.

PEYREV *s.* Birinin arkası sıra giden, tâbi.

PEYZAJ *i.* Manzara.

PİÇ *i.* Meşru olmıyan evlât. Her şeyin ufağı, ve aslına benzemiyeni. Ağacın kökünde biten sürgün. Tırnağın dibinden süren sert deri parçaları.

PİDE *i.* Bir nevi yassı ekmek.

PİDECİ *i.* Pide yapan ve satan.

PİJAMA *i.* Hafif kumaştan yapılan pantolon ve ceketten ibaret gecelik.

PİKE *i.* Benekli ve kalın, bir pamuk kumaş.

PİL *i.* Kimyevî bir muamele ile elde edilen kudreti elektrik cereyanına tahvil eden alet.

PİLÂKİ *i.* Zeytinyağı ve soğanla yapılan bazı yemekler.

PİLÂV *i.* Pirinç, bulgur, kuskus v.s. nin yağla

pişmiş taneli yemeği.

PİLİ *i.* Kadın fistanlarında yapılan kıvrımlar.

PİLİÇ *i.* Tavuk, v.s. kuşların yavrusu.

PİLOT *i.* Bir geminin rehberi ve tayyareyi idare eden.

PİNEKLEMEK *f.* Uyuklamak.

PİNES *i.* Midye nev'inden büyük deniz böceği.

PİNTİ *s.* Çok hasis.

PİNTİLEMEK *f.* Hasislikten üstü başı perişan olmak.

PİNTİLENMEK, PİNTİLEŞMEK *f.* Pinti halin gelmek.

PİNTİLİK *i.* Pinti oluş.

PİPET (Kim.) Mayileri kaptan kaba geçirmeye yarar boru.

PİPO *i.* Tütün çubuğu.

PİR *i.* Koca, yaşlı, ihtiyar. Bir tarikat veya meslekin müessisi.

PİRA *s.* Donatıcı.

PİRAHEN *i.* Gömlek.

PİRAMİDAL (Mat.) Ehramî.

PİRAMİT (Mat.) Ehram.

PİRANE *s.* Pire yakışır tarzda.

PİRASTE *s.* Donatılmış.

PİRAYE *i.* Donatma.

PİRE *i.* Sıçrıyarak yürüyen tufeylî haşarattan siyah bir böcek.

PİRELENMEK *f.* Üstü pire dolmak. Pirelerini ayıklamak. *c.* Vesveseye düşmek, huylanmak.

PİRELİ *s.* Piresi olan. *c.* Vesveseli, titiz.

PİRİNCUNU *i.* Pirinçten yapılan un.

PİRİNÇ *i.* Pilâv, çorba, dolma v.s. yapılan sulak yerlerde yetişir beyaz tane. Bakır ve kalaydan mürekkep sarı maden, tunç.

PİROHU, PİRUHİ *i.* İçine azıcık peynir konmuş haşlama hamur yemeği .

PİRTİNMEK *f.* Berelenmek, burkulmak.

PİRTMEK, BERTMEK *f.* Berelemek, incitmek.

PİRYOL *i.* Altı geniş ve üstü dar fıçı. Eski bir saat.

PİRZOLA *i.* Külbastı.

PİS *s.* Kirli, temiz olmıyan.

PİSBOĞAZ *s.* Obur.

PİSBOĞAZLIK *i.* Oburluk.

PİSİ *i.* Kedi. — *balığı i.* Eti beyaz ve makbul bir balık. — — *h.* Kediyi çağırmak için kullanılır. — — *ne h.* Beyhude yere.

PİSKOPOS *i.* Metrepolit, başpapas.

PİSKOPOSLUK *i.* Piskopos vazifesi, piskoposun ruhanî mıntakası.

PİSLEMEK, PİSLETMEK *f.* Pis yapmak.

PİSLENMEK, PİSLEŞMEK *f.* Pis olmak.

PİSLİK *i.* Pis oluş.

PİST *i.* Koşu yeri.

PİST *h.* Kediyi kovmak için kullanılır.

PİSTON *i.* Üstünvane içine sürünerek girip çıkan ve makinayı işleten demir kol.

PİSDAR *i.* Önden giden. Önayak olan.

PİSEKÂR *i. Bak:* **PEŞEKÂR.**

PİŞİK *i.* Ter ve hararetten bedenin kasık ve koltuk gibi bazı yerlerinde hâsıl olan yara ve kızarıklık.

PİŞİM *i.* Pişmek işi. Pişirim.

PİŞİRİM *i.* Bir kerede pişecek miktar.

PİŞİRME, PİŞİŞ *i.* Pişirmek işi.

PİŞİRMEK *f.* Ateşte veya kaynıyan suda tutup yenilecek kıvama getirmek. Pişmesini temin etmek. Yakmak, yara etmek, kızartmak. *c.* Kararlaştırmak, becermek.

PİŞİRTMEK *f.* Başkası vasıtasile pişirmek.

PİŞKİN *s.* Eyi pişmiş. Olmuş, kemale ermiş. *s.* Tecrübe görmüş.

PİSKİNLİK *i.* Pişkin oluş.

PİŞMAN *i. Bak.* **PEŞİMAN.**

PİŞMANİYE *i.* Soğuk havalarda yapılan bir nevi ketenhelvası.

PİŞMANLIK *i. Bak:* **PEŞİMANLIK.**

PİŞMEK *f.* Ateşte veya kaynar suda tutulup yenecek hale gelmek. Olmak, kemale ermek, hamlığı gitmek. Hararetten veya terden kızarmak. Yara olmak. *c.* Tecrübe görmek. Müzakere olunup kararlaşmak.

PİŞTİ *i.* Bir top oyunu.

PİŞTOV *i.* Tabanca.

PİŞÜVA *i.* Önayak, rehber.

PİYADE *i.* Yayan yürüyen, yaya. Hafif bir çifte kayık.

PİYALE *i.* Şarap bardağı.

PİYANGO *i.* Kura çekip isabet eden numaraya para ve eşya çıkan muamele.

PİYANİST *i.* Piyano çalmakta usta olan.

PİYANO *i.* Taşlarına vurularak çalınan büyük bir musiki aleti.

PİYASA *i.* Meydan, açıklık, gezilecek yer. Gezme, gezinme, dolasma. Çarşıda geçen fiat. Meskûkât ve eşya fiatı. — *etmek f.* Gezinmek.

PİYATA *i.* Yemek tabağı.

PİYAZ *i.* Soğanlı, zeytinyağlı ve sirke'li fasulya haslaması. c. Pehpeh.

PİYES *i.* Tiyatro kitabı, temsilî eser.

PIHTI *i.* Koyulaşmış mayi.

PIHTILANMAK, PIHTILAŞMAK *f.* Koyulaşmak, pıhtı haline geçmek.

PIHTILAŞTIRMAK, PIHTILATMAK *f.* Pıhtılaşmasını mucip olmak.

PILIPIRTI *i.* Eskipüskü eşya.

PINAR *i.* Yerden kaynıyarak çıkan su, kaynak, çeşme.

PIRASA *i.* Taze soğanın irisine benzeyen malûm kış sebzesi.

PIRILDAMAK *f.* Parıldamak.

PIRILTI *i.* Parıltı.

PIRLAK *i.* Yırtıcı kuşları celbedip tutmak için kafese konulan kuş.

PIRLAMAK *f.* Küçük kuş uçmak.

PIRLANGIÇ *i.* Kamçılanınca öterek dönen fırıldak.

PIRLANMAK *f.* Yavru kuş uçmağa çabalamak.

PIRLANTA *i.* İyi bir elmas.

PIRNAL *i.* Meşe ağacı çalısı.

PIRNALLIK *f.* Çalı ormanı.

PIRPI *i.* Yılan sokmasına ilâç zannolunan bir cins maden kömürü, yılantaşı.

PIRPIRI *s.* San'at sahibi. c. Adi ve kaba adam.
PIRPIT *i.* Eskipüskü.
PIRTI, PIRTIK *i.* Pılıpırtı.
PISIRIK *s.* Tutuk, miskin.
PISIRIKLIK *i.* Pısırık oluş.
PITIR *i.* Hafif ve sür'atli hareketi taklit için tekrarlanarak kullanılır.
PITIRDI *i.* Hafif gürültü.
PITIRDAMAK *i.* Pıtırtı etmek.
PITIRDATMAK *i.* Pıtırdamasını mucip olmak.
PITRAK *i.* Birçok kozalakları olan bir cins çalı. Dikenli kozalak.
PLÂÇKA *i.* Çapul.
PLÂÇKACI *i.* Çapulcu.
PLÂJ *i.* Denizin kumluk olan ve yazın banyo yapılan sahi i. Kumsal.
PLÂK, PLÂKA *i.* Safha, levha. Ufak tabelâ. Fotoğraf camı. Nağmelerin çizilmiş olduğu gramafon levhası.
PLÂN, PİLÂN *i.* Yapılacak bir binanın veya şeyin, işin kâğıt üzerindeki resmi, şeması. Taslak. Tedbir. — *kurmak f.* Tasarlamak.
PLÂNYA *i.* Yassı uzun marangoz rendesi.
PLÂSMAN *i.* Para yatırma.
PLÂSTİK *i.* Resim, heykel gibi şekil sanatları.
PLÂSTRON *i.* Göğüslük.
PLÂTİN *i.* Beyaz altın denilen kıymetli bir maden.
PLÂTONİK *s.* Eflâtuni, Masum.
PLÂZMA (Bio.) Maddei musavvire.
PODÖSÜET *i.* Eldiven v.s. yapılan yumşak ve havlı deri.
POF *i.* Düşen yumşak bir şeyin çıkardığı sesi taklit eder.
POĞAÇA *i.* Bir çeşit börek.
POHPOH *h.* Pehpeh.
POHPOHLANMAK *f.* Pehpehlemek.
POKER *i.* Bir kâğıt oyunu.
POLAPGI (Fiz.) Müstaktıp.
POLARILMIŞ (Fiz.) Müstaktap.
POLARMA (Fiz.) İstıktap.
POLARÖLÇER (Fiz.) Polarimetre.

POLİÇA *i.* Çek, havale-name.

POLİGON *i.* Ateşli silâhların tecrübe mahalli.

POLİP *i.* Genizde hâsıl olan şiş, ahtapot.

POLİPLER (Zoo.) Polipiye.

POLİS *i.* Zabıta memuru.

POLİTİKA *i.* Siyasî işler, siyaset. Müdara, yüze gülme, yaltaklanma.

POLİTİKACI *s.* Siyasiyat ile uğraşan. Yaltaklanmayı ve yüze gülmeyi iyi bilen.

POLKA *i.* Bir dans.

POLONEZ *i.* Lehli.

POLONYA *i.* Lehistan.

POMAK *i.* Müslüman oldukları halde bulgarca konuşan bir cemaat.

POMATA *i.* Yaralara, saçlara sürülen yağlı merhem, krem.

POMPA *i.* Otomobil ve bisiklet lâstiklerini şişirmeğe mahsus küçük el tulumbası.

PONJE *i.* Astar veya gömlek yapmakta kullanılan ince patiska.

PONZA *i.* Mermer oymağa, demir ve tahta temizlemeğe mahsus sünger taşı.

PORSELEN *i.* Çini.

PORSİYON *i.* Yemek sofrasında herkese verilen yemek miktarı.

PORSUK *i.* Tilki büyüklüğünde vahşi bir hayvan. *s.* Buruşuk, gevşek, sölpük.

PORSUKGİLLER (Bot.) Kadimiye.

PORSUMAK *f.* Gevşeyip buruşmak ve sarkmak.

PORSUTMAK *f.* Porsumasını mucip olmak.

PORTAKAL *i.* Kalın kırmızı kabuklu sıcak memleketlerde yetişir sulu bir meyva.

PORTATİF *s.* Bir yerden bir yere götürülebilir.

PORTEKİZ *i.* Cenubî Avrupada ve Atlas Okyanusu kenarında bir memleket.

PORTEKİZLİ *i.* Portekiz ahalisinden.

PORTFÖY *i.* Cep cüzdanı.

PORTMANTO *i.* Elbise v.s. asmak için duvara mıhlanmış veya dayalı çengelli mobilya, vestiyer.

PORTMONE *i.* Para koymağa mahsus ufak çanta

PORTRE *i.* Resim, adam resmi.

POSA *i.* Suyu veya yağı alınan şeylerin kalan işe yaramaz kısmı, küspe. Tortu.

POSALANMAK *f.* Tortu hâsıl etmek.

POSBIYIK *s.* Kalın ve büyük bıyık.

POST *i.* Deri. Üstüne oturulmak için tüyü ile beraber kurutulmuş deri. Adi kürk. Makam, mesnet.

POSTA *i.* Mektup ve eşyayı her tarafa nakleden daire. Bu suretle naklolunan mektup ve eşya. Emirber. asker — *etmek f.* Tevkif etmek.

POSTACI *i.* Posta memuru, postayı nakleden. Posta müvezzii.

POSTAHANE, POSTANE *i.* Mektup kabul edilen ve dağıtılan yer.

POSTAL *i.* Kaba ayakkabı. *c.* Sürtük karı.

POSTANE *i. Bak:* **POSTAHANE.**

POSTEKİ, PÖSTEKİ *i.* Tüylü kurutulmuş deri, post. — *saydırmak f.* Beyhude yere uğraştırmak.

POT *i.* Kırma, buruşuk. Dikişte bir taraf ziyade gerilip öteki taraf gevşek kalmakta hâsıl olan kabarıklık. *e.* Gaf, hata. *—kırmak f.* Gaf yapmak.

POTA *i.* Maden eritmek için topraktan kap.

POTANSİYEL (Fiz.) Gizli, gizli güç.

POTLANMAK *f.* Pot olmak, buruşmak.

POTLU *s.* Pot olmuş.

POTUK *s.* Potlu. *i.* Deve yavrusu.

POTUKLANMAK *f. Bak:* **POTLANMAK.**

POTUR *s.* Potuk. *i.* Bacakları sıkı ve yukarısı kırmalı bir şalvar.

POTURLU *s.* Potur giyen. *c.* Köylü.

POYRA *i.* Tekerleğin arasında parmakların sokulduğu etrafı delikli ağırşak

POYRAZ *i.* Şimal rüzgârı.

POYRAZLAMAK *f.* Rüzgâr poyraza dönmek.

POZİTİF (Mat.) Müsbet.

POZİTİVİST *i.* İlim ve felsefede isbatiyeci.

POZİTİVİZM *i.* İlim ve felsefede isbatiye mesleği.

PÖF *n.* Ünlem. Sıkıntı anlatır : «Pöf, ne fena kokuyor.»

PÖRSÜK *s. Bak* : Porsuk.

PÖRSÜMEK *f. Bak* : Porsumak.

PÖRSÜTMEK *f. Bak*: Porsutmak.

PÖSTEKİ *i.* Posteki.

PRAGMATİZM *i.* Felsefede olaylara dayanan yol.

PRANGA *i.* Mücrimlerin ayaklarına takılan zincirli halka.

PRASA, PIRASA *i.* Uzun yapraklı bir kış sebzesi.

PRATİK *i.* Tecrübe. Tecrübe sahibi.

PRATİKA *i.* Vapurlara karantinadan kara ile ihtilât edebilmesi için verilen tezkere.

PRAZVANA *i.* Kılıç, bıçak vesairenin kabza içine giren kısmı.

PRENS *i.* Hükümdar hanedanına verilen unvan, şehzade.

PRENSES *i.* Prensin kadın olanı.

PRENSİP *i.* Fikir, görüş tarzı. Kaide. — *sahibi s.* Ciddî.

PRENSLİK *i.* Prens unvanı. Bir prensin idaresi altında bulunan memleket.

PRES, PİRES *i.* Baskı.

PRESBİT, PİRESBİT *i.* Medidül basar, yakını görmeyen.

PRESBİTLİK *i.* Meddibasar. Yakını görmezlik.

PRİM *i.* Sigorta ücreti. Teşvik için verilen mükâfat. Esham ve tahvilâtın asıl fiatı ile piyasa fiatı arasındaki fazlılık.

PRİMADONNA *i.* Operanın baş muganniyesi.

PRİMATLAR (Zoo.) Kırde.

PRİZ, PİRİZ *i.* Elektrik algaçı.

PRİZMA (Mat.) Biçme, menşur.

PRİZMATİK (Mat.) Biçimsel, menşurî.

PROBLEM (Mat.) Mesele.

PROFESÖR *i.* Üniversite öğretmeni. Müderris.

PROGRAM *i.* Yapılacak şeylerin evvelden yapılan plân ve cetveli. Bir işin taslağı. Proje.

PROJE *i.* Tasavvur, niyet. Plân, lâyiha, program.

PROJEKSİON *i.* Arkasına konulan bir ziya vasıtasile bir resmin perde üzerine aksettirilmesi, hayal feneri.

PROJEKTÖR *i.* Ziyayı ileri doğru aksettiren ayna.

PROPAGANDA *i.* Bir fikri yaymak ve taraftar toplamak için yapılan hareket ve telkinat.

PROPAGANDACI *i.* Propaganda yapan.

PROTESTAN *i.* Papayı tanımayıp ruhaniyeti kabul etmiyen, hıristiyan mezhebine salik olan.

PROTESTANLIK *i.* Protestan mezhebi.

PROTESTO *i.* Kabul etmeme, ret ve itiraz etme. Mukavele ahkâmına riayet etmeme resmen ihtarda bulunma.

PROTOKOL *i.* Siyasî müzakerat zabıtnamesi. Muahedeye merbut mukaveleler. Teşrifat.

PROTOPLÂZMA *i.* Hayvan ve nebat nesçinin maddei asliyesi.

PROVA, PRUVA *i.* Deneme, tecrübe. Matbaalarda tashih edilmek üzere sahifelerin iğreti basılması. Kostümün vücut üzerinde düzeltilmesi.

PRUSYA *i.* Almanyanın şimalişarkî kısmında ve Alman cümhuriyeti eczasından bir memleket.

PSİKOLOJİ *i.* Ruhiyat ilmi. Ruhî haller.

PSİKOLOK, PİSİKOLOG *i.* Ruhiyat âlimi.

PİSİKOZ *i.* Akıl hastalığı.

PUDİNGA *i.* Bulamaç nev' inden bir yemek.

PUDUK *i.* Yeni doğmuş deve yavrusu.

PUF *h.* Birden esen rüzgârı veya nefesi taklit eder. *s.* İçi boş olan.

PUFBÖREĞİ *i.* Kabarık ve içerisi kıymalı ve peynirli börek.

PUFLA *s.* Kabarık, yumşak ve kaba.

PUFLAMAK *f.* Rüzgâr bi den esmek. Üflemek. Yumuşatmak ,kabartmak.

PUHU, PUHUKUŞU *i.* Baykuşun büyüğü.

PUL *i.* Sırma ve telle karışık işlemelerde kullanılan ufak ve ortası delik madenî bir parlak değirmi levha. Eski bir sikke. Vida ve cıvata sıkıştıracak somun. Tavlanın yuvarlak taşı. Bazı balıkların arkalarını örten sert levhacıklar. Devletçe alınan posta parası, damga resmi v.s. gibi herhangi bir resme mukabil yapıştırılan basma küçük kâğıt parçası. Yuvarlak benek leke. (Bio.) Sadefe.

PULAT *i.* Çelik.

PULCU *i.* Damga pulu satan.

PULCU *i.* Pul satan.

PULLU *s.* Pulla iş'enmiş. Pul yapıştırılmış. Benekli.

PULLUK *i.* Birkaç çift hayvan veya buhar makinası ile veya motörle çekilir ağır saban.

PUNAR *i. Bak:* **PINAR.**

PUNÇ *i.* Rom veya konyak ile sıcak su ve limondan ibaret içki.

PUNT *i.* İngiliz lirası.

PUNTO *i.* Matbaa harflerinin hacim mikyası. Nokta.

PUPA *i.* Geminin arkası, kıçı. Arkadan gelen muvafık rüzgâr. — *yelken h.* Geminin muvafık rüzgârla yürüyüşü.

PUPE *s.* Bebek, kukla.

PUS *i.* Havada, yere yakın hâsıl olan duman, sisin hafifi. Meyvaların üstünde, içinde soğuk su bulunan bardağın dışında hâsıl olan ter. Ağaçlarda hâsıl olan yosun. Memenin başındaki kabuk.

PUS *i.* Bir kademin 12 de birinden ibaret İngiliz mikyası.

PUSARIK *s.* Serap, ılgım, salgım.

PUSAT *i.* Silâh ve silâha ait eşya ve aletler.

PUSATÇI *i.* Oyunda maskaralık eden soytarı.

PUSATLANMAK *f.* Silâhlanmak.

PUSATLI *s.* Silâhlı, zırhlı

PUSE *i.* Buse, öpüş, öpme. — *almak f.* Öpmek. —*vermek f.* Öptürmek.

PUSLA, PUSULA *i.* Küçük mektup. Para ve alışveriş hesabını havi kâğıt. Semt bildiren alet.

PUSLANMAK *f.* Pus tutmak.

PUSMAK *f.* Pus çökmek.

PUSU *i.* Düşman üzerine ansızın hücum etmek için gizlenen yer.

PUSULA, PUSLA *i.* Gemilerde cihetleri tayine yol göstermeğe mahsus alet.

PUŞİDE *i.* Örtü.

PUT *i.* Müşriklerin taptıkları resim, heykel, sanem.

PUT *i.* Üç dört tel ipekten bükülmüş iplik

PUTLAMAK *f.* Deve yavrulamak.

PUTPEREST *i.* Puta tapan. Allahı tanımıyan, dinsiz.

PUTPERESTLİK *i.* Putperest oluş. Putperest dini.

PUTREL *i.* İnşaatta kullanılan demir direk.

PÜF *m.* Puf.

PÜFKÜRMEK *f.* Püflemek.

PÜFLEMEK *f.* Üfliyerek söndürmek. Puflamak.

PÜLERİZATÜR *i.* Püskürten alet.

PÜNEZ *i.* Kâğıdı hafifçe tahtaya rapteden başlı ufak çivi.

PÜRÇEK *i.* Kıvrılmış, kıvırcık saç, lüle.

PÜRÇEKLENMEK *f.* Kıvrılmak. Saç lüle lüle olmak.

PÜRÇEKLİ *s.* Kıvırcık. Havuç.

PÜRE *i.* Hububat ezmesinden yapılan yemek.

PURGATİF *i.* Müshil.

PÜRTÜK *s.* İğri büğrü, girintili çıkıntılı. Kabarcık.

PÜRÜZ *i.* Bozukluk, kusur. Leke. c. Engel, müşkülât.

PÜRÜZLENMEK *f.* Pürüz peyda etmek.

PÜRÜZLÜ *s.* Pürüzü olan.

PÜRÜZSÜZ *s.* Pürüzü olmıyan.

PÜSKÜ *s.* Eski, püskü.

PÜSKÜL *i.* İpek, sırma veya telden, yukarısı to-

parlak ve aşağısı dağınık askı. c. Müşkülât.

PÜSKÜLLENDİRMEK *f.* Püskül takmak.

PÜSKÜLLÜ *a.* Püskülü olan. — *elâ i.* Mânileri ve müşkülâtı çok.

PÜSKÜRME *i.* Püskürmek işi. Su kabarcıkları gibi dağınık.

PÜSKÜRMEK *f.* Ağızla veya bir aletle üfliyerek bir şeyin üzerine su serpmek. Şiddetle havaya sıçratıp dağıtmak. Geri dönüp dağılarak kaçmak. Şiddetle gülmek. Su fışkırmak.

PÜSKÜRTMEK *f.* Püskürmesini mucip olmak.

PÜSKÜRÜK (Jeo.) İndifaî.

PÜSÜR *h.* Pis şey.

R

R *i.* Türk alfabesinin on dokuzuncu harfi.

RAB *i.* Tanrı.

RABBANÎ *s.* İlâhî.

RÂBİ *i.* Dördüncü.

RÂBİAN *h.* Dördüncü olarak.

RABITA *i.* Bağ. İki şeyi biribirine bağlıyan. Münasebet, alâka. Nizam, tertip, usul, ibaredeki cümleleri biribirine bağlıyan edat.

RABITALI *s.* Tertipli, muntazam, yolunda. Münasebetli.

RABITASIZ *s.* Münasebetsiz.

RABITASIZLIK *i.* Düzensizlik.

RACA *i.* Hint prensi.

RACİ *i.* İlişik. Dokunan, taallûk eden, ait.

RACİ *s.* Yalvarıcı. Rica eden.

RACİL *s.* Yaya, piyade.

RACİLEN *h.* Yaya olarak.

RADDE *i.* Kerte. Derece, mertebe. Takribî miktar veya zaman : *saat beş raddelerinde.*

RADİKAL *s.* Köksel, cezrî ve esaslı ıslahat taraftarı siyasî meslek.

RADYATÖR *i.* Binaları ısıtmak ve motörleri soğutmak için kullanılan alet.

RADYO *s.* Telsiztelefon ve telsiztelgraf cihazı.

RADYO ETKİNLİĞİ (Kim.) Radyoaktivite.

RADYOM *i.* Dünyada miktarı gayet az bulunur çok kıymetli ve ışıklı bir maden.

RAF *i.* Üstüne öteberi koymak için duvara mıhlanmış tahta. Dolabın katlarından herbiri. Etajer.

RAFADAN *i.* Kaynar suda az haşlama yumurta.

RÂFİ *i.* Kaldıran, refeden.

RAFIZÎ *s.* Şiî mezhebinin bir fırkası.

RAĞBET *i.* İstek, beğeni. Kabul, itibar.

RAĞBETLİ *s.* Rağbet kazanan.

RAĞBETSİZ *s.* Rağbeti olmıyan.

RAĞM *i.* Zıddına ve inadına hareket, nispet.

RAĞMEN *h.* Aldırmıyarak. İnadına, zıddına.

RAH *i.* Yol.

RAHAT *i.* Dinlenme. Asayiş, sükûnet. *s.* Sakin. Uygun, kullanışlı.

RAHATLANMAK *f.* Rahat etmek. Dinlenmek. Sükûnet bulmak.

RAHATİYE *i.* Yatak şeklinde arkalıksız ve yalnız bir ucu yastık şeklinde kıvrık uzun kanape.

RAHATLIK *i.* Rahat oluş.

RAHATSIZ *s.* Rahatı olmıyan. Kullanılmıyan, uygunsuz. Hasta.

RAHATSIZLIK *i.* Rahatsız oluş.

RAHİBE *i.* Manastırda oturan hıristiyan kızı.

RAHİM *i.* Dölyatağı, karında çocuğun büyüdüğü yer. Akrabalık.

RAHIM, RAHM *i.* Acıma.

RAHÎM *s.* Acıyan. Merhametli.

RAHİMANE *s.* Rahim olarak.

RAHİP *i.* Manastırda oturan keşiş.

RAHLE *i.* Üzerinde okumak veya yazı yazmak için öne alınan dar ve alçak masa.

RAHMAN *i.* Tanrı.

RAHMANÎ *s.* İlâhî.

RAHMET *i.* Acıma, merhamet. Allahın günah-

ları affetmesi. Faydalı yağmur.

RAHMETLİ, RAHMETLİK *s.* Merhum, rahmete müstahak, ölü.

RAHMETMEK *i.* Merhamet etmek, acımak.

RAHMÎ *s.* Rahme ait.

RAHNE *i.* Gedik, yıkık ve bozuk yer. c. Ziyan.

RÂHNEDAR *s.* Rahnesi olan. Zarara uğrıyan.

RAHŞAN *s.* Parlak.

RAHT *i.* At takımı. Döşeme takımları. Menteşe takımı.

RAHTLAMAK *f.* Ata takım vurmak.

RAHVAN *i.* Biniciyi sarsmaksızın hayvanın süratli yürüyüşü. Böyle yürüyen hayvan.

RAİYYE *i.* Raya.

RAKAM *i.* Yazma, yazı, yazı ile kayit ve işaret. Sayıları gösteren işaretlerin herbiri, adet.

RAKET *i.* Tenis oyununda topu vurmağa mahsus örme kepçe.

RÂKİBEN *h.* Râkip olarak.

RAKİK *s.* Çok ince ve yumşak. İnce hisli. Yumşak kalpli.

RAKİP *i.s.* Önürdeş. Ayni şeye gözdiken kimselerin, bir kıza gönül veren âşıkların biribirine karşı vaziyeti.

RÂKİP *i.* Binen, binici.

RAKİPSİZ *s.* Rakibi olmıyan.

RAKİT *s.* Durgun, sakin.

RAKI *i.* Meyvaları ekşiterek taktir ile yapılan kuvvetli bir içki

RAKICI *i.* Rakı yapan ve satan. Rakı tiryakisi.

RÂKIM *s.* Yazan. *i.* Bir yerin deniz seviyesinden olan yüksekliği.

RAKIS, RAKS *i.* Oyun, dans.

RAKKAS *s.* Salıngaç, Rakseden, oyuncu. Köçek. *i.* Duvar saatinin makina hareketini tadil için kepçe şeklinde ve iki tarafa sallanır madenî alet.

RAKKASE *i.* Kadın oyuncu, dansöz, çengi.

RAKS, RAKIS *i.* Oyun, dans.

RAKSAN *s.* Rakseden.

RAKSETMEK *f.* Oynamak, sıçramak, danset-

mek, iki tarafa sallanmak.

RÂM *s.* Bağınan, muti, tâbi.

RAMAK *i.* Ancak nefes alacak derecede hayat. c. Pek az miktar. —*kalmak f.* Az bir fark kalmak.

RAMAZAN *i.* Arabî ayların oruç tutulan dokuzuncusu.

RÂMETMEK *f.* İtaat ettirmek, başeğdirmek.

RAMİ (Bot.) Halfa

RAMPA *i.* İki geminin biribirine veya geminin iskeleye yanaşması. İstasyonlarda vagonlara eşya yüklemek için ambarın önündeki yüksek set.

RÂNA *s.* Güzel, âlâ.

RANDEVU *i.* Buluşmak üzre sözleşilen yer, mevidi mülâkat. — *almak f.* Görüşmek üzre söz almak. — *vermek f.* Görüşmek üzre söz vermek

RANDEVUCU *i.* Buluşturucu, vasıta.

RANDIMAN *i.* Gelir, kâr, verim.

RAP *i.* Tanrı. Rab.

RAP *i.* Muntazam yürüyüşlerde adımların çıkardığı sesi anlatır ve tekrarlanarak kullanılır.

RAPOR *i.* Tahkik ve muayene olunan bir şey hakkında eldeedilen malûmatı havi yazılan kâğıt.

RAPORTÖR *i.* Rapor hazırlayan, mazbata muharriri.

RAPT *i.* Bağlama. *Zaptu — i.* İntizam, tertip.

RAPTETMEK *f.* Bağlamak, iliştirmek

RAPTİYE *i.* Bağlaç. İki kâğıdı biribirine iliştirmek için küçük kısaç.

RASADAT *i.* Göyümler. Rasatlar. —*ı havaiye i.* Meteoroloji.

RASAT *i.* Göyüm, gözetleme. Ecramın vaziyetini veya havanın halini ve vaziyetini tetkik etmek.

RASATHANE, RASATANE *i.* Gözlemevi, observatuvar. Astronomi veya meteoroloji aletlerile göke veya havaya ait incelemelerin yapıldığı yer.

RASGELE *h.* Tesadüfen.

RASGELMEK *f.* Tesadüf etmek, karşılaşmak.

RASGETİRMEK *f.* Tesaüf ettirmek. Muvaffak etmek.

RASGİTMEK *f.* Uymak.

RÂSİME *i.* Tören. Merasim.

RASİN *s.* Sağlam.

RÂSIT *s.* Gözlemen. Rasat eden; gözcü.

RASLAMAK *f. Bak*: **RASGELMEK.**

RASPA *i.* Demir ve tahtayı kazımak için üç köşeli ve saplı bir çelik alet.

RASPATAŞI *i.* Gemi güvertelerini temizledikleri yumşak süngertaşı.

RAST *s.* Doğru, müstekim. Sağ taraf. Hak. *i.* Doğruluk. Tesadüf, isabet, muvaffakıyet. Musikide bir makam.

RASTIK *i.* Kaşa sürdükleri madenî veya nebatî kara boya.

RASTIKTAŞI *i.* Antimon denilen maden.

RASYONALİST *i.* Akla dayanan felsefe tarafhsı.

RASYONALİSM *i.* Her şeyi akılla halle uğraşan felsefe sistemi.

RAŞE *i.* Titreme.

RAŞEDAR *s.* Titriyen, ürken.

RÂSİ *s.* Rüşvet veren.

RÂŞİT *s.* Doğru yola giden, erginlik sahibi.

RAŞİTİK *s.* Kemik hastası .

RÂTİP *s.* Tertip eden.

RÂTIP *s.* Rutubetli. Yaş.

RÂVENT *i.* Kökü tababette kullanılır bir ot.

RAVİ *s.* Rivayet eden.

RAVNT *i.* Boksta devre.

RAVZA *i.* Bahçe.

RAY *i.* Şimendifer ve tramvayların üstünden yürüdükleri demir çubuklar.

RÂY *i.* Otlama, yayılma.

RÂYA, REAYA *i.* Müslüman olmıyan tebaa.

RAYEGÂN *s.* Bedelsiz, bedava. *c.* Mebzul.

RAYET *i.* Sancak.

RAYETMEK *s.* Otlatmak, yaymak.

RAYİÇ *s.* Revacı olan, gezen, sürümlü. Halk arasında kullanılan, tedavül eden, geçer. *i.* Geçen fiat, itibar.

RAYİHA *i.* Koku. İyi koku

RAYİHALI *s.* İyi kokulu.

RAZAKI *s.* Bir cins üzüm.

RAZI *s.* Rıza veren, hoşnut.

RE *i.* Musikide sol anahtarına göre dördüncü çizgideki nota.

REALİST *i.* İlimde ve felsefede gerçeklik taraftarı.

REALİTE *i.* Gerçeklik.

REALİZME *i.* İlimde ve sanatta gerçeklik mesleği.

REAYA *Bak*: **RÂYA.**

REBAP *i.* Bir nevi saz.

REBİ *i.* İlkbahar.

REBİÎ *s.* İlkbahara ait.

REBİULÂHIR *i.* Arapça ayların dördüncüsü.

REBİÜLEVVEL *i.* Arapça ayların üçüncüsü.

RECEP *i.* Arapça ayların yedincisi.

RECEZ *i.* Aruzda bir vezin.

RECFE *i.* Sarsıntı.

RECİM *i.* Taşlama, taşla vurma. Mücrimi yarı beline kadar toprağa gömüp taşla öldürme cezası.

RECMETMEK *f.* Taşlamak. Yere gömüp taşla vurarak öldürmek.

RECÜL *i.* Erkek. *c.* Ehil, muktedir. — *ü devlet i.* Devlet adamı.

RECÜLİYET *i.* Erkeklik.

REÇEL *i.* Şekerle pişirilmiş meyva tatlısı.

REÇETE *i.* İlâcın tertibatını gösterir pusula.

REÇİNA, REÇİNE *i.* Çam gibi yağlı ağaçlardan çıkarılan sakız.

REDAET *i.* Kötülük.

REDDETMEK *f.* Geriçevirmek, itip öteye atmak, defetmek. Kabul etmemek. Tanımamak, inkâr etmek. Çürütmek, cerhetmek.

REDİ *s.* Kötü.

REDİF *s.* Sonradan veya arkadan gelen. Eskiden ihtiyat asker sınıfı. Kafiyeden sonra her beytin sonunda tekrar olunan kelime.

REDİNGOT *i.* Resmî günlerde giyilir ceketten uzun ve arkası yırtmaçlı üst elbisesi.

REFAH *i.* Yaşayışta bolluk ve kolaylık.

REFAKAT *i.* Arkadaşlık.
REFERANDUM *i.* Şehadet tanıklık.
REF'ETMEK *f.* Kaldırmak, yukarı çıkarmak. Lâğvetmek.
REFİ *i.* Kaldırma, yükseltme. Lâğvetme.
REFÎ *s.* Yüksek, yüce.
REFİK *i.* Arkadaş.
REFİKA *i.* Karı, zevce.
REFLEKS (Bio.) Yansı.
REFORM *i.* Islahat.
REFTAR *i.* Yürüyüş.
REFTE *h.* Gitgide, tedricen manasına tekrarlanarak kullanılır.
REFİYE *i.* Çıkan maldan alınan gümrük resmi.
REGAİP *i.* Rağbet olunacak şeyler. — *gecesi i.* Peygamberin ana rahmine girdiği kandil gecesi.
REH *i. Bak*: **RAH.**
REHA *i.* Kurtuluş.
REHAVET *i.* Gevşeklik. Tembellik.
REHAVÎ *i.* Musikide bir makam.
REHAYAP *s.* Kurutulan.
REHBER *s.* Yol gösteren, kılavuz.
REHBERLİK *i.* Kılavuzluk.
REHGÜZAR *i.* Yol uğrağı.
REHİN *i.* Bir malın bir hak mukabilinde zaptedilmesi, tutu, öndül.
REHİN *s.* Rehin bırakılmış. Yakın.
REHİNE *i.* Teminat olmak üzere bırakılan şey.
REHNÜMA *s. Bak*: **REHBER.**
REİS *s.* Baş, âmir. Bir heyet ve meclis azasının başı. Başkan. Kaptan.
REİSİCÜMHUR *i.* Cümhur reisi.
REİSLİK *i.* Reis oluş. Başkanlık.
REJİ *i.* İnhisar idaresi.
REJİM *i.* Yol, usul.
REJİSÖR *i.* Tiyatrolarda sahneye nezaret eden.
REKABET *i.* Rakip oluş.
REKAKET *i.* Söyleyişte tutkunluk. Kekelik.
REKAT *i.* Namazda kıyam, rükû ve secdeden ibaret hareket.
REKLÂM *i.* Bir şeyi herkese tanıtmak için yapılan ilân.
REKOLTA *i.* Mahsul.
REKOR *i.* Galebe, üstünlük. — *u kırmak f.* Üstün gelmek.

REKTÖR *i.* Üniversite veya yüksek okulun müdürü veya emini.

REKZ *i.* Dikme.

REKZETMEK *f.* Dikmek.

REMAT *i.* Kül.

REMEL *i.* Aruzda bir vezin.

REMED *i.* Göz hastalığı.

REMİDE *s.* Üremiş.

REMİL *i.* Kum, noktalar ve şekillerle yapılan fal.

REMİY *i.* Atma.

REMİZ *Bak:* **REMZ.**

REMMAL *s.* Remil atarak fal bakan.

REMZ *i.* İşaret, işaretle meram anlatma. Bir maksadı anlatan işaret.

REMYETMEK *f.* Atmak.

REMZETMEK *f.* İşaretle meram anlatmak.

RENCİDE *s.* İncinmiş. Gücenmiş.

RENÇ *i.* Zahmet.

RENÇPER *i.* Çiftçi, ırgat.

RENÇPERLİK *i.* Rençper hali.

RENDE *i.* Tahtaları yontup düzeltmeğe mahsus marangoz aleti. Peynir, soğan, turp gibi şeyleri doğramağa mahsus dişli teneke alet.

RENDELEMEK *f.* Rende ile düzeltmek veya doğramak.

RENGÂRENK *s.* Birkaç renkte olan.

RENGİN *s.* Rengi olan, parlak renkli. *c.* Güzel, süslü.

RENGÖLÇER (Kim.) Kolorimetre, mikyasüllevn.

RENGÖLÇUM (Kim.) Kolorimetri.

RENK *s.* Cisimlerden akseden ziyanın gözlerde bıraktığı tesir, levin. — *atmak f.* Rengi solmak. —*vermek f.* Belli etmek.

RENKGİDEREN (Kim.) Müzeyılüllevn.

RENKKÜRE (Ast.) Kürei levniye.

RENKLİ *s.* Bir rengi olan, beyaz olmıyan.

RENKSER (Fiz.) Kromatik.

RENKSEMEZ (Fiz.) Akromatik.

RENKSİZ *s.* Rengi olmıyan, solmuş. *c.* Hali anlaşılmıyan.

RENKTEŞLİK (Bio.) Renk birliği.

RENNAN *s.* Çok ses çıkaran. Çınlıyan.

RE'S *i.* Baş, kafa. Tepe, Birinci. Denize giren kara parçası, burun. Başlangıç. Hayvan sayısı. En yukarı makam.

RESANET *i.* Sağlamlık.

RESAS *i.* Kurşun.

RE'SEN *i.h.* Kendi başına, kendiliğinden. Kimseye tâbi olmaksızın.

RESEN *i.* Bağ, ip.

RESEPTÖR *i.* Alıcı makine.

RE'Sİ KÂR *i.* Yüksek makam, işin başı.

RESİM *i.* Yazma, çizme. Eser, nişan, şekil. Tertip, plân. Kâğıt, muşamba, v.s. üzerine el ile yapılan tasvir. Fotoğraf. Tarz, usul. Âdet, tavır. Alay, âyin. Vergi.

RESİMCİ *i.* Ressam, fotoğrafçı.

RESMEN *h.* Resmî olarak. uluşalca.

RESMÎ *s.* Devlet tarafından veya devlet namına olan uluşal. Törenle yapılan.

RESMİYET *i.* Resmî oluş.

RESİMLİ *s.* İçinde resimler ve şekiller olan.

RESİMSİZ *s.* İçinde resim ve şekil olmıyan.

RESSAM *i.* Resim yapan.

RESSAMLIK *i.* Resim yapmak san'ati.

RESUL *i.* Elçi. Peygamber. Yalvaç .

RESÜLMAL *i.* Sermaye, ödünç verilmiş ve alınmış paranın kendisi.

REŞADET *i.* Reşitlik.

REŞADETLİ,LÛ *s.* Eskiden şeyhlere verilen unvan.

REŞHA *i.* Sızıntı.

REŞİT *s.* Doğru yolda giden. Akıl ve baliğ olan genç.

RET *i.* Geriçevirme, itip öteye atma, defi. Kabul etmeme. Tanımama. İnkâr etme. Çürütme, cerhetme.

RETAR *i.* Gecikme.

RETUŞ *i.* Bir resmin veya herhangi bir işin kusurlarını sonradan düzeltme.

REVA *s.* Lâyık.

REVABIT *s.* Rabıtalar.

REVAÇ *i.* Sürüm.

REVAÇLANDIRMAK *f.* Revacını artırmak.

REVAÇLI *s.* Sürümlü.

REVAÇSIZ *s.* Sürümsüz.

REVAK *i.* Üstü örtülü ve

önü açık yer. Kemeraltı, sundurma.

REVAN *s.* Giden, yürüyen, akan. *i.* Can.

REVANİ *i.* İrmik ve yağ ile tepside pişirilen bir tatlı.

REVANDÜK *i.* Gömlek yaka ve kollarının içine konulur kalın pamuk bez.

REVERANS *i.* İğilerek selâmlama.

REVİR *i.* Askerî karargâhlarda ve kamplarda küçük hastane.

REVİS *i.* Gidiş, yürüyüş. Tarz. Hareket.

REVİYET *i.* Doğru görüş ve anlayış.

REVNAK *i.* Parlaklık, güzellik.

REVNAKLI *s.* Parlak.

REVÜ *i.* Geçit, gözden geçirme.

REY *i.* Oy. Bir iş hakkında fikir beyan etme.

REYBÎ *s.* Her şeyden süphe eden. *Bak:* **REYBİYE.**

REYBİYE *i.* Her mes'elede süphe eden felsefî meslek.

REYBİYUN *i.* Reybiye felsefesi taraftarları.

REYP *i.* Şüphe.

REYYAN *i.* Suya kanmış.

REZALET *i.* Alçaklık. Ayıp. Yüzsüzlük.

REZANET *i.* Metanet.

REZE *i.* Kapıyı kapalı tutan içerden kullanılır zemberek.

REZELEMEK *f.* Kapıyı reze ile kapamak.

REZENE *i.* Dereotu nev'inden bir ot.

REZİL *s.* Alçak. Maskara.

REZONANS (Fiz.) Seselim.

REZZAK *s.* Rızık veren. Allah.

RİAYET *i.* Gözetme. Saygı, itibar. Hürmet.

RİAYETEN *h.* Riayet ederek. Sayarak.

RİAYETKÂR *s.* Saygılı.

RİAYETKÂRANE *s.* Saygılı olarak.

RİCA *i.* Yalvarma.

RİCACI *i.* Rica eden.

RİCAL *i.* Büyükler, iş erleri.

RİCAT *i.* Geri dönme. Çekilme.

RİDA *i.* Örtü. Bürgü.

RİE *i.* Akciğer.

RİEVÎ *s.* Akciğere ait.

RİF'AT *i.* Yükseklik. Yücelik.

RİFATLÛ *s.* Eskiden binbaşılara verilen rütbe unvanı.

RİHLET *i.* Sefer. Ölüm.

RİK'A *i.* Elyazısı.

RİKÂP *i.* Üzengi. *c.* Hükümdar huzuru.

RİKKAT *i.* İncelik, yufkalık, teessür, tehassüs.

RİNDANE *s.* Rint bir surette lâübaliyane.

RİNGA *s.* Kurusu daha ziyade yenilen yassı bir cins balık.

RİNT *s.* Lâübali adam, harabati.

RİNTLİK *i.* Rint oluş.

RİSALE *i.* Herhangi bir hususa dair yazılmış küçük kitap. Mecmua. Cönk, dergi.

RİSALET *i.* Elçilik. Peygamberlik. Yalvaçlık.

RİŞ *i.* Yara. Sakal. Kuştüyü.

RİŞE *i.* Saçak, püskül.

RİŞTE *i.* İplik. *c.* Bağ.

RİVAYET *i.* Bir vak'ayı anlatma. Söylenti. Halk arasında dile düşen söz. Öykü.

RİYA *i.* İkiyüzlülük. Yalandan gösteriş.

RİYAKÂR *s.* İki yüzlü.

RİYAKÂRANE *s.h.* Riyakârlıkla

RİYAKÂRLIK *i.* Riyakâr oluş.

RİYAL *i.* İspanya ve Avusturyanın yirmi beş gümüş kuruş değerinde bir parası.

RİYASET *i.* Başkanlık. Reislik.

RİYASETİCÜMHUR *i.* Cümhur reisliği makamı.

RİYAZET *i.* Dünya lezzetlerinden kendini çekip kanaatkârane yaşayış. — *hapsi i.* Yalnız kuru ekmek vermek suretile hapis cezası.

RİYAZÎ *s.* Matematikçi. Hesap, hendese ve astoronomi gibi ilimlere müteallik. Bu ilimlerde mütehassıs olan.

RİYAZİYAT *i.* Matematik. Riyazî ilimler.

RİYAZİYUN *i.* Matematikçiler. Riyazî ilimlerle uğraşan âlimler.

RIFK *i.* Yavaşlık, tatlılık.

RIH *i.* Kum, kurutmak için yazının üstüne atılan toz.

RIHDAN *i.* Yazı kurut-

mak için kum konulan delikli hokka.

RIHTIM *i.* Deniz kenarlarında gemilerin yanaşmasına müsait surette yapılan taş set.

RITIL *i.* Takriben bir okkanın üçte birine muadil eski mayiat ölçüsü.

RIZA *i.* Hoşnutluk. Muvafakat, kabul. İstek. Tevekkül.

RIZK *i.* Azık, nafaka.

ROKA *i.* Uzun kıvırcık yapraklı bir salata.

ROKOKO *i.* Bir işleme.

ROL *i.* Bir temsilde aktörün yaptığı vazife. İş, tavır, hareket.

ROM *i.* Çavdardan, şekerkamışı, v.s. den yapılan sert bir içki.

ROMAN *i.* Hayalî veya hakikî büyük hikâye.

ROMANCI *i.* Roman yazan muharrir.

ROMANESK *s.* Hayalî, mübalâğalı.

ROMANS *i.* Hikâyeli şarkı.

ROMANTİK *i.* Edebiyatta bir çığır. *s.* Şairane, hayalî.

ROMANTİZM *i.* Edebiyatta bir çığır.

ROMANYA *i.* Balkan yarımadasının ve Tunanın şimalinde bir memleket.

ROMANYALI *i.* Romanya ahalisinden.

ROMATİZMA *i.* Vücudün oynak yerlerinde, adalelere arız olan sızı.

ROTA *i.* Geminin gittiği veya gideceği yol.

ROTATİF *i.* Dönerek işleyip çok süratli basan tabı makinası.

ROZA *i.* Bir nevi elmas taşı.

ROZET *i.* Yaka iliğine takılan nişan. Kokart.

RÖMORK *i.* Bir araba veya bir gemi tarafından çekilen diğer araba veya gemi.

RÖMORKÖR *i.* Araba, vagon, gemi, mavna v.s. çeken vapur, lokomotif, araba v.s. Taka, deniz motörü.

RU, RUY *i.* Çehre.

RUBA *i.* Elbise.

RUBALIK *s.* Elbiselik.

RUBERU *h.* Yüzyüze.

RUBU' *s.* Dörtte bir.

RUÇHAN *i.* Üstün olma.

RUGAN, RUGANİ *i.* Parlak deri, lûstrin.

RUH *i.* Yanak.

RÛH *i.* Can. Herhangi bir şeyden çıkarılan hulâsa, esans.

RUHANÎ *s.* Ruha ait, cismî ve maddî olmıyan, manevi. Ahrete ve dine ait. Yalnız din ve maneviyatla meşgul ruhban sınıfı.

RUHANİYET *i.* Ruhanî oluş.

RUHBAN *i.* Rahipler.

RUHBANİYET *i.* Rahiplik.

RUHÎ *s.* Ruha ait.

RUHİYAT *i.* Ruhî hâdiselere ait ilimler. Ruha ait şeyler. Psikoloji.

RUHİYET *i.* Ruh olmak hali. Tabiat.

RUHLANDIRMAK *f.* Canlandırmak.

RUHLU *s.* Canlı.

RUHSAR *i.* Yüz.

RUHSAT *i.* İzin. — *tezkeresi i.* Ruhsatname.

RUHSATLI *s.* İzinli.

RUHSATNAME *i.* Resmî ruhsatı havi vesika, izinname, ruhsat tezkeresi.

RUHSATSIZ *s.* İzinsiz.

RUHSUZ *s.* Cansız.

RUHSUZLUK *i.* Cansızlık.

RUHULKUDÜS *i.* Hıristiyanların inançlarına göre baba, oğul ve aziz ruh olmak üzere üç şahsiyetten ibaret olan Tanrının üçüncü şahsiyeti. Cebrail.

RULET *i.* Bir kumar oyunu.

RULO *i.* Tomar halinde sarılmış kâğıt v.s. yuvarlağı.

RUM *i.* Ortodoks kilisesine tâbi ve yunanca konuşan hıristiyan cemaati.

RUMCA *i.* Rum lisanı, yunanca.

RUMİ *s.* Ruma mensup.

RUMLAŞMAK *f.* Rum olmak.

RUMLAŞTIRMAK *f.* Rum yapmak.

RUMLUK *s.* Ahalisi Rum olan yer. *i.* Rum cinsiyeti.

RUMUZ *i.* İmgeler, remizler.

RUPYE *i.* Hindistanda bir şilin kıymetinde gümüş para.

RUS *i.* İslâv ırkından büyük bir millet.
RUSÇA *i.* Rus dili.
RUSLAŞMAK *f.* Rus olmak.
RUSLASTIRMAK *f.* Rus etmek.
RUSTA *i.* Köy.
RUSTAYÎ *s.* Köylü.
RUSYA *i.* Avrupanın şarkışimalîsinde Asyanın şimalinde Ruslarla meskûn geniş bir memleket.
RUSYALI *s.* Rusya ahalisinden bulunan.
RUŞEN *s.* Aydın. Ayan, âsikâr.
RUTUBET *i.* Havada subuharının fazla bulunması. Yaşlık, nemlik, ıslaklık.
RUTUBETLİ *s.* Rutubeti olan. Nemli.
RUTUBETSİZ *s.* Kuru, rutubeti olmıyan.
RUY *i. Bak:* **RU.**
RUYA, RÜYA *i.* Uykuda görülen hayalet, düş.
RUYUNİGÂR *i.* Pembe üzüm. *s.* Zambak.
RUZ *i.* Gün, gündüz.
RUZE *i.* Oruç.
RUZMERRE *s.* Her günkü.
RUZNAMÇE, RUZNAME *i.* Bir meclis veya heyetin müzakere edeceği mes'elelerin proğramı. Not defteri.
RUZNAMCECİ, RUZNAMECİ *i.* Dairelerde yevmiye defterini tutan muhasebe kâtibi.
RUZNAME *i.* Gündem.
RÜBUBİYET *i.* Raplık, Tanrılık, idillik.
RÜCU *i.* Geri dönme, avdet, ricat. Cayma, sözünden dönme.
RÜESA *i.* Reisler. Başkanlar.
RÜFEKA *i.* Arkadaşlar.
RÜKÜN *i.* Temel, esas. Köşe. İstinatgâh. Sütun. c. Bir heyetin en ehemmiyetlisi.
RÜKÛ *i.* Eğilme.
RÜKÜDET *i.* Durgunluk.
RÜKÛP *i.* Binme.
RÜKÛT *i.* Durulma.
RÜSUB *i.* Tortu.
RÜSUBÎ *s.* Tortulu, tortuya ait.
RÜSUH *i.* Sağlamlık. İyice anlayış.
RÜSUM *i.* Baçlar. Resimler, vergiler.
RÜSUMAT *i.* Vergiler. Gümrük iderası.
RÜSUP, RÜSUB *i.* Tortu.

RÜSVAY *s.* Rezil.
RÜŞEYM *i.* Oğulcuk.
RÜŞT *i.* Erginlik. Doğru yolda gitme. Doğru düşünme. Baliğ olma.
RÜŞTİYE *i.* Vaktile ilk ile orta arasında bir okul.
RÜŞVET *i.* Alımsa. Haklı veya haksız bir iş gördürmek için bir memura verilen para ve hediye.
RÜŞVETÇİ *s.* Alımsak. Rüşvet alan.
RÜTBE *i.* Erece. Derece. Devlet memurlarına verilen şeref ve itibar derecesi, paye.
RÜTBETLÛ *s.* Ruhanî reislere verilen unvan.
RÜTEBÎ *s.* Rütbe ve dereceye ait.
RÜTEP *i.* Rütbeler.
RÜUS *i.* Eskiden sarıklılara verilen ilim rütbesi.
RÜYA *i. Bak*: **RUYA.**
RÜ'YET *i.* Görme.
RÜZGÂR *i.* Yel, eskin.

S

S *i.* Türk alfabesinin yirminci ve sessizlerin on dördüncü harfi.
SA,SE *e.* İse edatının muhaffefi olup kelime sonuna ilâve olunur : *gelmezse, olmazsa.*
SAADET *i.* Mutluluk.
SAAT *i.* Gündüz ve gecenin yirmi dört cüzünden beheri. Vakit, zaman. Vakti gösteren, muhtelif şekillerde alet.
SAATÇİ *i.* Saat yapan ; satan veya tamir eden.
SAATÇİLİK *i.* Saatçi san'ati.
SAATLİK *s.* Muayyen saat devam eden : *dört saatlik yol.*
SABA *i.* Tan yeli.
SABAH *i.* Gündüzün başlangıcı, güneş doğumundan öğle vaktine kadar olan zaman.
SABAHÇI *s.* Sabaha kadar açık dükkân. *s.* Erken kalkan .
SABAHÇILIK *i.* Erkencilik.
SABAHAT *i.* Güzellik.
SABAHKİ *s.* Sabahleyin olan.

SABAHLAMAK *f.* Geceyi uyanık geçirip sabahı bulmak.

SABAHLARI *s.* Her sabah.

SABAHLATMAK *f.* Sabahlamasını mucip olmak.

SABAHLEYİN *s.* Sabah vakti, sabah erkenden.

SABAHLI *h.* Her sabah olan. — *akşamlı h.* Sabah ve akşam olan.

SABAHLIK *i.* Sabahları giyilen elbise.

SABAN *i.* Çift sürmeğe mahsus hayvanla veya buhar, benzin makinelerile çekilir âlet. — *demiri i.* Sabanda toprağı yaran ucu sivri ve yanları keskin yassı demir.

SABANKIRAN *i.* Pek sert bir cins kök.

SABAVET *i.* Çocukluk.

SABATAYİST *i.* Sabatay Sevi'nin mezhebinden olan, dönme.

SABİ *i.* Erkek çocuk.

SÂBİ *i.* Yedinci.

SABİAN *h.* Yedinci olarak.

SABİH *i.* Güzel, Gökçen.

SÂBİH *s.* Yüzen.

SABİÎ *i.* Yıldızlara tapan.

SABİİLİK *i.* Yıldızlara tapma mezhebi.

SÂBİR *s.* Sabırlı, çıdamlı.

SABİT *s.* Yerinde duran.

SABİTE *i.* Yerinde duran yıldız.

SABIK *s.* Öncel. Geçen, geçmiş. Evvelki.

SABIKA *i.* Geçmiş vak'a. İşlenmiş suç.

SABIKALI *i.* Sabıkalı olan. Eskiden suçlu.

SABIKAN *h.* Bundan evvel.

SABIR *i.* Dayanmak, tahammül. Sonunu bekleme. Çıdam.

SABIRLI *s.* Sabreden.

SABIRSIZ *s.* Sabretmiyen, aceleci. Çıdamsız.

SABIRSIZLANMAK *f.* Sabırsızlık göstermek.

SABIRSIZLIK *i.* Sabretmeyiş.

SABOTAJ *i.* Fırıldak ve dolap çevirme.

SABUK *s.* Sapmış, delişmen. *Abuk — h.* Saçmasapan.

SABUN *i.* Su ile köpürerek kir çıkaran şahmi ve kalevî cisimlerden mürekkep bir mahlût.

SABUNCU *i.* Sabun yapan ve satan.

SABUNHANE *i.* Sabun yapılan yer.

SABUNLAMAK *f.* Sabunla yıkamak.

SABUNLANMAK *f.* Sabunla yıkanmak.

SABUNLATMAK *f.* Sabunla yıkatmak.

SABUNLU *s.* Sabun karışmış, sabunlanmış.

SABUR *s.* Sabırlı, çıdamlı

SABURA *i.* Gemi safrası.

SACAYAĞI *i.* Ateşe konulan yemek kabının üzerine oturtulduğu demirden üç ayak.

SACAYAK *i.* Sacayağı.

SAC *i.* İnce ve geniş demir levha ve bu levhadan yapılan hernevi eşya ve alet.

SAÇ *i.* İnsan başının kılları.

SAÇ *i.* Hindistanda yetişen pek sert ve makbul bir ağaç.

SAÇAK *i.* Süs için bir şeyin kenarına ilâve olunan püsküller. Çatının pervazlı kenarı. *s.* Dağınık, perişan.

SAÇAKLI *s.* Saçağı olan.

SAÇAKLANMAK *f.* Saçaklı olmak.

SAÇI *i.* Geline verilen hediye.

SAÇIK *s.* Dağılmış, serpilmiş, dağınık.

SAÇILMAK *f.* Dağılmak, yayılmak.

SAÇINTI *i.* Saçılmış şeyler, döküntü.

SAÇIŞTIRMAK *f.* Azar azar serpip her tarafa dağıtmak.

SAÇIT *i.* İsraf.

SAÇKIRAN *i.* Kılları düşüren bir hastalık.

SAÇLI *s.* Saçı olan. — *sakallı s.* Yaşını başını almış.

SAÇMA *i.* Saçılır şey. Av için yapılmış küçük kurşun taneleri. Bir nevi balık ağı. Saçma sapan. Saçmak işi.

SAÇMAK *f.* Dağıtmak, serpmek.

SAÇMALAMAK *f.* Saçmasapan söylemek.

SAÇMASAPAN *i.* Boş ve manasız lâkırdı.

SAÇULA *i.* Ağaçtan dökmeci kalıbı.

SADA, SEDA *i.* Ses, avaz. Aksisada; yankı.

SADAKA *i.* Allah rızası için fakirlere verilen para, giyecek v.s.

SADAKAT *i.* Sadık olma. Bayrılık.

SADAKATLİ *s.* Sadık, bayrı.

SADALI *s.* Sesi olan. — *harf i.* a, e, ı, i, o, ö, u, ü gibi ses vermeği temin eden harfler.

SADARET *i.* Sadrazamlık.

SADASIZ *s.* Sessiz. — *harf i.* Sadalı harflerin gayri harfler.

SADBERK *i.* Katmerli, yüz yapraklı.

SADE *s.* Bir şeyle karışık olmıyan, basit, düz. Sâf, temiz yürekli. Çok derin düşünmez, bön, safderun. Tek, yalnız. *e.* Yalnız, ancak: *Sade ben okudum.* — *kahve i.* Şekersiz kahve. — *yağ i.* Sütten yapılan karışıksız tereyağı.

SADEDİL *s.* Yüreği temiz. Safderun.

SAFDEDİLÂNE *s.* Sadedil bir halde.

SADEDİLLİK *i.* Sadedil oluş.

SADEF *i.* Midye ve istridye gibi kabuklu hayvanlar. İçinden inci çıkan deniz böceği ve bu böceğin kabuğu. Bu kabuktan yapılan düğme, kakma v.s.

SADEFÇE *i.* Sadef böceğinin küçüğü.

SADEFE *i.* Bir tek inci sadefi. Kulağın deliği dışındaki oyuğu.

SADEFOTU *i.* Bir nevi nebat.

SADEGİ *i.* Sadelik.

SADELİK *i.* Sade oluş.

SADET *i.* Konu, lâkırdı sırası. Kası, niyet, söz ve bahsin esası.

SÂDİS *i.* Altıncı.

SÂDİSEN *s.* Altıncı olarak.

SADIK *s.* Bayrı. Doğru, sahi, yalan ve sahte olmıyan. Vefadar, samimî, muhabbetli, iyilik ve hukuku unutmıyan.

SADIKANE *s.* Sadık olarak.

SADIR *i.* Göğüs. Herşeyin önü, başı, ilerisi. En yüksek makamda bulunan.

SÂDIR *s.* Çıkan.

SADME *i.* Çarpma, vur-

ma. Ansızın başa gelen afet. Patlama, iştial.

SADRAZAM *i.* Eskiden Başvekil, başbakan.

SADRÎ *s.* Göğse ait bir nevi pirinç.

SÂF *s.* Temiz, halis, karışık olmıyan. Sadedil.

SAF *i.* Sıra, dizi. Bir sıraya dizilmiş asker.

SAFA *i.* Rahat. Zevk.

SAFAHAT *i.* Safhalar. Bölgüler, yüzler.

SAFDERUN *s.* Temiz yürekli.

SAFDERUNLUK *i.* Safderun oluş.

SAFDİL *s.* Sadedil.

SAFDİLÂNE *s.* Sadedilâne.

SAFDİLLİK *i.* Sadedillik.

SAFFET *i.* Sâf ve temiz oluş.

SAFER *i.* Arabî ayların onuncusu.

SAFHA *i.* Yüz, satıh. İnce ve geniş cisim, levha.

SÂFÎ *s.* Halis, temiz. Sade. Masrafı indirildikten sonra kâr kalan.

SAFİR *i.* Gökyakut denilen kıymetli taş. Islık gibi ses.

SAFLIK *i.* Sâf oluş.

SAFRA *i.* Öt, ötteki yeşilimtrak sarı su. Mide de hâsıl olan usare.

SAFRA *i.* Gemi ve balonların muvazeneti için konulan ağırlık.

SAFRALI *s.* Safrası olan.

SAFRAN *i.* Zerde yapmak ve sarıya boyamak için kullanılan bir ot.

SAFRAVÎ *s.* Safraya ait. Safra suyu çok, safrası galip.

SAFSATA *i.* Saçma. Hakikat süsü verilmiş yalan.

SAFSATACI *i.* Safsata yapan. Ağzı kalabalık.

SAFSATALAMAK *f.* Safsata söylemek.

SAĞ *s.* Diri, canlı. Sağlam. Safî, halis, karışık olmıyan.

SAĞ *s.* İnsan ve hayvanın kalplerinin bulunduğu cihetin aksi tarafı ve bu tarafta bulunanlar: *Sağ el, sağ kol, sağ ayak, v.s.*

SAĞALMAK *f.* Hastalıktan kurtulmak.

SAĞANAK *i.* Birden çok yağıp geçen yağmur.

SAĞBİLİ *i.* İyi anlama, teyakkun.

SAĞDIÇ *i.* Düğünde güveye kılavuzluk eden. Yenge. Hıristiyanlarda vaftiz olan çocuğu tutan ve adını koyan. Sünnette çocuğu tutan.

SAĞDIÇLIK *i.* Sağdıç oluş.

SAĞDIRMAK *f.* Sağmasını temin etmek.

SAĞDUYU *i.* Akli selim, hissi selim.

SAĞI *i.* Kuş gübresi.

SAĞILMAK *f.* Memeleri sıkılarak sütü alınmak. c. Aldatılarak soyulmak.

SAĞIM *i.* Sağma.

SAĞIMLI *s.* Sağılır.

SAĞIR *s.* Kulağı işitmez veya az işitir. İçi dolu oldugundan vurulunca ses çıkarmaz olan. İçi görünmez, kapalı. Az veya boğuk ses çıkaran.

SAĞIRLIK *i.* Sağır oluş.

SAĞLAM *s.* Hastalığı ve sakatlığı olmıyan, salim, sıhhati yerinde. Her tarafı doğru ve kusursuz, kırık ve bozuk olmıyan. Doğru, gerçek. Güvenilebilir, emin. Dayanıklı. Sıhhate yarar, dokunmaz.

SAĞLAMA (Mat.) Mizan.

SAĞLAMAK *f.* Sağlam yapmak. (Mat.) İsbat.

SAĞLAMLAMAK *f. Bak:* **SAĞLAMAK.**

SAĞLAMLANMAK, SAĞLAMLAŞMAK *f. Bak* : **SAĞLANMAK.**

SAĞLAMLAŞTIRMAK *f.* Sağlamlaşmasını mucip olmak.

SAĞLAMLIK *i.* Sağlam oluş.

SAĞLANMAK *f.* Sağlam olmak.

SAĞLI *s.* Sağ tarafı olan.

SAĞLICAK *i.* Sağ oluş. Hayat, yaşayış.

SAĞLIK *i.* Sağ oluş, sıhhat.

SAĞMA *i.* Sağmak işi.

SAĞMAK *f.* Memyei parmakla sıkıp sütünü almak. c. Aldatmak, soymak. Arı kovanından balı almak.

SAĞMAL *s.* Sağılır, sütlü.

SAĞNAK *Bak:* **SAĞANAK.**

SAĞRI *i.* Hayvanın belile kuyruğu arasındaki dolgun ve yuvarlakça tarafı.

SAĞU *i.* Ölünün iyi huylarını sayarak ağlamak, mersiye.

SAĞUCU *i.* Yaslarda ücretli sağu söyliyen.

SAH *i.* Doğru ve yanlışsız manasına olmak üzre resmî evrakın altına çekilen işaret. — *çekmek f.* Bir yazının metnini tasdik etmek.

SAHA *i.* Alan. Açık yer, meydan. Ortalık.

SAHABE *i.* Yeygamberin zamanında bulunup peygamberin yüzünü görenler.

SAHABET *i.* Sahip çıkma, kaydırma.

SAHAF *i.* Eski kitap alıp satan kitapçı.

SAHAN *i.* Bakır yemek tabağı.

SAHANLIK *i.* Merdiven ayağı, merdiven dönemeci.

SAHARE *i.* Meşin kaplı sandık.

SAHAVET *i.* Cömertlik.

SAHAVETLİ *s.* Cömert.

SAHİ, SAHİH *s.* Gerçek, doğru, yalan olmıyan, esaslı. Tam, sağlam.

SAHİ *s.* Cömert.

SAHİCİ *i.* Yalan olmıyan.

SAHİDEN, SAHİHEN *h.* Filhakika, doğru.

SAHİF *s.* Gevşek, zayıf.

SAHİFE *i.* Kitap, defter v.s. yazılmış bir kâğıdın bir yüzü.

SAHİH, SAHİ *s.* Doğru.

SAHİHAN *h.* Doğru olarak.

SAHİL *i.* Irmak ve deniz kenarı, kıyı, yalı.

SAHİLEŞMEK *f.* Gerçek çıkmak.

SAHİLEŞTİRMEK *f.* Sahi yapmak.

SAHİLHANE *i.* Yalı.

SAHİLSARAY *i.* Büyük yalı.

SAHİP *s.* Mal, mülk, v.s. ye malik olan, mutasarrıf olan bir eser meydana getiren. Himaye eden.

SAHİPLİK *i.* Sahip çıkma, himaye.

SAHİPSİZ *s.* Kimsenin malı olmıyan, ıssız. Himaye edeni bulunmıyan.

SAHNE *i.* Tiyatroda oyun oynanan yer, şano.

SAHRA *i.* Kır, şehir harici, ova. Susuz ve otsuz geniş ova. çöl. — *topu i.*

Ağır arabalarla çekilen top.

SAHRAÎ *s.* Sahraya ait. Sahra ve çöl ahalisi.

SAHRE *i.* Kaya, büyük taş. Madenlerin tabiî hali.

SAHTE *s.* Yapma, düzme, uydurulmuş.

SAHTEKÂR *s.* Bir şeyin taklidini yapan, yalancı ve düzme şeyler meydana çıkaran.

SAHTEKÂRLIK *i.* Sahtekâr oluş.

SAHTELİK *i.* Sahte oluş.

SAHTEVAKAR *s.* Boş çalımlı.

SAHTİYAN *ii* İşlenmiş cilâlı deri.

SAHUR *i.* Ramazanda gece sonunda yenen yemek.

SAİ *s.* Çalışan, sâyeden. *i.* Haber götüren ulak.

SAİD *s.* Yükselen.

SÂİD *i.* Kol.

SAİK *i.* Sevkeden. Müsebbip. İtke.

SAİKA *i.* Yıldırım.

SAİKA *i.* Sevkeden. Hal, sebep, mucip.

SAİL *s.* Soran, sual eden. *i.* Dilenci.

SAİL *i.* Akan.

SAİLİYET *i.* Akıcı oluş.

SAİLLİK *i.* Dilencilik.

SAİP *s.* İsabet eden.

SAİR *i.* Yürüyen, müteharrik. Geçen, intişar eden. *e.* Diğer, başka.

SAİRFİLMENAM *i.* Gece uykuda iken farkında olmaksızın kalkıp yürüyen ve iş gören.

SAİT *s.* Kutlu. Mubarek.

SÂİT *i.* Sesli harf. *s.* Ses veren. Yükselen.

SÂK *i.* Diz ile topuk arasındaki kısım, baldır, incik. Nebatın yerden dalların başladıkları mahalle kadar olan yeri, sap.

SAK *i.* Mahkeme ilâm ve muharreratının tahrir usulü.

SAKA *i.* Su taşıyan.

SAKAĞI *i.* Beygirlerde olan öksürük.

SAKAKUŞU *i.* Güzel öter bir cins küçük kuş.

SAKAL *i.* Erkeklerde yüzün etrafında ve çenede biten kıllar, lihye.

SAKALLANMAK *f.* Sakalı çıkmak.

SAKALLI *s.* Sakalı olan.

SAKALSIZ *s.* Sakalı olmıyan.

SAKAMET *i.* Bozukluk.

SAKAR *i.* Atın alnındaki beyaz leke.

SAKAR *s.* Uğursuz.

SAKARİN *i.* Taşkömürü katranından çıkarılan bir nevi şeker.

SAKAT *s.* Azasından biri noksan ve malûl. Nâkıs ve alil uzuv. Hatalı, yanlış. *i.* Bir şeyin düşük ve işe yaramaz kısmı.

SAKATAT *i.* Şakat şeyler. Kesilen koyun v.s. nin ciğer, işkembe gibi şeyleri.

SAKATLAMAK *f.* Sakat yapmak.

SAKATLANMAK *f.* Sakat olmak.

SAKATLIK *i.* Sakat oluş.

SÂKİ *i.* İşret meclisinde kadeh sunan, su dağıtan.

SAKİL *s.* Ağır, sıkıntılı. Çirkin.

SAKİLLİK *i.* Çirkinlik.

SAKİM *s.* Hasta, alil. Yanlış, hatalı.

SAKİN *s.* Oynamıyan bir vaziyette duran, hareketsiz duran. Oturan, ikamet eden. Kendi halinde, uslu, sessiz.

SÂKİNAME *i.* Eski şairlerin sakiye hitaben söyledikleri manzume.

SAKİNANE *s.* Sükûnetle.

SAKİT *s.* Susan, sükût eden. Sakin halde.

SAKİTANE *s.* Sakit bir halde.

SAKİYE Sakilik eden kız. Bahçe ve bostan sulamağa mahsus dolap veya su yolu. Gemilere su veren dubalar.

SAKIF *i.* Çatı.

SAKIN *h.* Dikkati ihtar eder : *sakın gideyim deme.*

SAKINCA *i.* Kaydi ihtiyati. 2— Mahzur.

SAKINGAN *s.* Çok sakınan, çekinen.

SAKINIŞ, SAKINMA *i.* Sakınmak işi.

SAKINMAK *f.* Çekinmek. Kendini gözetmek. Himaye etmek, dikkatle muhafaza etmek.

SAKIRDI *i.* Korku veya soğuktan şiddetle titreme.

SAKIRDAMAK *f.* Sakırdamak işi.

SAKIRGA *i.* Koyun ve köpek gibi hayvanlara yapışıp kanlarını emen böcek, gene, kene.

SÂKIT *s.* Düşen, düşmüş. Hüküm ve itibardan düşen, mülga. Vakitsiz doğan.

SAKIZ *s.* Bazı ağaçlardan sızan veya bazı nebat köklerinden hâsıl olan ağızda çiğnenir beyaz bir zamk. — *ağacı i.* Sakız çıkarılan bir ağaç. — *leblebisi i.* Kavrulmuş nohut.

SAKLAK *i.* Mahfaza.

SAKLAMA *i.* Saklamak işi.

SAKLAMAK *f.* Gizlemek. Gözetmek, korumak. Kaldırıp gelecek günler için bulundurmak.

SAKLAMBAÇ *i.* Biri saklanıp diğerleri tarafından aranmak suretile oynanan bir çocuk oyunu.

SAKLANILMAK *f.* Gizlenilmek. Gözetilmek. İlerisi için bulundurulmak.

SAKLANMAK *f.* Gizlenmek. Gözlenmek. İlerisi için alıkonulmak.

SAKLANTI *i.* Saklanacak yer, görünmez köşe. Sığınacak yer.

SAKLATMAK *f.* Saklamasını temin etmek.

SAKLAYIŞ *i.* Saklama.

SAKLI *s.* Gizlenmiş, gizli. Alenî olmıyan. Başka biri veya başka bir vakit için ayrılmış.

SAKMAN *i.* Muhafız.

SAKSAĞAN *i.* Alacakargaya benzer siyahlı beyazlı bir kuş.

SAKSI *i.* İçine toprak doldurulup çiçek konan kap.

SAKSILIK *i.* Saksı koymağa mahsus raf veya camlı oda.

SAKSUNYA *i.* Makbul porselen kap.

SAL *i.* Yanyana bağlanıp su üzerinde yüzdürülen keresteden ibaret düz kayık. Tabut, tezkere.

SÂL *i.* Sene.

SALÂ *i.* Cuma namazına ve bazı yerlerde cenazeye davet için minarede okunan dua

SALÂBET *i.* Katılık, peklik. Metanet. Sebat.

SALÂBETLİ *s.* Salâbeti olan.

SALACAK *i.* Üzerinde ölü yıkadıkları kerevet, teneşir.

SALÂH *i.* İyilik. Asayiş.

SALÂHİYET *i.* Yetke. Bir işe karışmağa ve bir şeyi yapmağa haklı ve izinli olmak.

SALAK *i.* Ucu toplu ve zincirli bir eski cenk tokmağı.

SALAM *i.* Sığır veya domuz v.s. etlerden yapılan bir sucuk.

SALAMANDRA *i.* Semender. Bir nevi büyük soba.

SALAMURA *i.* Peynir, balık gibi şeylerin bozulmamak için yatırıldıkları tuzlu su.

SALÂR *i.* Reis, baş.

SALAŞ *i.* Barakadan dükkân veya kahve. Kırkahvesi.

SALASPUR *i.* Astarlık seyrek dokumalı ince bez.

SALÂT *i.* Namaz. Peygambere dua.

SALATA *i.* Yemek arasında yenilen ekşili ve tuzlu çerez. Marula benzer fakat ondan ufak bir nevi yeşillik.

SALATALIK *s.* Salata yapmağa yarıyan. *i.* Hıyar.

SALÂVAT *i.* Müslümanlıkta bir dua.

SALBEN *h.* Asılmak suretile.

SALBETMEK *f.* Asmak, asarak idam etmek.

SALÇA *i.* Yemeğe çeşni vermek için koyulaştırılmış domates suyu.

SALDIRGAN *s.* Müteca-viz.

SALDIRGANLIK *i.* Tecavüz.

SALDIRIM *i.* Taarruz, tecaddi.

SALDIRIŞ *i.* Hücum.

SALDIRMA *i.* Saldırmak işi. Bir büyük bıcak.

SALDIRMAK *f.* Hücum ettirmek. Atılmak ,hücum etmek.

SALEP *i.* Bir otun kökünden çıkan beyaz bir un, bunun şeker ve sütle pişirilmişi.

SALEPÇİ *i.* Salep pişirip satan .

SALGI (Bio.) İfraz.

SALGIN *s.* Salar, hücum eder. Herkese geçen sarî.

SALHANE *i.* Mezbaha.

SALHURDE *i.* Yaşlı.

SALİF *i.* Geçen, geçici, *salifülbeyan*, yukarıda beyan edilen, *salifüzzikir*, yukarıda zikredilen.

SALİH *s.* İyi, işe yarar. Salâhiyeti ve hakkı olan. Dindar.

SÂLİK *s.* Bir yola sülûk eden. Tarikat mensubu.

SALİM *s.* Sağ, sağlam. Ayıbı, kusuru olmıyan. Selâmette olan.

SALİMEN *s.* Salim olarak.

SALİP *i.* Haç, çarmık.

SALİS *i.* Üçüncü.

SALİSEN *h.* Üçüncü olarak.

SALI *i.* Haftanın dördüncü günü.

SALIK *i.* Haber. Ucu zincirli topuz.

SALINCAK *i.* Eğlence veya cimnastik için bir ağaca asılan ucunda tahta bağlı ip. Asılı yatak. Hamak.

SALINIŞ *i.* Salınma.

SALINMA *i.* Salınmak işi.

SALINMAK *f.* Yürürken bir sağa bir sola meyletmek.

SALINTI *i.* Oynama, kıpırdama. Dalgalanma.

SALINTILI *s.* Dalgalı, oynak. Oturaklı olmıyan.

SALIVERME *i.* Salıvermek işi.

SALIVERMEK *f.* Tutulmuş veya bir yere kapatılmış olanı koyvermek, bırakmak. Serbest bırakılmak. Terketmek, mâni olmamak. Sarkıtmak, indirmek, uzatmak.

SALIVERİLMEK *i.* Kapatılmış bir yerden bırakılmak, sarkıtılmak.

SALKI *s.* Sarkık, sölpük. Sakat. Yağmurlu.

SALKIM *i.* Üzüm ve hurma gibi birçoğu bir sapta bulunan meyva ve bu meyvaları tutan çöp.

SALKIM *i.* Salkım şeklinde büyük çiçekler açar ve asma gibi çardağa sarılır nebat.

SALKIMAK *f.* Gevşeyip sarkmak.

SALKIMSAÇAK *s.* Birkaçı birlikte asılan saçak. Parçalanıp parçaları sarkan yırtık şey.

SALKIMSI (Bio.) Unkudî.

SALKIMSÖĞÜT *i.* Dalları aşağıya sarkan söğüt ağaçları.

SALLABAŞ *s.* Başı sallanan adam.

SALLAMA *i.* Sallamak işi.

SALLAMAK *f.* Muntazam bir surette ve daima bir yolda oynatmak, kıpırdatmak. *c.* Bir işi tehir etmek.

SALLANDIRMAK *f.* Sallamak. Salbetmek.

SALLANMAK *f.* Muntazam surette iki tarafa veya ileri geri gidip gelerek oynamak. *c.* Düşmek üzere bulunmak.

SALLAPATI *s.* Düşünmeden ve saygısızca her işe dalan, patavatsız.

SALLASIRT *h.* Sıra alma.

SALMA *i.* Salmak işi. Başıboş gezen hayvan. Musluksuz, serbest akan su. Horhor. Pirinç ile pişmiş zeytinyağlı yemek.

SALMAK *f.* Yaymak, sermek. Uzatmak. Komak, bırakmak, atmak. İleri sürmek. Göndermek. Sarkmak. Tehir etmek. Üstüne atmak, hücum ettirmek. Akın etmek.

SALMASTRA *i.* Halat tellerinden saç gibi örülü ve muhtelif işlerde kullanılır kordon.

SÂLNAME *i.* Yıllık. Bir senelik vak'aları bildiren büyük takvim.

SALON *i.* Evin misafir kabul etmeğe mahsus büyük ve süslü odası, divan. Sergi yeri.

SALP *s.* Asma, asarak idam etme.

SALPA *s.* Gevşek, sölpük.

SALT *s.* Yalnız, sade. *h.* Ancak.

SALTA *i.* Köpek ve kedi gibi kayvanların art ayakları üzre durmaları.

SALTA *i.* Bir nevi kısa çepken.

SALTA *i.* Gergin halatın biraz gevşetilmesi.

SALTANAT *i.* Hükümdarlık. Devlet, hükümet. *c.* İhtişam.

SALTANATLI *s.* İhtişamlı.

SALTIK *s.* Mutlak, apsolü.

SALVO *i.* Top selâmı. Bölük ateşi. Yaylım.

SALYA *i.* Ağızdan akan su, tükrük.

SALYANGOZ *s.* Kabuklu sümüklüböcek, helezon

SAM *i.* Çölden esen ga-

yet sıcak ve kuru zehirli rüzgâr. — *vuruğu i.* Sam rüzgârının yaktığı meyva ve nebat.

SAMAK, SEMEK *f.* Bazı kelimelere ilâve olunarak benzerlik bildirir : *Alınsamak,* alınır gibi olmak. *Gülümsemek,* güler gibi olmak.

SÂMAN *i.* Servet.

SAMAN *i.* Hububatın hayvanlara yedirmeğe mahsus doğranmış sapları.

SAMANÎ *s.* Saman renginde.

SAMANKAPAN *i.* Kehlibar.

SAMANKÂĞIDI *i.* Ciğara kâğıdı gibi ince kâğıt.

SAMANLIK *i.* Saman koymağa mahsus yer.

SAMANSUYU *i.* Parlak olmayıp sarımtırak boyaya benzer yaldız.

SAMANOĞRUSU, SAMANYOLU *i.* Kehkeşan.

SAMEDÎ *s.* İlâhî.

SAMEDANÎ *s.* İlâhî, Tanrıya mahsus.

SAMEDANİYET *i.* Ülûhiyet. Tanrılık.

SAMİ *s.* İşiden, dinliyen.

SAMÎ *i.* Nuh peygamberin evlâdından Sam'ın sülâlesinden olan Araplar. İbranîler v.s. gibi kavmler.

SÂMÎ *s.* Yüksek, yüce.

SAMİA *s.* İşitme duygusu.

SAMİİN *s.* Samiler. Bir konferans ve nutku dinliyenler.

SAMİM *i.* Herşeyin içi, merkezi, aslı.

SAMİMÎ *i.* İçten, yürekten gelen, kalbî, riyasız.

SAMİN *i.* Sekizinci.

SAMİT *s.* Susan. Sessiz.

SAMSA *i.* Baklava biçiminde yufkaya sarılan ve tavada kızartılan bir hamur tatlısı. Main şeklinde baklava.

SAMSUN *s.* Vaktile düşmana saldırmak üzre kavgada kullanılan iri köpek ve bu köpekleri idare eden.

SAMUR *i.* Sansar cinsinden Şimalî Asyada yaşar, kürkü pek makbul bir hayvan.

SAN *e.* Benzer.

SAN *i.* Hesap, sayma. Parça. Yoklama. İtibar, şan, şöhret.

SAN *i.* Şan. Lâkap. Aile ismi.

SAN *i.* Ekinlere arız olup sarartan bir hastalık.

SANACI *s.* Düşünen, zanda bulunan.

SANAL (Mat.) Mevhum.

SANAMAK *f.* Saymak, saygı etmek. Hürmet yollu alay etmek. Paralamak, doğramak. Düşünmek, zanda bulunmak. Vehmetmek.

SANAT, SAN'AT *i.* İnsanın ihtiyaçlarından herhangi birinin elde edilen malûmatın yardımile vücude getirilmesi. Makine ve el ile yapılan işler, iptidaî ve madenî mevattan insanlar için faydalı şeyler vücude getirme. Meslek. Ustalık, hüner. *Edebî — i.* Yazıda cinas ve istiareye ehemmiyet verme. *Nefis —ler i.* Resim, şiir, musiki, heykeltraşi gibi bedîî duygu uyandıran san'atler.

SAN'ATKÂR *i.* Bir san'atle meşgul olan. Üstat. Usta, mahir, hazık.

SAN'ATKÂRLIK *i.* San'atkâr oluş.

SANATORYOM *i.* Havadar yerlerde yapılan ve hastaların hava ve güneş ile tedavilerini temin eden kır hastanesi.

SAN'ATLİ *s.* San'atle yapılmış.

SANAVBER *i.* Çamfıstığı.

SANAVBERİYE (Bot.) Kozalaklılar.

SANAYİ *i.* San'atler. — *i. nefise i.* Güzel san'atler.

SANCAK *i.* Sırığının ucu sivri demirden olup yere saplanan büyük bayrak, rayet, liva. Mutasarrıflık. Geminin bulunduğu baş tarafa nazaran sağ tarafı.

SANCAKTAR *i.* Sancağı taşıyan.

SANCI *i.* Bedenin içinde bir şey saplanıp sokuyor gibi keskin ağrı.

SANCILI *s.* Sancısı olan.

SANCILANMAK *f.* Sancıya uğramak.

SANCILMAK *f.* Saplanmak. Yere dikilmek.

SANCIMAK *f.* Keskin bir ağrı ile ağrımak.

SANÇMAK *f.* Saplanmak, sokmak, batırmak. Yere dikmek.

SANÇTIRMAK *f.* Sançmasını mucip olmak.

SANDAL *i.* Hindistanda yetişen güzel kokulu ve sert ağaç.

SANDAL *i.* Boyu kısa ve genişçe kayık, filika.

SANDAL *i.* Üzeri delikli bir cins hafif ayakkabı.

SANDALCI *i.* Kayıkçı.

SANDALYE, SANDALİYE *i.* Aradan dayanacak yeri olup yanları açık iskemle.

SANDALYECİ, SANDALİYECİ *i.* Sandalye yapan.

SANDIK *i.* Eşya koymak için tahta veya demir büyük mahfaza. Vezne, hazne. Su altında temel atmak için içinde taş ve harç bulunan tahtadan büyük kutu.

SANDIKÇI *i.* Sandık yapan ve satan.

SANDIKKÂR *i.* Veznedar

SANDIKLI *i.* Kaplama için kullanılır bir nevi ince tahta. Eski ziynet altınlarının bir nev'i.

SANDVİÇ *i.* Arasında bir dilim jambon bulunan yağlı ekmek.

SANEM *i.* Put.

SANGI *s.* Vurgun gibi sersem, şaşkın.

SANGILAMAK *f.* Sersemlemek.

SANGILIK *i.* Sersemlik.

SÂNİ *i.* Yapan, işliyen, yaratan.

SÂNİ *s.* İkinci.

SANI *i.* Hayal, vehim.

SANIK *i.* Maznun.

SANİA *i.* Uyunal. Uydurma, icat, iftira.

SANİHA *i.* Doğaç. Zihne gelen fikir ve mütalea.

SANİYE *i.* Bir dakikanın altmışta biri.

SANİYEN *h.* İkinci olarak.

SANICI *s. Bak:* **SANACI.**

SANK *i.* Kuş tersi.

SANKİ *h.* Farzet ki, farazа. Gûya. Meselâ: *Sanki okudum.*

SANLI *s.* Şöhretli.

SANMAK *f.* Zannetmek.

SANSAR *i.* Postundan kürk yapılan ve tavuklara, sair ehlî kuşlara musallat olan kediden büyük bir hayvan.

SANSKRİT *i.* Hindu lisanı.

SANSÜALİST *i.* Yalnız hislere değer verip fikirlere önem vermiyen

felsefe taraftarı. 2 — zevklerine düşkün adam.

SANSÜALİZM *i.* His felsefesi. 2- Zevk ve şehvete düşkünlük.

SANTİAR (Mat.) Bir metre durabbaı arazi ölçüsü.

SANTİGRAM (Mat.) Bir gramın yüzde biri.

SANTİLİTRE *i.* Bir litrenin yüzde biri.

SANTİM *i.* Yüzde bir. Bir frangın yüzde biri. Bir kuruşun yüzde biri.

SANTİMETRE *i.* Bir metrenin yüzde biri.

SANTUR *i.* Kanuna benzer telli çalgı.

SANTURLU *s.* Şaşaalı, muhteşem.

SAP *i.* İp. Tel. Otların yerden başak veya yapraklarının başladığı yere kadar olan düz ve dik yeri. Meyva, çiçek v.s. yi daha asılı ve bağlı tutan ince çöp. Aletlerin elle tutulacak yeri. Kabza.

SAPA *s.* Doğru yolun üzerinde olmıyan, ancak sapılmakla gidilebilen. Yolu kestirme olmayıp dolaşık olan, semtsiz.

SAPAN *i.* Taş atmağa mahsus ip alet. Bir ağır yükü tartmak veya yukarı çekmek üzre takılan kısa ve kalın ip.

SAPANBALIĞI *i.* Köpekbalığının testere burunlu büyük cinsi.

SAPARNA *i.* Tıpta kullanılan maruf bir otun kökü.

SAPARTA *i.* Bir batarya topun birden ateş etmesi, alabanda ateşi. c Şiddetli tekdir, tazir.

SAPÇIK (Bot.) Küçük sap, Süveyk.

SAPIK *s.* Delişmen, yoldan çıkmış.

SAPILMAK *f.* Dönülmek, yol değiştirilmek.

SAPINÇ *i.* Dalalet, doğru yoldan ayrılış.

SAPIR *h.* Yere dökülen şeylerin gürültüsünü taklit eder ve tekrarlanarak kullanılır : *ağaçtan sapır sapır elma döküldü.*

SAPITMAK *f.* Doğru yoldan çıkmak, şaşırmak. Azmak, haktan ayrıl-

mak. İfsat etmek. Sözü şaşırmak. Aklını oynatmak.

SAPKIN *s.* Doğru yoldan sapmış, baştan çıkmış. Zıpkın.

SAPLAMAK *f.* Sapına kadar sokmak, batırmak.

SAPLANMAK *f.* Sapına kadar girmek. Sokulmak, bastırmak, girmek. c. Bir fikirde ısrar edip durmak.

SAPLATMAK *f.* Batırtmak.

SAPLI *s.* Sapı olan.

SAPMA (Fiz.) İnhiraf.

SAPMAK *f.* Yol değiştirmek, giderken sağa veya sola dönmek, başka yol tutmak. Doğru yoldan çıkmak. Yanlış bir fikir ve kanaate düşmek, yanılmak, itikadını bozmak.

SAPSARI *s.* Çok sarı.

SAPSIZ *s.* Sapı olmıyan.

SAPTIRMAK *f. Bak*: **SAPITMAK.**

SARA *i.* İnsanın kendini kaybederek düşmesini ve çırpınmasını mucip olan sinir hastalığı, tutar, tutarak.

SARAÇ *i.* At takımı v.s. meşin eşya yapan ve satan.

SARAÇLIK *i.* Saraç sanʼati.

SARAHAT *i.* Sarih oluş.

SARAHATEN *h.* Açıktan-açığa.

SARAK *i.* İstihza.

SARAKA *i. Bak*: **SARAK.**

SARALI *i.* Saralı olan.

SARARMAK *f.* Sarı olmak. Benzi solmak.

SARARTMAK *f.* Sararmasını mucip olmak.

SARASKER *i.* Başkumandan.

SARAY *i.* Hükümdarların meskeni ve dairesi. Büyük konak. Büyük hükûmet dairesi.

SARAYLI *s.* Sarayda büyümüş. *i.* Evvelce saraylarda cariyelikte v.s. hizmetlerde bulunmuş olanlar.

SARAYLOKMASI *i.* Sulu hamur ve yumurta ile yapılıp şekere atılan bir nevi lokma.

SARDALYA, SARDALYE *i.* Fıçı veya kutu içinde tuzla istif edilerek hıf-

zolunmuş küçük balıklar.

SARDOĞAN *i.* Bir cins yırtıcı kuş.

SARDUN *i.* Balıkçıların kullandığı ıhlamur kabuğu lifinden yapılmış halat.

SARDUNYA *i.* Soğuktan korunursa senelerce dayanır bir çiçek.

SARDUNYAGİLLER (Bot.) İberiye.

SARF *i.* Sarfetmek işi. Bir lisanı terkip eden kelimelerin tebeddülâtından ve bir asıldan çıkmalarından bahseden ilim, gramer.

SARFETMEK *f.* Harcetmek, masraf etmek. Parayı alışverişte kullanmak, çevirmek, döndürmek. c. Birisini öldürmek.

SARFÎ *s.* Sarf ilmine ait.

SARFİYAT *s.* Masraflar.

SARFINAZAR *i.* Vazgeçme.

SARGI *i.* Kuşak. Yara, çıkık ve kırık bağlamağa mahsus uzun kesilmiş bez. Çocuk kundağını saran bez.

SARHOŞ *s.* İçkilerden birini fazlaca içip muvazenesini kaybeden. İşrete düşkün.

SARHOŞLUK *i.* Sarhoş oluş.

SÂRİ *s.* Bulaşan, bulaşma. Salgın.

SARİH *s.* Açık, vazıh.

SARİK *i.* Hırsız.

SARI *s.* Altın ve kükürt renginde olan. Sarışın. Benzi atık, soluk.

SARICA *s.* Az sarı. Vaktile bir sınıf başıbozuk askeri.

SARIK *i.* Hoca ve imamların başlarına sardıkları beyaz veya yeşil tülbent.

SARIKLI *s.* Başına sarık sarmış, ilmiye sınıfı.

SARILGAN SAP (Bot.) Sakı mütehalif.

SARILI *s.* Renkleri arasında sarısı olan. Sarılmış, dolanmış.

SARILIK *i.* Sarı renkte oluş. Benzin sararıp solmasını mucip bir hastalık. Ekinlere arız olan sam hastalığı.

SARILMAK *f.* Bir şeyin etrafına dolanmak. Ken-

di etrafına bir şey dolayıp içinde kalmak, bürünmek. Birinin boynuna kollarını dolıyarak kucaklamak. Öpmek. Koşup yakalamak, kavramak, davranmak.

SÂRIM *s.* Keskin.

SARIM *i.* Sargı. (Fiz.) Halka.

SARIMEŞE *i.* Bir cins meşe ağacı.

SARIMSI, SARIMTIRAK *s. Sarıya çalar.*

SARINMAK *f. Bak*: **SARILMAK, BÜRÜNMEK.**

SARISABUR *i.* Sıbar denilen acı bir ot.

SARISALKIM *i.* Salkım ağacının bir cinsi.

SARIOT *i.* Bir cins tahta.

SARIŞIN *s.* Sarı saçlı, elâ gözlü ve beyaz benizli olan.

SARKAÇ (Fiz.) Rakkas.

SARKAN *i.* Bakiye. Sarkık.

SARKIK *s.* Aşağıya doğru asılan. Gevşek, sölpük.

SARKIL (Fiz.) Rakkasî.

SARKILMAK *f.* Sarkmak.

SARKINMAK *f.* Sarkmak. Sataşmak.

SARKINTI *i.* Haksız ve sebepsiz birine karşı yürüme, taarruz, tecavüz. Rahat bırakmama, sataşma.

SARKINTILIK *i.* Sarkıntı yapma.

SARKIT (Bot.) İstalâktit.

SARKITMAK *f.* Yukarıdan aşağıya indirmek, uzatmak. Koyuvermek. Asmak. Asılı tutmak.

SARKMAK *f.* Yukarıdan aşağıya doğru uzanmak. Asılı durmak. Artmak. Bir yere inivermek.

SARMA *i.* İhata. Sarmak işi. Sarılmış şey. Yaprak dolması. Örülmüş kuzu barsaklarından veya içyağı zarından yapılan yemek. Muhasara.

SARMAK *f.* Etrfını çevirip dolamak. Bir şeyin içine dolayıp bağlamak. Kucaklamak, kolları içine almak. Etrafını kuşatmak. Bağ ve sargı ile bağlamak. Sarık, kuşak bağlamak. İpekli v.s. yi devşirip yumak yapmak. Almak. Tırmanmak. Yetişmek, uygun gelmek, hoşa gitmek. Lâkırdı ile birine sataşmak.

SARMAL (Fiz.) Helezonî.

SARMAN *s.* Azman, iri.

SARMAŞ *i.* Kucaklaşma, munanaka.

SARMAŞDOLAŞ *i.* Sarılma, kucaklaşma.

SARMAŞAN (Bot.) Nebatatı müteşebbise.

SARMAŞIK *i.* Rasgeldiği şeye sarılan ince ve uzun nebatlar.

SARMAŞIKGİLLER (Bot.) Balsamiye.

SARMAŞMAK *f.* Kucaklaşmak.

SARMISAK *i.* Ağır kokulu ve kökü diş diş sebze.

SARMISAKLI *s.* Sarmısakla yapılmış.

SARNIÇ *i.* Yazın kullanılmak için yağmur sularının birikmesine mahsus yeraltı su haznesi.

SARP *s.* Zor, güç, müşkül, sert. Yanaşılması veya anlaşılması zor.

SARPA *i.* Karagöz balığının ufak nev'i. — *sarmak i.* Sarplaşmak.

SARPLAŞMAK *f.* Sarp ve zor olmak.

SARPON *i.* Zahire komak için kazılıp üstüne toprak çekilen çukur. Oyuklu hamur teknesi.

SARRAF *i.* Para bozmak veya tebdil etmek işlerile uğraşan, muameleci, banker. Murabahacı.

SARRAFLIK *i.* Sarraf muamelesi ve mesleki. Sarrafiye.

SARRAFİYE *i.* Para bozmak veya değiştirmek için edilen kâr.

SARSAK *s.* Dermansızlıktan titriyen. Aptal.

SARSAKLIK *i.* Sarsak oluş.

SARSAR *i.* Pek şiddetli ve soğuk rüzgâr.

SARSIK *s.* Yürürken titriyen.

SARSIKLIK *i.* Sarsık oluş

SARSILIŞ, SARSILMA *i.* Sarsılmak işi.

SARSILMAK *f.* Oynatılmak, tahrik olunmak, titretilmek. Bozulmak, tabiî halinden çıkmak. Zarar görmek. Muvazeneyi kaybetmek.

SARSIM (Ast.) İsticaf.

SARSMA *i.* Sarsmak işi.

SARSMAK *f.* Oynatmak,

tahrik etmek, sallamak. Bozmak, tabiî halini değiştirmek. Muvazeneyi kaybetmek. Zarara uğratmak.

SARSINTI *i.* Sallanma. Musibet, felâket. Zarar.

SART *i.* Hasır sazından yapılmış halat.

SASI *i.* Küf ve çürük kokusu.

SATAŞGAN *s.* Mütecaviz.

SATAŞMAK *f.* Tesadüf etmek. Karışmak. Kavgaya vesile aramak. Sarkıntılık etmek.

SATEN *i.* Yumşak ve parlak ince ipekli kumaş, atlas veya taklidi.

SATHAN *h.* Satıh itibarile.

SATHİ *s.* Pek üstten, üstünkörü. Satha ait.

SÂTI *s.* Yüksek ve meydanda olan.

SATI *i.* Satış.

SATICI *s.* Satan. *i.* Sokaklarda gezdirdiği malı bağırarak satan. *Ayak — i.* Sokaklarda gezerek gezdirdiği malı satan.

SATICILIK *i.* Satıcı işi.

SATIH *i.* Yüzey. Bir şeyin üstten ve dışardan görünen ciheti. Derinliği olmıyan yüzü.

SATILIK *s.* Satılmağa çıkarılmış.

SATILMA *i.* Satılmak işi.

SATILMAK *f.* Mal bedeli mukabilinde verilmek. Müşteri bulunmak, sürülmek.

SATIM *i.* Satma.

SATIN *i.* Para verip bir mal ve mülk alma, mübayaa. — *almak f.* parasını verip almak, mübayaa etmek.

SATIR *i.* Kâğıdın bir yanından öteki yanına kadar uzanan yazı sırası. Et v.s. kıymağa mahsus enli ve ağır bıçak. Vaktile cellâtların kullandıkları kısa, enli ve ağır bıçak. — *başı i.* Satırın başından başlaması icap eden cümle başı.

SATIŞ *i.* Satma. Cali hareket, gösteriş.

SATMA *i.* Satmak işi.

SATMAK *f.* Bir mal ve mülkü para mukabilinde vermek. Olmıyan bir şeyi var göstererek öğünmek.

SATRANÇ *i.* Dörtköşeli

altmış dört haneye ayrılmış bir tahta üzerinde oynanan oyun. Dört köşelere ayrılmış şekil.

SATRANÇLI *s.* Satranç şeklinde çizilmiş ve boyanmış.

SATTIRMAK *f.* Satmasını mucip olmak.

SATVET *i.* Kuvvet, şiddet. Haşmet.

SAVA *i.* Müjde.

SAVACI *i.* Müjdeci.

SAVAK *i.* Suyun taksim olunduğu yerdeki kapalı havuz, su mahzeni. Suyu boşa akıtmak için değirmen arkının yanında yapılan yukarıdan aşağı sürmeli kapak. Böleç, maksim.

SAVAMAN *i.* Müddei. Müddeiumumî.

SAVAN *s.* Geçen, geçici, devamsız. Değersiz.

SAVAP *i.* Doğruluk. Doğru düşünce ve mütalea. Hayırlı ve Allah indinde makbul iş ve hareket.

SAVAŞ *i.* Kavga etme, mücadele. Uğrasma.

SAVAŞMAK *f.* Mücadele, muharebe etmek.

SAVAT *i.* Gümüş üstüne yapılan karakalem nakışlar, çayda hayvanlara su içirilen yer.

SAVATLAMAK *i.* Savat yaparak süslemek.

SAVATLI *s.* Savatla süslü.

SAVGA *i.* Müdafaa.

SAVGAL *s.* Tedafüi.

SAVGAMAK *f.* Müdafaa etmek.

SAVLECAN *i.* Cirit oyununda at üstünden yerdeki topu almağa mahsus ucu iğri değnek, şiddetli hücum.

SAVLET *i.* Saldırma.

SAVMA *i.* Savulan. Savmak işi.

SAVMAK *f.* Kovmak, tardetmek. Atlatmak, geçirmek. Geçmek, iyileşmek.

SAVRUK *s.* Düşüncesiz, patavatsız.

SAVRULMAK *f.* Karıştırılmak, altüst edilmek. Samanla karışık hububat havaya atılıp ayrılmak. Uçurulmak. Dağılıp yok olmak.

SAVSA *h.* Yavaş, ağır.

SAVSAKLAMAK *f.* Avutmak, tehir etmek, savmak.

SAVSALAMAK *f. Bak* : **SAVSAKLAMAK.**

SAVT *i.* Ses.

SAVTİ *s.* Sese ait.

SAVUL *h.* Çekil, destur, varda.

SAVULMAK *f.* Sakınıp bir tarafa çekilmek.

SAVURMAK *f.* Karıştırmak, altüst etmek. Saman ile karışık hububatı havaya atıp ayırmak. Suyu veya sulu şeyleri bir kaptan digerine boşaltmak, havalandırmak. Havaya kaldırmak, uçurmak.

SAVUŞMAK *f.* Geçmek, iyileşmek, iyi olmak. Gizlice kaçmak, çekilmek.

SAVUŞTURMAK *f.* Savuşmasını mucip olmak.

SAY *i.* Çalışma, çabalama, emek. İş işleme, koşma.

SAYA *i.* Ağnam memuru.

SAYAÇ *i.* Muaddit.

SAYDAM *s.* Şeffaf.

SAYDAMSIZ *s.* Gayri şeffaf.

SAYDELANÎ *s.* Eczacılık fennine ait.

SAYDELE *i.* Eczacılık fenni.

SAYE *i.* Gölge. Himaye.

SAYEBAN *i.* Gölgelik.

SAYEDAR *s.* Gölgeli. *c.* Hami.

SAYETMEK *f.* Çalışmak, iş işlemek. Koşmak.

SAYF *i.* Yaz mevsimi.

SAYFİYE *i.* Yazlık. Yazı geçirmek için şehir harici köşk. Şehir civarı köyler.

SAYGI *i.* Sayı, hesap. İtiyat, mülâhaza .Hürmet, itibar. Hatır. Terbiye.

SAYGILI *s.* Saygısı olan.

SAYGISIZ *s.* Saygısı olmıyan ,kaba.

SAYGISIZLIK *s.* Saygısız oluş.

SAYHA *i.* Bağırma.

SAYI *i.* Adet, rakam. Sayma .Hesap.

SAYICI *i.* Koyun ve keçileri sayan memur.

SAYFA *i. Bak:* **SAHİFE.**

SAYIKLAMA *i.* Sayıklamak işi.

SAYIKLAMAK *f.* Uykuda veya hastalık dalgınlığında abuksabuk söylenmek, hezeyan etmek. Bir şeyi çok arzu edip

daima onu düşünmek, onu hatırdan çıkarmamak.

SAYILI *s.* Sayılmış. Muayyen. Mahdut

SAYILIR *s.* Maruf, meşhur, adı sanı belli. Madut.

SAYILMAK *f.* Miktarı anlaşılmak. Hesap edilmek, mahsup olunmak. İtibar olunmak. Muteber olmak.

SAYIM *i.* Sayma. Ağnam vergisi.

SAYIN *s.* Seçme. Muhterem.

SAYINMAK *f.* İhtiyatlı davranmak, mülâhaza ile hareket etmek.

SAYISAL *s.* (Mat.) Adedî.

SAYISALCA (Mat.) Adedî olarak.

SAYISIZ *s.* Sayılmamış, sayısı malûm olmıyan hesapsız, pek çok.

SAYIŞMAK *f.* Hesaplaşmak.

SAYLAV *i.* Mebus.

SAYMACA *i.* İtibarî.

SAYMAK *f.* Miktarı anlamak. Tadat etmek. Hesaba geçirmek. İtibar etmek, nazarile bakmak. Makbul ve muteber tutmak. Hürmet ve riayet etmek. Ehemmiyet vermek, mühimsemek. İhtiyat etmek. *Sövüp — f.* Küfretmek.

SAYMAMAZLIK *i.* Riayetsizlik, hürmetsizlik.

SAYRI *s.* Hasta, keyifsiz.

SAYRILIK *i.* Hastalık.

SAYRIMSAK *i.* Mütemarız, yalancı hasta.

SAYRIMSAMAK *f.* Temaruz etmek.

SAYVAN *i.* Sayeban, gölgelik. Etek gibi şeylerin etrafına konulan kırmalı süs.

SAZ *i.* Hasır, sepet v.s. yaptıkları ince kamış.

SAZ *i.* Her nevi çalgı. *İnce — i.* Alaturka çalgı takımı.

SAZ *s.* Kelimenin sonuna gelerek yapan, uyduran manasına gelir : *çaresaz*, çare bulan.

SAZAN *i.* Ekseriya sazlı ve kamışlı durgun sularda yaşıyan bir balık.

SAZCI *i.* Saz çalan.

SAZENDE *i.* Çalgıcı.

SAZLIK *i.* Saz ve kamış biten yer.

SEBAT *i.* Dura. Yerinde

durma, oynamama. Caymama.

SEBATKÂR *s.* Sebatlı.

SEBATLI *s.* Duran. Sebat sahibi.

SEBATSIZ *s.* Sebat etmiyen.

SEBBETMEK *f.* Sövmek.

SEBEBİLE, SEBEPLE *h.* Bir sebep dolayısile.

SEBEBİYET *i.* Sebep olma, icap ettirme, bir şeyin vuku ve husulünü icap edecek hal.

SEBEL *i.* Göze arız olup dumanlı görmeği mucip hafif bir perde.

SEBEP *i.* Bir şeyin husul ve vukuunu icap eden şey. Vesile, bahane. Vasıta, alet.

SEBEPLENMEK *f.* Geçinmek.

SEBEPLİ *s.* Bir sebebi olan.

SEBEPSİZ *s.* Sebebi olmıyan, bir hak ve bahaneye müstenit bulunmıyan.

SEBİKE *i.* Maden külçesi.

SEBİL *i.* Yol. Sebilâne. Sokaklarda parasız ve hayır için dağıtılan içilecek su. *c.* Bol, ucuz.

SEBİLCİ *i.* Hayrat olarak su dağıtan.

SEBİLHANE, SEBİLANE *i.* Yol üzerinde gelip geçenlerin parasız olarak içmeleri için su bulundurulan etrafı pencereli bina, sebil.

SEBK *i.* Geçme, ileride bulunma, evvelce geçmiş.

SEBKETMEK *f.* Geçmek, takaddüm etmek, ileride bulunmak, evvelce geçmiş olmak.

SEBÜKBAR *s.* Yükü hafif, yanında çok eşya bulunmıyan.

SEBÜKMAĞZ *s.* Akılsız.

SEBZE, SEBZEVAT *i.* Pişirilerek ve çiğ olarak yenilen nebat meyva, yaprak veya kökleri.

SEBU *i.* Testi.

SECAYA *i.* Seciyeler.

SECCADE *i.* *Bak*: **SEÇÇADE.**

SECDE *i.* İğilip yüzünü yere sürme.

SECDEGÂH *i.* Secde edilecek yer.

SECİ *i.* Nesir olarak yazılan şeyin kafiyeli olması.

SECİYE *i.* Ira. İyi ahlâk. Cibiliyet, karakter.

SECİYELİ *s.* Seciye sahibi.

SECİYESİZ *s.* Seciyesi olmıyan, ahlâksız.

SEÇÇADE, SECCADE *i.* Küçük halı, kaliçe, keçe, kumaş v.s. den yapılmış namaz sergisi.

SEÇÇADECİ *i.* Namaz seççadesini devşirip kaldıran hizmetçi.

SEÇİCİ *s.* Seçen, intihap eden.

SEÇİLMEK *f.* İntihap olunmak, bir şeyin iyileri ayıklanmak .

SEÇİM *i.* Seçme. İntihap.

SEÇİŞ *i.* Seçme.

SEÇKİN *s.* Seçilmiş. Güzide, mümtaz.

SEÇKİNLİK *i.* Güzidelik, mümtaziyet.

SEÇME *i.* Seçmek işi. Güzide.

SEÇMECE *s.* Seçmekle alınma.

SEÇMEK *f.* Bir şeyin en iyisini bulup ayırmak, intihap etmek, örendelemek, öğürtlemek. İyi görüp farkedebilmek.

SEÇTİRMEK *f.* Seçmesini mucip olmak.

SED *i.* Kapama.

SEDA *i. Bak:* **SADA.**

SEDAYA *i.* Memeli hayvan sınıfı.

SEDDADE *i.* Supap.

SEDDETMEK *f.* Kapamak. Menetmek. Tatil etmek.

SEDEF *i. Bak:* **SADEF.**

SEDEFOTUGİLLER (Bot.) Sezabiye.

SEDİ *i.* Meme.

SEDİR *i.* Üstü minderli kerevet.

SEDYE *i.* Hasta ve yaralıların nakline mahsus iki kişi tarafından götürülür, tezkere.

SEDYİ *s.* Memeye ait. Meme şeklinde.

SEFA *i. Bak:* **SAFA.**

SEFAHET *i.* Sonunu düşünmiyerek lüzumsuz yere malını israf etme. Zevk ve eğlenceye düşkünlük.

SEFAİN *i.* Gemiler, sefineler.

SEFALET *i.* Alçaklık, aşağılık, hakirlik. Zaruret ve ihtiyaçtan çekilen sıkıntı.

SEFARET *i.* Elçilik, sefirlik.

SEFARETHANE *i.* Sefir

ve maiyeti heyetinin resmî dairesi, elçilik.

SEFER *i.* Yolculuk, seyahat. Harbe gidiş. Bir devletin diğer bir devletle harp halinde bulunması. Askerin harpte veya harbe hazır bir halde bulunması. Defa, kere, nöbet.

SEFERBER *s.* Harbe sevkolunmuş veya olunmak üzre hazırlanmış asker, diğer bir devletle muharebe etmekte veya muhabereye hazırlanmış olan devlet.

SEFERBERLİK *i.* Seferber oluş.

SEFERÎ *s.* Sefere ait.

SEFERLEMEK *f.* Sefer etmek.

SEFERLİ *s.* Harbe giden.

SEFERLİK *s.* Seyahate, yolculuğa mahsus. Harbe ait. Defalık, kerelik: *Bu seferlik affettim. i.* Harp vakti.

SEFERTASI *i.* Yolculukta yemek taşınan ve sahan yerine kullanılan biribiri üzerine girmiş kap takımı.

SEFİH *s.* Sefahat yapan, yiyinci.

SEFİK, SEFKİDİMA *i.* Kan dökme.

SEFİL *s.* Sefalet çeken. Adi, alçak.

SEFİNE *i.* Gemi.

SEFİR *i.* Elçi.

SEFİRLİK *i.* Sefir vazifesi.

SEGÂH *i.* Bir musiki perdesi ve makamı.

SEĞİRDİN *i.* Yaya kosusu. Topun atıldığı zaman kundağın geri tepmesi .

SEĞİRDİŞMEK *f.* Koşuşmak.

SEĞİRME *i.* Seğirmek işi.

SEĞİRMEK *f.* Az oynamak, kımıldanmak, titremek. Damar ihtiyarsız olarak titremek.

SEĞİRTMEN *f.* Koşmak.

SEĞMEN *i.* Vaktile yeniçeri ocağına mülhak bir sınıf asker.

SEĞREK, SEYREK *s.* Sık olmıyan, aralıklı.

SEĞREKLESMEK, SEYREKLEŞMEK *f.* Seğrek olmak.

SEĞREKLEŞTİRMEK,

f. Seğrek yapmak.

SEĞREKLİK, SEYREKLİK *i.* Seğrek oluş.

SEHA, SEHAVET *i.* Cömertlik.

SEHAB *i.* Bulut.

SEHER *i.* Tan. Sabah açılmağa başladığı zaman, şefak ile gün doğuşu arası. Uykusuzluk.

SEHERÎ *s.* Sehere ait.

SEHHAR *s.* Cazibeli. *i.* Sihirbaz.

SEHİM *i.* Hisse, pay. Devlet hazinesine ödünç verilen paraya mukabil verilen faizli resmî senet, tahvilât. Korku, dehşet.

SEHİV *i.* Yanlışlık.

SEHPA *i.* Ayak satıcılarının üzerine tabla, ressamların tablo ve çalgıcıların nota koydukları, yüksek bir yere yetişmek için ayak altına konulan üç ayaklı iskemle, fotoğraf makinesi ayağı. Darağacı.

SEHVEN *i.* Yanlışlıkla.

SEHVETMEK *f.* Yanlış yapmak.

SEKANT (Mat.) Kesen.

SEKBAN *i. Bak:* **SEĞMEN.**

SEKENAT *i.* Durma, kımıldanmama.

SEKENE *i.* Sakinler.

SEKERAT *i.* Sarhoşluk, dalgınlık. İnsanın ölmek üzre bulunduğu zamandaki dalgınlık, ihtizar.

SAKİ *i.* Direk ayaklığı, kürsütaşı. Oturulacak taş. Kerevet. Atın ayağındaki beyaz.

SEKİR *i.* Sarhoşluk.

SEKİZ *i.* Yediden bir fazla olan adet.

SEKİZER *i.* Herbirine veya her defasında sekiz.

SEKİZGEN (Mat.) Müsemmen.

SEKİZLİ *s.* Sekiz adedinde olan.

SEKİZLİK *s.* Sekizli oluş.

SEKİYÜZLÜ (Mat.) Zusemaniyetülvücuh.

SEKME *i.* Sekmek işi.

SEKMEK *i.* Bir ayak üzere sıçrayıp atılmak. Sıçrıya sıçrıya koşmak.

SEKSEK *i.* Bir nevi doğan. Tek ayakla oynanan bir oyun.

SEKSEN *i.* Sekiz defa on.

SEKSENER *i.* Herbirine

veya her defasında seksen.

SEKSENİNCİ *i.* Seksen derecesinde olan.

SEKSENLİK *i.* Seksen adet ve kıymetinde olan.

SEKSTANT *i.* Ufkî ve amudî zaviyeleri ölçmeğe mahsus alet.

SEKTE *i.* Durgunluk, kesilme, inkıta. Halel, rahne, zarar. Kanın birdenbire durması veya dönmesi gibi arıza, damla.

SEKTEDAR *s.* Sekteye uğramış.

SEKTELEMEK *f.* Kesilmek, duraklamak.

SEKTER *s.* Ayrı inanışı olan. Müsamahası bulunmayan.

SEKTİRMEK *f.* Sekmesini mucip olmak.

SEL *i.* Yağmurdan birikip derelerde ve oyuk yerlerde şiddetle akan su. Küçük seylâp.

SEL *i.* Çekme. Sıyırma.

SELÂM *i.* Sulh, asayiş, salim olma, sonu iyi ve hayırlı olma. Aşinalık, dostluk ve hürmete delâlet eden söz ve hareket. — *almak f.* Verilen bir selâmı elle veya sözle iade etmek. — *a durmak f.i.* Hürmet için dik ve muntazam durmak. — *etmek, — söylemek f.* Selâmet temenni etmek, selâmlamak. — *göndermek f.* Başkası vasıtasile selâmlamak. — *vermek f.* Elle veya iğilerek selâmlamak. — *resmi i.* Top atarak, silâhla veya elle selâmet temennisini anlatmak.

SELÂMET *i.* Sağlık, esenlik. Kusur ve ayıptan veya hastalıktan salim ve beri olma, emniyet, iyi ve hayırlı netice.

SELÂMETLEMEK *f.* Yola koymak. Teşyi. Esenlik dilemek.

SELÂMLAMAK *f.* Selâm vermek, silâhla veya top atarak askerce selâm resmini yapmak.

SELÂMLAŞMAK *i.* Selâm alıp vermek.

SELÂMLIK *i.* Büyük daire ve konakların erkeklere mahsus kısımları. Hükümdarın merasim ile bir yere gitmesi.

SELAMÜNALEYKÜM *h.* Müslümanlar arasında arapça iyilik dileğini bildiren selâm ibaresi ki cevabı (Aleykümselâm) dır.

SELÂSET *i.* İfadede açıklık. Sözde akkınlık.

SELÂTİN *i.* Sultanlar.

SELBETMEK *i.* Çelemek. İnkâr etmek, kaldırmak.

SELBÎ *s.* Selbe ait. Menfi.

SELÇUKÎ *s.* Vaktile İran ve Anadoluda hükûmet süren Türkler.

SELE *i.* Geniş çamaşır sepeti.

SELEF *i.* Öncel. Bir hal ve mevkide diğerinden evvel bulunmuş olan, halef mukabili. Geçmiş, eski. Cet.

SELİKA *i.* Güzel söyleme ve yazmadaki tabiî istidat.

SELİM *s.* Ayıp ve kusuru olmıyan sağlam, doğru, dürüst.

SELİNTİ *i.* Yağmur sularının dere halini aldığı küçük sel.

SELİS *s.* Selâseti olan.

SELLÜLOİT *i.* Pamuk barutu ile kâfuriden yapılan sert ve şeffaf maden.

SELP *i.* Kapma, zorla alma. Kaldırma. Nefiy, inkâr.

SELVİ, SERVİ *i.* Yaprakları ince ve tırtıllı, koyu yeşil renkli ve kışın da yaprakları kurumıyan ağaç.

SELVİLİK *i.* Selvi ormanı.

SEM *i.* Zehir, ağu.

SEMA *i.* Gök.

SEMA *i.* İşitme.

SEMAAN *h.* İşiderek.

SEMAHANE *i.* *Bak*: **SİMAHANE.**

SEMAHAT *i.* Cömertlik.

SEMAHATLİ *i.* Cömert.

SEMAÎ *s.* İşitmek esasına göre. Bir kıyas ve kaideye tâbi olmayıp işidildiği suretle vaki olan.

SEMAVAT *i.* Semalar.

SEMAVÎ *s.* Semaya ait, gökten düşmüş .

SEMBOL *i.* Rümuz, imge. Alâmet, nişan.

SEMBOLİK *s.* Temsilî. Rumuzlu, imgeli.

SEMDAR *i.* Zehirli.

SEMEK *i.* Balık.

SEMELCEMEK *f.* Yıpramak.

SEMEN *i.* Yasemin.

SEMEN *i.* Semizlik. Paha, kıymet.

SEMER *i.* Yük hayvanlarının arkalarına konulan bir nevi palan. Hamal arkalığı.

SEMERCİ *i.* Semer yapan.

SEMERCİLİK *i.* Semerci san'ati.

SEMERE *i.* Ürün, verim, yemiş meyva. Fayda, kâr. Netice, hâsıl.

SEMERELİ *s.* Ürünlü, verimli.

SEMERLİ *s.* Semeri olan.

SEMİ *i.* İşitme, işidiş. Dinleme, kulak asma. Kulak.

SEM'Î *s.* İşitme hassasına ait.

SEMİH *s.* Cömert.

SEMİRGİN *i.* Semizlikten ağırlaşıp uyuklıyan tembel.

SEMİRGİNLİK *i.* Semirgin oluş.

SEMİRMEK *f.* Semiz olmak.

SEMİRTMEK *f.* Semirmesini mucip olmak.

SEMİZ *s.* Yağlı, besli.

SEMİZLİK *i.* Semiz oluş.

SEMİZOTU *i.* Yaprağı kalınca bir sebze.

SEMİZOTUGİLLER (Bot.) Ferkahiye.

SEMMÎ *s.* Zehirli.

SEMPATİ *i.* İnsanlar arasında biribirlerine karşı hissolunan meyil, cazibe, alım.

SEMPATİK *s.* Sevimli.

SEMT *i.* Cihet, taraf.

SEMTÜLKADEM *i.* Semada semtürres mukabili nokta.

SEMTÜRRES *i.* Ayakta duran bir adamın basının üzerinde göğe kadar bir hat uzatıldığı farzolunursa bunun semada nihayetleneceği nokta.

SEMUM *i.* Samyeli. Isıyel.

SEN *z.* Şahzî zamirin muhatabı: *Sen gel. sen al,*

SENÂ *i.* Medih. Öygü.

SENAKÂR *s.* Sena eden. Öğen.

SENATO *i.* Meb'usan veya âyan meclisi.

SENAVER *s. Bak*: **SENAVAR.**

SENAVERANE *s.* Senaver olarak. Öğerek.

SENDELEMEK *f.* Ayakta

duramayıp sarsılmak.

SENDİKA *i.* Rekabete meydan vermemek ve yekdiğerinin menfaatini korumak için teşekkül eden esnaf şirketi.

SENE *i.* Yeryuvarlağının güneş etrafında bir devrî hareketinden ibaret on iki aylık müddet, yıl.

SENET *i.* Belgit. Bir hakkı, bir malın tasarrufunu, ödünç parayı tasdik eden vesika. İki veya daha ziyade adamlar arasında bir akti ispat için yapılan ve yazılan mukavelename. *Tapu— i i.* Emlâk ve arazinin tasarrufunu mübeyyin olarak hükûmet tarafından verilen resmî varaka. Delil.

SENETLEŞMEK *f.* Senet alıp vermek.

SENETLİ *s.* Senetle tasdik olunmuş.

SENEVÎ *s.* Seneye ait. Bir yılda vaki olan, yıllık.

SENFON *i.* Bir orkestrada çalınmak için bestelenmiş musiki parçası.

SENK *i.* Taş.

SENTEZ (Kim.) Terkip.

SEP *i.* Sövme.

SEPEK *i.* Değirmen taşının dili.

SEPET *i.* Kamıştan, ince söğüt dalından, ince tahtadan veya saman, saz v.s. den yapılan örme kap.

SEPETÇİ *i.* Sepet ören.

SEPETÇİLİK *i.* Sepetçi san'ati, örmek san'ati.

SEPETLEMEK *f.* Defetmek, atlatmak.

SEPİ *i.* Tabaklık, ham deriyi işleme.

SEPİCİ *i.* Tabak, ham deriyi işliyen.

SEPİLEMEK *f.* Ham deriyi işlemek.

SEPİLİ *s.* Tabaklanmış.

SEPK *i.* Bir madeni eritip kalıp dökme. Bir ibarenin tertip ve tanzimi sureti.

SEPKEN *i.* Serpilen şey. *Sulu* — İnce yağmur veya kar.

SEPKETMEK *f.* Bir madeni eritip kalıp dökmek.

SEPMEK *f.* Yalayıp almak, nefesle çekerek içmek, sömürmek.

SEPTİK *s.* Müteredditt, Reybî.

SER *i.* Baş.

SERAİR *i.* Gizli şeyler, serireler.

SERAMEDAN *i.* İlerigelenler.

SERAP *i.* Yalgın. Ziyanın in'ikâs dolayısile çölde uzaktan su gibi görünen manzara, pusarık, ılgımsalgım.

SERAPA *s.* Baştanayağa.

SERASKER *i.* Eskiden Harbiye nazırı.

SERASKERLİK *i.* Eskiden Millî müdafaa hizmetini gören makam, daire.

SERBAZ *s.* Korkusuz, pervasız.

SERBES, SERBEST *s.* Hür, muhtar, bir şeyle bağlı olmıyan, iradesi elinde. Mahcup olmıyan.

SERBESTÇE *s.* Serbest olarak.

SERBESTE *s.* Başı bağlı, örtülü, gizli.

SERBESTÎ *s.* Serbestlik.

SERBESTLİK *i.* Serbest oluş.

SERÇE *i.* Boz renkli eti yenir küçük bir kuş.

SERÇEGİLLER (Zoo.) Asafiye.

SERÇİN *i.* Mekik dili. Seçme.

SERD *i.* Rabıtalı ve düzgün söyleme, beyan, ifade, izah.

SERDAP *i.* Suyu soğuk tutmağa mahsus yeraltı.

SERDAR *i.* Başbuğ, başkomutan.

SERDARLIK *i.* Başbuğluk.

SERDETMEK *f.* Rabıtalı ve düzgün söz söylemek. Beyan, ifade ve izah etmek.

SERDİRMEK *f.* Sermesini mucip olmak.

SERE *i.* Açık olan başparmağın ucundan şehadet parmağının ucuna kadar olan mesafe ve ölçü.

SEREFRAZ *s.* Başını yükselten. Mümtaz.

SEREN *i.* Uzun, yuvarlak ve kalın çam kerestesi. — *direği i.* Yelken açmak için gemi direğine ufkî veya meyilli bir surette bağlı ağaçlar.

SERENAT *i.* Geceleyin açık havada yapılan konser.

SERE SERPE *s.* Serbest.

SERENCAM *i.* Macera. Encam.

SERESERPE *s.* Açıksaçık, serbestçe.

SERETAN *i.* Yengeç. On iki burçtan biri.

SERFÜRU *i.* Başeğme.

SERGERDAN *s.* Başı dönen, sersem. Mütehayyir.

SERGERDE *i.* Elebaşı. Eşkiya reisi.

SERGİ *i.* Serilen ve yayılan şey. Satılmak üzere yere serilmiş eşya. Kıymetli mahsulât ve mamulâtın seyredilmek ve satılmak üzre teşhir olundukları yer, meşher. Devlet hazinesinden verilecek para için tanzim olunmuş senet.

SERGİN *s.* Serilmiş, yayılmış hasta.

SERGÜZEŞT *i.* Baştan geçen. Bir adamın başından gelip geçen vak'alar, macera.

SERHAT *i.* Hudut başı. Uç, sınır.

SERİ *s.* Çabuk, tez.

SERİ *i.* Sıra, dizi, külliyat.

SERİAN *h.* Süratle.

SERİKÂR *i.* İş başı, iktidar mevkii.

SERİLMEK *f.* Yayılmak, döşenmek, hastalanıp düşmek. Düşmek.

SERİN *s.* Az soğuk, sıcak olmıyan.

SERİNLEMEK *f.* Serin olmak.

SERİNLENMEK, SERİNLEŞMEK *f. Bak:* **SERİNLEMEK.**

SERİNLETMEK *f.* Serinlemesini mucip olmak.

SERİNLİK *i.* Serin oluş.

SERİR *i.* Omağ. Tahta karyola.

SERİRE *i.* Gizli şey, sır.

SERİRÎ *s.* Tıbbın tecrübe ve ameliyat kısmına ait.

SERİRİYAT *i.* Tıp talebesinin, muallimlerinin nezareti altında ameliyat görmelerine mahsus hastane.

SERİÜZZEVAL *i.* Çabuk sönüp kaybolma.

SERKEŞ *s.* Dikbaş.

SERKEŞANE *s.* Dikbaşlılıkla.

SERKEŞLİK *i.* Dikbaşlılık.

SERLEVHA *i.* Başlık. Makale, bahis v.s. yazıların başlarına konulan ve yazının neye ait olduğunu bildiren unvan.

SERMAYE *i.* Tüccar ve esnafın ticaret ve san'atlerine esas ittihaz ettikleri mal ve para. Kapital. Bir şeyin tüccara

mal olduğu kıymeti. Faizin resülmali. c. Kazanılmış ilim. Fahişe.

SERMAYEDAR *s.* Sermaye sahibi.

SERME *i.* Sermek işi.

SERMEDÎ *s.* Sonsuz. Ebedî, daimî.

SERMEK *f.* Yaymak, açmak. Döşemek. Yatırmak. Düşürmek, yere vurmak.

SERMEST *s.* Sarhoş, baygın.

SERMESTÎ *i.* Sarhoşluk.

SERMET *i.* Sonsuz.

SERMUHARRİR *i.* Başyazar.

SERMÜRETTİP *i.* Baş dizmen.

SERNAME *i.* Başlık, serlevha.

SERNİGÛN *i.* Devrilmiş. Muzmahil.

SEROM, SERUM *i.* Sütte ve kanda bulunup pıhtılaştıktan sonra ayrılan mayi. Bir hastalığa aşılanan hayvanın kanından alınıp o hastalığa karşı muaf kalmak için vücude şırınga edilen madde.

SERP *i.* Barsakları ihata eden içyağı.

SERPANTİN *i.* Eğlencelerde serpilen ince ve uzun renkli kâğıtlar.

SERPENK *i.* Miğfer.

SERPİLMEK *s.* Azar azar saçılmak, öteye beriye dağılmak. İsraf olunmak. Yorgun adam kendini atıp yayılmak. Çocuk boy atıp büyümek.

SERPİNTİ *i.* Azar azar serperek yağan yağmur. Dökülen bir sudan sıçrıyan damlalar. Kalan kısım.

SERPİŞTİRMEK *f.* Azar azar dağıtmak. Biraz su saçmak.

SERPME *i.* Serpmek işi. Dağınık benek ve çiçek. Bir nevi balık ağı.

SERPMEK *f.* Azar azar saçmak. Su atmak.

SERPTİRMEK *f.* Serpmesini mucip olmak.

SERPUŞ *i.* Başlık.

SERRİŞTE *i.* İpucu. Behane. Tutamak.

SERSEM *s.* Başı ve beyni dönüp aklını toplıyamıyan. Budala, alık. Unutkan.

SERSEMLEMEK *f.* Sersem olmak.

SERSEMLİK *i.* Sersem oluş.

SERSERİ *s.* Boş gezen, işsiz, haylaz.

SERSERİLİK *i.* Serseri oluş.

SERT *s.* Yumşak olmıyan. Kesin, çetin. Dürüşt. Hırçın, haşin. Şiddetli.

SERTLENDİRMEK *f. Bak*: **SERTLEŞTİRMEK.**

SERTLENMEK, SERTLEŞMEK *f.* Sert olmak.

SERTLEŞTİRMEK *f.* Sertleşmesini mucip olmak.

SERTLİK *i.* Sert oluş.

SERUM *i. Bak*: **SEROM.**

SERVET *i.* Zenginlik. Mal, mülk, arazi v.s. ye sahip oluş.

SERVETLİ *s.* Zengin.

SERVİŞ *i.* Vazife. Nöbet.

SERYOM, SERYUM *i.* Bir nevi basit maden.

SERZEDE *s.* Başvurmuş, başgöstermiş.

SERZENİŞ *i.* Başakakma, çıkışma. Sitem. Güceniklik.

SES *i.* Cisimlerin vuruşmasından, insan ve hayvanların hançeresinde hâsıl olan ve hava vasıtasile kulağımıza çarpan ihtizaz, seda, savt. — *çıkarmak f.* Ses hâsıl etmek, susmamak. — *çıkmak f.* İşidilmek, ses hâsıl etmek. Gürültü, patırdı yapmak.

SESELİM (Fiz.) Rezonans.

SESLEMEK *f.* Dinlemek, kulak vermek. Çağırmak.

SESLENMEK *f.* Çağırmak.

SESLİ *s.* Sesi olan, ses veren.

SESLİTAŞ (Jeo.) Fonolit.

SESSİZ *s.* Sesi olmıyan, ses çıkarmıyan. Sakin, sakit.

SESSİZLİK *i.* Sükût.

SET, SED *i.* Kapama, tıkama. Menetme. Bir yol ve mecrayı kapayıp ihtilâtı kesen hail. Umumî seviyeden yüksek olan satıh. Duvar. Yağmur sularını toplamak için iki dağ arasına yapılan surlar, bent. Liman ve rıhtım duvarı. *c.* Hail, mâni, engel.

SETİR *i.* Örtme, gizleme.

SETRE *i.* Düz yakalı ve önü ilikli caket.

SETRETMEK *f.* Örtmek, gizlemek.

SEVABETMEK *f.* Dince hayırlı iş yapmak.

SEVABIK *i.* Geçmiş işler. Sabıkalar.

SEVAHİL *i.* Sahiller.

SEVAP *i.* Bir hayırlı işe karşı Allahın mükâfatı. Hayırlı iş. Doğru, doğru yol.

SEVDA *s.* Aşk. Karasevda. Arzu. Heves.

SEVDALI *s.* Âşık. Düşkün.

SEVDAVÎ *s.* Sevdaya ait.

SEVDAZEDE *s.* Vurgun, aşk kurbanı.

SEVDİRMEK *f.* Sevmesini mucip olmak.

SEVGİ *i.* Kalben duyulan alâka, muhabbet, aşk, şefkat.

SEVGİLİ *s.* Sevilen dost.

SEVİCİ *s.* Seven. Âşık. Sevicilik yapan kadın, zurafa.

SEVİCİLİK *i.* Bazı kadınların hemcinsini karı-koca tarzında gayritabiî sevmek meyli, zürafalık.

SEVİLMEK *f.* Sevgi celbetmek.

SEVİM *i.* Sevme.

SEVİMLİ *s.* Kendini sevdiren, cazibeli.

SEVİMSİZ *s.* Çirkin, kanısoğuk, antipatik.

SEVİNÇ *i.* Sevinme, sevmekle hâsıl olan his.

SEVİNÇLİ *s.* Sevinç duyan. Sevinç duyduran.

SEVİNDİRMEK *f.* Sevinmeyi mucip olmak.

SEVİNİŞ, SEVİNME *i.* Sevinmek işi.

SEVİNMEK *f.* Sevinç duymak.

SEVİR *i.* On iki burçtan biri. Öküz.

SEVİŞ *i.* Sevme.

SEVİŞMEK *f.* Biribirini sevmek.

SEVİYE *i.* Düzey. Beraberlik, ayni vaziyet ve derecede bulunma.

SEVK *i.* Öne katıp sürme, yollama. İleri götürme. Sebep olma. Gönderme. Gitme.

SEVKETMEK *i.* Öne katıp sürmek, ileri götürmek. Sebep olup bir neticeye götürmek. Göndermek. Gitmek.

SEVKIYAT *i.* Yollama. Sevkolunan şeyler.

SEVKULCEYŞ *i.* Askerin sevk ve tahriki usulünden bahseden fen.

SEVKITABİÎ *i.* Dürtü, içgüdü. İnsiyak, gırize, muhakeme mahsulü olmıyan hareketler.

SEVME *i.* Sevmek işi.

SEVMEK *f.* Kalben sevgi duymak, dostluk göstermek. Âşık olmak. Beğenmek, arzu göstermek. Okşamak. Hoşlanmak.

SEYAHAT *i.* Gezim. Uzak yerlere gitme, sefer.

SEYAHATNAME *i.* Bir seyyahın gezdiği yerlerin ahvaline dair yazdığı kitap.

SEYELÂN *i.* Akma.

SEYİF *i.* Kılıç.

SEYİR *i.* Yürüme, yürüyüş, gitme. Yolculuk, sefer. Gezme, gezinme. Eğlenmek için bakma, temaşa. Uzaktan bakıp karışmama. Görülecek ve gezilecek yer, görülmeğe değer alay veya eğlence.

SEYİRCİ *i.s.* Seyreden.

SEYİRFİLMENAM *i.* Uyurgezenlik, somanambüllük.

SEYİS *i.* Ata bakıp tımar eden hizmetçi.

SEYİT, SEYYİD *i.* Efendi. İleri gelen, baş, reis. Şerif.

SEYİTLİK *i.* Efendilik, şeriflik.

SEYLANÎ *i.* Hindistanın Seylân adasında çıkan bir nevi kıymetli taş.

SEYLANTAŞI (Jeo.) Almandin.

SEYLÂP *i.* Sel suyu, sel halinde akan su.

SEYRAN *i.* Gezinme. Bakıp seyretme, temaşa.

SEYRENGÂH *i.* Seyir yeri.

SEYREK *s. Bak*: **SEĞREK.**

SEYREŞMEK *f.Bak*: **SEĞREKLEŞMEK.**

SEYRETMEK *f.* Yürümek, gitmek, gezmek. Bakmak, temaşa etmek.

SEYRETTİRMEK *f.* Seyretmesini mucip olmak.

SEYRİSEFAİN *i.* Vapur işlemeleri. Deniz nakliyatı.

SEYRÜSEFER *i.* Vapur işlemeleri.

SEYYAH *i.* Gezmen. Seyahat eden.

SEYYAL *s.* Akan.

SEYYALE *i.* Akışkan. Akan şey, mayi.

SEYYALİYET *i.* Akışkanlık.

SEYYAN *s.* Müsavi ve beraber olan iki şey.

SEYYANEN *k.* Müsavaten.

SEYYAR *s.* Gezgin, dolaşan, seyahat eden, bir yerde mukim ve sabit olmıyan. Yerli olmayıp istenilen tarafa taşınan, müteharrik, portatif.

SEYYARAT *i.* Gezegenler.

SEYYARE *i.* Gezegen. Her gün yerini değiştiren ve güneşin etrafında dönen yıldızlar.

SEYYİBE *s.* Dul kadın.

SEYYİE *i.* Kötü iş, kötülük. Suç, kabahat, günah. Ceza.

SEYYİP *i.* Dul erkek.

SEZA, SEZAVER *s.* Yaraşık, münasip.

SEZAVERİ *i.* Liyakat.

SEZDİRMEK *f.* Sezmesini mucip olmak.

SEZGİ *i.* Sezme.

SEZİ *i.* Hads. Entüvisyon.

SEZİLMEK *f.* Dolayısile anlaşılmak, hissolun - mak.

SEZİNLEMEK *f.* Sezer gibi olmak, biraz hissetmek.

SEZİNMEK *f.* Anlayıp ses çıkarmamak.

SEZİŞ *i.* Sezme,

SEZME *i.* Sezmek işi.

SEZMEK *f.* Dolayısile anlamak, biraz hissetmek.

SEZON *i.* Mevsim, çağ, çağan.

Sİ *e.* Bazı isimlere ilâve olunarak benzerlik bildirir : *Erkeksi*, erkeğe benzer.

Sİ *i.* Musikide bir nota.

SİA *i.* Genişlik, bolluk. Refah.

SİBAK *i.* Geçmiş, üst taraf, siyak ve sibak: Bir şeyin kendinden öncekine ve sonrakine uygunluğu.

SİCİL *i.* Kayıt. Vesikaların, karar ve ilânların resmen kaydedilmesi. Memurun resmen tesbit edilen tercümeihali.

SİCİLLİ *s.* Tesçil edilmiş. *c.* Sabıkalı.

SİCİM *i.* Kenevirden kaytan kalınlığında ip.

SİDİK *i.* Mesaneden dökülen pis su, çiş, idrar, bevil.

SİDİKKAVUĞU *i.* Mesane, idrarın dışarı çık-

mazdan evvel toplandığı yer.

SİDİKLİ *s.* Çişli, üstüne çiş yapan, pis sidik bulaşmış.

SİDİKŞEKERİ *i.* Şeker illeti.

SİDİKYOLU *i.* Erkek ve kadın tenasül aletinde idrarın dışarı çıktığı yol. Bevil mecrası.

SİDİKZORU *i.* İdrarın tutulması illeti.

SİDRE *i.* Arabistan kirazi.

SİDRE *i.* Yedinci kat sema.

SİF *i.* Herbir masrafı dahil olduğu halde malın gideceği limanda teslim olunması.

SİFAD *i.* Hayvan çiftleşmesi.

SİFİLİS *i.* Rrengi hastalığı.

SİFON *i.* Bir kabı çevirmeksizin içindeki mayii diğer bir kaba nakil için kullanılan bir ucu ötekinden uzun mukavves boru.

SİFONLULAR (Zoo.) Zülmimas.

SİFTAH *i.* İlk alışveriş, aksataya başlamış. İlk defa.

SİFTAHLAMAK *f.* Siftah yapmak.

SİFTİNMEK *f.* Miskin miskin kaşınmak.

SİGA *i.* Fiilin tasrifinden hâsıl olan mazi, muzari, istikbal v.s. gibi muhtelif şekillerin herbiri.

SİGA *i.* Şiilerce muteber olan muvakkat nikâh.

SİGAR *i.* Yaprak cigarası.

SİGARA *i.* Cigara.

SİGARALIK *i.* Ağızlık.

SİĞİL *i.* Kurbağa v.s. nin pisliğinden suyun üzerinde hâsıl olan yeşil kabarcıklar. Elde, ayakta, memede çıkan ufak kabarcıklar.

SİGORTA *i.* Mal, mülk ve eşyanın bir kazaya ve ziyana uğraması mukabilinde tazmin ve bir adamın vefatında muayyen olan parayı vârislerine ödemek üzere bu işle uğraşan müesseselerin muayyen ve mukassatan bir ücret mukabilinde yaptıkları muamele.

SİGORTACI *i.* Sigorta muamelesi yapan.

SİGORTALI *s.* Sigorta edilmiş.

SİHAN *i.* Kalınlık.

SİHİR *i.* Büyü. Cazibe.
SİHİRBAZ *s.* Büyücü.
SİHİRBAZLIK *i.* Büyücülük.
SİHRÎ *s.* Sihre ait.
SİHİRLEMEK *f.* Büyülemek.
SİHİRLENMEK *f.* Büyülenmek.
SİHİRLETMEK *f.* Büyületmek.
SİHİRLİ *s.* Büyülü.
SİKKE *i.* Meskûkâta ve dirhemlere vurulan damga. Darbolunmuş madenî para. Düz yol ve sokak.
SİKKE *i.* Vaktile Mevlevî dervişlerin giydikleri uzun külâh.
SİKKEZEN *i.* Sikke vuran.
SİKLON *i.* Şiddetli ve büyük kasırga.
SİL *i.* Verem.
SİLÂH *i.* Ateşli veya kesici, öldürücü alet. c. Delil, müdafaa vasıtası. — *atmak f.* Dolu silâhı patlatmak, ateşlemek.
SİLÂHHANE *i.* Asker silâhları deposu.
SİLÂHENDAZ *i.* Tüfek atan asker. Silâhlı.
SİLÂHLANDIRMAK *i.* Silâh vermek, teslih etmek.
SİLÂHLANMAK *f.* Silâh edinmek, silâha sarılmak.
SİLÂHLI *s.* Silâh taşıyan, müsellâh. *i.* Silâh kullanan asker.
SİLÂHLIK *i.* Silâh koymağa mahsus meşin kemer.
SİLÂHSIZ *s.* Silâhı olmıyan. *i.* Vücudü silâh kullanmıya müsait olmayıp hafif hizmetlerde kullanılan asker.
SİLÂHSIZLANMA *i.* Devletlerin silâhlanmaktan vazgeçmeleri, terki teslihat.
SİLÂHŞOR *i.* Silâh taşıyan adam. Silâh kullanmada mahir. Cengâver ve harp adamı.
SİLÂHŞORLUK *i.* Silâhşor oluş.
SİLÂHTAR *i.* Eskiden silâhları muhafaza eden memur.
SİLDİRMEK *f.* Silmesini mucip olmak.
SİLECEK *i.* Büyük hammam havlusu.
SİLGİ *i.* Silecek şey. Ya-

zı tahtasından yazıları silmek için kullanılan çuha veya sünger.

SİLİ *s.* Nezih, afif.

SİLİCİ *i.* Tahta v.s. yi silen hizmetçi.

SİLİK *s.* Silinmiş, yazı ve nakışlar bozulmuş. *c.* Kendini göstermemiş, tanınmamış.

SİLİNDİR *i.* Merdane, üstüvane.

SİLİNMEK *f.* Bir şeyin suyu el veya bez ile alınıp kurulanmak veya temizlenmek. Kazınmak, aşınmak.

SİLİNTİ *i.* Silme ve kazıma eseri.

SİLİSYOM, SİLLİSYUM *i.* Basit cisimlerden bir maden.

SİLK *i.* İnci ve tespih gibi tanelerin geçirildiği iplik v.s. Dizi, sıra. *c.* Sıra, tertip, takım.

SİLKİ *i.* Uykuda sıçrama, raşe ile uyanma. *s.* Titrek.

SİLKİNMEK *f.* Şiddetle sarsılmak.

SİLKİNTİ *f.* Ürkme. Sarsılma.

SİLKİNMEK *f.* Kendi üstündeki toz ve toprağı düşürmek için vücudünü şiddetle sallamak.

SİLKME *i.* Silkmek işi. Ufak doğranmış patlıcan veya kabak ile yapılmış et yemeği.

SİLKMEK *f.* Sallıyarak üstündeki toprağı düşürmek, sallıyarak veya vurarak temizlemek.

SİLKTİRMEK *f.* Silkmesini mucip olmak.

SİLLE *i.* Açık el ile vurulan tokat, şamata.

SİLLİ *s.* Verem hastalığına dair.

SİLLİK *i.* Nezahet.

SİLLÜRRİE *i.* Akciğer ve remi hastalığı.

SİLME *i.* Silmek işi. *s.* Rendelenmiş, tıraş edilmiş. Üstündeki fazlası alınmış. — *tahtası i.* Ölçek doruklamasını almak için kullanılan tahta.

SİLMEK *f.* Yaş bir şeyi el veya bezle kurutmak veya temizlemek. Rendelemek, pürüzünü alıp temizlemek. Ölçek üstünün doruklamasını alıp düz yapmak.

Kaldırmak, bozmak. Aşındırmak.

SİLSİLE *i.* Zencir. Biribirine bitişik dizi ve sıra. Pederlerden evlâda sıra ile gelen nesep.

SİLSİLENAME *i.* En büyük cedde kadar bütün aile isimlerini havi cetvel, şecere.

SİM *i.* Gümüş. Gümüş taklidi sırma veya maden.

SİM *m.* Bazı sıfatların başına gelip mubalâğa bildirir: *Simsiyah*, çok siyah.

SİMA *i.* Yüz, çehre, beniz.

SİMA *i.* Musiki dinlemek. *s.* Mevlevî âyini.

SİMAHANE *i.* Mevlevîlerin (Simâ) âyinine mahsus divanhaneleri.

SİMAP *i.* Civa.

SİMETRİ (Mat.) Bakışım, tenazur.

SİMETRİLİ (Mat.) Bakışık, mütenazır.

SİMETRİSİZ (Mat.) Bakışıksız, gayri mutenazır.

SİMETRİSİZLİK (Mat.) Bakışıksızlık, ademi tenazur.

SİMHAK *i.* Kemikleri örten ince deri, zar.

SİMİT *i.* Halka şeklinde has ekmek. Denize düşenin kurtulmak için sarıldığı mantar yuvarlak, cankurtaran.

SİMİTÇİ *i.* Simit yapan ve satan.

SİMSAR .. Alışverişte alan ile satan arasında vasıtalık eden, tellâl, kumusyoncu.

SİMSARİYE *i.* Simsar ücreti, tellâllık.

SİMSARLIK *i.* Simsar işi. Simsariye.

SİMYA *i.* Olmıyan bir şeye vücut vermeye çalışan bâtıl ve mevhum ilim.

SİN *i.* Çukur, mezar.

SİN *i.* Diş. Yaş.

SİNAMEKİ *i.* Yaprakları ilâç olarak kullanılan bir ot.

SİNAN *i.* Mızrak ve süngü demiri ve keskin sivri ucu.

SİNCABİ *s.* Sincap renginde koyu kurşunî.

SİNAGOG *i.* Havra.

SİNCAP *i.* Ağaçlarda yaşıyan tavşana benzer kemirici bir hayvan.

SİNDİK *i.* İflâs işlerinin

tesviyesi için ticaret mahkemesi tarafından tayin olunan vekiller.

SİNDİREL (Bio.) Hazmî.

SİNDİRİLMEK (Bio.) Hazmedilmek.

SİNDİRİM (Bio.) Hazım.

SİNDİRMEK *f.* Hazmetmek.

SİNE *i.* Göğüs.

SİNEK *i.* Birçok nevileri bulunan kanatlı ve siyah pis bir böcek.

SİNEKLİK *i.* Sinekleri kovmağa mahsus yelpaze veya kâğıt saçak.

SİNEKÜR *i.* İşi az, maaşı çok vazife.

SİNEMA, SİNEMATOĞRAF *i.* Hususî bir fotoğraf makinasile bütün hareket ve vaziyetlerin çok seri bir surette fotoğraflarını kurdelâ üzerine alıp bu fotoğrafları perdede aksettirerek hareketleri aynen gösteren makina. *Sesli — i.* Perdede hareketleri canlandırmakla beraber sesi de hususî bir cihaz vasıtasile temin eden sinema makinesi.

SİNGİN *s.* Hazmı kolay.

SİNİ *i.* Üzerinde yemek yenilen dairevî büyük tepsi.

SİNİN *i.* Seneler.

SİNİR *i.* İnsan ve hayvanların his ve hareketlerini nakle hizmet eden sert ve kavice iplik gibi yollar, asap.

SİNİRDOKU (Bio.) Nesci asabi.

SİNİRKANATLILAR (Zoo.) Asabiyülcenah.

SİNİRLEMEK *i.* Etin sinirlerini çıkarıp temizlemek. Ağır yaralı olup kurtarılması kabil olmıyan veya herhangi bir maksatla öldürülmesi icap eden at, katır, merkep ve devenin bacağının sinirlerini kesip öldürmek.

SİNİRLENMEK *i.* Sinirleri harekete gelmek, asabileşmek, canı sıkılmak, kızmak. Hayvanın sinirleri kesilerek öldürülmek.

SİNİRLİ *s.* Asabî.

SİNİRMEK *f.* *Bak*: **SİNDİRMEK.**

SİNİRSEL (Bio.) Asabî.

SİNLEMEK *f.* Vahşi hay-

van derinden inlemek.

SİNME *i.* Sinmek işi.

SİNMEK *f.* Çukura, deliğe sokulmak, batmak, gizlenmek. Hazmolunmak. Geçmek, nüfuz etmek. Toprağın içine girmek, cezbolunmak. Korkup büzülmek. Şiş inmek, dağılmak.

SİNNEN *h.* Yaşça.

SİNİRMEK *f.* Silkinmek.

SİNSİ *s.* Gizli, saklı, yılan gibi gizliden sokan ve münafıklıkla zarar veren.

SİNSİLİK *i.* Sinsi oluş.

SİNTİNE *i.* Geminin içinde en aşağı kısım, ambarın altı.

SİNÜS (Mat.) Ceyp.

SİPAH *i.* Asker.

SİPAHİ *i.* Vaktile bir sınıf süvari askeri.

SİPARİŞ *i.* Ismarlama, bir şeyin gönderilmesi için emir verme. Bir maaş sahibinin maaşından bir kısmını diğer bir yerdeki akrabasına havale vermesi.

SİPEHDAR *i.* Sarasker.

SİPEHSALAR *i.* Serasker.

SİPER *i.* Kalkan. Arkasına saklanacak şey. Yağmur, rüzgâr ve güneşe mâni olacak saçak, perde v.s. Güneşin ziyasından gözleri muhafaza eden şapka kenarı. İstihkâmdaki askeri,düşmanın mermilerinden koruyan set, harpte askerin kazıp içine gerdiği çukur, hendek. — *almak f.* Siper arkasına çekilip kendini muhafaza etmek.

SİPERİSAİKA *i.* Paratoner.

SİPİHR *i.* Gök, sema. *c.* Tali.

SİR *i.* İngilizlerde bir asalet unvanı.

SİRAYET *i.* Geçme, bulaşma, yayılma.

SİRK *i.* Cambazhane.

SİRET *i.* Ahlâk, tabiat.

SİRKAT *i.* Hırsızlık.

SİRKE *i.* Yemeğe, salataya konulan ekşimiş üzüm suyu. Bit gibi böceklerin yumurtası.

SİRKENGEBİN, SİRKENCEBİN *i.* Bal ve sirke şerbeti.

SİRKİNMEK *f.* Uykudan helecanla uyanmak.

SİRKMEK *f. Sak*: **SİLKMEK.**

SİRKÜLER *i.* Ayni işe dair birçok adamlara gönderilen basma umumî mektup, tamim.

SİRTO *i.* Bir çeşit rakıs. Oyun havası.

SİS *i.* Yere inmiş bulutan ibaret rutubetli duman, pus.

SİSLENMEK *f.* Sis hâsıl olmak. Buğulanmak.

SİSLİ *s.* Sisi olan .

SİSMOĞRAF *i.* Zelzelenin cihet, müddet ve süratini bildiren alet.

SİSTEM *i.* Usul, tertip. (Kim.) Cümle. Mezhep, meslek, kaide.

SİSTEMATİK *i.* Usul dairesinde. Sistemli.

SİTAYİŞ *i.* Övme, medih.

SİTAYİŞKÂR *s.* Sitayişte bulunan.

SİTEM *i.* Zulüm, haksızlık. Cevir. Çıkışma, tazir. Serzeniş. Güceniklik.

SİTEMDİDE *s.* Siteme uğramış.

SİTEMKÂR *i.* Sitem eden.

SİTİL *i.* Su taşımağa ve hayvanlara su vermeğe mahsus büyük bakraç. Gümüşten zencir ile asılır buhur ve kahve mangalı. Eski tarz berberlerin müşterilerin başını yıkadıkları musluklu ve asılı bakır kap. Kalafatçıların zift kaynattıkları kulplu kazan.

SİTTE *i.* Altı.

SİTTEİSEVR *i.* Arzın nisanda Sevr yani öküz burcunda bulunduğu altı günlük fırtına.

SİTTİN *i.* Altmış. — *sene i.* Altmış sene demek olup çok zamanı anlatır.

SİVASE *i.* Ağzı enli bir testere.

SİVİL *s.* Resmî üniformalı olmıyan, başıbozuk kıyafeti. — *polis i.* Başıbozuk elbisesi giyen polis taharri memuru.

SİVİLCE *i.* Ufak çıban.

SİVİRMEK *f.* Sivri ve keskin olmak. Boy atmak. Uzamak.

SİVRİTMEK *i.* Sivri etmek.

SİVİŞ, SIVIŞ *i.* Silme, bozma, kaldırma. Kaybolma.

SİVİŞİK, SIVIŞIK *s.* Kayar, lüzuçetli, yapışkan.

SİVİŞME *i.* Sıvışmak işi.

SİVİŞMEK *f.* Kaymak, kaçmak. Sıvışmak.

SİVİŞYILI *i.* Bir kamerî devrin son senesi, otuz üç sene ve dört aydan ibaret devri kameride şemsî ile kamerî arasında kaybolan bir sene.

SİVRİ *s.* Ucu ince ve keskin. Boy atmış, boylu.

SİVRİAKILLI *s.* Hoppa.

SİVRİBOYLU *s.* Boyu uzun.

SİVRİKÖŞE *i.* Hâd zaviye.

SİVRİLCE *i. Bak* : **SİVİLCE.**

SİVRİLEŞMEK *f.* Ucu ince ve keskin olmak. Boy atmak.

SİVRİLİK *i.* Sivri oluş.

SİVRİLMEK *f. Bak*: **SİVİRMEK.** *c.* Meydana çıkmak, terakki etmek. Şöhret kazanmak.

SİVRİLTMEK *i.* Sivrilmesini mucip olmak.

SİVRİSİNEK *i.* Malarya ve sıtma hastalıklarını aşılıyan bataklık yerlerde yaşar küçük ve sokucu sinek.

SİVRİTMEK *f. Bak*: **SİVRİLTMEK.**

SİYA *i.h.* Küreği tersine kullanarak kayığı geriye doğru yürütme.

SİYAH *s.* Kara renk.

SİYAHBAHT *s.* Fena tali.

SİYAHÎ *s.* Zenci.

SİYAHLANMAK *f.* Kararmak.

SİYAHLATMAK *f.* Karartmak.

SİYAHLI *i.* Karalı. Yaslı.

SİYAHLIK *i.* Karalık. Karaltı.

SİYAK *i.* Sözün gelişi. İfade tarzı.

SİYASA *i.* Siyaset.

SİYASAL *s.* Siyasî.

SİYASET *i.* Siyasa. Hükûmet, memleket idaresi. Cezaya müstahak olanların cezalarını vermede şiddet. İdam cezası. Devletler arasındaki münasebat ilmi, diplomatlık, politika. — *yeri i.* İdam cezası infaz olunan yer.

SİYASETEN *h.* Siyaset icabınca.

SİYASETGÂH *i.* Siyaset yeri.

SİYASÎ *s.* Siyasal. Siyasete ait. Siyaset işlerine vâkıf, diplomat.

SİYASİYAT *i.* Siyasî işler.

SİYASİYUN *i.* Siyasiler.

SİYMEK *f.* Duvara işemek. Azmak.

SİYONİST *i.* Yahudilerin bir devlet kurmaları taraflısı.

SİYONİZME *i.* Yahudi devleti kurmak mesleği.

SİZ, SIZ *i.* Yokluk bildidirir ve ilâve olunduğu isimle beraber bir sıfat teşkil eder : *elsiz, tatsız.*

SİYRET *Bak*: **SİRET.**

SİZ *z.* «Sen» zamirinin cem'idir : *Siz verdiniz.*

SIBYAN *i.* Küçük çocuklar. Sabiler. — *mektebi i.* Eski yolda ilk okul.

SICACIK *s.* Sevimli sıcak.

SICAK *s.* Yakmıyacak derecede kızgın, ısınmış, suhunet derecesi fazla. *i.* Sıcaklık, hararet. İçinde sıcak su ile yıkanılan yer, hamam.

SICAKKANLI *s.* Sevimli, herkesle çabuk dost olur, ünsiyetli, cazip, sempatik.

SICAKLIK *i.* Hararet, sıcak oluş.

SICAKÖLÇER (Fiz.) Termometre, mizanüssühune.

SIÇAN *i.* Fare.

SIÇANDİŞİ *i.* Çamaşır etrafına yapılır ince sivri oya.

SIÇANKIRI *i.* Sıçan tüyüne benzer at rengi.

SIÇANOTU *i.* Arsenik denilen zehirli madde.

SIÇANYOLU *i.* Yeraltı oyulmuş mecra.

SIÇMAK *f.* Barsaklarda toplanan pisliği kıçtan çıkarmak. Berbat etmek.

SIÇRAMAK *f.* Yukarıya kalkıp öteye fırlamak, zıplamak ,yukarı doğru atlamak. Fışkırmak.

SIÇRATMAK *f.* Sıçramasını mucip olmak.

SIDIK *i.* Doğruluk, gerçeklik. Hulûs.

SIFAT *i.* Bir şahıs veya şeyin arızî olan hali. İnsanın bir iş ve harekette bulunmak salâhiyeti. Surat, çehre, beniz. Dıştan görünüş. Bir şahıs veya şeye arız olan hali gösteren kelime.

SIFÂT *i.* Sıfatlar.

SIFIR *i.* Yalnız olduğu zaman bir kıymeti olmadığı halde sağ tarafına yazıldığı rakamın mer-

tebesini artıran «0» işareti. *s.* Boş, kıymeti olmıyan.

SIFZAMAK (Mat.) Sıfıra müsavi kılmak.

SIĞ *i.* Çok derin olmıyan. Deniz veya nehir kenarı.

SIĞA (Fiz.) Sıa, genişlik.

SIĞAMAK *f. Bak*: **SIVAMAK.**

SIĞANMAK *f. Bak*: **SIVANMAK.**

SIĞAR *i.* Sagirler, küçükler.

SIĞDIRMAK *f.* Sığmasını temin etmek.

SIĞIN *i.* Geyiğin iri ve benekli bir cinsi.

SIĞINAK *i.* Sığınacak yer, melce.

SIĞINIK *i.* Sığınmış. Mülteci.

SIĞINMAK *f.* Dayanmak, iltica etmek.

SIĞINTI *i.* Çağırılmamış misafir, tufeylî.

SIĞIR *i.* Çift sürmede, araba çekmede kullanılan, eti ve sütünden istifade edilen öküz ve manda gibi ehlî hayvan, karasığır.

SIĞIRCIK *i.* Çekirgelerle mücadele eden serçeden büyük siyah kuş.

SIĞIRGÖZÜ *i.* Papatyanın iri ve sarı nev'i.

SIĞIRLIK *i.* Ahmaklık.

SIĞIRTMAÇ *i.* Sığır çobanı.

SIĞIŞMAK *f.* Sıkılarak bir yere girmek, zorla sokuşmak.

SIĞIŞTIRMAK *f.* Sığışmasını mucip olmak.

SIĞLIK *i.* Suyu sığ olup geçit veren kumluk.

SIĞMAK *f.* Bir kabın içine girmek, alınmak, istiap olunmak.

SIHHAT *i.* Gerçeklik, doğruluk. Sağlamak, dürüstlük, sakar ve noksan olmama, sağlık. Yanlış olmama.

SIHHÎ *s.* Sıhhate ait.

SIHHİYE *i.* Sıhhat işlerine bakan daire.

SIHRÎ *s.* Dünürlüğe, sıhriyete ait.

SIHRİYET *i.* Dünürlük. Evlenme ile hâsıl olan akrabalık.

SIK *s.* Biribirine yakın ve bitişik. Dar. Nadir olmıyan, çok vaki olan. — — *h.* Biribirine yakın

olarak. Biribirini müteakıp: *Sık sık görüşelim.*

SIKBOĞAZ *h.* Birini şaşırtıp zorla kendisinden bir şey alma.

SIKI *s.* Dar. Geniş olmıyan. Pek, katı, sert. Acele, süratli. Şiddetli. Mümsik.

SIKI *i.* Darlık, sıkıntı, ıstırap. Şiddet. Ağızdan dolan ateşli silâhta barut ve kurşunun üstünden namlıya sokulan bez, kâğıt, v.s.

SIKIFIKI *i.* Pek bitişik, pek devamlı.

SIKILAMAK *f.* Israrla sual etmek, tazyik etmek.

SIKILGAN *s.* Mahcup.

SIKILMA *i.* Sıkılmak işi.

SIKILMAK *f.* Daralmak, darlaşmak, tazyik olunmak. Muztarip olmak, sıkıntı çekmek. Utanmak, mahcup olmak. Sıkıntıda olmak.

SIKINTI *i.* Darlık, zaruret, ihtiyaç. Kasavet, keder. Istırap. Sıklet, ağırlık. Sıkılmış meyva posa ve cibresi.

SIKIŞMAK *f.* Biribirini sıkacak surette yığılmak, kalabalık olmak. Darlaşmak. Mecbur kalmak.

SIKIŞTIRMAK *f.* Sıkışmasını mucip olmak.

SIKIT *i.* Düşüt.

SIKLAM *s. Bak*: **SIRSIKLAM.**

SIKLAMAK *s.* Sıkılarak zorla ağlamak. Islık çalmak.

SIKLANMAK *f. Bak*: **SIKLAŞMAK.**

SIKLAŞMAK *f.* Biribirine yakın gelmek, araları azalmak. Biribiri arkasında ve aralıksız vukubulmak.

SIKLAŞTIRMAK *f.* Sıklaşmasını mucip olmak.

SIKLATMAK *f.* Sık yapmak. Sık sık vukubuldurmak. Aralıklarını azaltmak.

SIKLET *i.* Ağırlık. Sıkıntı.

SIKLIK *i.* Islık, dudak arasından düdük gibi çıkarılan ses.

SIKLIK *i.* Sık oluş.

SIKMA *i.* Sıkmak işi.

SIKMAK *f.* Darlatmak, tazyik etmek. El ile sıkıştırıp suyunu almak,

Kuvvet vermek, pekleştirmek. El içine alıp sıkıştırmak. Zorlamak. Sıkıntı vermek, silâhı ateş edip boşaltmak.

SILA *i.* Ulaşma, kavuşma, Vatan ve ailesine ulaşma, ziyaret etme. Vatan, memleket. *Daüs — f.* Vatan hasreti çekerek hâsıl olan ruhî bir hastalık.

SIMAH *i.* Kulakdeliği.

SIMAK *f.* Bozmak, kırmak, kesmek, koparmak

SIMIZDI *i.* Ahıt ve vaıdı bozma, vefasızlık.

SIMIZMAK *f.* Ahit ve vaidi bozmak, tutmamak. Hulf.

SIMSIKI *s.* Pek dar, pek ziyade sıkışmış.

SINAAT *i.* Endüstri. San' atkârlık. Ustalık, meharet.

SINAÎ *s.* Endüstriel. San' ate ait. Tabiî ve hılkî olmıyan, yapma.

SINAMAK *f.* İmtihan etmek. Tanımak için yoklamak. Denemek, tecrübe etmek.

SINANGILI *s.* Denenmiş.

SINANMAK *f.* Denenmek.

SINAR *s.* Bildik, bir soydan olan.

SINAV *i.* İmtihan.

SINCAN, ZİNCAN *i.* Dikenli ve sakızlı bir çalı.

SINDI *i.* Büyük makas.

SINDIK, SINDIRGI *i.* Bir mağlûbiyetin vukubulduğu yer.

SINDIRIK *i.* Sındırma.

SINDIRMA *i.* Sındırmak işi.

SINDIRMAK *f.* Bozmak, mağlûp etmek, batırmak.

SINGIN, SINIK *s.* Kırık, dökük, perişan, perakende, dağınık. Bozgun, mağlûp.

SINIF *i.* Tabaka, derece, takım, bölük, zümre.

SINIFLAMA (Zoo.) Tasnif.

SINIFLAMAK *f.* Tasnif etmek.

SINIR, SINUR *i.* İki memleket ve devlet veya iki mülk arasını tefrik eden hat, hudut.

SINIRDAŞ *s.* Müşterek hududu olan, hemhudut.

SINIRLAMAK *f.* Tahdit etmek.

SINIRLI *s.* Mahdut.

SINIRSIZ *s.* Hudutsuz.

SINMAK *f.* Kırılmak, bo-

zulmak. Dağılmak, perişan olmak. Mağlûp olmak.

SIPA *i. Bak*: **SEHPA.**

SIPA *i.* Eşek yavrusu.

SIR *e.* Bazı sıfatların başına gelip mubalâğa anlatır: *sırsıklam.*

SIR *i.* Çanak ve çömleğe sürülen parlak boya, vernik. Aynanın arkasına sürülen camın ayna olmasını temin eden parlak madde. Gizli şey. Gızem. Muamma. Mahrem. — *açmak f.* Mahrem bir şeyi söylemek. — *kâtibi i.* Mahrem muamelâta bakan şifre kâtibi. — *tutmak f.* Mahrem bir şeyi söylememek.

SIRA *i.* Dizi, saf. Tertip, nizam. Sınıf, mertebe, rütbe. Yazı satırı. Tahta kanape. Nöbet, muayyen vakit ve derece. Fırsat. Seçmiyerek rasgele alma. Saf olarak uzanma. *Arkası — h.* Arkadan, arkada. *Önü — h.* Önden, önde. *Yanı — h.* Beraber.

SIRACA *i.* Boğazda urlar çıkmasını ve bedenin bazı yerlerinde yaralar açılmasını mucip hastalık.

SIRACALI *s.* Sıraca hastalığı olan.

SIRADAĞ (Jeo.) Silsile.

SIRALAMAK *f.* Sıraya komak, dizmek. Biribiri arkasından ve arkasını kesmeksizin söylemek. Çocuk yastık ve duvarlara tutunarak yürümeğe başlamak.

SIRALANMAK *f.* Sıraya konmak, dizilmek, bir dizi teşkil edecek surette tertip olunmak.

SIRALATMAK *f.* Sıralamasını mucip olmak.

SIRALI *s.* Dizilmiş, sıraya konmuş. Mürettep, muntazam. Münasip, yolunda.

SIRALIOLUŞ (Bio.) Epijenez.

SIRASIZ *i.* Karmakarışık. Münasebetsiz. Vakitli vakitsiz.

SIRAT *i.* Yol. — *köprüsü i.* Mukaddes kitaplara göre cennetin yolunda ve cehennemin üstünde kurulmuş pek dar, geçilmesi pek güç köprü.

SIRAVARİ *h.* Sıra halinde.

SIRBİSTAN, SIRBİYE *i.* Sırpların sakin oldukları kırallıkla idare olunur bir Balkan devleti, Yugoslavya.

SIRÇA *i.* Adi cam, şişe. Süs için kullanılan renkli camdan boncuk ve bilezik. Sahte elmas. Nakışlı billûr.

SIRDAŞ *s.* Gizdeş. Birbirinden sır saklamıyan samimî arkadaş.

SIRDAŞLIK *i.* Sırdaş oluş.

SIRF *s.* Salt. Halis, safi, sade. Münhasıran. Büsbütün, kâmilen. Ancak, mücerret, yalnız : *Bu işi sırf ben yaptım.*

SIRIK *i.* Kabuğu soyulmuş ince uzun ağaç.

SIRIM *i.* Deriden yapılan kaytan.

SIRITKAN *s.* Daima dişlerini gösterip sessiz ve çirkin gülen.

SIRITKANLIK *i.* Yersiz ve çirkin gülüş.

SIRITMA *i.* Sırıtmak işi.

SIRITMAK *f.* Dudakları ayırıp dişleri göstererek soğuk soğuk gülmek. Ölmek veya soğuktan donmak. Bir kumaşa uymaz renkte iplikle dikilen dikiş çirkin görülmek. Ayıp ve kusuru görünmek.

SIRMA *i.* İnce gümüş tel ve bunun altın yaldızlısı.

SIRMAKEŞ *i.* Sırma işliyen.

SIRMALI *s.* Sırma ile işlenmiş.

SIRNAŞIK *s.* Taciz ve rahatsız eden, sıvışık.

SIRNAŞMAK *f.* Taciz etmek, rahatsız etmek.

SIRP *i.* Adriyatik sahilinden Tunanın ötesine kadar yayılan İslâv cinsinden bir kavm.

SIRPLI *i.s.* Sırp.

SIRREN *s.* Gizlice.

SIRROLMAK *i.* Ortadan kaybolmak. Gizlenmek.

SIRSALAMAK *f.* Sallamak.

SIRSIKLAM *s.* Pek ıslak.

SIRT *i.* Arkanın belden yukarı kısmı, eğin. Dağın tepesinden eteğine kadar olan mail sathı, yamaç üstü. — *üstü h.*

Arkası yere değerek.

SIRTAR *i.* Omuzları kalın derili bir keler.

SIRTARMAK *f.* Sırtını dayamakla kuvvetine güvenmek, cesaret göstermek. Kabarmak. Sırıtmak.

SIRTLAMAK *f.* Arkasına almak, sırtına yüklenmek. Sırtını dayamak. Arka vermek, dayanmak.

SIRTLAN *i.* Mezarlardan ölüleri çıkarıp yiyen yırtıcı hayvan.

SISKA *s.* Karnına su dolmuş, istiska illetine tutulmuş. Kemik hastalığına duçar olup zayıf ve kuru kalan çocuk. *c.* Pek zayıf.

SISKALIK *i.* Sıska oluş.

SITMA *i.* İptida üşümek ve titremekle başlıyarak sonra sıcaklık getiren hastalık, humma, malarya. Hararet nöbeti.

SITMALANMAK *f.* Vücutta sıcaklık duymak, sıtmaya uğramak.

SITMALI *s.* Sıtmaya tutulmuş. Sıtması olan yer.

SIVA *i.* Duvara sürülüp taşların veya bağdadinin üstünü düzliyen harç.

SIVACI *i.* Binalara sıva süren işçi.

SIVACILIK *i.* Sıvacı san'ati.

SIVALANMAK *f.* Sıva sürülmek.

SIVALI *s.* Sıva sürülmüş.

SIVAMA *i.* Sıvamak işi.

SIVAMAK *i.* Sıva sürmek, sıva ile kaplamak. Bulaştırmak. Her tarafını kaplamak. Sıvazlamak, okşamak. Toplayıp katlamak. *Paçaları — f.* Gayrete gelmek .

SIVANMAK *f.* Sıva sürünmek, sıva ile kaplanmak.

SIVAŞMAK *f.* Bulaşmak, sıva gibi üstüne sürülmek.

SIVAŞTIRMAK *f.* Sıvanmasını mucip olmak.

SIVAZLAMAK *i.* El ile sürmek. Okşamak.

SIVI (Bio. Kim. Fiz.) Mayi.

SIVIK, SIVIŞ *s.* Cıvık, suluca, bulaşan.

SIVILANMAK (Kim.) Mayileşmek.

SIVILANDIRMAK (Kim.) Mayileştirmek.

SIVINMA (Kim.) Temeyyu.

SIVINMAK (Kim.) Temeyyun etmek.

SIVIRYA *h.* Mütemadiyen, biribiri ardından.

SIVIŞIK *s.* Yapışkan. *c.* Daima taciz ve rahatsız eden.

SIVIŞIKLIK *i.* Sıvışık oluş.

SIVIŞKAN *s.* Bulaşık.

SIVIŞMAK *f. Bak*: **SIVIŞMAK.**

SIVIYĞ (Kim.) Zeyt.

SIYANET *i.* Koruma.

SIYANETKÂR *s.* Koruyan.

SIYIRTMAK *f.* Şiddetle dokunup sürtünerek bir şeyin yüzünü soymak, alıp götürmek. Üstünden iyice silerek almak. Çekerek çıkarmak.

SIYIRTMAK *f.* Sıyırmasını mucip olmak.

SIYRIK *i.* Deri veya kabuğu sıyrılmış. *c.* Arsız.

SIYRILMAK *f.* Şiddetle sürtülerek soyulmak, derisi, kabuğu, boyası v.s. si ayrılıp çıkmak. İyice silinerek alınmak. *c.* Usulle ve sürülür gibi çekilip savuşmak, işin içinden çekilmek.

SIYRINTI *i.* Parmakla sıyrılmış veya sıyrılabilir kap bulaşığı.

SIZDIRMAK *f.* Sızmasını mucip olmak. *c.* Para çekmek.

SIZI *i.* İnce işliyen ağrı, sinir ağrısı. Istırap.

SIZILI *s.* Sızısı olan.

SIZILTI *i.* Ağlama, şikâyet, tazallüm, teşekki. Hoşnutsuzluk.

SIZINTI *i.* Bir kaptan veya taşlar arasında damla damla sızıp akan su veya sulu şey.

SIZIRMAK *f. Bak*: **SIZDIRMAK.**

SIZLAMAK *f.* İnce ince ağrımak, sancımak.

SIZLANMAK *f.* Ağlaşmak, teşekki, tezallüm etmek.

SIZLATMAK *f.* Ağrıtmak, acıtmak.

SIZMAK *f.* Ter gibi damla damla çıkmak, tereşşuh etmek. Sarhoş uyuyup yığılarak kalmak.

SKANDAL *i.* Rezalet.

SMOKİN, İSMOKİN *i.* Resmî ziyaretlerde ge-

yilen önü açık siyah elbise.

SNOP, SINOP *s.* Yapma tavırlı. Züppe.

SNOPLUK *i.* Sahtelik. Züppelik.

SOBA *i.* İçinde odun, maden kömürü yakılarak odaları ısıtan ve boruları vasıtasile dumanı dışarı salverilen saç, dökme demir veya çinden kurulu ocak. Limonluk.

SOBACI *i.* Soba yapan ve tamir eden, soba tüccarı.

SODA *i.* Çamaşırda, sabun yapmakta v.s. de kullanılan kimyevî madde.

SODYOM, SODYUM *i.* Sodanın esası olan basit cisim.

SOF *i.* Yün, yapağı. Yünden yapılan dokuma. Parlak ve ince yün kumaş, alpak.

SOFA *i.* Odaların ortasındaki müşterek divanhane, koridor, salon. Kapı, çeşme v.s. yanında oturmağa mahsus taştan set. Bir nevi kanape.

SOFİ *s.* Tasavvuf ilmile meşgul âlim. Derviş.

SOFRA *i.* Üzerinde yemek yenen masa. Üstüne ekmek ve yemek konup etrafına oturularak yemek yenilen yer.

SOFRA *i.* Kıç.

SOFRACI *i.* Sofra hizmeti gören hizmetkâr.

SOFTA *i.* Molla, medrese talebesi.

SOFTALIK *i.* Softa oluş.

SOFU *i.* Dindar, müttaki.

SOFULUK *i.* Dindarlık.

SOĞAN *i.* Uzun yaprağı ve kat kat zarlardan ibaret kökü yemeğe çeşni veren acı bir sebze (Bot.) Basaliye. Lâle ve sümbül gibi çiçeklerin kökü. *Arpacık — ı i.* Ufak taneli soğan.

SOĞANCIK *i.* Arpacık soğanı.

SOĞUK *s.* Sıcak olmıyan, harareti az, üşüten. Sevimsiz. *i.* Soğukluk. — *algınlığı i.* Nezle, üşümeden hâsıl olan hastalık. — *almak f.* Üşüyüp hasta olmak.

SOĞUKLUK *s.* Az soğuk.

SOĞUKKANLI *s.* Sevimsiz, cazibesiz. Telâşsız,

müteenni, düşünerek hareket eden.

SOĞUKKANLI *s.* Soğukkanlı oluş.

SOĞUKALMA *i.* Üşütme.

SOĞUKLAMAK *f.* Üşütmek.

SOĞUKLUK *i.* Soğuk oluş. Soğuk muamele. Yemeğin sonunda yenen yaş yemiş ve çerez. Hamamın pek sıcak olmıyan aralık yeri.

SOĞUM *i.* Soyma, göz tokluğu.

SOĞUMAK *f.* Soğuk olmak, sıcaklığı gitmek. Muhabbete halel gelmek. Zaman bırakmakla unutmak. Gönülden çıkarmak.

SOĞRUMSAMA (Kim.) Adsorpsiyon.

SOĞUMSUZ *s.* Doymaz, açgözlü.

SOĞUMSUZLUK *i.* Açgözlülük.

SOĞURMA (As.) Mas, (Kim.) İmtisas.

SOĞURMAK (Kim. Fiz. Bio.) Massetmek.

SOĞUŞMAK *f.* Su yere nüfuz edip tavlanmak.

SOĞUTKAN (Kim.) Müberrid.

SOĞUTMAÇ *i.* Firijider.

SOĞUTMAK *f.* Soğumasını mucip olmak.

SOĞUTULMAK *f.* Soğuk edilmek. Muhabbet ve münasebete halel getirilmek.

SOHBET *i.* Arkadaşlık. Konuşma. Muhabbet.

SOKAK *i.* Evler arasındaki yol. Ufak cadde.

SOKMA *i.* Sokmak işi.

SOKMAK *f.* Girdirmek, içeriye komak, tıkmak. Batırmak. Saplamak. Sançmak. *e.* Zarar vermek, aldatmak. İncitmek. *Burun —, parmak — f.* Karışmak.

SOKRA *i.* İki tahta veya direğin birleşmesinden hâsıl olan ek yeri.

SOKTURMAK *f.* Sokmasını mucip olmak.

SOKULGAN *s.* Her yere sokulur, herkesle çabuk dost veya ahbap olur, munis.

SOKULMAK *f.* Araya girmek, tıkılmak.

SOKUM *i.* Kuyruksokumu, kıçkemiği. Sokma.

SOKUR *i.* Körsıçan. Kör, tek göz.

SOKUŞ *i. Bak*: **SOKMA.**

SOKUŞMAK *f.* Sokulmak.

SOKUŞTURMAK *f.* Sokuşmasını mucip olmak. Gizlice vermek.

SOL *i.* İnsan ve hayvanda kalbin bulunduğu taraf ve bu tarafta olanlar, sağ mukabili. Musikide beşinci nota.

SOLAK *s.* Sol elini kullanan.

SOLDURMAK *f.* Solmasını mucip olmak.

SOLMA *i.* Solmak işi.

SOLMAK *f.* Rengini ve parlaklığını kaybetmek, renk atmak, sölpümek.

SOLO *i.* Musikide tek âlet çalma, tiyatroda yalnız başına rol yapma.

SOLUCAN *i.* Toprağın içine sokulan ayaksız kurt. Barsakların içinde yaşıyan uzun kurt.

SOLUCANLAR (Zoo.) Didan.

SOLUĞAN *s.* Sık sık nefesi darlaşan. *i.* Nefes darlığı illeti.

SOLUK *s.* Solmuş.

SOLUK *i.* Nefes. An, lâhze.

SOLUKALMA (Bio.) Şehik.

SOLUKLANMAK *f.* Geniş ve rahat nefes almak, rahatlanmak.

SOLUKVERME (Bio.) Zefir.

SOLUMAK *f.* Dar dar ve sıkıntı ile nefes almak.

SOLUNGAÇ (Bio.) Galsama.

SOLUNMAK (Bio.) Teneffüs etmek.

SOLUTMAK *f.* Solumasını mucip olmak.

SOM *s.* Mücessem, tam, 2. yekûn. 3. Mahz, salt.

SOM *i.* Bıçak v.s. sapı yapılan balık dişi. *s.* Yekpare, bütün ve içi dolu.

SOMA *s.* (Bio.) Vücut hücreleri. Boş, beyhude. Yekûn, mecmu. Hamule. Rakı yapılan madde

SOMAK *i.* Yaprağı boyacılıkta ve tabaklıkta kullanılır, ekşi olan meyvası yemeklere konulur küçük bir ağaç.

SOMAKİ *i.* Renkli mermer.

SOMAT *i.* Sıra ile konmuş yemek sofrası. Ziyafet.

SOMNOMBÜL *i.* Uyurgezer, sâirfilmenam.

SOMUN *i.* Yuvarlak ve kabarık ekmek. Yumru şey, deve ayağı gibi şiş ve yumşak şey. Ucu vidalı çivinin ucuna geçirilmeğe mahsus köşeli demir pul.

SOMURDANMAK *f.* Homurdanmak, söylenmek.

SOMURMAK, SOMURTMAK *f.* Yüzünü buruşturup dargın durmak, surat asmak.

SOMURTMAK *s.* Somurtmuş.

SOMYE *i.* Minder yerine konulan demir telden yaylı yatak altı.

SON *i.* En gerideki, uç, nihayet, encam, akıbet. Döl eşi, meşime. — *nefes i.* Ölmek üzre oluş, ihtizar.

SONALMAK *f.* Nihayete gelmek, münkazi olmak.

SONAT *i.* Musiki faslı.

SONBAHAR *i.* Güz. Kış ile yaz arasındaki senenin üçüncü mevsimi.

SONDA *i.* Bir şeyin içine sokmak ve daldırmak ile muayeneye mahsus alet.

SONDAJ *i.* Suyun derinliğini ölçme; sondalama. İskandil.

SONDALAMAK *f.* Daldırarak muayene etmek.

SONDURMAK *f.* İleri sürmek, uzatmak.

SONKÂNUN *i.* Yılın birinci ayı. Kânunusâni.

SONMAK *f.* Parlaklığı, cilâsı kaybolmak.

SONRA *s.* Sonunda, nihayette. Muahhar.

SONRADAN *h.* Ahiren, bilâhara.

SONRASIZ *s.* Ebedî.

SONRASIZLIK *i.* Ebedilik.

SONRATMAK *f.* Tecil etmek.

SONSUZ *s.* Nihayeti olmıyan, bitmez tükenmez. Nefessiz. (Mat.) Namütenahi.

SONSUZLUK (Mat.) Namütenahilik.

SONTRAŞ *i.* Hayvanların tırnaklarını kesmeğe mahsus nalbant aleti.

SONUÇ *i.* Netice.

SONUÇLAMAK *i.* Neticelemek.

SONUK *s.* Solmuş. Fersiz, donuk.

SOPA *i.* Kalın değnek. Dayak, kötek.

SORAK *i.* Sormakla öğrenilen şey, haber.

SORAV *i.* Mesuliyet.

SORAVLI *s.* Mesuliyetli.

SORDURMAK *f.* Sormasını mucip olmak.

SORGU, SORUK *i.* Sual — *ya çekmek f.* İstintak etmek.

SORGUÇ *i.* Başa takılan tuğ, çelenk. Bazı kuşların başındaki tüyden tepelik.

SORGUÇLU *s.* Sorgucu olan.

SORGUN *i.* Söğüt ağacının bir nev'i.

SORMA *i.* Sormak işi.

SORMAK *f.* Sual etmek. Tahkik etmek. Bazı sözlerle söyletmek.

SORTİ *i.* Ucuna lâmba takılmak için ayrılan elektrik çıkması.

SORU *i.* Sual.

SORULMAK *f.* Sual olunmak. Mes'ul tutulmak.

SORUMAK *f.* Dudaklarını uzatıp kuvvetle çekerek emmek.

SORUŞ *i.* Sorma.

SORUŞMAK *f.* Biribirine sormak.

SORUŞTURMAK *f.* Her tarafa sual edip teftiş ve tahkik etmek.

SORUTKAN *s.* Somurtkan.

SORUTMAK *f.* Somurtmak.

SOSİYALİST *i.* Servette müsavat ve iştirak taraftarı.

SOSİYALİSTİK *i.* Sosyalist mesleki.

SOSYOLOG *i.* Sosyoloji bilgini.

SOSİYOLOJİ *i.* Cemiyetler bilgisi. İçtimaiyat ilmi.

SOVUK *i. Bak:* **SOĞUK.**

SOVYET *i.* Rusyada amele, köylü ve asker murahhaslarından mürekkep meclis ve bu meclis tarafından idare edilen Rus cümhuriyeti.

SOY *i.* Irk; nesep. Ecdat, sülâle. Zürriyet, evlât ve ahfat. Cins, nevi, türlü. Hısım akraba. *s.* Asil, necip.

SOYADI *i.* Aile adı. Künye.

SOYDURMAK *f.* Soymasını mucip olmak.

SOYGA *i.* Bir nevi alakarga.

SOYGUN *i.* Soyma, soyulma. *s.* Soyunmuş, çıplak.

SOYGUNCU *i.* Hırsız, çapulcu.

SOYLU *s.* İyi soydan, asil.

SOYLULUK *i.* Asillik.

SOYMA *i.* Soymak işi.

SOYMAK *f.* Esvabını çıkarmak, çıplak etmek, kabuğunun zarını çıkarmak. Derisini çıkarmak, yüzmek. Elbise ve eşyasını çalmak, zorla almak.

SOYMANTI *i.* Hiyar gibi kabuğu soyulup yenen şeyler ve bunların kabukları.

SOYMUK *i.* Çam ağacının yenen iç kabuğu.

SOYULUŞ (Bio.) Tekevvünü nev'î.

SOYSAL *s.* Medenî.

SOYSALLAŞMA *i.* Temeddün.

SOYSALLIK *i.* Medeniyet.

SOYSOP *i.* Nesep.

SOYSUZ *s.* Nesil ve nesebi bozuk olan, kötü soydan bulunan cibilliyetsiz.

SOYSUZLAŞMA *i.* Teredди.

SOYSUZLUK *i.* Soysuz oluş.

SOYTARI *i.* Halkı eğlendirmek için türlü kıyafetlere giren maskara.

SOYTARILIK *i.* Maskaralık.

SOYUCU *i.* Yolcuların üzerinde bulduğunu soyan, hırsız, yolkesen.

SOYULMAK *i.* Soyguna uğramak ve eşyası çalınmak .

SOYUNMAK *f.* Kendi esvabını çıkarmak. Çamaşır değiştirmek.

SOYUNTU *i.* Soyulup atılan şey, kabuk.

SOYUT *s.* Mücerret.

SOYUTLAMAK *f.* Tecrit etmek.

SÖBÜ *s.* Boru şeklinde uzunca ve üstüvani şekil.

SÖĞÜŞ *i.* Sade suda pişmiş et. — *yumurta i.* Hazırlop yumurta.

SÖĞÜT *i.* Sulak yerlerde yetişen uzun yapraklı ağaç.

SÖĞÜTGİLLER (Bot.) Söküt ağacı fasilesi.

SÖKMEK *f.* Bir şeyi kökünden veya sokulmuş olduğu yerden çekip çıkarmak. Dikilmiş veya mıhlanmış yahut yapışmış bir şeyi ayırmak. Ham toprağı işlemek, açmak. Zor bir ibareyi okuyabilmek. İnkıbazı defedip amel ettirmek. Bir haylı zaman bekledikten sonra zuhur edivermek. Çok gelmek ; konuşmak. Tanyeri ağarmak.

SÖKTÜRMEK *f.* Sökmeye sebep olmak.

SÖKÜK *s.* Dikişi sökülmüş.

SÖKÜLMEK *s.* Kökünden veya saklanmış olduğu yerden çıkarılmak. Dikiş veya yapışık şey ayrılmak. Yarılmak. İçinden geçilmek. Ham toprak işlenmek. Okunmak, hallolunmak.

SÖKÜN *i.* Birdenbire zuhur, çıkıverme.

SÖKÜNTÜ *i.* Sökülmüş, dikişi sökülmüş şey.

SÖKTÜRMEK *f.* Sökmesini mucip olmak.

SÖLGÜ *s.* Sölpük.

SÖLPÜK *s.* Gevşek, sarkık.

SÖLPÜMEK *f.* Gevşemek, sarkmak.

SÖNDÜRMEK *f.* Sönmesini mucip olmak.

SÖNME *i.* Sönmek işi.

SÖNMEK *f.* Yanmakta olan şey artık yanmamak, itfa olunmak. *c.* Durmak, kesilmek.

SÖNÜK *s.* Sönmüş. Parlak olmıyan, parlamıyan veya az parlıyan. Şöhreti kaybolmuş.

SÖNÜKLÜK *i.* Sönük oluş.

SÖNÜM (Fiz.) İtfa.

SÖNÜMLEMEK (Fiz.) İtfa etmek.

SÖNÜMLÜ (Fiz.) Muntafi.

SONÜMSÜZ (Fiz.) Devamlı.

SÖVDÜRMEK *f.* Sövmesini mucip olmak.

SÖVME *i.* Sövmek işi.

SÖVMEK *f.* Fena söz söylemek, küfretmek.

SÖVÜLMEK *f.* Fena söz söylenmek, küfrolun - mak.

SÖVÜŞ *i.* Sövme.

SÖVÜŞMEK *f.* Biribirine

küfretmek, fena söz söylemek.

SÖYLEME *i.* Söylemek işi.

SÖYLEMEK *f.* Lâkırdı etmek. Demek, anlatmak, haber vermek, ifade ve beyan etmek.

SÖYLENİLMEK *f.* Lâkırdı edilmek, denilmek.

SÖYLENİŞ *i.* İfade, mırıldanma, hasbıhal.

SÖYLENMEK *f.* Kendi kendine söylenmek. Mırıldanmak, homurdanmak. Denilmek, ifade ve beyan olunmak.

SÖYLEŞMEK *f.* Bir iş hakkında konuşmak, mükâleme ve muhavere etmek.

SÖYLETMEK *f.* Söylemeye mecbur veya müsaade etmek.

SÖYLEYİŞ *i.* Söyleme, ifade.

SÖYLEV *i.* Nutuk.

SÖZ *i.* Ağızdan çıkan manalı ses, lâfız, kelime, lâkırdı. Haber, havadis, şayia. Vaıt, taahhüt. Uyuşma, mukavele. Bahis. Hüküm, nüfuz. — *almak f.* Vaıt almak. — *açılmak f.* Bahsi geçmek. — *anlamak f.* İtaat etmek. — *anlatmak f.* İtaat ettirmek. — *başı i.* Bahis veya anlatışın başlangıcı. — *birliği h.* İttifak, itilâf, anlaşma. — *dinlemek i.* Söylenen bir söz ve tenbihi tutmak. — *düşmek f.* Lâf arasında bahsi geçmek. — *ebesi s.* Lâkırdı uydurmağa muktedir adam. — *ehli s.* Güzel söz söylemeğe muktedir. — *eri s.* Söz sahibi, baş, reis. — *etmek f.* Anlaşmak — *ü geçmek f.* Sözünü dinletmek, nüfuz sahibi olmak. — *götürmek f.* İtiraz edilebilir halde olmak. — *götürmez s.* Buna diyecek yok, itiraz kabul etmez. — *kaldırmak f.* İtiraza, serzenişe, lâtifeye tahammül edip kızmamak. — *kaldırmaz f.* Söze tahammül etmez. — *kesimi i.* İzdivaç kararı verilme, nişanlanma. — *kesmek f.* Karar vermek, sözleşmek. Müzakere edip karar vermek, ahitleşmek. İzdivaç için karar vermek.

—*üm ona h.* Fena ve adi bir kimseden bahsedildiği vakit nezaketen ilâve olunur: *sözüm ona hayvanın biridir.* — *tutmak f.* İtaat etmek. Vâdinde durmak. — *vermek f.* Vâdetmek. — *üm yabana h.* Fena ve ayıp bir söz sarfedildiği zaman ilâve olunur: *sözüm yabana üstüne işemiş.*

SÖZDE *h.* Sanki, gûya.

SÖZGELİŞİ *h.* Meselâ, faraza.

SÖZLEŞME *i.* Mukavele.

SÖZLEŞMEK *f.* Mukavele etmek.

SÖZLÜ *s.* Söz etmiş, evvelden anlatmış. Şifahî, namzet.

SÖZLÜ SINAV *i.* Şifahî imtihan.

SÖZLÜK *i.* Lûgat.

SPEKÜLÂSYON *i.* Muamelecilik, ihtikâr.

SPEKÜLÂTÖR *i.* Muameleci. Muhtekir.

SPOR *i.* Beden terbiyesi, futbol, meç talimi, yüzmek, kürek çekmek gibi bedenî kuvvetlendiren hareketler, cimnastik, idman.

SPORCU *i.* Spor yapan.

SPORKESESİ (Bot.) Mahfazai büzur.

SPORTMEN *i.* Sporcu.

STADYA *i.* Ölçü aleti.

STADYOM, STADYUM *i.* Spor meydanı.

STAJ *i.* Bir işe yeni başlıyanlarla namzetlerin geçirmeğe mecbur oldukları tecrübe devri.

STAJYER *i.* Stajını yapmakta olan.

STATİK (Fiz.) Tevazüniyet.

STEP *i.* Bozkır.

STRİKİNİN *i.* Çok şiddetli bir zehir.

SU *i.* İnsan ve hayvanların içtikleri ve nebatların emdikleri renksiz akıcı cisim, mayi. Çay, ırmak, dere, deniz göl. Meyva ve sairenin sıkılmasından çıkan mayi, usare. Bazı nebatlardan imbikte çekilerek çıkarılan kokulu mayi. Yemeğin mayi kısmı. Demirden aletlere ateşte kızdırılıp suya sokula-

rak verilen tav. Parlaklık, cevher, fer. Çağ, vakit. Tabiat: *suyuna göre git.*

SU *i.* Kötülük, fenalık, mazarrat manalarına olup kelimenin başına geldiği zaman o kelimeye fenalık ve kötülük manaları verir: *suifikir, suihareket.*

SUAL *i.* Sorgu, sorulan şey. Dilenme.

SUALTI *i.* Denizaltı. Tahtelbahir.

SUASKILARI (Bot.) Su avizeleri.

SUAYGIRI *i.* Lpopotam denilen ve suda yaşıyan vahşi hayvan.

SUBAŞI *i.* Suyun çıktığı yer, memba. Herhangi bir suyun civarı .Suyun taksimine nezaret eden. Çiftlik kâhyası. Şahna.

SUBAY *i.* Zabit, askerde baş.

SUBÖREĞİ *i.* Suda haşlanmış yufka ile yapılan lezzetli börek.

SUBRA *i.* Terin elbiseyi lekelememesi için koltuk altına dikilen ince lâstik.

SUBYE *i.* Pantolon paçalarını düzgün tutmak için uçları paçanın iki tarafına bağlanıp ayağın altından geçirilen meşin veya kumaş şerit.

SUCU *i.* Su satan.

SUCUK *i.* Kuru barsak içine doldurulup kurutulan et kıyması. Ceviz, bademiçi gibi şeyleri bir ipliğe dizdikten sonra nişasta ile koyulaşmış üzüm şırasına veya şekere batırılarak yapılan tatlı.

SUCUL (Zoo.) Hidrofil sineği.

SUÇ *i.* Fena hareket, kabahat, hata. Cürüm, cinayet, cünha.

SUÇLAMAK *f.* İtham etmek.

SUÇLANDIRMAK *f.* Tecrim etmek, mücrimlik kararı verme.

SUÇLU *s.* Suçu olan. Mücrim.

SUÇSUZ *s.* Suçu olmıyan.

SUÇSUZLUK *i.* Suçsuz oluş.

SUDAN *s.* Ehemmiyetsiz, boş.

SUDAN *i.* Mısır ile Ha-

beşistan arasında geniş bir memleket.

SUDOLABI *i.* Bostan kuyusundan su çıkaran dolap.

SUDUR *i.* Zuhur, hüdus, hâsıl olma, çıkma.

SUDUR *i.* Sadırlar. Kazaskerler, sadrâzamlar.

SUFLÖR *i.* Tiyatro sahnesinde oyunculara rollerini yavaş sesle söyliyen.

SUGEÇİRMEZ (Geo.) Su geçirmiyen.

SUHAN *i.* Söz.

SUİBRİĞİGİLLER (Bot.) Benkiye.

SUİAHLÂK *s.* Kötü huy.

SUİHAREKET *s.* Fena hareket.

SUİKAST *i.* Yağınç. Fena kasıt. Öldürmeğe kastetme, öldürme.

SUİİSTİMAL *s.* Vazifesini fenalığa sarfetme, yolsuz kullanma.

SUİMUAMELE *s.* Fena muamele.

SUİNİYET *s.* Niyet kötülüğü.

SUİZAN *s.* Kötü sanı. Zan kötülüğü, herkese fena zanda bulunma.

SUKABAĞI *i.* İçi boş olup su kabı gibi kullanılan kabak cinsi.

SUKAMIŞIGİLLER (Bot.) Esediye.

SUKBE *i.* Delik.

SUKESİMİ *i.* Geminin tam yük aldığı zaman suya batan alt kısmı ve bunun hizası.

SUKUŞU *i.* Kaz, ördek gibi suda yaşar kuşlar.

SUKUT *i.* Düşme, aşağı inme, nüzul. Sarkma. Dökülme.

SUKÜRE (Jeo.) Kürei mayia, hidrosfer.

SULAK *s.* Suyu çok, batak. Kuşlar için su konulan küçük kap.

SULAMA *i.* Sulamak işi.

SULAMAK *f.* Su vermek, iska ve irva etmek. Nakten ve peşin vermek. Sulandırmak.

SULANDIRMAK *f.* *Bak*: **SULATMAK.**

SULANMAK *f.* Su peyda etmek, çok sulu veya yaş ve nemli olmak. *c.* İmrenmek. Taaşşuk etmek.

SULARINDA *h.* Esnasında, raddesinde: *Saat beş sularında.*

SULATMAK *f.* Sulamasını mucip olmak.

SULB *Bak*: **SULP.**

SULBİYET *i.* Katılık, sulp oluş. Hissizlik.

SULFATO *i.* Kinin.

SULH *i.* Barış, barışık, barışma. Rahatlık, asayiş. Uyuşma.

SULHEN *h.* Barış yolile.

SULHETMEK *f.* Barışmak.

SULHİ *s.* Sulha ait.

SULHNAME *i.* İki taraf arasında kararlaştırılan sulhun şartlarını havi vesika, ahitname.

SULHOLMAK *f.* Barışmak.

SULP, SULB *s.* Belkemiği, eğin. Zürriyet, sülâle.

SULP, SULB *s.* Katı, sert. Gaz ve mayi halinde olmıyan. *c.* Hissiz.

SULTA *i.* Tehakküm, kahır.

SULTAN *i.* Hükümdar. Prenses.

SULTANLIK *i.* Hükümdarlık.

SULTANÎ *s.* Sultana ait. Eskiden liselere verilen isim.

SULU *s.* Suyu olan, içinde su bulunan, suyu lüzumundan çok olan, mayi. Su ile yapılmış. *c.* Yapışkan, sırnaşık.

SULUCA *f.* Az sulu.

SULUK *i.* Küçük çocukların başında çıkan bir cins çıban. Kuş tepeliği.

SUMA *i.* *Sak*: **SOMA**

SUMEN *i.* Üzerinde yazı yazmağa mahsus mukavva.

SUMERCİMEĞİGİLLER (Bot.) Gardiriye.

SUNDURMA *i.* Önü açık çatıaltı.

SUNDURMAK *i.* *Bak* : **SONDURMAK.**

SUNGU *i.* Mevhibe, vergi, hediye, Tanrı vergisi.

SUNGUR *i.* Doğanın küçüğü.

SUN'Î *i.* Yapma, uydurma, sahte, tabiî olmıyan.

SUNMAK *f.* Vermek, uzatmak, takdim etmek, arzetmek.

SUNTUR *i.* Kiriş yerine tel ile çalınır kanun. *c.* Gürültü, patırdı.

SUNTURLU *i.* Gürültülü, patırtılı.

SUNU *i.* Arîza, takdime.

SUNÛ *i.* Yapış, iş.

SUNUM *i.* Arz, sunum ve istem: arz ve talep.

SUOKUGİLLER (Bot.) Riclül vezziye.

SUPAP *i.* Tulumba gibi bir aletin içine giren su veya buharı tekrar dışarı kaçırmağa mahsus içeriye doğru açılır kapak, seddade.

SUPARA *i.* Çocukların okudukları küçük cüz, alfabe, kıraat kitabı.

SUR *i.* Tali, ikbal.

SÛR *i.* Büyük boynuzdan boru. Şehir ve kasabaların etrafındaki kale duvarı. Düğün.

SURAT *i.* Yüz, çehre. Abusluk. — *asmak.* — *etmek* *f.* Somurtmak, yüz ekşitmek.

SURATSIZ *s.* Çehresiz, çirkin.

SURE *i.* Kuranın yüz on dört faslından herbiri.

SURET *s.* Dışardan görünüş, şekil, kılık. Tarz üslûp, tavır ,gidiş, takdir, hal. Resim, tasvir.

SURETA *f.* Zahirde, görünüşte.

SURÎ *s.* Hakikî ve derunî olmayıp yalnız dışarıdan olan, görünüşte.

SURİYE *i.* Vaktile Türkiyenin idaresinde iken umumî harpten sonra Fransanın himayesi altında bir devlet teşkil eden Akdeniz, Filistin, Hicaz, İrak ve Türkiye arasındaki kıt'a.

SUS *i.* Meyankökü.

SUSAK *s.* Susamış. *c.* Aptal, alık. Su kabağından maşrapa.

SUSALLAR (Zoo.) Maiye.

SUSAM *s.* Ezilerek tahin yapılan ve yağı çıkarılan tane.

SUSAMAK *f.* Su içeceği gelmek. *c.* Çok arzu duymak.

SUSAMGİLLER (Bot.) Susam fasilesi.

SUSAMURU *i.* Samurun bir cinsi.

SUSAMURUGİLLER (Zoo.) Samuriye.

SUSATMAK *f.* Susamasını mucip olmak.

SUSIĞIRI *i.* Manda.

SUSMAK *f.* Lâkırdı söylememek, sükût etmek.

SUSMALIK *i.* Hakkı sükût.

SUSTURMAK *f.* Susmasını mucip olmak.

SUSPUS *s.* Sessiz.

SUSIRIĞI *i.* Manda.

SUSMAK *f.* Lâkırdı söylememek, sükût etmek.

SUSMALIK *i.* Hakkı sükût.

SUSPUS *s.* Sessiz.

SUSTURMAK *f.* Susmasını musip olmak.

SUSUZ *s.* Suyu olmıyan, kuru. İçecek su bulamıyan, susıyan.

SUSUZLUK *i.* Susuz oluş.

SUTAŞI *i.* Esvap ve çamaşır kenarlarına dikilen üstü işlemeli ince şerit.

SUTERAZİSİ *i.* Su borularının tazyiktan patlamaması için yolun bazı yerlerinde yapılan kuleler.

SUTERESİ *i.* Salata yapılarak yenilen ve su kenarlarında yetişen baharlı nebat, roka.

SUUBET *i.* Güçlük.

SUUDETMEK *f.* Çıkmak.

SUUT *i.* Yukarı çıkma, yükselme.

SUVARE *i.* Akşamları yapılan müsamere.

SUVARIM *i.* Sulamak usulü.

SUVARMAK *f.* Tarlaya su koyvermek. Demiri kızdırıp sertleşmek için suya daldırmak. Hayvanlara su içirmek.

SUYOLU *i.* Suyun bir yerden diğer yere akıtılması için yerin altından veya üstünden açılan mecra. İdrar mecrası.

SUYOLCU *i.* Suyollarına bakan ve bu yolları tamir eden.

SUZAN *s.* Yakıcı.

SUZİŞ *i.* Yanma, yakma. Yürek yanması, büyük teessür.

SUZİŞLİ *s.* Ateşli. Tesirli.

SÜBEK *i.* Çocuğun idrarı yatağı pisletmemek için bir ucu çocuğun tenasül aletine ve öteki ucu yatak altındaki lâzımlığa takılı bir boru.

SUBJEKTİF *s.* Şahsî.

SÜBLİME *i.* Cıvadan çıkarılan kuvvetli zehir.

SÜBUT *i.* Tahakkuk, muhakkak ve müspet olma, meydana çıkma. Takarrür etme.

SÜBYAN, SIBYAN *i.* Çocuklar.

SÜBYE *i.* Mürekkep balığı.

SÜBYE *i.* Bademiçi, kavun çekirdeği gibi şeylerden yapılan süte benzer beyaz şerbet.

SÜCUT *i.* Secde etme.

SÜDDE *i.* Kapı eşiği, aşitan. Bedenin aza ve mafsallarına arız olan tutukluk.

SÜDREMEK *f.* Sarhoş olmak.

SÜDÜS *i.* Altıda bir.

SÜEL *s.* Askerî.

SÜFERA *i.* Elçiler.

SÜFLÎ, SÜFLÜ *s.* Aşağıda bulunan, aşağıki. Alçak, bayağı, kıymetsiz, itibarsız. *i.* Kıyafetsizlik.

SÜFLÎLİK, SÜFLÜLÜK *i.* Süflü oluş.

SÜFRAJET *i.* Avrupada siyasî hayata girmek için uğraşan kadın.

SÜHA *i.* Semanın Şimal tarafında küçük ve parlak bir yıldız.

SÜHEYL *i.* Göğün cenup cihetinde parlak ve sabit bir yıldız.

SÜHULET *i.* Kolaylık.

SÜHULETLİ *s.* Kolay kullanılır.

SÜHUNET *i.* Sıcaklık.

SÜJE *i.* Bir yazının mevzuu.

SÜKKÂN *i.* Sakinler.

SÜKLÜMPÜKLÜM *h.* Pek ziyade sıkılarak, ezilip büzülerek: *neden böyle süklümpüklüm duru - yorsun.*

SÜKNA *i.* Oturulan, ikamet olunan yer, mesken, ev, ikametgâh. Konut.

SÜKÛN *i.* Durma, hareket etmeme, kımıldamama. Dinlenme, asayiş. Istırapsızlık. Durgunluk. Dinme, durma, azalma.

SUKÛNET *i.* Sakinlik, dinginlik.

SÜKÛT *i.* Susma, sessizlik.

SÜKÛTÎ *s.* Susmağı sever, çok lâkırdı söylememek âdetinde olan.

SÜLÂLE *s.* Soy, zürriyet, evlât ve ahfat .

SÜLİNE *s.* Eti yenilir kabuklu bir deniz böceği.

SÜLÜĞEN *i.* Kırmızı boya ve boya astarı gibi kullanılan maden.

SÜLÛK *i.* Bir yola girme, bir yol tutma.

SÜLÜK *i.* Lüzumunda kanı emmek için bedenin bir tarafına yapıştırılan tatlısuda yaşar siyah bir solucan.

SÜLÜKGİLLER (Zoo.) Alâkiye.

SÜLÜMEN *i.* Süblime.

SÜLÜN *i.* Yaban horozu denilen güzel bir av kuşu.

SÜLÜS *i.* Üçte bir. Arap yazısının bir şekli.

SÜLÜSAN *i.* İki sülüs, üçte iki.

SÜMBÜL *i.* İlkbaharda açar güzel kokulu bir çiçek.

SÜMBÜLE *i.* Başak. On iki burçtan biri.

SÜMBÜLÎ *s.* Hafif bulutlu, güneşsiz hava.

SÜMKÜRMEK *f.* Burunda biriken sümüğü şiddetli bir nefesle çıkarmak.

SÜMMEK *f.* Yavru anasının memesini başı ile kakarak emmek. Dürtüp kakmak.

SÜMSÜK *s.* Miskin.

SÜMTER *i.* Bir nevi hafif buğday.

SÜMÜK *i.* İnsanda ve bazı hayvanlarda burundan akan pislik. (Bio.) Muhat.

SÜMÜKLÜ *s.* Sümüğü akan. c. Aptal, pis.

SÜMÜKSEL (Bio.) Muhatî.

SÜMÜKLÜBÖCEK *i.* Salyangoz.

SÜMÜN *i.* Sekizde bir.

SÜMÜRMEK *f.* Öküz gibi burun ile iterek toplayıp yemek. c. Tekmil silip süpürerek yemek veya içmek.

SÜNE *i.* Erkek ördek. Yabanördeği.

SÜNEPE *s.* Miskin.

SÜNGER *i.* Yumşak, hafif ve mesamatının çokluğu dolayısile suyu içip silgi gibi kullanılan bir deniz hayvanı.

SÜNGERLER (Zoo.) İsfenciye.

SÜNGERTAŞI *i.* Süngere benzer hafif bir taş.

SÜNGÜ *i.* Dürtüp delecek sivri demir silâhı, kasatura. — *sü ağır* s. Kemikleri kalın ve kolay hareket edemez. — *sü düşük* *i.* İtibardan düş-

SÜNGÜLEMEK *f.* Süngü ile yaralamak.

SÜNNET *i.* Peygamberin sözleri ve yaptığı şeyler. Erkek tenasül aletinin ucundaki fazla deriyi kesme ameliyesi, hitan. *Ehli — i.* — Dört büyük imamın mezheplerinden birine tâbi müslüman cemaati, sünnî.

SÜNNETÇİ *i.* Çocukları sünnet eden cerrah.

SÜNNETLEMEK *i.* Bitirmek, silip süpürerek yemek.

SÜNNETLİ *s.* Sünnet olmuş.

SÜNNETSİZ *s.* Sünnet edilmemiş.

SÜNNÎ *s.* Ehli sünnet mezhebine tâbi.

SÜNUH *i.* Doğma. Akla gelme. Sanih olma.

SÜNUHAT *i.* Doğaçlar.

SUPHAN *i.* Tanrı, tesbih olunan ma'but.

SUPHANALLAH *h.* Tanrıyı anarım demektir ki kızgınlık zamanına fena bir şey yapmamak dileğile söylenir.

SÜPRÜLMEK *f.* Süpürge ile tozu alınıp temizlenmek. Kovulmak.

SÜPRÜNTÜ *i.* Süpürmekten çıkan çörçöp.

SÜPRÜNTÜCÜ *i.* Çöpçü.

SÜPRÜNTÜLÜK *i.* Süprüntünün atıldığı yer, çöplük.

SÜPÜRGE *i.* Uzun telli bir ottan ve çalıdan yapılan süpürecek alet. — *otu i.* Tellerinden süpürge yapılan ot. — *tohumu i.* Süpürge otundan çıkan ve san'atlerde kullanılan tohum. *Sokak — si c.* Sürtük.

SÜPÜRGECİ *i.* Süpürge yapan ve satan adam. Süprüntücü.

SÜPÜRMEK *f.* Süpürge ile tozu alıp temizlemek. Fırça ile silkip tozu gidermek. *c.* Yalayıp, yutup bir şey bırakmamak.

SÜPÜRTMEK *f.* Süpürmesini mucip olmak.

SÜPÜRÜLMEK *s.* *Bak* : **SÜPRÜLMEK.**

SÜRAHİ *i.* Uzun boyunlu ve dibi geniş su ve sarap şişesi.

SÜRAT *i.* Çabukluk.

SÜRATİİNTİKAL *i.* Söylenen sözü çabuk anlama.

SÜRATLİ *s.* Çabuk.

SÜRCÜLİSAN *i.* Yanlışlıkla başka bir kelime sarfetme.

SÜRÇ *i.* Tökesleme. *c.* Yanılma, hata.

SÜRÇMEK *f.* Ayak bir şeye çarparak yüzüstü tökeslemek. *c.* Yanılmak, hata etmek.

SÜRÇTÜRMEK *f. Bak* : Sürçmesini mucip olmak.

SÜRDÜRMEK *f.* Sürmesini mucip olmak.

SÜRE *i.* Müddet, devam. Bir nevi kumaş.

SÜREGEN *s.* Müzmin, paydar.

SÜREK *i.* Devam, beka. Hayvan sürüsü, celep malı. Çok süren, süratle giden. — *avı i.* Toplu bir halde ava çıkma.

SÜREKLİ *s.* Çok sürer, devamlı.

SÜREKLİK *i.* Devamlı oluş. (Mat.) Namütenahiyet.

SÜREKSİZ *s.* Çok sürmez. devamsız. (Mat.) Kesikli.

SÜREKSİZLİK *i.* Devamlı olmayış.

SÜREL *s.* Daimî.

SÜREYYA *i.* Bir yıldız kümesi. Ülke, pervin.

SÜRFE *i.* Ağaçkurdu, tırtıl. Yumurtadan henüz çıkmış haşerat.

SÜRGÜNDOKU (Bot.) Ensicei müşekkile.

SÜRGÜ *i.* Tarla sürüldükten sonra toprağı düzlemek ve kerpiçleri kırmak için kullanılan taş veya demir üstüvane veya birçok dişli tarak. Kapıyı içeriden kapamak için arkasına sürülen demir veya ağaç. Sıvayı bastırıp düzeltmeğe mahsus büyük mala. Şose v.s. yi bastırmak için kullanılan demirden ağır silindir. Yazıhane ve dolap gözleri, sürme.

SÜRGÜLEMEK *f.* Kapının arkasına sürgü sürmek. Tarlayı sürgü ile düzeltmek. Şose v.s. üzerinden silindir geçirmek. Sıvayı büyük mala ile bastırıp düzeltmek.

SÜRGÜN *i.* Kovalama, arkasısıra gitme. Koğma, tart. Nefiy yeri, menfa.

Bir ağaç kökünün etrafından çıkan filizler. Dalların ucunda ilkbaharda süren filizler. Amel, ishal. *s.* Sürülmüş, kovulmuş. — *avı i. Bak*: Sürek avı.

SÜRGÜNLÜK *i.* Sürgün olanın hali, nefiy. Amel, ishal. Amel ilâcı, müshil.

SÜRGÜT *i.* Müshil.

SÜRME *i.* Sürmek işi. Sürgü.

SÜRME *i.* Sürülecek şey. Göz kenarlarına ve kirpiklere sürülen siyah boya.

SÜRME *i.* Buğdaylarda hâsıl olan bir hastalık, külleme.

SÜRMEDAN *i.* Sürme kabı.

SÜRMEK *f.* Dokundurmak. Üstünde gezdirmek. Komak, üzerine yapıştırmak. Sokmak. Önüne katıp götürmek, sevketmek. Kovalamak. Kovmak, tardetmek, nefyetmek. Yürütmek, ileri götürmek, kullanmak. Geçirmek, Revaç kazandırıp satmak, sarfetmek. İtmek, yuvarlamak, öteye götürmek. Devam etmek, uzanmak, Vakit geçmek. İshale duçar olmak. Bitmek, topraktan çıkmak, dalbudak salmak. *El* — Bir işe karışmak. *Hüküm* — *f.* Hâkim olmak, sözü geçmek. *Ömür* — *f.* Yaşamak. *Pey* — *f.* Müzayede ve müsabakaya gitmek. *Çift* — *f.* Toprağı saban ile işlemek, çift kullanmak.

SÜRMELEMEK *f.* Gözlerine sürme sürmek. Kapının sürmesini koymak.

SÜRMELİ *s.* Sürme sürülmüş göz. Sürgüsü sürülmüş kapı. Sürülü bir aleti, bir yeri olan.

SÜRMETAŞI *i.* Antimon.

SÜRPRİZ *i.* Hayret. Beklenmiyen sevinç.

SÜRMEMANTARGİLLER (Bot.) Futuru bahriye.

SÜRPRİZ *i.* Hatırda olmıyan, şaşırtan şey.

SÜRRE *i.* Para kesesi. — *alayı i.* Vaktile Evkaf hazinesinden Hicaza gönderilen para ve hediyelerin İstanbuldan

hareketi münasebetile yapılan alay.

SÜRTMEK *f.* İki şeyi veya eli biribirine sürmek. Sert bir şeyi sıkı sıkı vurarak aşındırmak. Boş gezmek.

SÜRTÜK *s.* Bütün gün taban sürten serseri ve namussuz karı.

SÜRTÜKLÜK *i.* Serserilik.

SÜRTÜLMEK, SÜRTÜNMEK *f.* Dokunarak sürülmek. Sataşıp kavga aramak.

SÜRTÜNMEK *f.* Dokunmak, değmek, sebep olmak.

SÜRTÜŞTÜRMEK *f.* Karşılıklı sürtmek.

SÜRÜ *i.* Birlikte gezip otlıyan hayvanlar. Çok kalabalık. *Bir — h.* Birçok, hayli, nice.

SÜRÜCÜ *i.* Yük hayvanlarını süren adam, bu hayvanların kiracısı. At ve öküz arabasını idare eden. *Posta — sü i.* Beygir ve araba ile naklolunan postanın müteahhidi, posta tatarı.

SÜRÜKLEMEK *f.* Kaldırmaksızın yerde çekip götürmek.

SÜRÜKLENMEK *f.* Kalkmaksızın yere sürünerek yürümek.

SÜRÜKLETMEK *f.* Sürüklemesini mucip olmak.

SÜRÜLGE *i.* Sürülme yeri, menfa.

SÜRÜLMEK *f.* Sürgün edilmek, nefyedilmek. Revaç bulmak. İleri itilmek.

SÜRÜM *i.* Bir malın sürülmesi, revaç.

SÜRÜM *h.* Sürünmek fiilinden evvel tekit için mükerrer olarak kullanılır : *sürüm sürüm sürünüyor.*

SÜRÜMEK *f.* Kaldırmaksızın yerde çekerek götürmek. Sürüklemek. Beraber, götürmek, taşımak.

SÜRÜMLÜ *s.* Sürümü olan .

SÜRÜMSÜZ *s.* Sürümü olmıyan.

SÜRÜNCEME *i.* Çok sürüp uzatma, tehir.

SÜRÜNDÜRMEK *f.* Sürünmesini mucip olmak.

SÜRÜNGENLER (Zoo.) Zevahif.

SÜRÜNMEK *f.* Kalkmaksızın yerde çabalıyarak yürümek, sürüklenmek, emeklemek. Sefalet çekmek.

SÜRUR *i.* Sevinç.

SÜRÜR *i.* Cıva mürekkebatından kızıl zırnık.

SÜRÜSEPET *h.* Hep birden, kalabalık.

SÜRÜŞTÜRMEK *f.* İki şeyi biribirine sürmek. Yavaş yavaş oymak.

SÜRÜTME *i.* Sürütmek işi. Demirden bir çerçeveye geçirilmiş ve denizin dibinde sürünerek balık ve istiridye tutulmağa ve düşmüş eşyayı çıkarmağa mahsus bir nevi ağ.

SÜRÜTMEK *f.* Sürüklet-mek.

SÜRYANÎ *i.* Eski. Suriye ahalisinden bir hıristiyan cemaati.

SÜS *i.* Üstünü başını dikkatle düzeltme, çekidüzen, ziynet.

SÜSEN *i.* Susam denen

SÜSENGİLLER (Bot.) Sevseniye.

SÜSLEMEK *f.* Süs vermek. Tezyin etmek.

SÜSLENDİRMEK *s.* Süs vermek, bezemek.

SÜSLENMEK *f.* Kendine süs vermek, bezenmek.

SÜSLÜ *s.* Bezenmiş, kendine süs vermiş.

SÜSMEK *f.* Tos vurmak, başile itmek.

SÜSPANSUVAR *i.* Herhangi bir uzvu altından tutup sarkmasına mâni olan bağ, kasık bağı.

SÜT *i.* Çocuğu beslemek için insan, yavruyu doyurmak için hayvan dişisinin memesinden gelen beyaz ve besleyici mayi. Bazı ağaç ve ottan akan beyaz usare. — *liman s.* Pek sakin ve sakit.

SÜTANA *i.* Bir çocuğu ücretle emziren kadın.

SÜTANNE *i.* Bir çocuğa parasız meme emziren kadın.

SÜTANE *i.* Sütün yoğurt, peynir, tereyazı, kaymak yapıldığı yer, mandıra.

SÜTBABA *i.* Çocuğa validesinden başka süt emziren kadının kocası.

SÜTBEYAZ *s.* Son derece beyaz.

SÜTCÜ *i.* Süt satan.

SÜTDİŞİ *i.* Çocuklarda ilk çıkan ve yedi yaşında değişen diş.

SÜTKARDEŞ *i.* Sütannenin oğlu ve kızı.

SÜTKESİMİ *i.* Çocuğu sütten kesme zamanı.

SÜTKIRI *i.* Süt gibi beyaz at.

SÜTKUZUSU *i.* Süt emen, sütten kesilmemiş kuzu. *c.* Pek genç.

SÜTLÂÇ *i.* Şeker ve pirinç ile pişmiş sütlü tatlı.

SÜTLEĞEN *i.* İçinde süt gibi beyaz su olan nebatlar. Kuzuların dahilî ahşasına bitişik beyaz ukteler.

SÜTLEĞENGİLLER (Bot.) Ferbiyoniye.

SÜTLÜ *s.* Sütle yapılmış. Sütle karışık. Memesinde süt bulunan. emzikli sağmal.

SÜTLÜCE *i.* Bir cins sütleğen.

SÜTLÜK *i. Bak:* **SÜTANE.**

SÜTSÜZ *s.* Sütü olmıyan. *c.* Soysuz, sütübozuk.

SÜTNİNE *i. Bak:* **SÜTANA.**

SÜTOĞUL *i.* Bir kadından süt emmiş başka anadan doğan çocuk.

SÜTÜBOZUK *s.* Soysuz, cibilliyetsiz, haram süt emmiş.

SÜTUN *i.* Yekpare taştan veya harçla yapılmış kârgir direk. Gazete, kitap v.s. sahifesinin yukardan aşağıya ayrılmış kısımları, kolon.

SÜTVURGUNU *s.* Sütten bozulmuş, süt dokunmuş (çocuk).

SÜVARİ *i.* Atlı, ata binen. Gemi kaptanı.

SÜVARİLİK *i.* Süvari oluş.

SÜVE *i.* Kapı ve pencerenin kanadını tutmak üzre duvara mıhlanan çerçevenin dört tarafından herbiri.

SÜVETASI *i.* Süve çerçevesinin üst tarafını tutmak için boyuna konulan uzun tas.

SÜVETER *i.* Baştan geçme çocuk fanilâsı.

SÜZDURMEK *f.* Bir mayii süzgeçten geçirip temizlemek.

SÜZGEÇ *i.* Sulu şeyleri süzüp tasfiye etmeğe mahsus kap veya alet.

SÜZGÜ *i.* İnce delikli süzgeç.

SÜZGÜN *s.* Baygın, yarı kapalı bakan göz.

SÜZME *i.* Süzmek işi. Tasfiye. Süzülmüş, süzgeçten geçirilmiş.

SÜZMEK *f.* Bir mayii süzgeçten veya ince bir bezden geçirerek temizlemek. Yarı kapalı gözlerle bokmak. Tasfiye etmek.

SÜZÜLMEK *f.* Süzgeçten geçirilmek. Hafifçe ve gizli suretle kayarak gitmek veya uçmak. Çok zayıflamak. Gözler baygın ve mahmur olmak ve uykudan yarı kapanmak.

SÜZÜNTÜ (Kim.) Rüsup.

Ş

Ş *i.* Türk alfabesinin yirmi ikinci ve sessizlerin on altıncı harfi.

ŞA *m.* Alkış için kullanılır bir tabir olup «yaşa», «yaşasın» manalarını ifade eder.

ŞAB *s.* Genç.

ŞABAN *i.* Arabî ayların sekizincisidir.

ŞABEMRET *s.* Tüysüz ve yakışıklı delikanlı.

ŞAD *s.* Sevinçli.

ŞADAN *s.* Sevinçli.

ŞADÎ *s.* Sevinç.

ŞADIRDAMAK *f.* Fışkırıp çağlamak.

ŞADIRDI *i.* Suyun fışkırıp çağlaması.

ŞADIRVAN *i.* Ortası fıskıyeli, yerden yüksek ve etrafı musluklu havuz.

ŞADUMAN *s.* Sevinçli.

ŞADUMANÎ *i.* Sevinç.

ŞAFAK *i.* Güneş doğmazdan evvelki alacakaranlık. — *atmak*, — *sökmek* *f.* Sabahleyin ortalık ağarmak. *c.* Aklı başına gelmek.

ŞÂFİ *s.* Şifa veren. *c.* Kanaat veren. Kâfi.

ŞÂFİÎ *i.* İslâm dininde bir mezhep ve mensubu.

ŞAFİKÖPEĞİ *s.* Pis.

ŞAFT *i.* Makinada pervaneyi çeviren demir mil.

ŞAFUL *i.* Bal teknesi.

ŞAH *i.* Hükümdar. Dal, budak. Dallı budaklı. — *a kalkmak f.* At iki art ayağı üzerine kalkmak.

ŞAHADET *Bak*: ŞEHADET.

ŞAHADETNAME *Bak* : ŞEHADETNAME.

ŞAHANE *s.* Şaha, hükümdara ait. *c.* Mükemmel, muhteşem.

ŞAHAP *i.* Alev, şule, ateş parçası.

ŞAHDAMARI *i.* Kanı veren büyük damar.

ŞAHBAZ *i.* İri bir beyaz doğan. *c.* Kahraman.

ŞAHÎ *i.* Şahlık, hükümdarlık. Nişasta ve yumurta ile yapılan bir nevi helva. İranın kuruş makamındaki parası. Eski ağızdan dolma topların bir nev'i. *s.* Şah ve hükümdara ait.

ŞAHİKA *i.* Dağ tepesi. Dikmen.

ŞAHİN *i.* Doğandan daha küçük ve daha çevik ve kuvvetli avcı bir kuş.

ŞAHİT *i.* Tanık. Gören, müşahede eden. Şehadet eden. Makbul ve muteber bir eserden getirilen misal, delil.

ŞAHİTLİK *i.* Şahit oluş. Tanıklık.

ŞAHİM *i.* Yağ.

ŞAHIS *i.* İnsanın cismani heyeti, görünen şekil ve sureti. Nefis, zat. Kimse, fert, kişi.

ŞÂHIS *i.* Mesaha için kullanılan ve yukarı kısmında çaprazlama kırmızı ve beyaz renkte dört murabbaa ayrılmış bir plâkı olan sopa.

ŞAHLANDIRMAK *f.* Şahlanmayı mucip olmak.

ŞAHLANMAK *f.* Şaha kalkmak. *c.* Birdenbire hiddet edip meydana atılmak.

ŞAHMERDAN *i.* Çok büyük ve ağır çekiç, tokmak.

ŞAHANA *i.* Subaşı.

ŞAHMÎ *s.* Yağlı.

ŞAHNAME *i.* Hükümdarların tercümei hallerin havi manzum kitap.

ŞAHNİŞİN *i.* Cumba.

ŞAHRAH *i.* Büyük cadde. c. Doğru yol, selâmet yolu.

ŞAHSAN *h.* Şahsı, görünüşü itibarile. İsmini ve ahvalini nazarı itibara almıyarak. Bizzat, binefsihî.

ŞAHSÎ *s.* Özel. Şahıs ve zate ait. Nefsine ait bulunan, hususî.

ŞAHSİYAT *i.* Şahıs ve zate ait sözler ve işler. Bir adamın hususî ahvaline müteallik fena sözler, dedikodu.

ŞAHSİYET *i.* Bir adamın şahıs itibarile mevcudiyeti, kim olduğu hususu. Öz kişi. Şuurlu benlik. Büyük ve mühim adam. Varlık. — *i hükmiye i.* Bir cemiyet ve müessesenin kanunî varlığı.

ŞAHSÜVAR *i.* Usta binici.

ŞAHTANE *i.* İri inci tanesi.

ŞAHTERE *i.* Bir nevi tıbbî nebat.

ŞAHTEREGİLLER (Bot.) Şahtericiye.

ŞAİBE *i.* Leke, noksan, kusur. Bulaşık.

ŞAHTUR *i.* Büyük nehirlerde bir kenardan diğer kenarına yolcu, araba, hayvan ve eşya taşıyan kayık, sal.

ŞAİR *i.* Şiir söyliyen ve yazan. Ozan, koşukçu.

ŞAİRANE *s.h.* Şaire yakışır surette. Şiirle tasvire değer.

ŞAİRLİK *i.* Şairin san'ati.

ŞAK *h.* İki sert şeyin biribirine urulmasından çıkan sesi anlatır.

ŞAK *s.* Zahmetli, meşakkatli.

ŞAK *i.* Yarma, çatlama, yırtma. Kırma, yarık, yarma, çatlak.

ŞAKA *i.* Gülünecek tuhaf söz ve hareket, lâtife.

ŞAKACI *i.* Şaka yapan, şaka söyliyen.

ŞAKACIKTAN *h.* Şaka olarak.

ŞAKAK *i.* Göz ile kulak arası. — *kemiği i.* Şakakta bulunan kemik.

ŞAKALAŞMAK *f.* Biribirile şaka etmek.

ŞAKAYIK *i.* Büyük ve parlak bir çiçek.

ŞAKÎ *s.* Haydut, yolkesen. Bahtsız.

ŞÂKÎ *i.* Şikâyet eden.

ŞÂKİR *i.* Şükreden.

ŞAKİRT *i.* Talebe. Çırak, yamak.

ŞAKİRTLİK *i.* Şakirt oluş. Çırak hakkı ve ücreti.

ŞAKIMAK *f.* Bülbül, kanarya gibi kuşlar ötmek. c. Güzel sesle şarkı söylemek.

ŞAKIR *h.* Yağmurun, bülbül gibi bir kuşun, yıkanan bir şeyin sesini taklit eder ve tekrarlanarak kullanılır : *şakır-şakır yağmur yağıyor.*

ŞAKIRDI, ŞAKIRTI *i.* Şakır şakır ses çıkarmak.

ŞAKIRDAMAK *f.* Şakır şakır ses çıkarmak.

ŞAKIRDATMAK *f.* Şakırdamayı mucip olmak

ŞAKKETMEK *f.* Yarmak, ayırmak.

ŞAKKIŞEFE *i.* Dudak açma, söz söyleme.

ŞAKLABAN *h.i.* Soytarı, maskara. Hoppa. Sözünde durmaz.

ŞAKLABANLIK *i.* Şaklaban oluş.

ŞAKLAMAK *f.* Şak diye ses çıkarmak, şakırdamak.

ŞAKLATMAK *f.* Şaklamasını mucip olmak.

ŞAKRAK *s.* Keyif ve neşe ile söyliyen.

ŞAKŞAK *s.* Hokkabazın arkasına vurduğu çatlak tahta parçası.

ŞAKŞAKÇI *s.* Hokkabaz. Dalkavuk.

ŞAKUL *i.* Diki. Amut vaziyetini muayeneye mahsus ucuna ağır bir maden parçası bağlı ip alet.

ŞAKULÎ *i.* Şakul gibi yukardan aşağıya inen, amudî.

ŞAKULLAMAK *f.* Şakul ile doğruluğu muayene etmek. Tasarlamak, ölçmek. Şavullamak.

ŞAL *i.* Omuza atılmağa, veya boyuna veya bele sarılmağa mahsus yün örgü.

ŞALGAM *i.* Bir kış sebzesi.

ŞALİ *i.* Tiftikten yapılan ince ve parlak kumaş, alpak, sof.

ŞALLAK *s.* Çıplak.

ŞALLAKMALLAK *s.* Çırçıplak.

ŞALTAK *s.* Kavgacı.

ŞALUPA *i.* İki direkli küçük ve hafif gemi.

ŞALVAR *i.* Geniş üst donu, tuman, potur.

ŞALVARLI *i.* Şalvar giyen.

ŞAM *i.* Akşam. Mum.

ŞAMA *i.* Mumlu fitil.

ŞAMAMA *i.* Yenmez, lâkin güzel kokulu kavun cinsinden bir meyva. *c.* Cılız.

ŞAMANDRA *i.* Üstündeki halkaya gemi bağlanmak üzre limanda demirli içi boş ve her tarafı kapalı demir fıçı. Duba. Gecekandilinde fitili tutmak üzre yağla yüzen telli mantar. Petrol lâmbasının fitilin takılı olduğu ve camı tutan tepeliği.

ŞAMAR *i.* Tokat, sille.

ŞAMATA *i.* Gürültü.

ŞAMATACI *s.* Gürültücü.

ŞAMATALI *s.* Gürültülü.

ŞAMBRNUVAR *i.* Fotoğraf camı değiştirmek ve yıkamak için her tarafı ziya girmiyecek surette kapalı karanlık oda.

ŞAMDAN *i.* Mumluk, ışıklık.

ŞAMDANCI *i.* Şamdan yapan ve satan.

ŞAMFISTIĞI *i.* Bir nevi fıstık.

ŞÂMİL *s.* Şümullü olan, ihata eden, havi. Umuma ait, umumî.

ŞAMKAYISI *i.* Kayısının güzel kokulu cinsi.

ŞAMME *i.* Koklam. Koku alma duygusu.

ŞAMPANYA *i.* Makbul ve kıymetli bir cins şarap.

ŞAMPANZA *i.* Bir cins maymun.

ŞAMPIYON *i.* Pehlivan, bir müsabakada birinci olan.

ŞAMŞEKERİ *i.* Uzunca kamış parçası gibi, içi delik, renkli şeker.

ŞAN *i.* Hal, suret. Hak, vazife. Şöhret, iyi nam, itibar. Gösteriş, çalım.

ŞANGIR *m. Bak*: **ŞINGIR.**

ŞANGIRDAMAK *f. Bak*: **ŞINGIRDAMAK.**

ŞANGIRTI *i. Bak*: **ŞINGIRTI.**

ŞANKR *i.* Frengi yarası.

ŞANLI *s.* Şöhretli. Gösterişli.

ŞANO *i.* Sahne.

ŞANS *i.* Baht, talih.

ŞANSIZ *s.* Şöhretsiz. Gösterişsiz.

ŞANSLI *s.* Talili.

ŞANSSIZ *s.* Talisiz.

ŞANTAJ *i.* Şarlatanlık.

ŞANTÖZ *i.* Muganniye.

ŞAP *s.* Genç delikanlı.

ŞAP *h.* Öperken dudakların çıkardığı sesi taklit eder: *şap diye öptü.*

ŞAP *i.* Nişadır ve sodaya benzer buruşturucu madde. — *illeti i.* Sığırın tırnağını düşüren bir hastalık.

ŞAPAN *s.* Şaşmış, hayran.

ŞAPIR *h.* Öperken veya yerken çıkan sesi andırır ve tekrarlanarak söylenir.

ŞAPIRDAMAK *f.* Öperken veya yerken dudaklar ses çıkarmak.

ŞAPIRDATMAK *f.* Şapırdamasını mucip olmak.

ŞAPIRTI *i.* Acele ile yerken veya hırsla öperken dudaklardan çıkan ses.

ŞAPKA *i.* Başa giyilen kenarlıklı veya şemsiperli başlık. Gemi direğinin tepesindeki tekerlek. Soba borusunun tepesindeki döner fırıldak.

ŞAPKACI *i.* Şapka yapan ve satan.

ŞAPKALI *s.* Şapka giyen.

ŞAPLAK *i.* Sille, tokat.

ŞAPLAMAK *f.* Öperken dudak ve sille vururken avuç ses çıkarmak.

ŞAPLATMAK *f.* Şaplatmasını mucip olmak.

ŞAPŞAL *s.* Döküksaçık, tembel.

ŞAR *h.* Su veya sulu şeylerin bol bol ve sesle akmasını anlatır ve tekrarlanarak kullanılır.

ŞAR *i.* Şehir.

ŞARAMPOL *i.* Palanga ve kale varuşunun ağaç kazıklar kakılarak yapılan siper.

ŞARAP *i.* Üzümden yapılan içki.

ŞARAPANE *i.* Üzümü sıkıp şarap yapmağa mahsus yer. Şarap mahzeni. Büyük şarap fıçısı.

ŞARAPÇI *i.* Şarap yapan.

ŞARAPÇILIK *i.* Şarap yapmak san'ati.

ŞARAPNEL *i.* Havada patlar ve parçaları ile birçok tahribat yapar top mermisi.

ŞARBAY *i.* Şehiremini. Belediye reisi. Uray başkanı.

ŞARBON *i.* Kömür. Hayvanlardan insanlara da geçen tehlikeli bir hastalık, karakabarcık. Hububata arız olan bir hastalık.

ŞA'RÎ *i.* Kıl gibi ince damarlar.

ŞÂRÎ *i.* Kanun ve nizam vazeden, vaziikanun. Şeriat sahibi.

ŞARİH *i.* Şerheden, açan, belirten.

ŞARİYOT *i.* Bir mâkinenin bir taraftan diğer tarafa gidip gelme hareketi yapan müteharrik aksamı .

ŞARJÖR *i.* İçine fişek konulan kutu.

ŞARİH *i.* Şerheden, şerh yazan.

ŞARILDAMAK *f.* Sesle bol bol akmak.

ŞARILTI *i.* Suyun bol bol ve gürültü ile akması.

ŞARİYET *i.* İnce boruların içlerindeki mayilerin mayiat kaidelerine muhalif olarak yükseltip alçalması.

ŞARK *i.* Güneşin doğduğu cihet, maşrık, gündoğuşu.

ŞARKADA *i.s.* Avanak, savruk.

ŞARKAN *h.* Şark tarafından.

ŞARKÎ *s.* Şark tarafına ait.

ŞARKI *i.* Bestelenmiş şiir türkü.

ŞARKICI *i.* Şarkı söyliyen.

ŞARLAMAK *i. Bak:* **ŞARILDAMAK.**

ŞARLATAN *i.* Meziyet ve kıymet sahibi olmadığı halde gösteriş ve satış yapan. Yalancı doktor.

ŞARLATANLIK *i.* Şarlatan oluş.

ŞARMÖZ *i.* Bir nevi ipekli kumaş.

ŞARPA *i.* Başörtüsü. Uzun boyunbağı.

ŞART *i.* Örük, bayluv. Diğer bir şeyin vücudü onun vücudune bağlı olan şey. Bir mukaveleyi terkip eden bent ve fık-

raların beheri, kayit.

ŞARTETMEK *i.* Talâkla yemin etmek.

ŞARTÎ *s.* Şarta ait, şart kabilinden.

ŞARTLAMAK *f.* Temiz olmıyan bir kabı üç kere yıkamak.

ŞARTLAŞMAK *f.* İki taraftan şartlar dermeyan ederek mukavele etmek.

ŞARTLI *s.* Şartı olan, bir şarta bağlı. Talâkla yemin etmiş.

ŞARTNAME *i.* Şartbeti, örükbeti. Şartları havi mukavelename. Münakasa ve müzayede kaimesi.

ŞASE *i.* Fotoğraf camından kâğıda resmi nakil için kullanılan çerçeve.

ŞAŞAA *i.* Parlaklık.

ŞAŞAALANDIRMAK *f.* Şaşaa vermek.

ŞAŞAALANMAK *f.* Şaşaa peyda etmek.

ŞAŞAALI *s.* Şaşaası olan.

ŞAŞALAMAK *f.* Şaşırmak, hayrette kalıp ne yapacağını kestirmemek.

ŞAŞI *s.* Bir veya iki gözü iğri bakan.

ŞAŞILAMAK *f.* Şaşı bakmak.

ŞAŞILIK *i.* Şaşı oluş.

ŞAŞIRMA *i.* Şaşırmak işi.

ŞAŞIRMAK *f.* Düşünmenin sırasını kaybedip yanılmak, ne yapacağını bilememek. Hayrette kalmak.

ŞAŞIRTMA *i.* Şaşırtmak işi. Yanıltıcı söz, yazı ve hareket.

ŞAŞIRTMAK *f.* Şaşırtmasını mucip olmak.

ŞAŞKIN *i.* Şaşırmış. Sersem, alık. Ağır hasta.

ŞAŞKINLAŞMAK *f.* Şaşkın olmak.

ŞAŞKINLIK *i.* Şaşkın oluş.

ŞAŞMAK *f.* Yoldan çıkmak. Yanılmak, hata etmek. Hayrette kalmak.

ŞÂT, ŞÂD *s.* Sevinçli.

ŞÂT, ŞÂD *s.* Sevinçli.

ŞATAF, ŞATAFAT *i.* Yüze gülme, dalkavukluk, koltuk verme. Süs.

ŞATAFATLI *s.* Şatafatı olan.

ŞATHİYAT *i.* Güldürücü ve mizahî şeyler.

ŞÂTIR *s.* Sen, şetaretli. Çevik, işgüzar.

ŞATO *i.* Geniş ve güzel köşk. Kale, hisar.

ŞATRABAN *c.* Musikide bir fasıl.

ŞATTRANÇ *i. Bak*: **SATRANÇ.**

SATU *i.* Düz dam, taraça.

SAVK *i.* Işık, ziya.

SAVUL *i. Bak*: **ŞAKUL.**

ŞAVULLAMAK *Bak*: **ŞAKULLAMAK.**

ŞAYAK *i.* Dokuması ince yün kumaş.

ŞAYAN *s.* Yaraşır. Münasip, lâyık, yakışır, müstahak.

ŞAYEGÂN *s.* Lâyık. Bol.

ŞAYESTE *s.* Şayan. Yaraşır.

ŞAYİ *s.* Yayılmış. Şüyu bulma. Birkaç hissedar arasında müşterek, taksim olunmamış mülk.

ŞAYİA *i.* Yayıntı. Şüyu bulmuş haber, dedikodu.

ŞAYİAT *i.* Şayialar. Yayıntılar.

ŞAYKA *i.* Bir çeşit kazak kayığı.

ŞAZ *s.* Umumi kaideye uymıyan, müstesna. Ayral.

ŞEAMET *i.* Uğursuzluk.

ŞEAMETLİ *s.* Uğursuz.

ŞEBBOY *i.* Türlü türlü renkleri olan güzel kokulu çiçek.

ŞEBEK *i.* Kıçı kırmızı, tüysüz küçük bir maymun.

ŞEBEKE *i.* Ağ, balık ağı. Kafes. Parmaklık. Bir memleketteki demiryollarının ve müesseselerin heyeti mecmuası. İskara. Ağ ve kafes şeklinde zar, damar ve sinir.

ŞEBEKİ *s.* Ağsal, eğemsal. Şebeke şeklinde olan.

SEBİH *s.* Benzer.

SEBNEM *i.* C'ğ, jale .

SECAAT *i.* Yiğitlik.

SECAATLİ *s.* Cesur, yiğit.

SECER *i.* Ağaç.

ŞECERE *i.* Silsilename. Soybeti.

SECERELİ *s.* Seceresi malûm. *c.* Sicilli.

ŞECİ *s.* Cesur, yiğit.

SEDDE *i.* Arap harflerinde bir harfi mükerrer okutan işaret.

SEDDELİ *s.* Sedde işareti olan. *c.* Koyu, halis.

SEDİT *s.* Şiddetli, sert

ŞEF *s.* Baş, reis.

ŞEFAAT *i.* Ötün. Başkası lehine af ve merhamet için delâlet etme.

ŞEFAATÇI *i.* Şefaat eden.

ŞEFDÖTREN *i.* Yolda bulunan bir trenin baş memuru.

ŞEFFAF *s.* Saydam. Aydınlığın geçmesine ve görülmeğe mâni olmıyan cisim. *Nim — s.* Kâğıt ve buzlu cam gibi ziyayı kısmen nakleden cisim.

ŞEFFAFLIK *i.* Saydamlık. Şeffaf oluş.

ŞEFİ *s.* Şefaatçı, ötüncü.

ŞEFKAT *i.* Sevgenlik. Esirgiyerek ve candan sevme.

ŞEFKATLİ *s.* Sevgen. Şefkati olan.

ŞEFKATSİZ *s.* Şefkati olmıyan.

ŞEFTALİ *i.* Kabuğu üzerinde ince havı bulunan lezzetli ve güzel kokulu meyva. *c.* Buse, öpüş.

ŞEHADET, ŞAHADET *i.* Tanıklık. İnsanın gördüğü ve bildiği şeyi bildirmesi, şahitlik. *c.* İkrar, itiraf. Delâlet, alâmet. İslâmın ilk şartı olan Allahın birliğini ve peygamberin hakkolduğunu ikrar. — *parmağı i.* Elde başparmaktan sonra gelen parmak, işaret parmağı. Vatan uğrunda çarpışırken ölmek.

ŞEHADETNAME, ŞAHADETNAME *i.* Mektebi ikmal eden talebeye verilen resmî vesika, diploma. Bir fen ve san'ati yapmağa iktidarı olduğuna dair verilen resmî ruhsatname. İlmuhaber.

ŞEHAMET *i.* Yiğitlik. Zekâ ile beraber cesaret.

ŞEHAMETLİ *s.* Yiğit. Şehamet sahibi.

ŞEHBENDER *i.* Konsolos. *Baş — i.* Birinci sınıf konsolos.

ŞEHBENDERHANE *i.* Konsoloshane.

ŞEHBENDERLİK *i.* Konsolosluk.

ŞEHİK *i.* Soluk alma. Nefesi içeriye alırken seslenme, hıçkırık. Nefes alma.

ŞEHİR *s.* Ünlü. Şöhret kazanmış.

ŞEHİR *i.* Ay, senenin on iki kısmından herbiri. Büyük kasaba, belde, memleket. Kent.

ŞEHİRLİ *s.* Şehir ahalisinden olan.

ŞEHİSLÂM *i. Bak*: **ŞEYHÜLİSLÂM.**

ŞEHİT *s.* Muharebede vurulup ölen.

ŞEHİTLİK *s.* Şehit oluş. *i.* Şehitler mezarlığı.

ŞEHKA *i.* Hıçkırık.

ŞEHLÂ *s.* Koyu mavi, elâ. Hafif şaşı bakma.

ŞEHRAH *i.* Şahrah. Anayol.

ŞEHRAYİN *i.* Gece eğlencesi, donanma.

ŞEHREMANETİ *i.* Büyük şehirlerdeki belediye merkezi. Şarbaylık.

ŞEHREMİNİ *i.* Şehremanetini idare eden. Şarbay.

ŞEHRÎ *s.* Şehirli. Aya ait, aylık, ayda bir.

ŞEHRİYE *s. Bak*: **ŞEHRÎ.** *i.* Çorbalık ince veya ufak taneli makarna.

ŞEHTANE *i.* Kenevirtohumu. *Bak*: **ŞAHTANE.**

ŞEHVANÎ *s.* Könsül. Şehvete ait, behmî.

ŞEHVANİYET *i.* Könsülük. Şehvet düşkünlüğü.

ŞEHVET *i.* Könsü. Dişi ve erkeğin biribirile cinsî münasebet arzuları, nefis, hayvanî duygu.

ŞEHVETLİ *s.* Şehveti çok olan. Könsülü.

ŞEHVETPEREST *s.* Şehvetine düşkün.

ŞEHVETSİZ *s.* Şehveti olmıyan veya şehvetine düşkün olmıyan.

ŞEHZADE *i.* Hükümdarzade, prens.

ŞEİN *i.* Olan şey, olay. Gerçek şey.

ŞEK *i.* Şüphe.

ŞEKAVET *i.* İşkil. Haydutluk, eşkıyalık.

ŞEKER *i.* Şekerkamışı, pancar v.s. den çıkarılan tatlı ve beyaz maddeve bu maddeden yapılan türlü türlü tatlı yemişler. Hububat, sebze ve meyvaların tatlı maddesi. — *illeti i.* İdrarın tatlı gelmesini mucip bir hastalık.

ŞEKERCİ *i.* Şekerli yemişler yapan ve satan. Şeker taciri.

ŞEKERCİLİK *i.* Şekerci san'ati.

ŞEKERKAMIŞI *i.* Usaresi tatlı olup şeker yapılan uzun bir kamış.

ŞEKERLEME *i.* Şekerlemek işi. Şeker içinde terbiye olunmuş meyva. *c.* Otururken hafif uyuklama.

ŞEKERLEMEK *f.* Şeker komak.

ŞEKERLENMEK *f.* Şeker içinde terbiye olunmak. Şurup ve reçellerde şeker tebellür etmek.

ŞEKERLİ *s.* İçinde şekeri olan.

ŞEKERRENK *s.* Sarıya çalar beyaz. *c.* Bozuşuk, dargın.

ŞEKİL *i.* Suret, biçim, heyet. Benzer. Taslak, resim, plân. Beniz, çehre. Türlü, cins, çeşit. Dıştan görünüşü.

ŞEKİLDEŞLİK (Bio.) Şekil birliği.

ŞEKİLSİZ (Kim.) Bişekil.

ŞEKKETMEK *f.* İşkillenmek.

ŞEKLEN *s.* Şekil itibarile. Dıştan görünüşe göre.

ŞEKLÎ *s.* Şekle ait, zâhire göre.

ŞEKİME *i.* Sebat.

ŞEKVA *i.* Şikâyet.

ŞELÂLE *i.* Bir nehrin yüksekten düşmesile hâsıl olan büyük çağlıyan.

ŞEM *i.* Koklama.

ŞEMA *i.* Eşyanın vaziyetini ve etraf ile münasebetini gösteren basit şekil. Kroki, taslak, levha v.s.

ŞEM'A *i.* Mumlu fitil.

ŞEMİS *i.* Gün, güneş.

ŞEMME *i.* Çok az miktar. Bir kere koklama.

ŞEMMÎ *s.* Koklama duygusuna ait.

ŞEMPANZE *Bak:* **SAMPANZE.**

ŞEMSE *i.* İşlemeli veya oymalı güneş resminde pafta. Yazma kitapların başına nakşolunan tezyinat.

ŞEMSÎ *s.* Güneşe ait.

ŞEMSİPER *i.* Yüzü güneşten muhafaza için bezden yapılan bir başlık. Kasket siperi.

ŞEMSİYE *i.* Güneşten ve yağmurdan korunmak için elde taşınan çadır şeklinde açılır kapanır alet.

ŞEMSİYECİ *i.* Şemsiye yapan ve satan.

ŞEN *s.* Sevinmiş, sevinçli, güleryüzlü. Meskûn,

mamur, işlenmiş. Ferah, ferahlık veren.

ŞENAAT *i.* Kötülük, fenalık, ayıplık, rezalet.

ŞENAYİ *i.* Şenialar.

ŞENDERE *i.* Fıçı kaburgası. Tekir nev'inden büyücek balık. Kaplamalık ince tahta.

ŞENETMEK *i.* Şenletmek.

ŞENİ *s.* Kötü, ahlâksız.

ŞENİA *i.* Kötü ve ayıp iş, çirkin hareket.

ŞE'NÎ *s.* Gerçek, gerçel, reel.

ŞE'NİYET *i.* Gerçeklik, realite.

ŞENLENDİRMEK *f.* Şenlenmesini mucip olmak.

ŞENLENMEK *f.* Sevinmek. Mamur olmak.

ŞENLETMEK *f.* Şenlendirmek.

ŞENLİK *i.* Şen oluş. Umran. Donanma, şehrayin.

ŞENLİKLİ *s.* Alaylı, neşeli.

ŞENLİKSİZ *s.* Şenliği olmıyan.

ŞENOLMAK *f.* Şenlenmek.

ŞEP *i.* Gece.

ŞEPNEM, ŞEBNEM *i.* Çiğ, jale.

ŞEPPER, ŞEPPERE *i.* Gecekuşu, yarasa.

ŞEPRENK *s.* Gece renginde, siyah.

ŞER, ŞAR *c.* Sadalı harfle nihayetlenen adetlere ilâve olunarak dağıtmayı anlatır: *ikişer, altışar, yedişer.*

ŞER *i.* Kötülük, kötü iş. Kavga. Kötü adam. Daha fena. *Ehven — i.* Fenalıkların ve kötü işlerin en ehveni.

ŞERAFET *i.* Şeref sahibi olma, itibar, haysiyet. Soy, asalet.

ŞERAİT *i.* Şartlar.

ŞER'AN *h.* Şeriate göre.

ŞERARE, ŞİRARE *i.* Kıvılcım.

ŞERBET *i.* Meyva usaresi ile şeker ve sudan yapılan tatlısu. *c.* Afsun.

ŞERBETÇİ *i.* Şerbet yaparak satan.

ŞERBETÇİOTU *i.* Bira yapılan ot.

ŞERBETLİ *i.* Şerbeti olan. *c.* Afsunlu.

ŞEREF *i.* Onur, ululuk, yüksek mertebe. İtibar, öğünme. Bir şeyin emsalinden üstün olması.

ŞEREFBAHŞ, ŞEREFBAHŞA *s.* Şeref veren.

ŞEREFE, ŞÜRFE *i.* Minarenin ezan okunan yeri.

ŞEREFEFZA *s.* Şerefi arttıran.

ŞEREFİYE *i.* Bir yerin imarından dolayı bir mülke kazandırılan şerefe mukabil sahibinden alınan para.

ŞEREFLENDİRMEK *f.* Şeref kazandırmak.

ŞEREFLENMEK *f.* Şeref ve itibar kazanmak, kıymet artmak.

ŞEREFRESAN *s.* Şeref yetiştiren.

ŞEREFYAP *s.* Şeref kazanan. — *olmak f.* Tanışmış olmaktan dolayı memnun olmak: *şerefyap oldum.*

ŞERGİL *s.* Yaramaz, şerir.

ŞERH *i.* Açma, yarma. Bir kitabın ibaresini izah ile açık açık anlatma. Bir kitabın manasını izah yolunda yazılan kitap.

ŞERHA *i.* Kesme ve yarma eseri. Parça, dilim.

ŞERHETMEK *f.* İzah etmek, anlatmak, tafsil etmek.

ŞERİ *i.* Şeriat.

ŞER'Î *s.* Şeriata ait.

ŞERİAT *i.* Doğru yol. Allahın emir ve nehyine müstenit kanun. İslâm dini.

ŞERİATÇI *s.* Her meselede dini ve şeriatı ileri süren.

ŞERİF *s.* Şeref sahibi, mübarek. Asil, necip. Eskiden Mekke emirlerine verilen unvan.

ŞERİK *s.* Ortak. Arkadaş.

ŞERİKLİK *i.* Ortaklık, arkadaşlık.

ŞERİR *s.* Şer işliyen, hayırsız, kötü adam, müfsit, yaramaz.

ŞERİT, ŞİRİT *i.* Yün, pamuk ve ipekten ince kurdelâ ,kaytan. Vücutte hâsıl olan çok uzun bir solucan.

ŞERİTGİLLER (Zoo.) Tenyadeler.

ŞERMİSAR *s.* Utanan.

ŞETARET *i.* Sevinç. Şatır olus.

ŞETARETLENDİRMEK *f.* Şenlendirmek.

ŞETARETLİ *s.* Şen, şatır.

ŞETİM *i.* Söyme.

ŞETMETMEK *f.* Sövmek.

ŞETTA *s.* Değişik, çeşitli.

ŞEV *i.* İniş, inişli yer, bayır. İstihâmın iç ve dış taraflarındaki mail satıhlar.

ŞEVK *i.* Şiddetli arzu ve heves, istek. Neşe.

ŞEVK *i.* Diken .

ŞEVKET *i.* Erk, ululuk. Azamet, haşmet, heybet.

ŞEVKETLİ, LÛ *s.* Erkli, ululu. Azamet, heybet sahibi, [Hükümdarlara mahsus unvandır].

ŞEVKÎ *s.* Diken gibi olan. Belkemiğine ait. Şevke ait. *Nuhai — i.* Murdarilik.

ŞEVKLİ *s.* Şevkı olan.

ŞEVKSİZ *i.* Şevkı olmıyan, neşesiz.

ŞEVLENMEK *f.* Şev peyda etmek.

ŞEVVAL *i.* Arabî ayların onuncusu.

ŞEVYOT *i.* Bir cins yumşak yün kumaş.

ŞEY *i.* Nesne, her var olan veya varlığı tasavvur olunan bir madde, bir iş, bir hadise, bir hareket, bir fiil v.s. Eşyanın herbiri. *Çok — h.* Hayreti bildirir: *çok şey bu nasıl iş. Her — i.* Umumu anlatır: *her şeye karışma.*

ŞEYB *i.* İhtiyarlık, sakal ağarması.

ŞEYDA *s.* Âşık, divane.

ŞEYH *i.* Yaşlı ihtiyar, Bir tekkedeki dervişlerin mürşidi olan başı. Hadis ilminde üstat. Aşiret reisi.

ŞEYHUHAT *i.* İhtiyarlık.

ŞEYHULİSLÂM *i.* Vaktile şeriat işlerine ve medreselere bakan devletin heyeti vükelâsına dahil zat.

ŞEYN *i.* Ayıp, leke.

ŞEYTAN *i.* Meleklerden iken Âdeme secde etmediği için lânetle kovulduğu mukaddes kitaplarda nakledilen manevî şahıs, iblis. *e.* Pek zeki ve kurnaz.

ŞEYTANARABASI *i.* Bazı otların havada uçuşan pek ince tüylü tohum kozalağı. Demiryol rayları üzerinde el ile yürütülen amele arabası, drezin. Bisiklet.

ŞEYTANAT *i.* Şeytanlık.

ŞEYTANATKÂR *s.* Müfsit

ŞEYTANATKÂRANE *s.* Şeytanlıkla.

ŞEYTANBEZİ *i.* Bir nevi renkli bez.

ŞEYTAN *s.* Şeytana ait. Şeytanlıkla vaki olan.

ŞEYTANLIK *i.* Hile.

ŞEYTANTIRNAĞI *i.* Parmaklarda ve tırnağın yanında çıkan sürgün, piç.

ŞEZLONG *i.* Uzun sandalya.

ŞİA *i.* Hazreti Ali ve evlâdına taraftarlık eden müslüman mezhebi, alevîlik.

ŞİAR *i.* Alâmet, nişan. Haiz, muttasıf.

ŞİBİH *i.* Benzeyiş, benzeme. Benziyen şey, misil, manent.

ŞİDDET *i.* Peklik, ziyadelik, mubalâğa. Sertlik, sert muamele.

ŞİDDETLENDİRMEK *f.* Şiddetini arttırmak.

ŞİDDETLENMEK *f.* Şiddetli olmak.

ŞİDDETLİ *s.* Şedit, sert, pek ziyade. Sıkı.

ŞİFA *i.* Onulma. Hastalıktan kurtulma, iyi olma.

ŞİFAHANE *i.* Hastahane. Tımarhane.

ŞİFAHEN *h.* Ağızdan söylemekle. Sözle.

ŞİFAHÎ *s.* Sözlü. Ağızdan söylenerek.

ŞİFRE *i.* Mahrem telgraflarda kullanılan rakamdan ibaret gizli yazı.

ŞİFRELİ *s.* Şifre ile yazılmış.

ŞİĞİL *i.* Taşsız halka, taşsız yüzük. At bukağısı.

ŞİĞİR *i. Bak:* **ŞİĞİL.**

ŞİÎ *s.* Şia mezhebine mensup.

ŞİİLİK *i.* Şia mezhebi.

ŞİİR *i.* His ve heyecan mahsulü san'atkârane yazı. Vezin ve kafiyeli yazı, nazım, manzume. Koşuk.

ŞİKAK *i.* Arabozgunluğu. İhtilâf, nifak.

ŞİKÂR *i.* Av. Ganimet.

ŞİKÂYET *i.* Sızıltı, yanıkma. Kendi halinden veya başına gelen bir dert ve acıdan esef etme, dert yanma. Birinden hoşnutsuzluk gösterip aleyhinde söyleme. Birinin hakkında dava etme, şekva, iştikâ.

ŞİKÂYETÇİ *i.* Yanıkçı. Birinden şikâyet eden, müşteki.

ŞİKÂYETNAME *i.* Şikâyeti havi yazı.

ŞİKEMPERVER *i.* Obur.

ŞİL *s.* Kanlı ve hastalıklı göz.

ŞİLİK *i.* Şapka hamuru.

ŞİLİN *i.* Bir İngiliz lirasının yirmide biri.

ŞİLTE *i.* Pamukla doldurulmuş haffif ve yumşak döşek, minder.

ŞİMAL *i.* Kuzey. Sol taraf. Yüzünü güneşin doğduğu tarafa çeviren adamın solunda kalan cihet, poyraz tarafı. — *yıldızı i.* Şimal kutpunun hizasında bulunup cihet tayinine yarıyan bir yıldız.

ŞİMALEN *h.* Kuzeyce. Şimal cihetinden.

ŞİMALÎ *s.* Kuzeysel. Şimal cihetine ait.

ŞİMDEN, ŞİMDİDEN *z.* Bu andan, içinde bulunduğumuz zamandan.

ŞİMDENGERİ *z.* Bu dakikadan sonra, bu andan itibaren.

ŞİMDİ *z.* İçinde bulunduğumuz zaman, bu an, bu dakika, el'an.

ŞİMDİCİK, ŞİMDİK *z.* Tam bu zamanda, hiç vakit geçmeden.

ŞİMDİKİ *s.* Bu zamandaki.

ŞİMDİLİK *z.* Şimdiki zaman için.

ŞİME *i.* Tabiat, huy.

ŞİMENDİFER *i.* Buharla yürüyen lokomotifin çektiği ve demiryolu üzerinde yürüyen vagonlardan mürekkep katar, demiryolu, tren.

ŞİMİOTAKSİ (Bot.) Kimya göçümü.

SİMİOTROPİZM (Bot.) Kimya doğrulumu.

ŞİMŞEK *i.* Bulutlardaki menfi ve müspet elektrikin ihtilâtından hâsıl olan anî ve göz kamaştırıcı parlama, yıldırım ziyası.

ŞİMŞİR *i.* Kılıç. *i.* Tarak yapılan sert bir ağaç.

ŞİMŞİRGİLLER (Bot.) Şimşir ağacı fasilesi.

ŞİNEL *i.* Kolsuz ve yakası kürklü alafranga pelerin.

ŞİNİK *i.* Hububat ölçmeğe mahsus on litre istiap eden ölçek.

ŞİNŞİLE *s.* Gümüşi renkli ve kıvırcık tüylü bir Amerikan tavşanı.

ŞİP *i.* Telli bir nevi bürümcük.

ŞİR *i.* Süt. Aslan.

ŞİRA *i.* Üzümün sıkılmış suyu. Meyva usaresi.

ŞİRAZE *i.* Şark usulünde ciltlenen kitapların yapraklarının cilde raptolundukları mahallin iki ucunda örülen ince şerit. c. Nizam, intizam, rabıta.

ŞİRDEN *i.* Geviş getiren hayvanların ikinci midesi.

ŞİRİN *i.* Tatlı. Pek güzel olmadığı halde sevimli olan.

ŞİRİNCE *s.* Oldukça şirin.

ŞİRİNGA *i. Bak:* **ŞIRINGA.**

ŞİRİNLİK *i.* Tatlılık.

ŞİRK *i.* İki veya birkaç Allah olduğuna inanma, müşriklik, kâfirlik.

ŞİRKET *i.* Birçok adamların bir büyük ticaret için birleşerek teşkil ettikleri heyet, kumpanya. Ortaklık.

ŞİRPENÇE *i.* Ekseriya insanın arkasında ve ense kökünde çıkan tehlikeli bir çıban.

ŞİRRET *s.* Azılı, cadaloz. Şerir, hırçın.

ŞİRRETLİK *i.* Azılılık.

ŞİRYAN *i.* Kırmızı kan damarı, büyük damar.

ŞİRYANİ *s.* Şiryana ait.

ŞİŞ *i.* Döner bir şeyin merkezinde geçip iki ucundan çıkan kazık mihver. İterek delmeğe mahsus ucu sivri silâh, meç. Çorap, tentene v.s. örmeğe mahsus bir ucu sivri ve kertikli büyük iğne.

ŞİŞ *i.* Bedenin bir tarafında hâsıl olan kabarma, kabarık. Ur. *s.* Kabarmış, şişmiş.

ŞİSANE, ŞİŞANELİ *i.* Namlısının içi yivli ve altı köşeli tüfek ve top.

ŞİŞE Adi camdan dar boğazlı sulu şeyler koymağa yarar kap. Lâmba cami. Hasır kenarlarına mıhlanan v.s. şeylerde kullanılan ince çıta.

ŞİŞECİ *i.* Şişe yapan ve satan.

ŞİŞEHANE *i.* Şişe fabrikası.

ŞİŞEK *i.* İki yaşında kuzu.

ŞİŞİRİLMEK *f.* Kabartılmak, şişkin yapmak.

ŞİŞİRMEK, ŞİŞİRTMEK *f.* Şişmesini mucip olmak.

ŞİŞKİN *s.* Şişmiş.

ŞİŞKİNLİK *i.* Şişkin oluş.

ŞİŞKO *s.* Şişman.

ŞİŞLEMEK *f.* Şişle delinmek. Şişe geçirilmek.

ŞİŞMAN *s.* Eti ve yağı çok, karnı şiş ve azası kalın, mülâhham, şişko.

ŞİŞMANLIK *i.* Şişman oluş.

ŞİŞMEK *f.* Kabarmak, üfürülmek. Ufunet peyda etmek. Şişman olmak. Sulu şeyler kabarıp taşmak.

ŞİTA *i.* Kış.

ŞİTABAN *s.* Acele eden.

ŞİTAP *i.* Acele, çabukluk.

ŞİVE *i.* Ağız. Tarz, tavır, üslûp. Naz, işve, eda, hayla. Lehçe, telâffuz.

ŞİVEKÂR *s.* Baylan. Nazlı.

ŞİVESİZ *s.* Sivesi olmıyan.

ŞİVGAR *i.* Top arabası okunun önündeki ağaç. ğaç.

ŞIK *i.* Güzel. Zarif, modaya muvafık, süslü.

ŞIK *i.* Bir külün ayrılmış olduğu iki kısımdan herbiri. Düşünülen iki ihtimalin beheri.

SIKIR *m. Bak*: **ŞAKIR.**

ŞIKIRDAMAK *f.* Şakırdamak. Şıkır şıkır ses vermek.

SIKLIK *i.* Sık oluş.

SILLIK *i.* Sürtük karı.

SIMARIK *f.* Şımarmış.

ŞIMARMAK *f.* Yüz bulup azmak, haddi tecavüz etmek.

ŞIMARTILMAK *f.* Yüz verip şımarmasına sebep olmak, azdırılmak.

ŞIMARTMAK *f.* Yüz verip azdırmak. Terbiyesiz etmek.

SINGIR *h.* Yüksek bir yerden düşüp kırılan cam gibi şeylerin çıkardığı sesi taklit eder.

ŞINGIRDAMAK *f.* Şıngır şıngır etmek.

ŞINGIRTI *i.* Düşüp kırılan cam, şişe v.s. nin çıkardığı ses.

ŞIP *h.* Suyun damlamasını taklit eder. Serî ve anî bir hareketi ifade eder: *şıp diye geldi.*

ŞIPIDIK, ŞIPŞIP *i.* Ökçesiz ve kenarsız terlik, mercan terliği.

ŞIPINİŞİ *h.* Hemen, derhal.

ŞIPPADAK *h.* Hemen.

ŞIRAK *h.* Birdenbire duyulan sert bir sesi taklit eder: *şırak kapı açıldı.*

ŞIRFINTI *s.* Âdi, bayağı.

ŞIRIL *h.* Su ve sulu şeylerin az ve ince sesle akmasını taklit eder ve çok defa tekrarlanarak kullanılır.

ŞIRILDAMAK, ŞIRLAMAK *f.* Su ince sesle ve azar azar akmak.

ŞIRILTI *i.* Suyun ince sesle ve az az akması.

ŞIRINGA *i.* Bir deliğe su ve ilâç fışkırtmak için küçük tulumba veya bir kaba merbut lâstik boru.

ŞIRLAĞAN *i.* Akma, akıntı. — *yağı i.* Susamyağı.

ŞIRLOP *i.* Yoğurtlu yumurta.

ŞIRP, ŞIRPADAK *h.* Bir şeyin süratle kesilişini taklit eder.

ŞIVGIN *i.* Direk ve gemi sereni yapmağa yarıyan bir nevi çam ağacı.

ŞOFÖR *i.* Makine ateşçisi. Otomobil idare eden.

ŞOL *i. Bak:* **ŞU.**

ŞOROLOP *h.* Birdenbire ve hırsla yutmağı anlatır.

ŞOSE *i.* Şehir harici cadde, geniş yol.

ŞOVEN *s.* Mutaassıp, müsamahasız.

ŞOVENLİK *i.* Taassup, müsamahasızlık.

ŞÖHRET *i.* Tanınma, at, san, ün, lâğap.

ŞÖHRETGİR *s.* Şöhret kazanan. Ünlü.

ŞÖHRETLİ *s.* Şöhreti olan.

ŞÖHRETSİAR *s.* Şöhretli.

SÖLEN *i.* Ziyafet.

ŞÖMİNE *i.* Oda duvarı içine yapılmış ocak.

ŞÖVALE *i.* İki kulplu sepet, küfe.

ŞÖVALYE *i.* Vaktile Avrupada derebeyi zabitlerine verilen isim.

ŞÖYLE *h.* Bu yolda, şu tarzda, şu veçhile.

ŞÖYLEBÖYLE *h.* İkisi ortası, ne pek iyi ne pek fena.

ŞÖYLECE *h.* Bu veçhile, usulle.

ŞÖYLEKİ *h.* Söyleneceği, bildirileceği veya yapılacağı gibi.

ŞÖYLELİK *i.* Bu tarz. Bu usul, bu vecih.

ŞU *i.* Yakına işaret eden *bu* ile uzağa işaret eden *o* arasında uzaklığa işaret eder: *şu hal, şu şey, şu ev.*

ŞUA *i.* Işıkçizgi. Güneşten veya başka bir ziya membaından gelen ziya huzmelerinin herbiri. Hat, çizgi.

ŞUBAT *i.* Senenin ikinci ve kısa ayı.

ŞUBE *i.* Kol, dal, budak. Bölük, takım, kısım. Bir dairenin ayrılmış olduğu bölüklerin herbiri.

ŞUH *s.* Oynak. Şen, serbest tavırlı. Nazlı, oynak.

ŞUHLUK *i.* Oynaklık. Şuh olus

ŞULE *i.* Alev.

ŞULEDAR *s.* Alevli.

ŞULEGİR *s.* Alevlenen, tutuşan. Etrafını aydınlatan.

ŞULELENDİRMEK *f.* Şulelenmesini mucip olmak.

ŞULELENMEK *f.* Alevlenmek, tutuşmak, patlamak.

ŞUM *s.* Şom, oğursuz.

ŞURA *i.* Bu yer.

ŞÛRA *i.* Danışıt, danıştay. Müzakere yeri, meclis, dernek, kurultay.

ŞURACIK *i.* Yakınca, pek yakın yer.

ŞÛRE *i.* Çorak toprak.

ŞÛREZAR *i.* Çoraklık.

ŞÛRİŞ *i.* Karışıklık, kargaşalık.

ŞURUP *i.* Meyva v.s. usaresile şekerden yapılmış koyu şerbet. Tatlı bir un ile karışık ilâç.

ŞUUN, ŞÜUN *i.* Olaylar. İşler, vukuat, havadis. Ahval.

ŞUUR *i.* Anlama, anlayış, idrak. Vicdan.

ŞUURİ *s.* Şuura ait.

ŞUURLU *s.* Anlayışlı, şuur sahibi.

ŞÜF'A *i.* Bir mal ve mülkün hissedar ve komşusunun onu satın al maktaki ruçhan hakkı.

ŞÜHUT *i.* Tanıklar. Şahitler.

ŞÜKRAN *i.* İyilik bilme, minnettarlık, bir nimete karşı teşekür.

ŞÜKRETMEK *f.* Görülen iyiliğe karşı memnuniyet göstermek.

ŞÜKÜR *i.* Görülen iyiliğe karşı hoşnutluk ve minnettarlık gösterme.

ŞÜMUL *i.* Kapsam. Şamil ve havi olma, içine alma, kaplama. Delâlet etme.

ŞÜMULLENDİRMEK *f.* Şümullü olacak hale getirmek. Kapsamlandırmak.

ŞÜPHE *i.* İşkil. İki veya ziyade şey arasında hangisi olduğunu kestirememe, şek, tereddüt.

ŞÜPHELENDİRMEK *f.* Şüphelenmesini mucip olmak.

ŞÜPHELENMEK *f.* Şüphe etmek.

ŞÜPHELİ *s.* Şüphe altında bulunan, sağlam olmıyan, meşkûk. Hali emniyet vermiyen.

ŞÜPHESİZ *s.* Hakkında şüphe olunmıyan, şüphe götürmez, sağlam.

ŞÜREKÂ *i.* Ortaklar, Şerikler.

ŞÜRP *i.* İçme.

ŞÜRU *i.* Başlama.

ŞÜTUM *i.* Sövmeler, küfürler. Şetimler.

ŞÜUN *i.* Bilget, olaylar.

ŞÜYU *i.* Yayılma. Duyulma, herkesin malûmu olma, yazılma, dağılma. — *bulmak f.* Şayi olmak.

T

T *i.* Türkçe alfabenin yirmi üçüncü harfi.

TA *h.* Nihayet ve sonu anlatır. Kadar: *Ta oraya kadar gittim.*

TAAB, TAAP *i.* Yorgunluk.

TAABBÜT *i.* Kulluk etme, tapınma.

TAACCÜP *i.* Şaşma.

TAADDÎ *i.* Saldırım. Zulüm.

TAADDÜT *i.* Çoğalma. Birkaç olma, birden ziyade olma.

TAAFFÜN *i.* Çürüyüp kokma.

TAAHHÜT *i.* Yüken. Üzerine alma, yapılmasına söz verme. Postaya iki kat ücret vererek mektup veya paketi emniyet altına alma. — *senedi i.* Taahhütname.

TAAHHÜTLÜ *s.* Bağıtlı. Taahhüt edilen. Postaya fazla ücret vererek taahhüt suretile gönderilen (mektup v.s.).

TAAHHÜTNAME *s.* Yapılan taahhüdü yazı ile tesbit eden eser, taahhüt senedi.

TAAKKUL *i.* Akıl etme.

TAALLÛK *i.* İlgi, ilişik, münasebet.

TAALLÛKAT *i.* Akraba.

TAALLÜL *i.* Kaçınsama. Vesile arama, yalandan bahaneler uydurup bir işten kaçınma.

TAALLÜM *i.* Öğrenme.

TAAM *i.* Yemek.

TAAMİYE *i.* Eskiden tekkelerde fukara ve dervişlere yemek çıkarmak için ayrılan gelir.

TAAMMÜDEN *h.* Tasarlıyarak. Kasten, bilerek, istiyerek. Evvelden düşünüp hazırlıyarak.

TAAMMÜM *i.* Umumîleşme, yayılma.

TAAMMÜT *i.* Tasarlama. Kast ve niyet etme. Bilerek ve istiyerek yapma.

TAANNÜT *i.* İnat etme.

TAAP, TAAB *i.* Yorgunluk. Zahmet.

TAARRUZ *i.* Sataşma, tecavüz. Düşman üzerine yürüme.

TAARRUZÎ *s.* Taarruza ait. Sürsalık.

TAASSUP *i.* Bağnazlık. İnat ve ısrarla doğru ve yanlış fikir ve kanaate saplanma.

TAASSUPKÂR *i.* Bağnaz. Mutaassıp.

TAASSUPKÂRANE *h.* Taassupla. Bağnazlıkla.

TAAŞŞUK *i.* Âşık olma.

TAAT *i.* Tapınç. İbadet. İtaat.

TAAYYÜN *i.* Belli olma.

ma.

TAAYYÜŞ *i.* Geçinme, yaşama.

TAAZZİ *i.* Örgüt, teşkilât. Özgenme.

TAAZZUM *i.* Uluksanma. Azamet, büyüklük satma.

TABAAT, TİBAAT *i.* Basım. Matbaacılık.

TABABET *i.* Hekimlik.

TABAHAT *i.* Ahçılık.

TABAK *i.* Yemek v.s. komağa mahsus az yayvan kap. Tabak. Deri terbiye eden san'atkâr, debbağ.

TABAKA *i.* Sıra, biribiri üzerine konmuş sıraların herbiri, kat. Sınıf, derece, zümre. Bir yapraktan ibaret kâğıt. Tütün veya sigara kutusu. (Jeo.) Katman.

TABAKANE *i.* Derinin terbiye edilip meşin v.s. yapıldığı imalâthane.

TABAKAT *i.* Tabakalar. — *ilmi i.* Jeoloji, arziyat.

TABAKLIK *i.* Deriyi terbiye etmek san'ati, debbağat.

TÂBAN *s.* Parlak, nurlu.

TABAN *i.* Ayağın altı. Kunduranın altını teşkil eden kösele. c. Dayanma, sebat. İyi cins silâh demiri. Duvar v.s. altına ufkî vaziyette konulan kereste. Tarlanın toprağını bastırmak için yuvarlanan üstüvane. Bir nehrin derin olan orta yeri. — *tepmek f.* Çok gezip yürümek.

TAB'AN *h.* Tabiatile, tabiî olarak.

TABANCA *i.* Revolver, küçük cep tüfeği.

TABANİNCİRİ *i.* Yassı kuru incir.

TABANLI *s.* Cesur, metanetli.

TABANSIZ *s.* Korkak, sebatsız.

TABANSIZLIK *i.* Korkaklık.

TABASBUS *i.* Yaltaklık.

TABAYİ *i.* Huylar. Tabiatler.

TABELÂ *i.* Günlük masraf listesi. Mağaza v.s. yerlerde kapı üzerine konan levha. Hastanelerde hastanın başı ucuna asılan hastalığı ve

tedavi tarzını gösterir levha.

TAB'ETMEK *f.* Basmak, hurufatla tabı makinasında kitap, gazete v.s. basmak.

TÂBİ *i.* Bağlı. İtaat eden. Tebaiyet eden. Arkasından giden.

TABÎ *s.* Basan, Kitabı tabı ve neşreden, naşir.

TABİAT *i.* Yaradılış, huy c.billiyet, âdet, natura. Kâinatın nizam ve tertibi. *Hüsnü — i.* Bedîî zevk. Herşeyin iyisini seçme ve yapma.

TABİATLİ *s.* Zevkli, zevk sahibi.

TABİATSİZ *s.* Güzeli çirkinden ayıramıyan, zevksiz.

TABİÎ *s.* Tabiate ait. Sun'î ve yapma olmıyan, sade, sâf. *h.* Şüphesiz, muhakkak. Nomal.

TABİİLİK *i.* Tabiî oluş, normal oluş.

TABİİYAT *i.* Tabiî hadiseler ilmi. Biyoloji.

TABİİYET *i.* Tâbi oluş. Bir devletin tebaasından olmaklık. Bağınç.

TABİİYUN *i.* Tabiat alimleri.

TABİP *i.* Tıp âlimi, doktor, hekim.

TABİR *i.* Söz. Cümle, fıkra. Istılah. İfade. Rüyayı yorma.

TABİRNAME *i.* Rüya tabirine ait kitap. Yorma kitabı.

TABİYE *i.* Çalam. Askerî kuvvetleri tanzim ve ihzar etme.

TABI *i.* Hilkat, tabiat. Hurufat, klişe v.s. ile yazı ve resim basma.

TABIH *i.* Pişirme.

TABIL *i.* Davul. Kulakta sesi aksettiren zar.

TABLA *i.* Satıcıların üzerine satılacak şeylerini koydukları tahta değirmi tepsi. Ciğara külünü silkmeğe mahsus ufak tabak. Mangal ve sobaların altına konulan maden kaplı tahta. Terazi kefesi. Düz yer, safha.

TABLEKÂR *i.* Tablasını gezdirerek üzerindeki eşyayı satan adam. Tabla ile yemek götürüp getiren hizmetçi.

TABLDOT *i.* Yazılı fiatla lokantalarda öğle ve akşamları verilen yemek. Bazı müesseselerin bu suretle yemek veren lokantası .

TABLET *i.* Yutulacak yassı ve müdevver hap.

TABLO *i.* Tiyatroda herhangi bir anda ve sahnede gösterilen mevki ve eşhasın hepsi. Karakalem, yağlı boya v.s. ile bez, tahta, muşamba v.s. üzerine yapılan resim. *c.* Manzara.

TABULGA *i.* Kökü tıpta kullanılan kırmızı özlü sert bir ağaç.

TABUR *i.* Bir alayın üçte biri mıktarındaki kuvvet. Birbiri ardına dörder kişilik yürüyüş safı.

TABURE *i.* Arkasız ve kolsuz iskemle.

TABUT *i.* İçinde ölü nakledilen sandık, sal.

TABUTLUK *i.* Tabutların konulduğu yer.

TABYA *i.* Başlıbaşına istihkâm, metris, top yeri.

TACLANMAK, TAÇLANMAK *f.* Taç giymek.

TACDAR *i.* Taç giyen, hükümdar.

TACİK *i.* Türk memleketlerinde yaşıyan İranilere eskiden verilen isim.

TACİL *i.* Acele ettirme.

TACİN *i.* Yoğurma, hamur yapma.

TACİR *i.* Ticaret yapan. Tecimer.

TACİZ *i.* Rahatsız etme.

TAÇ *i.* Hükümdarların başına giydikleri murassa başlık, iklil. Bazı kuşların sorgucu. (Ast.) İklil, (Bot.) tüveyç.

TADAT *i.* Sayma, sayı.

TADICI *i.* Çeşni alan. (Bio.) Zaika, tatma kabiliyeti.

TADIMLIK *i.* Çeşni

TADİL *i.* Değişge. Az tebdil etme, doğrultma, itidal kazandırma.

TADİLÂT *i.* Değişgeler, tadiller.

TADİLEN *h.* Değiştirilerek.

TAFAHHUS *i.* Etrafile arastırtıp tahkik etme.

TAFDİL *i.* Tercih. Büyültme, fazlalaştırma.

TAFLAN *i.* Bahçelerde yetiştirilen yeşil yap-

rakli küçük bir ağaç.— *suyu i.* Taflandan alınan ve eczacılıkta kullanılan bir su.

TAFRA *i.* Atıp tutma. Sıçrama, atlama.

TAFRACI, TAFRAFÜRUŞ *s.* Atıp tutan, yüksekten atan. Bolavurt.

TAFSİL *i.* İzah, etraflıca anlatma. Uzatma.

TAFSİLÂT *i.* Tafsil edilen şeyler, izahat.

TAFSİLEN *i.* Tafsil edilerek. Uzatılarak.

TAFTA *i.* İpek ve iki tarafı da parlak bir kumaş, canfes.

TAGADDİ *i.* Beslenme, gıdalanma .

TAGALLÜP *i.* Zorbalık. tahakküm etme.

TAGANNİ *i.* Şarkı söyleme.

TAGAYYÜR *i.* Değişme. Bozulma.

TAĞDİYE *i.* Besleme, gıdalama.

TAĞLİT *i.* Karıştırma. Galat hale getirme.

TAĞYİR *i.* Başkalaştırma, değiştirme. Bozma.

TAHACCÜR *i.* Taş gibi katılaşma.

TAHADDÜS *i.* Hadis olma, vaki olma.

TAHAFFUZ *i.* Korunma.

TAHAFFUZHANE *i.* Karantinahane.

TAHAFFÜF *i.* Hafiflenme.

TAHAKKUK *i.* Gerçekleşme. Sahi ve hakikî olduğu anlaşılma, kat'ileşme, takarrür.

TAHAKKÜM *i.* Başatlanma. Hâkim kesilme. Hüküm sürme.

TAHALLÜL *i.* Eczası ayrılma, hallolma. Erime.

TAHALLÜS *i.* Kurutulma, halâs olma. Bir mahlas kullanma. Azatlanma.

TAHAMMÜL *i.* Yüklenme, dayanık. Ağır şeye katlanma.

TAHAMMÜLFERSA *s.* Dayanılamaz.

TAHAMMÜR *i.* Hamurlanma, mayalanma.

TAHAMMUZ *i.* Eksilenme.

TAHAN *Bak:* **TAHİN.**

TAHARET *i.* Temizlik.

TAHARRİ *i.* Araştırma, tetkik etme. — *memuru i.* Sivil polis.

TAHARRİYAT *i.* Araştırmalar.

TAHARRÜK *i.* Kımıldanma.

TAHASSUL *i.* Hâsıl olma.

TAHASSUN *i.* İstihkâm içine çekilme, gizlenme.

TAHASSÜR *i.* Özleme.

TAHASSÜS *i.* Duygulanma.

TAHAŞŞÜT *i.* Toplanma, yığılma.

TAHATTUR *i.* Hatırlama.

TAHAVVÜL *i.* Değişme, bir halden bir hale geçme.

TAHAYYÜL *i.* Hayal etme. Tasavvur etme.

TAHAYYÜR *i.* Hayret etme. Sasma.

TAHAYYÜZ *i.* Yer tutma, hususî bir yeri olma. İtibar kazanma.

TAHDİS *i.* Hikâye etme. Minnetini anlatma.

TAHDİS *i.* Tırnakla incitme. c. Tahrik, tehyiç.

TAHDİT *i.* Hudut koyma.

TAHDİDAT *i.* Daraltmalar, sınır çekmeler.

TAHFİF *i.* Hafifletme. Kolaylaştırma.

TAHİN *i.* Öğütülmüş hububat. Susam yağının posası. — *helvası i.* Tahin ve şekerle yapılan tatlı.

TAHİNİ *s.* Tahin rengi.

TAHİL *i.* Hububat.

TAHKİK *i.* Gerçin. Bir şeyin hakikatini arama.

TAHKİKAT *i.* Hakikati aramak için sorup araştırma. Gerçinler.

TAHKİM *i.* Berkitme. Sağlamlatma, metin ve muhkem kılma. Hakem tayin etme.

TAHKİMAT *i.* Berkitmeler. Tahkim edilen istihkâm v.s.

TAHKİR *i.* Hakaret etme.

TAHKİRAMİZ *s.* Hakaretle karışık.

TAHLİF *i.* Yemin ettirme.

TAHLİL *i.* Çöze. Mürekkep bir cismin eczasını ayırma. Bir cümleyi gramer esaslarına göre eczasına ayırma.

TAHLİLÂT *i.* Tahliller.

TAHLİS *s.* Kurtarma.

TAHLİSİYE *i.* Cankurtaran. Denizde kaza geçirenleri kurtarmağa mahsus teskilât.

TAHLİT *i.* Katıştırma. Bir şeyin halisliğini bozacak surette içine başka şeyler karıştırma. Bozma.

TAHLİYE *i.* Boşaltma. Serbest bırakma.

TAHMİL *i.* Yükletme.

TAHMİN *i.* Tasın. Zannetme. Kıyas etme, kararlama.

TAHMİNEN *h.* Tahmin suretile, takriben.

TAHMİNÎ *s.* Tahmin ile olan, tahmine ait.

TAHMİS *i.* Bir şeyi beş kat veya beş köşeli etme. Bir şairin gazelini alıp her beytine daha üç mısra ilâve ederek beş mısralı yapma. Kahve kavurma. Kahve satılan çarşı.

TAHNİT *i.* Cesedi ilâçla kurutma, mumyalama.

TAHRA *i.* Dişli ve iğri budama bıçağı.

TAHRİBAT *i.* Tahrip hareketleri.

TAHRİBETMEK *f.* Haraplamak.

TAHRİF *i.* Bozutlama. Bir yazı veya sözü değiştirip bozma.

TAHRİFAT *i.* Tahrif edilen şeyler.

TAHRİK *i.* Harekete getirme, kımıldatma. Kışkırtma, teşvik etme.

TAHRİKÂMİZ *s.* Kışkırtıcı.

TAHRİKÂT *i.* Kışkırtmalar.

TAHRİLLİ *i.* Çekme ve mukavves (kaş).

TAHRİM *i.* Haram etme.

TAHRİP *i.* Harap etme.

TAHRİPKÂR *s.*

TAHRİR *i.* Yazma. Telif etme, kaleme alma. Kaydetme. İnşa ve kitabet.

TAHRİRAT *i.* Beti. Resmî evrak.

TAHRİREN *h.* Yazı ile.

TAHRİRÎ *s.* Yazılı.

TAHRİŞ *i.* Azdırma, tırmalama.

TAHSİL *i.* Husule getirme, kazanma. Borçludan alacağını alma. Vergi veya iradı toplama. Mektebe devam etme, okuyup öğrenme. Öğrenim.

TAHSİLÂT *i.* Tahsil olunan para. Alınç.

TAHSİLDAR *i.* Devletin vergisini veya bir müessese yahut kimsenin alacaklarını toplıyan memur.

TAHSİN *i.* Alkışlama, beğenme. Mükâfat.

TAHSİS *i.* Özgüleme. Bir

şeyi biri için ayırma, mahsus kılma.

TAHSİSAT *i.* Bir kimseye veya bir işe tahsis olunan maaş, para.

TAHŞİDAT *i.* Asker yığma. Tahşit muamelesi.

TAHŞİDETMEK *f.* Yığmak.

TAHŞİT *i.* Toplama, biriktirme, yığma.

TAHŞİYE *i.* Çıkmalama. Haşiye yazma. Zeyl. Hamiş, ilâve

TAHT *i.* Alt, aşağı, fevk mukabili. Hükümdar makamı. Hükümdarlık.

TAHTA *i.* Döşeme, kaplama v.s. yapmak için büyük ve kalın ağaçlardan biçilen ince ağaç levhası.

TAHTABİTİ, TAHTAKURUSU *i.* Kırmızı renkte yazın çıkan ve insan kanile geçinen pis kokulu bir böcek.

TAHTABOŞ *i.* Taraça.

TAHTANÎ *s.* Aşağıda bulunan. Alt kat.

TAHTAPABUÇ *i.* Terlik.

TAHTAREVALLİ *i.* Ortasından bir yere dayanan ve iki ucuna iki çocuk oturarak kaldırıp indirmek suretile oynanan oyun.

TAHTELARZ *i.* Yeraltı.

TAHTELBAHİR *i.* Denizaltı. Denizin altından giden gemi.

TAHTELHIFIZ *h.* Muhafaza altında, mahfuzen.

TAHTEREVALLİ *Bak* : **TAHTEREVALLİ.**

TAHTEŞŞUUR *i.* Şuuraltı.

TAHTİM *i.* Mühürleme.

TAHTİT, TAHDİT *i.* Çizme. Sınır çekme.

TAHTİE *i.* Kusurlama, bir hata ile itham etme.

TAHTIRAVAN *i.* Hastaları ve eskiden gelinleri nakle mahsus iki adam tarafından götürülen üstü kapalı sedye.

TAHVİF *i.* Korkutma.

TAHVİL *i.* Çevirme, banka hissesi. Şirket hissesi, esham.

TAHVİLÂT *i.* Anonim şirketlerin çıkardığı bir nevi senet, esham .

TAHZİR *i.* Sakındırma.

TAİFE *i.* Bölük, cemaat, kabile, tayfa.

TAIN *i.* Sövme.

TÂİR *s.* Uçan.

TAK *i.* Tahtaya vurulduğu zaman çıkan sesi taklit için kullanılır.

TAK *s.* Kemer. Kubbe.

TAKA *i.* Bir nevi kumaş topu. Lâz kayığı.

TAKABBUZ *i.* Büzülme, inkıbaz.

TAKADDÜM *i.* Öngelme. Zaman veya rütbece ileride bulunma, ileri geçme.

TAKALLÜP *i.* Dönme, altüst olma. Değişme. Başka kalıba girme.

TAKALLÜS *i.* Çekilip toplanma. Kasılmak.

TAKAMAKA *i.* Amerika zamgı.

TAKARRÜP *i.* Yaklaşma.

TAKARRÜR *i.* Kararlaşma. Bir yerde yerleşme.

TAKAS *i.* Sayışma, ödeniş.

TAKASTUKAS *i.* Ödeşme.

TAKAT *i.* Güç, kuvvet, iktidar.

TAKATSİZ *s.* Zayıf, kuvveti olmıyan.

TAKATSIZLIK *i.* Takatsız oluş.

TAKATTUR *i.* Damlama.

TAKATUKA *i.* Eskiden çubuk küllüğü, gürültü, velvele. Takoz, tokmak.

TAKAV *i.* At nalı.

TAKAVCI *i.* Nalbant.

TAKAYYÜDAT *Bak:* **TAKAYYÜTLER.** Kayıtlanmalar.

TAKAYYÜDETMEK *f.* Kayıtlanmak, bağlanmak.

TAKAYYUN *i.* İrin peyda etme.

TAKAYYÜT *i.* Uğraşma, çalışma. Bağlanma, ihtişam, itina.

TAKAZA *i.* Borcu ödemek için sıkıştırma, tazyik. Serzeniş.

TAKBİH *i.* Çirkin görme. Ayıplama

TAKDİM *i.* Sunma. İleriye sürme, bir şeyi diğerinden evvel bulundurma. Kendinden büyüğüne verme, Tanıştırma, prezante etme.

TAKDİME *i.* Sungu. Takdim edilen hediye v.s.

TAKDİR *i.* Kader. Kıymet biçme. Anlama, beğenme. İhtimal.

TAKDİS *i.* Kutsama. Mubarek tutma, kutsiyet verme.

TAKEOMETRE *i.* Bir yerin topoğrafyasını al - mak için kullanılan alet.

TAKİBAT *i.* Takip muamelesi. İzleme.

TAKIM *i.* Kısırlaştırma. semeresiz ve neticesiz bırakma. Mikroplardan kurtarmak.

TAKİBETMEK *f.* Ardından gitmek.

TÂKİM *i.* Kısırlaştırma.

TAKİP *i.* Ardından gitme. Kovalama. Arkasını bırakmıyarak devam etme.

TAKİT *i.* Düğümleme. Bir ibareyi muğlâk ve karışık yapma.

TAKILDAK *i.* Değirmentaşına taneleri veren tahtadan alet.

TAKILIŞ, TAKILMA *i.* Takılmak işi.

TAKILMAK *f.* Asılmak. Konulmak, geçirilmek. İlişip kalmak, gecikmek. Arkası sıra gitmek. Teciz etmek.

TAKIM *i.* Bir arada kullanılan şeyler. Birkaç kişilik heyet. Bir askerî bölüğün ayrıldığı kısımlardan herbiri. Zümre, sınıf. Miktar, kısım. Cigaralık. *Bir — h.* Bazı.

TAKIMADA (Coğ.) Cezairimüçtemia.

TAKIM YILDIZ (Ast.) Cümlei kevkebiye.

TAKINMAK *i.* Kendi üstüne takmak, kuşanmak. Kendine yakıştırmak, kullanmak. Bir at ve lağap kullanmak.

TAKIRDAMAK *f.* Takırdı etmek.

TAKIRDATMAK *f.* Takırdamasını mucip olmak.

TAKIRDI *h.* Kaba ve sert sesleri taklit eder ve tekrarlanır.

TAKIR TAKIR *s.* Sertlik ve boşluk anlatır.

TAKIRTUKUR *s.* Gürültüyü taklit eder.

TAKIŞTIRMAK *f.* Takıp takıştırmak. Biribirine çattırmak.

TAKIRTI *i.* Kuru ve sert ses.

TAKIZAFER *i.* Muzaffer bir asker veya büyük bir adamın altından geçmesi için yapılan büyük tak.

TAKKE *i.* Geceleri yatarken giyilen serpuş.

TAKLA, TAKLAK *i.* Başı yere koyarak vücudünü bir taraftan diğer tarafa atma.

TAKLACI, TAKLAKÇI *i.* Taklak atan.

TAKLİBETMEK *f.* Değiştirmek.

TAKLİDETMEK *f.* Benzetmek.

TAKLİDİ *s.* Taklitle yapılan.

TAKLİT *i.* Azaltma.

TAKLİP *i.* Bir şeyin şekil ve kalıbını değiştirmek. Döndürme, çevirme.

TAKLİT *i.* Asma. Kuşatma. Birinin yaptığı şeylerin aynini yapma. Bir şeyin sahte ve değersizini yapma.

TAKLİTÇİ *s.* Mukallit.

TAKMA *i.* Takmak işi. *s.* Sonradan konmuş.

TAKMAK *f.* Asmak, ilâştırmak. Giyinmek, kuşanmak. Geçirmek, yapıştırmak. Komak, tavin etmek.

TAKOZ *i.* Doğramayı sıkıştırmak veya ağır bir şeyin altına konmak için kullanılan tahtadan kama.

TAKRİBEN *h.* Aşağı yukarı. Tahminen. aşağı yukarı.

TAKRİBETMEK *f.* Yaklaştırmak.

TAKRİP *i.* Yaklaştırma, yanaştırma. Bir şeyi kat'î olarak söylemeyip tahmin etme. Vesile, bahane.

TAKRİR *i.* Sağlamlatma, sabit ve muhkem kılma. Yerleştirme. Anlatma, ders verme. Ders. Dilerge. Bir işi resmen ve tahriren beyan etme. Rapor. Siyasî nota. Ferağ muamelesinde mal sahibinin resmî memur huzurundaki ifadesi.

TAKRİZ *i.* Beğence. Bir eserî medih için yazılan makale.

TAKSA *i.* Narh. Vergi. — *pulu i.* Pulu yapıştırılmadan postaya verilen mektuplara bedeli mektubu alan adamdan alınarak yapıştırılan iki kat pul

TAKSİ *i.* Taksimetre.

TAKSİM *i.* Ayırmak, bölme. Akar suyun masu-

ralara ayrıldığı yer. Hesapta bir miktarı müsavi kısımlara ayırma.

TAKSİMAT *i.* Bölmeler. Taksimler. Bir binanın bölmeleri.

TAKSİMETRE *i.* Otomobilin gittiği yol, ve ücretini gösteren alet.

TAKSİR *i.* Kusur etme. Kısaltmak.

TAKSİRAT *i.* Suç, kaba hareket. Taksirler.

TAKSİT *i.* Bölü. Kısım kısım ve muayyen zamanlarda verilecek borcun herbir kısmı.

TAKT *i.* Dirayet, denlilik.

TAKTAK *i.* Çamaşır dövmeğe mahsus tokmak.

TAKTİ *i.* Kesme, parçalara ayırma. Şiiri vezne göre kesik kesik okuma.

TAKTİR *i.* İmbikten geçirme. Damtıma.

TAKTIRMAK *f.* Takmasını mucip olmak.

TAKTUK *i.* Hamaylı kılıfı. *h.* Tokmak sesini taklit eder.

TAKVA *i.* Günahtan sakınma. Kuvvetlenme.

TAKVİM *i.* Doğrultma. Yevmî vukuatı, zamanı bildirir defter veya duvara asılı kâğıt.

TAKVİYE *i.* Kuvvetlendirme, kuvvet verme.

TAKYİDETMEK *f.* Kayıtlamak.

TAKYİT *i.* Şart koma. Bağlama.

TALABIK *i.* Teprenme.

TALABIMAK *f.* İstemek, arzu etmek. Teprenmek.

TALÂK *i.* Boşanma, bırakma, nikâhın feshi.

TALÂKAT *i.* Uzdillik. Serbest söyleyiş.

TALÂKATLİ *s.* Uzdilli.

TALAMAK *f.* Yağma etmek.

TALAN *i.* Yağma, çapul.

TALÂN *i.* Kudret. İstidat.

TALAPSIMAK *f.* Dişi hayvan küskünmek, kızmak.

TALAŞ *i.* Tahta veya madenlerin rendelenmesinden veya testere ile kesilmesinden hâsıl olan kırıntı.

TALAŞMAN *s.* Kavgacı.

TALAZ *i.* İpek gibi beyaz ve yumşak şeylerin kırışıp kabarması, dalga. Fırtına.

TALAZLAMAK *f.* Dalgalanmak. Kabarmak. Ürpermek.

TALEBE *i.* Mektebe devam eden, mektepli, şakirt.

TALEBETMEK *f.* İstemek.

TALEP *i.* İsteme, arzu.

TALEPKÂR *i.* İstekli.

TALİ *i.* Çiçeklerin zürriyet mayası olan sarı toz.

TÂLİ *i.* Sonradan gelen, arkadan. Orta.

TALİH *s.* Kısmet, kader baht, şans.

TALİHLİ *s.* Bahtlı.

TALİHSİZ *s.* Bahtsız.

TALİHSİZLİK *i.* Bahtsızlık.

TALİK *i.* Asma. Bir işin olmasını başka bir işe bağlı gösterme. Arap yazısının bir şekli.

TALİKA *i.* Dört tekerlekli kısa yük arabası.

TALİLİ, TALİHLİ *s.* Talili olan, şanslı.

TALİM *i.* Öğretim, belletme. Alıştırma.

TALİMAT *i.* Şifahî veya tahrirî verilen emir. Astüzük, yönerge.

TALİMATNAME *i.* Resmî dairede veya müessesede işlerin iyi surette cereyanı için kabul edilen esasları havi emirname. Yönerge. Kanun mahiyetinde olmıyan fakat tatbik ve riayeti mecburî olan esaslar. Nizamname.

TALİMHANE *i.* Askerin talim yaptığı yer.

TALİMÎ *s.* Talime ait.

TALİMLİ *s.* Talim görmüş. Talimat almış.

TÂLİP *s.* Talep ve arzu eden, isteyen. Müşteri. Talebe, şakirt.

TALK *i.* Tozu eczacılıkta ve sanayide kullanılan yumşak bir madde.

TALKIM (Bot.) Mevciyei unkudiye.

TALTİF *i.* Lûtuf ve ihsan etme. İyilik etme.

TALVEG *i.* Derenin içinde suların çizdiği hat. Bir nehrin iki sahili ortasından geçtiği farzolunan hat.

TALYOM *i.* Beyaz bir maden.

TALYON *i.* Hatmi çiçeği.

TAM *i.* Bakır cilâsı.

TAM *s.* Eksiksiz, kusur-

suz, mükemmel, tamam. *e.* «T» ile başlıyan bazı sıfatların başına geçip mübalâğa anlatır: *tamtakır.*

TAMAH *i.* Doymazlık, açgözlülük, hırs.

TAMAAN *h.* Tamah ederek.

TAMAHKÂR *s.* Tamah eden, açgözlü, hasis.

TAMAHKÂRLIK *i.* Açgözlülük.

TAMAM *i.* Bitirme. Kemale erme. Tekemmül. *s.* Bitmiş. Noksansız, tam, bütün. Hazır.

TAMAMEN *h.* Tam olarak. Bütün bütün, külliyen.

TAMAMÎ *s.* Noksan ikmaline ait.

TAMAMİYET *i.* Tamlık, bütünlük.

TAMAMLAMA *i.* Tamamlama işi.

TAMAMLAMAK *f.* Tamam etme. Bitirmek.

TAMAMLANMAK *f.* Tam olmak. Bitirilmek.

TAMAMALATMAK *f.* Tamamlamasını mucip olmak.

TAMBUR *i.* Uzun kollu telli alaturka bir saz.

TAMBURA *i.* Tambur denilen çalgının daha az telli ve perdelisi.

TAMBURACI *i.* Tambura yapan ve çalan.

TAMBURÎ *s.* İyi tambur çalan, tambur üstadı.

TAMÇARKI *i.* Bakır cilâsına mahsus çark.

TÂMİK *i.* Derinleştirme. Derinden araştırıp tahkik etme.

TAMİM *i.* Genelge. Umumîleştirme, şümulleştirme. Bir şeyi alâkadarlara bildirmek için neşrolunan tebliğ, emir.

TAMİR *i.* Onarım. Bozuk bir şeyi düzeltme, ıslah etme.

TAMİRAT *i.* Onarmalar.

TAMPON *i.* Tıpa, tıkaç.

TAMTAKIR *s.* Bomboş.

TAMU *i.* Cehennem.

TAN *i.* Sabah, fecir, şafak. Hayret, şaşma.

TÂN, TA'N *i.* Kınama.

TANASSUR *i.* Hıristiyan dinini kabul etme.

TANDIR *i.* Yere çukur kazılarak yapılan bir nevi furun. — *ekmeği i.* Tandırda pişen ekmek.

— *kebabı i.* Tandırda pişen kebap.

TANE *i.* Habbe. Ekilen tohum. Kurşun, mermi, gülle v.s. Adet, miktar. — — *h.* Tane halinde, birer birer.

TANECİK (Jeo.) Hubeybe.

TANECİKLİ (Jeo.) Habbevî.

TANECİL (Bio.) Hububat yiyen hayvan. Âkilulhububat.

TANELEMEK *f.* Tane tane etmek .

TANELENDİRMEK, TANELETMEK *f.* Tane tane ettirmek.

TANELİ *s.* Taneleri olan. Taneleri biribirinden ayrı ve dağınık olan.

TANETMEK *f.* Sövmek.

TANEN *i.* Başlıca meşe ağacının kabuğunda bulunup tabakçılıkta kullanılan bir madde.

TANGEN (Mat.) Teget, mümas.

TANGIR *h.* Gürültü ile yuvarlanmağı anlatır.

TANGO *i.* Bir nevi alafranga dans.

TAHİN *i.* Ses çınlama.

TANİNENDAZ *s.* Çınlıyan.

TANIDIK *i.* Tanılan insan ahbap.

TANİK *i.s.* Şahit

TANIKLIK *i.* Şahitlik. Nişan, alâmet.

TANIKSAMA *i.* Tanır gibi olma.

TANILMAK *f.* Bilinmek, kendisile muarefeli bulunmak.

TANIMAK *f.* Birile muarefesi olmak, bilmek. Kim olduğunu seçmek, farketmek. Teşhiş etmek. İnanmak, kabul ve tasdik etmek. İtaat etmek. İtiraf etmek.

TANINMAK *f.* Bilinmek, anlaşılmak.

TANIMAMAK *f.* Bilmemek. Ehemmiyet vermemek.

TANINMIŞ *s.* Maruf.

TANIŞ *i.* Bilinen, tanıdık. Âşina.

TANIŞIK *i.* Biribirini tanır, muarefesi olan.

TANIŞIKLIK *i.* Tanışık oluş.

TANIŞMAK *f.* Biribirini tanımak, muarefe peyda etmek.

TANIT *i.* Delil, beyyine.

TANITILMAK *f.* Bildirilmek.

TANITLAMAK *f.* Delil getirmek.

TANK *i.* Sulu şeyler için büyük kap. İçinde top ve mitralyözleri bulunan zırhlı otomobil.

TANKLAMAK, TANMAK *i.* Şaşakalmak, hayrete düşmek.

TANNAN *s.* Çınlayan.

TANRI *i.* Allah. Çalap.

TANRILIK *i.* Tanrının hal ve sıfatı.

TANRIKUT *i.* Semavî kudret.

TANRISAL *s.* İlâhi.

TANRISIZ *i.* Mülhit.

TANRISIZLIK *i.* İlhat.

TANSI *i.* Mucize.

TANSIK *i.* Harika, Tansuk.

TANSİF *i.* İki müsavi kısma ayırma.

TANSUK *i.* Harika, acayip, Tansık.

TANTANA *i.* Debdebe, hasmet.

TANTANALI *s.* Tantanası olan.

TANYERİ *i.* Güneşin doğduğu taraf, ufuk.

TANZİF *i.* Temizleme.

TANZİFAT *i.* Temizlik işleri. Şehrin sokaklarını temiz tutmak vazifesi.

TANZİM *i.* Sıralama, dizme. Nizamına koma.

TANZİMAT *i.* Islahat, tensikat.

TANZİMATÇI *i.* Tanzimat fermanını çıkaranlar.

TANZİR *i.* Benzetme. Nazire yapma.

TÂP *i.* Kuvvet, takat. Parlaklık.

TAPA *i. Bak*: **TIPA.**

TAPICI *i.* Âbit.

TAPIMAK *i.* Mabet.

TAPINÇ *i.* İbadet.

TAPINDIRMAK *f. Bak*: **TAPTIRMAK.**

TAPINIS, TAPINMA *i.* Tapınmak, tapmak isi.

TAPINMAK *f. Bak*: **TAPMAK.**

TAPIŞTIRMAK *f.* Arattırmak. Sipariş etmek.

TAPMAK *f.* Tapınmak, ibadet etmek. Çok sevmek, perestiş etmek.

TAPSIN *i.* El çırpma, alkışlama.

TAPON *s.* Adi, bayağı.

TAPSIRMAK *f.* Ulaştırmak.

TAPTAZE *s.* Pek taze.

TAPTIRMAK *f.* Tapmasını mucip olmak,

TAPU *i.* Bir yerin tasarruf hakkını gösteren ve hükûmet tarafından verilen senet.

TAPYOKA *i.* Manyoka denilen bir kökten çıkarılan bir nevi nişasta.

TAR *i.* Tel, iplik. *s.* Karanlık.

TARACETMEK *f.* Çapul etmek

TARAÇ *i.* Yağma. Çapul.

TARAÇA *i.* Bir evin çatısındaki açık ve düz yer, tahtapoş.

TARAF *i.* Yan, cihet. Yer, memleket, kıt'a. İnt, nezt. Uç, nokta, nihayet, kıyı. Fırka, parti.

TARAFEYN *i.* İki taraf.

TARAFGİR *i.* Yanat. Taraftar.

TARAFGİRLİK *i.* Taraftarlık. Yanatlık.

TARAFLI *s.* Yan ve tarafı olan. Tarafları çok.

TARAFTAR *i.* Birinin fikir ve hareketine uyup tarafını tutan.

TARAFTARLIK *i.* Taraftar oluş. Yanatlık.

TARAK *i.* Saç ve sakalı taramağa yarıyan ince uzun dişli kemik veya madenî alet. Arş ipliklerinin geçirilmesine mahsus ince uzun dişli çulhacı aleti. Yün ve keten açıp ayıklamağa mahsus telli ve yassı alet. Taşçıların taşı düzeltmek için kullandığı ufak dişli çelik kalem. Çapa şeklinde bahçıvan aleti, gelberi, tırmık. Suyun dibindeki şeyleri ayıklamağa mahsus alet. Bazı kuşların başındaki yelpaze şeklindeki tüy, tepelik. Balıkların su alıp verdiği delikleri kapıyan kanatlar.

TARAKÇI *i.* Saç tarağı yapan ve satan adam.

TARAKLAMA *i.* Taraklamak işi. Tarak tarak gölge yaparak boyama.

TARAKLAMAK *f.* Bahçe topraklarını tarakla düzeltmek. Suyun altını tarakla temizlemek.

TARAKLANMAK *f.* Tarakla temizlenmek.

TARAKLATMAK *f.* Taraklamasını mucip olmak.

TARAKLI *s.* Diş diş na-

kışlı. Başında yelpaze gibi tüytleri olan (kuş). Yayvan ayak.

TARAKOTUGİLLER (Bot.) Müştiye.

TARAMA *i.* Taramak işi. Topoğrafyada sahil ve dağları gölgeli bir şekilde resmetme

TARAMAK *f.* Tarakla temizleyip düzeltmek, açmak. Her tarafını açıp bakmak, araştırmak. Silip süpürmek. Denizin dibini temizlemek.

TARANIK *s.* Taranmış.

TARANMAK *f.* Kendi-kendini taramak. Aranmak, araştırılmak.

TARANTI *i.* Taramaktan çıkan süprüntü.

TARAP *i.* Sevinç, şenlik.

TARASSUDAT *i.* Gözleyişler, kollayışlar. Tarassutlar. Rasat ameliyeleri.

TARASSUT *i.* Gözetme, dikkatle bakma, bakıp araştırma. Rasat yapma.

TARATMAK *f.* Taramasını mucip olmak.

TARATOR *i.* Sirke, ekmek ve cevizle yapılan bir salça.

TARAVET *i.* Tazelik.

TARAVETLİ *s.* Taze

TARAZ *i.* Taramaktan hâsıl olan pürüz

TARAZLANMAK *f.* İpeğin tel tel pürüzleri çıkmak.

TARBUŞ *i.* Takke.

TARÇIN *i.* Baharattan kokulu bir kabuk.

TARDETMEK *f.* Sürmek, kovmak.

TARH *i.* Çıkarma. Atma, koma, bırakma, taksim. Tayin. Hesapta bir adetten diğerini çıkarmaktan ibaret ameliye, tenzil.

TARHANA *i.* Un ve yoğurt ile yapılıp kurutulan çorbalık tanecikler.

TARHETMEK *f.* Çıkarmak. Tarh ameliyesi yapmak, tenzil etmek. Kısımlara ayırmak.

TARHUN *i.* Güzel kokulu bir nebat.

TARIM *i.* Ziraat.

TARIMSAL *s.* Zirai.

TARİF *i.* Tanım. Etrafile anlatma.

TARİFE *i.* Fiat, zaman v.s. yi gösterir cetvel.

TARİFETMEK *f.* Tanımlamak.

TARİH *i.* Geçmiş hadise ve vak'aların hikâyesi. Bu hâdisatı kaydeden kitap. Bir şeyin vukubulduğu, cereyan ettiği zaman.

TARİHÇE *i.* Küçük tarihî yazı veya yazı.

TARİHÎ *s.* Tarihsel.

TARİHLİ *s.* Üstünde yazıldığı veya vaki olduğu zaman yazılı.

TARİHSEL *s.* Tarihî.

TARİHSİZ *s.* Yazıldığı veya vaki olduğu zaman yazılmamış.

TÂRİK *s.* Karanlık.

TÂRİK *i.* Yol, meslek.

TÂRİK *s.* Terkeden, bırakan.

TARİKAT *i.* Tarik. Dinî mezhep.

TARİKİDÜNYA *i.* Dünya alâkalarından uzaklaşıp inzivaya çekilmiş. Manastır papası.

TÂRİZ *i.* Dokundurmak. Kinaye ve imada bulunma, dokunacak söz söyleme.

TARLA *s.* İşlenmiş ve ekilmiş arazi. Saha.

TARLAKOZ *i.* İki çifte balıkçı kayığı.

TARSİ *i.* Mücevherler süsleme. Kelimeleri vezin ve kafiyece biribirine uydurmaktan ibaret edebî san'at.

TARSİN *i.* Sağlamlaştırma.

TART *i.* Sürme, kovma.

TARTAKLAMAK *f.* Didiklemek, tutup çekerek hırpalamak. Bir şeyi ağırlığını tahmin için kaldırmak.

TARTI *s.* Tartmak işi. Ağırlığı anlama, vezin. Tahmin. Karar. Endaze. Muvazene.

TARTILI *s.* Tartılmış. Muvazeneli. İyi düşünülmüş.

TARTILMAK *f.* Ağırlığını anlamak için teraziye çekilmek. Sendelemek. Sataşmak. Kesik kesik ve tereddütle söylenmek. Mümanaat edip gitmek, istememek.

TARTISIZ *s.* Tartılmamış. Muvazenesiz, düşüncesiz.

TARTIŞMAK *f.* Çekişmek. Bir şeyi bir iddia üzerine birlikte tartmak.

TARTKI *i.* Derece derece

ve tarta tarta gem çekmek.

TARTMA, TARTIŞ *i.* Tartmak iş.

TARTMAK *f.* Ağırlığını anlamak için teraziye çekmek. Elde sallayıp ağırlığını tahmin etmek. Sallamak. Bir kimseyi tecrübe etmek. İyice düşünmek.

TARTTIRMAK *f.* Tartmasını mucip olmak.

TARTURA *i.* Çıkrıkçı çarhı.

TARUMAR *s.* Dağınık, karmakarışık, perişan.

TARZ *i.* Biçim, suret, kılık, Üslûp, tertip. Tevi, düzü.

TARZİYE *i.* Onarsa. Yapılan bir hareket veya tecavüzden dolayı özür dileme. Razı etme.

TARZİYE VERMEK *f.* Onarsamak.

TAS *i.* Altı yuvarlak ve çukur yemek kabı, kâse. Su içmeğe mahsus kap, maşrapa. Çekmece v.s. ye süs için konulan yarım küre şeklinde maden. c. Çıplak, kılsız, cavlak.

TAS *s.* Ta ile başlıyan bazı kelimelerin başına gelip manayı kuvvetlendirir: *tastamam.*

TASA *i.* Düşünce, keder.

TASADDİ *i.* Teşebbüs, kalkışma.

TASADDUK *i.* Sadak verme.

TASALLÛT *i.* Musallat olma. Sarkıntılık.

TASALLÜF *i.* Öğünme.

TASALLÜBETMEK *f.* Katılaşmak.

TASALLÜP *i.* Katılaşma, sulp haline geçme.

TASANNU *i.* Çekidüzen, sun'î güzellik verme.

TASAR *i.* Proje, lâyiha.

TASARLAMAK *f.* Kurmak, zihinde hazırlamak, tasavvur edilmek.

TASARLANMAK *f.* Kurulmak, tasavvur edilmek.

TASARRUF *i.* Malik ve sahip olma. İdare etme, idare ile kullanma, biriktirme, iktisat.

TASAVVUF *i.* Hılkatin ta arıyan islâmî bir sırrını vecit ve istiğrak felsefe.

TASAVVUFÎ *s.* Tasavvufa ait.

TASAVVUR *i.* Niyet, meram. Hatıra getirme, tasar.

TASAVVURÎ *s.* Tasavvura ait.

TASDÎ *i.* Başağrıtma.

TASDİK *i.* Onaylamak. Birinin sözünün veya bir yazının doğrulduğunu bildirme, gerçeklendirme. Muvafık bulma, kabul etme.

TASFİYE *i.* Arılama. Temizleme, sâf ve halis etme. Hesabı kapatma.

TASGİR *i.* Küçültme.

TASHİH *i.* Düzeltme, yanlışını doğrultma.

TASHİHAT *i.* Tashihler.

TASIMLAMAK *f.* Tahmin etmek.

TAS'İP *i.* Güçleştirme, müşkülât gösterme.

TÂSİR *i.* Meyvayı sıkıp suyunu alma.

TAS'İT *i.* Buhar hâline geçirme. Suut ettirme.

TASKEBABI *i.* Ufak kesilmiş etten yapılan bir kebap.

TASLAK *s.* Çıplak, kılsız, cevlak. *i.* İlk plân, bir eserin ilk şekli, şema.

TASLAKÇI *i.* Krokici. Müsevvit.

TASLAMAK *f.* Kendisinde olmıyan bir şeyi var gibi göstermek.

TASLİT *i.* Başa sarmak, musallat etmek .

TASMA *i.* Köpeklerin boynuna takılan kayış veya zencir. Nalınların üzerindeki kayış.

TASMİM *i.* Karar verme.

TASNİ *i.* Uydurma, yakıştırma, sahte olarak yapma.

TASNİF *i.* Sıralama, sınıf sınıf ayırma. Kitap tertip etme, telif.

TASRİF *i.* Kelimelerin şekilden şekle girmesi.

TASRİH *i.* Sarahat verme.

TASTAMAM *s.* Tam uygun.

TASTİR *i.* Satıra koyma, yazma.

TASVİBETMEK *f.* Onamak.

TASVİP *i.* Doğru bulma.

TASVİR *i.* Bir şeyin suretini çıkarma, resim suret. *c.* Çok güzel, şirin.

TAŞ *i.* Yeryuvarlağındaki karaların mühim bir

kısmını teşkil eden ve inşaata yarıyan sert cisim, kaya. Yüzük, küpe gibi tezyinattaki kıymetli maden. Dama v.s. gibi oyunlarda oynatılan pul. Mesane ve böbreklerde hâsıl olan sert madde

TAŞAK *i.* Erkeklerde yumurta, husye.

TAŞBADEMİ *i.* Kabuğu sert badem.

TAŞBASMASI *i.* Taşta basılmış, litoğraf.

TAŞBİLİM (Jeo.) Mebasi ahcar, litologi.

TAŞÇI *i.* Taşları yontup muhtelif şeyler yapan. Taş çıkarıp satan.

TAŞIM *i.* Kaynarken bir kere taşma.

TAŞIMAK *f.* Bir yerden bir yere götürmek, nakletmek. Hâmil olmak, üstünde bulundurmak.

TAŞINMAK *f.* Göçetmek, eşyasını kaldırıp başka yere nakletmek Bir yere çok gitmek. Üstünde bulundurulmak.

TAŞIRMAK *f.* Taşmasını mucip olmak.

TAŞITMAK *i.* Taşmasını mucip olmak.

TAŞKIN *s.* Taşan, taşmış. Coşmuş, azgın. Müfrit.

TAŞKINLIK *i.* Taşkın oluş. Münasebetsizlik. İfrat.

TAŞLAMAK *f.* Taşa tutmak, taşla vurmak.

TAŞKÜRE (Jeo.) Kürei hacerî.

TAŞLATMAK *f.* Taşlamasını mucip olmak.

TAŞLIK *i.* Taşı çok yer. Taş döşenmiş avlu. Sokak kapısının içi. Kuşların yemi hazmettikleri kursağı, katı.

TAŞMAK *f.* Uzayıp artmak, fazla gelmek. Etrafa yayılmak. Kaynamak, coşmak.

TAŞOCAĞI *i.* Taş çıkarılan yer.

TAŞRA *i.* Bir şeyin dış tarafı. Merkeze tâbi mülhakat, dışarı.

TAŞRALI *s.* Mülhakat halkından olan, dışarlıklı.

TAŞRALIK *i.* Taşra olan yerler. Sara, havale.

TAŞYÜREKLİ *s.* Merhametsiz, katı yürekli.

TAT *i.* Ağızda alınan duygu, lezzet. Tatlılık.

TAT *i.* Eski Türklerin idareleri altındaki yerlerde İranî ve Kürtlere verdikleri isim.

TATAR *i.* Çağatay ve Bulgar Türklerinin ismi. Posta nakleden, postacı.

TATARBÖCEĞİ *i.* Kıymalı ve yoğurtlu haşlama bir hamur yemeği.

TATARCIK *i.* Sivrisinekten küçük ve sessiz bir nevi sinek. — *humması* *i.* Tehlikeli ve bulaşık bir sıtma.

TATARSI *s.* Tatara benzer.

TATBİK *i.* Uydurma, mutabık etme. Benzetme. Karşılaştırma mukabele. Yapma, bir kanun ve emri yerine getirme.

TATBİKAN *h.* Tatbik ederek.

TATBİKAT *i.* İcraat, ameliyat, mümarese.

TATBİKÎ *s.* Tatbika ait.

TATHİR *i.* Temizleme.

TATHİRAT *i.* Tathir işleri.

TATİL *i.* İşsiz bırakma, işlemez bir hale koma. Muvakkaten işi bırakma, paydos.

TÂTİR *i.* Güzel koku ile kokutma.

TATİK *i. Bak*: **TATIM**.

TATIM *Bak*: **TADIM**.

TATLAMAK *f.* Tat komak.

TATLANMAK *f.* Tadı olmak.

TATLİK *i.* Boşama.

TATLI *s.* Acının zıddı. Tadı hoş. Sevimli. Lezzetli. *i.* Şekerli ve tadı iyi yemek.

TATLICA *s.* Az tatlı.

TATLICI *i.* Tatlı yemekler yapıp satan. *s.* Çok tatlı seven.

TATLILANMAK, TATLILAŞMAK *f.* Tatlı olmak.

TATLILANDIRMAK, TATLILAŞTIRMAK *f.* Tatlılanmasını mucip olmak.

TATLILI *s.* Tatlısı olan.

TATLILIK *i.* Tatlı oluş. İyilik. Yavaşlık.

TATLIMSI *s.* Tatlıca, tatlıya benzer lezzetli.

TATMAK *f.* Bir şeyin lezzetini almak. Tecrübe etmek, denemek. Çekmek, giriftar olmak.

TATMİN *i.* Temin etme, emniyet verme.

TATSAL *s.* Zaikavî.

TATSIZ *s.* Lezzetsiz. Hoşa gitmiyen

TATSİZLANMAK *f.* Tatsızlık etmek münasebetsizlik yapmak.

TATSİZLIK *i.* Tatsız. oluş.

TATTIRMAK *f.* Tatmasını mucip olmak..

TATULA *i.* Tütün gibi içilen ve çiçeği göğüsü yumuşatan bir nebat.

TATVİL *i.* Uzatma.

TAUN *i.* Veba.

TAUNİ *s.* Vebaya ait.

TAV *i.* İşlenecek bir şeye verilen sıcaklık, rütubet ve salâbet derecesi, kıvam, çağ. Basılalak kâğıt, tütün v.s. ye su serpip yumuşatma. c. Semizlik, dolgunluk.

TAVA *i.* Uzun saplı yayvan kap. İçinde kireç söndürdükleri tekne. Tavada pişen yemek.

TAVAF *i.* Çevrinmek, Etrafını dolaşma.

TAVAN *i.* Bir odanın üst sathı.

TAV'AN *h.* İstiyerek, kendi rızasile. Gönülden.

TAVASSUT *i.* Aracılık. Vasıta olma.

TAVATTUN *i.* Yerleşme; bir yeri yurt edinme.

TAVAZZUH *i.* Açılma; belime.

TAVCI *i.* Sahtekârlıkla ve değersiz bir şeyi kıymetli göstererek para dolandıran.

TAVCILIK *i.* Tavcı hali.

TAVHANE *i.* Fakirlerin sığınacak yeri. Limanlık. Tav verilen yer.

TAVİK *i.* Geciktirme. Geri bırakma. Asıntıya bırakma.

TAVİL *s.* Uzun.

TAVİZ *i.* Zararını ödeme, bir şeye bedel olarak verme. Yerine komak üzre ödünç para almak.

TAVİZAT *i.* Tavizen yapılan işler.

TAVİZEN *h.* Taviz suretile.

TAVIR *i.* Eda, hal, tarz, vaziyet. Gösteriş.

TAVK *i.* Boyunduruk.

TAVLA *i.* İki taraflı tahta kutu üzerinde pul ve zarlarla oynanan bir oyun. At ahırı. — *uşağı* *i.* At ahırında hizmet eden seyis.

TAVLACI *s.* İyi tavla oynıyan.

TAVLAMAK *f.* Tav vermek. Tavcılık yapmak suretile dolandırmak.

TAVLANMAK *f.* Tav verilmek. Semirmek. Tavcılıkla dolandırılmak.

TAVLI *s.* Tavlanmış, tavını bulmuş. *c.* Semiz, dolgun.

TAVSAMAK *f.* Tavı geçmek, rağbeti kaybetmek, vakti geçmek.

TAVSATMAK *f.* Tavsamasını mucip olmak.

TAVSİF *i.* Tarif, vasıflarını sayma. Tanım.

TAVSİT *i.* Vasıta yapma.

TAVSİYE *i.* Birini bir şey yapmağa teşvik etme. Biri hakkında iltimas.

TAVSİYELİ *s.* Tavsiyesi olan.

TAVSİYENAME *i.* Birini takdim ve iltimas için yazılan mektup.

TAVSIZ *s.* Tavı olmıyan.

TAVŞAN *i.* Eti yenen küçük bir av hayvanı. Ağaç üzerine ince oymalar işliyen marangoz.

TAVŞANBOKU *s.* Kimseye iyiliği veya fenalığı dokunmıyan.

TAVŞANCIL *i.* Tavşanları kaldırıp avlıyan bir kuş.

TAVŞANDUDAĞI *i.* Doğarken yırtık bulunan çocuk dudağı.

TAVŞANKANI *i.* Parlak güvez rengi.

TAVŞANKULAĞI (Bot.) Buhuru meryem.

TAVŞANLAMAK *f.* Zayıflayıp kuru ve yağsız kalmak.

TAVŞANLIK *i.* İnce marangozluk.

TAVŞANUYKUSU *i.* Gözlerin yarısı açık olarak uyunan uyku.

TAVŞANYÜREKLİ *s.* Pek korkak.

TAVUK *i.* Yumurtası mugaddi ve erkeğine horoz denilen kümes hayvanı. — *göğsü i.* Tavuğun göğüs etlerile yapılan bir tatlı. — *götü i.* Elde ve ayakta çıkan küçük bir nasır. — *kanadı i.* Ateşi yellemeğe mahsus bir nevi yelpaze. — *karası i.* Geceleri görmemekten ibaret bir göz hastalığı.

TAVUKGİLLER (Zoo.) Düccaciye.

TAVULGA *i.* Kökü açka

kullanılan kırmızı özlü sert bir ağaç.

TAVUS *i.* Güzel tüylü bir kuş. — *kuyruğu i.* Şiddetli kay, sarhoş kusmuğu.

TAVUŞ *i.* Ayak sesi, tıpış.

TAVVUŞMAK *f.* Tıpış tıpış yürümek.

TAVZİF *i.* Ödevlendirme. Birine bir vazife verme.

TAVZİH *i.* Açıklama. İzah etme.

TAY *i.* At yavrusu. Çıkrıkları sıkıştıran ayak.

TAY'A *i.* Dadı. Daye.

TAYARAN *i.* Uçma.

TAYF *i.* Rüyada görünen hayal. — *i. şemsi i.* Ziyanın inkisar ederek yedi renge ayrılması.

TAYFA *i.* Taife. Gemici.

TAYFÎ *s.* Tayfe ait.

TAYFUN *i.* Büyük denizlerde vukua gelen şiddetli kasırga.

TÂYİBETMEK *f.* Ayıplamak.

TÂYİN *i.* Ayırma, tahsis etme. Tertip etme. Bir vazife veya memuriyete yerleştirme.

TÂYİNAT *i.* Tayinler. Tayınlar.

TÂYİP *i.* Ayıplama.

TAYIN *i.* Askere ve bazı memurlara maaştan başka yiyeceğe dair verilen para ve erzak. — *ekmeği i.* Askere verilen küçük ekmek.

TAYINCI *s.* Tayın satan.

TAYLA *i.* Boybos, yalübal.

TAYLAK *i.* Deve yavrusu.

TAYLAN *s.* Boyu güzel.

TAYYAR *s.* Uçan, uçucu.

TAYYARE *i.* Uçak. Makina kuvvetile havada uçan nakil vasıtası

TAYYARECİ *i.* Uçakçı, uçman. Tayyareyi idare eden, pilot.

TAYYETMEK *f.* Kat'etmek. Çıkarmak, kaldırmak, hazfetmek.

TAYYİP *s.* İyi.

TAZALLÜM *i.* Sızlanma. Zulüm ve haksızlıktan şikâyet.

TAZALLÜMÜHAL *i.* Halinden şikâyet etme. Sızlanış.

TAZAMMUN *i.* Kapsama. Havi ve şamil olma. Zamin olma.

TAZARRU *i.* Yakarış, Alçak gönül ile yalvarma. Dua etme.

TAZE *s.* Bayat olmıyan. Taravetli. Kuru olmıyan, yeşil. Yeni. Genç.

TAZELEMEK *f.* Tazelik vermek. Yenilemek.

TAZELENMEK, TAZELEŞMEK *f.* Taze olmak.

TAZELEŞMEK *f.* Tazelenmek.

TAZELİK *i.* Taze oluş.

TAZİBETMEK *f.* Üzmek.

TAZ'İF *i.* İki kat etme.

TAZİM *i.* Hürmet etme. Ağırlamak.

TAZİMAT *i.* Tazimler. Ağırlamalar.

TAZİMEN *h.* Tazim ile.

TAZİP *i.* Eziyet etme.

TAZİR *i.* Tekdir etme.

TAZİYANE *i.* Kırbaç, kamçı. Mızrap. *c.* Vasıta, sebep.

TAZİYE *i.* Başsağlama. Teselli etme.

TAZİYENAME *i.* Başsağlı için yazılan mektup.

TAZI *i.* Bir cins çevik vücutlü avköpeği.

TAZILAMAK *i.* Tazı gibi kuru ve zayıf olmak.

TAZMİN *i.* Ödemek. Sebebiyet verdiği zararı ödeme. Başkasının söz veya beytini kendi şiirine dercetme.

TAZMİNAT *i.* Zarar karşılığı verilen para.

TAZYİK *i.* Sıkıştırma, darlaştırma. İcbar etme. Sıkıntı verme.

TEADÜL *i.* Denk gelme.

TEAKUBETMEK *f.* Birbiri arkasından gelmek.

TEAHHUR *i.* Sona kalma, gecikme.

TEAKUP *i.* Birbirini takip etme.

TEALİ *i.* Yükselme.

TEAMÜL *i.* İnsanlar arasında ötedenberi cereyan eden muamele ve münasebet.

TEARÜF *i.* Tanışma, tanınma.

TEARUZ *i.* Biribirine zıt gelme.

TEATİ *i.* Biribirine verme. mübadele.

TEAVÜN *i.* Yardımlaşma.

TEBEA *i.* Uyru. Bir devlete tabi olan ahali.

TEBAAN *h.* Tâbi olarak.

TEBADÜL *i.* Değişiş.

TEBADÜR *i.* Birden hatıra gelme.

TEBAH *s.* Mahvolma. *i.* Mahıv, izmihlâl.

TEBAHHUR *i.* Buğurma. Buhar haline gelme, buğulanma. Bir şeyin içi-

ne dalma, künhüne varma.

TEBAİYET *i.* Tâbi olma.

TEBARÜZ *i.* Belirgi.

TEBAUDETMEK *f.* Uzaklaşmak.

TEBAUT *i.* Uzaklaşma.

TEBAYÜN *i.* Mübayenet, tezat.

TEBCİL *i.* Büyükleme. Tazim, tekrim.

TEBDİL *i.* Değiştirme. Başka bir şekil ve surete koyma. *s.* Kıyafetini değiştirerek ve kim olduğunu belli etmiyerek gezen.

TEBDİLEN *h.* Değiştirerek.

TEBEDDÜL *i.* Değişme. Başka şekil ve surete girme.

TEBEDDÜLÂT *i.* Değişiklikler.

TEBEL *i.* Kıvrım, kat, buruşuk.

TEBELLEŞ *i.* Karmakarışık, biribirine geçmiş. — *olmak* *f.* Musallat olup rahatsız etmek.

TEBELLÛR *i.* Belirmek. Billûr gibi muntazam bir şekil alma. Anlaşılma, aşikâr olma.

TEBER *i.* Balta. Bazı dervişlerin taşıdıkları hilâl şeklindeki balta.

TEBERRİ *i.* Aklanmak. Uzak durma, çekilme, alâkası olmama.

TEBERRU *i.* Veri. Hediye, iane.

TEBERRUAN *h.* Teberru suretile.

TEBERRUAT *i.* Teberrular.

TEBERRÜDETMEK *f.* Soğumak.

TEBERRÜK *i.* Uğur ve bereket sayma.

TEBERRÜKEN *h.* Uğur sayarak.

TEBERRÜT *i.* Soğuma.

TEBESSÜM *i.* Gülümseme.

TEBEŞİR *i.* Kara tahtaya yazı yazmak için kullanılan beyaz madde.

TEBEVVÜL *i.* İşeme.

TEBEYYÜN *i.* Meydana çıkma, görülüp anlaşılma. Belirme.

TEB'İDEN *s.* Uzaklaştırarak.

TEB'İT *i.* Kovma, uzaklaştırma.

TEBİDETMEK *f.* Uzaklaştırmak.

TEBLİĞ *i.* Götürme, ge-

tirme, ulaştırma, bildirme.

TEBLİGAT *i.* Tebliğler. Bildirikler.

TEBRİDETMEK *f.* Soğutmak.

TEBRİK *i.* Kutlama. Bir muvaffakiyet, iyi bir iş veya iyi günler dolayısile birine memnuniyetini bildirme, kutlulama.

TEBRİT *i.* Soğutma.

TEBRİYE *i.* Beraet ettirme.

TEBŞİR, TEPŞİR *i.* Müjdeleme.

TEBYİZ *i.* Beyazlatma. Beyaza çekme, müsvetteden temize alma.

TECAHÜL *i.* Bilmez gibi görünme.

TECANÜS *i.* Birörneklik. Bir cinsten olma.

TECASÜR *i.* Cesaretlenme.

TECAVÜZ *i.* Aşma, atlama, geçme. Başkasının hakkına saldırma, taarruz. Harbe sebebiyet verme, hücum etme.

TECAVÜZÎ *s.* Tecavüze ait.

TECAVÜZKÂRANE *h.* Saldırma yolile.

TECCAL *i.* Kıyamet günü çıkacağı mukaddes kitaplarda bildirilen yalancı ve mızraklı şahıs.

TECDİDETMEK *f.* Yenilemek.

TECDİT *i.* Yeniletme.

TECEBBÜR *i.* Kibirlenme.

TECEDDÜT *i.* Yenileşme. Yenilik.

TECEHHÜZ *i.* Donanım. Hazırlanma, malzemeyi tedarik.

TECELLÎ *i.* Görünme, ayan olma. Mazhariyet, talih, kader, baht.

TECELLİSİZ *s.* Bahtsız.

TECELLİYAT *i.* Tecelliler.

TECELLÜT *i.* İnat etme. Yalandan cesaret gösterme.

TECEMMU *i.* Toplanma.

TECEMMÜL *i.* Süs, ziynet; revnak.

TECEN *i.* Dağkeçisi.

TECENNÜN *i.* Cinnet getirme, delirme.

TECERRÜDETMEK *f.* Ayrılma. Elçekme.

TECERRÜT *i.* Soyunma, çıplak olma. Evli olmama. Bir şeyle alâkadar olmama.

TECESSÜDETMEK *f.* Cesetlenme.

TECESSÜM *i.* Cisim peyda etme. Gözönüne gelme, görünme.

TECESSÜS *i.* Gözetleme. Bir şeyin içyüzünü araştırıp sırlarını anlama. Araştırma, yoklama.

TECESSÜT *i.* Ceset peyda etme, vücut bulma.

TECEZZÎ *i.* Parçalara, eczalara ayrılma.

TECİL *i.* Sonartım. Mühlet verme, tehir.

TECİM *i.* Ticaret.

TECİMEL *s.* Ticarî.

TECİMER *i.* Tacir, tüccar.

TECİMGE *i.* Ticarethane.

TECLİT *i.* Cilt yapma.

TECNİS *i.* Cinas yapma.

TECRİM *i.* Cezaya çarptırma.

TECRİT *i.* Soyma. Ayırma, yalnış bırakma.

TECRİDETMEK *i.* Ayırmak, yalnız bırakmak.

TECRÜBE *i.* Deneme. Görgü.

TECRÜBELİ *s.* Tecrübe sahibi.

TECRÜBESİZ *c.* Tecrübesi olmıyan.

TECRÜBÎ *s.* Tecrübeye ait.

TECVİT *i.* Kuranı kıraat kavaidine riayetle okuma.

TECVİZ *i.* Caiz görme.

TECZİYE *i.* Kısımlara ayırma. Cezalandırma.

TEÇHİL *i.* Bilmezleme. Cehaletine hükmetme, cehaletini yüzüne vurma.

TEÇHİZ *i.* Hazırlama, levazımı tedarik etme. Donatma.

TEÇHİZAT *i.* Teçhiz edilen şeyler. Askerin erzak, mühimmat v.s. levazımı.

TEÇSİM *i.* Mücessem gösterme.

TEDABİR *i.* Önlem. Tedbirler.

TEDAFÜÎ *s.* Savgat. Müdafaaya ait, müdafaa vaziyetinde olan

TEDAHÜL *i.* Girişme. Biribiri içine girme. Bir borç, maaş veya bir taksitin verilmeden diğerinin işlemesi. Geri kalma.

TEDAİ *i.* Birbirini çağırma. Bir fikrin diğerini hatırlatmadan ibaret zihnî hadise.

TEDARİK *i.* Hazırlama,

TEDARİKÂT *i.* Tedarik olunan şeyler. Hazırlık.

TEDARİKLİ *s.* Hazırlıklı.

TEDAVİ *i.* Sağıtma Hastalığı gidermeğe çalışma.

TEDAVÜL *i.* Dolaşma, kullanılma. Dönme.

TEDBİR *i.* Bir işte muvaffak olmak için kurulan düzen. Önlem.

TEDBİRLİ *s.* Tedbir sahibi.

TEDBİRSİZ *s.* Tedbir almıyan, ihtiyatsız.

TEDEHHÜS *i.* Dehşetlenme, çok korkma.

TEDENNİ *i.* Aşağılama, gerileme.

TEDERRÜS *i.* Öğrenme, ders alma.

TEDEYYÜN *i.* Borçlanma.

TEDFİN *i.* Gömme.

TEDHİS *i.* Korkutma.

TEDİBETMEK *i.* Uslandırmak.

TEDİBÎ *s.* Tedibe ait.

TEDİP *i.* Terbiye verme, uslandırma. Kanuna karşı koyanları cezalandırıp yola getirme.

TEDİRGİN, DEDİRGİN *s.* Rahatsız.

TEDİYE *i.* Ödeme.

TEDMİR *i.* Mahvetme.

TEDRİCEN, TEDRİCÎ *h.* Tedriç suretile.

TEDRİCÎ *s.* Derecel.

TEDRİÇ *i.* Azar azar ilerletme, yavaş yavaş.

TEDRİS *i.* Öğretme, ders verme.

TEDRİSAT *i.* Tedris edilen şeyler.

TEDRİSÎ *s.* Tedrise ait.

TEDVİN *i.* Muntazam büyük kitaplar tertip ve telif etme.

TEDVİR *i.* Döndürme, çevirme. Yuvarlak yapma.

TEEDDÜBETMEK *f.* Utanmak, edeplenmek.

TEEDDÜBEN *h.* Utanarak.

TEEDDÜP *i.* Utanma.

TEEHHÜL *i.* Evlenme.

TEELLÜM *i.* Acınma. Elem duyma.

TEEMMÜL *i.* İyice düşünme, mülâhaza.

TEEMMÜLLÜ *s.* Düşünceli.

TEEMMÜLSÜZ *s.* Teemmülü olmıyna.

TEENNİ *i.* Ağır davranma. Yavaş gitme, temkin ile hareket.

TEESSÜF *i.* Esef etme, Yerinme.

TEESSÜR *i.* Bir şey'in tesirini duyma, keder.

TEESSÜS *i.* Yerleşme, temelleşme, kurulma.

TEEYYÜDETMEK *f.* Gerçekleşmek.

TEEYYÜT *i.* Sağlamlaşma, kuvvetleşme.

TEF, DEF *i.* Zilli bir çembere geçirilmiş deriden ibaret çalgı. — *e koymak f.* Âleme ilân etmek.

TEFAHHUM *i.* Kömürleşme, fahım hal'ini alma.

TEFAHHUS *i.* Derinden inceleme.

TEFAHÜR *i.* Öğünme.

TEFAVÜT *i.* Ayrım. İki şey arasındaki fark, tehalüf.

TEFAZUL *i.* Fark, miktar fazlası.

TEVAZULÎ *i.* Tefazula ait *Tamamî* — *i.* Hesapta bir bahis.

TEFE *i.* Eğerin iki tarafının yuvarlak eteği. Çulha tezgâhının tarağın kurulduğu yayı. İpekçi dolabı. Çarka sarılmış büyük ipek turası. Altın,bakır, v.s. yaprakları testesi.

TEFECİ *s.* Yüksek faizle para veren, murabahacı.

TEFECİK *s. Bak*: **TEFEK.**

TEFEHHÜM *i.* Azar azar anlama, fehmetme.

TEFEK *i.* Ufak sıfatile birlikte ve manasını kuvvetlendirmek için kullanılır: *ufaktefek.*

TEFEKKÜR *i.* Düşünme.

TEFEKKÜRAT *i.* Tefekkürler, düşünceler.

TEFELİ *i.* Sık dokunmuş bez.

TEFENNÜN *i.* Bir fende malûmat ve ihtisas sahibi olma.

TEFERRU *i.* Dallanma, birçok şubelere ve kısımlara ayrılma. Bir asıldan çıkma.

TEFERRUAT *i.* Dalbudak. Bir asıldan ayrılan ve ikinci derecede ehemmiyeti olan şeyler. Tafsilât.

TEFERRUĞ *i.* Bir işi bitirip kurtulma. Ferağ yaptırma.

TEFERRUCETMEK *f.* Gezinmek.

TEFERRÜÇ *i.* Eğlenmek maksadile gezinme, seyir. Ferahlanma.

TEFERRUÇGÂH *i.* Gezinti ve seyir yeri.

TEFERRÜS *i.* Sezinleme. Ferasetle anlama.

TEFERRÜDETMEK *f.* Tekleşmek, birinci olmak.

TEFERRÜT *i.* Herkesten ayrılıp yalnız ve tek kalma. Emsalsiz ve müstesna olma.

TEFESSÜH *i.* Çürüyüp ayrılma, dağılma, Fena kokma.

TEFE'ÜL *i.* Fal açma. Uğur sayma. Uğursama.

TEFEVVUK *i.* Üstünlük.

TEVEFFÜH *i.* Dil uzatma.

TEFEVVÜHAT *i.* Sövüp sayma.

TEFEYYÜZ *i.* Feyiz bulma. İlerleme.

TEFFİZ *i.* İhale etme, uhdesine verme.

TEFHİM *i.* Anlama.

TEFNE *i. Bak*: **DEFNE**.

TEFRİH *i.* Ferahlandırma.

TEFRİK *i.* Ayırma.

TEFRİKA *i.* Ayrılık, birliksizlik. Gazete ve mecmualarda devamlı olarak neşrolunan yazı.

TEFRİŞ *i.* Döşetme, yayma.

TEFRİŞAT *i.* Tefriş olunan şeyler.

TEFRİT *i.* Aşırılık. İfratın zıddı, itidalin aşağısında bulunma, ihmal. İsraf.

TEFSİR *i.* Yormak, şerhetme, izah ve tafsil etme. Kuranı izah eden kitap.

TEFTER *i. Bak*: **DEFTER**.

TEFTİH *i.* Açma. Mideyi açan geğirtme.

TEFTİŞ *i.* Bir işi veya bir kimsenin hareketini tetkik etme, gözden geçirme.

TEFTİŞAT *i.* Teftişler.

TEGAFÜL *i.* Bilmemezliğe gelme. Anlamaz görünme.

TEĞELTİ *i.* Eğerin altına örülen keçe.

TEĞET (Mat.) Mümas.

TEĞMEN *i.* Subaylık rütbelerinden mülâzım.

TEHACÜM *i.* Üşüşme.

TEHALÜF *i.* Uyuşmazlık.

TEHALÜK *i.* Canatma.

TEHAŞİ *i.* Sakınma.

TEHCİR *i.* Göçürtme, göç ettirme.

TEHDİDETMEK *f.* Korkutma.

TEHDİT *i.* Korkutma.

TEHEKKÜM *i.* Alat etme.

TEHEVVÜR *i.* Birdenbire hiddetlenme.

TEHEYYÜÇ *i.* Heyecana gelme.
TEHİ *s.* Boş.
TEHİR *i.* Geciktirme.
TEHLİKE *i.* Helâki ve kazayı mucip hal
TEHLİKELİ *s.* Tehlikesi olan.
TEHLİL *i.* Allahın birliğini zikretme.
TEHNİYET *i.* Kutlama, tebrik.
TEHYİCETMEK *f.* Heyecanlandırmak.
TEHYİÇ *i.* Heyecanlandırma.
TEHVİN *i.* Kolaylatma. Ehvenletme.
TEHZİBETMEK *f.* Düzeltmek.
TEHZİB *i.* Düzen, terbiye.
TEHZİP *i.* Yontma, düzeltme. Terbiye etme.
TEHZİZ *i.* Titretme.
TEK *s.* Çift mukabili, iki ile kabili taksim olmıyan adet. Bir. Yalnız, tenha. Biricik, yekta. Rahat, uslu. *h.* Sırf, mahza, ta ki: *tek senin gönlün olsun.*
TEKABÜL *i.* Karşılaştırma, karşılık yerini tutma. Rasgelme.
TEKÂLİF *s.* Teklifler. Vergiler.
TEKÂMÜL *i.* Evrim. Kemale erme, tekemmül etme.
TEKÂPU *i.* Yaltaklık etme, etek öpme.
TEKÂSÜF *i.* Koyulaşma, kesafet peyda etme.
TEKASÜL *i.* Üşenme, tembellik etme.
TEKÂSÜR *i.* Çoğalma.
TEKATU *i.* Biribirinin üstünden geçme, biribirini kat'etme.
TEKAÜDİYE *i.* Emeklilik hakkı. Tekaüt maaşı.
TEKAÜT *i.* Emekli, emeklilik. İhtiyarlık ve başka bir sebeple vazifesini bırakarak aylığının bir kısmile istirahate çekilme.
TEKBİR *i.* Tanrının büyüklüğünü anma.
TEKBİRHAN *s.* Tekbir okuyan.
TEKDELİKLİLER (Zoo.) Vahidüssukbe.
TEKDİR *i.* Azarlama.
TEKE *i.* Keçinin erkeği. İstakoz cinsinden bir deniz hayvanı, karides.

TEKEBBÜR *i.* Kibirlenme.

TEKEFFÜL *i.* Kefil olma. Üstüne alma.

TEKELEMEK, TEKELENMEK *f.* Keçi azmak.

TEKELLÜF *i.* Külfete katlanma. Özenme. Gösteriş, sahte tavır ve hareket. Resmiyet, lâübali olmayış.

TEKELLÜM *i.* Söyleme.

TEKELLÜS *i.* Kireç haline geçme.

TEKEMMÜL *i.* Mükemmel olma.

TEKER *h.* Çift olmıyarak, birer birer.

TEKERLEK *i.* Daire şeklinde olan.

TEKERLEME *i.* Tekerlemek işi. Saçmasapan söz.

TEKERLEMEK *f.* Yuvarlamak. *c.* Dikkatsizlikle yalan kaçırmak.

TEKERLENMEK *f.* Yuvarlanmak. Ayağı kaymak, düşmek. *c.* Ölmek.

TEKERMEKER *i.* Düşüp yuvarlanmayı tasvir için kullanılır.

TEKERRÜR *i.* Tekrarlanma, tekrar vaki olma.

TEKESSÜR *i.* Çoğalma.

TEKEVVÜN *i.* Olmak, oluşmak. Vücut bulma. Meydana gelme.

TEKFİN *i.* Kefenleme.

TEKFİR *i.* Küfrüne hükmetme.

TEKFUR *i.* Hâkim, âmir.

TEKGÖZ, TEKGÖZLÜ *s.* Bir gözü kör, yekçeşim.

TEKGÖZLÜK *i.* Yalnız bir göze mahsus gölzük, monokl.

TEKİD *Bak:* **TEKİT.**

TEKİDEN *h.* Tekit ederek.

TEKİN *s.* Boş, cinlerden hali. Biricik. — *değil i.* Cin ve hayalât bulunan, perili.

TEKİNSİZ *s.* Tekin olmıyan, perili.

TEKİR *s.* Siyah benek yahut çizgilerle karışık koyu renk.

TEKİRBALIĞI *i.* Barbunyanın küçüğü.

TEKİRÖRDEĞİ *i.* Bir cins ördek.

TEKİT *i.* Sağlamlaştırma, teyit. Tekrar. yazma, tekrar etme.

TEKİTLEMEK *f.* İnhisara almak.

TEKİTMEK *f.* İnhisar etmek.

TEKKE *i.* Vaktile dervişlere mahsus mesken ve âyin yeri, zaviye, dergâh.

TEKLİF *i.* Zor ve zahmetli bir şeyi birine yükletmeğe kalkma. Bir şeyi kabul ettirmek için ileri sürme. Önerge. Fiat verme. Tekellüflü muamele. Vergi.

TEKLİFLİ *s.* Aralarındaki münasebet lâûbali olmıyan.

TEKLİFSİZ *s.* Aralarında resmiyet olmıyan. yakın, samimî, lâûbali.

TEKLİFSİZLİK *i.* Yakınlık, lâûbalilik.

TEKME *i.* Hayvan veya insanın ayakla vurması, çifte.

TEKMELEMEK *f.* Tekme ile vurmak.

TEKMİL *i.* Bitirme, ikmal etme. *s.* Hep, bütün.

TEKMİLLEMEK *f.* İkmal etmek, bitirmek.

TEKNE *i.* Ağaç veya tahtadan içi oyuk kap. Sefine.

TEKNETAŞI *i.* Tekne gibi içi oyuk taş.

TEKNİK *s.* Fenni.

TEKNİSİYEN *i.* Teknik işleri bilen ve yapan.

TEKPARMAKLILAR (Zoo.) Ferdiyül esabi.

TEKRAR *i.* Bir işi bir daha yapma, bir daha söyleme. *h.* Bir defa daha.

TEKRARLAMAK *f.* Tekrar etmek.

TEKRARLANMAK *f.* Tekrar edilmek.

TEKRARLATMAK *f.* Tekrar ettirmek, tekerrür.

TEKRENKLİ (Fiz.) Vahidüllevn.

TEKRİM *i.* Hürmet ve tazim etme, ululama.

TEKRİR *i.* Tekrar etme.

TEKSİF *i.* Koyulaştırma, kesafet verme, sıklaştırma. Şeffaflığını gidermе.

TEKSİR *i.* Çoğaltma.

TEKTÜK *e.* Arasıra, nadir olarak.

TEKVİN *i.* Vücut verme. Hilkat, yaratma.

TEKZİBETMEK *f.* Yalanlamak.

TEKZİP *i.* Yalana çıkarma.

TEL *i.* Uzun ve ince madeni bağ. Sap, kıl, ip-

lık gibi ince şey. Süs için kullanılan altın, gümüş veya taklitlerinden ince ve yassı kordon. — — *h.* İplik gibi ince ince.

TEL *i.* Telgraf.

TELÂ *i.* Elbisenin göğüs ve yakalarına konan kıllı sert kumaş.

TELÂFFUZ *i.* Sadaları ağız vasıtasile söz şekline getirme, söyleme. Lâfzama.

TELÂFİ *i.* Kaybolan bir şeyin yerine getirilmesi. Yetincemek.

TELÂFİİMAFAT *i.* Kaybı ödeme. Vaki olan bir ziyana karşı biraz istifade.

TELÂHUK *i.* Katılma.

TELÂKİ *i.* Buluşma.

TELÂKKİ *i.* Anlayış. Bir suretle kabul etme veya bir nazarla bakma.

TELÂSUK *i.* Yapışma.

TELÂŞ *i.* Gürültü. Acele.

TELÂŞLANMAK *f.* Aceleye düşmek.

TELÂSLI *s.* Telâş eden.

TELÂTİN *i.* Bir nevi yumşak ve sağlam sahtiyan.

TELÂTUM *i.* Çalkantı.

TELEBBÜS *i.* Giyinme.

TELEF *i.* Öldürme. Bozma.

TELEFAT *i.* Telef olanlar.

TELEFON *i.* Uzaktan konuşmağa mahsus alet.

TELEFONLAMAK *f.* Telefonla söylemek.

TELEFOTOGRAF *i.* Uzaktan çekilen resim.

TELEHHÜF *i.* Yazıklanma.

TELEK (Bio.) Riş.

TELEKE (Bio.) Kibarı rişat.

TELEMEPEYNİRİ *i.* Taze tuzsuz peynir.

TELEMETRE *i.* Uzaktan ölçer.

TELEPATİ *i.* Manyatize ederek hissiyatı bir diğerine nakletme. Telkin yapma.

TELES *s.* Eskiyip telleri meydana çıkmış kumaş v.s.

TELESİMEK *f.* Teles olmak.

TELESKOP *i.* Yıldızları tetkika yarıyan rasat dürbünü.

TELEVİZYON (Fiz.) Uzaktan görme.

TELEZZÜZ *i.* Lezzet duyma. Hoşa gitme.

TELEVVÜN *i.* Renk değiştirme. Alacalık. Kararsızlık, renksizlik, sebatsızlık.

TELGRAF *i.* Uzak mesafelerle elektrik vasıtasile muhabereyi temin eden alet. Bu vasıta ile alınan haber, tel, telgrafname. — *çekmek f.* Telgrafla haber göndermek.

TELGRAFANE *i.* Telgraf dairesi.

TELGRAFÇI *i.* Telgraf aletinde çalışan memur.

TELGRAFÎ, TELGRAFİYE *s.* Telgrafa ait.

TELGRAFİYEN *h.* Telgrafla.

TELGRAFNAME *i.* Telgraf makinası ile alınan haberin yazıldığı kâğıt.

TELH *s.* Acı.

TELHİS *i.* Hulâsa etme.

TELHİSÇİ *i.* Eskiden (Babıâli) de bir memur.

TELİF *i.* Uzlaştırma, barıştırma. Eser yazma, cemi ve tertip etme. — *i beyn i.* Aralarını bulma.

TELİFKERDE *s.* Telif olunmuş, müellef.

TELİH *i.* Tanrılaştırma.

TELKIBETMEK *f.* Lâkap vermek, sanlamak.

TEL'İN *i.* Lânet etme. İlemek.

TELKADAYIF *i.* Hamurdan yapılan tel gibi ince ve uzun kadayıf.

TELKİH *i.* Aşılama.

TELKİN *i.* Birine söyleyip anlatma, fikrini kabul ettirme, öğretme. Ölüyü mezara gömerken yapılan son dinî merasim.

TELKİP *i.* Lâkaplama. Ad takma.

TELLAK *i.* Hamamda müşterileri yıkayıp kese süren hizmetçi.

TELLÂL *i.* Bir şeyin satılacağını veya bir lân ve haberi sokaklarda yüksek sesle söyleyip herkese duyuran, münadi. Emlâk v.s. alış verişinde iki taraf arasında vasıta olan, kumusyoncu.

TELLÂLİYE *i.* Tellâla hizmetine karşı verilen kumüsyon.

TELLALLIK *i.* Tellâl işi. Tellâliye.

TELLEMEK *f.* Tel ile süslemek. *c.* Bir vak'ayı veya bir sözü mübalâğalandırmak, izam etmek.

TELLENDİRMEK *f.* Tel ile süslemek.

TELLENMEK *s.* Tel ile süslenmek.

TELLİ *f.* Tel ile süslenmiş. — *pullu s.* Süslü. *bebek s.* Hoppa.

TELMİH *i.* Tasrih etmiyerek ima ve kinaye tarikile söyleme

TELSEL (Bio. Jeo.) Lifi.

TELSİZ *i.* Telsiz telefon. Telsiztelgraf. *f.* — *telefon i.* Sedayı tele hacet kalmaksızın hava mevceleri vasıtasile naklettiren alet, radyo. — *telgraf i.* Telgraf makinası işaretlerini tele hacet kalmaksızın hava mevceleri vasıtasile naklettiren alet.

TELTİK *i.* Eksik, noksan. Peltek konuşma.

TELTİKLİ *s.* Eksik olan, kusurlu. Peltek.

TELTİKSİZ *s.* Eksiksiz.

TELVE *i.* Kahve tortusu.

TELVİN *i.* Boyama.

TELVİS *i.* Kirletme. Berbat etme.

TELYİN *i.* Yumuşatma. Liynet verme.

TEMADİ *i.* Uzama, sürme, devam etme.

TEMARUZ *i.* Sayrımsama. Yalandan hasta olma.

TEMAS *i.* Dokunma, değme.

TEMASÜL *i.* Benzeme.

TEMAŞA *i.* Seyretme. Tiyatro, temsil, piyes.

TEMAŞAGER *s.* Seyirci.

TEMAYÜL *i.* Eğilim. Meyletme. Tarafgirlik etme.

TEMAYÜZ *i.* Seçkinlenme.

TEMBEL *s.* Üşengen, üşenen, çalışmaz. İşte ağır davranan.

TEMBELHANE *i.* Tembellerin toplandığı yer.

TEMBELLEŞMEK *f.* Tembel olmak.

TEMBELLİK *i.* Tembel oluş.

TEMCİT *i.* Ululama, tazim etme. Sabaha karşı minarelerde okunan dua. Sahur. — *plâvı c.* Her vakit tekrar edile edile bıkkınlık veren şey.

TEMDİDETMEK *f.* Uzatmak.

TEMDİN *i.* Soysallaştırma. Medenî bir hale koyma.

TEMDİT *i.* Sürdürme.

TEMEDDÜH *i.* Öğünme.

TEMEDDÜN *i.* Soysallaşma. Medenî olma, medeniyette ilerleme.

TEMEKKÜN *i.* Yerleşme.

TEMEL *i.* Bina veya duvarın toprağın içine sokulan kısmı ve bunun için yerde kazılan çukur. c. Asıl, esas. — *atmak f.* Temelini yapmak. — *tutmak f.* Yerleşmek. — *taşı i.* Temele konulan büyük taş. c. Esas.

TEMELLENMEK *f.* Temel tutmak, esaslaşmak.

TEMELSİZ *s.* Temeli olmıyan, çürük. Asılsız, esassız, uydurma. Devamsız, sebatsız.

TEMELLENMEK, TEMELLEŞMEK *f.* Yerleşmek, temel tutmak.

TEMELLENDİRMEK, TEMELLEŞTİRMEK *f.* Temelleşmesini mucip olmak.

TMELLİ *s.* Temeli olan, esaslı. Devamlı, sabit, sürekli. Eski. Daimî.

TEMELLÜK *i.* Yaltaklanma, dalkavukluk.

TEMELLÜK *i.* Özetgenmek. Sahip ve malik olma.

TEMENNA, TEMENNAH *i.* Eli alna götürmekten ibaret selâm. — *çakmak f.* El ile selâm vermek.

TEMENNİ *i.* Arzu, istek. İstenen şey. Dua.

TEMERRÜDETMEK *f.* Direnmek.

TEMERRÜT *i.* İnat, serkeşlik, karşı durma. Direnç.

TEMESHÜR *i.* Sarakaya alma. Birini maskaraya çevirip eğlenme.

TEMESSÜK *i.* Tutunma, yapışma. Borçlunun alacaklıya verdiği senet. Eskiden tapu senedi mukabilinde verilen resmî kâğıt, hüccet.

TEMESSÜL *i.* Benzeşme. Bir şekil ve surette girme. Başka bir medeniyeti kabul ve bu medeniyetin tesiri altında kalma.

TEMEŞŞÜK *i.* Meşkedinme, örnek yapma.

TEMETTÜ *i.* Kâr, kazanç.

TEMEVVUCETMEK *f.* Dalgalanmak.

TEMEVVÜÇ *i.* Dalgalanma.

TEMEVVÜL *i.* Mal edinme.

TEMEYYÜ *i.* Mayi haline geçme. Sulanma.

TEMEYYÜZ *i.* Seçkilenme, kendini gösterme.

TEMHİDETMEK *f.* İleri sürmek.

TEMHİL *i.* Mühlet verme.

TEMHİR *i.* Mühürleme.

TEMHİT *i.* Serme, ileri sürme.

TEMİNAT *i.* İnanca. Emniyet verme, emin kılma.

TEMNAT *i.* İnanca. Emniyeti mucip olmak üzre gösterilen kefil, para v.s. Karşılık, depozito.

TEMİZ *s.* Yıkanmış, pâk, kirli olmıyan.

TEMİZKAN (Bio.) Demişiryanî.

TEMİZLEMEK *f.* Pislik ve kirini çıkarmak, temiz bir hale koymak. Bitirmek. *c.* Öldürmek.

TEMİZLENMEK *f.* Yıkanmak, temiz olmak. Bitirilmek. *c.* Ölmek.

TEMİZLETMEK *f.* Temizlemesini mucip olmak.

TEMİZLİK *i.* Temiz oluş, temiz yapma.

TEMKİN *i.* Ağırbaşlılık.

TEMKİNLİ *s.* Temkin sahibi. Ağırbaşlı.

TEMLİK *i.* Özelgelemek. Malsahibi yapma.

TEMMUZ *i.* Senenin yedinci ayı.

TEMPO *i.* Musikinin muhtelif nağmeleri arasındaki fark.

TEMRİN *i.* Yumuş. Mümarese, tekrar ede ede alıştırma.

TEMSİL *i.* Benzetme. Bir şeyin suretini yapma, aynını çıkarma. Tiyatro oynama. *Söz — i i.* Darbımesel.

TEMSİLÎ *i.* Temaşa ve temsile ait.

TEMŞİYET *i.* Yürütme, ileri götürme.

TEMYİZ *i.* Ayırma, tefrik. — *mahkemesi i.* Mahkemelerin kararlarını tetkik edip kat'î bir şekli veren en yüksek mahkeme.

TEMYİZEN *h.* Temyiz ederek.

TEN *i.* Vücut, beden. İnsan vücudünün dış kısmı, et, deri.

TENAFÜR *i.* Biribirinden nefret etme. Bir ibaredeki kelime veya hecelerin telâffuza uygunsuz düşmeleri.

TENAH *i.* Nihayet bulma, sona erme.

TENAKUS *i.* Azalma, eksilme.

TENAKUZ *i.* Tutmazlık. Bir söz ve hareketi diğerine uymama.

TENASÜH *i.* Tendeğişme. Ruhun bir cisimden diğerine, insandan hayvana ve hayvandan insana geçmesi. Bazı hayvanların kurttan kelebek haline geçmek gibi şekillerini değiştirmeleri.

TENASÜBÎ *s.* Uygusal.

TENASÜL *i.* Dölerme. Nesil yetiştirme. — *aleti i.* Erkek ve dişinin cinsî münasebette bulunan uzuvları.

TENASÜLÎ *i.* Tenasüle ait.

TENASÜP *i.* Uygu. Nispet, uygunluk, tevafuk, birbirini tutmak, yakışmak. Hesapta adetler arasındaki nispet.

TENAVÜL *i.* Yeme veya içme.

TENAVÜP *i.* Nöbetle yapma, nöbetleşe.

TENAZUR *i.* Uyka. Biribirine karşı bulunma.

TENBİH *i.* Uyandırma. Aklını başına getirme. İhtar ve emretme. Sinirleri tahrik etme.

TENCERE *i.* Ateşte yemek pişirmeğe mahsus büyük kap.

TENDER *i.* Lokomotifi takip eden ve içinde su ve kömür bulunan vagon.

TENDÜRÜST *s.* Vücudü sağlam.

TENDÜRÜSTLÜK *i.* Sağlamlık.

TENEBBÜH *i.* Uyanma. Gafletten kurtulma.

TENEBBÜT *i.* Yerden çıkma, bitme.

TENEF *i.* Çadır etekleriniı kazıklara bağlıyan ip.

TENEFFÜR *i.* İğrenme, tiksinme. Nefret etme.

TENEFFÜS *i.* Soluma. Nefes alma. Dinlenme.

TENEFFÜSANE, TENEF-

FÜSHANE *i.* Dinlenme yeri. Teneffüs ve istirahat salonu.

TENKÂR *i.* Kuyumcuların lehim olarak kullandıkları bir madde.

TENEKE *i.* Üstü kalaylı ince demir levha. Bir gaz tenekesinin istiap ettiği miktar. *s.* Tenekeden yapılmış.

TENEKECİ *i.* Tenekeden kap yapan ve satan.

TENESİR *i.* Ölüyü yıkadıkları tahta sıra.

TENESİRLİK *i.* Teneşir saklanan yer.

TENEVVÜ *i.* Çeşit çeşit ve nevi nevi olma.

TENEVVÜR *i.* Nurlanma. Anlasılma, açılma.

TENEZZÜH *i.* Gezinti. Gezi.

TENEZZÜL *i.* İnme. düşme. aşağılama. Kibirsizlik, gönül alçaklığı.

TENEZZÜLEN *h.* Alçak gönüllülükle.

TENFİR *i.* İğrendirme.

TENHA *i.* Issız. Boş. ıssız. kimsesiz. kalabalık olmıyan.

TENHALANMAK *f.* Issızlanmak.

TENHALİK *i.* Issızlık.

TENİS *i.* Küçük ve lâstik toplar ve raketle oynanan bir oyun.

TE'NİS *i.* Dişilendirme *s.* Alıştırma.

TENKİD *Bak*: **TENKİT.**

TENKİH *i.* Ayıklama. Memur ve hademenin miktar ve maaşları azaltarak tasarruf etme.

TENKİH *i.* Nikâhlama.

TENKİHAT *i.* Ayıklamalar.

TENKİL *i.* Tepelemek. Başkalarına ibret olacak ceza verme. Uzaklaştırma. kovma. Yakalama.

TENKİS *i.* Azaltma.

TENKİT, TENKİD *i.* Bir eser veya bir iş hakkında müta'lea beyan etme ve hüküm verme. intikat. Birinin kusur ve ayıbını görüp söyleme.

TENKİT *i.* Noktalama. Yazının lâzımgelen yerlerine nokta. virgül v.s. isaretleri koma.

TENKİYE *i.* Sırınga ile mide ve barsakları temizlemek, ihtikan.

TENNURE *i.* Mevlevîlerin etekli fistanı.

TENOR *i.* Erkek sesinin en tizi. Böyle sesli opera sanatkârı.

TENPERVER *s.* Rahatına düşkün.

TENPERVERLİK *i.* Tembellik.

TENRENGİ *s.* Gayet açık pembe.

TENSİBETMEK *f.* Onamak.

TENSİK *i.* Düzeltme, ıslah etme.

TENSİKAT *i.* Tevilem. Bir dairede memurlar arasında ehliyetsiz ve işe yaramaz olanları çıkarma.

TENSİP *i.* Onama, beğenme. Münasip görme, muvafakat.

TENŞİT *i.* Gönül açma. Neşe verme.

TENTE *i.* Çadır, perde. Güneş ve yağmurdan korunmak için kalın bezden yapılan örtü

TENTENE *i.* Dantel. Dantelâ.

TENTÜRDİYOT *i.* İspirto ve iyottan mürekkep bir ilâç.

TENVİM *i.* Uyutma.

TENVİN *i.* Arap harflerinde çifte hareke.

TENVİR *i.* Aydınlandırma. Açma, izah etme.

TENVİRAT *i.* Aydınlatan, ışık veren şeyler.

TENYA *i.* Karın solucanı, şirit.

TENZİH *i.* Berileme. Kusur ve kabahatten tebriye etme.

TENZİL *i.* İndirme, düşürme. Tarh, eksilme.

TENZİLÂT *i.* Bir malın fiatını indirmek suretile satışa çıkarma. İskonto.

TENZİLÂTLI *s.* İskontolu.

TENZİLEN *h.* Ucuzlatarak.

TEOKRASİ *i.* Hükümdarın Allah tarafından gönderildiğine ve mukaddes olduğuna inanma.

TEOREM (Mat.) Dava.

TEORİ (Mat.) Nazariye.

TEOLOJİ *i.* İlâhiyat.

TEPE *i.* Küçük dağ, tümsek. Bir şeyin en yukarısı, zirve. Başın üst kısmı. Kuşlarda horoz.

TEPECAMI *i.* Tavan veya

kubbeden aydınlık veren pencere.

TEPECİK *i.* Küçük tepe.

TEPEGÖZ *s.* Gözleri yukarıya doğru bakan.

TEPELEME *i.* Tepelemek işi.. Tepe teşkil edecek surette doldurulmuş. Tümsek, öbek, yığın.

TEPELEMEK *f.* Öldürmek. İyice dövmek.

TEPELENMEK *f.* Öldürülmek. Dövülmek.

TEPELİ *s.* Başında horoz, sorguç gibi süsü bulunan (kuş).

TEPELİK *i.* Tepeye takılan süs.

TEPENGİ *i.* Enli eğer kolanı.

TEPEÜSTÜ *s.* Altı üstüne geliş.

TEPHİR *i.* Buharlaştırma.

TEPHİRHANE *i.* Eşyayı tütsüliyerek mikrop ve haşereleri öldüren ötüv makinelerinin bulunduğu bina.

TEPİNDİRMEK *f.* Tepinmesini mucip olmak.

TEPİNMEK *f.* El ve ayaklarını vurarak veya yerde yuvarlanarak çırpınmak.

TEPİR *i.* Kıl elek.

TEPİRLEMEK *f.* İnce elemek.

TEPİŞMEK *f.* Hırlamak, çekişmek, kavga etmek.

TEPİŞTİRMEK *f.* Tepişmesini mucip olmak.

TEPKİ *i.* Aksülâmel.

TEPKİME (Kim.) Teamül.

TEPKİMEK (Kim.) Aksülâmel yapmak.

TEPKİN (Kim.) Aksülâmel yapan.

TEPMEK *f.* Çifte atmak. (Hayvan) art ayağile vurmak. Kıymet ve kadrini bilmemek. Reddetmek. Nüksetmek.

TEPREMEK, TEPRENMEK, TEPREŞMEK *f.* Çabalamak, kımıldanmak, harekete gelmek.

TEPREŞTİRMEK, TEPRETMEK *i.* Tepremesini mucip olmak.

TEPSE *i.* Defi, teskin.

TEPSETMEK *f.* Defetmek, teskin etmek.

TEPSİ *i.* Üzerine fincan, kadeh v.s. konulan düz ve yassı maden veya tahta küçük sini.

TEPSİMEK *f.* Tepsetmek.

TEPSİNMEK *f.* Defi ve teskin olunmak.

TEPSİRMEK *f.* Sıcak ve sıtmadan dudakları kabarmak.

TEPŞİR *i.* Müjdeleme.

TEPTİRMEK *f.* Tepmesini mucip olmak.

TER *i.* Hararetten vücutteki mesamattan çıkan tuzlu su.

TER *i.* Yeni terlemiş, yeni çıkmış. Islak, yaş, rutubetli. Yeni, taze.

TER *c.* T ile başlıyan sıfatların başına gelip mübalâğa anlatır: *tertemiz.*

TERAHHÜM *i.* Acıma.

TERADÜF *i.* Çemdeşlik. Müradif olma.

TERAHİ *i.* Gevşeme, ihtimal.

TERAKKİ *i.* İlerileme.

TERAKKİPERVER *s.* İlerleme taraftarı.

TERAKKİYAT *i.* İlerleyişler.

TERAKKUBETMEK *f.* Beklemek.

TERAKKUP *i.* Bekleyiş, özleyiş.

TERAKÜM *i.* Birikme.

TERANE *i.* Nağme. Ezgi.

TERAVİ *i.* Ramazan gecelerine mahsus kılınan yirmi rek'atlık uzun namaz.

TERAZİ *i.* Tartı aleti. *c.* Muvazene.

TERBİ *i.* Dörde bölme veya katlama. Bir mısra veya beytin üç veya iki mısra ilâvesile dörde çıkarılması. (Mat.) Karesini almak.

TERBİAN *i.* Dörtliyerek.

Terbiye. *i.* Kabiliyetlerini inkişaf ettirme. Yetiştirme, büyüme. Nezaret. Güzel ahlâk. Alıştırma. Hafif cezaya çarptırma. Bazı yemeklere komak üzre yumurta, limon, v.s. den yapılan salça. — *ilmi i.* Pedagoji.

TERBİYECİ *i.* Eğitmen, pedagog. Terbiye ilmi ile uğraşan.

TERBİYELİ *s.* Terbiye edilmiş, ahlâkı güzel. Terbiyesi olan (yemek).

TERBİYESİZ *s.* Terbiyesi olmıyan, ahlâksız.

TERBIYIK *i.* Henüz çıkmış bıyık.

TERCİH *i.* Üstün tutma.

TERCİHAN *h.* Üstün tutarak.

TERCİİBENT *i.* Divan şiirinde birçok parçalı nazım şekli ki her parça-

nın sonunda ayni beyit tekrarlanır.

TERCÜMAN *i.* Birinin maksadını anlatmıya veya bir şeyi tarif ve ifadeye vasıta olan. Başka bir lisandan aynen nakleden, dilmaç.

TERCÜMANLIK *i.* Tercüman işi.

TERCÜME *i.* Bir lisandan başka bir lisana çevirme, nakil. Başka bir lisandan naklolunmuş eser, mütercem.

TERCÜMEİHAL *i.* Hal tercümesi. Bir kimsenin hususî hayatının veya vazife ve memuriyetlerinin tarihçesi.

TERDİDETMEK *f.* Duraksatmak.

TERDİF *i.* Ardısıra yürütme, takip.

TERDİFEN *h.* Katılarak.

TERDÖŞEĞİ *i.* Loğusanın yatırıldığı döşek.

TERE *i.* Az yakıcı ve yenir bir yaprak.

TEREDDİ *i.* Yozlaşma.

TEREDDÜDETMEK *f.* Duraksamak.

TEREDDÜT *i.* Kararsızlık, şüphe.

TEREFFÜ *i.* Yükselme.

TEREKE *i.* Ölen adamın bıraktığı şeyler, metrukât.

TEREKKÜBETMEK *f.* Katımlanmak.

TEREKKÜP *i.* Mürekkep olma, birleşme.

TERELELLİ *s.* Delişmen.

TEREMENTİ *i.* Yabani fıstık ağacı. Bununla sakız ağacından çıkan bir nevi yağ.

TERENNÜM *i.* Güzel ve hoş sesle ötme, teganni.

TEREOTU, DEREOTU *i.* Yemeklerde kullanılır kokulu ot.

TERES *s.* Pezevenk.

TERESSUBETMEK *f.* Tortulanmak, dibe çökmek.

TERESSÜP *i.* Tortulanma, çöküntü.

TEREŞŞUH *i.* Sızma, terleme, mesamattan ufak damlalar çıkma. Haber şayi olma: *tereşşuh eden malûmata nazaran.*

TEREŞŞUHAT *i.* Tereşşuh eden şeyler. Bir membadan sızan haberler.

TERETTÜBETMEK *f.* Düşmek, icap etmek.

TERETTÜP *i.* Düşme. İcap ve iktiza etme, ait olma.

TEREYAĞI *i.* Ekmeğe sürülüp yenen ve yemeklere konan sadeyağ.

TERFİ *i.* Yükseltme. Vazife ve memuriyetini büyütme.

TERFİAN *h.* Yukarılayarak.

TERFİH *i.* Ondurma.

TERFİK *i.* Yanına katma.

TERFİKAN *h.* Yanına katarak.

TERGİBETMEK *f.* İsteklendirmek.

TERGİP *i.* İsteklendirme.

TERHİBETMEK *f.* Korkutmak.

TERHİBÎ *s.* Korkutan.

TERHİN *i.* Rehin bırakma. Tutulama.

TERHİP *i.* Korkutma.

TERHİS *i.* İzin verme. Askerliğini bitiren kimseyi serbest bırakma.

TERİM *i.* Istılah, tabir.

TERK *i.* Bırakma. Vazgeçme. İhmal etme.

TERKETMEK *f.* Salıvermek. Vazgeçmek. İhmal etmek, bırakmak. Boşamak.

TERKİ *i.* Eğerin arkası. — *ye almak f.* Eğer arkasına bindirmek.

TERKİBETMEK *f.* Katımlamak.

TERKİBÎ *s.* Terkibe ait.

TERKİM *i.* Rakam atma. Yazma

TERKİMEK, TERKİSMEK *f.* Biribirinin ardından gelmek.

TERKİN *i.* Silme, çizme.

TERKİP *f.* Katım, birkaç şeyi birleştirme, mürekkep yapma. Birleştirme. Tahlil mukabili.

TERKİŞMEK *f.* Arka arkaya gelmek, teakup etmek.

TERKOLUNMAK *f.* Bırakılmak. İhmal olunmak. Boşanılmak.

TERKUVA *i.* Köprücükkemiği.

TERLEMEK *f.* Ter dökmek. Nemlenmek. *c.* Çok yorulmak. Utanmak. *Bıyık — f.* Bıyık yeni çıkmak.

TERLETMEK *i.* Terlemesini mucip olmak.

TERLİ *s.* Terlemiş, üstünde ter bulunan.

TERLİK *i.* Evde giyilmek üzere yapılan hafif ayakkabı, pantufla.

TERLİKÇİ *i.* Terlik yapan ve satan.

TERME *i.* Bir cins yabanturpu.

TERMİM *i.* Onarma. Tamir etme.

TERMİNÜS *i.* Demir yolunun son noktası.

TERMİT *i.* Sıcak memleketlerde cemaat hayatı yaşıyan beyaz karınca.

TERMODİNAMİK (Fiz.) Harurî dinamik.

TERMOELEKTRİK (Fiz.) Harurî elektrik.

TERMOKİMYA (Kim.) Kimyayı harurî.

TERMOĞRAF *i.* Havanın hararetî değişikliklerini kaydeden alet.

TERMOMETRE *i.* Havanın, suyun ve vücudün sıcaklığını tayine mahsus alet.

TERMOS *i.* Muhtevi olduğu sıcak mayilerin sıcaklığını ve soğuk suyun serinliğini uzun bir müddet muhafaza eden bir nevi matara.

TERS *s.* Yüzün zıddı arka, arka taraf. Alt üst. Doğru alınmıyan, doğru gitmiyen. Zıt, muhalif. Aksi, meş'um. Huysuz, kimseye uymaz. Sert. *k.* Aksine. Aşağıdan yukarı, makûsen. Sertlikle. *i.* İnsan veya hayvan pisliği.

TERSAÇI (Mat.) Re'sen mukabil zaviye.

TERSANE *i.* Gemilerin yapıldığı yer.

TERSANELİ *s.* Bahriyeli.

TERSİ *i.* Lüfer boyunda bir balık.

TERSİM *i.* Resmini yapma, çizme.

TERSİMAT *i.* Tersim işleri.

TERSİMİ *s.* Tersime ait.

TERSİNİR (Fiz.) Kabili aks.

TERSİNİRLİK (Fiz.) Kabiliyeti akisiye.

TERSLEMEK *f.* Sert cevap vermek, azarlamak. Pislemek.

TERSLENMEK *f.* Huysuzluk, aksilik etmek. Azarlanmak.

TERSLİK *i.* Ters oluş.

TERSPERS, TERSPÜRS *s.* Çok ters.

TERSİH *i.* Sızma.

TERTEMİZ *s.* Pek temiz.

TERTİBAT *i.* Düzen.

TERTİBETMEK *f.* Sıralamak.

TERTİBİYE *i.* Mürettip ücreti.

TERTİL *i.* Kuranı usul ve kaidesine riayet ederek okuma.

TERTİP *i.* Sıralama, sırasına koyma. Dizme. Hazırlama. Usul, nizam, biçim, tarz. Niyet, kuruntu. Takım, sınıf. Doktorun hastaya verdiği ilâç ve tedavi usulü. Matbaa harflerini bir araya koyup dizme.

TERTİPLİ *s.* Düzenli. Evelden kurulmuş.

TERTİPSİZ *s.* İntizamsız, usulsüz. Darmadağın.

TERÜTAZE *i.* Çok taze.

TERVİÇ *i.* Önürtme. Revaç verme, kıymet ve itibarını arttırma. Kabul etme.

TERZİ *i.* Elbise diken.

TERZİHANE *i.* Elbise dikilen yer.

TERZİL *i.* Kepaze etme, rezil etme.

TERZİLİK *i.* Terzi san'ati.

TESADÜF *i.* Rasgelme.

TESADÜFEN *h.* Rasgele.

TESADÜFÎ *s.* Rasgele olan, tesadüf kabilinden.

TESADÜM *i.* Çarpışma.

TESAHUBETMEK *f.* Kayırmak.

TESAHUP *i.* Sahip çıkma. Kayırma.

TESAMÜH *i.* Hoş görme, göz yumma.

TESANÜT *i.* Dayanışma.

TESAVİ *i.* Müsavi olma.

TESBİH *Bak*: **TESPİH.**

TESBİHAĞACIGİLLER (Bot.) Tesbihiye.

TESBİT *i.* Saptama. Sabit kılma.

TESCİL *i.* Kütüğe geçirme, deftere kaydetme.

TESDİS *i.* Altılama.

TESELLİ *i.* Avunç. Bir acıyı unutturabilmek için oyalama. Mutmain olma, ümit ile gamını defetme.

TESELLİBAHŞ *s.* Teselli veren. Avutan.

TESELLİYAP *s.* Avunan.

TESELLÜM *i.* Teslim alma.

TESELSÜL *i.* Zincirleme, dizilenme.

TESEMMÜM *i.* Ağılanma, zehirlenme.

TESETTÜR *i.* Örtünme, gizlenme, saklanma. Kadınların erkeklerden saklanmak için çarşafa bürünmeleri.

TESEÜL *i.* Dilenme.

TESEYYÜBETMEK *f.* Üşenmek. Savsalanmak.
TESEYYÜP *i.* Savsa, üşenme.
TESHİL *i.* Kolaylaştırma.
TESHİLÂT *i.* Kolaylık.
TESHİN *i.* Isıtma.
TESHİNAT *i.* Isıtan aletler ve vesait.
TESHİP *i. Bak*: **TEZHİP.**
TESHİPÇİ *i. Bak*: **TEZHİPÇİ.**
TESHİR *i.* Büyüleme, ele geçirme.
TESİDETMEK *f.* Bayramak. Kutlamak.
TESİR *i.* Etkime. İçine işleme, eser ve nişan bırakma. Yüreğe işleme, keder verme.
TESİRLİ *s.* Tesir eden. Dokunaklı.
TESİS *i.* Yapma, kurma, açma, temel atma.
TESİSAT *i.* Kurumlar.
TESKERE *i.* Sedye. Elarabası.
TESKİN *i.* Yatıştırma, durdurma.
TESKİYE *Bak*: **TEZKİYE.**
TESLİH *i.* Silâhlandırma.
TESLİHAT *i.* Silâhlandırma işleri.
TESLİM *i.* Verme. Emanet etme. Kabul ve tasdik etme. İnkıyat, boyun iğme.
TESLİMAT *i.* Teslim olunan şeyler.
TESLİMİYET *i.* Verimse. Rıza, tevekkül.
TESLİMTAŞI *i.* Bektaşilerin taşıdıkları taş.
TESLİS *i.* Üçleme. Üç Tanrı olduğuna inanış.
TESLİYE *i.* Avutma.
TESMİM *i.* Ağılama. Zehirleme.
TESMİYE *i.* Ad koma.
TESNİYE *i.* Arapçada müfret ile cemi arasında iki şahsa veya iki şeye delâlet eden siga.
TESPİH *i.* Namazdan sonra duaları saymak veya eğlenmek için parmaklar arasında kaydırılan bir ipliğe geçirilmiş ufak taneler.
TESPİHBÖCEĞİ *i.* Tespih tanesine benzer bir böcek.
TESPİHÇİ *i.* Tespih yapan ve satan.
TESRİ *i.* Hızlandırma.
TESİR *i.* Serindirme.
TESTERE *i.* Dişli büyük et bıçkısı.
TESTEREBALIĞI *i.* Uzun

burunlu bir cins balık.

TESTİ *i.* Toprak su kabı.

TESVİDETMEK *f.* Karalamak, taslak yapmak.

TESVİL *i.* Aldatma.

TESVİLÂT *i.* Yalan, dolan.

TESVİT *i.* Karalama. Taslak yapma. Müsvedde yazma.

TESVİYE *i.* Düzeyleme. Birçok şeyleri müsavi kılma. Halletme, bitirme, becerme. Düzeltme, düz yapma. Verme, ödeme. *Sureti — i.* Bir meselenin halli için uzlaşma. *— aleti i.* Ufkî satıhların düzlüğünü, duvar ve direklerin şakulî oluşunu muayene aleti. *— ruhu i.* Düzeygiç. Ufkî satıhların düzlüğünü ölçmeğe mahsus alet.

TESVİYECİ *i.* Demiri rendeleyip düzelten demirci ustası.

TEŞAHHUS *i.* Tecessüm. Belli olma.

TEŞAUP *i.* Dallanma. Şubelere ayrılma.

TEŞAUR *i.* Şairlik taslama.

TEŞBİH *i.* Benzetiş.

TEŞCİ *i.* Cesaret verme.

TEŞDİDETMEK *f.* Artırmak.

TEŞDİT *i.* Şiddetlendirme. Arap yazısında şedde.

TEŞEBBÜS *i.* Bir işe girişme. Kalkışma.

TEŞEBBÜSAT *i.* Teşebbüsler.

TEŞEDDÜT *i.* Şiddetlenme.

TEŞEFFİ *i.* Rahatlanma. Hıncını alma.

TEŞEHHÜT *i.* Namazda şehadet getirme. *— miktarı h.* Az bir zaman zarfında.

TEŞEKKİ *i.* Şikâyet etme.

TEŞEKKÜL *i.* Şekillenme.

TEŞEKKÜR *i.* Şükretme. *— etmek f.* Yapılan iyilikten dolayı memnuniyetini bildirme.

TEŞEMMÜS *i.* Güneş çarpma.

TEŞENNÜÇ *i.* Buruşma. Sinirlerin çekilip büzülmesi.

TEŞERRÜF *i.* Şereflenme, bir şerefe nail olma. Tanışma, muarefe.

TEŞEDDÜT *i.* Ayrılma, dağılma, çatallaşma.

TEŞEÜM *i.* Kötüye yorma. Meş'um ve uğursuz

sayma.

TEŞEVVÜŞ *i.* Karışıklık.

TEŞFİYE *i.* Şifa verme.

TEŞHİR *i.* Gösterme, sergemek. Herkesin gözü önüne koma.

TEŞHİS *i.* Tanıma, seçme. — *ilmi i.* Hastalığın ne olduğunu anlamak ilmi.

TEŞKİL *i.* Şekilleme, meydana getirme.

TEŞKİLÂT *i.* Örgüt.

TEŞKİLÂTÇI *s.* Teşkilât yapabilen.

TEŞKİLÂTLAMAK *f.* Örgütlemek.

TEŞKİLÂTLANDIRMAK *f.* Örgütlendirmek.

TEŞMİL *i.* Genişletme. Şümullendirme.

TEŞNE *s.* Susamış. İstekli.

TEŞNİ *i.* Kötüleme. Birinin şeref ve haysiyetini ihlâl etme. Ayıplama.

TEŞPİH, TEŞBİH *i.* Benzetme.

TEŞRİ *i.* Törütüm. Şeriate istinat etme.
Kanun vaz'etme.

TEŞRİF *i.* Şeref verme, şereflendirme .Gitme, gelme (hürmet tabiri).

TEŞRİFAT *i.* Tören, Protokol. Merasim. Merasimde memurinin mevkilerine göre önde veya geride bulunması.

TEŞRİFATÇI *i.* Törenlerde teşrifata nezaret eden. Protokol müdürü.

TEŞRİH *i.* Hayvanın dahilî azasının ve nebatın muhtelif aksamının faaliyet ve vazifelerini tetkik eden ilim. Ganit, Dilgem.

TEŞRİHHANE *i.* Ceset üzerinde teşrih yapmağa mahsus lâboratuvar, mork.

TEŞRİİ *s.* Yasal. Kanun koymağa ait. Kanun vaz'eden kuvvet.

TEŞRİK *i.* Ortak etme.

TEŞRİNİEVVEL *i.* Birinciteşrin. Senenin onuncu ayı.

TEŞRİNİSANİ *i.* Senenin on birinci ayı, ikinci teşrin.

TEŞTİT *i.* Şubelere ayırma, dağıtma.

TEŞVİK *i.* Gayrete getirme, istek verme.

TEŞVİŞ *i.* Karıştırma.

TEŞYİ *i.* Uğurlama, geçirme.

TETABU *i.* Birbiri ardın-

dan gelme.

TETABUK *i.* Biribirine uygun gelme.

TETANOS *i.* Mikrobu vasıtasile sirayet eden çok tehlikeli bir hastalık.

TETEBBÜ *i.* Tetkik ve tahkik etme. Mütalea. İrdel.

TETEBBÜAT *i.* Tetebbüler. İrdelemeler.

TETEVVÜCETMEK *f.* Taç giymek.

TETİK *s.* Tezcanlı. *i.* Tüfekteki merminin barutuna ateş aldıran küçük meme. Hazır.

TETİKLİK *i.* Tetik oluş.

TETKİK *i.* İnceleme. Dikkatle araştırıp tahkik etme

TETKİKAT *i.* İncelemeler.

TETEVVÜÇ *i.* Taç giyme.

TETVİCETMEK *f.* Taç giydirmek.

TETVİÇ *i.* Taç giydirme.

TEVABİ *i.* Tâbiler, avene. Mülhakat. Süder.

TEVAFUK *i.* Muvafık olma, uygun gelme.

TEVAGGUL *i.* Uğraşma.

TEVAHHUŞ *i.* Ürkme.

TEVAKKİ *i.* Sakınma.

TEVAKKUF *i.* Durma, eğlenme. Taallûk etme.

TEVALİ *i.* Arka arkaya gelme. Takip etme.

TEVARÜDETMEK *i.* Hatıra gelmek. Biribiri arkasından gelmek.

TEVARÜS *i.* Mirasa konma. Miras kalma.

TEVARÜT *i.* Biribiri arkasından gelme. Hatıra gelme.

TEVATÜR *i.* Yaygaz. Bir haberin ağızdan ağıza yayılıp şüyu bulması.

TEVATÜREN *h.* Yaygazlıkla. Tevatür suretile.

TEVAZU *i.* Alçak gönüllülük. Kibirsizlik.

TEVAZUKÂRANE *h.* Alçak gönüllülükle.

TEVAZÜN *i.* Denk gelme.

TEVAZZU *i.* Konma.

TEVBİH *i.* Azarlama.

TEVCİH *i.* Yöneltme. Yüzü bir cihete çevirme. Rütbe veya memuriyet verme.

TEVDİ *i.* Bırakma, emanet etme. Çekinme.

TEVDİAT *i.* Yatırı, konum.

TEVECCÜH *i.* Yüzünü bir cihete çevirme. Meyil, muhabbet. Yanaşma.

TEVEHHÜM *i.* Vehme

düşme. Kuruntulanış.

TEVEKKELİ *h.* Boş yere, maksatsız.

TEVEKKÜL *i.* Kadere razı olma. Belbağlama.

TEVELLÜDETMEK *f.* Doğmak.

TEVELLÜT *i.* Doğma, doğum. Neşet etme.

TEVELLÜTLÜ *s.* Doğumlu.

TEV'EM *i.* İkiz. c. Benzer, eş.

TEVERRÜM *i.* Vereme tutulma.

TEVESSÜ *i.* Genişleme.

TEVESSÜL *i.* Girişme.

TEVETTÜR *i.* Gerilme.

TEVEZZÜ *i.* Dağılma.

TEVFİK *i.* Uydurma, muvafık düşürme.

TEVFİKAN *h.* Göre, nazaran: *kanuna tevfikan hareket ediniz.*

TEVHİDETMEK *f.* Birleştirmek.

TEVHİT *i.* Birleştirme. Bir nazarile bakma. Bir Allaha inanma.

TEVİL *i.* Evele, çevri. Başka bir manaya çekme.

TEVKİ *i.* Eskiden ferman ve beratlarda padişahın nişanı.

TEVKİCİ *i.* Eskiden tevki denen fermanı yazan memur.

TEVKİL *i.* Vekil etme.

TEVKİR *i.* İzaz ve ikram etme. Ululama.

TEVKIF *i.* Durdurma. Alıkoma. Yakalama, tutma, hapsetme.

TEVKIFANE, TEVKIFHANE *i.* Tevkif olunanların kapatıldığı bina, hapishane.

TEVLİDETMEK *f.* Doğurmak.

TEVLİT *i.* Doğurma. Doğurtma. c. Vücude getirme, sebep olma.

TEVLİYET *i.* Mütevellilik.

TEVRAT *i.* Musa peygambere nazil olan mukaddes kitap.

TEVRİS *i.* Varis yapma.

TEVRİYE *i.* Gizleme, meramını gizleme. Bir kelimeyi hakikî manasından uzak ve karışık bir manada kullanma.

TEVSİ *i.* Genişletme.

TEVSİM *i.* Ad koyma.

TEVSİK *i.* Sağlamlaştırma, vesikalara istinat ettirme.

TEVZİ *i.* Dağıtma.

TEVZİN *i.* Denkleştirme.

TEYAKKUN *i.* Sağbili, i-

yi anlayış.

TEYAKKUZ *i.* Uyanma, uyanık bulunma.

TEYBİS *i.* Kurutma.

TEYEL *i.* Elbise dikilirken iğreti vurulan seyrek ve kaba dikiş.

TEYELLEMEK *f.* Teyelle iliştirmek.

TEYELLETMEK *f.* Teyelle iliştirtmek.

TEYEMMÜM *i.* Su bulunmadığı veya su kullanma tehlikeli olduğu zamanlarda elleri toprağa veya eşyaya sürerek aptes almak ve gusletme. *c.* Güzel bir şeye bakıp imrenm.

TEYEMMÜN *i.* Uğursama. Yümun ve saadet sayma.

TEYEMMÜNEN *h.* Mutlu olsun diye.

TEYİDETMEK *f.* Berkitmek.

TEYİDEN *h.* Sağlamlamak için.

TEYİT *i.* Sağlamlaştırma. Berkitme.

TEYZE *i.* Ananın kız kardeşi.

TEYZEZADE *i.* Teyzenin çocuğu.

TEZ *i.* Üniversiteden şehadetname almak için yazılan eser. Noktainazar, müddea.

TEZ *s.h.* Çabuk, acele.

TEZAHÜR *i.* Görünme.

TEZAHÜRAT *i.* Gösteri. Tezahür eden şeyler. Bir işin leh veya aleyhinde halk tarafından yapılan nümayiş, miting.

TEZAT *i.* Karşıtlık. Biribirine zıt gelme. İhtilâf.

TEZAUF *i.* İki kat olma.

TEZAYÜDETMEK *f.* Çoğalmak.

TEZAYÜT *i.* Çoğalma.

TEZCANLI *s.* Sabırsız, aceleci, atik.

TEZEBZÜP *i.* Kararsızlık, karışıklık.

TEZEHHÜR *i.* Çiçeklenme. Kabarcıklar çıkma.

TEZEK *i.* Kuru sığır tersi.

TEZEKKÜR *i.* Hatırlama. Bir işi müzakere etme.

TEZELLÜL *i.* Alçalma. Zillete katlanma.

TEZELZÜL *i.* Sarsılma.

TEZEVVÜCETMEK *f.* Evlenmek.

TEZEVVÜÇ *i.* Evlenme.

TEZEYYÜN *i.* Süslenme.

TEZGÂH *i.* Çulhaların kumaş v.s. dokudukları alet. Mağazalarda müşterinin önünde alışveriş

ettikleri masa. Karada inşa olunan gemilerin oturtulmasına mahsus kereste tertibat. Marangoz v.s. nin kullandıkları büyük alet takımı.

TEZGÂHTAR *i.* Mağaza veya kahvelerde tezgâh önünde çalışan kimse, satıcı.

TEZHİBETMEK *f.* Yaldızlamak, kitabı nakışlamak.

TEZHİP *i.* Kitap nakşı. Yaldızlama.

TEZHİPÇİ *i.* Kitaplara ve levhalara yaldızla süs yapan sanatkâr, müzehhip.

TEZKÂR *i.* Anma.

TEZKİRE *i.* Küçük pusula, varaka. Resmî evrak. Şairlerin tercümeihalinden bahseden kitap *Nüfus — si i.* Tebaaya nüfus siciline kaydedildiğine dair verilen vesika. *Terhis — si i.* Askerî hizmetini bitirene verilen vesika. *Yol — i i.* Seyahat vesikası.

TEZKERECİ, TEZKİREC *i.* Şairlerin hal tercümelerini yazan tarihçi. Terhis edilen erat.

TEZKERELİK *i.* Tezkere yazılacak kâğıt. Terhis zamanı gelen erler.

TEZKİR *i.* Hatıra getirme, zikretme. — *uzvu i.* Nebatlarda müzekker uzuv.

TEZKİYE *i.* Arılama.

TEZLEŞMEK *f.* Hızlaşmak.

TEZLEŞTİRMEK *f.* Hızlandırmak.

TEZLİK *i.* Çabukluk.

TEZLİL *i.* Tahkir etme.

TEZVİCETMEK *f.* Evlendirmek.

TEZVİÇ *i.* Evlendirme.

TEZVİR *i.* Müzevirleme.

TEZVİRAT *i.* Tezvirler.

TEZYİDETMEK *f.* Çoğaltmak.

TEZYİF *i.* Eğlenme.

TEZYİL *i.* Zeyl, ilâve etme.

TEZYİN *i.* Süsleme.

TEZYİNAT *i.* Süsler.

TEZYİT *i.* Ziyadeleştirme.

TİCARET *i.* Tecim. Alıp satma. Kazanç temin etme. — *evi i.* Ticarethane.

TİCARETHANE *i.* Tecimge.

TİCARETGÂH *i.* Tecimge. ticaret yapmağa elverişli yer. ticareti çok olan yer.

TİCARETLİ *s.* Kârlı.
TİCARÎ *s.* Tecimsel. Ticarete ait.
TİFO *i.* Hazım borusuna giren bir basil vasıtasile yakalanan bulaşıcı bir hastalık, humma.
TİFTİK *i.* İnce veya yumşak keçi kılı. Koyunun baharda kırpılan ince yumşak yünü. İplik iplik yapılan temizleme bezi. *—keçisi i.* Tiftik kılları veren keçi.
TİFTİKLENMEK *i.* İplik iplik olmak, ayrılmak.
TİFÜS *i.* Bit ile geçen bulaşıcı hastalık, lekeli humma.
TİĞ *i.* Kılıç.
TİKE *i.* Parça, yama.
TİKEL *s.* Cüz'î.
TİKELENMEK *f.* Tecezzi etmek.
TİKSİNÇ *s.* Menfur.
TİKSİNCE *i.* Kötülük, zemime.
TİKSİNDİRMEK *f.* Nefret ettirmek, iğrendirmek.
TİKSİNMEK *f.* İğrenmek.
TİKSİNTİ *i.* İğrenme.
TİLÂVET *i.* Saygıyla okuma.
TİLKİ *i.* Hilekârlığı ile meşhur ve postundan kürk yapılan yırtıcı hayvan. *c.* Kurnaz, hilekâr.
TİLKİLEŞMEK *f.* Hayvanlar tırmalaşıp boğuşmak. *c.* Kurnazlaşmak.
TİLKİLİK *i.* Tilkilerin çok bulunduğu çalılık v.s. Kurnazlık, hilekârlık.
TİLMİZ *i.* Şakirt. Çırak. İzdemen.
TİM *i.* Bir oyunda ayni tarafı teşkil eden ve birlikte oynıyan oyuncular.
TİMSAH *i.* Sıcak memleketlerde su kenarlarında yaşıyan kertenkele cinsinden iri ve yırtıcı hayvan.
TİMSAL *i.* Suret, resim.
TİN *i.* Ruh.
TİN *h.* Kısa adımlarla ve seğirterek yürümeği anlatır ve tekrarlanır: *tin tin yürüyor.*
TİNEL *s.* Ruhî, manevî.
TİNKA *i.* Turna büyüklüğünde lezzetli balık.
TİP *i.* Örnek, model. Bir insan veya kavmi diğerinden ayıran evsaf.
TİPİ *i.* Kar fırtınası.
TİPİLEMEK *f.* Hava tipi ye çevirmek.

TİR *i.* Ok. — — *h.* Titremeği anlatır.

TİRAK, TİRYAK *i.* Afsunlu bir panzehir.

TİRAKİ, TİRYAKİ *s.* Münebbih şeyler kullanmağa düşkün. *c.* Huysuz, titiz.

TİRBUŞON *i.* Şişelerin mantarlarını çıkarmağa mahsus burgu.

TİRBUTON *i.* Potinleri kopçalamağa mahsus çengel.

TİRE *i.* Pamuk ipliği.

TİRE *i.* Satır arasında ve satır başında kullanılan (—) işareti.

TİRENDAZ *i.* Okçu.

TİRİLDEMEK *i.* Titremek. ği tasvir eden ve tekrarlanır.

TİRİL *i.* Titremeği tasvir eder ve tekrarlanır.

TİRİT *i.* Etsuyu. Etsuyu içinde pişmiş ekmek. *c.* Pek zayıf ihtiyar.

TİRİTLEŞMEK Çok yaşlanmak. Bitkin olmak.

TİRİZ *i.* İnce ve ensiz parça.

TİRPİDİN, TİPİT *i.* Küçük bahçıvan kazması.

TİRŞE *s.* Açık yeşil renginde. *i.* Açık yeşil renk.

TİRYAK *Bak:* **TİRAK.**

TİRYAKİ *Bak:* **TİRAKİ**

TİTİZ *s.* Huysuz.

TİTİZLENMEK *f.* Huysuzlanmak, bir şeyi beğenmez olmak.

TİTİZLİK *i.* Titiz oluş.

TİTREK *s.* Eli veya azası titriyen, sarsak.

TİTREMEK *i.* Soğuk veya sıtmanın tesirile vücut sık sık oynamak. Çok üşümek. Çok korkmak.

TİTREŞMEK *f.* Korkudan hep birlikte titremek.

TİTRETMEK *f.* Titremesini mucip olmak.

TİYATRO *i.* Tarihî bir vak'ayı ve edebî bir piyesi aynen sahnede temsil etmek san'ati, temaşa. Bu temsilin yapıldığı bina.

TİYATROCU *i.* Tiyatro oynıyan.

TİZ *i.* Keskin, keskin ve ince ses ve perde.

TİZREFTAR *s.* Tizgiden.

TIBBEN *h.* Hekimlik bakımından.

TIBBÎ *s.* Hekimliğe ait.

TIBBİYE *i.* Üniversite tıp fakültesi.

TIBBİYELİ *i.* Tıp fakültesi talebesi.

TIFL *i.* Çocuk.

TIĞ *i.* Dikici iğnesi. Dantel iğnesi.

TIHAL *i.* Dalak.

TIK *i.* Saatin vuruşunu ve bu gibi hafif sesleri anlatır ve tekrarlanır.

TIKAÇ *i.* Bezden veya ağaçtan tıpa.

TIKALI *s.* Kapanmış.

TIKAMAK *f.* Bir şeyin ağzını tıpa ile kapamak. İştahı kesmek.

TIKANIK *s.* Tıkalı.

TIKANMAK *f.* Tıka ile kapanmak. Göğüs darlaşıp nefes almaz olmak. İştahı kapanmak.

TIKATMAK *f.* Tıkamak.

TIKILMAK, TIKIŞMAK *f.* Kalabalık veya dar bir yere sokulmak.

TIKINMAK *f.* Acele acele yemek.

TIKIRDAMAK *f.* Tıkırdı yapmak.

TIKIRDATMAK *f.* Tıkırdamasını mucip olmak.

TIKIRDI *i.* Kuru ve hafif sesle olan gürültü.

TIKIR *i.* Kuru ve ince sesleri veya fokur fokur kaynamağı anlatır ve tekrarlanır.

TIKIŞMAK *f.* Sıkışmak.

TIKIŞTIRMAK *f.* Basarak sokmak. Sokuşturmak. Acele ile yemek.

TIKIZ *s.* Çok tıknaz. Pek kalın, pek sıkı ve katı doldurulmuş.

TIKMAK *f.* Zorla ve iterek sokmak.

TIKNAZ *e.* Toplu ve şişmanca, semiz.

TIKNAZLIK *i.* Tıknaz oluş.

TIKSIRIK *i.* Tıksırmak işi.

TIKSIRMAK *f.* Kapalı ağızla hafif aksırmak.

TILÂ *i.* Sürülecek şey. Gümüşten yapılmış şeyleri yaldızlamağa mahsus altın suyu.

TILSIM *i.* Afsun, sihir.

TILSIMLI *s.* Tılsımı olan.

TIMAR *i.* Bir hastaya veya hayvana bakma Temizleme. Vaktile sipahilere verilen arazi.

TIMARCI *s.* Kendisine verilen araziden öşür alan. Cerrah yamağı.

TIMARHANE *i.* Delilerin tedavi edildiği hastane.

TIMARLAMAK *f.* Tımar etmek. Temizlemek.

TIN *i.* Madenî şeylerin çıkardığı keskin sesi taklit için kullanılır ve tek-

rarlanır.

TINAZ *i.* Ot ve sap yığını.

TINGADAK *i.* Düşmeği taklit ve tasvir eder.

TINGILDAMAK *f.* Tıngırtı yapmak.

TINGILTI, TINGIRTI *i.* Madeni ve bilhassa para sesini taklit eder ve tekrarlanır.

TINGIRDAMAK *f.* Tıngır diye ses çıkarmak.

TINGIR MINGIR *h.* Tıngırtıyı anlatır.

TINGIRTI Bakır eşyanın çarpışmasından meydana gelen ses. Mc. Fuhuş.

TINI (Fiz.) Tınnet.

TINGIRDATMAK *f.* Tıngırdamasını mucip olmak.

TINLAMAK *f.* Çıkan ses devam etmek, taninendaz olmak.

TINMAK *f.* Ses çıkarmak. Bir şey söylemek.

TINMAZ *s.* Görmemezliğe ve işitmemezliğe gelen, ses çıkarmaz.

TINNET *i.* Tınlama sesi. (Fiz.) Tını.

TIP *i.* Hastaları iyi etmek ilim ve san'ati, hekimlik, doktorluk.

TIP, TIPIR *h.* Damlamayı veya hafif surette yürümeyi taklit eder ve tekrarlanır.

TIPA *i.* Şişe kapağı.

TIPATIP *s.* Tastamam.

TIPIRDAMAK *f.* Tıpırtı yapmak.

TIPIRTI *i.* Hafif surette yürüme, oynama veya vurma, helecan.

TIPIŞ *i.* Hafif ve sessiz yürümeği tasvir eder ve tekrarlanır.

TIPKI *s.* Ayni, tamamile, benzer. *h.* Aynile, tamamile.

TIRABZAN *i.* Kısa ve kalın parmaklık.

TIRAK *s.* Yeşilimtırak gibi sıfatlara eklenir.

TIRAŞ *i.* Ustura ile kılları kazıma. Yontma. *c.* Ehemmiyetsiz lâflarla cansıkma.

TIRAŞÇI *s.* Geveze.

TRAŞİDE *s.* Yontulmuş.

TIRAŞLI *s.* Tıraş olmamış.

TIRHANDİL *i.* Kürek ve yelkenle işliyen bir küçük gemi.

TIRIKTIRAK *h.* Saat sesini taklit eder.

TIRIL *s.* Çıplak ve zayıf. *c.* Parasız, züğürt.

TIRİL *i. Bak:* **TIRIL.**

TIRILLAMAK *f.* Züğürtlenmek.

TIRILDAMAK *f.* Zayıf ve çıplak olup titremek. Parasız kalmak.

TIRKAZ *i.* Kapının arkasına sürülen sürgü.

TIRKAZLAMAK *f.* Sürmelemek.

TIRMAK *i. Bak:* **TIRMIK.**

TIRMALAMAK *f.* Tırnakla kazımak, çizmek. *c.* Rahatsız etmek.

TIRMANMAK, TIRMAŞMAK *f.* Yüksek bir yere tutuna tutuna çıkmak.

TIRMANANLAR (Zoo.) Mütesellika.

TIRMIK *i.* Çengel şeklinde ilişecek alet. Tarlada toprağı ufaltmağa yarıyan ziraat aleti. Tırnak yarası.

TIRMIKLAMAK *f.* Tırmalamak.

TIRNAK *i.* İnsan ve hayvanların el ve ayak parmakları ucundaki küçük kemikleri.

TIRNAKLAMAK *f.* Tırnak vurmak, ele geçirmek.

TIRNAKLI *i.* Tırnağı olan. *c.* İş becerir.

TIRNAMAK *i.* Çengel takıp çekmek.

TIRNIK *i.* Tırnak yarası, tırmık.

TIRPAN *i.* Ekin biçmeğe mahsus bıçak, büyük orak. Cerrah burgusu. *—atmak f.* Tırpanla biçmek. *c.* Mahvetmek.

TIRPANA *i.* Kuyruğu tırpan gibi iğri tehlikeli bir balık.

TIRPANLANMAK *f.* Tırpanla biçmek.

TIRTIL *i.* Ağaç dallarına ve yapraklarına yapışan uzunca ve kısa ayaklı kurt ,sürfe. Bu kurt şeklinde veya kenarı diş diş nakış.

TIRTILLI *i.* Tırtılı olan. Kenarı diş diş.

TIRTILSI (Bot.) Sünbülü müzekker.

TITIR *i.* Küf.

TIS *s.* Sessizlik. *h.* Sus.

TISLAMAK *f.* Kaz ve ördek tıs diye seslenmek.

TIYN *i.* Balçık, çamur.

TIYNET *i.* Yaradılış, huy.

TOĞDARI, TOYDARI *i.* Toy denilen kuşun büyüğü.

TOĞRUL *i.* Akdoğan.

TOHAF, TUHAF *s.* Garip,

görülmemiş. Gülünç.

TOHAFİYE, TUHAFİYE *i.* Çorap, mendil gibi tüccar eşyası.

TOHAFİYECİ, TUHAFİYECİ *i.* Tohafiye tüccarı.

TOHAFLIK, TUHAFLIK *i.* Tohaf oluş.

TOHUM *i.* Nebatın çiçek ten sonra verdiği ve toprağa gömülünce kendi cinsinden nebatın bitmesine sebep olan tane. İnsan ve hayvan nesillerini veren meni veya bazı böceklerden tohum şeklindeki yumurtası.

TOHUMLUK *s.* Tohum olarak ayrılmış. Damızlık.

TOKUŞ *i.* Değiş gelimesile birlikte kullanılır: *değiş, tokuş.*

TOK *s.* Doymuş. Dolgun.

TOK *i.* Bazı kuzu ve keçilerin gerdanından sarkan küpe gibi iki tane. sık. — *sözlü i.* Söyliyeceği sözü sakınmıyan.

TOKA *i.* Bağ ve kemeri bağlamak için kemik veya demir kopça. Kavuşturma. — *etmek f.* İçki kadehlerini tokuştur mak.

TOKAÇ *i.* Çamaşır tokmağı.

TOKALAŞMAK *f.* El sıkarak selâmlaşmak.

TOKALI *s.* Tohası olan. Toka ile bağlı.

TOKAT *i.* El içi ile vurulan sille, şamar.

TOKATLAMAK *f.* Tokat vurmak, şamarlamak.

TOKGÖZLÜ *s.* Aza kanaat eden, kanaatkâr.

TOKAZ *s. Bak*: **TOKUZ.**

TOKLU *s.* Bir yaşına girmiş koyun.

TOKLUK *i.* Tok oluş.

TOKMAK *i.* Ağaç çekiç. Kapının çalmak veya tutmak için topuzu. Tokaç. Alçak sandalya. Et kütüğü.

TOKSİN (Bio.) Zehir, ağı.

TOKURCUN *i.* Buğday demetleri yığını. Belin çeyizi, kafesi. Boncukla oynanır bir oyun.

TOKUŞMAK *f.* Birbirine dokunmak, çarpışmak.

TOKUŞTURMAK *f.* Tokuşmasını mucip olmak.

TOKUZ, TOKOZ *s.* Tok, sık.

TOLGA, TULGA *i.* Miğfer.

TOMAĞA *i.* Doğanın a-

yağına vurdukları toplu köstek.

TOMAK *i.* Ağaçtan top.- Bir nevi kalın ve ağır çizme.

TOMAR *i.* Üstüvane şeklinde bükülmüş deri, kâğıt v.s. rulo.

TOMBAK *i.* Altınla karışık veya altın kaplamalı bakır yahut tunç.

TOMBALA *i.* Birden yüze kadar numaralanmış kâğıtlarla oynanan bir oyun.

TOMBALAK, TOMBALACIK *s.* Yuvarlak, tombul.

TOMBAZ *i.* Altı düz ırmak kayığı.

TOMRUK *i.* Büyümüş tomurcuk. Kütük ,kalın odun. Vaktile mücrimlerin ayağına geçirilen kütükten ibaret işkence aleti. Hapishane.

TOMRUKLANMAK *f.* Ağaç tomruk peyda etmek.

TOMŞUK *i.* Papağan gibi kuşların kemerli ve yumru gagası.

TOMŞURMAK *f.* Kuş ağzına yem vermek.

TOMURCUK *i.* Ağaçların kışın peyda ettikleri ve baharda filiz veren düğmecikler.

TOMURCUKLANMAK *f.* Tomurcuk peyda etmek.

TOMUŞMAK *f.* Kuşların gagalarile bitlenmesi.

TON *i.* Tonilâto. Herhangi bir aletten çıkan sadanın alçalıp yükselmesi. Tavır, eda, — *balığı i.* Bir cins balık.

TONAJ *i.* Geminin alabileceği yük derecesi.

TONILÂTO *i.* Bin kilogramdan ibaret mayiat, zahire, gemi hamulesi vahidi kıyasisi, ton.

TONOZ *i.* İki muvazi duvar üstündeki kemer.

TOP *i.* Toplanıp yuvarlak olmuş şey, küre. Çocukların oyun oynadıkları lâstik, bez veya meşin yuvarlak. Katlanıp demet haline konmuş kumaş v.s. Şarapnel veya gülle atan büyük silâh. *s.* Yuvarlak şeklinde: Bütün, hep. — *atmak f.* Topa ateş verip patlanmak. Oyun topunun fırlatmak. *c.* İflâs etmek. — *arabası i.* Topu taşıyan iki tekerlekli alçak araba.

TOPAÇ *i.* Çocukların ipe

sararak veya kırbaçla döndürdükleri mahrut şeklinde ve ucunda sivri bir çivi bulunan ağaç oyuncak. Kayık küreğinin kalın ve toparlak yeri.

TOPAK *i.* Yuvarlak şey, top. Hayvan ayağının topuğu.

TOPAL *i.* Bir ayağı sakat, aksak.

TOPALAK, TOPALACIK *s.* Yuvarlak, gülle şeklinde.

TOPALLAMAK *f.* Aksamak, topal yürümek.

TOPALLIK *i.* Topal oluş.

TOPALLANMAK, TOPALLAŞMAK *f.* Topal olmak.

TOPALTI *i.* Top menzilinde bulunan.

TOPARLAK *s.* Yuvarlak, gülle şeklinde.

TOPARLAMAK *f.* Bir yere toplamak. Toplayıp götürmek.

TOPARLANMAK *f.* Kendini toplama, çabuk hazırlanmak.

TOPATAN *i.* Kavun çeşidi.

TOPAZ *i.* Bir nevi sarı yakut, zebercet.

TOPÇEKER *i.* Ağır topu bulunan gambottan daha kuvvetli ve büyük gemi.

TOPÇU *i.* Topu kullanan asker.

TOPÇULUK *i.* Topçu san'ati.

TOPHANE *i.* Top fabrikası.

TOPLA *i.* Üç parmaklı harman çapası.

TOPLAÇ (Fiz.) Camia.

TOPLAM (Mat.) Yekûn.

TOPLAMA (Mat.) Cem.

TOPLAMAK *f.* Bir araya getirmek, devşirmek. Çekmek, kaldırmak, sarmak. Biriktirmek. Katlamak.

TOPLANMAK *f.* Bir yere gelmek. Birikmek, çoğalmak. Çekilip darlaşmak. İşlerini derlemek, yoluna komak. Semirmek. Devşirilmek.

TOPLANMAK *f.* Bir yere gelmek.

TOPLARDAMAR (Bio.) Verit.

TOPLAŞMAK *f.* Toplanmak.

TOPLATMAK *f.* Topla-

TOPLU *s.* Bir ucunda tomasını mucip olmak.

pu olan. Toplanmış, muntazam. Semiz.

TOPLUİĞNE *i.* Bir şeyi iliştirmeğe mahsus ucunda küçük bir topuzu bulunan iğne

TOPOĞRAFYA *i.* Araziyi arızalarile beraber kâğdın üstünde çizgilerle göstermek fenni.

TOPRAK *i.* Arzın dörtte üçünü kaplıyan ve nebatların bitip yetişmesine yarıyan madde. Yer arz, kara.

TOPRAKBASTI *i.* Bir şehre giren eşya ve adam dan alınan duhuliye resmi

TOPRAKALTI (Jeo.) Tahtezzemin.

TOPRAKLAMAK *f.* Toprakla örtmek.

TOPTAN *h.* Birden, birlikte. *i.* Perakende olmıyan.

TOPTANCI *i.* Bir malı perakende olmayıp toptan satan tüccar.

TOPTANCILIK *s.* Toptancı ticareti.

TOPUK *i.* Ayağın baldıra bağlandığı yerdeki yumru. Çay ağzının önündeki kum birikintisi. Direk ve serenlerin en aşağısı.

TOPUK (Kim.) Rüsup.

TOPUTOPU *h.* Hepsi.

TOPUZ *i.* Ucu tokmaklı demir veya ağaç, baston. Kapı ve pencerenin tutulacak toparlak demiri.

TOPUZLU *s.* Ucunda topuzu bulunan.

TOR *i.* Ağ, örgü.

TORAĞ *i.* Ufak gözlü balık ağı.

TORAK *i.* Kömür yaktıkları toprak kümbet.

TORAMAN *s.* Kaba ve terbiyesiz.

TORBA *i.* Bezden yapılmış küçük çuval.

TORBALANMAK *f.* Torba gibi gevşeyip sarkmak.

TORİK *i.* Palamut balığının büyüğü.

TORİNA *i.* Orkinoz denilen balık.

TORLUK *i.* Toprak kulübe. Kömür yaktıkları çukur.

TORNA *i.* Yuvarlak şeyleri yontup işlemeğe mahsus alet. Bakırcı ve dökmeci çarkı. Çıkrıkçılık.

TORNACI *i.* Torna tezgâhında çalışan işçi.

TORNAVİDA, TORNAVİDE *i.* Burgulu çivileri çevirip sıkıştırmağa mahsus alet.

TORPİDO *Bak*: **TORPİTO.**

TORPİDOBOT *i.* Torpil atmaya yarar harp gemisi.

TORPİL *i.* Deniz içinde patlıyarak düşman gemilerini batırmak için kullanılan lâğım.

TORPİLLEMEK *f.* Torpille bir gemiyi batırmak.

TORPİTO *i.* Torpil. Gayet seri ve içinde düşman gemilerini batırmak için torpil bulunan hafif harp gemisi.

TORPİYÖR *i.* Torpil dökmeğe, koymağa ve atmağa mahsus süratli ve hafif harp gemisi.

TORTOP *s.* Yuvarlak ve top olmuş.

TORTU *i.* Sulu şeylerin dibine çöken sulp maddeler, posa, çöküntü, rüsup.

TORTULU *s.* Tortusu olan.

TORUN *i.* Evlât evlâdı, hafit.

TOS *s.* Koç gibi baş, alın veya boynuzla vurma. To ile başlıyan bazı sıfatların evveline gelip mubalâğalandırılır: *tostoparlak*. — *vurmak f.* Başla kakmak.

TOSBAĞA *i.* Kaplumbağa.

TOSTOPARLAK *s.* Yusyuvarlak.

TOSUN *i.* Genç boğa. *c.* Gürbüz ve delikanlı.

TOŞARMAK *f.* Göğüs gergin olmak.

TOTEM *i.* En eski iptidaî ailelerin taptıkları nebat, hayvan v.s.

TOY *i.* Kazdan büyük yabani bir kuş. *c.* Akılsız acemi, ham.

TOYDARI *i.* Toy kuşunun büyüğü.

TOYGAN *i.* Doğan.

TOYGAR *i.* Tarlakuşunun bir nev'i, çayır kuşu.

TOYLUK *i.* Acemilik.

TOYNAKLILAR (Zoo.) Muzallefe.

TOZ *i.* Rüzgârla havaya karışan ince un halinde toprak, gubar. Herşeyin inces., un halinde bulunan. *Kulak — u i.* Şakak tarafından kulağa birleşik yer.

TOZAMAK, TOZANMAK

f. Toz kaldırmak.

TOZAN *i.* Tozlu yer.

TOZARMAK *f.* Toz haline girmek.

TOZATMAK *f.* Toz çıkarmak, tozlu olmak.

TOZKOPARAN *i.* Çok rüzgârlı yer.

TOZLANMAK *f.* Toz konmak.

TOZLAŞIR (Kim.) Toz halini alan.

TOZLAŞMA (Bot.) İstiğbar.

TOZLAŞMAK *f.* Toz gibi yağmak.

TOZLU *s.* Toza bulaşmış, tozu olan.

TOZLUK *i.* Baldırı tozdan korumak için giyilen kumaş veya deri, dolak, getr.

TOZMAK *f.* Gezmekle birlikte kullanılır. Gezip tozmak.

TOZUNTU *i.* Toz gibi ince sey. İnce yağmur.

TOZUTMAK *f. Bak.* **TOZAMAK.**

TÖHMET *i.* Suç. Henüz tebeyyün etmemiş kabahat.

TÖHMETLİ *s.* Suçlu.

TÖHMETSİZ *s.* Suçsuz.

TÖKESİMEK *i.* Bir şeye çarpıp sürçmek, kayıp aksamak.

TÖMBEKİ *i.* Nargile ile içilen tütün cinsinden bir nebat.

TÖREN *i.* Merasim, ihtifal.

TÖRPÜ *i.* Madenleri rendelemeğe yarıyan alet.

TÖRPÜLEMEK *i.* Törpü ile düzeltmek.

TÖRPÜLÜ *s.* Törpü ile rendelenmiş.

TÖRPÜSÜZ *s.* Kaba, yontulmamış.

TÖZÜ *i.* Âdet.

TÖZÜMLÜ *i.* Meşru. Âdete uygun.

TÖZÜSEL *s.* Örfî.

TÖZÜTÜM *i.* Teşri.

TÖSKÜRMEK *i.* Atı geri bastırmak.

TÖSKÜRTMEK *f.* Geri püskürtmek.

TÖVBE *i.* Günah ve kabahatinden geri dönerek bir daha işlememeğe yemin ve niyet.

TÖVBEKÂR *s.* Tövbe etmiş, tövbeli.

TÖVBELİ *s.* Tövbekâr.

TRAHOM *i.* Gözlere arız olan tehlikeli ve bulaşıcı bir hastalık.

TRAK, TRANK *i.* Madenî şeylerin çıkardığı sesi

taklit ve tasvir eder.

TRAKTÖR *i.* Çift süren benzin veya gazle işliyen makina.

TRAMPA *i.* Bir şeyi verip yerine başka bir şey alma, mübadele.

TRAMPACI *i.* Trampa eden.

TRAMPETE *i.* Davulun küçüğü.

TRAMVAY *i.* Rayları üzerinde yürüyen ve elektrik veya beygirle işler büyük yolcu arabası.

TRANSATLANTİK *i.* Büyük denizlerde işliyen büyük vapur.

TRANSFORMATÖR (Fiz.) Muhavvile.

TRANSİT *i.* Gümrük resmi vermeksizin eşyayı bir memleketten geçirme.

TRANSPORT *i.* Litoğrafyada yazının kâğıttan taşa nakli.

TRAPEZ, TIRAPEZ (Mat.) Yumuk, şibih münharif. Jimnastikte kurulmuş ağaç.

TRAVERS *i.* Demir yollarında rayların altında genişliğine konan demir veya ağaç taban.

TREN *i.* Bir lokomotif tarafından çekilen demiryolu arabaları, şimendifer, katar

TRİBÜN, TİRİBÜN *i.* Kürsü.

TRİGONOMETRİ (Mat.) Müsellesat.

TRİGONOMETRİK (Mat.) Müsellesata ait.

TRİKO *i.* Örgülü ve çubuklu bir çuha.

TRİKOTAJ *i.* Örücülük, örme işi.

TRİŞİN *i.* Domuzun adalelerinde bulunan ve insanlara geçerek üreyen tehlikeli bir kurt, şirit, kırkarşın.

TRİYO, TİRİYO *i.* Üç sesli musiki parçası.

TRUP *i.* Tiyatro kumpanyası.

TRÜST *i.* Birkaç tüccarın bazı ticarî eşyayı depo edip piyasada fiatlarını yükseltmek için sindika yapmaları.

TU *h.* Tükürmekten kinaye olup tahkir ve terzil makamında kullanılır: *tu utanmaz.*

TUBA *i.* Mukaddes kitaplarda bahsi geçen cennette bir ağaç. Kutluluk.

TUFAN *i.* Şiddetli yağmur. Suların dünyanın

her tarafına taşması. Pek eski zaman.

TUFEYLİ *i.* Sığıntı, asalak. İnsan kanile beslenen haşerat. Dalkavuk.

TUFULİYET *i.* Çocukluk.

TUĞ *i.* At kuyruğu kılından sorguç.

TUGAY *i.* Liva.

TUĞBAY *i.* Liva kumandanı. Albay.

TUĞGENERAL *i.* Mirliva. Eski liva paşa.

TUĞLA *i.* İnşaatta kullanılan fırında pişmiş kerpiç. — *kırmızısı i.* Koyu kırmızı renk.

TUĞLACI *i.* Tuğla yapan veya satan.

TUĞLU *s.* Başında tuğu veya sorgucu olan.

TUĞRA, TURA *i. Bak* : **TURA.**

TUĞRAKEŞ *i.* Tuğra çizen.

TUĞYAN *i.* Taşma, taşkınlık. Azgınlık.

TUHAF *s. Bak*: **TOHAF.**

TUHAFİYE *i. Bak*: **TOHAFİYE.**

TUHAFİYECİ *i. Bak*: **TOHAFİYECİ.**

TUHAFLIK *i. Bak*: **TOHAFLIK.**

TUL *i.* Uzunluk boy. — *dairesi i.* Yeryuvarlağının şarktan garbe doğru mefruz taksimatını gösterir daireler.

TULÂNİ *s.* Boylu, boyu eninden ziyade. *h.* Boyca, boyunca, tulen.

TULEN *h.* Boyca.

TULGA *Bak*: **TOLGA.**

TULÛ *i.* Güneş görüme, doğma. *c.* İlham.

TULÎ *s.* Tule ait.

TULÛAT *i.* Doğan şeyler, ilham olunan şeyler. Adi ve kaba temsiller veren tiyatro kumpanyası ve bu nevi temsiller.

TULÛATÇI *i.* Tulûat nev'inden temsiller veren tiyatrocu.

TULUK *i. Bak*: **TULUM.**

TULUM *i.* İçi boşaltılmış hayvan postu. Gayda. — *peyniri i.* Tulum içinde yapılan peynir.

TULUMBA *i.* Suyu bir taraftan alıp diğer taraftan vermeğe veya kuyudan çıkarmağa mahsus makina. Deniz suyunu kabartan kasırga, hortum. Şırınga. — *tatlısı i.* Tulumbaya benzer bir aletle sıkılarak dökülen bir kamur tatlısı.

TULUMBACI *i.* Tulumba kullanan veya yapan.

Tulumba ile yangın söndürmeğe giden bir taife. c. Edepsiz, terbiyesiz.

TULUMENK (Bio.) Kureybe.

TULUMLULAR (Zoo.) Sabite.

TULUMSULAR (Zoo.) Kıbaviyyüş şekil.

TULUN *i.* Şakağın kulak tozuna doğru olan tarafı. Bedir.

TUMAĞI *i.* Nezle.

TUMAN *i.* İçdonu, don.

TUMBA *i.* Çocuğun karnı, midesi, toprak tümseği.

TUMBADIZ *i.* Tıknaz.

TUMTURAK *i.* Parlaklık. Şaşaalı.

TUMTURAKLI *s.* Parlak Şaşaalı.

TUNÇ *i.* Bakırla kalay mahlûlü, pirinç.

TUNUSGEDİĞİ *i.* Kelepür şey. Parası için izdivaç olunan kadın.

TUR *s.* Toy, acemi. Gezinti, dolaşma.

TURA, TUGRA *i.* Padişahların isimleri yazılı bir marka şekli. Halat gibi örülmüş, ip, çile. Mendili halat gibi örme ve böyle örülmüş mendille oynanan bir oyun.

TURAÇ *i.* Bir cins süğlün.

TURALAMAK *f.* Tura yapmak.

TURAN *i.* Orta Asyada Türklerden menşei olan kıt'a Türkistan

TURANÎ *s.* Turana ait. Türk ırkı.

TURBA (Kim.) Turp.

TURBALIK (Bot.) Turpluk.

TURFA *i.* Musevilerin yenmesine dince müsaade olunmıyan yemek. Pis, mekruh.

TURFALAMAK *i.* Turfa etmek. Telvis etmek.

TURFANDA *i.* Mevsiminden evvel yetiştirilen nadide meyva ve sebze.

TURFANDACI *i.* Turfanda yetiştiren ve satan.

TURFANDALIK *i.* Turfanda yetiştirmek için ekilen sebze ve meyva tarlası.

TURGOR (Bot.) İnfitah.

TURHAN *i.* Asil adam.

TURİNA : *Bak* : **TORİNA**.

TURİST *i.* Seyyah.

TURLAK *s.* Genç ve beceriksiz, toy. Huvarda.

TURLAMAK *f.* Katlamak.

TURNA *i.* Balıkçıl ve ley-

lek nev'inden bir kuş. —*balığı i.* Deniz ve gölde olur bir cins balık. —*gözü i.* Berrak sarı renk. —*katarı i.* Buz üzerinde dört beş kızağın arka arkaya konup kayılması. Kalabalık gelenler. — *kırı i.* Kül rengine çalar renk. — *yı gözünden vurmak f.* Kelepir yakalamak. Rasgetirmek.

TURNACI *i.* Bir sınıf yeniçeri askeri.

TURNAGAGASI (Bot.) Bir çeşit çiçek.

TURNE *i.* Muhtelif memleketleri dolaşma.

TURNİKE *i.* Birer birer geçebilmek üzere kapı veya bir yere konulan ve her adam geçtikçe amudî mihveri etrafında dönen demir dolap.

TURNSOL *i.* Boyayıcı bir maden. — *kâğıdı i.* Bazı cisimlerin rengini tebdil edip etmemesine nazaran kimyevî hassalarını tayine yarıyan bir kâğıt.

TURNUVA *i.* Mağlûp olanın sahadan çekilmesi suretile yapılan müsabakalar.

TURP *i.* İştah açmak için yemek arasında yenen ve salatası yapılan yakıcı bir kök. Bir madenkömürü.

TURPGİLLER (Bot.) Salibiye.

TURŞU *i.* Tuzlu ve sirkeli su içine konmuş sebze veya meyva.

TURŞUCU *i.* Turşu yapıp satan.

TURŞULUK *i.* Turşu yapmağa elverişli.

TURUNCU *s.* Turunç ve portakal renginde.

TURUNÇ *i.* Reçeli ve şurubu yapılan acı bir portakal nev'i.

TUŞ *i.* Piyano, yazı makinası gibi aletlerde parmakların dokunduğu düğmeler.

TUTA *h.* Mahsuben.

TUTAÇ (Kim.) Pens.

TUTAM *i.* Hal, tavır. Tutamak. Bir avuç dolusu.

TUTAMAK *i.* Tutulan yol, usul, meslek. Sebat. Tutulacak yer, sap, kulp.

TUTAMAKLI *s.* Devamlı.

TUTAMAKSIZ *s.* Sebatsız.

TUTAMLAMAK *f.* Avuç-

la tutarak kaç tutam olduğunu ölçmek.

TUTAR *i.* Vakitli vakitsiz, tutan hastalık, sara. c. Huysuzluk.

TUTARAK *i.* Ateş tutuşturmağa mahsus çıra, kav, kibrit v.s. Tutar.

TUTARAKLI *s.* Tutarağı, tutarı olan.

TUTARIK *i. Bak*: **TUTAR**.

TUTAŞ *i.* Yakın, birleşik. Sık, tok.

TUTKAL *i.* Uzvî bazı maddelerden çıkarılan yapışkan zamk.

TUTKALLAMAK *f.* Tutkalla yapıştırmak.

TUTKALLI *s.* Tutkalla yapıştırılmış.

TUTKUN *s.* Düşkün, müptelâ. Âşık olmuş. Serbest olmıyan, serbest söz söyliyemiyen. İnmeli. Durgunluk. Tıkanma. Küsuf ve husufa uğramış.

TUTKUNLUK *i.* Düşkünlük.

TUTMAK *f.* Ele almak, elde bulundurmak. Yakalamak, ele geçirmek. El dokunmak. Tasarrufu altında bulundurmak, sahip olmak. Nikâhı altında bulundurmak. Rıayet etmek. Sersem veya sarhoş etmek. Yer kaplamak. Kira ile almak. Kapamak. Saymak. İtibar etmek. Saklamak. Kullanmak. Kaplamak. Hesap etmek. Bir iş veya bir san'ate girmek. Hedef ittihaz etmek, vurmak. Meşgul etmek. Hastalık musallat olmak. Kurmak, düşünmek. Bahse girişmek. Açmak, kullanmak. Hazırlamak, yetiştirmek, toprağa kök salmak. Borsada fiatını muhafaza etmek. Ağrımağa başlamak. Yerleşmek, temelleşmek. İşlemek, geçmek, tesir etmek. Uymak. *Ağız — f.* Susmak. *Göz — f.* Kestirmek, muvafık ve uygun bulmak. *Kafa — f.* Karşı komak. *Söz — f.* Verdiği sözde sebat etmek. *Taşa — f.* Taş atmak. *Topa — f.* Top atmak. *Oruç — f.* Oruçlu olup yiyip içmemek. *Uzun — f.* İşi uzatmak. *Yerini — f.* Yerine geçmek. *Zihinde — f.* Unutmamak.

TUTSAK *i.* Esir. Mevkuf.

TUTSAKLIK *f.* Esirlik.

TUTTURMAK *i.* Tutmasını mucip olmak.

TUTU *i.* Bahse konan şey. Rehin.

TUTUK *s.* Harekâtı serbest olmıyan, ağır. İnmeli. Mahcup, utangaç. Tutulmuş, kısık. Kapanmış. *i.* Yaşmak.

TUTUKLUK *i.* Tutuk oluş.

TUTULGA *i.* Zabıtname.

TUTULMAK *f.* Ele alınmak. Yakalanmak, yetiştirmek. El dokunulmak. Tevkif olunmak. Alıkonmak. Kiralanmak. Hizmete girmek Tıkanmak. Kapanmak. Felç veya acıdan işlemez hale gelmek. Kısılmak. Ses çıkmamak. Görünmez olmak. Gücenmek, alınmak, kızmak. Sayılmak, muteber olmak. Âşık ve müptelâ olmak. Dava ve münakaşada mağlûp olmak.

TUTUM *i.* 1- Tasarruf. 2- Hattı hareket, meslek.

TUTUMLU *s.* Muktesit, idareli.

TUTUNMAK *f.* Örtünmek, sarınmak, bağlanmak. Kullanmak. Kendi üstüne tutmak. Sarılmak.

TUTUŞMAK *f.* Biribirini tutmak, temas etmek, biribirine ilişip dokunmak. Kavga etmek. Alevlenmek, parlamak. Bağlamak, girişmek. Başlamak.

TUTUŞTURMAK *f.* Tutuşmasını mucip olmak.

TUTUŞTURUK *i.* Meşale.

TUTYA *i.* Çinko madeni.

TUVALET *i.* Temizlik. El ve yüz yıkayıp saçları tarama. Podra, krem, lâvanta sürünme.

TUYUR *i.* Kuşlar.

TUZ *i.* Yemeklere lezzet vermek üzre kullanılan suda erir kekremsi ve beyazımtırak sert madde.

TUZAK *i.* Bazı hayvanları yakalamak için kullanılan alet. Pusu, hile.

TUZCU *i.* Tuz satan.

TUZLA, TUZLAK *i.* Tuz çıkarılan yer, memleha.

TUZLAMA *i.* Tuzlamak işi. Pişmiş işkembe kesesinin parça halinde kesilmesi.

TUZLAMAK *f.* Tuza batırmak, veya tuza vurmak.

TUZLATMAK *f.* Tuzlamasını mucip olmak.

TUZLANMAK *f.* Tuza konulmak.

TUZLU *s.* İçine tuz konulmuş. Tuzu çok. *s.* Pahalı.

TUZLUBALGAM *i.* Bir cilt hastalığı.

TUZLUK *i.* Tuz koymağa mahsus küçük kap.

TUZRUHU *i.* Madenleri temizleyip parlatmakta kullanılan kimyevî bir madde.

TUZSUS *s.* Tuzu olmıyan veya eksik olan. *c.* Tatsız, lezzetsiz.

TÜBERKÜLOZ *i.* Verem.

TÜCCAR *i.* Ticaret yapan, tacir.

TÜFEK *i.* Kurşun atan ateşli silâh.

TÜFEKÂNE *i.* Tüfek deposu.

TÜFEKÇİ *i.* Tüfek yapan ve tamir eden. Orduda silâh tamir eden veya askerî fabrikalarda çalışan asker ve zabit. Eskiden sarayda muhafızlık eden bir sınıf asker.

TÜFEKLİ *s.* Tüfek taşıyan.

TÜH *n.* Ünlem. Eseflenme anlatır: *Tüh! fırsatı kaçırdın.*

TÜKEL *s.* Tamam, mükemmel.

TÜKENMEK *f.* Bitmek, kalmamak, tamamile sarfolunmak.

TÜKENMEZ *i.* Meyva suyundan yapılan ve su katılarak devamlı kullanılan bir çeşit şıra.

TÜKETMEK *f.* Tükenmesini mucip olmak.

TÜKÜRMEK *f.* Ağızdan tükürüğü atmak.

TÜKÜRÜK *i.* Ağızda hasıl olan ve yemekleri hazma yarıyan su. — *bezi i.* Tükürük hâsıl eden ağızdaki bezler.

TÜL *i.* Pek ince pamuk veya ipek bez, tülbent.

TÜLBENT *i.* İnce bez, tül.

TÜLEMEK *i.* Kuş baharda tüy dökmek.

TÜM *i.* Yumru, top.

TÜMBEK *i.* Ufak yumru. Dümbelek.

TÜMBÜLTÜ *i.* Yük yığını.

TÜMEL *i.* Mecmu.

TÜMELMEK *f.* Cemolunmak.

TÜMEN *i.* Büyük küme. Fırka. İranın elli kuruşluk altın parası. — — *h.* Pek çok.

TÜMGENERAL *i.* Fırka komutanı.

TÜMMEK *i.* Şişmek, tümseklenmek.

TÜMLEMEK *f.* İtmam etmek.

TÜMLER (Mat.) Temamî.

TÜMLÜK *i.* Temamiyet.

TÜMSEK *i.* Yumru şey. Ufak küme.

TÜMSELMEK *f.* Kamburlaşmak, yamrıyumru olmak.

TÜMÜR (Bio.) Zugabe.

TÜN *i.* Gece. — *aydın s.* Akşamlar veya geceniz hayrolsun.

TÜNEK *i.* Kuşların ve kümes hayvanlarının çıkıp tüneledikleri sırık.

TÜNEKLEMEK, TÜNEMEK *f.* Kuş ve kümes hayvanları tünek üstünde durmak.

TÜNEL *i.* Yerin altında oyularak açılan yol.

TÜNEMEK *f.* Tavuk ve benzerleri için tünekte uyuklamak.

TÜNMEK *f.* Gece olmak, ortalık kararmak.

TÜP *i.* İnce ve bir tarafı kapalı cam boru.

TÜPLÜK (Kim.) Hamili embube.

TÜR (Bio. Bot. Kim.) Nevi.

TÜRAP *i.* Toprak.

TÜRBE *i.* Kabrin üzerine yapılan bina.

TÜRBEDAR *i.* Türbeyi bekliyen ve hizmetini gören hizmetçi.

TÜRBİN *i.* Su ve havayı tazyik ile makinayı harekete getiren su çarkı veya motör.

TÜRE *i.* Kanun, yasa.

TÜREÇ *i.* Bid'at. Âdet olmıyan şey.

TÜREDİ *s.* Asi. Dermeçatma. Soysuz.

TÜREL *s.* Hukukî, âdete uygun.

TÜRETMEK *f.* Tekvin etmek. (Mat.) İştikak ettirmek.

TUREV (Mat.) Müştak.

TÜRK *i.* Asyada ve Doğu Avrupada yaşıyan ve birçok kısımlara ayrılan

büyük millet. Türkiye cümhuriyeti tebaası.

TÜRKÇE *i.* Türk dili. Türk milletine ait. Türk tarz ve usulüne uygun.

TÜRKÇÜ *s.* Türk dil ve kültürünün işlenip yayılması taraflısı.

TÜRKÇÜLÜK *i.* Türk milliyetçiliği.

TÜRKİSTAN *s.* Ortaasyada Türklerle meskûn geniş bir kıt'a.

TÜRKİYAT *i.* Türk tarih ve harsine ait ilimler.

TÜRKİYE *i.* Bütün Anadolu ile Şarkî Trakyayı ihtiva eden 762.736 km2. büyüklüğünde 19 milyon nüfuslu ve cümhuriyetle idare olunur devlet.

TÜRKİYELİ *s.* Türkiye cümhuriyeti halkı.

TÜRKLEŞMEK *f.* Irk cihetile Türk olmayıp kültür ve ülkü bakımından türklük camiasına girmek.

TÜRKLEŞTİRMEK *f.* Türkleşmesini temin etmek.

TÜRKLÜK *i.* Türk milleti ve ırkı.

TÜRKMEN *i.* Türk kavmine mensup bir şube.

TÜRKÜ *i.* Hece veznile yazılmış şarkı.

TÜRLÜ *i.* Nevi, cins, çeşit. Tarz, suret, biçim. Et ile birçok sebzeleri bir arada pişirerek yapılan yemek.

TÜRREHAT *i.* Hezeyan.

TÜRÜMSÜZ *s.* Meşru olmıyan.

TÜS *i.* İnce, tüy.

TÜSPÜR *i.* Renk.

TÜTMEK *f.* Duman çıkarmak. *Gözde — f.* Çok arzu etmek.

TÜTSÜ *i.* Afsun yapmak yahut iki bir koku yaymak için yakılan şey. Eşyayı buharla temizleyip öldürme ve bunun için kullanılan alet, etüv.

TÜTSÜLEMEK *f.* Tütsüye vermek. Dumana boğmak. Tütsü aletile temizlemek.

TÜTSÜLENMEK *f.* Kendisini tütsülemek.

TÜTTÜRMEK *f.* Tütmesini mucip olmak.

TÜTÜN *i.* Duman, gaz. yaprağı kıyılıp kurutulduktan sonra kâğıda sa-

rılarak veya lüle, pipo, v.s. ye konularak yakılıp ağızdan dumanı çekilen nebat. — *balığı i.* Dumanda kurutulmuş balık.

TÜTÜNCÜ *i.* Tütün satan. Tütün eken.

TÜTÜNCÜLÜK *f.* Duman kurutmak.

TÜVAN *i.* Güç, kuvvet.

TÜVANA *s.* Dinç.

TÜVEYÇ *i.* Çiçeğin yeşil kısmından maada etrafındaki renkli yapraklar.

TÜY *i.* Deri üstünde biten ince kıl, saç. Kuşların ve birçok hayvanların bedenlerini örten ve üşümelerine mâni olan ince ve yumuşak kıllar. Hav. — *tüs i.* İnce ve yumuşak tüy.

TÜYLENMEK *f.* Tüyü çıkmak. Bıyık ve sakalı gelmek.

TÜYLÜ *s.* Tüyü olan.

TÜYMEK *f.* Sıvışmak.

TÜYSÜZ *s.* Tüyü olmıyan, kılsız. *c.* Genç, körpe.

TÜZE *i.* Adalet.

TÜZEL *s.* Adlî.

TÜZEMEN *i.* Âdil.

TÜZÜK *i.* Nizamname.

U

U *i.* Türk alfabesinin yirmi dördüncü harfi ve seslilerin yedinci harfi.

UBUDİYET *i.* Kulluk. Kölelik. Mensubiyet.

UBUR *i.* Geçme, atlama.

UCA *i.* Kuyruksokumu.

UCALMAK *f.* Nihayet bulmak.

UCAR *i.* Haber.

UCEL *i.* Sınır boyu, serhad.

UCRA *s.* Pek uçta, kenarda.

UCUBE *i.* Pek acayip şey.

UCUZ *s.* Bedel ve kıymeti az olan, evham.

UCUZCU *s.* Ucuz mal satan.

UCUZLAMAK *f.* Ucuz olmak.

UCUZLATMAK *f.* Fiatını indirmek.

UCUZLUK *i.* Ucuz oluş.

UÇ *i.* Bir şeyin sivri te-

pesi. Kenar taraf, yan. Son. Köşe. Burun. Baş, tepe. Sebep. (Mat.) Münteha.

UÇAK *s.* Tayyare ve tayyare meydanı.

UÇAR *s.* Uçan, gaz halini alıp havaya karışan.

UÇARI *s.* Pek haşarı, çapkın.

UÇKU *i.* Tayyare.

UÇKUN *i.* Kıvılcım. *s.* Uçan.

UÇKUNMAK *f.* Ürkmek.

UÇKUR *i.* Şalvar ve iç donuna geçirilip belden bağlanan ince kuşak.

UÇMAK *f.* Havaya kalkıp gitmek, tayaran etmek. Gaz veya buhar haline geçip havaya kalkmak, tebahhur etmek. Zail olmak. Çalınmak. Yüksek bir yerden düşmek. Ziyade koşmak. Yıkılmak, devrilmek.

UÇMAK *i.* Cennet.

UÇMAN *i.* Tayyareci.

UÇUCU *s.* Uçan.

UÇUK *i.* Çok sıcaklıktan dudakların kabarması.

UÇUKLAMAK *f.* Uçuk peyda olmak.

UÇUNMAK *f.* Ürkmek.

UÇURMAK *f.* Uçmasını mucip olmak. Çok methetmek. Çabuk yetiştirmek. Çalmak.

UÇURTMA *i.* Uzun ip bağlıyarak havaya uçurulan kâğıt oyuncak. Uçurtmak işi.

UÇURTMAK *f.* Uçurmak. Tabahhur ettirmek. Kılıç v.s. ile vurarak bir şeyin tepesini kesmek. Yıkıp tahrip etmek.

UÇURUM *i.* Pek sarp ve dik yer, yar.

UÇUŞMAK *f.* Birlikte uçmak.

UD *i.* Çalgı. *Bak:* **UT.**

UDADE *i.* Mastara, irtifa günyesi.

UDÎ *s.* Ut çalmada usta.

UDUL *i.* Sapma, yoldan çıkma. Geri dönme.

UDUL *i.* Adiller. — *heyeti i.* Cinayetlerde cürmün mevcut olup olmadığına ve hafifleten sebepler bulunup bulunmadığına vicdanen karar veren ve intihapla mahkemeye alınan hakem heyeti.

UF! *n.* Bıkkınlığı ve usanmayı anlatır : *uf! yeter artık.*

UFACIK *s.* Pek ufak.

UFAK *s.* Küçük, ince. — *para i.* Küçük kıymette para.

UFAKLIK *i.* Ufak para.

UFAKTEFEK *s.* Ufak ve değersiz şeyler.

UFALAMAK, UFANMAK *f.* Ufak ufak doğramak.

UFALANMAK *f.* Ufak ufak olmak.

UFALATMAK *f.* Ufalanmasını mucip olmak.

UFALMAK *f.* Ufak olmak.

UFALTMAK, UFATMAK *f.* Ufalmasını mucip olmak.

UFARAK *s.* Ufacık.

UFKAN *h.* Ufkî olarak.

UFKÎ *i.* Ufka ait. Su sathına muvazi ve şakule amut düz.

UFLAMAK *f.* Uf demek.

UFUK *i.* Göğün yer ile birleşmiş gibi görünen yeri.

UFUNET *i.* Kokşa. Yara ve çıban fena kokma. Cürümekten hâsıl olan fena koku. Ağırlık.

UFUNETLENDİRMEK *f.* Ufunetlenmesini mucip olmak.

UFUNETLENMEK *f.* Kokşamak, kokuşmak. Ufunet peyda etmek.

UFUNETLİ *s.* Kokmuş, kokşalı. Ufunet yapan.

UĞLAMAK *f.* Uğultu etmek.

UĞRAK *i.* Uğranacak yer, güzergâh.

UĞRAMAK *f.* Geçerken bir yere ilişmek, muvakkaten durmak. Duçar olmak, tutulmak. Geçmek. Fırlamak.

UĞRAŞ *i.* Kavga, savaş.

UĞRASMAK *f.* Meşgul olmak, iş işlemek. Kavga etmek.

UĞRASTIRMAK *f.* Uğrasmasını mucip olmak.

UĞRATMAK *f.* Uğramasını mucip olmak.

UĞRU *i.* Uğranılan yer, yol. Çizgi, hat, eser. İstikamet. Hırsız.

UĞRULAMAK *f.* Çalmak.

UĞRULANMAK *f.* Çalınmak.

UĞRULATMAK *f.* Çaldırmak.

UĞRULAYIN *h.* Hırsızcasına, kimse görmeden.

UĞRULUK *i.* Hırsızlık.

UĞULDAMAK *f.* Uğultu yapmak.

UĞULTU *i.* Kulağa gelen gürültü ve boğuk ses.

UĞUR *i.* Hayır, bereket, saadet. Yol.

UĞURLAMAK *f.* Selâmetlemek, teşyi etmek.

UĞURLANMAK *f.* Selâmetlenmek, teşyi olunmak.

UĞURLU *s.* Uğuru olan.

UĞURSAMAK *f.* Tefe'ül etmek.

UĞURSUZ *s.* Uzun olmıyan, meş'um.

UĞURSUZLUK *i.* Uğursuz oluş.

UĞUZ *i. Bak:* **OĞUZ.**

UHDE *i.* Söz verme, bir işi üstüne alma. Taahhüt. Vazife. — *sine almak f.* Taahhüt etmek. — *sinden gelmek f.* Becermek.

UHREVÎ *s.* Ahrete ait.

UHUT *i.* Ahitler.

UHUVVET *i.* Kardeşlik.

UKALÂ *s.* Akiller. Akıllılık taslıyan. — *dümbeleği s.* Akıllılık taslıyan.

UKALÂLIK *i.* Ukalâ oluş.

UKAP *i.* Karakuş. Bir yıldız. Burç.

UKNUM *i.* Asıl, unsur.

UKTE *i.* Düğüm, İlmik. *ç.* Halli müşkül iş, zor mes'ele.

UKUBET *i.* Mücazat, eziyet, azap, işkence.

ULÂ *i.* İlk, birinci.

ULAH *i.* Rumen ahalisi.

ULAK *f.* Yakın, bitişik. *i.* Sal, tatar, posta.

ULAM *i.* Takım, bölük.

ULAMA *s.* Biribirine bağlı zencirleme. *i.* Ulamak işi.

ULAMAK *f.* Bitiştirmek, kavuşturmak, eklemek.

ULANMAK *f.* Bitişmek. Zincirlenmek, uzanmak.

ULAN *n.* Oğlan. Teklifsizce seslenmeyi anlatır: *ulan, bana bak!*

ULAŞ *i.* Bitişme, bitişiklik.

ULAŞIK *s.* Bitişik. Yetişmiş.

ULAMAK *f.* Bitişmek. Yetişmek. Görüşmek.

ULAŞTIRI *h.* Bitişik olarak.

ULAŞTIRMAK *f.* Ulaşmasını mucip olmak.

ULATMAK, ULULAT - MAK *f.* Büyütmek, tazim etmek. Ağırlamak.

ULATMAK *f.* Bezi çözüp tarağa geçirmek.

ULEMA *i.* Âlimler.

ULTİMATOM *i. Bak*: **ÜLTİMATOM.**

ULU *s.* Büyük, iri.

ULÛFE *i.* Eski zamanlarda at yemine verilen maaş.

ULÛFECİ *i.* Eski bir sınıf süvari askeri.

ULÛFELİ *s.* Maaşlı.

ULULAMAK *f.* Tazim etmek.

ULULANMAK *i.* Büyüklük satmak, kibirlenmek.

ULULUK *i.* Ulu oluş.

ULÛM *i.* İlimler.

ULUMAK *i.* Uzun ve acı bir sesle bağırmak. Köpek, çakal gibi hayvanlar ürümek.

ULUORTA *h.* Açıktanaçığa, düşünmeden: *uluorta söyleme.*

ULUS *i.* Kavm, millet.

ULUSAL *s.* Millî.

ULUSALLIK *i.* Milliyet.

ULUSÇU *i.* Milliyetperver.

ULUSÇULUK *i.* Milliyetperverlik.

ULUŞMAK *f.* Birlikte ulumak.

ULVAN *i.* (Unvandan) Öğünme.

ULVÎ *s.* Âli, yüksek. Maneviyata ait.

ULVİYAT *i.* Ulvî şeyler.

ULVİYET *i.* Ulvî oluş.

UMACI *i.* Korkunç bir mevhum şahıs, cadı.

UMK *i.* Derinlik.

UMKAN *h.* Derinlik itibarile.

UMMA *i.* Umut, ümit.

UMMADIK *i.* Ümid edilmiyen.

UMMAK *f.* Ümit etmek. Beklemek, inanmak.

UMMAN *i.* Büyük deniz.

UMRAN *i.* Mamur oluş.

UMRANÎ *s.* Umrana ait.

UMSANMAK *f.* Umutlanmak.

UMSIRAMAK *f.* Hayal sukutuna uğramak.

UMSUNMAK *f.* Ümide düşmek.

UMU *i.* Umut.

UMULMAK *i.* Ümti olunmak.

UMUM *i.* Herkese ait ve şamil olma. Bütün insanlar, herkes. Hep.

UMUMEN *f.* Umumiyetle.

UMUMÎ *s.* Umuma ait. Genel.

UMUMİYET *i.* Umumî oluş, şamil oluş.

UMUNMAK *i.* Ümide düşmek.

UMUR *i.* Emirler. Ehemmiyet verilen iş.

UMURSAMAK *f.* Ödevlemek, vazife saydırmak.

UMURSANMAK *f.* Vazife edinmek.

UMUT *h.* Ümit, emel.

UN *i.* Öğütülmüş, toz haline getirilmiş hububat v.s. *c.* Pek ince.

UNALMAK *f.* İyi olmak, şifa bulmak.

UNALMAZ *s.* İyi olmaz.

UNALTMAK *f.* Unalmasını mucip olmak.

UNARMAK *f.* İyiye döndürmek, düzeltmek.

UNF *i.* Şiddet, kabalık.

UNFUVAN *i.* Gençlik ve güzelliğin iptidası.

UNMADIK *s.* İyi olmaz. Hayırsız.

UNMAK *f.* İyi olmak, geçmek, şifa bulmak. Islah olunmak.

UNMAZ *z.* İyi olmaz, kabul etmez. Islah olunmaz, hayırsız.

UNSUR *i.* Mürekkep cisimleri terkip eden basit cisimlerin herbiri, esas, asıl.

UNSURÎ *s.* Unsura ait.

UNULMAK *f.* *Bak*: UNALMAK.

UNULMAZ *s.* *Bak*: UNALMAZ.

UNURTMAK *f.* *Bak*: UNARTMAK.

UNUTKAN *s.* Çok unutan.

UNUTMABENİ *i.* Bir çeşit çiçek.

UNUTMAK *f.* Hatırdan çıkarmak, hatırdan çıkmak. Anmamak. İhmal etmek.

UNUTULMAK *f.* Hatırdan çıkarılmak.

UNUTTURMAK *f.* Unutmasını mucip olmak.

UNVAN *i.* Bir eserin, bir ticarethanenin ismi Firma. Serlevha. Elkap. Rütbe. *c.* Övünme.

UNVANLI *s.* Bir unvanı olan. Adlı, sanlı. *c.* Ululuk taslıyan.

UR *i.* Vücutte hâsıl olan şiş, tümsek. Bazı ağaçlarda hâsıl olan tümsek.

URA *h.* Vuracak gibi hazır olma.

URA i. Hudut, nişan.

URANUS (Ast.) Büyük gezegenlerin yedincisi.

URASA *i.* Hurafe, usture, mit.

URAY *i.* Belediye.
URBA *i.* Ruba.
URBAN *i.* Arap bedeviler.
UREFA *i.* Arifler.
URGAN *i.* Kalın ip.
URUÇ *i.* Göğe çıkma, yükselme.
URUK *i.* Irklar.
URUCETMEK *f.* Yükselmek, çıkmak.
USAN *i.* Bıkıntı, bezginlik.
US *i.* Akıl, zekâ. Edep.
USANÇ *i.* Bıkan, bezgin. Usan veren, bıktıran.
USANDIRMAK *f.* Usanmasını mucip olmak.
USANILMAK *f.* Usanç gelmek, bıkılmak.
USANMAK *f.* Bıkmak, bezmek, usanç getirmek
USARE *i.* Sıkılan meyva v.s. nin suyu.
USKUMRU *i.* Kurusundan çiroz yapılan bir balık.
USKUR *i.* Vapurların kıçlarında bulunan ve dalgalara çarparak vapurun yürümesini temin eden helezonî kanatlı pervane.
USLANDIRMAK *f.* Uslanmasını mucip olmak.
USLANMAK *f.* Akıllanmak. Terbiye öğrenmek. Yumşamak.
USLATMAK *f.* Uslandırmak.
USLU *s.* Akıllı, zeki. Terbiyeli. Yavaş, mülâyim.
USLUCA *s.* Oldukça uslu.
USLULUK *i.* Uslu oluş.
USTA *i.* Bir san'atte mahir, san'atinin ehli. Hizmetçi kadınların başı. Kadın tellâk. Çok bilir, meharet ve tecrübesi ziyade, aldanmaz. Becerikli, kurnaz.
USTALIK *i.* Usta oluş. Kurnazlık.
USTALIKLI *s.* Usta, marifetli. Ustalık bilen. Kurnazca düşünülmüş.
USTUNÇ *i.* Bir mahfaza içinde cepte taşınan cerrah aletleri takımı.
USTURA *i.* Tıraş için kullanılan keskin bıçak.
USTURLAP *i.* Yıldızların irtifaını almakta kullanılan bir rasat aleti.
USUL *i.* Yöntem. Tertip, nizam, kaide. Üslûp, tarz, yol.
USUL, USULLACIK *h.* Yavaşça.
USULSÜZ *s.* Usul ve nizama uygun olmıyan.
UŞAK *i.* Çocuk. Delikanlı. Erkek hizmetçi.

UŞAKLIK *i.* Uşak oluş.

UŞŞAK *i.* Âşıklar. Musikide bir makam.

UT *i.* Geniş karınlı kiriş telli bir çalgı.

UT *i.* Ar, haya.

UTAN *i.* Fena bir hareketten dolayı müteessir olma, haya.

UTANACAK *s.* Utanmağı mucip. Kendisinden utanılır, teklifli.

UTANÇ *i.* Hicap, utanma.

UTANDIRMAK *f.* Utanmasını mucip olmak.

UTANGAÇ, UTANIK *s.* Çok utanan, sıkılan, mahcup tabiatli.

UTANGAÇLIK, UTANIKLIK *i.* Utangaç oluş.

UTANGAN *s.* Utangaç.

UTANGANLIK *i.* Utangaçlık.

UTANIŞ, UTANMA *i.* Utanmak işi.

UTANMAK *f.* Bir kötü iş veya sözden kızarmak, mahcup olmak. Sıkılıp şaşırmak.

UTANMAZ *s.* Utanması olmıyan.

UTARİT *i.* Güneşe en yakın olan seyyare.

UTÇU *i.* Ut yapan ve satan. Ut çalan.

UTKU *i.* Zafer.

UTUFET *f.* Şefkat.

UTUFETLİ, UTUFETLÛ *s.* Utufet sahibi. Vaktile ümeraya verilen unvan.

UVALAMAK *Bak*: **OĞALAMAK.**

UVERTÜR *i.* İlk çalınan musiki parçası.

UVMAK *Bak*: **OĞMAK.**

UVUŞTURMAK *Bak*: **OĞUŞTURMAK.**

UYANDIRILMAK *f.* Uykudan kaldırılmak.

UYANDIRMAK *f.* Uyanmasını mucip olmak.

UYANIK *s.* Uyumıyan, müteyakkız. Gözüaçık. Zeki, müstait.

UYANIKLIK *i.* Uyanık oluş.

UYANIŞ, UYANMA *i.* Uyanmak işi.

UYANMAK *f.* Uykudan kalkmak, uyku kaçmak. Gafletten kurtulmak. Göz açmak. Nebat canlanıp sürmeğe başlamak. Meydana çıkmak. Mamur olmak.

UYAR *s.* Uyması veya uydurulması mümkün. Benzer, müşabih.

UYARAN (Bio.) Tenbih.

UYARILIR (Bio.) Kabili tenbih.

UYARILMAK (Bio.) Tenbih edilmek.

UYARMA (Bio.) Tenbih.

UYARMAK (Bio.) Tenbih etmek.

UYARTI *i.* İhtar.

UYASI *i.* Örnek, nümunei imtisal.

UYDU (Ast.) Peyk.

UYDURMA *i.* Uydurmak işi. Uydurulmuş, yalan.

UYDURMAK *f.* Uygun getirmek. Düzeltmek, yoluna komak. İcat etmek.

UYDURULMAK *f.* Uygur getirilmek. Tesv'ye edilmek. İcat edilmek.

UYGU *i.* Tenasüp.

UYGULAMAK (Mat. Fiz.) Tatbik etmek.

UYGUN *s.* Uyar, muvafık Münasip, lâyık. Ucuz.

UYGUNLUK *i.* Uygun oluş.

UYGUNSUZ *s.* Uymaz, muvafık olmıyan. Müna sebetsiz, lâyık olmıyan. Fena. Terbiyesiz.

UYGUNSUZLUK *i.* Uygunsuz oluş.

UYGUR *i.* Türklerin bir şubesi.

UYKU *i.* İnsan ve ekseri hayvanlara her gün ve husus'le geceleri arız olan uyuşukluk, gözleri kapayıp kendinden geçme, nevm. c. Gaflet. Cehalet, duygusuzluk.

UYKUCU *s.* Uykuyu çok seven, çok uyuyan.

UYKULUK *s.* Kundaktaki çocuğun avucunda biriken kir ve başında hâsıl olan ufak kabuklar. Kuzunun gırtlağında bulunan irice bezler.

UYKUSUZ *s.* Uyumıyan, uyumamış, uykusu kaçmış. Atik.

UYKUSUZLUK *i.* Uykusuz oluş.

UYLUK *i.* Bacağın kalçadan dize kadar olan yukarı kısmı.

UYMAK *f.* Arkasından gitmek, tâbi olmak. Muvafakat etmek. Muvafık gelmek. Uygun olmak. Yakışmak. Kararlaşmak. Tam gelmek. Benzemek.

UYMAZ *s.* Mugayir, münafi.

UYMAZLIK *i.* Mugayeret, ihtilâf.

UYRU *i.* Tabi, tebaa.

UYRUTMAK *f.* Tabiiyetine almak.

UYSAL *s.* Herkese uyan, herkesin fikir ve reyi-

ne tâbi olan, kimseye muhalefet etmiyen.

UYUKLAMAK *f.* Imızganmak, pineklemek. Uyumak.

UYUM *i.* Ahenk. (Fiz.) Tetabuk.

UYUMA *i.* Uyumak işi.

UYUMAK *f.* Uykuya varmak, uykuda olmak. c. Gaflette bulunmak

UYUN *i.* Gözler.

UYUNMAK *f.* Uykuya varılmak.

UYUNTU *s.* Uyar gibi duran. Miskin, tembel.

UYUR *s.* Uyuyan. Sakin.

UYURGEZEN (Bio.) Sair filmenam.

UYUŞMA *i.* Uyuşmak işi.

UYUŞMAK *f.* His iptal olunmak, duymaz olmak, karıncalamak. c. Tembellik etmek. Anlaşmak.

UYUŞTURMAK *f.* Uyuşmasını mucip olmak.

UYUŞTURUCU *s.* Hissi iptal ederek duymaz bir hale getiren.

UYUŞTURULMAK *f.* Hissi iptal edilerek duymaz bir hale getirilmek.

UYUŞUK *s.* Hissi iptal edilmekle duymaz bir hale gelmiş. c. Tembel,

UYUŞUKLUK *i.* Uyuşuk oluş.

UYUTMA *i.* Uyutmak işi.

UYUTMAK *f.* Uyumasını veya uyuşmasını mucip olmak.

UYUTUCU *s.* Uyku getiren.

UYUZ *i.* İnsana ve hayvana arız olan sarı cilt hastalığı, gicik.

UZ *s.* İyi, yarar. Mahir. Uygun, muvafık. Uslu. *i.* İyilik. Uygunluk. Meharet, san'at.

UZAK *s.* Zaman veya mekânca yakın olmıyan, irak. Memul ve muhtemel olmıyan. Muhalif, mübayin, uymaz.

UZAKÇA *s.* Biraz uzak.

UZAKLAŞMA *i.* Uzaklaşmak işi.

UZAKLAŞMAK *i.* Biribirinden ayrı düşmek. Uzağa gitmek.

UZAKLAŞTIRMAK *f.* Uzaklaşmasını mucip olmak.

UZAKLIK *i.* Uzak oluş.

UZAM (Mat.) İmtidat, vüs'at.

UZAMA *i.* Uzamak işi.

UZAMAK *f.* Uzun olmak.

Çok sürüncemede kalmak. Uzağa gitmek.

UZAN *s.* Lâfazan.

UZANMAK *f.* Uzun sürmek, boyuna gitmek Yatıp bedenin azasını uzatmak. El uzatmak.

UZANIM (Fiz.) Tetavül.

UZANTI (Bio.) İstitale.

UZATILMAK *f.* Uzun sürdürülmek.

UZATMAK *f.* Uzamasını mucip olmak. Çok söylemek. Müşkilât çıkarmak. İstemekte fazla ileri gitmek.

UZATTIRMAK *f.* Uzatmasını mucip olmak.

UZAY (Mat.) Feza.

UZAYIŞ *i.* Uzama.

UZEL *s.* Mahir, hazık.

UZGİDİM *i.* Hüsnü hal.

UZGÖREN *s.* Durendiş. İhtiyatlı.

UZGÖRENLİK *i.* Durendişlik.

UZGÜDÜ *i.* Hüsnü niyet.

UZLAŞMAK *f.* Anlaşılmak, uyuşulmak.

UZLAŞMAK *f.* Uyuşmak, anlaşmak.

UZLAŞTIRMAK *f.* Uzlaşmasını mucip olmak.

UZLET *i.* Yalnızlık.

UZMAN *i.* Mütehassıs.

UZMANLIK *i.* İhtisas.

UZUN *s.* Boyu çok olan, kısa olmıyan. Çok süren, çok devam eden. Çabuk bitmez, tafsilâtlı. *h.* Çok, çok vakit.

UZUNBACAKLILAR (Zoo) Şatiiye. Leylek ve benzerleri gibi.

UZUNCA *f.* Biraz uzun.

UZUNKAFALI (Bio.) Dolikosefal, mustatilür re's.

UZUNLUK *i.* Uzun oluş.

UZUV *i.* Beden aza ve aletlerinin herbiri. Nebatların dalları.

UZVÎ *s.* Bedene ve uzva ait, azası olan. Hayat sahibi, hayvanî veya nebatî olan.

UZVİYET *i.* Uzvî oluş.

UZYAZI *i.* Hüsnü hat, İyi el yazısı.

Ü

Ü *i.* Türk alfabesinin yirmi beşinci ve seslilerin sekizinci harfi.

ÜBÜVVET *i.* Babalık.

ÜCRA *Bak*: **UCRA.**

ÜCRET *f.* Emek ve hak

mukabili verilen para.

ÜCRETLİ *s.* Ücreti olan. Ücret mukabili.

ÜCRETSİZ *s.* Ücreti olmıyan, bedava.

ÜCURAT *i.* Ücretler.

ÜÇ *s.* İkiden sonra olan sayı. — *aylar i.* İslâmlarca mubarek olan recep, şaban, ramazan ayları. — *köşe i.* Üç köşesi olan şekil veya cisim, müselles.

ÜÇER *i.* Herbirine veya her defasında üç.

ÜÇGEN (Mat.) Müselles.

ÜÇFAZLI (Fiz.) Üç safhalı.

ÜÇDÜZLEMLİ AÇI (Mat.) Üç vecihli zaviye.

ÜÇLEME *s.* Üçe bölme, üçlü. Teslis. *i.* Bir ufak yonca. Dokuzar taşla oynanan bir oyun.

ÜÇLEMEK *i.* Üç yapmak. Üçe bölmek.

ÜÇLEŞMEK *f.* Üç adedine baliğ olmak.

ÜÇLEŞTİRMEK, ÜÇLETMEK *f.* Üçleşmesini mucip olmak.

ÜÇLÜ *s.* Üç adet ve miktarında olan. Üçe bölünmüş. *i.* İskambil kâğıtlarının üç beneklisi.

ÜÇLÜ KAİDESİ (Mat.) Basit selâse kaidesi.

ÜÇLÜK *i.* Üç miktar, adet veya kıymetinde olan.

ÜÇTEBİR *i.* Üç kısımda bir, sülüs.

ÜÇÜNCÜ *i.* Üç derecede bulunan.

ÜÇÜNCÜL ALKOL (Kim.) Sülasi küul.

ÜÇÜNCÜLÜK *i.* Üçüncü oluş.

ÜÇÜZ *i.* Üçlü. Üçü bir arada.

ÜÇÜZLÜ *s.* Üç daneli.

ÜDEBA *i.* Edipler.

ÜFLEÇ (Kim.) Hamlaç.

ÜFLEMEK *f.* Ağızla nefes vermek, üfürmek. Nefesle söndürmek. Nefesle şişirmek. Nefesle çalgı çalmak. Nefes etmek, okuyup üfürmek.

ÜFLENMEK *i.* Ağızla nefes verilmek. Nefesle söndürülmek. Nefesle şişirilmek. Nefesle çalınmak. Nefes edilmek.

ÜFLETMEK *f.* Üflemesini mucip olmak.

ÜFTADE *s.* Düşmüş, düşkün. Âşık, meftun.

ÜFÛL *i.* Batma. Gurup.

ÜFÜRMEK *f.* Esmek. Üf-

lemek, hastaya okuyup üfleme.

ÜFÜRTMEK *i.* Üfürmesini mucip olmak.

ÜFÜRÜK *i.* Okuyucuların okuduktan sonra hastanın üzerine üfledikleri nefes.

ÜFÜRÜKÇÜ *i.* Okuyucu, hastalara okuyup üfliyen, afsuncu.

ÜFÜRÜKÇÜLÜK *i.* Üfürükçü işi.

ÜFÜRÜLMEK *f.* Hava ve nefesle kabarmak. İltihaplanmak.

ÜFÜRÜM *i.* Bir defada üfürülen nefes ve hava.

ÜĞENDİRE, ÜVENDİRE *i.* Çift ve araba sürerken öküzleri dürtmek için kullanılan uzun ve ucu iğneli değnek.

ÜĞENDİREK *i.* Üğendire.

ÜĞÜ *i.* Puhukuşunun kedi başlı büyük nev'i.

ÜLEŞ *i.* Bölme, pay.

ÜLEŞÇİ *s.* Kassam, payeden.

ÜLEŞLİ *s.* Hisseli.

ÜLEŞMEK *f.* Bölüşmek.

ÜLEŞTİRİ *h.* Yer yer, şurada burada, serpinti.

ÜLEŞTİRMEK *f.* Bölüştürmek.

ÜLFET *i.* Alışma, ünsiyet. Görüşme. Dostluk. İtiyat.

ÜLKE *i.* Memleket, diyar. Bir devletin hükmü altında bulunan yer.

ÜLKER *i.* Yedi yıldızdan ibaret küme, süreyya. Perviz.

ÜLKÜ *i.* İdeal, mefkûre, gayei hayal.

ÜLKÜÇ *i.* Ustura.

ÜLKÜSEL *s.* Mefkûrevî, ideale ait.

ÜLTİMATOM *i.* Devletler arasında son teklif ve ihtar.

ÜLTRAVİOLET (Fiz.) Maverayı benefşevî.

ÜLÛHİYET *i.* Tanrılık.

ÜLÜFER *i. Bak:* **NİLÜFER.**

ÜMERA *i.* Amirler.

ÜMİDETMEK *f.* Ummak.

ÜMİT *i.* Umu, umut. **Ümide düşmek** *f.* Ummak.

ÜMİTBAHŞ *s.* Ümit veren.

ÜMİTLENDİRMEK *f.* Ümitlenmesini mucip olmak.

ÜMİTLENMEK *f.* Ummak, ümide düşmek.

ÜMİTLİ *s.* Ümidi bulunan.

ÜMİTSİZ *s.* Ümidini kes-

miş, nevmit. Umulmıyan, ümit edilmiyen.

ÜMİTSİZLİK *i.* Ümitsiz oluş.

ÜMİTVAR *s.* Umsunan. Ümidi olan.

ÜMMET *i.* Ömet. Bir peygamberin dine davete memur olduğu cemaat, aynı dine salik olanlar.

ÜMMÎ *s.* Okusuz. Okuyup yazma bilmiyen, cahil.

ÜMNİYE *i.* Umu, ümit. Arzu, istek. Maksat.

ÜN *i.* İnsan ve hayvan sesi, avaz, sayha. Yüksek sesle şarkı söyleme. Şöhret, nam, şan.

ÜNDE *i.* Nida, ünlem.

ÜNDECİ *i.* Münadi.

ÜNDEMEK *f.* Nida etmek.

ÜNDEŞ *s.* Sâmit.

ÜNİFORMA *i.* Resmî elbise.

ÜNİVERSİTE *i.* Darülfünun.

ÜNLEMEK *f.* Bağırmak, çağırmak, ses çıkarmak. Şarkı söylemek. Ötmek.

ÜNLEM *i.* Nida, ünde.

ÜNLENMEK *f.* Seslenmek. Çınlamak. Nam ve şöhreti yayılmak.

ÜNLETMEK *f.* Ünlemesini mucip olmak.

ÜNLÜ *s.* Muhterem, şanlı, şerefli.

ÜNNEMEK *f.* Seslenmek.

ÜNSİYET *i.* Ülfet.

ÜRANÜS *i.* Güneş etrafındaki seyyarelerin yedincisi.

ÜRANYUM *i.* Basit madenlerden biri.

ÜRE *i.* Sidikte mevcut bir zehir. Bevle.

ÜREGEN *s.* Feyizli, çok ürer.

ÜREM *i.* Faiz, nema.

ÜREME *i.* Tenasül, iştikak.

ÜREME ORGANLARI (Bio.) Tenasül uzuvları.

ÜREMEK *f.* Çabuk yetişip yayılmak, türemek.

ÜREMİ *i.* Ürenin kanı zehirlemesinden ibaret hastalık.

ÜREN *i.* Nesil, zürriyet.

ÜREŞME *i.* Tenasül.

ÜRETEÇ (Fiz.) Müvellit.

ÜRETİM *i.* İstihsal.

ÜRETME *i.* İstihsal etme.

ÜRETMEK *f.* Yetiştirmek, istihsal etmek.

ÜRETMEN *i.* Müstahsil.

ÜRGÜN *i.* Sel sularının çekilmesi üzerine çukur yerlerde birikip kalan küçük göl.

ÜRKEK *s.* Çabuk ve herşeyden korkup birden bire sıçrayan. Korkak.

ÜRKEKLİK *i.* Ürkek oluş.

ÜRKMEK *f.* Ansızın birşeyden korkup birdenbire sıçramak. Korkmak. Çekinmek.

ÜRKÜN *i.* Panik. Yaygın korku.

ÜRKÜNÇ *s.* Müthiş. Çok korkunç.

ÜRKÜNTÜ *i.* Korku.

ÜRKÜTMEK *f.* Ürkmesini mucip olmak.

ÜRPERME *i.* Ürpermek işi.

ÜRPERMEK *f.* Ürkerek tüyler kalkıp dikilmek ve deri iğne iğne kabarmak.

ÜRPERTMEK *f.* Ürpermesini mucip olmak.

ÜRÜME *i.* Örümek işi.

ÜRÜMEK *f.* Köpek durduğu yerde bağırmak, ulumak, havlamak.

ÜRÜN *i.* Mahsul, semere.

ÜRÜT *i.* Hasılat.

ÜRYAN, URYAN *s.* Soyunmuş, çıplak.

ÜRYANİ *i.* İnce kabuklu makbul bir erik.

ÜS *i.* Esas, temel. Bir rakamın kaçıncı defa kendi misline zarbolunduğunu gösteren rakam.

ÜSBİTGEN (Bot.) Epifit.

ÜSERA *i.* Esirler.

ÜSKÜF *i.* Tepesi devrik ve püsküllü kırmızı yünden örme takke. Örme kalpak, başlık.

ÜSKÜF *i.* Bir çeşit külâh.

ÜSLÛP *i.* Tarz, usul. İfade tarzı.

ÜSNOMAL *s.* Fevkalâde.

ÜST *i.* Yukarı. Bir şeyin yukarı kısmı, fevk, balâ. Bir şeyin dışı, harici, sathı. Mafevk. — *baş i.* Esvap, kıyafet.

ÜSTAT *i.* Öğretici, muallim, mürebbi. Usta.

ÜSTDERİ (Bio.) Beşere.

ÜSTDERİALTI (Bot.) Tahtıedimmei dahiliye.

ÜSTE *h.* Fazladan, ilâveten. Yukarda, üstünde. Faik, galip, üstün.

ÜSTEĞMEN *i.* Askerlikte subay derecesi eski birinci mülâzim.

ÜSTEL (Mat.) Üssî.

ÜSTELEMEK *f.* Bir şeyin üzerine zam ve ilâve olunmak, artmak. Bastırmak, üst çıkmak. Tekrar dönmek, nükseylemek.

ÜSTELİK *h.* İlâveten.

ÜSTENCİ *i.* Müteahhit.

ÜSTENMEK *f.* İltizam, taahhüt etmek.

ÜSTERMEK *f.* İhale etmek.

ÜSTGELMEK *f.* Tefevvuk etmek.

ÜSTİNSAN *i.* Öteki insanlardan yüksek olan, sürhümen.

ÜSTÜBEÇ *i.* Boyacılıkta kullanılır beyaz bir madde.

ÜSTÜN *s.* Üst gelen, mafevk. Galebe çalan. Eski. Arap harflerinde *e* harfinin sesini veren işaret, fetha. — *gelmek* *f.* Tefevvuk etmek.

ÜSTÜNKÖRÜ *s.* Sathî. Dikkat ve ehemmiyet vermiyerek.

ÜSTÜNLEMEK *f.* Tercih etmek.

ÜSTÜNLÜK *i.* Üstün oluş.

ÜSTÜPÜ *i.* Gemilerde silip süpürmekte kullanılan kenevir parçası.

ÜSTÜSTE *h.* Biribiri üstüne. Müteakiben.

ÜSTÜVANE *i.* İçi boş amut Zıvana, silindir.

ÜSTÜVANİ *s.* Üstüvane şeklinde.

ÜSEK *i.* Küçük vaşak.

ÜŞEN *i.* Üşenme.

ÜŞENÇ *s.* Üşenen, tembel.

ÜŞENDİRMEK *f.* Üşenmesini mucip olmak.

ÜŞENGEÇ *s.* Âtıl, tembel.

ÜŞENGEN, ÜŞENİK *s.* *Bak*: **ÜŞENÇ.**

ÜŞENİKLİK *i.* Üşenik oluş.

ÜŞENMEK *f.* Tembellik. Üşenmek.

ÜŞMEK *f.* Yığılmak, toplanmak, birikmek.

ÜŞNE *i.* Yosun.

ÜŞNİYE *s.* Yosuna ait.

ÜŞÜMEK *f.* Soğuk hissetmek.

ÜSÜNTÜ *i.* Koşuntu, tehacüm. Kalabalık.

ÜŞÜRMEK *f.* Yığmak, toplamak, biriktirmek. Saldırmak.

ÜSÜŞMEK *f.* Her taraftan hücum edip yığılmak. Toplaşmak.

ÜŞÜTMEK *f.* Üşümesini mucip olmak.

ÜTÜ *i.* Kızdırıp kumaşları düzeltmeğe ve tüyleri yakmağa mahsus demir alet ve bu aletle el-

biseyi temizleme veya tüyleri yakma .

ÜTÜCÜ *i.* Ütü yapan.

ÜTÜLEMEK *f.* Elbise üstüne ütü sürmek. Kızgın demirle tüyleri yakıp temizlemek. Ateşte alazlamak.

ÜTÜLENMEK *f.* Ütüden geçirilmek. Kızgın demirle tüyleri yakılıp temizlenmek. Ateşte alazlanmak.

ÜTÜLETMEK *f.* Ütülemesini mucip olmak.

ÜTÜLÜ *s.* Ütülenmiş.

ÜTÜME *i.* Ateş alevinde alazlanmış taze buğday.

ÜTÜV (Kim.) Etüv.

ÜVENDİRE *Bak:* **ÜĞENDİRE.**

ÜVEY *s.* Öz olmıyan. — *ana i.* Öz valide olmıyan baba zevcesi. — *baba i.* Öz babâ olmıyan valide kocası. — *kardeş i.* Üvey baba veya üvey ana evlâdı.

ÜVEYK, ÜVEYİK *i.* Güvercine benzer fakat daha büyükçe bir av kuşu.

ÜVEZ *i.* Muşmulaya benzer bir meyva.

ÜYE *i.* Âza.

ÜZEK *i.* Öküz arabasının oku.

ÜZEN *i.* İhtimam, dikkat.

ÜZENGİ *i.* Hayvana binildiği zaman ayakları koymağa mahsus demir basamaklar.

ÜZENGİLEMEK *f.* Ata üzengi ile vurup sürmek.

ÜZENBEZEN, ÖZEN *i.* Üzenerek yapılan süs.

ÜZENDİRMEK, ÖZENDİRMEK *f.* Üzenmesini mucip olmak.

ÜZENİŞ, ÜZENME *i.* Üzenmek işi.

ÜZENMEK *f.* İtina ile çalışmak. Çabalamak, uğraşmak. Heveslenmek.

ÜZER *i.* Üst, yukarı. Arka, sırt. Dış taraf, yüz. Üstbaş, kıyafet.

ÜZERE *h. Bak:* **ÜZRE.**

ÜZERİ *h.* Üstü, yukarısı. Dış tarafı. Kıyafet.

ÜZERİNDE *h.* Yanında, üstünde. Uhdesinde. Dışında, yüzünde. Hakkında, dair.

ÜZERİNE *h.* Üstüne, yüzüne. Karşı, aleyhinde. Dair, ait. Göre.

ÜZERLİK *i.* Evlerde ekseriya üstü için kullanı-

lan bir tohum.

ÜZGEÇ *i.* Çekilip alınır ip merdiven.

ÜZGÜ *i.* Eziyet, cefa.

ÜZGÜN *s.* Üzülmüş.

ÜZGÜNLÜK *i.* Üzülmüş olma, zebunluk. Eziyet.

ÜZLET, UZLET *i.* Bir tarafa çekilip kendikendine yalnız kalma, inziva.

ÜZLETGÂH, UZLETGÂH *i.* Üzlet yeri.

ÜZLETNİŞİN, UZLETNİŞİN *s.* Uzlete çekilen.

ÜZLÜK *i.* Tütsü, günlük.

ÜZME *i.* Üzmek işi.

ÜZMEK *f.* Gerip gevşetmek, sölpük etmek. Yorup sıkmak, ıstırap vermek.

ÜZRE *h.* Şartile. İçin, niyetile, maksadile. Misilİ, gibi, o suretle. Vukuu yakın olan şeyi bildirir: *gelmek üzre.*

ÜZÜLMEK *f.* Eskiyip bozulmak. Hasta ve bitap düşüp zayıflamak, bir şeyi arzu edip te muvaffak olamamaktan müteessir olmak.

ÜZÜM *i.* Salkım etrafında toplanan ufak tanelerden ibaret ve şırasından pekmez ve şarap yapılan besleyici ve lezzetli bir meyva. *Kuru —* *f.* Üzümün kurutulmuşu.

ÜZÜN *i.* Hüzün.

ÜZÜNLÜ *s.* Mahzun.

ÜZÜNTÜ *i.* Üzülme, cansıkılma, yorulma, ıstırap, merak. Eziyet.

ÜZÜNTÜLÜ *s.* Üzüntüsü olan.

ÜZÜNTÜSÜZ *s.* Üzüntüsü olmıyan, rahat.

V

V *i.* Türk alfabesinin yirmi altıncı ve sessizlerin on sekizinci harfi.

VABESTE *s.* Bağımlı. Bir şeye bağlı olan. Mütevakkıf.

VÂCİBE *i. Bak:* **VECİBE.**

VÂCİP *s.* Gerekli. Terki caiz veya mümkün olmıyan, lâzım, zarurî.

VÂDE *i.* Ödel, gün. Bir iş için önden tayin olunan müddet, muayyen vakit. Mühlet. Ecel.

VÂDELİ *s.* Ödelli. Vadesi olan.

VADETMEK *f.* Adamak. Söz vermek. Bir şeyi vermeği bir işi yapmağı

VÂDİ *i.* İki dağ arası, detaahhüt etmek.
re. Bir nehrin aktığı yer, yatak, mecra. *e.* Tarz, minval, tertip. (Jeo.) Derey.

VADOLUNMAK *f.* Söz verilmek.

VAFİ *s.* Yeter. Kifayet eden. Sözünde duran, vefakâr.

VAFİR *s.* Çok.

VAFTİZ *i.* Hıristiyanlarca çocuğun ve hıristiyanlığa yeni girenin dine girme şartı addolunan suya sokma merasimi.

VAGON *i.* Demiryolu arabası. On ton miktarında hamule.

VAGONET *i.* Küçük vagon.

VAGONLİ *i.* Yatakli vagon.

VAH *e.* Teessüf bildirir : vay! yazık: *vah yavrum.*

VÂHA *i.* Çöl ortasında sulak ve ağaçlık yer.

VAHAMET *i.* Hazım güçlüğü. Ağırlık, tehlike.

VAHDANİYET *i.* Birlik. Allahın birliği ve varlığı.

VAHDET *i.* Birlik, bir ve tek olma. Yalnızlık.

VÂHİ *s.* Boş, faydasız.

VAHİDİKIYASİ *i.* Ölçü ve sayıda esas mikyas. Uzunlukta metre, ağırlıkta kilo v.s.

VAHİM *s.* Ağır, korkulu. Neticesi tehlikeli, vahametli.

VÂHİME *i.* Kuruntu kurma, vehme kapılma.

VÂHİP *s.* Hediye eden. Hibe eden.

VÂHİT *s.* Bir, tek.

VAHİT *s.* Tek.

VAHİY *i.* Bir fikir veya bir emrin bir peygambere Allah tarafından ilham olunması. Esin.

VAHAMETLİ *s.* Vahameti olan, vahim.

VAHŞET *i.* Yabanilik. Medeniyet hayatından uzak ve iptidaî yaşayış, vahşi oluş. İnsanlarla ünsiyet etmeyiş. Issızlık, tenhalık, yalnızlık. Tenha yerlerde duyulan korku. Ürüme.

VAHŞİ *s.* Yaban, yabani. Vahşet hayatı yaşıyan insan ve hayvan. İnsanlardan kaçar.

VAHŞİCE *h.* Yabanice.

VAHŞİLENMEK, VAHŞİLEŞMEK *f.* Yabani olmak.

VAHŞİLİK *s.* Yabanilik.

VAHŞİYANE *h.* Yabanice.

VAHYETMEK *f.* İlham etmek, kalbine doğdurmak. Esinmek.

VAHYOLUNMAK *f.* İlham olunmak. Esinlenmek.

VAİT *i.* Söz verme, üzerine alma, ahit, taahhüt.

VAİZ *s.* Öğüt veren.

VAİZLİK *i.* Öğütçülük.

VAIZ *i.* Öğüt. İyiliğe sevketme.

VAK'A *i.* Olay, olgu. Vukubulan hal, hadise. Harp. Mes'ele.

VAKARLI. *Bak*: **VEKARLI.**

VAKARSIZ *i. Bak*: **VEKARSIZ.**

VAKARSIZLIK *i. Bak* : **VEKARSIZLIK.**

VAKAYİ *i.* Olaylar. Vak'alar.

VAKETA *i.* Bir nevi sahtiyan.

VAKFE *i.* Durgu, durak.

VAKFETMEK *f.* Bekitlemek. Bir mal, mülk veya parayı hayır işlerine ayırmak. Hasretmek, tahsis etmek, maletmek.

VAKFİYE *i.* Vâkıfın vakıf şartlarını bildiren şartname, vakıfname.

VÂKİ *s.* Saklıyan, koruyan. Bir hastalığa yakalanmamak için alınan ilâç ve tedbir.

VAKİ *s.* Olan. Vukubulan, düşen, tesadüf eden. Olağan, mevcut. Geçen, cereyan eden. *i.* Vukubulan hal, vakıa.

VAKİT *i.* Zaman, saat. Çağ. Münasip zaman. Boş ve müsait zaman. Maişet genişliği. Fırsat, mühlet. Devir, asır. Şimdiki zaman. Vade. — — *h.* Kâh kâh, nöbet nöbet. *Bir — h.* Geçmiş bir zamanda. *Her — h.* Daima. *Ne — h.* Hangi zaman. *O — h.* O halde.

VAKİTLİ *s.* Münasip vakitte olan. — *vakitsiz i.* Hiç vakit ve zamanını nazarı itibara almadan.

VAKİTSİZ *s.* Münasip vakitte olmıyan. Mevsimsiz. *z.* Geç, geç vakitte.

VAKIÂ *h.* Doğrusu, gerçi. Hakikaten, filvaki : *vakıa ben söyledim.*

VAKIA *i. Bak*: **VAK'A.**

VAKIF *i.* Bekit. Resmen bir hayır işe ayrılmış mal ,mülk v.s.

VÂKIF *s.* Bilen. Ayakta duran. Bir işe vukuf ve malûmatı olan, agâh, haberdar. Gözü açık, uyanık. Bir mal ve mülkü vakfeden.

VÂKIFANE *i.* Bilerek, anlıyarak.

VAKIFNAME *i. Bak*: **VAKFİYE.**

VAKOM *i.* Havası alınmış yer veya kap, halâ.

VAKTAKİ *z.* O vakit ki, ne zaman ki.

VAKTİLE *h.* Zamanında, mevsimsiz. Eski zamanda ,geçmiş zamanda.

VAKTİHAL *h.* Refah, geniş geçinme.

VAKUR *s.* Ağır, ağırbaşlı, vekarlık.

VAKURANE *s.* Ağırlık ve temkinle.

VÂLÂ *s.* Yüksek, yüce.

VALÂSAN *s.* Şanı yüksek.

VALE *i.* Oyun kâğıdında oğlan.

VALF *s.* Gaz, islim ve su gibi şeylerin geçmesine mahsus kapaklı delik.

VALİ *i.* İlbay. Vilâyeti idare eden.

VALİDE *i.* Ana, anne.

VALİDEYN *i.* Ana ve baba.

VALİLİK *i.* Vilâyet, vali makam ve vazifesi.

VELİT *i.* Baba, ata.

VALİZ *i.* Heybe, küçük meşin çanta, bavul.

VALLAH, VALLAHİ *i.* Allah için. Allah hakkı için manasında yemin.

VALS *i.* Bir alafranga dans.

VALSÖR *i.* Vals oynayan.

VAMPİR *i.* Cadı, hortlak.

VANDALİZM *i.* İlimlere ve güzel sanatlara düşmanlık.

VANİLYA *i.* Bir nevi nebat ve bu nebatın güzel kokulu meyvası.

VANTİLÂTÖR *i.* Havayı oynatarak rüzgâr hâsıl etmeğe mahsus elektrikle döner yelpaze.

VANTUZ *i.* Hacamat şişesi. Hava deliği

VAPUR *i.* Makinaları islim ile işliyen gemi.

VAR *i.* Mevcut, hazır bulunan, yok mukabili. Mevcut olan şey, mal, servet. Olma, bulunma.

VARAGELE *i.* Kayıkların

tutunarak gidip gelmesi için ırmak üzerine gerilen tel. Maden, kereste v.s. nakli için iki dağ arasındaki havaî hat. Maden ve su kuyularında biri iner ve diğeri çıkar iki kovadan ibaret tertibat.

VARAK *i.* Yaprak. Kitap v.s. yaprağı. Kâğıt. Yaldız veya süsü için gayet ince dövülmüş altın, gümüş, bakır yaprağı.

VARAKA *i.* Bir tek yaprak. Kâğıt, mektup. Beti.

VARAKÇI *i.* Yaldız yapraklarını yapan.

VARAKÎ *s.* Yaprağa benzer, yaprağa ait.

VARAKLAMAK *f.* Üstüne yaldız varak yapıştırmak.

VARAKLI *s.* Varakla süslenmiş, yaldızlanmış.

VARAKPARE *i.* Kâğıt parçası. Pusula. Yaprakcık.

VARDA *g.* Bak! dikkat et! savul! destur, nöbet.

VARDACI *i.* Varda bağıran uşak.

VARDAKOSTA *s.* Sahil muhafaza gemisi. *i.* Vücutlu, iri yapılı.

VARDIRMAK *f.* Varmasını mucip olmak.

VARDİYA *i.* Gemilerde nöbet yeri.

VAREK *i.* Mürekkep yapılan deniz yosunu.

VÂRESTE *s.* Kurutulmuş, azade.

VARETMEK *f.* Vücude getirmek, yaratmak.

VARİ *s.* Kelimenin sonuna gelerek benzerlik bildirir: *haçvari*, haç gibi, *askervari*, asker gibi.

VARİDAT *i.* Gelir. Bir adam veya ailenin geliri, iradı. Devletin vergi v.s. den geliri olan para. Hatıra gelen şeyler.

VARİDE *i.* Gelmiş, varit olmuş.

VARİL *i.* Küçük ve mustatil şeklinde fıçı.

VARİLCİ *i.* Varil yapan.

VÂRİS *i.* Mirasçı. Miras yiyen.

VARİS *i.* Damar şişkinliğinden ibaret hastalık.

VARİT *s.* Gelen. Tatbik olunan. Hatıra gelen.

VARİYET *i.* Varlık.

VARİYETE *i.* Birkaç türlü oyun oynıyan tiyatro.

VARİYETLİ *s.* Zengin.

VARILMAK *f.* Gidilmek, ulaşılmak.

VARIŞ *i.* Varma. Zekâ. — *gidiş h.* Gidip gelme. Ülfet.

VARIŞLI *s.* Zeki, çabuk anlar.

VARIŞMAK *f.* Gidip gelmek, ülfet etmek.

VARLIK *i.* Varolma. Zenginlik.

VARMA *i.* Varmak işi. Varılan yer.

VARMAK *f.* Gitmek, yetişmek. Bağlı olmak. Neticelenmek. Yanaşmak, yaklaşmak. Müracaat eylemek. İntikal etmek, anlamak. Dalmak, kendini vermek. Kızmak. Çekinmek. *Çoğa — f.* Haddi geçmek. *El — f.* Muktedir olmak. *Farkına — f.* Anlamak, duymak. *Fenaya — f.* Sonu fena olmak. *Kocaya — f.* Evlenmek.

VAROLMAK *f.* Mevcut olmak.

VAROS *i.* Bir şehir ve kasabanın kenar mahalleleri.

VARSAĞİ *i.* Varsak denilen Türklere mahsus bir cins enli yatağan. Gene onlara mahsus kayabaşı havası.

VARSAYMA (Mat.) Faraziye.

VARSAYMAK (Mat.) Farzetmek.

VARSIN *h.* Bırak, ko, ehemmiyeti yok: *varsın gitsin.*

VARTA *i.* Uçurum. Tehlike.

VARYEMEZ *s.* Cimri, hasis.

VARYOS *i.* Ağır taşçı tokmağı.

VASAT *i.* Orta, iki tarafına müsavi mesafede olan. Ara. Merkez, içgöbek. İkisi ortası olan şey, ortalama.

VASATİ *s.* Ortada bulunan, arada olan, iç. İkisi ortası olan şey, orta halde.

VASIF *i.* Sıfat, nitelik.

VÂSIF *i.* Sıfatlayan.

VASIFLANDIRMAK *f.* Sıfatlandırmak.

VASIFLANMAK *f.* Sıfatlanmak.

VASFETMEK *i.* Tarif etmek. anlatmak.

VASFİ *s.* Vasfa ait.

VASİ *i.* Atağ. Vasiyeti yerine getiren. Yetimlerin

ve reşit olmıyanların mallarını idare etmek üzre tayin olunan kanunî vekil.

VÂSİ *s.* Geniş, enli, bol. Büyük.

VASİLİK *i.* Vasi oluş. Atağlık.

VASİYET *i.* Tutsu. Bir adamın öldükten sonra yapılmasını arzu ettiği şeyler hakkında hayatta iken verdiği emir.

VASİYETNAME *i.* Vasiyetin yazılı olduğu kâğıt.

VASIL *i.* Ulaşma, birleşme, bitişik. Vuslat.

VÂSIL *i.* Yetişen, vusul bulan. Kavuşan.

VASITA *i.* Araç. İki şey arasında irtibatı temin eden. Araya giren, meyaneci. Karışma. El. Alet. *Bilâ — s.* Vasıtasız, doğrudandoğruya.

VASITASIZ *s.* Vasıtası olmaksızın, bilâvasıta.

VASLETMEK *i.* Ulaştırmak, bitiştirmek.

VASSAL *i.* Bir büyük devlete tâbi küçük hükûmet. Derebeyi tâbii.

VASAK *i.* Kedi cinsinden postu kürk yapılır bir hayvan.

VAT *i.* Elektrik kuvvetinin vahidikıyasisi.

VATAN *i.* Yurt. Bir adamın doğup büyüdüğü yer, memleket. Bir devletin hudutları dahilinde ve hükmü altında bulunan arazi.

VATANDAŞ *s.i.* Bir memleket ahalisinden olan, hemşeri, memleketli. Ayni devletin tebaasından olanlar.

VATANDAŞLIK *i.* Vatandaş oluş.

VATANÎ *s.* Vatana ait.

VATANPERVER *s.* Yurtsever. Vatan muhabbeti ile mütehassis olan, vatana hizmet eden, vatansever.

VATANPERVERLİK *i.* Yurtseverlik. Vatanperver oluş.

VATANSEVER *s.* Vatanperver.

VATANSEVERLİK *i.* Vatansever oluş, vatanperverlik.

VATMAN *i.* Tramvayı idare eden makinist.

VAVEYLÂ *i.* Çığlık, yaygara, feryat.

VAY *n.* Teessüf ve ıstırap beyan eder *vay ba-*

şım. Taaccüp beyan eder: *vay! öyle mi?*

VAYE *i.* Nasip, pay.

VAYEDAR *s.* Paylı. Nasibi olan.

VAZAİF *i.* Ödevler. Vazifeler.

VAZ'AN *h.* Durumu dolayısile. Vaziyeti itibarile. Vazolunduğuna göre.

VAZELİN *i.* Ham petrolden çıkarılan yumşatıcı bir yağ.

VAZETMEK *f.* Komak, yerleştirmek ,bırakmak. Tesis etmek .

VAZGEÇME *i.* Vazgeçmek işi.

VAZGEÇMEK *f.* Caymak, terketmek.

VAZGEÇTİ *i.* Geçmiş dargınlık.

VAZ'Î *s.* Konmuş, tabii olmayıp sonradan konma.

VAZİFE *i.* Bir adamın yapmasına mecbur olduğu veya bir adamın uhdesine verilen iş.

VAZİFEDAR *s.* Ödevli. Vazifeli.

VAZİFELİ *s.* Vazifesi olan, vazifedar. Ödevli.

VAZİFESİZ *s.* Bir şeyi vazife etmiyen, düşüncesiz. Umursamaz. Vazifesi olmıyan.

VAZİFESİNAS *s.* Ödevsever. Vazifesini tanır ve vazifesinde kusur etmez.

VAZİYET *i.* Durum, tavır.

VAZI *i.* Koma, bırakma, atma. Tayin etme. İcat ve tesis etme. Duruş, tarz, biçim ,hareket. — *esaş i.* Temel atma, temel koyma. — *hamil i.* Çocuk doğurma.

VÂZI *s.* Koyan, vazeden. Tesis eden. — *kanun i.* Kanunları vazeden.

VAZIH *s.* Açık, aşikâr.

VAZIULİMZA *i.* İmza koyan.

VAZIHAMİL *i.* Doğurma.

VAZIYET *i.* El koma, sahip çıkma, tasarruf etme. Hükûmet tarafından müdahale edilme.

VAZO *i.* San'atkârane işlenmiş kıymetli madenden saksı biçiminde kap.

VAZOLUNMAK *f.* Konulmak, yerleştirilmek.

VE *h.e.* De, dahi, hem.

VEBA *i.* Tehlikeli ve bulaşıcı bir hastalık, yumurcuk, taun.

VEBAÎ *s.* Vebaya ait.

VEBAL *i.* Günah, ahretçe mes'uliyet.
VEBALI *s.* Vebaya tutulmuş.
VEBALLI *s.* Vebal altında kalan, günahkâr.
VECA *i.* Ağrı, sızı.
VECAHET *i.* Güzellik. İtibar.
VECAİP *i.* Borçlar. Vecibeler.
VECALI *s.* Ağrılı.
VECİBE *i.* Borç, düşerge. Elzem ve vacip olan şey, borç hükmünde olan vazife, yapılması mecburî iş.
VECİH *i.* Yüz, çehre, surat. Üst, satıh. Ön, alın. cephe. Üslûp, tarz, suret. Sebep, vesile, cihet, münasebet. Vasıta.
VECİH *s.* Güzel, münasip.
VECİT *i. Bak*: **VECT.**
VECİZ *i.* Muhtasar ve açık.
VECİZE *i.* Özsöz, ölger.
VECT *i.* Kendini kaybedecek derecede ilâhi aşka dalma, istiğrak. Urunç.
VEÇHE *i.* Yüz. Cihet.
VEÇHEN *h.* Bir veçhile, bir suretle, bir cihetten.
VEÇHİ *i.* Yüze ait,
VEÇHİLE *e.* Yüzle.
VEDA *i.* Sağlıcı. Ayrılma, ayrılırken Allaha emanet etme.
VEDALAŞMAK *f.* Sağlıcaşmak.
VEDANAME *i.* Veda mektubu.
VEDAT *i.* Sevme, sevgi.
VEDİA *i.* Emanet bırakılan şey, emanet .
VEFA *i.* Sözde durma, taahhüdü ve borcu eda etme. Muhabbette sadakat. Yetişme, kâfi olma.
VEFADAR *s.* Vefalı.
VEFAKÂR *s.* Vefalı.
VEFALI *s.* Vefası olan.
VEFASIZ *s.* Dostlukta, vait ve taahhüdünde durmıyan.
VEFASIZLIK *i.* Vefasız oluş.
VEFAŞIAR *s.* Vefa huylu.
VEFAT *i.* Ölüm, ölme.
VEFİK *s.* Uygun.
VEFK *i.* Uyma, uygun gelme. Dua yazılı ufak muska.
VEFRET *i.* Bolluk, çokluk.
VEGA *i.* Gürültü, kavga.
VEHABİ *s.* Hususî bir islâm mezhebine salik bir

Arap cemaati.

VEHBÎ *s.* Allah vergisi. Fıtrî.

VEHHAM *s.* Vehimli, kuşkulu.

VEHHAMLIK *i.* Kuşkulu olma.

VEHİM *i.* Kuşku. Esassız ve batıl fikir, yanlış zan. Şüphe, kuruntu.

VEHİMNAK *s.* Kuruntulu, mütevehhim, korkak.

VEHLE *i.* Dakika, an, lâhza.

VEHLETEN *h.* Birdenbire.

VEHMETMEK *f.* Kuşkulanmak.

VEHMİ *s.* Mevhum.

VEHMİYAT *i.* Mevhum şeyler. Kuşkular.

VEJETALİN *i.* Yemeklerde kullanılan nebatî yağ.

VEKÂLET *i.* Devlet idarî teşkilâtının merbut olduğu esaslı dairelerden herbiri. Bakanlık. Vükelâlık, nazırlık. Başkasının işini görmeğe mezun olma, vekillik. Birinin vazifesini muvakkaten görme ve onun namına hareket etme. Yekelik.

VEKÂLETEN *h.* Vekâlet suretile, yekelikle.

VEKÂLETNAME *i.* Vekillik belgesi, yekebeti.

VEKÂLETPENAH *i.* Kabineye dahil vekillere yazılan ihtiramkârane elkaptır.

VEKAR, VAKAR *i.* Ağırbaşlılık, haysiyeti muhafaza, temkin.

VEKARLI *s.* Vekar sahibi, vakur.

VEKARSIZ *i.* Vekarı olmıyan.

VEKİL *i.* Devletin vekiller heyetinden olan ve vekâleti idare eden, nazır. Bakan. Başkasının işini görmeğe memur olan. Birinin namına söz söyliyen ve hareket eden. Bir vazifeyi muvakkaten idare eden. Yeke.

VEKİLHARÇ *i.* Bir konak veya müessesede masraf gören.

VEKİLLİK *i.* Vekil oluş, vekâlet.

VEKTÖR (Mat. Fiz.) Şua.

VEKTOREL (Fiz.) Şuaî.

VELÂDET *i.* Doğma, doğuş.

VELÂDETNAME *i.* Doğum kâğıdı.

VELÂYET *i.* Veli oluş,

VELEDİZİNA *i.* Piç.
VELEH *i.* Şaşkınlık, hayret.
VELENSE *i.* Yaygı olarak kullanılan veya beygirin üzerine örtülen kalın battaniye.
VELET *i.* Oğul. Piç.
VELEV *h.* Olsa da, hattâ bile: *velev okumasam.*
VELHASIL *i.* Hasılı, netice, hulâsa. Sözün kısası.
VELİ *i.* Ege. Sahip. Bir çocuk veya âkıl ve reşit olmıyanın işlerini gören ve hallerinden mes'ul olan kimse v.s. 2- Eren, yatır.
VELİAHT *i.* Hükümdarın yerine geçecek prens.
VELİLİK *i.* 1- Erenlik, 2- Eğelik .
VELİME *i.* Düğün.
VELİYE *i.* Ece
VELİNİMET *i.* İyilik yapan ve bir lûtufta bulunan.
VELODROM *i.* Velosipet Koşu yeri.
VELOSİPET *i.* Bisiklet.
VELUR *i.* Mantoluk kadife.
VELVELE *i.* Şamata, gürültü.
VELVELELİ *s.* Şamatalı.
VELVELESİZ *s.* Şamatasız.
VELYETMEK *f.* Biribiri arkasından gelmek.
VENÜS *l.* Zühre yıldızı. Esatirde güzellik alihesi.
VENÜS ÇARIĞI (Bot.) Bir çeşit çiçek.
VERASET *i.* Bir adamın vefatında malına sahip olmak, mirasçılık.
VERDÎ *i.* Güle ait, gül rengi.
VERDİ (Fiz.) Sarfiyat.
VERDİRMEK *f.* Vermesini mucip olmak.
VERE *i.* Teslim. *h.* Arası kesilmeksizin, bir düziye, fasılasız. — *bayrağı i.* Teslim bayrağı.
VERECEK *i.* Borç.
VEREM *i.* Akciğerde vesair azada hâsıl olan mikropla geçer tehlikeli hastalık: barsak veremi, kemik veremi v.s. Şiş, şişme. *s.* Veremli.
VEREMLİ *s.* Veremi olan.
VERESE *i.* Mirascılar, Varisler.
VERESİ, VERESİYE *i.* Bedeli sonra verilmek üzere satma veya alma.
VERETMEK *f.* Bir düzi-

ye devam etmek.

VEREV *s.* Bir köşeden bir köşeye, kutran.

VERGİ *i.* Ahalinin hükûmete vermekle mükellef olduğu para, resim, Varis, ihsan.

VERGİLİ *s.* Vergisi olan. Cömert. Meyvalı.

VERGİSİZ *i.* Vergisi olmıyan. Cimri. Meyvasız.

VERİD, VERİT *i.* Karadamar.

VERİDÎ *s.* Damara ait.

VERİLMEK *i.* Başkasına terkedilmek, bırakılmak. Teslim olunmak. Satılmak. İsnat olunmak. Tensip edilmek.

VERİM *i.* Mahsul.

VERİMCE *i.* 1- Caize. 2- Aidat.

VERİMLİ *s.* Mahsuldar.

VERİMSEMEK *f.* Teslimiyet göstermek.

VERİNME *i.* Fedakârane.

VERİNMEK *f.* Fedakârlık etmek.

VERİŞ *i.* Verme. Paylama.

VERİŞTİRMEK *f.* Çıkışmak, sövüp saymak.

VERİT *i.* Teberru.

VERİT, VERİD *i.* Karadamar.

VERMEK *f.* Başkasına bırakmak. Bağışlamak. Ödemek. Teslim etmek, tensip etmek. Çıkarmak. Hâsıl etmek, iradı olmak. Tefsir etmek. *Aman* — *f.* Affetmek. *Ara* — *f.* Aralık bırakmak. *Arka* — *f.* Yardım etmek. *Ad* — *f.* İsim koymak. *Ateş* — *f.* Yakmak. *Başbaşa* — *f.* Beraber çalışmak. *Boy* — *f.* Uzamak. *Can* — *f.* Ölmek. *Canını* — *f.* Feda etmek. *Ele* — *f.* Teslim etmek. *Hak* — *f.* Hakkını teslim etmek. *Kulak* — *f.* Dinlemek. *Mana* — *f.* Tefsir etmek. *Selâm* — *f.* Selâmlamak. *Ses* — *f.* Seslenmek. *Söz* — *f.* Vait ve taahhüt etmek. *Şan* — *f.* Şan ve şöhret kazanmak. *Teminat* — *f.* Temin etmek. *Yüz* — *f.* Şımartmak.

VERMUT *i.* İçine pelin v.s. acı şeyler karıştırılmış beyaz şarap.

VERNİ *i.* Vernik.

VERNİK *i.* Parlak cilâ boyası.

VERNİYE *i.* Gayet doğru ölçmeğe mahsus bir hendese aleti.

VERST *i.* Rus kilometresi 1067 metrelik ölçü.

VESAİK *i.* Belgeler. Vesikalar.

VESAİL *i.* Bahaneler.

VESAİT *i.* Vasıtalar.

VESATET *i.* Vasıta olma.

VESAYET *i.* Atağlık. Vasilik. Emir, tenbih, tavsiye.

VESİ *s.* Geniş.

VESİKA *i.* Belge. İtimat olunacak şey, sağlam delil, senet, hüccet. Hüviyeti ispat eden varaka.

VESİLE *i.* Bahane. Vasıta, yol. Sebep, Fırsat.

VESİLECU *s.* Bahane arayan.

VESSELÂM *h.* Artık bitti işte bu kadar, sözün kısası : *sözümü dinliyeceksin vesselâm.*

VESTİYER *i.* Şapka, palto v.s. asacak yer.

VESVESE *i.* Kuşku. Şüphe, kuruntu.

VESVESELİ *i.* Kuşkulu. Müvesvis.

VESİM *i.* Dövme. İğne ile beden üzerine yapılan işaret.

VETER *i.* Yay kirişi. Saz kirişi. Kavsin iki ucunu rapteden müstakim hat. Adalelerdeki kalın sinir.

VETET, VETED *i.* Kazık, Ensekemiği. Bir ucu zaviye teşkil eden yarım daire. Mesaha için bazı noktalara dikilen renkli bayrak gönderi.

VETİRE *i.* Dar yol, üslûp. Burunun iki deliğini ayıran zar.

VETO *i.* Hükûmet reisinin parlâmentonun bir kararını ret hakkı.

VEYA *e.* İki şey arasında kararsızlık bildirir, veyahut: *sen gel veya o gelsin.*

VEYAHUT *h. Bak:* **VEYA.**

VEYL *n.* Yazık: *vazifemizi hakkile yapmazsak veyl bizlere.*

VEZAN *s.* Esen.

VEZARET *i.* Vezir vazife ve makamı.

VEZİN *i.* Tartı, tartma. Ağırlık, sıklet. Şiirin intizam ve ahengi.

VEZİR *i.* Vezaret rütbesinde olan. Eskiden nazırlık vazifesini görenlere verilen unvan. Vezir-âzam .

VEZİRÂZAM *i.* Sadrazam.

VEZİRANE *s.* Vezire yakışır surette.

VEZİRLİK *i.* Vezaret.
VEZNE *i.* Tartı aleti, terazi. Hükûmet dairelerinde ve müesseselerde para alınıp verilen yer. Kasa, sandık. Ateşli silâhların barut ve fişek konulan yeri.
VEZNECİ *i.* Tartı aletleri yapan ve satan.
VEZNEDAR *i.* Vezne memuru, sandıkemini.
VEZNEDARLIK *i.* Veznedar vazifesi.
VEZNETMEK *f.* Tartmak.
VİBRİYON (Bio.) Mikroskopla görülebilen hayvancık.
VİCAH *i.* Yüzyüze gelme, yüzleşme.
VİCAHEN *h.* Yüzyüze.
VİCAHÎ *s.* Yüzyüze olan.
VİCDAN *i.* Anlayış, duygu, idrak, şuur. Bulma, bir halde görme. Kalple hissetme. İstiğrak. İyilik etmekten lezzet ve kötülük etmekten azap duyma. İyiyi kötüden ayıran derunî duygu.
VİCDANEN *h.* Vicdana göre.
VİCDANÎ *s.* Vicdana ait. şuurî.
VİCDANLI *s.* Vicdan sahibi. İnsaflı.
VİCDANSIZ *s.* Vicdanı olmıyan. Duygusuz. İnsafsız.
VİCDANSIZLIK *i.* Vicdansız oluş.
VİDA *i.* Burgulu çivi.
VİDALA *i.* Dana derisinden yapılan sahtiyan.
VİDALAMAK *f.* Vida ile tutturmak.
VİDALATMAK *i.* Vida ile tutturmak.
VİDALI *s.* Vida ile iliştirilmiş.
VİDELE *i. Bak*: **VİDALA**.
VİGLE *i.* Dalyanlarda dikilen direğin başındaki gözleme direği, çanaklık.
VİKAYE *i.* Kayırma. Himaye. Hastalığın önünü alma, koruma.
VİKONT *i.* Kontun dununda bir asalet unvanı.
VİKONTES *i.* Vikontun karısı.
VİLÂYET *i.* İl, ilbaylık. Valilik, idarî taksimatın en büyüğü ve valinin idaresi altındaki memleket, eyalet.
VİLLÂ *ı.* Yazlık köşk.
VİNÇ *i.* Ağır yükleri kaldırıp indirmek için iş-

lim ile işler makina.

VİRA *h. Bak*: **VERE.**

VİRAN *s.* Yıkık, harap. *c.* Mahzun.

VİRANE *i.* Ören. Yıkılmış bina arsası, harabe. Harap ve metruk yer.

VİRANELİK *i.* Viranesi çok yer.

VİRANLIK *i.* Viran oluş.

VİRDETMEK *f.* Dile dolamak.

VİRDİZEBAN *i.* Daima tekrar olunan.

VİRT, VİRD *i.* Muayyen zamanlarda okunması itiyat olunan bazı dualar. Daima tekrarlanan söz.

VİRTUOZ *i.* Musikide hüneri olan, güzel sanatlardan birinde Seçkinliği bulunan.

VİSAL *i.* Sevdiğine kavuşma, vuslat.

VİSKİ *i.* Bir nevi sert içki.

VİŞNE *i.* Reçel ve şurubu yapılan bir nevi mayhoş ve koyu renkli kiraz.

VİŞNEÇÜRÜĞÜ *i.* Mavi ile kırmızı arası renk.

VİTAMİN *i.* Yiyeceklerde bulunan kuvvetli madde.

VİTELLÜS (Bio.) Yumurtanın canlı ve besleyici kısmı.

VİTİR *i.* Tek ve münferit olan şey, çift olmıyan.

VİTRİN *i.* Mağaza ve dükkânların önündeki camekân, mostra.

VİYAKLAMAK *f.* Yeni doğan çocukların bağırması.

VİYOLA *i.* Büyük keman.

VİYOLON *i.* Keman.

VİYOLONİST *i.* Keman çalan.

VİYOLONSEL *i.* Orkestralarda çalınan büyük keman.

VİZA, VİZE *i.* Pasaportların konsoloslar tarafından ve tediye evrakının divanı muhasebatça tetkik edilip imzalanması.

VİZALI, VİZELİ *s.* Vize edilmiş.

VİZİTA, VİZTE *i.* Ziyaret. Doktorun bir hastayı ziyaret ve muayenesi. Muayene ücreti.

VICIK *h.* Mıncık.

VICIKLAMAK *f.* Mıncıklamak.

VIK *h.* Boğulan adam veya hayvanın çıkardığı sesi taklit eder.

VIKLAMAK *f.* Bir büyü zorluk altında ezilmek.

VINLAMAK *i.* Tannan ve sert bir ses çıkarmak.

VIR *i.* Başağrısı verecek surette söylemeyi anlatır ve tekrarlanır: *vır vır etme.*

VIRILDAMAK *f.* Vırlamasını mucip olmak.

VIRILTI *i.* Başağrısı verecek surette söyleme.

VIRLAMAK *f.* Vır vır söylenip durmak.

VIZ *h.* Uçan haşaratın çıçıkardıkları sesi taklit eder. — *gelmek f.* Alâkadar etmemek.

VIZILDAMAK, VIZILDANMAK, VIZLAMAK *f.* Arı, sinek gibi haşarat ses çıkarmak. İnce sesle gürültü etmek. *c.* Sızlanmak.

VIZILTI *i.* Uçan haşaratın çıkardığı ince ses.

VIZIR *e.* Bir işin çabuk ve kolaylıkla olmasını taklit eder ve tekrarlanır: *vızır vızır yaparım.*

VODVİL *i.* Eğlenceli tiyatro oyunu.

VOLAN *i.* Fistan üzerine dikilen dantel v.s. süs. Makinanın hareketini tanzim eden çark.

VOLEYBOL *i.* Bir çeşit el topu oyunu.

VOLİ *i.* Balık kayıklarının ağ dolamaları. Büyük kazanç, vurgun.

VOLKAN *i.* Yanardağ.

VOLKANİK *i.* Volkana ait, bürkânî. Volkansal.

VOLKANSAL *s.* Volkanik.

VOLT *i.* Elektrik kuvveti vahidikıyasisi.

VOLTA *i.* Olta. Bir nevi elektrik pili.

VOLTAİ *i.* Volta pili vasıtasile istihsal olunan elektrik.

VOLTAMETRE *i.* Elektrik cereyanını ölçmeğe, suyu tahlile mahsus alet.

VOLTAÖLÇER (Kim.) Voltametre.

VOLTMETRE (Kim.) Voltölçer.

VOLTÖLÇER (Kim.) Voltmetre.

VOTKA *i.* Çavdar rakısı.

VOYVODA *i.* Eskiden mümtaz eyaletleri idare eden hıristiyan valilere verilen isim.

VOYVODALIK *i.* Voyvoda vazifesi, voyvodanın idaresi altındaki memleket.

VUKU *i.* Olma. Düşme, sukut. Tesadüf etme, isabet eyleme, gelip çatma. Geçme. Hâdis olma, zuhur etme. — *bulmak*, — *a gelmek f.* Hâsıl olmak.

VUKUAT *i.* Olaylar. Hadiseler. Vakıalar, vak'lar.

VUKUF *i.* Bilgi. Durma, duruş. Bir halde bulunma. Vâkıf olma, anlama.

VUKUFLU *i.* Bilgili. Malûmatlı.

VUKUFSUZLUK *i.* Bilgisizlik.

VURGU *i.* Vurma, darbe.

VURGUN *i.* İhtikâr.

VURGUNCU *i.* Muhtekir.

VURMAK *f.* Döğmek, öldürmek. İsabet etmek, aldatmak.

VURU (Bio.) Daraban.

VURULMAK *f.* Âşık olmak. Yaralanmak.

VURUŞ *i.* Darbe.

VURUŞMAK *f.* Mübareze etmek.

VUSLAT *i.* Kavuşma, visal.

VUSTÂ *s.* Orta, ortadaki.

VUSTAÎ *s.* Ortasal, orta çağa ait.

VUSUL *i.* Varma, erişme.

VUZUH *i.* Açık ve anlayışlı.

VUCUH *i.* Vecihler, ileri gelenler.

VÜCUP *i.* Vacip olma.

VÜCUT *i.* Bulunma, varolma, varlık. Cisim, beden, ceset. — *bulmak f.* Vukua gelmek.

VÜCUTLU *s.* Cüsseli, iri yapılı. Vücudü olan.

VÜCUTSUZ *s.* Vücudu olmıyan. Cılız.

VÜKELÂ *i.* Vekiller.

VÜREYKA *i.* Küçük yaprak.

VÜREYKAT *i.* Üreykler.

VÜREYT *i.* Küçük damar, ince damar.

VÜRUDETMEK *f.* Gelmek, varmak.

VÜRUT *i.* Varma, gelme, vusul, yetişme.

VÜSAT, VÜS'AT *i.* Genişlik, bolluk. Malî kudret. Fırsat.

VÜSATLİ, VÜS'ATLİ *i.* Vüsati olan.

VÜSÛ *i.* Güç. Kudret, bir işi yapabilmek iktidarı.

VÜSUK *i.* Gerçeklik. Güvenme.

VÜZERA *i.* Vezirler. *Kubbe— si f.* Vaktile vekiller heyeti vazifesi gören vezirler.

Y

Y *i.* Türk alfabesinin yirmi yedinci ve sessizlerin on dokuzuncu harfidir.

YÂ *n.* Ey, hey, bana bak.

YA *e.* Şüphe bildirir, veyahut: *ya gelir ya gelmez.* Şaşma anlatır: *ya öyle mi?* Tasdik bildirir: *gider ya.* Fakat manasına kullanılır: *ya ben ne yapayım.* Şart sigasından sonra acele ifade eder: *gelse ya, yazsa ya,* Şayet, eğer yerine kullanılır: *ya gelmezse.*

YABA *i.* Saman toplayıp atmakta ve harman savurmakta kullanılan üç parmaklı çatal tahta kürek.

YABALAMAK *f.* Yaba ile kaldırmak veya savurmak.

YABAN *i.* Vahşi, ıssız ve mamur olmıyan yer, kır.

YABANARISI *i.* İğnesiz ve bal yapmaz arı.

YABANCI *s.* Yerli olmıyan, vukufu olmıyan. (Jeo.) Alokton.

YABANCILIK *i.* Yabancı oluş.

YABANDOMUZU *i.* Vahşi domuz.

YABANEŞEĞİ *i.* Vahşi eşek.

YABANİ *s.i.* Yabana, ıssız yerlere mahsus. Vahşi, terbiye olmamış. Dağlarda biten meyva ağacı. Kaba.

YABANİLİK *i.* Yabani oluş.

YABANKEÇİSİ *i.* Vahşi bir cins keçi.

YABANKEDİSİ *i.* Vahşi kedi.

YABANLIK *s.* Yaban yere ait. Misafirliğe mahsus, misafirlikte giyilen. *i.* Yaban olmak hali.

YABANTIRAK *s.* Nim vahşi.

YABANTURPU *i.* Yabani bir nevi turp.

YÂBİS *s.* Kuru; nem, yaş veyahut taze olmıyan, rutubetsiz, yavan.

YAD *i.* Yabancılık.

YÂD *i.* Hatıra.

YADETMEK *f.* Hatırlamak.

YADİGÂR *i.* Hatırlatmağa vesile olan hediye. c. Edepsiz adam, mahut.

YADIMLAMA (Bio.) Muzadı temsil.

YADINKURUN (Fiz.) Asenkron.

YADIRGAMAK *f.* Yabancı nazarile bakmak. Çocuk tanımadığı adamdan korkup ağlamak.

YADMERKEZLİK *i.* Ademi merkeziyet.

YADRASYONEL (Mat.) Gayrı muntak.

YAFTA *i.* Kutu ve şişe üzerine yapıştırılan yazılı kâğıt etiket. Duvara asılı ilân, beyanname.

YAĞ *i.* Bazı meyva ve tanelerden çıkarılan yapışkan ve yanar madde. Sütün yayıkta çalkalamak suretile çıkarılan yumşak mugaddi madde si. Etin içinde ve üstünde bulunan beyaz ve ateşte erir madde. Bazı çiçeklerden ve baharlardan çıkarılan bir kokulu ve lüzucetli su. Yerden çıkan yanıcı su. Kir. Pislik.

YAĞBAL *i.* Âlâ, matluba muvafık.

YAĞCI *s.* Yağ yapan ve satan.

YAĞDIRMAK *f.* Yağmasını mucip olmak.

YAĞDOKU *i.* Nesci şahmî.

YAĞHANE *i.* Yağ yapılan ve satılan yer.

YAĞI *i.* Düşman.

YAĞIMCUR *i.* Ekmek, yağ ve pekmez ile yapılan bir yemek.

YAĞIMSI *s.* Yağ gibi.

YAĞIR *i.* Atın omuzları arasındaki yağlı yeri. Eğerin vurmasından hayvanın omuzunda açılan yara.

YAĞIZ *s.* Tüyü parlak siyah at. c. Koyu esmer adam.

YAĞLAMAK *f.* Yağ sürmek. Yağ komak. c. Bahşış, rüşvet vermek.

YAĞLANMAK *f.* Yağ sürünmek. Vücudü yağ bağlamak. Kirlenmek. c. Faydalanmak.

YAĞLATMAK *f.* Yağlamasını mucip olmak.

YAĞLI *s.* Yağ ile yapılmış. Yağı çok. Yağ sürülmüş. Semiz. Kârlı. c. Zengin. Çok para verir.

YAĞLIK *i.* Sofra havlusu, peçete. Mendil.

YAĞMA *i.* Zorla mal kapmak, çapul. Yağma işi.

YAĞMACI *i.s.* Yağma eden, çapulcu.

YAĞMACILIK *i.* Yağmacı hali.

YAĞMAK *f.* Yağmur ve kar gibi şeyler gökten yere düşmek. *c.* Çok gelmek.

YAGMUR *i.* Gökten yere düşen su, rahmet.

YAĞMURÇA *i.* Bir nevi küçük geyik.

YAĞMURLAMAK *f.* (Hava) yağmurlu olmak.

YAĞMURLU *s.* Yağmuru olan (hava).

YAĞMURLUK *i.* Yağmurlu havada üste giyilen su geçmez palto, muba.

YAHEY *n.* Ey! hey, beyhey.

YAHNİ *i.* Soğan v.s. ile pişmiş et yemeği.

YAHŞİ *s.* Yakışık alan, güzel.

YAHŞİLİK *i.* Güzellik.

YAHU *n.* Ey Allahım! Ey sen, baksana! bana bak. Acanım! be adamlar : *yahu beni dinle.*

YAHUDİ *i.* Musa peygamberin dinine tâbi. İbranî cemaat, israilî, müsevî, çıfıt.

YAHUDİCE *i.* Yahudi adet ve lisanı.

YAHUDİLİK *i.* Yahudi oluş.

YAHUT *h.* Terdit anlatır: *ya ben yahut o.*

YAKA *i.* Elbisenin boyuna geçen yeri, ve bunun etrafındaki dik veya devrik parça. Kenar, sahil, taraf. — *sı açılmadık i.* Çok fena söz, küfür. — *yı ele vermek* — *f.* Yakalanmak. — *yı kurtarmak f.* Kaçmak.

YAKALAMAK *f.* Yakasından tutmak, tevkif etmek, ele geçirmek. Bulmak. Rasgelmek. Mes'ul tutmak.

YAKALANMAK *f.* Tutulmak, ele geçirilmek.

YAKALATMAK *f.* Yakalamasını mucip olmak.

YAKALIK *i.* Yakaya mahsus, yakaya gelir. Kolalı ve kolasız gömleğin iğreti yakası.

YAKAMOZ *s.* Deniz suyunda mahlûl fosforun karanlıkta parlaması.

YAKAPAÇA *h.* Yaka ve paçasından tutup sürükliyerek, apartopar.

YAKARI *i.* Niyaz.

YAKARIS *i.* Dua, tazarru.

YAKARMA *i.* Yalvarma, istirham.

YAKARMAK *f.* Yalvarmak.

YAKAZA *i.* Uyanıklık.

YAKİN *i.* Şüphesiz, tereddütsüz, tam kanaat.

YAKİNEN *h.* Yakin olarak, tam kanaatle.

YAKİNÎ *s.* Yakine ait.

YAKİNİYAT *i.* Yakin şeyler.

YAKI *i.* Soğukalgınlığına ve çıbana konulan yakıcı bez veya muşamba.

YAKICI *s.* Hâr, muhrik.

YAKILMAK *f.* Tutusturulmak. *Yanıp* — *f.* Dert yanmak.

YAKIN *s.* Uzak olmıyan, karip, aradaki mesafe az olan. Akraba. Çok benziven, yaklaşan.

YAKINDA *h.* Yakın yerde. Az vakit sonra.

YAKINLARDA *h.* Yakın yerlerde, civarda. Bugünlerde, geçmiş veya gelecek yakın zamanlarda.

YAKINLAŞMAK *f.* Yaklaşmak. Yakın olmak.

YAKINLASTIRMAK *f.* *Bak*: **YAKLASTIRMAK**.

YAKINLIK *i.* Yakın oluş.

YAKINSAK (Mat.) Mütekarip.

YAKINSAMA (Mat.) Mütekarip oluş.

YAKINSAMAK *f.* Yakınlasır gibi olmak.

YAKIOTU *i.* Konulduğu yeri yakı gibi şişiren ve yara eden bir ot.

YAKISIK *i.* Yaraşma, uygunluk, iyi gitme. Münasebet. Güzellik. — *almak* *f.* Uymak.

YAKISIKLI *s.* Yakışığı olan. Güzel.

YAKIŞIKSIZ *s.* Yakışığı olmıyan. Çirkin.

YAKISMAK *f.* İyi gitmek, yaraşmak ,güzel gelmek, uygun gelmek.

YAKISTIRMAK *f.* Yakışmasını mucip olmak.

YAKLASMAK *f.* Yakın gelmek, yanaşmak. Benzemek.

YAKLASTIRMAK *f.* Yaklaşmasını mucip olmak.

YAKMAK *f.* Ateşe vermek, tutuşturmak, alev-

lendirmek. Çok ısıtmak, çok sıcak olmak. Acıtmak, biber gibi keskin bir acı ile müteessir etmek. Zarara sokmak.

YAKŞİ *s. Bak:* **YAHŞİ.**

YAKTIRMAK *f.* Yakmasını mucip olmak.

YAKUBİ *s.* Bir hıristiyan mezhebi ve o mezhebin mensupları.

YAKUT *i.* Kırmızıya çalar sarı renkte kıymetli bir taş.

YAL *i.* Düz, müstevi. Parlak. Çıplak, açık. Boyun ve gerdanın kalın tarafı. *c.* Kuvvet, zor.

YAL *i.* Hayvanlara verilen yem.

YALABIK *i.* Alevin oynayıp parlaması. Parlama, parıltı. *s.* Parlıyan, parıldıyan, güzel, parlak.

YALABIMAK *f.* Parlamak, parıldamak.

YALAK *i.* Hayvanların su içtikleri kap, tekne. Çeşmenin ufak havuzu.

YALAMA *i.* Yalamak işi. Yüzde çıkan bir çıban.

YALAMAK *f.* Düzler gibi sürtmek. Dil ile silmek. Temas ederek geçmek. Silip süpürmek.

YALAN *i.* Asılsız söz veya iş, gerçek olmıyan.

YALANCI *s.* Yalan söyliyen. Sahte, taklit.

YALANCILIK *i.* Yalancı o luş.

YALANDAN *h.* Yalan olarak. Faraza.

YALANLAMAK *f.* Tekzip etmek.

YALANLATMAK *f.* Tekzip ettirmek.

YALANMAK *i.* Dil ile kendi ağzını ve dudaklarını yalamak. Bir parça istifade etmek.

YALAP *i.* Parlamağı anlatır ve ekseriya mükerrer kullanılır.

YALATMAK *f.* Yalamasını mucip olmak.

YALAVAÇ *i.* Elçi, savacı. Peygamber.

YALAYICI *s.* Yalıyan. *Çanak* — *f.* Dalkavuk.

YALÇIN *i.* Düz, kaypak. Pek dik.

YALDIRAK *s.* Parlak, parıldıyan.

YALDIZ *i.* Muhtelif şeyler üzerine yapıştırılan altın ve gümüş varak, sürülen altın ve gümüş

suyu veya bunların taklidi, tılâ. c. Yalandan iş, göz boyama, kalaylama. — *altını i.* Yaldız imaline yarıyan halis altın.

YALDIZCI *i.* Yaldız süren. c. Üstünkörü iş yapan.

YALDIZCILIK *i.* Yaldızcı san'ati.

YALDIZLAMAK *f.* Yaldız sürmek, yaldız kaplamak. c. Yalandan süslemek, göz boyamak.

YALDIZLANMAK *f.* Yaldız sürülmek, yaldızla kaplanmak. c. Yalandan süslenmek.

YALDIZLATMAK *f.* Yaldızlamasını mucip olmak.

YALDIZLI *s.* Üzerine yaldız sürülmüş. c. Yalandan süslü.

YALELLİ *i.* Arap türküsü.

YALGIN *i.* Serap.

YALI *i.* Deniz veya ırmak kenarı, kıyı. Su kenarındaki ev, sahilhane.

YALIM *i.* Kesici aletlerin keskin tarafı. c. Soy, cins. cevher, maya.

YALIM *i.* Oynıyan alev. Parlaklık. Şimşek.

YALIMIALÇAK *s.* Soysuz.

YALIN *s.* Tek, sade. Çıplak, açık.

YALINAYAK *s.* Ayağı çıplak.

YALINCA, YALINCAK *i.* Büsbütün tek ve tenha. Büsbütün çıplak.

YALINCAK *s. Bak:* **YALINCA.**

YALINÇ *s.* Basit.

YALINGAÇ *s.* Kavak gibi kabuğu soyulur ağaç.

YALINKAT *s.* Bir kat.

YALINLAMAK *f.* Parlamak.

YALITKAN (Fiz.) Mücerrit.

YALITMAK (Fiz.) Tecrit etmek.

YALIYAR (Jeo.) Falez.

YALIZ (Bio.) Emles, melsa.

YALKI *i.* Kağnı tekerleği.

YALKIN *i.* Revnak, parlaklık.

YALLAH *e.* Haydi: yallah davran! Bir şeye başlarken kullanılır. (Ya Allah'dan bozma).

YALMAN *i.* Sarp ve sivri yer. Kesici silâhların sivri ucu.

YALMARMAK *f.* Yalayıp sömürmek.

YALNIZ *s.* Kimsesiz, tek, tenha. Arkadaşsız, kendi başına. Sade. *c.* Ancak, fakat.

YALNIZCA *s. h.* Yalnız olarak.

YALNIZLIK *i.* Yalnız oluş.

YALPA *i.* Geminin iki yana sallanması.

YALPIK *s.* Yayvan.

YALTAK *s.* Riyakâr. Dalkavuk.

YALTAKLANMAK *f.* Dalkavukluk etmek.

YALTAKLIK *i.* Riya.

YALVAÇ *Bak:* **YALAVAÇ.**

YALVARIŞ, YALVARMA *i.* Yalvarmak işi.

YALVARMAK *f.* Rica ve niyaz etmek. Yaltaklanmak. İstemek.

YAM *e.* Ye ile başlıyan, bazı sıfatların başına gelerek tekit beyan eder: *yamyassı.*

YAMA *i.* Bir deliği veya yırtık bir yeri kapayıp tamir etmeğe mahsus parça. Bazı adamların yüzünde olan leke.

YAMAÇ *i.* Dağın eteğinden tepesine doğru olan bayır, sathımail.

YAMACI *i.* Yama yapan.

YAMAK *i.* Muavin, yardımcı, kalfa, yardak.

YAMALAK *s.* Yamalı, yama vurulmuş, ekli. *Yarım — s.* Üstünkörü.

YAMALAMAK *f.* Yama vurmak.

YAMALANMAK *f.* Yama vurulmak.

YAMALI *s.* Yaması olan.

YAMAMAK *f.* Yama vurmak. Yapıştırmak. İsnat etmek. Yanaştırmak.

YAMAN *s.* Kötü, fena. Şedit, yavuz. İyi olmıyan, iyi değil.

YAMANDIRMAK *f.* Yapıştırmak.

YAMANMAK *f.* Yama konmak. Yanaşmak, intisap etmek.

YAMATMAK *f.* Yamamasını mucip olmak.

YAMCI *i.* Sürücü, menzilci.

YAMÇI *i.* Uzun tüylü keçeden kolsuz yağmurluk.

YANPIRI, YANPİRİ *s.* Çarpık.

YAMRIYUMRU *s.* Düz olmıyan, tümsek ve çukurları olan, iğribüğrü.

YAMUK (Mat.) Şibih münharif.

YAMYAM *i.* İnsan yiyen vahşi.

YAMYAMLIK *i.* Yamyam oluş.

YAMYASSI *s.* Çok yassı.

YAN *i.* Kenar, kenar yüz. Taraf, cihet. Civar, yakınlık. İnt, nezt. Bedenin bir tarafı. *s.* Yandan doğrudan doğruya olmıyan. *h.* Bir tarafta, bir yana, iğri. — — *h.* Yan tarafa iğilerek. — *ı başında h.* Pek yakınında.

YANA *i.* Tarafa, cihete, semte. Cihetçe, dair, gelince: *yiyecekten yana,* — — *h.* Yürek acısile, yanıp yakılarak.

YANAK *i.* Yüzün iki tarafından beheri.

YANAL (Mat. Jeo.) Canibi.

YANARDAĞ *i.* Volkan.

YANAŞIK *s.* Yaklaşmış, bitişik.

YANAŞILMAK *f.* Yanına varılmak, yaklaşılmak.

YANAŞILMAZ *s.* Yanına varılmaz, sarp, çetin. Çok sert ve huysuz.

YANAŞMA *i.* Yanaşmak işi. Gündelikçi, yamak.

YANAŞMAK *i.* Yakın gelmek, yaklaşmak. Muvafakat eder gibi olmak. Gemi iskeleye rampa etmek, uğramak.

YANAŞTIRMAK *f.* Yanaşmasını mucip olmak.

YANAT *i.* Tarafdar, lehdar.

YANAY (Mat. Jeo.) Profil.

YANAZ *s.* Titiz, yaramaz, huysuz.

YANAZLANMAK *f.* Bir şey beğenmeyip şikâyet etmek, titizlik etmek .

YANAZLIK *i.* Yanaz oluş.

YANBAKMAK *f.* Düşmanlık gözile bakmak.

YANCIK *i.* At zırhı.

YANÇİZMEK *f.* Aldırış etmemek, ehemmiyet vermemek .

YANDIRMAK *f.* Yanmasını mucip olmak.

YANGABUÇ *s.* Pek iğribüğrü.

YANGELMEK *f.* Rahat etmek, keyfine bakmak.

YANGI *i.* İltihap.

YANGILANMAK *f.* İltihaplanmak.

YANGIN *i.* Büyük ateş. Ev, orman v.s. yanma. *s.* Yanmış, yanık. Zarara uğramış

YANİ *e.* Bundan maksat, demek isteniliyor ki : *vatanım, yani doğduğum yer.*

YANIBAŞINDA *h.* Çok yanında.

YANIÇ *s.* Gayrı tabiî.

YANIÇMAK *f.* Tabiiliğe aykırı olmak.

YANIK *i.* Yanmış şey. Yanmış şeyin bıraktığı yer. *s.* Yanmış. Vurgun. Cılız, sıska.

YANIKARA *i.* Veba çıbanı.

YANILMAK *f.* Bilmiyerek bir yanlışlık veya kabahat yapmak.

YANILMAZ *s.* Yanlış yapmaz, hata etmez.

YANILTMAÇ *i.* Süratle söylenirken yanılmamak müşkül olan cümle veya kelime oyunu.

YANILTMAK *f.* Yanılmasını mucip olmak.

YANKESİCİ *i.* Cepten para çantası, saat gibi şeyleri çalan hırsız.

YANKESİCİLİK *i.* Yankesici işi.

YANKI *i.* Sesin bir yere çarpıp geri dönmesi, aksisada.

YANKILAMAK *f.* Sesi geri çevirip aksettirmek.

YANLIŞ *s.* Doğru olmıyan, hata.

YANLIŞLIK *i.* Yanlış oluş.

YANMAK *f.* Tutuşmak, parlamak, alevlenmek. Ateşte lüzumundan fazla kalıp kavrulmak. *c.* Çok keder duymak. Aşk çekmek. Zarar ve ziyan görmek. Azımak. — *Dert* — *f.* Derdini anlatmak.

YANPIRI *s.* Çarpık, iğri büğrü.

YANSI *s.* Yanpiri.

YANSILAMAK, YANSIMAK *f.* Yan yürümek. Mukallitlik yapmak.

YANSIMA (Fiz.) İnikâs.

YANSIMAK (Fiz.) Aksetmek, inikâs etmek.

YANŞAK *s.* Tatsız geveze, ağzı yayvan.

YANŞAKLIK *i.* Yanşak oluş.

YANŞALAMAK, YANŞAMAK Yanşaklık yapmak.

YANU *i.* Lânet, inkisar, ilenç.

YANYANA *i.* Bitişik.

YAPAĞI, YAPAK *i.* Koyunun kırkımdan hâsıl olan yünü, kaba yumşak yün.

YAPAKÇI *i.* Yapağı satan.

YAPAKLI *s.* Yapağısı olan.

YAPALAK *i.* Yuvarlakça büyük bir nevi puhukuşu.

YAPAYALNIZ, YAPYALNIZ *s.* Büsbütün yalnız.

YAPI *i.* Bina, İnşaat. Yapılmakta olan bina. Bünye.

YAPICI *i.* Bina yapan, mimar, kalfa.

YAPIK *i.* Atı yağmurdan muhafaza için örttükleri büyücek belleme.

YAPILI *s.* Bir türlü bünyesi olan.

YAPILIŞ, YAPILMA *i.* Yapılmak işi.

YAPILMAK *f.* İşlenmek. Vücude getirilmek. Bina tesis ve inşe edilmek. Mamur ve zengin olmak

YAPINCAK *i.* Bir çeşit üzüm. Yıpık.

YAPINIŞ *i. Bak:* **YAPIŞ.**

YAPIRGAN *i.* Çiçek yaprağı, tüveyç.

YAPIŞ *i.* Sahte tavır.

YAPIŞIK *s.* Yapışmış, bitişik. Dokunan.

YAPIŞIKÇENELİLER (Zoo.) Mütelâsıkül fekkeyn.

YAPIŞKAN *s.* Dokunduğu şeye yapışan, lüzucetli. Muaccez. — *otu l.* Yaprakları süründüğü şeye yapışır bir ot.

YAPIŞKANLIK *i.* Yapışkan oluş.

YAPSMA (Bio.) İltisak.

YAPIŞMAK *f.* Dokunduğu yere ilişip ayrılmamak. Dokunmak. Girişmek, başlamak. Taciz etmek. Çok oturmak. Sımsıkı tutmak.

YAPIŞTIRILMAK *f.* Yapışmasını mucip olmak.

YAPIŞTIRMA *i.* Yapıştırılan şey. Yapıştırmak işi. Islatılıp yapıştırınca altına resim çıkarılan kâğıt. Gelinin yüzüne yapıştırdıkları elmas v.s.

YAPIŞTIRMAK *f.* Yapışmasını mucip olmak.

YAPKIN *s.* Zengin, hali vakti yerinde. Sarhoş.

YAPMA *i.* Yapmak işi. *s.* Düzme, sahte .Sun'î.

YAPMACIK *i.* Yalandan. Düzme, uydurma.

YAPMAK *f.* Kılmak, işlemek. Vücude getirmek, icat etmek. Bina inşa etmek. Etmek, eylemek. Bir işle meşgul olmak. Bir hareketle bulunmak. Düzeltmek, tamir etmek. Hazırlamak. Ticarette biriktirmek. Becermek. Zarara sokmak.

YAPRAK *i.* Ağaç ve nebatların dallarında biten yeşil kısım, varak. Kitap mektup gibi şeylerin iki sahife teşkil eden bir katı. Kat kat olan herhangi bir şeyin bir katı. — *aşısı i.* İyi cins bir ağacın köklü bir yaprağını adi cinsten bir ağacın kabuğunun arasına sokup bağlamaktan ibaret aşı. — *dökümü i.* Yaprakların döküldüğü zaman, sonbahar. — *dolması i.* Asma yaprağına pirinç, kıyma v.s. doldurup sararak yapılan yemek.

YAPRAKLANMAK *f.* Yaprak peyda etmek.

YAPRAKLI *s.* Yaprağı olan. Kat kat tabakalı.

YAPRAKSIZ *s.* Yaprağı olmıyan.

YAPRAKTAŞ (Jeo.) Fillât.

YAPTIRMAK *f.* Yapmasını mucip olmak.

YAPUK *i.* Vaktile gelinin yüzüne yapıştırdıkları elmaslı ve pullu süs.

YAR *i.* Yarılmış yer, uçurum. Tehlike.

YAR *i.* Tellâl bağırtma.

YAR *i.* Ağız suyu, tükürük.

YAR *i.* Dost. Sevgili. Bildik. Yardımcı.

YARA *i.* Kuvvet.

YARA *i.* Vücutte açılmış yarık, ceriha. Kesik yer. c. Acı, keder.

YARABBİ *n.* Ey Tanrım!

YARADAN, YARATAN *s.* Yoktan vareden, halik.

YARADICI, YARATICI *i.* Yaradan, halkeden.

YARADILIŞ, YARATILIŞ *i.* Yaratmak işi, hilkat. Tabiat, fıtrat. Bünye, mizaç.

YARAĞ *i.* Silâh.

YARALAMAK *f.* Yara açmak. Kalbini kırmak.

YARALANMAK *f.* Yara açılmak. Kalbi kırılmak.

YARALI *s.* Yaralanmış. mecruh. *c.* Mahzun.

YARAMAK *f.* İş görebilmek, kullanabilmek. Faydalı olmak. Uygun olmak.

YARAMAZ *s.* İşe gelmez, hayırsız. Kötü. Haylaz.

YARAMAZLIK *i.* Yaramaz oluş. Haylazlık.

YARAN *i.* Şikâf.

YÂRAN *i.* Dostlar.

YARANMAK *f.* Birinin hoşuna gidecek bir iş yapmak.

YARAP *n. Bak*: **YARABBİ.**

YARAR *s.* İşe gelir, faydalı. Cesur, yiğit.

YARARLIK *i.* İşe yarama. Cesaret, yiğitlik. Ehliyet.

YARASA *i.* Kanatları, elleri ve ayakları arasında gerilmiş bir deriden ibaret olan geceleri uçar bir hayvan, gecekuşu, şeppere.

YARASALAR (Zoo.) Huffaşiye.

YARAŞIK *h.* Yakışık.

YARAŞIKLIK *s.* Mütenasip, mevzun oluş.

YARAŞMAK *f.* Yakışmak, uymak, iyi gelmek.

YARAŞTIRMAK *i.* Yaraşmasını mucip olmak.

YARATAN *i.* Hallak, mübdi.

YARATI *i.* İbda.

YARATICI *s.* Halk edici. Tanrı.

YARATIK *i.* Mahlûk.

YARATILIŞ, YARADILIŞ *i.* Hilkat.

YARATILMAK *f.* Yoktan varedilmek.

YARATIM *i.* Hilkat, yaratma işi.

YARATMAK *i.* Halketmek.

YARDIM Başkasile beraber çalışma, muavenet.

YARDIMCI *i.* Yardım eden, muavin. İmdat eden.

YARDIRMAK *f.* Yarmasını mucip olmak.

YARGA *i.* Büyük piliç.

YARGI *i.* Hüküm.

YARGICI *i.* Davayı halleden hâkim.

YARGIÇ *i.* Hâkim.

YARGILAMAK *f.* Davayı halletmek. Yaratılmak.

YARDA *i.* 95 santimetre uzunluğunda ölçü.

YARDAK, YARDAKÇİ *i.* Yamak. Kötülük arkadaşı.

YARDAKÇILIK, YARDAKLIK Yardakçı oluş.

YARENLİK *i.* Ahbablık.

YARGUÇAK *i.* Eldeğirmeni.

YARÎ *i.* Dostluk. Yardım.

YARI *i.* Bir şeyin iki müsavi kısmından biri, nısıf.

YARIBUÇUK *i.* Az bir şey, eksik veya noksan.

YARICI *s.* Yaran, kesip parçalıyan. Mahsulün yarısı karşılığı işte ortak olan, ortakçı.

YARIÇAP (Mat.) Nısıf kutur.

YARIGECE *i.* Gecenin yarısı, nısfülleyl.

YARIK *i.* Yarılıp açılmış yer, çatlak, fürce, rahne. *s.* Yarılmış.

YARILAMAK *f.* Yarısına varmak. İkiye bölmek.

YARIM *s.* Birinin yarısı, nısıf. *c.* Eksik.

YARIMCA *i.* Başın yarısının ağrıması.

YARIMKANATLILAR (Zoo.) Nısfiyül cenah.

YARIMKÜRE (Ast.) Nısıf küre.

YARIMLAMAK *f.* Yarılamak. Kolaylamak.

YARIMPABUÇ *s.* Sürtük.

YARIMYAMALAK *i.* Acele ile, eksik olarak.

YARIN *i.* İlk gelecek gün. Gelecek zaman.

YARINDA, YARINDASI *i.* Erte, ferda.

YARINKİ *s.* Yarın olacak, yarına mahsus.

YARISAYDAM (Fiz.) Nim şeffaf.

YARIŞ *i.* Yarmak işi, yarma. Müsabaka. Öndeki kazanmak üzere bir işte biribirini geçmeğe çalışma, Koşu.

YARIŞMAK *f.* Yarış etmek. Biribirini geçmemeğe çalışmak.

YARIYARIYA *h.* Herbirine yarısı olarak.

YARLIĞ *i.* Ferman.

YARLIĞAMAK *f.* Affetmek.

YARLIK *i.* Dostluk. Âşıklık.

YARMA *i.* Parçalanmış buğday, v.s. Yarmak işi. *s.* Yarılmış yahut yarılabilir. — *şeftali i.* Çekirdeği kolay çıkan şeftali.

YARMAK *f.* Ortadan kesmek, bölmek. Paralamak. Kesip açmak. Derin yara açmak.

YARMALAMAK *f.* Boyuna kesmek, biçmek.

YARPUZ *i.* Baharlı bir ot.

YAS *i.* Matem, bir ölü için kara giyme ve eğlenmekten çekinme. — *tutmak f.* Yas yapmak, mateme girmek.

YASA *i.* Nizam, töre. (Bio.) Kanun.

YASAK *i.* Yasa. *s.* Memnu.

YASAKÇI *i.* Vardacı. Kavas.

YASAKSAVAN *i.* Muvakkat şey.

YASALI *s.* Kanunlu, nizamlı.

YASAMAK *f.* Yasa yapmak, teşri.

YASAVUL *i.* Vaktile yol muhafazasına memur alay çavuşu.

YASEMİN *i.* Güzel kokulu, beyaz ve küçük çiçekler açan sarmaşık kabilinden bir ağaç.

YASLAMAK, YASTAMAK *f.* Dayamak.

YASLANMAK, YASTANMAK *f.* Dayanmak.

YASLI *s.* Matemli, bir ölü için yas tutan.

YASMAK *f.* Düzeltmek, düz yapmak. Gergin şeyi gevşetmek.

YASMIK *i.* Mercimek.

YASSI *s.* Açık ve basık, basılıp ezilmiş gibi düz, kalınlığı olmayıp yayvan olan. — *kadayıf.* Bir nevi kadayıf.

YASSI *i. Bak:* **YATSI.**

YASSILANMAK, YASSILAŞMAK *f.* Yassı olmak.

YASSILATMAK *f.* Yassı yapmak.

YASSILIK *i.* Yassı oluş.

YASSILMAK *f.* Yassılanmak.

YASSILTMAK *f.* Yassılatmak.

YASTANGAÇ *i.* Dayanacak şey, yastık.

YASTANIK *s.* Dayanmış.

YASTIĞAÇ *i.* Üzerinde yufka açılan hamur tahtası.

YASTIK *i.* İçi ot, yün veya pamuk dolu yaslanacak ufak ve uzun minder. Yatan adamın başını üstüne koyduğu içi pamuk dolu ufak

minder. Fidan ve fide yetiştirmek üzre ince toprakla gübreden hazırlanmış yüksek yer.

YASTIM *s.* Yassı burunlu.

YAS *s.* Islak ,nemli, suyu kurumamış. Taze, yeşil, körpe. *i.* Islaklık, nem. Gözden akan su. — *tut almak f.* İhtiyarlamak

YAS *i.* Ömrün miktar ve derecesi, sin.

YASA *n.* Yaşasın, ömrü çok olsun manasını anlatır dua.

YASALABETİM (Bio.) Biyojeografi.

YASAMA *i.* Yaşamak işi.

YASAMAK *f.* Sağolmak, ömür sürmek. Bir türlü ömür sürmek. Gezinmek. Zevk sürmek.

YASANILMAK, YASANMAK *f.* Sağ bulunmak, yasamak. Geçinmek.

YASARMAK *f.* Islanmak, nem peyda etmek. Tazelenmek. Gözyaşları dökmek.

YASATMAK *f.* Yaşamasını mucip olmak.

YASATIK *i.* Havayıcı zaruriye,

YAŞAYIŞ *i.* Yaşamak tarzı.

YASDAŞ *s.* Bir yaşta olan.

YASIT *s.* Yaşdaş, hemsin.

YASLI *s.* Yaşını almış, ihtiyar.

YAŞLIBASLI *s.* Yaşını başını almış, ihtiyarlamış.

YASLIK *i.* Islaklık, nem. Yağmurlu hava.

YASLILIK *i.* Yaşlı oluş. ihtiyarlık.

YASMAK *i.* Kadınların başlarına bağladıkları ince tülbent. Örtü, perde.

YASMAKLAMAK *f.* Yaşmakla yüzünü örtmek.

YASMAKLANMAK *f.* Yasmakla kendi yüzünü örtmek.

YASMAKLI *s.* Yaşmağa bürünmüş.

YAT *i.* Küçük tenezzüh vapuru.

YAT *s.* Yabancı. Düşman.

YAT *i.* Kalkan ve zırh gibi koruma silâhı.

YÂT, YAD *i.* Anma, hatıra getirme, lâkırdısını etme.

YATAĞAN *i.* Uzun bıçak.

YATAK *i.* Uyumak için yere yapılan şilte, yorgan veya battaniye ve

yastıktan ibaret döşek. Üzerine döşek yapılan kerevet, karyola, deri. Mekân, yatılan yer. Hırsızları gizlice kabul edip çaldıkları eşyayı saklıyan. Bir nehrin aktığı yer, mecra. — *odası i.* Yatılan oda.

YATAKLI *s.* İçinde yatak olan, yatağı bulunan. Yatağı derin olan (nehir). — *vagon i.* İçinde yatmak için karyola bulunan kompartiman, vagonli.

YATAKLIK *i.* Yatak kereveti, karyola ,sedir. Odanın yatak için ayrılmış kısmı. Çalınmış eşyayı saklamaklık.

YATALAK *s.* İnmeli.

YATAY (Ast.) Ufkî.

YATI *i.* Yatma, yatağa girme. Geceyi geçirme. — *mektebi i.* Leyli mektep.

YATIK *s.* Yatırılmış, iğrilmiş. Devrik.

YATIM *i.* Yatmış ve iğilmiş şeyin hali.

YATIMLI *s.* Yatmış, yere serilmiş, basılmış.

YATIR *i.* Eren, veli, evliya.

YATIRMAK *f.* Yatırmasını mucip olmak. Parayı işletmek veya emanet olarak teslim etmek.

YATIŞMAK *f.* Sükûnet bulmak, şiddeti geçmek. Rahatlanmak.

YATIŞTIRMAK *f.* Yatışmasını mucip olmak.

YATKI *i.* Yatıp basılmaktan peyda olan kıvrım.

YATKIN *s.* Bir yana iğri. Çok yatmış. Çürük.

YATLI *s.* Yabancı. Düşman, muhalif. Uğursuz.

YATMAK *f.* Yere uzanmak. Uykuya varmak, uyumak, yatağa girmek. Ezilmek, serilmek, düzlenmek, basılmak. İtaat etmek. Razı olmak. Geceyi geçirmek. Hasta olmak. Gemi demir atmak. Hapse girmek. *Zihin —* *f.* Akıl ermek.

YATSI *i.* Yatma vakti. Güneş battıktan iki saat sonra kılınan namaz, yassı.

YATUĞAN, YATUK *i.* Kanun gibi kucağa yatırılarak çalınan saz,

YAV, YAVA *s.* Kayıp, zayi. Meçhul. Yabancı. Düşman, asi. *i.* Yokluk.

YAVAN *s.* Yağsız, yağı pek az, lezzetsiz. Manasız.

YAVANLIK *i.* Yavan oluş.

YAVAŞ *s.* Ağır, süratli olmıyan. Sessiz, az sesli. Yumşak, mülâyim, sert olmıyan. Nazlı. — — *h.* Ağır ağır.

YAVAŞA *i.* Serkeş atları zaptetmek için dudaklarına taktıkları kısaç.

YAVAŞÇA, YAVAŞÇACIK *h.* Usulla, itina ile, bir yere dokunmaksızın.

YAVAŞLAMAK *f.* Yavaş yürümeğe başlamak.

YAVAŞLIK *i.* Yavaş oluş. Hilmiyet.

YAVAŞTIRMAK *f.* Alıştırmak, yumşatmak.

YAVE *i.* Boşlâkırdı, saçmasapan, hezeyan.

YAVEGÛ *s.* Saçmasapan söyliyen.

YAVER *s.* Yardımcı. Bir kumandanın veya bir büyük memurun emirlerini tebliğ etmek vazifesile mükellef zabit.

YAVERLİK *i.* Yaver vazifesi.

YAVRU *i.* Canlı mahlûkların küçüğü.

YAVRUCUK *i.* Küçük yavru.

YAVRULAMAK *f.* Hayvan doğurmak.

YAVSI *i.* Bir cins iğneli çekirge.

YAVŞAK *i.* Yeni sirkeden çıkmış bit, bit yavrusu.

YAVŞAN *s.* Dikenli.

YAVUK *i.* Nişan, nişanlanma.

YAVUKLAMAK *f.* Nişanlamak.

YAVUKLANMAK *f.* Nişanlanmak.

YAVUKLU *s.* Evlenmek üzere nişanlanmış, nişanlı.

YAVUZ *s.* Şiddetli, pek sert. Âlâ, fevkalâde.

YAVUZLUK *i.* Yavuz oluş.

YAY *i.* Ok atmağa mahsus iğri alet, kavis, keman. Elâstikî alet, zemberek. Araba, vagon, v.s. de dingillerin tekerleklere yakın uçlarına konulan çelikten iğri ve elâstikî alet.

YAYA *i.s.* Ayakla yürüyen, bir şeye binmiyen, piyade. *h.* Yürüyerek. — *kalmak f.* Mahrum olmak.

YAYAN *i.s. Bak*: **YAYA**.

YAYALIK, YAYANLIK *i.* Yaya oluş.

YAYDIRMAK *f.* Yaymasını mucip olmak.

YAYGARA *i.* Yüksek sesle bağırma, gürültü.

YAYGARACI *s.* Yaygara yapan, patırdıcı.

YAYGI *s.* Yere yayılan kilim v.s.

YAYIK *s.* Açık, yayvan, seçilmiş, döşenmiş. *i.* Sütten yağ çıkarmak için kullanılan tulum veya fıçı, yağ makinası.

YAYILMAK *f.* Açılmak, genişlemek. Dağılmak, saçılmak. Soyunup uzanmak. Sirayet etmek. Serilmek, döşenmek. Yorulup veya bayılıp yere düşmek.

YAYIN *i.* Neşriyat.

YAYINIK *s.* Münteşir.

YAYIN, YAYINBALIĞI *i.* Bir cins tatlısu balığı.

YAYINDIRMAK *f.* İntişar ettirmek.

YAYINLIK *s.* Neşre ait.

YAYINMA (Kim.) İntişar.

YAYLÂ *i.* Deniz sathından yüksek düz saha. Yazlık mera.

YAYLÂ *i.* Çocuk salıncağı, hamak.

YAYLAK *i. Bak*: **YAYLÂ**.

YAYLÂKİYE *i.* Yazlık mera kirası veya vergisi.

YAYLÂMAK *f.* Yazı yaylâda geçirmek.

YAYLANMAK *f.* Gerilmek.

YAYLI *s.* Elâstikî veya açılır kapanır bir aleti olan, zemberekli. Tekerlekleri arasında yayı bulunan uzun yolcu arabası.

YAYLIM *s.* Bir şıra asker veya birkaç batarya tarafından birden edilen ateş.

YAYMA *i.* İşaa. Yaymak işi. Satılık ufaktefek şeylerden yapılan sergi.

YAYMACI *i.* Açık yerlerde ufaktefek şeyleri serip satan, pazarcı.

YAYMAK *f.* Açmak, uzatmak, sermek. Dağıtmak, saçmak. Serpmek.

Neşretmek, herkese duyurmak. Sürüyü yaylâda dağıtıp otlatmak. Baygın veya hasta düşürmek.

YAYMAN *i.* Nâşir, çıkaran.

YAYVAN *s.* Açık, geniş, bol, yayılmış, toplu olmıyan, dağınık. *i.* Gevşeklik. Dağınıklık.

YAYVANLIK *i.* Gevşeklik, geniş biçim.

YAZ *i.* Haziran, temmuz ve ağustos aylarından ibaret senenin sıcak mevsimi, sayf.

YAZAR *i.* Muharrir.

YAZDIRMAK *f.* Yazmasını mucip olmak.

YAZI *i.* Yazılan şey, hat. Yazmak işi, yazma. Makale, müsvedde. *Alın — sı i.* Tali, kader.

YAZI *i.* Ova, düz yer.

YAZICI *i.* Kâtip.

YAZICILIK *i.* Kâtiplik.

YAZIHANE *i.* Yazı odası, Bir tüccarın çalıştığı daire, büro. Üzerinde yazı yazılan masa.

YAZIK *s.* Boşuna sarfolunan, itlâf ve israf olunan, heder. *i.* Zarar ziyan, gadir. Acınacak veya ayıplanacak şey, yakışmıyacak hal. *c.* Eyvah ! hayf.

YAZILI *s.* Yazılmış, yazısı olan. Deftere geçirilmiş, kaydolunmuş. Mukadder.

YAZILIŞ, YAZILMA *i.* Yazılmak tarzı ve işi.

YAZILMAK *f.* Kalem v.s. ile kâğıt v.s. üzerine okunacak bir şey çizmek. Tahrir olunmak, kaydolunmak.

YAZIN *z.* Yaz mevsiminde.

YAZIŞ *i.* Yazmak işi.

YAZIŞMAK *f.* Biribirine yazmak, mektuplaşmak.

YAZIT *i.* Kitabe.

YAZLAMAK *f.* Yaz mevsimini geçirmek, yazın bir yerde oturmak.

YAZLATMAK *f.* Yazlamasını mucip olmak.

YAZLI *h.* Yazın, yaz mevsiminde. — *kışlı h.* Hem yaz, hem kış için.

YAZLIK *s.* Yazın oturulacak yer. Yazın geyilen hafif ince elbise.

YAZMA *i.* Yazmak işi. Bir

nevi yüz şişmesi. Üzerine boyalı resimler basılan tülbentten baş yemenisi ve yorganyüzü. *s.* Yazılmış, yazılı. El ile yazılmış. Yazmak işi. Resim.

YAZMACI *i.* Yemeni ve yorganyüzü gibi şeyler yapan.

YAZMACILIK *i.* Yazmacı san'ati.

YAZMAK *f.* Kalem ve mürekkeple kâğıt ve diğer bir şey üzerine okunacak bir şey çizmek, tahrir etmek. Yazı meşketmek. Deftere kaydetmek. Mektupla bildirmek. Bir kitap ve makale yazmak.

YAZMAN *i.* Edip, muharrir.

YE *e. Bak*: **YA.**

YECUÇ *i.* Dünyanın sonunda Mecuçla beraber çıkacağı mukaddes kitaplarda bildirilen kısa boylu bir kavm.

YECUÇMECUÇ *i. Bak* : **MECUÇ, YECUÇ.**

YED *i.* El.

YEDBEYED *h.* Doğrudan doğruya eline.

YEDE *i.* Yeşim denilen taş.

YEDEK *i.* Hayvanı çekecek ip, yular sapı. Akıntıya karşı sahilden gemi ve kayığı çekmeğe mahsus ip. Yularından çekilip götürülen boş binek hayvanı. Lüzumunda kullanılmak için bir şeyin fazla bulundurulan eşi.

YEDEKÇİ *i.* Yedek bir at götüren seyis. Akıntıya karşı iple kayık çeken.

YEDEKLİ *s.* İhtiyaç olduğu zaman yerini tutacak bir yedeği olan.

YEDEKLİK *s.* Lüzumu halinde kullanılmak üzre yedek bulundurulan.

YEDEMEK *f.* İrşadetmek, yol göstermek.

YEDİ *s.* Altıdan bir fazla sayı.

YEDİEMİN *i.* Güvenilen el. Emniyetli yer.

YEDİGEN (Mat.) Müsebba.

YEDİGİR *i.* Dübbüekber denilen yedi yıldız.

YEDİLİ *s.* Yedi sayılı.

YEDİLİK *s.* Yedi sayı ve kıymetinde olan. Düğü-

nün yedinci günü giyilen ağır esvap.

YEDİNCİ *s.* Yedi derecesinde olan.

YEDİRME *i.* Yedirmek işi. Kireç, beziryağı ve kıtıktan yapılan ve suborularını sarmakta kullanılan bir macun.

YEDİRMEK *f.* Yemesini mucip olmak. Muhtaçlara yemek vermek. Yutturmak, sindirmek. Para vermek. Hazım ve tahammül etmek, sindirmek.

YEDİSER *i.* Herbirine veya her defasında yedi.

YEDİTASARRUF *i.* Bir mal ve mülkün tasarrufunu elinde bulundurma.

YEDİTULÂ *i.* İktidar, çok bilgi.

YEDİVEREN *i.* Senede birkaç defa meyva veya çiçek açan nebat.

YEDMEK *Bak*: **YEDEMEK.**

YEGÂN *s.* Birer. Yegân yegân, birer birer.

YEGANE *s.* Tek, yalnız.

YEĞEN *i.* Kardeş evlâdı, biraderzade, hemşirezade.

YEĞ, YEY *s.* Evlâ, müraccah.

YEĞNİ *s.* Hafif, ağırlığı az.

YEĞNİK *s.* Hoppa. Hafif meşrep.

YEĞREK, YEYREK *s.* Düzelmiş. salâh bulmuş.

YEĞNİLİK *i.* Yeğni oluş.

YEİS *i.* Ümitsizlik. Teessür. — *getirmek* *f.* Meyus olmak.

YEK *i.* Bir, tek.

YEKÇESİM *s.* Tekgözlü.

YEKDEST *s.* Elbirliği.

YEKDİĞER *h.* Biribirine, biribirini.

YEKDİL *s.* Kalpleri bir.

YEKE *i.* Dümeni hareket ettirmek için ucuna takılan kol.

YEKEMEL *i.* Bir dilekli. Ayni emeli besliyenler.

YEKİNMEK *f.* Kuvvet sarfetmek, ıkınmak, sıkınmak.

YEKPARE *s.* Bir parçadan ibaret, bütün, parçasız.

YEKREK *s.* Daha iyi, daha muvafık.

YEKRENK *s.* Bir renk.

YEKSAN *s.* Eşit. Beraber, Bir, müsavi.

YEKSER *s.* Baştan başa, hep, bütün. Birlikte.

YEKTA *s.* Benzersiz. Tek, yalnız.

YEKTEN *h.* Birden, birdenbire, defaten.

YEKÛN *i.* Som, tutar. Biribiri altına yazılan rakamların toptan tutarı.

YEKZEBAN *s.* Ağzı bir. Bir dille konuşan .Sözleri bir, mütttefik.

YEL *i.* Harekette bulunan hava, rüzgâr. Bedende dolaşan ağrı, sızı. Karında hâsıl olan gaz, osuruk.

YELDA *i.* Uzun ve karanlık. *Şebi — i.* Senenin en uzun gecesi, birinci kânunun yirmi üçüncü gecesi.

YELDEĞİRMENİ *i.* Bir büyük fırıldağı dolduran yel kuvvetile işliyen değirmen.

YELDİRME *i.* Yeldirmek işi. Vaktile kadınların kırlarda giydikleri üstlük ince manto, maşlah, ferace.

YELDİRMEK *f.* Telâşla koşturmak, uçurmak, salıvermek, aldırmak.

YELE *i.* Hayvanın ensesindeki sert kıllar.

YELEK *i.* Kuş kanadının büyük tüyü.

YELEK *i.* Caket altına giyilen kolsuz mintan. Bir yaşında deve yavrusu. Kadınların bir nevi iççamaşırı.

YELEKLEMEK *f.* Okun kuyruğuna tüy takmak.

YELELİ *s.* Yelesi olan.

YELENGEÇ *i.* Kavak gibi kabuğu çatlayıp soyulan ağaç.

YELİM *i.* Koşma, koşuş.

YELİMYEPEREK, YELYEPEREK *h.* Acele ile koşarak.

YELKEN *i.* Rüzgâr dolarak gemiyi yürüten bezler.

YELKENBEZİ *i.* Yelken yapılan kalın ve sık bez.

YELKENCİ *i.* Yelken yapan ve satan. Gemide yelken işlerinde kullanılan tayfa.

YELKENGEMİSİ *i.* Rüzgâr ve yelken ile hareket eden gemi.

YELKENLEMEK *f.* Yelken açarak gitmek.

YELKENLİ *s.* Yelkenle kullanılan. *i.* Yelkengemisi.

YELKENLİLER (Zoo.) Uçucular.

YELKOVAN *i.* Saatin dakikaları gösteren büyük ibresi. Rüzgârın içeri girmesine engel olmakla beraber içerinin bozuk havasını ve dumanı dışarı salıveren soba ve ocak borularının ucundaki fırıldak. Saçak kenarının pervazı. Uçurtma.

YELLEMEK *f.* Üflemek, körüklemek, yelpazelemek.

YELLENMEK *f.* Osurmek.

YELLİ *s.* Yeli olan.

YELLOZ *i.* Sürtük.

YELME *i.* Yırtmaçlı zırh. Yelmek işi.

YELMEK *f.* Koşmak, telâş ve acele ile yürümek.

YELPAZE *i.* Sıcak havada sallıyarak etrafındaki havayı tahrik ile serinlik hasıl etmek için kullanılan alet.

YELPAZELEMEK *f.* Yelpaze ile hava vermek.

YELPAZELENMEK *f.* Yelpaze kullanmak.

YELPİK *i.* Soluğan illetinin pek şiddetlisi.

YELSEL (Cogr.) Rüzgârın tesirile olan.

YELTEK *s.* Havaya tâbi, rüzgârın geldiği tarafa dönen.

YELTENMEK *f.* Teşebbüs etmek. Bir şeye üzenmek, taklide çalışmak.

YELTÜFEĞİ *i.* Hava tazyikile boşanıp mermi alan tüfek.

YEM *i.* Yiyecek şey, bir defada yenen miktar. Hayvana verilen yiyecek, yemleme.

YEME *i.* Tenavül.

YEMEK *f.* Gıda için bir şey ağıza alıp çiğniyerek yutmak, tenavül ve taam etmek. Kemirmek, aşındırmak, oymak. Alıp götürmek, yıkamak, eksiltmek. Sarfetmek, bozmak, israf eylemek. Tecavüze, tekdire veya cezaya uğramak. Tutulmak, duçar olmak. Kullanmak. Isırmak. *Başını* — *f.* Ölümüne sebep olmak. *Gam* — *f.* Ke-

derlenmek. *Miras* — *f.* Miras kalmak. *Rüşvet*— *f.* Rüşvet olarak verilen şeyleri almak. *Tokat* — *f.* Tokatlanmak. *Yağmur* — *f.* Yağmur altında ıslanmak. — — *f.* Hazırlanan yemeği yemek.

YEMEK *i.* İnsanın muayyen vakitlerde aldığı gıda, taam, yeyinti.

YEMEKBORUSU (Bio.) Meri.

YEMEKHANE *i.* Umumî yerlerde yemek salonu.

YEMEKLEMEK *f.* Yemek vermek, yedirmek, ziyafet çekmek.

YEMEKLİ *s.* Yemek dahil olarak.

YEMEKLİK *i.* Yemek yapmak için ayrılan. Yemek için verilen para.

YEMEKSİZ *s.* Bir şey yememiş olan, aç. Yemek verilmeksizin.

YEMEKSİZİN *h.* Bir şey yemeden.

YEMENİ *i.* Yorgan yüzü, basörtüsü, bohça v.s. yapılan nakışlı ve boyalı tülbent. Kısa kenarlı, sivri burunlu ve ökçesiz kaba ayakkabı.

YEMENİÇİ *i.* Yemeni yapan ve satan.

YEMENİLİ *s.* Başında yemeni olan. Ayağına yemeni giyen.

YEMİN *i.* Sağ el, sağ taraf, sağ. Ant. Bir işi yapacağına veya doğruyu söylediğine dair Allahı şahit gösterme veya şeref ve namusu ile temin etme, kasem. — *bozmak f.* Yeminden nükûl etmek. — *etmek*, — *vermek f.* Yemin ile temin etmek.

YEMİNLİ *s.* Antlı.

YEMİŞ *i.* Taze ve kuru meyva.

YEMİŞÇİ *i.* Yemiş satan, manav.

YEMİŞLİ *s.* Müsmir. Yemişi olan.

YEMİŞLİK *i.* Yemiş ağaçları bulunan bahçe Meyva konulan yer. Meyva kabı.

YEMİSVEREN *s.* Müsmir.

YEMLEME *i.* Av hayvanlarını celp için tuzağa dökülen veya oltaya takılan yem. Ağızotu. *c.* Birini aldatıp dolandırmak için gösterilen sahte menfaat.

YEMLEMEK *f.* Tuzağa veya oltaya yem takmak. Ağızotu komak. *c.* İğfal için sahte menfaat göstermek.

YEMLİK *s.* Hayvanlara yem olmağa yarar. *i.* Hayvanlara içinde yem verilen tekne. Yasla.

YEMYEŞİL *s.* Çok yeşil.

YEN *i.* Esvap kolunun bilek tarafındaki ucu. (Bot.) Spat.

YENCİLMEK *f.* Ezilmek, basılmak.

YENÇMEK *f.* Ezmek, basmak. *c.* Gadretmek.

YENE *o.* İyi cüsseli. Üstün, galip.

YENGE *i.* Geline rehberlik eden kadın. Kardeş ve amca ve dayı karısı.

YENGEÇ *i.* Yan yan yürür altı ayaklı ve başının iki tarafında iki kıskacı olan küçük bir deniz hayvanı. Durgun sularda ve rutubetli yerlerde yaşar ve yan yan yürür bir böcek. (Ast.) Seretan burnu.

YENGEÇ DÖNERCESİ (Ast.) Medarı seretan.

YENİ *s.* Kullanılmamış, cedit, müceddet. Zuhur ve hususundenberi çok vakit geçmemiş. Taze. Acemi. *h.* Az evvel, ahiren.

YENİBAŞTAN *h.* Tekrardan, yeni başlıyarak.

YENİCE *s.* Oldukça yeni.

YENİÇERİ *i.* Eskiden Osmanlı ordusunu teşkil eden ve askerliği kendilerine meslek edinen bir sınıf asker. *c.* Zorba. — *ağası i.* Yeniçerilerin başkumandanı.

YENİÇERİLİK *i.* Yeniçeri askerliği.

YENİDEN *h.* Tekrar, baştan başlıyarak.

YENİK *i.* Bir hayvan veya böceğin yemesi veya ısırmasının eseri.

YENİLEMEK *f.* Yeni haline komak. Tazelemek.

YENİLENMEK *f.* Yeni haline komak. Tekrar edilmek, tazelenmek.

YENİLETMEK *i.* Yenilemesini mucip olmak.

YENİLİK *i.* Yeni oluş.

YENİLMEK *f.* Mağlûp olmak, bozulmak. Oyunda kaybetmek.

YENİLMEK, YENMEK *f.* Ağızda çiğneyip yutul-

mak. Sarfolunmak. Ceza çekmek. Kullanılmak.

YENİR *s.* Yenilebilir, yemeğe yarar.

YENİRCE *i.* Ağacın evvelâ bir parçasını çürütüp nihayet büsbütün kurutan bir ağaç hastalığı.

YENİRİLLETİ *i.* Kangren, yeyici çıban.

YENLENÇ *s.* Zayıf, kuvvetsiz, miskin.

YENLİ *s.* Kollu.

YENMEK *f.* Galip gelmek, üstün gelmek. Oyunda kazanmak.

YEPERMEK *f.* Koşmak, sür'at ve telâşla gitmek.

YEPYENİ *s.* Büsbütün yeni.

YER *i.* Üzerinde yaşadığımız seyyare, arz. Zemin. Arzda toprak kısmının yüzü, toprak. Arazi, arsa. Herhangi bir şeyin bulunduğu mevki, mahal, mekân. Memleket, doğum mahalli. Mansıp, mesnet, memuriyet. Oturulacak veya ücretle tutulan mahal. Eser, nişan, geçmiş bir şeyin kalan alâmeti. Genişlik.

YERALTI *i.* Toprağın içinde üstü örtülü yer. Tahtelârz. Bodrum.

YERBARSAĞI *i.* Yerin altında yetişen ve barsak gibi uzanan bir ot.

YERBERİ (Ast.) Haziz.

YERBİLİM *i.* Jeoloji, arziyat.

YERÇEKİMİ (Fiz.) Cazibei arz.

YERDEĞİŞTİRME (Mat.) Tebdili mevzi.

YEREBAKAR *s.* Sinsi.

YEREDOĞRULTUM (Bot.) Takarrüp ile arz.

YEREL (Cogr. Jeo.) Mevziî.

YERELMASI *i.* Şeklen patatese benzer ve yemek yapılır bir kök.

YEREŞEĞİ *i.* Ağaç köklerine, mezruata zarar veren bir böcek.

YERETMEK *f.* Eser ve alâmet bırakmak.

YERFISTIĞI *i.* Bir nebatın köklerinde hâsıl olan fıstık, amerikan fıstığı.

YEREY (Jeo.) Arazi.

YERGİ *i.* Hiciv, zem.

YERİNDE *h.* Münasip, uygun, lâyık.

YERİNMEK *f.* Teessüf etmek. Pişman olmak. Sövmek.

YERKATI *i.* Zemin kat.

YERKABUĞU (Cogr. Ast.) Kısrı arz.

YERLEŞİK *s.* Mütemekkin.

YERLESMEK *f.* Yer tutmak, yer bulup oturmak. Yerinde sabit olmak, yerinden oynamamak. Daimî surette bir yerde oturmak, tavattun etmek. Eşyasını yerliyerine koymak.

YERLESTİRİLMEK *f.* Yerine konulmak. Yerliyerine konmak, tertip ve tanzim olunmak. Memuriyet veya hizmete konulmak. İskân olunmak.

YERLESTİRMEK *f.* Yerlesmesini mucip olmak.

YERLİ *s.* Bir yerin ahalisinden olan. Sabit.

YERLİ *i. Bak:* **YARLIĞ.**

YERMEK *f.* Beğenmemek, hoşlanmamak, tiksinmek. Zemmetmek.

YERMERKEZLİ (Ast.) Jeosantrik.

YER MUMU (Jeo.) Ozoserit.

YEROYNAMASI *i.* Zelzele.

YERSARMASIĞI *i.* Yere sürünerek büyüyen bir cins sarmaşık.

YERSEL (Ast. Cogr.) Arzî.

YERSİZME (Jeo.) Dislokasyon.

YERSIÇANI *i.* Köstebek.

YERYUVARLAĞI *i.* Arz.

YERYÜZÜ *i.* Yeryuvarlağı, arz, arzın yüzü.

YESTEHLEMEK *f.* Pislemek, sıçmak.

YESERMEK *f.* Yeşil olmak. Yeşil renk peyda etmek, otlar sürmek. Yapraklanmak.

YESERTMEK *f.* Yeşermesini mucip olmak.

YESİL *i.* Ekseri otların ve yaprakların rengi, sarı ile maviden hâsıl olan renk. Taze, ham. Taze tütün yaprağı.

YESİLBAS *i.* Bası yeşil bir cins erkek ördek.

YESİLLENDİRMEK *f.* Yesillenmesini mucip olmak.

YEŞİLLENMEK *f.* Yeşil

olmak, yeşermek. Tazelenmek. Bir güzele bakmakla ferahlanmak.

YEŞİLLİ *s.* Yeşil renginde veya çiçekleri, benekleri yeşil olan.

YEŞİLLİK *i.* Yeşil renk. Taze otlar ve çayırlarla örtülü yer, çayırlık. Sebze, sebzevat.

YEŞİM *i.* Yeşil renkte sert ve kıymetli taş.

YET *Bak*: **YED.**

YETBEYED *Bak*: **YEDBEYED.**

YETER *s.* Yetişen, kâfi. *h.* Elverir.

YETERGE *i.* Kifayet, haddi kifaye.

YETİK *i.* Vakitsiz doğan çocuk.

YETİM *i.* Babası veya baba ve anası ölmüş çocuk öksüz. Nadir.

YETİME *i.* Az ve nadir bulunur inci.

YETİMHANE *i.* Yetimlerin bakıldığı müessese, darülitam.

YETİMLİK *i.* Yetim oluş.

YETİŞKİN, YETİŞMİŞ *s.* Olgun, kemale varmış.

YETİŞME *i.* Yetişmek işi.

YETİŞMEK *f.* Ulaşmak, erişmek, vâsıl olmak. Varmak. Vaktinde bulunmak. Yapabilmek. Olgunlaşmak. Terbiye olmak. Kifayet etmek. Büyümek. Bir zamanda yaşamış olmak.

YETİŞMİŞ *s.* Olmuş, büyümüş. genç.

YETİŞTİRMEK *f.* Yetişmesini mucip olmak.

YETKE *i.* Salâhiyet.

YETKELİ *s.* Salâhiyetli.

YETMEK *f.* Kâfi olmak, evlenmek. Ermek, yetişmek. Bulmak, değmek. Hayvanı yularından tutup götürmek. Kayık veya gemiyi kenardan iple çekmek.

YETMİŞ *i.* Yedi kere on.

YETMİŞER *i.* Herbirine veya her defasında yetmiş.

YETMİŞİNCİ *s.* Yetmiş derecesinde olan.

YETMİŞLİK *s.* Yetmiş sayı ve kıymetinde. Yetmiş yaşında.

YETSİZ *s.* Âciz.

YETTİRMEK *f.* Yetmesini mucip olmak.

YEVM *i.* Gün.

YEVM *i.* Uğur.

YEVMÎ *i.* Güne veya bir güne mahsus olan, gündelik. Her günlük.

YEVMLİ *s.* Uğurlu.

YEVMİYE *i.* Gündelik. Her günün hesabını yazmıya mahsus defter.

YEVMSİZ *s.* Uğursuz.

YEY, YEYREK, YEĞ *s.* Daha iyi, müraccah.

YEYNÎ *s. Bak* : **YEĞNİ.**

YEZDAN *i.* Allah. Tanrı.

YEZDANÎ *s.* İlâhî.

YEZİDÎ *s.* Batıl birtakım itikatları ve gizli âyinleri olan bir islâm mezhebi ve bu mezhep mensupları.

YEZİT *s.* İnsafsız, vicdansız. Yazidî.

YİĞİRMİ, YİRMİ *i.* İki kere on.

YİĞİT *i.* Yetişmiş genç. delikanlı. Mert. *s.* Yürekli, cesur, kahraman.

YİĞİTBAŞI *i.* Esnaf loncalarında icra memuru.

YİĞİTLİK *i.* Yiğit oluş.

YİLİM *i.* Yapışkanlık.

YİLMEK, YİLİŞMEK *f.* Soğuk ve sahte bir tavırla sırıtıp yüze gülmek

YİNDEK *h.* Daima.

YİNE, GENE *e.* Keza.

YİRMİ *s.* İki defa on sayı.

YİRMİLİK *i.* Yirmi sayı ve kıymetinde. *s.* Yirmi paralık. Yirmi kuruş kıymetinde.

YİRMİNCİ *s.* Yirmi derecesinde olan.

YİRMİŞER *i.* Herbirine veya her defasında yirmi.

YİSA, YISA *n.* Kaldırın, çekin, haydin kumandası.

YİTİK *i.* Kayıp, kaybedilen şey.

YİTİRMEK *f.* Yitmesini mucip olmak.

YİTMEK *f.* Kaybolmak. Fevtolmak, telef ve yazık olmak.

YİV *i.* Bir şeyin girip yerleşmesine mahsus yılankavî oyuk.

YİVLİ *s.* Yivi olan.

YİYECEK *s.* Yenir, yenmeğe salih. Yem, yemek.

YİYİCİ *s.* Çok yer. Yiyen. Gittikçe etrafa yayılıp etleri çürüten yara.

YİYİNTİ *i.* Yenecek şeyler, kut, rızık, azık.

YIĞDIRMAK *f.* Yığmasını mucip olmak.

YIĞILI *s.* Toplanmış, birikmiş, yığılmış.

YIĞILMAK *f.* Toplanmak birikmek. Bayılıp yere düşmek.

YIĞILIŞMA *i.* İzdiham.

YIĞIN *i.* Top, küme, birikmiş şeylerin teşkil ettiği mecmu. Kalabalık.

YIĞINAK *i.* Mecma.

YIĞINMAK *f.* Toplanmak.

YIĞINLIK *i.* Yığın oluş.

YIĞINTI *i.* Toplanmış şeylerin kümesi.

YIĞIŞIM (Jeo.) Konglomera.

YIĞIŞMAK *f.* Bir yere gelip toplaşmak.

YIĞIŞTIRMAK *f.* Yığışmasını mucip olmak.

YIĞMAK *f.* Toplayıp küme etmek, biriktirmek.

YIKAMAK *f.* Yumak, su ile temizlemek.

YIKANIŞ, YIKANMA *i.* Yıkanmak işi, banyo.

YIKANMAK *f.* Su ile vücudünü temizlemek, yunmak. Kendikendini yıkamak.

YIKI *i.* Harabe.

YIKICI *i.* Eski binaları yıkmakla geçinen. Mc. Bozguncu.

YIKIK *s.* Yıkılmış, harap.

YIKILMAK *f.* Düşmek, devrilmek. Harap olmak, bozulmak. İhtiyarlıktan veya sefaletten çökmek. Defolup gitmek.

YIKIM *i.* Bozulma, düşme, viranlık. Perişanlık. Büyük zarar.

YIKINTI *i.* Yıkılmış bir şeyin enkazı, harabe.

YIKKIN *s.* Düşmüş, yıkılmış. Yıkılmak üzere.

YIKMA *i.* Yıkmak işi, hedim.

YIKMAK *f.* Düşürmek, yere vurmak, aşağıya almak. Bozmak. Batırmak, mahvetmek.

YIKTIRILMAK *f.* Düşürülmek, yere vurulmak, aşağıya aldırılmak. Bozdurulmak.

YIKTIRMAK *f.* Yıkmasını mucip olmak.

YIL *i.* Yeryuvarlağının güneş etrafını bir kere dolaşması, müddeti on iki aylık zaman, sene.

YILAN *i.* Yerde sürünerek yürüyen uzun, soğuk ve zehirli hayvan.

YILANBALIĞI *i.* Uzun ve yılana benzer bir balık.

YILANCI *i.* Yılanları tutup oynatan, şerbetli.

YILANCIK *i.* Tehlikeli bir cilt hastalığı.

YILANCIL *i.* Yılan tutup yemekle yaşıyan bir kuş.

YILANGÖMLEĞİ *i.* Yılanın baharda değişip sıyrılan derisi. Buna benzer seyrek tülbent.

YILANKAVİ *s.* Yılan gibi dönerek ve kıvrılarak uzanan helezonî.

YILANTAŞI (Jeo.) Serpantin.

YILANYASTIĞI (Bot.) Bir çeşit bitki.

YILANYASTIĞIGİLLER (Bot.) Kulkasiye.

YILBAŞI *i.* Sene başı, senenin ilk günü. Birincikânunun birinci günü.

YILDIRAK *s.* Ara sıra parlıyan. *i.* Şimşek. Bir kıymetli taş.

YILDIRAMAK *f.* Aralık aralık parlamak. Şimşek çakmak.

YILDIRAN *s.* Ürküten, gözünü korkutan.

YILDIRAYICI *s.* Aralık aralık parlıyan.

YILDIRGAN *s. Bak:* **YILDIRAK.**

YILDIRIM *i.* İki bulut arasında veya bir bulut ile arz arasında hâsıl olan şerare, saika.

YILDIRMAK *f.* Ürkütmek, gözünü korkutmak.

YILDIZ *i.* Uzak olmaları dolayısile geceleri bize bir şule halinde görünen cirimler, âlemler, necim, kevkep. Beş, altı v.s. kertik ve köşeli şekil.

YILDIZÇİÇEĞİ *i.* Yıldız şeklinde sarı bir çiçek.

YILGIN *s.* Yılmış, gözü korkmuş, ürkmüş.

YILIK *s.* Sırıtıp ağzı bir tarafa kaymış, çarpık.

YILIN *i.* Dehşet, hevil.

YILINÇ *s.* Korkunç, hevilnâk.

YILIŞIK *s.* Yapışkan, bulaşan. Sırnaşık.

YILIŞIKLIK *i.* Yılışık oluş.

YILIŞMAK *f.* Gevşiyerek sırıtmak, yüz bulup gülmek.

YILLAMAK *f.* Üstünden yıl geçirmk, eskitmek.

YILLANMAK *f.* Yaşına girmek, bir yaşında olmak. Çok gecikmek. Eskimek.

YILLATMAK *f.* Yillamasını mucip olmak.

YILLIK *s.* Bir senelik, bir

yaşında. Şu kadar senelik. *i.* Senelik, senede verilen ücret.

YILLIKÇI *i.* Senelik ücretle çalışan.

YILLIKLI *i.s.* Senelik ücreti olan.

YILMAK *f.* Ürkmeü, gözü korkmak.

YILMAZ *s.* Ürkmez, korkmaz. Drednot.

YIR *i.* Cır, türkü ,şarkı.

YIRAK *s.* Arık at.

YIRAMAK *f.* At arıklamak.

YIRANDIRMAK *f.* Atı koşu için arıklatmak.

YIRANMAK *f.* Az yarılmak, çatlamak.

YIRLAMAK *f.* Cırlamak, türkü söylemek.

YIRTICI *s.* Etlerini yemek için başka hayvanları diş ve tırnaklarile yırtan, vahşi, müfteris.

YIRTICILAR (Zoo.) Cariha.

YIRTICILIK *i.* İftiras.

YIRTIK *s.* Yırtılmış, yarılmış. Eskiyip paralanmış. Alıştırılmış at. Arsız. *c.* Alüfte.

YIRTILMAK *f.* Yarılıp paralanmak. Eskiyip paralanmak. At mahmuzdan korkarak yürümeye alışmak. Utanmaz olmak.

YIRTINMAK *f.* Boğazını yırtarcasına bağırmak. Üstünü parçalarcasına telâş etmek, tepinmek.

YIRTIŞMAK *f.* Biribirinin üst ve başını yırtmak.

YIRTLAK *s.* Yırtılmış ve yarık gibi açık.

YIRTLAZ *s.* Arsız, küstah, edepsiz, pervasız.

YIRTMA *i.* Yırtmak işi. *s.* Yırtmakla yapılmış.

YIRTMAÇ *i.* Esvap ve çamaşırın yırtık gibi açık yeri.

YIRTMAK *f.* Çekip paralamak, yarmak. Hendek yapmak. Tırmalayıp yara etmek. Atı mahmuzla yaralayıp yürümeğe alıştırmak. Terbiyesiz yapmak.

YIRTTIRMAK *f.* Yırtmasını mucip olmak.

YISA *Bak*: **YİSA**.

YOBAZ *s.* İri ve kaba, kuvvetli. zıpır. Karacahil, hamsofu, softa.

YOBAZLIK *i.* Yobaz oluş.

YOĞ *s.* Koyu, kalın.

YOĞALMAK *f.* Helâk olmak.

YOĞALTIM *i.* İstihlâk.

YOĞMAK *f.* Koyulaşmak, kalınlaşmak, donmak.

YOĞRULMAK *f.* Koyulaştırılmak, un su ile karıştırılıp hamur haline konulmak.

YOĞURMA, YUĞURMAK *f.* Koyulaştırmak, hamur yapmak.

YOĞUN *s.* Koyu, kalın. Yontulmamış, ham, terbiyesiz. İri (Fiz.) Kesif.

YOĞUNLUK *i.* Yoğun oluş. (Fiz.) Kesafet.

YOĞURT *i.* Eski bir maya karıştırılarak koyulaştırılmış süt.

YOĞURTÇU *i.* Yoğurt yapıp satan.

YOĞURTLU *s.* Yoğurtla yapılmış.

YOĞURTMAK *f.* Yoğurmasını mucip olmak.

YOĞUŞMA (Kim.) Tekâsüf.

YOĞUŞMAK (Kim.) Tekâsüf etmek.

YOK *s.* Olmıyan. *i.* Olmayış, hiç. *h.* Değil.

YOKETMEK *f.* Mahvetmek, varlığını gidermek.

YOKLAMA *i.* Yoklamak işi. Defterde yazılı olanların mevcut olup olmadıklarını arastırma.

YOKLAMACI *i.* Yoklama yapan.

YOKLAMAK *f.* Var mı yok mu? diye aramak. Teftis ve tahkik etmek, denemek. Sormak.

YOKLANMAK *f.* Arastırılmak, muayene ve teftiş etmek.

YOLLATMAK *f.* Yollamasını mucip olmak.

YOKLAYIS *i.* Yoklama.

YOKLUK *i.* Bulunmama, noksan. İhtiyaç.

YOKSA *h.* Olmadığı halde, böyle olmasaydı: *Yoksa ben aiderdim.*

YOKSUL, YOKSUZ *s.* Yokluk çeken, fakir. Züğürt.

YOKSULLUK, YOKSUZLUK *i.* Yoksul oluş.

YOKSUN *s.* Mahrum.

YOKSUNDURMAK *f.* Mahrum etmek.

YOKSUNLUK *i.* Mahrumiyet.

YOKSUNMAK *f.* Mahrum olmak.

YOKSUZ *s. Bak*: **YOKSUL.**

YOKSUZLUK *i. Bak* : **YOKSULLUK.**

YOKUŞ *i.* Yukarıya çıkan yol, bayır, iniş mukabili.

YOKUŞLU *s.* Yokuşu olan.

YOKYERE *h.* Nafile, beyhude. Sebepsiz.

YOL *i.* Geçecek yer, tarik, cadde, şose, sokak. Akacak yer, kanal cetvel. Çizgi, hat. *c.* Gidiş, seyahat, yolculuk. Yürüyüş .Sür'at. Usul, üslûp, tarz. Resim, âdet, âyin. Meslek. Gidiş, tavır, çığır, hal. Uğur. Vasıta, vesile. — *almak f.* İlerlemek. — *bilir s.* Adap ve erkâna vâkıf, terbiyeli. — *düşmek f.* Tesadüf etmek. — *görünmek f.* Yola çıkmak mecburiyetinde kalmak. — *Tezkeresi i.* Serbest seyahat etmek için hükûmet tarafından verilen resmî kâğıt, dahili pasaport. — *tutmak f.* Bir yola, bir usul ve mesleğe girişmek.

YOLBİLİR *s.* Usulaşına.

YOLCU *i.* Yola çıkıp giden, seyyah. Bir nakil vasıtasında bulunanlar. Umitsiz hasta.

YOLCULUK *i.* Yolcu oluş.

YOLDAŞ *i.* Yol ve seyahat arkadaşı. Arkadaş, hemfikir.

YOLDAŞLIK *i.* Yoldaş oluş .

YOLDURMAK *f.* Yolmasını mucip olmak.

YOLGÖSTEREN *i.* Delil, rehber, kılavuz.

YOLKESİCİ, YOLKESEN *i.* Yaydut, uğru.

YOLLAMA *i.* Yollamak işi. Döşemelik uzun meşe ağacı. Sevkiyat.

YOLLAMAK *f.* Yola çıkarmak, göndermek.

YOLLANMAK *f.* Yol almak, ilerlemek. Gönderilmek.

YOLLU *s.* Tarz ve üslûbunda olan, usulünde, nizamında olan. *i.* Çizgili kumaş v.s.

YOLMAK *f.* Çekip koparmak, kökünden sökmek. Soymak.

YOLSUZ *s.* Yolunda olmıyan, münasip ve lâyık olmıyan. Nizam ve usule mugayir. Yolu olmıyan.

YOLSUZLUK *i.* Yolsuz oluş.

YOLUĞRAĞI *i.* Yolun uğradığı yer, yolüstü, güzergâh.

YOLUK *s.* Tüyleri yolunmuş, tüysüz.

YOLUNDA *h.* Münasip, lâyık.

YOLUNDURMAK *f.* Kederlendirmek, ağlatmak.

YOLUNMAK *f.* Tüvü alınmak. (Mec.) Kederden saçını yolmak, kumarda parası alınmak.

YOLÜSTÜ *i.* Yoluğrağı.

YOLTASI *i.* Sefertası.

YOMA *i.* Üç kollu halat, palamar.

YONCA *i.* Yeşil iken hayvanlara yedirilen bir ot.

YONDA *i.* Kuşun tüyleri altındaki ince kıllar.

YONGA *i.* Kesilen odun ve keresteden çıkan ufak parçalar, talaş irisi.

YONGAR *i.* Üç telli bağ.

YONMA *i.* Yonmak işi. *s.* Yonulmuş, işlenmiş.

YONMAK, YONTMAK *f.* Keser, rende veya kalemle tahta veya taşı kesip düzeltmek, işlemek, oymak, silmek.

YONT *i.* Hergele ile gezen kısrak.

YONTMAK *f.* Kabuğunu kesmek. İnceltmek.

YONTULMAK, YONULMAK *f.* Keser ve rende ile veya kalemle kesilip veya kazılıp düzeltilmek, işlenmek.

YONTULMAMIŞ *s.* İşlenmemiş. Terbiye olunmamış. ham. Yobaz.

YONULMAK *f.* Yolunmak, yontulmak.

YONULMAMIŞ *s.* Yontulmamış, yolunmamış.

YORAMAK, YORMAK *f.* Tabir, tefsir etmek.

YORDAM *i.* Çabukluk. Usul, kaide, biçim. *El — i i.* Görmeden el ile arayıp anlamak.

YORDAMLI *s.* Yordam sahibi.

YORGA *i.* Atın bir nevi yürüyüşü. *s.* Bir türlü yürüyen at.

YORGALAMAK *f.* Yorga yürümek.

YORGAN *i.* Yatakta örtünmeğe mahsus içi pamuklu örtü. — *iğnesi i.* Yorgan ve bu gibi kalın şeyleri dikmeğe mahsus kalın iğne. — *yüzü i.* Yorganın dış tarafına geçirilen yüz.

YORGANCI *i.* Yorgan yapan ve satan. Döşemeci.

YORGANLAMAK *f.* Yorganla örtmek.

YORGANLIK *i.* Yorgan yapılacak kumaş.

YORGUN *s.* Yorulmuş.

YORGUNLUK *i.* Yorgun oluş.

YORMA *i.* Yormak işi.

YORMAK *f.* Yorgunluk vermek, çok çalıştırıp bitap bırakmak. Atıf ve hamletmek. Tefeül etmek. Yermek, saymak.

YORTU *i.* Hıristiyanlarca bayram günü.

YORU, YORA *i.* Tefsir, tabir.

YORULMAK *f.* Yorgun olmak, çok çalışıp bitap kalmak.

YORUM *i.* Hayır addetme, yorma, tefeül.

YOSMA *s.* Zarif kıyafetli, edalı, işveli.

YOSMALIK *i.* Yosma oluş.

YOSUN *i.* Taşların ve ağaç kabuklarının ve durgun suların üzerinde hâsıl olan çim. Denizden çıkan otlar.

YOSUNLANMAK *f.* Yosun bağlamak.

YOSUNLU *i.* Yosunla örtülü.

YOZ *i.* Sade, yalınkat, katmer olmıyan. Kaba, adi, bayağı. Acemi, terbiye olmamış, salma.

YÖN *i.* Cihet taraf. 2-Husus. 3- Vecih.

YÖNDEŞ *i.* Yekcihet (Mat.) Karşılıklı, mütekabil.

YÖNELME *i.* Teveccüh etme.

YÖNELTİK (Mat.) Cihetlenmiş.

YÖNELTMEK (Mat.) Cihetleme.

YÖNERGE *i.* Talimat, direktif.

YÖNETİM *i.* İdare etme.

YÖNETKE *i.* İdare veri.

YÖNETKER *i.* Müstesar.

YÖNETMEK *f.* Sevk ve idare etmek.

YÖNETMEN *i.* Müdür, zimamdar.

YÖNETSEL *s.* İdarî.
YONLU *s.* Cihetli, taraflı.
YÖNTEM *i.* Metod, usul.
YÖRE *i.* Taraf.
YÖRÜNGE *i.* Mahrek.
YUDUM *i.* Bir defada yutulan sulu şey, az miktar, içim, cür'a.
YUF *i.* Boş, nafile. Bedava, caba. Mahıv, heba. — *olsun! h.* Yazıklar olsun.
YUFKA *s.* İnce, hafif. Ardı yok. *i.* İnce açılmış hamur yaprağı. — *böreği i.* Yufkadan yapılan börek. — *kebabı i.* Yufkaya sarılıp pişirilen kebap.
YUGOSLAVYA *i.* Sırbistan. Sırpların memleketi
YUHA *n.* Bir adamı rezil etmek ve ayıplamak için kullanılır tâbir.
YUKAÇ (Jeo.) Antiklinal
YUKARI *s.* Yüksek, yüksekte bulunan, üstündeki. İlerlemiş. Pahalı. *i.* Yüksek taraf.
YULAF *i.* Hayvan yemi olarak kullanılan uzun ve hafif tane.
YULAR *i.* Hayvanı çekmek ve bağlamak için ipten başlık.
YUMAK *f.* Yıkamak.
YUMAK *i.* Bezden yapılmış top. Bir şey üzerine sarılarak top haline getirilmiş iplik, sicim. v.s.
YUMAKLAMAK *f.* Yumak yapmak.
YUMAKLANMAK *f.* Yumak olmak.
YUMMAK *f.* Kapamak.
YUMRU *i.* Yuvarlak şey, küme, tümsek, top, ur.
YUMRUCAK *i.* Veba hastalığından koltuk altında veya kasıkta çıkan ur. Taun. *c.* Yaramaz ve arsız çocuk.
YUMRUK *i.* Elin yumulmuşu, muşta.
YUMRUKLAMAK *f.* Yumruk vurmak, yumrukla yoğurmak.
YUMRULAMAK *f.* Yumru yapmak.
YUMRULANMAK *f.* Yumru olmak.
YUMRULUK *f.* Yumru oluş.
YUMŞACIK, YUMUŞACIK *s.* Pek yumşak, mülâyim.
YUMUŞAK, YUMŞAK *s.* Katı ve sert olmıyan,

dokunulduğu zaman mukavemet etmiyen, leyyin. Yavaş, halim. Kolay işlenir, sert olmıyan.

YUMŞAKLIK, YUMUŞAKLIK *i.* Yumşak oluş.

YUMŞAMAK, YUMUŞAMAK *f.* Yumşak olmak. Hiddeti geçmek.

YUMŞATMAK, YUMUŞATMAK *f.* Yumşamasını mucip olmak.

YUMUK *i.* Kapalı, şişip kapanmış. Yumşak, tombul.

YUMULMAK *f.* Kendikendine kapanmak.

YUMURCAK *f. Bak*:**YUMRUCAK.**

YUMURMAK *f.* Toplanıp yumru olmak.

YUMRULMAK *f.* Yumru haline getirmek.

YUMURTA *i.* Kuşların ve bazı böcek v.s. nin, bilâhare içinden piliç ve yavru çıkmak üzre doğurdukları ince kabuklu ve içindeki sulu ve ortası sarı maddesi, kümes hayvanlarınkinde yenir tane. — *akı i.* Yumurtanın sarısının etrafındaki yapışkan madde. — *patlıcanı i.* Yumurta gibi beyaz ve bahçelerde süs için yetiştirilen bir nevi patlıcan. — *sarısı i.* Yumurtanın merkezini teşkil eden sarı besleyici madde.

YUMURTACIK (Bio.) Büveyze.

YUMURTALIK (Bio.) Mebiz.

YUMURTLAMAK *f.* Yumurta doğurmak. c. Uydurmak, asılsız şeyler söylemek.

YUMURTLATMAK *f.* Yumurtlamasını mucip olmak.

YUMUŞAK *Bak*: **YUMŞAK.**

YUMUŞAKLIK *Bak* : **YUMŞAKLIK.**

YUNA *i.* Küçük keçe belleme.

YUNAKLIK *i.* Çamaşırhane, dere kenarında yıkama yeri.

YUNAN *i.* Avrupanın cenubuşarkisinde bir memleket. Yunanistan.

YUNANÎ *s.* Yunan mem-

leketine mensup ve bu memleket ahalisindenolan, Yunanlı.

YUNANİSTAN *i.* *Bak* : **YUNAN.**

YUNANLI *s.* Yunanî.

YUNMAK *f.* Yıkanmak.

YUNUSBALIĞI *i.* Eti yenmez büyük bir balık.

YURA *i.* Dik bayır.

YURAK *i.* Tekerlek parmağı.

YURDU *i.* İğne deliği.

YURT *i.* Her memleket, vatan. Mesken, ikametgâh, ev. Emlâk, arazi.

YURTLANDIRMAK *f.* Yurtlanmasını mucip olmak.

YURTLANMAK *f.* Yerleşmek, göçebelikten kurtulup bir yerde sakin olmak. Arazi ve emlâk sahibi olmak.

YURTLAŞMAK *f.* Yurt haline gelmek.

YURTLAŞTIRMAK *f.* Yurt haline getirmek.

YURTLUK *i.* Malikâne, arazi.

YURTMAK *f.* Sürtüklükte gezmek, haylazlık etmek. (Hayvan) kaba eşkin yürümek.

YURTSAMA *i.* Daüssıla. Yurdu göreceği gelme.

YURTSEVER *s.* Vatanperver.

YURTSEVERLİK *i.* Vatanperverlik.

YUSUFÇUK *i.* Kumrunun küçük bir nev'i. Su üzerinde uçan bir cins güzel kelebek. Mandalina.

YUSUFÎ *i.* Eskiden bazı büyük devlet adamlarının giydikleri kırmızı tepeli destar, sarık.

YUSYUMRU *i.* Büsbütün yumru.

YUSYUVARLAK *s.* Büsbütün yuvarlak.

YUTARHÜCRE (Bio.) Hücrei âkile, fagosit.

YUTKUNMAK *f.* Tükrüğünü yutmak. c. Bir şeye imrenip ağzı sulanmak.

YUTMA *i.* İltikam.

YUTMAK *f.* Boğazdan aşağı indirmek, bel'etmek. Zaptetmek. Tahammül edip sükût etmek. Kabul etmek, inanmak. Yenmek, oyunda kazanmak.

YUTTURMAK *f.* Yutmasını mucip olmak.

YUTULMAK *f.* Boğazdan aşağı indirmek. Kabul edilmek. İnanılmak. Oyunda yenilmek, kaybetmek.

YUTUM *i. Bak*: **YUDUM.**

YUVA *i.* Kuşların ve bazı hayvanların kendilerine yaptıkları mekân, yer, lâne, asıyan. *c.* Mesken, ev, yurt. Makina ve kapı, pencere ve kilit gibi şeylerin içerisine girip işlemesine, yerleşmesine mahsus delik ve çukur.

YUVALAMAK *f.* Yuva yapmak.

YUVARLAK *s.* Top şeklinde, müdevver, küreví. Tekerlek şeklinde, dairevî. Top, küre.

YUVARLAKLIK *i.* Yuvarlak oluş.

YUVARLAMAK *f.* Döndürerek yürütmek, tekerlemek, tomar yapmak. *c.* Hırsla yutmak. Esassız bir sey söylemek.

YUVARLANMAK *f.* Dönerek gitmek, tekerlenmek. Dönüp dolaşmak, tepinmek.

YUVARLATMAK *i.* Yuvarlamasını mucip olmak.

YÜBUSET *i.* Kuraklık, kuruluk.

YÜCE *s.* Yüksek, alî.

YÜCEL *s.* Âli.

YÜCELENMEK, YÜCELMEK *f.* Yükselmek.

YÜCELETMEK, YÜCELTMEK *f.* Yüce yapmak.

YÜCELİK *f.* Yüce oluş.

YÜCELİM (Ast.) Mururu ulya.

YÜCELMEK *f.* Tereffu, taali etmek.

YÜCELTİ *i.* İrtifa.

YÜCELTİM *i.* Yükseltme.

YÜCELTMEK *f.* Yükseltmek.

YÜK *i.* Hayvanın veya hamalın sırtına, gemi, araba, v.s. ye konulan ağır şey, ağırlık. Gebelik. Hamule. Beş yüz bin kuruş. *c.* Ağır vazife, mes'uliyet. Yüklük. — *arabası i.* Eşya nakline mahsus araba. — *hayvanı i.* Yük taşıyan hayvan.

YÜKLEMEK *f.* Yük komak. *c.* Birine ağır bir

iş havale etmek. İsnat etmek.

YÜKLENMEK *f.* Yük konulmak. İsnat olunmak. Ağır ve mes'uliyetli bir iş vermek. Birine zahmet vermek.

YÜKLETMEK *f.* Yüklemesini mucip olmak.

YÜKLÜ *s.* Yükü olan. Gebe. Yemişli, meyvalı. *c.* Ağır sarhoş. Borçlu.

YÜKLÜK *i.* Yatak ve sandık konulan büyük dolap.

YÜKSEK *i.* Yüce, yukarda, yerden irtifaı fazla. Uzaktan işidilen (ses). Pahalı. *i.* Yüce yer.

YÜKSEKLİK *i.* Yüksek oluş.

YÜKSELİM (Ast.) Metalii müstakime.

YÜKSELME (Jeo.) Sunt.

YÜKSELMEK *f.* Daha yüksek olmak. Yukarı kalkmak, yukarılara çıkmak. Ses ziyadeleşmek. Pahalılaşmak.

YÜKSELTMEK *f.* Yükselmesini mucip olmak.

YÜKSELTEÇ (Fiz.) Müseddide.

YÜKSELTİ (Mat.) İrtifa (denizden).

YÜKSELTİLMEK *f.* Refolunmak. Çıkarılmak.

YÜKSÜK *i.* Dikiş dikerken iğneyi itmek için parmağın ucuna takılan madenî kılıf. (Bot.) Kalensöve. — *kadar s.* Çok az. Çok zayıf.

YÜKSÜMEK, YÜKSÜNMEK *f.* Ağır saymak, istiskal etmek.

YÜKSÜNMEK *f.* İncinmek. Güçenmek.

YÜKÜM *i.* Mecburiyet. mükellefiyet.

YÜKÜMEL *s.* Mecburî.

YÜKÜMLÜ *i.* Mükellef, mes'ul.

YÜLGÜ *i.* Hetura.

YÜLGÜCÜ *i.* Berber.

YÜLGÜN *i. Bak:* **YÜLGÜ.**

YÜLÜK *s. Bak:* **YOLUK.**

YÜLÜMEK *f.* Çekip koparmak, yolmak. Tıraş etmek.

YÜMÜN *i.* Uğur.

YÜN *i.* Koyun tüyü yapağı. Sof.

YÜN *i.* Taraf, cihet. Yüz.

YÜNELMEK *Bak:* **YÖNELMEK.**

YÜNLENMEK *f.* Yünü uzamak.

YÜNLÜ *s.* Yünden dokunmuş. Yünle dolmuş. Yün ve yapağı veren.

YÜNÜL *s.* Yeyni.

YÜNÜLLETMEK *f.* Hafif nazarile bakmak, istihfaf etmek.

YÜPÜRMEK *f.* Telâşla öteye beriye koşmak.

YÜREĞİYUFKA *s.* İçli, çabuk müteessir olur.

YÜREK *i.* İnsan ve hayvanın göğsünde olup her nefeste kanı celp ve bedene dağıtan mühim uzuv, kalb. İnsanda hissiyatın merkezi, gönül. Karın, iç, bağır. *c.* Cesaret. Acımak hissi, merhamet. — *çarpıntısı i.* Kalp çarpması, helecan. — *karası i.* Günah, ayıp. — *dayanmak f.* Tahammül etmek. — *ler acısı s.* Pek acımacak hal. — *tüketmek f.* Boş yere üzülmek.

YÜREKLİ *s.* Cesur.

YÜREKSİZ *s.* Korkak, ötlek. *h.* Zoraki.

YÜREKSİZLİK *i.* Korkaklık.

YÜRÜK *s.* Çabuk ve iyi yürüyen, çok yol alan. *i.* Bir yerde durmayıp yürüyen halk, göçebe.

YÜRÜME *i.* Yürüyüş.

YÜRÜMEK *f.* Ayakları kullanarak ileri doğru hareket etmek, meşiy. Yayan gitmek. Yol almak. Hareket etmek. İşlemek. ilerlemek, ileri gitmek. Akın etmek. Çıkışmak. Ölmek.

YÜRÜTMEK *f.* Yürütmesini mucip olmak.

YÜRÜTÜLMEK *f. Bak* : **YÜRÜTMEK.**

YÜRÜYÜŞ *i.* Yürümek işi.

YÜZ *i.* İnsan ve hayvan suratı, çehre, vecih. Satıh, bir şeyin haricî görünüşü. (Mat.) Vecih. Bir kumaş v.s. nin doğru tarafı. Esvabın dış tarafı. Cihet, sebep. *c.* Cüret. — *akı i.* Namus. — *bulmak f.* İyi muameleden cüret alarak ileri varmak. — *çevirmek f.* Terketmek. —*karası i.* Namussuzluk. — *ü pek i.* Arsız, utanmaz. — *ü yok s.* Geçmiş bir iş ve hare-

ketinden dolayı mahcup, utanır. — *yastığı i.* Yumşak yatak yastığı. *c.* Çok samimî dost. — *yazısı i.* Köylerde gelinin yüzüne yapıştırdıkları tel ve pul.

YÜZ *s.* Doksan dokuzdan bir fazla.

YÜZAKI *i.* Namus.

YÜZBAŞI *i.* Askerde bölüğün en büyük amiri, birinci mülâzim ile binbaşı arasında bir rütbe.

YÜZBAŞILIK *i.* Yüzbaşı rütbe ve vazifesi.

YÜZDE *h.* Yüz sayıda muayyen bir miktar, faiz, kâr v.s. : *yüzde on fazlasile sattım.* — *işareti i.* % .

YÜZDELİK *i.* Yüzde hesabı.

YÜZDÜRMEK *f.* Yüzmesini mucip olmak.

YÜZDÜRÜLMEK *f.* Suyun üzerinde durdurulmak veya gezdirilmek. Derisi soydurulmak.

YÜZER *i.* Herbirine veya her defasında yüz.

YÜZERLİK *i. Bak:* **ÜZERLİK.**

YÜZETMEK *f.* Eklenecek iki ağacı tesviye edip biribirine uydurmak.

YÜZEY (Mat.) Satıh.

YÜZGEÇ *s.* Yüzen, yüzme bilir. (Bio.) Misbah.

YÜZGEÇAYAKLILAR (Zoo.) Misbahiyürrecil.

YÜZGÖRÜMÜ, YÜZGÖRÜMLÜĞÜ *i.* Güveyin gelini ilk gördüğü vakit verilen hediye.

YÜZGÖZ *s.* Teklifsiz. Utanmayı ortadan kaldıran.

YÜZLEMEK *f.* Kabahatini söylemek, karşıkarşıya getirmek.

YÜZLERCE *s.* Pek çok.

YÜZLESMEK *f.* Yüzyüze gelmek.

YÜZLEŞTİRMEK *f.* Yüzleşmesini mucip olmak.

YÜZLÜ *s.* Yüz kısımdan mürekkep veya yüz sayı ve kıymetinde olan.

YÜZLÜK *s.* Yüz sayı ve kıymetinde olan. *i.* Yüz para kıymetinde sikke. Peçe. Maske.

YÜZLÜKLER (Mat.) Miat.

YÜZLÜLÜK *i.* Yüzü oluş.

YÜZME *i.* Yüzmek işi. Sebih.

YÜZMEK *f.* Suyun üzerinde durup batmamak, suyun üzerinde hareket etmek. Derisini çıkarmak. *c.* İçinde yüzer gibi bol bol kullanmak.

YÜZÖLÇÜMÜ (Mat.) Alan.

YÜZSUYU *i.* Namus, şeref.

YÜZSÜZ *s.* Arsız.

YÜZSÜZLÜK *i.* Yüzsüz oluş.

YÜZÜK *i.* Parmağa takılan halka.

YÜZÜKOYUN *h.* Yüz yere gelecek surette yatarak.

YÜZÜLMEK *f.* Suyun üzerinde durulmak veya hareket olunmak. Derisi çıkarılmak.

YÜZÜNCÜ *s.* Yüz derecesinde olan.

YÜZÜSTÜ *i.* Noksan bırakma, ikmal etmeme, ihmal etme.

YÜZYIL *i.* Asır.

YÜZYÜZE *h.* Karşıkarşıya.

Z

Z. *i.* Türkçe alfabenin yirmi sekizinci harfi.

ZABİT *s.* Zapturapt sahibi, idareye muktedir. *i.* Subay. Mülâzımdan binbaşıya kadar askerî rütbe sahibi olanlar.

ZABİTLİK *i.* Subaylık. Zabit oluş.

ZABIT *i.* Tutma. Sıkı tutma, iyi tutma. İdaresi altına alma, sahip olma. Zorla alma. Cebren tutma, gasp. Anlama, zihne aldırma. Kaydetme. Müsadere etme. Zabıtname. — *kâtibi i.* Bir meclis müzakeratını kaydeden kâtip.

ZABITA *i.* Polis, yasavul. Bir şehir veya mevkiin zapturapt ve asayişine ve temizlik işlerine bakma, polis ve jandarma teşkilâtı.

ZABITNAME *i.* Tutulga. Bir meclis veya mahkemenin müzakere ve kararlarını havi tanzim olunan resmî varaka, zabıt.

ZAÇ *i.* Demir ve kükürt mahlûtu madde.
ZAÇYAĞI *i.* Kezzap denilen kimyevî madde.
ZADE *s.* Oğul, gil.
ZADEGÂN *i.* Zadeler. Aksoylar.
ZADEGÂNLIK *i.* Kişilik, aksoyluk.
ZADELİK *i.* Aksoyluk.
ZÂF, ZAFİYET *i.* Zayıflık.
ZAFER *i.* Kazanma, yenme, utku.
ZAĞ *i.* Karga. Kılıç ve bıçağa verilen cilâ, kılağı.
ZAĞAR *i.* Av köpeği.
ZAĞARA *i.* Dıştan kaplı yaka kürkü.
ZAĞARCI *i.* Zağarlara bakıp terbiye eden.
ZAĞLAMAK *f.* Kılıç ve bıçağı cilâlamak, kılağılamak.
ZAĞLANMAK *i.* Kılıç ve bıçak bilenmek, kılağılanmak.
ZAĞLATMAK *f.* Zağlamasını mucip olmak.
ZAHAİR *i.* Yeysiler, tahıllar. Zahireler.
ZÂHİF *s.* Sürüngen. Karnı üstünde sürünerek yürüyen.
ZÂHİFE *i.* Sürüngen, yılan ,kertenkele v.s.
ZÂHİP *s.* Giden. Bir fikir ve zanna uyan.
ZAHİR *s.* Meydanda olan, açık, aşikâr.
ZAHİR *s.* Yardımcı. İstinatgâh.
ZÂHİR *s.* Görünen.
ZAHİRE *i.* Tahıl, yeysi, erzak.
ZAHİREN *h.* Görünüşte.
ZÂHİRÎ *i.* Dıştan, görünüşe göre.
ZÂHİT *i.* Sofu.
ZÂHİTLİK *i.* Sohuluk.
ZAHİR *i.* Arka, sırt. Arka taraf.
ZAHMET *i.* Sıkıntı, emek. Zorluk. — *çekmek f.* Eziyet duymak.
ZAHMETLİ *s.* Zor, güç.
ZAHMETSİZ *s.* Kolay.
ZAHMETSİZCE *h.* Emeksizce.
ZAHRÎ *s.* Arkaya ait. İmdada müteallik.
ZAHRİYE *i.* Bir arzuhal, mektup v.s. nin arkasına yazılan yazı, şerh.
ZAAF *i.* Zayıflık, düşkünlük.
ZAİKA *i.* Beş duygudan lezzet alma hassası, tatma duygusu.
ZÂİL *s.* Savulma, ortadan kalkma.

ZAİM *i.* Büyük tımar ve malikâne sahibi, tımarcı.

ZAİR *s.* Ziyaret eden.

ZAİT *s.* Artan, arttırılan. Fazla. Hesapta (+) toplama işareti.

ZAKKUM *i.* Meyvası acı bir cins ağaç, ağu ağacı. *c.* Pek acı.

ZAKKUMGİLLER (Bot.) Neferrulkelbiye.

ZALÂM *i.* Karanlık. Haksızlık, zulüm.

ZALİM *s.* Kıyan. Haksızlık eden, zulmeden.

ZALİMANE *h.* Kıyarcasına. Zalime yakışır surette.

ZALİMLİK *i.* Zalim oluş.

ZAM *i.* Katma, arttırma.

ZAMAİM *i.* Artırmalar, katmalar.

ZAMÂN *i.* Kefil olma, kefalet. Bir şeyin mislini veya kıymetini vererek ödemek.

ZAMAN *i.* Vakit, çağ. Devir. Mühlet, mevsim.

ZAMANE *i.* Devran. Simdiki zaman. Baht, tali.

ZAMANEN *h.* Zaman bakımından.

ZAMBAK *i.* Uzun saplı ve kökü soğan gibi bir çiçek.

ZAMBAKGİLLER (Bot.) Zambakiye.

ZAMİME *i.* Üstelik.

ZÂMİN *s.* Ödeyici.

ZAMİR *i.* İç, Gönül. Yürek, vicdan. Gramerde «ben, sen, o» gibi ismin yerine geçen kelimeler.

ZAMK *i.* Bazı ağaçların yarıklarından akan yapışkan, sarımtrak madde.

ZAMKLAMAK *f.* Zamk ile yapıştırmak.

ZAMKLANMAK *f.* Zamk ile yapıştırılmak.

ZAMKLATMAK *f.* Zamk sürdürmek.

ZAMKLI *s.* Zamklanmış.

ZAMME *i.* Ötre.

ZAMMETMEK *f.* Katmak, ilâve etmek, artırmak.

ZAMPARA *i.* Kadın peşinde koşan, çapkın.

ZAMPARALIK *i.* Zamparalık oluş.

ZAN *i.* Sanma, ihtimale göre hükmetme. Şüphe.

ZANAAT *i. Bak:* **SAN'AT.**

ZANETMEK, ZANNETMEK *f.* Sanmak.

ZANGIRDAMAK *f.* Şiddetlice ve sesle titreyip oynamak.

ZANGIR *m.* Şiddetle titreyip ses çıkarmağı taklit eder ve tekrarlanarak söylenir.

ZANGIRDATMAK *f.* Zangırdamasını mucip olmak.

ZANGIRTI *i.* Zangır zangır ses verme.

ZÂNİ *s.* Zina eden erkek veya kadın.

ZANNÎ *s.* Sanısal.

ZANOLUNMAK, ZANNOLUNMAK *f.* Sanılmak, şüphe edilmek.

ZAPARTA, SAPARTA *i.* Paylama, azarlama.

ZAPTETMEK *f.* Ele geçirmek. Sıkı tutmak. İdaresine almak. Silâhla almak. fethetmek. Cebren almak, gasbetmek, işgal etmek. Anlamak. Kaydetmek. hulâsasını yazmak. Musadere etmek.

ZAPTİYE *i.* Zabıta, polis, jandarma gibi memleketin zapturaptına bakan memurlar.

ZAPTURAPT *i.* Emniyet. disiplin. Asayiş, intizam.

ZAR *i.* İnce perde veya örtü. İnce kabuk.

ZAR *i.* Tavla v.s. oyunlarda kullanılan mikâp şeklinde kemik v.s. den küçük şekil.

ZAR *s.* Sesle ağlıyan, inliyen. Zayıf, dermansız. *i.* Sesle ağlama, inleme. figan.

ZAR *e.* Bazı isimlere ilâve olunarak mekân beyan eder: *gülzar, lâlezar.*

ZARAFET *i.* İncelik.

ZARAR *i.* Yazık, ziyan.

ZARARLI *s.* Zararı dokunan, muzır. Zarar eden.

ZARARSIZ *s.* Zararı dokunmıyan. Oldukça iyi.

ZARBETMEK *f.* Vurmak, çarpmak.

ZARF *i.* Kap, kılıf, mahfaza. Eli yakmamak için filcanın içine konulduğu kap. Mektubun içine konulduğu zamklı kâğıt mahfaza. Gramerde zaman veya mekân beyan eden kelime.

ZARFİYET *i.* Bir kelimenin zarf teşkil etmesi.

ZARGANA *i.* Uzun burunlu ve mavi kemikli yılanbalığına benzer bir balık.

ZARİF *s.* Nazik, lâtif. Şık.

ZARİFLİK *i.* İncelik.

ZARÎ ZARÎ *h.* Sesli ağlama.

ZARKANATLILAR (Zoo.) Gışaiül cenah.

ZARP *i. Bak:* **DARP.**

ZARURET *i.* Naçarlık, bir işe behemehal mecbur olma. İhtiyaç. Fıkaralık.

ZARURÎ *s.* Mecburî, naçar, elzem.

ZARTA *i.* Yellenmek.

ZARZOR *h.* İster istemez.

ZAT *i.* Kişi, öz. Kendi, nefis. Asıl, cevher. Muteber ve muhterem şahıs. *s.* Sahip, mutasarrıf.

ZATEN *h.* Kendiliğinden.

ZATI *h.* Zaten.

ZATÎ *i.* Özel.

ZATİYAT *i.* Özlükler.

ZATİLCENP *i.* Soğukalgınlığı neticesi ciğerlerde su toplanarak hâsıl olan hastalık.

ZATİLKEBET *i.* Karaciğer yangısı.

ZATİLKİLYE *i.* Böbrek iltihabı, yangısı.

ZATİLMESANE *i.* Mesane iltihabı.

ZATİRRİE *i.* Akciğer iltihabı.

ZATİSSEDAYA *i.* Memeli hayvan.

ZAVAHİR *i.* Görünüşler.

ZAVALLI *s.* Biçare, âciz.

ZAVİYE *i.* Açı. Küçük tekke, bir tariki dünyanın çekildiği tenha ev.

ZAYETMEK *f.* Kaybetmek.

ZAYİ *s.* Elden çıkmış, telef, kayıp.

ZAYİAT *i.* Zayi olan şeyler.

ZAYİÇE *i.* Yıldızların muayyen bir vakitte mevki ve heyetini gösterir cetvel. Müneccimlerin bir kimsenin taliine dair yıldızların vaziyetinden çıkardıkları ahkâm.

ZAYIF *s.* Kuvvetsiz. İtibarsız. Gevşek. Arık, etsiz. *i.* Hasta.

ZAYIFLAMAK *f.* Zayıf olmak.

ZAYIFLATMAK *f.* Zayıflamasını mucip olmak.

ZAYIFLIK *i.* Zayıf oluş.

ZAYİOLMAK *f.* Kaybolmak.

ZEAMET *i.* Büyük timar, vaktile bazı kimselere hükûmet tarafından tahsis olunan varidat.

ZEBAN *i.* Dil, lisan. Lûgat, lehçe.

ZEBANDIRAZ *s.* Lâf atan. Uzun dilli.

ZEBANDIRAZLIK *i.* Dil uzatma, lâf atma, sövme.

ZEBANİ *i.* Cehennem melekleri. *i.* Zalim.

ZEBANZET *s.* Lâkırdı arasında kullanılan dilin alıştığı söz.

ZEBELLA, ZEBELLÂYİ *s.* Pek iri ve korkunç, izbandut.

ZEBERCET *i.* Perido, zümrüte benzer yeşil bir taş.

ZEBİL *Bak:* **SEBİL.**

ZEBİLCİ *Bak:* **SEBİLCİ.**

ZEBİLHANE *Bak* : **SEBİLHANE.**

ZEBUN *s.* Zayıf. Düşkün.

ZEBUNKÜŞ *s.* Düşkün ezen.

ZEBUNKÜŞLÜK *i.* Düşküne salma. Namertlik.

ZEBUNLAMAK *f.* Zayıflamak.

ZEBUNLUK *i.* Düşkünlük.

ZEBİH *i.* Boğazlama.

ZEBUR *i.* Dört semavî kitaptan Davut peygamberin kitabı.

ZECİR *i.* Zorlama, yasaklama. Zor bir işte kullanma. Eziyet.

ZECREN *h.* Zorlayarak.

ZECRİ *s.* Zorla.

ZEDELEMEK *f.* Vurmak, berelemek, çürütmek. Zarara uğratmak.

ZEDELENMEK *f.* Vurulmak, berelenmek, çürümek. Zarar görmek.

ZEFİR *i.* Soluk verme. Nefes verme, nefesi ağızdan çıkarma.

ZEHAP *i.* Gitme. Bir fikir ve zanda bulunma.

ZEHEBİ *s.* Altına ait.

ZEHEP *i.* Altın.

ZEHİR *i.* Ağı. *c.* Pek acı.

ZEKÂ *i.* Zihin keskinliği.

ZEKÂT *i.* Malın her sene kırkta birini fakaraya verme.

ZEKÂVET *i. Bak:* **ZEKÂ.**

ZEKER *i.* Erkek. Erkek tenasül aleti.

ZEKİ *s.* Zihni keskin, zekâsı olan.

ZEKLENMEK *f.* Zevklenmek. Eğlenmek.

ZELİL *s.* Alçak ,deni, hor.

ZELZELE *i.* Deprem.

ZEM *i.* Yerme.

ZEMAİM *i.* Çirkinlikler, iğrenceler, kusurlar.

ZEMBEREK *i.* Bir makinayı, bir çarkı hareket ettirmeğe yarıyan çelik yay.

ZEMBİL *i.* Hasır gibi kaba sazdan örülmüş torba.

ZEMBİLCİ *i.* Zembil yapan ve satan.

ZEMHERİ *i.* Kışın en şiddetli vakti.

ZEMİME *i.* İğrence, çirkinlik, kusur.

ZEMİN *i.* Yer, arz. Bir kumaş v.s. nin üzerindeki çiçek ve süslerden gayrı bütün rengi. Tarz, eda. Meal, mefhum. — *kat i.* Binanın yer katı.

ZEMİNLİK *i.* Yeraltında yapılmış oda, bodrum.

ZEMLİK *i. Bak*: **ZEMİNLİK.** Sığınak.

ZEMMAM *s.* Çok zemmeden, çekiştirici.

ZEMMETMEK *f.* Çekiştirmek. Yermek, fasletmek, birinin kötülüğünü söylemek, ayıplamak.

ZEMZEM *i.* Mekkede kâbe civarında mübarek sayılan bir kuyunun suyu. *c.* Lezzetli su.

ZEMZEME *i.* Ezgi. Taganni, terennüm.

ZEN *i.* Kadın.

ZENCEFİL *i.* Hindistanda yetişen kızdırıcı ve midevî bir bahar.

ZENCEFİLGİLLER (Bot.) Zencefiliye.

ZENCİ *s.* Derisi siyah olan insan, siyahî.

ZENCİR, ZİNCİR *i.* Birbirine geçmiş halkalardan müteşekkil demir ip, silsile, kordon. Sıra.

ZENCİRLEMEK, ZİNCİRLEMEK *f.* Zincir vurmak, zincirle bağlamak. Zincir gibi yukardan aşağı sıralamak.

ZENCİRLENMEK, ZİNCİRLENMEK *f.* Zincir vurulmak. Zincir gibi yukardan aşağı sıralanmak.

ZENCİRLETMEK, ZİNCİRLETMEK *f.* Zincirlemesini mucip olmak.

ZENCİRLİ, ZİNCİRLİ *s.* Zenciri olan. Zencire bağlı. Yukardan aşağı sıralanmış. *m.* Deli.

ZENGİN *s.* Parası ve malı çok.

ZENGİNCE *s.* Az veya oldukça zengin.

ZENGİNLEMEK, ZENGİNLEŞMEK *f.* Zengin olmak.

ZENGİNLİK *i.* Zengin oluş.

ZENNE *i.* Kadın, kadın kıyafetinde erkek.

ZENNELİK *i.* Kadınlık. Kadın kıyafetlilik.

ZENNECİ *i.* Kadın eşyası satan.

ZENT *i.* Bilek, bilek kemiği.

ZEPHETMEK *f.* Boğazlamak.

ZEPHİYE *i.* Kesilen hayvandan belediyelerin aldığı resim. Kesme hakkı.

ZEPLİN, ZEPPELİN *i.* Büyük madenî kabili sevk balon.

ZER *i.* Altın.

ZERDALİ *i.* Kayısıya benzer fakat daha küçük taneli ve acı çekridekli meyva.

ZERDAVA, ZERDEVA *i.* Derisinden kürk yapılır bir küçük hayvan.

ZERDE *i.* Düğünlerde safran, pirinç ve şekerle pişirilen tatlı.

ZERDEÇAL *i.* Sarı boya kökü denilen bir bahar.

ZERDÜŞTİ *s.* Zerdüşt dininden olan.

ZER'ETMEK *f.* Tohum saçmak, ekmek.

ZERİ *s.* Ekine dair.

ZERİYAT *i.* Ekinler.

ZERRE *i.* Küçük parça. Cisimlerin bünyesini teşkil eden parçaların cüzleri, cüzüfert.

ZERRİN *s.* Altından yapılmış. Altın gibi, altın renginde. Güzel kokulu bir sarıçiçek.

ZERT *s.* Sarı, sarı renk.

ZERZEVAT *i.* Pişirilip yenilen nebatlar, sebze, sebzevat. Yeşillik.

ZERZEVATÇI *i.* Zerzevat satan, sebzeci.

ZEVAİT *i.* Fazla, lüzumsuz şeyler.

ZEVAL *s.* Tüken. Zail olma, fena bulma. Aşağılama ,tenezzül, öğle vakti.

ZEVALİ *s.* Güneşin tam zevalde bulunduğu zaman başlangıç olarak tertip edilen saat, alafranga saat.

ZEVALSİZ *s.* Sonsuz, dayanıklı.

ZEVAT *i.* Zatler, kişiler.

ZEVC, ZEVÇ *i.* Cilt, eş. Bir çiftin her teki. Koca.

ZEVCE *i.* Karı, kocanın karısı.

ZEVCEYN *i.* Karı ve koca.

ZEVCÎ *s.* Kocaya ait.

ZEVCİYET *i.* Kocalık, karılık, karı kocalık.

ZEVEBAN *i.* Erime.

ZEVK *i.* Tatma, tat, lezzet. Zaika. Haz, hoşlanma. İyiyi kötüden ayırma hassesi. Eğlence. Eğlenme, istihza. — *i bedîî i.* Güzel san'atler karşısında duyulan his ve heyecan.

ZEVKIYAP *s.* Zevk duyma.

ZEVKLENDİRMEK *f.* Eğlendirmek.

ZEVKLENMEK *f.* Eğlenmek. Alay etmek.

ZEVZEK *s.* Temkinsiz, hoppa. Geveze.

ZEVZEKLENMEK *f.* Zevzeklik etmek.

ZEVZEKLİK *i.* Zevzek oluş.

ZEYBAK *i.* Civa.

ZEYBAKÎ *s.* Civaya ait.

ZEYBEK *i.* Anadolunun batı taraflarında efe denilen dağlı ahali.

ZEYÇ *i. Bah:* **ZAYİÇE.**

ZEYİL ,ZEYL *i.* Etek. Ek. Bir kitabı tamamlamak üzre sonradan yazılan ek. Kanun, tahrirat ve mektup gibi şeylerin altına ilâve olunan kısım, hamiş, ilâve, ek.

ZEYLEN *h.* Eklenerek. Ek olarak.

ZEYREK *s.* Zeki, uyanık.

ZEYREKLİK *i.* Zeki oluş.

ZEYTİN *i.* Yağı çıkarılan ve yenen bir meyva.

ZEYTİNCİ *i.* Zeytin yetiştiren ve satan.

ZEYTİNGİLLER (Bot.) Zeytuniye.

ZEYTİNLİK *i.* Zeytin ağaçları ve ormanı.

ZEYTİNYAĞI *i.* Zeytinden alınan ve yemeklerde kullanılan yağ.

ZEYTUNÎ *s.* Zeytin renginde, koyu yeşil renk.

ZİBİDİ *s.* Yırtıkpırtık kıyafetli. Miskin.

ZİFAF *i.* Gerdek. Gelin ve güveyin gerdeğe girmesi, ilk gece birleşmesi.

ZİFİR *i.* Sigara ağızlığı ve tütün çubuğu içinde biriken tütünün siyah ve yakıcı usaresi. *c.* Koyu karanlık. Çok acı.

ZİFİRÎ *s.* Pek siyah veya karanlık.

ZİFOS *i.* Yerden sıçrıyan çamur parçası. Boş, nafile.

ZİFT *i.* Çam ağacı veya maden kömürü katranından çıkan siyah, katı ve ateşte erir madde. *c.* Koyu karanlık ve siyah. Çok acı. Zıkım.

ZİFTLENMEK *f.* Zift sürülmek, ziftle kaplanmak. *c.* Haram ve hakkı olmıyan şeyi yemek. Zıkımlanmak.

ZIFTLETMEK *f.* Ziftlenmesini mucip olmak.

ZİFTLEMEK *i.* Zift sürmek.

ZİFTLİ *s.* Zift sürülmüş.

ZİGOT (Bot.) Aşılı büzurat.

ZİHAF *i.* Aruzda bir harfi hazfederek veznin değişip bozulması.

ZİHİN *i.* Düşünme ve anlama kuvveti, hafıza kuvveti.

ZİHNEN *h.* Zihin ile, ağız ve kalemle olmıyarak.

ZİHNÎ *v.* Zihine ait, zihince.

ZİKİR *i.* Anma, yat, hatıra getirme. İfade. Allahın bazı isimlerini biribiri ardından sayarak

ZİKZAK *i.s.* Dolambaç. helezon. Bir yandan bir yana uğrıyan.

ZİKZAKLI *s.* Dolambaçlı.

ZİKZAKVARİ *h.* Helezonî.

ZİL *i.* Parmağa veya tefin çemberine takılan çifte pullar. Sallanarak çalınan küçük çan. Elektrik kuvvetile ses çıkaran çıngırak. Muzika takımlarında çalınan sahan gibi çift madenî levha.

ZİLHİCCE *i.* Arabî ayların on ikincisi.

ZİLHİCCE *i.* Arabî ayla-

rın on birincisi.

ZİLLET *i.* Alçaklık, alçalma.

ZİLLİ *i.* Zili olan. Edepsiz.

ZİLYED *i.* Eli olan, el koymuş.

ZİLZURNA *h.* Pek sarhoş.

ZİMMET *i.* Açık, verecek.

ZİMMİ *s.* Hıristiyan tebaa.

ZİNA *i.* Gayrimeşru cinsî muamele. *Veledi — i.* Piç.

ZİNAKÂR *i.* Zina işliyen.

ZİNCİR *Bak:* **ZENCİR.**

ZİNCİRLEMEK *Bak:***ZENCİRLEMEK.**

ZİNDAN *i.* Eski zamanların karanlık mahpesi. *c.* Pek karanlık yer.

ZİNDANCI *i.* Zindan muhafızı.

ZİNDE *s.* Diri, canlı. Ruhlu, çevik. Linç.

ZİNHAR *n.* Sakın! aman!

ZİR *i.* Alt. Altta, altında. Aşağıki. Sazın ince teli.

ZİRA *e.* Çünkü.

ZİRÂ *i.* Orta parmağın ucundan dirseğe kadar olan uzunluk. Arşın.

ZİRAAT *i.* Tarım. Çiftçilik, mahsul yetiştirmek için toprağın işlenmesi.

ZİRAÎ *s.* Tarımsal. Ziraate ait.

ZİRVE *i.* Dağ tepesi.

ZİVLE *i.* Öküz boynuduruğunun iki tarafına sokulan değnek.

ZİYA *i.* Aydınlık, ışık.

ZİYADAR *s.* Aydınlık veren, ziyası olan.

ZİYADE *s.* Artık, fazla. Baki, kusur. *s.* Çok, fazla miktarda olan. Lüzumsuz.

ZİYADECE *s.h.* Az ziyade.

ZİYADELEŞMEK *f.* Artmak, çoğalmak.

ZİYADELEŞTİRMEK *f.* Arttırmak.

ZİYADESİLE *h.* Fazlasıyla.

ZİYAFET *i.* Şölen, doy, ikram için verilen mükellef yemek.

ZİYAN *i.* Zarar, hasar.

ZİYANKÂR *s.* Zarar veren, muzır. Ziyancı.

ZİYANKÂRLIK *i.* Ziyankâr oluş. Ziyancılık.

ZİYANSIZ *s.* Zarar ve ziyanı olmıyan. Zararsız, oldukça iyi.

ZİYARET *i.* Göret. Birini

görmeğe, birile görüşmeğe gitme. Teberrük ve dua maksadile mubarek bir yere gitme. Ziyaretgâh.

ZİYARETÇİ *s.* Göretçi.

ZİYARETGÂH *i.* Ziyaret yeri, teberrük için gidilen mabet, türbe v.s.

ZİYNET *i.* Bezek, süs.

ZİYNETLEMEK *f.* Süslemek.

ZİYNETLEMEK *f.* Süslenmek.

ZİYNETLİ *s.* Süslü.

ZIBARMAK *f.* Fena halde sızmak, yatmak, gebermek, uyumak.

ZIBIN *i.* Kısa pamuklu mintan.

ZIDDIYET *i.* Karşılık. Zıt oluş.

ZIH *i.* Esvap v.s. kenarına dikilen şerit, kaytan v.s. Marangoz işlerinde tabla v.s. kenarına yapıştırılan ince pervaz. Kitap sahifesi etrafına çevrilen çizgi.

ZIHLAMAK *f.* Zıh yapmak, zıh geçirmek.

ZIIF *i.* İki kat.

ZIKKIM *i. Bak:* **ZAKKUM.**

ZIKKIMLANMAK *f.* Hakkı olmıyan şeyi yemek, tıkınmak, ziftlenmek.

ZIL *i.* Gölge. *c.* Himaye.

ZILGIT *i.* Korkutma, azar. Anadolunun bazı taraflarında kadınların «li li li» diye bağırmak suretile yaptıkları alkış.

ZILIF *i.* Sığır ve koyun gibi hayvanların çatal tırnağı.

ZIMBA *i.* Herhangi bir seyi delmeğe mahsus alet.

ZIMBACI *i.* Zımba vuran, zımba ile delen.

ZIMBALAMAK *f.* Zımba ile delmek.

ZIMBALATMAK *f.* Zımbalamasını mucip olmak.

ZIMBIRDAMAK *f.* Gerilmiş bir tel üzerine hafifçe vurarak ses çıkarmak.

ZIMBIRTI *i.* Gerilmiş telin üzerine vurularak çıkan ses.

ZIMNEN *h.* Açıktan olmıyarak, dolayısile.

ZIMNÎ *s.* Açıktan olmı-

yarak, dolayısile anlatılan.

ZIMNINDA *h.* Altında, içinde.

ZIMPARA *i.* İnce ve sert kumlu taş madeni. — *kâğıdı i.* Demir, tahta v.s. yi düzeltmek, cilâlamak için kullanılan üstü kumlu kâğıt.

ZINDIK *s.* Allaha ve ahrete inanmıyan, dinsiz.

ZINGILDAMAK *f.* Sallanmak.

ZINGIR *i.* Şiddetle titreyip ses çıkarmağı taklit eder ve tekrarlanır.

ZINGIRDAMAK, ZINGILDAMAK *f.* Şiddet ve sesle titreyip oynamak.

ZINGIRDATMAK, ZINGILDATMAK *f.* Zıngırdamasını mucip olmak.

ZINGIRTI, ZINGILTI *i.* Şiddet ve sesle titreyip oynamak.

ZINK *h.* Çabuk giden bir şeyin ve işliyen makinanın birdenbire durmasında çıkardığı sesi taklit eder. — — *h.* Hoplayıp zıplamağı taklit eder ve tekrarlanır.

ZIP *h.* Ansızın veya gayrimemul bir taraftan çıkıvermeyi anlatır.

ZIPÇIKTI *i.* Türedi, serseri.

ZIPIR *s.* Zıplıyarak çılgınca hareket eden, patavatsız. İriyarı.

ZIPKA *i.* Bir nevi dar potur.

ZIPKIN *i.* Bazı büyük balıkları vurmağa mahsus ucu sivri ve çengelli bir nevi harbe.

ZIPLAMAK *f.* Sıçramak, hoplamak.

ZIPLATMAK *f.* Sıçratmak.

ZIPPADAK *h.* Birdenbire, ansızın.

ZIPZIP *i.* Çocukların oynadıkları küçük yuvarlak taş, bilye.

ZIR *h.* Sürekli ve usandırıcı çirkin bir sesi taklit eder ve tekrarlanır.

ZIRDELİ *s.* Büsbütün deli.

ZIRH *i.* Kılıç, bıçak gibi silâhlardan korunmak için vaktile giydikleri telden ve demirden esvap. Gülle tesir etmemek için harp gemilerine, bazı istihkâm v.s. ye kaplanan çelik levha.

ZIRHLAMAK *h.* Zırh giydirmek, zırh geçirmek.

ZIRHLANMAK *f.* Zırh giyinmek, zırh geçirilmek.

ZIRHLATMAK *f.* Zırh giydirmek, zırh geçirmek.

ZIRHLI *s.* Zırh giyen. *i.* Üzerine çelik levha kaplanmış büyük harp gemisi, dretnot.

ZIRILDAMAK *f.* Zırıltı gürültü yapmak.

ZIRILTI *i.* Yüksek sesle yapılan vızıltı, dırıltı, gürültü. Kavga, niza.

ZIRIL *h.* Bol bol akmağı, çok sızmağı tasvir eder ve tekrarlanır.

ZIRLAK *s.* Nafile yere zırıltı eden. *i.* Çok öten bir cins kuş. sırlak.

ZIRLAMAK *f. Bak:* **ZIRILDAMAK.**

ZIRNIK *i.* Sıçanotu ile kükürtten mürekkep ve kıl düşüren bir ilâç.

ZIRTAPOZ *i.* Delice iş gören, akılsız, zırzop.

ZIRTPIRT, ZIRT ZIRT *h.* Sık sık.

ZIRVA *i.* Sarımsaklı paça. *c.* Saçmasapan söz.

ZIRVALAMAK *f.* Saçmalamak.

ZIRZOP *s.* Zırtapoz.

ZIRZOPLUK *i.* Hafiflik, zevzeklik.

ZIT *i.* Bir şeyin aksi ve muhalif olan şey. Ters, aksi iş. Muhalif.

ZIVANA *i.* İki parçayı biribirine bağlıyan içi boş mil, biribiri içine geçen iki şeye açılan oyuk. Değirmen taşının ortasındaki kazık. Cigaranın ucundaki küçük kâğıt boru. *c.* Düzen, tertip.

ZIVANALI *s.* Zıvanası olan, zıvanalı cigara.

ZIVANASIZ *s.* Çılgın, zırzop, aklı kıt.

ZIYÂ *i.* Kaybolma, yitme. Ölüm, vefat.

ZIYK *i.* Darlık, sıkıntı.

ZIYKISADIR *i.* Göğüs tutukluğu.

ZOKA *i.* Palamut gibi büyücek balıkları tutmak için oltaya takılan küçük balık şeklinde ucu iğneli kurşun.

ZONKLAMAK *f.* Şiddetli başağrısı dolayısile başın içi çekiçle vuruluyor

gibi ağrımak. Her hangi bir yara v.s. içinden bir şeyle vuruluyor gibi ağrımak.

ZOOLOJİ *i.* Hayvanlar bilgisi, ilmi hayvanat.

ZOOSPOR (Bot.) Büyüratı mütaharrike.

ZOR *i.* Güçlük, müşkülât, rahatsızlık. Mecburiyet. Kudret. Kuvvet. Güç. Yalan, asılsız sahte iş. *s.* Ancak, darıdarına, güç halle.

ZORAKİ *i.* İstemiyerek, zorla, cebren.

ZORBA *s.* Zorla muamele eden, gasıp, cebbar.

ZORBALIK *i.* Zorba oluş.

ZORLAMAK *f.* Zorla işletmek. Kuvvet vermek.

ZORLU *s.* Güçlü, kuvvetli.

ZORZORUNA *h.* Ancak, güç halle.

ZUAFA *i.* Düşkünler, zayıflar.

ZUHUR *i.* Meydana çıkma, görünme. Meydana çıkma.

ZUHURAT *i.* Umulmadan meydana gelen olaylar.

ZUHURİ *i.* Orta oyununda palyaçoluk rolünü yapan oyuncu. — *kolu i.* Ortaoyunu takımı. Maskara.

ZULMANİ *s.* Karanlığa ait.

ZULMEN *h.* Zulüm ile, haksız olarak.

ZULMET *i.* Karanlık.

ZULMETMEK *f.* Kıymak, haksızlık etmek.

ZULÜM *i.* Haksızlık, gadir, kıyınç.

ZULÜMKÂR *s.* Zulmeden.

ZULÜMKÂRLIK *i.* Kıyınçlık.

ZU'METMEK *f.* Yanlış zannetmek.

ZURAFA, ZÜRAFA *i.* Zarif ve kibarlar. Nekre, hazırcevap. *c.* Sevici kadın.

ZURAFALIK, ZÜRAFALIK *i.* Hazırcevaplık. *c.* Sevicilik.

ZURNA *i.* Keskin ve çatlak bir ses çıkaran ve davul ile beraber çalınan boru.

ZURNACI, ZURNAZEN *i.* Zurna çalan.

ZUUM *i.* Sanma. Yanlış zan.

ZÜBDE *i.* Özet, hülâsa.

ZÜCAÇ *i.* Sırça, cam, şişe.

ZÜCACİ *s.* Sırçalı.
ZÜCACİYE *i.* Cam ve sırça kabilinden eşya.
ZÜĞÜRT *s.* Parasız, yoksul.
ZÜĞÜRTLEMEK *f.* Züğürt olmak.
ZÜĞÜRTLÜK *i.* Züğürt oluş.
ZÜHAL *i.* Güneş çevresinde dönen gezegenlerden altıncısı. Satürn, sekendiz.
ZÜHUL *i.* Yanılma. Unutma.
ZÜHULEN *f.* Yanılarak.
ZÜHRE *i.* Güneş çevresinde dönen gezegenlerden ikincisi. Venüs. Çulpan.
ZÜHREVÎ *s.* Firengi ve belsoğukluğu gibi hastalıklar. Venus hastalığı.
ZÜKÂM *i.* Nezle hastalığı.
ZÜKÂMLI *s.* Nezleli.
ZÜKÛR *i.* Erkekler.
ZÜL *i. Bak:* **ZİLLET.**
ZÜLÂL *i.* Sâf, halis. Yumurta akı kıvamında olan bir kimyevî madde, albümin.
ZÜLÂLÎ *s.* Yumurta akı kıvamında olan, albümine ait.
ZÜLMAAŞEYN (Bio.) İki yaşayışlı.
ZÜLÜF *i.* Yüzün iki tarafından sarkan saçlar.
ZÜLÜFLÜ *s.* Zülüfü olan.
ZÜMRE *i.* Cemaat. Sınıf. Cins, nevi. (Zoo.) Alttakımı.
ZÜMREVÎ *s.* Zümreye ait.
ZÜMRÜDÎ, ZÜMRÜDİN *s.* Zümrüt renginde, zümrüt gibi yemyeşil.
ZÜMRÜT *i.* Yeşil renkli kıymetli taş. *s.* Pek yeşil.
ZÜNNAR *i.* Kuşak, kemer. Vaktile hıristiyan rahiplerinin riyazet maksadile çıplak tenin üzerine kuşandıkları kaba ve sert kuşak.
ZÜPPE *i.* Sonradan görmüş. kendini beğenmiş.
ZÜPTE, ZÜBDE *i.* Öz. Hulâsa, netice.
ZÜRAFA *i.* Afrikada yaşıyan boynu uzun ve ön ayakları yüksek hayvan.
ZÜREFA *Bak:* **ZURAFA.**
ZÜRRA *i.* Çiftçiler. Ekinciler.
ZÜRRİYET *i.* Döl, üren, soy.
ZÜYUF *i.* Kalp ve silik, ayarı bozuk. Akçe.

SON

Muharririn eserleri:

1. — **Meşhur Adamlar Anasiklopedisi:** 4 cilt — 1933-35 (7 gün) neşriyatından
2. — **Elli Türk Büyüğü** (3 üncü basış) — 1940 „ „
3. — **Kâşifler ve Mucitler** — 1940 „ „
4. — **Söz Oyunları** (Nazım ve nesir) — 1941 „ „
5. — **Acılar** (Nazım ve nesir) — 1941 „ „
6. — **Büyük Adamlar serisi** (Bir heyetle müşterek) — 1927 (Eski harf.) (Yedigün)
7. — **Çocuk şiirleri** (Manzum) (6 ıncı bas.) — (Kanaat)
8. — **Güf'tugû** (Gençlik şiirleri) — 1913 (Eski harf.) Trabzonda İkbal matbaası
9. — **Çocuk Ruhu** (Muallim mektepleri Psikoloji kitabı) (5 nci bas.) — İnkılâp Kitapevi
10. — **Çocuk Psikolojisi** (Öğretmen okulları Psikoloji kitabı) — 1940 Maarif Matbaası
11. — **Ruhiyat ve Terbiye** (Ders kitabı 2 inci bas.) — Maarif Matbaası
12. — **İlk gençlik** (Psikoloji ve terbiye tetkikleri) (2 inci bas.) — 1927 (Eski harf.) Sühulet
13. — **Bedii Terbiye** (Psikoloji ve terbiye tetkikleri) — 1927 (Eski harf.) Sühulet
14. — **Victor Hugo** (Hayatı, eserleri) — 1931 (Maarif)

15. — **Şen yazılar** (Küçük hikâye ve fık-1926 (Eski harf.) Sühulet
ralar)

16. — **Yeni Türk lûgatı** 1930 (Kanaat)
(Bir heyetle müşterek)

17. — **Talebe lûgati** 1931 (Kanaat)
(3 üncü bas.)

18. — **Çanakkale izleri ve Sulh-Harp** (Manzum) 1932 Sühulet
(2 ci bas.)

19. — **Süleyman Nazif** 1933 Sühulet

20. — **Naziften Hâmide mektuplar** 1932 Kanaat

21. — **Nedim** 1932 ,,

22. — **Fuzuli** 1932 ,,

23. — **Ömer Hayyam** 1932 ,,

24. — **Nabi** 1932 ,,

25. — **Sabatay Sevi** 1940 Sühulet

Tercümeler:

1 — **Çocuk Kalbi** Ed. de A- 1930 Maarif
micis'ten (2 inci bas.)

2. — **Jean - Marie** (Piyes) 1913 (Eski harf.)
André Theuriet'den

3. — **Hayata girerken her genç neler bilmeli?** Jean 1927 (Eski harf.) (Yedigün)
İrmen'den

4. — **Otuz yaşından sonra herkes neler bilmeli ?** 1927 (Eski harf.) (Yedigün)
Jean İrmen'den

5. — **Çocuklarda zekâ ölçüleri** Alfred Binet'den 1931 Maarif
(3 üncü bas.)

6. — **Hayatım ve Eserim.** (Eski harf.) (Yedigün)
Henry Ford'dan

İNGİLİZCE - TÜRKÇE
BÜYÜK LÛGAT

Vâsıf Okçugil

İngilizce **Cassel** lûgati esas tutularak meydana getirilmiş olan bu mühim eser şimdiye kadar mevcut ingilizce lûgatlerin en mufassalı ve en mükemmelidir. İngilizcede kullanılan bütün kelime ve ıstılahları ihtiva eder.

Eset iki cilt olarak çıkmıştır. K harfi sonuna kadar birinci cildi ikmal edilmiş olup, ikinci cildi de Z harfinde tamamlanmıştır.

Dünya harbinin doğurmuş olduğu buhran ve yokluklara rağmen ciddî bir sây ve esaslı bir fedakârlıkla meydana gelmiş olan bu eser her Türk münevverinin kütüphanesinde ihmal edilmiyecek bir rükün teşkil eder.

İki cildin fiatı 20 liradır.